POTESTAS SACERDOTALIS IN CORPUS MYSTICUM CHRISTI...

Gregorio Rosignoli, Josè Maria Fonseca de Evora

Digitized by Google

37
31 E
6

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ, ET EXTREMÆ VNCTIONIS.

DON GREGORII ROSIGNOLI.

Digitized by Google

Digitized by Google

POTESTAS SACERDOTALIS
IN CORPVS MYSTICVM CHRISTI DOMINI,
TRACTATVS
DE SACRAMENTO POENITENTIÆ,
ET
EXTREMÆ VNCTIONIS.
AVCTORE

DON GREGORIO ROSIGNOLO
Ex Cler. Regul. S. PAVLI vulgo Barnabitis.

AD EMIN.MVM, ET REV.MVM

D. D. LEANDRVM
S. R. E. CARDINALEM COLOREDVM
POENITENTIARIVM MAIOREM.

Cum duplice Indice altero Titulorum, altero rerum locupletiſſimo.

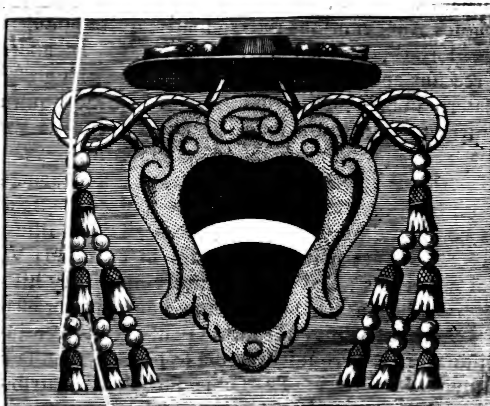
MEDIOLANI, MDCCVI.

Ex Typographia Ioſephi Pandulphi Malateſtæ.
Superiorum permiſſu; Et Priuilegio.

Digitized by Google

Digitized by Google

EMINENTISSIMO PRINCIPI
D. D. LEANDRO
S. R. E. CARDINALI COLOREDO
MAIORI POENITENTIARIO.

D. GREGORIVS ROSIGNOLVS
Perennem felicitatem.

TVum vndique ſe profitetur hic liber, atque hoc vno gloriatur EMIN.ME PRINCEPS. Nec ſponte ſolùm, ſed & iure Tuum ipſa docet frontis inſcriptio. Cuius autem eſſe malit, quàm clariſſimi, & clementiſſimi Patroni; aut cuinam iuſtiùs inſcribatur, quàm Tibi, qui authoritate Pontificia adminiſtrandæ præes Pœnitentiæ? & quidem æquum fuerat Tuis prodire auſpicijs, quibus fauentibus natum ijſdem omninò debuit Author obſtrictus. Audiueram enim ſæpius, quàm benignè ſcripta mea intueri ſoleres; ac etiam præ Tua ſingulari humanitate

Digitized by Google

commendares quod vtique non mediocre fuit incitamentum, vt cœpta proſequerer, & nouum aliquod opus Tibi procuderem: illud quippe Auſonij veniebat in mentem: *Nil dubites Authore bono*. Quid verò dubitem, vbi fauet tanti Viri iudicium, cuius authoritatem, & Generis, & Dignitatis claritas, & purpurata cum Religione Doctrina tam ſplendidè illuſtrant? Hìc iam calamum cohibet modeſtiæ Tuæ ſeueritas, ne gentilem Gloriam, & maiorum decora percurram; cùm Tu inſignes Auos moribus referre malis, quàm fumoſis imaginibus gloriari. At quamuis Te a domeſtico ſplendore in ſacros receſſus abduxerit ſtudium Pietatis, clariùs emicuiſti, dum latere amares. Nimirum Gloria maximè ſequitur fugiens meritum, & fruſtra tendit in latebras egregia Virtus, quæ ſua luce ſe prodit; eamque, licet inuitam, *clandè veſtigat, & vltro ambit honor*. Tu quidem, vt cætera Sanctiſſimi Patris Philippi exempla imitatus, ita in declinandis dignitatibus conſtantiſſimè ſecutus ingenium, Te ſub illius vmbram receperas, vt priuatam operam in excolenda Vinea Domini collocares. Sed altiùs emicare merebatur hic idem animus, vt pluribus prodeſſet; neque hunc intra præſcriptos ſibi fines contineri paſſus eſt Optimus Pontifex Innocentius XI., qui Diuinæ afflatu Prouidentiæ pia ſecus Tua conſilia publicæ poſthabuit vtilitati. Te itaque Purpuratis Patribus adſcriptum in partem acciuit Apoſtolici laboris: atque vt Tecum Pontificias curas diuideret, maximam eam Tibi prouinciam demandauit, quæ ligandi, atque ſoluendi poteſtatem adminiſtrat, Petro diuinitùs conceſſam. Cui quidem muneri tantò Te aptiorem proſpexit vigilantiſſimus Paſtor, quantò clariùs in Tè collucet, vt olim in Redemptoris Prodromo, cum miniſterio Pœnitentiæ integritas vitæ, ardenſque ſtudium procurandæ animarum ſalutis. Hæc itaque cùm mecum ſæpius cogitarem, dicandam Tibi maximè cenſui huiuſmodi Doctrinam, quæ Pœnitentiam, ſiue vt Virtutem, ſiue vt Sacramentum expendat, ad inſtitutum, officiumque Tuum pertineret. Excipe itaque deſtinatum Tibi opus, quod ſi minùs rerum, Tuæque dignitati reſpondet, bonam certè Scriptoris mentem reſpicies, qui vt debita erga Te ſua profiteretur, hoc ſaltem, quod Tui iuris eſſe arbitratur, non tam offert, quàm ſoluit. Vale.

NOS

Digitized by Google

NOS infraſcripti teſtamur in libro, qui inſcribitur, *Poteſtas Sacerdotalis in Corpus Myſticum Chriſti Domini, hoc eſt de Sacramento Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis* P. D. Gregorij Roſignoli Congregationis noſtræ Clericorum Regularium S. Pauli Presbyteri Profeſſi a nobis de mandato Adm. R. P. D. Idelphonſi Manaræ Præpoſiti Generalis noſtri diligenter lecto nihil reperiri, quod Catholicæ fidei, aut bonis moribus officiat, immò vtile fore cenſemus, ſi typis expreſſus euulgabitur. Dat. Mediolani in Collegio Sancti Alexandri die 25. Auguſti 1704.

D. Io: Claudius Puteobonellus Delegatus.
D. Malachias Paueſius Delegatus.

DON IDELPHONSVS MANARA

Congregationis Cler. Reg. Sancti PAVLI
Præpoſitus Generalis.

CUM librum, cui titulus eſt, *Poteſtas Sacerdotalis in Corpus Myſticum Chriſti Domini, hoc eſt de Sacramento Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis* à Patre D. Gregorio Roſignoli Congregationis noſtræ Presbytero Profeſſo compoſitum, duo eiuſdem Congregationis noſtræ Eruditi Viri, quibus id commiſimus, accurata lectione, & graui Iudicio, recognouerint, & poſſe in lucem edi, probauerint; Nos, vt typis mandetur, quantum in nobis eſt, facultatem facimus. In quorum fidem, has fieri, ſigilloque noſtro muniri iuſſimus.
Dat. Romæ in Collegio noſtro SS. Blaſij, & Caroli die 6. Septembris 1704.

D. Idelphonſus Manara Præpoſitus Generalis.

Locus ✠ Sigilli.

D. Hieronymus Sitonus Cancell.

PRobatum ex ſe eſt Adm. Reu. Patris D. Gregorij Roſignoli ex Clericis Regularibus S. Pauli, vulgò Barnabitis Opus inſcriptum: *Poteſtas Sacerdotalis in Corpus Myſticum Chriſti Domini, ideſt de Sacramento Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, &c.* vt quid & meo approbem calculo? Approbo tamen, nè commiſſo mihi muneri deſim, & quidem illud approbo libentiſſimè, vt ad typographiam, & ad legentes, publicamque vtilitatem ritè tranſeat; comperi enim in eodem doctrinam vbique ſanam, atque ex Auctoribus valdè probatis hauſtam, dilucidatam; Opiniones verò, quas docet, ac ſequitur, vel ab intrinſeco, vel ab extrinſeco oſtenduntur probabiles: ſemperque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & eius Decretis inhærentes, obſequentes. Hæc Idibus Februarij, Anno MDCCV. è noſtris Sacris D. Antonij Ædibus dedi.
Ego D. Hieronymus Meazza Clericus Regularis, Sacræ Theologiæ, & Sacrorum Canonum Profeſſor, in Sanctiſſimæ Inquiſitionis Tribunali Conſultor, pro eadem Librorum Cenſor, &c.

IMPRIMATVR

F. Proſper de Leonibus Inquiſitor Generalis Mediolani &c.

Bartholomæus Craſſus Can. Ord. pro Emin. Card. Archiepiſcopo.

Angelus Maria Maddius pro Excellentiſſimo Senatu.

IN-

Digitized by Google

INDEX TITVLORVM DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

PARS PRIMA.

QVÆSTIO I.

Quid ſit Pænitentia, qua virtus eſt, & qua Sacramentum, & an detur.

Art. 1. Quid propriè ſit pænitentia, qua virtus eſt. 1
2. An pænitentia ſit ſpecialis virtus, & qualis. 3
3. Quodnam ſit ſubiectum virtutis Pænitentiæ. 6
4. An, & quid ſit Pænitentia, vt Sacramentum. 10
5. An Sacramentum Pænitentiæ ſit neceſſarium ad ſalutem, & qua neceſſitate. 12

QVÆSTIO II.

De materia remota huius Sacramenti.

Art. 1. Aſſignatur materia remota eiuſdem. 17
2. An peccata opinatiuè dubia ſint confeſſioni ſubijcienda. 25
3. An ex vi Conſtitutionis Innocentianæ teneamur ſemper ſequi opinionem tutiorem, ſiue in ordine ad ea, quæ ſe tenent ex parte miniſtri, ſiue in ordine ad ea, quæ ſe tenent ex parte pænitentis. 27
4. An per præceptum poſitiuum poſſint fideles obligari ad peccatorem venialium confeſſionem. 31

QVÆSTIO III.

De materia proxima, & primo de Contritione, & Attritione.

Art. 1. Quid ſit contritio, & quænam eſſentialitèr includat. 35
2. Expenduntur alia nonnulla ad contritionem pertinentia. 44
3. An contritio ſit per ſe iuſtificatiua peccatoris extra Sacramentum Pænitentiæ. 47
4. An ad iuſtificationem in Sacramento Pænitentiæ requiratur contritio. 49
5. An concurrente in confeſſione Sacramentali contritione perfecta producatur gratia diſtiucta per confeſſionem ab illa, quæ præintelligitur producta per contritionem. 50
6. An contritio habeat vim ſecundum ſe ad ſanctificandum hominem, ſitque forma, an ſolum diſpoſitio ad iuſtitiam. 51
7. An actus contritionis perfectæ in homine iuſto formalitèr ipſum magis ſanctificet, ſeu habeat rationem formæ magis ſanctificantis. 55
8. An ſaltem actus contritionis habeat vim formalitèr mundandi animam à macula peccati venialis. 57
9. An per actum feruentiſſimum charitatis peccata omnia venialia deleantur. 59
10. De Attritione, & requiſitis ad ipſam. 61

11. An

11. An atritio ex metu gehennæ ſit honeſta, & ſufficiens ad iuſtificationem in Sacramento. 63
12. An atritio concepta ex turpitudine peccati, & pænarum temporalium ſit ſufficiens ad iuſtificationem. 66
13. An atritio eſſentialitèr differat à contritione. 68
14. An atritio putata ſit ſufficiens ad valorem Sacramento, quamuis non ad effectum iuſtificationis. 71
15. An atritio, vt ſit iuſtificatiua, debeat in fide Chriſti fundari. 73
16. An contritio cadat ſub præcepto, & quonam & pro quo tempore. 74

QVÆSTIO IV.

De Confeſſione, altera parte materiæ proximæ.

ART. I. AN confeſſio ſit de iure Diuino, & an omni tempore poſt Chriſtum natum viguerit. 80
2. Quæ, & qualis debeat eſſe huiuſmodi confeſſio. 82
3. De examine conſcientiæ ad confeſſionem prærequiſito. 87
4. An, & quomodo ſit neceſſaria confeſſio Sacramentalis. 89
5. An dolor debeat præcedere confeſſionem, an ſufficiat, quod eliciatur ipſo confeſſionis actu ante abſolutionem. 91
6. De Confeſſione per Interpretem. 93
7. An confeſſio fieri poſſit abſenti, vel per nuntium, vel per literas. 94
8. An, & quomodo confeſſio debeat eſſe integra quoad ſpecies peccatorum. 98
9. A quo deſumenda ſit diuerſitas ſpecifica peccatorum. 99
10. An, & quomodo ad integritatem confeſſionis requiratur expreſsio numeri peccatorum. 102
11. A quonam deſumatur vnitas, & diſtinctio numerica peccatorum. 103
12. De circunſtantijs peccatorum, earumque diuiſionibus. 110
13. An circunſtantiæ mutantes ſpeciem ſint neceſſario in confeſsione explicandæ. 111
14. An circunſtantiæ ſimplicitèr aggrauantes, vel alleuiantes ſint neceſſario in confeſsione aperiendæ. 112
15. An ſaltem ratione alicuius annexi circunſtantiæ aggrauantes ſint in confeſsione aperiendæ. 115
16. De circunſtantijs in particulari, prout ſpeciem mutant, vel ſolum aggrauant. 116
§. 1. Explicatur circunſtantia ex qualitate perſonæ importata per ly *Quis*. 117
2. Explicatur circunſtantia circa obiectum importata per ly *Quid*. 128
3. De circunſtantia loci importata per ly *Vbi*. 136
4. Expenditur circunſtantia comitum, ſeu inſtrumentorum per ly *Quibus auxilijs*. 142
5. De circunſtantia finis importata per ly *Cur*. 147
6. De circunſtantia modi importata per ly *Quomodo*. 149
7. Explicatur circunſtantia temporis importata per ly *Quando*. 153
17. An peccata contra naturam ſint neceſſario diſtinctè in confeſſione aperienda. 154
18. An peccata omiſſionis, & commiſſionis ſpecie differant, & ſingillatim ſint in confeſſione aperienda. 158
19. De cauſis excuſantibus ab integritate confeſſionis. 162
20. An, & quomodo confeſſio ſit iteranda. 169

QVÆSTIO V.

De Satisfactione tertia parte materiæ proximæ.

ART. I. QUid propriè ſit Satisfactio, & quomodo ſit pars Sacramenti Pænitentiæ. 176
2. An ſit pars eſſentialis, an tantum integralis. 178
3. An Satisfactio poſſit imponi poſt latam abſolutionem, & an tunc effectum produceret ex opere operato. 179
4. An Confeſſarius teneatur pænitenti pænitentiam iniungere, & hic teneatur acceptare. 180
5. An omiſſio voluntaria Satisfactionis ſemper inducat culpam læthalem. 185
6. Qualia opera iniungi poſſint, ac debeant pro peccatis. 188
7. An in Satisfactionem peccatorum poſſint iniungi opera ex alio titulo debita. 190
8. An poſſit iniungi Satisfactio in communi, ſub disiuncto, & ſub conditione. 193
9. Quænam onera in particulari in ordine ad particularia delicta congruè ſint imponenda. 195
10. An opus à Confeſſario iniunctum exercitum ſine intentione ſatisfaciendi

Digitized by Google

ciendi verè ſit ſatisfactorium. 197
11. An Satisfactio adimpleta per pænitentem in peccato læthali proſit, & quomodo pænitenti. 199
12. An pænitentia adimpleta ante abſolutionem immediatè conſequatur remiſſionem pœnæ temporalis. 201
13. An pænitens poſſit ſua priuata auctoritate commutare pænitentiam ſibi à Confeſſario iniunctam in æquale, vel melius. 202
14. An pænitentia ab vno Confeſſario impoſita poſſit per alium, vel per ipſum mutari. 204
15. An pænitens Satisfactionem ſibi per Confeſſarium impoſitam poſſit per alium adimplere. 206

QVÆSTIO VI.

De Forma Sacramenti Pænitentiæ.

ART. 1. AN in Eccleſia ſit poteſtas abſoluendi à peccatis. 207
2. An Confeſſarius verè abſoluat, an ſolum declaret pænitentem abſolutum. 208
3. Quænam ſit forma abſolutionis. 210
4. An per Confeſſarium prolatis illis verbis, *Abſoluo te*, immediatè producatur effectus Sacramenti, an vero ſolum poſt prolatam totam formam conſuetam. 212
5. An verba abſolutionis ſemper verum contineant. 213
6. An illa verba, *Abſoluo te*, apta ſint etiam ſoluendi à cenſuris, ſi pænitens ſit eiſdem irretitus. 214
7. An forma abſolutionis promenda ſit per modum deprecationis, an vero per modum iuditij. 216
8. An forma abſolutionis poſſit impendi nutibus, vel ſcriptura. 217
9. An in eadem confeſſione poſſit iterari abſolutio ſuper eadem peccara ritè confeſſa. 219
10. An licitè poſſit impendi abſolutio ſub conditione. 220
11. An variatis verbis formæ intelligatur Sacramentum irritari. 221
12. An valeat abſolutio ſub his terminis, *Iubeo te eſſe abſolutum*. 223
13. An mutata forma eſſentiali de actiua in paſſiuam validum fiat Sacramentum. 224
14. An poſſit impendi abſolutio limitata. 225
15. An mutatio accidentalis formæ abſolutionis inducat noxam, & quamnam. 226
16. An vtens forma abſolutionis ſolum accidentalitèr diuerſa à ritu communi Eccleſiæ cum intentione inducendi nouum ritum validum efficiat Sacramentum. 227
17. An verba ingrediantur intrinſecè conſtitutionem Sacramenti Pænitentiæ. 228

QVÆSTIO VII.

De Cauſa efficiente Sacramenti Pænitentiæ.

ART. 1. AN ſolus, & omnis Sacerdos ſit miniſter huius Sacramenti. 230
2. An in periculo mortis quilibet Sacerdos poſſit abſoluere periclitantem. 232
3. An quilibet Sacerdos poſſit etiam in illo vitæ periculo quemlibet abſoluere ab excommunicatione. 233
4. An abſolutus in illo mortis periculo tam à peccatis, quam à cenſuris à Sacerdote non approbato, quinimmo indigno, ſi conualeſcat, teneatur ſe præſentare vel approbato, vel Superiori, vt iterum abſoluatur. 234
5. An poteſtas, quam habet quilibet Sacerdos abſoluendi in articulo mortis procedat à iure diuino, an tantum Eccleſiæ. 237
6. An poteſtas conceſſa cuilibet Sacerdoti abſoluendi in articulo mortis ſit abſoluta, an vero ſolum conditionalis, & quomodo. 238
7. An ſimplex Sacerdos, qui abſente Confeſſario cæpit audire confeſſionem exiſtentis in articulo mortis teneatur deſiſtere adueniente approbato. 240
8. An cuilibet Sacerdoti ex vi ordinationis competat facultas abſoluendi à venialibus, & læthalibus iam ritè confeſſis. 242
9. De iuriſdictione requiſita ad miniſtrandum Sacramentum Pænitentiæ. 243
10. Quiſnam poſſit conferre iuriſdictionem delegatam ad recipiendas Sacramentales Confeſſiones. 245
11. Quot modis acquiratur iuriſdictio delegata. 247
12. De approbatione requiſita ad audiendas Confeſſiones. 249
13. De ſcientia in Confeſſario requiſita. 259
14. De requiſitis poſitiuis in Confeſſario ad validè, & licitè adminiſtrandum Sacramentum Pænitentiæ. 263
15. De requiſitis negatiuis in Confeſſario ad recipiendas Confeſſiones. 266
16. An quilibet Confeſſarius approbatus in

Digitized by Google

in aliqua Diæceſi ſic miniſter idoneus ad recipiendas Confeſſiones Regularium in eadem Diæceſi. 271
17. De caſuum reſeruatione. 273
18. De reſeruatione per Prælatos Regulares in ordine ad ſuos ſubditos. 276
19. Quiſnam poſsit abſoluere à peccatis reſeruatis. 278
Sect. 1. Quiſnam poſsit à caſibus Papalibus abſoluere. 279
2. Quinam poſsint abſoluere à reſeruatis Epiſcopis. 282
3. Quinam poſsint abſoluere à caſibus, quos ſibi reſeruant Prælati Regulares. 287
4. Quomodo ſe gerere debeat Superior, ad quem recurrit ſubditus pro abſolutione à reſeruatis, & quomodo Confeſſarius. 292
5. An extante impedimento adeundi Superiorem reſeruantem, poſsint peccata reſeruata ab inferiori Confeſſario abſolui, & quomodo. 297
6. An Parochus, alijque Confeſſarij expoſiti poſſint abſoluere à caſibus Epiſcopalibus extra mortis articulum, ſi non ſit facilis aditus ad Epiſcopum. 309
7. Quiſnam poſſit abſoluere à cenſuris. 312
8. De Pænis contra Abſoluentes à reſeruatis ſine debita facultate. 317
9. Quid agere debeat Confeſſarius, qui abſoluit à caſu, à quo non poterat abſoluere. 319
10. An in dubio reſeruationis poſſit Confeſſarius inferior abſoluere. 320
20. Quæ vitare teneatur Confeſſarius in actuali miniſterio confeſſionis, & quænam agere. 322
21. De Confeſſarijs ſollicitantibus ad turpia in Confeſſione. 323
Sect. 1. Quinam comprehendantur, tanquam ſollicitantes denuntiandi in præfatis Conſtitutionibus. 324
2. De Pænitentibus ſollicitatis in ordine ad onus denuntiationis. 326
3. Quale debeat eſſe delictum, vt oriatur obligatio denuntiationis. 329
4. De onere Confeſſarium ſollicitantem denuntiandi. 335
5. De probationibus requiſitis ad punitionem huius criminis. 337
6. De pænis infligendis Confeſſarijs ſollicitantibus. 340
22. De oneribus ſubſequentibus ad Confeſſionem in Confeſſario, & ſignantèr de ſigillo Sacramentali. 341
Sect. 1. Quo iure teneatur Confeſſarius ad ſigillum Sacramentale. 341
2. Quinam obligentur ad hoc ſigillum ſeruandum. 342
3. Quænam cadant ſub ſigillo Sacramentali. 344
4. Per quaſnam locutiones violari poſſit ſigillum Sacramentale. 347
5. De pænis contra violatores ſigilli Sacramentalis. 349
6. An Confeſſarius vti poſſit ſcientia Confeſſionis ad externum regimen. 350

QVÆSTIO VIII.

De Effectibus Sacramenti Pænitentiæ.

Art. 1. An Sacramentum Pænitentiæ cauſet per ſe primam gratiam. 351
2. An hoc Sacramentum vim habeat per ſe ad remittenda quæcunque peccata læthalia. 352
3. An remiſſio pænæ ſit effectus Sacramenti pænitentiæ. 354
4. An per Sacramentum pænitentiæ remittantur peccata venialia, & quoad culpam, & quoad pænam. 355
5. An in Sacramento, ſeu extra Sacramentum per actum dilectionis Dei, ſeu contritionis deleantur omnia venialia. 358
6. An quis poſſit decedere cum ſola culpa veniali, & quomodo poſſit in illo ſtatu cōſequi beatitudinem. 359
7. Vtrum peccata ſemel per pænitentiam remiſſa adueniente nouo peccato reuiuiſcant. 360
8. An merita per peccatum mortificata reuiuiſcant per pænitentiam. 364
9. An opera ſecundum ſe bona exercita poſt peccatum, ſed ante pænitentiam poſita poſtea pænitentia reuiuiſcant. 366
10. An Sacramentum pænitentiæ ſuſceptum ſine debita diſpoſitione, ſeu cum obice, remoto obice reuiuiſcat. 367

PARS

Digitized by Google

INDEX TITVLORVM.

PARS SECVNDA
DE SACRAMENTO
EXTREMÆ VNCTIONIS.

QVÆSTIO I.

De exiſtentia, & inſtitutione huius Sacramenti.

ART. I. AN Extrema Vnctio verè ſit Sacramentum. 370
2. A quonam ſit inſtitutum hoc Sacramentũ,& quando. 371
3. De materia remota, & proxima huius Sacramenti. 372
4. Qualis debeat eſſe vnctio. 376
5. De Forma huius Sacramenti. 381
6. An ſit de eſſentia formæ, ut fiat modo deprecatiuo. 383
7. An hoc Sacramentum ſit neceſſarium ad ſalutem. 385
8. An ſit iterabile, & quando. 387

QVÆSTIO II.

De cauſa efficiente eiuſdem.

ART. I. QViſnam ſit miniſter idoneus huius Sacramenti. 388
2. An quilibet Sacerdos ſit miniſter idoneus. 390
3. An ad hoc Sacramentum miniſtrandum requirantur plures Sacerdotes. 391
4. An Parochus morbo contagioſo laborantibus teneatur hoc Sacramentum miniſtrare. 393
5. An Parochus peſte laborantibus poſſit hoc miniſtrare medio aliquo inſtrumento. 394
6. An poſſit hoc conferre ante Sacramentum pænitentiæ. 394
6. An oratio miniſtrantis hoc Sacramentum in peccato lethali ſit exaudibilis. 395

QVÆSTIO III.

De cauſa ſubiectiua.

ART. I. QVodnam ſit ſubiectum remotum. 396
2. An ſani, & grauitèr non ægrotantes ſint ſubiectum. 399
3. An non infirmantes, periclitantes tamen ad mortem ſint capaces eiuſdem. 401
4. An Furioſi, & Amentes ſint ſubiectum eiuſdem. 402
5. An damnati ad mortem, & nouitèr conuerſi ad fidem, ſi infirmentur ſint capaces. 403
6. Expediuntur omnia, quæ pertinent ad ſubiectum proximum. 404

QVÆSTIO IV.

De effectibus huius Sacramenti.

ART. I. QVinam ſit effectus primarius. 405
2. An tollat reliquias peccati originalis. 407
3. An conferat ad remiſſionem pęnę pro culpis debitæ. 408
4. Quandonam hoc Sacramentum cauſet ſuos effectus. 409
5. An cauſet ſanitatem corporalem. 411
6. An ſanitas corporis proueniat ab hoc Sacramento ex opere operato. 412
7. An fictè ſuſcipiens hoc Sacramentum conſequatur eius effectum, vel ſaltem remoto obice. 413

QVÆSTIO V.

De Ritibus ſeruandis in adminiſtratione huius Sacramenti.

ART. I. DE Ritibus, qui obſeruari debent præuiè tum ex parte miniſtri, tum ex parte infirmi. 415
2. De Ritibus conſiſtentibus in verbis, quos præuiè, concomitantèr, & ſubſequentèr habet miniſter ſeruare. 417
3. De Ritibus conſiſtentibus in actionibus, quas ſeruare debet miniſter. 418

DE

Digitized by Google

D E

SACRAMENTO POENITENTIÆ.

TAbula poſt ſecundum naufragium ſubſternitur, qua demerſi in profundum ſcelerum pelagum prouehuntur ad æternæ portum felicitatis. Non ſatis humanæ imbecillitati iam originalis culpæ turbine confractæ, & in profundum malorum coniectę conſultum fuiſſet, niſi prolabenti poſt primum naufragium in vlteriora crimina noua Tabula efformaretur, qua à nouis naufragijs extraheretur, & inſtaurata innocentia ad aſillum ſalutis reduceretur. Proindè igitur Diuina clementia naufragantibus ſecundam Tabulam, quæ vnum æternæ mortis detinendæ profugium eſt, inſtituit, ad quam, niſi fideles confugerent, iam imminentis naufragij paterentur exitium. Pænitentia, hæc eſt, in qua veluti in Noetica arca, receptæ viuentium animæ è ſcelerum naufragio liberantur, & extra quam exiſtentes in criminum diluuio ineuitabili interitu ad mortem prouehuntur æternam; vndè meritò Leo Magnus Epiſt. 91. aſſerit. *Multiplex miſericordia Dei ità lapſibus ſubuenit humanis, vt non ſolum per Baptiſmi gratiam, ſed etiam per Pænitentiæ Medicinam ſpes vitæ reparetur æternæ, vt qui regenerationis donum violaſſent, proprio ſe iudicio condemnantes ad remiſsionem criminum peruenirent*. In hac Tabula tanquam in tuto æternæ ſalutis portu ſiſtimus, vt obuiantes ingruentium ſcelerum ſcopulos effugiamus, &, ſi fortè in eoſdem concupiſcentiæ turbine compellente impinga-

mus, Tabula hac ſuffragante ab interitu eruamur. Toto mentis conatu huic Tabulæ hæreamus, vt eius ſubſidio inter huius labentis vitæ ſyrtes excidia reparemus inſtaurata per Pænitentiam innocentia, & vitam conſequamur æternam.

QUÆSTIO I.

Quid ſit Pænitentia, qua virtus eſt, & qua Sacramentum, & an detur.

AB eſſentia, & exiſtentia tanquam à radice, à qua proueniunt paſſiones, & proprietates, & effectus tractationem hanc incipimus, vt ab eis aperiamus aditum ad ea omnia, quæ pertinere poſſunt ad completam notitiam huius Sacramenti; ſed quia Pœnitentia conſiderari poteſt, vel vt virtus præcisè eſt, vel vt Sacramentum, ideò in hac quæſtione quoad vtramque rationem ipſam examinabimus.

ARTICULUS I.

Quid propriè ſit Pœnitentia, qua virtus eſt.

SUMMARIUM.

A quo deſumptum ſit hoc nomen Pænitentiæ. 1.

Non importat ſolum mollem cordis affectum, ſed præteritorum peccatorum dolorem. 2.

Propria definitio Pænitentiæ, vt virtus eſt. 3.

Neceſsario inuoluit dolorem anteactæ vitæ. 4.

Debet ad Deum referri, & à recto fine procedere. 5.

1 Ethimologia huius nominis. SI Ethimologiam nominis ſpectemus *ex D. Iſidoro lib. 6. Ethimol. cap. vltimo,* dignoſcemus importare diſplicentiam de ijs, quæ antea fuerant placita, & commiſſa, nam pænitere idem eſt, ac pænam tenere, ſicuti Pœnitentia idem, ac pænæ tenentia, vt ſemper quis puniat in ſe vlciſcendo, quod commiſit peccando; ex quibus clarè elucet Pœnitentiam ex genere ſuo reſpicere præteritorum peccatorum dolorem, non meram reſcipiſcentiam, ſeu mollem cordis affectum, vt impiè ſenſerunt Lutherus, & Caluinus, qui, vt lenocinijs carnis, & ſenſuum homines retraherent à fructibus veræ Pœnitentiæ acquirendis in ſimplicem illum, & mollem cordis affectum eiuſdem efficaciam refuderunt. Contra iſtos acritèr pugnant SS. PP. *Tertullianus lib. de Pænit.* Ibi- *Pænitentiam norunt paſſionem quandam eſſe, quæ venit ex offenſa ſententiæ prioris. Author lib. de vera, & falſa Pænitentia cap. 8. Pænitentia eſt quædam dolentis vindicta puniens in ſe, quod dolet commiſiſſe, Auguſtinus ſerm. 57. de tempore. Ad emendanda crimina vox Pænitentis ſola non ſufficit, nam in ſatisfactione ingentium peccatorum non verba tantum, ſed opera quæruntur.* 2 Quid propriè importet.

Ex hac nominis Ethimologia, & vera Pœnitentię ſignificatione reſultat formalis eius quidditas, quæ poteſt congruè ſic definiri. *Eſt virtus, qua anteactæ vitæ crimina ſecundum Deum ex honeſto fine deteſtamur.* Dicitur, *virtus,* de cuius ratione eſt facere bonum illam habentem, & opus eius reddere bonum; Quis autem ambigat, veram Pœnitentiam ſecundum Deum reddere Pœnitentem bonum, & opera eius perfecta? Hæc eſt, quæ teſte *D. Ambroſio ſermon. de Cathed. D. Petri,* fideliorem fecit D. Petrum, poſtquam fidem ſe perdidiſſe defleuit; atque ideò maiorem gratiam recepit, quam amiſit. Hæc eſt, quæ teſte *Chryſoſtomo ſerm. de Pænitentia,* peccata remittit, Paradiſum reſerat, contritum ſanat, triſtem exhilarat, mortuos de interitu reuocat, virtutes reformat, gratiam abundantiorem refundit &c. Et licet videatur non in bonum, ſed in malum ferri, quia tamen non in illud fertur proſecutione, ſed fuga, & deteſtatione, non fertur in illud, vt malum, ſed potius ſub ratione boni, quia contrarium malo eſt quid bonum. 3 Quid ſit virtus Pænitētiæ.

Dicitur, *qua anteactæ vitæ crimina deteſtamur,* & per has particulas excluduntur hæretici volentes importare ſolam animi reſcipiſcentiam, & peccati agnitionem, propoſitumque duntaxat nouæ vitæ inchoandæ; contra quos militat diſpoſitio *Concil. Tridentini ſeſs. 14. cap. 4.,* dum dicit. *Certè, qui illos ſanctorum clamores conſiderauerit. Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci; laboraui in gemitu meo, lauabo* 4 Neceſſario importat dolorem.

per

per ſingulas noctes lectum meum. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, & alia huius generis, facilè intelliget eos ex vehementi quodam anteactæ vitæ odio, & ingenti peccatorum deteſtatione manaſſe.

6 Debet in Deū referri. Dicitur, *ſecundum Deum, & ex honeſto fine*, quia, vt propriè virtus ſit, debet à recto fine procedere; vndè, ſi quis deteſtaretur peccata ob ſolam infamiam, quæ ex illis notatur retenta voluntate iterum peccandi, niſi infamia illa retraheret, vel doleret de aliquo facto ſuo, eo quod amiſerit commodum alia peccata patrandi non eſſet propriè virtus, nec vera ſecundum Deum Pænitentia.

ARTICULUS II.

An Pænitentia ſit ſpecialis virtus, & qualis.

SVMMARIVM.

Exponitur dictum D. Thomæ. 1.
Variæ rationes, & reſpectus in peccato conſiderantur. 2.
Pænitentia eſt ſpecialis virtus à cæteris diſtincta ratione obiecti. 3.
Explicatur, in quo conſiſtat hoc obiectum Pænitentiæ. 4.
Quamuis in aliquo conueniat cum iuſtitia, in aliquo tamen eſſentiali ab illa differt. 5.
Differt etiam à Religione, & quomodo. 6.
Etiam à charitate, & quomodo. 7.
Quamuis opponatur vitijs diuerſis in ſpecie, opponitur tamen ſub eadem ratione formali. 8.
Poteſt imperari à charitate, & Religione. 9.
Non eſt pars iuſtitiæ commutatiuæ, ſed ad ſummum generalis. 10.
Non currit paritas de ſatisfactione partiali debiti in humanis, & de ſatisfactione iniuriæ factæ Deo. 11.
Quomodo dicatur pars potentialis iuſtitiæ. 12.

1 Quid ſenſerit D.Thomas. D. *Thomas tertia parte quæſt. 85. art. 3.*, inuenit in Pænitentia ſpecialem rationem actus laudabilis, ſcilicet operari ad deſtructionem actus præteriti, quatenus eſt offenſa Dei, quod non pertinet ad rationem alterius virtutis; ex quo videtur ſatis clarè deduci ex mente Sancti Doctoris, Pænitentiam non eſſe virtutem generalem vagantem per alias omnes virtutes, ſed ſpecialem, & ratione ſui obiecti ſub ea ratione, ſub qua in ipſum tendit, eſſe à cæteris omnibus diſtinctam.

Pro huius ſententiæ clariori intelligentia, & ſolidiori eius fundamento aduertendum eſt, in peccato plures rationes conſiderari poſſe; primò rationem mali, prout opponitur bono honeſto; ſecundò rationem mali, prout opponitur Diuinæ bonitati, quatenus Diuinam amicitiam diſſoluit, rationem vltimi finis, quantum eſt ex parte peccantis, affectiuè à Deo ſubmouet, & in creaturam, ratione cuius peccat, conuertit; tertiò rationem mali reſpectu peccantis, quatenus ipſum bonis ſpiritualibus gratiæ, donorumque ſupernaturalium priuat; quartò rationem mali, ſecundum quam opponitur ſpecialibus virtutibus; quintò rationem mali, prout opponitur Deo, non vt præcisè ſummo bono, ſed etiam, vt ſupremo Domino, & Legiſlatori. Iuxtà hanc vltimam acceptionem ſentit *Contenſonius lib. 11. p. 3. diſſert. vnica cap. 1. corrol. 1.*, Pænitentiam reſpicere peccatum, quatenus reparet pro virili iniuriam Deo illatam, vt ſupremo Domino, & Legiſlatori, & ſub hac ratione aſſerit, eſſe virtutem ab alijs diſtinctam, ratione ſcilicet obiecti, in quod tali reſpectu particulari tendit; nam, ſi ſumatur peccatum iuxtà primam conſiderationem, prout ſcilicet opponitur bono honeſto, non poteſt eſſe obiectum ſpecialis virtutis, quandoquidem, & amor boni, & odium mali ab eodem principio procedunt, nempè à voluntate, quando ſumuntur in genere, quia ad hæc voluntas ex ſe apta eſt, & vi ſua ſufficientèr inſtructa, nec indiget alicuius habitus additamento; ſi ſumatur iuxtà ſecundam conſiderationem, prout opponitur bonitati Diuinæ, ſicut amor eiuſdem pertinet ad charitatem, ita odium mali contra eandem videtur ad eandem charitatem pertinere. Iuxta tertiam conſiderationem, ſecundum quam opponitur bono peccantis etiam ad charitatem ordinatam erga proximum ſpectat, quatenus ſicut amor ſui, ſeu bonum ſui, ita auerſio à malo proprio ad charitatem erga proximum ſpectat, & charitas proximi ordinata debet incipere à ſe ipſo. Iuxtà tertiam conſiderationem, ſecundum quam opponitur ſpecialibus virtutibus, ſicut bonum ipſarum pertinet ad ſpeciales virtutes, ità & odium mali, quod eiſdem aduerſatur, ad ipſas pertinet; vndè hanc virtutis Pænitentiæ ſpecialitatem in quintam conſiderationem refundit; cum eodem ſit

(2 Rationes, quæ poſſunt in peccato cōſiderari.)

Assertio i. Pænitentia eſt ſpecialis virtus, & ab alijs diſtincta ratione obiecti, in quod ſpeciali modo tendit, nempè ſub deteſtatione peccati, prout opponitur Deo vt ſupremo Domino, & Legiſlatori. Hæc videtur eſſe expreſsa mens *D. Thomæ in 4. diſt. 14. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 5.* Ibi: *Aliquis efficitur Deo debitor per hoc, quod ab eo aliquid recipit, & hac ratione Deo reddit debitum honorem latriæ, ſeu Religio; alio* (3 Eſt ſpecialis virtus à cæteris diſtincta ratione obiecti.)

modo ex hoc, quod contra Deum peccauit, & ſic red dit Deo debitum Pænitentia.

Ratio aſſertionis ex eo deducitur, quod virtutes diſtinguntur per ordinem ad obiecta non terminatiuè, nec materialitèr ſumpta, ſed per ordinem ad ea formaliter ſumpta, & iuxtà modum tendentiæ in ipſa, ſed Pænitentia iuxtà modum expoſitum habet obiectum formalitèr diuerſum a cæteris virtutibus, & modum tendendi etiam ſpecialem, & diſtinctum, ergo ratione obiecti eſt virtus ſpecialis, & ab alijs omnibus diſtincta. Minor probatur, quia obiectum, ad quod ſpeciali modo tendit Pænitentia, eſt iniuria facta Deo, vt quadam compenſatione reſarcibilis, & reparabilis, vt notat *D. Thomas tertia part. quæſt.* 85. *art.* 3., vbi habet, quod emendatio offenſæ non fiat per ſolam ceſſationem ab eadem, *ſed vlterius exigitur quadam compenſatio, quæ habet locum in offenſis in alterum commiſſis, ſicut, & retributio, & D. Auguſtinus lib.* 50. *Homiliarum hom.* 50., ait. *Non ſufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere, niſi etiam de ijs, quæ facta ſunt, ſatisfiat Deo per Pænitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum per contriti cordis ſacrificium &c.*, ſed hæc iniuria quadam compenſatione auferibilis importat deteſtationem peccati, prout opponitur Deo, vt ſupremo Domino, & Legiſlatori, & per hoc contradiſtinguitur ab obiecto cæterarum virtutum, ergo &c. Minor quoad ſecundam partem probatur, quia licet quælibet virtus, ſicuti amat proprij obiecti honeſtatem, ità odit peccatum eidem honeſtati oppoſitum, nulla tamen rationem iniuriæ per quoduis peccatum intentatæ ex propria ratione reſarcit.

4 In quo cõſiſtat hoc obiectũ.

5 Deficit à ratione iuſtitiæ, & in quonam.

Dices primò; hac ratione Pænitentia confunderetur cum iuſtitia, non ſolum, quia ad hanc pertinet compenſatio, ſed etiam, quia in humanis ſatisfactio pro iniurijs, & offenſis eſt actus commutatiuæ iuſtitiæ, iuſtum eſt enim, vt qui offendit alterum, ipſi emendatione, retributione, & punitione ſatisfaciat. Sed contrà; licet enim in ea parte, qua Pænitentia eſt ad alterum, imitetur quoquo modo iuſtitiam, propriè tamen iuſtitia non eſt, niſi ad ſummum potentialitèr, vt loquitur *D. Thomas*, quatenus poteſt eſſe pars eiuſdem iuſtitiæ, vt virtutis generalis; deficit enim à ratione eſſentiali iuſtitiæ, nempè quoad æqualitatem; vndè iuſtum ſecundum *Ariſtotilem* 5. *Ethicorum, & ſecundum D. Thomam tertia part. quæſt.* 85. *art.* 5., poteſt dupliciter ſumi, ſcilicet ſimpliciter, & ſecundum quid; ſimplicitèr quidem iuſtum eſt inter æquales, &, quia iuſtitia eſt æqualitas quædam; iuſtum autem ſecundum quid dicitur, quod eſt inter illos, quorum vnus eſt ſub poteſtate alterius, & tale iuſtum conſideratur in Pænitentia; vndè pænitens recurrit ad Deum cum emendationis propoſito. Deindè ceſſat abſolutè hæc ratio in noſtris principijs, ſecundum quæ inter Deum, & creaturas propriè non datur iuſtitia, vt ſuppono ex quæſtionibus de Verbo Incarnato; Ex quibus reſoluuntur ea, quæ in inſtantia afferebantur de compenſatione, & ſatisfactione, non ſolum, quia iſtæ debent eſſe cum æqualitate, ſed etiam inter æquales, quod non euenit in caſu præſenti.

6 Quomodo differat à Religione.

Dices ſecundò; Pænitentiam reſpicere idem obiectum, quod reſpicit virtus Religionis, quandoquidem Religio non ſolum reſpicit cultum, & honorem Deo debitum, ſed etiam auerſionem eidem cultui, & honori oppoſitam, ſiquidem eiuſdem virtutis eſt reſpicere bonum, & malum eidem oppoſitum; illud, vt proſequatur, iſtud, vt euitet, ſed Pænitentia etiam verſatur circa honorem Deo debitum reparando iniuriam eidem collatam per peccatum, ergo &c. Sed contra; quamuis vtraque reſpiciat honorem Deo debitum, non tamen eodem modo, & ſub eadem ratione formali, nam Religio reſpicit cultum Deo debitum, & honorem reddit, quia ab eodem aliquid recipit, vt notat *D. Thomas in* 4. *diſt.* 14. *quæſt.* 1. *art.* 1. *quæſtiunc.* 5. Pænitentia verò reddit Deo debitum ex hoc, quod contra Deum peccauit; vndè reſultat diuerſa ratio formalis, conſiſtens in eo, quod obiectum Religionis ſit cultus Deo debitus ratione beneficiorum ab eodem receptorum; obiectum verò Pænitentiæ ſit quidem honor per peccatum læſus, & per compenſationem, & ſatisfactionem reparandus.

7 Differt etiam à charitate.

Dices tertiò; Pænitentia hanc habet cum charitate affinitatem, vt non teneatur ſiſtere in medio, ſicuti cæteræ virtutes morales, ſed poſſit ſemper, & ſemper creſcere, ſicuti charitas, nam, ſicuti Deus poteſt ſemper, & ſemper amari, cum modus diligendi Deum ſit ipſum ſine modo, & limitatione diligere, ita peccatum, quod eidem opponitur, poteſt ſemper, & ſemper magis deteſtari, adeo vt nullus ſit modus; nullaque limitatio deteſtationis, vndè, ſicuti Deus eſt ſummum bonum ſuper omnia diligendum, ità peccatũ eſt ſummum malum ſuper omnia deteſtandum, ergo non eſt ſpecialis virtus, ſed ad eandem charitatem reducibilis. Sed contrà primò, quia, quamuis daremus, quod in hac parte quoquomodo imitaretur charitatem erga Deum, in alia tamen parte eſſentiali deficeret à ratione eiuſdem charitatis, in eo ſcilicet, quod reſpicit honorem

Digitized by Google

rem Dei læſum compenſatione reparandum, quod ſatis eſt, vt poſſit dici ſpecialis virtus. Secundò dolor de peccato poteſt dupliciter ſumi, primò prout peccatum opponitur amicitiæ Dei; ſecundò, vt importat offenſam Dei actibus pænitentis reſarciendam; Dato iam, quod ſecundum conſiderationem, qua opponitur Dei amicitiæ, non patiatur limitationem, prout tamen reſpicit actus pænitentis, per quos talis offenſa eſt reſarcienda, poteſt pati limitationem, ne degeneret in triſtitiam talem, quæ inducat in deſperationem, vt contingit in Cain, & Iuda Apoſtata.

Difficultas aliqua in eo videtur conſiſtere, quod, ſi eſſet ſpecialis virtus, & à cæteris omnibus diſtincta, deberet opponi determinato vitio, nam, ſicuti peccata diuerſimodè ſpecificantur per ordinem ad diuerſas in ſpecie virtutes, ità & virtutes debent ſpecificari in ordine ad diuerſa in ſpecie peccata; vndè, vt ſit vna virtus in ſpecie, debet opponi ſpeciali vitio, &, ſi pluribus in ſpecie opponatur, non poteſt eſſe, niſi diuerſa in ſpecie, ſed pænitentia contrariatur omnibus vitijs, quæ ſunt diuerſa in ſpecie, ergo & ipſa erit diuerſa in

8 Reſpicit ſub eadem ratione formali.

ſpecie iuxta diuerſitatem peccatorum. Sed facili negotio ab hac difficultate me eximo, conſiderans, quod peccata poſſint dupliciter ſumi, ſcilicet, vel ſecundum rationes ſpecificas, quas habent in ſe, vel prout conueniunt in aliqua ratione deteſtabilitatis ratione iniuriæ læſiuæ Dei, quantum eſt ex parte peccantis, & reparabilis per compenſationem pęnitentis. In caſu præſenti peccata ſumuntur iuxtà ſecundam conſiderationem, ſecundum quam ratio formalis eſt vna, & propterea conſtituit vnam in ſpecie virtutem. Hoc clariſſimis exemplis euincitur in omnibus ferè ſcientijs, & facultatibus ſingillatim acceptis, in quibus actus earum, ſi conſiderentur ſecundum ſe, & materialiter, ſunt diuerſi in ſpecie, ſi verò conſiderentur, prout ſubſunt vni, & eidem rationi formali, conſtituunt vnam ſcientiam, ſeu facultatem in ſpecie, vt inductione per omnes fit manifeſtum.

9 Poteſt imperari à charitate, & Religione.

Quamuis autem conſtituamus pænitentiam in vna ſpecie virtutis, non negamus tamen, poſſe eandem pænitentiam imperari, vel à charitate, vel Religione, vel coniungi cum alijs virtutibus, quod etiam videtur innuiſſe *D. Thomas tertia parte quæſt. 85. art. 5.*, vbi, poſtquam dixit habitum pænitentię immediatè a Deo infundi ſine nobis principaliter operantibus, non tamen ſine nobis diſpoſitiuè cooperantibus, enumerat actus, quibus Deo cooperamur, & inter cæteros actus Fidei, item motus timoris ſeruilis, item actus timoris filialis &c., ſubdens. *Sic igitur patet, quod actus pænitentiæ à timore ſeruili procedit, ſicut primo motu affectus ad hoc ordinato; à timore autem filiali, ſicuti ab immediato, & proximo principio*; Ex hoc tamen non infertur id, quod intendit *Contenſon. loc. cit. in fine*, quod virtus pænitentiæ non diſtinguatur à timore filiali, in quo ipſe conſtituit ſpecialem virtutem; non, inquam, infertur, quia per hoc ſolum importatur, quod idem timor filialis ſit principium, non autem ratio formalis eiuſdem pænitentiæ, cum ſpecifica ratio non deſumatur à principio, ſed à modo, quo potentia tendit in obiectum.

Assertio II. Pænitentia non eſt pars iuſtitiæ commutatiuæ propriè ſumptæ, ſed ad ſummum generalis, & poteſtatiuæ. In hoc expreſsè conſentit *D. Thomas ſecunda ſecundæ quæſt. 80. art. 1.*, vbi pænitentiam appellat partem iuſtitiæ potentialis.

Ratio primæ partis deſumitur ex præcedenter dictis, & ex ijs, quæ docuimus in quæſtionibus de Verbo Incarnato, & 10 Non eſt pars iuſtitiæ, vt cõmutatiuæ.

de iuſtitia, & iure, vbi latè probauimus, inter Deum, & creaturam propriè non dari iuſtitiam commutatiuam; Item ex eo, quod non poſſit eſſe compenſatio ad ęqualitatem, quod eſt proprium iuſtitiæ. Neque dicas, quod per pænitentiam, ſeu per contritionem tantum reddatur Deo, quantum ablatum eſt per peccatum, ergo conſtituitur æqualitas à iuſtitia commutatiua requiſita; Contra enim impugnaberis, quia, quod per contritionem remittatur peccatum, ſeu iniuria facta Deo, non eſt ex ęqualitate ſatisfactionis ad iniuriam, ſeù, vt loquitur Ariſtoteles, paſſi, & repaſſi, ſeu contrapaſſi, ſed ex benigna Dei acceptatione, & miſericordia remiſſionem concedentis ob actus etiam inęquales; Cæterum, quod non ſit æqualitas, ex eo euincitur, quia ſatisfactio eſt actus pænitentis, qui conditionem recipit à dignitate limitata ipſius; offenſa verò reſpicit perſonam offenſam, quæ eſt infinitę dignitatis, non quod ſequatur, quod ipſa offenſa ſit infinita; ſed quod ſit malum in ſupremo genere mali, adeoque ſemper quid ſuperius ad ſatisfactionem, quę poſſit præſtari. Deindè bonum, quod homo pænitendo reddit Deo, eſt particulare, & alijs titulis Deo debitum; bonum verò, quod per peccatum nixus eſt Deo auferre, vniuerſaliſſimum eſt, & contra omne ius ſupremi Dei dominij, adeoque &c.

Neque vrgeas, quod, quamuis non poſſit pænitens Deo reddere ad æqualitatem iniuriæ ipſi illatæ, reddendo tamen quantum poteſt, videatur ſufficienter ſatiſfacere iuſtitiæ, ſicuti in humanis debitor,

Digitized by Google

tor, qui non poteſt reddere æquale, reddendo tamen, quod poteſt, ſatisfacit tamen in parte iuſtitiæ etiam commutatiuę; contra enim adhuc impugnaberis, quia debitum in humanis, potiſſimum, ſi ſit circa bona fortunæ, ſupponitur diuiſibile, & diſſolubile per partes, & ſic comparando partem debiti ad partem ſoluti pro parte ſit ſatisfactio iuſtitiæ commutatiuæ, remanente onere quoad alias partes diſſoluendo, vel per æquiualentem ſolutionem, vel liberam remiſſionem creditoris; iniuria autem Deo facta non patitur diuiſionem, nec eſt auferibilis per partes alijs remanentibus, adeoque tota ſimul debet diſſolui; cum igitur non detur actus pęnitentis proportionatus, ſeu ad æqualitatem cum ipſa iniuria, ſeu offenſa, non poteſt eſſe compenſatio ex iuſtitia.

11 Non currit paritas de ſatiſfactione partiali in humanis.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quia iuſtitia habet ſub ſe plures partes merè potentiales ſub ea ratione generali, ſub qua eſt ad alterum; quia tamen in materia, qua virtutes ſunt ad alterum, diuerſa ſunt obiecta formalia, diuerſæ etiam virtutes conſtituuntur, quæ partes potentiales iuſtitiæ à D. Thoma appellantur; iuſtitia etenim dicitur vniuerſa virtus, quatenus per omnes vagatur; ſicuti igitur cæteræ virtutes dicuntur partes iuſtitiæ potentialis, quamuis à rigoroſa ratione iuſtitiæ deficiant, ita & pænitentia.

12 Eſt pars potentialis iuſtitiæ.

ARTICULUS III.

Quodnam ſit ſubiectum virtutis Pænitentiæ.

SUMMARIUM.

Subiectum alterum remotum, alterum proximum. 1.
Omnis homo capax peccati poteſt eſſe ſubiectum remotum. 2.
Chriſtus Dominus non habuit habitum pænitentiæ. 3.
Nec probabilius Deipara Virgo. 4.
Non fuit in eadem fomes peccati. 5.
Potentia remota fuit per ſuperuenientem gratiam alligata. 6.
In Angelis neque eſt, neque fuit habitus pænitentiæ. 7.
Poſt deliberationem Angeli ſunt inflexibiles. 8.
Ante eandem ſunt liberi. 9.
Conciliantur dicta D. Thomæ. 10.
In Angelis eſſet inanis pænitentiæ infuſio. 11.
In Adamo verè fuit infuſus habitus pænitentiæ etiam ante commiſſum delictum. 12.
Non currit paritas de Angelis, & quare. 13.
In Beatis perſeuerat habitus pænitentiæ. 14.
Non currit paritas de habitu Fidei, & ſpei. 15.
Subiectum proximum pænitentiæ eſt anima rationalis, vt volitiua. 16.
Intellige, vt eſt actus ſpiritualis. 17.
Propter ſimboleitatem, quam habet cum iuſtitia, recipitur in ſubiecto, in quo recipitur iuſtitia. 18.

Subiectum duplex cuiuſcunque virtutis poteſt conſiderari, alterum remotum, & mediatum, alterum proximum, & immediatum. Loquendo de remoto, & mediato in ordine ad virtutem pænitentię ex *D. Thoma tertia parte quæſt. 85. art. 6.*, illud erit ſubiectum, quod ex præexiſtentia peccati indiget pænitentia pro eiuſdem remiſſione, vndè ait. *Aliæ virtutes per ſe videntur neceſſariæ ad bonum hominis, pęnitentia autem ſuppoſito quodam (ſcilicet peccato) præexiſtente, vel ſaltem poſſibili;* ex quibus verbis clarè liquet, illos omnes homines eſſe ſubiectum huius virtutis, in quibus ineſt peccatum, vel peccati capacitas, quę, cum non ſit, nec eſſe poſſit in Chriſto Domino, ipſum reddit pænitentiæ incapacem; in eo etenim non poteſt eſſe virtus, cuius actus eſt eidem impoſſibilis; quod, ſi dicatur, quod Chriſtus Dominus pro peccatis hominum ſatisfecerit, adeoque pænitentiam pro eiſdem egerit; tunc dicam, non per actus pænitentiæ ſatisfeciſſe, ſed per actus rigoroſæ iuſtitiæ ex liberalitate, non ex debito, eo modo, quo alter pro altero in debito pecuniario ſatisfacit, quæ ſatisfactio reſpectu illius, qui gratis ſoluit pro debitore, dicitur actus liberalitatis.

1 Subiectum duplex.

2 Homo capax peccati eſt ſubiectū.

3 Chriſtus Dominus fuit incapax pænitentiæ.

Ex ijs, quę hic dicuntur, nonnullæ inſurgunt rationes dubitandi, quas hic diſſoluendas propono. Prima eſt, an Deipara Virgo verè habuerit pænitentiam; quamuis enim actu nullum peccatum contraxerit, nec originale, vt magis piè communius ſentiunt Theologi, & fidelium potior multitudo, nec actuale, ſiue læthale fecerit, ſiue veniale, vt definit *Tridentinum ſeſs. 6. de iuſtificatione can. 23.*, nihilominus ratione ſtatus viatoris, & conditione libertatis creatæ potuiſſe peccare videtur. Secunda, an in Angelis ſit, vel fuerit habitus pænitentiæ, cum ſaltem in primo ſigno ſuæ Creationis potuerint peccare. Tertia, an in Adamo, cum primo creatus fuit, fuerit eiuſdem pænitentiæ habitus infuſus. Quarta, an in Beatis remaneat habitus pænitentiæ.

Assertio I. In Deipara Virgine probabilius non fuit habitus pænitentiæ. In hanc propendent *Nugnus*, cum alijs apud *Contenſonium lib. 11. part. 3. diſſert. vnica cap. 1. corrol. 2. verſ., an autem fuerit*, qui etiam

Digitized by Google

etiam appellat hanc ſententiam probabiliorem, & Dei matris honori, & dignitati magis decoram.

4 Deipara Virgo probabilius non habuit hunc habitū.

Probatur, quia Deiparæ Virgini in primo inſtāti ſuæ Cōceptionis fuit infuſa gratia præueniens, & ſanctificans extinguens in ipſa fomitem peccati, & firmans ipſam in gratia, & perfecta Dei amicitia, adeo vt ratione eiuſdem plures non leuis nominis Doctores aſſeruerint, nec debitum contrahendi originale contraxiſſe, ergo in eadem non fuit habitus pænitentiæ. Conſequentia probatur non ſolum *ex D. Thoma loc. cit.*, aſſerente ſolum pænitentiam dari ſuppoſito peccato præexiſtente, vel poſſibili, vndè, ſi hoc non ſupponatur, nec actuale, nec poſſibile, vtique non dabitur pænitentia; ſed etiam ratione, quia fruſtra, & inanitèr ponitur habitus, vbi non eſt poſſibilis aliquis eius actus, cum habitus non detur ad impoſſibile, vbi autem non eſt, nec eſſe poteſt peccatum, non eſt poſſibilis pænitentia, quæ eſt dolor, ſeu deſtructio eiuſdem peccati. Neque dicas, in primo inſtanti Creationis ſimul cum gratia fuiſſe Deiparæ Virgini infuſos omnes habitus virtutum, nec debuiſſe priuari etiam hoc habitu, ne careret aliquo ornamento; Contra enim impugnaberis, quia fuerunt quidem omnes habitus in illo inſtanti infuſi Deiparæ Virgini, qui conferrent ad eius decorem ſimplicitèr, non autem illi, qui ex genere ſuo præſuponunt imperfectionem, cum longè melius ſit habere perfectiones ſimplicitèr, quam habere perfectionem aliquam præſuponentem aliquam imperfectionem; &, ſicuti Chriſtus Dominus, qui eſt in omni genere perfectus, non dicitur carere aliqua perfectione ex eo, quod non habuerit habitum pænitentiæ propter eam rationem, quod hæc præſuponat peccabilitatem ſaltem in actu primo, quæ eſt aliqua imperfectio, ita Deipara Virgo non poteſt dici carere aliqua perfectione propter carentiam pænitentiæ, quia &c.

5 Nō fuit in eadē fomes peccati.

Quod, ſi vlterius vrgeas, quod Deipara Virgo licet non habuerit peccatum aliquod, nec potentiam proximam ad peccandum, habuerit tamen potentiam remotam ratione ſtatus viæ, & conditionis creatæ libertatis ad differentiam Chriſti Domini, qui ratione vnionis hypoſtaticę habet omnem impeccabilitatem, ſiue proximam, ſiue remotam, adeoque non currere paritatem inter Chriſtum Dominum, & Deiparam Virginem; ſtatim impugnaberis, quia, cum illa potentia remota in primo inſtanti Conceptionis Deiparæ Virginis fuerit alligata per ſuperuenientem gratiam, & extinctionem fomitis, fruſtra in ordine ad ipſam fuiſſet appoſitus habitus pænitentiæ, cum ille nunquam potuerit in actum exire, & fruſtraneus eſt habitus, cuius nullus actus poteſt exiſtere.

6 Potentia remota peccādi fuit alligata.

Quod deindè Chriſtus Dominus habuerit impeccabilitatem etiam remotam, quam non habuit Deipara Virgo, hoc ſolum importat, quod Chriſtus Dominus ex propria virtute ſibi connaturalitèr competente caruerit potentia peccandi, & per conſequens indigentia pænitentiæ; Deipara verò Virgo hoc ſolum habuerit ex gratia ſibi à Deo liberalitèr conceſſa. Cæterum ſuppoſita hac gratia cum fomitis extinctintione nulla eſt indigentia pænitentiæ, & per conſequens inanis, & inutilis foret eiuſdem conceſſio.

7 In Angelis nō eſt habitus pænitentiæ.

Assertio ii. In Angelis neque eſt, neque fuit habitus pænitentiæ. In hanc ſententiam videtur propendere omnes ferè Thomiſtæ, dum dicunt, Angelos in libera volitione perfectè deliberata eſſe immutabiles, & ſignantèr *Caietanus prima parte quæſt. 64. art. 2.*, *Ioannes à Sancto Thoma diſp. 24. art. 2. num. 10.*, *Gonetus diſp. 14. art. 1. §. 1.*, *Salmaticenſes tract. 7. diſp. 13. dub. 1.*; idem ſentiunt ex recentioribus *Eſparza quæſt. 28. art. 7., & 9.*, *Dequiros diſp. 66. ſect. 2.*

Probatur; ſuppoſita inflexibilitate poſt, deliberatam electionem Angeli non poſſunt recedere à priori actu deliberatè elicito, ergo nec pænitere poſſunt. Antecedens probatur *ex D. Thoma quæſt. 16. de malo art. 5. in corpore*, vbi reddit rationem talis inflexibilitatis, & negationis receſſus à priori actu deliberatè elicito; ſic enim loquitur. *Mutatur in nobis liberum arbitrium ex cauſa intrinſeca, vel propter rationem, puta cum quis aliquid prius neſciebat, quod poſtea cognoſcit, vel propter ipſum appetitum, qui quandoque ſic eſt diſpoſitus per paſſionem, vel habitum, vt tendat in aliquid, ſicuti in ſibi conueniens, quod ceſſante paſſione, vel habitu ſibi conueniens non eſt*, & poſtea ſubdit. *Sicut nos naturalitèr actu habemus notitiam primorum principiorum, ex quibus procedimus ratiocinando ad acquirendam cognitionem concluſionum; quod in Angelis non contingit, qui in ipſis principijs intuentur omnes concluſiones, quæ ad naturalem eorum cognitionem pertinent, & ideò, ſicut immobilitèr nos habemus in cognitione primorum principiorum, ità intellectus eorum immobiliter ſe habet circa omnia, quæ naturalitèr cognoſcit, & quia voluntas proportionatur intellectui, conſequens eſt, quod etiam voluntas.* Conſequentia probatur, quia pænitentia eſt quodamodo per deteſtationem receſſus à priori actu, ergo, ſi non poſſunt recedere à priori actu deliberatè elicito, nec poſſunt pænitere.

8 Poſt deliberationē Angeli ſunt inflexibiles.

Dixi *poſt deliberatam electionem*, non enim negauerim Angelos eſſe mutabiles ad oppo-

Digitized by Google

oppoſita ante deliberatam electionem, quod etiam non negauit *D. Thomas prima part. quæſt. 64. art. 2. in corpore*, vbi de voluntate Angelica ſic habet. *Si conſideretur ante adhæſionem poteſt liberè adhærere, & huic, & oppoſito*. Neque in hoc ſibi contradicit *D. Thomas* relatiuè ad ea, quæ mox retulimus *ex eodem quæſt. 16. de malo art. 5. in corpore*, vbi, cum dixerit, quod Angelus ita ſe habeat in ordine ad cognitionem concluſionum ex principijs, ſicuti nos in ordine ad cognitionem primorum principiorum, videtur etiam debere dicere, quod, ſicuti nos in propoſitione primorum principiorum immobilitèr eiſdem adhæremus, adeo vt non poſſimus hærere eorum oppoſitis, ita & Angelus immobilitèr in propoſitione concluſionum ex ſuis principijs debeat adhærere, vt non poſſit oppoſitum illis eligere, adeoque etiam ante electionem non poſſit in oppoſitum ferri ſtante illarum cognitione. Non, inquam, ſibi contradicit, quandoquidem *in dicta quæſt. 16. de malo cap. 5.*, loquitur ſolum de obiectis, quæ Angelis euidentèr innoteſcunt, & circa quæ comprehenſiuè procedunt; *in dicta autem quæſt. 64. art. 2.*, loquitur de obiectis, quæ nonniſi confuſè innoteſcunt, & circa quæ procedunt ſolum probabilitèr, adeoque circa iſta ante perfectam, & deliberatam electionem videntur Angeli flexibiles ad vtrumque oppoſitum, at poſita deliberata electione non videntur amplius tales.

Marginal notes: 9 Ante eandem ſunt liberi. — 10 Conciliantur dicta D. Thomę

11 Probatur vlterius noſtra aſſertio, quia in ordine ad Angelos ſiue electos, ſiue reprobos inanis omninò videtur pænitentię habitus infuſio; nam, ſi loquamur de Angelis bonis, qui in gratia perſeuerarunt, cum nulla in ipſis fuerit præuiſa præuaricatio, adeoque nullum peccatum, certè indigere non potuerunt pænitentia, quæ eſt deteſtatio peccati, quæ eſſe non poteſt, vbi non eſt peccatum, nec præuaricatio, adeoque inanis fuiſſet pænitentiæ infuſio; ſi loquamur de Angelis præuaricatoribus, cum fuerit præuiſa certa eorum, & ineuitabilis damnatio, ad quid fuiſſet infuſus habitus pænitentiæ? In his non amplius immoramur, cum hæc materia pertineat ad quæſtiones de Angelis.

Marginal note: In Angelis eſſet inanis pænitentię infuſio.

12 Assertio III. In Adamo verè fuit infuſus habitus pænitentiæ etiam ante patratum peccatum. Pro quo aduerto, quod ſicuti modo in paruulis in ſuſceptione baptiſmatis infunduntur omnes habitus ſupernaturales, adeoque etiam ille pænitentiæ, quia ratione electionis in vtramque partem flexibilis peccare poſſunt, & de peccatis dolere, ita in Adamo cum habitu fidei fuerunt in ipſius origine infuſi omnes huiuſmodi habitus ſupernaturales, adeoque etiam congruè, & veriſimilitèr, & habitus pænitentiæ, quod ſic

Marginal note: In Adamo verè fuit pænitẽtia.

Probatur. In Adamo verè fuit prçuiſa ipſius præuaricatio, & vtique in eiuſdem origine, ergo debuit in eadem origine infundi habitus pænitentiæ. Antecedens non videtur poſſe verti in dubium, ſiue ſtante ſententia adſtruente ſcientiam in decreto, ſiue permiſiuo, ſiue poſitiuo, ſiue in proprijs cauſis per ſcientiam mediam. Conſequentia probatur, quia ex vna parte iuxta D. Thomam virtus pænitentiæ datur ex aliquo præſuppoſito, nempè peccato præexiſtente; ex alia parte concedi debuit remedium pro deſtructione, ſeu extinctione peccati ex Diuina beneficentia, ergo debuit in prima origine ex eadem beneficentia concedi habitus pænitentiæ.

Neque dicas, Angelis præuaricatoribus non fuit habitus pænitentiæ infuſus non obſtante, quod in origine ſuæ Creationis fuerint capaces peccati, prout de facto illud commiſerunt, ergo nec debuit Adamo concedi in ſua origine ſtante eadem capacitate peccati; Contra enim impugnaberis, quia Angelis præuaricatoribus non fuit habitus pænitentiæ infuſus, quia ſtante eorum inflexibilitate eiſdem non erat profuturus; Adamo autem fuit conceſſus ſtante eius flexibilitate, quia eidem erat profuturus; & in primis erat præuiſa pertinacia, non ſic in ſecundo; Quod, ſi quæratur, cur in primis fuerit permiſſa durities, & non conceſſa pænitentia; non autem Adamo permiſſa durities, & conceſſa pænitentia? Tunc, & ego quæram, cur fuerit reſeipiſcentia conceſſa Petro de negatione Chriſti Domini, & non fuerit conceſſa Iudæ de eius proditione? Hoc in liberam Dei voluntatem refundendum eſt, cuius eſt, & miſereri, & parcere, & vlciſci, & damnare. 13

Marginal note: Non currit paritas de Angelis, & quare.

Assertio IV. Probabilius eſt in Beatis in patria permanere habitum pænitentiæ, quem habuerunt in via. Pro quo aduerte, habitum pænitentiæ plures poſſe habere effectus. Primus eſt deteſtari peccata, & per dolorem conceptum ea deprimere. Secundus producere actum gratitudinis pro eiſdem condonatis. Tertius gaudere de ſatisfactione pro eiſdem Deo exhibita. Quibus ſuppoſitis 14

Marginal note: In Beatis perſeuerat habitus pænitentiæ.

Probatur aſſertio. Permanentibus actibus eiuſdem habitus, ſeu effectibus eiuſdem virtutis non eſt, cur permanere non debeat idem habitus, ſeu eadem virtus, ſed in Beatis in patria permanent actus, & effectus pænitentiæ, ergo permanere debet, & eadem pænitentia. Minor probatur, quia gratitudo de peccatis condonatis, & gaudium de ſatisfactione exhibita

Digitized by Google

bita non repugnat Beatis in ſtatu patriæ, quinimmò hæc conueniunt maximè conditioni talis ſtatus, ſed hi ſunt actus, & effectus pænitentiæ ſaltem ſecundarij, ergo in Beatis in patria permanent actus, & effectus &c. Neque dicas,ceſſante actu primario ceſſare debent & ſecundarij, qui fundantur in ipſo; ſed in patria ceſſat actus primarius pænitentiæ, nempè dolor, & triſtitia, cum ibi ſit gaudium plenum, nullo mærore commixtum, nullaque triſtitia perturbatum, ergo &c.; Contra enim impugnaberis, quia licet dolor, & triſtitia de peccatis commiſſis comparatiuè ad alios actus gratitudinis, & gaudij ſint effectus primarij, comparatiuè tamen ad ipſum habitum ſunt etiam effectus, & ipſi ſecundarij; cum effectus primarius eiuſdem habitus ſit informare potentiam, eandemque ornare; vndè licet ratione ſtatus beatifici non exerceat primum actum triſtitiæ, qui reſpectu eiuſdem eſt ſecundarius, cum tamen inclinet de facto ad alios, non eſt, cur debeat ceſſare.

15 Non currit paritas de habitu fidei, & ſpei.

Neque obeſſe poteſt, ſi aſſeratur, quod habitus fidei, & ſpei non perſeuerant in Beatis in patria, ergo, neque debet in eiſdem perſeuerare pænitentia. Antecedens probatur, quia viſio ratione ſummæ euidentiæ fidem excludit, cum hæc ſit rerum non apparentium, poſſeſſio verò beatitudinis ſpem excludit, quæ eſt de re non poſſeſſa. Conſequentia item probatur, quia non minus videtur repugnare pænitentia cum pleno gaudio, & cum ſtatu omnium rerum aggregatione perfecto, ac repugnet fides cum viſione, & ſpes cum re poſſeſſa, ergo &c. Non, inquam, obeſſe poteſt, quia viſio, & poſſeſſio beatitudinis directè opponuntur fidei, & ſpei quoad rationem ſpecificam, & propriam, nec habent aliquos ſpeciales effectus, in quibus habeant fides, & ſpes perſeuerare; gaudium autem licet opponatur triſtitiæ,non opponitur tamen cum gratitudine,& gaudio de ſatisfactione exhibita.

Ex his omnibus poſſumus deducere, quod pænitentia detur ſecundum rationem veræ pænitentiæ in omnibus fidelibus viatoribus quoad habitum non ſolum, quia capaces ſunt peccati, ſed etiam, quia, quantum eſt ex ſe, poſſunt moueri ad deteſtationem, & deſtructionem peccatorum, in qua conſiſtit eius principalis ratio, prout ſupra commendauimus.

Loquendo iam de ſubiecto proximo, & immediato pænitentiæ in ſententia non diſtinguente potentias ab anima indubitatum videtur, quod eadem recipiatur in anima, cum potentiæ nihil aliud ſint, quam ipſa anima; in ſententia verò diſtinguente eaſdem ab anima communitèr ſentiunt recipi immediatè in potentia volitiua, ſeu in voluntate. Secundum noſtra principia Phyloſophica ſit

Assertio v. Subiectum immediatum pænitentiæ eſt anima rationalis, vt volitiua. In hanc propendet *Contenſonius lib. 11. part. 3. diſſert. vnica cap. 1. corollario 2. in principio*, qui tamen à nobis diſcrepat in eo, quod ipſe voluntatem ab anima diſtinguit iuxtà ſua principia Thomiſtica. 16 Subiectū proximum eſt anima, vt volitiua

Pro clariori notitia huius aſſerti aduertimus,in pænitentia plura concurrentia poſſe conſiderari, vel vt effectus, vel vt concomitantia; primò dolorem ſenſibilem à mœrore non diſiunctū, qui reſidet in appetitu concupiſcibili; ſecundò quandam ſpeciem vindictę de peccato commiſſo,quę reſidet in iraſcibili; atque hi ſunt effectus virtutis pænitentiæ, prout importat habitum inclinantem ad deſertionem peccatorū; tertiò effuſionem lacrimarū; quartò ipsā peccatorū deteſtationē, ſeu habitū ad ipſam inclinantem. Pænitentia iuxtà tres primas conſiderationes, cum ſit quid merè ſenſitiuum, reſidet in appetitu ſenſitiuo; ſecundum quartam,cum ſit quid ſpirituale, debet in appetitu ſpirituali reſidere. Quibus poſitis ſic 17 Vt importat habitū ſpiritualem.

Probatur primo aſſertio. Ita ſe habent ſenſibilia pænitentiæ quoad ſuum principium, ſicuti ſpiritualia eiuſdem quoad ſuum, ſed ſenſibilia reſident in appetitu ſenſitiuo, ergo & ſpiritualia in appetitu ſpirituali; hoc autem nihil aliud eſt ab anima, vt volitiua, ergo &c. Hinc pænitens Pſalmiſta pænitentiam appellat ſacrificium ſpiritus contribulati, hoc eſt appetitus ſpiritualis; atque hoc ſacrificium à voluntate procedere inſinuat *idem Pſalmiſta Pſalmo 53. Voluntariè ſacrificabo tibi*.

Probatur ſecundò; Pænitentia ex præactis, quamuis propriè non ſit iuſtitia, eſt tamen pars iuſtitiæ poteſtatiuæ, ſeu quo quo modo imitantur iuſtitiam, ſed iuſtitia reſidet in anima, vt volitiua, vt ſuppono ex quæſtionibus de iuſtitia, & iure, ergo in eadem debet, & pænitentia ſubiectari. Neque obeſſe poteſt, ſi aſſeratur, quod ibi collocanda ſit pænitentia, vbi reſidet difficultas per ipſam ſuperanda, ſed difficultas reſidet in appetitu ſenſitiuo, quandoquidem, cum pænitentia retrahat à delectabilibus, & ſenſus ad eadem ſit propenſus, vtique hic difficultatem non modicam ſentit in eorum retractatione, &,cum pænitentia ardua quæque præcipiat, ſenſus ad illa nimis mollis eſt, & remiſſus, ergo, & pænitentia in eodem appetitu ſenſitiuo eſt collocanda; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia, cum pænitentia ſit virtus ſpiritualis ſecundum primariam ſuam rationem, debet in ſubiecto ſpirituali per- 18 Recipitur in ſubiecto in quo recipitur iuſtitia.

Digitized by Google

manere; & cum ipſa voluntas ſit Princeps potentiarum, alijs potentijs imperat, & ex eiuſdem imperio reſultat, quod potentiæ ſenſitiuæ alijs virtutibus roboratæ difficultates ſuperent, quæ intercedunt.

ARTICULUS IV.

An, & quid ſit Pænitentia, vt Sacramentum.

SUMMARIUM.

Eſt veritas Catholica, quod detur Sacramentum Pænitentiæ. 1.
Eliduntur Hæretici ſiniſtrè interpretantes illa verba: Accipite Spiritum Sanctum. 2.
Definitio quoad hoc Concilij Tridentini. 3.
Explicantur verba DD. Ambroſij, & Hieronymi, vt non obuiantia veritati huius Sacramenti. 4.
Explicatur item D. Gregorius, eiuſq; mens. 5.
Auctoritatibus SS. PP. euincitur, Sacerdotem verè abſoluere. 6.
Circa tempus inſtitutionis variæ ſententiæ. 7.
Verè inſtituit, quando Ioannis 20. *dixit* Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata. 8.
Partes phyſicæ huius Sacramenti numerantur. 9.
Eſſentia metaphyſica, in quo conſiſtat. 10.

1 Fide nostra ſanctū eſt dari Sacramētum Pænitentiæ

DAri Sacramentum Pænitentiæ, & à Chriſto Domino inſtitutum fuiſſe, tanquam diſtinctum à cæteris Sacramentis fide noſtra ſanctum eſt, hocque verum eſſe nouæ legis Sacramentum contra Lutheranos, & Caluiniſtas ſatis concludentèr euincitur per hoc, quod ſignum ſenſibile a Chriſto inſtitutum ad ſignificādam, & efficiendam gratiam, & ab Eccleſia acceptatum, & declaratum, vt tale, verum eſt nouæ legis Sacramentum, talis eſt pænitentia, tam ratione materiæ ex parte pænitentis, tam ratione formæ reſpectu abſoluentis; ex parte, inquam, pænitentis, quia hic interno animi dolore humili confeſſione expreſſo ſatis indicat ſe à peccatis recedere, eaq; intendere, quantum eſt de ſe, deſtruere; ex parte abſoluentis, quia per verba remiſſionem peccatorum ſignificantia verè demonſtrat, ſe ab eiſdem abſoluere, ergo eſt verum nouæ legis Sacramentum; nec ambigendum eſt, Sacerdotem per verba Sacramentalia, quæ profert, verè peccata dimittere, quandoquidem ad hoc, & voluntatem habet, & poteſtatem; voluntatem, quia, dum profert verba, præſumitur, & intelligitur, ea velle efficere, quæ per verba ſignificat; poteſtatem, quia hanc habet collatam à Chriſto Domino Ioannis 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*; per quæ Chriſtus Dominus facultatem abſoluendi Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus conceſſit; Nec hic audiendi ſunt Hæretici, qui in falſum ſenſum illa verba detrudentes afferunt, ea referri ad remiſſionem peccatorum, vel per Sacramentum Baptiſmatis, vel per Prædicationem Apoſtolicam conferendam. Non, inquam, audiendi ſunt, quia gratis hanc interpretationem, & ſine fundamento ſacrarum literarum ſibi confingunt, tum quia diuerſa eſt poteſtas baptizandi, & prædicandi à poteſtate remittendi peccata, cum vtraque pro diuerſis temporibus, & diuerſo contextu fuerit conceſſa; prima ſcilicet Matthæi 28. *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti;* Secunda verò Ioannis 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis &c.*, tum quia poteſtas remittendi peccata eſt poteſtas iudiciaria cum cognitione cauſæ; non ſic poteſtas baptizandi, & prædicandi.

2 Eliditur ſubterfugium hæreticorum.

3 Definitio Concil. Trid.

Non remanet amplius in hoc ambigendi locus, cum *Concilium Tridentinum ſeſſ. 6. de iuſtificatione cap. 14.*, hoc Hæreticorum ſubterfugium omninò occluſerit per illa verba: *Etenim pro ijs, qui poſt baptiſmum in peccata labuntur, Chriſtus Ieſus Sacramentum inſtituit pænitentiæ;* & quidem iure merito hoc Chriſtus Dominus præſtitit ſic ſuadente ineffabili eius clementia, vt, ſicuti non eſt paſſus, vt notat *D. Thomas lib. 4. contra gentes cap. 70.*, gentes morte æterna perimi, ac proindè pro illis primam tabulam, nempè baptiſmum inſtituit, ita non debuit pati, quod a gentilitate conuerſi per baptiſmum ſine remedio morte pari perimerentur, ſi fortè in peccata declinauerint, ac proindè ſecundam tabulam, nempè Sacramentum debuit ex ſua ineffabili prouidentia inſtituere.

Nec item hic audiendi ſunt, qui freti verbis *D. Ambroſij apud Contenſonium lib. 11. part. 3. differt. vnica cap. 1. ſpecul. 1. ſub tit. Pænitentiam verum eſſe nouæ legis Sacramentum &c. verſ. dices D. Ambroſius*, quibus ait *Verbum Dei dimittit peccata, Sacerdos autem nullius poteſtatis iura exercet*, & D. Hieronymi in illa verba Matthæi 12. *Tibi dabo claues Regni Cælorum*, vbi ſubdit. *Hunc locum non intelligentes Presbyteri, & Epiſcopi aliquid ſibi de ſupercilio Phariſeorum aſſumunt, vt vel damnent innocentes, vel abſoluere ſe noxios arbitrentur; cum apud Deum non Sacerdotis ſententia, ſed reorum vita quæratur*; ex quibus, & ſimilibus auctoritatibus arbitrantur, Sacerdotem per illa verba: *Ego te abſoluo*, verè non

Digitized by Google

non abſoluere, ſed pænitentem à Deo abſolutum ſolum declarare. Non, inquam, audiendi ſunt, quia, cum Sacerdotes per verba id efficiant, quod eadem verba ſignificant, & illa verba: *Ego te abſoluo* ſignificent actionem, qua verè abſoluunt, & peccata dimittunt, vtique eandem remiſſionem efficere cenſendi ſunt, quod verè definiuit *Concil. Trident. ſeſs. 14. can. 9.*, dum dixit: *Si quis dixerit, abſolutionem Sacramentalem non eſſe actum iudicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi, & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti, anathema ſit*, nec vim aliquam faciunt verba allegata DD. Ambroſij, & Hieronymi, & aliorum, ſi fortè adducantur, quia illa D. Ambroſij non ſunt intelliganda reſtrictiuè, quatenus ſoli Deo conferant remiſſionem peccatorum cum excluſione actionis Sacerdotalis, ſed talitèr accipienda ſunt, vt Deo conferant ſolam actionem principalem talis remiſſionis non excludendo miniſterialem Sacerdotis; illa verò D. Hieronymi eo ſolum tendunt, vt excludant præſumptionem quorundam Presbyterorum, ſeu Sacerdotum, qui abutentes poteſtate ſibi conceſſa, & indignis abſolutionis beneficium impendebant, & denegabant dignis, quorum propterea ſententiam aſſerebat non attendi, ſed reorum vitam, quia ſententia illa extante indignitate pænitentis non poterat prodeſſe, quia vbi non eſt diſpoſitio pænitentis, abſolutio Saterdotis non poteſt conſequi effectum; per hoc tamen non excludit efficaciam abſolutionis, quando cadit ſupra diſpoſitum, adeo vt ad validam, & formatam remiſſionem vna ſimul requiratur, & dignitas pænitentis, & ſententia abſoluentis.

4 Explicantur verba D. Ambroſij, & D. Hieronymi

5 Explicatur item D. Gregorius.

Aliquid vlterius negotij videtur aduerſus per nos dicta faceſcere id, quod aſſerit D. Gregorius in homil. 26. in Euang. ſuper illa verba; *Lazare veni foras*, vbi habet. *Ex qua conſideratione intuendum eſt, quod illos nos debemus per Paſtoralem auctoritatem ſoluere, quos auctorem noſtrum cognoſcimus per ſuſcitantem gratiam viuificare, quæ nimirum viuificatio ante operationem rectitudinis in ipſa iam cognoſcitur confeſſione peccati*, vbi vides imprimis, quod prius Deus viuificat, quam Sacerdos ſoluat per illa verba: *nos debemus ſoluere, quos cognoſcimus auctorem noſtrum viuificare*, prius enim cognoſcenda eſt Dei viuificatio, quam noſtra ponatur ſolutio; Deindè, dum dicitur, quod ipſa viuificatio cognoſcatur in ipſa confeſſione peccati ante operationem rectitudinis, apertè conijcitur, quod habeatur ante abſolutionem; ex quibus fas eſt deducere, quod abſolutio Sacerdotis ſolum declaret illam viuificationem, non ponat. Sed dicendum eſt, D. Gregorium, voluiſſe ſolum peccatorem primo per gratiam excitantem ſuſcitari à monumento ſuæ obſtinationis, & incipere viuere, antequam effectum abſolutionis conſequatur, non quia viuat vita gratiæ habitualis, & ſanctificantis, quæ eſt effectus eiuſdem Sacramenti, ſed quia incipiat gratiæ excitantis auxilio, quam Deus ſolus operatur ſine Sacramento, & etiam ſine ipſo peccatore iuxtà illud Apoſtoli. *Non currentis, ſed miſerentis eſt Dei*, aliquos motus exercere viuentis per actus doloris, quos deindè ſubijciens confeſſioni conſequitur vitam perfectam per gratiam habitualem remiſſiuam. In hanc explicationem propendet *D. Auguſtinus in Pſalmum* 101. *concione ſecunda, & de verbis Domini ſerm.* 8., dum ait. *Ipſum Lazarum attende; cum vinculis prodit; iam viuebat confitendo, ſed nondum liber ambulabat vinculis interitus. Quid ergo facit Eccleſia, cum dictum eſt. Quæ ſolueritis, ſoluta erunt, niſi quod ait Dominus continuò ad diſcipulos. Soluite illum, & ſinite abire.*

6 Verè Sacerdos abſoluit, non declarat eſſe abſolutum

Cæterum, quod Sacerdos abſoluendo non præciſè declaret è Cœlo pænitentem abſolutum, ſed verè abſoluat, & peccata remittat, euincunt auctoritates plures SS. PP., qui aſſerunt ſententiam Sacerdotis præcedere ſententiam Cœli abſolutoriam. Sic D. Ciprianus lib. 1. Epiſtolarum Epiſt. 2. ait. *Ipſe legem dedit, vt ligata in terris, etiam in Cœlo ligata eſſent; ſolui autem poſſent illic, quæ hic prius in Eccleſia ſoluerentur*. Sic *D. Bernardus ſerm. 1. in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli. Qui claues Regni Cœlorum ſingularitèr accepit, vt præcedat ſententia Petri ſententiam Cœli*, quæ aſſerunt non pauci ex alijs SS. PP., vt videre eſt apud *Vaſquez quæſt. 84. art. 3. dub. 1. n. 8.*

7 Variæ ſententiæ circa tempus inſtitutionis.

Suppoſito iam, quod à Chriſto Domino inſtitutum ſit Sacramentum Pænitentiæ, vt Sacramentum nouæ legis à cæteris diſtinctum, remanet inquirendum, quandonam fuerit inſtitutum. Aliqui arbitrati fuerunt, tunc inſtitutum fuiſſe, quando *Matthæi* 16. Dominus dixit Petro: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum, & quæcunque ſolueris ſuper terram &c.*, vel quando *Matthæi* 18., dixit Apoſtolis. *Quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta, & in Cœlis.* Alij dixerunt, tunc inſtitutum fuiſſe, quando Chriſtus Dominus poſt tentationem *Matthæi* 4. dixit: *Pænitentiam agite*. Alij dixerunt, fuiſſe inſtitutum à Chriſto Domino in vltima cęna, in qua ordinauit Apoſtolos Sacerdotes conferens auctoritatem non ſolum in Corpus reale, ſed etiam miſticum Chriſti Domini. Alij, quando Lazarum è mortuis ſuſcitauit *Ioannis* 11. ſubdens. *Soluite, & ſinite eum abire*. Alij,

quando Magdalenam abſoluit dicens; *Remittuntur tibi peccata tua Luc. 7.*

8 Verè inſtituit, quando Ioannis 20. dixit Accipite Spiritum Sanctũ.

Sed vniuerſam hanc inter DD. diſcrepantiam abſtulit *Concil. Trident. ſeſs. 6. de iuſtificatione cap. 14.*, ſic loquens. *Etenim pro his, qui poſt baptiſmum in peccata labuntur, Chriſtus Ieſus Sacramentum inſtituit pœnitentiæ, cum dixit Ioann. 20. Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis &c.*, quod idem repetijt *ſeſs. 14. cap. primo.* Ibi *Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè inſtituit, cum è mortuis excitatus inſufflauit in diſcipulos ſuos dicens: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata &c.* Quamobrem ad alia ſcripturæ loca adducta pro hac inſtitutione, ſeu huius inſtitutionis tempore dicendum eſt, vel ea fuiſſe prolata ad ſignificandam poteſtatem, quam erat collaturus, vel fuiſſe figuras, & ſimbola futuræ inſtitutionis.

9 Partes phyſicæ pænitentiæ.

Explicata exiſtentia huius ſalutaris Sacramenti iam eius eſſentiam tam quoad partes phyſicas eſſentialitèr conſtituentes ipſum, quam quoad prædicata metaphyſica breuitèr proponimus attingendam. Quoad partes phyſicas, cũ ipſum ſit quoddam compoſitum ſubſtantiale morale debet habere materiam, & formam, per quas conſtituatur, & ſine quibus eſſe non poteſt. *Concilium Tridentinum ſeſs. 14. can. 4.* partes huiuſmodi alias aſſignat ex parte pænitentis, quæ ſe habent per modum materiæ, & has tres eſſe ſtatuit. Ibi *ad integram, perfectamque peccatorum remiſſionem, (ſi quis negauerit) requiri tres actus in pænitente quaſi materiam Sacramenti Pænitentiæ, videlicet confeſſionem, contritionem, & ſatisfactionem, anathema ſit*; alias ex parte formæ, & hanc eſſe Sacerdotis abſolutionem affirmat *d. ſeſs. 14. can. 9.*; vndè poteſt dici Sacramentum (phyſicè loquendo) conſtans ex actibus pænitentis, & verbis abſolutorijs Sacerdotis. Sed, an æquè ſatisfactio ſit pars eſſentialis, ſicuti confeſſio, & contritio, infra latè examinabimus.

10 Eſſentia in quo cõſiſtat.

Conſiderando verò ipſum Sacramentum ſecundum ſua prædicata metaphyſica dicere poſſumus, *eſſe ſignum practicum, & ſenſibile gratiæ remiſſiua peccatorum per modum actus iudicialis, ſeu iudicij emendatiui.* Dicitur *ſignum practicum, & ſenſibile*, per quas particulas conuenit Pænitentia cum cæteris Sacramentis. Dicitur *gratiæ remiſſiuæ peccatorum*, quia principalis, & præcipuus eiuſdem Sacramenti effectus eſt remiſſio peccatorum, quæ vtique habetur per gratiam, quæ quatenus eſt remiſſiua formalitèr quoquo modo diſtinguitur à gratia in alijs Sacramentis collata, nempè à gratia collata in baptiſmo, quæ conſideretur, vt regeneratiua, à gratia confirmationis, quæ eſt per modum confortationis, à gratia Euchariſtiæ, quæ eſt per modum nutritionis, & ſic de cæteris. Dicitur *per modum actus iudicialis, ſeu iudicij emendatiui*, quæ etiam eſt ſpecialis ratio contradiſtinguens Sacramentum Pænitentiæ à cæteris Sacramentis, quæ non fiunt per modum iudicij, nec cum cauſæ cognitione.

ARTICULUS V.

An Sacramentum Pœnitentiæ ſit neceſſarium ad ſalutem, & qua neceſſitate.

SUMMARIUM.

Neceſſitas multiplex aſſignatur. 1.
Eſt hoc Sacramentum neceſſarium neceſſitate medij ſiue in re, ſiue in voto. 2.
Contritio cum voto confeſſionis immediatè gratiam producit. 3.
Quandonam hoc Sacramentum in re ſit neceſſarium neceſſitate medij. 4.
Votum confeſſionis imbibitum in actu contritionis non obligat, niſi ad tempus, quo aliundè habenda eſt confeſſio. 5.
Si votum baptiſmatis fuerit coniunctum cum contritione immediatè iuſtificat. 6.
Euincitur pluribus ſcripturæ locis. 7.
Si non fuerit coniunctum cum contritione per ſe non iuſtificat. 8.
Eſt etiam neceſſarium neceſſitate præcepti Diuini. 9.
Præſertim obligat in articulo mortis. 10.
Et quando ſumendum eſt aliud Sacramentum exiſtente culpa lethali. 11.
Præceptum Eccleſiaſticum obligat ad habendam confeſſionem ſemel in anno. 12.
Quomodo computandus ſit annus, vt adimpleatur hoc præceptum. 13.
Sententia aſſerens computandum eſſe à Paſchate ad Paſcha. 14.
Sufficit, quod fiat intra quamlibet cuiuſque anni partem. 15.
Limitatio quædam ad prædicta. 16.
Soluuntur rationes computantium annum à Paſchate in Paſcha. 17.
Hoc præceptum obligat omnes, qui poſt baptiſmum inciderunt in lethalia. 18.

Neceſſitas, de qua procedit titulus, vel poteſt eſſe medij ſiue hoc ſit in re, ſiue in voto, vel præcepti; & ſi ſit præcepti, vel eſt præcepti Diuini poſitiui, vel Diuini naturalis, vel tantum Eccleſiaſtici. Iuxtà hæc neceſſitatum genera procedemus in ſerie huius articuli. 1 Neceſſitas multiplex.

Et quidem incipiendo à neceſſitate medij abſolutè aſſero, tali neceſſitate ſiue in re,

Digitized by Google

re, ſiue in voto eſſe neceſſarium Sacramentum Pęnitentię ad ſalutem poſt ſecundum naufragium, hoc eſt poſt peccata lęthalia commiſſa poſt ſuſceptionem baptiſmatis. Expreſsè colligitur *ex Concil. Trident. ſeſs. 14. cap. 2.*, vbi ſic habet. *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, vt nondum regeneratis ipſe baptiſmus;* vbi nota illam particulam *Vt*, quę in hoc loco idem ſonat, ac *ſicut*, & propterea importat identitatem rationis, & eandem neceſſitatem; ſicuti igitur baptiſmus vel in re, vel in voto nondum regeneratis eſt neceſſarius neceſſitate medij ad ſalutem, ita & Sacramentum Pęnitentię lapſis poſt baptiſmum eſt tali neceſſitate, ſiue in re, ſiue in voto neceſſarium; &, ſicuti ipſe baptiſmus eſt neceſſarius in re, quando haberi poteſt, & ſolum in voto, quando in re haberi non poteſt, ita & Sacramentum Pęnitentię erit neceſſarium in re, quando &c., vndè idem *Concil. Trident. ſeſs. 14. cap. 4.*, ſubdit *Docet præterea, & ſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur; ipſam nihilominus reconciliationem ipſi contritioni ſine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam.*

2 Eſt neceſſariũ neceſſitate medij.

Siue in re, ſiue in voto.

3 Per actũ contritionis cũ voto cõfeſſionis immediatè gratia producitur.

Sed, cum dicatur, reconciliationem cum Deo non eſſe contritioni adſcribendam ſine Sacramenti voto, oritur hic ratio dubitandi, an prima gratia poſt peccatum lęthale commiſſum conferatur immediatè poſt habitam, ſeu elicitam contritionem cum tali voto, an verò, quando actu ponitur Sacramentum Pęnitentię; ſi enim primum dicatur, ergo non reciperetur Sacramentum Pęnitentię, vt dans primam gratiam, cum iam hęc eſſet collata per contritionem cum illo voto; ſi verò dicatur ſecundum, iam contritio cum illo voto non conferret primam gratiam. Ad hęc reſpondendum eſt, conferri primam gratiam ſtatim, ac elicita eſt contritio perfecta cum illo voto, & ſic fateor, quod ipſum Sacramentum, dum in re ſuſcipitur, non conferat primam gratiam, nec hoc officit noſtro aſſerto, cum hoc non requirat ſemper ad acquiſitionem primæ gratię ipſum Pęnitentię Sacramentum in re, ſed vel in re, vel in voto. Cum igitur quis cum contritione, & voto explicito, vel implicito Sacramenti iuſtificatus eſt, non tenetur ſuſcipere in re ipſum Sacramentum, tanquam medium neceſſarium ad ſalutem, ſed ſolum, ne cadat à gratia acquiſita, ſicuti tenetur obſeruare alia pręcepta. Quod, ſi dicas, quod hac ratione pęnitentia in re vix poſſet eſſe neceſſaria neceſſitate medij, ſed ſolummodò eſſet talis neceſſitate pręcepti, cum poſſet elici illa contritio cum illo voto, per quam primam gratiam haberetur, priuſquam haberetur in re Sacramentum, ſi poſtea teneretur ad Sacramentum ſolum ex neceſſitate pręcepti; ſtatim impugnaberis; quia Pęnitentię Sacramentum, vel poteſt coniungi cum contritione perfecta, vel cum imperfecta, nempè cum ſimplici attritione, ſi cum contritione perfecta, eſt neceſſarium in voto abſolutè, cum tunc immediatè ponatur prima gratia non interpoſita mora ad tempus, quo in re ſuſcipitur Sacramentum, iuxtà illud *Iſaiæ 30.*, iuxtà verſionem 70. interpretum *Cum reuerſus ingemueris, tunc ſaluus eris*, vndè *D. Leo Epiſtola 91.*, habet *Miſericordiæ Dei, nec menſuras poſſumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera conuerſio dicente Spiritu Dei per Prophetam, cum ingemueris, tunc ſaluus eris;* & ſic in tali caſu Sacramentum in re erit in adimplementum voti, non in ordine ad acquirendam primam gratiam, cum hęc iam ſupponatur acquiſita, ſed in ordine ad euitandum peccatum in trangreſſione eiuſdem voti, ne gratia acquiſita amittatur. Res ſic declaratur. In actu contritionis perfecto non ſolum inuoluitur votum confeſſionis, ſed etiam implicitè votum obſeruandi omnia Dei pręcepta, quia contritio debet eſſe, vt ſit perfecta, cum propoſito placendi Deo ſuper omnia, & euitandi omnia, quę poſſunt eidem diſplicere; ſicuti igitur ex illo propoſito tenetur omnia Dei pręcepta adimplere, ita & tenetur confeſſionem, quam habuit in voto in illo actu contritionis, habere, ſine qua à gratia decideret ob non adimplementum; ſi verò Pęnitentię Sacramentum coniungatur ſolum cum contritione imperfecta, hoc eſt cum atritione, tunc neceſſarium eſt ad ſalutem in re, nec ſufficit, quod ſit in voto, vt per ſe patet, & ſic ſoluendo inſtantiã dicere poſſumus, negando vix poſſe eſſe neceſſariam pęnitentiam in re neceſſitate medij, cum ſemper ſit neceſſaria, quotieſcunque cum ſola atritione coniungitur, quod, vt plurimum accidit, cum nimis difficile ſit, actum contritionis perfectum elicere aſſerente *D. Ambroſio de pænit. lib. 2. cap. 10.*, *Facilius inueni, qui innocentiam ſeruauerunt, quam qui congruè egerint pænitentiam*.

4 Quandonam hoc Sacramẽtum in re ſit ità neceſſarium.

Sed hic ſuboritur alia ratio dubitandi, an hoc votum confeſſionis, quod inuoluitur in actu perfecto contritionis, obliget pro aliquo determinato tempore ad confeſſionem in re habendam, an verò ſolummodò pro tempore, quo erit neceſſaria, vel ad adimplendum pręceptum Eccleſiaſticum de annua confeſſione, vel pro ſuſcep-

cep-

Digitized by Google

ceptione Sacrę Euchariſtię, adeo vt, ſi ad tempus annuę confeſſionis, vel communionis habendę multum tempus intercedat, & vſque ad illud differatur confeſſio intenta in actu contritionis non contrahatur aliqua noxa, nec gratia amittatur per

5 contritionem illam acquiſita; Cum non inueniam aliquam poſitiuam diſpoſitionem ſiue diuinam, ſiue humanam obligantem ad ſtatim, vel ad determinatum tempus ad confeſſionem actualem poſt elicitum illum actum contritionis, crederem ſic contritum non obligari, niſi vrgente precepto annuę confeſſionis, vel communionis habendę determinatione, ea proportionali ratione, qua dictum eſt ſupra *de Sacrific. Miſſæ quæſt. 3. art. 6.*, quod licet reſpectu Sacerdotis cõficientis ſacrificium non pręmiſſa confeſſione Sacramentali de peccato lęthali, cuius ſibi conſcius eſt, ſed dumtaxat elicito actu contritionis, cum non adeſſet copia confeſſarij, & vrgeret neceſſitas ſacrificandi adſit pręceptum Tridentini, vt quam primum confiteatur, reſpectu tamen Laici communicantis in tali neceſſitate ex inopia confeſſarij pręmiſſa ſolum contritione non teneatur, quam primum confiteri, ſed ſolummodò ſuo tempore, quia reſpectu ipſius nullum adeſt pręceptum immediatę confeſſionis. Cum igitur, & in pręſenti caſu elicito actu contritionis cum illo voto confeſſionis non ſit aſſignabile pręceptum obligans ad actualem confeſſionem pro aliquo determinato tempore, non tenebitur contritus ante tempus pręcepti, vel communionis habendę confiteri.

Ex illo voto nõ obligatur ad habendam cõfeſſionẽ, niſi cum hæc habenda eſt.

Sed, cum *Concilium Tridentinum d. ſeſſ. 14. cap. 2.*, pariformitèr procedat, & eandem neceſsitatem cognoſcat quoad nondum regeneratum de Sacramento Baptiſmatis, ac quoad relapſos de Sacramento Pęnitentię, ſuboritur hic difficultas, an, ſicuti ipſa pęnitentia in voto imbibito in actu contritionis immediatè confert gratiam primam, antequam ſuſcipiatur Sacramentum in re, ita, & Baptiſmus in voto immediatè conferat primam gratiam, antequam in re ſuſcipiatur. Ratio dubitandi ex vna parte ex eo conſurgit, quod, ſi quis habens votum efficax baptiſmatis ante ipſius ſuſceptionem in re pręmoriatur ex cõmuni omnium conſenſu gloriam conſequitur, quę eſt gratia conſummata, ergo quia per illud votum gratiam primam cõſecutus eſt; ex alia parte votum illud non videtur per ſe ſufficiens principium iuſtificationis, niſi coniungatur cum aliquo tribuente eidem efficaciam; ſicuti enim votum confeſſionis non eſt per ſe ſufficiens ad iuſtificandum; niſi coniungatur cum contritione, ità nec videtur ſufficiens votum baptiſmatis, niſi cum aliquo alio principio conferente vim coniungatur. Sentio 6
imprimis, quod, ſi illud votum baptiſmatis excitante Deo per auxilia actualia fuerit cum actu contritionis coniunctum, abſolutè conferat immediatè primam gratiam, cum iam ſit principium ſufficiens, & adęquatum eiuſdem gratię ſanctificantis, quod pluribus ſcripturę locis, & SS. PP. auctoritatibus euincitur, & primo ex Apoſtol. ad Romanos 1. *Omnis, qui credit in illum, non confundetur, & omnis quicunque inuocauerit nomen Domini, ſaluus erit*; ex illo *Ioannis 12. Omnis, qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum*; ex illo Paralipom. 3. *Dominus bonus propitiabitur cunctis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum, & non imputabit eis, quod minus ſanctificati ſint*. Secundò ex SS. PP. auctoritatibus *D.*
Bernardi Epiſt. 77. Si quis voluerit, & petierit baptizari, dum non deſint fides recta, ſpes pia, charitas ſyncera, huic ego ob ſolam aquam, ſi defuerit, nequaquam omninò poſſum deſperare ſalutem, nec vacuam credere fidem, nec confundere ſpem, nec excidere charitatem Innocentij III. relati *in cap. debitum de baptiſm.*, qui loquens de quodam Iudęo non adhuc baptizato. *Si continuò*, ait, *deceſſiſſet, ad patriam protinus euolaſſet propter Sacramenti fidem, & ſi non propter fidei Sacramentum*. D. Thomę *quæſt. 68. art. 2. Alio modo poteſt Sacramentum Baptiſmi deeſſe re, ſed non voto, ſicuti cum aliquis baptizari deſiderat, ſed aliquo caſu præuenitur morte, antequam baptiſmum ſuſcipiat, & talis ſine baptiſmo actuali ſalutem conſequi poteſt propter deſiderium baptiſmi, quod procedit ex fide per dilectionem operante, per quam Deus interius hominem ſanctificat, cuius potentia Sacramentis viſibilibus non alligatur*. Deindè dico, quod, ſi votum illud non fuerit cum contritione, vel charitate perfecta coniunctum, non conferat primam gratiam iuſtificantem ex generali regula, quod non detur iuſtificatio impij, niſi per Sacramentum Pęnitentię, & baptiſmatis cum attritione, aut ſecundum aliorum ſententiam per accidens per alia Sacramenta, vel per contritionem, & charitatem Dei, ad quod conferunt omnia dicta SS. PP. allegata
D. Bernardi, *dum non deſit charitas ſyncera* 8
D. Thomę *ex fide per dilectionem operante per quam Deus interius hominem ſanctificat*, D. Auguſtini *lib. 4. de Baptiſm. cap. 25. Conuerſio cordis poteſt quidem ineſſe non percepto Baptiſmo, ſed contempto Baptiſmo non poteſt*; vndè meritò ſubdit *Contenſonius lib. 11. part. 1. diſſert. 3. cap. 2. ſpecul. 1. verſ. Patres verò memorati*, quod iuxtà veridicam grauiſſimorum Theologorum doctrinam non ſemper habeant Catechumeni verum illum perfectum charitatis gradum, qui

Votum baptiſmatis cũ contritione immediatè iuſtificat.

7 Euincitur pluribus ſcripturæ locis.

Secus, ſi non fuerit coniunctũ cum cõtritione

valeat,

Digitized by Google

valeat ſine Sacramento iuſtificationis gratiam promereri, quam tamen in perfectiore dilectione preparatis Baptiſmus aliaque Sacramenta conferrent.

9 Eſt etiā neceſſarium neceſſitate præcepti Diuini.

Proſequendo iam de neceſſitate pręcepti Diuini *Concilium Tridentinum ſeſs. 14. de pœnit. cap. 5.*, agnoſcit hoc Sacramentum neceſſarium eſſe ex iure Diuino. Ibi. *Omnibus poſt baptiſmum lapſis confeſſionem iure Diuino neceſſariam exiſtere*. Quod, ſi quęratur, vndè nam deſumatur hoc pręceptum Diuinum? Si loquamur de pęnitentia pręcisè, vt virtus eſt, pluribus ex ſcripturę locis deſumitur primo ex illo *Ezechielis 18. Conuertimini, & agite pænitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas*; ex illo *Lucæ 13. Niſi pænitentiam egeritis omnes ſimul peribitis*. *Actorum ſecundo: Pænitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum*. Sed, ſi loquamur de eadem pęnitentia, vt Sacramento, nullus expreſſus textus hanc Diuini pręcepti neceſſitatem inferens adducitur; ſatis tamen concludentèr euincitur ex eo, quod Chriſtus Dominus poteſtatem iudiciariam conceſſerit Apoſtolis, ligandi, & ſoluendi: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum. Quodcunque ligaueris ſuper terram erit ligatum, & in Cœlis, & quodcunque ſolueris &c. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata &c.*, nam fruſtrà eſſet hęc poteſtas conceſſa ad iudicandum, ſoluendum, & ligandum Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus, ſi non eſſet onus in peccatoribus peccata, de quibus ſunt iudicandi, ligandi, & ſoluendi, clauibus ſubijciendi, vbi enim non eſt onus ſubijciendi, fruſtranea eſt poteſtas ſoluendi. Etiam videtur clarus textus *in Epiſt. D. Iacobi cap. 5.* Ibi. *Confitemini alterutrum peccata veſtra*.

10 Et hoc in articulo mortis.

Si quęras autem hic, pro quonam tempore obliget pręceptum Diuinum ad confeſſionem. Dicam in primis obligare in articulo mortis, & quotieſcunque ſumenda eſt Euchariſtia exiſtente peccato lęthali, vel aliud Sacramentum; Quoad articulum mortis eſt indubitatum pęnes omnes, cum tunc potiſſimum vigeat neceſſitas ad remouendum obicem, qui obſiſtere poteſt conſecutioni glorię, & ſalutis, & ſi tunc pręceptum viget Euchariſtię ſumendę per ea, quę in pręcedentibus latè probata ſunt, à fortiori vigere debet pręceptum habendæ Sacramentalis confeſſionis, quę magis ſecundum ſe eſt neceſſaria ad ſalutem.

11 Et vrgente neceſſitate ſumendi aliud Sacramentū.

Quoad tempus ſumendę Euchariſtię, vel alterius Sacramenti ex eo liquet, quod de iure Diuino non ſolum poſitiuo, ſed etiam naturali Sacramenta debent dignè contractari, vt de Euchariſtia ſpecialitèr tradit Apoſtolus *Probet autem ſe ipſum homo &c.*, & mala eorum contrectatio non ſolum impedit effectum Sacramentorum, nempè conſecutionem gratię, ſed vlterius inficit contrectantem ſorde ſacrilegij. Quoad ea, quę pertinent ad hoc pręceptum Diuinum conſule, quę dicta ſunt de huiuſmodi pręcepto in ordine ad Euchariſtiam.

12 Ad quid obliget præceptum Eccleſiaſticum.

Tandem concludendo pręſentem neceſſitatis materiam quoad Sacramentum Pęnitentię dico, ex pręcepto Eccleſiaſtico neceſſariam eſſe confeſſionem ſingulis annis reſpectu perſonarum capacium peccatorum læthalium. Hoc expreſsè habetur *in cap. omnes vtriuſque ſexus de pænit., & remiſs.*, & ex *Concilio Tridentino ſeſs. 14. cap. 5.*

Circa huiuſmodi Eccleſiaſticum pręceptum nonnulla contingunt in pręſenti dubia, quę breuitèr expono, & diluo.

13 Quomodo comparādus ſit annus.

Primum eſt, pro quonam tempore anni ad adimplendum hoc pręceptum facienda ſit confeſſio? *Suarez diſp. 30. ſect. 3.*, *Coninchus diſp. 5. dub. 6.*, exiſtimant habendam eſſe in Paſchate, & de Paſchate in Paſcha, & pro Paſchate non intelligunt reſtrictè ipſum diem ſolemnitatis Paſchalis, ſed latè tempus quindecim dierum à Dominica Palmarum vſque ad Dominicam in Albis; atque pro hac ſententia adducunt approbationem *Concilij Tridentini d. ſeſs. 14. cap. 5. in fine*, quę licet ſecundum ſe non ſit pręceptum, prout tamen coniungitur cum conſuetudine iam communitèr recepta, cum omnes fideles pro eo tempore cum intétione ſatisfaciendi pręcepto ſoleant confiteri, videtur vim legis induere.

14 Sententia aſſerens cōputandū eſſe à Paſchate ad Paſcha.

Alij tamen, inter quos *Vaſquez diſp. 90. art. 3. dub. 1.*, *Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 4*, *Nugnus tertia part. quæſt. 7. art. 5.*, *Arriaga diſp. 52. num. 53.*, ſentiunt ſufficere, quod intra quamlibet partem cuiuſque anni quis confiteatur adducta etiam ratione, quia pręceptum contentum *in d. cap. omnes vtriuſque ſexus*, non reſtringit tempus confeſſionis ad aliquam anni partem, ſed pręcisè dicit, vt ſaltem ſemel in anno fideles confiteantur, & ſi determinatè voluiſſet aliquod tempus in anno, ſeu intra annum, expreſſiſſet, ſicuti expreſſit in pręcepto communionis ſcilicet in Paſchate, ergo in tota latitudine anni poterit confiteri. Hanc ſecundam opinionem libentius amplector, ſed cum quadam reſtrictione; vel etenim aſſertores huius ſententię per ly *ſemel in anno* in illa latitudine accepto intelligunt, quod in qualibet parte cuiuslibet anni poſſit pęnitens confiteri, ita vt, ſi in principio anni elapſi 1699. menſe Ianuarij confeſſus eſt, poſſit in qualibet parte pręſentis anni 1700., pro libertate ſumendo quamlibet ſibi benè viſam contentam in-

15 Sufficit, quod fiat intra quālibet anni partem.

tra

tra hunc annum confiteri ad ſoluendum pręceptum huius anni ; vel intelligunt, quod in qualibet parte determinatè cuiuſlibet anni poſſit confiteri, adeò vt, ſi anno elapſo confeſſus eſt menſe Ianuarij, teneatur, & hoc anno tali menſe confiteri, vel ſi anno elapſo in menſe Februarij, & hoc anno tali menſe confiteri debeat. Si primum ; lata nimis eſſet hęc ſententia, quandoquidem contingere poſſet, quod confeſſio differretur quaſi ad duos annos, vt ſi quis anno pręterito confeſſus eſſet in principio nempè Ianuarij, & vellet hoc anno ad finem protrahere, nempè ad menſem Decembris, quod certè videtur eſſe contra mentem Concilij Lateranenſis relati *in d. cap. omnes vtriuſque ſexus* ; ſi ſecundum ; videtur rectè procedere, quandoquidem per hanc acceptionem videntur perfectè ſeruari verba, & mens Concilij, adeò vt non aſſignetur determinatè aliqua pars anni, in qua ſit obligatio confeſſionis habendę, cum Concilium illam non aſſignauerit, & ex alia parte confeſſio non protrahatur vltra annum, nam, ſi anno elapſo v. gr. confeſſus eſt in menſe Ianuario, debeat hoc anno in tali menſe confiteri, vel ſi in alia parte anno elapſo, debeat, & in eadem hoc anno.

16 **Limitatio ad prædicta.**

17 **Soluuntur rationes computantium à Paſchate in Paſcha.**

Neque aduerſari poſſe videntur ea, quę pro contraria ſententia adducta ſunt ; Concilium etenim Tridentinum loco aſſignato commendat quidem morem illum confitendi in Paſchate, non ponit pręceptum, nec ex eo, quod coniungatur cum illa conſuetudine tranſit ab eſſe conſultiuo ad eſſe pręceptiuum, quandoquidem illa conſuetudo non eſt inducta cum animo obligandi, ſed ex motiuo congruę diſpoſitionis ad ſacram ſinaxim pro eo tempore ſumendam ; vndè pro eo tempore aſſolent fideles confeſſionem protrahere, ne, ſi antecedentèr confiteantur, & deindè prolabantur in alia lęthalia crimina, teneantur de nouo confiteri, vt ſe diſponerent ad communionem tunc habendam ; Cęterum ; ſi quis confeſſus eſſet a multo tempore ante Paſcha, & nullius peccati lęthalis ſibi poſtea conſcius eſſet, non eſſet damnandus violati pręcepti, ſi non pręmiſſa confeſſione in Paſchate communicaret.

18 **Quoſnam obliget hoc præceptum.**

Secundum eſt in explicando, quoſnam obliget hoc pręceptum annuę confeſſionis. Pro quo dico, hoc pręcepto obligari omnes, qui poſt baptiſmum in peccata lęthalia inciderunt. In hoc ferè omnes conſentiunt. Dixi, *qui poſt baptiſmum*, per quas particulas indicatur non comprehendi ſub hoc pręcepto Eccleſiaſtico infideles non baptizatos, quod ex duplici ratione colligitur, primò, quia peccata ante baptiſmum commiſſa non ſunt materia huius Sacramenti, ſed Baptiſmatis, prout infrà latè probabimus ; ſecundò, quia infideles non baptizati non ſunt ſubditi iuriſdictioni Eccleſię, adeoque eiuſdem legibus non ligantur ; ſi tamen eſſent infideles, ſed baptizati, cuiuſmodi ſunt Apoſtatę a fide, certè non eximuntur ab hoc onere ; tum quia eorum peccata poſt baptiſmum commiſſa ſunt materia pęnitentię ; tum quia ſubduntur poteſtati Eccleſię. Dixi *in peccata lethalia inciderunt* ; nam, ſi nullum peccatum lęthale poſt baptiſmum commiſerint, quantumuis pubertatem etiam exceſſerint, non ligantur hoc pręcepto, quod non ſolum colligitur *ex Trident. ſeſſ. 6. c. 14.*, vbi eſt ſermo de ijs, qui ab accepta iuſtificationis gratia per peccatum exciderint ; ab eadem autem non fit receſſus, niſi per peccata lęthalia, vt per ſe patet, & ex eodem *ſeſſ. 14. cap. 1., & 2.*, vbi dicitur, hoc Sacramentum inſtitutum eſſe, tanquam ſecundam tabulam poſt ſecundum naufragium ; naufragium autem non eſt ſine culpa lęthali, ſed etiam ea ratione, quia peccata venialia non ſunt materia neceſſaria huius Sacramenti, adeoque, nec ex neceſſitate eidem ſubijcienda. Clarius hoc expreſſit *Concil. Trident. d. ſeſſ. 14. cap. 5.* Ibi- *nam venialia, quibus à Dei gratia non excludimur, & in qua frequentius labimur, quamquam rectè, & vtilitèr, citraque omnem præſumptionem in confeſſione dicantur, quod piorum hominum vſus demonſtrat, taceri tamen citrà culpam, multiſque alijs remedijs expiari poſſunt*. His ſic expoſitis probatur reſolutio huius dubij, quia Eccleſia per tale pręceptum, cum ſit vniuerſale, potuit, & voluit omnes comprehendere, qui ſunt capaces eiuſdem, ſed omnes fideles, & etiam infideles baptizati ſunt capaces huius pręcepti, cum ſint ſubditi Eccleſię, & eorum peccata ſint materia neceſſaria huius Sacramenti, ergo &c.

Alia plura eſſent hic dicenda de hoc pręcepto annuę confeſſionis, tum in ordine ad modum, tum in ordine ad perſonas, tum in ordine ad pęnas, ſed quia de his vberior occurret ſermo, dum de confeſſione, ideò in pręſenti non immoror.

QUÆ

Digitized by Google

QUÆSTIO II.

De Materia remota huius Sacramenti.

CVm Sacramentum Pœnitentiæ iuxtà ſuperius dicta ſit quoddam conflatum morale conſtans ex actibus pænitentis, tanquam materia, & iudicio Sacerdotis per Sacramentalia verba expreſſo, tanquam forma, non incongruè hanc materiam, & formam, tanquam partes ipſius conſtitutiuas hic examinandas aſſumimus. In præſenti quæſtione de materia diſſeremus, in ſequenti formam eiuſdem expoſituri; ſed quia in omnibus Sacramentis materia, alia eſt remota, alia proxima, ità, & vtraque in hoc Sacramento conſiderabilis eſt. Incipiendo igitur à prima ſit.

ARTICULUS I.

De Materia remota huius Sacramenti.

SUMMARIUM.

Enumerantur diuerſa peccatorum genera. 1.
Peccatum originale, & commiſſa ante baptiſmum non ſunt materia huius Sacramenti. 2.
Originale debet eſſe deletum, antequam recipiatur Sacramentum Pænitentiæ. 3.
Commiſſa ante baptiſmum non ſubduntur iuriſdictioni Eccleſiæ. 4.
Commiſſa in ipſa ſuſceptione baptiſmi ſunt materia huius Sacramenti. 5.
Quod ſola remotione fictionis remittantur peccata, intelligendum eſt ſolum de commiſſis ante baptiſmum. 6.
Diſcrimen inter commiſſa ante baptiſmum, & commiſſa in ipſa ſuſceptione. 7.
Commiſſa in ipſa ſuſceptione, ſi ſint lethalia, ſunt materia neceſſaria Sacramenti Pænitentiæ. 8.
Si indiſpoſitio fuerit præcisè negatiua ſufficit, quod auferatur per ſolam atritionem. 9.
Soluuntur rationes oppoſitæ. 10.
Si indiſpoſitio fuerit poſitiua exigit contritionem, vel atritionem ſimul cum confeſſione. 11.
Lethalia commiſſa poſt baptiſmum, & non deleta ſunt materia neceſſaria. 12.
Venialia ſunt materia ſufficiens. 13.
Lethalia legitimè confeſſa ſunt materia idonea, non neceſſaria. 14.
Peccata lethalia dubia, vt talia, ſunt neceſſario clauibus ſubijcienda. 15.
Intellige, ſiue dubium verſetur circa confeſſionem prahabitam. 16.
Siue circa qualitatem peccati, an fuerit lethale. 17.
Siue circa ſubſtantiam, an fuerit patratum, nec ne. 18.
Soluuntur obiecta oppoſita. 19.
Sententia aſſerens peccata confeſſa, vt dubia cognita poſtea, vt certa non eſſe iterum clauibus ſubijcienda. 20.
Sunt iterum ſubijcienda, vt certa. 21.
Explicatur Concilium Tridentinum. 22.
Soluuntur rationes oppoſitæ ſententiæ. 23.
Suppoſito clauibus numero incerto, ſi cognoſcatur poſtea certus, hic eſt ſubijciendus. 24.
In prima confeſſione non fuit expoſitum peccatum, prout eſt. 25.

CErtum eſt, & indubitatum apud omnes, materiam remotam Sacramenti Pœnitentię eſſe peccata, quę multiplicitèr diuidi poſſunt; primò in originale, & actuale; ſecundò actuale ſubdiuiditur in lęthale, & veniale; tertiò lęthale in commiſſum ante ſuſceptionem baptiſmi, & in commiſſum in actu ſuſceptionis eiuſdem, & commiſſum poſt talem ſuſceptionem; quartò idem lęthale in iam confeſſum, & nondum confeſſum; quintò in peccatum certum, & dubium, de quibus omnibus controuertitur in pręſenti, an ſint materia, vel apta, vel neceſſaria, vel ſufficiens pęnitentię, prout eſt Sacramentum. 1 Peccata in multiplici differẽtia.

Assertio I. Peccatum originale, & actualia commiſſa ante ſuſceptionem baptiſmatis non ſunt materia, nec apta, nec ſufficiens, nec neceſſaria Sacramenti Pęnitentię. Ità communitèr, & ſignantèr *Sotus in 4. diſt. 14. quæſt. 1. art. 2., Vaſquez tertia part. in quæſtionem 84. D. Thomæ art. 2. num. 2., Medina C. de confeſs. qu. 5. ad fin., Valentia tom. 4. diſp. 7. qu. 1. punct. 2., Madernus tract. 4. de virtute, & Sacram. Pænit. quæſt. 4. art. 1. num. 2., Bonacina de Sacram. Pænit. diſp. 5. quæſt. 3. punct. 1. num. 4.* 2 Originale, & commiſſa ante baptiſmum nõ ſunt materia pænitentiæ.

Probatur primò de peccato originali, quia, vt benè notat *D. Thomas in 4. diſt. 16. quæſt. 1. art. 2.*; malum, prout eſt obiectum pęnitentię, debet eſſe commiſſum à pęnitente; originale autem a poſteris Adę eſt quidem contractum; non commiſſum. Deindè, vt notat *Concil. Trident. ſeſs. 14. cap. 2. in fine*, hoc Sacramentum Pęnitentię eſt lapſis poſt baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, vt nondum regeneratis ipſe baptiſmus, conſequentèr Sacramentum Pęnitentię non eſt inſtitutum ad peccatum originale tollendum.

Digitized by Google

3 *Originale debet eſſe deletum antequã conferatur Sacramentum Pęnitentię*

Probatur ſecundò quoad idem, quia prius eſt, quod ſit deletum peccatum originale, quam poſſit conferri Sacramentum Pęnitentię, ergo peccatum originale non eſt materia Sacramenti Pęnitentię, quandoquidem materia Sacramento Pęnitentię ideo ſubijcitur, vt per illud deleatur, ergo ſi iam originale ſupponitur deletum per Sacramentum Baptiſmatis, non poterit, vt materia ſubijci pęnitentię. Neque dicas, hanc rationem ſolum euincere, originale non eſſe materiam neceſſariam Sacramenti, non autem non eſse materiam aptam, nam, ſicuti peccatum ſemel deletum per Sacramentum Pęnitentię, cum non ſit amplius materia neceſſaria eiuſdem Sacramenti, quia iam deletum ſupponitur per precedentem confeſſionem, ſi tamen iterum ſubijciatur clauibus cum nouo doloris actu, eſt materia apta nemine diſceptante, ita idem originale, cum iam intelligatur deletum per Sacramentum Baptiſmatis, non ſit materia neceſsaria pęnitentię; ſi tamen eidem ſubijciatur, cur non poterit eſse materia apta? Certè, ſicuti ex eo, quod peccatum fuerit deletum per primam confeſſionem non tollitur, quin ſit materia apta ſecundę, ità ex eo, quod originale fuerit deletum per Sacramentum Baptiſmatis, non tollitur, quin, vt materia apta poſſit pęnitentię clauibus ſubijci; contra enim impugnaberis; nam ex inſtitutione Chriſti Domini ad delendum originale non eſt inſtitutum Sacramentum Pęnitentię, ſed Baptiſmi, quod, cum ſit irriterabile, vtpotè, quod imprimit caracterem, non poteſt repeti, nec originale iterum eidem ſubijci; ad delenda autem actualia inſtituta eſt pęnitentia, quę, cum iterari poſſit, poteſt per multiplicatos actus verſari circa eandem numero materiam remotam, maximè cum multiplicetur proxima per actus pęnitentis..

4 *Commiſſa ante baptiſmũ non ſubduntur iuriſdictioni Eccleſię*

Probatur tertiò quoad peccata actualia commiſsa ante ſuſceptionem Baptiſmatis, quia Sacramentum Pęnitentię, vt definitur *ex Concil. Trident. ſeſs.* 14. *cap.* 9., eſt quidem actus iuriſdictionis ſpiritualis Eccleſiaſticę, ſed qui non ſunt baptizati, nec quoad ſe, nec quoad ſuos actus ſubſunt Eccleſiaſticę iuriſdictioni, nec eius iudicio aſserente eodem *Trident. d. ſeſs.* 14. *cap.* 2. *Eccleſiam in neminem iudicium exercere, qui non prius in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus; quid enim mihi, inquit Apoſtolus de ijs, qui foris ſunt iudicare? Secus eſt de domeſticis fidei, quos Chriſtus Dominus lauacro Baptiſmi ſui corporis membra ſemel effecit, nam hos, ſi poſtea crimine aliquo ſe contaminauerint, non iam repetito baptiſmo ablui, cum id in Eccleſia Catholica nulla ratione liceat, ſed ante hoc tribunal, tanquam reos ſiſti voluit,* ergo quoad actus peccaminoſos, quos ante baptiſmum commiſerunt non poterunt per Pęnitentię Sacramentum abſolui &c.

Neque dicas, eadem peccata commiſsa ante ſuſceptionem baptiſmatis eſse materiam pęnitentię, cum requiratur dolor de eiſdem iuxtà communem Theologorum ſententiam requirentium in adulto ſaltem atritionem de peccatis commiſſis, vt cum fructu baptizetur, quod etiam habetur *Actorum* 3. *pænitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum*; contra enim impugnaberis, quia ex inſtitutione Chriſti, vt colligit *ex Concil. Trident. d. ſeſs.* 14. *cap.* 2. *Vaſquez in tertiam partem D. Thomæ quæſt.* 90. *art.* 2. *dub.* 1. *num.* 10., materia huius Sacramenti non ſunt, niſi peccata commiſsa poſt baptiſmum; & confiteri, & abſolui à peccatis antea commiſſis erit iniuriam irrogare baptiſmo, tanquam inſufficienti ad iuſtificationem, maximè cum per baptiſmum non ſolum fiat remiſſio culpę, ſed etiam quoad peccata antecedentèr commiſsa deleatur etiam tota pęna; vndè ad ſummum ſunt, & poſsunt eſse materia pęnitentię, vt virtus eſt, non vt Sacramentum.

5 *Commiſſa in ipſa ſuſceptione baptiſmi ſunt materia huius Sacramenti.*

Assertio II. Peccata actualia commiſsa in ipſa ſuſceptione baptiſmatis, incipientia tunc, & perſeuerantia vſque ad eandem ſuſceptionem ſunt materia nedum idonea, ſed etiam neceſsaria Sacramenti Pęnitentię. Procedit potiſſimum aſsertio de peccato fictionis. Pro cuius intelligentia aduerte, duplicem fictionem poſse conſiderari, alteram contra ſubſtantiam Sacramenti, quatenus quis accedit ad Sacramentum, non cum intentione illud recipiendi, ſed potius irridendi, & in hoc ſenſu defectu intentionis requiſitę non recipitur Sacramentum, (ſi excipias Sacramentum Euchariſtię); alteram ratione diſpoſitionis, quatenus accedit cum intentione recipiendi Sacramentum, ſed fingit diſpoſitionem ad illud, quam tamen non habet, in quo ſenſu ſacrilegè peccat recipiendo; iuxtà hunc ſecundum ſenſum procedimus, nam de primo non poteſt eſse difficultas, cum eſſet inualida illa baptiſmi ſuſceptio.

Probatur iam aſſertio ſic intellecta, quia quando quis baptizatur cum illa fictione diſpoſitionis non conſequitur remiſſionem peccatorũ, quæ tunc committit, & multominus peccati fictionis virtute baptiſmi eo, quia per fictionem ponit obicem gratię Sacramentali, ergo eorundem remiſſionem conſequi poteſt per Sacramentum Pęnitentię, per quam conſequatur eandem gratiam. Hęc conſequentia tenet, eo quia hanc gratiam non poteſt conſequi de nouo per baptiſmum, eo quia, cum hic iterari

non

Digitized by Google

non poſſit, non poteſt de nouo hunc effectum producere, quem primo non produxit ratione obicis.

Neque dicas, quod, quamuis illa peccata non remittantur per baptiſmum in actuali ſuſceptione illius, remittantur poſtea virtute eiuſdem baptiſmatis recedente obice, ideſt fictione per contritionem, vel confeſſionem ſimul cum atritione; contra enim eſt, quia hoc valet ſolummodo in ordine ad originale, & actualia commiſſa ante baptiſmum, quę, cum tolli non poſſint, niſi per baptiſmum, qui eſt Sacramentum irriterabile, ideo *ex Auguſtino*

6 *lib. 1. de baptiſmo paruulorum contra Donatum cap. 12., & lib. 3. cap. 13.*, quem poſtea ſecuti ſunt omnes ferè Theologi, eidem conceſſum eſt, vt recedente fictione effectum remiſſionis originalis, & actualium ante ipſum commiſſorum, quem antea non produxit, producat; vndè ſic habet. *Tunc valere incipit ad ſalutem baptiſmus cum illa fictio veraci confeſſione receſſerit, quæ corde in malitia, vel ſacrilegio perſeuerante peccatorum abolitionem non ſinebat fieri*. Hęc autem verificari non poſſunt in ordine ad peccata actualia commiſſa in ipſa ſuſceptione baptiſmatis, quę cum tolli poſſint per Sacramentum Pęnitentię, non eſt, cur illis concedatur, quod remittantur virtute baptiſmatis recedente obice.

Quæ dicuntur de præciſa remotione fictionis intelligenda ſunt de commiſsis ante baptiſmum.

7 Quod, ſi repetas, quod, ſicuti peccata actualia commiſſa ante baptiſmum nō ſint materia Pęnitentię Sacramenti, nec per ipſum remittantur, ita nec ſint materia eiuſdem peccata commiſſa in ſuſceptione baptiſmatis; Adhuc impugnaberis, quia peccata commiſſa antecedentèr ad baptiſmum ſunt peccata hominis non Chriſtiani, nec ſubditi Eccleſię; peccata verò, quę committuntur in ipſa ſuſceptione ſunt actus hominis, qui fit Chriſtianus per receptionem caractheris, quia tunc Eccleſiam ingreditur, & per conſequens Eccleſię clauibus ſubijcitur, quod ſic probatur, quia in eo inſtanti, quo recipit Sacramentum, peccat, & recipit caractherem, ſed in eodem inſtanti, quo quis recipit caractherem ſubiectus eſt clauibus Eccleſię, ergo & in eodem inſtanti eſt ſubiectus &c.

Cur nō remittantur etiam cōmiſſa in ipſa ſuſceptione.

8 Ex iſs igitur, quę hactenus dicta ſunt, rectè deducitur huiuſmodi peccata commiſſa in ſuſceptione baptiſmatis non ſolum eſſe materiam idoneam Sacramenti Pęnitentię, ſed etiam neceſſariam, quod ſic euincitur; quia huiuſmodi pęccata ſunt lęthalia priuatiua gratię, nec remiſsa per Sacramentum Baptiſmatis, ergo remanent in ſuo robore peccatorum lęthalium non remiſsorum, nec remiſſibilium per idem Baptiſmatis Sacramentum, ergo ſunt materia neceſsaria Sacramenti Pęnitentię, ſicut alia peccata lęthalia commiſsa poſt baptiſmum.

Commiſſa in ipſa ſuſceptione ſunt materia neceſſaria.

Sed, cum fictio verſans, circa diſpoſitionem duplex quodamodo ſit; altera negatiua, qua quis accedit ad Sacramentum Baptiſmatis arbitrans ſe eſse ſufficientèr diſpoſitam per actus fidei, ſpei, & atritionis ſupernaturalis, cum tamen re vera non ſit talitèr diſpoſitus; altera poſitiua, qua quis accedit cum cognitione certa, quod non habeat diſpoſitionem requiſitam, & ſufficientem; quatenus eſt cum affectu poſitiuo ad aliquod peccatum; oritur hic ratio dubitandi, an ad tollendam hanc vtramque indiſpoſitionem requiratur contritio, vel atritio cum confeſſione, an verò ſufficiat mera atritio? Si fuerit fictio cum ſola indiſpoſitione negatiua, probabilius ſentio ſufficere ſolam atritionem, prout ſentit *Madernus tract. 2. de Sacrament. in communi quæſt. 3. de gratia Sacramentali art.* 12. *n.* 3.; 9
ſi verò fuerit fictio cum indiſpoſitione poſitiua, ſentio requiri, vel contritionem, vel atritionem cum confeſſione. Ratio primę partis eſt, quia in ſuſceptione Sacramenti Baptiſmatis ad effectum conſequendę gratię Sacramentalis nihil aliud deficit, niſi atritio, nam ſi illam baptizatus habuiſset, vtique conſecutus fuiſset gratiam eiuſdem baptiſmatis, ergo per ſuperuenientiā eiuſdē atritionis ſecundum ſe ſufficientis effectus eiuſdem gratię remiſſiuę debet immediatè ſubſequi. Conſequentia probatur, quia per id tollitur formalitèr fictio negatiua, per quod ponitur id, quod deſiderabatur; ſed id, quod deſiderabatur, erat pręciſè atritio ſupernaturalis, ergò hac poſita tollitur illa fictio negatiua. Neque dicas, atritionem vtique futuram fuiſse ſufficientem ad effectum gratię Sacramentalis conſequendum, ſi fuiſset poſita ſimul cum eodem Sacramento Baptiſmatis, non autem poſita poſt illud ex interuallo, ſicuti eadem atritio eſt quidem ſufficiens ad gratiam pęnitentię, ſi ſimul cum confeſſione ponatur, non autem ſi ponatur ex interuallo poſita iam confeſſione; contra enim impugnaberis, quia hęc, quę dicuntur, quidem ſubſiſterent, ſi eadem atritio requireretur ad cauſandam gratiam ipſam, cum hęc ſecundum ſe non ſit ſufficiens, vt dicitur in inſtantia; non requiritur autem, tanquam cauſatiua gratię, ſed tanquam remotiua obicis, nempè fictionis iuxtà allegatum dictum *D. Auguſtini, tunc valere incipit ad* 10
ſalutem baptiſmus, cum illa fictio veraci confeſſione receſſerit &c. Nec hic audienda eſt *Gloſa in cap. tunc valere de conſecrat. diſt.* 4., dum dicit, *non quod ipſe baptiſmus conferat gratiam, ſed quia illam conferat contritio, vel verax confeſſio*, quę gratia ſic per contritionem, vel veracem confeſſionem collata

Si indiſpoſitio fuerit negatiua ſufficit ſola atritio.

Soluuntur rationes oppoſitæ.

id præſtet, quod faceret gratia baptiſmalis; Non, inquam, audienda eſt, quia *Auguſtinus loc. cit.* dicit valere baptiſmum ad ſalutem, non poteſt autem valere ad illam, niſi baptiſmus ipſe ſit, qui conferat gratiam, & dimittat peccata. Minus audiendus eſt Sotus, dum intelligit D. Auguſtinum loqui in eo ſenſu, vt ſolum velit, tunc valere baptiſmum, cum receſſerit fictio, eo quod reddiderit ſubiectum aptum ad recipienda alia Sacramenta, quibus mediantibus poſſit gratiam baptiſmalem conſequi; Minus, inquam, audiendus eſt, quia ſtatim, ac quis fictè negatiuè baptizatus eſt, eo ipſo ſatisfecit præcepto baptiſmi, nec debet amplius baptizari, & factus eſt capax aliorum Sacramentorum; non ergo intelligendus eſt D. Auguſtinus, vt voluerit ſic baptizatum tunc tantum reddi capacem aliorum Sacramentorum, quando fictio receſſerit, ſed tunc ſolum acquirat gratiam baptiſmalem, & tunc ſolum incipiat valere baptiſmus ad ſalutem.

11 Indiſpoſitio poſitiua exigit contritionem, vel confeſſionẽ.

Ratio ſecundæ partis ex eo deſumitur, quod ſupra dicebamus, ſcilicet peccatum illud fictionis poſitiuæ commiſſum in ipſa ſuſceptione baptiſmatis computari tanquam peccatum actuale commiſſum poſt baptiſma; ergo ad illud delendum non ſufficit ſimplex atritio, ſed requiritur vel contritio perfecta, vel atritio ſimul cum confeſſione, prout requiritur ad delenda alia omnia peccata actualia læthalia commiſſa poſt ſuſceptum baptiſmum, vt mox ſubdo.

12 Læthalia cõmiſſa poſt baptiſmum, & non deleta sũt materia neceſſaria.

Assertio III. Peccata actualia mortalia commiſſa poſt baptiſmum, & nondum confeſſa ſunt materia neceſſaria Sacramenti Pænitentiæ; venialia vero, & item læthalia ſemel legitimè confeſſa ſunt materia idonea, & ſufficiens. Dixi *legitimè confeſſa*, quia, ſi eſſent volontariè inualidè confeſſa, & multo magis ſacrilegè, eſſent materia neceſſaria, eo quia non intelligerentur prius remiſſa, & deleta.

Prima pars eſt de fide definita *in Concil. Trid. ſeſs.* 14. *c.* 5. vbi multis præhabitis de neceſsitate huius Sacramenti, & de poteſtate collata Sacerdotibus, tanquam iudicibus, ad quos omnia mortalia crimina deferuntur, ſubdit. *Ex his colligitur, oportere à pænitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri.* Ratione vlterius ſic euincitur. Illa eſt materia neceſſaria Sacramenti, quæ eſt ſpecificatiua, & conſtitutiua eiuſdem in tali ſtatu determinato, in quo eſt ipſum Sacramentum, ſed talia ſunt peccata læthalia actualia commiſsa poſt baptiſmum, & nondum remiſsa, ergo ſunt materia neceſſaria Sacramenti Pænitentiæ; Minor probatur, quia Sacramentum Pænitentiæ non minus, ac Sacramentum baptiſmi eſt Sacramentum mortuorum; ſed in tali eſſe conſtituitur per ordinem ad peccata læthalia, quorum eſt remiſſiuum, quandoquidem ſupponit mortem ſpiritualem, quæ non habetur, niſi per ordinem ad peccata læthalia; ſicuti enim mors vitam adimit corporalem, ità peccata læthalia vitam tollunt ſpiritualem, quæ habetur per gratiam.

Confirmatur, quia illa eſt materia neceſſaria pænitentiæ Sacramenti, quæ ex neceſſitate debet ſubijci Sacramento, & ſi non ſubijciatur ius adimit ad ſalutem, ſed huiuſmodi ſunt peccata læthalia commiſſa poſt baptiſmum, & nondum remiſſa; ergo iſta ſunt materia neceſſaria Sacramenti; Neque dicas, quod etiam peccata huiuſmodi poſſunt tolli extra Sacramentum per actum contritionis, & dilectionis Dei, & ſicuti, quia peccata venialia deleri poſſunt etiam ſine Sacramento, vel per Sacramentalia in multorum ſententia, vel per actus doloris, non dicuntur materia neceſſaria, ità quia etiam læthalia poſſunt per actus contritionis, & dilectionis Dei remitti, non poſſunt dici materia neceſsaria; contra enim impugnaberis, quia licet peccata læthalia poſſint deleri extra Sacramentum pænitentiæ in re per actum contritionis, non poſsunt tamen tolli extra illud, vel ſine illo in voto, cum ſemper contritio, vt conſequatur effectum, debeat inuoluere votum confeſſionis, ſine quo remiſſio læthalium non haberetur, quod ſatis eſt, vt eadẽ læthalia dicantur materia neceſsaria, quod votum non requiritur ad remiſſionẽ venialium, cum ſine illo poſſint remitti.

Secunda pars de peccatis venialibus etiam definita remanet quoad hoc, quod non ſint materia neceſſaria, per idem *Concilium Tridentinum d. ſeſſ.* 14. *c.* 5. Ibi *nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & vtilitèr, citraque omnem præſumptionem in confeſſione dicantur, quod piorum hominum vſus demonſtrat, taceri tamen citrà culpam, multiſque alijs remedijs expiari poſſunt*, per quæ verba ſatis clarè oſtenditur, & eadem venialia non eſſe materiã neceſſariam, & eſſe ſufficientem, & vtilem. Rurſus, quod non ſint materia neceſſaria ex eo euincitur, quod Sacramentum pænitentiæ eſt ſecunda poſt naufragium tabula; peccata autem venialia ſecundum ſe non ſunt naufragium, cum non ſeparent hominem à Deo; quod verò ſint materia ſufficiens, & vtilis ex eo deducitur, quia licet non ſeparent hominem à Deo, ſunt tamen offenſiones Dei, & habent in ſe ali- 13 Venialia ſunt materia ſufficiẽs.

quam

Digitized by Google

quam maculam, ergo poſſunt ſubijci poteſtati clauium, vt mundentur, & abſoluantur, & ſic Sacramentum verſando circa illa conſequatur ſuum effectum remiſſionis eorundem.

Tertia pars de peccatis læthalibus ſemel legitimè confeſſis, quod non ſint materia neceſſaria ex eo euincitur, quia nec ex natura Sacramenti, nec ex præcepto Diuino eadem peccata ſunt iterato ſubijcienda clauibus, & ſine tali iteratione poteſt ſalus æterna conſequi; Quod deindè ſint materia idonea, & ſufficiens ex eo euincitur, quod per eorum iteratam ſubiectionem poteſt nouum Sacramentum conſtitui, & nouum gratiæ augmentum acquiri, quod ſic probatur; vbi adeſt noua materia, & noua forma, ibi conſtituitur nouum Sacramentum, ſed per ſubiectionem peccatorum ſemel dimiſſorum habetur noua materia proxima, nempè nouus dolor, nouaque expreſſio peccatorum, quæ multiplicari poſſunt ſuper idem numero peccatum, & item noua forma, ergo &c.; poſito autem nouo Sacramento non eſt, cur non debeat producere nouum effectum, augmentũ ſcilicet gratiæ, & aliqualem pænæ remiſsionem, & hoc non ſolum ex opere operantis ratione noui doloris, & erubeſcientiæ, ſed etiam ex opere operato ratione Sacramenti, ergo &c.

14 Legitimè cõfeſſa ſunt materia idonea.

ASSERTIO IV. Peccata dubia ſunt materia Sacramenti pænitentiæ, & ex neceſſitate clauibus ſubijcienda. Tria ſunt dubiorum genera. Primum eſt illorum, qui certo ſciunt ſe læthaliter peccaſse, ſed dubitant, an illud peccatum clauibus ſubiecerint; Secundum illorum, qui certò ſciunt ſe peccaſſe, ſed dubitant, an peccatum peruenerit ad læthale. Tertium illorum, qui dubitant, an fecerint, nec ne aliquod crimen, vel conſenſerint in illo, nec ne. Porrò dubium in tribus aſſignatis dubiorum generibus poteſt eſſe, vel poſitiuum, vel negatiuum; Primum eſt, cum vtrinque rationes adſunt, & vtrinque poteſt dubitans probabile ferre iudicium. Secundum eſt, cum dubitans vi rationum, quæ apponuntur, non poteſt probabiliter potius aſſentiri illis, quam iſtis, nec iudicium probabile ferre de alterutra parte. Procedit potiſſimum aſſertio de dubio hoc ſecundo modo accepto, pro quo ſtant *Suarez 3. parte tom. 4. diſp. 22. c. 10. n. 66., Azorius Inſtit. mor. tom. 1. lib. 11. c. 4. q. 3., Ouiedo in prima ſecunda tract. 5. controuerſ. 4. n. 57., Sfortia Pallauicinus lib. 7. aſſert. Theolog. nu. 306., Lugus de pænit. diſp. 16. ſect. 2. nu. 67., Mendus in ſua ſtatera diſſert. 10. ad Sacram. pænit. quæſt. 1. §. 1. num. 5., Ioannes Angelus Boſſius part. 2. var. moral. tit. 1. §. 48., Madernus tract. 4. de virtut., & Sacram. pænitentiæ quæſt. 4. art. 3. num. 3.*

15 Peccata dubia ſunt materia neceſſaria, & quomodo.

Probatur iam primo aſſertio de primo dubio, quod eſt dubium facti, in quo non dubitat quis de crimine patrato, ſed de confeſſione eiuſdem habita. Qui certus eſt, ſe mortaliter peccaſſe, & dubitat de confeſſione habita de tali peccato contraxit debitum confitendi, & vtique certum, cui ſatisfeciſſe nec probabiliter iudicat, ergo abſolutè tenetur illud clauibus ſubijcere. Conſequentia probatur, quia poſito ſemel peccato ſtatim oritur obligatio confeſſionis, & poſſeſſio ſtat pro præcepto eiuſdem, & poſſidentis melior eſt conditio in dubio. Confirmatur, quia ſtante illa certitudine peccati commiſſi, quantumuis peccator ſit certus de illius confeſſione, poteſt illud iterum cum nouo dolore confeſſioni ſubijcere, ergo ſtante incertitudine confeſſionis de illo, quinimmo dubio formali, tenebitur illud confiteri. Conſequentia probatur, quia ea, quæ ſunt libertatis in caſu certo confeſſionis, in dubio illius ſunt neceſſitatis, cum dubium illud, ſi omittatur confeſſio, exponat dubitantem diſcrimini damnationis æternæ.

16 Siue ſit dubium de crimine patrato, an fuerit confeſſum.

Probatur ſecundo de ſecundo dubio verſante in eo, quod peccatum fuerit læthale, vel veniale ſuppoſita eius exiſtentia certa; primò ex *D. Thoma in 4. diſt. 21. q. 2. art. 3. ad tertium*, vbi ſic habet. *Quando aliquis dubitat de aliquo peccato, an ſit mortale, tenetur illud confiteri dubitatione manente, quia, qui aliquid comittit, vel omittit, in quo dubitat, eſſe peccatum lethale, peccat mortalitèr diſcrimini ſe committens; & ſimiliter periculo ſe committit, qui de hoc, quod dubitat eſſe mortale, negligit confiteri, non tamen debet aſſerere illud eſſe mortale, ſed cum dubitatione loqui, & iudicium Sacerdotis expectare, cuius eſt diſcernere inter lepram, & lepram.* Secundo ratione hoc pacto; Sacramentum pænitentiæ *ex Concil. Trid. ſeſs. 14. c. 8.* eſt vindicta ſalutaris non ſolum ad punienda crimina, ſed in bonum, & ſalutem animarum inſtituta, ſed in dubio, in quo de ſalute animæ agitur, tutior pars eſt eligenda, quæ eſt confeſſio, vt, ſi fortaſsè per peccatum læthale pænitens mortuus eſt Deo, per pænitentiæ Sacramentum reuiuiſcat. Tertiò, quia in articulo mortis qui eſt in dubio, an peccatum fuerit læthale, vel veniale, committit ſe periculo damnationis, niſi Sacramentalem confeſſionem inſtituat, ergo ex lege ſaltem naturali charitatis erga ſe ipſum tenetur ſe per confeſſionem ab illo periculo eximere, ſed in periculo mortis non tenetur quis confiteri, niſi ea peccata, quæ ſemper ex neceſſitate debent in confeſsione explicari, ergo ſemper inſtat obligatio confitendi talia peccata.

17 Siue de qualitate peccati.

Maior

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Maior difficultas eſt quoad tertiam partem aſſertionis de dubio quoad ſubſtantiam peccati, an ſcilicet fuerit commiſſum, nec ne, an fuerit præſtitus aſſenſus, nec ne; in qua plures arbitrantur, non teneri pænitentem illud clauibus ſubijcere non currente paritate de eo, qui dubitat de peccato circa qualitatem, an ſcilicet fuerit læthale, vel veniale, quandoquidem hic habet materiam certam, ſupra quam cadat abſolutio, & dubietas eſt ſolum ſuper qualitate grauitatis, vel leuitatis; ille vero non habet materiam certam, ſupra quam certò cadat forma abſolutionis. Nihilominus

18 Siue ſit dubiũ, an crimen fuerit patratum.

Probatur tertio de tertio dubio quoad ſubſtantiam delicti, quod etiam eſt dubium facti. Non minus ſe exponit periculo damnationis æternæ, qui eſt dubius de ſubſtantia delicti illud non exponendo clauibus, ac ille, qui eſt dubius ſolum de qualitate non exponendo illam qualitatem, de qua dubitat, ſed hic ex ſuperius probatis tenetur peccatum dubium quoad qualitatem confeſſioni ſubijcere, ergo à fortiori tenebitur ille, qui eſt dubius quoad ſubſtantiam; Neque obſtant ea, quæ mox ex aduerſo afferebantur, quandoquidem neceſſitas confeſsionis in caſu dubio circa qualitatem non eſt ratione criminis præcisè, nam, ſi leue eſt, nulla adeſt obligatio, ſed ratione dubij, an graue ſit ad vitandum periculum damnationis æternæ, ſed hoc etiam dubium, & periculum vrget, quando controuertitur de crimine commiſſo quoad ſubſtantiam, ergo &c. Dicere deindè, quod in caſu dubio ſolum quoad qualitatem ſubijciatur confeſsioni peccatum certum quoad ſubſtantiam, licet dubium quoad qualitatem, in caſu vero dubij quoad ſubſtantiam, nihil ſubijciatur certum, & proindè non videatur eſſe poſſe materia abſolutionis; Certè non eſt tollere obligationem ſubijciendi peccata dubia quoad ſubſtantiam, ſed inferre, quod, quando materia ſolum dubia quoad ſubſtantiam clauibus ſubijcitur, ſit impertienda abſolutio ſub conditione ſaltem mentalitèr concepta, *ſi peccaſti, vel capax es abſolutionis;* In hac hypotheſi conſulunt cõmuniter DD., nec incongruè, quod ſic dubius de peccato quoad ſubſtantiam, ſubijciat aliquod peccatum læthale antea legitimè confeſſum, vel peccatum veniale ſimul cum illo dubio, vt abſolutio poſsit impendi abſolutè, & non ſimplicitèr ſub conditione.

19 Soluuntur plura obiecta oppoſita.

Neque obeſſe poteſt id, quod circumfertur ab Aduerſarijs, nempè, quod in dubio de competentia iuriſdictionis inter Iudicem ſuperiorem, & inferiorem, quando conſtat, quod delictum re vera commiſſum eſt, ſed dubium eſt, ad quemnam ſpectet iudicium ratione maioris, vel minoris grauitatis, ad ſuperiorem pertineat iudicare, cuius cauſa ſit; non autem quando dubium eſt, an delictum fuerit commiſſum, nec ne, ergo commiſſo delicto ad Tribunal confeſſarij pertinebit, vtpotè ad ſuperiorem iudicare, an graue, vel leue ſit, non ad ipſum pænitentem, vtpotè inferiorem, ſecus autem, quando dubium eſt, an delictum ſit commiſſum, nec ne. Non, inquam, obeſſe poteſt, nam in primis eo ipſo, quo pænitens dubitat, an peccatum læthale commiſerit, iam incipit dubitare, an delictũ pertineat ad Tribunal Confeſſarij, adeoque ipſi debet iudicium remittere. Deindè non currit paritas de Tribunalibus forenſibus ad Tribunal pænitentiæ Sacramentalis, nam, cum illa ſint dumtaxat ad vindictam, ad illa non debet remitti iudicium circa delictum in ſubſtantia dubium; Tribunal autem pænitentiæ eſt in ordine ad bonum, & vtilitatem Rei, nempè ad ipſi conſulendum, nedum in naufragio, ſed etiam in periculo eiuſdem, adeoque eidem etiam peccata dubia ſunt ſubijcienda, vt à periculo damnationis Reus eximatur, ex quibus ſolui poſſunt multa argumenta, quæ ab Aduerſarijs circumferuntur, nimirum duram fore legem præcipientem confeſsionem huiuſmodi peccatorum, & in tali obligatione gigni ſcrupulos, & conſcientiæ anxietates innumeras, animique perturbationes; Soluuntur, inquam, quia potius ſtante hac obligatione tolluntur ſcrupuli, & inquietudines, quibus animi angerentur perſiſtendo in illis dubijs, &, cum hæc lex ſit fauorabilis animabus, non debet dura videri.

20 Sententia aſſerẽs peccata cõfeſſa, vt dubia cognita poſtea vt certa eſſe iterum ſubijcienda.

Stante hac obligatione hactenus comprobata ſubijciendi clauibus peccata dubia, ſuboritur modo difficultas, an, ſi huiuſmodi peccata fuerint clauibus ſuppoſita, vt dubia, & peracta illorum confeſſione ex interuallo innotuerit eſſe certa, ſint iterum, vt certa de nouo ex neceſſitate confeſſioni exponenda. Affirmant *Sanchez lib. 1. ſummæ c. 10. num. 69., Turrianus de pænit. q. 9. art. 2. diſp. 26. dub. 6., Hurtadus de Sacram. diſp. 9. de pænit. diff. 7., Diana part. 2. tract. 4. reſol. 91.*, qui pluribus rationibus mouentur; primò, quia diuerſum efformat iudicium Confeſſarius circa peccatum certum, ac circa peccatum omnino dubium, ſicuti eſt diuerſum iudicium circa peccata iam ritè ante confeſſa, ac circa peccata nondum confeſſa; peccata autem, quæ in Confeſſario ingerunt diuerſum iudicium, ſunt ſingillatim, & cum diſtinctione exponenda. Secundò, quia, ſi pænitens in confeſſione præhabita omiſerit ex obliuione aliquam circunſtantiam mu-

Digitized by Google

mutantem ſpeciem, tenetur poſtea illam circunſtantiam habita cognitione exponere, ergo etiam, ſi in prima confeſſione expoſuerit peccatum, vt dubium, & poſtea nouerit fuiſſe certum, tenebitur hanc circunſtantiam exponere. Tertiò, quia, vbi agitur de ſalute æterna, pænitens tenetur tutiorem ſententiam eligere; tutius autem eſt, quod cognita certitudine peccati, quod prius erat dubium, illud iterum exponat ſub illa qualitate certitudinis, ergo &c.

Sententia negans.

Negant verò, non tamen ſub omnimoda firmitate, ſed ſub terminis probabilitatis *Lugus diſp. 16. de pænit. ſect. 4.*, *Braſſerus lib. 4. de conſcientia c. 18. num. 197.*, *Ioannes Angelus Boſſius part. 2. var. mor. tit. 1. num. 1769.*, *Merolla tom. 1. diſp. 3. num. 557.*, *& num. 559.*, *Madernus tract. 4. de virtute, & Sacram. pænitentiæ q. 3. art. 4. num. 3.*, qui tamen ibidem *num.* 10. aſſerit, ſe hæc dicere diſputando, & procedendo per principia intrinſeca; cæterum in praxi, & per principia extrinſeca procedendo dicit ſe in contrariam opinionem affirmantem magis inclinare, cum ſit communior; eamque negatiuam ſententiam ſine hæſitatione ſuſtinet *Arriaga diſp. 31. de pænit. ſect. 6.*

Rationes huius ſententiæ.

Hæc etiam negatiua ſententia varijs innititur rationibus; & primò, quia, vel quando tale peccatum, vt dubium expoſitum eſt clauibus, per abſolutionem Sacerdotalem fuit remiſſum, vel non; ſi non fuit remiſſum, ergo nulla fuit neceſſitas illud exponendi ſub toties repetito motiuo, vt euitaretur periculum damnationis æternæ; ſi fuit iam per illam abſolutionem remiſſum, ad quid pænitentem obligare ad illlud iterum exponendum? Secundò, quia, ſi quis dubius de voto emiſſo, vel de cenſura contracta petat abſolutionem ſub conditione, ſi votum emiſit, vel cenſuram contraxit, & obtineat, ſi poſtea cognoſcat ſe re vera votum emiſiſſe, vel cenſuram contraxiſſe non tenetur amplius abſolutionem petere, ergo etiam, ſi quis dubius de peccato illud expoſuerit confeſſioni, & ab illo fuerit abſolutus, non tenebitur amplius cognita certitudine peccati commiſſi iterum confiteri, nec abſolutionem petere. Tertiò, quia, ſi quis in confeſſione conſcius ſibi de pluralitate peccatorum in aliquo genere illa exponat ſub veriſimili quantitate, cum certam tunc nequeat dignoſcere, v.g. dicens decies vel circitèr non audiui ſacrum in die feſto, vel decies, vel circitèr non ieiunaui in diebus præceptis, & obtineat abſolutionem; tunc, ſi poſtea deprehendat vndecies vel duodecies non audiſſe ſacrum, vel non ieiunaſſe, non tenetur iterum illum certum numerum confiteri, vt docent innumeri allegati à *Ioanne Angelo Boſſio part. 2. moral. tit. 1. num.* 1771. ergo, nec tenetur confiteri amplius illud peccatum, vt certum, quod anteà confeſſus eſt, vt dubium. Quartò, quia illud, quod tenetur confiteri pænitens eſt id, quod ſe tenet ex parte peccati, tanquam obiecti, non ex parte cognoſcentis, ſed certitudo, & dubietas ſe tenet ex parte cognoſcentis, & peccatum, quod ſe tenet ex parte obiecti iam plenè explicatum eſt ſecundum omnes ſuas circunſtantias, ergo non debet amplius ex neceſſitate in alia confeſſione explicari. Quid iam in hac controuerſia concludendum eſt?

Abſolutè arbitror, teneri iterum confiteri ſub qualitate certitudinis. Rationes pro ſententia affirmatiua adductæ videntur hanc concludenter euincere, quibus addo, quod, ſi pænitens ante confeſſionem eſſet omnino certus de peccato, & illud confiteretur, vt dubium, non ſatisfaceret confeſſioni, & teneretur illud iterum confiteri, vt certum, ergo, ſi ſit dubius de illo peccato ante confeſſionem, & illud confiteatur, vt dubium, & poſtea illud deprehenderit, vt certum, tenebitur illud iterum ſub ratione certitudinis confiteri. Conſequentia probatur, quia in tantum in caſu antecedentis tenetur illud iterum confiteri, vt certum, quando confeſſus eſt, vt dubium, in quantum dubium, & certum conſtituunt diuerſitatem moralem, & ingerunt in confeſſario iudicium valdè diuerſum, ſed hoc idem contingit, quando confitetur, vt dubium, & poſtea deprehendit, vt certum, ergo &c. Neque dicas, 21
in caſu antecedentis meritò teneri illud confiteri, quia illud non eſt confeſſus, prout erat in conſcientia eiuſdem pænitentis, cum tunc nouerit illud, vt certum; in caſu autem conſequentiæ non teneri illud confiteri, quia iam illud confeſſus eſt, prout erat in conſcientia, cum tunc ſolummodo fuerit cognitum, vt dubium; contra enim impugnaberis, quia, vel dubium, & certum conſtituunt diuerſitatem talem, vt neceſſariò ſit exprimenda in confeſsione; vel non conſtituunt illam diuerſitatem; ſi non conſtituunt; ſiue à principio peccatum fuerit expoſitum cum qualitate certitudinis, ſiue non, non variabit ſubſtantialitèr iudicium confeſſarij, nec obligabit ad iteratam illius confeſſionem, & ſicuti, quia circunſtantiæ aggrauantes, quia non variant ſubſtantialiter iudicium confeſſarij, nec conſtituunt talem diuerſitatem in peccato, vt ſint ſubijciendæ clauibus, prout fert magis approbata Theologorum ſententia, non obligant, quamuis fuerint cognitæ à principio, ad iteratam confeſſionem, ita, quia illa

Sunt iterum ſubijcienda, vt certa.

Rationes pro hac ſententia.

illa certitudo; vel dubietas non conſtituunt illam diuerſitatem, quæ obliget, nec ingerunt diuerſum iudicium, non obligabunt &c. etiam, ſi fuerint cognita à principio; ſi conſtituunt illam diuerſitatem, vtique obligabunt ad expreſſionem in confeſſione, ſiuè certitudo fuerit cognita à principio, ſiuè poſtea ex interuallo, ſicuti, ſi peccatum aliquod fuerit in ſubſtantia, & ſpecie cognitum, vt diuerſum ab eo, quo fuit manifeſtatum in prima confeſſione, cognita illa diuerſitate eſt exponendum, prout eſt verè, & ſecundum ſe in ſecunda.

22 Concil. Trid. non aduerſatur huic opinioni.

Nec obſtat, quod Concilium Trident. ſolum definiat peccata quoad numerum, ſpecies, & circunſtantias mutantes ſpeciem eſſe ex neceſſitate in confeſſione aperienda, peccatum autem dubium, & certum ſiue ſub vna, ſiue ſub alia qualitate exprimatur nec diuerſificat numerum, nec ſpeciem, nec circunſtantias mutantes ſpeciem; ergo non eſt ex neceſſitate ſecundum illas qualitates exprimendum, adeout, ſi ſub vna qualitate fuerit expreſſum, teneatur poſtea exprimi ſub alia, ſi dignoſcatur poſtea eſſe ſub hac alia; Non obſtat, inquam, quia in primis ſub hac ratione poſſet pænitens pro libertate peccatum cognitum, vt certum confiteri, vt dubium, & cognitum, vt dubium confiteri, vt certum, quod nemo dicet. Quamobrem, vt fundamentalitèr reſpondeamus obiecto, quod ex Concil. Tridentino deſumitur, & rationem à priori pro noſtra ſententia ſtatuamus, aduerto, Concilium nomine numeri non intelligere numerum quomodocunque, &, in abſtracto, ſed exiſtentiam actuum elicitorum ſecundum numerum, quo verè exiſtunt, vnde, ſi quis confiteretur peccatum nec vt certum, nec vt dubium, ſed vt poſſibile, & abſolueretur, ſi poſtea cognoſceretur, vt certò factum, deberet illud certò iterum confiteri, quia eſt ex neceſſitate confitenda exiſtentia ſecundum numerum; Cum ergo in præſenti hypotheſi ille, qui confeſſus eſt peccatum vt dubium, non confeſſus fuerit vt actu exiſtens, ſed modo, quo potuit dignoſci à Confeſſario ſolum poſſibile, quod extiterit, ſi poſtea cognoſcatur certò, quod extiterit, debet ſub illo modo exiſtentiæ iterum confiteri; non enim ſufficit, quod peccatum extiterit in ſe ipſo, ſed requiritur, vt denuntietur Confeſſario, vt exiſtens, ſi verè extiterit, & cognoſcatur certò extitiſſe. Uno verbo Concilium, quod præcipit confiteri numerum peccatorum quoad exiſtentiam, ſi plura ſint, præcipit etiam confiteri exiſtentiam vnius, ſi vnum tantum ſit, & ſicuti non ſufficit, quod plura exprimantur ſecundum eſſe, quo cognoſci poſſunt ſolum, vt poſſibilia, ita nec ſufficit, quod vnum etiam exprimatur ſecundum modum, quo poſſit cognoſci ſolum, vt poſſibile, ſi verè cognoſcatur exiſtens.

Iam reſpondendum remanet ad rationes pro contraria ſententia adductas. Ad primam dico, verè fuiſſe remiſſum; ex hoc tamen non ſequitur, quod non debeat iterum cognita certitudine clauibus ſubijci; ſicuti peccatum inculpabilitèr oblitum in confeſſione præcedenti intelligitur remiſſum, non tamen eximitur ab onere, vt, ſi poſtea cognitum fuerit, non debeat ſubijci. Ad ſecundam dico, diſparem eſſe rationem de diſpenſatione à voto, & abſolutione à cenſura, ac de abſolutione à peccato dubio, nam, ſi loquamur de cenſura, cum hæc ſit pæna præcisè Eccleſiaſtica, quamuis exponatur ſolummodo ſub dubio, & ſub conditione, ſi exiſtat, poteſt tamen auctoritate Eccleſiaſtica auferri, & ſine vllo præuio actu pænitentis, & ſine vllo onere reincidentiæ; peccatum autem, cum ſit culpa affixa peccanti, non poteſt ſine præuijs actibus pænitentis, & ſine conditionibus ex natura Sacramenti, vel ex diſpoſitione iuris requiſitis abſolui; vnde, licet quando bona fide exponitur tanquam dubium, tunc abſoluatur, quia tamen habet inditam conditionem, vt ſi cognoſcatur ſub euidentia certitudinis veræ exiſtentiæ, debeat ſubijci ſub hac qualitate, ſemper hoc onus retinet, ſicuti quando peccatum omittitur ex obliuione, quamuis per præcedentem abſolutionem tollatur, retinet tamen onus, vt ſi poſtea cognoſcatur, debeat ſubijci; Si verò loquamur de diſpenſatione voti ſub conditione, quod fuerit emiſſum; hoc etiam nihil contra nos euincit, quandoquidem votum non habet annexam conditionem, nec aliquod onus ex genere ſuo, vt, ſi cognoſcatur, vt certum, iterum debeat ſubijci poteſtati, ſicut habet annexum onus peccatum, vt exponatur, vt certum, ſi fuerit cognitum, vt tale.

23 Soluuntur rationes oppoſitæ ſententiæ.

Ad tertiam, quidquid magis communiter dicant, cognito ſcilicet poſtea determinato numero peccatorum, nempè duodecim, cum fuerint in prima confeſſione expoſita decem ſolummodo determinatè, & indeterminatè, & ſub dubio ſolum duodecim per illam particulam *circitèr*, non eſſe illa duo iterum clauibus exponenda; ſentio tamen probabilius illa duo, vt fuerint cognita, vt certa, debere iterum ſubijci propter rationes ſuperius adductas; & ita ſeruat praxis timoratorum, & ita obſeruandum videtur, quia, quando agitur de ſalute æterna, debet ſequi opinio tutior; tutius autem eſt,

24 Cognito numero certo hic eſt ſubijciedus.

quod

Digitized by Google

quod peccatum cognitum primo vt dubium, ſi poſtea dignoſcatur vt certum, iterum confiteatur, ergo &c.

Neque dicas, in hoc non ſubſiſtere rationem inter cæteras à nobis adductam ex paritate peccati in confeſſione inculpabiliter omiſſi, quandoquidem hoc non fuit directè remiſſum, ſed dumtaxat indirectè ex remiſſione aliorum, vnde mirum non eſt, quod poſtea, vt cognitum exigat abſolutionem directam; peccatum autem dubium confeſſum vt tale fuit directè, & per veram abſolutionem cadentem ſupra ipſum dimiſſum, Contra enim impugnaberis, quia licet fuerit directè remiſſum vt dubium, non tamen fuit directè remiſſum vt certum, vnde vt certum poteſt dici indirectè tantum remiſſum per primam abſolutionem; pro cuius rei claritate repeto ea, quæ in præcedentibus dixi, vel etenim dubium, & certum conſtituunt differentias tales, vt ſint in confeſſione aperiendæ, vel non conſtituunt; ſi non conſtituunt, peccatum etiam cognitum vt certum, poſſet ſine variatione iudicij, & ſine inualiditate Sacramenti confiteri vt dubium; quod non auderem aſſerere, nec arbitror aſſerere aduerſarios; ſi conſtituunt tales differentias, prout peccatum eſt confeſſum vt dubium, cognita poſtea certitudine erit fatendum vt certum, & ſic in ordine ad primam confeſſionem peccatum vt certum perinde eſſet, ac ſi eſſet inculpabilitèr omiſſum, ac proinde vt tantum indirectè remiſſum.

25 Non fuit expoſitum peccatũ prout eſt.

Ad quartum dico, id, quod debet ſubijci confeſſioni, eſſe quidem peccatum, ſed prout rapræſentatur cognitioni peccantis, vnde, ſi rapræſentetur vt dubium, debet ſub illa qualitate ſubijci, ſi vt certum, etiam ſub qualitate certitudinis confiteri; nec verum eſt, quod in confeſſione, in qua fuit ſuppoſitum clauibus vt dubium, fuerit explicatum cum omnibus circunſtantijs, & qualitatibus.

ARTICULUS II.

An peccata opinatiuè dubia ſint confeſſioni ſubijcienda.

SUMMARIUM.

In quo differat dubium opinatiuum à ſuſpenſiuo. 1.

Stante æquali probabilitate poteſt alteri tutò adhærere. 2.

Extante maiori probabilitate pro exiſtentia peccati tenetur eam ſequi. 3.

Decretum Sacræ Congregationis attingit etiã ſaltem indirectè recipientes. 4.

Motiuum damnationis illius propoſitionis eſt periculum fruſtrationis Sacramenti. 5.

1 Diſcrimen inter dubium opinatiuum, & ſuſpenſiuum.

NOmine dubij opinatiui intelligo illud, quo quis præmiſſa ſufficiente diligentia propter rationes probabiles ad generandum aſſenſum pro vtraque parte vni potius adhæret, quam alteri, ad differentiam dubij merè ſuſpenſiui, quo quis præmiſſa ſufficiente diligentia ad alterutram partem dignoſcendam adhuc ſuſpenſus remanet, & quaſi in æquilibrio, vt nec pro vna, nec pro altera parte poſſit iudicium probabile efformare. Porrò in dubio opinatiuo vel rationes, quæ poſſunt inclinare, vel ad aſſenſum, vel ad diſſenſum, ſunt æquales, ſeu æquè probabiles, vel rationes, quæ ad vnam partem inclinant, ſunt probabiliores rationibus inclinantibus pro altera parte. Id, quod præcipuè venit ſub præſenti titulo examinandum, eſt, an exiſtentibus rationibus æqualibus pro vtraque parte poſſit opinans licitè cuicunque voluerit parti adhærere, & exiſtentibus rationibus validioribus pro vna parte eidem teneatur adhærere, an verò eiſdem omiſſis poſſit licitè adhærere alteri parti, quamuis minus probabili.

2 Extãte æquali probabilitate poteſt alteri adhærere.

Assertio I. Exiſtente æquali probabilitate pro vtraque parte, vel pro exiſtentia peccati, vel pro non exiſtentia poteſt licitè opinans cuicunqne voluerit parti adhærere, adeout, ſi inclinet pro exiſtentia, teneatur illud clauibus ſubijcere, ſi pro negatione exiſtentiæ, poſſit illud omittere, & non confiteri.

Ratio primæ partis ex eo deſumitur, quia in rebus practicis poteſt quis ſequi opinionem probabilem relicta alia æquè probabili, quia nemo Diuina, aut humana lege tenetur ſequi potius vnam, quam alteram, nam ſemper operatur iuxta dictamen prudentis rationis, ſiue vnam, ſiue alteram amplectatur, ergo etiam in materia peccatorum data æquali probabilitate pro vtraque parte, hoc eſt pro exiſtentia, vel non exiſtentia peccati poterit ſententiam vnam, vel alteram opinans amplecti tuta conſcientia; Neque dicas, opinantem pro vtraque parte æquè exponi periculo violandi præceptum confeſſionis, ac dubitans ſuſpenſiuè, quandoquidem quantum dubio detrahit probabilis opinio, quod non fecerit, tantum è contra addit opinio probabilis, quod fecerit; contra enim impugnaberis; nam opiniones probabiles in ordine ad rectè, & inculpabiliter operãdum nullo modo æquiualent dubio, nam, qui in operando ſequitur opinionem probabilem, prudentèr agit, & conformitèr ad dictamen rationis, nec ſe exponit peri-

Digitized by Google

culo errandi morali; qui autem omninò dubius eſt, nõ habet rationes, quibus poſſit ferre probabile iudicium, nec agit prudentèr, cum careat regula rectè operandi. Ad id, quod ſubditur, dicendum eſt, rationes pro vna parte non demere probabilitatem pro alia, vnde opinans non remanet in ancipiti vel pro innocentia, vel pro malitia, quia, dum ſe applicat ad aſſentiendum potius innocentiæ, quam malitiæ, opinio pro innocentia præualet.

Assertio II. Exiſtente maiori probabilitate pro exiſtentia peccati tenetur opinans peccatum illud clauibus exponere.

3 *Maiori probabilitati adhærendũ eſt.*

Ratio ex eo deducitur, quia in ijs, quæ concernunt ſalutem animarum, & verſantur circa periculum damnationis æternæ, certius remedium eſt adhibendum, & via tutior eſt premenda, ergo opinio probabilior eſt amplectenda. Hoc modò videtur ſine difficultate tranſire ſtante declaratione Innocentij XI. ſemper recolendæ memoriæ, qui in Congregatione Sanctæ Romanæ vniuerſalis Inquiſitionis habita die 2. Martij 1679. damnauit propoſitionem illam, qua dicebatur in materia Sacramentorum licere ſequi opinionem probabilem relicta probabiliori.

4 *Decretum Sacræ Cõgregationis attingit etiam indirectè recipientes.*

Neque hic audiendi ſunt primo, qui dicunt, damnationem illam attingere ſolummodo miniſtrum abſoluentem, qui in adminiſtratione tenetur ſequi opinionem tutiorem, & probabiliorem, non autem pænitentem, qui, modo ſit fretus ratione probabili, videtur tutus illam amplectendo, quinimmo plurimi dicunt, quod confeſſarius, quantumuis habeat probabiliorem opinionem, teneatur ſequi opinionem pænitentis, quantumuis minus probabilem, & ſic ſignantèr *Clauis Regia lib. 1. c. 9. nu. 13., Azorius prima part. lib. 2. c. 17. q. 10., Beccanus tract. 1. c. 4. q. 9. num. 13.* Neque item audiendi ſunt alij, qui dicunt ſolummodo circa eſſentialia Sacramentorum, ſine quibus Sacramenta non ſubſiſterent, amplectendam eſſe opinionem tutiorem, & probabiliorem; non autem circa accidentia, ſine quibus Sacramenta ſubſiſterent, cuiuſmodi eſſet opinio circa exiſtentiam, vel non exiſtentiam peccatorum; nam retenta ſententia de non exiſtentia, eoque peccato non ſubiecto clauibus Sacramentum non inualidaretur.

5 *Motiuũ damnationis eſt periculum fruſtrationis Sacramenti.*

Non, inquam, audiendi ſunt; non primi, quia Pontifex in ea damnatione, licet reſpiciat expreſsè ſolummodo miniſtrum adminiſtrantem, implicitè tamen, & virtualitèr comprehendit in ea damnatione etiam recipientem; & ratio eſt, quia motiuum adæquatum illius damnationis ſtat in eo, quod exponatur Sacramentum periculo fruſtrationis, ſed hæc fruſtratio æquè poteſt prouenire à ſubiecto recipiente inualidè, ac à miniſtro conficiente, ergo &c. Minor probatur, quia non minus defectus ſubſtantialis ſe tenens ex parte miniſtri inualidat Sacramentum, ac inualidet defectus ſimilis in pænitente, ergo æquè fruſtratio Sacramenti prouenire poteſt ex parte pænitentis, ac ex parte miniſtri, ergo, ſi ſtante maiori probabilitate, & tutiore ratione in ijs, quæ ſe tenent ex parte miniſtri, ex diſpoſitione Innocentiana non poteſt hic ſequi opinionem probabilem relicta probabiliori, etiam ſtante maiori probabilitate ex parte pænitentis circa exiſtentiam peccati, non poterit hic ſequi opinionem probabilem de non exiſtentia relicta probabiliori de exiſtentia; nec verum abſolutè eſt, quod ſubditur, quod Confeſſarius teneatur ſequi opinionem probabilèm eiuſdem pænitentis relicta probabiliori propria; ſi enim, & ipſe pænitens in hac materia Sacramentorum potiſſimum circa exiſtentiam, & non exiſtentiam peccati tenetur ſequi opinionem tutiorem, & Confeſſarius non debet eidem conformari, niſi adhæreat opinioni tutiori, & probabiliori. Verum tamen eſt, quod, ſi ipſe pænitens prudens, & doctus probabilius arbitratur peccatum non extitiſſe, vtique poſſit, & debeat Confeſſarius eiuſdem opinioni ſe accomodare, quia, cum opinio conſiſtat in facto, & factum ſit penes pænitentem, qui probabilius arbitratur, non extitiſſe, eiuſdem probabiliori iudicio videtur inſiſtendum.

Non ſecundi, quia, cum hic agatur de exiſtentia, vel non exiſtentia peccati, agitur de ſubſtantialibus, & opinio minus tuta exponit Sacramentum fruſtrationi, cum poſſit eſſe falſa coram Deo, & ſicuti conficere Sacramentum irritum eſt peccatum mortale contra reuerentiam Sacramento debitam, ita ſe exponere periculo conficiendi Sacramentum irritum, eſt peccatum contra eandem reuerentiam, quia in moralibus perinde eſt aliquod facere, & exponere ſe periculo faciendi, vt loquitur *Suarez tom. 3. in 3. part. diſp. 16. ſect. 2.*

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS III.

An ex vi conſtitutionis Innocentianæ teneamur ſemper ſequi opinionem tutiorem ſiue in ordine ad ea, quæ ſe tenent ex parte miniſtri, ſiue ad ea, quæ ſe tenent ex parte recipientis Sacramentum.

SVMMARIVM.

Refertur per extenſum propoſitio damnata ab Innocentio XI. 1.

In baptiſmo, & ordine ſemper tenenda eſt propoſitio tutior. 2.

Opinio minus tuta tenenda non eſt, quando lex, & conuentio vetat. 3

In caſu neceſſitatis, cui aliter nequeat ſubueniri, poteſt quis ſequi opinionem minus tutam. 4.

Nonnulla dubia circa illam propoſitionem diſcutienda. 5.

Propoſitio præciſè probabilis circa iuriſdictionem miniſtri ſubiacet damnationi. 6.

An poſſit cohoneſtari aliqua circumſtantia, & quali. 7.

Si opinio probabilis coniungatur cum errore communi, & titulo colorato, non fruſtratur Sacramentum. 8.

Qualis debeat eſſe hic error communis. 9.

Opinio probabilis conualidata communi conſuetudine quoad iuriſdictionem tuta eſt. 10.

Extante probabili opinione de iuriſdictione, an validum ſit Sacramentum, ſi pænitens ſubijciat cum lethalibus etiam venialia. 11.

Decretum Sacræ Congregationis vetans ſimplici Sacerdoti abſolutionem venialium. 12.

An afficiat Sacerdotem approbatum exiſtente ſolum opinione probabili de eius iuriſdictione. 13.

Sententia aſſerens ſimplici Sacerdoti competere de iure Diuino facultatem abſoluendi à venialibus. 14.

Poteſt Eccleſia impedire eius vſum, & quomodo. 15.

Stante probabili ratione de iuriſdictione, & præcedente approbatione decretum non extenditur ad vſum. 16.

Sententia aſſerens Regularem approbatum ſolum ad confeſſiones marium poſſe, & fæminas abſoluere, & non cadere ſub damnatione. 17.

Hæc opinio cum ſuis rationibus reijcitur. 18.

Non valet paritas de Sacerdote ſæculari electo ad curam animarum, & quarè. 19.

Clemens X. dat facultatem Epiſcopis cognoſcendi ſuper idoneitate Regularium. 20.

Sententia docens poſſe validè impendi abſolutionem per verbum præciſè, Abſoluo, cadit ſub damnatione. 21.

EX occaſione eorum, quæ diximus de damnatione propoſitionis primæ factæ ab Innocentio XI. cantantis in hanc formam. *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiori, niſi id vetet lex, conuentio, aut periculum grauis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum vtendum non eſt in collatione baptiſmi, ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis*, multa contingunt hic dubitari; tum in ordine ad ea, quæ ſpectant ad poteſtatem Sacerdotis, & eius exercitium, tum in ordine ad actus pænitentis; ſed antequam ad ſingula excutienda accedamus, placet propoſitionem ipſam exponere, & certa ab incertis ſegregare. 1 Propoſitio damnata.

Primò certum eſt id, quod etiam in eadem propoſitione aſſeritur, ſcilicet in baptiſmo, & ordine ſemper eligendam eſſe opinionem tutiorem circa valorem Sacramenti, & congrua quidem ratione, quia, ſi in baptiſmo eligeretur opinio minus tuta quoad valorem, ſubiaceret baptizatus periculo damnationis æternæ, ſi fortè baptiſmus non eſſet validus; in ordine autem præcipuè Sacerdotali ſubeſſet periculo nullitatis conſecrationis, & abſolutionis Sacramentalis; in ordine autem Epiſcopali eſſet periculum nullitatis ordinum, quos confert, & propterea maxima conturbatio, & ſubuerſio in Republica Eccleſiaſtica. 2 In baptiſmo, & ordine tenenda eſt opinio tutior.

Secundò certum eſt, non poſſe amplecti opinionem minus tutam circa valorem Sacramenti, quando id vetat lex, aut conuentio, aut periculum grauis damni incurrendi. Hoc etiam videtur innuere, & excipere ipſa propoſitio, & quidem iure poteſt Eccleſia præcipere, vt opinio minus tuta deſeratur, & poteſt pænitens cum Confeſſario conuenire, vt non niſi tutiorem opinionem ſecum in abſolutione amplectatur, & vbi ex opinione minus tuta impenderet periculum grauis damni, certum eſt, quod eadem opinio non eſt amplectenda, ſed eliminanda ſic ſuadente non ſolum charitate ordinata erga ſe ipſum, & proximum, ſed etiam iuſtitia compellenſe. 3 Vetante lege, & conuentione non eſt tenenda minus tuta.

Tertiò certum eſt, in caſu neceſſitatis, cui alitèr nequeat occurri, poſſe quemlibet ſequi opinionem minus tutam relicta probabiliori, quinimmo, nec in hoc caſu poſſit dici, quod relinqueret opinionem tutiorem, cum ipſam non poſſet amplecti. Hoc poſſet contingere in caſu, quo infans periclitaretur, & non eſſet tunc aqua naturalis, qua poſſet baptizari, adeſſet tamen lixiuium; tunc etenim adhibito lixiuio poſſet ſaltem ſub conditione baptizari infans non obſtante, quod minus tuta ſit 4 In caſu neceſſitatis poteſt ſequi minus tuta.

opinio aſſerens, lixiuium eſſe materiam ſufficientem.

5 Variæ rationes dubitandi. Ea, quæ ſunt incerta, & cadere poſſunt ſub præſenti diſputatione, alia ſunt ex parte miniſtri, & formæ, alia ex parte pænitentis, & materiæ; ex parte miniſtri cadit primo diſputatio, an opinio probabilis circa eius iuriſdictionem cadat ſub damnatione allatæ propoſitionis; ſecundò, an ſub eadem cadat opinio, quod approbatus àb ordinario ſolum ad confeſſiones maſculorum, poſſit etiam audire illas fæminarum; Ex parte formæ cadit primo, an opinio Scoti aſſerentis, totam eſſentiam formæ conſiſtere in verbo *Abſoluo*, ſuppoſita præſentia pænitentis, tanquam conditione, comprehendatur ſub hac damnatione; ex parte pænitentis, an cadat ſub tali damnatione ſententia aſſerens circunſtantias notabilitèr aggrauantes nõ eſſe ex neceſſitate clauibus ſubijcienda; ſecundò, an ſententia aſſerens non requiri nouum dolorem, cum quis confitetur peccata alias ritè confeſſa. De alijs, tam circa actus iuriſdictionales Sacerdotis, quã circa actus pænitentis hic non differemus, cum de illis ſuis reſpectiuè locis ſit peragendum.

6 Propoſitio probabilis circa iuriſdictionem eſt damnata. Quoad primum ex parte miniſtri abſoluentis, propoſitionem præciſè probabilem de iuriſdictione cadere ſub damnatione communitèr ſtatuunt DD., niſi ſit coniuncta cum aliqua circunſtantia iuſtificante abſolutionem; & ratio eſt, quia ex vi talis damnationis non licet exponere fruſtrationi Sacramentum pænitentiæ; atqui Sacerdos abſoluens cum ſola iuriſdictione probabili exponit Sacramentum periculo fruſtrationis, nam, ſi coram Deo verè non adſit illa iuriſdictio, inualida eſt abſolutio, & per conſequens etiam Sacramentum ſic definiente *Concil. Trid. ſeſſ.* 14. *c.* 4. Ibi *Perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Sinodus hæc confirmat, nullius momenti eſſe debere abſolutionem eam, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut ſubdelegatam non habet iuriſdictionem*.

7 An poſſit cohoneſtari aliqua circunſtantia. Dixi, *niſi ſit cum aliqua circunſtantia coniuncta iuſtificante abſolutionem*. Circa quas particulas nonnulli aſſerunt ex triplici circunſtantia abſolutionem iuſtificari, & reddi validam. Primam ſtatuunt in titulo colorato, & errore communi, quatenus ſic abſoluens communitèr reputatur idoneus, & iuriſdictionem ſufficientem habere ſupplente Eccleſia defectum iuriſdictionis, ſi hæc non eſſet, & hoc ad euitandas in Eccleſia Dei confuſiones ad terminos *l. Barbatius, ff. de offic. Pratoris, & c. infamis* 3. *q.* 7. atque hanc circunſtantiam ſufficientem ad iuſtificandam abſolutionem ſtatuunt *Sanchez lib.* 1. *ſumma c.* 9. *num.* 35., *Leſſius lib.* 2. *de iuſt. c.* 29. *dub.* 8. *num.* 68., *Diana part.* 2. *tract.* 13. *reſol.* 27, *Lugus de pœnit. diſp.* 19. *ſect.* 2. *num.* 30., *Martinez ſecunda ſecundæ tom.* 1. *q.* 19. *art.* 6. *dub.* 7. *concl.* 7. Secundam ſtatuunt in ratihabitione de præſenti, quatenus Eccleſia ſciens opinionem probabilem de iuriſdictione in praxi ſeruari, id toleret, nec contradicat; atque ita ſtatuunt *Lumbier, & Triguera in explicatione primæ propoſitionis damnatæ ab Innocentio XI.* Tertiam ſtatuunt in eo, quod ſtante opinione probabili de tali iuriſdictione pænitens ſimul ſubijciat peccata venialia cum læthalibus; cum etenim pænitens accedat bona fide ex vna parte, & ex alia ſubijciat etiam venialia, in ordine ad quæ quilibet Sacerdos habet iuriſdictionem certam, non redderetur inualida abſolutio, nec irritum Sacramentum, cum per abſolutionem directam in ordine ad venialia conſequeretur etiam indirecta in ordine ad læthalia; atque ita ſtatuunt *Suarez tom.* 4. *in tertia part. diſp.* 26. *ſect.* 6. *num.* 8., *Sanchez lib.* 3. *ſummæ c.* 9. *nu.* 35.

Iam examinandam aſſumimus primam circunſtantiam; circa quam dico, quod, ſi verè fuerit error communis cum titulo colorato à legitimo ſuperiore collato circa iuriſdictionem confeſſarij, Sacramentum certè ſit validum, & non ſit expoſitum periculo fruſtrationis, & propterea non cadat opinio ſub cenſura, & damnatione Innocentij XI., & hoc verificatur tam pro foro interno, quam pro externo. Conſentiunt omnes pro prima circunſtantia allegati. Dixi, *ſi verè fuerit error communis*, pro quo aduerto, vt dicatur interuenire propriè error communis, non ſufficiat, vt opinio ſit quomodocunque talis apud quoſcunque, ſed requiratur, vt eam admittant communitèr ſapientes ad quorum nutum, & aſſenſum alij omnes trahuntur; quod, ſi multi ſapientes dubitent, non dicendus eſt propriè error communis, nec tunc intelligitur Eccleſia ſupplere defectum iuriſdictionis. Hac ratione non intelligitur interuenire error communis in opinione, ſecundùm quam aliqui ſtatuunt, quod vigore bullæ Cruciatæ poſſint Regulares abſolui à caſibus reſeruatis, cum multi ſapientes de ea opinione dubitent. Dixi, *cum titulo colorato à legitimo ſuperiore collato*; nam nullo exiſtente titulo, nec iuriſdictione à legitimo ſuperiore collata error præciſè communis non ſuffragaretur; cæteroqui, ſi à nullo approbatus ſe exponeret confeſſionibus audiendis, & haberetur pro Confeſſario, cum talis non eſſet, validè abſolueret, quod nemo fatebitur. Ratio aſſertionis ſic intellectæ deducitur *ex d. l. Barbatius, ff. de officio Pratori, & c. infamis* 3. *q.* 7., nec incon-

8 Coniũcta cum errore cõmuni ſubſiſtit.

9 Qualis debeat eſſe hic error cõmunis.

congrua ſanè ratione, quandoquidem, ſi aliter res ſe haberet, innumeræ perturbationes, infinitæ anxietates in Republica Chriſtiana orirentur, ad quas euitandas exiſtente titulo colorato cum errore communi Eccleſia ſupplet defectum tituli veri, & realis.

10 Si ſit firmata cõmuni conſuetudine tuta eſt. Mox explodimus ſecundam circunſtantiam, quæ eſt, quod etiam non exiſtente errore communi, exiſtente tamen opinione probabili de iuriſdictione, quæ ſit conſuetudine recepta, valida ſit abſolutio ab habente talem opinionem collata ſupplente Eccleſia defectum iuriſdictionis, ſi qui eſſet. *Suarez tom. 4. in 3. parte diſp. 27. ſect. 4. nu. 7., Lugus diſp. 19. de pænit. ſect. 2. num. 31., Arriaga tom. 8. curſ. Theologici diſp. 39. ſect. 5. ſubſect. 2. num. 43., Diana part. 3. tract. 2. reſol. 3. §. vide. Bonacina tom. 2. diſp. 5. de Sacram. pænit. q. 7. punct. 5. §. 4. num. 5.* Sic in particulari, qui ſequitur ſententiam probabilem Doctorum ſentientium ipſum habere iuriſdictionem ſufficientem ad abſoluendum a reſeruatis, ſeu priuilegium, quod habebat non eſſe reuocatum, poſſe validè abſoluere ab eiſdem. Ratio horum omnium ex eo deducitur, quia iuriſdictio eſt poteſtas iuris merè Eccleſiaſtici, quam ſicuti lex ſcripta poteſt inducere, poteſt etiam inducere non ſcripta, hoc eſt lex conſuetudinaria, prout expreſsè habetur *in c. cum contingat de for. compet.* Vbi Gloſſa ſubdit *nota, quod conſuetudo dat iuriſdictionem*, & *ex c. Romana de ſent. excommun.*, cum autem conſuetudo induxerit, quod ſequens ſententiam probabilem circa iuriſdictionem validè agat, nec ab Eccleſia actum reprobetur, ſequitur ex directo, quod innixus tali rationi probabili circa iuriſdictionem, abſoluat validè &c. vnde communitèr Theologi aſſerunt ſine vlla prorſus trepidatione, quod quoties adeſt opinio probabilis circa iuriſdictionem, Eccleſia illam ſuppleat.

11 Quod, ſi pænitẽs ſubijciat cum venialibus læthalia. Iam tertiam examinamus circunſtantiam, qua aſſeritur certificari iuriſdictionem, cuius eſt ſolummodo ſententia probabilis, ex eo quod pænitens ſe accuſet ſimul cum læthalibus de venialibus, vel de læthalibus iam ritè confeſſis, adeout non fruſtretur Sacramentum, cum directè abſoluatur a venialibus, quorum poteſtas eſt apud quemlibet Sacerdotem, & indirectè à læthalibus nondum confeſſis. Plurimum negotij aduerſus hanc circunſtantiam videtur faceſcere decretum Sacræ Congregationis editum iuſſu Innocentij XI. circa communionem quotidianam die 12. Februarij 1679. in cuius fine ſic legitur. *Non permittant vt venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, ſeu Ordinario.* Verum hoc decretum facilè eliditur quoad hunc effectum, ſi dicatur circunſtantiam hanc procedere non in ordine ad ſimplicem Sacerdotem non approbatum, ſed ad Sacerdotem iam approbatum, de cuius iuriſdictione ſolum extat probabilis opinio, vt conſtat ex tenore verborum eiuſdem decreti, Ibi-*ſimplici Sacerdoti non approbato*, quod clarè liquet ex eo, quod hic agitur de valore abſolutionis in Sacerdote intendente abſoluere a læthalibus, in quo nulla poteſt eſſe probabilitas de iuriſdictione in illa mortalia, ſi non fuerit approbatus; & ſic decretum non refertur ad Sacerdotem iam approbatum. Vnde dicendum eſt, quod, cum antecedentèr ad decretum haberet poteſtatem in venialia, & per decretum non prohibeatur approbatus, ſed ſolummodo ſimplex non approbatus ab abſolutione venialium, vtique hæc poteſtas in ipſo adhuc integra remaneat ſtante probabili opinione de perſeuerantia eiuſdem iuriſdictionis. 12 Sacra Congregatio vetat Sacerdoti ſimplici abſolutionẽ venialium. Hanc circunſtantiam coniunctam cum opinione probabili iuriſdictionis in Confeſſario iuſtificare abſolutionem, ſtatuunt DD. ſatis communitèr, & præcipuè *Suarez tom. 4. in tertia parte diſp. 26. ſect. 6. num. 8., & diſp. 31. ſect. 3. num. 10., Sanchez lib. 3. ſummæ c. 9. num. 35., Arriaga tom. 8. tract. de pænit. diſp. 39. ſect. 3. nu. 26., Lugus diſp. 19. de pænit. ſect. 2. num. 30., & alij innumeri*, qui tamen procedunt ex ſuppoſito, quod quilibet ſimplex Sacerdos habeat iuriſdictionem in venialia. 13 An afficiat Sacerdotẽ approbatum, ſi ſit cũ opinione probabili.

Deciſio huius dubij, an ſcilicet hæc circunſtantia coniuncta cum probabili opinione de iuriſdictione confeſſarij iuſtificet abſolutionem ex duplici capite pendet, vt videtis; primò ex eo, an in quolibet ſimplici Sacerdote adſit poteſtas abſoluendi à venialibus; ſecundò ex eo, an per abſolutionem à venialibus reſpectu Sacerdotis cum illa probabilitate abſoluentis veniat etiam abſolutio ſaltem indirecta læthalium.

Circa primum non defuerunt, qui dixerint hanc poteſtatem abſoluendi à venialibus ex iure Diuino competere cuilibet ſimplici Sacerdoti collatam in ipſa ordinatione, & ſic ſignantèr docent *Vaſquez tom. 4. in tertia parte q. 93. art. 1. dub. 6., Enriquez lib. 3. de pænit. c. 5. n. 4., Caſpenſis in conſ. Theol. tom. 2. tract. 24. diſp. 5. ſect. 3. nu. 27., Joannes Propoſitus tertia parte q. 7. dub. 5. num. 37.* & iuxta hanc ſententiam videretur abſolutè dicendum, quemcunque ſimplicem Sacerdotem poſſe à venialibus abſoluere non obſtante illo decreto Sacræ Congregationis, cum poteſtas a iure Diuino collata non poſſit per humanam poteſtatem auferri. Verum dici poteſt, quod, quamuis talis poteſtas ſit inauferibilis per pote- 14 Secundum aliquos ſimplex Sacerdos de iure Diuino poteſt à venialibus abſoluere.

Digitized by Google

poteſtatem humanam, prout appellat poteſtatem ordinis, poſſit tamen eius vſus ex iuſtis cauſis ſuſpendi, prout præſtitit Sacra Congregatio iuſſu Innocentij XI. Sed cum eadem Sacra Congregatio loquatur ſolum de ſimplici Sacerdote non approbato, non eſt eius diſpoſitio extendenda ad approbatum cum probabili ratione de eius iuriſdictione.

15 Poteſt Eccleſia impedire eius vſum.

16 Decretũ non extenditur ad approbatum extante probabili ratione.

Circa ſecundum, ſtante probabili ratione de iuriſdictione, ſentiendum eſt ſubſiſtere abſolutionem, & ſuum conſequi effectum, quia dato etiam, quod coram Deo non adeſſet iuriſdictio quoad læthalia, ſtante tamen priori approbatione, & probabili illa ratione, adeſt quoad venialia; quo ſuppoſito ſic arguo. Per abſolutionem ſic habitam vtique remittuntur peccata venialia, & quidem per gratiam remiſſiuam, ergo, & remittuntur læthalia ſaltem indirectè, quandoquidem non poteſt eſſe gratia remiſſiua cum peccatis læthalibus.

Quoad ſecundum dubium ex parte miniſtri, an ſcilicèt cadat ſub damnatione Innocentij XI. opinio, qua aſſeritur, quod approbatus ad confeſſiones marium poſſit etiam audire confeſſiones fœminarum non defuerunt plures, qui in ordine ad Regulares dixerunt, quod approbati ad confeſſiones maſculorum cenſeantur etiam approbati ad confeſſiones mulierum, & hanc opinionem valdè probabilem eſſe, & moralitèr certam, ac proindè non cadere ſub illa damnatione. Pluribus ad hoc aſſerendum rationibus mouentur; primò, quia Clerici ſæculares admittuntur ad curam animarum etiam in minori ætate triginta annorum; atque iſti intelliguntur approbati tam ad confeſſiones maſculorum, quam fœminarum indiſcriminatim, ergo Regulares approbati ab Ordinario ad confeſſiones maſculorum cenſentur, & cenſendi ſunt approbati ad confeſſiones etiam mulierum non obſtante, quod Ordinarius ſolum dixerit in cõceſſione *pro maſculis*. Pro probatione huius conſequentiæ aduerte primo regularitèr Epiſcopos moueri ad non concedendam facultatem pro mulieribus, ſeu fœminis ob defectum ætatis, vel ob imbecillitatem, ſeu non maturitatem iudicij; Deinde ſic probant, in Regularibus ratione proprij ſtatus præſumitur magis idoneitas, quem in Clericis ſæcularibus, ergo, ſi Epiſcopi approbant ſæculares etiam in minori ætate conſtitutos pro confeſſionibus mulierum non poſſunt talem facultatem Regularibus denegare, & ſi iniuſtè denegant, intelligitur eiſdem conceſſa facultas per Romanum Pontificem ad terminos *textus in Clem. Dudum de ſepult.* ſecundò, quia Ordinarij ſolum habent approbare Regulares quoad idoneitatem in ſcientijs; iuriſdictionem autem a Romano Pontifice immediatè recipiunt, & approbationem quoad mores à ſuis Superioribus, ergo poſita tali approbatione quoad ſcientias non erit in poteſtate Ordinarij iuriſdictionem limitare quoad maſculos ſolum. Tertiò, quia in bulla Clementis X. expreſsè habetur. *Illos autem Religioſos, qui ad confeſſiones audiendas idonei generalitèr reperti fuerint ab Epiſcopis, generalitèr quoque, & indiſtinctè abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum in Diœceſi propria admittendos*.

17 Sententia docẽs Regulares approbatos ad maſculos ſolũ poſſe fœminas abſoluere.

Sentiendum tamen eſt, illam opinionem leuis eſſe probabilitatis, & cadere ſub cenſura, & damnatione Innocentij XI., adeoque etiam Regulares approbatos ſolummodo ad confeſſiones maſculorum, non intelligi etiam approbatos ad confeſſiones fœminarum. Huiuſmodi opinio extendens hanc facultatem etiam ad confeſſiones mulierum, quamuis eſſet antecedentèr ad præfatam bullam Clementis X. cum aliqua probabilitate; poſt eandem tamen videtur non niſi tenuis, & dubiæ probabilitatis, & per conſequens non amplectenda. Hoc colligo ex verbis eiuſdem Bullæ, Ibi- *Quoad cæteros, qui non adeo idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti arbitrio Ordinariorum relinqui ipſos cum limitata facultate, prout eis Ordinarijs magis expedire videbitur, approbare, & admittere*; Neque obſtant verba eiuſdem bullæ mox recitata, in quibus conceditur facultas Regularibus ſine vlla limitatione temporis, certorum locorum, aut generis perſonarum, ſi generalitèr fuerint idonei reperti; Non obſtant, inquam, quia hæc procedunt iuxta ſonum verborum, quando ſcilitet fuerint idonei reperti cum omni generalitate; in caſu autem de quo loquimur, non intelliguntur idonei generalitèr, cum deficiant in ætate, quam Ordinarius arbitratur requiri ad maturitatem ſufficientem ad fœminarum confeſſiones excipiendas; Neque vrgeas, non ſpectare ad Ordinarium cognoſcere ſuper idoneitatem ætatis, ſed ſolummodo ſuper idoneitatem ſcientiarum; contra enim impugnaberis, quia Pontifex ibi aſſerit, præcipuam miniſtri Sacramenti pænitentiæ qualitatem eſſe vitæ integritatem, & morum honeſtatem, cuius cognitionem etiam in ordine ad Regulares tribuit Ordinarijs; cum igitur ratione iuuenilis ætatis poſſit eſſe non leuis præſumptio, quod non ſit ille matura morum probitas, non incongruè poteſt Ordinarius facultatem limitare in ordine ad fœminarum confeſſiones excipiendas. Hanc minorem idoneitatem in Regularibus ratio-

18 Hæc opinio reijcitur.

Digitized by Google

ne iuuenilis ætatis etiam agnouerunt Religiones, earumque Conditores plures, qui per ſpeciales conſtitutiones ſanxerunt, ne ad fæminarum confeſſiones admittantur Religioſi ſui ordinis, niſi completo certo annorum numero, & in mea Congregatione ſignantèr habetur, quod nemo admittatur, niſi compleuerit trigeſimum ſuæ ætatis annum.

Minus negotij videtur faceſcere ea, quæ pro contraria ſententia afferebantur, &

19 Nō valet paritas de Sacerdote Laico electo ad curā animarum.

quidem loquendo de primo (quod præficiantur curæ animarum Clerici ſæculares in minori ætate conſtituti, quique audire poſſunt mulierum confeſſiones) dico in hoc non valere argumentum cum extenſione ad Regulares, quandoquidem plura concurrunt, quæ mouent, & mouere poſſunt animos conferentium beneficia curata, quæ non concurrunt in approbatione Regularium ad confeſſiones fæminarum excipiendas; primò neceſſitas Eccleſiarum; quandoque etenim non concurrunt ad eadem beneficia, niſi iuniores, nec expedit Eccleſias relinquere Paſtore viduatas, & ſi ſeniores quandoque concurrunt, non ſunt in cæteris eius idoneitatis, quæ requiratur ad curā animarū, & iuniores in reliquis qualitatibus ipſos excedunt. Secundò, quia in promouendis ad beneficia curata fit diligens, & exacta inquiſitio ſuper omnes qualitates pertinentes tum ad mores, tum ad ſcientias, quæ non ita adamuſſim habentur in approbandis ad confeſſiones audiendas. Tertiò, quia in Curatis, in quibus adeſt obligatio ex iuſtitia adminiſtrandi Sacramenta, vt plurimum requiruntur vires robuſtiores ad ſuſtinenda onera Paræciæ, cum teneantur media nocte, tempore æſtiuo, ingruente pluuia, alijſque incommodis exiſtentibus curare oues, diſperſas congregare, infirmas inuiſere, deficientes Sacramentis munire, pabulo ſalutis enutrire &c. ad quæ videntur impares ſeniores; Hæc autem ſtricta obligatio in Regularibus non reperitur, adeoque &c.

20 Clemēs X. dat facultatē Epiſcopis cognoſcēdi ſuper idoneitatem Regularium.

Loquendo verò de ſecundo (quidquid ſit, quod iuriſdictio in ordine ad Regulares immediatè proueniat à Summo Pontifice poſita approbatione Epiſcoporum quoad ſcientias) dicendum eſt, Clementem X. in allegata Conſtitutione Epiſcopis tribuere facultatem cognoſcendi etiam ſuper mores, & idoneitatem eorundem, & limitandi facultatem; & ibi Pontifex ſupponit, quod non ſolum Epiſcopi approbent Regulares, ſed etiam licentias confitendi concedant, Ibi. *Seu licentias illis conceſſas reuocari*; Loquendo verò de tertio iam patet ex dictis, quid ſit reſpondendum?

Quoad tertium dubium ex parte formæ, an ſcilicet cadat ſub damnatione Innocentij XI. opinio aſſerens eſſentiam abſolutionis conſiſtere in illo verbo, *Abſoluo*, ſuppoſita præſentia pænitentis, & confeſſione ab eodem habita? Sentiendum eſt, opinionem illam cadere ſub illa damnatione, quia denegari non poteſt, quin hæc opinio ſit minus tuta altera aſſerente debere eſſe cum additione particulæ: *Te*, & ratio eſt, quia forma abſolutoria debet eſſe determinata ad ſubiectum, ſuper quod debet cadere, per ly autem *abſoluo*, præciſè non determinatur ſubiectum, cum illud verbum ſit indiferens, vt cadat, ſiue ſupra hunc, ſiue ſupra alterum Reum. Neque dicas, determinari ſubiectum per præſentiam, & confeſſionem habitam à tali determinato pænitente; contra enim impugnaberis, quia forma abſolutoria debet eſſe in ſe ipſa expreſsè determinatiua ſubiecti, nec ſufficit, quod determinetur per aliud, cum debeat illud exprimere, ſupra quod ſuum effectum conſtituit; nec valet paritas de expreſſione perſonæ abſoluentis per ly *ego*, quæ, quamuis omittatur, non reddit irritam abſolutionem; non valet, inquam, quia hæc ſufficienter importatur in verbo *Abſoluo*, concepto in perſona prima, & ly *abſoluo*, non eſt indiferens, vt referat vnam, vel alteram perſonam abſoluentem, ſicut eſt indiferens ſecundum ſe, vt referat vnam, vel alteram perſonam abſoluendam.

21 Damnatur ſententia docens validā eſſe abſolutionem per ſolū verbum *Abſoluo*.

Quoad quartum dubium de circunſtantijs ſimplicitèr aggrauantibus non immoror, cum de ijs erit ſermo infra vberimus.

ARTICULUS IV.

An per præceptum poſitiuum poſſint fideles obligari ad peccatorum venialium confeſſionem.

SUMMARIUM.

Difficultates, quæ cadunt ſub hoc titulo. 1.
Sub præcepto annuæ confeſſionis non cadit confeſſio præciſè venialium. 2.
Moraliter non poſſunt omnia confiteri. 3.
Eccleſia non obligat, niſi ad tempus, ad quod indefinitè obligat Chriſtus. 4.
Venialia poſſunt alijs remedijs remitti. 5.
Non valet paritas de voto, & quarè. 6.
Probabilius non poteſt Eccleſia præcipere ſimplicitèr venialium confeſſionem. 7.
Venialia fierent quoquo modo materia neceſſaria. 8.
Soluuntur aliquæ rationes oppoſitæ. 9.
Chriſtus Dominus non impoſuit onus confitendi

Digitized by Google

tendi venialia. 10.

Eccleſia poteſt præcipere confeſſionem venialium relatè ad finem conſequendum pendentem ex eius arbitrio. 11.

Eccleſia poteſt concedere, & non concedere illum finem. 12.

Procedit quando concedit ſub illa expreſſa conditione. 13.

Indulgentia conceſſa cum conſuetis clauſulis regulariter non exigit confeſſionem venialium. 14.

Intellige, niſi confeſſio venialium adijciatur tanquam opus iniunctum. 15.

An Confeſſarius poſſit obligare pœnitentem ad confeſſionem venialium pro certis temporibus remiſſiuè. 16.

1 Articuli examinandi circa titulum.

SUb hoc titulo plures cadunt difficultates accuratè examinandæ. Prima eſt, an de facto ſub præcepto annuæ confeſſionis relato *in c. omnis vtriuſque ſexus de pænit., & remiſ.* comprehendatur venialium confeſſio, adeout, ſi quis læthalium ſibi conſcius non eſſet, teneretur ad adimplendum tale præceptum venialia ſemel in anno clauibus ſubijcere. Secunda, an quamuis de facto ratione talis præcepti non teneretur, poſſit tamen per aliquam aliam legem poſitiuam obligari ad eorundem confeſſionem. Tertia, an quamuis non poſſet Eccleſia obligare ſimplicitèr ad talem confeſſionem, intelligatur tamen obligare in ordine ad aliquem finem conſequendum, adeo vt ille conſequi non poſſet, niſi præmiſſa eadem confeſſione. Hoc contingit in conceſſione Indulgentiarum, ſeu Iubilæi ſub onere confeſſionis, vt, ſi dicatur, contritis, & confeſſis concedimus Indulgentiam &c.; in hoc etenim caſu quærendum eſt, an, ſi quis ſibi conſcius non eſſet læthalium, ſed dumtaxat venialium ad conſequendam eandem indulgentiam, teneatur eadem venialia confiteri. Quarta, an, ſi Confeſſarius iniungeret pænitenti pænam ſalutarem, vt confiteatur determinato per ipſum tempore, & pænitens intra illud tēpus nullum lęthale cōmiſſerit, teneatur ad pænam ſibi impoſitam adimplendam pro tempore ſibi præfinito cōnfeſſionem venialium emittere.

2 Sub hoc præcepto non cadit cōfeſſio præcisè venialium.

Assertio I. Probabilius non tenetur præcepto annuæ confeſſionis, qui ſibi conſcius eſt ſolummodo peccatorum venialium. In hanc arbitror communitèr DD. conuenire, & hoc ſignantèr firmat *Gloſa in d. c. omnis vtriuſque ſexus in verb. diſcretionis de pænit., & remiſ.*

Probatur primò, quia textus *in d. c. omnis vtriuſque ſexus*, non poteſt congruè extendi ad venialia, quandoquidem ibi dicitur, quod teneatur omnia, & ſingula peccata quot annis ſemel ſaltem confiteri; moralitèr autem impoſſibile eſt omnia, & ſingula venialia confiteri; nam ſicuti impoſſibile eſt hominem etiam iuſtum ad longum tempus ſine ſpeciali Dei auxilio omnia venialia euitare, vt definitum eſt in *Concil. Trid. ſeſſ. 6. can. 23.*, ita impoſſibile eſt, moralitèr omnia, & ſingula poſſe confiteri. Adde, quod *Concil. Trident. ſeſſ. 14. can. 5.* loquens de neceſſitate confeſſionis nullā agnoſcit neceſſitatem ſubijciendi venialia non obſtante, quod in *eod. c. 5.* renouet præceptum iam promulgatum in Concilio Lateranenſi *relat. in d. c. omnis vtriuſque ſexus*, de confeſſione ſemel in anno habenda.

3 Moralitèr impoſſibile eſt venialia omnia confiteri.

Secundò, quia præceptum Eccleſiaſticum obligat tantum ad id quot annis præſtandum, ad quod obligat indefinitè ius Diuinum, vel ad aliquas temporis circunſtantias puta inſtante morte, ſed ius Diuinum non obligat, niſi ad ſubijcienda peccata læthalia, vt habetur in *Concil. Trid. d. ſeſ. 14. can. 7.*, ergo nonniſi ad eandem obligat in confeſſione annua præceptum Eccleſiaſticum.

4 Eccleſia nō obligat niſi ad id, ad quod Chriſtus obligat.

Tertiò, quia, vt notat *Gloſa in d. c. omnis vtriuſque ſexus, & Concilium Trident. d. ſeſ. 14. c. 5.*, peccata venialia extra confeſſionem multis alijs remedijs deleri poſſunt, & ſi non deleantur, de facto poſſunt in alia vita ſine damnatione purgari, ergo non tenetur quis ad eadem purganda confeſſionem annuam habere; Neque dicas, quod, quamuis quis non teneatur ex vi, & natura eorundem venialium adhibere confeſſionem, teneatur tamen ex vi præcepti Eccleſiaſtici, per cuius non implementum læthale committitur, ea proportionali ratione, qua, quamuis nemo teneatur ad eadem confitenda ex natura eorundem, teneretur tamen ex voto, ſi illud emitteret; Contra enim impugnaberis, quia, vt iam diximus, præceptum annuæ confeſſionis non extenditur ad venialia, nec aliud præceptum inuenitur ad hoc obligans. Id, quod ſubditur de voto non facit ad rem, quandoquidem hoc ex intentione vouentis reſpicit ipſa venialia, ad quæ confitenda poteſt ſe obligare, cum ſit de meliori bono, & vtique vtili, & honeſto; nec in hoc valet argumentum de voto ad præceptum, quia votum eſt voluntarium reſpectu vouentis, vnde illa neceſsitas non eſt ex vi Sacramenti, aut Eccleſiæ præcipientis, ſed ex voluntate ſe obligantis, qui ſicuti ad conſilia Euangelica, puta ad caſtitatem, vel Religionem poteſt ſe obligare, ita poteſt ſe obligare ad confeſſionem venialium; ex quo deinde ſequitur, quod ſicuti Eccleſia non poteſt aliquem obligare ad Religiōnem, vel caſtitatem, ita, nec ad eorundem venialium con-

5 Venialia poſſunt alitèr remitti.

6 Non valet paritas de voto.

Digitized by Google

confeſſionem. Deinde nunc ſolum loquimur de præcepto actu exiſtente annuæ confeſſionis, quod diximus non extendi ad venialium confeſſionem; ſed an dari poſſit præceptum Eccleſiaſticum ad hoc obligans, iam ſubdo.

7 Nō poteſt Eccleſia præcipere ſimpliciter venialium confeſſionem.

Assertio II. Probabilius etiam eſt, non poſſe Eccleſiam præcipere ſimpliciter confeſſionem præciſè venialium. *Paludanus in 4. diſt. 17. q. 2. art. 4. concl. 2.*, *Sotus in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3.*, *Coninchus diſp. 5. dub. 5. num. 52.* Dixi, *ſimpliciter*, ad excludendum præceptum relatum ad finem liberalitèr ab Eccleſia conferendum, de quo erit ſermo in ſeq. aſſertione.

Ratio ex eo duducitur primo, quia, ſi confeſſio venialium cadere poſſet ſub præcepto Eccleſiaſtico, materia dumtaxat ex ſe ſufficiens, & vtilis tranſiret in neceſſariam, ſed Eccleſia quoad Sacramenta non poteſt materiam mutare conſtituendo de non neceſſaria neceſſariam, ergo &c. Maior ex ſe patet, quia non ex alio capite materia dicitur neceſſaria reſpectu huius Sacramenti, niſi, quia, vel ex præcepto Diuino, vel Eccleſiaſtico debet ſubijci Sacramento, & non niſi per ſubiectionem, vel in re, vel in voto poteſt remitti, & niſi ſubijciatur, nouum peccatum læthale committeretur. Minor probatur, quia ſicuti Eccleſia non poteſt conſtituere materiam Sacramentorum, ita nec ſubſtantialitèr mutare conſtituendo tanquam materiam neceſſariam, quæ ſecundum ſe neceſſaria non eſt.

8 Venialia fierēt materia neceſſaria.

Neque dicas primo, per hoc non poſſe dici Eccleſiam mutare ſubſtantialiter materiam Sacramenti pænitentiæ, cum veniale poſſit etiam extra confeſſionem deleri, & alijs remedijs expiari, ſed tantum ponere ſub præcepto id, quod antea erat ſolum ſub conſilio; Contra enim impugnaberis, quia poſito illo præcepto per non adimplementum eiuſdem grauis noxa committeretur, quod ſatis eſt, vt dici poſſit materia neceſſaria; Dicere deinde, quod peccata venialia poſſint etiam extra cōfeſſionem alijs remedijs deleri, nihil officit, quia ſtante illa lege, vt ipſa impleretur, requireretur, vt eadem confeſſioni ſubijcerentur; ſecus eadem lex facilè poſſet elidi, ſi adueniente tempore adimplementi eiuſdem ſufficeret, quod alijs remedijs delerentur; cum igitur pro eo tempore lex obligaret ad eorundem confeſſionem, poneret neceſſitatem, adeoque &c., & ſicuti, ſi antecedentèr ad præceptum Eccleſiaſticum de annua confeſſione quis ſingulis annis non fuiſſet confeſſus peccata læthalia, nouum peccatum non commiſiſſet, quod poſteà committit poſito præcepto; nec excuſatur per hoc, quod alijs remedijs, puta per dilectionem Dei ſuper omnia, & actum contritionis peccata illa delere ſtuduerit, ita poſito de nouo præcepto de peccatis venialibus pro determinato tempore ſubijciendis eo non adimpleto nouum peccatum committeret, à quo non excuſaretur per hoc, quod alijs remedijs ſibi conſuluiſſet, vel conſuleret.

Neque dicas ſecundo, confeſſionem venialium eſſe opus, & officium virtutis, cum ſit actus Religionis, vtilis, & ſalutaris Sacramenti vſus, ergo poterit ab Eccleſia pro determinatis temporibus præcipi, ſicuti præcipiuntur ab eadem multa alia opera, quæ independenter ab eius præcepto eſſēt tantum ſupererogationis, & conſilij; Contra etiam impugnaberis; admitto, confeſſionem venialium eſſe opus, & officium virtutis vtile, & ſalutare; nego autem, poſſe præcipi ab Eccleſia ſimplicitèr, cum nec quoad ſubſtantiam, nec quoad tempus ſit à Chriſto Domino præcepta ad diferentiam peccatorum læthalium, quæ quoad ſubſtantiam ex diſpoſitione Chriſti Domini ſunt ſubijcienda, & Eccleſia ſolum tempus determinat. Neque obſtat, quod Eccleſia in alijs, quæ ex genere ſuo ſunt opera ſupererogationis, conſtituat per ſuam legem, ſeu conſtituere poſſit ea tanquam materiam præcepti; Non obſtat, inquam, quia, quantumuis hoc verificetur in pluribus, non verificatur tamen in omnibus; ſic ſignantèr, vt ſupra aſſerebam, quamuis caſtitas, & Religio ſint opera ſupererogationis, & ſecundum ſe honeſta, vtilia, & ſalutaria, non poſſunt tamen ab Eccleſia præcipi, nec fideles ad ea obligari. Hoc quoque verificari poteſt potiſſimum in ordine ad materiam Sacramentorum, & præcipuè pænitentiæ, in qua, cùm Chriſtus Dominus præceptum non dederit confitendi venialia, ſed reliquerit in libertate pænitentis confiteri, vel non confiteri, non videtur poſſe Eccleſia onus conſtituere, quod Chriſtus non impoſuit, cæteroqui, vt aſſerebam, mutaret materiam efficiendo de non neceſſaria neceſſariam.

9 Soluuntur aliquæ rationes oppoſitæ.

10 Chriſtus nō impoſuit onus confitendi venialia.

Ratio deducitur ſecundo ex eo, quod in tantum Eccleſia præcipere potuit confeſſionem læthalium quot annis habendam, in quantum onus confeſſionis eorundem ſimplicitèr ſine temporis limitatione impoſitum eſt à Deo, adeout, ſi Deus tale onus non impoſuiſſet, non potuiſſet Eccleſia confeſſionem ſemel in anno præcipere, ergo, cum Chriſtus Dominus non impoſuerit onus ſimpliciter confeſſionis venialium, non poterit Eccleſia eorum confeſſionem pro aliquo tempore præcipere. Antecedens videtur non pati difficultatem, quia præceptum Eccleſiaſticum, quod habetur *in c. omnis vtriuſque ſexus*,

Digitized by Google

non præcipit aliquid denouo quoad materiam, ſed tantum limitat tempus præcepti Diuini, vt habetur in Concil. Trid. Conſequentia verò ſic deducitur, quia, ſi non poteſt Eccleſia pro tempore determinato obligare ad confeſsionem læthalium, ſi indefinitè Deus ad illam non obligaret, nec poterit ad venialium confeſſionem obligare, ſi Deus ad illam non obligauit, prout de facto non obligauit.

11 Poteſt præcipere relatè ad finem, & quomodo.

Assertio III. Quamuis Eccleſia non poſſit ſimplicitèr præcipere confeſſionem venialium, poteſt tamen præcipere relatè ad finem conſequendum prouenientem ex libera eiuſdem Eccleſiæ conceſſione, adeo vt, ſi quis velit illum finem, teneatur confeſſionem etiam venialium emittere. Hoc contingeret in caſu, quo Eccleſia concederet Indulgentiam, ſeu Iubilæum cum onere confeſſionis etiam venialium.

12 Finis eſt liber reſpectu Eccleſię.

Probatur, quia conceſsio huiuſmodi indulgentiarũ, & Iubilæi libera eſt Eccleſiæ, adeo vt poſsit fieri liberè quoad ſubſtantiam, hoc eſt concedi, & non concedi, & quoad modum, hoc eſt concedi ſub tali, vel tali conditione, ergo poteſt poni cum conditione, vt quis confiteatur etiam venialia; adeo vt, ſi eadem non confiteatur, non conſequatur indulgentiam; Neque hic habet locum id, quod in præcedenti aſſertione aſſerebatur, quod ſcilicet, cum venialia nõ ſint materia neceſſaria confeſsionis, non poſsit præcipi ab Eccleſia eorum confeſsio; cæteroqui etiam in hoc caſu fieret materia neceſſaria; Non habet, inquam, locum; quia in primo caſu aſſertionis præcedentis fieret materia neceſſaria ſimplicitèr, quod non videtur concedendum, propter rationes ibi adductas; in caſu autem præſentis aſſertionis eſſet ſolummodo materia neceſſariá relatè ad finem, in quo nulla eſt repugnantia; ſicuti eleemoſina non eſt ſecundum ſe ſimplicitèr neceſſaria, relata autem ad indulgentiam conſequendam eſt neceſſaria, quando indulgentia conceditur ſub onere eleemoſinæ.

13 Procedit quãdo concedit ſub illa expreſſa conditione.

Hæc procedunt ex ſuppoſitione, quod Eccleſia indulgentiam concederet ſub illa expreſſa conditione confeſsionis etiam venialium. Sed quid erit dicendum de Indulgentijs, quæ de more conceduntur per Romanos Pontifices, iuxta hunc, vel ſimilem tenorem. *Confeſſis, ſacraque ſinaxi refectis Indulgentiam concedimus &c. ſi viſitauerint &c. vel orauerint &c.* an tunc, ſi quis ſibi conſcius tantum ſit venialium ad acquirendam huiuſmodi indulgentiam, teneatur præmittere eorundem venialium confeſsionem, adeo vt, ſi non præmittat, eandem non conſequatur? Regularitèr loquendo arbitror, poſſe conſequi indulgentiam etiam non præmiſſa confeſsione huiuſmodi venialium; atque hoc expreſſè ſentiunt *Silueſter verbò Indulgentia num.27., D. Antoninus prima parte tit.* 10. *c.* 3. §. 5. *col.* 3., *Zerula de Iubilæo lib.* 1. *c.* 15. *dub.* 16., *Ioannes Angelus Boſſius de Iubileo ſect.* 4. *caſ.* 19. §. 3. Ratio ex eo deducitur primò, quia regularitèr loquendo Pontifices in ſuis indultis debent ſupponi loqui iuxta ius commune annuæ confeſsionis, niſi aliud exprimant, ſed ius commune iuxta ſuperius dicta non obligat, niſi ad confeſsionem læthalium, ergo &c.; Secundò, quia confeſſio per Romanos Pontifices in conceſſione Indulgentiarum præcipitur per modum diſpoſitionis ad habilitandam animam per gratiam ad acquirendam remiſſionem pænæ, ſed qui caret peccatis læthalibus iam habet, quod Pontifices per confeſſionem intendunt, ergo &c.

14 Regularitèr confeſſio venialium ad indulgẽtiam nõ requiritur.

Neque dicas; permanente culpa veniali per indulgentiam ipſam non remitti, adeoque pro maiori diſpoſitione ad ipſam obtinendam Pontifices requirere etiam eorundem venialium confeſſionem; Contra enim eſt, quia re vera per Indulgentiam non remittitur culpa venialium, quidquid afferat *Paludanus in* 4. *diſt.* 20. *q.* 4., quia culpa venialis propter defectum rectitudinis, quam inuoluit, non tollitur, niſi per actus pænitentis, & indulgentia per ſe non ordinatur ad remiſſionem culpæ, ſed tantum pænæ, ſed non per hoc requiritur confeſſio, cum poſſint tolli per aliud remedium, puta per dolorem ſaltem generalem eorundem venialium.

Dixi *Regularitèr loquendo, & prout de more iuxta ſtilum Pontificum confeſſio iniungitur per modum diſpoſitionis*, nam, ſi iniungatur vel vt opus, vel vt pars operis, probabilius ſentio, neminem ſine confeſſione etiam venialium, ſi ſolummodo iſta exiſtent, indulgentiam conſecuturum, cuius ratio euidens eſt, quia ſine opere præſcripto non obtinetur, & ſicuti quis non obtineret indulgentiam ſine eleemoſina, ſi iſta præſcriberetur, ita, nec obtineret ſine confeſſione, ſi iſta etiam per modum operis iniungeretur. Quomodo autem dignoſci poſſit, quando per modum diſpoſitionis, & quando per modum operis iniungatur, ex verbis conceſſionis dignoſcendum eſt; ſi enim præſcribitur ſub conditione, vel per verba æquipollentia conditioni, vt, ſi dicatur Indulgentiam concedimus, ſi confiteantur, vel ſola præſcribatur confeſsio ſine alijs operibus, tunc ſentiendum eſt præſcribi tanquam opus, & eſt neceſſaria ad conſequendam indulgentiam; ſi verò non præſcribatur ſub conditione, ſed dicatur, confeſsis, & contritis concedimus, addendo alia opera expreſſa per modum conditionis, tunc dicendum eſt apponi per modum

15 Niſi adijciatur tanquam opus iniunctũ.

Digitized by Google

modum diſpoſitionis, & non neceſſariam eſſe.

Assertio IV. Probabile eſt non poſſe Confeſſarium in pænam delictorum obligare pænitentem ad confeſsionem peccatorum venialium pro determinatis temporibus. Conſentit *Nauarrus in ſumma c.9. n.1., & in c. placuit diſt.6. num.115., Paludanus in 4. diſt. 17. q. 5. art. 1. num. 6., Almainus in 4. diſt. 17. q. 1. in fin.* Siſtimus in terminis puræ probabilitatis ſpeculatiuæ, non denegantes contrariam ſententiam valdè probabilem, & in praxi tutam. Quamobrem in hoc remiſſiuè procedimus.

16 An cõfeſſarius poſſit obligare pęnitentẽ ad confeſſionem venialiũ remiſſiuè.

Videtur ſatis congruentèr euinci ex ſuperius dictis; ſi etenim Eccleſia non poteſt præcipere venialium confeſsionem, cum non poſsit mutare materiam efficiendo de non neceſſaria neceſſariam, ita, nec videtur hoc poſſe confeſſarius præſtare; nec obſtare poteſt, ſi dicatur primò non militare eandem rationem de Eccleſia ſimplicitèr præcipiente confeſsionem venialium, ac de Confeſſario eandem imponente in pænam delictorum clauibus ſubiectorum, quandoquidem pænæ, quæ imponuntur pro delictis non debent conformari voluntati Rei punibilis, ſed arbitrio iudicantis, & punientis præcipue, cum hoc præſtet, vt miniſter Chriſti; nec item, ſi dicatur ſecundò hoc onus confeſsionis venialium determinatis temporibus habendæ eſſe in ordine ad finem gratiæ Sacramentalis habendæ per abſolutionem, nam ſicuti Eccleſia in ordine ad finem obtinendæ indulgentiæ poteſt venialium confeſsionem pręcipere, ſine qua indulgentia non acquiratur, ita Confeſſarius poſſit eandem confeſſionem imponere ad finem conſequendæ gratiæ Sacramentalis per abſolutionem, ſine qua eadem gratia Sacramentalis non acquiratur; Non, inquam, obſtare poteſt, non primum, quia, quamuis pænæ non debeant conformari voluntati Rei punibilis, debent tamen eſſe ex illis, quæ ex diſpoſitione iuris imponi poſſunt, & ad quas Eccleſia poſſit obligare, cuiuſmodi non eſt confeſſio peccatorum venialium, vt ſupra; Non ſecundum, quia huiuſmodi pæna non eſt in ordine ad finem gratiæ Sacramentalis acquirendæ, ſed in ordine ad remiſſionem pænæ, nec currit paritas de confeſſione iniuncta in ordine ad indulgentiam conſequendam, quandoquidem Indulgentia eſt ex mera liberalitate, & gratia concedentis, qui propterea ad eam acquirendam poteſt imponere tanquam conditionem aliquod onus ſibi bene viſum, nec qui debet illam conſequi ius aliquod in illam habere poteſt, niſi adimpleat onus præſcriptum; abſolutio autem poſita confeſſione eſt de iure debita pænitenti, nec eam denegare debet Confeſſarius ratione ſatisfactionis indebitæ denegatæ.

QUÆSTIO III.

De Materia proxima, & primò de Contritione, & Atritione.

IN vnoquoque complexo duplex communitèr aſſignatur materia, altera remota, altera proxima. In hoc non ſecernitur complexum Sacramenti Pœnitentiæ à cæteris. Conſiderata materia remota proximam aſſumimus, quæ conſiſtit in actibus pænitentis, & primò loco ſe ſe offert Contritio, & Atritio, in quarum explicatione immorabimur acturi in ſequenti quæſtione de Confeſſione altera parte materiæ proximæ.

ARTICULUS I.

Quid ſit contritio, & quænam eſſentialitèr includat.

SVMMARIVM.

Definitio contritionis ex Concil. Trid. 1.
Rationes dubitandi circa ipſam. 2.
Contritio, vt ſit talis, debet eſſe ex ſpeciali motiuo dilectionis Dei. 3.
Deteſtatio peccatorum ſuper omnia non poteſt eſſe ſine motiuo dilectionis Dei ſuper omnia. 4.
Debet eſſe conuerſio ad Deum. 5.
Euincitur ex Cathechiſmo Romano. 6.
Habitus reparantur per proprios actus. 7.
Non eſt neceſſe ad contritionem formalis actus dilectionis Dei diſtinctus à deteſtatione peccatorum. 8.
Contritioni in ſacris paginis venia adſcribitur. 9.
Formalis actus dilectionis Dei ſuper omnia iuſtificat ſine formali actu contritionis. 10.
Intellige in caſu, quo tunc nullum peccatum lethale menti occurreret. 11.
Ad contritionem perfectam requiritur dolor, ſeu amor, qui ſit appretiatiuus ſuper omnia. 12.
Non tamen requiritur certus gradus. 13.
Peccatum lethale, quantumuis in gradu remiſſo tollit gratiam. 14.
Contritio non exigit temporis moram. 15.
Duplex ſenſus exponitur. 16.
Reijcitur Caietanus requirens temporis ſpa-

Digitized by Google

tium nobis ignotum. 17.
Non ſtatim, ac quis nouit peccatum, tenetur de illo conteri. 18.
Scripturæ loca ſolum indicant non differendam pœnitentiam vſque ad mortem. 19.
Præceptum naturale non vrget ad ſtatim conterendum. 20.
Nec tunc vrget periculum proximum damnationis æternæ. 21.
Nec currit paritas de læſione facta homini in bonis fortunæ. 22.
Explicatur dictum D. Thomæ. 23.
Obligat tamen in certis circunſtantijs. 24.
Non requiruntur tot actus contritionis, quot ſunt peccata. 25.
Formale motiuum deteſtationis eſt vnum, & quale. 26.
Debet tamen omnia peccata inſpicere. 27.
Non eſt neceſſaria pro grauioribus maior deteſtatio appretiatiua. 28.
De congruo requiritur maior intenſiua. 29.
In confeſſione peccati obliti eſt neceſſarius nouus dolor, ſi prior fuerit moraliter interruptus. 30.
Speculatiuè loquendo non eſt neceſſarium propoſitum formale non peccandi de cætero, eſt tamen tutius, & in praxi ponendum. 31.

1 Definitio contritionis. TRidentinum *ſeſſ.* 14. *c.* 4. definit contritionem hoc pacto. Eſt animi dolor, & deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cætero; nomine autem doloris animi venit actus ille diſplicentiæ perfectus, per quem vltimo diſponitur homo ad gratiam iuſtificationis etiam extra Sacramentum. Circa hunc dolorem, prout propriè, & rigoroſè eſt contritio, in præſenti controuertitur, qualis eſſe debeat, & ex quo motiuo debeat procedere. Debere eſſe actum, qui deteſtetur peccatum ſupra omnia deteſtabilia eſt in confeſſo apud omnes, & item debere procedere ex motiuo ſupernaturali; ſed in ſtabiliendo, cuius virtutis debeat eſſe illud motiuum, à quo debeat procedere, non eſt, ita certum apud omnes. Aliqui, inter quos *Toletus lib.* 3. *c.* 4., *Valentia tom.* 4. *diſp.* 7.
2 Articuli circa ipſam examinandi. *q.* 8. *puncto primo*, ſentiunt procedere ab habitu, & ex motiuo pænitentiæ, quatenus abſolutè peccatum diſplicet Deo. Alij aſſerunt ſufficere, quod procedat ex motiuo Religionis, quatenus peccatum eſt contra cultum Dei, quem ſeruare debemus. Alij ex motiuo obedientiæ, quatenus peccatum eſt contra Dei præceptum, cui obedire debemus.

Nos medulitus rem ponderantes ſub hoc titulo inquiremus primò, an contritio debeat eſſe ex motiuo dilectionis Dei. Secundò, an ad veram, & ſufficientem contritionem requiratur formalis actus dilectionis Dei diſtinctus à deteſtatione peccati, an ſufficiat virtualis incluſus implicitè in eadem deteſtatione. Tertiò, qualis debeat eſſe huiuſmodi amor, an appretiatiuus, an intenſiuus, & quomodo. Quartò, an propoſitum vitandi impoſterum peccatum debeat eſſe explicitum, & formale, an ſufficiat implicitum, & virtuale, & alia huiuſmodi.

ASSERTIO I. Contritio propriè debet eſſe ex ſpeciali motiuo dilectionis Dei ſuper omnia. *D. Thomas* 3. *part. q.* 85. *art.* 2., *Medina Cod. de pænit. tract.* 1. *q.* 4., *Vaſquez q.* 85. *art.* 2. *dub. vnic.*, *Valentia diſp.* 7. *q.* 8. *punct.* 1., *Coninchus diſp.* 2. *dub.* 2., *Amicus diſp.* 4. *ſect.* 1., *& alij magis communitèr*. 3 Debet eſſe ex ſpeciali motiuo dilectionis Dei.

Probatur primò varijs Scripturæ locis *Ioannis* 10. *Qui non diligit manet in morte*, *prima ad Corint.* 13. *Sine charitate nihil ſum*; ſecundò auctoritatibus SS. PP., & Conciliorum *D. Auguſt. de vera, & fal. pœnit. c.* 9. *Sine amore nemo vnquam gratiam inuenit, nec veniam aſſecutus eſt*, Trident. *ſeſs.* 14. *c.* 4. *Docet præterea, & ſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur*; Neque hic audiendi ſunt, qui intelligunt Concilium de charitate habituali, quæ Deo reconciliat, & ſanctificat. Non, inquam, audiendi ſunt, quia Concilium loquitur de contritione, prout eſt vltima diſpoſitio ad gratiam ſanctificantem, & iuſtificantem, quæ, vt ſit talis, debet eſſe charitate formata, adeoque debet eſſe per modum actus, ſiue cauſantis, ſiue diſponentis; ipſa autem charitas habitualis, vtpotè indiſtincta à gratia non eſt diſpoſitio, ſeu cauſa, ſed potius effectus.

Probatur deinde rationibus, quarum prima ſit, quia ad validam contritionem requiritur deteſtatio peccati ſuper omnia, ſed non poteſt eſſe talis deteſtatio, niſi ſit ex motiuo dilectionis Dei ſuper omnia, ergo &c. Minor probatur, motiuum, quo deteſtantur peccata ſuper omnia, debet eſſe vniuerſale, & ſuperans omnia alia motiua, nam, ſi eſſet particulare, actus circa illud non eſſet ſuper omnia, nam, ſicuti illa virtus, quam reſpicit illud motiuum, eſt ſpecialis, & non ſuper alias, ita, nec tale motiuum eſt ſuper alia; Sed ſolum motiuum dilectionis Dei eſt vniuerſale, & ſuperans alia omnia, nam, ſicuti bonum Dei ſuperat quodcunque aliud bonum particulare, ita amor Dei ſecundū ſe ſuperat quemcunque alium amorem, & motiuum, vi cuius elicitur talis actus amoris ſuperans quodcunque aliud motiuum, ergo &c. 4 Deteſtatio peccatorum ſuper omnia importat motiuum dilectionis Dei.

Secunda ſit, quia ex D. Auguſtino, cæteriſque SS. PP., & Theologis peccatum læthale eſt auerſio à Deo, & conuerſio ad creaturam, quatenus per talem actum pec- 5 Eſt conuerſio ad Deū.

cami-

criminoſum præfertur amori Dei amor creaturæ, ſed per auerſionem à Deo, & conuerſionem ad creaturas læditur amicitia cum Deo, quantum eſt ex parte creaturæ peccantis, ergo inſtauranda eſt per actum amicitiæ erga eundem Deum, qui non poteſt eſſe, niſi actus dilectionis, & charitatis, ſeu ex motiuo eiuſdem.

Tertia ſit, quia velle bonum Deo procedit ex motiuo charitatis, ergo etiam recedere a malo oppoſito ipſi Deo ex eodem motiuo debet procedere; eo quia ad idem motiuum, ſeu ad eandem virtutem ſpectat proſequi bonum, & recedere à malo ipſi oppoſito. Hoc tandem euincitur ex Catechiſmo Romano, vbi ſic legitur. *Cum perfecta contritio ſit charitatis actio, quæ ab eo timore, qui filialis eſt, proficiſcitur, patet, eundem charitatis, & contritionis modum ſtatuendum eſſe. At quoniam charitas, qua Deum diligimus, perfectiſſimus eſt amor, hinc eſt, quod contritio vehementiſſimum animi dolorem coniunctum habeat; vt enim Deus maximè diligendus eſt, ita, quæ nos à Deo alienant, maximè deteſtari debemus. In quo etiam illud obſeruandum eſt, eodem loquendi genere charita-*
6 *tis, & contritionis magnitudinem in ſacris paginis ſignificari. De charitate dictum eſt. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Rurſus, quod ad contritionem pertinet, clamat Dominus per Profetam. Conuertimini in toto corde veſtro. Præterea, ſicuti Deus ſummum bonum eſt inter omnia, quæ diligenda ſunt, ita etiam peccatum ſummum eſt malum inter omnia, quæ odiſſe homines debent; illud ſequitur, vt quam ob cauſam Deum ſummum diligendum eſſe confitemur, ob eandem rurſus peccati ſummum odium nos capiat neceſſe eſt.*

Deducitur ex Catechiſmo Romano.

Quarta ſit, quia omnes habitus virtutum ſemel amiſſi ex lege ordinaria non reparantur, niſi per proprios actus, & connaturales diſpoſitiones, ergo neque charitas, quæ reſtituitur per iuſtificatio-
7 nem, non niſi per proprium actum poteſt reparari. Antecedens patet inductione per omnes virtutes. Conſequentia probatur, quia quodlibet peccatum opponitur formalitèr charitati Dei, ergo habitus charitatis, non niſi per aliquem actum procedentem ex motiuo charitatis poteſt reparari; Neque dicas, per iuſtificationem hominem recuperare alios habitus virtutum, quamuis nullum actum talium virtutum exerceat, ergo etiam poterit recuperare habitum charitatis, quamuis charitatis actum non eliciat; contra enim, neganda eſt conſequentia, quia charitas reſpectu aliarum virtutum eſt forma ſuperior, & quaſi fundamentum cæterarum, adeoque ad inſtaurationem illius, cætera inſtaurantur, quod non militat in cæteris virtutibus.

Habitus non reparantur, niſi per proprios actus.

Assertio II. Non requiritur eſſentialitèr ad validam contritionem, vt eliciatur explicitè, & formalitèr actus dilectionis diſtinctus ab ipſa contritione, & deteſtatione peccati; ſed ſufficit, prout continetur implicitè, & virtualitèr in ipſa deteſtatione, *D. Thomas in 4. diſt. 14. q. 1. art. 1.*, *Suarez q. 85. ſect. 2.*, *Vega lib. 13. in Trident. c. 21.* 8

Actus dilectionis Dei non eſt neceſſe, quod ſit diſtinctus.

Probatur primò. Actus contritionis ſecundum ſe conſideratus ſufficiens eſt ad iuſtificandum peccatorem, & conſtituendum participem Diuinæ naturæ per gratiam, ſed actus contritionis, quæ talis formalitèr eſt, non dicit formalitèr, & explicitè actum dilectionis, & charitatis Dei, ergo actus contritionis poteſt eſſe iuſtificatiuus animæ ſine actu explicito, & formali amoris Dei. Maior patet, quia contritioni ſecundum ſe promiſſa eſt iuſtificatio *Ezechiel. 18. Si impius egerit pænitentiam de omnibus peccatis ſuis &c. vita viuet*, & paulo poſt *Conuertimini, & agite pænitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas &c.* Minor probatur, quia obiecta charitatis, & pænitentiæ ſunt ſaltem virtualitèr diuerſa, quia obiectum charitatis eſt bonum Dei proſequendum, obiectum verò pænitentiæ eſt malum Dei, à quo per deteſtationem retrahit, & licet tam fuga mali, quam proſecutio boni Dei poſſit ab vtroque motiuo vniuerſali procedere, non tamen ex hoc ſequitur, quod tendentia in malum per deteſtationem trahat ſecum actualem proſecutionem boni per amorem, vt præcipuè contingere poteſt in ſubito aliquo periculo, vel animi motu, quo concepta peccati grauitate ſine formali aduertentia ad Deum ſummè diligendum ipſum peccatum ex motiuo ſupernaturali ſummè deteſtatur, & ſuper omnia, & ſic contigit in Dauid, qui ſubito dolore ex apprehenſione peccati correptus dixit, *peccaui Domine miſerere*, vbi nullus formalis actus dilectionis apparet, & reſponſum accepit, *Tranſtulit Deus peccatum tuum*; Continetur tamen implicitè in actu contritionis, ſeu deteſtationis, eo quia hæc virtualitèr continere debet propoſitum ſeruandi omnia Deo placita, & ſaluti neceſſaria, inter quæ eſt diligere Deum ſuper omnia. 9

Contritioni in ſacris paginis venia adſcribitur.

Sed hic oritur difficultas, an ſicuti contritio poteſt eſſe ſine actuali, & formali actu dilectionis Dei, vt ſit iuſtificatiua peccatoris, ita poſſit eſſe dilectio Dei ſine actuali, & formali actu contritionis, per quam homo iuſtificetur. Affirmandum eſt, ſicuti affirmant *D. Thomas 3. part. q. 87. art. 1.*, *& ibi Caietanus*, *Vega lib. 6. in Tridentinum c. 34.*, *Medina, C. de pænit. tract. 1. q. 2.*, *Scotus in 4. diſt. 14. q. 1. §. ex his*, *Suarez* 10

Dilectio Dei ſuper omnia iuſtificat.

Digitized by Google

rez diſp. 6. ſect. 1., Vaſquez diſp. 86. art. 2. dub. 1. Dixi, *ſine actuali, & formali actu contritionis*; non enim negauerim, quin in eodem actu dilectionis Dei ſuper omnia inuoluatur implicitè, & virtualitèr contritio, quia, qui amat Deum ſuper omnia, odio habet implicitè quodcunque eſt oppoſitum bonitati eiuſdem. Probatur primò, quia amor Dei ſuper omnia eſt ſufficiens diſpoſitio ad iuſtificationem etiam extra Sacramentum, iuxta illud Lucæ 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*, & illud Prouerb. 8. *Ego diligentes me diligo*. Secundò ratione, quia dilectio Dei ſuper omnia importat implicitè, & virtualitèr deteſtationem peccatorum, auerſionem à creatura, & conuerſionem ad Deum, ſiquidem amor Dei ſuper omnia excludit quodcunque aduerſans ipſi Deo, & eiuſdem amori, ſi etenim affectum inuolueret ad quid aliud oppoſitum Deo, non eſſet amor ſuper omnia, ergo eſt ſecundum ſe ſufficiens ad iuſtificationem. Conſequentia probatur, quia deteſtatio peccati ſuper omnia eſt ſufficiens ad iuſtificationem, quamuis formalitèr non inuoluat actum amoris Dei, quia implicitè, & virtualitèr hunc inuoluit, ergo etiam amor Dei ſuper omnia erit ſufficiens ad eandem iuſtificationem, cum inuoluat implicitè deteſtationem peccatorum.

Sed, an hæc, quæ hic dicuntur, intelligenda ſint etiam in hypotheſi, qua quis eliciens actum amoris ſuper omnia recordaretur peccatorum læthalium, quæ commiſit, an ſcilicet tunc etiam iuſtificaretur per ſolum actum dilectionis Dei ſine formali actu contritionis, ſeu deteſtationis peccati, an verò tunc requireretur formalis actus eiuſdem contritionis; *Camus relect. de pænit. part. 3., Arriaga hic diſp. 7. ſect. 1.* aſſerunt non poſſe peccatorem verè diligere Deum, quando recordatur peccatorum læthalium, niſi etiam ſimul doleat de peccatis. Alij verò dicunt, non ſufficere illam dilectionem, niſi immediatè excitet ad deteſtationem peccatorum, quorum memoriam habet, vel ad diligentem conſcientiæ diſcuſſionem, vel ſaltem ad deteſtationem in genere, ſi ſit dubius, an aliqua peccata commiſerit. Proba-

11 In caſu, quo peccata menti occurrerent teneretur illa deteſtari.

bilius arbitror, in hac hypotheſi teneri etiam formalem actum deteſtationis peccatorum elicere, quia cognita deformitate peccati cognoſcitur poſitiuè id, quod obſtat ſupremæ Dei bonitati, quodque aduerſatur eiuſdem dilectioni ſuper omnia, ergo per actum poſitiuum deteſtationis eiuſdem debet eliminari; hocque videtur clarè deduci ex *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 4.* vbi legitur. *Fuit autem quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius*. Ubi nota illam particulam *contritionis motus*, quæ certè indicat actum formalem, non merè virtualem imbibitum in ipſo actu dilectionis Dei ſuper omnia; Neque hæc obſtant ijs, quæ mox dicebamus, actum ſcilicet dilectionis Dei ſuper omnia eſſe ſufficientem ad iuſtificationem; Non obſtant, inquam, quia licet actus dilectionis Dei, quando non obijcitur actu aliquod peccatum ſit ſufficiens ad iuſtificationem; quando tamen actu conſcientiæ pænitentis peccatum aliquod obijcitur, ſi non eliciat actum deteſtationis eiuſdem, non videtur verum actum dilectionis elicere, quod videtur etiam clarè ex eo deduci, quod importat ex genere ſuo prælationem Dei alijs omnibus, adeo vt ſic amans intelligatur velle potius alia omnia amittere, quam Deum ipſum offendere, & ſic odio habet omnia peccata futura, ergo cũ actu obijciatur peccatum præteritum, debet illud actu odio habere; cum maior ſit ratio de præſentibus, & præteritis, quam de futuris, cum præſentia habeant actu mouere.

Assertio III. Ad contritionem perfectam, & ſufficientem ad iuſtificationem requiritur dolor, & amor ſaltem virtualitèr, qui ſit appretiatiuus ſuper omnia. In hoc arbitror omnes conſentire. 12

12 Dolor & amor debet eſſe appretiatiuus.

Probatur primò, quia contritio dicit ex ſuo conceptu deteſtationem peccatorum ſuper omnia ex motiuo ſaltem virtuali dilectionis Dei, ſed hæc importat amorem appretiatiuum, ergo &c. Minor probatur, quia deteſtatio peccatorum ſuper omnia ex motiuo amoris Dei importat ſaltem implicitè Deum amari ſuper omnia, ſed amare Deum ſuper omnia importat prælationem amoris Dei ſuper alia omnia, ergo importat amorem appretiatiuum ſuper alia.

Probatur ſecundò, quia, qui verè contritus eſt, auertitur à creatura, & conuertitur ad Deum, conuerſio autem à creatura ad Deum dicit maiorem dilectionem Dei, ad quem conuertitur, quam creaturæ, à qua auertitur, ergo importat maiorem Dei appropriationem. Confirmatur, quia dilectio, quam Deus ab homine ergà ſe ipſum exigit, debet eſſe maior, quam dilectio, quam habet homo erga ſuam perſonam propriam, ergo debet eſſe ſuper alia omnia, & non merè intenſiuè, ſed etiam appretiatiuè.

Ex quibus deduces primò, deteſtationem peccati debere eſſe ſupra omnia mala pænæ etiam æternæ; tum quia peccatum eſt malum ſimplicitèr, pæna malum ſecundum quid; tum quia peccatum eſt malum intentatum Deo, quantum eſt ex affectu peccantis; pæna eſt malum creaturæ peccantis;

Digitized by Google

cantis; magis autem deteſtandum eſt malum Deo intentatum, quam malum creaturæ. Secundò, amorem Dei ex tali deteſtatione conſequentem debere eſſe ſupra ipſum elicientem talem actum amoris, & ſuper aliud quodcunque bonum creatum.

13 Non tamen requiritur certus intenſior gradus.

ASSERTIO IV. Ad contritionem requiſitam ad iuſtificationem non requiritur certus intenſionis gradus, ſed ſufficit etiam remiſſus, dummodo ſit vera contritio. *Medina C. de pænit. tract. 1. q. 5., Suarez diſp. 4. ſect. 4. n. 9., Henriquez lib. 4. c. 27. num. 6., Bellarminus lib. 2. de pænit. c. 10. prop. 3., Coninchus diſp. 2. dub. 3. n. 70.*

Probatur primò, quia poſita contritione ſupernaturali, & propria in quocunq; gradu ponatur, eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam remiſſiuam peccatorum, ergo in quocunque gradu erit ſufficiens ad iuſtificationem. Antecedens probatur, diſpoſitio ſufficiens ad gratiam iuſtificationis exigit, vt ſit in ordine ſupernaturali, & quod opponatur contrario, ſed poſita contritione in quocunque gradu hoc vtrumque habetur, quandoquidem, cum diſpoſitio debeat eſſe in eodem ordine, in quo eſt gratia, ad quam diſponit, ſicut hæc eſt ſupernaturalis in ſubſtantia, ita exigit diſpoſitionem ſupernaturalem, & cum contritio ſaltem implicitè tendat in Deum, vt ſummè diligibilem, opponitur actui, per quem peccator auerſus eſt à Deo, vt conuerteretur ad creaturam.

Probatur ſecundò, quia per peccatum læthale, quantumuis remiſſum, dummodo ſit in linea læthalis, deperditur gratia habitualis ſanctificans, ergo etiam per actum contritionis, quantumuis remiſſum eadem gratia reſtaurabitur. Antecedens non videtur pati difficultatem. Conſequentia probatur, quia, ita ſe habet contritio ad inſtaurandam gratiam deperditam, ſicuti peccatum ad ipſam deperdendam, ergo, ſi per peccatum, quod ſit formaliter læthale in quocunque gradu intenſionis eliciatur, gratia deperditur, etiam per quemcunque actum contritionis, qui ſit formalitèr talis, inſtaurabitur. Neque dicas, plura requiri ad reſtaurandam gratiam, quam ad ipſam amittendam, ſiquidem naturæ viribus deperditur, & non inſtauratur, niſi per auxilium efficax ſupernaturale; item peccatum eſſe quid negatiuum, quod per conſequens, vtpote malignantis naturæ, quomodocunque ſumatur, gratiam deſtruit; contritio verò, cum ſit actus, ſeu diſpoſitio poſitiua, non videtur in quocunque gradu ſufficiens ad cauſandam gratiam, ſicuti quilibet gradus caloris non eſt ſufficiens ad producendam formam ignis; contra enim impugnabéris, quia dato, quod plura requirantur ad

14 Peccatũ læthale in gradu remiſſo tollit gratiã.

productionem, & ad reſtaurationem, quam ad deſtructionem, vt videre eſt etiam in rebus ordinis naturalis, ex hoc tamen non ſequitur, quod, ſicuti per actum læthalitèr peccaminoſum in quocunque gradu remiſſum tollitur gratia, ita non poſſit per quemcunque contritionis actum remiſſum produci gratia; nam tota diuerſitas eſt in eo, quod naturalitèr deſtruatur gratia per actum peccaminoſum naturalem; gratia autem non reparetur, niſi per actum ſupernaturalem; ex quo infero, ergo, ſicuti per actum naturalem remiſſum aufertur gratia, ita per actum ſupernaturalem remiſſum eadē gratia reparabitur. Ad id, quod ſubditur, dicendum eſt, non currere paritatem de calore, in ordine ad productionem ignis, ac de contritione in ordine ad productionem gratiæ, quandoquidem forma ignis exigit diſpoſitionem caloris vt octo, vt producatur, nec ſucceſſiuè producitur; gratia autem, cum ſit accidentalis, & ſucceſſiuè producatur, ad quemcunque gradum contritionis ſucceſſiuè producitur ad menſuram eiuſdem contritionis, ſicuti ſucceſſiuè producitur calor in ſubiecto.

Probatur tertiò, quia, dato, quod certus, & determinatus gradus contritionis requireretur ad iuſtificationem, innumeræ animi conturbationes, anxietates conſcientiæ plurimæ orirentur, cum ſemper eſſet dubium, an contritio ad eum gradum peruenerit, quod non videtur dicendum, cum nec de hoc extet aliquod præceptum Diuinum, & per hoc onus nimis graue contra diſpoſitionem ſuauem legis Dominicæ imponeretur.

Dices, ex Sacra Scriptura haberi præceptum de contritione in eo gradu ſummo, quo quis poteſt conteri, vt habetur ex illis verbis Decalogi. *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis*. Sed contra; verba enuntiata procedunt de dilectione Dei appretiatiuè ſumpta, quatenus amor Dei, vt ſummi boni præferendus eſt omnibus, non ſic de amore intenſiuo, qui poteſt eſſe maior circa rem minoris æſtimatam.

ASSERTIO V. Contritio, quantum eſt ad effectum iuſtificationis producendum, non exigit nec moram, nec temporis extenſionem *D. Bonauentura in 4. diſt. 16. part. 1. art. 1. q. 1., & alij magis communiter.* 15 Contritio, vt ſit valida, non exigit temporis moram.

Hæc aſſertio ſic indefinitè ſumpta poteſt dupliciter intelligi; primò, quatenus non exigat aliquam temporis extenſionem, dum elicitur, ſed fieri poſſit in inſtanti; ſecundò, quatenus non ſit obligatio ſtatim, ac peccatum commiſſum eſt, & cognoſcitur à peccante, vt immediatè, & ſine

mora

Digitized by Google

mora eadem contritio eliciatur. Iuxta hunc vtrumque ſenſum procedit.

16 Duplex ſenſus exponitur.

Probatur iam quoad primum, primò ex *c. menſuram diſt. 1. de pænit.* vbi habetur. *Apud Deum non tam valet menſura temporis, quam doloris*, & ex *D. Leone Epiſt. 91. ad Theodorum, Miſericordiæ Dei nec menſuras poſſumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera conuerſio*, iuxta illud *Ezechielis 18., & 33. In quacunque hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabor amplius.*

Secundò ratione. Quotieſcunque intelligitur vltima diſpoſitio ad aliquam formam acquirendam, vel producendam, debet poni etiam eadem forma, ſed contritio, quæ eſt vltima diſpoſitio ad gratiam iuſtificationis, poni poteſt in inſtanti, ergo, & in eodem inſtanti poni poteſt gratia iuſtificationis. Minor probatur primò, quia contritio eſt actus intellectus, & voluntatis, qui iuxta omnium ſententiam poſſunt eſſe in inſtanti, ergo &c.; Secundò, quia, ſi nō poſſet eſſe in inſtanti, vel hoc proueniret ex aliquo defectu intenſionis, vel defectu in ſubſtantia; non ex defectu intenſionis, quia ex ſupra probatis ad contritionem non requiritur aliqua graduum intenſio; non ex defectu in ſubſtantia, quia hic non eſt aſſignabilis; &, ſi eſſet aſſignabilis, non eſſet vera contritio, adeoque eſſemus extra quæſtionem.

17 Reijcitur Caietanus exigens temporis ſpacium.

Caietanus ſentit ad contritionem requiri aliquod temporis ſpacium, quod nobis aſſerit eſſe ignotum, eo quia ſecus poſſet quis ſcire, ſe eſſe in gratia, cum poſſet ſcire, ſe actum contritionis eliciuiſſe; vnde, ſi in eodem inſtanti infunderetur gratia, quo elicitur actus contritionis, ex conſequenti deduci poſſet, quod cum ſcire poſſet, ſe actum contritionis eliciuiſſe, poſſet etiam ſcire, ſe eſſe in gratia; ſecus autem res ſe habet, dum incertum temporis ſpacium requiritur, nam ſemper poſſet eſſe dubium, an pro hoc, vel illo inſtanti fuerit gratia infuſa. Sed Caietanus per hanc ſuam explicationem mihi videri nihil euincit, quinimmò premitur eadem difficultate; nam eſto illud ſpacium temporis, quod ab eodem Caietano requiritur, ſit nobis ignotum, debet tamen eſſe determinatum in ſe, & certè tale tempus non debet per menſes durare, aut hebdomadas; ergo ſaltem poſt aliquod temporis interuallum poſſet homo agnoſcere, ſe eſſe in gratia, nam licet ſcire non poſſit vltimum inſtans, pro quo infunditur gratia, ſcire tamen moraliter poſſet intra certum tempus, puta vnius diei, vel hebdomadæ infundi. Quamobrem incertitudo ſtatus gratiæ aliundè deſumenda eſt, quam ex eo; quod non ſit in inſtanti determinato, & cognito, ſed in ignoto nobis temporis ſpacio infundatur, puta ex aliquo prauo affectu admixto actui contritionis, qui occultè deliteſcat in corde, de quo petebat mundari Dauid dicens *ab occultis meis munda me Domine*, vel ex defectu alicuius conditionis requiſitæ ad veram contritionem.

Probatur iam quoad ſecundum ſenſum ex communi praxi Eccleſiæ, ſecundum quam, nec fideles ſe in confeſſione accuſant de dilatione, nec confeſſarij de illa interrogant, ergo ſignum eſt euidens, quod non teneatur peccator ſtatim, ac peccatum commiſerit, de illo conteri, & pænitere. Deinde dato, quod ſtatim peccator commiſſo peccato, ac habita eiuſdem cognitione teneretur conteri, tot peccata committeret, ſi negligeret conteri, quot tempora intercederent inter peccatum commiſſum, & cognitum, & confeſſionem, quam habiturus eſt, quod quis diceret? Quot laquei conſcientijs inijcerentur, ſi onus immediatè conterendi peccatoribus imponeretur? Rurſus ad Sacramentum pænitentiæ vt plurimum deberet eſſe præuia contritio; cum vt plurimum non ſtatim, ac peccatum eſt commiſſum confeſſio habeatur, & ſic non ſufficeret confeſſio cum atritione, ſed deberet, vt plurimum contritio præcedere, vel præceſſiſſe. Tandem, quia nullum præceptum Diuinum, Euangelicum, aut humanum proferri poteſt; quo ſtatim præcipiatur contritio. 18 Nō ſtatim, ac quis nouit peccatum tenetur de illo conteri.

Dices primò haberi præceptum Diuinum Eccleſiaſtici 5. *Ne tardes conuerti ad Dominum, nec differas de die in diem; ſubitò enim venit ira Dei.* Sed contra dicendum eſt, per hunc textum ſolum importari conſilium, ne diferatur pænitentia vſque ad mortem ob periculum præoccupationis mortis, ne ſcilicet tunc peccator quærat ſpacium pænitentiæ, & inuenire non poſſit. Cæterum per hoc non imponitur præceptum ſtatim conterendi, & pænitentiam agendi; ad quod etiam tendunt auctoritates SS. PP., ſi quæ afferantur. 19 Explicantur Scripturæ loca.

Dices ſecundò, quod, quamuis non extaret præceptum Diuinum poſitiuum, extet tamen præceptum Diuinum naturale, & vtique negatiuum, quo tenemur non eſſe Deo inimici, adeoque, nec perſeuerare in eiuſdem inimicitia; item, quia ex iure naturali tenemur vitare periculum damnationis æternæ; & non vitare, quando poteſt, eſt per ſe peccatum graue, nam non vitare periculum, ſed in eodem perſeuerare, eſt velle periculum; qui autem amat periculum in illo peribit, iuxta illud *Eccleſiaſtici c. 3.* Sed contra; eſt quidem præceptum naturale Diuinum non peccandi, nec ſe conſtituendi inimicum Dei;

non

non eſt autem præceptum naturale Diuinum poſt commiſſum peccatum immediatè conterendi, & primum præceptum non peccandi eſt quidem negatiuum, quod obligat ſemper, & ad ſemper, non ſic ſecundum, quod eſt poſitiuum, & non obligat ad ſemper, ſed pro determinatis temporibus, vt infrà; neque vrgeas, quod ſicuti præceptum non peccandi eſt naturale, & negatiuum, ita etiam præceptum non perſeuerandi in peccato ſit tale, cum perſeuerantia in peccato, nihil aliud ſit, quam continuata productio peccati; contra enim impugnaberis, quia aliud eſt poſitiua productio peccati, aliud negatiua perſeuerantia in eodem; primum eſt contra ius naturale negatiuum; ſecundum non item; pro quo aduerte, quod, qui poſt commiſſum, vel cognitum peccatum immediatè non conteritur, non intelligatur poſitiuè velle peccatum, ſed tantum negatiuè, quatenus pro tunc omittit pænitentiam, per quod non fit deterius peccatum, ea proportionali ratione, qua infirmus moralitèr ſciens, quòd, quamuis ſtatim medicinam non adhibeat, infirmitas non fiet deterior, non intelligit velle infirmitatem, ſed tantum nolle pro tunc medicum, ſeu medicinam. Cæterum, quod non ſtatim conteri non ſit contra ius naturale negatiuum ex eo euincitur, quod non minus videtur neceſſaria ad ſalutem fides, ſpes, & charitas, quam pænitentia poſt commiſſum peccatum, ſed præceptum naturale non obligat ſtatim ad actus fidei, ſpei, & charitatis, ergo, nec obligat ſtatim ad pænitentiam; cæteroqui natura nimis ardua, & hominum conditioni difficilia præciperet, quod non congruit eius æquitati. Quod deinde non ſit negatiuum ex eo euincitur, quod pro ſemper non obligat; cæteroqui, qui immediatè poſt commiſſum peccatum non eliceret contritionem, grauitèr peccaret, ergo ſtatim in ſecunda morula deberet conteri, & ſi non contereretur, de nouo peccaret, quod nemo diceret.

20 Præceptum naturale non ſtatim conterendum vrget.

Ad illud, quod ſubditur, dicendum eſt, nos teneri quidem ex iure naturali vitare periculum damnationis æternæ, quando illud proximè imminet, non autem, quando non niſi remotum eſt, & non veriſimile, ſecus non ſolum teneremur ſtatim poſt commiſſum peccatum contritionem elicere, ſed etiam confeſſionem Sacramentalem habere, quandoquidem hæc etiam eſt de præcepto, & in periculo neceſſaria, ſi poteſt emitti, & ſicuti, ſi quis in periculo vitæ contritionem emitteret, & negligeret confiteri, cum poſſet, non conſequeretur gratiam iuſtificationis, ita, ſi eſſet conſiderabile hoc periculum, ita vt obligaret, quando peccatum commiſſum eſt, non ſolum eſſet contritio elicienda, ſed etiam habenda confeſſio, quod nemo dicit; ex quo deduco, quod illud periculum non ſit tale, vt immediatè obliget, quod videtur agnouiſſe *D. Thomas in ſupplemento q. 6. art. 5. ad ſecundum*, vbi comparans neceſſitatem ſalutis corporalis ad ſpiritualem ſic habet. *Quod non eſt de neceſſitate ſalutis corporalis, vt ſtatim medicus quæratur, niſi quando neceſſitas curationis incumbit, & ſimilitèr eſt de morbo ſpirituali, per hoc enim, quod diferatur pænitentia, non ſit grauius peccatum, aut difficilius, vt curetur.*

21 Illud periculum eſt remotū.

Dices tertiò. Qui alterum læſit, vel in bonis fortunæ, vel in bonis famæ, & honoris, tenetur ſtatim læſionem illam reparare per reſtitutionem bonorum, & per reparationem famæ, & honoris, quandoquidem iuxta mentem *D. Thomæ ſecunda ſecundæ q. 62. art. vlt. in reſponſione ad primum* præceptum de reſtitutione facienda, quamuis ſecundum formam ſit affirmatiuum, implicat tamen præceptum negatiuum, quo prohibemur rem alterius detinere, ergo à fortiori Deo per peccatum læſo tenebitur peccator immediatè per pænitentiam ſatisfacere. Sed contra non currit paritas de læſione hominis in bonis fortunæ, famæ, & honoris per furtum, vel detractionem, ac de læſione Dei per peccatum, quandoquidem hominis ad hominem detur propria, & rigoroſa iuſtitia; hominis autem ad Deum, & Dei ad homines non datur; neque enim Deus poteſt ab homine pati, & iuſtitia verſatur inter paſſum, & repaſſum, ſeu contrapaſſum; & peccatum eſt potius læſio peccantis, quam Dei. Quod, ſi ſupponas, per peccatum lædi honorem Dei apud homines, quatenus peccatum ipſum conſiſtat in falſis dogmatibus, quæ peccator vulgauerit apud homines; tunc certè ſentio, quod teneretur immediatè illa falſa dogmata reuocare, ne maior ſequatur diffamatio; & læſio honoris Dei apud homines; ex hoc tamen non ſequitur, quod teneatur ſtatim conteri, ſed ſolum, quod teneatur retractare, quod iniquè vulgauit.

22 Nō currit paritas de læſione facta homini in bonis fortunæ.

Dices quartò, noſtram ſententiam videri directè obſtare menti *D. Thomæ in ſupplemento tertiæ partis q. 6. art. 5.* Ibi. *Reſpondeo dicendum, quod, cum propoſitum confitendi ſit annexum contritioni, tunc tenetur aliquis ad hoc propoſitum, quando ad contritionem tenetur, ſcilicet quando peccata memoriæ occurrunt*, quod clarius explicat *ſecunda ſecundæ q. 62. art. vlt. Manifeſtum eſt autem, quod nec per modicum tempus licet in peccato morari, ſed quilibet tenetur peccatum ſtatim deſerere, ſecundum illud Eccleſiaſtici 21. Quaſi à facie colubri fuge peccatum*. Sed

contra *D. Thomas* intelligendus eſt loqui de neceſſitate conuenientiæ, & perfectioris ſtatus, non de neceſſitate abſoluta, & ſtricta obligatione; vel, ſi intelligendus eſt de ſtricta obligatione, intelligi debet cum quadam latitudine, hoc eſt, ne protrahatur pænitentia de die in diem vſque ad extremum diem vitæ ſuæ, iuxta, quod habet

23 Explicatur dictum D.Thomæ.

D. Leo Epiſtola 91. ad Teodorum. Oportet vnumquemque Chriſtianum conſcientiæ ſuæ habere iudicium ne conuerti ad Dominum de die in diem differat, nec ſatisfactionis ſibi tempus in finem vitæ ſuæ conſtituat, quem periculosè ignorantia humana concludit, vt ad paucarum horarum ſe reſeruet incertum.

24 Obligat tamen aliquando.

Quamuis autem non teneatur ſtricto iure peccator immediatè poſt commiſſum, & cognitum peccatum conteri, tenetur tamen certis temporibus, quando ſcilicet inſtat mortis periculum, vel quando interna ſanctitas requiritur in ordine ad recipiendum, vel miniſtrandum aliquod Sacramentum &c. Non arbitror tamen teneri omnibus diebus feſtis hanc contritionem elicere, quidquid ex aduerſo ſenſerint *Scotus, & Gabriel*, quandoquidem de hoc nullum eſt aſſignabile præceptum, nec Diuinum, nec humanum.

25 Non requiruntur tot actus contritionis, quot sũt peccata.

Assertio VI. Ad delenda multa peccata læthalia non requiruntur tot actus contritionis diſtincti, quot ſunt peccata læthalia, ſed ſufficit vnus contritionis actus reſpiciens ſingula peccata. In hanc propendet *D. Thomas prima ſecundæ q. 113. art. 5. ad 3., & tertia part. q. 87. art. 1., & in addit. q. 2. art. 6., & q. 28. de veritate art. 5. ad quartum, Reginaldus lib. 5. n. 51., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 8. punct. 6. in princip., Suarez de pænit. diſp. 4. ſect. 6. num. 3., Sotus in 4. diſt. 17. q. 2. art. 3. prope fin.*

Pro notitia, & fundamento noſtræ aſſertionis aduerte, voluntatem in omnibus ſuis operationibus tam aſſentiendo, quam diſſentiendo ſemper moueri ab aliquo motiuo, quod in obiecto operationum eiuſdem voluntatis elucet; ſic v. g. dum amat deambulationem, vel amat propter ſanitatem, quam inde ſperat, vel propter recreationem, quam inde accipit, & ſic amando deambulationem etiam amat finalitèr, & ſanitatem, & recreationem iuxta illud Ariſtotelis. *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis*; Hoc, quod dicitur de amore, vel aſſenſu voluntatis proportionalitèr verificatur in actu odij, vel diſſenſus, nam dum quis v. g. odio habet aliquod periculum propter malum, quod inde timet, non ſolum odit ipſum periculum, ſed multo magis malum propter eandem regulam. Hinc

Probatur primò, quia peccata deteſtari debent propter offenſam Dei, ergo attingitur ipſa offenſa Dei, tanquam principale motiuum talis deteſtationis, ſed qui deteſtatur offenſam Dei, attingit omne id, ad quod extenditur offenſa Dei, quæ ſunt omnia peccata, ergo vnus actus deteſtationis offenſæ Dei eſt ſufficiens ad omnia peccata delenda, cum virtualitèr ad illa omnia extendatur. Prima conſequentia patet ex mox notatis, quia, qui attingit vnum propter aliud, attingit etiam id, propter quod illud aliud attingit. Subſumpta minor probatur, quia omnia peccata continentur ſub vna ratione offenſæ Dei.

26 Motiuũ deteſtationis eſt vnũ.

Hic tamen aduerto, quod, quamuis aſſeramus ſufficere vnum actum contritionis pro omnibus peccatis ſub motiuo vniuerſali offenſæ Dei, non denegamus tamen, quin debeat homo ſingula, quæ commiſit peccata, inſpicere, ad quæ ferri poteſt vnica contritio, quod optimè conſiderauit *D. Thomas prima ſecundæ q. 113. art. 5. ad tertium*. Ibi-*In tempore præcedenti iuſtificationem oportet, vt homo ſingula peccata, quæ commiſit, deteſtetur, quorum memoriam habet; & ex tali conſideratione præcedenti ſubſequitur in anima quidam motus deteſtantis vniuerſalitèr omnia peccata, inter quæ etiam includuntur peccata obliuioni tradita, quia homo in ſtatu illo ſic eſt diſpoſitus, vt etiam de his, quæ non meminit, contereretur, ſi memoriæ adeſſent.*

27 Debet tamen omnia peccata inſpicere.

Probatur ſecundò, quia ex ſuperius dictis ad validam contritionem non requiritur aliqua temporis extenſio, ſeu mora, ſed poteſt elici in inſtanti; aſt ſingulæ deteſtationes de ſingulis peccatis non poſſunt elici in vno, & eodem inſtanti, ergo non requiruntur tot deteſtationes diſtinctæ, quot ſunt peccata, ſed vna ſufficit æquiualens omnibus elicita ex vno, & eodem motiuo offenſæ Dei. Minor probatur, quia ſingulæ deteſtationes de ſingulis peccatis, non poſſunt elici, niſi adſit ſingulorum cognitio, & recogitatio, & licet hæc recogitatio quoad omnia præſupponatur præcedere, ſi tamen tot actus eſſent eliciendi, quot ſunt peccata, non videntur ſinguli in eodem inſtanti poſſe elici. Accedit, quod quandoque non poſſit fieri hæc omnium, & ſingulorum peccatorum recogitatio, vt quando inopinato accidente peccator corripitur, in quo tamen poteſt actum contritionis elicere nemine diſcepante.

Alia ratio pro aſſerto.

Hic duplex oritur difficultas. Prima eſt, an peccator teneatur maiorem deteſtationem elicere de peccato grauiori, ac de minus graui. Secunda, an, ſi quis elicito actu contritionis ex motiuo vniuerſali Dei de omnibus peccatis, & poſita confeſſione peccatorum, quorum recordatur, poſtea

Digitized by Google

poſtea recordetur alicuius peccati omiſſi in confeſſione per obliuionem inculpabilem teneatur, poſtea nouum actum contritionis de peccato omiſſo elicere, dum illud vult ſubijcere confeſſioni, ſi alia non habeat peccata ſubijcienda.

28 Non eſt neceſſaria maior deteſtatio appretiatiua pro grauiori.

Quoad primum abſolutè arbitror, non eſſe neceſſariam pro grauiori peccato maiorem deteſtationem appretiatiuè, maximè tamen congruam maiorem intenſiuè. Ratio primæ partis ex eo deducitur primò, quia deteſtatio appretiatiua, prout continet validum actum contritionis, debet eſſe ſuper omnia, cum opponatur malo oppoſito dilectioni ſummi boni, quæ debet eſſe ſuper omnia; deteſtationi autem appretiatiuæ ſuper omnia conuenit non admittere aliam ſuperiorem; ſi enim vna eſſet ſuperior alteri, hæc altera non eſſet ſuper omnia, cum aliam admitteret ſuperiorem. Neque hic audiendus eſt *Madernus tract. 4. de virtut. & Sacram. pænitentiæ q. 2. art. 4. num. 3.* dum dicit, peccata eſſe quidem deteſtabilia in ſummo reſpectu mali pænæ, vnum autem eſſe deteſtabilius alio reſpectu mali culpæ; Non, inquam, audiendus eſt, quia peccata debent eſſe deteſtabilia non ſolum ſupra quodcunque malum pænæ, ſed etiam ſupra alia omnia, cum opponantur ſummo bono ſuper omnia diligibili, & ſicuti amor Dei, vt ſit conſecutiuus gratiæ, debet eſſe ſuper omnia, ita deteſtatio debet eſſe ſuper omnia.

Motiuũ deteſtationis eſt vnũ.

Secundò, quia deteſtatio debet eſſe ex generali motiuo, quia ſcilicet peccata ſunt offenſa Dei, priuatiua amicitiæ eiuſdem, auerſiua à Deo, & conuerſiua ad creaturam; hoc autem motiuum vnum eſt, æquale, & vniuerſale reſpectu omnium peccatorum læthalium, nec exigit, vt vnum peccatum ſuper alia deteſtetur, ergo deteſtatio poteſt eſſe æqualis &c. Minor probatur, quia per quodcunque peccatum læthale Deus grauiter offenditur, tollitur eius amicitia, & creatura à Deo ad creaturas conuertitur. Neque dicas, motiuum deteſtationis eſſe malitiam, & offenſam Dei, ergo, vbi eſt maior malitia, & offenſa Dei, debet eſſe maior deteſtatio, ſed, vbi culpa eſt grauior, maior eſt malitia, & offenſa Dei, ergo &c.; Contra enim impugnaberis, quia, quamuis comparando vnũ peccatum cum alio in vno ipſorum maior reperiatur malitia, & offenſa Dei, non eſt tamen neceſſe, vt fiat illa comparatio in eliciendo contritionis actum, ſed ſufficit, vt in genere deteſtetur peccata ſuper omnia deteſtabilia in communi cum propoſito vitandi omne peccatum ſuper omne deteſtabile in communi; neque valet argumentum à confeſſione, in qua omnia peccata ſunt exponenda ſecundum ſuas qualitates ſubſtantiales, & ſpecies, ad ipſam contritionem; Non valet, inquam, quia confeſſio ex diſpoſitione Diuina debet eſſe indiuidua, ſpecifica, & ſecundum ſpecies, & numerum peccatorum, vt definit *Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 4.*, contritio autem ſufficit, quod ſit ex generali motiuo offenſæ Dei, nec tot actus contritionis requiruntur, quot ſunt peccata, ſicuti requiritur, vt tot ſint expreſſiones, quot ſunt peccata in confeſſione.

29 De congruo requiritur maior intenſiua.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quia ipſa ratio naturalis dictat, quod maior vis, maiorque conatus ſit adhibendus ad auertendum maius, quam minus malum, & licet quis amet obiectum aliquod ſuper alia omnia, ita vt amorem eiuſdem præferat amori aliorum omnium, ſi nihilominus contingat ipſum lædere per actum grauiorem, & minus grauem, ipſa natura ſuadente intenſius dolet de grauiori læſione, quam de minus graui, ita &c.

30 Ad confeſſionẽ peccati obliti, an requiratur nouus dolor.

Quod ſecundum hoc in primis moneo, indubitati iuris eſſe, quòd teneatur peccatum illud inculpabilitèr oblitum confeſſioni ſubijcere, non in ordine ad remiſſionem, ſeu gratiam iuſtificantem obtinendam, eo quia indirectè per remiſſionem aliorum peccatorum in prima confeſſione fuit remiſſum, ſed in ordine ad obediendum præcepto obliganti ad confeſſionem ſingulorum læthalium; ſuppoſito iam debito confeſſionis peccati inculpabilitèr omiſſi, quod de illo non teneatur nouum doloris actum elicere, docent plurimi propter has rationes, primò, quia obligatio ſubijciendi non eſt ad obtinendam remiſſionem, ſed ad obediendum præcepto, quod fit per ſubiectionem, etiam, ſi nouus dolor non habeatur; ſecundò, quia, ſi præcedens dolor ex motiuo vniuerſali dilectionis Dei ſufficiens eſt ad omnia peccata delenda, quamuis omnium non fiat recogitatio, ergo etiam ſufficiens erit ad delendum peccatum oblitum; adeòque nouus non requiritur. Nihilominus probabilius eſt, quod nouus dolor requiratur, ſi prior dolor intelligatur moralitèr interruptus; primò, quia quotieſcunque facienda eſt noua confeſſio, nouus requiritur dolor, cum non poſſit dari noua forma abſolutionis, niſi noua materia proxima ſubijciatur. Secundò quia, cum inter illum actum contritionis prius elicitum, & ſecundam confeſſionem faciendam de peccato omiſſo intelligatur non modicum temporis intercedere, non videtur ille actus moralitèr perſeuerare, ita vt continuetur cum hac ſecunda confeſſione; nec obſtant, quæ pro contraria ſententia afferebantur; non primum, quia præceptum, quod obligat ad confeſſionem illius peccati inculpabilitèr

omiſſi, obligat ad confeſſionem non quomodocunque, ſed ad confeſſionem cum omnibus requiſitis ad eandem, adeoque cum dolore; Non ſecundum, quia licet præcedens dolor ſit ſufficiens ad delenda omnia peccata, & etiam oblita, adeſt tamen præceptum illa clauibus ſubijciendi quando fuerint cognita, & hoc præceptum obligat ad confeſſionem validam vt ſupra.

Assertio VII. Propoſitum formale, & explicitum vitandi imposterum (ſpeculatiuè loquendo) peccata non eſt ſimplicitèr neceſſarium ad gratiam iuſtificationis acquirendã, eſt tamen practicè tutius, & abſolutè conſulendũ, & adimplendũ. Dixi *formale, & explicitum*, non etenim negauerim eſſe neceſſarium implicitum, & virtuale. Conſentiunt *Medina C. de pænit. tract. primo q. 3., Maior in 4. diſt. 14. q. 1., Suarez diſp. 4. ſect. 3., Arriaga diſp. 10. ſect. 2., & 3., Lugus diſp. 5. ſect. 7.*

31 Propoſitũ formale nõ peccãdi de cetero ſpeculatiuè non eſt neceſſarium.

Probatur primò. In actu contritionis, ſeu deteſtationis peccatorum ex ſupernaturali motiuo dilectionis Dei ſuper omnia diligibilis inuoluitur implicitè propoſitum vitandi imposterum peccata, ſed hic actus contritionis, ſeu deteſtationis peccatorum eſt ſufficiens ad iuſtificationem, ergo propoſitum implicitum; & virtuale imbibitum in actu contritionis eſt ſufficiens &c. ergo non eſt neceſſarium explicitum propoſitum, & formale. Maior probatur, quia, qui deteſtatur peccatum propter Deum ſummè diligibilem implicitè intendit placere Deo ſuper omnia, ipſumque ſummè diligere; qui autem intendit placere Deo, eumque diligere ſuper omnia implicitè intendit ſeruare eius præcepta, & vitare omnia, quæ poſſunt eiuſdem dilectioni ſuper omnia officere; non etenim poteſt eſſe ſumma dilectio cum affectu aliquo etiam implicito ad id, quod obſtare poteſt eidem ſummæ dilectioni, ergo debet eſſe ſaltem cum implicito diſſenſu ad illud. Minor etiam probatur, quia actui contritionis, & dilectionis Dei ſuper omnia promittitur in ſacris paginis vita æterna, iuxta illud *Ezechielis* 18. *Si impius egerit pænitentiam ab omnibus peccatis ſuis, omnium iniquitatum eius non recordabor amplius, & 33. In quacunque hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius &c.*

Probatur ſecundò. Qui intendit aliquod medium ordinatum ad finem, intendit etiam implicitè ipſum finem, ſed finis veræ pænitentiæ, ſeu contritionis eſt emendatio vitæ de praua in rectam, ergo, qui elicit contritionem, implicitè intendit vitæ ſuæ emendationem, ſed actus, quo deteſtantur peccata ſuper omnia cum implicita intentione emendationis vitæ eſt diſpoſitio ſufficiens ad gratiam iuſtificationis, ergo actus contritionis cum propoſito implicito, & virtuali emendationis vitæ, ſeu vitandi imposterum peccata eſt ſufficiens ad iuſtificationem.

Probatur tertiò. Ad efficacem contritionem non minus requiritur actus dilectionis Dei ſuper omnia, ac requiratur propoſitum vitandi imposterum peccata, ſed ad eandem non requiritur actus formalis, & explicitus amoris Dei, ſed ſufficit virtualis, & implicitus per ea, quæ docet *D. Thomas in 4. diſt.* 14. *q.* 1. *art.* 1., & nos ſupra tradidimus, ergo, nec requiritur propoſitum formale, & explicitum vitandi imposterum peccata.

His, quæ dicta ſunt, non aduerſatur Concilium Florentinum in decreto Eugenij, vbi habet primam partem pænitentiæ eſſe contritionem cum propoſito non peccandi de cætero, quod idem repetit *Trident. d. ſeſſ. 6. c. 6., & ſeſſ.* 14. *c.* 4. vbi in definitione apponitur hoc propoſitum; quod autem in definitione apponitur, debet formalitèr, non merè virtualitèr ſumi. Non, inquam, aduerſantur, quia Concilia huiuſmodi æquè poſſunt intelligi de propoſito formali, vel virtuali; nec verum eſt, quod quidquid ponitur in definitione, debeat ſemper ſumi formalitèr; ſiquidem in rebus etiam Phyſicis plura in definitionibus apponuntur, quæ explicitè non ſunt de conceptu rei definitæ.

Dixi, *eſt tamen practicè tutius, & in praxi conſulendum*, tum quia eſt medium tutius; tum quia eſt cum poſitiua reflexione ad emendationem pro tempore futuro; tum quia eſt magis conforme diſpoſitioni Conciliorum, & SS. PP. Eſt tamen in praxi ponendum.

ARTICULUS II.

Expenduntur alia nonnulla ad contritionem pertinentia.

SUMMARIUM.

Ad validam contritionem non eſt neceſſe, quod hæc extendatur etiam ad venialia. 1.
Nec quod eorum deteſtationem implicitè inuoluat. 2.
Soluuntur rationes oppoſitæ. 3.
Tutius eſt, ſi contritio ſit vniuerſalis, ſufficit tamen, quod ſit expreſsè ad peccata cognita; & implicitè ad alia omnia. 4.
Per contritionem omnia peccata poſſunt remitti. 5.
Referuntur quoad hoc errores hæreticorum. 6.
Reijcitur error, quo dicitur per pænitentiam non remitti peccata poſt baptiſmum commiſſa. 7.
Item error, quo dicitur non remitti, ſi fuerint

Digitized by Google

rint peccata repetita. 8.

Item error quo dicitur non remitti, ſi fuerint grauiſſima. 9.

Soluuntur fundamenta hæreticorum. 10.

In quo ſenſu dicantur peccata contra Spiritum Sanctum irremiſſibilia. 11.

Quotieſcumque remittitur peccatum, remittitur etiam pæna æterna. 12.

NE quid deſideretur, quod ad plenam contritionis cognitionem perducere poſſit, placet nonnullas vel ex prædictis deducibilia expreſsè deducere, vel vix inſinuata explanare.

Primum eſt, an ad validam contritionem requiratur, vt deteſtatio vniuerſalitèr extendatur tam ad peccata læthalia, quam ad venialia, adeo vt, ſi venialia vel explicitè, vel implicitè excludantur, eadem contritio non conſequatur ſuum effectum. Reſpondendum eſt, non requiri, vt extendatur etiam ad venialia *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 1. punct. 5. prop. 2. num. 2.* Ratio ex eo deducitur, quia gratia iuſtificatiua non habet oppoſitionem cum peccatis venialibus, ſi quidem eadem gratia compatitur cum eiſdem nemine refragante, ergo poſita deteſtatione omnium peccatorum læthalium poterit contritus conſequi gratiam remiſſiuam eorundem, etiam ſi actu non deteſtetur venialia.

1 Contritio poteſt eſſe ſolum de læthalibus

Sed, an actus contritionis debeat ſaltem implicitè inuoluere venialium deteſtationem; Videtur prima fronte dicendum, debere inuoluere eandem, quia contritio importat actum, quo ſummè Deus diligatur, & tollatur quodcunque poteſt officere ſummæ Dei dilectioni; ſed talis non eſſet actus, quo deteſtarentur præcisè peccata læthalia, & nullo modo, nec implicitè venialia, ergo &c. Maior patet, quia implicat ſummus amor obiecti ſine deteſtatione eius, quod quoquo modo poteſt eidem obiecto diſplicere, & quoquo modo eidem aduerſatur. Minor probatur, quia actus, qui compatitur cum aliquo quoquo modo oppoſito obiecto, quod per illum actum diligitur, eſt minor eo, qui excludit quodcunque oppoſitum dilectioni talis obiecti, ſed actus contritionis, quo deteſtantur ſolummodo læthalia, & nullo modo, nec implicitè venialia, compatitur cum aliquo, quod quoquo modo opponitur dilectioni Dei, & ille, quo deteſtantur ſimul læthalia, & venialia excludit quodcunque Dei dilectioni oppoſitum, ergo iſte maior eſt illo, ergo ille non eſt ſummus. Nihilominus ſentiendum arbitror, eſſentialitèr non inuoluere debere, nec implicitè talem venialium deteſtationem. Rationem ex eo deduco, quia actus contritionis ex Diuina ordinatione eſt in ordine ad reparandam gratiam iuſtificantem per peccatum extinctam, ſed per ſimplicem læthalium deteſtationem ſine vllo ordine ad venialia gratia iuſtificans reparatur, & amicitia Dei, ergo &c. Minor probatur, quia gratia ſanctificans non impeditur per exiſtentiam peccatorum venialium, cum hæc non ſint obex ad illam conſequendam, ergo &c.

2 Nec eſt neceſſe, vt inuoluat implicitè venialiũ deteſtationem.

Nec obſtant, quæ ex aduerſo afferebantur, quandoquidem non requiritur ad contritionem actus ſummus in quocunque genere, ſed ſufficit, quod ſit talis in eo genere, & ordine, quo peccata obſtant gratiæ, & amicitiæ Dei, nec requiritur, quod in tali genere ſit ſummus intenſiuè, ſed ſufficit, quod ſit talis appretiatiuè; non obſtant autem peccata venialia gratiæ Dei, cæteroqui homo iuſtus, quem conſtat habere gratiam habitualem, ſemper careret peccatis venialibus, quod nemo admittet; vnde *D. Thomas 3. part. q. 86. art. 3.* docet, quod omnis expulſio fiat per aliquam oppoſitionem, & niſi inter aliqua duo ſit oppoſitio, vel immediata, vel mediata, ex natura ſua, vel ex inſtitutione non ſequatur excluſio inter ipſa; Cum igitur nec gratia, nec peccata venialia ſe inuicem excludant, ſequitur, quod inter ſe nullam habeant oppoſitionem.

3 Soluuntur rationes oppoſitæ.

Secundum eſt, an ſufficientèr iuſtificetur, qui facta diſcuſſione propriæ conſcientiæ vnius tantum peccati læthalis ſit conſcius, & de eo præcisè actum contritionis elicit, cum tamen habeat alia peccata læthalia, quorum conſcientiam non habet; Reſpondendum eſt tutius fore, ſi contritionem vniuerſalem eliciat relatam ad illud peccatum, cuius ſibi cõſcius eſt, & ad alia omnia, ſi fortè commiſit; ſufficere tamen ad iuſtificationem, ſi de illo contritionem eliciat cum relatione implicitè ad alia. Prima pars eſt *Graſſij lib. 1. deciſ. c. 5. num. 25. D. Thomæ q. 80. art. 4. ad primum, Soti in 4. diſt. 12. q. 6. art. 6., Suarez diſp. 4. ſect. 6. aſſert. 3. n. 16.* Secunda pars eſt eiuſdem *Suarez loc. cit. n. 17., Filliutij tract. 6. c. 9. q. 3. n. 223., & 226., Bonacinæ de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 1. punct. 6. n. 4.* Prima pars videtur innegabilis, cum nemo inficiari poſſit, eſſe viam tutiorem, & certiorem elicere actum vniuerſalem relatum ad omnia peccata, quam ad illum ſolum, cuius conſcientiam habet. Secunda pars ex eo euincitur, quia actus contritionis de illo peccato, cuius habet conſcientiam, vt ſit propriè actus contritionis, importare debet implicitè, & virtualitèr deteſtationem omnium aliorum peccatorum, ergo eſt ſecundum ſe ſufficiens ad iuſtificationem. Antecedens probatur, quia actus con-

4 Tutius eſt, ſi cõtritio ſit vniuerſalis.

Digitized by Google

contritionis, vt ſit perfectè talis, debet inuoluere ſaltem virtualitèr, & implicitè dilectionem Dei ſuper omnia; ſed non poteſt eſſe dilectio Dei ſuper omnia, niſi inuoluat deteſtationem omnium peccatorum ſaltem virtualitèr, ergo &c. Minor probatur, quia dilectio Dei ſuper omnia inuoluit implicitè deteſtationem omnium, quæ Deo diſplicent, ergo &c.; Neque dicas, attritionem ſimul cum Sacramento pænitentiæ, vt conſequatur effectum iuſtificationis, debere eſſe vniuerſalem, nec ſufficere, ſi ſit de peccatis, quorum pænitens recordatur, ergo, nec ſufficit actus contritionis de peccato, cuius peccator conſcientiam habet, ſed debet eſſe vniuerſalis de omnibus; Contra enim impugnaberis, quia, quidquid ſit, quod atritio debeat eſſe vniuerſalis de omnibus peccatis, de qua re infra, dum de atritione fuſus ſermo habebitur, dico, non currere paritatem, quia atritio ex genere ſuo non inuoluit actum dilectionis Dei ſuper omnia, ſicut inuoluit contritio, adeoque &c.

5 An per contritionem peccata omnia poſſunt remitti.

Tertium eſt, an per contritionem omnia peccata poſsint remitti? Hæc controuerſia potiſsimum excitatur contra hæreticos, quorum alij, & præcipuè Cathari, & Cataphrigæ aſſeruerunt peccata hominis poſt ſuſceptum baptiſmum commiſſa, nec per contritionem, nec per atritionem ſimul cum Sacramento poſſe remitti; alij ſomniarunt peccata poſt baptiſmum commiſſa vnica tantum vice poſſe deleri, non ſæpius; alij tandem dixerunt peccata grauiſſima nunquam per pænitentiam extingui. Primi innituntur dicto Apoſtoli *ad Hæbreos 6. Impoſſibile eſt eos, qui ſemel ſunt illuminati, rurſus renouari ad pænitentiam;* & *c. 10. Voluntarie peccantibus nobis poſt acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hoſtia*. Secundi fundantur in dicto *Apoſtoli loco cit. Impoſſibile eos, qui ſemel ſunt illuminati rurſus renouari ad pænitentiam*. Tertij fundantur in illo *Matthæi 12.,* & *Marci 3.* vbi Chriſtus Dominus expreſsè tradidit, peccata in Spiritum Sanctum neque in hoc, neque in futuro ſæculo remitti, quibus conſentit illud *primæ Ioannis 5. Eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico, vt roget quis*. Sed abſolutè ſentiendum eſt, nullum eſſe peccatum poſt baptiſmum commiſſum, ſiue ſæpius repetitum, ſiue qualitate grauiſſimum, quod deleri non poſſit per pænitentiam; Hoc clariſſimè euincitur ex pluribus ſcripturæ locis, & primò ex illo *Ezechielis 18. Si impius egerit pænitentiam ab omnibus peccatis ſuis omnium iniquitatum eius non recordabor amplius*. Secundò ex illo *Iſaiæ 55. Derelinquat impius vias ſuas, & vir iniquus cogitationes ſuas, & reuertatur ad Dominum, & miſerebitur eius*.

6 Referũtur quoad hoc errores hæreticorum.

7 Peccata poſt baptiſmũ cõmiſſa per pænitentiã remittuntur.

Sed ſingillatim diſcurrendo per tres allegatos errores euincitur in primis contra primum, quod peccata poſt baptiſmum commiſſa poſſint vera pænitentia deleri, primò, quia ſtante procliuitate naturæ ad malum poſt vulnus eidem inflictum per peccatum originale, regularitèr actum eſſet de hominum ſpirituali ſalute, cum pauci ſint, qui à læthalibus actualibus ſe per totum vitæ decurſum præſeruent. Secundò, quia inanitèr à Chriſto Domino eſſet inſtituta ſecunda tabula poſt ſecundum naufragium, ſi per eandem homines non poſſent liberari. Tertiò, quia habetur expreſsè *in c. firmitèr de ſumma Trinit. Et ſi poſt ſuſceptionem baptiſmatis quiſquam prolapſus fuerit in peccatum, per veram poteſt ſemper pænitentiam reparari*, quod idem habetur *in Trident. ſeſs. 6. c. 14,* & *ſeſs. 14 can. 1.*

8 Etiam ſi fuerint reiterata.

Deinde, quod per pænitentiam non ſemel tantum peccatum poſt baptiſmum commiſſum poſſit pænitentia deleri, ſed ſæpè, & ſæpius, ex eo euincitur, primò, quia miſericordiæ Domini non eſt numerus, nec menſura; eſſet autem menſura, & numerus, ſi ſemel tantum peccata poſt baptiſmum commiſſa poſſent deleri. Secundò, quia Sacramentum pænitentiæ inanitèr inſtitutum eſſet, vt reiterabile ad differentiam Baptiſmatis, & Confirmationis, & Ordinum, ſi per ipſum ſemel tantum peccata poſſent deleri; id autem, quod præſtat Sacramentum pænitentiæ replicatum in ordine ad replicata peccata, præſtat contritio repetita in ordine ad repetita crimina. Tertiò, quia Chriſtus Dominus interrogatus à Petro, an liceret peccata dimittere ſepties? reſpondit, *non tantum ſepties, ſed vſque ad ſeptuagies ſepties*, volens indicare, ſemper poſſe peccata per veram pænitentiam dimitti.

9 Et etiã ſi fuerint grauiſſima.

Tandem, quod quæcunque peccata quantumuis grauia poſſint per pænitentiam deleri ex eo euincitur, quod textus allegati loquuntur vniuerſalitèr, & ſine vlla exceptione, vt videre eſt in illo *Ezechielis 18. Si impius egerit pænitentiam ab omnibus peccatis ſuis, omnium iniquitatum eius non recordabor amplius*, vbi nota illas particulas, *omnibus*, ac *omnia*, quæ important vniuerſalitatem, nullumque excludunt. Adde, quod grauius peccatum excogitari non poteſt, quam mors Chriſto Domino intentata, & tamen Chriſtus eiuſdem veniam obtulit pro crucifixoribus exorando, ſicuti obtulit, & conceſſit militi, qui poſt mortem latus eius lancea aperuit.

Nec obſtant ea, quæ ex aduerſo pro triplici allegato errore afferebantur, non primum deſumptum ex Apoſtolo, quia, vt notat

Digitized by Google

notat *D. Thomas tertia part. q. 84. art. 10.* ſenſus Apoſtoli in illis dictis refertur ſolum ad id, vt ſemel baptizati non poſſint rurſus renouari ad pænitentiam, vt iterum baptizentur, nec poſſunt illa dicta in alium ſenſum maximè intentum ab Hæreticis deflecti; non enim poteſt præſumi, quod
10 Soluuntur fundamenta hæreticorũ. Apoſtolus, qui optimè nouerat Petrum, poſtquam fuit illuminatus, cecidiſſe, & iterum renouatus ad pænitentiam, voluerit peccatores poſt ſuſceptum baptiſmum conijcere in deſperationem, oſtendens impoſſibile eſſe ad pænitentiam renouari. Non ſecundum deſumptum ex illo *Matthæi 12., & Marci 3.*, quia illi textus intelligendi ſunt de blaſphæmante in Spiritum Sanctum, & cum pertinacia excludente inſpirationes, & gratias excitantes eiuſdem Spiritus Sancti, ſine quibus non poteſt elicere actum veræ penitentiæ iuſtificantis. Quod, ſi dixeris, quod etiam, ſi blaſphæmauerit quis Filium hominis, & peruicacitèr perſeuerauerit, non conſequetur remiſſionem, non quia illa blaſphæmia ſit irremiſſibilis, ſed, quia peruicacia excludit auxilium gratiæ excitantis; & tamen *Marci 3.* dicitur: *Quicunque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei, qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum non remittetur ei, neque in hoc ſæculo, neque in futuro*, ergo, non quia peccatum in Spiritum Sanctum eſt cum peruicacia excludente
11 Quomodo peccata in Spiritum Sanctũ dicatur irremiſſibilia. inſpirationes, ſed, quia ex genere ſuo eſt irremiſſibile, cæteroqui, ſi eſſet præcisè ratione peruicaciæ, hoc non eſſet proprium peccati in Spiritum Sanctum, ſed commune cuicunq; peccato contra Filium hominis, quod, ſi fuerit cum peruicatia, non remittitur; ſtatim impugnaberis, quia ſpecialitèr dicitur, quod blaſphæmia in Spiritum Sanctum non remittetur, quia hæc videtur ſpecialius dona eiuſdem excludere, cum aduerſetur fonti eorundem, adeoque videtur difficilior pænitentia vera de eadem, vnde difficultas, ſeu impoſſibilitas moralis remiſſionis non eſt refundenda in naturam peccati, ſed in difficultatem eliciendæ veræ pænitentiæ de illo propter oppoſitionem, quam habet illud peccatum ad dona eiuſdem Spiritus Sancti, quibus ſicuti implicitè renuntiauit per illud peccatum blaſphæmiæ, ita non ita facilè videtur ad illa diſponi. Cæterum ſuppoſita vera pænitentia non eſt, cur illa blaſphæmia non ſit remiſſibilis, ſicuti eſt remiſſibile quodcunq; peccatum in Filium hominis.

Quartum eſt, an quotieſcunque remittitur peccatum læthale, ſemper debeat remitti pæna æterna. Reſpondendum eſt affirmatiuè. Hoc expreſsè habetur *in Tridentino ſeſs. 6. c. 14., & ſeſs. 14. c. 8.*, & clarè deducitur, quia in remiſſione peccati læthalis confertur gratia ſanctificans remiſſiua; per gratiam autem homo conſtituitur filius Dei adoptiuus, & hæres gloriæ, quomodo autem poteſt eſſe ius ad gloriam cum onere pænæ æternæ? Hæc adeo vera ſunt, vt nonnulli aſſerant, inter quos 12 Remiſſo peccato remittitur etiã pœna æterna.
Scotus in 4. diſt. 14. q. 1., & 2. ibi Battolus q. 1. art. 5., Gabriel. q. 1. art. 1., Vaſquez prima ſecundæ diſp. 204. c. 4., quod nec etiam de potentia abſoluta poſſit remitti peccatum læthale ſine remiſsione pænæ æternæ, quod, an verum ſit, vos videritis. Circa hoc latè diſputant Theologi, quorum alij, vt mox præcitati ſuſtinent, nec de potentia abſoluta poſſe remitti peccatum læthale ſine remiſſione pænæ æternæ; alij docent de poteſtate abſoluta poſſe remitti; atque hi ſunt *Magiſter in 4. diſt. 14. q. 2. art. 2., Henriquez lib. 4. de Sacram. c. 11., Suarez diſp. 10. ſect. 2., Lugus diſp. 8. ſect. 2.*

ARTICULUS III.

An contritio ſit per ſe iuſtificatiua peccatoris extra Sacramentum Pænitentiæ.

SVMMARIVM.

Refertur opinio Michaelis Baij aſſerentis per contritionem produci gratiam; non remiſſionem peccatorum. 1.
Limitatio Laurentij Neeſen. 2.
Altera limitatio Magiſtri Lupi. 3.
Suppoſita vera contritione, & gratia infunditur, & culpa remittitur. 4.
Euincitur ex Concil. Trid. 5.
Reycitur explicatio Tridentini, quam adhibet Lupus. 6.
Gratia non compatitur cum peccato. 7.
Exponitur mens expreſſa D. Thomæ. 8.
Quid ſenſerit in hoc Caietanus. 9.
In quanam parte Concilium damnauerit Caietanum. 10.

NVnc nobis eſt colluctatio cum Michaele Baij, qui in ſua propoſitione 68. aſſeruit in eodem momento infundi gratiam, in quo homo elicit actum contritionis, peccata verò non ſtatim remitti quoad culpam, ſed tunc ſolum, quando Sacramentum pænitentiæ re ipſa ſuſcipitur. Limitant hanc Baij propoſitionem 1 Quid ſenſerit Michael Baij.
primo *Laurentius Neeſen in ſua Theol. mor. de act. human. tract. 19. dub. 3. pag. 613. & 615.*, vt non procedat in caſu neceſſitatis, & martirij, in quo aſſerit, contritionem charitate perfectam remittere peccata ſine actuali ſuſceptione Sacramenti, quinimmo etiam extra hos caſus, ſed non ordinariè, neque ſemper remittere. Secundò 2 Limitatio Laurentij Neeſen.

Digitized by Google

ſundò alij limitant, inter quos Magiſter *Lupus, idem Laurentius Neeſen in Theol. mor. de Sacrament. tract. 5. q. 2. dub. 4. pag. 393.*, *Lambertus Ledron theſi 6.* vt non procedat de omni contritione perfecta, ſed de aliqua; & ad hanc limitationem confirmandam adducit idem Magiſter Lupus Concilium Tridentinum, quod deflectit in ſiniſtrum ſenſum aſſerens. *Dari charitatem talem omnino profiteor; disertè enim Sacroſancta Sinodus Tridentina docet definitam à ſe contritionem aliquando charitate perfectam, hominemque per ipſam Deo reconciliari, priuſquam pœnitentiæ Sacramentum actu ſuſcipiatur.* Notanda eſt vox, *aliquando*, quæ indicat perfectionem iſtam non ſemper contritioni, ſeu non omni, quæ veram tamen Dei ſuper omnia charitatem includere debet, contritioni adeſſe Dei ſuper omnia quoad affectum.

3 Altera limitatio Magiſtri Lupi.

4 Suppoſita vera contritione, & gratia infunditur, & culpa remittitur.

Sed hæc propoſitio Michaelis Baij cum adductis aliorum limitationibus eſt abſolutè eliminanda ſuppoſita contritione charitate formata, ſeu ex motiuo dilectionis Dei ſuper omnia. Ratio ex eo deducitur primò, quod in Sacris Scripturis dicitur, quod peccatori verè contrito conceditur omnium peccatorum remiſsio *Ezechielis 33.* Ibi- *In quacunque hora ingemuerit peccator, peccatorum eius non recordabor amplius*, vbi nota, quod loquitur de quocunque cordis gemitu, non reſtringit ad aliquem gemitum magis perfectum.

5 Euincitur ex Concil. Trid.

Secundò ex *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 4.* vbi definit per actum contritionis charitate perfectum remitti peccata, & peccatorem reconciliari Deo ante ſuſceptum in re Sacramentum pœnitentiæ; nec ibi diſtinguit gradus contritionis, vt vni debeatur remiſsio, & non alteri, ergo ſentit Concilium quamlibet contritionem formatam peccata remittere; cæteroqui idem Concilium non aſsignaſſet, ſicut promiſit in proœmio, exactam de contritione iuſtificatiua doctrinam, cum indeciſam reliquiſſet, quænam ſit ea contritionis ſpecies, quæ iuſtificet ante ſuſceptionem Sacramenti, & quæ non iuſtificet. Cum ergo indefinitè definierit contritionem charitate perfectam iuſtificare, vtique intelligendum eſt, voluiſſe omnem huiuſmodi contritionem charitate formatam peccata remittere, & peccatorē Deo reconciliare; & per hoc eliminatur ſecunda limitatio ſupra poſita.

Neque obſtant, quæ ex eodem Concilio afferebant pro hac limitatione Magiſter Lupus, & alij, quandoquidem iſti inuerterunt ſenſum eiuſdem Concilij; non enim idem Concilium dicit, contritionem aliquando ſolummodo iuſtificare, ſed duntaxat dicit contritionem aliquando eſſe charitate perfectam, & tunc peccata remittere etiam ante ſuſceptionem Sacramenti. Verba Tridentini ſunt huiuſmodi: *Docet præterea, & ſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur &c.* Neque dicas, dari non poſſe contritionem, quæ non ſit charitate perfecta, ac proinde, dum Concilium dicit, contritionem aliquando iuſtificare, vtique intelligit non omnem contritionem charitate formatam iuſtificare; contra enim impugnaberis; quia, dum Concilium dicit contritionem contingere, vt aliquando ſit charitate perfecta, ſumit contritionem in latiſsima ſignificatione prout comprehendit contritionem, & attritionem, quam alicubi appellat contritionem imperfectam, & ſic ſignificat, illam eſſe aliquando charitate perfectam, quia eſt contritio, ac proinde in hoc diſtinguit contritionem ab atritione.

6 Lupus non benè intelligit Tridentinum.

Tertiò, & per hoc ſignantèr impugnatur Michael Baij volens infundi gratiam, dum elicitur actus contritionis, non tamen remitti peccatum ante ſuſceptionem Sacramenti. Implicat ſaltem de lege ordinaria ſtare ſimul cum gratia peccatum, nam ſecus homo eſſet gratus Deo ratione gratiæ ſuſceptæ, & eidem ingratus, & inimicus ratione peccati in eodem permanentis, ſed hoc contingeret, ſi in actu, quo elicitur contritio, infunderetur in homine gratia, & non remitteretur peccatum, ergo &c.

7 Gratia non cō-patitur cū peccato.

Quartò, ex *D. Thoma in 4. diſtinct. 17. q. 2. art. 5. quæſtiunc. 3. in corpore*, vbi ſic habet. *Dicendum, quod quantuncunque paruus ſit dolor, dummodo ad rationem contritionis ſufficiat, omnem culpam delet.*

8 Opinio expreſſa D. Thomæ.

Pro complemento eorum, quæ ſub hoc titulo dicta ſunt, ſolum remanet ſoluenda quædam obiectio, quam adducit Magiſter Lupus ex damnatione propoſitionis, quam habuit Caietanus; hic enim, vt refert idem Lupus, aſſeruit quauis Dei ſuper omnia charitate, & nata hinc contritione iuſtificari hominem, ideoque taliter contritum peccatorem ſine prævia confeſsione, & abſolutione poſſe, & communicare, & celebrare; quæ tamen propoſitio fuit damnata per Concilium Tridentinum; ex hac damnatione infert Lupus, non quauis contritione charitate perfecta homines iuſtificari. Sed hæc ratio ex illa damnatione Tridentini deducta non euincit eiuſdem Lupi intentum, quandoquidem Caietanus duo dixit; Primum, homines quauis Dei ſuper omnia charitate, & nata inde contritione iuſtificari; & hoc non damnatur à Concilio; Secundum, hominem iuſtificatum ex vi contritionis poſſe accedere ad communionem non præmiſſa Sacramentali

9 Quid ſenſerit in hoc Caietanus.

tali confeſſione, & recepta abſolutione;
10 In quo opinio Caietani fuerit à Cõcilio damnata.
& hoc reprobat Concilium excipiendo à regula reprobationis Curatum, qui ex officio celebrare tenetur, quandò non habet copiam confeſſoris; atque ad hoc reprobandum pleriſque rationibus motum eſt Concilium; primò, quia ita videtur exigere excellentia, & dignitas Sacramenti Euchariſtiæ. Secundò, quia videtur medium tutius ad eandem Euchariſtiam dignè ſumendam confeſſio Sacramentalis cum contritione, quam ſimplex contritio, de qua poteſt dubitari, an ad perfectionem peruenerit. Tertiò, quia ipſa contritio, vt ſit valida, debet eſſe cum voto ſaltem implicito confeſſionis, quæ propterea ſemper præmittenda videtur ad eandem Euchariſtiam, quando poteſt.

ARTICULUS IV.

An ad iuſtificationem in Sacramento pænitentiæ requiratur contritio.

SUMMARIUM.

Ad iuſtificationem in Sacramento pænitentiæ non eſt neceſſaria contritio perfecta. 1.

Deducitur ſatis conuincentèr ex Concil. Trident. 2.

Si in Sacramento pænitentiæ requireretur perfecta contritio, iugum eſſet grauius in lege gratiæ, ac in lege veteri. 3.

Rationes, quibus innititur Requeſenius. 4.

Non facilè approbantur. 5.

Quamuis pænitentia ſit Sacramentum mortuorum, poteſt etiam viuis applicari. 6.

Diuerſa ratio de medicina corporali, & ſpirituali. 7.

1 Non eſt neceſſaria contritio perfecta.
CONcluſio. Ad iuſtificationem in Sacramento pænitentiæ non eſt neceſſaria contritio perfecta. Conueniunt omnes DD. Catholici, & definitum videtur à *Concilio Trident. ſeſ. 14. de pænit. c. 4.*, vbi loquens de atritione ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ metu prouenienteaſſerit, quod *quamuis ſine Sacramento pænitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pænitentiæ impetrandam diſponit.*

2 Expreſsè euincitur ex Concil. Trid.
Ex quibus Concilij verbis ad rem præſentem ſic argumentum efformò. Vbicumque in Sacramento pænitentiæ haberi poteſt gratia iuſtificatiua ſine perfecto contritionis actu, hic non eſt ſimplicitèr neceſſarius ad eandem gratiam conſequendam in eodem Sacramento, ſed ex eiuſdem Concilij diſpoſitione haberi poteſt in Sacramento pænitentiæ gratia iuſtificatiua per ſolam atritionem, ergo actus contritionis ad eandem conſequendam non eſt neceſſarius; vnde etiam *D. Thomas in 4. diſt. 6. q. 1. art. 3. quæſt. 1. ad quintum*, loquens de dolore prærequiſito ad baptiſmum aſſerit. *Ad hoc, vt homo ſe præparet ad gratiam in baptiſmo recipiendam prærequiritur fides, ſed non charitas, quia ſufficit atritio præcedens, & ſi non ſit contritio*; nec in hoc agnoſcenda eſt diuerſitas inter Sacramentum baptiſmi, & pænitentiæ, nam vtrumque ordinatur directè ad deletionem culpæ.

Ruſus eadem concluſio ex eo euincitur. Quod, ſi in Sacramento pænitentiæ prærequireretur contritio ad validitatem eiuſdem, iugum Chriſti Domini in lege Euangelica, & gratiæ eſſet grauius, ac eſſet illud Dei in lege veteri; ſiquidem in iſto iuſtificabantur peccatores per ſolam contritionem; in illo verò nempè in lege gratiæ præquireretur ad iuſtificationem contritio, & manifeſtatio, ſeu accuſatio peccatorum, quæ duo certè ſunt grauiora, ac ſit ſola contritio; hoc autem procul dubio derogaret excellentiæ legis gratiæ, & ſuauitati, quam prædicat Chriſtus Dominus ineſſe iugo legis à ſe poſitæ; Neque dicas, etiam in lege gratiæ ineſſe contritioni perfectæ vim iuſtificatiuam, ac proinde non eſſe inductum nouum grauamen, ſed nouum ſolum poſitum modum iuſtificationis; Contra enim impugnaberis, quia per Chriſtum Dominum inductum eſt onus confeſſionis Sacramentalis, quod antecedentèr non inerat; vnde, ſi ad hoc adimplendum requireretur contritio, eſſet additum ſupra onus eiuſdem nouum onus confeſſionis, & ſic nouum grauamen. Quamobrem dicendum eſt, quod Chriſtus Dominus inducendo nouum modum iuſtificationis per Sacramentalem confeſſionem, faciliori commodo antiquum onus leuauerit per ſolam atritionem; vnde *Concilium Tridentinum d. ſeſ. 14. c. 5.* dixit. *Confeſſionis difficultas aut peccati detegendi verecundia grauis quidem videri poſſet, niſi tot, tantiſque commodis, & conſolationibus leuaretur, quæ omnibus dignè ad hoc Sacramentum accedentibus per abſolutionem certiſſimè conferuntur.* 3 Iugum Domini eſſet grauius.

Alijs pluribus rationibus conatur *Requeſenius in breui ſua diſcept. Theolog. de honeſtate contrit., & atrit. diſp. 1. ſect. 2.* hanc concluſionem euincere; & primò ex diſcrimine, quod intercedit inter Sacramenta mortuorum, inter quæ numeratur Pænitentia, & Sacramenta viuorum afferens, quod data neceſſitate contritionis in Sacramento pænitentiæ, non tam hoc eſſet Sacramentum mortuorum, quam viuorum, quia præſupponeret vitam in ſuſcipiente ex vi actus contritionis iuſtificantis. 4 Rationes, quibus innititur Requeſenius.

Digitized by Google

tis. Secundò ex eo, quod contra omnem naturæ ordinem prærequireretur tanquã diſpoſitio id, quod eſt effectus Sacramentalis confeſſionis; per contritionem etenim induceretur gratia remiſſiua, quæ eſt effectus Sacramenti. Tertiò ex eo, quod licet omnia Sacramenta conſiderentur tanquã medicinæ, aliqua tamen dantur ad confortandos ſanos, aliqua ad inducendam ſanitatem in infirmis; ſicuti autem ex *D. Thoma tertia part. q. 80. art. 4. ad ſecundum, medicina, quæ datur iam liberatis à febri ad confortationem noceret, ſi daretur adhuc febricitantibus*, & è conuerſo medicina, quæ datur febricitantibus, noceret, ſi daretur iam liberatis à febri; ita, ſi Sacramenta, quæ dantur mortuis peccato, daretur viuis noceret &c. Si autem Sacramentum pænitentiæ ſuſciperetur à iam rediuiuis per actum contritionis, non prodeſſet &c.

Sed non libentèr fiderem his rationibus; non primæ, quia ex eo, quod ſit Sacramentum mortuorum Pænitentia, non

5 Sunt leuis roboris.

ſequitur, quod etiam viuis per gratiam non poſſit applicari, ſeu ab eiſdem ſuſcipi, vt videre eſt in ijs, qui confitentur ſibi conſcij tantum peccatorum venialium, vel fortè etiam læthalium, ſed per præcedentes confeſſiones remiſſorum. Dicitur igitur Sacramentum mortuorum, quia ex ſe natum eſt ad directè delenda peccata læthalia, ratione quorum homo dicitur mortuus gratiæ, huncque effectum præſtat, ſi ſubiectum talitèr mortuum inueniat; quod, ſi inueniat in eodem vitam ſpiritualem, eam auget; Neque per hoc deſinit eſſe Sacramentum mortuorum, cum retineat primariam ſuam rationem, quam exerceret, ſi ſubiectum eſſet aptum.

6 Poteſt Sacramentũ pænitẽtiæ etiã viuis applicari.

Non ſecundæ, quia inprimis hac ratione nedum ipſa contritio non eſſet neceſſaria in Sacramento pænitentiæ ad iuſtificationem peccatoris; ſed, nec poſſet coniungi cum ipſa Sacramentali confeſſione, nam contra omnem naturæ ordinem præcederet tanquam diſpoſitio id, quod eſt effectus Sacramenti, nempè gratia producta per ipſam contritionem. Deinde (& per hoc directè ſoluitur argumentum) nulla eſt repugnantia, quod actus, qui ſecundum ſe producit gratiam ſimplicem ſupernaturalem, concurrat tanquam diſpoſitio ad producendam gratiam vt Sacramentalem, & ſicuti Sacramentum pænitentiæ, quod eſt ſecundum ſe productiuum gratiæ concurrit, vt diſpoſitio ad gratiam producendam in ſuſceptione Euchariſtiæ, ita &c. Sed, an gratia Sacramentalis, quæ producitur in Sacramento pænitentiæ concurrente contritione perfecta, ſit diſtincta ab ea, quæ producitur per præuiam contritionem, dicam infra latè in ſequenti articulo.

Non tertiæ propter rationes ſuperius adductas, nam, licet Sacramenta omnia ſint medicinæ, ſed in diuerſo ordine, quorum aliqua applicantur ſanis, alia infirmis, non eſt tamen aliqua repugnantia, quin ea, quæ ex primaria ſui ratione ſunt applicabilia infirmis ſpiritualibus, poſſint etiam cum aliquo effectu applicari ſanis, vt ſupra diximus in eo, qui confeſſionem Sacramentalem habet ſibi conſcius dumtaxat peccatorum venialium; Nec medicinę corporales habent omnimodam proportionem cum ſpiritualibus, adeo vt, ſicuti illæ, quæ in corporalibus applicantur infirmis, nocent ſanis, & è contra, ita in ſpiritualibus, quæ applicantur infirmis, non poſſint ſanis applicari. Ratio diuerſitatis ea eſt, quia medicinæ corporales habent limitatam virtutem ad certos, & determinatos effectus in certo ordine; Sacramenta verò, vtpotè procedentia à virtute illimitata Dei, licet ordinentur ad effectus in ſuo cuiuſque ordine, habent tamen latitudinem, vt ſignantèr in Sacramento pænitentiæ, quod non ſolum habet producere primam gratiam in mortuis peccato, ſed etiam ſecundam in ijs, qui vitam receperunt, vel per præcedentes confeſſiones, vel per actum contritionis.

7 Diuerſa ratio de medicina corporali, & ſpirituali:

ARTICULUS V.

An concurrente in confeſſione Sacramentali contritione perfecta producatur gratia diſtincta per confeſſionem ab illa, quæ præintelligitur producta per contritionem.

SUMMARIUM.

Series quæſtionis exponitur. 1.
Rationes ſuadentes non produci gratiam diſtinctam. 2.
Rationes ſuadentes gratiam diſtinctam produci. 3.
Probabilius diſtincta producitur. 4.
Soluuntur rationes oppoſitæ ſententiæ. 5.

SUppono primò, quod quis habiturus confeſſionem peccatorũ ſuorum, quorum ſibi eſt conſcius, præmiſerit actum contritionis perfectæ. Secundò, quod actui contritionis perfectæ ſit debita gratia remiſſiua etiam antecedentèr ad Sacramentum pænitentiæ. Tertiò, quod Sacramentali confeſſioni ritè habitæ cum debitis diſpoſitionibus ex promiſſione Diuina etiam ſit debita gratia, & tunc inquiro, an per contritionem præhabitam, & per confeſſionem

1 Status quæſtionis exponitur.

nem

nem ſubſequentem producatur gratia diſtincta, an vero eadem ſolummodo cum diuerſo connotato, quatenus producta per contritionem ſit gratia ſupernaturalis, ſed non Sacramentalis, vt vero connectitur cum Sacramento tranſeat in Sacramentalem.

Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod ex contritione, & Sacramentali confeſſione integratur vnum Sacramentum in ordine ad remiſſionem peccatorum, ex vno

2 Rationes ſuadentes vnam tantum gratiã produci.

autem, & eodem Sacramento, non niſi idem effectus videtur conſequi. Accedit, quod non videtur congruum eidem cauſæ duplicem effectum in eodem genere, & ordine aſſignare, eidem autem contritioni duplex effectus aſſignaretur, alter, dum elicitur eadem contritio ſecundum ſe, quæ ſecundum omnes iuſtificat, ſi ſit perfecta, aſſerente *Concil. Trid. ſeſſ. 14. c. 4. Docet præterea, & ſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur*; alter, dum ſimul cum eadem ſuſcipitur Sacramentum.

Ex alia parte, cum eadem contritio conſiderari poſſit ſecundum duplicem ſtatum, nempe ſecundum ſe, & ſecundum quod coniungitur cum Sacramentali confeſſione, cum qua conſtituit materiam proxi-

3 Rationes ſuadentes produci diſtinctam.

mam Sacramenti, nõ videtur incongruum, quod duplicem ſecundum illum diuerſum ſtatum poſſit effectum conſequi, &, ſicuti baptiſmo in voto correſpondet gratia, qui, ſi in re ſuſcipiatur, nouam gratiam Sacramentalem ſortitur, ita non videtur hæſitandum, ſi dicatur, quod contritioni cum voto confeſſionis correſpondeat gratia, quæ, ſi deinde coniungatur cum Sacramentali confeſſione in re nouam gratiam Sacramentalem ſortiatur. Quid iam concludendum?

Concluſio. Probabilius eſt concurrente præuia contritione perfecta cum Sacramentali confeſſione nouam, diſtinctamque

4 Diſtincta producitur.

gratiam produci in Sacramento pænitentiæ ab illa, quæ correſpondet ſimplici contritioni.

Ratio eſt, quia ſuſcipienti digne Sacramentum pænitentiæ promiſſus eſt effectus eiuſdem Sacramenti, qui non impeditur ex eo, quod præceſſerit in eodem ſuſcipiente gratia iuſtificans; ergo, cum ex vno capite per actum contritionis acquiratur gratia iuſtificatiua, & ex alio capite Sacramento rite ſuſcepto ſit debita ex Diuina promiſſione gratia, non erit, cur gratia, quæ recipitur vigore Sacramenti, non ſit diſtincta ab ea, quæ intelligitur recepta vigore præcedentis contritionis perfectæ.

Neque obſtant, quæ pro contraria ratione dubitandi afferebantur attento diuerſo ſtatu contritionis conſideratæ ſecundum ſe, & prout coniungitur cum Sacramentali confeſſione potiſſimum quando coniungitur cum Sacramentali confeſſione, effectus, qui producitur, attribuatur Sacramento, & ſit ex opere operato; vnde dici poteſt, quod eadem contritio ſecundum ſe ſumpta cauſet per ſe gratiam, prout vero coniungitur cum Sacramento ſe habeat tanquam diſpoſitio ad eandem; ex quibus corruunt, quæ ſecundo loco dicebantur, quod ſcilicet eidem cauſæ congrue non attribuatur duplex effectus, corruunt, inquam, quia non conſideratur in præſenti caſu, cauſa in eodem ſtatu, ſed in diuerſo, nec ſecundus effectus eidem tribuitur, ſed Sacramento ſuppoſita contritione tanquam diſpoſitione.

5 Soluuntur rationes oppoſitæ ſententiæ.

ARTICVLVS VI.

An contritio habeat vim ſecundum ſe ad ſanctificandum hominem, ſitque forma, an ſolum diſpoſitio ad iuſtitiam.

SVMMARIVM.

Doctores ſentientes non eſſe formam iuſtificantem. 1
Rationes pro eadem deductæ ex Sacris Scripturis. 2.
Ex Sanctis Patribus. 3.
Ex definitione Concil. Trid. 4.
Ex intrinſecis rationibus. 5.
Sententia aſſerens perfectam contritionem formaliter iuſtificare. 6.
Deducitur primò ex Sacris Scripturis. 7.
Ex Sanctis Patribus. 8.
Ex Concilio Tridentino. 9.
Rationes plures pro hac ſecunda ſententia. 10.
Verius eſt contritionem non eſſe formam iuſtificantem. 11.
Scripturæ loca pro prima ſententia adducta hoc euincunt, nec procedunt ſolum ex operibus ex viribus naturæ procedentibus. 12.
Auctoritates item SS. PP. non ſunt intelligendæ de contritione imperfecta, vel viribus naturæ elicita. 13.
Senſus, ſecundum quem procedit Concil. Trident. 14.
Rationes aliquæ pro hac ſecunda opinione. 15.
Iuſtificatio fit per habitum. 16.
Datur ſecundum menſuram diſpoſitionis vniuſcuiuſque. 17.
Concilium Tridentinum loquitur de iuſtificatione etiam extra Sacramentum. 18.
Ex mente D. Thomæ contritio eſt diſpoſitio ad gratiam iuſtificantem. 19.

QUæſtionem aggredimur, multis difficultatibus obuolutam propter diuer-

ſa Scripturæ loca, propter diuerſas SS.PP. auctoritates, propter varias Conciliorum definitiones, quæ videntur ad inuicem pugnare. Duplicem potiſſimum circa eandem inuenio ſententiam, quarum vnaquæque æquis videtur rationibus, & auctoritatibus inniti.

1 Sententia aſſerens nõ eſſe formam iuſtificantem.

Prima docet, contritionem non eſſe formam ſanctificantem, ſed diſpoſitionem ad illam, & iuxta hanc procedunt *D. Thomas prima ſecundæ q. 113. art. 5. & 8., Scotus in 4. diſt. 14. q. 2. art. 2., & ibi Durandus q. 1., Paludanus q. 1. art. 1., Gabriel. q. 2. art. 1., Albertus Pighius contr. 2., & 9.* Probant primò hanc opinionem pluribus Scripturæ locis, *Pauli ad Romanos 3., & 4.* vbi aſſerit homines non iuſtificari ex operibus, *Pſ. 50.* vbi Dauid exponit Deo cor contritum, & humiliatum, & virtute eiuſdem petit, vt non deſpiciatur à Deo, *Prouerb. 28.* Ibi. *Qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit ea, miſericordiam conſequetur*, vbi vides, quod miſericordia ſit effectus confeſſionis, & pænitentiæ. Alia plura colligunt huius ſententiæ Patroni Scripturæ loca ad ipſam confirmandam, quæ omnia coincidunt in eundem ſenſum cum præcedentibus.

2 Rationes deductæ ex Sacris Scripturis.

Secundò, probant ex SS.PP. auctoritatibus *D. Ambr. lib. 1. de pænit. c. 4.* circa finem. *Expectat Dominus gemitus noſtros, ſed temporales, vt remittat perpetuos. Expectat lacrimas noſtras, vt infundat pietatem ſuam. D. Auguſtini in Enchiridio c. 65. Neque de magnis criminibus dimittendis deſperanda eſt miſericordia pænitentiam agentibus. Caſſiani collat. 20. c. 8. Etiam, ſi hæc omnia fecerimus non erunt idonea ad expiationem ſcelerum, niſi ea bonitas Domini, clementiaque deleuerit. Tertuliani lib. de pænit. c. 4. Qui omnibus delictis veniam per iudicium deſtinauit, idem veniam per gratiam ſpopondit dicens ad Populum, Pænitere, & ſaluum faciam te.* Alia, & ſimilia ex alijs SS. PP. ad hoc confirmandum adducunt.

3 Ex SS. PP.

Tertiò, probant ex *Concil. Trident. ſeſ. 6. c. 14.* vbi dicitur, quod pæna æterna non ex operibus noſtris, ſed gratis ſimul cum culpa remittitur; ſi remitteretur autem formaliter per contritionem, non gratis remitteretur. Item *ex ead. ſeſ. 6. c. 6.* vbi pænitentia, & dilectio Dei dicuntur præparationes ad iuſtificationem, & *ibid. c. 7.* docet ad hanc diſpoſitionem conſequi iuſtificationem, ergo formalitèr per illam contritionem peccator non iuſtificatur. Item ex *eadem ſeſ. can. 3.* vbi, cum fide, & ſpe numeratur dilectio, & pænitentia in ordine ad iuſtificationem acquirendam; certum autem eſt ſpem, & fidem non eſſe, niſi diſpoſitiones, non verò formam ſanctificantem. Item ex *eadem ſeſ. 6. c. 7.* vbi dicitur, iuſtitiam inhærentem infundi nobis iuxta diſpoſitionem, ergo actus non eſt forma, ſed diſpoſitio, iuxta quam infunditur habitus.

4 Ex Cõcil. Triden.

Quartò, probant varijs rationibus, & primò ex infinitate peccati arguunt actum contritionis non eſſe formam iuſtificatiuam formaliter, cum talis actus non ſit infinitus ſimpliciter, & hac ratione vtitur *Egidius tom. 2. de Sacram. dub. 2.* Secundò, ex ratione maculæ habitualis, cui formaliter non opponitur actus. Tertiò, ex ratione iuſtitiæ inhærentis, quæ haberi non poteſt, niſi per habitum; actus autem contritionis non permanet, ſed tranſit, ideoque in eodem non poteſt formaliter conſiſtere iuſtificatio, quæ eſt iuſtitia permanens. Quartò, ex ratione maculæ peccati, quæ dicit priuationem gratiæ habitualis, quæ propterea macula auferri non poteſt, niſi per reparationem eiuſdem gratiæ. Quintò, ex auerſione à Deo, quæ per peccatum mortiferum inducitur, & eſt habitualis; per contritionem autem fit ſolum ad Deum conuerſio actualis, quæ compati poteſt cum auerſione habituali ab ipſo, quæ propterea auferenda eſt per habitum. Sextò, ex eo, quod actus contritionis ſit diſpoſitio ad habitum ſanctificantem, quæ propterea non poteſt eſſe eiuſdem forma. Septimò, ex eo probant, quod, ſi actus contritionis eſſet forma ſanctificans, poſſet homo per talem actum mereri remiſſionem peccati mortalis, & primam gratiam habitualem de condigno, quod non videtur dicendum, cum coincideret cum errore Pelegianorum aſſerentium, dari meritum primæ gratiæ. Quod autem per talem actum mereretur talem primam gratiam habitualem ex eo euincitur, quia talis actus vtpote ſanctificans eſſet opus amici, quod propterea mereretur de condigno primam infuſionem habitus, & ſicuti homo iuſtus, quia eſt amicus Dei per actum amoris, & dilectionis Dei meretur augmentum eiuſdem gratiæ, ita non eſſet, cur ille primus actus, ſi eſſet ex ſe ſanctificans, vtpote ab amico Dei elicitus, primam gratiam non mereretur.

5 Ex intrinſecis probationibus.

Secunda ſententia docet actum contritionis perfectæ, & dilectionis Dei ſuper omnia eſſe ex ſe iuſtificatiuum hominis formalitèr, & eſſe formam iuſtificantem, atque pro hac opinione ſtant *Ioannes Vincentius ex familia Dominicana lib. de gratia Chriſti q. 1., Ianſenius cap. 4. concordiæ in illud Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, Ricardus art. 2. §. grauitèr, Gaſpar Caſalius de quadripart. iuſt. part. 1. c. 16., & lib. 2. part. prima c. 2.*, atque hanc fuiſſe opinionem antiquorum Thomiſtarum teſtatur *Baſilius Legionenſis tom. 1. var. reſol. 2. pag. 531.*

6 Sententia aſſerens eſſe formã iuſtificantem.

Hæc

Digitized by Google

7 Euincitur ex Sacris Scripturis.

Hæc etiam opinio probatur primò varijs Scripturæ locis primò Ioannis c. 14. *Qui diligit me, mandata mea ſeruabit, & Pater meus diliget eum.* Prouerb. 10. *Vniuerſa delicta operit charitas, prima Petri c. 4. charitas operit multitudinem peccatorum*, quæ loca atribuunt charitati directè remiſſionem peccatorum.

8 Ex SS. PP. auctoritatibus.

Secundò auctoritatibus Sanctorum PP. *Auguſtini lib. de natur., & gratia c. 42.* Ibi. *Charitas veriſſima, pleniſſima, perfectiſſimaque iuſtitia eſt*, eiuſdem *Auguſtini tom. 9. tract. 9. in Epiſtolam Ioannis. Anima fœda eſt per iniquitatem, amando Deum pulchra efficitur*; Hoc idem colligitur ex *Criſoſtomo hom. 7. in 2. ad Thimoth., ex Hieronymo Epiſt. 27., ex Gregorio Hom. 23. in Euang.* Neque hic audiendos aſſerunt, qui dicunt huiuſmodi auctoritates, ſicuti loca allegata Sacræ Scripturæ intelligenda eſſe ſolummodo de habitu charitatis, qui ſubſequitur ad iuſtificationem, non de actu ipſo contritionis, ſeu dilectionis Dei;

Solutio inſtantiæ oppoſitæ.

Non, inquam, audiendos eſſe; nam Auguſtinus in allegatis locis apertè explicat, ſe loqui de charitate actuali, dum dicit *charitas de corde puro, & conſcientia bona*, quæ certè non poteſt intelligi, niſi de actuali, quæ ſola dicitur eſſe de corde puro, quia eſt à voluntate cum auxilio Dei; idem intelligendum eſt de locis Sacræ Scripturæ, quæ ex tenore verborum apparet loqui de dilectione actuali. *Qui diligit me*, quæ indicant motum creaturæ in Deum per dilectionem.

9 Ex Concil. Trident.

Tertiò, ex *Concil. Trident. ſeſ. 14. c. 4.* vbi dicit contritionem charitate formatam renouare hominem, quæ certè verba renouationem referunt in ipſam contritionem ex motiuo dilectionis Dei; item ex *ſeſ. 6. c. 14.* vbi Concilium tribuit remiſſionem peccati, & pœnæ æternæ voto Sacramenti, quod imbibitur in ipſa contritione; votum autem eſt actus, non habitus.

Quartò rationibus, quarum prima eſt oppoſita præcedentis opinionis primæ rationi, quod ſcilicet peccatum non habeat infinitatem, quæ proinde poteſt tolli per actum contritionis etiam finitum. Secunda, quia data etiam, quod peccatum mortiferum relinquat in peccatore maculam habitualem, non eſt tamen difficultas, quin hæc poſſit tolli per actum contritionis, nam ſicuti per actum peccaminoſum tollitur gratia habitualis, ita non eſt, cur per actum contritionis ipſi oppoſitum non poſſit tolli macula habitualis. Tertia eſt, quia homo per actum contritionis perfectæ poteſt dici iuſtificatus per iuſtitiam inhærentem, ſiquidem Concilium Tridentinum exigens talem iuſtitiam voluit ſolum excludere iuſtitiam per ſolam extrinſecam acceptationem, aut imputationem Dei, & Chriſti, & voluit aliquid in nobis requiri, quo verè iuſtificamur; hoc autem habetur per formalem actum contritionis, ſeu dilectionis Dei ſuper omnia. Deinde non obſtat, quod talis actus tranſeat, ne dicatur inhærens; nam etiam actus peccaminoſus tranſit ſecundum ſuum eſſe phyſicum, & tamen macula dicitur inhærere peccanti, cum dicatur talis, etiam ſi ipſe actus tranſierit. Quarta eſt, quia per contritionem tollitur auerſio habitualis a Deo relicta per peccatum; eſt etenim contritio amor Dei, vt vltimi finis ſupernaturalis; non poteſt autem eſſe hic reſpectus per amorem ad Deum, tanquam ad vltimum finem ſupernaturalem, quin ſimul ſit receſſus à quacunque eiuſdem auerſione, & ſicuti, vt ſupra dicebamus, peccatum aufert gratiam habitualem, ita contritio aufert maculam peccati, & auerſionem virtualem a Deo. Quintò, quia nulla videtur repugnantia, quin prima gratia iuſtificans poſſit acquiri per actum meritorium ſuppoſito auxilio Dei ſupernaturali; nec obſtat *Concil. Tridentinum ſeſ. 6. c. 8.* negans primam gratiam iuſtificantem poſſe cadere ſub meritum; quia, vt explicat *Vaſquez diſp. 219. c. 1.* Concilium intelligendum eſt de primo auxilio, reſpectu cuius etiam eſt negandum meritum congruum, nec in hoc eſt aliqua coincidentia cum Pelagianis, eo quia illi procedebant, attentis præciſe naturæ viribus. Atque per has videntur confutari omnes præcedentis ſententiæ rationes. Quid jam eſt concludendum?

10 Rationes plures pro hac ſententia.

11 Formaliter nõ iuſtificat, ſed tantum diſpoſitiuè.

Concluſio. Probabilius, immò verius eſt per actum contritionis homines formaliter non iuſtificari, ſeu, quod idem eſt, contritionem non eſſe formam iuſtificantem, ſed diſpoſitionem ad illam. Conueniunt omnes pro prima ſententia allegati.

12 Scripturæ loca pro prima ſententia adducta nõ procedunt de actibus ex viribus naturæ.

Sacræ Scripturæ loca pro hac ſententia allegata videntur primò eandem concludenter euincere; Neque arbitrandum eſt, cum *Vaſquez. prima ſecundæ diſp. 103. c. 7., & diſp. 210. c. 8., & prima part. 89. c. 8.* prædicta loca excludere ſolum opera ex viribus naturæ, quæ nullo modo concurrunt ad iuſtificationem. Non, inquam, arbitrandum, quia ex tenore verborum clarè liquet, in eiſdem eſſe ſermonem de operibus elicitis ex ſpeciali Dei auxilio, cum eiſdem dicatur ſubſequi iuſtificatio, quæ nullo modo poteſt correſpondere actibus ex naturæ viribus elicitis, cum iſti nullam habeant proportionem cum eadem iuſtificatione, & cum dicatur iuſtificatio ſubſequi, non poteſt dici conſiſtere in eiuſdem actibus, quantumuis elicitis ex ſpeciali Dei auxilio. Signantèr ad illud *Pſal. 50.* dicendum

dum eſt, ſatis apparere procedere de corde contrito, & humiliato, quod haberi nequit ſine Dei particulari auxilio, quod idem intelligendum eſt de alijs Scripturæ locis allegatis.

Secundò, eadem concluſio euincitur ex allatis SS. PP. auctoritatibus, quæ, vt malè nonnulli explicant, non ſunt intelligendæ,

13 Auctoritates SS. PP. quomodo intelligẽdæ.

vel de contritione imperfecta, vel de pænitentia procedente dumtaxat ex viribus naturæ; cum etenim conſequantur tanquam diſpoſitiones effectum gratiæ, & remiſſionis, non poſſunt eſſe ex pænitentia imperfecta, nec ex viribus naturæ; cæteroqui iſtæ auctoritates coinciderent cum errore Pelagianorum.

Tertiò, euincitur ex definitionibus allatis Concil. Trident., quibus adde id, quod in eodem *Concil. ſeſ. 6. de iuſtificatione c. 7.* habetur, nempe *eiuſdem formalem vnicam eſſe iuſtitiam Dei, non qua ipſe iuſtus eſt, ſed qua nos iuſtos facit*, & paulò poſt ſubdit. *Id autem in hac impij iuſtificatione fit, dum eiuſdem Sanctiſſimæ Paſſionis merito per Spiritum Sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iuſtificantur, atque in ipſis inhæret.*

14 Germanus ſenſus Cōcil. Trident.

Nec obſtant alia Concilij loca per aduerſarios, ſeu aſſertores ſecundæ ſententiæ afferuntur, non primum deſumptum ex *ſeſ. 14. c. 4.* vbi dicitur, *contritionem charitate perfectam reconciliare hominem Deo* (non item, vt referunt Aduerſarij) *renouare*, quia hic textus intelligendus eſt procedere diſpoſitiuè, non formaliter, vt colligitur ex verbis præcedentibus eiuſdem Concilij, Ibi *Ita demum præparat ad remiſſionem peccatorum*; Non ſecundum deſumptum ex *ſeſ. 6. c. 14.*, quia ibi ſolum dicitur; quod *pœna æterna, vel Sacramento, vel Sacramenti voto vna cum culpa remittitur*, quod certum eſt, quia non poteſt eſſe vera contritio ſine voto Sacramenti ſaltem implicito; per hoc tamen non euincitur, quod formaliter remittatur peccatum per votum Sacramenti, ſed dumtaxat diſpoſitiuè.

Quartò, euincitur ex nonnullis, non tamen omnibus rationibus pro prima ſententia allegatis; non, inquam, omnibus,

15 Rationes pro hac noſtra opinione.

nam deſumpta ex infinitate peccati in noſtris principijs, ſecundum quæ in peccato nullam agnoſcimus infinitatem, nec in ratione malitiæ, nec in ratione offenſæ, nullam vim habent. Dixi *nonnullis*, præcipuè illis, quibus dicitur, quod iuſtificatio inhæreat, quod contritio ſit diſpoſitio ad iuſtificationem, quod iuſtificatio infundatur in cordibus noſtris &c. In alijs rationibus pro prima ſententia adductis non valdè fidimus; vnde etiam non immoramur in confutandis rationibus, quæ per aduerſarios in earum euerſione fuerunt adductæ.

Pro complemento ad magis confirmandam concluſionem propoſitam placet, duo adducere. Primum id, quod ſatis communiter circunfertur, nempe iuſtificationem noſtram fieri per habitum, hocque eſſe de fide, quod ſatis concludenter videtur euinci ex *Concil. Trid. ſeſ. 6. c. 7.*, vbi primò dicitur, quod præparationem, & diſpoſitionem, quæ fit per contritionem, ſubſequatur iuſtificatio, ergo tanquam effectus iuſtificatio diſtinguitur ab ipſa præparatione. Secundò, quia ibi dicitur, quod iuſtificatio eſt renouatio interioris hominis per ſuſceptionem gratiæ, & donorum, vnde homo ex iniuſto fit iuſtus. Tertiò, quia cauſa formalis iuſtificationis, vt ibidem dicitur, eſt iuſtitia Dei, non qua ipſe iuſtus eſt, ſed qua nos iuſtos facit, ex quibus verbis apparet attribui iuſtificationem iuſtitiæ, qua nos Deus iuſtos facit, vnde eſt opus Dei quo iuſtitiam eius in nobis recipimus. Quartò, quia ibidem dicitur, quod Spiritus Sanctus hanc iuſtitiam, qua iuſtificamur, partiatur prout vult, & ſecundum propriam cuiuſque diſpoſitionem, ergo eſt diſtincta ab ipſa diſpoſitione. Quintò, quia ibi dicitur neminem fieri iuſtum, niſi, cui merita paſſionis Domini Ieſu Chriſti communicantur; id tamen in hac impij iuſtificatione fit, dum eiuſdem Sanctiſſimæ Paſſionis merito per Spiritum Sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iuſtificantur; hæc autem diffuſio non poteſt eſſe, niſi per habitum, maximè, cum ſubdatur; *atque ipſis inhæret*; Neque arbitrandum eſt, in eo textu Concilij eſſe ſolummodo ſermonem de iuſtificatione per Sacramentum, vel de iuſtificatione reſpectu paruulorum; Non, inquam, arbitrandum, quia Concilium loquens in præcedentibus capitibus de diſpoſitione requiſita ad hanc iuſtificationem adultorum, adducit textus Sacræ Scripturæ indicantes contritionem etiam extra Sacramentum. *Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos* Zacchariæ primò; *Confide fili remittuntur tibi peccata tua*; *Matthæi 9.*, *& Marci 2.*, & poſtea idem *Concilium in cap. 7.* ſubdit. *Hanc diſpoſitionem, ſeu præparationem iuſtificatio ipſa ſubſequitur*, quod ſatis indicat, Concilium loqui etiam de iuſtificatione extra Sacramentum; cæteroqui Concilium ipſum nunquam egiſſet de iuſtificatione adultorum extra Sacramentum, & ſic eſſet diminuta doctrina Concilij in re magni momenti.

16 Iuſtificatio fit per formam inhærentem.

17 Solo Deum iuxta diſpoſitionem recipiẽtis.

18 Conciliũ Tridentinũ loquitur de iuſtificatione etiam extra Sacramentũ.

Deinde, quamuis non eſſet de fide, iuſtificationem fieri per habitum, denegari tamen non poteſt, quin hoc ſit certius, dum enim verſatur dubium, an ſit de fide, quod pleriſque, & ſanè ſanioris doctrinæ affirmant, emanat, quod ſaltem proximè acce-

accedat ad eandem, adeoque, quod tutioribus innitatur rationibus.

Secundum eſt, quod in eandem concluſionem videatur tranſiſſe D. Thomas, cuius auctoritas magni habenda eſt in ſimilibus controuerſijs. Ipſe *prima ſecunda q. 113. art. 8.*, & pluribus alijs in locis ſparſim tradit actum contritionis perfectæ eſſe diſpoſitionem ad iuſtificationem; diſpoſitio autem non eſt forma, ad quam diſponit; Neque hic audiendus eſt *Vaſquez diſp. 203. c. 9.*, dum dicit, D. Thomam intelligendum eſſe non de diſpoſitione, quæ ex parte efficientis præcedit formam, ſed de diſpoſitione ex parte paſſi, vt recipiat habitum; Non, inquam, audiendus eſt, quia in primis actus ipſe contritionis, vt informatus Diuino auxilio ſe tenet ex parte principij, ſicuti ipſum auxilium, ſeu motus Dei ſe tenet ex parte eiuſdem. Deinde dato etiam, quod ſe teneat ex parte paſſi, tum etiam reſpectu ipſius ſit diſpoſitio ad recipiendum habitum, in quo iuxta mentem Concilij ſupra explicatam conſiſtit iuſtificatio, vtique non poteſt eſſe eadem iuſtificatio, cum diſpoſitio non ſit forma, ad quam diſponit, vt videre etiam eſt in diſpoſitionibus Phyſicis ſe tenentibus ex parte ſubiecti.

19 Ex mẽte D. Thomę contritio eſt diſpoſitio ad gratiam.

ARTICULUS VII.

An actus contritionis perfectæ in homine iuſto formalitèr magis ipſum ſanctificet, ſeu habeat rationem formæ magis ſanctificantis.

SUMMARIUM.

Rationes ſuadentes per ſe augere primam gratiam iuſtificantem. 1.

Probabilius formalitèr non auget. 2.

Actus ille contritionis in homine iuſto non egreditur limites diſpoſitionis. 3.

Si eſſet forma iuſtificans augeret gratiam in Beatis, & ius ad gloriam in animabus purgantibus. 4.

Excluditur ratio Turriani volentis augeri gratiam ſolam extenſiuè ſine iure ad maiorem gloriam. 5.

Data diſtinctione habitus charitatis ab habitu gratiæ ille formaliter non ſanctificaret. 6.

Actus dilectionis Dei cum auxilio actuali ſupernaturali poteſt mereri primam gratiam. 7.

Diſcrimen inter actum contritionis elicitum ab homine iuſto, & elicitum à peccatore. 8.

NOnnulli, quantumuis aſſerant, actum contritionis non habere rationem formæ iuſtificantis reſpectu peccatoris infecti labe læthali, aſſerunt tamen reſpectu hominis iuſti habere vim formæ ad augendam iuſtitiam, ad quod aſſerendum pluribus rationibus mouentur.

Primò, quia, licet actus dilectionis Dei non ſit meritorius de condigno primæ gratiæ, ratione tamen perſonæ iuſtæ poteſt 1 eſſe meritorius augmenti gratiæ, ergo etiam, licet non ſit forma potens primò ſanctificare, poteſt tamen eſſe forma augens ſanctitatem. Secundò, quia ex propria conditione actus primus contritionis ordinatur ad auferendum obicem primæ gratiæ, alij vero ſubſequentes ſuppoſita iuſtificatione ad augendam eandem, non enim eſſe poſſunt ad primam, quia illam ſupponunt. Tertiò, quia, licet primus actus præcedens iuſtificationem formalitèr non iuſtificet, hoc eſt, quia non eſt actus amici Dei, ſed ſecundus actus, alijque ſubſequentes iuſtificationem ſunt actus amici Dei, ergo poterunt formalitèr ſanctificare, ſeu augere iuſtitiam ſanctificantem. His tamen non obſtantibus ſit.

Sententia aſſerẽs formalitèr per ſe augere gratiã.

Concluſio. Probabilius, ſeu certius eſt, 2 huiuſmodi actum etiam in homine iuſto formalitèr non augere iuſtitiam, ſeu non eſſe formam augentem ſanctificationem.

Probabilius formalitèr nõ auget.

Probatur primò, quia actus contritionis eſt eiuſdem naturæ, & conditionis elicitus ante iuſtificationem, ac elicitus poſt eandem acquiſitam, ſiquidem in vtroque ſtatu eſt diſpoſitio ad acquirendam iuſtitiam, ille ad primam gratiam, iſte ad augmentum eiuſdem, ſed elicitus ante iuſtificationem non iuſtificat formalitèr, nec eſt forma inducens primam iuſtitiam, ergo etiam elicitus poſt eandem acquiſitam non augebit formalitèr, nec erit forma eandem iuſtitiam adaugens; Neque dicas, actum elicitum poſt iuſtificationem acquiſitam eſſe actum amici Dei, elicitum vero ante illam non eſſe actum amici, ideoque non eſſe eiuſdem naturæ, & conditionis, ac proinde poſſe in primo caſu formalitèr ſanctificare; non ſic in ſecundo; Contra 3 enim impugnaberis, quia in primis hoc argumentum nimis probat; probat enim, quod actus contritionis elicitus ex motiuo charitatis neque diſpoſitiuè conferat ad ſanctitatem acquirendam in peccatore, ſiquidem, cum diſpoſitio debeat eſſe in eodem ordine, in quo eſt forma, ad quam diſponit, ſicuti hæc forma non poteſt eſſe, niſi ab actu amici Dei, ita, nec illa diſpoſitio. Deinde præexiſtentia iuſtificationis per habitum gratiæ dignificat quidem quodamodo actum, qui elicitur ab homine iuſto, non tamen reddit ipſum actum ex

Non excedit limites diſpoſitionis.

ſe

Digitized by Google

ſe formalitèr magis iuſtificantem, ergo maior iuſtificatio formalitèr non prouenit ab ipſo actu contritionis, ſeu dilectionis Dei, vt informato præcedenti habitu gratiæ, ſed ab augmento eiuſdem gratiæ, ad quod ipſe actus diſponit. Antecedens probatur, quia illa maior iuſtitia, ſeu augmentum iuſtitiæ, nec formalitèr competit actui contritionis, ſeu dilectionis Dei, nec habitui gratiæ præexiſtentis; non ipſi actui, quia ipſe ſolum eſt diſpoſitio, non forma; non habitui gratiæ præcedentis, quia ipſa ſolum habet iuſtificare formalitèr in eo gradu, in quo eſt, ergo debet prouenire ſolum diſpoſitiuè ab vtroque, formalitèr autem ab augmento gratiæ, quod inde producitur.

Probatur ſecundò, quia, ſi actus dilectionis Dei, ſeu contritionis eſſet forma magis ſanctificans, ſeu adaugens ſanctitatem, & iuſtitiam, animæ in purgatorio exiſtentes poſſent in ſanctitate creſcere, & acquirere ius ad maiorem gradum gloriæ; ſed hoc eſt contra communem conſenſum Eccleſiæ, & Sanctorum PP., ergo non eſt propriè forma ſanctificans, ſeu adaugens ſanctitatem, & iuſtitiam. Maior probatur, quia animæ in purgatorio exiſtentes poſſunt elicere actus dilectionis Dei, ergo, ſi eiſdem eſſet intrinſecè imbibita formalitèr maior ſanctificatio, exercentes eoſdem actus magis formalitèr ſanctificarentur. Confirmatur, quia Beati etiam in patria ſemper magis, & magis ſanctificarentur, quia ſemper actus dilectionis Dei eliciunt. Neque hic audiendus eſt, *Turrianus tract. de gratia diſp. 4. dub. 17. n. 6.* aſſerens per actus dilectionis Dei elicitos in purgatorio augeri ſolummodo ſanctitatem extenſiuè, quia additur noua forma ſanctitatis ſine iure ad maiorem gloriam; quod probat ſuppoſitione habita, quod habitus charitatis, & gratiæ diſtinguantur, quorum tamen quilibet ſanctificat; vtrique tamen ſimul non debetur maior gloria; ex quo videtur inferre (ſed neſcio quomodo) quod in purgatorio augeri poſſit per huiuſmodi actus extenſiuè ſanctitas ſine maiori iure ad gloriam. Non, inquam, audiendus eſt; nam dato, quod intrinſecè actibus dilectionis Dei, ſeu contritionis, ſit imbibita forma ſanctificationis, & huic ſit annexum ab intrinſeco, & ex natura ſua ius ad gloriam independentèr à fauore Dei extrinſeco, non video, cur hæc ſanctitas formalitèr cum iure ad gloriam per nouos actus dilectionis Dei non debeat augeri, quod ſecus eſſet, ſi ſe haberent per modum diſpoſitionis, vel meriti; nec illud, quod addit de habitu charitatis, & gratiæ ſuppoſita eorundem diſtinctione quidquam euincit, ſiquidem ex *Concil. Trident. ſeſ. 6. c. 7.*

4 Si eſſet forma augeret gratiã, & ius ad gloriam in Beatis, & in animabus purgãtibus.

5 Excluditur ratio Turriani volẽtis augeri ſolummodo gratiam extenſiuè.

vnica eſt cauſa formalis noſtræ iuſtificationis, nempè habitus gratiæ, & data diſtinctione habitus charitatis ab habitu gratiæ ille ſeorſim, & ſe ſolo non eſſet forma ſanctificans, vt latè, & benè probat *Cacheranus tom. 2. Theologiæ aſſertiuæ tract. 4. de gratia c. 2. §. 3. n. 24.* præcipuè ex eo, quod forma, quæ ſecundum præſentem ſtatum iuſtificat, eſt iuſtitia eſſentialis reddens iuſtum ſimplicitèr, & in eſſendo; huiuſmodi autem non eſt habitus charitatis, qui cum ſit virtus rectificat ſolum in ordine ad operari, non in ordine ad eſſe. Hæc ferè ad verbum idem Cacheranus.

6 Habitus charitatis, ſi diſtingueretur ab habitu gratiæ formalitèr nõ ſanctificaret.

Iam ſatisfaciendum eſt contrarijs argumentis. Ad primum dicendum eſt, non ita certum eſſe, vt ſupponitur, quod actus contritionis elicitus cum auxilio Dei ſupernaturali non ſit meritorius primæ gratiæ habitualis de condigno, cum plerique id ſtatuant; nam licet non poſſit quis de condigno mereri auxilium Dei actuale ſupernaturale, cum hoc ſit principium meriti, ſuppoſito tamen eodem auxilio actuali non eſt, cur actus dilectionis Dei eodem informatus non poſſit mereri primam gratiam habitualem. Deinde dato antecedenti neganda eſt abſolutè conſequentia, quia, cum actus dilectionis Dei, & contritionis non habeat ab intrinſeco, & ex natura ſua vim præſtandi formalem, & perfectam iuſtificationem poſitiuam non poteſt hanc conferre in quocunque ſtatu eliciatur; vim etenim, quam non habet ab intrinſeco, & ex natura ſua non poteſt conferre; Neque arbitrandum eſt, vim illam acquirere dependentèr ab habitu præcedentis gratiæ, quandoquidem hic habitus dignificat quidem perſonam, vt præſtet effectum ſimplicis iuſtificationis tanquam forma reſpectu præcedentis actus contritionis, qui ad illam concurrit tanquam diſpoſitio, non tamen ſecundum ſe præſtat effectum ſubſequentis maioris iuſtitiæ, ſeu augmenti eiuſdem, licèt conferre poſſit per modum diſpoſitionis ad illud augmentum ſimul cum actu dilectionis ſubſequentis.

7 Actus dilectionis Dei informatus auxilio actuali Dei poteſt mereri primã gratiam.

Ad ſecundum dicendum eſt, tam actum primum, quam actum ſecundum dilectionis Dei, ſeu contritionis conferre ad eundem, ſeu ſimilem effectum, cum hoc tantum diſcrimine, quod actus primus ratione ſubiecti infecti labe peccati mortiferi conferendo gratiam habitualem delet ex conſequenti etiam maculam eiuſdem peccati, & de iniuſto facit iuſtum; actus vero ſecundus, cum talem labem non inueniat in ſubiecto, deletam per primam gratiam, præſtat ſolummodo augmentum eiuſdem gratiæ. Cæterum ſecundum ſe vterque actus præſtat effectum primarium ſanctificationis.

8 Diſcrimen inter actũ contritionis elicitum à iuſto, & à peccatore.

Digitized by Google

nis. Dixi *ex conſequenti*, quia prioritate naturæ infuſio gratiæ præcedit expulſionem peccati, cum detur ordo cauſalitatis inter illam, & iſtam.

Ad tertium, iam patet ex dictis, quid ſit reſpondendum.

ARTICULUS VIII.

An ſaltem actus contritionis habeat vim formalitèr mundandi animam à macula peccati venialis.

SUMMARIUM.

Oſtenditur per actum contritionis formalitèr deleri venialia. 1.
Formalitèr non aufert noxam venialium. 2.
Remiſſio etiam venialium Deo tribuitur. 3.
Culpa venialis non inducit præcisè reatum pænæ. 4.
Sententia probans non remitti formalitèr per infuſionem gratiæ. 5.
Rationes pro hac ſententia, earumque impugnationes. 6.
Sententia aſſerens remitti per infuſionem gratiæ. 7.
Sententia aſſerens fieri per extrinſecam Dei condonationem ſuppoſita contritione tanquam diſpoſitione. 8.
Regularitèr fit formalitèr per infuſionem gratiæ, quandoque tamen ratione ſubiecti fit per ipſum actum contritionis, & remiſſionem Dei. 9.
Soluuntur rationes aliarum ſententiarum. 10.

1 *Rationes ſuadentes formalitèr auferre maculã venialium.*

VIdetur dicendum, habere abſolutè vim formalitèr auferendi talem maculam, quod multis rationibus probari poteſt. Primò, quia poteſt quis decedere ab hac vita infectus labe peccatorum venialium; ſed hæc labes non poteſt tunc deleri meritoriè, quia in purgatorio non poteſt quis mereri; nec per infuſionem gratiæ habitualis, cum ibi non detur augmentum gratiæ, ergo debet deleri per aliquam formam, quæ in alio non poteſt conſiſtere, niſi in actu dilectionis Dei, qui eſt efficacior alio quocunque actu.

Secundò, quia actus contritionis perfectæ eſt retractatio illius peccati formalitèr, ergo illud formalitèr per ſe ipſum delet. Confirmatur, quia hic actus habet maiorem vim ad coniungendum eum, qui ipſum elicit, Deo, ac habeat peccatum veniale ad ipſum diſiungendum ab eodem Deo, ergo non eſt, ſi eſt retractatio, & coniungit perfectius cum Deo, quam auertat peccatum veniale, cur iſtud formalitèr non deleat.

Tertiò, quia rationes, quæ militant reſpectu peccati læthalis pro negatione remiſſionis eiuſdem formalitèr per actum contritionis, non militant pro negatione remiſſionis peccatorum venialium, ſiquidem hæc non repugnant cum gratia habituali, ſicuti repugnat illud. Item quia actus eliciti ab exiſtente in peccato veniali, ſunt actus amici Dei, non ſic eliciti ab exiſtente in peccato læthali. Item, quia læthalia important auerſionem à Deo, non ſic venialia. His tamen non obſtantibus ſit

2 *Probabilius formalitèr nõ delet.*

Concluſio. Per actum contritionis perfectæ formalitèr non demitur macula peccati venialis. *Azorius inſtit. mor. part. 1. lib. 4. c. 10. q. 17., Suarez tom. 1. in 3. parte D. Thomæ diſp. 4. ſect. 11., Paludanus in 4. diſt. 16. q. 1. art. 2. concl. 2.*

3 *Remiſſio etiã venialiũ Deo tribuitur.*

Ratio ex eo deducitur, quia formalis remiſſio omnium peccatorum in Sacris Scripturis tribuitur Deo, ſiue hoc fiat per infuſionem gratiæ, ſiue per liberam condonationem, ſic *prima Ioannis 2.* dicitur de Chriſto. *Ipſe eſt propitiatio, & hoſtia oblata Patri pro omnibus peccatis noſtris*, & alibi dicitur *Deus peccata remittere, nobis ea non imputare, & regere, eorum non obliuiſci*, & *Gloſa ad Roman. 4.* teſtatur id generatim dici de omnibus peccatis, ergo ipſe actus contritionis non eſt forma ex ſe delens peccata venialia.

Non cõſideratur vt forma, ſed, vt diſpoſitio.

Secundò, ratio ex eo deducitur, quod actus contritionis per ſe tanquam forma non habet vim expellendi peccatum læthale ex ſuperius probatis, ergo, nec habet vim expellendi peccatum veniale formalitèr. Conſequentia probatur, quia talis actus non eſt contrarius tanquam forma peccato veniali, quod ſic euincitur. Si talis actus contritionis reperiretur in peccatore ſine gratia habituali non remitteret formalitèr veniale peccatum, quia in ſtatu mortalis non fit remiſſio venialis; ſi autem haberet vim formalitèr remittendi veniale, vbicunque eſſet, haberet illam vim, cum haberet, vt forma contrarietatem ad ipſum; Neque dicas, non valere argumentum ab homine peccatore ad hominem iuſtum exiſtentem cum peccato veniali, nam actus dilectionis Dei, ſeu contritionis in homine iuſto eſt actus amici Dei habentis perfectam coniunctionem cum Deo, quam non habet peccator, ſeu exiſtens in peccato læthali; Contra enim impugnaberis, quia actus contritionis, vel habet ſecundum ſe oppoſitionem, ſeu contrarietatem cum peccato veniali, vel non habet; ſi non habet, iam non eſt forma ipſum delens; ſi habet, in quocunque ſtatu reperiatur, illud debet delere; cum formæ contrariæ nequeant ſimul eſſe; nec obſtat, quod ſimul reperiatur in peccatore pecca-

 tum

tum læthale, ſine quo, ſeu cuius remiſſione non videtur peccatum veniale poſſe remitti; Non obſtat, inquam, quia, ſi eſſet forma actus contritionis contraria ipſi peccato veniali, hoc deberet remittere, quod tamen non euenit, vnde dicendum eſt, quod ſit ſolummodo diſpoſitio.

Sed hic remanet explicandum, ſuppoſito, quod ipſe actus contritionis formalitèr non deleat peccatum veniale, quomodo

4 *Culpa venialis non inducit præciſè reatum pænæ.*

formalitèr illud deleatur, an per infuſionem gratiæ, an per ſolam acceptationem Dei, ſeu per condonationem. Aliqui docuerunt culpam venialem nil aliud inducere, niſi reatum pænæ temporaneæ; atque hi ſunt *Gabriel in 4. diſt. 19. q. 5. art. 1., Almain. in 4. diſt. 21. q. 1., Maior in 4. diſt. 22. q. 1., Medina de pænit. tract. 2. q. 7.* Iuxta hanc ſententiam clarè liquet ad delenda venialia non eſſe neceſſariam gratiæ infuſionem, ſed ſufficere ſatisfactionem pro eadem pæna temporanea. Sed hanc ſententiam merito reijciunt Thomiſtæ cum eorum magiſtro, quia poteſt remitti culpa non remiſſa ex toto pæna. Item, quia ex eo, quod quis ſit ſubiectus pænæ non dicitur eſſe in culpa, quia prius origine quis dicitur eſſe in culpa, ac ſit in pæna.

Plures ex Thomiſtis docuerunt, remiſſionem venialium neceſſario non fieri per infuſionem gratiæ, & inde probant, quod

5 *Sententia probans nó remitti formalitèr per gratiam*

actibus remiſſioribus charitatis gratia nequaquam augeatur; venialis autem culpa per actus etiam remiſſos remittitur. Sed, quamuis hæc ſententia poſſit verum habere, ratio tamen, cui innititur me non mouet; primò, quia ex Sacris Scripturis, auctoritatibus SS. PP., & definitionibus Conciliorum vniuerſalitèr, & illimitatè proponitur merces, & gratiæ incrementum cuicunque bono operi elicito in gratia, & ex gratia, quantumuis opus illud non ſit valdè intenſum, vt cum dicitur. *Euge ſerue bone in modico fidelis ſupra multa te conſtituam.* Secundò, quia ſuppoſita ſufficienti cauſa cum debitis conditionibus non eſt, cur immediatè non debeat ſequi effectus; poſito autem actu contritionis, ſeu dilectionis Dei, quamuis remiſſo cum conditionibus requiſitis ponitur ſufficiens cauſa ad productionem correſpondentis gratiæ, ergo non eſt, cur non debeat ſequi illud gratiæ augmentum; Neque dicas,

6 *Rationes pro hac ſententia earumque impugnationes.*

negationem productionis illius gratiæ non prouenire ex defectu cauſæ, ſed ex conditione ſubiecti, in quod recipi deberet; cum etenim hoc intelligatur iam præuiè ratione præcedentis gratiæ magis iuſtum, ac exigat ſubſequens actus remiſſus, non poteſt per iſtum recipere intenſionem, cum minus intenſum non poſſit magis intenſum augere, ſicuti, nec ſimile poteſt augere ſibi ſimile ex communi Phyloſophorum doctrina; Contra enim impugnaberis, quia licet in Phyſicis ſimile, ſeu etiam minus intenſum non poſſit agere in ſimile, ſeu magis intenſum; hoc tamen fallit in moralibus; quia in Phyſicis agens intendit aſſimilare ſibi paſſum, non ſic in moralibus, præcipuè, cum in moralibus cauſa meritoria producat effectum per aliud principium, quod mouet, non per ſe ipſam. Deinde, ſi valeret argumentum à Phyſicis ad moralia, per quemcunque actum etiam intenſiorem nunquam poſſet augeri habitus gratiæ præcedentis, cum hic habitus ex genere ſuo ſit perfectior quocunque actu quantumuis intenſo.

7 *Sententia aſſerens remitti ſolum per infuſionẽ gratiæ.*

Alij docuerunt, neceſſariam eſſe gratiæ infuſionem ad delenda etiam venialia, quia non remittitur peccatum ſine gratia remiſſiua eiuſdem; per peccatum etenim etiam veniale relinquitur in peccante quædam macula, quæ non abſtergitur, niſi per gratiam, ſicuti non abſtergitur macula læthalis, ſeu à peccato læthali relicta, niſi per eiuſdem gratiæ infuſionem, cum hoc tantum diſcrimine, quod macula læthalis abſtergitur per primam gratiam, venialis nonniſi per ſecundam.

8 *Sententia docens fieri per extrinſecã Dei cõdonationem ſuppoſita contritione.*

Alij tandem ſtatuunt remiſſionem peccatorum venialium fieri per extrinſecam condonationem Dei ſuppoſito illo contritionis actu, per acceptationem eiuſdem actus in ſatisfactionem culpæ commiſſæ. Diſcrepat hæc ſententia ab illa, quæ ſtatuit actum contritionis eſſe per ſe formam remiſſiuam huiuſmodi peccatorum venialium, nam hæc non refundit remiſſionem formalitèr in ipſum actum contritionis, ſed in condonationem Dei, ſeu acceptationem illius actus, & fundamentum deſumit ex eo, quod omnium peccatorum remiſſio in Sacris Scripturis, vt ſupra dicebamus, Deo adſcribitur. Quid iam in hac ſententiarum varietate concludendum?

Sentio regularitèr remiſſionem venialium fieri formalitèr per infuſionem gratiæ, quandoque tamen ratione ſubiecti fieri per actum contritionis, & Dei remiſſionem. Ratio primæ partis ex eo deducitur,

9 *Regularitèr fit per infuſionẽ gratiæ.*

quod vel in ſubiecto ſupponuntur ſimul adeſſe cum venialibus læthalia, vel ſolum adeſſe venialia; ſi primum ſupponatur; cum venialia remitti nequeant ſine remiſſione læthalium per eandem formam, qua delentur læthalia, delentur etiam venialia, & ſic per gratiam habitualem, & in hoc conſentiunt *D. Bonauentura, D. Thomas, Alexander, & Albertus* apud *Azorium inſtit. mor. tom. 1. lib. 4. c. 10. q. 7.*; Si ſupponatur ſecundùm; cum actus contritionis legitimè elicitus ſit ſecundum ſe meritorius augmenti gratiæ, & hæc non ſolum ſit apta,

Digitized by Google

apta, ſed etiam ordinata ad delenda peccata in ſubiecto, in quo reperiuntur, non eſt, cur non debeat ipſa formalitèr remittere, ſicut remittit læthalia; vbi hæc reperiuntur. Accedit, quod ipſe actus contritionis eſt meritorius illius remiſſionis venialium, non ipſa formalis remiſſio; hanc autem formalem remiſſionem non aliter congruentius acquirit, quam per gratiæ infuſionem, quam ſecum trahit ipſa contritio.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod, quandoque ratione ſtatus, in quo ſubiectum reperitur, hoc non eſt capax nec meriti, nec augmenti gratiæ, cuiuſmodi ſunt animæ extra ſtatum viæ exiſtentes, ergo, ſi contigerit has decedere, vel deceſſiſſe cum culpis venialibus nondum remiſſis, cum alitèr earundem remiſſionem formalitèr acquirere nequeant, ex ſuaui, & benigna Dei diſpoſitione acceptatis cum actu contritionis ſatisfactionem ab eiſdem exhibitam, conſequi arbitrandæ ſunt effectiuè ab ipſo actu dilectionis, & remiſſione Diuina; & per hoc reſpondetur primo argumento partis aduerſæ aduerſus noſtram concluſionem; nam in purgatorio culpa venialis nec demitur per modum meriti, nec per infuſionem gratiæ habitualis, ſed ſolum effectiuè per actum dilectionis &c. ſuppoſita ſatisfactione, nec per hoc coincidimus cum ſententia contraria aſſerente per actum contritionis formalitèr demi peccatum veniale, quandoquidem illa refundit talem remiſſionem in ipſum actum contritionis tanquam in formam; nos vero in hoc caſu refundimus in ipſum Deum liberè remittentem ſuppoſita ſatisfactione, & actu dilectionis Dei.

Quandoque ratione ſubiecti fit per Dei remiſſionem.

Iam ad alia oppoſita contra concluſionem reſpondendum eſt. Ad ſecundum (nam quoad primum iam patet reſponſio ex mox dictis) dicendum eſt, quod non minus ſit retractatio peccati venialis ille actus contritionis, ac ſit retractatio peccati læthalis in ſubiecto lethalitèr peccaminoſo; ſicuti autem actus contritionis non delet formalitèr peccatum læthale, ita, nec veniale. Cum igitur remiſſio cuiuſcunque peccati ſit opus Dei, requiretur quidem in infecto tali labe ipſa retractatio tanquam diſpoſitio ex parte pænitentis, hæc tamen non eſt forma remittens, quæ haberi debet à Deo, cui tribuitur remiſſio; vnde dicitur in Oratione Dominica. *Dimitte nobis debita noſtra.*

10 Soluuntur rationes aliarum ſententiarum.

Ad tertium dicendum eſt, quod licet non militent pro peccato veniali illæ omnes rationes, quæ militant pro læthali, militat tamen potiſſima illa ratio fundamentalis, qua omnis remiſſio cuiuſcunque peccati tribuitur bonitati Diuinæ, vnde etiam dicitur, quod non remittatur peccatum, niſi Deus fiat nobis, ſeu peccatori propitius, iuxta illud 1. Ioannis 2. *Ipſe eſt propitiatio, & hoſtia oblata pro omnibus peccatis noſtris.*

ARTICULUS IX.

An per actum feruentiſſimum charitatis peccata omnia venialia deleantur.

SUMMARIUM.

Senſus tituli, & conſiderationes circa ipſum. 1.
Actus feruidus dilectionis Dei aptus eſt ad omnium peccatorum venialium remiſſionem. 2.
Diſpar ratio de contritione in ordine ad venialia, ac ad læthalia. 3.
In quo conſiſtat ille maior feruor. 4.
Ad remiſſionem omnium non debet eſſe complacentia ad aliquod. 5.
Ad remiſſionem omnium venialium in actu feruido non eſt neceſſe, quod tunc cadant omnia ſub memoria, & conſideratione. 6.
Ad remiſſionem venialium requiritur pænitentia. 7.
Rationes ſuadentes, ad hoc requiri expreſſum actum pænitentiæ. 8.
Congruentius non requiritur hic actus expreſſus, & formalis, ſed ſufficit implicitus, & virtualis. 9.

Senſus tituli non eſt, an actus feruentiſſimus dilectionis Dei ſit forma omnia venialia remittens, nam ex dictis in præcedentibus articulis ſatis ſuperque conſtat, non habere vim, & rationem huiuſmodi formæ, nec formalitèr peccata delere; ſed ſenſus eſt, an ſit tantæ efficaciæ, & virtutis, vt meritoriè moueat Deum ad omnia remittenda.

Pro ſolutione aduerte, an ille feruidus charitatis actus contineat deteſtationem omnium peccatorum venialium ſecluſa quacunque complacentia, delectatione, & deſiderio alicuius, vel aliquorum in particulari, an vero, nec virtute contineat omnium retractationem, ſed retento affectu, ſeu deſiderio ad aliquod, vel ad aliqua in particulari. Rurſus, an tunc, quando talis actus elicitur, omnia cadant ſub memoria, & conſideratione elicientis, an vero tunc nullum cadat, vel aliqua dumtaxat ſub tali conſideratione, & memoria; ex quibus conſiderationibus oriri poſſunt rationes diuerſimodè decidendi.

1 Variæ conſiderationes circa illum actum feruentiſſimũ.

Dico primò, actum dilectionis Dei feruidum aptum eſſe ſecundum ſe ad omnium

peccatorum venialium remiſſionem, de facto tamen non remittere, ſeu non obtinere, niſi remiſſionem illorum, quorum deteſtationem ipſe actus continet virtute, *Durandus in 4. diſt. 16. q. 2. n. 9.*, *Sotus in 4. diſt. 15. q. 2. art. 1.*, nec in hoc diſſentiri videtur *D. Thomas in 4. diſt. 15. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 2. ad ſecundum*, dum ait. *Feruor charitatis conſumit vel aliqua, vel omnia peccata venialia.* Prima pars, quæ procedit de feruido dilectionis actu ſecundum ſe ſimplicitèr, non cum aliqua limitatione ſiue explicita, ſiue implicita, ex eo euincitur, quod feruor charitatis imbibitæ in actu contritionis eſt ſufficiens diſpoſitio ad mouendum Deum ad omnia venialia remittenda, ſi ſit vniuerſalis, & ſine aliquo limitatiuo, ergo non eſt, cur ſecundum ſe ſumptus non habeat vim omnia venialia remittendi, quia dato ſufficienti principio, ſeu diſpoſitione non eſt, cur non debeat ſequi proportionatus effectus.

2 Secundum ſe aptus eſt ad omnium remiſſionem.

Dices, hunc actus feruorem non requiri, quando eſt dilectio, quæ omnia virtute contineat, nam, ſicuti per actum dilectionis quantumuis remiſſum, ſeu in quocunque etiam minimo gradu reperiatur, dummodo perueniat ad perfectionem ſubſtantialem dilectionis, remittuntur læthalia omnia, ita non eſt, cur per quemcunque gradum eiuſdem militante fortiori ratione non debeant omnia venialia remitti. Sed contra, quia diſpar omnino eſt ratio de actu dilectionis Dei in ordine ad læthalia, ac in ordine ad venialia, quia gratia, quæ acquiritur per actum contritionis, ſeu dilectionis Dei in quocunque gradu ſit, de lege ſaltem ordinaria pugnat cum læthalibus, omniaque habet ex genere ſuo delere, nec poteſt cum aliquo compati; gratia autem, quæ acquiritur in remiſſione venialium, cum non pugnet cum venialibus, niſi ſit ex aliquo feruenti actu acquiſita, poteſt eſſe non omnium remiſſiua.

3 Diſpar ratio de contritione in ordine ad venialia, ac ad læthalia.

Vrgebis, ergo maior vis, & efficacia requiritur in actu dilectionis Dei ad remiſſionem venialium, ac ad remiſſionem læthalium, ſiquidem ad illa remittenda ſufficit actus contritionis in quocunque gradu etiam remiſſo, ad iſta verò remittenda requiritur actus feruens, quod tamen non videtur dicendum. Sed contra, quia ille maior feruor, ſeu vis, vt notat *Ledeſmius p. 14 q. 28. art. 1. dub. 2.* in alio non conſiſtit, niſi, quod interius eliciens huiuſmodi actum velit ex animo in omnibus placere Deo, vel omnia eius mandata ſeruare, aut ipſi diſpliceat omne peccatum, aut deinceps omnia peccata vitare intendat; hoc autem ſpecialitèr requiritur pro remiſſione omnium venialium, non quod, non requiratur etiam pro læthalibus, ſed, quia cum peccata venialia poſſint ſeparatim remitti vnum ſcilicet ſine altero, vtique etiam poteſt eſſe deteſtatio ſiue explicita, ſiue implicita aliquorum ſine deteſtatione aliorum, adeoque ad remittenda omnia requiritur ille feruor charitatis conſiſtens in eo, quod in omnibus intendat placere Deo, omnia eius mandata ſeruare, omnia peccata deuitare. Hoc etiam videtur innuiſſe *D. Thomas de malo q. 7. art. 11.*, dum dixit, actum charitatis duplicitèr dici feruidum; videlicèt extenſione; & intenſione, & explicans in quo conſiſtat illa extenſio dicit, quod actus extendatur ad plura, cum quis vult Deo in omnibus placere, omnia mandata ſeruare &c. Hinc

4 In quo cōſiſtat ille maior feruor.

Secunda pars euincitur, quia non poteſt eſſe remiſſio peccati, vbi eſt affectus, complacentia, & deſiderium illius, ergo illorum dumtaxat actus contritionis, ſeu dilectionis Dei obtinebit remiſſionem, quorum deteſtationem virtute continet; illorum autem deteſtationem nec virtute continet, quorum delectatur, illaque committere conſtituit, cum reſpectu iſtorum adſit obex poſitiuus ad remiſſionem obtinendam.

5 Ad remiſſionē omnium non debet eſſe complacentia ad aliquod.

Dico ſecundò, ad remiſſionem omnium venialium in actu feruido iuxta modum explicatum non eſt neceſſe, quod tunc omnia cadant ſub memoria, & cogitatione. Conſentit *D. Thomas in 4. diſt. 15. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 2. ad 2.*, vbi ſic habet. *Feruor charitatis conſumit vel aliqua, vel omnia peccata venialia etiam ſine memoria, & cogitatione illorum, quia eo ipſo continet diſplicentiam aliquorum, vel omnium.* Ratio eſt, quia eo ipſo, quo quis feruidè diligit Deum ſuper omnia, & decernit eius omnia mandata ſeruare, omniaque peccata euitare, ſaltem implicitè, & virtute iam omnia commiſſa deteſtatur, nec defectus memoriæ, & carentia recogitationis ſuper ſingula venialia officiunt, cum ex D. Thoma aliiſque communitèr ſufficiat illa ſub vniuerſali ratione offenſæ Dei deteſtari, quinimmo omnia, & ſingula vix cadere poſſint ſub memoria, & cogitatione.

6 Non eſt neceſſe, quod omnia cadant ſub memoria.

Ex dictis colligitur, quod ad remiſſionem venialium requiratur pænitentia ſaltem implicita, quod etiam innuit *D. Thomas 3. part. q. 87. art. 1.* vbi aſſerit. *Sæpè deleri venialia ſine pænitentia, quæ eſt Sacramentum, & non ſine pænitentia, quæ eſt virtus*; cum etenim actus dilectionis Dei ad remittenda venialia debeat ſaltem implicitè, & virtute continere eorum diſplicentiam, vtique debent etiam eadem ratione, & modo continere pænitentiam, quæ in eadem diſplicentia conſiſtit. Sed, an ſit neceſſarius actus expreſſus, & formalis eiuſdem pænitentiæ? *Durandus in 4. diſt. 16.*

7 Ad remiſſionem venialium requiritur pænitentia.

q. 2.

Digitized by Google

q. 2. n. 9., & diſt. 21. q. 1. ad finem, requirit
8 explicitum actum, quem his rationibus
(Rationes ſuadentes requiri explicitum actum pœnitentiæ.) moueri exiſtimo; primò, quia per peccatum veniale recedimus à recto rationis ordine; ſecundò, quia eundem ordinem deformamus; tertiò, quia in eodem veniali voluntatem noſtram conſtituimus, ergo per formalem voluntatis actum ad eundem ordinem debemus accedere, ipſum iterum reformare, & voluntatem priorem à peccato retrahere. Sed communior ſententia non agnoſcit hanc neceſſitatem actus formalis, & expreſſi, & ſignantèr *D. Bonauentura in 4. diſt. 21. art. 1. q. 2., Riccardus in 4. diſt. 16. art. 5. q. 1., Scotus in 4. diſt. 21. q. 1., Paludanus in 4. diſt. 16. q. 1. art. 1., & 2., Gabriel in 4. diſt. 16. q. 5. art. 1. not. 2., & 3., Caietanus in tertiam partem D. Thomæ q. 87. art. 1.* Ratio eſt, quia
9 ad remiſſionem venialium ſufficit, vt ab
(Sufficit implicitus, & virtualis.) eiſdem ſpontè, & liberè recedamus; eo autem ipſo, quo Deum feruidè ſuper omnia diligimus, ſpontè recedimus ab eiſdem; ſiquidem amando Deum ſuper omnia, recedimus ab omni eo, quod eſt quoquo modo contrarium eiuſdem amori. Nec obſtant, quæ pro Durando ex aduerſo afferebantur, quandoquidem ea ſolum videntur exigere, quod per aliquem actum ab eiſdem recedamus, non merè ceſſemus ab actu peccati venialis; actum autem ſufficientèr ponimus, quando Deo nos ſubijcimus per actum dilectionis ſuper omnia erga eundem, in quo conſiſtit receſſus ab eiſdem venialibus.

ARTICVLVS X.

De Attritione, & requiſitis ad ipſam.

SVMMARIVM.

Variæ acceptiones atritionis. 1.
Non poteſt eſſe ex motiuo purè naturali. 2.
Debet eſſe in eodem ordine, in quo eſt forma. 3.
Actus merè naturalis non habet proportionem cum forma ſupernaturali. 4.
Eſt atritio ſimul cum Sacramentali confeſſione proxima diſpoſitio ad gratiam. 5.
Non ſufficit, quod ſit terminata ad vnum peccatum, ſed debet ad omnia lathalia referri. 6.
Terminata ad vnum, & non ad alia non eſt ſupernaturalis. 7.
Sufficit, quod ſit terminata ad vnum explicitè, & ad alia implicitè, & virtualitèr. 8.
Soluitur obiectum deductum ex D. Thoma. 9.
Debet eſſe cum voluntate amplius non peccandi. 10.

ATritio in genere, & ſecundum totam ſuam latitudinem poteſt multiplicitèr ſumi. Primò, pro dolore peccatorum 1 (Atritio multiplex, & qualis.)
quomodocunque, & etiam ob finem prauum, qui certè conferre non poteſt ad remiſſionem culpæ etiam in Sacramento, cum potius eam adaugeat ob finis prauitatem, à qua ſpecificatur actio. Secundò, pro dolore elicito dumtaxat ex motiuo, & fine naturali, vt cum quis deteſtatur peccatum, quia eſt cauſatiuum ægritudinis, vel alicuius mali naturalis. Tertiò, pro dolore terminato ad aliquod peccatum in indiuiduo, vel etiam in ſpecie, non tamen ad omnia commiſſa, vt cum quis deteſtatur ſacrilegia, non tamen furta, & alia, in quæ incidit. Quartò, pro dolore quodam inefficaci, qui licet inuoluat diſplicentiam de peccatis commiſſis, non tamen inuoluit determinationem voluntatis, ſiue actualem, ſiue virtualem abſtinendi imposterum ab eiſdem. Quintò, pro dolore quodam ſupernaturali ex motiuo ſaltem implicitè ſupernaturali relato ad Deum, vel tanquam ad finem cui, vel tanquam ad Iudicem punientem.

Concluſio I. Atritio, prout ſimul cum 2 (Debet eſſe ex motiuo ſupernaturali.)
Confeſſione Sacramentali eſt iuſtificatiua peccatoris, non poteſt eſſe ex motiuo purè naturali. Conſentiunt communitèr, & ſignantèr *Suarez diſp. 5. ſect. 1., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 8. punct. 4., Bellarminus de pænitentia lib. 2. c. 8. prop. 1., & alij communitèr.*

Probatur primò. Atritio, vt ſimul cum Confeſſione Sacramentali ſit ſufficiens diſ- 3 (Debet eſſe in eodem ordine, in quo eſt forma.)
poſitio ad gratiam, debet eſſe ſupernaturalis, ergo debet eſſe ex motiuo ſupernaturali. Antecedens probatur, quia diſpoſitio ad aliquam formam debet eſſe proportionata, & in eodem ordine cum forma, ſed forma, ad quam atritio in confeſſione diſponit, eſt gratia, & vtique in ſubſtantia ſupernaturalis, ergo, & ipſa debet eſſe in ordine ſupernaturali.

Confirmatur, quia ex *Concil. Trident. ſeſ. 6. c. 6.* actus, per quos homines iuſtificantur, debent eſſe ex motu, & impulſu Spiritus Sancti, vt homines diſponantur ad iuſtitiam, dum excitati Diuina gratia liberius mouentur in Deum; actus autem, qui eliciuntur Diuina gratia excitante, & adiuuante ſunt ſupernaturales, & ex motiuo ſupernaturali.

Probatur ſecundò. Actus, qui proce- 4 (Actus naturalis, & forma ſupernaturalis non proportionantur.)
dunt ex motiuo merè naturali nullam habent proportionem cum gratia iuſtificante, ſed ſolum cum fine intento, ex quo procedunt, ergo, cum finis intentus ſit tantum naturalis, actus, qui ex eodem procedunt, non poſſunt attingere effectum ſupernaturalem, ergo debent habere ſaltem impli-

implicitè finem ſupernaturalem, vt effectum gratiæ ſupernaturalem conſequantur.

Quod, ſi dixeris, atritionem non eſſe proximam diſpoſitionem ad gratiam in Sacramento, ſed eſſe diſpoſitionem dumtaxat ad dignè ſuſcipiendum Sacramentum, ſicuti etiam eleemoſinæ, & alia pia opera præcedentia diſponunt ad dignè ſuſcipiendum, vi cuius poſtea pænitens iuſtificatur, non vi eiuſdem atritionis, ſicuti non iuſtificatur vi eleemoſinarum, aliorúmque piorum operum præcedentium, adeoque non eſſe neceſſe, vt ſit ſupernaturalis; Statim impugnaberis, quia ex eo, quod ſit proxima diſpoſitio ad dignam ſuſceptionem Sacramenti, eſt etiam diſpoſitio ad gratiam, quæ conſequitur ad dignam ſuſceptionem; nec valet argumentum de eleemoſinis, aliiſque pijs operibus, quia iſtæ ſunt extra rationem Sacramenti; atritio verò ad ipſum pertinet tanquam pars eſſentialis ipſius; atque his conſonat *Concil. Trid. ſeſs.* 14. *c.*4., vbi expreſsè aſſerit, atritionem ad gratiam diſponere, Ibi *Et quamuis ſine Sacramento pænitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pænitentiæ impetrandam diſponit*; vbi nota, quod non dicit, quod diſponat ad impetrandam contritionem, vt volunt Aduerſarij, ſed ad impetrandam, ſeu conſequendam gratiam. Cæterum, ſi atritio ſimul cum Sacramento ſolum diſponeret ad contritionem, media qua peccator gratiam conſequeretur, hæc non cauſaretur ab eadem atritione ſimul cum Sacramento, ſed ab ipſa contritione.

5 Atritio eſt proxima diſpoſitio non præcisè ad ſuſcipiendū Sacramentū, ſed etiā ad gratiam.

6 Debet eſſe vniuerſalis.

Concluſio II. Atritio terminata ad aliquod peccatum in indiuiduo, ſiue etiam in ſpecie, & non ad alia, non eſt ſufficiens diſpoſitio ad remiſſionem conſequendam. Ab hac neminem arbitror diſſentire.

Ratio ex eo deducitur primò, quia, cum peccata læthalia nequeant ſeorſim remitti, hoc eſt vnum ſine alio, cum gratia remiſſiua vnius non poſſit compati cum alio peccato læthali, deteſtatio, quæ eſt diſpoſitio ad gratiam, & ad remiſsionem, non poteſt eſſe, niſi vniuerſalis, cæteroqui aliquod remitteretur ſinæ præuia diſpoſitione, quinimmo cum affectu ad illud, ergo atritio terminata ad vnum, & non ad alia non pòteſt eſſe valida, & ſufficiens ad remiſſionem. Item gratia non poteſt eſſe ſimul cum aliquo peccato læthali ſaltem de lege ordinaria, ergo deteſtatio, quæ eſt diſpoſitio ad eandem gratiam, non poteſt eſſe diſpoſitio valida ad gratiam remiſſiuam vnius, & non aliorum.

Secundò, quia atritio terminata ad vnum, & non ad alterum peccatum læthale, non poteſt eſſe ſupernaturalis, ergo non erit apta ad remiſſionem conſequendam. Conſequentia patet ex ſupradictis. Antecedens probatur, quia ſupernaturalitas non poteſt conſiderari in actu, qui coniungitur cum affectu oppoſito ipſi actui, ſed quando atritio eſt terminata ad vnum, & nō ad alterum peccatum læthale coniungitur cum affectu eidem oppoſito, ſi quidem, cum non deteſtetur peccatum, ad quod non refertur, retinet quodamodo affectum ad illud, ergo in eadem non poteſt conſiderari ſupernaturalitas. Maior probatur, quia nequit eſſe ſupernaturale, quod eſt annexum cum affectu ad peccatum.

7 Terminata ad vnum, & non ad alia non eſt ſupernaturalis.

Hic oritur difficultas, an ea, quæ dicta ſunt in hac aſſertione, intelligenda ſint, quando atritio terminata ad vnum, nec implicitè, nec explicitè eſt terminata ad alia, an vero etiam, quando non eſt terminata ad alia explicitè, eſt tamen terminata implicitè. Reſpondeo, intelligenda eſſe ſolummodo, quando nec explicitè, nec implicitè relata eſt ad alia peccata, ſecus quando implicitè relata eſt ad alia, quatenus explicitè refertur ad vnum, ad alia verò virtualitèr ſub vniuerſali ratione offenſæ Dei. Ratio eſt, quia poſita deteſtatione expreſſa alicuius peccati læthalis in indiuiduo, ſeu etiam in ſpecie, & implicita aliorum ſub vniuerſali ratione offenſæ intelligitur retractatio voluntatis quoad omnia, cum ſub generali deteſtatione in ratione offenſæ implicitè comprehendantur omnia, quæ habent rationem offenſæ; Nec obſtant ea, quæ aſſerit *D. Thomas prima ſecundæ q.* 113. *art.*5. *ad tertium*, nempè, quod *in tempore præcedenti iuſtificationem oportet, vt homo ſingula peccata, quæ commiſit, deteſtetur, quorum memoriam habet, & ex tali conſideratione præcedenti ſubſequitur in anima quidam motus deteſtantis vniuerſalitèr omnia peccata, inter quæ etiam includuntur peccata obliuioni tradita, quia homo in ſtatu illo ſic eſt diſpoſitus, vt etiam de his, quæ non meminit, contereretur, ſi memoria adeſſent*. Non obſtant, inquam, quia nos non negamus præcipuè in ordine ad confeſſionem prius recolenda eſſe omnia, & ſingula peccata, per hoc tamen non tollitur, quin atritio poſſit eſſe ad vnum expreſsè, & ad alia implicitè ſub ratione vniuerſali offenſæ Dei, quod etiam videtur innuiſſe D. Thomas, dum dicit in illo motu includi etiam peccata oblita, quorum certè non habet expreſſam deteſtationem.

8 Sufficit, quod referatur ad omnia implicitè.

9 Soluitur obiectū deductum ex D. Thoma.

10 Debet eſſe cum volūtate nō amplius peccādi.

Concluſio III. Atritio, quæ inuoluit diſplicentiam de peccatis commiſſis non tamen determinationem voluntatis ſiue actualem, ſiue virtualem abſtinendi impoſterum

fterum ab eiſdem non eſt ſufficiens ad iuſtificationem.

Probatur primò, ex Concil. Florent. in decreto Eugenij, vbi habetur, quod *prima pars pœnitentiæ ſit contritio cum propoſito non peccandi de cætero*, quod idem repetit *Tridentinum ſeſ.6.c.6., & ſeſ.14.c.4.*, & ſi hoc propoſitum ſaltem implicitum requiritur in contritione, vt conſequatur effectum, quæ eſt actus longè perfectior atritione, multo magis requiretur in iſta ad acquirendam iuſtificationem.

Probatur ſecundò ratione, quia non poteſt eſſe valida, & ſufficiens ad iuſtificationem peccatoris diſplicentia de peccatis, quæ coniungitur cum affectu ad eadem peccata, quæque ſaltem implicitè non eſt deſtructiua affectus ad ipſa; ſed, quando atritio non inuoluit determinationem voluntatis, neque explicitam, neque implicitam, neque actualem, neque virtualem abſtinendi ab illis impoſterum, coniungitur cum affectu ad eadem peccata, neque eſt deſtructiua illius affectus, cum hic non tollatur, niſi per actum ſaltem virtualem contrarium, ergo &c.

ARTICULUS XI.

An atritio ex metu Gehennæ ſit honeſta, & ſufficiens ad iuſtificationem in Sacramento.

SUMMARIUM.

Duplex articulus examinandus. 1.
Sententia docens, atritionem ex metu Gehennæ eſſe in radice imperfectam, & potius malam. 2.
Sententia docens, non eſſe ſufficientem etiam in Sacramento ad iuſtificationem. 3.
Atritio ex metu Gehennæ concepta eſt ſecundum ſe honeſta, & bona. 4.
Veritas hæc eſt definita in Concil. Trident. 5.
Eſt donum Dei, & impulſus Spiritus Sancti. 6.
Soluuntur rationes contrariæ ſententiæ. 7.
Odium pœnæ æternæ, & odium culpæ eſt per ſe bonum. 8.
Deteſtans ex tali metu peccatum non præfert bonum proprium Deo. 9.
D. Auguſtinus non aduerſatur ſenſui noſtræ concluſionis. 10.
Obſeruantia cæleſtium mandatorum ex metu gehennæ non eſt inuoluntaria. 11.
Motus dirigens ad finem vltimum non eſt impurus. 12.
Atritio ex metu gehennæ in Sacramento eſt ſufficiens ad iuſtificationem. 13.
Exponitur mens Concil. Trid. 14.
Inaniter inducitur tertia ſpecies contritionis. 15.
Aliud fundamentum deſumptum ex Concil. Trident. 16.
Duplicem pœnitentiam agnouit Concilium Tridentinum in ordine ad baptiſmum, & qualem. 17.
Exemplum pœnitentiæ Niniuitarum quomodo intelligendum. 18.

Titulus duo præfert diſcutienda. Primum, an actus atritionis elicitus ex tali metu ſit ſecundum ſe bonus, & honeſtus. Secundum, ſuppoſita bonitate, & honeſtate, an ſit validus, & ſufficiens ad iuſtificationem, non quidem ſecundum ſe, ſed prout coniungitur cum Sacramento pœnitentiæ. 1 Duplex ratio dubitandi.

Circa primum, non defuerunt aliqui etiam ex Catholicis, & inter cæteros *Lupus in ſua diſſertatione dogmatica*, qui aſſeruerunt, atritionem eſſe in radice imperfectam, cum oriatur non ex caſto Dei, ſeu iuſtitiæ, ſed ex mercenario amore ſui ipſius, quo homo ſibi ipſi bene vult eſſe, non ſolum in hac vita, ſed etiam in futura, eſſe fontem impurum, quia per ipſam homo non in Deo, ſed in ſe ipſo ſe ipſum diligit, eſſe intimam, & ſecretam mentis præparationem, qua homo ſeruili metu frænatus mallet eſſe licitum, quod dolet vetitum, optans non eſſe Gehennas, quibus à cupiditatum ſuarum ſequela, & adimpletione retardetur; naſci ex proprio amore, quo homo ob illum ſolum, & non ob Chriſtum Dominum à grauibus peccatis abſtinet; tandem timorem omnem citra charitatem eſſe contritionis fucum, & alia ſimilia. 2 Sententia docēs atritionem non eſſe honeſtā.

Circa ſecundum variæ extant rationes, quibus videtur conuincentèr euinci, non ſufficientèr huiuſmodi atritionem diſponere etiam in Sacramento ad gratiam iuſtificationis. Primò, quia motus ille ex timore gehennæ præciſa dilectione Dei non videtur eſſe ſupernaturalis, cum ſupernaturalitatem non habeat, nec ex obiecto, nec ex motiuo, ſub quo procedit; non ex obiecto, cum hoc ſint ipſa peccata; non ex motiuo, qui eſt metus gehennæ, qui ſecundum ſe eſt naturalis, ſecundò quia *Tridentinum ſeſ.6. c.6.* exigit in baptizandis adultis pœnitentiam ortam ex dilectione Dei, Ibi-*Diſponuntur ad iuſtitiam, dum excitati Diuina gratia, & adiuti fidem ex auditu concipientes, & à Diuinæ iuſtitiæ timore, quo vtiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe conuertendo in ſpem exiguntur fidentes Deum propitium fore, illumque tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea mouentur aduerſus peccata ſua per odium aliquod, & deteſtationem, hoc eſt per eam pœnitentiam quam ante baptiſmum agi oportet*, ergo etiam pœniten- 3 Sententia docens nō eſſe ſufficientē ad iuſtificationem.

Digitized by Google

nitentia requiſita ad iuſtificationem in Sacramento debet oriri ex dilectione Dei; atritio autem, quæ eſt ex metu gehennæ, non eſt ex motiuo dilectionis Dei. Ab hac vtraque opinione vendicanda eſt veritas catholica contra vtramque partem.

4 Eſt ſecundum ſe honeſta, & bona.

Concluſio I. Attritio ex metu gehennæ concepta eſt ſecundum ſe honeſta,& bona. Adeo certa eſt, vt communitèr aſſerant, eſſe de fide, & inter cæteros *Suarez tom.4. in tertiam partem D. Thomæ diſp. 5. ſect. 2.*

5 Euincitur ex Concil. Trid.

Euincitur primò, ex pluribus Concil. Trident. definitionibus, & primò *ex ſeſ. 6. can. 8. Si quis dixerit, Gehennæ metum, per quem ad miſericordiam Dei dolendo confugimus, vel à peccato abſtinemus, peccatum eſſe, aut peccatores peiores facere, anathema ſit.* Secundò *ex ſeſ. 14. c. 4.* Ibi- *Quoniam vel ex turpitudine peccati, vel ex Gehennæ, & pœnarum metu communitèr concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ declarat non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum.* Ex his clarè colligitur, quam inſanè proceſſit, dum atritionem ex metu Gehennæ *Lupus loc. cit.*, appellauit eandem fontem impurum, & omnis diſtorti affectus primam radicem, contritionis fucum &c.

6 Eſt donũ Dei, & Spiritus Sancti impulſus.

Secundò ratione euincitur, quia motus, qui ex dono Dei, & impulſu Spiritus Sancti auertit à malo, & reducit ad bonum, bonus, & honeſtus eſt, ſed atritio ex metu gehennæ ex dono Dei, & impulſu Spiritus Sancti auertit à malo, & ad bonum conducit, ergo honeſta, & bona eſt. Confirmatur, actio, quæ fit intuitu æternæ mercedis bona eſt, & honeſta, vt definiuit *Tridentinum ſeſ. 6. can. 31.*, & cecinit *Dauid Pſal. 118. Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas propter retributionem*, ergo etiam actio bona, & honeſta erit, quæ fit ex metu gehennæ oppoſitæ æternæ mercedi aſſerente eodem Dauid. *Confige timore tuo carnes meas; à mandatis enim tuis timui.* Conſequentia euincitur, quia non minus honeſta eſt actio conducens ad bonum intuitu premij, ac actio auertens à malo intuitu pœnæ.

7 Satisfit rationibus contrarijs.

Iam argumenta contraria veniunt diluenda, quæ nunc propono. Primum eſt, quia deteſtatio peccatorum propter pœnas inferni non eſt deteſtatio propter Deum, ſed propter ſe ipſum, & ita eſt deteſtatio, vt, ſi non adeſſent huiuſmodi pœnæ, illa peccata non deteſtarētur, ergo huiuſmodi deteſtatio non eſt honeſta, vtpotè, quæ præfert bonum deteſtantis ipſi Deo. Sed contra, quia deteſtatio peccati ex metu gehennæ duo inuoluit, & odium pœnæ æternæ, quod eſt finis deteſtantis,& odium culpæ, quod eſt medium ad illam pœnam conducens; vtrumque autem eſt bonum, cum vtrumque tendat ad finem, ad quem homo eſt ordinatus, nempè ad vitam æternam, & vtrumque eſt a Deo præceptum; neque hinc ſequuntur ea, quæ in argumento dicebantur, nempè, quod deteſtans ita deteſtatur, vt, ſi pœnæ gehennæ non adeſſent, non deteſtaretur,& quod præferat bonum proprium ipſi Deo; Non, inquam, ſequuntur,quia ſtatuta per legem Diuinam pœna æterna ob culpam læthalem deteſtatio verſatur abſolutè circa malum pœnale infligendum peccatori ob malum culpæ, non autem ſub conditione, ſi nulla eſſent pœna irroganda, non deteſtaretur, ea proportionali ratione, qua exercens actus virtutum, & ſeruans mandata propter retributionem, non ita exercet, vt, ſi nulla adeſſent retributio, illos actus non exerceret, nec ſeruaret mandata, ſed abſolutè exercet proptèr retributionem, quæ de facto datur, cæteroqui Dauid, qui inclinauit cor ſuum ad faciendas iuſtificationes propter retributionem malè, non ſanctè egiſſet. Non item ſequitur, quod deteſtans peccata ob metum gehennæ præferat bonum proprium Deo, quia deteſtans talitèr peccata deteſtatur, vt ſe ad Deum referat, tanquam ad vltimum finem ſub ſpe veniæ conſequendæ, & vt auertat iram eius a ſe ipſo.

8 Odium pœnæ,& odium culpę eſt per ſe bonum.

9 Nõ præfert bonũ proprium bono Dei.

Secundum eſt (quod coincidit in idem, quod ſupra) id, quod circumfertur ex *D. Auguſtino de natura, & gratia c. 57.* nempè, quod *ſub lege ſit, qui timore ſupplicij, quod lex minatur, non amore iuſtitiæ ſe ſentit abſtinere ab opere peccati, nondum liber, nec alienus à voluntate peccandi; in ipſa enim voluntate reus eſt, qua mallet, ſi fieri poſſit, non eſſe, quod timeat, vt liberè faciat, quod occultè deſiderat.* Sed contra. Perpendantur verba Auguſtini; illa præcipuè *nondum liber, nec alienus à voluntate peccandi*, & dignoſcetur, procedere, quando ſic pœnitens retinet adhuc voluntatem peccandi,in qua voluntate dicit eſſe reum; Nos autem ſupponimus, quod illam voluntatem non retineat.

10 Expenditur dictum D. Auguſtini.

Tertium eſt, quia metus tollit quoquo modo rationem voluntarij, & conſtituit inuoluntarium ſecundum quid, ſeu inuoluntarium mixtum; inuoluntarium autem ſecundum quid, ſeu mixtum licet importet voluntatem ad id, ad quod tendit, inuoluit tamen voluntatem inefficacem ad oppoſitum, & ſic non fit deteſtatio oppoſiti. Sed contra, quia, quando metus eſt iuſtè incuſſus, & mouet ad opus cum recta ratione eliciendum, non conſtituit opus ipſum, quod elicitur, inuoluntarium ſecundum quid, cæteroqui obſeruantia Diuinorum mandatorum ex metu pœnarum

11 Obſeruantia mandatorum ex metu pœnarũ non eſt inuolũtaria.

eſſet

Digitized by Google

eſſet inuoluntaria ſecundum quid, quod non videtur dicendum; nec arbitrandum eſt, quod obſeruet conditionatè, ita vt, ſi non eſſet pæna, non obſeruaret; ſed ſentiendum eſt, quod abſolutè intendat vitationem pænæ. Dici etiam poteſt, quod admiſſo etiam, quod metus admittat inuoluntarium ſecundum quid, non propterea faceret actum cõditionalem, *ſi non eſſet pæna, non ſeruarem præcepta, nec euitarem opus præceptum*, ſed induceret ſolummodo aliquam diſplicentiam, vt euenit in caſu Suſannæ, quæ legem ſeruauit cum aliquo inuoluntario, quod indicant verba Scripturæ. *Triſtitiæ mihi ſunt vndique, ſed minus malum eſt incidere in manus hominum, quam Dei.* Quis autem diceret habuiſſe animum conditionatum non ſeruandi legem, ſi non fuiſſet iniuncta transgreſſori pæna mortis?

Quartum eſt, quod in principio articuli fuit inſinuatum, quod ſcilicet dolere de peccatis ob metum gehennæ ſit fons impurus, cum ſic dolens non in Deo, ſed in ſe

12 Motus dirigens ad Deũ aſſequẽdum nõ eſt impurus.

ipſo ſe ipſum diligat; & per conſequens proferat amorem ſui amori Dei. Sed contra; Actus, qui remouet à malo, & dirigit ad Deum tanquam vltimum finem aſſequendum non poteſt eſſe, nec dici fons impurus; huiuſmodi autem eſt atritio, quæ ſit ex motu Dei, & impulſu Spiritus Sancti ad obtinendam veniam peccatorum; nec poteſt dici, quod ſic atritus diligat ſe ipſum in ſe ipſo, non in Deo, nec quod præferat ſe ipſum Deo, quandoquidem, vt ſupra inuebam, deteſtans ſic peccata, deteſtatur, vt ſe referat ad Deum tanquam vltimum finem, & vt auertat eius indignationem.

13 Atritio ex metu gehennæ in Sacramento eſt ſufficiens.

Concluſio II. Sola atritio ex metu gehennæ ſupernaturalis ſufficit ad valorem Sacramenti pænitentiæ, & eſt ſufficienter iuſtificatiua peccatoris. Conſentiunt communiter DD. aduerſus *Chriſtianum Lupum tom. 5. Sinodorum Generalium, & Prouincialium impreſſo Bruſſellis anno 1673.* vbi explicat decreta Gregorij VII. in ſuo Scholio *pag. 455.*

Probatur primò. Contritio perfecta ex motiuo charitatis non eſt pars neceſſaria, & eſſentialis Sacramenti pænitentiæ, ergo atritio ſupernaturalis erit pars ſufficiẽs Sacramenti, & iuſtificatiua peccatoris. Antecedens probatur, tum quia, ſi contritio eſſet pars eſsẽtialis, & neceſſaria, durior eſſet lex gratiæ, & Euangelica, ac eſſet lex Moſaica, ſiquidem in iſta ad iuſtificationem ſatis erat contritio perfecta, in illa vltra

14 Exponitur ſenſus in hoc Cõcilij Trident.

eandem etiam præcepta confeſſio Sacramentalis; tum quia *Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. c. 4.* ponit duplicem contritionis ſpeciem ſub vno genere contritionis contentam, quod genus definiuit eſſe ſufficiens ad ritè ſuſcipiendum Sacramentum; contritionem ſcilicet charitate perfectam, & aliam imperfectã, quam vocat atritionem, & ſolum vtramque in eo diſtinguit, quod prima iuſtificat ante actualem ſuſceptionem Sacramenti, non ſic ſecunda, non autem in eo, quod prima ſit ſufficiens, non ſic ſecunda, cæteroqui Concilium ſibi contradiceret, nam primo definiuit genus contritionis, prout vtramq; ſpeciem continet, eſſe ſufficiens ad ritè ſuſcipiendum Sacramentum, & ad iuſtificationem in eodem, & modo diceret ſecundam ſpeciem non eſſe ſufficientem. Conſequentia primi argumenti probatur, quia, cum duplex tantum ſpecies contritionis aſſignetur, & prima non ſit eſſentialis, altera debet eſſe ſufficiens, ſecus nec eſſet huius Sacramenti pars eſſentialis, nec aſſignaretur ſufficiens, & ſic non eſſet ſufficientèr prouiſum neceſſitati Sacramenti.

15 Inaniter confingitur tertia ſpecies contritionis.

Dices, inter duas contritionis ſpecies enumeratas mediare tertiam, quæ licet non ſit ex formali motiuo charitatis, eſt tamen coniuncta cum dilectione, & amore Dei, hancque eſſe ſufficientem in Sacramento ad iuſtificationem, non ſic ſecundam recenſitam in probatione, cum hæc præſcindat ab eodem Dei amore. Sed contra gratis omninò confingitur hæc tertia ſpecies, quantum ad neceſſitatem iuſtificationis, cum Concilium Tridentinum explicans adamuſſim omnes conditiones requiſitas ad valorem Sacramenti, nec verbum quidem de illa fecerit. Deinde poſſumus admittere atritionem coniungi cum amore concupiſcentiæ virtuali Dei, quatenus quicunque ſic dolet ſperans remiſſionem peccati, de quo dolet, amat virtualitèr eum, à quo ſperat dictam remiſſionem; ſed hic amor eſt eſſentialitèr imbibitus cum ipſa atritione, quæ nequit ab ipſo præſcindere.

16 Nouatio ex Concilio Trident.

Probatur ſecundò *ex eodem Tridentino d. ſeſſ. 14. c. 4.* vbi explicans conditiones doloris ad valorem Sacramenti requiſitas ſic habet. *Declarat igitur Sancta Synodus, hanc contritionem non ſolum ceſſationem à peccato, & vitæ nouæ propoſitum, & incohationem, ſed veteris etiam odium continere iuxta illud. Proijcite à vobis omnes iniquitates veſtras, in quibus præuaricati eſtis, & facite vobis cor nouum, & ſpiritum nouum.* Ex quibus vides, illam deteſtationem ſufficere ad Sacramentum, quæ eſt peccati commiſſi, & inuoluit odium veteris vitæ cum propoſito non peccandi de cætero; ſed hæc omnia inuoluit atritio ſupernaturalis, ergo iſta erit ſufficiens &c.

Dices primò, Concilium Tridentinum in adultis baptizandis exigit pænitentiam ortam ex dilectione Dei, prout expreſsè legitur

gitur *ſeſſ. 6. c. 6.* Ibi- *Illumque tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiunt*, ergò etiam atritio præcedens Sacramentum pænitentiæ debet eſſe ex amore, & dilectione Dei. Sed contra, duplex pænitentia conſiderari poteſt in ordine ad baptiſmum; altera, quæ iuſtificat ante actualem ſuſceptionem eiuſdem baptiſmi cum voto tamen eiuſdem, atque hæc debet eſſe ex motiuo amoris Dei; altera, quæ iuſtificat in ipſa baptiſmi ſuſceptione, & hæc non eſt neceſſariò coniuncta cum Dei amore, prout aſſerit *D. Thomas in 4. diſt. 6. q. 1. art. 3. quæſtiunc. 1. ad quintum*. Ibi- *Vt homo ſe præparet ad gratiam in baptiſmo recipiendam prærequiritur fides, ſed non charitas, quia ſufficit atritio præcedens, etſi non ſit contritio;* Concilium autem loco citato debet intelligi de pænitentia primo modo ſumpta; & ſic rectè procedit comparatio pænitentiæ ad baptiſmum, ac eiuſdem ad Sacramentum pænitentiæ, adeout, ſicuti prima, ſi ſit ex amore Dei, iuſtificet ante ſuſceptionem baptiſmi, & in ſuſceptione iuſtificet etiam, ſi ſit ſimplex atritio, ita ſecunda, ſi ſit ex tali amore, iuſtificet ante ſuſceptionem Sacramenti, & in ipſa ſuſceptione iuſtificet etiam, ſi ſit ſimplex atritio.

17 Qualem pænitentiam requirat Tridentinum in baptiſmo.

Dices ſecundò, *Concilium Tridentinum d. ſeſ. 14. c. 4.* pænitentiam, de qua ibi loquitur, exemplificat in illa, quam præſtiterunt Niniuitæ ad Ionæ prædicationem, qua conſecuti ſunt veniam peccatorum; illa autem pænitentia fuit coniuncta cum dilectione Dei, ſine qua miſericordiam non obtinuiſſent, ergo pænitentia requiſita ad veniam impetrandam, debet eſſe ex motiuo amoris Dei, ſine quo non poterit obtineri. Sed contra; Concilium loc. cit. loquitur de vtraque contritione, & exemplum Niniuitarum refert ad primam charitate perfectam, cum pro illo ſtatu non eſſet aliud medium ad veniam impetrandam; per hoc tamen non excludit, quin pro ſtatu præſenti legis gratiæ, & Euangelicæ, in quo inſtituta ſunt Sacramenta, poſſit per atritionem ab eodem explicatam ſimul cum Sacramento venia obtineri. Diſtinguendi ſunt igitur ſtatus, & iuxta eorum diuerſitatem obiectum propoſitum dirimendum. Niniuitæ ex timore ſupplicij per Ionam comminati recurrerunt ad medium contritionis perfectæ, quæ erat vnicum pro illo ſtatu, cum tunc non eſſent Sacramenta inſtituta; modo verò peccatores ex metu gehennæ recurrunt ad Sacramentum pænitentiæ, quod eſt medium ſufficiens ad veniam obtinendam.

18 Pænitentia Niniuitarũ qualis fuerit.

ARTICULUS XII.

An atritio concepta ex turpitudine peccati, & ex metu pænarum temporalium ſit ſufficiens ad iuſtificationem.

SVMMARIVM.

Atritio purè naturalis non ſufficit. 1.
Rationes ſuadentes atritionem ex turpitudine peccati eſſe merè naturalem, & non ſufficientem. 2.
Eſt ſecundum ſe ſufficiens in Sacramento. 3.
Quid in hoc ſenſerit Tridentinum. 4.
Medium, ſub quo procedit, eſt ſupernaturale. 5.
Atritio concepta præciſè ex metu pænarum temporalium non eſt ſufficiens ad iuſtificationem. 6.
Ex obiecto, fine, & medio eſt naturalis. 7.
Quomodo intelligendum ſit Concilium Tridentinum, dum loquitur de his pænis. 8.
Metus pænarum temporalium poteſt eſſe occaſio veræ atritionis, & quomodo. 9.
Euincitur exemplo Niniuitarum. 10.
Regularitèr huiuſmodi metus debet eſſe pænarum, vt à Deo infligendarum. 11.
Exceptio ad prædicta. 12.

CErtum eſt, atritionem purè naturalem, ſeu ex motiuo purè naturali non eſſe ſufficientem ad iuſtificationem etiam in Sacramento, prout latè tradunt *Suarez diſp. 5. ſect. 1., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 8. punct. 4., Bellarminus de pænit. lib. 2. c. 8. prop. 1., & alij communitèr*, & congrua quidem ratione hoc decernitur, quandoquidem actus, qui procedunt ex motiuo, ſeu ſine purè naturali nullam habent proportionem cum gratia iuſtificante, ſed ſolum cum fine intento, ex quo procedunt, qui, cum ſit tantum naturalis, non poteſt attingere effectum ſupernaturalem, cuiuſmodi eſt gratia iuſtificans. Neque obeſſe poteſt, ſi aſſeratur, atritionem non eſſe proximam diſpoſitionem ad gratiam, ſed eſſe ſolummodo diſpoſitionem ad dignè ſuſcipiendum Sacramentum, ſicuti etiam eleemoſinæ, & alia pia opera præcedentia diſponunt ad idem dignè ſuſcipiendum, vi cuius poſtea pænitens iuſtificatur non vi præciſè eiuſdem atritionis, ſicuti, nec iuſtificatur vi earumdem eleemoſinarum, aliorumque piorum operum præcedentium; vnde videtur dicendum, quod poſita atritione, & accedente Sacramento fiat pænitens contritus, ſeu excitetur à Deo ad actum contritionis eliciendum, ex quo iuſtificetur.

1 Atritio purè naturalis non ſufficit.

Non

Digitized by Google

Non, inquam, obeſſe poteſt, quia ex eo, quod ſit proxima diſpoſitio ad dignam ſuſceptionem Sacramenti, eſt etiam diſpoſitio ad gratiam, quæ conſequitur ad dignam ſuſceptionem; nec valet argumentum de eleemoſinis, alijſque pijs operibus, quia iſtæ ſunt extra rationem Sacramenti, atritio verò ad ipſum pertinet tanquam pars materialis; ex quibus inferre licet, quod, ſi eadem atritio fuerit merè naturalis, vtpotè nullam habens proportionem cum gratia, nullatenus poſſit ad eam conducere.

2 Rationes ſuadentes atritionem ex turpitudine peccati non eſſe ſufficientem.

Ex eo autem, quod motiuum turpitudinis peccati, & metus pænarum temporalium ſit ſecundum ſe merè naturale, ſicuti eſt ipſum peccatum, & pænæ temporales, videtur ſimplicitèr dicendum, atritionem ex illis conceptam vtpotè ex motiuis merè temporalibus non eſſe ſufficientem ad iuſtificationem etiam in Sacramento. Hinc, ſi quis doleat de peccatis, eo quia ſunt cauſatiua infirmitatis, infamiæ, ſeu mortis ſiue naturalis, ſiue ciuilis, non videtur ſufficientèr dolere quoad effectum veniæ conſequendæ, cum dolor procedat ex motiuo merè naturali. Nihilominus ſit

3 Eſt ſecundum ſe ſufficiens in Sacramento.

Concluſio I. Atritio concepta ex turpitudine peccati eſt ſecundum ſe ſufficiens in Sacramento pænitentiæ ad iuſtificationem. In hoc conſentiunt communitèr Theologi.

Euincitur primò, *ex Concil. Trident. ſeſ. 14. c. 4.* Ibi *Contritio imperfecta, quæ atritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex Gehennæ, & pænarum metu concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, declarat non ſolum, non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantum mouentis, quo pænitens adiutus viam ſibi ad iuſtitiam parat.* Ex quibus verbis habes primo, æquè per Concilium tribui vim atritioni conceptæ ex conſideratione turpitudinis peccati, ac ex metu Gehennæ, adeoque, ſi concepta ex iſto eſt ſufficiens, etiam ſit ſufficiens concepta ex illa. Habes ſecundo conceptam ex turpitudine peccati eſſe ſupernaturalem; cum ſit donum Dei, & impulſus Spiritus Sancti mouentis ad iuſtificationem acquirendam.

4 Euincitur ex Concil. Trid.

Euincitur ſecundò ratione ex eodem Concilio deducta. Ille dolor eſt ſufficiens ad ritè Sacramentum ſuſcipiendum, qui eſt deteſtatio anteactæ vitæ, & inchoatio nouæ cum propoſito non peccandi de cætero, vt habetur *in dicto Concil. ſeſ. 14. c. 4.*, ſed talis eſt atritio concepta ex conſideratione turpitudinis peccati; qui etenim dolet ex turpitudine eiuſdem, illud odio habet, & ab illo ita auerſus ſupponitur, vt ad illud amplius accedere nolle rationabilitèr credatur.

Sed quomodo poterit dici talis atritio ſupernaturalis, & relata ad Deum, cum ipſa peccati turpitudo ſit quid naturale? Reſpondendum eſt cum *Arriaga diſp. 11. ſect. 2.*, quod quamuis obiectum materiale, & terminatiuum non ſit ſupernaturale, medium tamen, ex quo procedit talis actus atritionis, ſit ſupernaturale, eſt etenim motus Dei, & impulſus Spiritus Sancti, vt loquitur Trident. Dici etiam poteſt relata ad Deum, quia, ſicuti ipſum peccatum eſt contra Deum, ita & atritio eidem quoquo modo oppoſita ſit conuerſio ad Deum. Deinde, cum peccatum ſit contra naturam rationalem, cuius Deus eſt caput, qui dolet de eodem ob eius turpitudinem ſaltem implicitè conuertitur ad ipſum Deum, vt auctorem naturæ rationalis.

5 Mediū ſub quo procedit eſt ſupermedium naturale.

Concluſio II. Atritio concepta ex metu pænarum temporalium, puta ex infamia, quæ ex peccatis conſurgit, ex deterioratione proprij ſtatus, ex damnatione ad triremes, vel ad mortem, ſi ſecundum ſe accipiatur, non eſt apta ad dignè Sacramentum ſuſcipiendum, nec ad iuſtificationem in eodem Sacramento acquirendam. Dixi, *ſi ſecundum ſe ſumatur*, nam, ſi ſumatur cum pænitentia, & voluntate non amplius peccandi, & cum ſpe veniæ tanquam excitatiuum eiuſdem pænitentiæ, quatenus ſcilicet peccator timore pænarum huiuſmodi perteritus accipit occaſionem actualitèr de peccatis dolendi, & excludit voluntatem impoſterum peccandi cum ſpe veniæ, non negauerim, poſſe conferre in Sacramento ad iuſtificationem. Ita in vniuerſum ſentire videntur *Nauarrus in Enchirid. c. 1. n. 12., & n. 41., Reginaldus lib. 5. de contrit. c. 6. ſect. 2. num. 72., & 73., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 1. punct. 3. prop. 3. n. 4., & ſeqq.*

6 Atritio cōcepta præciſè ex metu pænarū temporalium non eſt ſufficiēs.

Ratio primæ partis ex eo deducitur, quia in tali actu ſimplicitèr, & ſecundum ſe ſumpto nulla elucet ratio ſupernaturalitatis, nec relatio ad Deum, nec vlla proportio ad gratiam iuſtificantem, ergo non eſt aptus ad dignam, & fructuoſam ſuſceptionem Sacramenti, nec ad iuſtificationem ponendam. Antecedens probatur, quia talis actus nec ex obiecto, nec ex fine, nec ex medio habet ſupernaturalitatem, & per conſequens, nec proportionem ad gratiam; non ex obiecto, quia obiectum talis actus eſt ipſum peccatum inferens recenſita mala naturalia; non ex fine, quia hic eſt ex motiuo merè humano, & ex amore proprio, non Dei; non ex medio, quia hoc etiam purè humanum eſt, & naturale.

7 Ex obiecto, fine, & medio eſt naturalis.

Dices, *Concilium Tridentinum d. ſeſſione 14. c. 4.* æquè enumerat inter motiua atritionis ſufficientis ad iuſtificationem metum pænarum, ac metum Gehennæ, & conſiderationem turpitudinis peccati, & æquam vim vtriſque tribuit ad iuſtificandum in Sacramento, Ibi- *Illam vero contritionem imperfectam, quæ atritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex Gehennæ, & pænarum metu &c.* vbi vides diſtinguere metum Gehennæ à metu aliarum pænarum, quæ non poſſunt eſſe, niſi temporales; ſed ex ſupradictis atritio concepta ex metu Gehennæ, & conſideratione turpitudinis peccati eſt ſufficiens in Sacramento &c. ergo etiam concepta ex metu aliarum pænarum temporalium.

8 Senſus Concil. Trid. exponitur.

Sed contra, quia inprimis dici poteſt, quod Concilium ibi nomine pænarum intelligat illas inferni non obſtante, quod dixerit *ex metu gehennæ*, & hoc ad clariorem expreſſionem; nec hoc nouum videri debet, quandoquidem etiam Eccleſia vtitur tali modo exprimendi in oratione ante offertorium in Miſſis defunctorum, Ibi- *Libera eas de pænis inferni, & de profundo lacu* exprimens & locum, & pænas. Deinde, vbi etiam Concilium loqueretur de pænis temporalibus, intelligendum eſt cum illis qualitatibus, & conditionibus, quas ibi enumerat, nempè cum voluntate nón amplius peccandi, cum ſpe veniæ ex motu Dei, & impulſu Spiritus Sancti, quæ omnia inferunt ſupernaturalitatem, & virtute ſaltem, ſeu implicitè conuerſionem ad Deum, & per hoc potius firmatur ſecunda pars concluſionis, quam euertatur prima.

9 Metus pænarũ temporalium poteſt eſſe occaſio veræ atritionis, & quomodo.

Ratio ſecundæ partis ex eo deſumitur, quod eo ipſo, quod huiuſmodi atritio concepta ex metu pænarum temporalium eſt coniuncta cum voluntate efficaci impoſterum non peccandi cum deteſtatione peccati præteriti, & cum ſpe veniæ à Deo impetrandæ, habet omnes conditiones à Concilio Tridentino requiſitas ad dignè Sacramentum ſuſcipiendum, & eſt deteſtatio anteactæ vitæ, & inchoatio nouæ, quæ omnia ſaltem implicitè, & virtute inuoluunt ordinem ad Deum, ergo non eſt, cur non debeat eſſe ſufficiens diſpoſitio ad dignam Sacramenti ſuſceptionem.

10 Exemplo Niniuitarũ euincitur.

Vlterius euincitur eadem ſecunda pars. Ex timore ſubuerſionis ciuitatis, & mortis imminentis Niniuitæ conceptò peccatorum dolore per contritionem, quæ eo temporis erat medium neceſſarium poſt peccata commiſſa læthalia ad ſalutem, conſecuti ſunt veniam, & tamen ſubuerſio ciuitatis, & mors erat pæna temporalis, ergo ex metu pænarum etiam temporalium concepto dolore de peccatis commiſſis per atritionem ſimul cum Sacramento, quæ modo ſunt media ſufficientia, poterit venia conſequi; Verum tamen eſt, quod hic metus pænarum temporalium ſit ſolummodo excitatiuum, quatenus homo excitatur ad dolorem peccatorum ob timorem pænæ; vnde remiſſio culpæ non tribuitur formalitèr ipſi timori pænarum, ſed dolori peccatorum inde concepto; atque hic eſt conſuetus modus, quo Deus trahit peccatores ad meliorem frugem.

11 Metus pænarũ temporalium debet eſſe regularitèr, vt infligẽdarum à Deo.

Sed hic oritur difficultas, an hic metus pænarum temporalium, vt atritio ſit ſufficiens diſpoſitio, debeat neceſſariò eſſe de pænis, vt a Deo infligendis, an vero ſufficiat, quod ſit de pænis ab homine infligendis. *Madernus tract. 4. de virtute, & Sacramento pænit. q. 2. de contrit., & atrit. art. 14. n. 9.* ſentit debere eſſe de pænis, vt à Deo infligendis, eo quia debeat quoquo modo ad Deum referri, vel cum colendo, vel eidem obediendo, vel ipſum timendo, quæ relatio haberi nequit, quando ſunt ab homine infligendæ; tum quia pænæ, vt ab homine infligendæ, ſecundum ſe non arcent à voluntate peccandi, ſed tantum ab actione externa, quæ eſt ab eodem punibilis. Sed, cum nos ſupponamus ex vna parte, talem atritionem coniungi cum voluntate non amplius peccandi, & ex alia formalitèr non tribuamus remiſſionem ipſi timori pænarum, ſed dolori inde concepto cum omnibus qualitatibus recenſitis, negare non poſſumus, quod, ſi etiam ſint ab homine infligendæ, ſi ex illis dolor concipiatur cum eiſdem qualitatibus, non ſit eidem concedenda remiſſio; nam licet non habeat illam relationem ad Deum, vt punientem, habet tamen relationem implicitam, & virtute ad ipſum in illa voluntate impoſterum non peccandi, & in ſpe veniæ, quæ non niſi ab ipſo poteſt conſequi.

12 Exceptio ad prædicta.

ARTICVLVS XIII.

An atritio eſſentialitèr differat à contritione.

SVMMARIVM.

Qui docent atritionem etiam procedere ex motiuo charitatis, non videntur ipſam diſtinguere ſpecie à contritione. 1.

Qui docent differre ſpecie. 2.

Sentientes non differre ſpecie ratione eiuſdem motiui, nempè pænitentiæ. 3.

Eſſentialitèr, & in ſpecie differunt. 4.

Concilium Triden. diſtinguit ratione diuerſi motiui. 5.

Non ſolum dicit atritionem ex metu gehennæ eſſe honeſtam, ſed etiam in Sacramento

mento diſponere ad gratiam. 6.
Attritio, & contritio non differunt ſolum ratione maioris, vel minoris perfectionis gradualis. 7.
Soluitur obiectum deductum ex eodem Concilio Tridentino. 8.
Item aliud ex eodem deductum. 9.
Quamuis reſoluantur in pænitentiam, procedunt tamen ex diuerſo motiuo, à quo ſpecificantur. 10.
Illa diuerſa motiua, quamuis ſint extrinſeca pænitentiæ, vt ſic, non ſunt tamen extrinſeca pænitentiæ, vt tali. 11.
Quomodo intelligendum ſit, quod quis in Sacramento de attrito fiat contritus. 12.

QVi docent attritionem, vt iuſtificet peccatorem in Sacramento, debere eſſe dolorem de peccatis ex motiuo 1 *Qui docent nō differre ſpecie ratione eiuſdem motiui.* charitatis ſiue elicito, ſiue imperato, videntur teneri aſſerere, attritionem à contritione non differre eſſentialitèr, & ſpecie, ſed dumtaxat ſecundum magis, & minus, cum actus ſpecificentur à motiuo, ſub quo tendunt, quod, cum non ſit diuerſum diuerſitate ſubſtantiali, non poteſt gignere actum ſubſtantialitèr diuerſum, & ſpecie. Sed, cum *Concilium Tridentinum d. ſeſ.* 14. c. 4. diſtinguat contritionem ab attritione ex eo, quod hæc ſit contritio imperfecta, diſputant DD., qui ſuſtinent, attritionem debere, vt ſit iuſtificatiua in Sacramento, procedere ex motiuo charitatis, an illa maior, & minor perfectio, quæ reperitur reſpectiuè in attritione, & contritione ſit tantum gradualis, an vero ſubſtantialis, 2 *Sententia docēs differre ſpecie.* intra tamen eandem ſpeciem? *Pontius diſp. 41. de virtute pænitentiæ q. 3. de attritione concl. 2. verſ. hinc ſequitur*, ſentit, non eſſe merè gradualem, ſed ſubſtantialem, quatenus vnus actus ſecundum propriam ſubſtantiam, & indiuiſibilitèr ſit perfectior altero.

Contenſonius lib. 11. part. 3. differt. vnica c. 1. de diuiſ. contritionis verſ. hinc ſequitur, 3 *Sententia docens nō differre ſpecie.* exiſtimat attritionem, & contritionem non differre ſpecie, cum vtraque ab eadem virtute pænitentiæ procedat; quod, ſi eidem obijciatur, quod contritio procedat ex motiuo dilectionis Dei, attritio verò ex metu Gehennæ, vel ex turpitudine peccati, reſpondet hæc motiua eſſe extrinſeca, & accidentalia actui pænitentiæ. Cæterum omnis attritio, & contritio, inquit, debet a virtute pænitentiæ procedere aſſerente *D. Thoma q. 86. art. 6. ad vltimum*, quod *actus pænitentiæ virtutis habet, quod ſine eo non poſſit fieri remiſſio culpæ, in quantum eſt inſeparabilis effectus gratiæ, quæ operatur in omnibus Sacramentis*. His tamen non obſtantibus ſit

Concluſio. Attritio, & contritio eſſentialitèr, & in ſpecie differunt. *Camerota tract. 6. de contrit. dub. 2., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 1. punct. 3. prop. 4. n. 11. per tot., Madernus tract. 4. de virt., & Sacram. pænit. qu. 2. art. 14. num. 4., & per tot.* 4 *Eſſentialitèr differūt.*

Probatur primò aduerſus primam ſententiam aſſerentem attritionem, vt iuſtificatiuam in Sacramento pænitentiæ debere procedere ex motiuo charitatis. *Concilium Tridentinum d. ſeſ. 14. c. 4.* 5 *Concil. Trid. diſtinguit ratione diuerſi motiui.* diſtinguens attritionem, ſeu contritionem imperfectam à perfecta non diſtinguit ob maiorem, vel minorem perfectionem actus procedentis à motiuo charitatis, ſed ob diuerſum motiuum, quatenus perfecta procedit ex charitate, imperfecta vero ex metu Gehennæ, vel conſideratione turpitudinis peccati, ſed actus procedentes ex diuerſo in ſpecie motiuo non poſſunt, non eſſe in ſpecie diuerſi, ergo attritio, & contritio ſunt in ſpecie diuerſa.

Dices primò. Concilium loc. cit. dicere quidem attritionem conceptam ex metu Gehennæ, & pænarum, & conſideratione turpitudinis peccati eſſe actum bonum, & honeſtum, non autem dicere, eſſe diſpoſitionem ſufficientem ad iuſtificationem in Sacramento; vnde, vt ſit talis, exigit, vt ex alio motiuo charitatis procedat. Sed contra primò, quia Concilium, poſtquam dixit eſſe donum Dei, & Spiritus Sancti 6 *Et aſſerit diſponere ad gratiam.* impulſum, ſubdit, *& quamuis ſine Sacramento pænitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pænitentiæ impetrandam diſponit*, vbi vides, attritionem ex metu pænarum, & conſideratione turpitudinis peccati Concilium dicere diſpoſitionem ad gratiam cum Sacramento pænitentiæ; Neque dicas, Concilium ibi non loqui de diſpoſitione proxima, & vltimata, ſed de remota, quatenus hæc diſponit ad actum contritionis eliciendum; contra enim impugnaberis, quia inprimis Concilium non dicit huiuſmodi attritionem eſſe diſpoſitionem ad contritionem, ſed diſpoſitionem ad gratiam in Sacramento ſuſcipiendam. Deinde Concilium comparat contritionem charitate perfectam tanquā diſpoſitionem ad gratiam ſuſcipiendam extra Sacramentum, ac attritionem conceptam ex metu gehennæ &c. ad eandem ſuſcipiendam in Sacramento, ſed illa eſt diſpoſitio proxima nemine reluctante ad eandem gratiam, ergo, & iſta in Sacramento.

Contra ſecundò, quia, vel nomine maioris perfectionis ratione contritionis ex motiuo charitatis intelligunt aduerſarij maiorem perfectionem gradualem, vel maiorem perfectionem ſubſtantialem intra eandem

Digitized by Google

dem ſpeciem; Si maiorem perfectionem in primo ſenſu, iam non diſtinguunt contritionem ab atritione, quia iuxta ſuperius dicta contritio non exigit determinatum gradum, ſed in quocunque gradu etiam remiſſo, ſi perueniat ad naturam contritionis, ſatis ſecundum ſe ſit ad iuſtificationem ponendam; ſi maiorem perfectionem in ſecundo ſenſu; hoc non videtur poſſe ſubſiſtere, quandoquidem intra eandem ſpeciem non poſſunt dari actus, qui ſint intrinſecè, & ſubſtantialitèr diuerſi, prout latè diximus in quæſtionibus de anima, vbi probauimus non dari animam vnam ſubſtantialitèr, & intrinſecè diuerſam ab alia. Quod, ſi dixeris, inter ipſas dilectiones, ac contritiones perfectas, quamuis habeant idem motiuum, & obiectum, dari differentiam inæqualitatis perfectionis, ſiue ex maiori conatu voluntatis, ſiue ex maiori intenſione habitus, & tamen vnuſquiſque actus ſiue contritionis, ſiue dilectionis intelligitur indiuiſibilis, ergo etiam &c. Statim impugnaberis, quia talis maior perfectio eſt ſolummodo gradualis, & dato etiam, quod eſſet entitatiua, & ſubſtantialis, quæcunque illa ſit, erit in linea contritionis perfectæ, vt contradiſtinctæ ab atritione, quia quæcunque contritio, quantumuis remiſſa, ſi ſit in linea contritionis, eſt ſufficiens ad delenda omnia læthalia, vt ſupra probauimus.

7 Perfectio, quæ dicitur maior in contritione non poteſt intelligi de graduali.

Dices ſecundò, *idem Concil. Trident.* quamuis *d. ſeſ.* 14. *c.* 4. loquens de atritione nullam faciat mentionem de dilectione Dei; attamen *ſeſ.* 6. *c.* 6. inter diſpoſitiones requiſitas ad iuſtificationem ponit, quod quis incipiat diligere Deum. *Illumque tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea mouentur aduerſus peccata per odium aliquod, ac deteſtationem, hoc eſt per eam pænitentiam, quæ ante baptiſmum agi oportet*, ergo quomodocunque ſumatur atritio, ad hoc, vt ſit iuſtificatiua, debet oriri ex dilectione Dei. Sed contra, quia Concilium ibi loquitur de diſpoſitionibus requiſitis ad acquirendam iuſtificationem per baptiſmum ante actualem ſuſceptionem eiuſdem, vt ſupra dicebamus, non in ipſa ſuſceptione baptiſmi, ad quam non prærequiritur contritio, vt loquitur *D. Thomas in* 4. *diſt.* 6. *q.* 1. *art.* 3. *quæſtiunc.* 1. *ad quintum*, Ibi- *Vt homo ſe præparet ad gratiam in baptiſmo recipiendam prærequiritur fides, ſed non charitas, quia ſufficit atritio præcedens, & ſi non ſit contritio.*

8 Obiectũ ex Concilio deductum, & diſſolutum.

Dices tertiò, Concilium Tridentinum ibi non feciſſe mentionem de dilectione, ſed tantum de metu Gehennæ, ac de turpitudine peccati, quia ibi arguebat aduerſus hæreticos aſſerentes actum ex illis motiuis conceptum, non eſſe bonum, nec honeſtum, adeoque tantum meminit de actu concepto ex illo metu, vt eos confunderet, non de dilectione, cum hæretici de illius bonitate non dubitarent; cæterum Concilium ibi non ſtatuit, actum illum ex metu conceptum à charitate omnino præciſum eſſe atritionem ſufficientem ad iuſtificationem, & ſic atritio, vt iuſtificatiua debet eſſe ex motiuo dilectionis Dei. Sed contra, quia Concilium ibidem non ſolum dicit, talem actum ex metu Gehennæ eſſe bonum, ſed etiam diſponere ad gratiam in Sacramento nulla facta mentione dilectionis.

9 Aliud ex eodẽ diſſolutum.

Probatur ſecundò aduerſus ſecundam ſententiam Contenſonij. Licet tam atritio, quam contritio elicitiuè reſoluatur in eandem virtutem pænitentiæ, denegari tamen non poteſt, quin vtraque procedat ex diuerſo motiuo formali, contritio ſcilicet ex dilectione Dei, atritio vero ex metu Gehennæ, vel conſideratione turpitudinis peccati, actus autem ſpecificantur ex diuerſo motiuo, ſub quo procedunt, ergo, cum reſpectu vtriuſque ſint diuerſa motiua formalia, erunt actus ſpecie diuerſi.

10 Quamuis reſoluátur in eandem pænitentiã procedunt ex diuerſo motiuo.

Dices primò quantumuis vtraque ex diuerſo motiuo procedat, negari tamen non poteſt, quin vtraque ſit actus pænitentiæ ſecundum ſe, cæteroqui ex illis venia peccatorum acquiri non poſſet, prout loquitur *D. Thomas q.* 86. *art.* 6. *ad vltimum. Dicendum, quod actus pænitentiæ virtutis habet, quod ſine eo non poſſit fieri remiſſio culpæ*; actus autem pænitentiæ non differunt inter ſe ſpecie, ergo &c. Sed contra, quia licet actus pænitentiæ ſecundum ſe ſumpti dici non poſſint differre ſpecie, prout tamen ſunt informati diuerſa ſpecie virtute ſaltem inadæquè ratione eiuſdem virtutis diuerſæ differunt; ſic pænitentia, ſeu dolor de peccatis charitate perfectus ſpecie differt a dolore ex timore pænarum concepto.

Dices ſecundò, illa motiua ex amore Dei, vel ex Gehennæ metu actui pænitentiæ ſunt omnino extrinſeca, & accidentalia, ergo ex illis non eſt deſumenda diuerſitas ſpecifica. Sed contra; licet ſint extrinſeca, & accidentalia pænitentiæ vt ſic, non ſunt tamen extrinſeca, & accidentalia pænitentiæ vt tali; nam dolor, vt eſt contritio perfecta debet eſſe charitate in Deum informatus, vt vero eſt atritio debet eſſe motiuo timoris affectus, & ſic, vt tales differunt inter ſe ſpecie.

11 Nõ ſunt extrinſeca pænitentię vt tali.

Hinc deduci poteſt, quod, cum huiuſmodi actus ſpecie inter ſe differant, atritio nunquam fieri poteſt contritio, ſicuti homo, quia ſpecie differt à Leone, nunquam poteſt fieri Leo. Quod, ſi communitèr dicatur,

Digitized by Google

catur, quod quis in Sacramento de atrito fiat contritus, hoc intelligendum extrinſecè, & ratione effectus, quem vtraque cauſat, non intrinſecè, & ratione ſui, quatenus ſcilicet, ſicuti contritio cauſat ſecundum ſe effectum gratiæ etiam extra Sacramentum cum voto tamen eiuſdem, ita atritio ſimul cum Sacramento cauſet eundem effectum gratiæ remiſſiuæ peccatorum.

11 Atritio nunquã poteſt tranſire in contritionem.

In hoc nobiſcum conſentit *Contenſonius loc. cit.* quamuis ſuſtineat atritionem non differre ſpecie à contritione, ſed incongruè, & non conformitèr ad ſua principia, videtur procedere; quod etenim eſt imperfectum, & ſolum accidentalitèr diuerſum adueniente perfectiori potius perficitur, quam deſtruatur, ſic calor intenſus, vt tria adueniente maiori calore intenditur, nec deſinit eſſe.

ARTICULUS XIV.

An atritio putata ſit ſufficiens ad valorem Sacramenti, quamuis non ad effectum iuſtificationis.

SVMMARIVM.

Sententia aſſerens, atritionem putatam eſſe ſufficientem ad valorem Sacramenti, licet non ad fructum. 1.

Non eſt ſufficiens nec ad valorem, nec ad fructum, ac proinde non datur Sacramentum, quod ſit validum, & informe. 2.

Atritio vera non ſolum eſt diſpoſitio, ſed etiam pars eſſentialis. 3.

Materia putata Eucharistiæ non eſt materia ſufficiens pro illa. 4.

Defectus integritatis culpabilis irritat Sacramentum. 5.

Non currit paritas de alijs Sacramentis, & quarè. 6.

Dolor debet eſſe vniuerſalis. 7.

Non ſufficit propoſitum non peccandi de cætero ſine retractatione præcedentium peccatorum. 8.

Non diſtinguitur duplex dolor, alter, qui ſit diſpoſitio, alter qui ſit pars. 9.

Qui accederet cum atritione putata, quamuis non conſequeretur Sacramentum, non contraheret tamen aliquam noxam. 10.

Cognito defectu teneretur omnia peccata iterum clauibus ſubijcere. 11.

Hic titulus ſolet ſub alijs terminis communitèr proponi; An ſcilicet dari poſſit Sacramentum pænitentiæ validum, quod tamen ſit informe; cuius ſenſus coincidit cum eo, qui à nobis proponitur; ideo enim arbitrari poteſt validum, quia eſt cum atritione putata ſufficienti, quæ ſufficiens non eſt; informe verò, quia, cum illa diſpoſitio ſecundum ſe non ſit apta iuſtificare, vtpotè elicita ſine debitis conditionibus, ideo Sacramentum reputetur informe, vtpotè ſine effectu gratiæ iuſtificantis.

Videtur dicendum, vtique atritionem putatam eſſe ſufficientem ad valorem Sacramenti, licet non ad eius effectum, ſeu, quod idem eſt, poſſe dari Sacramentum validum, ſed informe, prout ſentiunt *D. Thomas in 4. diſt. 17. q. 3. art. 4. quæſtiunc. 1., Caietanus tom. 1. opuſcul. tract. 5. q. 5., Toletus in ſumma lib. 3. c. 20., Bonacina de Sacramento pænit. diſp. 5. q. 3. punct. 2. n. 11., Suarez diſp. 20. ſect. 2., Lugus diſp. 14. ſect. 6., Conetus diſp. 10. art. 1.*, & hoc deſumpta paritate à cæteris Sacramentis; qui etenim recipit baptiſmum cum affectu ad aliquod peccatum, validè ſuſcipit, ſed non cum effectu gratiæ; qui recipit ordines ſine deteſtatione peccati; validè ſuſcipit, ſed informitèr, hoc eſt ſine effectu gratiæ informantis. Nihilominus ſit 1 Sententia aſſerens eſſe ſufficiẽtem.

Concluſio. Non poteſt dari Sacramentum validum, quod ſit informe, ſeu, quod idem eſt atritio putata, quæ ſecundum ſe non ſit vera, ſicuti non eſt apta ad fructum Sacramenti pænitentiæ, ita non eſt apta ad eius valorem. *Gabriel in 4. diſt. 17. q. 1. art. 1. dub. 2., & ibi Maior q. 9., Vega lib. 13. in Trident. c. 26., & 34., Vaſquez q. 92. art. 2., Coninchus diſp. 4. dub. 5., & 11., Turrianus diſp. 28. dub. 1., Laiman lib. 5. mor. tract. 6. c. 9., Arriaga tom. 7. de Sacrament. in gen. diſp. 11. ſect. 1. 2., & 3., Madernus tract. 4. de virt., & Sacram. pænit. q. 4. art. 12. n. 1.*, quamuis hic diſcrepet in caſu, quo quis accedat ad Sacramentum cum dolore ſupernaturali omnium peccatorum, quorum recordatur, non propter motiuum aliquod vniuerſale, ſed ob ſpecialem deformitatem, & turpitudinem, quæ reperitur in aliquo ſpeciali peccato, & ex alia parte commiſerit alia peccata læthalia, quorum non recordatur. 2 Non eſt ſufficiẽs nec ad fructũ, nec ad valorẽ.

Probatur primò; deficiente aliqua parte ſubſtantiali, & eſſentialitèr requiſita ad Sacramentum, Sacramentum ipſum non poteſt ſubſiſtere, ſed atritio ſupernaturalis eſt pars eſſentialis, & ſubſtantialis Sacramenti, & non mera diſpoſitio, ergo eadem non exiſtente ſecundum rationes requiſitas non poteſt Sacramentum pænitentiæ ſubſiſtere. Minor patet *ex Concil. Trid. d. ſeſ. 14. c. 4.* vbi aſſignantur partes ſubſtantiales huius Sacramenti, & inter cæteras ipſa atritio; Neque dicas, quod quamuis deficiat huiuſmodi atritio ſecundum ſuum eſſe verum, & reale, exiſtat tamen ſecundum exiſtimationẽ, & apprehenſionem 3 Atritio vera eſt pars eſſentialis.

Digitized by Google

ſionem confitentis ; Contra enim impugnaberis, quia atritio requiritur ſecundum veritatem, non ſecundum meram apprehenſionem ; & ſicuti, ſi in Sacramento Euchariſtiæ adhiberetur hoſtia, quæ reputaretur triticea, & talis ſecundum ſe non eſſet, non validum conficeretur Sacramentum, quia ſecundum veritatem deficeret pars eſſentialis materialis, ita, ſi in Sacramento pænitentiæ adhiberetur atritio, quæ reputaretur ſufficiens, & non eſſet ſecundum veritatem talis, non validum conficeretur Sacramentum, cum non minus hæc ſit pars eſſentialis materialis pænitentiæ, ac hoſtia triticea ſit pars eſſentialis materialis Euchariſtiæ.

4 Euincitur paritate materiæ Euchariſtiæ.

Hoc argumento etiam euincitur, quod non ſubſiſtat Sacramentum, quando quis ad illud accedit ſine diſcuſſione diligenti propriæ conſcientiæ, cuius omiſſio ſit culpabilis, cum etiam talis diſcuſſio diligens præcipiatur à Tridentino, & pertineat ad integritatem confeſſionis, quæ etiam eſt pars eiuſdem, & ſine eadem valida non ſit confeſſio, quæ vtpotè etiam pars eſſentialis eiuſdem Sacramenti, ſi deficiat in ſubſtantialibus, cuiuſmodi eſt integritas ſiue materialis, ſiue formalis ex culpa, reddit irritum Sacramentum. Dixi *ex culpa* à qua non poteſt præſcindi, ſi non facta fuerit diligens diſcuſſio, ſi hæc fieri poteſt.

5 Defectus integritatis culpabilis irritat Sacramentũ.

Dices alia Sacramenta validè conferuntur, quantumuis recipiantur cum obice affectus ad aliquod peccatum, vt dicebamus in principio præſentis tituli, ergo non eſt, cur validè hoc Sacramentum non conferatur, quantumuis non fuerit cum debita diſpoſitione reali, maximè cum fuerit cum putata. Sed contra; neganda eſt conſequentia, quia in reliquis Sacramentis illæ diſpoſitiones non ſunt partes eſſentiales Sacramentorum, ſed tantum diſpoſitiones ad dignam, & fructuoſam ſuſceptionem, vnde poſitis requiſitis eſſentialibus non eſt, cur non debeant eſſe valida ; in Sacramento verò pænitentiæ atritio vera, & ſupernaturalis, & integritas confeſſionis ſunt partes eſſentiales, quæ propterea, ſi deficiant, non conſtituunt Sacramentum validum.

6 Nõ currit paritas de alijs Sacramẽtis.

Probatur ſecundò ſpecialitèr contra exceptionem Maderni. Non poteſt eſſe dolor ſufficiens ad iuſtificationem, niſi ſit vniuerſalis ; debet enim tendere ad reconciliationem cum Deo, quæ non poteſt eſſe quoad aliqua peccata, non quoad alia. Rurſus debet eſſe cum voluntate non amplius peccandi in quacunque materia, ergo debet eſſe ex motiuo vniuerſali excludente quamcunque voluntatem peccandi ; Neque dicas cum *Maderno loc. cit. num.* 11., poſſe peccatorem habere propoſitum verum non peccandi de cætero, & tamen nõ retractare præterita peccata, vt ſignantèr eueniret in eo, qui proponeret non peccare de cætero ex motiuo malitiæ, quæ conſiderari poteſt in reincidentia in læthale ; hic etenim haberet animum non peccandi impoſterum ; & tamen vi illius actus non retractaret peccata præterita, cum hæc non haberent malitiam reincidentiæ ; contra enim impugnaberis, quia, quidquid ſit, quod poſſit dari voluntas non peccandi de cætero ſine deteſtatione præcedentium peccatorum, certum eſt, quod vt Sacramentum ſit validum, requiratur vtrumque copulatiuè, & voluntas ſcilicet non peccandi de cætero, & deteſtatio præcedentium, quod optimè innuiſſe videtur *Tridentinum d. ſeſſ.* 14. c. 4., vbi non ſolum requirit propoſitum non peccandi de cætero, ſed etiam odium anteactæ vitæ, quinimmò hoc odium anteactæ vitæ videtur implicitè inuolui in ipſa voluntate non amplius peccandi ; qui enim proponit non amplius peccare ; ideò proponit, quia nouit peccata eſſe ſibi noxia, & iniurioſa Deo, adeoque omnia deteſtatur ſub tali motiuo. Cæterum ad veram atritionem requiſitam ad valorem Sacramenti ſiue implicitè, ſiue explicitè exigitur, vt ſit odium anteactæ vitæ, & incohatio nouæ per illam voluntatem non amplius peccandi.

7 Dolor vniuerſalis requiritur.

8 Nõ ſufficit propoſitum nõ peccandi de cætero ſine retractatione præcedentiũ.

Pro ſolutione argumentorum, quæ fieri poſſunt contra noſtram concluſionem aduerte, atritionem ſupernaturalem, quæ eſt pars eſſentialis materialis Sacramenti eſſe ſimul, & ſemel diſpoſitionem ſufficientem ad recipiendam gratiam iuſtificationis ; nec Concilium Tridentinum duplicem dolorem diſtinguit, & requirit in Sacramento pænitentiæ, alterum, qui ſit pars materialis eiuſdem ; alterum, qui ſit diſpoſitio ad gratiam acquirendam, ſed eſſe vnum, & vtrumque, qui indiuiſibilitèr præſtat vtrumque munus, & effectum, vnde prout eſt ſufficiens ad valorem eſt etiam ſufficiens ad fructum, & vbi non eſt ſufficiens ad fructum, nec eſt ſufficiens ad valorem.

9 Non diſtinguitur duplex dolor alter, qui ſit diſpoſitio, alter pars.

Hinc ſequitur primò, quod, ſi quis acceſſerit ad Sacramentum bona fide exiſtimans ſe habere dolorem ſufficientem, cum tamen non habeat, non recipiat quidem validè Sacramentum, non tamen ſacrilegè excuſante à ſacrilegio bona fide, cum actio non poſſit eſſe peccaminoſa, niſi volnntas ad peccatum concurrat. Secundò, quod, ſi poſtea peccator cognoſcat defectum illius debitæ, & legitimæ atritionis, teneatur omnia peccata tunc confeſſa in alia confeſſione repetere *Adrianus in 4. de confeſ.*

10 Accedens bona fide non cõtrahet aliquam noxam.

Digitized by Google

confeſs. q. 4. in fin., *Petrus Soto lib. 10. de confeſ.*, *Nauarrus c. 9. n. 19.* Neque hic audiendi ſunt *Sotus in 4. diſt. 18. q. 3. art. 3. concl. 3.*, *Victoria n. 160.*, *Henriquez lib. 5. c. 11. n. 1.*, qui ex quo aſſerunt, quod, ſi
11 quis per negligentiam etiam mortalem omiſerit peccatum mortale confiteri, reliquorum confeſsio ſit quidem informis, non tamen inualida, videntur etiam teneri aſſerere, quod eorundem non ſit repetenda confeſsio, ſed illius dumtaxat, quod fuit per negligentiam mortalem omiſſum; Non, inquam, audiendi ſunt, quandoquidem falsò innituntur principio; ex quo etenim peccator non habet diſpoſitionem vniuerſalem ad deteſtanda omnia peccata (non enim ad illud, quod culpabilitèr reticetur, habet oppoſitam voluntatem) non habet diſpoſitionem ſufficientem, quæ ex Concil. Tridentino debet eſſe vniuerſalis, quinimmo, nec intelligitur habere voluntatem illud dimittendi, cum culpabilitèr detineat.

Cognito defectu omnia peccata eſſet iterũ clauibus ſubijcienda.

ARTICULUS XV.

1

An atritio, vt ſit iuſtificatiua, debeat in fide Christi fundari.

SUMMARIUM.

Fides Chriſti altera explicita, altera implicita, & quid vtraque. 1.
Sententia aſſerens ex neceſſitate non debere in eadem fundari. 2.
Atritio, vt ſit iuſtificatiua, debet fundari in fide Chriſti ſaltem implicitè. 3.
Euincitur ex Concil. Trid. 4.
Sufficit, ſi ſit implicita. 5.
Sine fide impoſſibile eſt placere Deo. 6.
Præciſa fide deteſtatio peccatorum non eſſet ſupernaturalis. 7.

1 Fides Chriſti duplex eſt, altera explicita, altera implicità. Prima, quantum pertinet ad præſens inſtitutum iuxta *Concilium Tridentinum ſeſs. 6. c. 6.* conſiſtit in eo, quod credamus à Deo iuſtificari impium per gratiam eius per redemptionem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, quatenus credamus Chriſtum propitiatorem per fidem in ſanguine ipſius &c. Secunda in eo conſiſtit, quod credamus non poſſe peccatum alitèr remitti, quam per beneplacitum Dei, & eo modo, quo Deo placet, ſeu eſt voluntas Dei, quæ ex *Concil. Trident. ſeſ. 6. c. 7.* eſt, vt hominibus remittantur peccata per Chriſti merita. Ibi- *Quamquam nemò poſſit eſſe iuſtus, niſi cui merita Paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti communicantur.* Dicitur autem hæc fides implicita, eo quia continetur in alio obiecto, nempè in beneplacito Dei.

Fides Chriſti duplex altera implicita, altera explicita.

Videtur in hoc dicendum, non eſſe neceſſe, hanc atritionem in Chriſti fide fundari, eo quia ad deperdendam gratiam ſufficit conſenſus ad obiectum, quod ſit contra rationem rectam, ergo etiam ad eandem reaſſumendam ſufficiens erit conſenſus, ſeu dolor, quem quis concipit de peccatis, eo quia ſunt contra rationem rectam, nam per ea, per quæ quis obſtringitur, eius vinculum diſſoluitur; Hæc autem habentur, quantumuis in Chriſto fide non fundentur. His tamen non obſtantibus ſit 2

2 Sententia docens nõ fundari in tali fide.

Concluſio. Atritio, vt ſit iuſtificatiua neceſſariò debet in Chriſti fide ſiue explicita, ſiue implicita fundari. In hanc conſentit *Reginaldus lib. 5. de contrit. c. 6. ſect. 2. n. 74.*, & ab ea arbitror neminem diſſentire. 3

3 Debet in eadẽ fundari.

Probatur primò, *ex Concil. Trid. ſeſ. 6. c. 6.* vbi dicitur, *diſponi ad ipſam iuſtitiam, dum excitati Diuina gratia, & adiuti, fidem ex auditu concipientes libere mouentur in Deum credentes vera eſſe, quæ Diuinitus reuelata, & promiſſa ſunt.* Rurſus *fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore.* Confirmatur *ex eod. Concil. Trident. d. ſeſs. 14. cap. 4.*, vbi ad impetrandam iuſtificationem requiritur ſpes veniæ, Ibi- *ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ*; rurſus, *ſi cum fiducia Diuinæ miſericordiæ*; ſpes autem non poteſt eſſe, niſi per fidem in Chriſto Domino, cuius merita nobis per fidem applicantur, & communicantur. 4

4 Euincitur ex Concil. Trid.

Quamuis autem hæc fides per Chriſtum requiratur ad iuſtificationem, non eſt tamen neceſſe, quod hæc ſit explicita; ſufficit enim, quod ſit implicita contenta in obiecto illius fidei quo creditur, quod Deus ſit, & inquirentibus ſe remunerator ſit iuxta modum præſcriptum ab eodem Deo remunerationis, quæ eſt per Chriſtum Ieſum. 5

5 Sufficit, ſi ſit implicita.

Probatur ſecundò, ex illo Apoſtoli ad Hæbreos 11. *Impoſſibile eſt ſine fide placere Deo*, ergo etiam ſine eadem impoſsibile erit eidem reconciliari; fides autem per Chriſtum, & in Chriſto habetur; Neque obſtat, ſi dicatur, fidem non connumerari inter diſpoſitiones ſubſtantiales requiſitas ad iuſtificationem in Sacramento; Non obſtat, inquam, quia diſpoſitiones aliquæ ſunt tranſcendentes, & vniuerſales, aliæ propriæ, & particulares; primæ requiruntur in quocunque opere, vt hoc ſit meritorium; ſecundæ in determinatis actionibus iuxta earum naturam, & conditionem verſantur; licet igitur fides non connumeretur inter diſpoſitiones proprias Sacramenti pœnitentiæ, præ requiritur tamen 6

6 Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.

men tanquam diſpoſitio tranſcendens, ſine qua nullum opus poteſt eſſe meritorium, & diſpoſitiuum ad gratiam.

7 Probatur tertiò, quia præciſa fide deteſtatio peccatorum ex eo præcisè, quod ſint contra rectam rationem non eſt opus ſupernaturale, nam hoc etiam præſtant Ethnici, ergo illa præcisè ſecundum hanc rationem ſumpta non eſt diſpoſitio ſufficiens ad iuſtificationem acquirendam, ſiquidem diſpoſitio merè naturalis non eſt proportionata effectui ſupernaturali, cuiuſmodi eſt gratia remiſſiua peccatorum; atque per hoc eliditur argumentum pro contraria parte adductum.

Præciſa fide deteſtatio non eſſet ſupernaturalis.

Pro cuius ſolutione etiam adde, quod plura requiruntur ad reſurgendum à peccato, quam ad ipſum committendum, quandoquidem ad lethale peccatum committendum ſufficit libertas humani arbitrij, cum commiſſio proueniat ex defectu in agendo; ad reſurgendum autem requiritur conatus, non quomodocunque, ſed ex motu Dei, & Spiritus Sancti impulſu, vt loquitur Concil. Trident.

ARTICULUS XVI.

An contritio cadat ſub præcepto, & quonam, & pro quo tempore.

SUMMARIUM.

Loca Scripturæ inducentia præceptum Diuinum. 1.
Contritio cadit etiam ſub præcepto naturali. 2.
Sententia aſſerens, contritionem eliciendam eſſe ſtatim, ac quis ſibi conſcius ſit ſe læthaliter peccaſſe. 3.
Argumentum pro hac ſententia deductum à paritate læſionis proximi. 4.
Aliud à ratione præcepti negatiui. 5.
Aliud à periculo grauis damni ſpiritualis. 6.
Aliud ab auctoritate D. Thomæ. 7.
Sententia aſſerens non teneri ſtatim conteri, nec ſtatim, ac memoriæ peccata occurrunt. 8.
Rationes pro hac ſententia. 9.
Præfertur hæc ſecunda ſententia. 10.
Præceptum de cõtritione eſt affirmatiuum. 11.
Non eſt perſeuerantia poſitiua in inimicitia Dei. 12.
Paritas de læſione proximi in bonis fortunæ, & famæ nil euincit. 13.
Præceptum negatiuum, ſi quod eſt, in quo conſiſtat. 14.
Periculum ſolum proximum eſt vitandum. 15.
Explicantur dicta D. Thomæ. 16.
In periculo mortis, & in quacunque alia neceſſitate ſumendi Sacramenta vrget præceptum contritionis. 17.
Etiam in periculo proximo futuræ amentiæ. 18.
Nomine contritionis venit vel perfecta, vel imperfecta ſimul cum confeſſione Sacramentali. 19.
Sententia aſſerens in articulo mortis ſufficere atritionem cum confeſſione. 20.
Sententia requirens contritionem perfectã. 21.
Præfertur prima ſententia. 22.
Atritio cum confeſſione eſt remedium omnino certum. 23.
Extra articulum mortis, & neceſſitatem recipiendi Sacramenta, quandonam obliget variæ ſententiæ. 24.
Quoad tempus determinatum nil certi poteſt ſtatui. 25.
Non obligat pro diebus feſtis. 26.
Non eſt diu differenda. 27.
Ex præcepto Eccleſiaſtico per accidens tenetur ſingulis annis. 28.
Et vrgente graui tentatione aliter inſuperabili. 29.

Dari præceptum Diuinum de contritione elicienda poſt peccata actualia læthalia commiſſa eſt certo certius, iuxta illud Ezechielis 18. *Proijcite à vobis omnes iniquitates veſtras, & facite vobis cor nouum, & ſpiritum nouum*, Matthæi 13. *Niſi pænitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis*. Ioel. 2. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro in ieiunio, fletu, & planctu, & ſcindite corda veſtra*. 1

Præceptum Diuinum ex Sacris paginis.

Difficultas ſolum eſt, an præceptum etiam naturale obliget ad huiuſmodi contritionem, & ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod, cum huiuſmodi contritio ſit actus ſupernaturalis, non videtur poſſe ſub naturæ legibus cadere, nam obiectum ſupernaturale eſt omnino naturæ ignotum, adeoque non poteſt ab ea imperari, nec elici. Nihilominus ſentiendum eſt cadere etiam ſub præcepto naturali Diuino, nam, ſi valeret regula præacta, quod obiectum ſupernaturale non poſſet cadere ſub præcepto naturali, nec etiam de lege naturæ teneremur Deum ſuper omnia diligere; quod eſt contra communem omnium ſententiam, & conſenſum, cum dilectio Dei ſuper omnia ſit actus ſupernaturalis. Quamobrem dicendum eſt, quod aliqui actus licet ſint ſupernaturales, ita ſint naturæ ipſi conſentanei, vt ab ipſa natura præcipi valeant, cuiuſmodi eſt diligere Deum ſuper omnia, Deo offenſo ſatiſfacere, & ſimilia, & licet huiuſmodi actus naturæ viribus nequeant elici, quia tamen Deus gratiam omnibus oblatam ſine hominis culpa non ſubtrahit, videntur mediante eadem gratia ſub hominum poteſtate conſtitui. 2

Cadit etiam ſub præcepto naturali.

Sup-

Suppoſito iam præcepto Diuino, & naturali de elicienda contritione poſt peccata læthalia actualia commiſſa, suboritur immediatè difficultas, pro quonam tempore obligent huiuſmodi præcepta.

3 Sententia docẽs immediatè poſt peccatum eliciendam eſſe contritionem.

In hoc video DD. acritèr inter ſe diſcrepantes, & quidem vtrique rationibus validis, & æquè efficacibus pugnant. Alij ſentiunt, peccatorem ſtatim, ac peccauerit, teneri de peccatis conteri, & ſtatim, ac memoriæ occurrunt; atque pro hac opinione *Contenſonius lib. 11. part. 3. diſſert. vnica c. 1. de partibus pænit. verſ. his tamen non obſtantibus* allegat *Alexandrum de Ales, D. Bonauenturam, Silueſtrum, Paludanum, & D. Thomam in 4. diſt. 17. q. 1. art. 1. quæſtiunc. 4., & in ſupplem. tertiæ partis q. 6. art. 5.* Rationes pro hac ſententia ſunt huiuſmodi.

4 Argumentũ deductũ è lęſione proximi.

Prima, ſi quis proximum iniuſtè læſerit, vel in bonis fortunæ, vel in bonis famæ, & honoris, tenetur illico damnum illatum reparare per reſtitutionem, ergo etiam, ſi quis Deum, quantum eſt ex affectu peccantis grauitèr offenderit, tenebitur ſtatim offenſam per contritionem reparare.

5 A ratione præcepti negatiui.

Secunda, tenemur præcepto negatiuo non eſſe Dei inimici, & eſſe tales ita eſt intrinſecè malum, vt nulla ratione, nulloue titulo poſſit cohoneſtari, ergo etiam præcepto negatiuo tenemur non perſeuerare in Dei inimicitia, cum præceptum negatiuum obliget ſemper, & ad ſemper.

6 A periculo grauis damni.

Tertia, quia pro omni tempore tenemur vitare periculum grauis damni ſpiritualis, & mortis maximè æternæ; ſed qui perſeuerat in peccato læthali, non ſubtrahitur à periculo grauis damnis ſpiritualis, quinimmo grauioris iuxta illud D. Gregorij. *Peccatum, quod per pænitentiam non deletur, ſuo pondere in aliud trahit*, & etiam mortis æternæ iuxta illud Eccleſiaſtici 5. *Ne tardes conuerti ad Dominum; nec differas de die in diem, ſubito enim venit ira eius*. Quarta, fundatur in auctoritate *D. Thomæ in 4. diſt. 17. q. 3. art. 1. quæſtiunc. 4., & in ſupplemento 3. part. q. 6. art. 5.* vbi ſic.

7 Ab auctoritate D. Thomæ.

Reſpondeo dicendum, quod, cum propoſitum confitendi ſit annexum contritioni, tunc tenetur aliquis ad hoc propoſitum, quando ad contritionem tenetur, ſcilicet quando peccata memoriæ occurrunt. Hoc idem aſſeruit *ſecunda ſecundæ q. 62. art. vlt.* Ibi. *Manifeſtum eſt autem, quod, nec per modicum tempus licet in peccato morari, ſed quilibet tenetur ſtatim deſerere ſecundum illud* Eccleſiaſtici 21. *Quaſi à facie colubri fuge peccatum, & ideo tenetur quilibet ſtatim reſtituere*.

8 Sententia docens nõ teneri ſtatim conteri.

Alij è contra ſentiunt, non teneri hominem ſtatim, ac peccauit, vel quoties peccata memoriæ occurrunt de illis contritionem elicere; atque hæc etiam opinio rationibus non minus efficacibus innititur, quarum prima eſt, quod præceptum de contritione, ſeu pænitentia agenda poſt commiſſum peccatum, eſt affirmatiuum, quod non obligat ſemper, & ad ſemper, vt videre eſt in alijs præceptis affirmatiuis. Secunda, quia non minus eſt neceſſaria ad ſalutem contritio poſt commiſſum peccatum, ac ſit neceſſaria fides, dilectio Dei, ac baptiſmus, ſed non tenemur exire in actus fidei, dilectionis Dei ſemper, & ad ſemper, nec tenemur nulla interpoſita mora baptiſmum ſuſcipere, ergo, nec tenemur ſtatim poſt peccata commiſſa conteri.

9 Rationes pro eadem ſententia.

Tertia eſt, quia nemo etiam timoratorum aſſolet de huiuſmodi omiſſionibus, ſeu dilationibus confiteri, & confeſſarij quantumuis prudentes, & ſolliciti de ijs non interrogant; ſignum ſatis euidens ſaltem ab extrinſeco, quod huiuſmodi præceptum non ſtatim obligat: non enim præſumendum eſt, quod tot cordati viri ita tuto negligerent ſine conſcientiæ ſynderesi obſeruantiam huius præcepti, ſi hoc vrgeret. Quid iam in hac controuerſia concludendum?

10 Præfertur hæc ſecunda ſententia.

Concluſio I. Præceptum de contritione elicienda poſt commiſſa peccata læthalia non obligat ſtatim, nec toties, quoties memoriæ peccata occurrunt. *Durandus in 4. diſt. 17. q. 10. n. 5., Angelus verb. contritio, Medina C. de pænit. tract. 1. q. 6., Gonetus diſp. 7. art. 5. §. 3., Vaſquez q. 86. art. 2. dub. 5., Lugus diſp. 7. ſect. 11., Amicus diſp. 9. n. 15., Arriaga diſp. 28. ſect. 2. ſubſect. 1., Madernus tract. 4. de virt., & Sacram. pænit. q. 2. art. 12. num. 2., & alij magis communitèr*.

11 Præceptum eſt affirmatiuum.

Probatur primò ratione à priori. Præceptum de contritione elicienda poſt peccata commiſſa eſt affirmatiuum; præcipit enim actum poſitiuum deteſtationis peccatorum, & dilectionis Dei ſuper omnia, ergo ad normam aliorum præceptorum affirmatiuorum nec ſtatim, nec ſemper, & ad ſemper obligat; Neque dicas, quod de ratione præceptorum huiuſmodi ſit quidem non obligare ſemper, & ad ſemper, non tamen tollere, quin obligent ſtatim, quando aliqua ratio vrget, vt res præcepta ſtatim exequatur; ratio autem vrget, ne quis etiam ad tempus perſeueret in Dei inimicitia; Contra enim impugnaberis, quia, cum vt fatentur Aduerſarij, non obliget hoc præceptum ſemper, & ad ſemper debet determinari tempus, pro quo obliget; quod autem hoc debeat eſſe ſtatim, ac quis peccauit, nullibi videtur ſtatui;

12 Non eſt perſeuerãtia poſitiua in peccato.

nec vrget ratio adducta de onere non perſeuerandi in inimicitia Dei, quandoquidem velle poſitiuè perſeuerare in tali inimicitia, animo ſcilicet

poſitiuo, vt peccatum duret, eſt quidem contra præceptum naturale, & Diuinum; velle autem negatiuè perſeuerare in tali inimicitia, quatenus negligat ſtatim pænitentiam agere, non videtur eſſe à natura, ſeu eius legibus ſtatutum; nec talis neglectus videtur ſecundum ſe peccaminoſus, cum non ſit cum affectu ad peccatum, ſed tantum cum carentia pænitentiæ ad tempus. Ad confirmationem huius noſtræ opinionis plurimum conferunt ea, quæ fuerunt adducta pro ſecunda ſententia.

Potior probatio huius noſtræ concluſionis erit ſolutio obiectorum, quæ in principio fuerunt allata. Primum deductum ex læſione hominis vel in bonis fortunæ, vel famæ non vrget, quia in primis præceptum reſtitutionis in noſtris principijs, quamuis exprimatur nomine poſitiuo, inuoluit tamen præceptum negatiuum, prout etiam docuit *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 62. art. vlt. in reſponſione ad primum argumentum*; præceptum autem contritionis eſt affirmatiuum. Deinde diuerſa eſt ratio de læſione proximi in bonis fortunæ, & famæ, ac de offenſa Dei; ſiquidem ex dilatione reſtitutionis faciendæ proximo ex iniuſta læſione imminere poteſt graue damnum eidem læſo; ex dilatione autem pænitentiæ, ſeu contritionis in offenſa Dei nullum eidem damnum poteſt imminere; Quod, ſi ſupponas, quod ex Dei offenſa oriatur aliqua iniuria Deo ex dilatione reparationis, puta, quia quis hæreſim euomuerit, ex qua alij poſſent inſici, tunc dicendum erit, quod teneatur ſtatim reparare per retractationem immediatam, quia tunc vrget præceptum negatiuum reſtitutionis, quæ reparatio quoad hunc effectum tollendi damnum, quod extrinſecè imminet Deo ratione infectionis aliorum, qui remoueri poſſunt ab eius fide, ſufficientèr ſit per retractationem expreſſam erroris, etiam, ſi tunc non eliceretur actus contritionis.

13 Nō currit paritas de læſione proximi.

Secundum etiam non valdè vrget propter eandem rationem, qua reſpondimus præcedenti obiecto, quandoquidem tenemur quidem præcepto negatiuo non fieri, nec eſſe Dei inimici poſitiuè, hoc eſt non offendere Deum, & poſitiuè velle in eius offenſa perſeuerare, non autem negatiuè, quatenus non placeat peccatum, nec perſeuerantia in eodem, licet non ſtatim contritionem, ſeu pænitentiam de eodem eliciat; hoc etenim licet ſit præter amicitiam, non eſt tamen contra amicitiam Dei.

14 Circa quę verſetur præceptum negatiuū.

Tertium etiam non valdè nos premit, quia, licet teneamur vitare periculum grauis damni, quando hoc eſt proximum, & valdè probabile, non tamen, quando remotum eſt, & probabilitèr non futurum, licet quandoque eueniat; nec allegata Scripturæ, & D. Gregorij loca euincunt præceptum ſtatim conterendi, ſed dumtaxat ſuadent, non differendam pænitentiam, ne mors inopinata pręueniat; vnde, vt infra dicemus in probatione ſequentis concluſionis, tunc tantum ex pręcepto tenemur, quando vrget graue, & proximum periculum.

15 Periculum ſolū proximum eſt vitādum.

Quartum demum deſumptum ex auctoritatibus D. Thomę, licet videatur magnam vim facere ob auctoritatem tanti Doctoris, relinquit tamen valdè dubitandum de eius mente, cum alibi, & pręcipuè *in ſupplemento ad tertiam partem q. 6. art. 5. ad ſecundum*, contrarium videatur aſſerere, Ibi- *Quod non eſt de neceſſitate ſalutis temporalis, vt ſtatim medicus quæratur, niſi quando neceſſitas curationis incumbit, & ſimilitèr eſt de morbo ſpirituali*. Ne igitur dicamus S. D. ſibi contradicere, debemus explicare eius dicta pręcedentia, vt intelligenda ſint ſolummodò vel exhortatiuè, vel quoad commiſſionem peccati, & perſeuerantiam poſitiuam in ipſo, vnde refert illud Eccleſiaſtici 21. *Quaſi à facie colubri fuge peccatum*. Cęterum conſiderando ſingillatim eius dicta non videntur noſtro ſenſui aduerſari; in primo etenim dicit, quod, cum votum confeſſionis ſit annexum contritioni, tunc tale votum eſt eliciendum, quando elicienda eſt contritio; Quod, ſi dicat, hanc eliciendam eſſe, quando peccata memorię occurrunt, hoc intelligendum eſt, non quando memorię occurrunt quomodocumque, ſed quando occurrunt, vt confeſſioni ſubijciantur; tunc etenim elicienda eſt vel contritio perfecta, vel ſaltem imperfecta; in ſecundo vero D. Thomas intelligendus eſt loqui de perſeuerantia poſitiua, non merè negatiua iuxta modum ſupra explicatum.

16 Explicantur dicta D. Thomæ.

Eius dicta conciliantur.

Neque dicas, magis cohęrere menti D. Thomę, ſi explicetur textus pro nobis adductus ex ſupplemento *ad tertiam partem q. 6. art. 5. ad ſecundum*, in eum ſenſum, vt intelligendus ſit de actuali confeſſione Sacramentali, quę non obligat ſtatim, non de ipſa contritione, quam quod allegati textus pro parte aduerſa trahantur in ſenſum nimis abſtruſum, & declinantem à verborum, quibus concipiuntur, ſignificatione. Contra enim impugnaberis, quia textus à nobis allegatus de facta comparatione morbi corporalis ad ſpiritualem abſolutè dicit, non eſſe de neceſſitate ſalutis corporalis, vt ſtatim medicus quęratur, ſed tunc ſolum quando vrget neceſſitas curationis, & hoc applicat etiam ad ſalutem ſpiritualem, Ibi- *Et ſimi-*

Intelligit de quocunque remedio ſpirituali.

Digitized by Google

ſimilitèr eſt in morbo ſpirituali, & proinde intelligendus eſt de quocunque remedio ſpirituali, ſiue habeatur per meram contritionem, ſiue per confeſſionem Sacramentalem.

Quod, ſi vrgeas, quod ibidem D. Thomas loquatur de medico quoad morbum corporalem, & propterea intelligendus etiam ſit de medico, qui eſt Confeſſarius in ordine ad morbum ſpiritualem, & propterea, quod debeat intelligi ſolummodo de confeſſione Sacramentali; Statim impugnaberis, quia poteſt facilè intelligi de medico principali, qui eſt Deus, ad quem poſſit confugere per contritionem, ac de medico minus principali, & inſtrumentali, qui eſt Sacerdos per Sacramentalem confeſſionem; atque hic videtur planior ſenſus, cum loquatur de curatione quomodocunque, & dicat, non eſſe eam quęrendam, niſi cum neceſſitas eiuſdem vrgeat.

Cum igitur nemine refragante pręceptum contritionis obliget, & iuxta mox à nobis expoſita non obliget ſtatim, ac pro omni tempore, remanet modo explicandum, pro quonam tempore vrgeat, & obliget. Duplex quoad hoc hominis ſtatus conſiderari poteſt, alter, quo eſt in proximo vitę periculo, vel in alio diſcrimine, vel neceſſitate exercendi aliquam actionem, ad quam dignè eliciendam requiratur contritio; alter, quo quis extra tale periculum, vel extra illam neceſſitatem in peccato viuit.

17 *In periculo mortis, & in quacunque alia neceſſitate ſumendi Sacramenta vrget hoc pręceptum.*

Concluſio II. In periculo mortis, vel alterius ęquiualentis diſcriminis, & etiam in neceſſitate alicuius, actionis, ad cuius dignam ſuſceptionem requiritur contritio, vrget, & obligat pręceptum contritionis. In ſubſtantia arbitror in hoc communius conuenire, quamuis aliqui diſcrepent in modo. D. Thomas *in 4. diſt. 17. q. 1., & ibi Durandus q. 10. num. 5., & 6.* relati à *Maderno tract. 3. de virtute, & Sacram. pænit. q. 2. art. 13. n. 2.* ſentiunt ex natura rei, & ab intrinſeco teneri ſolummodo in articulo, vel periculo mortis. *Caietanus in ſumma verb. contritio, Medina C. de pænit. tract. 1. q. 60. art. primo, Sotus in 4. diſt. 17. q. 2. art. 6.* ſentiunt in alijs caſibus a nobis recenſitis, & alijs recenſendis teneri quidem non ab intrinſeco, & ex natura rei, ſed per accidens.

Probatur. Contritio ad eum finem, & effectum inducta eſt, vt per ipſam poſt peccatum reconciliemus nos Deo, & vitemus mortem ęternam nobis debitam poſt idem peccatum, ergo tunc potiſſimum elicienda eſt, quando imminet periculum proximum eiuſdem mortis ęternę, adeout, ſi non eliciatur, eadem mors ſit moralitèr certò ſecutura, ſed hoc periculum vrget imminente morte corporali, ergo tunc eſt ex neceſſitate eadem contritio elicienda. Confirmatur, tunc eſt ex neceſſitate elicienda contritio, quando, ſi tunc non eliceretur, non poſſet amplius elici, ſed, ſi imminente morte non eliceretur, non poſſet amplius elici, cum poſt illam non detur ſpacium pęnitentię, ergo &c.

18 *Etiam in periculo perpetuæ amentiæ.*

Hoc eodem argumento euincitur, quod, ſi adeſſet proximum, & probabile periculum perpetuę amentię teneatur non ſolum, quia hęc ęquiualet morti, ſed etiam, quia, ſi tunc non eliceretur, non poſſet amplius elici, cum ipſa amentia tollat rationem voluntarij, & reddat impotentem peccatorem ad legitimè conterendum.

Sancta ſunt ſanctè pertractanda.

Probatur ſecundò, quando elicienda eſt actio, ad cuius dignam ſuſceptionem prærequiritur gratia. Ex pręcepto Diuino, & ex natura Sacramentorum Sancta ſunt ſanctè pertractanda, vt latè probauimus, dum de Sacramentis in genere loquendo de Sacramentis viuorum, quę ſupponunt vitam in exercentibus, & ſuſcipientibus, ergo exiſtente peccato lęthali ad hoc, vt quis ſe conſtituat in ſtatu, quo ſanctè eadem Sacramenta poſſit tractare vel exercendo, vel ſuſcipiendo, debet ſe diſponere ad gratiam neceſſariam ad dignam ipſorum ſuſceptionem.

19 *Nomine contritionis venit perfecta, vel imperfecta cũ confeſſione.*

Dices, in caſu ſuſceptionis Sacramentorum poteſt peccator ſe diſponere per atritionem ſimul cum confeſſione Sacramentali, ergo non eſt neceſſaria contritio ad hunc effectum. Sed contra, quia nomine contritionis intelligimus vel eam perfectam charitate ſecundum ſe, vel eandem imperfectam ſimul cum confeſſione Sacramentali; finis etenim legis pręcipientis in hac hypotheſi contritionem, eo tendit, vt dignè Sacramenta exerceantur, vel percipiantur, qui finis ęque habetur per contritionem perfectam, ac per imperfectam ſimul cum confeſſione Sacramentali; quinimmo conſultius eadem Sacramenta exercentur, vel recipiuntur pręmiſſa confeſſione Sacramentali, ac pręmiſſa contritione.

20 *Sententia aſſerens in articulo mortis ſufficere atritionem cũ confeſſione.*

Hic ſuboritur difficultas, an conſtitutus in articulo mortis ſufficientèr adimpleat hoc pręceptum per confeſſionem Sacramentalem ſimul cum atritione, an vero requiratur abſolutè contritio. In hoc video DD. inter ſe altercantes. *Fagundez in 2. præcepto lib. 2. c. 4. n. 13., Laiman lib. 5. mor. tract. 6. c. 3. n. 6., Turrianus in ſelect. part. 1. diſp. 21. dub. 2., & alij plures,* ſentiunt ſufficere atritionem cum Sacramentali confeſſione. Ex aduerſo *Suarez diſp. 15. ſect. 4. n. 17., Tannerus tom. 4. diſp. 6. q. 6.*

Digitized by Google

q.6. dub. 3., *Conincbus diſp. 3. dub. 1.*, *Gonetus diſp. 7. n. 103.*, *Arriaga diſp. 17. n. 25.* ſuſtinent adhuc requiri contritionem, ſine qua non adimpleretur pręceptum. Sentiendum exiſtimo pro adimplemento huius pręcepti ſufficere atritionem ſimul cum confeſſione Sacramentali,

Ratio ex eo deducitur, quod atritio in

21 Sententia requirens pro illo articulo contritionem.

Sacramento idem pręſtat, quod contritio ſecundum ſe extra Sacramentum, ergo per eandem atritionem habetur, quidquid haberi poteſt per contritionem, adeoque per illam ſufficientèr ſatisfit fini talis pręcepti; Neque dicas, non ſufficere, quod quis in articulo mortis ſit conſtitutus iuſtus; nam adhuc tenetur ex pręcepto elicere actum amoris Dei, ergo, ſi fuerit peccator ex cognitione, & memoria eiuſdem tenebitur elicere actum contritionis, quia

22 Præfertur prima ſententia.

ſtante memoria talis peccati, non poteſt elicere actum dilectionis Dei, niſi doleat de eodem peccato, adeoque conteratur; Contra enim impugnaberis, quia, cum atritio ſecundum ſe, ſi ſit ſupernaturalis, ſit ſimul cum Sacramento ſufficiens ad iuſtificationem, quantum ad effectum intentum in tali lege, ſatisfacit eidem legi. Quod deinde requiratur, quod in articulo mortis homo ſe per actum dilectionis Dei eidem ſe coniungat, eſt ex alio pręcepto charitatis, cui ſatisfacere poteſt poſt acceptam Sacramentalem abſolutionem, non ex virtute, & pręcepto pęnitentię.

Vrgebis, in illo mortis articulo tenetur quis tutioribus remedijs ſibi conſulere, adeoque conuerti ad contritionem tanquam certiorem diſpoſitionem, & tutius

23 Atritio cum cōfeſſione eſt remediū omnino certum.

ſalutis remedium, ne eadem ſalus periclitetur. Sed contra, cum poſt *Concil. Trident. ſeſ. 14. c. 4.* ſit omnino certum per atritionem ſimul cum confeſſione Sacramentali iuſtificari impium, non videtur amplius hęſitandum de valore, & efficacia Sacramenti poſita eadem atritione, ſi ſit ſupernaturalis, & in ipſa poteſt conſcientia quieſcere, quę cęteroqui nimis agitaretur, ſi requireretur contritio, ſemper anxia, an ad eius perfectionem peruenerit. Fateor quidem, quod rectius ageret pęnitens, ſi conaretur ad actum perfectę contritionis eliciendum, tum quia magis meritorius eſt; tum quia per talem conatum, quantumuis non perueniret ad ſubſtantiam, & perfectionem contritionis, redderet tamen magis tutam ipſam atritionem.

Hinc deduces primò cum *D. Thoma in 4. diſt. 17. q. 1.* in caſibus periculi mortis,

Nōnullæ illationes ex prædictis.

& perpetuę amentię obligari peccatorem ad contritionem eliciendam ex natura rei, & ab intrinſeco. Secundò in caſu actionis exigentis ſtatum gratię obligare tantum per accidens, hoc eſt non ratione ſui, ſed ratione illius actionis, quę exercenda eſt, & hoc eſt, quod innuit *Caietanus ſupra allegatus in verb. contritio*, & cum eo *Medina, C. de pœnit. tract. 1. q. 60. art. 1.*

Extra recenſitos caſus articuli, ſeu periculi mortis imminentis, & actionis ad ſui executionem requirentis ſtatum gratię loquendo de tempore vitę extra tale periculum oritur hic difficultas, an pręceptum huiuſmodi obliget pro aliquo determinato tempore, & pro quonam? *Arriaga diſp. 18. ſect. 3.* exiſtimat hoc prę- ceptum obligare pro ſingulis annis. *Conincbus de charitate diſp. 24. dub. 3. n. 53.*, 24

24 Variæ ſententiæ circa tempus, quo obligat extra caſum mortis.

Lugus diſp. 7. ſect. 11. §. 2. n. 253. allegati à *Maderno tract. 4. de virtute, & Sacram. pœnit. q. 2. art. 13. n. 5.* extendunt ad maius ſpacium obligationem, nempè ad duos, vel tres annos. Nonnulli, inter quos Sotus, & Gabriel allegati à *Contenſonio lib. 11. part, 3. diſſert. vnica c. 1. ſub tit. de præcept. contritionis verſ. ſecundum, quod elicio*; eſt, ſtrictius procedentes aſſerunt hoc pręceptum obligare pro omnibus diebus feſtis, & pręcipuè Dominicis, quorum opinio fundari videtur in illo *Leuitici c. 16.* Ibi *In hac die expjatio erit veſtri, atque mundatio ab omnibus peccatis veſtris, coram Domino mundabimini; Sabbatum enim requietionis eſt, & affligetis animas veſtras Religione perpetua.* Ruſſus *ibid. c. 23. Affligetis animas veſtras, omne opus ſeruile non facietis in tempore diei huius; omnis anima, quæ afflicta non fuerit in die hac, peribit de populo ſuo.* Alij tandem aſſerunt, vrgere hoc pręceptum quoties vrget aliqua grauis tentatio, quę aliter ſuperari nequeat. Quid iam in hoc concludendum?

Concluſio III. Tempus, pro quo ex genere ſuo, & ex natura rei extra periculum

25 Quoad tempus determinatū nil certi poteſt ſtatui.

mortis, vel perpetuę amentię obligat hoc pręceptum, non poteſt certum aſſignari, nec congruè ex neceſſitate aſſignari poſſunt dies feſti; non diu tamen eſt differenda eius obſeruantia; ex pręcepto vero Eccleſiaſtico contritio ſaltem ęquiualens quoad effectum intentum non differenda eſi vltra annum, nec quando vrget grauis tentatio, quę ſine ipſa ſuperari nequeat.

Probatur quoad primam partem, quod ſcilicet quoad obligationem ex natura rei nequeat certum tempus aſſignari, quia nullibi conſtat de determinato tempore talis obligationis; non enim tenetur peccator ſtatim, ac peccatum commiſerit, prout ſupra probatū eſt; nec ſemper, nec ad ſemper, cum hoc pręceptum ſit affirmatiuum, non negatiuum; aliud tempus certum non eſt aſſignatum, nec in Sacris

Scrip-

Digitized by Google

Scripturis, nec poteſt ratione aſſignari, quia non eſt maior ratio de vno, ac de alio tempore.

26 *Non obligat pro omnibus diebus feſtis.* Probatur ſecundò, quod non obliget pro omnibus diebus feſtis, & præcipuè Dominicis, quia opera præſcripta pro illis diebus ſunt ceſſatio ab operibus ſeruilibus, vt poſſit quis Deo vacare in orationibus, & auditio ſacri, nec alicubi reperitur, quod pro illis diebus præcipiatur contritio, ergo illa ex neceſſitate præcepti non eſt pro illis elicienda; Neque dicas, finem intentum in illis præceptis operibus pro diebus feſtis eſſe in ordine ad reconciliationem cum Deo per expiationem peccatorum, quę haberi nequit ſine contritione, contra enim impugnaberis, quia, quidquid ſit de illo fine, ipſo tamen admiſſo, nihil per hanc inſtantiam euincitur, nam, cum finis legis non cadat ſub lege, quamuis finis ipſe non acquiratur, adhuc, ſi opera præcepta exequantur, præceptum ipſum completur. Certè finis cuiuſcunque legis eſt charitas, finis imperati ieiunij eſt eleuatio mentis in Deum; Quis autem diceret præceptum nullum implere, qui opus imperatum eliceret, non tamen mentem dirigeret in Deum ſummè dilectum? Quis diceret ieiunij præceptum non ſeruare, qui animum ad cœleſtes contemplationes non erigeret? Nec loca Leuitici allegata quidquam euincunt, quia in illis præcipiebantur ceremonialia, & legalia, quę per legem Euangelicam ſunt abrogata. Quod, ſi in ea parte, qua di-*Soluuntur rationes oppoſitæ.* citur, animas affligendas, & expurgandas videantur continere quodamodo legem naturę, quę non eſt abolita per legem gratię, dicendum eſt, continere quidem legem naturę quoad afflictionem, & contritionem animę ſimpliciter, & quoad ſubſtantiam, non autem quoad tempus illud determinatum, & quoad modum ibi præſcriptum, quę ſunt merè ceremonialia. Deinde, ſi ibi erat aſſignatum certum tempus expiationis, modo eſt aſſignatum certum tempus ab Eccleſia, nempè annuę confeſſionis, quę ſucceſſit illi præcepto; ſed de hoc infra.

Probatur tertiò, quod diu non ſit differenda, quia ſcilicet illa diuturna dilatio cederet quodamodo in iniuriam Dei, & 27 *Non eſt diu differenda.* in graue damnum eiuſdem differentis; In iniuriam Dei affectiuè, quia importat neglectum amicitię Dei, & quodamodo eiuſdem contemptum, maximè, eodem excitante, & mouente; vnde *Apoſtolus ad Romanos* 2. *Ignoras*, inquit, *quoniam benignitas Dei ad pænitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam, & impænitens cor theſaurizas tibi iram in die iræ*; in graue damnum eiuſdem differentis, quia verſatur in periculo damnationis ęternę, in iactura grauiſſima ſpiritualium bonorum, in periculo recidendi, & indurationis in malo, vnde *D. Gregorius homil.* 11. *in Ezechielem*, habet. *Peccatorem diu expectat Deus, vt redeat, non redeunti, atque contemnenti ponit offendiculum, vbi grauius impingat*.

Probatur quartò, quod ex præcepto Eccleſiaſtico non ſit vltra annum differenda. Ex præcepto Eccleſiaſtico tenemur ad annuam confeſſionem, ergo etiam 28 *Ex præcepto Eccleſiaſtico per accidens tenetur ſingulis annis.* ad annuam contritionem ſaltem ęquiualentem. Conſequentia tenet, quia dignam confeſſionem habere non poſſumus, niſi præexiſtente ſaltem atritione ſupernaturali, quæ ſimul cum eadem confeſſione præſtat effectum, quem præſtat ipſa contritio ſecundum ſe, etiam extra Sacramentum, quod eſt æquiualere contritioni; vnde hinc poſſumus dicere, quod præceptum, quod indefinitum quoad tempus Deus contulit de contritione, Eccleſia eius interpres determinauerit ad ſingulos annos, ea proportionali ratione, qua præceptum de confeſſione, & communione indefinitũ reſtrixit ad annuam. Sed hæc ratio probat ſolummodo teneri per accidens ratione ſcilicet confeſſionis habendæ ſingulis annis conteri. Sed, an teneatur per ſe, & ex natura rei non euincit; vnde remanet adhuc explicandum, an per ſe obliget pro aliquo determinato tempore, & pro quonam. Mihi adhuc non conſtat. Remittendum arbitror regulato prudentum confeſſariorum iudicio, qui penſatis omnibus decernat.

Probatur tandem, quod elicienda ſit contritio, quando vrget grauis tentatio 29 *Et vrgente graui tentatione aliter inſuperabili.* ſine eadem moraliter inſuperabilis. Ad euitanda mala culpæ tenetur quiſque omnibus modis periculo eorum occurrere, ergo quando ſunt imminentia, nec poſſunt aliter euitari, niſi per actum contritionis, tenebitur illam elicere.

QVÆ-

QVÆSTIO IV.

De confeſſione altera parte materia proxima.

ALtera inter partes materiales Sacramenti pœnitentiæ recenſitas à *Concilio Trid. ſeſſ. 14. can.* 4. eſt confeſſio, cuius naturam, qualitates, & conditiones in preſenti quæſtione aſſumimus examinandas, eiuſque conuenientiam, & neceſſitatem contra hæreticam prauitatem propugnandam. Procedit autem titulus non de confeſſione quomodocunque accepta, ſed de eadem, prout eſt Sacramentalis, & pars Sacramenti, quæ propterea debet habere omnes conditiones, quas in proceſſu eiuſdem quæſtionis recenſebimus.

ARTICULUS I.

An confeſſio ſit de iure Diuino, & an omni tempore poſt Chriſtum natum viguerit.

SVMMARIVM.

Prima hæreſis docens, confeſſionem eſſe humanum inuentum. 1.
Secunda docens, ſufficere peccata confiteri Deo, non Sacerdoti. 2.
Tertia docens, non prærequiri examen conſcientiæ. 3.
Confutatur primus error ex Sacris Scripturis. 4.
Ex definitionibus Conciliorum. 5.
Reprobatur etiam ſecundus error ex Scripturis, & Concilijs. 6.
Vendicatur à nota Neſtarius Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus. 7.
Item D. Ioannes Chryſoſtomus. 8.
Euincitur neceſſitas contra Viclephum. 9.
Vſus confeſſionis Sacramentalis inualuit à tempore Apoſtolorum. 10.
Oſtenditur neceſſitas diſcuſſionis, ſeu examinis conſcientiæ. 11.

1 Prima hæreſis docens confeſſionem eſſe humanum inuentum.

NVnc nobis aduerſus hæreticos colluctatio habenda eſt, & veritas catholica propugnanda. Plures circa eandem confeſſionem hæreſes exortæ ſunt. Prima docet, eandem à Deo minimè inſtitutam, ſed eſſe merum hominum inuentum. Auctor huius falſitatis fuit quidam Petrus Hiſpanus Oxomenſis in Salmantina Vniuerſitate Teologiæ profeſſor, qui poſtea hanc hæreſim, & alias, quas euomuerat, retractauit. Huic acceſſit Caluinus, qui in ſuo Tridentini ſupra omne venenum peſtifero antidoto tradidit, nullum poſt annos mille à Chriſto nato fuiſſe in Eccleſia confeſſionis vſum, donec, inquit, *Innocentius III. cum pauculis cornutis beſtijs* (hoc nomine appellat Sacros Antiſtites in Concilio Lateranenſi congregatos) *laqueum hunc populo Chriſtiano induxit, quem Tridentini Patres adſtringunt.*

2 Secunda docēs ſufficere peccata confiteri Deo.

Secunda hæreſis docuit, non eſſe neceſſarium confiteri peccata Sacerdoti, ſed ſoli Deo. Auctor fuit quidam Iacobus Sirus apud Antiochiam ortus obſcuris quidem natalibus, & propterea dictus Zanzalus. Hanc poſtea ſecutus eſt Lutherus; atque eidem opitulari Neſtarium Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum ſucceſſorem Gregorij Nazianzeni, & Anteceſſorem Chryſoſtomi, & ipſum Chryſoſtomum dixerunt *Socrates lib.* 5. *c.* 19., & *Sozomenus lib.* 7. *c.* 16.: Hanc etiam docuit Viclephus, dum dixit confeſſionem eſſe ſuperfluam.

3 Tertia docens nō prærequiri conſciētiæ examen.

Tertia hæreſis, quamuis videatur admittere confeſſionem, aſſerit tamen ante confeſſionem neceſſariam non eſſe examinationem omnium ſuorum peccatorum; atque huius falſitatis auctor fuit flagitioſiſſimus Lutherus, cui poſtea adhæſerunt eius ſectatores.

4 Confutatur primus error ex Sacris Scripturis.

Verum hi omnes errores euidentèr conuincuntur falſitatis, tum ex Sacris Scripturis, tum ex Conciliorum definitionibus; ex Sacris Scripturis euincitur falſitas primi, quod confeſsio non ſit à Deo inſtituta præcipuè ex illo *Ioannis* 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis &c.* ex quibus verbis colligo manifeſtè præceptum Diuinum ordinans confeſsionem ſic. Apoſtolis, & Sacerdotibus per allegata verba collata eſt poteſtas remittendi, & retinendi peccata, ſed hoc inducit neceſsitatem ſubijciendi peccata, ergo &c. Minor probatur, quia poteſtas hæc remittendi, & retinendi non eſt poteſtas quædam legiſlatiua, quæ reſidet tantum penes ſupremum, vel ad comminandum, vel ad leges ſtabiliendas ſine vlla cauſæ cognitione, ſed eſt poteſtas quædam iudicialis, quæ exerceri debet ex cauſæ cognitione, ſed hæc poteſtas exerceri nequit, niſi deferatur peccatorum cauſa clauibus, ſeu confeſsioni, ergo &c.

5 Ex definitionibus Cōciliorū.

Ex Conciliorum definitionibus, & primo ex Conſtantienſi ſub Ioanne XXIV. celebrato anno ſalutis 1415. vbi *ſeſſ.* 8. damnans errores Viclephi damnauit etiā

hunc

Digitized by Google

hunc, quo dicebat, confeſsionem eſſe merum hominum figmentum. Secundò ex *Trident. ſeſs.* 14. *c.* 5. Ibi- *Ex inſtitutione Sacramenti pænitentiæ vniuerſa Eccleſia ſemper intellexit, inſtitutam etiam eſſe à Domino integram peccatorum confeſsionem, & omnibus poſt baptiſmum lapſis neceſſariam exiſtere.* Rurſus eadem *ſeſ.* 14. *can.* 6. Ibi- *Si quis negauerit, confeſsionem Sacramentalem, vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe iure Diuino, aut dixerit modum ſecretè confitendi ſoli Sacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſeruauit, alienum eſſe ab inſtitutione, & mandato Chriſti, & inuentum eſſe humanum, Anathema ſit.* Tertiò ex Concil. Complutenſi coacto ſub Alphonſo Carillo Archiepiſcopo Toletano in quo damnata fuit propoſitio Petri Oxomenſis aſſerentis confeſsionis præceptum non eſſe iuris Diuini, quæ damnatio confirmata fuit à Sixto IV.

6 Reprobatur etiam ſecundus error ex Scripturis, & Concilijs.

Ex eiſdem Scripturæ locis euincitur falſitas ſecundi aſſerentis, non eſſe neceſſitatem confitendi peccata Sacerdoti, ſed ſoli Deo. Ex eo etenim, quòd *Ioannis* 20. facultatem Chriſtus tradiderit remittendi, & retinendi Sacerdotibus, vtique implicitè obligauit peccatores ad eiſdem ſubijciendа propria peccata; fruſtranea etenim foret talis poteſtas, ſi non eſſet obligatio fidelium peccata ſua eiſdem ſubjciendi. Hinc *Concilium Trident. dicta ſeſ.* 14. *c.* 5. dixit. *Quia Dominus Ieſus Chriſtus à terris aſcenſurus ad cælos Sacerdotes ſui ipſius Vicarios reliquit tanquam præſides, & Iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur in quæ Chriſti fideles ceciderunt.* Accedit, quod Chriſtus Dominus omnia Sacramenta inſtituit in ſignis ſenſibilibus tam ratione materiæ, quam formæ, à quorum natura non eſt ſecernendum Sacramentum pænitentiæ; quomodo autem hoc Sacramentum eſſet ſenſibile ratione formæ, ſi confeſsio non Sacerdotibus, ſed ſoli Deo fieret?

Hinc vindicandi ſunt à nota, quæ eiſdem inuritur, quod adhęſerint huic errori, Neſtarius Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, dum confeſsionem, quæ fit Sacerdoti abrogauit, & Chryſoſtomus, qui confeſsione coram Deo facta contentus fuit, & Sacramentalis confeſsionis vſum arbitrarium reliquit, dum *homil.* 2. *in Pſalmum* 50. dixit. *Peccata tua dicito, vt deleas illa; ſi confundaris alicui dicere, quia peccaſti, dicito ea quotidiè in anima tua; Non dico, vt confitearis conſeruo tuo, qui exprobet, dicito Deo, qui curat ea.* Vindicandi, inquam, ſunt ab hac nota; nam inprimis Neſtarius non abrogauit abſolutè confeſsionem, quæ fit Sacerdoti, ſed dumtaxat publicam peccatorum recitationem ex multis cauſis tunc occurrentibus adductus, & præcipuè ex vno nobilis Matronæ, quæ cum peccaſſet cum quodam Diacono, eius peccatum cum ingenti ſcandalo illius populi ex illa conſuetudine publicè peccata confitendi promulgatum eſt; Pro cuius vindicationis pleniori notitia ſciendum eſt, vt refert Sozomenus, viſum eſſe antiquis Pontificibus, (ſunt verba eiuſdem) vt velut in theatro ſub teſtimonio Eccleſiaſtici populi delicta pandantur, & ad hanc cauſam Presbiterum bonæ conuerſationis ſeruantemque ſecretum, ac ſapientem vnum ſtatuerint, ad quem accedentes ij, qui deliquerant, delicta propria fateantur. Ex hac conſuetudine irrepſerant ingentia ſcandala cum occaſione ruinæ ſpiritualis in populis ex manifeſtatione enormium criminum; & ſignantèr illius nobilis Matronæ, quam conſuetudinem publicè confitendi delicta prudentèr Neſtarius abſtulit, non vero confeſsionem auricularem. Nec obeſſe poteſt id, quod Sozomenus in præcitatis verbis dixit, *& ſeruantem ſecretum*, quæ verba denotant peccata ſecretò conſueuiſſe exponi; Ad quid etenim ſeruare ſecretum, ſi publicè peccata fuerunt recitata? Non, inquam, poteſt obeſſe; tum quia ex hoc infertur, parum deferendum eſſe teſtimonio Sozomeni, cum aperte in eadem dictione ſibi contradicat; tum quia, quamuis confeſsio fieret ſecreto ad aures illius Presbiteri, imponebatur tamen in theatro publica pænitentia iuxta qualitatem delictorum, ex qua arguebatur qualitas eorundem; vnde merito, & prudenter mos ille fuit ſublatus. Addit *Contenſonius lib.* 11. *part.* 3. *differt. vnica c.* 1. *ſub tit. ſecunda pænitentiæ pars Confeſsio verſ. hoc non improbabiliter* pro defenſione Neſtarij parum deferendum eſſe fidei Socratis, & Sozomeni, tum quia eorum ſcripta plena ſunt mendacijs; tum quia ipſi adhæſerunt errori Nouatiorum acerrimorum Sacramenti pænitentiæ hoſtium, & propterea mirum non eſt, quod ad cohoneſtandam ſuam perfidiam falſo atraxerint auctoritatem Sanctorum Pontificum.

7 Vindicatur à nota Neſtarius Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus.

Eodem modo vindicandus eſt à nota eidem per hæreticos incuſſa D. Chryſoſtomus, qui ſolum arbitrariam reliquit illam publicam peccatorum recitationem, quod colligitur ex contextu verborum eiuſdem. *Non dico, vt confitearis conſeruo tuo, ne exprobet*; quod clarius explicans *homil.* 40. *de Lazaro*, vbi mentionem facit de conſuetudine illa adducendi peccatores in publicum theatrum, & ſubdit: *Caue homini dixeris, ne tibi exprobet. Neque enim conſeruo confiteris, ut in publicum proferat. Non cogo te in medium prodire theatrum, at mul-*

8 Item D. Ioannes Chryſoſtomus.

Digitized by Google

tos adhibere teſtes. Cæterum D. Chryſoſtomus paſſim pluribus in locis nedum confeſſionem Sacramentalem commendat, ſed neceſſariam aſſerit.

Ex allegatis etiam rationibus manifeſtè euincitur, quam turpiter errauerit Viclephus dicens, confeſſionem eſſe ſuperfluam; eius etenim neceſſitas non ſolum colligitur ex illo *Ioannis* 2. vbi collata poteſtate Sacerdotibus intelligitur inducta obligatio peccatoribus illis peccata ſubijciendi; ſed etiam ex pluribus Concil. Trident. definitionibus, & primò *ſeſſ.* 14. *c.* 5. Ibi- *Inſtitutam etiam eſſe à Chriſto Domino integram peccatorum confeſſionem, & omnibus poſt baptiſmum lapſis iure Diuino neceſſariam*. Secundò *eadem ſeſſ.* 14 *can.* 6. Ibi- *Si quis negauerit confeſſionem Sacramentalem, vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe iure Diuino*, & nonnullis interpoſitis, *anathema ſit*. Sed de his infra occurret ſermo vberior.

9 Arguitur neceſſitas contra Viclephum.

Ex hac item Chriſti inſtitutione, & neceſſitate confeſſionis ad ſalutem iure Diuino arguitur, quam turpitèr errauerit Caluinus, dum dixit. Nullum poſt annos mille a Chriſto nato fuiſſe in Eccleſia confeſſionis vſum, donec Innocentius III. cum pauculis cornutis beſtijs laqueum hunc populo Chriſtiano induxit. Si enim de iure Diuino fuit neceſſaria ab eius inſtitutione, numquid credibile eſt per mille annos in hoc deliquiſſe eam omittendo? Euincitur item falſitatis, nam temporibus etiam Apoſtolorum veri Chriſti fideles peccata ſua Sacerdotibus manifeſtabant, vt inde gratiam amiſſam acquirerent, vt legitur *in actis Apoſt. c.* 19. *Multi credentium veniebant confitentes, & manifeſtantes actus ſuos*. Fallitur item in eo, quod dixit hunc vſum inductum fuiſſe per Patres Concilij Lateranenſis, quos iniquè beſtias cornutas vocat; nam inprimis illi Patres in Concilio congregati non ſtatuerunt hunc vſum, ſed dumtaxat præſcripſerunt modum, & tempus, quo habenda eſſet huiuſmodi confeſſio. Deinde conſtat ante Concilium Lateranenſe hunc vſum ſemper in Eccleſia Dei viguiſſe, vt conſtat ex *Concil. Trident. d. ſeſſ.* 14. *c.* 5. Ibi- *Cum à Sanctiſſimis Patribus magno, vnanimique conſenſu ſecreta confeſſio Sacramentalis, qua ab initio Eccleſia Sancta vſa eſt, & modo etiam vtitur, fuerit ſemper commendata, manifeſtè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à Diuino mandato alienam, & inuentum humanum eſſe, atque à Patribus in Concilio Lateranenſi congregatis initium habuiſſe dicere non verentur*. Ceſſet igitur latrare in Sanctos Antiſtites hæc beſtia cunctis alijs truculentior, & deſinat euomere venenum, quod ipſum in æternum interitũ perduxit.

10 Vſus confeſſionis inualuit à tẽpore Apoſtolorum.

Tandem euellitur hæretica prauitas, quæ tertio loco recenſita fuit, quod ſcilicet data etiam conuenientia, & neceſſitate confeſſionis, non ſit eidem præmittenda conſcientiæ, & peccatorum diſcuſſio. Euellitur, inquam, primò ex *Concil. Trident. d. ſeſſ.* 14. *can.* 7. vbi neceſſitas talis diſcuſſionis indicatur. Ibi- *Si quis dixerit in Sacramento pænitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſariam non eſſe iure Diuino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habeatur*, & nonnullis interpoſitis, *anathema ſit*. Secundò ratione; De iure Diuino debet vnuſquiſque confiteri omnia peccata læthalia non ſolum ſecundum diuerſitatem ſpecificam, ſed etiam ſecundum numericam, & circunſtantias mutantes ſpeciem, vt definiuit *Concil. Trident. loc. mox cit.*, ſed hoc non poteſt præſtare, niſi præmittat diſcuſſionem propriæ conſcientiæ, & peccatorum, in quæ lapſus eſt, ergo talis diſcuſſio prærequiritur, & ſicuti integra confeſſio eſt de iure Diuino, ita de iure Diuino debet eſſe præcedens diſcuſſio, nam quo iure præſcribitur finis, eodem præſcribuntur media ad ipſum conducentia.

11 Oſtenditur neceſſitas examinis conſcientiæ.

Firma igitur ſtat veritas catholica de inſtitutione confeſſionis Sacramentalis à Chriſto Domino, & de neceſſitate eiuſdem ad ſalutem ex Sacris Scripturis manifeſtata, Conciliorum definitionibus ſtabilita, & rationibus corroborata; vnde non eſt, cur oblatrent Hæretici euomentes venenum contra medicinam ſalutiferam ad ſanandas animas à morbo peccatorum.

ARTICULUS II.

Quæ, & qualis debeat eſſe huiuſmodi confeſſio.

SUMMARIUM.

Definitio confeſſionis Sacramentalis. 1.
Aſſignantur qualitates eiuſdem in genere. 2.
Quomodo debeat eſſe ſimplex. 3.
Excludit verba inutilia, & artificioſa ad celandam qualitatem peccati. 4.
Quomodo debeat eſſe humilis. 5.
Hæc humilitas debet eſſe interna, & externa. 6.
Ex iuſta cauſa poteſt fieri ſedendo, vel ambulando. 7.
Quomodo debeat eſſe pura. 8.
Ly pura *ſecundum* Bonacinam *importat, quod non debeat eſſe affecta praua intentione*. *Ibid.*
Secundum Caietanum, quod non debeat eſſe commixta impertinentibus ad proprium ſtatum. *Ibid.*

Nec

Nec alienis peccatis, ſi hoc fieri poteſt. Ibid.
Si non poſſet, quid agendum. Ibid.
Quomodo debeat eſſe fidelis. 9.
Si mendacium ſit circa ſubſtantiam irritat Sacramentum. 10.
Si circa materiam ſufficientem regularitèr non irritat. 11.
Refertur caſus, in quo irritat. 12.
Quomodo debeat intelligi ly frequens. 13.
Nuda coincidit cum ſimplici. 14.
Explicatur qualitas importata per ly diſcreta. 15.
Quomodo debeat eſſe libera. 16.
Verecundia qualis requiratur. 17.
Verecundia non eſt de eſſentia. 18.
Confeſſio alia eſt integra per ſe, alia per accidens. 19.
An abſolutio poſſit impendi extante cauſa dimidiata confeſſione. 20.
Cum diſtinctione reſoluitur. 21.
Quandonam confeſſio dicatur non integra per accidens. 22.
Debet eſſe ſecreta. 23.
Si tamen fieret publicè non irritaretur. 24.
Confeſſio publica non eſt conſulenda. 25.
Quomodo debeat eſſe lacrimabilis. 26.
Quomodo accelerata. 27.
Quomodo fortis. 28.
Quomodo accuſans. 29.
Quomodo parata parere. 30.

CONCLUSIO I. Confeſſio Sacramentalis bene ſic definitur. Eſt legitima, & Sacramentalis accuſatio de proprijs delictis facta Sacerdoti ad obtinendam remiſſionem peccatorum per abſolutionem.

1 *Definitio confeſſionis Sacramētalis, eiuſque expoſitio.*

Dicitur, *legitima*, hoc eſt facta iuxta leges vel à Deo, vel ab Eccleſia eius interprete præſcriptas. Dicitur, *Sacramentalis*, hoc eſt ordinata ad Sacramentalem abſolutionem impetrandam; non enim quælibet ſui ipſius accuſatio facta Sacerdoti eſt propriè quoad effectum intentum confeſſio, ſed illa dumtaxat, quæ ordinatur ad finem iuſtificationis peccatoris. Dicitur, *de proprijs peccatis*, eo quia peccata aliena non ſunt materia huius Sacramenti, & licet quandoque quis per interpretem ſua peccata explicet; hic tamen non explicat nomine proprio, ſed nomine ſui principalis, reſpectu cuius dicuntur propria, & ad ipſum ordinatur abſolutio, non ad interpretem. Dicitur, *facta Sacerdoti*, per quod ſignificatur miniſter huius Sacramenti, qui ſolum poteſt eſſe Sacerdos. Dicitur, *ad obtinendam remiſſionem peccatorum*, quæ eſt principalis finis, propter quem inſtitutum eſt hoc Sacramentum. Dicitur, *per abſolutionem*, & ſic explicatur forma tanquam vltimum complementum.

Concluſio II. Ad conſtituendam legitimam, & perfectam confeſſionem plures aſſignantur conditiones, quarum aliquæ pertinent ad ſubſtantiam, aliæ ad modum, & perfectionem, quæ omnes his verſiculis continentur: 2 *Aſſignātur conditiones eiuſdē.*

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, & diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, lacrimabilis, accelerata,
Fortis & accuſans, & ſit parere parata.

Explicantur ſingulæ. Prima eſt, vt ſit ſimplex, hoc eſt non compoſita ex inutilibus, & artificioſe appoſitis ad illudendum confeſſarium, ne grauitatem delicti ponderet, quamuis idem delictum exponat, vel delectandum concinnitate ſermonis ad eum finem, vt eloquentia captus Sacerdos vel minuat pænam, vel minus obiurget crimina. Debet quidem pænitens ita explicare peccata ſua, vt confeſſarius percipiat ſtatum pænitentis tam quoad peccata quoad ſpeciem, quam quoad numerum, & circunſtantias neceſſarias, de quibus infra. Hic tamen aduerte, quod, ſi ita explicet, vt confeſſarius dignoſcere valeat peccata tam quoad numerum, quam quoad ſpeciem, licet per verba inutilia cælet quoad grauitatem, non propterea faciat confeſſionem irritam, eo quia maior, & minor grauitas non mutans ſpeciem non eſt ex neceſsitate in confeſſione explicanda: Non excuſarem tamen ſic compoſitè confitentem à peccato veniali, eo quia ea, quæ præſtat componendo, intelligitur, præſtare ea arte, vt fallat ipſum confeſſarium in ea re.

3 *Quomodo debeat eſſe ſimplex.*

4 *Excludit verba inutilia, & artificioſa.*

Secunda eſt, vt ſit humilis, ita vt non ſolum internè coram Deo pænitens cognoſcendo ſua crimina ſe humiliet veniam ſuppliciter impetraturus, ſed etiam externè coram Confeſſario humiliter explicans eadem peccata abſolutionem ab ipſo accepturus. Dixi, *externè, & humilitèr*, hoc eſt flexis genibus, & aperto capite, niſi aliud neceſsitas exigat propter reuerentiam Chriſto, & Sacramento debitam, ſine qua veniale committeretur, eo quia negatio debiti honoris ſemper eſt cum aliqua culpa coniuncta. Hic tamen aduerte, quod humilitatis iſtius defectus, ſi contingeret non inualidaret Sacramentum, dummodo eſſet debitus dolor; ſic non damnarem tanquam inualidam confeſſionem, neque vt obnoxium peccato læthali pænitentem, qui ex aliquo iuſto fine, ne detegeretur confiteri ſua peccata, confiteretur ambulans, vel ſedens; ſi tamen huiuſmodi defectus humilitatis eſſet coniunctus cum aliqua iactantia, & gloriatione in peccatis, probabilius arbitror cum *Bonacina diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 2. prop. 3.* confeſſionem fore inualidam, eo quia imperceptibile videtur, poſſe eſſe dolo-

5 *Quomodo debeat eſſe humilis.*

6 *Hęc humilitas debet eſſe interna, & externa.*

7 *Ex iuſta cauſa poteſt fieri ſedendo, vel ambulādo.*

L 2

dolorem de peccatis, de quibus quis gloriatur, quibus propterea per affectum, & per iactantiam actualitèr adhæret.

8 Quomodo debeat eſſe pura. Tertia eſt, vt ſit pura, hoc eſt non praua intentione affecta, vt vult *Bonacina loc. mox alleg.*; ſi etenim ſit aliquo prauo fine affecta, qui finis ſit mortalitèr peccaminoſus, tunc certè confeſſio redditur inualida, & pænitens mortalitèr peccans, ſi verò ſit tantum finis venialitèr malus, confeſſio erit quidem valida, ſed pænitens venialitèr peccans. *Caietanus in ſumma verbo confeſſio verſ. ſecunda* per ly, *pura*, intelligit, quod confeſſio non debeat eſſe cum admixtione impertinentium ad proprium ſtatum; qui etenim hæc admiſcet, vix poteſt excuſari à peccato vaniloquij; debet multo magis eſſe pura ab admixtione alienorum peccatorum, ſi commodè propria poſſint exprimi ſufficientèr in confeſſione ſine alienis; ſi vero nequeant peccata propria ſufficientèr exprimi ſine alienis; tunc dicerem, ſi Confeſſarius eſſet notæ integritatis, & prudentiæ, ita, vt nullum timeretur periculum futuræ infamiæ, vel alterius mali, poſſe pænitentem propria peccata explicare etiam, ſi ex eis ſequeretur notitia peccatorum alienorum, vel etiam peccata aliena expreſsè manifeſtarentur ad detegendã propria, ſi hoc eſſet neceſſarium; ſi verò timeretur periculum infamiæ alienæ, tunc alter Confeſſarius incognitus eſſet adeundus, & coram ipſo explicanda peccata ſine manifeſtatione propriæ perſonæ, vel aliorum, quorum ſunt peccata. Quod, ſi ſupponas pro tunc alium Confeſſarium non adeſſe, & vrgere præceptum communionis, vel aliqua alia circunſtantia, vt ſine communione foret admirationis, vel ſcandali, tunc quoad illud peccatum, quod non videtur poſſe manifeſtare ſine manifeſtatione aliorum, id penitus debet præſtare, quod perageret, ſi non haberet copiam confeſſarij, eo quia confeſſio cum aliena iactura eſſe non debet.

9 Quomodo debeat eſſe fidelis. Quarta eſt, vt ſit fidelis, hoc eſt ſine deceptione, & mendacio. Hoc autem mendacium, ſiue deceptio contingere poteſt vel quoad materiam neceſſariam, vel quoad materiam tantum ſufficientem; ſi contingat quoad materiam neceſſariam, inficit pænitentem culpa læthali, & facit Sacramentum irritum, cuius ratio eſt,

10 Si mendacium ſit circa ſubſtantiam irritat Sacramẽtum. quia, ſicuti eſt peccatum læthale omittere voluntariè ſine cauſa excuſante aliquod peccatum læthale, ita eſt læthale illud mendacio obuelare; ſi contingat circa materiam ſufficientem, Caietanus eodem verbo confeſſio adhuc diſtinguit, vel enim eſt in ordine ad ea, quæ pænitens ex ſe ſubijcit confeſſioni, vel in ordine ad ea, quæ ex ſe non ſubijcit, ſed vel inquiruntur à Confeſſario, vel aliqua alia ratione narrationis cauſa, non intentione confeſſionis proferuntur; ſi deceptio ſit circa primum diſtinctionis membrum, exiſtimat decipientem irretiri culpa læthali, quia eſt mendacium licet in re leui, perniciosum in iudicio non quomodocunque, ſed Sacramentali, & iniuriam infert Sacramento; ſi ſit circa ſecundum diſtinctionis membrum, ſentit eſſe dumtaxat peccatum veniale, ſicuti mentiri in alijs rebus ex natura ſua non eſt, niſi leue; nec obſtat, quod fiat in confeſſione, eo quia id, circa quod ſit mendacium ex intentione pænitentis non ſubijcitur Sacramento, cum nec teneatur illud ſubijcere, adeoque parum auget, quod fiat in confeſſione.

Exiſtimo tamen probabilius, deceptionem in materia tantum ſufficienti regularitèr non inducere culpam læthalem, nec irritare Sacramentum. Moueor, quia omne mendacium de re leui eſt veniale, & parum lædit iudicium Confeſſarij, nec ex eo, quod fiat in Sacramento, transfertur ad eſſe mortiferum, eo quia nonniſi leuiter lædit ipſum Sacramentum, & in re, ad quam ipſum Sacramentum non obligat. 11 Si circa materiã ſufficiẽtem regularitèr non irritat.

Dixi *regularitèr*, nam quandoque contingere poteſt, vt mendacium in Sacramento circa rem leuem, ſit graue, & irritet ipſum Sacramentum, vt contingeret in caſu, quo quis vnum tantum, vel alterum veniale confiteretur, & circa illud vtrumque mentiretur, nam tunc fruſtraretur forma Sacramentalis, & in hoc caſu exiſtimo tantum habere locum doctrinam Caietani. 12 Refertur caſus, in quo irritat.

Quinta eſt, vt ſit frequens, quæ conditio requiritur tantum ex conſilio, & ad melius eſſe, nam circa hanc nullum eſt præceptum, niſi de confeſſione annua, de quo infra vberius. Hoc conſilium ideo vrget, vt benè aſſerit Caietanus, quia eſt medicina valdè conſeruatiua hominis in timore Dei, vt qui ſæpius cadit, ſæpius etiam eleuetur, & per erubeſcentiam, quam habet in aperiendis iiſdem peccatis, remoueatur à frequenti ipſorum commiſſione, quæ omnia verificantur non ſolum, quando ſit repetita confeſſio eorum, quæ iterum, atque iterum committuntur, ſed etiam quandò reiteratur confeſſio eorum, quæ iam fuerunt clauibus ſubiecta, eo quia per nouum gratiæ augmentum, quæ acquiritur in reiteratione, acquiritur noua vis ad reſiſtendum occaſionibus, & motiuis inducentibus ad nouam commiſſionem, & ad perſeuerandum in gratia remiſſionis iam obtentæ. 13 Frequẽtia qualis eſſe debeat, & ſub quo onere. 14 Nuda, & ſimplex cõueniũt.

Sexta conditio eſt, vt ſit nuda, quæ in multis conuenit cum prima conditione, ac

Digitized by Google

ac proinde non eſt, cur debeamus in eius explicatione immorari. Recolite ea, quæ in ipſa dicta ſunt.

15 Quid veniat per ly *diſcreta*. Septima, vt ſit diſcreta, quæ particula multas exigit aduertentias, primo quoad verba, quibus fit; explicanda quippè ſunt peccata per verba honeſta, non turpia, nec maleolentia, ne pias Confeſſarij aures, nedum enormitate commiſſorum, ſed etiam obſcænitate ſermonis offendat. Secundò quoad circunſtantias, vt aperiat aperiendas, & tegendas contegat, quod præcipuè obſeruandum eſt in peccatis carnis; non enim hic, niſi neceſſaria ſunt explicanda, ne materia hæc libidinoſa incitet. Tertiò quoad modum narrandi, vt verbis expeditioribus exprimat, & quæ poteſt coniunctim, non exprimat ſeparatim, ne tædium ingerat Confeſſario audienti; Quartò quoad electionem Confeſſarij idonei; debet enim eruditum, & probum apud Deum, & homines eligere, vt ſuo exemplo moueat, & doctrina inſtruat docendo, quæ recta ſunt vt ea ſequatur, & praua, vt ab illis effugiat.

16 Quomodo debeat eſse libera. Octaua, vt ſit libera, hoc eſt voluntaria, quod dupliciter contingere poteſt; primò, cùm fit non coactè, ſed concurrente per liberam electionem voluntate pænitentis media cognitione, cui voluntati non obſtat metus aliquis, vel infamiæ, vel mortis, vel alicuius alterius damni ſecuturi, ſi confeſsio non habeatur, nam metus quamuis conſtituat inuoluntarium ſecundum quid, non tollit tamen rationem voluntarij ſimpliciter, vt ſuppono ex quæſtionibus de actibus humanis; ſecundò fit quando omnino liberè fit cum excluſione cuiuſcunque inuoluntarij etiam ſecundum quid. Voluntarium primo modo ſumptũ eſt ſufficiens, eo quia metus, quantumuis grauis, non tollit voluntatem, & intentionem confitendi, & ſicuti metus mortis, ratione cuius conſtitutus in periculo naufragij proijcit merces in mare ad ſaluandam vitam, non tollit, quin voluntariè proijciat, ita metus vel infamiæ, vel mortis, vel excommunicationis, ratione cuius mouetur ad confeſsionem faciendam non tollit, quin voluntariè ipſam efficiat; vterque enim actus procedit à principio intrinſeco concurrente cognitione. Voluntarium ſecundo modo, nedum eſt ſufficiens, ſed maximè perfectum, vt ex ſe patet.

17 Debet eſse verecunda tam internè, quam externè. Nona eſt, vt ſit verecunda, non ſolum penes ipſum pænitentem interius per cognitionem turpitudinis propriorum criminum, & fæditatis propriæ conſcientiæ, ſed etiam penes Confeſſarium exterius per manifeſtationem eidem faciendam talis turpitudinis, non per modum narrationis hiſtoriæ, ſed meſtæ, & doloroſæ ſubiectionis. Hanc verecundiam, ſeu erubeſcentiam non eſſe de neceſsitate Sacramenti docent DD. magis communitèr, eo quia ſtare poſsit firmus, & efficax dolor ſufficiens ad valorem legitimæ pænitentiæ ſine tali erubeſcentia, quæ potius conſequitur ad eundem dolorem, quam ipſum conſtituat, ſecùs non validè conſiteretur, qui ad euitandam talem verecundiam inquireret Confeſſarium omnino incognitum. Valdè vero vtilem, & fructuoſam eſſe talem erubeſcentiam colligitur tum ex eo, quod eſt medium valdè aptum ad remouendum impoſterum à noxis, tum ex eo, quod ex Dei gratia imputatur ad partem ſatisfactionis, ſi pro Dei amore ſuperetur. 18 Non eſt de eſsẽtia Sacramẽti.

19 Integritas duplex, altera per ſe, altera per accidẽs. Decima eſt, vt ſit integra, hoc eſt quoad omnia peccata læthalia prius non confeſſa tam in ſpecie, & numero, quam quoad omnes circunſtantias mutantes ſpeciem, de quibus infra. Duplicitèr autem poteſt contingere, quod confeſsio non ſit integra; primo per ſe, ſecundo per accidens. Confeſsio non integra per ſe, tunc eſt, quando pænitens conſultò, & ex intentione omittit aliqua peccata, quod ex multis cauſis contingere poteſt, vel ex verecundia, & puſilinamitate, & ſic redditur confeſsio irrita, & ſacrilega, vel ex aliqua cauſa propter temporis importunitatem ad continuandam confeſsionem cum animo tamẽ illam integrandi pro futuro tempore, & ſic nullum committitur peccatum. Sed, an in hoc caſu debeat dimidiata confeſsione Confeſſarius impendere abſolutionem, an vero teneatur differre vſque ad complementum eiuſdem, diſsident non parum inter ſe DD., & praxis iuxta diuerſitatem opinionum eſt pro vtraque parte firma. Ego diſtinguendum crederem, vel enim peccata, quorum confeſsio dimmidiatur, eſſent iam antecedentèr ritè confeſſa, & per generalem confeſſionem ex maiori pænitentis deuotione iterum ſubijciuntur; vel ſunt læthalia, & non antea ritè confeſſa; ſi primum aſſeratur, ſentio facta dimmidiata confeſſione poſſe Confeſſarium abſolutionem impendere, cum poſſit pænitens aliqua in confeſſione manifeſtare, & alia omittere, cum non ſint materia neceſſaria *Sotus in 4. diſt. 18. q. 2. art. 5., Reginaldus lib. 6. num. 97., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 3. punct. 1. num. 11.* quinimmo addit *Reginaldus n. 98.* poſſe licitè pænitentem partem peccatorum ritè Confeſſorum manifeſtare hodie, & partim cras in diſtinctis confeſſionibus ſiue vni, ſiue alteri Sacerdoti; ſi ſecundum aſſeratur; probabilius crederem, debere Sacerdotem ſuſpendere abſolutionem vſque 20 An abſolutio poſſit impendi dimidiata tantum confeſſione extante cauſa.

Digitized by Google

que ad complementum confeſſionis, niſi extaret aliquod periculum in mora, vel

21 Sub diſtinctione reſoluitur quæſtio.

aliqua neceſſitas vrgeret ſumendæ Euchariſtiæ, quæ ſine graui ſcandalo omitti non poſſet. Ratio eſt, quia confeſſio fit, vt per ipſam peccata remittantur, ſed non poteſt vnum remitti ſine alio, ergo neceſſe eſt, vt omnia ante abſolutionem manifeſtentur. Dixi, *niſi ſit periculum in mora*, nam, ſi timeretur de morte proxima pænitentis, tunc non perfecta confeſſione poſſet abſolui, cum eſſet legitima cauſa excuſans à perfectione; ſi verò vrgeat ſcandalum propter omiſſionem communionis, crediderim, tutius eſſe, ſi conteratur, & communicet cum propoſito ſequenti die efficiendi veram, rectam, & completam confeſſionem *Granadus 3. part. contr. 7. diſp. 5. ſect. 3. num. 20.*, quamuis non improbabile exiſtimet, ſi timeretur prudenter, non fore eliciendam contritionem, confeſſionem dimmidiatam poſſe permitti, ne nouum peccatum committat. Poteſt item contingere, quod pænitens non aperiat Confeſſario omnia peccata ex aliqua cauſa excuſante, vt eueniret, ſi non poſſet proprium peccatum aperire, niſi delinquentes alios aperiret, quod in

22 Non integra per accidens quando dicatur.

multorum ſententia excuſat à confeſſione. Sed de his infrà vberius. Confeſſio non integra per accidens tunc eſt, quando non voluntariè dimmidiatur, ſed omittitur aliquod peccatum, quod cæteroquin eſſet omnino aperiendum, per obliuionem, & confeſſio hoc modo non integra valet, & ſuum conſequitur effectum, quoniam eſt per ſe, & formalitèr integra, & ſolum per accidens, & materialitèr dimmidiata. Sed de integritate prolixior occurret ſermo infrà.

Vndecima eſt, vt ſit ſecreta, hoc eſt ſine teſte, & coram ſolo Sacerdote, quæ propterea ab aliquibus dicitur confeſſio auricularis, quatenus fit ad aures Sacerdotis.

23 Debet eſſe ſecreta.

Congruè inductum eſt, vt fiat ſecretò, tum ad euitandam infamiam delinquentis, tum ad maiorem facilitatem acquirendæ remiſſionis ſine graui incommodo, quod afferret confeſſio publica. Contra hanc auricularem confeſſionem inſultant hæretici noſtri temporis, talemque vſũ ſuperſtitioſum vocant, contra quos egimus in præcedentibus; E contrario quidam Scholaſtici, hanc confeſſionem ſecretam ita neceſſariam æſtimant, vt ſine ipſa putent non poſſe ſubſiſtere Sacramentum pænitentiæ; verum aſſerendum eſt, non eſſe de neceſſitate Sacramenti; vt fiat ſecretò, nam, ſi ita neceſſaria eſſet, nunquam poſſet eſſe validum Sacramentum facta confeſſione publicè; ſic inualida eſſet confeſſio facta per interpretem, & facta ab exiſtentibus in periculo naufragij, vel ab infectis tempore peſtis, in quibus caſibus nonniſi alta voce poteſt contingere; cur autem huiuſmodi confeſſiones teneant, ex eo habetur, quod ſtante manifeſtatione peccatorum cum debito dolore, & propoſito emendationis habetur, quidquid requiritur ad rationem validæ confeſſionis.

24 Si fieret publicè nõ irritaretur.

Quod, ſi dicas, non poſſe ſubſiſtere Sacramentum pænitentiæ, quando in actuali ſuſceptione ipſius committitur peccatum læthale, quod certè fit per publicam confeſſionem, cum pænitens prodat famam ſuam, quam nequit ſine peccato prodere; ſtatim impugnaberis, quia confeſſio publica non inducit ſecundum ſe noxam læthalem proditionis famæ propriæ, nam vel talis confeſſio fit ex neceſſitate, vel ex libera electione pænitentis; ſi ex neceſſitate; cum motiuum illud, à quo oritur talis neceſſitas, ſit fortius, cum ſit motiuum ſalutis æternæ, quam motiuum famæ propriæ conſeruandæ, debet præualere, &, ſi quid famæ deperditur per aperitionem publicam peccatorum, quid magis acquiritur adimplendo id, ad quod impellit neceſſitas, vel per conſecutionem alicuius maioris boni, vel per euitationem maioris mali; Si ex libera electione; contra eſt, quia ſic prodere propriam famam non eſt intrinſecè malum, eo quia non eſt contra iuſtitiam, cum vnuſquiſque famæ propriæ ſit Dominus, nec contra charitatem, quia nulli nocet, &, licet aliquid infamiæ ſecum afferat, compenſatur tamen per actus internæ humilitatis, & ſatiſfactionis.

25 Confeſſio publica nõ eſt conſulenda.

Verum tamen eſt, quod ſine rationabili cauſa talis publica confeſſio non ſit conſulenda, nec facienda, cum etiam dubium ſit, an Eccleſia poſſit præcipere talem confeſſionem, cum adimpletio talis præcepti foret in ſe difficilima, nec valdè vtilis.

26 Quomodo debeat eſſe lacrimabilis.

Duodecima, vt ſit lacrimabilis, non quia ad validitatem huius Sacramenti requirantur exteriores lacrimæ, ſed quia requiritur internus animi dolor cum propoſito ſaltem virtuali vitandi peccata de cætero.

Tertiadecima, vt ſit accelerata, hoc eſt, quod poſt commiſſum peccatum non differatur ipſius confeſſio, ſi commodè fieri poteſt ad eum finem, ne perſeueret peccator in ſtatu damnationis, & ne meritum

27 Explicatur ly accelerata.

bonorum operum, quæ pro illo tempore fortè exercebit, deperdatur. Hæc conditio, vt benè notat Caietanus in ordine ad executionem, conſilij eſt, non præcepti, cum nullum præceptum inueniatur circa tempus confeſſionis faciendæ, niſi Diuinum pro tempore mortis, & Eccleſiaſticum de ipſa habenda, ſemel in anno.

Quar-

Digitized by Google

Quartadecima, vt ſit fortis, ita vt nullo motiuo humano ſinat pænitens ſe retra-
28 Item ly *fortis*. here à confeſſione, ſed vincat omnes tentationes, ſuperet omnes difficultates, & timorem retrahentem penitus deſtruat.

Quintadecima, vt ſit accuſans, quod multipliciter poteſt intelligi, primò, qua-
29 Item ly *accuſãs*. tenus pænitens ſibi tribuat, & propriæ malitiæ peccata, non cælo, non fato, non propriæ carni, non dæmoni, non ſocijs &c. ſecundo, quatenus non debet verborum inuolucris, vel excuſationibus incongruis excuſare delictum, ſed ipſum manifeſtare, ſicuti eſt; ſic non debet mulier excuſare fornicationem, vel adulterium à ſe commiſſum dicendo, vel hoc feciſſe propter egeſtatem, vel propter importunas Amaſii preces.

30 Item ly *parere parata*. Sextadecima, vt ſit parere parata, hoc eſt, quod pænitens in præparatione animi accedens ad confeſſionem ſit diſpoſitus confeſſario obedire non ſolum in ordine ad occaſiones fugiendas, media remouenda, ſed etiam in ordine ad pænas obeundas, quæ ab eodem Confeſſario imponentur; cum etenim in hac exerceatur iudicium emendatiuum, vtique ea ſunt præſtanda, quæ conferre poſſunt ad emendationem, quæ ſunt occaſiones euitare, media effugere conducentia ad peccatum, & pro commiſſis ſatisfacere.

ARTICULUS III.

De examine conſcientiæ ad confeſſionem prærequiſito.

SUMMARIUM.

Talis diligentia adhibenda eſt in hac diſcuſſione, qualis quiſque prudens adhibere ſolet in negotio arduo. 1.
Intellige quoad diſcuſſionem lethalium. 2.
Nec per hoc ingeritur occaſio ſcrupulorum. 3.
Sententia aſſerens in iis, qui labilis ſunt memoriæ, onus non eſſe ſcribendi peccata, cum illa commiſerit. 4.
Sententia aſſerens illud onus vigere. 5.
Præfertur prima ſententia non cognoſcens neceſſitatem ſcribendi. 6.
Soluuntur rationes oppoſitæ. 7.
Diſcuſſio conſcientiæ poteſt ſuppleri per congruas Confeſſarij interrogationes. 8.
Hic tamen modus non eſt congruè adhibendus extra neceſſitatem. 9.
An, & quando teneatur Confeſſarius conſcientiam pænitentis diſcutere per interrogationes. 10.

Plura de hoc diximus in præcedenti articulo primo huius quæſtionis, vbi confutauimus errorem Viclephi, & aliorum hæreticorum aſſerentium, non requiri diſcuſſionem propriæ conſcientiæ ad confeſſionem Sacramentalem; & probauimus, hanc de iure Diuino requiri. Modo inquirimus, qualis debeat eſſe, &, an poſſit per aliquid aliud ſuppleri, an hoc debeat eſſe præuium ad confeſſionem, an vero poſſit in eadem fieri. 1 Qualis diligentia ſit adhibẽda.

Concluſio I. Illa diligentia in diſcuſſione propriæ conſcientiæ adhibenda eſt, quam vnuſquiſq; iuxta conditionem propriæ perſonæ adhiberet in negotio arduo peragendo. Conſentiunt *Nauarrus in man. c. 9. n. 10., Suarez de pænit. diſp. 23. ſect. 10. n. 3., Sotus in 4. diſt. 18. q. 2. art. 4., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 11. punct. 1., Zerola de pænit. c. 7. q. 35., Vaſquez q. 91. art. 1. dub. 6., Coninchus diſp. 7. dub. 9. n. 71., & alij magis communitèr*. Procedit concluſio de examine circa peccata læthalia, nam circa venialia, ſicuti non tenetur ea, vel omnia clauibus ſubijcere, ſed poteſt vel omnia omittere, vel aliqua, ita non tenetur diligentiam in eorum diſcuſſione adhibere. Hæc diligentia æqualis non exigitur in omnibus, ſed poteſt eſſe maior, vel minor iuxta conditionem perſonarum; nam, ſi quis frequens ſe accuſat, non tenetur tantam adhibere, quantam adhibere tenetur, qui diutius, & raro confeſſionem peragit. 2 Intellige quoad diſcuſſionẽ læthalium.

Probatur. Eo maior regularitèr loquendo adhiberi ſolet diligentia in aliquo negotio peragendo, quo maioris momenti, & æſtimationis eſt negotium, quod peragitur, ſed opus confeſſionis eſt magni ponderis, & æſtimationis, vtpotè, quod conducit ad ſalutem animæ, quæ præferenda eſt cæteris quibuſcunque rebus, ergo æqualis ſaltem, ni fortaſſe maior eſt adhibenda diligentia in tali diſcuſſione, quam in alijs rebus. Neque dicas, ex hoc induci ſcrupulos, eo quia ſemper quis angeretur, & dubitaret, an ſufficientem adhibuerit diligentiam, ſi pluſquam mediocris requireretur; Contra enim impugnaberis, quia ſufficit, quod ſibi conſcius peccator ſit, quod talem diligentiam adhibuerit, qualem adhiberet in re graui, nec in hoc debet magis eſſe ſollicitus; cæteroqui poſſet etiam angi dubio (ſi ſolum requireretur mediocris) an tantam adhibuerit, quanta ſufficiat ad mediocrem. Quamobrem licet non debeat eſſe nimis vehementer ſollicitus, non debet tamen eſſe ita facilis quietis, & paccatæ conſcientiæ, vt ſtatim acquieſcat cuicunque diſcuſſioni, & examini. 3 Non ingeritur occaſio ſcrupulorum.

Cum igitur ſecundum conditionem perſonarum requiratur ea diligentia, quæ adhibetur in negotijs arduis, oritur hic diffi-

Digitized by Google

difficultas, an habens lubricam, & labilem memoriam, teneatur ſucceſſiuè ſcribere

4 Sententia aſſerens labilem memoriæ non teneri ſcribere peccata.

ſua peccata, vt poſſit omnia clauibus ſubijcere. Video DD. in hoc inter ſe diſſidentes. *Henriquez lib. 4. c. 4. num. 8.*, *Vaſquez q. 90. art. 1. dub. 4. num. 22.*, *Tabiena verb. confeſſio 2. num. 45.*, *Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 9. punct. 4.*, *& q. 11. punct. 1. circa finem*, non agnoſcunt hanc neceſſitatem ſcribendi, ſicuti eandem non agnoſcunt ſtatim confitendi peccata, ne memoriæ excidant, ſed dicunt ſufficere, quod tunc, quando confeſſio eſt habenda, diligenti diſcuſsione reuocet in mentem peccata, quæ tunc poſſunt occurrere. Ex aduerſo nonnulli apud *Vaſquez d. q. 90. art. 1. dub. 4. n. 24.* ſentiunt, homines labilis memoriæ teneri ſcribere, ea moti ratione, quod quando præuidetur periculum delinquendi, tene-

5 Sententia aſſerens teneri.

mur, quatenus poſſumus, eidem occurrere, & non occurrendo delinquimus, cum defectus inde contingens dici poſsit voluntarius in cauſa. Probabilius arbitror non teneri, ſicuti non tenetur ſtatim, ac peccauerit, confiteri, ne memoriæ peccatum, ſeu peccata excidant. Ratio eſt, quia nec ex præcepto Diuino, nec ex iure Eccleſiaſtico tenemur poſt peccatum commiſſum illud immediatè clauibus ſubijcere, nec propriam conſcientiam diſcutere, niſi, quando vel ex neceſsitate, vel ex libera electione habenda eſt confeſsio, & tunc ſufficit, quod illa diligentia adhibea-

6 Præfertur prima ſententia.

tur, quæ adhiberetur in negotio arduo iuxta conditionem perſonæ, ergo non eſt neceſſe, quod illa diſcuſsio fiat antecedenter per ſcriptionem peccatorum, potiſſimum cum hoc nimis graue eſſet peccatori memoriæ labilis, cum ſemper teneretur ſecum deferre inſtrumenta ſcribendi. Nec obſtare poteſt, ſi dicatur præceptum ſcribendi oriri ex natura rei ſtante illâ memoriæ labilitate; nam, ſicuti in præcedentibus diximus, quod ſtante periculo perpetuæ amentiæ, teneatur ab intrinſeco, & ex natura rei peccator elicere actum contritionis, ita ſtante periculo omiſſionis ex labilitate memoriæ teneatur idem peccator, vel immediatè confiteri, vel ſaltem ea peccata ſcribere, ne à memoria labantur. Non, inquam, obſtare poteſt, quia per ſe non tenetur peccator conſcientiam ſuam diſcutere, niſi quando habenda eſt confeſſio, nec ex natura ſua tenetur peccata ſemper memoriæ retinere; non tenetur autem ſtatim ex natura rei confite-

7 Soluuntur rationes oppoſitæ.

ri, adeoque nec ſtatim diſcutere; nec obſtat circunſtantia labilitatis memoriæ, cui occurrere teneatur per ſcriptionem; Non, inquam, obſtat, quia huic labilitati non tenetur occurrere cum tot incommodis cum periculo, ne carta excidat, & peccata pandantur cum diſcrimine eius famæ, & honoris; nec currit paritas de onere eliciendæ contritionis extante proximo periculo perpetuæ amentiæ, & onere ſcribendi peccata extante periculo obliuionis ob labilitatem memoriæ; quandoquidem extat præceptum Diuinum extante periculo mortis, cui æquiualet periculum perpetuæ amentiæ, eliciendi huiuſmodi actum; nullum autem præceptum vrget ſcribendi peccata, ſed tantum diſcutiendi cõſcientiam, cum confeſſio eſt habenda. Deinde actus ille contritionis non trahit ſecum illa incommoda, quæ trahit onus ſucceſſiuè ſcribendi omnia peccata, cum fuerint commiſſa.

Concluſio II. Hæc diſcuſſio propriæ conſcientiæ poteſt æquiualentèr ſuppleri per diligentes Confeſſarij interrogationes; conſultius tamen eſt, quod ipſe pænitens præmittat diligentem inquiſitionem. Arbitror in hoc communitèr conuenire DD. 8 Diſcuſſio propriæ cõſcientiæ poteſt ſuppleri per interrogationes confeſſarij.

Ratio eſt, quia finis talis diſcuſſionis eſt, vt pænitens dignoſcat propria peccata, vt deteſtetur, & Confeſſarius cognoſcat ſtatum pænitentis quoad peccata tam ſecundum ſpeciem, quam ſecundum numerum, & circunſtantias mutantes ſpeciem, ſed hæc omnia haberi poſſunt per diligentes Confeſſarij interrogationes, & debitas pænitentis reſponſiones, ergo talis diſcuſſio ſufficientèr ſuppleri poteſt per eaſdem.

Dixi, *conſultius tamen eſt, quod ipſe pænitens præmittat diligentem inquiſitionem*; tum quia ad eum ſpectat diſcutere, ad 9 Cógruẽtius diſcuſſio facienda eſt per ipſum pænitẽtem. quem pertinet peccata exponere; ad pænitentem autem pertinet exponere; tum quia *Concil. Trid. ſeſs. 14. can. 7.* imponit hoc onus diſcuſſionis pænitenti, Ibi *quorum memoria cum debita, & diligenti præmiditatione habeatur*; memoria autem pertinet ad eum, qui commiſit, non ad confeſſarium; tum quia, cum Confeſſarius non nouerit propenſiones, & procliuitates pænitentis; nec eiuſdem conditionem, & materia confeſſionis latiſſima ſit, vix poterit indagare ſtatum eiuſdem pænitentis, quin plura, & plura omittat. Quamobrem crederem, tunc ſolummodo huiuſmodi defectum diſcuſſionis propriæ ſuppleri debere per Confeſſarij interrogationes, quãdo pænitens eſt rudis, & ignarus, & Confeſſarius cognoſcit deficere, vel ex morali impotentia, vel ex negligentia inculpabili.

Vtrum vero Confeſſarius teneatur adhibere huiuſmodi interrogationes, quando cognoſcit pænitentem in huiuſmodi examine defeciſſe, aſſerendum exiſtimo, quod vel Confeſſarius cognoſcit, quod pænitens adhibendo maiorem diligentiam illa, quam adhi-

Digitized by Google

adhibuit, poſſit acquirere notitiam perfectam ſuorum peccatorum, vel cognoſcit, quod illam non acquiret, quantamcunque diligentiam adhibeat; ſi primùm nouerit, non tenetur examinare, ſed poteſt illum dimittere ad perfectius diſcutiendum ſtatum propriæ conſcientiæ; non enim tenetur adimplere partes pænitentis, niſi quando ipſe pænitens deficit, vel ex morali impotentia, vel ex negligentia inculpabili; Si ſecundum nouerit, tunc certè ex lege charitatis teneretur per interrogationes diligentèr perquirere, tum quia ſic definitum eſt in *Concil. Lateran. relato in c. omnis vtriuſque ſexus*, tum quia Confeſſarius gerit munus Iudicis, & Medici ſimul, ad quorum alterum ſpectat cauſam Rei perfectè cognoſcere, antequam ipſum abſoluat, ad alterum indagare ægritudines infirmi non ſolum in ſe, ſed etiam in cauſa ad ipſius ſalutem procurandam.

10 An, & quomodo Cōfeſſarius teneatur adhibere huiuſmodi interrogationes.

ARTICULUS IV.

An, & quomodo ſit neceſſaria confeſſio Sacramentalis.

SUMMARIUM.

Confeſſio de peccatis lethalibus commiſſis poſt baptiſmum eſt neceſſaria neceſſitate medij, vel in re, vel in voto. 1.

Signantèr hoc euincitur ex Concil. Trid. 2.

Votum confeſſionis requiritur, quando in re haberi non poteſt. 3.

Sufficit votum virtuale, & implicitum. 4.

Præceptum Diuinum quoad hoc vrget inſtante mortis periculo, & quando ſumenda ſunt alia Sacramenta in eo, qui ſibi conſcius eſt peccati lethalis. 5.

Fæmina primò, & proximè paritura tenetur confeſſionem præmittere. 6.

Item, quæ pati debet inciſionem ad extrahendum fœtum. 7.

Item milites mox pugnaturi, & longam nauigationem habituri. 8.

Præceptum Eccleſiaſticum, an, & quando obliget remiſſiuè. 9.

IN præcedentibus latè egimus de iure, quo tenemur actus contritionis elicere. Rurſus ſub hac eadem quæſtione art. 1. ex Concil. Trident. probauimus confeſſionem eſſe neceſſariam de iure Diuino. Modo indagandum, an ſit neceſſaria neceſſitate medij ſiue in re, ſiue in voto. Secundò, prout eſt neceſſaria de iure Diuino, pro quonam tempore ad illud implendum ſit elicienda. Tertiò, an etiam ſit neceſſaria de iure Eccleſiaſtico, & quandonam.

Concluſio I. Confeſsio de peccatis lethalibus commiſsis poſt baptiſmum eſt neceſſaria neceſsitate medij ſiue in re, ſiue in voto ad ſalutem *Suarez de pænit. diſp. 17. ſect. 2. num. 3., D. Thomas in addit. ad tertiam part. q. 6. art. 1., Vaſquez de pænit. q. 84. art. 5. dub. vnico nu. 44., & alij magis communitèr apud ipſos.*

1 Eſt neceſſaria vel in re, vel in voto.

Probatur. Illud eſt neceſſarium neceſſitate medij ad aliquem finem obtinendum, quod per ſe directè, immediatè, & poſitiuè influit in illum finem, & ſine quo finis ille non haberetur ad differentiam rei neceſſariæ ſolummodo ex neceſsitate præcepti, quæ propriè non influit in finem, licet ex extrinſeca voluntate præcipientis ipſe finis non acquiratur, ſed talis eſt confeſsio in ordine ad remiſsionem peccatorum lapſis poſt baptiſmum, nam verè talem remiſsionem cauſat, & ſine ipſa eſſe non poſsit, ergo &c. Confirmatur ex *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 2.* vbi habetur. *Eſt Sacramentum pænitentiæ lapſis poſt baptiſmum neceſſarium, vt nondum regeneratis ipſe baptiſmus*, ergo, ſi hic neceſſarius eſt neceſsitate medij, vel in re, vel in voto, vt omnes Theologi concedunt, & nos firmauimus in quæſtionibus de baptiſmo, etiam tali neceſsitate erit neceſſarium lapſis poſt baptiſmum Sacramentum pænitentiæ, particula enim, *Sicut*, importat identitatem rationis, eandemque neceſsitatem.

2 Definitio Concil. Trident.

Probatur ſecundò, ſpeciatim quoad neceſsitatem vel in re, vel in voto. Quandoque haberi poteſt vera, & realis peccatorum remiſsio ſine actuali confeſsione, ergo, quando non eſt confeſsio in re, erit ſufficiens in voto. Antecedens probatur, ſi quis eliceret verum actum contritionis, & ſtatim periret, conſequeretur ſalutem, & tamen non haberet actualem confeſsionem. Neque dicas, ex hoc ſequi, confeſsionem in re non eſſe neceſſariam neceſsitate medij; neceſsitas enim medij hoc inducit, vt res, ad quam dicitur neceſſaria, aliundè haberi non poſsit ſine ipſa, adeoque incongruè poſita eſt particula diſiunctiua vel in re, vel in voto, ſi ſolum votum eiuſdem confeſsionis quandoque ſufficere poteſt; Contra enim impugnaberis, quia, cum dicimus, eſſe neceſſariam confeſsionem in re, hoc intelligimus, quando hæc fieri poteſt iuxta modum præſcriptum, vel à Chriſto Domino, vel ab Eccleſia, in quo caſu non ſufficit confeſsio in voto, quod ſufficit, & requiritur dumtaxat, quando actualis ipſa confeſsio, vel inſtante morte, vel alia legitima cauſa excuſante haberi non poteſt, ſicuti euenit in Sacramento baptiſmi; vnde confeſsio ipſa actualis neceſſaria eſt neceſsitate medij, quando haberi poteſt, in voto autem ne-

3 Votum requiritur quando confeſſio in re haberi non poteſt.

Digitized by Google

ceſſaria, & ſufficiens eſt, quando actualis haberi non poteſt.

Vtrum autem hoc votum debeat eſſe formale, & explicitum, an vero ſufficiat virtuale, & implicitum, dicendum eſt, ſufficere virtuale, & implicitum; cuius ratio eſſe poteſt primo, quia, ſi quis inſtante morte eliceret verum contritionis actum, & nil cogitaret de confeſsione futura, conſequeretur gratiam, nec tamen haberet votum formale, & explicitum confeſsionis. Secundò, quia ad conſequendam gratiam remiſsiuam peccatorum in confeſsione ſufficit propoſitum virtuale vitandi peccata impoſterum, ergo etiam ad eandem gratiam obtinendam ſufficiet in contritione votum implicitum confeſsionis futuræ. Antecedens probatum eſt ſupra. Conſequentia probatur, quia ex vna parte id efficit per ſe contritio, quod efficit confeſsio ſimul cum atritione; ex alia in tantum ſufficit propoſitum virtuale in atritione, vel contritione, in quantum in his includitur votum placendi Deo, adimplendi eius præcepta, & euitandi ea omnia, quæ ſunt eidem contraria, ſed etiam in contritione includitur voluntas implicita adimplendi Dei, vel Eccleſiæ præcepta, inter quæ eſt confeſsio, ergo ſufficit votum virtuale ipſius.

4 Sufficit votum virtuale & implicitũ.

5 Quãdonam vrgeat prę ceptum Diuinũ.

Concluſio II. Præceptum Diuinum de confeſsione habenda obligat potiſsimum inſtante periculo mortis, & quoties ſumendum eſt aliud Sacramentum reſpectu eorum, qui ſibi conſcij ſunt peccati læthalis.

Ratio primæ partis eſt, quia denegari non poteſt, quin hoc præceptum Diuinum obliget, & pro aliquo tempore ſit exequendum, cæteroqui fruſtraneum eſſet, ſed aliud opportunius tempus haberi, & aſsignari non poteſt ab illo mortis imminentis, cum tunc potiſsimum vrgeat finis, ad quem inſtituta eſt, nempe conſecutio gloriæ, & ſalutis æternæ, ergo tunc potiſsimum obligat. Confirmatur ex dictis in quæſtionibus de Euchariſtia, vbi, quod pro illo tempore mortis imminentis vrgeat præceptum Diuinum ſumendæ Euchariſtiæ, ergo à fortiori pro illo tempore vrgere debet præceptum Sacramentalis confeſsionis habendæ, quæ magis ex ſe eſt neceſſaria ad ſalutem, cum hæc habeat reuocare ad vitam ſpiritualem, illa ſupponat talem vitam.

Nõnullę rationes dubitandi.

Hic duæ oriuntur difficultates, ad quas aliæ ſimiles poſſunt reduci. Prima eſt, an fæmina primo, & proximè paritura ita quoad hunc effectum obligationis confeſſionis habendæ intelligatur conſtituta in periculo mortis, vt teneatur tunc hoc præceptum adimplere. Secunda, an ille, qui paſſurus eſt inciſionem ad euellendam petram, qua premitur, teneatur eandem confeſsionem præmittere, quod idem intelligendum eſt de fæmina, quæ pati debeat ceſionem ad extrahendum ab eius vtero fætum vel mortuum, vel viuum, qui alitèr extrahi nequeat, & idem inquirendum eſt de eo, qui diutinam nauigationem eſt aggreſſurus.

Ad primam aſſerendum eſt, vtique teneri *Nauarrus in man. c. 2. num. 90., Sotus in 4. diſt. 18. q. 1. art. 4., Reginaldus lib. 6. nu. 22., Vaſquez de pœnit. q. 90. art. 3 dub. 2. num. 21., Filliutius tract. 7. c. 2. q. 4., & aly* plures apud *Bonacinam de Sacram. pœnit. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 4. prop. 3. num. 14.*, quod idem ſentiendum eſt de fæmina, quæ alias peperit, ſed magna cum difficultate. Ratio ex eo deducitur, quod tunc vrgeat valdè probabile proximum mortis periculum, nec expectandum eſt euidens periculum, quando agitur de ſumma rerum, cuiuſmodi eſt ſalus æterna, quæ cæteroqui valdè periclitaretur.

6 Fæmina primo, & proximè paritura tenetur hoc pręcepto.

Ad ſecundam idem dicendum eſt, prout tradunt præcitati DD., & ratio eadem eſt, quia in tali inciſione adeſt periculum valdè probabile mortis, & vt plurimum in eadem inciſi occumbunt; quod idem dicendum eſt de fæmina incidenda ad effectum fætus, vel mortui, vel viui extrahendi, cum tunc etiam valdè vrgeat mortis periculum.

7 Item, quæ pati debet inciſionem ad extrahendũ fætum.

Propter eandem rationem ſatis communitèr aſſerunt, quod ſuſcipientes periculoſas nauigationes, & milites, quando de proximo aggreſſuri ſunt prælium cum hoſtibus, teneatur ex iure Diuino cõfeſſionem præmittere, quia intelliguntur conſtituti in probabili vitæ diſcrimine. Alios ſimiles caſus ad normam præcitatorum ſunt decidendi.

8 Item milites mox pugnaturi.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod Sacramenta debeant ſanctè pertractari, & Sacramenta potiſſimum viuorum reſpectu ſumentium ſupponunt gratiam; vnde quotieſcunque in ſubiecto gratia non inuenitur ratione præexiſtentis peccati læthalis ex neceſſitate inquirenda eſt per Sacramentalem confeſſionem, quæ eſt medium neceſſarium ad ipſam obtinendam. Quamobrem in ſuſceptione aliorum Sacramentorum hæc ſemper prerequiritur, vel in re, vel in voto; in re quotieſcunque hæc actu fieri poteſt; in voto, quando actu fieri non poteſt, & vrget neceſſitas ſumendi alia Sacramenta, quæ omitti non poſſint ſine graui infamia, & ſcandalo; tunc enim præmittendus eſt actus contritionis, in quo implicitè inuoluitur votum confeſſionis Sacramentalis.

Hic latè agendum eſſet de præcepto Eccle-

Digitized by Google

9 Præceptum Eccleſiaſticum, an, & quando obliget.

Eccleſiaſtico annuæ confeſsionis, ſed quia inuenior de hoc latè egiſſe in præcedentibus, nempè *q. 1. art. 5.* ſicuti etiam de præcepto Diuino, quæ è mente exciderant, ideo ab vlteriori examine abſtineo.

ARTICULUS V.

An dolor debeat præcedere confeſsionem, an ſufficiat, quod eliciatur in ipſo confeſſionis actu ante abſolutionem.

SUMMARIUM.

Rationes ſuadentes dolorem debere præcedere confeſſionem. 1.
Non eſt neceſſe, quod præcedat confeſſionem verbalem. 2.
Fit doloroſa confeſſio per ſubſequentem dolorem. 3.
Sub diuerſa conſideratione confeſſio, & dolor ſunt ſibi adinuicem ſubſtratum. 4.
Soluuntur rationes oppoſitæ. 5.
Commendatur praxis confeſſariorum, qui audita confeſſione excitant pænitentem ad dolorem. 6.
Confeſſio, & dolor debent præcedere abſolutionem. 7.
Diſpoſitio debet præcedere formam. 8.
Et cognitio cauſæ ſententiam. 9.
Sacramenta etiam Phyſicè cauſant gratiam. 10.
Si dolor ſubſequatur incæpta iam forma eſſentiali inutilis eſt. 11.
Non currit paritas de baptiſmo. 12.

1 Sententia docens dolorem debere præcedere cōfeſſionē.

VIdetur prima fronte dicendum, requiri dolorem præcedere confeſſionem, prout ſentiunt *Coninchus diſp. 4. dub. 6. Laiman lib. 5. tract. 6. c. 4. num. 4. aſſert. 5.*, eo quia confeſſio verbalis debet reddere ſenſibilem internum animi dolorem, quæ propterea eundem animi dolorem debet preſupponere; non enim poteſt reddere ſenſibile id, quod non eſt, nec ſufficit, quod ſubſequatur idem dolor, eo quia id, quod debet inducere aliquam qualitatem in ſubiecto, debet illud ſupponere exiſtens. Deinde, vt confeſſio ſit pars materialis Sacramenti pænitentiæ, non ſufficit, quod ſit manifeſtatio peccatorum quomodocunque, ſed debet eſſe manifeſtatio doloroſa; non poteſt autem dici doloroſa, quando ipſe dolor non præcedit, vel non eſt cum ipſa manifeſtatione; Nihilominus ſit

2 Non eſt neceſſe, quod præcedat cōfeſſionē verbalē.

Concluſio I. Ad valorem Sacramenti pænitentiæ dolor non debet ex neceſſitate præcedere verbalem confeſſionem; ſed tantum abſolutionem *Suarez de pænit. diſp. 20. ſect. 4. num. 31.*, *Filliutius tract. 7. c. 6. q. 9. num. 158.*, *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 3. punct. 2. n. 18.*

Probatur primò. Ad gratiam iuſtificationis conſequendam in Sacramento pænitentiæ, ſufficit, quod præcedat abſolutionem confeſſio Sacramentalis, quæ habeat conſuetam rationem accuſationis, non meræ narrationis, ſed hoc haberi poteſt, etiam ſi dolor non præcedat confeſſionem verbalem, ergo &c. Maior ex ſe patet. Minor probatur. Poſita prius confeſſione merè verbali, quæ ſecundum ſe non eſt vera, & ſufficientèr Sacramentalis, ſi poſtea accedat atritio, & per hanc informetur, redditur in ratione Sacramentalis confeſſionis, & fit materia proxima ipſius. Hinc nota, quod duplex conſiderari poteſt confeſſio, alia purè verbalis, & materialis, quæ conſiſtit in verbis per quæ peccata manifeſtantur præciſè; alia formalis, ſeu Sacramentalis, quæ eſt materia proxima formæ abſolutoriæ, & conſiſtit in manifeſtatione peccatorum, vt informata dolore, per quam conſtituitur propriè in ratione materiæ proximæ abſolutionis. Prima ſecundum ſe non ſufficit; ſecunda verò ſufficit. 3 Fit doloroſa confeſſio per ſubſequentē dolorē.

Dices, non poſſe eſſe hanc confeſſionem, vt Sacramentalem, niſi præcedat dolor, cum ipſe dolor ſit ſubſtratum confeſſionis, non confeſſio ſubſtratum doloris, cum non poſſit eſſe doloroſa confeſſio, quæ fiat ſine dolore. Sed contra, quia, licet non ſit doloroſa, prout eſt merè verbalis, ſit tamen doloroſa, prout eidem ſubſequitur dolor, cum quo moraliter coniungitur; vnde dici poteſt, quod confeſſio, & dolor ſub diuerſa conſideratione poſſint ſibi inuicem eſſe ſubſtratum; confeſsio ſcilicet reſpectu doloris, quatenus eadem afficitur qualitate doloris, quæ eandem informat, & conſtituit doloroſam, tanquam forma; dolor reſpectu confeſſionis, quatenus hæc illum reddit ſenſibilem. Adde, quod tam confeſſio, quam dolor ſint ſubſtratum abſolutionis; vnde ſufficit, quod vtraque eandem præcedat, potiſſimum cum verſamur in complexis moralibus, in quorum materia ſufficere videtur coexiſtentia moralis. 4 Sub diuerſa conſideratione confeſſio, & dolor ſunt adinuicem ſubſtratum.

Hinc reſponderi poteſt ad argumenta Coninchi, & Laiman ſupra allegata; Ad primum etenim de ſenſibilitate dicendum eſt; primò, dolorem reddi ſenſibilem etiam per præcedentem confeſſionem, quæ, cum ſit in ordine ad abſolutionem, ſemper ſignificat dolorem, vel præſentem, vel præteritum, vel futurum, dummodo ſit ante eandem abſolutionem; ſecundò, quod, cum agatur de ſubſtrato abſolutionis, ſufficiat, quod tam ſenſibilitas, quam ipſe dolor ſecundum ſe eandem præcedant, & parum 5 Soluuntur rationes oppoſitæ.

parum referre poſſit ordo præcedentiæ inter eundem dolorem, & ſenſibilitatem, quæ habetur per confeſſionem verbalem. Tertiò, dici poteſt, quod quando dolor ſubſequitur ipſam confeſſionem reddatur ſenſibilis per externam humiliationem coram Sacerdote, per quam humiliationem relatam ad confeſſionem paulo ante habitam conſtituitur ipſa confeſſio in ratione propria Sacramentalis materiæ proximæ. Ad ſecundum idem fere reſpondendum eſt.

6 *Euincitur ex praxi confeſſariorum excitantiũ ad dolorem.*

Probatur ſecundò. Non eſt damnabilis, nec inutilis, quinimmo commendabilis, & proficua conſuetudo Confeſſariorum, qui auditis pænitentium peccatis ipſos ſolent ante abſolutionem ad dolorem excitare, ſed non eſſet talis, ſi ex neceſſitate prærequireretur dolor ad confeſſionẽ verbalem, ergo neceſſario non prærequiritur. Minor probatur, quia illa excitatio ad nihilum valeret, ſiquidem ille dolor, qui per talem excitationem eliceretur in ordine ad fructum pænitentiæ, cum non eſſet præcedens confeſſionem, perindè ſe haberet, ac ſi non eſſet elicitus.

7 *Confeſſio, & dolor debent præcedere abſolutionem.*

Concluſio II. Confeſſio, & dolor debent ex neceſſitate præcedere abſolutionem. In hanc arbitror omnes conſentire, & ſignantèr *Suarez de pænitentia diſp. 20. ſect. 4. nu. 30., Bonacinam de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 3. punct. 2. num. 20.*

Ratio ex eo deducitur, quod ex genere ſuo omnis diſpoſitio, & cauſa materialis debet præcedere formam, ad quam eſt diſpoſitio, & cauſa materialis, ergo, cum confeſſio, & dolor ſint diſpoſitio, & cauſa materialis abſolutionis, debent eam præcedere, quæ præceſſio non ſolum debet eſſe in cauſis Phyſicis, reſpectu quarum in ordine ad effectum ſufficit, quod ſit cum prioritate naturæ, ſed etiam in cauſis moralibus, quando diſpoſitio, & cauſa materialis eſt per vnum exhibenda, & forma ab altero eſt impendenda, in quibus videtur in diſpoſitione prærequiri prioritas temporis; cum etenim non poſſit fieri ſimul applicatio diſpoſitionis, & formæ, diſpoſitio, vt plurimum non ſolum præcedit natura, ſed etiam tempore. Confirmatur, quia Sacramentum pænitentiæ exercetur per modum iudicij reconciliatiui; ſed in iudicio reconciliatiuo ante Iudicis ſententiam prærequiritur cognitio cauſæ cum accuſatione rei, ergo ante abſolutionem requiritur confeſſio Sacramentalis, hoc eſt doloroſa &c.

8 *Diſpoſitio debet præcedere formam*

9 *Et cognitio cauſæ ſententiam.*

Dices, in cauſis moralibus non eſſe neceſſe applicationem eſſe Phyſicam, ſed ſufficere moralem, quæ æquè haberi poteſt, ſiue materia applicetur formæ immediatè antea, ſiue immediatè poſt; ſicuti enim non eſt neceſſe, quod cauſa moralis exiſtat, quando effectus producitur, vt videre eſt in forma Euchariſtię, quę quando eſt effectus tranſubſtantiationis, non eſt; ſicuti igitur in moralibus non requiritur coexiſtentia Phyſica cauſæ, & effectus, ſed tantum moralis conſiſtens in eo, quod cauſa immediatè præceſſerit, ita non videtur in eiſdem moralibus requiri præexiſtẽtia materię adęquatè ſumptæ ad formam, ſed ſufficit, vel ſola coexiſtentia ſimultanea, vel etiam ſubſequens. Sed contra, quia in primis Sacramenta non cauſant tantum moralitèr, ſed etiam Phyſicè, vt vidimus in quæſtionibus de Sacramentis in genere; vnde verba conſecratoria cauſant corpus Chriſti, quando ſunt non formalitèr, & ſecundum ſe tota, ſed virtualitèr, & ſecundum vltimam particulam, in qua tota virtus refunditur, & ſic ſtante hac doctrina ceſſat tota vis inſtantiæ.

10 *Sacramenta etiam Phyſicè cauſant gratiã.*

Dici etiam poteſt, & quidem clarius, & directiùs ad rem præſentem, quod, cum hic agatur de iudicio reconciliatiuo, de cuius natura, & conditione eſt, vt ante ſententiam reconciliatiuam cognoſcatur ſtatus Rei reconciliandi, vtique prærequiratur ad eandem materia, ſupra quam cadere debet reconciliatio, quæ ratio non militat in cauſis moralibus vniuerſalitèr loquendo, quæ, cum cauſent non per influxum Phyſicum, ſed tantum intentionalem, vtique cauſare poſſunt, etiam ſi Phyſicè non perſeuerent.

Hic ſoboritur alia difficultas, an, ſi pænitens poſt præmiſſam confeſſionem verbalem eliciat actum doloris incæpta iam forma abſolutionis, validè, & vtilitèr eliciat, & conſequatur effectum Sacramenti. 11 Ex præactis videtur affirmatiuè reſpondendum, cum etenim Sacramenta, vt mox exemplificatum eſt in illo Euchariſtiæ, tunc ſolummodo cauſent ſuum effectum, quando terminatur vltima ſillaba formæ eorundem, & materia ponatur ante eandem vltimam ſillabam videtur ſufficientèr poni pro tempore, pro quo poteſt ad eundem effectum concurrere. Procedit difficultas quoad verba, quæ habent rationem formæ eſſentialis, nam, ſi dolor eliceretur, quando proferuntur verba, quæ ſunt præambula ad ipſam formam eſſentialem, & ſolum ſunt deprecatoria, non dubitarem, quin talis dolor eſſet ſufficientèr, & validè elicitus, cum plenè præceſſerit ipſam formam eſſentialitèr abſolutoriam. Loquendo igitur de ipſo dolore elicito incæpta eadem forma eſſentiali probabilius ſentiendum eſt, non ſufficere ad valorem Sacramenti *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 3. punct. 2. num. 19.* Ratio eſt,

11 *Si dolor incæpta iam forma eſſentiali ſubſequatur non eſt vtilis.*

Digitized by Google

eſt, quia, ſi dolor applicaretur abſoluta iam forma, inutilitèr applicaretur, ergo etiam ſi applicaretur incæpta iam forma ſubſtantiali. Conſequentia probatur, quia tota forma eſt de eſſentia Sacramenti, adeout, ſi deficiat pars eiuſdem, totus eiuſdem valor deficiat, ergo eodem modo ratiocinandum eſt, quando materia proxima applicatur perfecta tota forma, ac quando applicatur eadem iam cæpta; Neque vrget argumentum pro parte aduerſa adductum, quandoquidem, licet tota vis formæ refundatur in vltimam ſillabam, vltima tamen ſillaba habet vim non à ſe ipſa, ſed à præcedentibus verbis eſſentialibus, quæ intelliguntur vim in eandem transferre, vnde, ſi vltima ſillaba ſolummodo proferretur, nihil efficeret; cum igitur materia proxima debeat eſſe applicata ante formam, eamque eſſentialem, vtique debet eſſe applicata, antequam pars eiuſdem formæ eſſentialis ſit prolata nihilo ſuffragante, quod vltima ſillaba eiuſdem formæ adhuc ſit proferenda, cum hæc non habeat vim ſine præcedentibus, quæ præcedentia, quando forma fuit applicata, non amplius exiſtebant, adeoque non poterant eandem materiam informare.

Dices, ſi proferatur aliqua pars eſſentialis formæ baptiſmi, vel fortè etiam tota forma, antequam infans abluatur, validè baptiſmus confertur, quamuis ablutio ſit materia proxima eiuſdem, ergo etiam ſi proferatur pars eſſentialis formæ pænitentiæ, antequam dolor eliciatur, validè Sacramentum confertur. Sed contra, quidquid ſit de forma baptiſmi, de qua latus erit ſermo in quæſtionibus de eodem, non currit paritas de ipſo baptiſmo quoad præſens inſtitutum, ac de Sacramento pænitentiæ, quandoquidem hoc exercetur, vt ſupra innuebamus, per modum iudicij reconciliatiui, de cuius ratione eſt, vt ante reconciliationis ſententiam præcedat cognitio cauſæ, non quomodocunque, ſed doloroſæ.

11 Nō currit paritas de baptiſmo.

ARTICULUS VI.

De Confeſsione per interpretem.

SUMMARIUM.

Synopſis agendorum circa hunc titulum. 1.
Congruè non eſt facienda confeſſio per interpretem, quando fieri poteſt ore proprio. 2.
Si fiat per interpretem ſine cauſa, an ſit valida. 3.
Si ita fiat ex fine mortalitèr prauo, erit inualida, ſecus, ſi ex fine, qui non ſit mortalitèr prauus. 4.
Si careat idiomate, quo poſſit à Confeſſario intelligi, non ſolum vrgente neceſſitate, ſed etiam extra illam confiteri poterit per interpretem. 5.
Vrgente præcepto annuæ confeſſionis non tenetur confiteri per interpretem. 6.
In periculo mortis, ſi aliter non poteſt, tenetur per eundem interpretem confiteri. 7.

SVb hoc titulo plura veniunt examinanda. Primò, an, ſi quis habens liberam facultatem ore proprio confitendi propria peccata, poſsit licitè ex libertate vti alio tanquam interprete, qui ſua peccata referat Sacerdoti. Secundò, an, quando non habet idioma, quo eiuſdem peccata poſsint percipi à Sacerdote, poſsit, ſi velit eadem per interpretem eidem Sacerdoti exponere, & an teneatur vrgente aliquo confeſſionis præcepto. Tertiò, an ſaltem teneatur eundem interpretem adhibere, quando eſt conſtitutus in articulo mortis, nec poſſit aliter exponere. 1 examinanda circa hunc titulum.

In ordine ad primum, non approbarem confeſſionem poſſe ſine iuſta aliqua cauſa fieri per interpretem, quando fieri poteſt ore proprio. In hoc arbitror communitèr conuenire; tum quia inter cæteras conditiones confeſſionis ſupra recenſitas eſt, vt ſit ſecreta, & Concilium Lateranenſe expreſsè dicit, *Omnia ſua ſolus peccata confiteatur proprio Sacerdoti*, & Concilium Florentinum in decreto Eugenij tradit materiam huius Sacramenti eſſe confeſſionem oris; non eſſet autem ſecreta, ſi ſine cauſa fieret per interpretem, nec pænitens ſolus confiteretur, nec per confeſſionem oris; tum quia modus confitendi propria voce eſt communi vſu receptus; à quo ſine cauſa non licet recedere; tum quia ſine aliqua iuſta cauſa, & neceſſitate prodigeret propriam famam, &, ſi illicitum eſt teſte *Bonacina diſp. 5. q. 5. ſect. 2. §. 2. num. 23.* ſaltem ſub veniali confiteri peccata alio audiente, eo quia ſine cauſa apud ipſum prodigeretur propria fama, certè non poterit eſſe, niſi illicitum confiteri peccata per interpretem, cum hoc fieri poſſet ore proprio, cum etiam apud interpretem prodigeretur eadem fama; tum quia modus manifeſtandi peccata voce propria eſt magis accomodatus ad obtinendam remiſſionem peccatorum, ſeu fortè etiam maiorem gratiam, ſiquidem trahit ſecum quandam erubeſcentiam, quæ, quamuis neceſſaria non ſit, confert tamen ad maiorem dolorem, & ſatisfactionem.

2 Non eſt facienda per interpretem, quando fieri poteſt per ſe ipsū.

Sed, an, ſi fieret ſine cauſa per interpretem, cum commodè fieri poſſet per propriam vocem, intelligeretur inualida eadem confeſſio? Reſolutio pendet ab eo, an

3 Si fiat per interpretē ſine cauſa, an ſit valida.

an in tali modo confeſſionis per interpretem ſine cauſa inuoluatur aliqua culpa læthalis, quæ potius conſideranda eſt penes affectum, & fines ſic confitentis, quam penes naturam rei; non enim ex inſtitutione Chriſti reſtrictum eſt onus ad eandem faciendam ore proprio. Quamobrem dicendum eſt, quod, ſi non inuoluat aliquem prauum finem læthalitèr peccaminoſum, non ſit peccaminoſa læthalitèr, adeoque ex hoc præciſo capite, nec inualida. Ratio eſt, quia ex nullo ex allegatis motiuis in probatione noſtræ opinionis reſultat noxa læthalis; non ex eo, quod debeat eſſe ſecreta, confeſſio oris, & coram ſolo Sacerdote, quia hæc omnia ſunt ex conſilio, & ad melius eſſe, non ex præcepto, & ad neceſse eſse, item ſecundum id, quod conſuetum eſt, non ſecundum id, quod neceſsarium eſt; non ex eo, quod fiat receſsus à communi modo confitendi peccata, quia ille modus inductus eſt non limitatiuè, & reſtrictiuè, ſed quia magis proprius videtur, & magis accomodatus, nec cum onere illum ſeruandi ſub læthali; nec ex eo, quod prodat propriam famam apud interpretem, quia, vt aſserit idem *Bonacina loc. cit.*, hoc non eſt læthale, ſed ad ſummam veniale, &, ſicuti non eſt læthale, ſi quis amico proprium delictum manifeſtet, à quo ſciat non eſse alijs manifeſtandum, ita, nec videtur lęthale, ſi illud prodat interpreti, quem nouit non poſse alijs prodere; non tandem ex eo, quod manifeſtando per interpretem videatur quodamodo ſe eximere a quadam erubeſcentia, quam contraheret manifeſtando ore proprio, quia talis erubeſcentia non eſt de neceſſitate Sacramenti, ſed dumtaxat dolor, qui conſiſtere poteſt ſine eadem.

4 Si fiat ex fine, qui non ſit mortalitèr prauus non eſt irrita.

Rationes pro hoc aſſerto.

In ordine ad ſecundum, quando pænitens non habet idioma, quo poſsit intelligi à Confeſsario, dicendum eſt primò, poſse licitè non ſolum vrgente aliquo præcepto puta annuo confeſsionis vti interprete, ſed etiam nullo vrgente præcepto, ſi velit ex propria deuotione confiteri ad emundandam animam ſuam a peccatis. Ratio eſt, quia nullo iure eſt prohibita confeſsio per interpretem, quando fieri nequit ore proprio immediatè, & directè, & conſilium, ſi quod eſt, vt fiat ore proprio, intelligitur, quando hoc commode fieri poteſt, nec eſt præſumendum, quod Chriſtus Dominus, ſeu Eccleſia voluerint in hac hypotheſi priuare pænitentes vtilitate Sacramenti; Neque obſtant, quæ dicebantur in probatione præcedentis noſtri aſſerti, quia illa omnia ceſſant interueniente neceſſitate, & vtilitate eiuſdem pænitentis, qui poteſt velle præferre ſalutem propriæ animæ cuicunque incommodo ex illa confeſſione reſultanti, & etiam propriæ famæ.

5 Si careat idiomatè intelligibili à confeſſario poteſt vti interprete etiam extra neceſſitatem.

Dicendum ſecundò, etiam vrgente præcepto annuæ confeſſionis, ſi non poſſit ore proprio, non teneri confiteri per interpretem, & excuſari tunc ab obſeruatione præcepti. *Scotus in 4. diſt. 17. q. 1. art. 4.*, *Caietanus in ſumma verb. confeſſio condit. 11.*, *Nauarrus in c. Fratres num. 86. diſt. 5. de pænit.*, *Toletus lib. 3. c. 6. num. 4.*, *Valentia diſp. 7. q. 11. punct. 1.*, *Laiman lib. 5. tract. VI. c. 6. num. 5.*, *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 2. prop. 11. num. 22.* Ratio ex eo deducitur, quod Eccleſia non ſolet præcipere, niſi, vt confeſſio fiat, quando eſt facienda, ſecreta, vnde in Concil. Lateranenſi dicitur, *Omnia ſua ſolus peccata confiteatur proprio Sacerdoti*, nec præſumendum eſt, Eccleſiam velle obligare cum tanto incommodo, & iactura aliquali propriæ famæ.

6 Vrgente præcepto annuæ confeſſionis non tenetur confiteri per interpretem.

In ordine ad tertium, quando quis eſt conſtitutus in periculo mortis, nec poteſt aliter ſua peccata manifeſtare, ſentiendum eſt, teneri per interpretem eadem confeſſario exponere, præſertim, ſi dubitet, non poſſe verum contritionis actum elicere. *Canus relect. 6. de pænit.*, *Suarez diſp. 21. ſect. 3.*, *Henriquez lib. 4. c. 4. n. 4.*, *Laiman lib. 5. tract. 6. de Sacram. pænit. c. 6. num. 5.*, *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 2. prop. 11. num. 23. verſ. addo fieri poſſe.* Ratio eſt, quia periculum animæ præponderare debet iacturæ famæ, aliorumque bonorum externorum, & lex charitatis erga ſe ipſum potiſſimum in tanto vitæ diſcrimine obligat ad ea media, quæ reputantur neceſſaria, & tutiora ad æternam ſalutem obtinendam.

7 Vrgente periculo mortis tenetur.

ARTICULUS VII.

An confeſſio fieri poſſit abſenti, vel per literas, vel per nuntium.

SUMMARIUM.

Varij ſenſus ſub quibus poteſt titulus procedere. 1.

Confeſſio facto abſenti, vel per literas, vel per nuntium non ſubſiſtit, ſi etiam abſolutio abſenti impendatur. 2.

Hoc videtur voluiſſe Concilium Tridentinum. 3.

Hocque euincit ipſa forma abſolutionis. 4.

Confeſſio facta abſenti per literas, & implicitè ratificata præſenti valida eſt. 5.

Non eſt neceſſe, quod fiat per verba proprij oris. 6.

Diſpar ratio de abſolutione, quæ fieri debet

per

Digitized by Google

per verba, ac de confeſſione. 7.
Non ſufficit præſentia pænitentis quomodocunque, ſed requiritur ſaltem virtualis ratificatio perſonalis. 8.
In quo conſiſtat illa virtualis ratificatio. 9.
Quomodo intelligendum ſit decretum Clementis VIII. 10.
Variæ DD. ſententiæ circa tale intellectum. 11.
In quo diſſentiant Suarez, & Madernus. 12.
Non ſufficit præſentia pænitentis materialis. 13.
Euincitur ex declaratione Pauli V. 14.
Per ſolam præſentiam materialem Sacerdos non redditur certus de diſpoſitionibus eiuſdem. 15.
Soluitur inſtantia de eo, qui correptus morbo dedit ſigna pænitentiæ abſente Sacerdote coram alijs, qui deponunt de talibus ſignis. 16.

MVltiplicitèr poteſt titulus ſumi; vel quatenus fieret confeſsio per ſcripta, vel per nuntium Confeſſario abſenti, & ab hoc etiam abſolutio impenderetur pænitenti adhuc abſenti, vel quatenus confeſsio fieret Sacerdoti abſenti per literas, vel per nuntium, ſed abſolutio impenderetur pænitenti præſenti, quatenus poſtea hic accederet, & peteret à Sacerdote abſolutionem peccatorum, quæ in literis expreſſit, vel manifeſtauit per nuntium, vel quatenus miſſis iam literis expreſſiuis peccatorum, vel nuntio eadem manifeſtante pænitens factus præſens ratificet peccata in literis exarata, vel à nuntio manifeſtata, vel quatenus factus præſens non ratificet, nec vllum præbeat doloris ſignum.

1 Senſus, ſub quibus poteſt titulus diſcuti.

Concluſio I. Confeſſio facta abſenti per literas, vel per nuntium non eſt ſubſiſtens, ſi etiam abſolutio abſenti impendatur *Pitigianus in 2. diſt. 17. q. vnica art. 8. concl. 2., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 11. punct. 1., Suarez diſp. 19. ſect. 3. num. 7., Toletus lib. 3. c. 6., Vaſquez de pænit. q. 91. art. 3. dub. 2., & alij communiter*, nec videtur amplius ambigendum ſtante decreto hac de re habito à Clemente VIII., vbi abſolutionem abſenti collatam declarat inualidam, & afficit excommunicatione Summo Pontifici reſeruata, qui abſoluunt abſentem; quod decretum refert de verbo ad verbum *Suarez loc. cit. num.* 15.

2 Confeſſio, & abſolutio ſimul facta abſenti nõ tenet.

Probatur primò, ex *Concil. Trident. ſeſ. 14. c. 2.* vbi ſic loquitur. *Nam hos, ſi ſe poſtea crimine aliquo contaminauerint, non iam repetito baptiſmo ablui, cum id in Eccleſia Catholica nulla ratione liceat, ſed ante hoc Tribunal tanquam reos ſiſti voluit*. Nota illas particulas, *ante hoc tribunal ſiſti voluit*, quæ ſecundum propriam ſignificationem important præſentiam ſiſtentis, vt colligitur *ex tot. tit. ff. ſi quis cautionibus*.

3 Euincitur ex Concil. Trid.

Probatur ſecundò, ex ipſa forma eſſentiali abſolutionis, in qua dicitur, *Abſoluo te*, ſed pænitente abſente non poteſt verificari illa particula *te*, quæ ex genere ſuo eſt indicatiua perſonæ præſentis, ſupra quam cadit abſolutio, ſeu cadere debet, ergo non verificata forma non poteſt ſubſiſtere eadem abſolutio.

4 Et ex ipſa forma abſolutionis.

Probatur tertiò, quia abſolutio debet cadere ſupra actus immediatos pænitentis, qui ſunt dolor, & confeſſio, ſed non caderet immediatè ſuper iſtos actus pænitentis immediatos, ſi hic non eſſet præſens, ergo abſolutio, vt ſit valida, debet habere pænitentem præſentem. Minor probatur, quia, vt cadat ſuper actus immediatos pænitentis, debet huiuſmodi actus innoteſcere Confeſſario abſoluenti, & eſſe eidem præſentes, vnde requiritur præſentia eius, cuius ſunt actus.

Ex his rationibus clarè liquet, inualiditatem Sacramenti, quando pænitens eſt abſens, dum impenditur abſolutio, eſſe ab intrinſeco inſtitutionis Sacramenti, non ex mera lege Pontificis, quod etiam alia ratione euincitur, quia ſcilicet Clemens VIII. in eadem ſua Conſtitutione declarauit, ſententiam aſſerentem eſſe validum Sacramentum, eſſe falſam, temerariam, & ſcandaloſam, ſed non eſſet talis, niſi eſſet inualidum Sacramentum ex ſua intrinſeca inſtitutione, quia Eccleſia non poteſt inualidare Sacramenta, quæ ex ſua intrinſeca ratione ſunt valida, ergo, ſi Pontifex declarat Sacramentum inualidum, quod confertur abſenti, hoc eſt, quia inualidum ſentit ex ſua intrinſeca inſtitutione, non propter ſuam declarationem, per quam non poteſt inualidare.

Concluſio II. Confeſſio facta abſenti per literas, vel per nuntium, ſi poſtea pænitens accedat ad Confeſſarium petens abſolutionem eorundem peccatorum, quæ manifeſtauit per nuntium, vel literas, valida eſt, & ſuum conſequitur effectum. *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 4. punct. 5. num. 2., Nugnus in addit. q. 6. art. 3. difficult. 2. verſ. pro explicatione, Pitigianus in 2. diſt. 17. q. vnica art. 8. concl. 2., Madernus tract. 4. de virt., & Sacram. pænit. q. 4. de confeſſione art. 10. num. 5.* dum dicit poſſe abſolui, ſi in præſentia Confeſſarij ratificet confeſſionem factam in ſcriptis, vel per nuntium; Intelligitur autem ratificare, dum præſens petit abſolutionem eorundem peccatorum.

5 Facta abſenti, & ratificata præſenti valida eſt.

Probatur primò, quia non eſt neceſſe ad valorem Sacramenti, quod peccatorum confeſſio fiat verbis à pænitente prolatis, cæteroqui eſſet inualidum Sacramen-

6 Non eſt neceſſe, quod fiat per verba propria.

Digitized by Google

mentum factum per confeſſionem pænitentis muti per nutus, vel per ſigna, vel factam per interpretem, vel proximi ad mortem dantis ſigna pænitentiæ, ergo etiam poterit validè fieri per ſcripta, vel per nuntium, ſi cætera concurrant requiſita ad valorem ipſius Sacramenti, puta dolor manifeſtatus per ſenſibilia ſigna, & manifeſtatio eorundem peccatorum, quæ intelliguntur concurrere, quando facta confeſſione in ſcriptis pænitens petit abſolui ab illis peccatis, quæ in illis ſcriptis continentur.

Probatur ſecundò, quia poſita materia remota peccatorum ſubiectata clauibus, & proxima per actus doloris pænitentis præſentis, & exprimentis ſe ea peccata, quæ ſcripto expreſſit, deteſtari, & petere ab illis abſolui, & debita abſolutione habetur quidquid requiritur ex Chriſti Domini inſtitutione ad ſubſtantiam huius Sacramenti; habetur enim verum iudicium per formam iudicatiuam, & iudicialem; refertur etenim ad pænitentem præſentem, & ad peccata per ipſum ſubiectata in ſcriptis, ergo non eſt, cur non debeat eſſe validum Sacramentum.

7 Diſpar ratio de abſolutione ac de confeſſione.

Dices, abſolutio eſſentialitèr conſiſtit in verbis à Sacerdote proferendis, nec ſufficientèr poni poteſt per literas, nec per nutus, ergo etiam confeſſio debet eſſe eſſentialitèr per verba pænitentis, nec poteſt poni &c. Sed contrà, diſpar omnino eſt ratio, nam abſolutio, vt per Concilia definitur; ex ſua inſtitutione, cum ſit forma, debet eſſe per verba, cum omnia Sacramenta excepto matrimonio, conſtent verbis tanquam forma; materia autem ſaltem remota conſiſtit in rebus, nec alicubi conſtet, definitum eſſe in Sacramento pænitentiæ requiri confeſſionem ore faciendam eſſe, ſed per actus externos remotam ſubijciendam eſſe clauibus, quod æquè habetur per verba, ac per nutus, ſeu ſcripta; Neque dicas ex Apoſtolo *ad Roman.* 10. haberi, *Ore autem confeſſio fit ad ſalutem.* Contra enim eſt, quia ibi, vt habetur ex contextu aliorum verborum præcedentium, & ſubſequentium, eſt ſermo de confeſſione fidei, quæ vrgente neceſſitate verbis proferenda eſt ad tirannorum perfidiam ſuperandam, vt videbimus, dum de fide.

8 Requiritur cũ præſentia ſaltẽ virtualis ratificatio.

Concluſio III. Facta confeſſione per literas, ſeu per nuntium ad validam abſolutionem non ſufficit præſentia pænitentis quomodocunque, ſed requiritur vlterius, quod vel formalitèr, vel æquiualentèr ratificet eandem confeſſionem. Conſentit *Madernus tract.* 4. *de virtute, & Sacram. pænit. q.* 4. *de confeſſione art.* 10. *n.* 5. Dixi, *vel formalitèr, vel æquiualentèr*, quia non eſt neceſſe, quod expreſsè dicat; Ratifico confeſſionem peccatorum, quæ ſunt in literis ad te miſſis exarata, vel per nuntium talem expoſita, ſed ſufficit, quod præſens de illis peccatis petat abſolutionem, quia talis petitio æquiualet ratificationi. Procedit potiſsimum concluſio in caſu, quo pænitens præſens poſsit, ſi velit confeſsionem factam in literis, vel per nuntium ratificare, & dare ſigna doloris, & non ratificet, & non det talia ſigna; nam in caſu, quo non poſsit ratificare, eo quia conſtituatur in articulo mortis, & ſenſus omnes amiſerit, erit alibi ſermo.

9 In quo cōſiſtat illa virtualis ratificatio.

Probatio huius concluſionis potiſsimum dependet ab intellectu propoſitionis damnatæ à Clem. VIII. ac eiuſdẽ decreti, quod ſic habet. *Sanctiſſimus &c. maturè, ac diligentèr conſiderata re hanc propoſitionem ſcilicet licere per literas, ſeu internuntium Confeſſario abſenti peccata Sacramentalitèr confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere ad minus vti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnauit &c.* Circa quam propoſitionem, & decretum diſſident DD. an illud intelligendum ſit copulatiuè, adeo vt comprehendat non ſolum abſolutionem factam abſenti, ſed etiam confeſſionem abſenti factam per literas, ſeu internuntium, an vero diſiunctiuè, quatenus per illud damnetur propoſitio quoad vnã partem, non quoad alteram, hoc eſt quoad abſolutionem, non vero quoad confeſſionem factam abſenti, vt ab eodem præſente poſtea abſoluatur. *Suarez diſp.* 23. *ſect.* 1. *§. atque ex hac reſolutione Beccanus de Sacramentis c.* 37. *q.* 8., *Filliutius tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 1. intelligunt damnationem intelligẽ copulatiuè de vtroque, adeout vim habeat ſolummodo, quando tam abſolutio, quam confeſſio fit inter abſentes. *Arriaga diſp.* 36. *ſect.* 4. vult intelligi non ſolum copulatiuè, quando vtraque fit abſenti, ſed etiam diſiunctiuè quoad vnam partem quoad abſolutionem ſcilicet faciendam abſenti, non autem quoad confeſſionem factam per literas abſenti, quando abſolutio impenditur præſenti. *Madernus d. tract.* 4. *q.* 4. *art.* 10. *num.* 5. ſentit per decretum Clementis VIII. non ſolum damnari opinionem, quæ aſſerebat poſſe licitè dari abſolutionem abſenti, ſed etiam quæ dicit confeſſionem Sacramentalem poſſe fieri abſenti, adeout, ſi præſentia deſit, ſiue in abſolutione, ſiue in confeſſione non ſubſiſtat Sacramentum. Quamuis autem, tam Suarez, & alij mox allegati, quam Madernus intelligant damnationem procedere copulatiuè, diſcrepant tamen in eo, quod Suarez vult non poſſe validè impendi abſolutionem, quando deficit, & præſen-

10 An decretum Clem. VIII. intelligẽdum ſit copulatiuè, an diſiunctiuè.

11 Variæ DD. ſententiæ.

ſentia in confeſſione, & etiam in abſolutione, ſecus autem, quando ſolum deficit in confeſſione, non in abſolutione; Madernus vero non ſolum vult, vt non poſſit impendi abſolutio, quando præſentia deficit in vtroque, ſed etiam quando deficit in ſola confeſſione, licet non deficiat in abſolutione; quod, vt explicet, admittit quidem, poſſe per literas, ſeu internuntium deferri peccata Sacerdoti abſenti, ſed non admittit eſſe confeſſionem Sacramentalem, niſi in præſentia ratificetur illa confeſſio facta in ſcriptis, & per internuntium, quando erat abſens. Retenta hac doctrina Maderni, ſic iam

12 In quo diſſentiant Suarez, & Madernus.

Probatur concluſio. Illa confeſſio facta in ſcriptis, vel per internuntium Sacerdoti abſenti non eſt valida ſecundum ſe, niſi à Sacerdote præſente, & in præſentia pænitentis impendatur abſolutio, vt expreſsè colligitur ex decreto eiuſdem Clementis VIII., & fatentur etiam contrariæ ſententiæ aſſertores, ergo neque erit valida, quantumuis à Sacerdote præſente impendatur abſolutio, niſi ipſe pænitens ratificet præcedentem confeſſionem factam in ſcriptis, vel per internuntium. Hæc conſequentia probatur, quia per præſentiam illam materialem pænitentis non conſtituitur illa confeſſio in ratione propria materiæ proximæ Sacramenti, quæ antecedentèr non erat talis; in tantum etenim illa præſentia requiritur, in quantum per illam actus pænitentis requiſiti ad valorem Sacramenti debent conſtitui moralitèr ſaltem præſentes, ſed per illam præſentiam merè materialem actus non conſtituuntur præſentes, qui antecedentèr non erant, niſi de nouo ponantur per ratificationem, ſiue formalem, ſiue virtualem, ergo non erit valida illa confeſſio, niſi in præſentia ratificetur, &, ſi non ratificetur, remanet in ratione ſolum materiæ remotæ, non Sacramentalis. Propter hanc rationem, ni fallor, conſentiunt in hanc opinionem plures ex antiquis Thomiſtis ſignantèr *Victoria in ſumma num. 121., Nugnus in addit. tertiæ partis q. 9. art. 3. diffic. 2., Petrus Dufal in q. 1. ſupplem. art. 2. diſp. 3., Aluarez in prima ſecundæ diſp. 80., & alij*.

13 Nō ſufficit præſentia pænitētis materialis.

Probatur ſecundò, ex declaratione *Pauli V. die 14. Iulij 1605.* cui, cum fuiſſet propoſita explicatio, quam nonnulli habebant ſuper decreto Clementis VIII. aſſerentes damnari ab eodem Clemente propoſitionem illam copulatiuè, non diſiunctiuè, ita vt non poſſit quidem dari abſolutio abſenti, poſſit tamen ſine læſione eiuſdem damnationis quis per literas confiteri abſenti, reſpondit illam explicationem non poſſe ſubſiſtere, & iterum confirmauit decretum eiuſdem Clementis, ergo &c.

14 Euincitur ex declaratione Pauli V.

Probatur tertiò ratione. Confeſſarius non poteſt licitè abſolutionem impendere, niſi ſit moralitèr certus de diſpoſitionibus pænitentis requiſitis ad valorem Sacramenti, ſed per illam confeſſionem factam in abſentia ſiue per literas, ſiue per internuntium, & per illam præſentiam merè materialem pro tempore abſolutionis nōn poteſt eſſe moralitèr certus de illis diſpoſitionibus, niſi in præſentia fiat ratificatio ſiue formalis, ſiue virtualis, ergo &c. Minor probatur, quia poteſt contingere, quod pænitens animum mutauerit, vel aliquod aliud peccatum commiſerit.

15 Per ſolā præſentiam materialem Sacerdos non redditur certus de diſpoſitionibus pænitentis.

Dices, confeſſio petita abſente Sacerdote, & manifeſtata eidem per teſtes adſtantes pro tempore, quo fuit petita, ſufficiens eſt, vt eidem poſſit impendi abſolutio à Sacerdote præſente, cui nota facta fuit petitio per eoſdem teſtes; hoc contingeret in caſu, quo quis inopinato morbo correptus peteret confeſſionem præſentibus teſtibus ſine Sacerdote, cui poſtea aduenienti notificata fuerit petitio; hic etenim poteſt abſolutionem impendere, quantumuis tunc præſentialitèr nulla doloris, & pænitentiæ ſigna ſenſibilia ederet, vt expreſsè tradit *D. Thomas opuſc. 65. §. de Sacramento extremæ vnctionis*, & idem habetur in Rituali Romano iuſſu Pauli V. edito, vbi ſic legitur. *Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri vox, & loquela ægri deficiat, nutibus, & ſignis conetur Sacerdos, quoad fieri poterit, peccata pænitentis cognoſcere. Quibus vtcunque vel in genere, vel in ſpecie cognitis, vel etiam, ſi confitendi deſiderium, ſiue per ſe, ſiue per alios oſtenderit, abſoluendus eſt*, quinimmo *Cardinalis de Lugo diſp. 17. ſect. 4.* refert eundem Clementem VIII. interrogatum, an in hac hypotheſi, qua moribundus dediſſet ſigna pænitentiæ coram aliquibus, & poſtea loquelam amiſiſſet, liceret abſolutionem impendere, ſi iſti atteſtentur Sacerdoti de ſignis pænitentiæ editis, reſpondiſſe, licere, ergo etiam poterit impendi abſolutio pænitenti præſenti, qui prius confeſſionem in ſcriptis, vel per nuntium edidit Sacerdoti abſenti, quantumuis tunc, quando Sacerdos eſt præſens, nulla ederet ſigna pænitentiæ, nec confeſſionem præhabitam in ſcriptis ratificaret. Sed contra; tum quia in moribundo ſenſibus deſtituto, qui ante ſigna pænitentiæ alijs præſentibus edidit manifeſtata per eoſdem adſtantes, actus eiuſdem intelliguntur moralitèr præſentes, cum moralitèr cenſeatur durare in tali diſpoſitione; in alio verò, qui edidit peccata per ſcripta, vel per nuntium, ſi poſtea fiat præſens, nec rati-

16 Soluitur inſtātia de eo, qui in periculo mortis dedit ſigna pænitentiæ abſente Sacerdote.

ficet, nec præſentialitèr vlla doloris ſigna edat, cum ratificare, & edere poſsit, non præſumuntur actus eiuſdem requiſiti moralitèr præſentes, cum præſentia præcisè materialis eiuſdem tales non conſtituat; vnde Paulus V. in eodem Rituali exigit, vt in moribundo prius exigantur per nutus, & ſigna actus doloris, & pænitentiæ, & tunc ſolum admittit abſolui per atteſtationem eorum, qui fuerunt præſentes, quando ipſe non poteſt alia ſigna edere; Cum igitur pænitens, qui confeſſus eſt abſenti per literas, & nuntium poſsit ſigna edere, & ratificare, ſi non ratificet, & edat, non videtur abſoluendus; tum quia reſpectu moribundi, qui præcedentèr ſigna dedit pænitentiæ manifeſtata per teſtes poteſt eſſe moralitèr certus, quod non mutauerit ſententiam, nec aliud peccatum commiſerit, cum ſtatim deſtitutus fuerit ſenſibus, & loquela priuatus, & moralitèr cenſetur in illa diſpoſitione perſeuerare, cum agatur de æterna animæ ſalute inſtante periculo proximo mortis; reſpectu vero illius, qui peccata detulit per ſcripta, vel per nuntium non poteſt eſſe moralitèr certus, quod perſeueret in eadem diſpoſitione, cum potuerit ſententiã mutare, & in aliud peccatum incidere; tandem, quia Clemens VIII. expreſsè tradidit hunc caſum moribundi non comprehendi in ſuo decreto de confeſsione facta abſenti. Sed de his erit ſermo infrà vberior.

ARTICVLVS VIII.

An, & quomodo confeſsio debeant eſſe integra quoad ſpecies peccatorum.

SVMMARIVM.

Species in duplici differentia, Phyſicæ ſcilicet, & morales. 1.
Ad integritatem ſubſtantialem requiritur expreſſio omnium ſpecierum moralitèr diſtinctarum. 2.
Euincitur ex Concil. Trid. 3.
Iudicium pænitentiale exigit, vt fiat cognita cauſa, & ſtatu Rei. 4.
Species diuinationis differunt tantum Phyſicè. 5.
Peccatum beſtialitatis non differt in ſpecie ratione diuerſorum brutorum, cum quibus commiſſum. 6.
Iudicium ſalutare exigit diſtinctam notitiam culparum. 7.

Species ſunt in duplici differentia; aliæ ſunt Phyſicæ, aliæ morales. Phyſicæ illæ ſunt, quæ verſantur circa obiectum Phyſicum, & ſunt diuerſæ, ſi habeant diuerſa obiecta Phyſicè. Morales, quæ verſantur circa obiectum morale, a quo ſpecificantur. Diuerſitas ſpecifica moralis peccatorum non deſumitur a diuerſitate ſpecifica Phyſica obiectorum, cum idem actus moralis in ſpecie poſsit habere pro obiecto diuerſos actus in ſpecie Phyſicos; ſic, ſi v. g., ſi quis in ordine ad fornicandum mittat dona ad Amaſiam, iter diutinum ſuſcipiat &c. habet actiones Phyſicè ſpecie diuerſas, & tamen eſt vnum peccatum morale in ſpecie fornicationis; ſic etiam poteſt quis vnam actionem in ſpecie Phyſica exercere, quæ tamen habeat diuerſam in ſpecie malitiam moralem, vt, ſi quis ad occidendum inimicum iter ſuſciperet, & ſegetes contereret, contraheret duplicem moralem in ſpecie malitiam, & tamen vnam actionem Phyſicam exerceret. 1 *Species aliæ Phyſicæ, aliæ morales.*

Concluſio. Ad integritatem ſubſtantialem confeſsionis ſpectat, omnia peccata læthalia exponere clauibus ſecundum ſpecies morales, quæ poſt diligentem diſcuſſionem memoriæ occurrunt, quod dixerim ad innuendum non ſemper requiri ad validitatem Sacramenti integritatem materialem, ſed quandoque ſufficere formalem, vt infra ex profeſso diſcutiemus. Dixi, *ſubſtantialem*, quatenus ſine ipſa non poſſit Sacramentum ſubſiſtere, & propterea ſubdidi *omnia peccata læthalia*; nam integritas quoad venialia nec eſt neceſſaria, nec pertinet ad ſubſtantiam Sacramenti. Dixi, *quoad ſpecies morales*, quia ſpecies Phyſicæ, ſi non aduerſentur moribus, & rectæ rationi nullam malitiam inuoluunt, &, ſi quam inuoluunt, non ſolum ſunt Phyſicæ, ſed etiam morales. 2 *Requiritur confeſſio omnium ſpecierum moralium.*

Expreſsè colligitur *ex Concil. Trid. ſeſs.* 14. *c.* 5. Ibi- *Itaque, dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata Chriſtifideles confiteri ſtudent, proculdubio omnia Diuinæ miſericordiæ ignoſcenda proponunt; qui vero ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nil Diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt; ſi enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat*, vbi nota primò illa verba. *Quæ memoriæ occurrunt*, quæ indicant ſufficere integritatem formalem, cum poſsit contingere, quod pænitens alia peccata commiſerit ab illis, quæ memoriæ occurrunt, & tamen ibi dicitur, quod Diuinę bonitati ignoſcendã proponuntur; Nota ſecundò, quod *qui ſcienter retinet aliqua, nil Diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponit*, intelligitur autem quis aliqua retinere, qui peccatorum ſpecies non manifeſtat. Confirmatur *ex eodem Trident. loc. cit.* Ibi- *Colligitur præterea eas etiam circumſtantias* 3 *Euincitur ex Concil. Trid.*

in

in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant, ex quibus ad rem noſtram argumentum ſic efformo. Circunſtantiæ mutantes ſpeciem ſunt neceſſario in confeſſione aperiendæ, ergo à fortiori ſunt aperiendæ ipſæ ſpecies diuerſæ. Conſequentia probatur; ſi enim propter diuerſitatem ſpecificam, quam habent illæ circunſtantiæ ſunt aperiendæ, multo magis ipſæ ſpecies diuerſæ ſunt manifeſtandæ iuxtà illud. *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis*.

Probatur deinde ratione. Iudicium pænitentiale tale eſt, vt fieri debeat cognita cauſa, & ſtatu Rei, ſed non poteſt eſſe cognita cauſa, & ſtatus Rei, niſi per pænitentem aperiantur omnium peccatorum ſpecies morales; diuerſus etenim eſt ſtatus Rei illius, qui infectus eſt labe luxuriæ ab illo, qui infectus eſt labe iniuſtitiæ, & diuerſum efformatur iudicium de illo, ac de iſto, & diuerſa vtrique remedia ſunt applicanda ad eaſdem labes ſanandas, ergo ſunt omnes peccatorum ſpecies aperiendæ.

4 **Iudiciũ exigit cognitionem ſtatus rei.**

Nec aliquod negotij mihi faceſcunt ea, quæ adducit *Caietanus tom. 1. opuſcul. tract. 5. q. 3.* dicens, nimis oneroſam eſſe pænitentibus obligationem explicandi ſingulas ſpecies, qui propterea eas diſtinguit in illas, quæ nec admodum notæ ſunt, nec diuerſum ingerunt iudicium in Confeſſario ad cognoſcendum ſtatum Rei, & ad imponendam congruam, & ſalutarem pænam, inter quas enumerat ſpecies in genere diuinationis, Necromantiam, Hydromantiam, Acromantiam &c., & in illas, quæ per ſe regularitèr notæ ſunt, & in explicatione diuerſum iudicium cauſant; has neceſſario aperiendas dicit, non illas. Addit vlterius iudicium Sacramentale diuerſum eſſe à iudicio vindicatiuo, adeoque in hoc requiri exactam culparum cognitionem, & debitam pœnarum impoſitionem iuxta illud *Matthæi 5. Non exies inde, donec reddas nouiſſimum quadrantem*; in illo vero vtpotè medicinale nec in ordine ad pænas, nec in ordine ad iudicium exigi tam exactam cognitionem, cum non ſit inductum ad pænam, ſeu vindictam, ſed ad ſalutarem medelam iuxta illud. *Non miſit Deus Filium ſuum in mundum, vt iudicet mundum, ſed, vt ſaluetur mundus per ipſum*.

5 **Species diuinationis differũt tantum Phyſicè.**

Non, inquam, aliquod negotij mihi faceſcunt; nam illæ ſpecies, quas Caietanus aſſerit nec admodum notas eſſe, nec diuerſum iudicium ingerere, ſunt tantum diuerſæ in genere naturæ, non in genere móris, quæ propterea neceſſario non ſunt exprimendæ; huiuſmodi ſunt præallegatæ ſpecies diuinationis; vnde pænitens ſatisfacit dicendo: Toties peccaui peccato diuinationis, etiam ſi non addat per Necromantiam, vel per Hydromantiam &c. quia hæc diuerſitas non eſt moralis, ſed tantum Phyſica. Hac eadem ratione ſatisfacit, qui cum diuerſis ſpeciebus animalium peccatum beſtialitatis commiſit, ſufficit enim, quod dicat toties peccatum beſtialitatis commiſi, etiam ſi non exprimat ſpecies animalium, cum quibus commiſit. Eadem ratione dicunt plerique ſatisfacere in foro pænitentiæ Sacramentalis eum, qui prolapſus eſt in varias hæreſes, modo Caluinianam, modo Nouatianam, modo Pelagianam &c. ſi dicat. Toties prolapſus ſum in hæreſim, etiam ſi non exprimat qualitates hæreſum, in quas incidit, cum in ſpecie morali non differant vtpotè, quæ opponuntur eidem virtuti Religionis, licet differant in ſpecie Phyſica. Dixi, *in foro interno Sacramentalis pænitentiæ*, nam poteſt eſſe diuerſa ratio in foro externo Sacræ Inquiſitionis ob conuincendos ſpecialitèr errores, in quos incidit, & congruas delicto pænas imponendas.

6 **Peccatũ beſtialitatis cũ diuerſis brutis non differt in ſpecie.**

Ad illud, quod ſubdit idem Caietanus dicendum eſt, cum hoc iudicium ſit ſalutare, requirere plenam culparum cognitionem, vt poſsit Confeſſarius tanquam medicus opportunum remedium ijs omnibus applicare, & pænitentiam non quidem ad vindictam, vt fit in iudicio vindicatiuo, ſed ad medelam imponere.

7 **Iudiciũ ſalutare exigit cognitionem diſtinctã culparum.**

ARTICULUS IX.

A quo deſumenda ſit diuerſitas ſpecifica peccatorum.

SUMMARIUM.

Sententia diſtinguens ſpecies peccatorum in ordine ad diuerſa præcepta. 1.
Impugnatio huius ſententiæ. 2.
Sententia diſtinguens ratione diuerſorum obiectorum. 3.
Impugnatur, ſi procedat de obiectis materialibus. 4.
Sententia diſtinguens per ordinem ad diuerſam in ſpecie virtutem. 5.
Impugnatur ab Azorio. 6.
Ratio naturalis, & communis modificatur per diuerſa motiua. 7.
Proximè ſpecificantur peccata per oppoſitionem ad diuerſas virtutes, remotè ab obiectis formalibus. 8.
Rapina, & adulterium non ſolum opponuntur iuſtitiæ, ſed alijs virtutibus. 9.
Voluntas generalis malè viuendi, & malè agendi reſoluitur in actum oppoſitum charitati ſui ipſius. 10.

Digitized by Google

Nec tunc continet malitiam omnium peccatorum. 11.

Intentans occidere ſe ipſum ex varijs motiuis, non ſolum peccat contra charitatem propriam, ſed etiam contra virtutes, quibus opponuntur illa motiua. 12.

Actus ſpecificantur ab obiectis. 13.

QVamuis non videatur hic propria ſedes huius quæſtionis, cum potius videatur pertinere ad quæſtiones de vitijs, & peccatis, quia tamen valdè confert ad diſtinguendas ſpecies peccatorum, quæ ex neceſſitate ſubijciendæ ſunt clauibus, non incongruè hic examinandam aſſumimus; circa quam plures dicendi modos variaſque inuenio ſententias.

1 **Sententia diſtingues ſpecies peccatorũ per ordinẽ ad diuerſa præcepta.**

Prima ſententia docet, peccata ſpecie inter ſe diſtingui in ordine ad diuerſa præcepta, quibus vetantur; ſic docet *Scotus in 2. ſentent. diſt. 37. q. 1., Gabriel ibid. diſt. 35. quæſt. 1. art. 3.*, & quoquo modo idem videtur ſentire *Pontius in ſuo curſu integro Theologiæ diſp. 22. q. 4. concl. 3.*, dum dicit, diuerſitatem præceptorum ex eo, quod ſuperiores præcipientes ſint notabilitèr differentes in ſuperioritate, videri ſufficere ad diuerſitatem ſpecificam tranſgreſſionum inducendam. Sed merito hanc opinionem impugnant *D. Thomas prima ſecundæ q. 71. art. 6. ad ſecundum*, *Alexander part. 2. q. 115. in ſecundo*, nam, vel loquimur præcisè de pluribus præceptis ab eodem emanatis, vel de pluribus à diuerſis ſuperioribus impoſitis; ſi loquamur de primis, denegari non poteſt, quin ſint duo præcepta ab eodem Deo impoſita illa, *Non furaberis, non concupiſcas rem alienam*, & tamen ſpecie non differunt. Item, quia ſunt duo illa. *Non mæchaberis, & non concupiſces vxorem proximi tui*, & tamen violatio vtriuſque non ſunt duo peccata ſpecie diſtincta. Item in ordine ad præcepta Eccleſiaſtica, non ſunt duo peccata numero diſtincta, quin immo, nec ſpecie fractio ieiunij in die, in qua viget præceptum propter quatuor Tempora, & propter peruigilium Apoſtoli tunc occurrens, & tamen ſunt duo præcepta; Si vero loquamur de ſecundis, etiam denegari non poteſt, quod ex hoc capite præcisè non oriatur diuerſitas ſpecifica peccatorum, quod ſic oſtendo. Lex naturalis prohibet ſimplex furtum, quod etiam interdicit lex Diuina ſcripta, *Non furaberis*, & etiam lex humana; quis autem diceret furtum habere tres ſpecies diſtinctas?

2 **Impugnatio huius ſententiæ.**

Secunda ſententia docet, diuerſitatem ſpecificam peccatorum deſumi ex diuerſitate obiectorum, & in hoc videtur conſentire *D. Thomas prima ſecunda q. 72. art. 1.*, quem poſtea ſecuti ſunt eius diſcipuli, quod probant ea ratione, quia peccata ſunt actus; actus autem diſtinguuntur per res obiectas; vnde, ſi obiecta ſunt ſpecie diuerſa, etiam actus, & peccata erunt ſpecie diuerſa. Verum circa hanc ſententiam conſiderandum eſt, an loquatur de obiectis materialibus, an vero de obiectis formalibus, & quidem, ſi loquatur de materialibus, non videtur poſſe ſubſiſtere, quia vnum, & idem obiectum materiale poteſt terminare diuerſas in ſpecie malitias, ſic vna, & eadem gemma valoris centum aureorum poteſt terminare actum ſimplicis furti, ſi clanculum, & inſcio Domino ſurripiatur, & etiam rapinam, ſi per vim, & iniuriam præſente Domino, & renitente accipiatur; furtum autem, & rapina ſpecie differunt. Rurſus poſſunt eſſe obiecta materialia ſpecie diuerſa, & tamen actus circa ipſa non differre ſpecie, ſic carnes, & piſces ſunt obiecta materialia ſpecie diuerſa, & tamen, ſi quis intemperantiam in eſu ipſorum committeret, non contraheret malitiam ſpecie diuerſam. Si vero loquatur de obiectis formalibus, poteſt hæc ſententia verum habere, ſi nomine obiecti formalis intelligat res obiectas, non ſub ratione præcisè entitatis, & rei, ſed ſub reſpectu, & ordine, quo contrariantur rectæ rationi. Sed adhuc remanet hic explicandum, quomodo, quamuis procedant ſub illo reſpectu, & ordine, differant ſpecie, cum recta ratio videatur vna, & eadem in ſpecie? Sed ad hoc reſponderi poteſt, quod, quamuis ratio recta ſit vna, & eadem in genere, diuerſificatur tamen ex diuerſa formalitate, quæ conſtituit diuerſam rationem, de qua infra in concluſionis noſtræ probatione.

3 **Sententia diſtingues ratione diuerſorum obiectorum.**

4 **Si procedat de obiectis materialibus non bene procedit.**

Tertia ſententia docet, peccata diuerſificari in ſpecie per oppoſitionem ad diuerſam in ſpecie virtutem, atque hæc videtur magis communis inter Theologos. Sed hanc impugnat *Azorius Inſtit. mor. tom. 1. lib. 4. c. 2. quæſt. 3.* multis rationibus; & primò, quia iuſtitia eſt virtus in ſpecie vna, & tamen aduerſus eandem ſunt multa in ſpecie peccata, vt rapinæ, furti, adulterij, & ſimilium. Secundò, quia pleraque ſunt peccata, quæ nulli virtuti in particulari repugnant, ſed ſolummodo aduerſantur rectæ rationi, quæ eſt quid ſuperius ad omnes virtutes; hoc multis in caſibus exemplificat, & ſignantèr in eo, quo quis habet voluntatem generatim malè viuendi, & malè agendi, in qua certè peccatum inuoluitur, non tamen contra aliquam determinatam virtutem, ſed contra ſynderesim, & contra rectam rationem. Item in eo, qui mortem ſibi intentat, quod non ſemper præſtat ex odio, ira, & praua aliqua

5 **Diſtinguens per ordinem ad diuerſam virtuté.**

6 **Impugnatur ab Azorio.**

qua

Digitized by Google

qua voluntate; ſed quandoque ex bono alioqui voluntatis affectu, puta ne Deum amplius offendat, aut ne corporis integritatem amittat, at hoc non præſtat contra aliquod alicuius virtutis motiuum, ſed contra naturalem propenſionem, quæ eſt quid ſuperius ad quamcunque virtutem, quam quiſque habet ad ſe conſeruandum, ſeu habere debet. Tertiò, quia prodigalitas, & auaritia ſunt vitia ſpecie diuerſa, & tamen ſunt contra eandem in ſpecie virtutem liberalitatis.

7 Ratio naturalis modificatur per diuerſa motiua.

Pro reſolutione præſentis quæſtionis aduerte, quod, quamuis recta ratio, & naturalis propenſio, ſi ſecundum ſe præciſè ſumantur, ſint quid ſuperius ad quamcumque ſpecialem virtutem, habeant tamen ſuas regulas, & motiua, per quas, ſeu, quæ diriguntur; vnde quodamodo comparantur ad illas tanquam genus ad ſuas ſpecies, ſic naturalis, & recta ratio indicat, ne res aliena ſurripiatur, & ne nomen Dei blaſphemetur, & ne alteri fiat, quod quiſque ſibi fieri non vult, & tamen illa ratio ex diuerſis motiuis, à quibus ſpecificatur, regulatur, & quoad primum ex motiuo iuſtitiæ, quoad ſecundum ex motiuo Religionis, & quoad tertium ex motiuo charitatis. Quibus poſitis ſit

8 Proximè ſpecificantur à virtutibus, remotè ab obiectis formalibus.

Concluſio. Vnitas, & diuerſitas ſpecifica peccatorum deſumitur proximè, & formalitèr per oppoſitionem ad rectitudinem, & honeſtatem virtutum, quibus opponuntur, remotè autem, & fundamentalitèr ex obiecto formali. In hanc expreſsè conſentit *D. Thomas prima parte q. 48. art. 1., & prima ſecunda q. 72. art. 1., Laiman lib. 1. tract. 3. c. 2. n. 2. de peccatis, & alij magis communitèr.*

Probatur prima pars; quia denegari non poteſt, quod peccatum formalitèr ſit priuatio boni honeſti, in quo virtus conſiſtit; ſed priuationes accipiunt ſpeciem à forma, prout loquitur *D. Dionyſius c. 4. de diuin. nomin., & D. Auguſtinus in Enchirid. c. 11., & ſeqq., & lib. 12. de Ciuit. Dei c. 8.*, ergo peccata ſpeciem deſumunt ab oppoſitione virtutum, contra quarum honeſtatem procedunt.

9 Rapina, furtum, & adulterium non ſolum opponuntur iuſtitiæ, ſed alijs etiam virtutibus.

Neque obſtant, quæ opponebantur ex aduerſo contra tertiam ſententiam; non primum deſumptum ex oppoſitione rapinæ, furti, & adulterij ad virtutem iuſtitiæ, quia illa peccata enumerata non ſolum ſunt contra iuſtitiam, ſed etiam aduerſantur alijs virtutibus; ſic rapina non ſolum eſt contra iuſtitiam, ſed etiam contra pietatem, & reuerentiam vnicuique debitam, quod optimè conſideraſſe videtur *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 66. art. 4. in corpore*, dum dixit, iniuſti duas eſſe ſpecies ſecundum diuerſam rationem inuoluntarij, cum aliud ſit per violentiam, aliud per ignorantiam perſonæ læſæ, violentia autem non ſolum eſt contra iuſtitiam, ſed etiam contra pietatem, & reuerentiam &c.; furtum autem ſimplex eſt ſolummodo contra iuſtitiam; adulterium vero etiam contra virtutem caſtitatis.

10 Voluntas generalis malè viuendi opponitur charitati erga ſe ipſum.

Non ſecundum, quia licet recta ratio, & naturalis inclinatio ſit vna in genere, diuerſificatur tamen in ſpecie iuxta diuerſa motiua relata ad diuerſas rationes formales, ſub quibus procedit; nec obſtant exempla allata; Non primum de voluntate generali malè viuendi, & malè agendi, quia illa voluntas reſoluitur in actum oppoſitum charitati ſui ipſius, adeoque per oppoſitionem ad illam ſpecificatur; non enim poteſt dici, quod in illa voluntate ſic generatim ſumpta inuoluantur tot peccata ſpeciè diſtincta, quot ſunt ſpecies, in quas poſſet incidere malè viuendo, & malè agendo; vnde tot illas ſpecies contrahet poſtea, quot virtutibus contrariabitur in curſu vitæ. Hoc exemplo à contrario ſenſu euincitur. Qui elicit actum contritionis, implicitè elicit actum, quo dicit, volo Deo placere in omnibus, & ſeruare omnia eius mandata, nec tamen in illo actu acquirit meritum obſeruantiæ illorum omnium mandatorum, quod tamen acquirit in actuali obſeruantia eorundem, & ratio à priori eſt, quia in illo actu habet ſolum reſpectum ad Deum ſummè diligibilem, ergo à contrario ſenſu, qui elicit actum, quo dicit, volo malè agere, & per conſequens diſplicere Deo, in illo actu non acquiret demeritum tranſgreſſionis omnium mandatorum, cum ſolum habeat pro obiecto voluntatem placendi ſibi ipſi in omnibus delectabilibus, quorum malitiam poſtea contrahet in exercitio, & voluntati particulari illorum delectabilium. Non ſecundum, quia, qui intentat occidere ſe ipſum, vel ex ira, vel ex deſperatione, vel ex aliquo, cæteroqui bono voluntatis affectu non ſolum peccat contra naturalem inclinationem conſeruandi ſe ipſum inditam non ſolum creaturis rationalibus, ſed etiam irrationalibus, ſed etiam contra ſpeciales virtutes oppoſitas iræ, deſperationi &c. à quibus deſumit ſpeciem.

11 Nec tūc continet malitiam omniū peccatorum.

12 Intentis occidere ſe ipsū ex varijs motiuis non ſolū peccat contra charitatē propriam, ſed etiā contra virtutes, quibus opponuntur illa motiua.

Non tertium, quia licet auaritia, & prodigalitas differant ſpecie Phyſica, quia illa in retinendo, & acquirendo conſiſtit, iſta in dimittendo, & proijciendo, non differunt tamen ſpecie morali, quia eidem virtuti opponuntur, ea proportionali ratione, qua præſumptio, & deſperatio contra virtutem ſpei, & infidelitas, & nimia credulitas contra virtutem fidei licet Phyſicè differant, non differunt tamen moralitèr

Digitized by Google

litèr, cum illa habeat oppoſitionẽ contra ſpem, quæ eſt vnica virtus in ſpecie, iſta contra fidem, quæ etiam eſt vnica virtus.

Probatur ſecunda pars, quia virtutes etiam ipſæ ſpecificantur penes ordinem ad obiecta, ergo peccata, quæ eiſdem virtutibus opponuntur, ſaltem radicalitèr ab
11 *Actus ſpecificantur ab obiectis.* eiſdem obiectis ſpeciem deſumunt. Confirmatur *ex D. Thoma prima ſecundæ q. 72. art.* 1. peccata ſunt actus, ſed actus ſumunt ſuam ſpecificam diuerſitatem ab obiectis. Neque his, quæ hic dicuntur, obſtant ea, quæ diximus in probatione primæ partis concluſionis noſtræ, nempè, quod peccata computentur pro priuationibus, quæ deſumunt ſpeciem à forma, quæque propterea non poſſunt tanquam actus ſpecificari ab obiectis; Non, inquam, obſtant, nam in eo ſenſu dicuntur priuationes, quatenus carent ordine, & conuenientia rectitudinis; vnde quatenus carent ordine, & conuenientia rectitudinis, computantur, vt priuationes, quæ deſumunt ſpeciem à formis, quibus opponuntur, prout ſunt actus ſpeciem ſumunt ab obiectis.

ARTICULUS X.

An, & quomodo ad integritatem confeſſionis requiratur expreſſio numeri peccatorum.

SUMMARIUM.

Numerus peccatorum lethalium per conſcientiæ diſcuſſionem memoriæ occurrentium eſt neceſſario in confeſſione aperiendus. 1.
Non tamen venialium. 2.
Nec lethalium, quæ fuerunt ante ritè confeſſa. 3.
Euincitur ex Concil. Trid. 4.
Numerus peccatorum diuerſus diuerſum parit iudicium. 5.
Quando certus numerus non innoteſcit, veriſimilis eſt exponendus. 6.
Meretrix omnibus proſtituta quomodo debeat numerum, & ſpeciem peccatorum exprimere. 7.
Sententia Caietani exponitur, & excluditur. 8.
Veriſimilior regula præſcribitur. 9.

Concluſio. Ad integritatem ſubſtantialem confeſſionis requiritur, vt omnia peccata læthalia, quæ alias non fuerint confeſſa, ſecundum numerum eorundem clauibus exponantur, quæ poſt diligentem diſcuſſionem memoriæ obuenerint. Conſentiunt communitèr, & ſignantèr *D. Thomas in 4. diſt. 47. q. 3. art. 4., Suarez diſp. 22. ſect. 1. num. 6., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 11. punct. 1. col. 1., Henriquez lib. 5. c. 5. num. 8., Bellarminus lib. 3. de pænit. c. 1., Coninchus diſp. 7. dub. 1. concl.* 1. *& alij.* Dixi, *lethalia*, nam, ſicuti quoad venialia nulla eſt obligatio illa ſubijciendi confeſſioni ſimplicitèr, ita, nec eſt obligatio illa ſubijciendi quoad numerum, vnde pænitens poterit aliqua intra eandem ſpeciem ſubijcere, & non omnia, vel vnum in vna ſpecie, alterum in altera, quantumuis in vtraque multa numero contraxerit.

1 *Numerus peccatorũ læthaliũ eſt neceſſario in confeſſione aperiendus.*

2 *Non tamen venialiũ.*

Dixi, *quæ aliàs non fuerint confeſſa*; nam quoad legitimè iam confeſſa nulla adeſt obligatio illa iterum clauibus exponendi; vnde, ſi pænitens velit ad effectum conſequendi maiorem gratiam illa iterum ſubijcere, poterit aliqua, vel in ſpecie, vel in numero exponere, & non alia. Intellige, ſi fuerint legitimè confeſſa, nam, ſi ritè non facta eſſet prior confeſſio, ſed inualidè, vtique omnia quoad numerum teneretur confiteri, perinde, ac, ſi illa clauibus non ſubieciſſet.

3 *Nec lethaliũ ante ritè confeſſorũ.*

Dixi, *quæ poſt diligentem diſcuſſionem memoriæ obuenerint*, ex quibus verbis duo deducuntur; primum neceſſariam eſſe hanc diligentem diſcuſſionem, quam ſupra diximus eſſe de iure Diuino; ſecundum, quod, ſi contigerit per diligentem diſcuſſionem non occurrere aliquod peccatum commiſſum, valida adhuc eſſet confeſſio, cum eſſet integra, ſi non materialitèr, ſaltem formalitèr, quod ſufficit, vt infra videbimus.

Probatur iam concluſio primò ex Concilio Florentino in decret. Eugenij, vbi expreſsè hoc remanet definitum, & deducitur etiam ſatis expreſsè *ex Trident. ſeſſ.* 14. *c.* 5., vbi dicitur omnia peccata explicanda eſſe non ſolum in ſpecie, ſed etiam ſingillatim, quæ particula ſignificat diſtinctionem, quæ non poteſt eſſe, niſi ſpecifica, vel numerica, ſpecifica autem eſſe non poteſt, cum Concilium de illa iam definierit, & illa particula *non ſolum*, cum ſit relatiua importat diſtinctionem inter vnum, & aliud, ad quod refertur; ſubdit deinde idem *Concil. eod. loc., & ille, qui ſcienter aliquid retinet, nihil Diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum relinquit.*

4 *Euincitur ex Concil. Trid.*

Probatur ſecundò ratione. Diuerſum eſt iudicium, quod efformat Confeſſarius circa vnum dumtaxat peccatum in ſpecie, v.g. adulterij ab illo, quod efformat circa decem in eadem ſpecie, & diuerſus eſt ſtatus pænitentis infecti vna tantum labe peccati per vnum actum, ac ille alterius infecti multiplici labe per multos actus in eadem ſpecie, ergo, cum requiratur ad abſol-

5 *Numerus peccatorũ diuerſus diuerſificat iudicium.*

Digitized by Google

abſoluendum Reum, & ſanandum ægrotum, quoad omnia perfectum iudicium, & diuerſum iuxta diuerſum ſtatum pænitentium requiritur, vt omnia peccata in numero exponantur. Conſequentia hęc probatur. Ideo requiritur ad integritatem requiſitam ad confeſſionem expreſſio diuerſitatis ſpecificę. peccatorum, quia iudicium fieri debet cum cauſę cognitione, & diuerſum iuxta diuerſitatem cauſę, ſcilicet peccatorum, adeout ſit proportionatum ſtatui pęnitentis; ſed etiam iudicium quoad numerum peccatorum debet eſſe cum cauſę cognitione, & poteſt eſſe diuerſum iuxta maiorem, vel minorem numerum eorundem, ergo &c.

Alia ratio pro aſſerto.

Probatur tertiò. Qui decem furta, v.g. ſecundum ſe lęthalia commiſit per decem diſtinctos actus tenetur in omnium ſententia vnum, vel alterum confiteri, ergo etiam tenetur omnia confiteri. Conſequentia probatur. Decimum, vel nonum furtum, & ſic de cæteris, ſi perueniat ad malitiam læthalem, vt ſuppono, non minus eſt peccatum, ac ſit primum, vel ſecundum, quinimmo eiuſdem omniuo rationis, ergo, ſi tenetur ad primum, & ſecundum, tenebitur etiam ad nonum, vel decimum, ac ſic de alijs.

Dices, non eſſe neceſſe, quod exprimatur, vel primum, vel ſecundum, vel aliud, ſed ſufficere, ſi aſſerat præciſè furtum commiſiſſe. Sed contra, quia hoc non eſt exprimere peccata ſingillatim omnia, vt definit Tridentinum loc. cit. nec hoc ingerit in Confeſſario rectum, & exactum iudicium, cum ſit diuerſum, quando eſt de vno tantum peccato in aliqua ſpecie, ac quando eſt de pluribus in eadem ſpecie.

6 Quando certus nũmerus non innoteſcit veriſimilis eſt exponendus.

Aduerte tamen, quandoque contingere poſſe, vt nequeat pęnitens certum ſuorum peccatorum numerum exprimere, vel ex obliuione inculpabili, vel ex nimia frequentia, & procliuitate in aliquod peccatorum genus cum effectu, vel ex ignorantia inuincibili. Quibus in caſibus has ſtatuo regulas. Si peccata non ſint ex illis, in quę frequens pęnitens, vel ex procliuitate naturę, vel ex proxima occaſione incidit, ſentio ſufficientèr ſatisfacere, ſi conſiderato attentè tempore, occaſione, loco, & ſimilibus, veriſimiliorem numerum exponat, cum ex vno capite ad impoſſibile nemo teneatur, ſed ad ſolam diligentem diſcuſſionem; ex alio per veriſimilem expreſſionem probabile, & cum rationis dictamine iudicium ingerat confeſſario circa ſtatum propriæ conſcientiæ.

Si vero peccata ſint circa materiam, circa quam nimia conſuetudine, & frequenter peccator verſatus eſt, vt videre eſt in meretrice proſtituta; tunc *Caietanus tom. 1. opuſc. tract. 5. q. 3.* ſentit ſufficere, ſi pænitens per tempus, & frequentiam, qua ſolitus fuit perpatrare delictum, exponat proprium ſtatum, vt, ſi meretrix dicat. Per decem annos admiſi quoſcunque viros, cuiuſcunque ſtatus, & conditionis, coniugatos, liberos, obſtrictos voto caſtitatis &c. eo quia ex declaratione temporis, & frequentiæ magis intelligitur ſtatus pænitentis, quam per expreſſionem veriſimilis numeri. Sed hæc opinio ſic abſolutè prolata, & ſine alio addito non videtur ſubſiſtere, eo quia per talem expreſſionem Confeſſarius non poteſt prudens, & veriſimile iudicium efformare, cum contingere poſſit, quod duę meretrices in eodem tempore ſemper paratę ad meretricandum non ęqualia in numero, & in ſpecie crimina perpatrent, altera centum, altera mille. Quamobrem pro tutiori regula addendum exiſtimo, quod pęnitens teneatur vltra tempus, & frequentiam veriſimilitèr dicere. Toties in die, vel toties in hebdomada circum circa tale delictum committebam, quo poſito debet Confeſſarius acquieſcere, nec vlterius cogere pęnitentem ad certiorem numerum peccatorum exprimendum, ne in tali ſupputatione mentiatur. Ratio autem, cur pęnitens, & Confeſſarius per expreſſionem hoc modo factam debeant acquieſcere, ea eſt, quia integritas ad confeſſionem requiſita non eſt neceſſe, quod ſemper ſit conformis peccatis commiſſis ſecundum ſe, ſed eiſdem peccatis ſecundum facultatem, & conſcientiam pænitentis.

7 Quomodo meretrix debeat exponere.

8 Regula Caietani exponitur, & excluditur.

9 Veriſimilior regula ſtatuitur.

ARTICULUS XI.

A quonam deſumatur vnitas, & diſtinctio numerica peccatorum.

SUMMARIUM.

Secundum noſtra principia indiuiduatio ſumitur ab entitate rei. 1.

Peccata, quæ circa idem obiectum animo perficiuntur, non multiplicantur, niſi moralitèr interrumpantur, & repetantur. 2.

Actiones morales non multiplicantur, quoties moralitèr perſeuerant. 3.

Moralis interruptio diſtinguit inter vnum, & alium actum. 4.

Sententia docens, non conſtitui moralem interruptionem, niſi per retractationem, vel formalem, vel virtualem prioris actus. 5.

Interruptio in ijs, quæ ſolo animo perficiuntur, inducitur per ſolum temporis intercectum. 6.

Illatio deducta ex aſſerto. 7.

Non

Non tamen per breuiſſimam temporis moram. 8.

Tempus ad interruptionem requiſitum taxandum eſt arbitrio prudentum. 9.

Peccata, quæ ordinantur ad externum opus non multiplicantur, niſi prior actus retractetur, vel formalitèr, vel æquiualentèr. 10.

In quo conſiſtat virtualis retractatio. 11.

Actus perſeuerat in actu externo. 12.

Illationes ex prædictis. 13.

In opere externo concurrentibus pluribus actionibus ad idem ordinatis non multiplicantur peccata. 14.

Etiam ſi illæ actiones ſint ſecundum ſe peccaminoſæ. 15.

Exemplificatur in actibus libidinoſis ordinatis ad fornicationem. 16.

Quid, ſi huiuſmodi actus libidinoſi ſubſequantur ad fornicationem. 17.

Quid, ſi huiuſmodi actus non fuerint ordinati ad copulam, ſi hæc fuerit poſtea ſecuta. 18.

Cubans per noctem cum fœmina ſi ter eam cognouerit, tria peccata commiſit. 19.

Ter peierans eodem ſermone, ter peccat. 20.

In eodem conflictu, eodemque animo ter alterum vulnerans vnum peccatum committit. 21.

Eadem actio reſpiciens plura obiecta adæquata importat plura peccata. 22.

Non ſufficit, quod ſumatur per modum vnius. 23.

Intendens vno actu non ieiunare per totam Quadrageſimam, tot peccata committit, quot ſunt dies Quadrageſimæ. 24.

Lædens famam plurium plura committit peccata. 25.

Maledicens Deum, & Deiparam duo peccata. 26.

Maledicens Deum, & Apoſtolos tot peccata, quot ſunt Deus, & Apoſtoli. 27.

Qui ſimul delectatur de tribus fœminis tria peccata committit. 28.

Sacerdos in peccato plures ſucceſſiuè abſoluens tot peccata committit, quot abſoluit. 29.

EX reſolutione huius quæſtionis plura reſultabunt, ex quibus facilè erit dignoſcere, quando ſit, nec ne multiplicatus numerus peccatorum, & ſic plura explicabuntur, quæ fuerunt omiſſa in præcedenti articulo.

1 Secundum noſtra principia indiuiduatio ſumitur ab entitate rei.

Secundum noſtra principia in metaphyſicis res aliundè non indiuiduantur, ſeu non conſtituuntur vnæ in numero, niſi per propriam entitatem, ſeu hæcceitatem, quæ non ſolum videntur procedere quoad res Phyſicas, ſed etiam quoad morales, & intentionales; ex quibus conſequentèr modo videtur inferendum, idem ſentiendum eſſe de peccatis, ſiue conſiſtant in poſitiuo, ſiue in priuatiuo, adeout, ſi in poſitiuo ipſa entitas actus ſit ratio indiuiduans, ſi in priuatiuo, ipſa priuatio, vt talis conſtituat ipſum peccatum in numero tale. Hæc videntur ſine dubio procedere ſtantibus talibus principijs, ſed quia, vel ratione durationis actus præcipuè in moralibus, vel ratione connexionis plurium actuum, vel ratione relationis vnius actus ad diuerſa obiecta, oriri poſſunt variæ rationes dubitandi circa vnitatem, vel diuerſitatem numericam eorundem, ideo hunc ſpecialem titulum inſtituimus, quo ſingulas rationes examinabimus.

2 Quomodo multiplicẽtur peccata circa idem obiectũ, quę animo perficiuntur.

Dicendum primò. Peccata, quæ circa idem obiectum animo perficiuntur, ex ſola duratione non multiplicantur numero, niſi moralitèr interrumpantur, ac repetantur *Nauarrus in man. c. 6. n. 16., D. Thomas in 2. diſt. 42. q. 1. art. 1., Maior in 4. diſt. 15. q. 29. §. ex qua definitione, D. Antoninus part. 2. tit. 5. c. 1. §. 10., Laiman lib. 1. tract. 3. c. 3. n. 3.* Dixi, *quæ ſolo animo perficiuntur*, cuiuſmodi ſunt odium, ſuperbia, inuidia, hæreſis, delectatio moroſa, iudicium temerarium, ambitio, nam de alijs, quæ ordinantur, & complentur opere externo infra dicemus.

3 Actiones morales nõ multiplicantur, quoties moralitèr perſeuerant.

Probatur primò, quia non multiplicantur peccata, niſi multiplicentur actiones, quibus peccatum committitur, ſed actiones morales, quæ in ſolo animo conſiſtunt, non intelliguntur multiplicari, quouſque moralitèr perſeuerant, ergo, nec multiplicantur peccata, quouſque eædem actiones durant. Minor probatur, quia tempus continuatum non habet ſecundum ſe multiplicare actiones potiſſimum morales, & moralitèr continuatas.

Probatur ſecundò quoad particulas exceptiuas, *niſi moralitèr interrumpantur, & repetantur*. Per moralem interruptionem, & repetitionem actus multiplicantur, ergo non eſt, cur non debeant etiam multiplicari peccata. Antecedens probatur primò, quia in actibus Phyſicis denegari non poteſt, quin per Phyſicam interruptionem, & repetitionem actus Phyſicè replicentur, ſeu melius multiplicentur; ſic, ſi quis apertis oculis videat, & deinde non videat, & poſt aliquod temporis iterum videat, quis negabit illum habere duas viſiones Phyſicè, ergo etiam in actibus moralibus per moralem interruptionem, & repetitionem actus morales multiplicabantur. Secundò, quia, ſi quis alterum odio habeat, & deinde ab illo odio deſiſtat, & poſtea repetat actum odij, quis negabit illum duos actus odij elicuiſſe? nõ enim primus, qui ceſſauit eſſe, poteſt idem reuiuiſcere. Tertiò, quia actus, qui in

4 Moralis interruptio diſtinguit vnum ab altero actu.

actione

Digitized by Google

actione externa perficiuntur, toties multiplicantur, quoties actio externa repetitur, ergo etiam actus, qui per internum affectum perficiuntur, toties multiplicantur, quoties ijdem actus ſemel moralitèr interrupti repetuntur. Conſequentia primi argumenti ex eo euincitur, quia, cum actus, & per conſequens etiam peccata ſumant vnitatem, & diſtinctionem numericam ab entitatibus, quibus conſtant, toties dicenda ſunt vnum, & toties plura, quoties eorum entitas eſt vna, vel multiplex, ergo, cum illæ actiones, ſeu peccata moralitèr interruptæ, ſeu interrupta, & poſtea repetitæ, ſeu repetita ſint plures, vel plura, cum habeant entitates numero diſtinctas, erunt plura in numero.

Duo dubia excitata.

Dixi, *moralitèr interruptæ*, circa quas particulas duo inſurgunt hìc examinanda. Primum eſt, quid requiratur ad hoc, vt illæ actiones dicantur moralitèr interruptæ, an ſufficiat aliqua temporis mora inter primum actum interruptum, & alium, qui repetitur, an vero requiratur, quod primus retractetur per contrariam voluntatem. Secundum ex ſuppoſitione, quod ſufficientèr ad hunc effectum interrumpantur per temporis moram, qualis, & quanta hæc debeat eſſe.

5 Sententia docens nõ poni moralẽ interruptionẽ, niſi per retractationem prioris actus.

In ordine ad primum, *Caietanus tom. 1. opuſc. tractat. 31. qui eſt reſponſio 17. in reſponſione 15. ad ſecundam dubitationem*, ſentit ad moralem interruptionem requiri, quod prior actus fuerit retractatus per contrariam voluntatem, vel formalitèr, vel æquiualentèr; formalitèr, quatenus expreſsè fuerit elicitus actus reuocatorius primi; æquiualentèr, quatenus, ſi non expreſsè, & directè reuocet primum actum, ponat tamen alium actum, qui ſit incompoſſibilis cum primo, vt, ſi poſtea actum amoris erga eum, quem occidere intendebat, eliciat. Hinc aſſerit, quod, ſi quis interno odio concupierit necem alterius, talem concupiſcentiam per contrarium actum reuocauerit, & deinde eandem reaſſumpſerit, intelligatur duo peccata numero contraxiſſe; ſi vero priorem voluntatem actu non retractauerit, & interim dormierit, vel nihil de morte eiuſdem cogitans negotiatus fuerit, & poſtea necem eiuſdem exoptauerit, vnum tantum peccatum in numero intelligatur contraxiſſe, & rationem ex eo deducit, quia per illam ſecundam necis concupiſcentiam non multiplicatur prima, ſed ſolum confirmatur, quæ licet non remaneat actu, remanet tamen habitu; atque, vt cõfirmet ſuam opinionem, ponit exemplum de eo, qui ſuſcepit longum iter cum animo, & intentione occidendi ſuum inimicum, vel aliquid aliud peragendi, cuius animus, & intentio intelligitur perſeuerare toto tempore ſuſcepti itineris, quæ licet millies in itinere repetatur, confirmari dicitur, non multiplicari.

6 Interruptio in ijs, quę ſolo animo perficiuntur, inducitur per ſolum temporis interiectum.

Contrarium tamen ſentiendum exiſtimo, ſi loquamur præcisè de peccatis, quæ ſolo animo perficiuntur, ſcilicet hæc moralitèr interrumpi per ſolum temporis interiectum, etiam ſi interim contraria voluntas non intercedat. *D. Thomas in 2. diſt. 42. q. 1. art. 1.*, *Armilla verb. peccatum n. 4.*, *Tabiena verb. peccatum 1. q. 8.*, *Maior in 4. diſt. 15. quæſt. 29. §. ex qua definitione*, *D. Antoninus part. 2. tit. 5. c. 1. §. 10.*, Rationem ex eo deduco, quia illa prior voluntas elapſo aliquo morali temporis interuentu, nec perſeuerat in ſe ipſa, nec in aliquo effectu, qui adhuc perſeueret, ergo non eſt, cur ſubſequens voluntas ad illam temporis moram non debeat eſſe noua voluntas, adeoque nouum peccatum. Antecedens quoad primam partem patet, quia actus, qui iam interijt, non poteſt viribus naturæ redire; quoad ſecundam partem ex eo euincitur, quia non poteſt aſſignari effectus, in quo perſeueret; cum etenim ille actus in ſola voluntate perficiatur, nec ad aliquod externum ordinetur, non habet, in quo radicetur ad differentiam actuum, qui in externo opere perficiuntur, quique in ſolo illo externo opere complentur, de quibus infra dicam.

7 Illatio deducta ex aſſerto.

Hinc in particulari deducitur primò, quod, ſi quis concupierit mortem alterius, vel eius felicitati inuiderit, & deinde per noctem dormierit, vel alijs diſtractus curis per aliquod temporis negotiatus fuerit, poſt quam dormitionem, & negotiationem concupiſcentiam, & inuidiam iterum elicuerit, intelligatur duo peccata numero diſtincta contraxiſſe, in quo videtur conſentire *D. Thomas*, & alij pro noſtra ſententia allegati, quia in nullo eſt, in quo poſſit prior voluntas radicari, vnde ſequens actus concupiſcentiæ, & inuidiæ non eſt confirmatio prioris actus, ſed conſimilis actus renouatio.

8 Non tamen per breuem tẽporis morulã.

In ordine ad ſecundum propoſitum dubium exiſtimo, non per quamcunque breuiſſimam temporis morulam intelligi priorem actum interruptum, quantum ad effectum, vt actus morales intelligantur multiplicati in numero. Ratio eſt, quia in moralibus præcipuè, quæ parum diſtant, nihil diſtare videntur, & intelliguntur moralitèr continuata, non etenim in his attendenda eſt Phyſica coexiſtentia, ſed ſufficit moralis; nec prodeſt dicere, quod actus, qui ſemel perijt, non poſſit naturalitèr redire, adeoque, nec poſſit continuari cum alio ſubſequenti, & ſic, cum prior actus in illa mora quantumuis exigua

Digitized by Google

perierit, non poſſit amplius redire, adeoque neque habere vnitatem cum ſequenti; Non prodeſt, inquam, quia intelligitur deſijſſe Phyſicè, non autem moralitèr, cum in moralibus, vt dicebam, non requiratur coexiſtentia Phyſica, ſed moralis conſiſtens in eo, quod ſecundum communem conceptum non multum diſtent; & ſicuti actus,qui ex genere ſuo ſunt ſucceſſiui,quãtumuis prior pars deſinat ſuccedente altera, dicũtur moralitèr continuari in illis partibus, ita etiam huiuſmodi actus, qui non moralitèr diſtant, quantumuis prior in actu Phyſico deſinat, intelligitur moralitèr in ſecundo, & cum ſecundo continuari nihilo releuante illa modica diſtantia &c. quæ tantum eſt Phyſica.

Sed, ſi quæratur, quanta debeat eſſe illa mora inter priorem actum, & poſteriorem, vt prior actus intelligatur moralitèr interruptus, & non continuatus cum poſteriori, quantum eſt præcisè ratione temporis. Dixi, *quantum eſt præcisè ratione temporis*, nam, ſi prior actus fuerit interruptus per contrariam voluntatem,

9 Standũ eſt arbitrio prudentum circa moram ad interruptionem.

certum eſt, quod, ſi poſt talem interruptionem immediatè iteretur actus, hic multiplicet actum, non præcisè confirmet priorem. Reſpondeo talem moram non aliundè deſumendam eſſe, cum de ipſa non habeamus præſcriptam regulam, quam a prudentum exiſtimatione, hæc etenim in moralibus eſt interpres moralis certitudinis. Hoc tamen in communi aduerterem, non debere eſſe magnam, non tamen ita reſtringerem, vt ad modiciſſimum reducerem, nec methamaticè metirer, ſed moralitèr.

Dicendum ſecundò. Peccata, quæ circa idem obiectum ordinãntur ad exter-

10 Peccata ordinata ad actus externos non multiplicantur, niſi prior actus internus retractetur.

nam operationem, & in ipſa perficiũntur, regularitèr non multiplicantur per repetitionem actuum circa idem obiectum, niſi primus actus, ſeu propoſitum illud opus efficiendi fuerit reuocatus, ſeu reuocatum per contrariam voluntatem, vel formalitèr, vel æquiualentèr. In hoc conſentiunt *Caietanus Opuſc. tom. 1. tract. 31.*, *Azorius Inſtit. moral. tom. 1. lib. 4. c. 4. q. 4. circa fin.* Dixi, *vel æquiualentèr*, quatenus licet poſitiua contraria voluntas non ſit poſita intelligatur poſitus actus, vel omiſſio actus, qui, vel, quæ compati non poſſint cum primo actu, quatenus hic, nec in ſe perſeueret, nec in aliquo effectu permaneat. Hoc contingeret in caſu præalle-

11 In quo cõſiſtat virtualis retractatio.

gato de eo, qui longum iter aſſumpſiſſet ad effectum aliquod opus peragendi, & deinde ab itinere deſiſteret, & rediret ad locum, à quo receſſit, & ibi in diutinis negotiationibus verſaretur, & poſtea iter de nouo aſſumeret ad eundem effectum; illa etenim ceſſatio ab itinere, regreſſus ad priſtinum locum, diutina detentio in alijs negotiationibus abſque cogitatu ad illud prius propoſitum æquiualent formali reuocationi eiuſdem propoſiti, cum non perſeueret, nec in ſe, nec in aliquo medio ordinato ad finem, cum receſſerit ab itinere, & alia aſſumpſerit non ordinata, immo quoquo modo repugnantia eidem fini.

Probatur concluſio. Quotieſcunque idem propoſitum perſeuerat circa aliquod obiectum, ſeu circa aliquem effectum, actus circa idem, ſeu circa eundem repetiti non tollunt illud propoſitum, ſed confirmant, ſed, niſi reuocetur per contrariam voluntatem, ſiue formalitèr, ſiue æquiualentèr, illud propoſitum intelligitur perſeuerare, ergo, quantumuis actus circa illud repetantur, non intelliguntur illud demere, ſed potius confirmare, adeoque, nec multiplicare peccata, cum omnes illi actus firmentur in eodem propoſito, tanquam in primo ſubſtrato, & ab illo ſuam vim ſortiantur. Minor probatur, quia, ſicuti illud propoſitum refertur ad illam actionem externam primo intentam, ita illi omnes actus repetiti; &, cum illud propoſitum non compleatur, niſi in illa actione externa, ſi non reuocetur, intelligitur perſeuerare, donec compleatur. 12 Actus perſeuerat in actu externo.

Hinc deduces, quod, ſi quis longum iter ſuſceperit ad effectum fornicandi cum Amaſia, quæ longè abeſt, vel ad interficiendum inimicum, vel ad quid ſimile, quantumuis in via moretur; vel dormiat, vel aliquod aliud peragat, quod non ſit retractatiuum illius prioris intentionis, & illam ſæpè repetat, non intelligatur tot peccata numero committere, quot repetit intentiones, cum iſtæ confirment priorem, & prior, ſi non remanet in ſe formalitèr, remanet virtualitèr in effectu intento. Neque hic audiendos exiſtimo *Laiman lib. 1. tract. 3. c. 3. num. 4.*, *Nauarrum c. 6. nu. 18. in fin.*, *Vaſquez prima ſecundæ diſ. 75. c. 3.*, *& in moralibus de reſtitut. c. 5. §. 1. dub. 3.* dum dicunt, quod, ſi ille, qui iter ad illos effectus aſſumpſit ſomno opprimatur, ita vt effectus intentus non ſubdatur voluntatis libertati, & poſt ſomnum renouet priorem actum, duo numero peccata committat; Non, inquam, audiendos exiſtimo, quia illa interruptio per ſomnum non intelligitur extinguere illum priorem actum; cum perſeueret in opere illo externo intento, ad quod tanquam ad finem ordinatur, & ſomnus vtpotè impediens exercitium liberum voluntatis, ſuſpendit quidem præexiſtentem actum, non tollit eius efficaciam perſeuerantem in eodem fine intento non reuocato. 13 Illationes ex prædictis.

Dicen-

Digitized by Google

Dicendum tertiò. In opere externo concurrentibus pluribus actionibus, ordinatis ad vnam tanquam ad finem, nòn multiplicantur tot numero peccata, quot ſunt illæ actiones, ſed omnes ſumunt vnitatem numericam ab illo opere, ad quod ipſæ ordinantur. In hanc ſatis communitèr conſentiunt, & ſignantèr *Azorius Inſtit. mor. part. 1. lib. 4. c. 4. q. 6. circa fin., Zerola c. 12. q. 15., Diana part. 1. tract. 7. reſol. 39., & part. 2. tract. 4. reſol. 67. Henriquez lib. 5. c. 5. num. 5., & in gloſ. lit. V.* Hoc exemplificant in eo, qui diſpoſitus fornicari cum fæmina præmittit fornicationi verba obſcena, amplexus, oſcula, aliòſque actus libidinoſos, qui propterea non tot peccata numero committit, quot actus ad copulam præmittit, ſed vnum dumtaxat ex copula. Idem exemplificari poteſt in eo, qui homicidium commiſſurus arma capit, exit domo, hoſtem rure quæritat, hic etenim vnum ſolum numero peccatum homicidij contrahit.

14 In opere externo concurrentibus pluribus actionibus ordinatis ad idem nō multiplicatur peccata.

Probatur, quia illæ omnes actiones, vel tanquam diſpoſitiones, vel tanquam media, vel tanquam cauſæ, vel effectus complent, & integrant vnam actionem, ergo non multiplicant peccata, ſed vnum dumtaxant complent. Confirmatur, quia actiones ſpecificantur, ſeu ſumunt vnitatem à fine, in quem tendunt; finis autem eſt fornicatio, qui vtique vnus eſt.

Dices, quando media ſunt ex genere ſuo indifferentia, vtique contrahunt vnitatem, & ſpecificationem à fine, in quem tendunt, ſecus autem, quando eadem media ſunt ex genere ſuo praua; ſic vt ſiſtamus in vno ex allatis exemplis, exitus è domo, ſumptio armorum, tranſitus per viam, & inquiſitio inimici ad eum interficiendum non multiplicant peccata, quia ſecundum ſe ſunt actiones indifferentes, tranſitus vero per agros cum conculcatione ſegetum ad eundem occidendum, cum ſit actio per ſe praua, vtpotè iniurioſa Domino agri, peccatum multiplicat, ergo, cum verba obſcæna, oſcula, & amplexus ſint ſecundum ſe peccaminoſa, quantumuis ordinata ad copulam, multiplicabunt peccata. Sed contra; Quando prauitates, quæ ſunt in actibus præcedentibus diſpoſitiuis ad vltimum actum, ſunt in eodem ordine, & genere, in quo eſt prauitas eiuſdem vltimi actus, aggrauant quidem intenſiuè eundem actum, non vero multiplicant eiuſdem malitiam, cum non niſi vnicam compleant; quando verò prauitates præcedentium actuum ſunt in diuerſo genere, & ordine, vtique multiplicant malitiam non ſolum in ſpecie, ſed etiam in numero, cum ſint actiones diſtinctæ, & habeant diuerſam moralitatem; ſic, qui iter habet ad occidendum inimicum, conculcat ſegetes alienorum agrorum, contrahit prauitatem diſtinctam in genere ab illa homicidij; qui verò ad actum formalem fornicationis præmittit verba obſcæna, oſcula, & amplexus, vtique exercet actiones ſecundum ſe prauas, quia tamen prauitas eſt in eodem ordine, & genere luxuriæ, & vtique ordinata ad prauitatem vltimæ actionis, non multiplicat malitias, licet adaugeat.

15 Etiam ſi illæ actiones ſint ſecundum ſe peccaminoſæ.

16 Exemplificatur in actibus ordinatis ad fornicationē.

Hic oritur difficultas, an ſaltem huiuſmodi actus, ſcilicet oſcula, & amplexus, alijque actus libidinoſi, ſi ſubſequantur copulam, conſtituant diuerſam numero malitiam. *Suarez in tertiam part. tom. 4. diſp. 22. ſect. 2. num. 8. & ſeqq.* ſentit huiuſmodi actus conſequentes conſtituere diuerſam numero malitiam, quia ſunt quodamodo initia, & diſpoſitiones ad aliam copulam, & ſicuti alia copula eſt peccatum diſtinctum à prima, ita diſpoſitiones ad illam ſunt peccata diſtincta. *Henriquez verò lib. 5. c. 5. n. 5., & in Gloſa lit. V.* ſentit, non multiplicari peccata per illos actus, quia eos reputat pro complemento copulæ præcedentis. Vtramque hanc opinionem conciliare poſſumus, ſi dicamus, opinionem Suarez verum habere, ſi ipſe fornicator ordinet huiuſmodi actus ad aliam copulam; illam verò Henriquez ſubſiſtere, ſi nullo alio habito fine congaudeat præcedente copula, illamque compleat per actus ſubſequentes; vnde hæc difficultas dirimenda videtur ex intentione eiuſdem fornicatoris.

17 Quid, ſi huiuſmodi actus ſubſequantur ad fornicationem.

Sed, quid erit dicendum, ſi quis oſcula, & amplexus, aliòſque actus libidinoſos habuerit cum fæmina ſine intentione copulæ, & poſtea copula haberetur, an tunc erunt diſtincta numero peccata? *Hurtadus de Sacramentis diſp. 9. diffic. 6., & Diana part. 4. tract. 4. reſol. 205.* ſentiunt, hunc contrahere duo numero peccata neceſſario in confeſſione explicanda; quod verum crederem, ſi in illis actibus poſitiuè excluſerit intentionem copulæ, ſecus verò, ſi nec incluſerit, nec excluſerit, ſed indiſferenter ſe habuerit. Ratio primæ partis eſt, quia ex intentione peccantis actus intelligitur completus in illis actibus, qui ſecundum ſe ſunt peccaminoſi, cum illos ad aliud non ordinauerit, quinimmo aliud excluſerit, ergo, ſi ſubſequatur alius actus, erit ex noua intentione, adeoque à primo totalitèr diſtinctus; ex diuerſis enim actibus ad inuicem non ordinatis non poteſt fieri quid vnum. Ratio ſecundæ partis eſt, quia, cum huiuſmodi actus ex genere, & natura ſua ſint veluti diſpoſitiones, & quaſi incohationes copulæ, vbi actum contrarium, & obſiſtentem non inueniunt,

18 Quid, ſi huiuſmodi actus nō fuerint ordinati ad copulam, ſi hæc, poſtea tūc fuerit ſecuta.

facilè moralitèr cum eo, ad quod diſponunt, coniunguntur, quinimmo implicitè, & in cauſa peccans intelligitur illam coniunctionem voluiſſe, ex quo illam non excluſit, & ex eo, quod ſe conſtituerit in illa proxima occaſione, debet ſibi imputare, quod ceciderit, & ille caſus intelligitur implicitè volitus in cauſa.

Ex dictis ſub hac concluſione plura deduces, & primò, quod, ſi quis per noctem
19 Cubans cũ Amaſia per noctem, & ter eã cognoſcẽs tria peccata cõmittit.
integram cubauerit cum ſua Amaſia, & tres fornicationis actus completos cum eadem habuerit, tria numero peccata diſtincta contraxerit neceſſario in confeſſione explicanda, non obſtante, quod diutinum tempus inter vnam, & alteram interceſſerit, quandoquidem huiuſmodi fornicationes non ordinantur ad inuicem, ſed vnaquæque in ſuo eſſe per vnum actum completur, vnde in hoc non militat eadem ratio, quæ militat de oſculis, & amplexibus, alijſque actibus libidinoſis præcedentibus copulam, nam iſti ordinantur ad illam tanquam ad finem veluti diſpoſitiones, quæ propterea ab illa ſumunt completam malitiam; copulæ verò non ordinantur tanquam diſpoſitiones ad inuicem, ſed vnaquæque in ſe ipſa completur.

Deduces ſecundò, quod, ſi quis continuato ſermone ter peieret, vel tres blaſ-
20 Continuato ſermone ter peirans, vel blaſphemãs tria peccata cõmittit.
phæmias in Deum euomat, vel eandem perſonam ter iniuriet appellando eam latronem, tria numero peccata diſtincta contrahat, quia ſunt tria periuria, tres blaſphęmiæ, tria conuitia ſingula ſuo verbo completa, nec adinuicem ordinata, quod idem dicendum eſt, ſi quis ter mentiatur, nec refert, quod continuato ſermone proferantur, quia ſufficit, quod vnumquodque in ſuo eſſe compleatur, & vnum non ſit pars alterius; ſicuti, ſi tres fornicationes continuarentur vna poſt alteram per completam vniuſcuiuſque copulam nemine diſceptante eſſet tria peccata numero diſtincta non obſtante, quod pro eodem tempore, & vno quaſi luxuriæ impetu perpetrarentur, ita &c. Neque hic audiendi ſunt primò, qui deſumpto argumento a textibus legalibus dicunt, quod qui vno impetu in iudicio appellauit ter, ſemel appellaſſe cenſetur per *gloſam in c. qui vno diſt. 31. q. 2.*, & qui eandem rem alteri in teſtamento bis, vel ter legauit, perinde eſt, ac, ſi ſemel legauerit per textum *in l. cum quæſtio, C. de legatis, §. ſed, & alia dicitur*; ex quibus inferunt, quod, qui eodem continuato ſermone ter blaſphęmat, ter peirat, & ter iniuriat, cenſeatur ſemel blaſphęmaſſe, ſemel peieraſſe, ſemel iniuriaſſe. Neque item audiendi ſunt ſecundò, qui dicunt illas tres blaſphæmias, peierationes, & iniurias computari pro partibus vnius pugnæ, rixæ, & contentionis, adeoque integrare vnum duntaxat peccatum; Non, inquam, audiendi ſunt; non primi; quia non valet argumentum deductum ex allegatis textibus ad rem præſentem, quia ter appellaſſe eodem contextu, & ter legaſſe, cum habeant eundem effectum externum, nempè ſuſpenſionem primæ ſententiæ, & eandem rem legatam, in eodem ſolum complentur, nec diuerſum effectum exigunt; ter verò peieraſſe, blaſphæmaſſe, & iniuriaſſe omnia complentur in ſe ipſis in ſuo vniuſcuiuſque verbo, & ſuum vnumquodque ſortitur effectum diſtinctum, ſcilicet detractionem, iniuriam &c. nec ſecunda peieratio, blaſphæmia, & iniuria vim accipit a prima; Non ſecundi; quia, cum vnaquæque ex illis actionibus in ſe ipſa compleatur, parum referre poteſt, quod in eadem rixa, pugna, & contentione fiat; & ſicuti, ſi in eadem pugna, rixa, & contentione tres actiones ſpecie diuerſas exerceret, contraheret tres malitias ſpecie diuerſas non obſtante identitate pugnæ, & hoc quia vnaquæque compleretur in ſuo diſtincto obiecto, ita, qui exerceret tres actiones diſtinctas, & completas in ſuo eſſe ſolo numero diuerſas, contraheret tria numero peccata diſtincta, cum hoc ſolo diſcrimine, quod primæ eſſet ſpecie diuerſæ ex diuerſitate ſpecifica obiecti, iſtę ſolo numero ex complemento vniuſcuiuſque in ſuo eſſe.

Solnuntur rationes contrariæ.

Deduces tertiò, quod, ſi quis in eodem conflictu, eodemq; animo alterum ter vulnerauerit, non intelligatur tria peccata numero commiſiſſe, ſed vnum duntaxat, prout ſentiunt *Layman lib. 1. tract. 3. c. 3. num. 5.*, *Azorius Inſtit. mor. part. 1. lib. 4. c. 4. q. 5.*, *Nauarrus in man. c. 6. n.* 18. Rationem ex eo deduco, quia illa tria vulnera in eodem conflictu, eodemque animo inflicta intelliguntur ordinata ad necem tanquam ad vltimum finem, adeoque ab eadem deſumunt vnitatem; nec valet paritas de tribus contumelijs, & peierationibus eodem continuato ſermone prolatis, quia iſtæ perficiuntur in ſe ipſis in ſuo verbo ſine ordine ad aliud; quod, ſi repetas, quod etiam contumeliæ, iurgia ordinentur ad diffamationem, & contumeliam perſonæ per eaſdem, ſeu eadem impetitæ; ſtatim impugnaberis, quia diffamatio, & contumelia patiuntur diuiſionem, & magis quis diffamatur, & contemnitur per plura iurgia, & contumelias, quam per vnicam, quinimmo vnumquodque iurgium completur in ſuo verbo, & importat ſuam diffamationem diſtinctam ab altero ſubſequente; mors autem conſiſtit in indiuiſibili, nec patitur diuiſionem, nec magis quis moritur per vnum, ac per alterum vul-

21 In eodẽ conflictu eodẽque animo ter eundem vulnerãs vnũ duntaxat peccatum cõmittit.

vulnus, ſed omnia vulnera complentur in vna morte, & cum ſint ordinata ad illam, ab illa ſumunt vnitatem.

Dicendum quartò. In actione peccaminoſa reſpiciente plura obiecta ſecundum ſe adæquata, multiplicantur numero peccata ad numerum obiectorum *Vaſquez in tertiam partem tom. 4. q. 91. art. 10. dub. 4. n. 8.*, *Bonacina de Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. diffic. 3. n. 16.* quidquid ex aduerſo dixerit *Suarez in tertiam partem tom. 4. diſp. 22. ſect. 5. num. 35.*, nec à noſtro ſenſu diſſidet D. Thomas, dum aſſerit actus deſumere vnitatem, & diſtinctionem ab obiectis.

22 Eadem actio relata ad plura obiecta adæquata inuoluit plura peccata.

Probatur, quia actus conſtituuntur in ſuo eſſe ex potentia, & obiecto, ergo, ſi plura erunt obiecta, ex quibus actus conſtituuntur, erunt etiam plures actus, &, ſi ex obiecto ſunt peccaminoſi, erunt plura peccata.

Dices primò, amplexus, oſcula, & alij actus libidinoſi ſunt ſecundum ſe læthalia, & habent obiecta numero diſtincta, & tamen iuxta ſuperius dicta non multiplicant peccata ſupra copulam, ergo ex diuerſitate obiectorum non eſt arguenda diuerſitas peccatorum. Sed contra, quia, vel oſcula, & amplexus ſecundum ſe ſumuntur, vel prout ſunt ordinata ad copulam; ſi ſumuntur ſecundum ſe, certè ſunt obiecta peccati, &, ſi replicentur, erunt diuerſa peccata; ſi ſumantur prout ſunt ordinata ad copulam, ſumuntur tanquam diſpoſitiones, initia, & inchoationes eiuſdem, adeoque cum illa integrant vnum tantum peccatum deſumptum a fine; ac proinde in concluſione dixi *obiecta ſecundum ſe adæquata*, qualia non ſunt illi amplexus, & oſcula, quando ſunt ordinata ad copulam.

Dices ſecundò, quamuis obiecta, ad quæ tendit actus, ſint plura ſecundum ſe, ſumuntur tamen per modum vnius, ſic, ſi quis vno ictu plures homines occideret, illorum occiſio ſe haberet per modum vnius, ergo ex illis non multiplicantur peccata. Sed contra, quia quando obiecta ſunt adæquata, non poſſunt ſumi per modum vnius; ex duobus enim entibus in actu non poteſt vnum per ſe conſtitui, vnde malitia ſecundum ſe reſultat ex vnoquoque obiecto. Ad exemplum, quod refertur de occidente vno ictu plures homines, conſiderandum eſt, an eiuſdem intentio ſit relata ad illorum omnium occiſionem, an verò ad necem vnius dumtaxat, licet per accidens, & præter eius intentionem ſequatur occiſio aliorum; ſi primum, non videtur poſſe excuſari a pluralitate peccatorum, cum, & obiecta ſint plura, & intentio ſaltem virtualiter multiplex; ſi ſecundum; cum voluntariè non intenderit, niſi necem vnius, aliorum occiſio vtpote non volita, ſeu præter voluntatem non eſt ipſi ad peccatum imputanda, cum non ſit peccatum, niſi voluntarium. Verum tamen eſt, quod, ſi præuiderit periculum occiſionis aliorum, & non abſtinuerit ab ictu, eadem occiſio eius culpæ adſcriberetur.

23 Nõ ſufficit, quod illa obiecta ſumantur per modum vnius.

Ex dictis ſub hoc aſſerto plura inferuntur, & primò, quod, ſi quis vno actu intenderit per totam Quadrageſimam non ieiunare, vel per annum integrum, ſi fuerit Sacerdos, non recitare Diuinum Officium, &, ſi ſæcularis, per eundem annum non audire ſacrum, tot peccata numero diſtincta contrahant, quot ſunt dies Quadrageſimæ quibus non ieiunat, vel dies anni, quibus officium non recitat, vel dies feſti, quibus non audit ſacrum. Ratio horum omnium eſt, quia multiplicantur peccata ad multiplicationem dierum, cum vnuſquiſque dies habeatur pro obiecto adæquato peccati. 24

Intendẽs vno actu nõ ieiunare per totam Quadrageſimã tot peccata cõmittit, quot ſũt dies Quadrageſimæ.

Secundò, quod lædens vno ſermone famam plurium perſonarum plura numero peccata committat propter eandem rationem, quia ſunt plura obiecta adæquata ſecundum ſe diſtincta, quod idem dicendum eſt, ſi vnico ictu tres clericos percuteret, quinimmo in hoc caſu contraheret tres excommunicationes *ex Can. ſi quis ſuadente*. *Nauarrus c. 6. num. 18., & alij*. 25

Lædens famam pluriũ cõmittit plura peccata.

Tertiò, quod maledicens eodem ſermone Deum, Deiparam Virginem, & D. Petrum tria numero peccata diſtincta contrahat. Quid verò eſſet dicendum, ſi eodem ſermone malediceret Deum, & duodecim Apoſtolos; tunc *Henriquez lib. 5. c. 8. n. 4.* aſſerit, vnum dumtaxat peccatum contrahere, ſed hoc aſſerit, quia arbitratur cum *Suarez loc. cit.* non multiplicari peccata ad multiplicationem obiectorum, quando iſta ſumuntur per modum vnius, quod a nobis negatur, quando obiecta ſunt adæquata. *Fagundez part. 2. lib. 1. c. 5. n. 10.* aſſerit, duo peccata committere, vnum contra Deum, alterum contra Apoſtolos, quia Apoſtolatus in genere in iure vna perſona reputatur. Hac eadem ratione tradunt plurimi, & inter cæteros idem Fagundez, quod, ſi quis imprecaretur mortem Paulo, & toti eius familiæ, duo tantum peccata contraheret, quia in iure familia computatur pro vna perſona. Siſtendo tamen in noſtra opinione placet cum *Vaſquez tertia part. tom. 4. lib. 1. art. 1. dub. 4. num. 10.* reſpondere, quod in primo caſu Apoſtolorum, tredecim numero peccata committeret, vnum contra Deum, cætera contra ſingulos Apoſtolos, & in ſecundo caſu Pauli, & totius eius familiæ

26 Maledicens eodẽ ſermone Deum, & Deiparam duo peccata cõmittit.

27 Maledicẽs Deũ, & Apoſtolos tot peccata, quot ſũt Deus, & Apoſtoli.

Digitized by Google

milliæ tot peccata præter illud contra Paulum contraheret, quot ſunt perſonæ eiuſdem familiæ, cum vnuſquiſque Apoſtolorum, & vnuſquiſque familiæ Pauli computentur pro obiecto adæquato; nec obſtat, quod concipiantur nomine generico, non ſpecifico, vel indiuiduali cuiuſcunque, quia conſiderandum eſt, quid veniat ſub illo nomine, non ipſum nomen nude ſumptum, & intentio refertur ad perſonas, non ad ipſum nomen; nec releuat, quod quandoque in iure familia computetur pro vna perſona, quia ad ſummum hoc eſt fictione eiuſdem iuris, non ſecundum veritatem, quæ in hoc ſignantèr attendenda eſt.

28 *Delectatio de tribus fæminis tria inuoluit peccata.*

Quartò, quod qui moroſè delectatur de triplici actu nefando commiſſo, tria de numero peccata committat, cum vnuſquiſque ex illis actibus ſit obiectum adæquatum, quod idem dicendum eſt de illo, qui in actu pollutionis appeteret tres fæminas coniugatas, qui contraheret tria peccata adulterij, quantum eſt ex affectu appetentis, prout tradit *Henriquez lib. 7. c. 8. n. 8.*

29 *Sacerdos in peccato exiſtens tot peccata cõmittit, quot ſucceſſiuè abſoluit.*

Quintò, quod, ſi Sacerdos exiſtens in peccato læthali plures ſucceſſiuè, continuatè tamen, & ſine longa mora inter ipſos abſolueret, tot peccata contraheret, quot abſolutiones impenderet. Item, ſi quis interrogatus ſuper plures, & diſtinctos articulos ſuper omnes mentiretur tot peccata committeret, quot ſunt articuli, in quibus mentitur. Hic non poſſum acquieſcere Henriquez, qui aperto ore *d. lib. 7. c. 8. n. 8.* docuit appetentem in eodem actu pollutionis tres fæminas coniugatas tria peccata committere, dum loquens in caſu de mendacio ſuper tres articulos vnicum tantum peccatum agnoſcit *lib. 5. c. 5 in. 6. in gloſ. lit. F.*; ſi etenim concupiſcentia trium fæminarum ad earum numerum peccata multiplicat, cur mendacium ſuper tres diſtinctos articulos eadem non multiplicat?

ARTICVLVS XII.

De circumſtantijs Peccatorum, earumque diuiſionibus.

SVMMARIVM.

Circumſtantia quid propriè ſit. 1.
Alia mutans ſpeciem, alia ſolum aggrauans. 2.
Alia minuens, & quid hæc ſit. 3.
Alia aggrauans notabiliter; alia leuitèr. 4.
Secundum D. Thomam non datur circumſtantia aggrauans in infinitum intra eandem ſpeciem. 5.
Circumſtantia mutans ſpeciem non eſt propriè circumſtantia. 6.

Circumſtantia ex ipſa vi nominis importat aliquid, quod alteri tanquam ſubſtrato circunſtat, vnde circunſtantia actus peccaminoſi erit aliquid, quod non pertinet ad ipſam ſubſtantiam actus, nec ipſum conſtituit, ſed eidem quodamodo aduenit tanquam accidens, quamuis quandoque ipſum actum in diuerſa ſpecie morali conſtituat; ſic circunſtantia loci ſacri in furto non conſtituit ipſam ſubſtantiam furti, quamuis attingat, & circunſtet idem furtum, & de vna ſpecie contra iuſtitiam transferat in aliam contra Religionem. 1 *Quid ſit circunſtantia.*

Circunſtantia multiplicitèr diuiditur; primò in mutantem ſpeciem, & in ſimplicitèr aggrauantem intra eandem ſpeciem. Prima eſt illa, quæ vltra ſubſtantiam actus addit nouam ſpecie malitiam, cuiuſmodi eſt qualitas perſonæ per votum caſtitatis Deo obſtrictæ, quæ, ſi coniungatur cum actu fornicationis, addit eidem actui nouam ſacrilegij ſpeciem; idem efficit qualitas loci ſacri reſpectu furti in eodem commiſſi, quod etiam ratione eiuſdem loci trahitur ad malitiam diuerſam ſacrilegij; idem efficit qualitas conſanguinitatis in fornicantibus, quæ trahit fornicationem ad ſpeciem inceſtus &c. Secunda eſt, quæ non mutat ſpeciem peccati, ſed illud aggrauat intra eandem ſpeciem; huiuſmodi ſunt maior intenſio actus peccaminoſi, maior duratio eiuſdem, maior quantitas &c. 2 *Alia mutans ſpeciē, alia ſolum aggrauās.*

Secundò, in circunſtantiam aggrauantem, & minuentem peccatum. Prima eſt illa, de qua mox locuti fuimus: Secunda eſt illa, quæ quoquo modo minuit grauitatem eiuſdem, vel ratione dimminutionis materiæ, vel ratione minorationis voluntarij. Ratione primi eſt circunſtantia minuens, quando quis de furto maioris quantitatis aliquid detrahit. Ratione ſecundi, quando quis ex metu aliquem actum exercet, vt, ſi fæmina conſentiat in fornicationem ob metum illi incuſſum per Amaſium; quamuis enim metus non tollat voluntarium ſimplicitèr, multum tamen detrahit de voluntario, & conſtituit inuoluntarium ſecundum quid? 3 *Alia minuẽs, & quid hæc ſit.*

Tertiò, ſubdiuiditur circunſtantia aggrauans in notabilitèr aggrauantem, & in aggrauantem leuitèr. Prima eſt, quæ ſecundum communem conceptum auget notabilitèr grauitatem peccati, vt, ſi quis furetur ſupra quantitatem requiſitam ad peccatum læthale aliam quantitatem ſimul, & ſemel conſiderabilem, vel, ſi quis aliquem odio proſequatur cum magna inten- 4 *Alia aggrauans notabilitèr, alia leuitèr.*

intentione. Secunda eſt, quæ non niſi modicam ſupra actum grauitatem conſtituit, vt, ſi furto peruenienti ad læthale addatur modica quantitas, vel actus odij eliciatur, ſed cum modica intenſione, & conatu.

Hic diſputant DD., an dentur circunſtantiæ intra eandem ſpeciem aggrauantes in infinitum. D. Thomas *in 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. quæſtiunc. 4. in corpore, & q. 2. de malo art. 4. in corpore*, nullam agnoſcit circunſtantiam aggrauantem peccatum in infinitum intra eandem ſpeciem. Verba S. D. hæc ſunt. *Non poteſt in infinitum quantitatem peccati augere, vt ex veniali mortale fiat, quia circunſtantia talitèr aggrauans ex ſuppoſitione præcedentis deformitatis habet rationem maioris deformitatis ex eius virtute; vnde, ſi etiam illa ſit infinita, non poteſt infinitam deformitatem addere*; & congrua quidem ratione hoc decernit, quandoquidem, vel huiuſmodi circunſtantiæ aggrauantes in infinitum intelliguntur aduenire peccato veniali, idemque in infinitum augere, vel intelliguntur aduenire læthali, eidemque nouam, & diuerſam deformitatem ſuperaddere; ſi primum intelligatur; peto, vel ita aggrauant veniale, vt illud transferant ad eſſe læthale, vel ſolum intra genus venialis augent; primum dici nequit, quia fieret tranſitus extra ſtatum quæſtionis, eo quia transferendo ad ſtatum læthalis, immutarent ſpeciem, cum nequeant veniale, & læthale in eadem ſpecie conuenire; nec item ſecundum, quia non poteſt eſſe circunſtantia in infinitum aggrauans, cum veniale permanens in ſuo eſſe veniali in genere moris non poſſit eſſe in infinitum auctum, cum non recedat ſimplicitèr a bono infinito, nec mereatur pænam infinitam; Si ſecundum intelligatur; peto iterum, an illa noua, & diuerſa deformitas ſit intra eandem ſpeciem, in qua eſt peccatum, cuius dicitur circunſtantia, vel extra eandem; ſi primum dicatur, ſicuti iuxta noſtra principa peccatum ipſum non eſt infinitum, ita, nec poteſt eſſe infinita illa circunſtantia; Deinde dato etiam, quod deformitas peccati eſſet infinita, illa, quæ additur eidem intra eandem ſpeciem per illam circunſtantiam non poteſt in infinitum aggrauare, vt benè tradit D. Thomas per allegata verba, cætoroqui intra eandem ſpeciem eſſet vnius ab altero infinita diſtantia; ſi ſecundum dicatur, iam non eſt aggrauans intra eandem ſpeciem, cum diuerſam conſtituat, & in hoc conuenit D. Thomas loc. cit., quod ſcilicet circunſtantia in infinitum aggrauans poſſit eſſe, quando mutat ſpeciem.

5 Non datur circunſtātia aggrauans in infinitum intra eandem ſpeciē.

Rationes pro hoc aſſerto.

Aduertit hic tamen *D. Thomas loc. cit.* quod circunſtantia mutans ſpeciem non ſit propriè pro circunſtantia computanda, & rationem idem S. Doctor adducit *in 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. quæſtiunc. 3. ad primum*, quia circunſtantia mutans ſpeciem ex hoc, quod mutet ſpeciem, iam pertineat ad ſpeciem, & rationem actus, in quantum moralis eſt; ſe habet enim, vt differentia ſpecifica eius, vt ait idem *D. Thomas prima ſecundæ q. 88. art. 5. in corpore*; differentia autem ſpecifica eſt propria ſubſtantia actus. Nihilominus, quia *Concilium Trident. ſeſſ. 14. c. 4.* has circunſtantias mutantes ſpeciem agnoſcit; dum dicit, eas explicandas eſſe in confeſſione, & iſtæ communitèr accipiuntur, vt diſtinctæ à ſimplicitèr aggrauantibus, placet & nobis eas recipere, vndè ad illud, quod dicitur ex *D. Thoma loc. cit.* dicendum eſt, quod poſſunt dupliciter ſumi, vel comparatiuè ad actum, cui dicuntur circunſtare ſecundum ſe, vel comparatiuè ad actum talem; comparatiuè ad primum poſſunt dici circunſtantiæ, quia verè illi circunſtant; comparatiuè verò ad actum, vt talem non poſſunt propriè dici circunſtantiæ, cum potius illum conſtituant; vnde D. Thomas intelligendus eſt in hoc ſecundo ſenſu.

6 Circunſtantia mutans ſpeciem non eſt propriè circunſtantia.

ARTICULUS XIII.

An circunſtantiæ mutantes ſpeciem ſint neceſſariò in confeſſione explicandæ.

SUMMARIUM.

Circunſtantiæ mutantes ſpeciem ſunt materia neceſſaria Sacramenti pænitentiæ. 1.
Euincitur ex Concil. Trid. 2.
Diuerſum iudicium de ſimplici fornicatione, ac de adulterio. 3.
Circunſtantiæ mutantes ſpeciem pertinent quodamodo ad ſubſtantiam actus. 4.

CONcluſio. Circunſtantiæ huiuſmodi mutantes ſpeciem ſunt neceſſariò in confeſſione exponendæ *D. Thomas in 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. quæſtiunc. 5. in corp., & diſt. 41. q. 1. art. 4. in corp., TurreCremata de pænit. 5. c. 1. n. 11., D. Antoninus 3. part. tit. 14. c. 19. §. 7., Silueſter verb. confeſſio q. 9., & verb. circunſtantia n. 2., & 3., Nauarrus c. 6. n. 7., & in c. conſideret de pænit. diſtinct. 5. num. 6., Zanardus in direct. Theol. part. 1. de Sacram. pænit. q. 18., Sotus in 4. diſt. 18. q. 2. art. 4.*

1 Circunſtantiæ mutātes ſpeciem ſunt neceſſariò exponēdæ.

Expreſsè definitur à *Concil. Trident. d. ſeſſ. 14. c. 5.* Ibi- *Colligitur præterea etiam eas circunſtantias in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant*, & rationem

2 Definitio Concil. Trident.

Digitized by Google

nem etiam adducit ex eo, *quod ſine expreſſione illarum peccata ipſa neque à pænitentibus integrè exponantur, nec iudicibus innoteſcant*, quod eſt id, quod etiam conſiderauit *D. Thomas loc. cit.*, dum dixit, quod homo teneatur omnino confiteri circunſtantias trahentes in alterum genus; non enim homo confitetur peccatum ſuum, niſi ſpeciem confiteatur peccati, quæ cognoſci non poteſt, niſi per circunſtantias trahentes ad aliud genus, ex quibus peccatum ſpecificatur.

Probatur deinde ratione. Diuerſum iudicium in foro etiam pænitentiali efformatur ex cognitione ſimplicis furti, ac ex cognitione eiuſdem ſimul cum ſacrilegio; diuerſum, quod habetur ex cognitione

3 Diuerſū iudiciū de adulterio, ac de ſimplici fornicatione. ſimplicis fornicationis, ac illud, quod habetur ex cognitione adulterij, vel inceſtus, vel ſacrilegij, ſed talis diuerſitas habetur ex circunſtantijs mutantibus ſpeciem, ergo, ſicuti ad efformandum rectum iudicium requiritur expreſsio diuerſitatis huiuſmodi peccatorum, ita requiritur expreſsio huiuſmodi circunſtantiarum. Confirmatur. Ideo ſpecies, & numerus peccatorum ſunt exprimenda in confeſsione, quia per cognitionem illorum efformatur prudens, & rectum iudicium de ſtatu Rei, & vtique diuerſum ex diuerſitate illorum, ſed etiam ex diuerſitate circunſtantiarum mutantium ſpeciem efformatur diuerſum ſubſtantialitèr iudicium de ſtatu Rei, ergo, & iſtæ ſunt explicandæ in confeſsione. Confirmatur ſecundò, quia circunſtantiæ mutantes ſpeciem faciunt actum habere oppoſitionem ad diuerſam in ſpecie virtutem, ergo inducunt diuerſam malitiam in ſpecie actui, cui circunſtant, cùm diuerſa in ſpecie malitia reſultet ex oppoſitione ad diuerſam in ſpecie virtutem, ergo, ſicuti actus habentes ſecundum ſe diuerſam in ſpecie malitiam ſunt ex neceſsitate in confeſsione exponendi, ita huiuſmodi circunſtantiæ, vtpotè diuerſificantes in ſpecie malitiam actuum erunt

4 Circunſtantiæ mutantes ſpeciē pertinent ad ſubſtantiā actus. exponendæ. Confirmatur tertiò, quia huiuſmodi circunſtantiæ mutantes ſpeciem pertinent quodamodo ad ipſam ſubſtantiam actus, cum ſint rationes ſpecificæ, ergo, ſi actus ſecundum ſe ſpecie diuerſi ſunt neceſſariò in confeſsione exponendi, etiam erunt exprimendæ huiuſmodi circunſtantiæ.

Hinc in vniuerſum deduces, quod, quotieſcunque aliquis actus ex genere ſuo malus habet oppoſitionem non ſolum ad illam virtutem, cui aduerſatur ipſe actus, ſed etiam ad aliam virtutem ſpecie diuerſam, debeat in confeſsione exprimi ſecundum vtramque qualitatem, cum diuerſificet actus in ſpecie. Quinam autem actus in particulari habeant huiuſmodi oppoſitionem, vel certam, vel dubiam latè explicabitur infrà, dum de ſingulis circunſtantijs in particulari.

ARTICULUS XIV.

An circunſtantiæ ſimplicitèr aggrauantes, vel alleuiantes ſint neceſſariò in confeſsione aperiendæ.

SUMMARIUM.

Circunſtantiæ ſimplicitèr aggrauantes non ſunt neceſſariò in confeſſione aperiendæ. 1.
Euincitur ex Concil. Trident. 2.
Concilium loquens de neceſſarijs ad hoc Sacramentum nec verbum facit de huiuſmodi circunſtantijs. 3.
Eſſet onus nimis arduum, ſi huiuſmodi circunſtantiæ eſſent exponendæ. 4.
Soluuntur nonnullæ inſtantiæ. 5.
Nullibi conſtat de tali onere. 6.
Nec circunſtantiæ alleuiantes ſunt neceſſariò aperiendæ. 7.
Euincitur ex mente D. Thomæ. 8.
Intellige, ſi alleuient intra eandem ſpeciem. 9.
An confitens maiorem numerum peccatorum illis, quæ commiſit, teneatur cognito errore illum retractare, negat Bonacina. 10.
Reijcitur idem Bonacina. 11.
Verus numerus eſt enuntiandus. 12.
Hæc opinio non ſubiacet damnationi Innocentij XI. 13.

Conclusio. Circunſtantiæ, ſiue ſimplicitèr aggrauantes, ſiue alleuiantes intra eandem ſpeciem non ſunt ex neceſſitate aperiendæ; eſſet tamen laudabile, ſi aperirentur. *D. Thomas in 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. quæſtiunc. 5. in corpore, & diſt. 41. q. 1. art. 4. in corpore, Vaſquez q. 91. art. 1. dub. 2. n. 6., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 11. punct. 1. aſſert. 6., Sairus de pænit. c. 8. n. 3.* aduerſus *Suarez diſp. 22. ſect. 3., Sotum in 4. diſt. 18. q. 2. art. 4. concl. 7., & alios.* — 1 Circunſtantiæ ſolū aggrauantes non ſunt neceſſariò aperiēdæ.

Probatur prima pars de circunſtantijs ſimplicitèr aggrauantibus ex *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 5.* vbi numerans ea, quæ neceſſariò debent confeſsioni ſubijci, mentionem facit ſolummodo de ſpeciebus, numero, & circunſtantijs mutantibus ſpeciem, nullamque de ſimplicitèr aggrauantibus, ergo, quia nullam agnouit neceſsitatem exprimendi ipſas, vt ſimplicitèr aggrauantes. Conſequentia probatur, quia, ſi Concilium talem neceſsitatem agnouiſſet, vtique expoſuiſſet, ſicuti expoſuit de mutantibus ſpeciem, quinimmo cum has incluſerit, videtur illas excluſiſſe iuxta regulam generalem iuris: *Incluſio vnius eſt excluſio alterius*; Nec præſumendum eſt, quod — 2 Euincitur ex Concil. Trid.

Con-

Digitized by Google

Concilium, quod in principio, & progreſſu huius ſeſsionis profeſſum eſt, ſe voluiſſe omnia neceſſaria ad hoc Sacramentum exponere, inconſulto omiſerit neceſsitatem harum circunſtantiarum, ſi verè eſſet talis neceſsitas.

Dices, Concilium, ſi non affirmauit expreſsè has circunſtantias eſſe aperiendas, non tamen negauit, quin potius videtur implicitè intuliſſe, cum enim ſubdiderit, circunſtantias mutantes ſpeciem eſſe aperiendas, vt Iudices de grauitate criminum rectè cenſere poſsint, & pœnam opportunam pœnitentibus pro illis imponere, videtur implicitè voluiſſe etiam aggrauantes eſſe exponendas, & hoc dependentèr à ratione adducta, cum diuerſimodè Iudex cenſere illis expreſsis poſſet, & diuerſum iudicium efformare, ac ſentiret, & efformaret, ſi non exprimerentur, & item diuerſas, & congruas delictis pœnas imponere, quinimmò antiquitùs in ſacris Canonibus pœnitentialibus de facto ſtatutæ erant diuerſæ pœnæ pro ſolis circunſtantijs aggrauantibus. Sed contra, quia, cum ibi Concilium ageret de neceſſarijs, certè expreſsè talem neceſsitatem quoad has circunſtantias expoſuiſſet, ſi illam cognouiſſet. Ad id, quod deinde ex paritate rationis intendunt Aduerſarij inferre, dicendum eſt,

3 Concilium loquens de neceſſarijs ad hoc Sacramentũ nõ meminit harum circunſtantiarum.

Concilium expreſsiſſe neceſsitatem confitendi mutantes ſpeciem, quia quoad has variatur iudicium ſubſtantialitèr, & in ſpecie, cum autem quoad aggrauantes non varietur, niſi accidentalitèr, quoad maiorem, vel minorem extenſionem, vel quantitatem, vel modum, nullam agnouit quoad has neceſsitatem, cum non pertineant in genere moris ad eſſentialem differentiam, ſed ad materialem indiuiduationem. Ad id, quod ſubditur, quoad pœnas à pœnitentialibus Canonibus ſtatutas, dicendum eſt, Eccleſiam conſueuiſſe pro illis temporibus peccata etiam venialia grauiſsimis pœnis punire, quamuis nulla eſſet neceſsitas illa clauibus ſubijciendi; vnde mirum non eſt, quod etiam graues pœnas inſtituerit pro circunſtantijs aggrauantibus, ex quo non propterea infertur, quod hæ eſſent in confeſsione aperiendæ; Ratio autem, propter quam Eccleſia tunc illas imponeret, ea fuit, vt arbitror, quia, cum tunc maximè ferueret charitas, Eccleſia per eas ad vberiorem fructum promouebat.

4 Eſſet onus vix exequibile.

Probatur ſecundò eadem prima pars, quia data ſententia obligante ad manifeſtationem circunſtantiarum ſimplicitèr aggrauantium imponeretur pœnitentibus onus quaſi importabile, & maxima conſcientijs tortura, ſiquidem exprimenda eſſet intenſio maior, vel minor actuum, maior, & minor extenſio temporis, maior, & minor quantitas in furto, antecedentia, concomitantia, & ſubſequentia ad quælibet, & ſingula peccata, quod vix poſsibile videtur; ſi enim tam deſudant Confeſſarij, & pœnitentes in perquirendis circunſtantijs mutantibus ſpeciem, & numerum peccatorum, quanto magis deſudare deberent, ſi in peccato v. g. fornicationis exprimere deberent, an tanto, vel minori prauo affectu acceſſerint, an tanto, vel minore tempore praua intentio durauerit, quot, & quænam verba, quot, & quænam oſcula, quot, & quinam tactus, quot, & quænam libidines ad eandem fornicationem præceſſerint, & qualis, & quinam affectus ſubſecutus fuerit.

Dices primò, durationem eſſe neceſſariò exprimendam, quia, ſi quis intra terminum duarum horarum v. g. diſtinctos tres aſſenſus fornicationis eliciat, tenetur diſtinctè omnes hos tres actus exprimere, ergo etiam tenebitur exprimere durationem vnius, & eiuſdem aſſenſus, ſi in eodem per duas horas perſeuerauerit, ſiquidem maior malitia in hoc ſecundo caſu apparet, quam in primo, cum in illo poſſint virtualitèr diſtingui tot actus, quot ſunt partes temporis, in quibus perſeuerat. Secundò etiam quantitatem in materia præcipuè furti; qui enim furatus eſt

5 Soluuntur nõnulla obiecta.

centum grauius peccatum videtur commiſiſſe, quam ille, qui per duas, vel tres vices furatus eſt tantum triginta, ergo, ſi tenetur illa furta per tres vices commiſſa fateri, tenebitur etiam illud furtum in tanta quantitate commiſſum explicare; quod idem dicendum eſt de maiori intenſione actus, quæ æquiualere videtur pluribus remiſſis. Sed contra, quia, vt ſuppono ex quæſtionibus Phyſicis, actiones nullo modo indiuiduantur à tempore, &, licet ex diuerſitate temporis propter interruptionem diuerſitas actionum arguatur, hæc tamen diuerſitas non eſt arguenda, quotieſcunque interuenit idem in ſpecie obiectum, idem modus tendendi potentiæ, & idem tempus continuatum, vt in caſu noſtro; vnde extenſio temporis, quamuis talis ſit, vt in ipſa poſſint plures, & plures diſtincti actus elici, quia tamen correſpondet vni, & eidem actioni, ipſam actionem non multiplicat, ſed tantum extrinſecè afficit; ex quo patet diſcrimen inter eum, qui in ſpacio duarum horarum elicit tres diſtinctos actus, & eum, qui pro eodem tempore non niſi vnum continuatum; in illo etenim peccata multiplicantur in numero ratione diuerſorum actuum, in iſto nequaquam, cum tempus ſecundum ſe non indiuiduet actiones, quæ per ſe conſtituuntur, & ſunt indifferentes, vt correſpon-

reſpondeant huic, vel illi temporis differentiæ maiori, vel minori. Ad ſecundum dico eum, qui furatus eſt centum nummos aureos, grauius peccatum obiectiuè commiſiſſe, quam qui furatus eſt triginta tribus diſtinctis vicibus, non tamen grauius in ſpecie, nec multiplex in numero, maior autem grauitas in obiecto, niſi hoc ſit ſpecie morali diuerſum, non eſt exprimenda, ſed tantum peccatorum numerus, qui multiplicatur ratione actuum diuerſorum, non ratione maioris, vel minoris quantitatis eiuſdem obiecti. Ad tertium dicendum eſt, quod illa maior intenſio conſtituit quidem maiorem grauitatem in eodem actu accidentalem, & intenſiuam, non autem multiplicitatem numericam, nec grauitatem ſpecificam.

Probatur tertiò eadem prima pars. Præceptum confeſſionis habendæ eſt poſitiuum iuxta voluntatem Chriſti Domini nobis declaratam, vel per Sacram Scripturam, vel per aliquam Eccleſiæ traditionem, vel per definitionem Conciliorum, ſed de voluntate Chriſti præcipiente confeſſionem circunſtantiarum aggrauantiũ, nec per Sacras Scripturas conſtat, cum aſſignari nequeat textus, qui hoc indicet, nec per Eccleſiæ traditionem, quia, nec de hac conſtat, cum ſatis viguerit in eadem Eccleſia conſtans opinio, quod non ſit neceſſitas illas exprimendi, quæ opinio certè non poſſet adeſſe, ſi Eccleſiæ eſſet traditio contraria, cùm traditiones Eccleſiæ, etiam ſi Scriptura clarà nequeant probari, ſint tamen tantæ auctoritatis quanta eſt ſacra pagina vnde *Apoſtolus ſecunda ad Theſſalon.* 2. dixit. *Itaque Fratres Cuſtodite traditiones ſeniorum, quas didiciſtis, ſiue per ſermonem, ſiue per Epiſtolas noſtras*; & *Concil. Trident. ſeſſ. 6. c.* 1. anathematizat, qui traditiones contempſerit tum ad fidem, tum ad mores attinentes; Nec item per definitiones Conciliorum, cum etiam de his non appareat, quinimmò ipſum Concilium Trident. ſupra allegatum numerans, quæ de neceſſitate ſunt confitenda, nullam de his mentionem facit, ſed ſolum de circunſtantijs mutantibus ſpeciem.

6 Nullibi conſtat de tali onere.

Probatur iam ſecunda pars de circunſtantijs alleuiantibus intra eandem ſpeciem. Confeſſio ex genere ſuo eſt voluntaria ſui ipſius accuſatio ad humiliandum potius peccatorem, quam excuſandum, ergo, ſi hic non tenetur circunſtantias aggrauantes, quæ maximè conferunt ad humilitatem, & confuſionem, exponere, multo minus tenebitur alleuiantes manifeſtare; cum hæ potius deſeruiant ad diminuendam humilitatem quoquo modo requiſitam ad eandem confeſſionem Sacramentalem; ſic quamuis metus grauis, & vehemens ſollicitatio ad peccatum minuant notabilitèr grauitatem eiuſdem, & quamuis quis occidens virum in adulterio deprehenſum cum propria vxore, minus grauitèr peccet, ac, ſi occidat extra talem circunſtantiam, nihilominus ſatiſfacit confeſſioni ille, qui non exprimendo metum ſibi incuſſum, vel ſollicitationem, ſolum exprimit fornicationem commiſſam, & ille, qui non expreſſa circunſtantia adulterij confitetur homicidium patratum.

7 Nec circunſtãtiæ alleuiantes ſunt neceſſario exponẽdæ.

Probatur ſecundò eadem ſecunda pars ex mente *D. Thomæ in 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. quæſtiunc. 5. in corpore*, vbi hæc expreſſè habet. *Circunſtantias verò, quæ in aliud genus peccati non trahunt, non tenetur homo confiteri, ſicut, nec peccata venialia, licèt ſit laudabile, quod ea confiteatur; eadem enim ratio videtur eſſe de huiuſmodi circunſtantijs, ac de venialibus peccatis.* Quibus poſitis ſic argumentor. Peccata venialia non tenetur quis confiteri ſecundum omnes circunſtantias, ſiue aggrauantes, ſiue alleuiantes, ſicuti, nec ipſa venialia tenetur exponere, ergo, nec tenetur exponere circunſtantias præciſè aggrauantes, ſeu alleuiantes ſecundum qualitatem maioris, vel minoris grauitatis, cum eadem ex mente S. D. ſit ratio de circunſtantijs, quæ non trahunt ad aliud genus peccati, ac de venialibus.

8 Euincitur ex mente D. Thomæ.

Dixi, *intra eandem ſpeciem*, nam, ſi ita alleuiarent, vt efficerent peccatum veniale, quod alioqui eſſet mortale præciſa tali circunſtantia, vel fortè ex illa circunſtantia peccatum ceſſaret eſſe peccatum, tunc certè non videtur eſſe negandum talem circunſtantiam alleuiantem eſſe ex neceſſitate exponendam; tum quia ingereret illam reticendo diuerſum in ſpecie iudicium in Confeſſario ab illo, quo res eſſet in ſe; tum quia proderet ſuam famam apud eundem Confeſſarium, ſicuti proderet, qui conficeretur peccatum, quod non commiſit; Neque dicas, ſi quis in confeſſione certum numerum peccatorum expreſſit, qui ſit maior illis, quæ reuera commiſit, non tenetur poſtea cognito errore illum fateri in altera confeſſione, vt tradit *Bonacina de Sacrament. pœnit. diſp. 5. ſect. 2. punct. 3. prop. prima n. 7. verſ. ſi verò bona fide*, quamuis, ſi minorem numerum enuntiauerit in prima confeſsione, teneatur peccata, quorum numerum omiſit, in altera explicare, ergo etiam non tenebitur in confeſsione explicare circunſtantiam, quæ alleuiaret peccatum talitèr, vt de læthali transferret illa enuntiata in veniale. Conſequentia probatur, quia, ſicuti in primo caſu exponit clauibus plura peccata ab illis, quæ commiſit, ita in

9 Intellige, ſi alleuient intra eandem ſpeciem

10 Sententia Bonacinæ aſſerens expreſſo maiori numerò hũc eſſe reuocãdum.

hoc

Digitized by Google

hoc ſecundo exponit eadem ſecundum rationem, ſecundum quam non commiſit, & in vtroque caſu ſe ipſum aggrauando, ergo, ſicuti in primo caſu non tenetur minorem numerum in altera confeſſione aperire, nec tenebitur in iſto ſecundo caſu illam circunſtantiam alleuiantem exponere. Contra enim, quia in primis aſſumptum non ita verum eſt, vt ſupponit Bonacina; ex ſuppoſitione etenim, quod circunſtantiæ alleuiantes, quando mutant peccatum, vt efficiant veniale, quod alioqui eſſet mortale, ſint in confeſſione aperiendæ, vt fatetur ingenuè ipſe *Bonacina dicta diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. diffic. 3. prop. 1. n. 4.* non video, cur, ſi iſtæ ſunt exponendæ, non ſit etiam in ſecunda confeſſione aperiendus error maioris numeri peccatorum, qui contigit in prima; nec valet ratio eiuſdem *Bonacinæ d. punct. 3. n. 7. verſ. ſi verò bona fide*, quod non ſit aperiendus in altera confeſſione error circa maiorem numerum enuntiatum in prima, eo quia abſolutio lata in prima circa maiorem numerum intelligatur etiam lata circa minorem in maiori contentum; Non valet, inquam, quia etiam in confeſſione peccati ſine illa circunſtantia minor grauitas continetur in maiori, & tamen iuxta eundem Bonacinam hæc circunſtantia eſt aperienda.

11 **Reijcitur idẽ Bonacina.**

Deinde conſideratio eiuſdem Bonacinæ, quod maior numerus enuntiatus in prima confeſſione proceſſerit bona fide, non euacuat difficultatem, quia illa bona fides efficit quidem, quod non fuerit inualida prima confeſſio, non autem efficit, quod verus numerus cognito errore non ſit aperiendus in altera confeſſione cum retractatione erroris, ſicuti, ſi bona fide enuntiauerit minorem numerum ab illo, quem re vera commiſit, fit quidem, quod non ſit inualida confeſſio, non autem, quod cognito errore non teneatur numerum omiſſum enuntiare; tam etenim eſt onus confitendi numerum peccatorum, qui verè commiſſus eſt, quam non confitendi peccata non commiſſa; atque in hoc arbitror conſentire quotquot ſuſtinent circunſtantias alleuiantes, quæ transferunt peccatum in aliud genus, eſſe aperiendas in confeſſione.

12 **Verus numerus eſt enuntiandus.**

Aduerſus ea, quæ hactenus dicta ſunt præcipuè quoad circunſtantias aggrauantes videtur militare damnatio per Innocẽtiũ XI. propoſitionis primæ qua dicebatur; *Non eſſe illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiori*; non enim negari poteſt, quod ſit tutior opinio aſſerens has circunſtantias eſſe aperiendas, cum illis expreſſis certum omnino ſit, validum eſſe Sacramentum nemine diſceptante, illis non expoſitis, non ita certum ſit, cum plerique tali opinioni refragentur. Sed ad hæc latè reſpondet *Cardenas in ſua Criſi Theologica diſſert. 2. c. 6. art. 3. q. 1.*, qui ſcripſit poſt damnatas propoſitiones ab Innocentio XI., & eſt cõmunitèr receptus, qui propterea videndus eſt. Nec arbitrandum eſt, hanc noſtram opinionem comprehendi ſub illa damnatione, cum ſit munita præſidio Concil. Trident.

13 Hæc opinio non ſubiacet damnationi Innocẽtij XI.

ARTICULUS XV.

An ſaltem ratione alicuius annexi circunſtantiæ aggrauantes ſint in confeſſione aperiendæ.

SUMMARIUM.

Exponitur ſtatus controuerſiæ. 1.
Rationes ſuadentes huiuſmodi circunſtantias non poſſe reſeruari. 2.
Ratione reſeruationis circunſtantia annexa peccato lethali eſt in confeſſione aperienda. 3.
Reſeruatio afficit concretum peccati affectum illa circunſtantia. 4.
Incongrua emanantia ex oppoſita ſententia. 5.
Reſeruatio aufert facultatem à Confeſſario abſoluendi. 6.

Difficultas potiſsimum procedit in caſu, quo actui ſecundum ſe non ſit impoſita, vel reſeruatio, vel excommunicatio, ſed eidem dumtaxat, vt affecto tali, vel tali circunſtantia aggrauante, vt ſi furto v. g. in tanta quantitate determinata puta mille aureorum ſit annexa, vel excommunicatio, vel reſeruatio, an ſcilicet tunc talis circunſtantia ratione excommunicationis, vel reſeruationis ſit ex neceſsitate in confeſſione aperienda.

1 **Status quæſtionis.**

Videtur prima fronte dicendum, non poſſe huiuſmodi circunſtantias reſeruari, nec ſubijci excommunicationi, ſicuti, nec poſſunt reſeruari, nec eidem excommunicationi ſubijci peccata venialia, de quibus pariformitèr loquitur *D. Thomas in 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. quæſtiunc. 5. in corpore*, ac proinde non eſſe ex neceſsitate clauibus ſubijciendas, quandoquidem, cum huiuſmodi circunſtantiæ non ſint materia neceſſaria confeſsionis poteſt pænitens eas in eadem confeſſione præterire, nec reſeruatio poteſt inducere obligationem eas ſubijciendi, cum non augeat malitiam, nec excommunicatio videtur poſſe eas afficere, cum non transferat eas de ſpecie ad ſpeciem, & propter delicta leuia non videatur congruè imponi. Nihilominus ſit

2 Rationes ſuadentes huiuſmodi circunſtantias nõ poſſe reſeruari.

Digitized by Google

Concluſio. Ratione annexi nempè reſeruationis, vel excommunicationis circunſtantia aggrauans peccatum læthale eſt confeſsioni ſubijcienda. In hoc conſentiunt *Ghetius verb. circunſtantia, §. quas circunſtantias teneatur homo confiteri ſub num. 23. verſ. confeſſio circunſtantiarum propè medium. Nauarrus in man. c. 6. num. 8., Henriquez lib. 2. de pænit. c. 7. n. 2., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. §. 3. diffic. 3. prop. 2. num. 5. in reſp. ad obiect. 4. in fin.*

3 Ratione reſeruationis eſt aperienda.

Ratio ex eo deducitur primò, quod ſuperior reſeruans, & excommunicans non reſeruat præciſè illam circunſtantiam aggrauantem, nec præciſè propter illam excommunicat, ſed reſeruat totum conflatum ex actu ipſo ſubſtantiali peccaminoſo, & illa circunſtantia, & contra illud ſtatuit excommunicationem; totum autem illud conflatum poteſt eſſe ſubiectum excommunicationis, & reſeruationis, ergo ſuppoſita reſeruatione, & excommunicatione, quæ ferri poteſt in illud conflatum, hoc erit clauibus exponendum. Neque dicas, quod, quamuis totum illud conflatum poſsit eſſe ſubiectum reſeruationis, & excommunicationis, pænitens tamen non teneatur totum illud conflatum in confeſſione exprimere, cum expreſſo actu ſubſtantiali poſsit reticere circunſtantiam, vtpotè merè aggrauantem; contra enim impugnaberis, quia, quamuis ſecundum ſe non teneatur illam circunſtantiam exprimere, tenetur tamen quando ſimul cum actu ſubſtantiali conſtituitur ſubiectum reſeruationis, & ſic, ſi non ratione ſui, ratione connexi videtur obligari.

4 Reſeruatio non eſt præciſè ob circunſtātiā, ſed ob eandem ſimul cū peccato.

Probatur ſecundò, quia ſemel dato, quod etiam ratione annexæ reſeruationis, ſeu excommunicationis non eſſet obligatio confitendi peccatum in ſubſtantia læthale cum circunſtantia aggrauante, actum eſſet de reſeruationibus, quod ſic probo. Reſeruatio vtpotè ex genere ſuo odioſa intelligenda eſt de actu vſquequaque completo, & perfectè elicito, vnde, ſi aliquid deficit à complemento actus, ipſa reſeruatio non intelligitur obligare; Quo poſito per varios caſus diſcurrendo ſic procedo. Demus, quod ſit reſeruatus inceſtus in primo, & ſecundo gradu; ſupponamus vlterius iuxta ſententiā ſatis communem gradus conſanguinitatis non differre ſpecie; tunc ſic; inceſtuoſus in primo, vel ſecundo grbdu, ſi non teneretur fateri circunſtantias aggrauantes, quantumuis ſimul cum actu ſubſtantiali reſeruatas, poſſet non exprimere primum, & ſecundum gradum, & ſolum dicere commiſi inceſtum, & ecce deluſa reſeruatio. Item demus, quod in aliqua Diæceſi ſit reſeruatum furtum in certa quantitate, puta mille aureorum; ſi non tenetur exprimere quantitatem aggrauantem, ſed ſolum ſubſtantiam actus læthalitèr peccaminoſi, poſſet dicere commiſi furtum in quantitate ſufficienti ad læthale, & reticere quantitatem reſeruatam, & ecce iterum deluſa reſeruatio. Vlterius data ſententia, quod reſeruatio ſodomiæ ſine alio afficiat ſolum agentem, & non patientem, & item, quod peccatum agentis, & patientis non differat ſpecie, ſed tantum ſecundum circunſtantiam aggrauantem reſpectu agentis, poſſet hic ſolum dicere ſodomiam commiſi, & non exprimere qualitatem agentis, & ecce item deluſa eadem reſeruatio. Quis autem hæc diceret ſine horrore? ergo fatendum eſt, quod quando peccato ſimul cum circunſtantia aggrauante eſt annexa reſeruatio, vel excommunicatio, illa ſit exprimenda.

5 Incongrua, quæ ex oppoſita ſententia ſequerentur.

Actum eſſet de reſeruationibus.

Dices, annexa reſeruatio, nec transfert peccatum in aliam ſpeciem, nec multiplicat numero, ergo non efficit, vt ille circunſtantia aggrauans ſit neceſſario in confeſſione aperienda, cum ſolæ ſpecies, numerus, & circunſtantiæ mutantes ſpeciem ex neceſſitate ſint exponendæ. Sed contra, quamuis reſeruatio non multiplicet peccatum, nec in ſpecie, nec in numero, aufert tamen poteſtatem à Confeſſario, ne poſſit abſoluere; vnde, ne pænitens ſubiaceat inualiditati confeſſionis, tenetur illam circunſtantiam aperire.

6 Reſeruatio aufert facultatem abſoluendi.

ARTICVLVS XVI.

De circunſtantijs in particulari, prout ſpeciem mutant, vel ſolum aggrauant.

QVamuis ex præactis principijs poſſit ſufficientèr innoteſcere in caſibus etiam particularibus, quænam ſint mutantes ſpeciem, & quænam ſimplicitèr aggrauantes, & propterea quænam ex neceſſitate ſubijciendæ confeſſioni, at quænam non; nihilominus ad vberiorem, & clariorem notitiam placet per capita, quæ communitèr aſſignantur, eas inueſtigare. Septem autem ſunt capita, quæ nouerunt DD. huiuſmodi circunſtantiarum. Primum eſt ratione perſonæ, quæ peccat attenta eius qualitate, & conditione. Secundum ratione rei, ſeu obiecti, circa quam, ſeu quod peccat. Tertium ratione loci, vbi peccatum commiſſum ſit. Quartum ratione concomitantium, ſeu coadiuuantium ad peccatum. Quintum ratione finis, ob quem factum eſt. Sextum ratione modi, quo fit; Septimum ratione temporis. Hæc omnia capita illo verſi-

Summa contra verſibiliū ſub hoc titulo.

Digitized by Google

verſiculo continentur.

Quis, Quid, Vbi, quibus auxilijs, Cur, Quomodo, Quando.

Hæc omnia nos in præſenti adamuſſim, & ex profeſſo examinabimus ſub præſenti titulo, quem maioris claritatis gratia in plures §. diuidemus, in quorum ſingulis ſingula capita enucleabimus.

---

§. I.

Explicatur prima circunſtantia deſumpta ex qualitate perſonæ importata per ly *Quis*.

SVMMARIVM.

Per ly Quis *importatur non ipſa perſona, ſed eius qualitas.* 1.

Obſtrictus duplici voto, vel vtroque ſolemni, vel altero ſolemni, altero ſimplici caſtitatis hæc violans non contrahit duplicem in ſpecie malitiam. 2.

Ius, quod acquirit Religio in ſubditum ratione voti ſolemnis ſuperaddit ſolum ius delinquentem puniendi. 3.

Ex multiplicatione præceptorum præciſè non multiplicantur peccata. 4.

Sententia docens obſtrictum voto, & iuramento ſeruandi caſtitatem non contrahere diuerſam malitiam, ſi delinquat contra eandem. 5.

Sententia docens delinquentem contra votum, & iuramentum contrahere diuerſam malitiam præfertur. 6.

Delictum eſt contra diuerſam rectam rationem. 7.

Soluuntur rationes oppoſitæ ſententiæ. 8.

Maſculus primo fornicans non tenetur in confeſſione exprimere qualitatem virginitatis amiſſæ. 9.

Sententia docens fæminam, quæ conſenſit, non teneri illam qualitatem exprimere. 10.

Sententia docens teneri. 11.

Si fæmina conſenſit, & non fuerit ſub cura parentum probabilius non tenetur. 12.

Fæmina habet ius ad ſuam integritatem. 13.

Si tam fæmina, quam parentes conſenſerint non tenetur illam circunſtantiam aperire. 14.

Si fæmina conſenſerit diſſentientibus parentibus tenetur. 15.

Accedens ad virginem, & frangens clauſtrum, & non ſeminans intra illud, an contrahat malitiam deflorationis. 16.

Probabilius contrahit. 17.

Sponſi ante matrimonium inter ſe fornicantes non tenentur circunſtantiam ſponſalium aperire. 18.

An, ſi ſponſa fuerit per vim oppreſſa à ſponſo hic contrahat ſpeciem ſtupri duplex ſententia probabilis. 19.

Si alter ex ſponſis fornicetur cum alio probabilius tenetur circunſtantiam ſponſalium aperire. 20.

An Confeſſarius fornicans cum pænitente teneatur hanc circunſtantiam aperire triplex ſententia. 21.

Regulariter non tenetur. 22.

Exceptio ad prædicta. 23.

Fidelis fornicans cum infideli tenetur circunſtantiam hanc aperire. 24.

Coniugatus cognoſcens ſodomiticè aliam fæminam, vel puerum tenetur exprimere ſe eſſe coniugatum. 25.

Lædit ius alterius ſuæ coniugis. 26.

Non valet argumentum à ſimplici pollutione deductum, & quarè. 27.

Cognoſcens propriam vxorem ſodomiticè vltra peccatum contra naturam contrahit aliam malitiam. 28.

Cognoſcens, vel maſculum, vel aliam fæminam non tenetur aperire, an fuerit maſculus, an fæmina. 29.

Ratione tamen annexi quandoque tenetur, & quando. 30.

Cognoſcens ſodomiticè propriam vxorem contrahit malitiam ſupra peccatum contra naturam in confeſſione aperiendam. 31.

Linea, & cognatio multiplex. 32.

Non tenetur inceſtuoſus exprimere lineam rectam. 33.

Ex indiſpenſabilitate non arguitur diuerſa malitia. 34.

Idem eſt motiuum prohibitionis pro linea recta, ac pro tranſuerſali. 35.

Conſanguineus fornicans cum conſanguinea non tenetur exprimere gradum conſanguinitatis. 36.

Tenetur tamen quandoque ratione adiuncti. 37.

Non tenetur exprimere, an cognatio ſit naturalis, an legalis, an ſpiritualis. 38.

Soluitur obiectum de cognatione ſpirituali. 39.

Nec tenetur exprimere, an perſona, cum qua peccauit, fuerit conſanguinea, an affinis. 40.

Nomine perſonæ hìc non intelligimus perſonam ſimpliciter efficientem, nam hæc ad actionis ſubſtantiam pertinet, ſed intelligimus qualitatem, ſeu ſtatum perſonæ peccantis, an ſcilicet ſit perſona libera, an coniugata, an ſit Religioſa, & obſtricta voto caſtitatis, an ſæcularis, an conſanguinea, vel affinis, an matrimonio copulata, an ſoluta, & ſimilia, quæ qualitates in ordine ad aliqua crimina diuerſificant peccata in ſpecie, & ſunt neceſſariò in confeſſione aperiendæ. Circa quas qualitates multæ inſurgunt diffi- 1 *Ly Quis importat qualitatem perſonæ.*

difficultates, quas hìc breuitèr expendo:

Prima eſt, an perſona obſtricta duplici voto caſtitatis, altero ſimplici emiſſo ante profeſſionem, altero ſolemni emiſſo in eadem profeſſione, vel duplici ſolemni, altero in profeſſione ſolemni, altero in ſuſceptione ordinis Subdiaconatus contrahat duplicem in ſpecie malitiam, ſi peccet contra caſtitatem, quæ propterea ſit in confeſſione aperienda, an vnicam tantum magis grauem, non ex neceſſitate explicandam in eadem confeſſione.

2 Obſtrictus duplici voto non contrahit duplicē in ſpecie malitiā.

Reſpondeo, in neutro caſu contrahere malitiam ſpecie diuerſam, nec teneri delinquentem huiuſmodi votis obſtrictum vtrumque in confeſſione explicare, ſi deliquerit contra caſtitatem, ſed ſufficere, ſi dicat. Peccaui peccato fornicationis contra caſtitatem, cuius voto teneor. *Bonacina de pœnit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. diffic. 3. prop. 3. n. 13.* Ratio in vniuerſum eſſe poteſt, quia vtrumque votum reſpicit vnam, & eandem in ſpecie virtutem caſtitatis, ergo peccata eidem oppoſita non diuerſificantur in ſpecie, nam ex ſuperius dictis diuerſitas ſpecifica peccatorum non deſumitur, niſi per oppoſitionem ad diuerſas in ſpecie virtutes.

Dices, per votum ſolemne vouentem non ſolum obligari Deo ratione fidelitatis eidem promiſſæ, ſed etiam Religioni ratione iuris in eandem tranſlati per idem votum, vnde per actum eidem oppoſitum duplex contrahitur malitia, altera contra virtutem fidelitatis, altera contra iuſtitiam; & ſicuti per actum adulterij committitur peccatum ſpecie diuerſum à ſimplici fornicatione, eo quia violatur ius acquiſitum alteri coniugi ſupra corpus eius, qui deliquit in adulterio, ita per actum luxuriæ commiſſum ab eo, qui obſtrictus eſt voto ſolemni caſtitatis committitur peccatum ſpecie diuerſum à ſimplici actu luxuriæ, eo quia violatur ius tranſlatum in eandem Religionem.

3 Quodnā ius acquirat Religio ratione voti ſolemnis.

Sed contra, quia illa obligatio erga Religionem non inducit nouum ius diſtinctum ab eo, quod per votum tranſlatum eſt in Deum; ſed tantum addit punibilitatem, ſeu ius puniendi transfert in Religionem tanquam in Dei miniſtram, ratione iuris Dei violati; cuius veritatis ſignum eſt manifeſtum, quod Religio nullum habet dominium in corpore Religioſorum, cum de illis non poſſit pro libertate diſponere, ſed tantum ius quoddam habet prælationis, quale habet Iudex ad conſeruandam Rempublicam in obſeruatione legum ſui Principis, in quarum læſione, ſicuti poteſt Reum punire propter iniuriam factam, vel Principi, vel communitati, in cuius fauorem facta eſt lex; ita poteſt Religio delinquentes contra votum punire propter iniuriam affectiuam, vt ita dicam, irrogatam Deo in læſione promiſſionis factæ per votum ipſi Deo; nec valet argumentum deductum ex adulterio, quia in iſto læditur ius proprium, quod habet alter coniux in corpus eius, qui mæchatus eſt.

4 Ex multiplicatione præcepti non multiplicantur peccata.

Ratio ſecundò eſt, quia, ſi per vnum, & eundem actum violaretur duplex præceptum circa eandem virtutem non multiplicaretur peccatum, nec in ſpecie, nec in numero, nec conſurgeret obligatio manifeſtandi vtrumque præceptum violatum; vt videre eſt in furto, quod eſt contra præceptum naturæ vetantis, ne quis ſuo iure priuetur, contra præceptum Diuinum Decalogi. *Non furaberis*, & contra præceptum Eccleſiaſticum, & ciuile, in quorum præceptorum violatione multiplex peccatum non conſurgit, nec oritur obligatio manifeſtandi omnia præcepta; Hoc idem videre eſt in violatione ieiunij pro die Quadrageſimæ, in qua occurreret peruigilium alicuius Sancti de præcepto, in qua violatione non contrahitur duplex malitia neceſſario in confeſſione aperienda, ergo non multiplicatur etiam peccatum ex eo, quod violetur duplex votum, quod vtrumque reſpicit eandem virtutem.

5 Sententia docēs peccantem contra votū, & iuramētum nō contrahere diuerſam malitiā.

Secunda difficultas eſt, an obſtrictus voto caſtitatis, ſi votum firmet iuramento, & poſtea contra illud peccet, teneatur in confeſſione explicare tum votum, tum iuramentum violatum. Videtur prima fronte dicendum, non teneri vtrumque exprimere, ſed ſufficere, ſi dicat *Fornicatus ſum habens votum caſtitatis*, quia tam iuramentum, quam votum reſpicit virtutem caſtitatis, in quam vtrumque reſoluitur, & ſicuti, ſi Prælatus præcipiat aliquid ſubdito ſub obedientia, hic tranſgrediens præceptum non peccat duplicitèr contra Religionem, & contra obedientiam, quia per obedientiam aliquid præcipitur, quod ratione voti fit materia Religionis, vt notant *Villalobos tom. 1. tract. 9. dub. 36. n. 14.*, *Perez in reg. D. Benedicti c. 5. n. 23.*, *Diana part. 1. tract. 7. reſol. 16.*, *& part. 3. tract. 4. reſol. 63.* ita, qui tranſgreditur votum iuramento firmatum caſtitatis, non intelligitur peccare duplicitèr, eo quia ratione voti iuramentum fit materia Religionis. Nihilominus.

6 Contraria ſententia præfertur.

Reſpondeo, vtrumque eſſe in confeſſione aperiendum. In hoc videtur conſentire *Azorius Inſt. mor. part. 1. lib. 4. c. 2. q. 6. circa fin.* Id ipſum ſentire tenetur *Nauarrus c. 12. n. 4.*, dum abſolutè ſuſtinet, quod violans duo præcepta, contrahat duo peccata, quod nos non probamus ex violatione præcisè duorum præceptorum; vnde, ſi

Digitized by Google

de, ſi hoc ſtatuit in ordine ad duo præcepta, à fortiori debet ſtatuere, quando peccatum eſt contra votum, & contra iuramentum.

Probatur. Peccata ſpecie differunt etiam per præcepta, quandò habent certam, & diuerſam ſpeciem cum recta ratione repugnantem, ſed actus ille fornicationis habet repugnantiam cum diuerſa in ſpecie recta ratione, ſi quidem opponitur virtuti Religionis ratione voti, & fidei ratione iuramenti, vtpotè repugnans veracitati Dei, quem vocat in teſtem operis adimplendi,

7 quod non adimplet, ergo &c. Confirmatur, quia diuerſimodè affectiuè læditur Deus per violationem voti, ac per fractionem iuramenti; per illam enim læditur, vt Dominus, cum ratione voti ſpeciali iure acquiſierit Dominium integritatis vouentis, per iſtam vero læditur, vt verax, cum vocetur, vt teſtis operis adimplendi, quod non adimplet.

Delictū eſt contra diuerſam rectam rationē.

Nec obſtant, quæ pro aduerſa parte afferebantur; quamuis enim tam votum, quam iuramentum feratur in caſtitatem, ſecundum ſe tamen important diuerſam in ſpecie oppoſitionem ad diuerſam rectam rationem, quod ſufficit ad inducendam diuerſitatem ſpecificam in peccato; nec

8 exemplum de Prælato præcipiente aliquid ſubdito ſub obedientia aliquid euincit; nam Prælatus eſt miniſter Dei deputatus ad executionem voti eliciti à ſubdito in Profeſſione, & iuris Deo ratione eiuſdem voti acquiſiti; vnde eius Prælati præceptum eſt pediſſequum voto, vnde mirum non eſt, quod non multiplicet peccatum, ſi tranſgrediatur; in caſu autem, de quo hic loquimur, vouens per iuſiurandum, quod præſtitit, nouam obligationem ex nouo titulo ſibi inducit, eoque diuerſo, ſicque votum, & iuſiurandum tranſgrediens non eſt, cur non contrahat diſtinctam malitiam. Quamobrem in hoc conſiderandum eſt, quod primò onus ex genere ſuo eſt non violandi caſtitatem opere illicito; ſecundò, quod nouum onus conſurgit eandem ſeruandi ratione voti; tertiò, quod aliud conſurgit ex iureiurando, per quod nouo titulo Deus læditur, vt ſupra.

Soluuntur rationes oppoſitæ ſententiæ.

Tertia difficultas eſt, an virgo primo fornicans teneatur in confeſſione exprimere circunſtantiam virginitatis amiſſæ. Procedit difficultas, tam de maſculo, quam de fœmina; potior tamen ratio dubitandi eſt de fœmina propter violationem clauſtri virginalis, quæ conſequitur ad violationem, & videtur conſtituere ſpeciem ſtupri, quam ſpeciem definit *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 154. art. 1., & 6. in corp.* dicens eſſe *concubitum viri cum fœmina virgine, quo virginalis carnis integritas corrumpitur.*

9 Reſpondeo primò. Maſculus primo fornicans non tenetur circunſtantiam virginitatis amiſſæ exprimere in confeſſione *Suarez diſp. 21. ſect. 4. n. 7., Caietanus ſecunda ſecundæ q. 154. art. 1., & in ſumma verb. ſtuprum, Toletus lib. 5. c. 11. n. 1., Reginaldus lib. 2. n. 128., Coninchus diſp. 2. dub. 4. n. 19., Sotus in 4. diſt. 18. q. 2. art. 4., Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 9. art. 2. dub. 3. concl. 3.*

Maſculus primo fornicans non tenetur in confeſſione exprimere qualitatem virginitatis amiſſæ.

Probatur, quia licet maſculus primo fornicando amittat quandam laureolam irreparabilitèr, non tamen amittit aliquam corporis integritatem diuerſam ab ea, quam amitteret in quacunque alia ſucceſſiua fornicatione, vnde non eſt aſſignabile, in quo conſiſtat illa diuerſa malitia primæ fornicationis à cæteris ſubſequentibus, ergo nulla eſt neceſſitas illam circunſtantiam virginitatis amiſſæ explicare in confeſſione. Confirmatur primò, quia non eſt aſſignabile, ad quam ſpeciem luxuriæ diſtinctam à ſimplici fornicatione reducatur illud primum peccatum fornicationis in maſculo; nam, ſi eſſet aſſignabilis, eſſet ſtuprum; ſed hoc non, cum hoc ſolum poſſit conſiderari in fœmina, quæ patitur virginalis carnis integritatis diminutionem, non in maſculo, qui eandem non patitur, prout ſentiunt *Suarez, Reginaldus, Coninchus ſupra allegati*, & vlterius *Henriquez lib. 5. c. 8. n. 2., Nauarrus c. 16. n. 3.* Confirmatur ſecundò, quia primò peccans poſt ſuſceptum baptiſmum non tenetur exprimere circunſtantiam innocentiæ baptiſmalis ammiſſæ, ergo &c.

10 Loquendo de fœmina virgine primò violata inuenio DD. acritèr inter ſe dimicantes; dum aliqui volunt, quod, ſi contra conſenſerit in fornicationem, non contrahat diuerſam in ſpecie malitiam ab eadem fornicatione, nec teneatur illam circunſtantiam explicare; atque iſti ſunt *Suarez tom. 4. diſp. 22. ſect. 4., Nauarra de reſtit. lib. 2. c. 3., Vaſquez opuſ. de reſtit. c. 3. §. 1. dub. 1. n. 6., & prima ſecundæ diſp. 112. c. 1. n. 1., Diana part. 1. tract. 7. reſol. 11., & part. 2. tract. 17. reſol. 12.* Rationem ex eo deſumunt, quod in tantum ſtuprum conſtituit ſpeciem diſtinctam peccati, in quantum opponitur diuerſæ in ſpecie virtuti a caſtitate, nempè iuſtitiæ, quæ violatur ratione iniuriæ, quæ fit fœminæ virgini; eidem autem conſentienti nulla fit iniuria; Quod, ſi dicatur, iniuriam fieri parentibus, ſub quorum cura illa fœmina reperitur, ratione cuius iniuriæ contrahitur diuerſa malitia; ſtatim reſpondent, quod parentes nullum habent ius in integritatem illius fœminæ, cum ipſa ſit abſolutè

Sententia aſſerens fœminam conſentientem primæ fornicationi non teneri eā exprimere.

iure Domina ſuæ integritatis; quod, ſi inde parentes referunt aliquod dedecus, hoc non eſt ex aliquo iure ipſorum violato, ſed ex conditione conſanguinitatis &c.

Ex aduerſo *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 154. art. 6. in corpore, & ibi Caietanus ad primum dubium, Graſſius prima part. deciſ. lib. 2. c. 79., Azorius tertia part. lib. 5. c. 5. q. 1., Fillìutius tract. 30. n. 61., & 66., Corradus tom. 2. q. 171., Silvius ſecunda ſecundæ q. 154. art. 6.* ſuſtinent, tam maſculum, quam fœminam fornicantes adinuicem, quatenus maſculus, ſiue ipſe ſit virgo, ſiue non, fornicetur cum fœmina virgine ipſius integritatem violando, contrahere diuerſam in ſpecie malitiam a ſimplici fornicatione. Ratio eſt, quia *D. Thomas loc. cit.* definit ſtuprum per hoc, quod ſit illicita virginum defloratio ſub cura parentum exiſtentium, ex qua definitione duo infert; primum, quod in tali violatione conſurgat duplex quodamodo deformitas, altera ex parte puellæ, quæ ex hoc, quod violatur nulla pactione coniugali præcedente, impeditur à legitimo matrimonio conſequendo, & ponitur in via meretricandi, à qua retrahebatur, ne ſignaculum virginitatis amitteret, altera ex parte parentum quibus demandata eſt cura cuſtodiendi integritatem virginis iuxta illud Eccleſiaſtici 7. *Filiæ tibi ſunt; ſerua corpus illarum*, ergo, cum illa conſurgat deformitas ſupra ſimplicem fornicationem, diuerſa etiã conſurgit malitia. Quod, ſi dicatur, quod nec puellę, nec parentibus inferatur iniuria, ſi tam ipſa, quam parentes conſentiant, cum ſcienti, & conſentienti non inferatur iniuria, & quamuis parentes diſſentiant illa conſentiente, adhuc tamen non patiantur iniuriam, cum illa ſit domina ſuæ integritatis, non iſti; ſtatim aſſertores huius ſententiæ aſſerunt primo, quod ipſa non ſit domina ſuæ integritatis, ſicut nec vitæ; parentes tamen ſint cuſtodes illius, qui propterea patiuntur iniuriam. Secundò, quod, quamuis tam ipſa puella, quam parentes conſentiant, minuant quidem peccatum deflorantis, non tamen tollant, addita etiam ratione, quia, cum dominium integritatis puellæ, nec ſit penes ipſam, nec penes eius parentes, conſenſus ipſorum non tollat, quin in violatione eiuſdem inferatur iniuria, ſicuti, ſi quis conſentiat, quod ipſi amputetur manus, cum non ſit Dominus eiuſdem, non tollitur, quin per amputationem manus eidem iniuria inferatur. Quid iam in hac controuerſia concludendum?

11 Sententia docens teneri et exprimere.

Reſpondeo primò, ſi illa fœmina virgo non fuerit ſub cura parentum, & conſenſerit fornicationi, probabilius eſt, non contrahere diuerſam in ſpecie malitiam à ſimplici fornicatione. In hoc conſentiunt omnes pro prima opinione allegati. Probatur, quia in tantum ſtuprum conſtituit diuerſam in ſpecie malitiam à ſimplici fornicatione, in quantum opponitur diuerſæ in ſpecie virtuti à caſtitate; omnia etenim peccata luxuriæ tum ab eadem ſimplici fornicatione, tum inter ſe ſpecie diſtinguuntur, in quantum habent oppoſitionem ad diuerſam in ſpecie rectam rationem, ſeu virtutem; ſic ſacrilegium ab eadem diſtinguitur, in quantum opponitur Religioni, inceſtus ab eadem, in quantum hic opponitur reuerentiæ ſanguini debitę, & ſic de cęteris; ſed quando fornicatio ſequitur cum fęmina virgine conſentiente, & non exiſtente ſub cura parentum, non habet oppoſitionem ad aliam virtutem à caſtitate, ergo &c. Minor probatur, quia, ſi haberet oppoſitionem ad aliam virtutem maximè ad iuſtitiam ratione iuris, quod habet fœmina virgo ad ſuam integritatem ſeruandam, & ratione cuſtodiæ, quam debent habere parentes, ſed ad iſtam verè non habet oppoſitionem, cum illa conſentiat, & conſentienti non fiat iniuria ex vulgatis iuribus, nec parentes lęduntur, ſub quarum cuſtodia viget, cum nullos habeat cuſtodes ſui corporis, ergo &c.

12 Si fęmina cõſẽſerit, & non fuerit ſub cura parentum, non tenetur.

Dices primò, quod, ſicuti illa fęmina non habet dominium ſuę vitę, & membrorum corporis, ita, nec habeat dominium ſuę integritatis, adeoque, ſiue conſentiat, ſiue diſſentiat, patiatur iniuriam. Sed contra, quia, quidquid ſit de dominio ſuę vitę, & membrorum corporis, in ordine ad integritatem ſpecialis eſt ratio, quia hęc data eſt fęminę, vt bonum ipſius, de qua poſſit liberè diſponere; eſt enim data ad bonum matrimonij, vt fœminæ poſſint commodius nubere, ſed poteſt fœmina, ſi velit abſque matrimonio permanere, & ſic cedere iuri illius commodioris nuptus.

13 Integritas corporis fęminæ eſt ſub eius diſpoſitione.

Dices ſecundò, quod, quamuis parentes non habeat, ſub quorum cura, & cuſtodia viuat, hoc ſit omnino per accidens; iura autem attendunt ad id, quod vt plurimum, & regulariter ſolet euenire, non ad id, quod per accidens aliquando euenit, vnde etiam, ſi non habeat, non euitat tamen deformitatem, ac ſi haberet. Ita arguit *Ghetius verb. ſtuprum ſub numerò 2.* Sed contra, quia, cum deformitas ſit ratione iniuriæ ſecundum hanc ſententiam illatæ parentibus, ſi non adſunt parentes, iniuria non poteſt illos afficere, adeoq; &c. & ſic quotieſcunque deficit iniuria, deficit fundamentũ in quo aduerſarij innituntur.

14 Si parẽtes etiã conſenſerint, non tenetur.

Reſpondeo ſecundò. Si illa fœmina virgo fuerit ſub cura parentum, & tam illa, quam iſti conſenſerint primæ eiuſdem fœminæ,

minæ fornicationi, probabilius eſt, quod non contrahatur diuerſa in ſpecie malitia. In hanc reſponſionem conſentire tenentur, quotquot ſuſtinent fæminam conſentientem primæ ſuæ fornicationi non contrahere hanc diuerſam noxam, qui fuerunt ſupra allegati pro prima ſententia.

Probatur. Tota ratio, ob quam *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 154. art. 6. in corp.* agnoſcit illam diuerſam deformitatem in illa prima fornicatione fæminæ virginis, deſumitur ex parte puellæ, quæ ex hoc, quod violatur nulla pactione coniugali præcedente, impeditur à legitimo matrimonio conſequendo, & ponitur in via meretricandi, & etiam ex parte parentum, quibus demandata eſt cura cuſtodiendi integritatem virginis; ſed hæc ratio ceſſat conſentientibus, tum ipſa fæmina, tum parentibus eidem primæ fornicationi, ergo etiam ceſſat illa deformitas ab ipſo cognita, & inſinuata. Minor probatur primò quoad ipſam puellam, quia quoad ſuam integritatem habet liberam diſpoſitionem; hæc etenim data eſt fæminæ, vt bonum ipſius in ordine ad matrimonium, vt poſſit commodius nubere; huic autem bono poteſt ipſa cedere, cum poſſit velle innupta permanere. Deinde non apparet, quomodo ex illa fornicatione impediatur à legitimo matrimonio conſequendo; cum illa non computetur inter impedimenta, ſiue ſimpliciter impedientia, ſiue dirimentia, & licet ex illa conſequatur aliquam notam, ratione cuius non poſſit inuenire maritum iuxta propriam conditionem, vel ſine ſuperexcedente dote, hoc debet ſibi imputare, vel innupta remanere. Secundò quoad parentes, quia, ex quo conſenſerunt illi fornicationi, non poſſunt in propriam iniuriam eandem imputare, nec poſſunt ægrè ferre, quod inde teneantur maiorem dotem conferre, cum ipſi conſenſerint cauſę, ob quam ratio, & neceſſitas maioris dotis conſurgit; vnde parentes quidem deliquerunt grauiter conſentiendo, & non adimplendo munus ſuum, non autem poſſunt in propriam iniuriam imputare, quod læſum fuerit ipſorum ius in cuſtodia, cum huic liberè ceſſerint per conſenſum.

Nec ipſi, nec parentibus infertur iniuria.

Reſpondeo tertiò. Si illa fæmina virgo exiſtens ſub cura parentum conſenſerit in primam fornicationem inſcijs, & inuitis eiſdem parentibus probabilius arbitror, tam ipſam, quam maſculum ſecum fornicantem contrahere diuerſam in ſpecie malitiam à ſimplici fornicatione. In hanc conſentit *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 154. art. 6., Graſſius prima part. deciſ. lib. 2. c. 79., Suarez de pœnit. diſp. 22. ſect. 4. n. 6., Azorius tertia part. lib. 5. c. 5. q. 1.* Ratio ex eo deducitur, quod denegari non poſſit, quin ex illa fornicatione magnum dedecus oriatur in parentibus, & iniuria maxima eiſdem inferatur, cum lędatur ius ſpecialis cuſtodię, quod habent ex ordinatione Diuina in integritatem virginis iuxta illud Eccleſiaſtici 7. *Filiæ tibi ſunt, ſerua corpus illarum*; quarè ſtuprum ſumit ſpeciem propriam ex adiuncta ſupra illicitum concubitum iniuria paternę cuſtodię. Dixi, *ius ſpecialis cuſtodiæ*; nam paterna cuſtodia poteſt dupliciter ſumi, vno modo, vt reſpicit filiam cuſtoditam, ſiue ſit virgo, ſiue non, & ſic non conſtituit ſtupri ſpeciem; altero, vt reſpicit filiam ſecundum virginale ſignaculum, & ſic conſtituit ſpeciem eiuſdem ſtupri propter iniuriam parentum in lęſione talis virginalis ſignaculi; Neque obſtant ea, quę in pręcedentibus reſponſionibus dicta ſunt, nempè, quod ipſa fęmina habeat liberam diſpoſitionem ſuę integritatis, & quod poſſit velle innupta permanere, qua ratione videtur ceſſare iniuria Patris, cum non teneatur cum ampliori dote eam matrimonio coniungere; Non obſtant, inquam, quia, quantumuis habeat illam liberam diſpoſitionem, non tollitur tamen, quin illam prodigendo agat contra reuerentiam parentibus debitam, quin in illos dedecus ingerat, quin lędat illorum cuſtodiam; vnde habetur Eccleſiaſt. 42. *Supra filiam luxurioſam confirma cuſtodiam, ne quando faciat te in obbrobrium venire inimicis*.

15 **Si fęmina conſenſerit inuitis parentibus tenetur.**

Læditur ius parentum.

Ex occaſione eorum, quę dicta ſunt in pręcedentibus reſponſionibus, oritur hic difficultas, an, ſuppoſita diuerſa malitia in ſpecie à ſimplici fornicatione in defloratione fęminę virginis ſub cura parentum exiſtentis, ſi quis cum eadem primò concuberet, & frangeret clauſtrum virginale, non tamen intra vas ſeminaret, & deinde alter ad eandem accederet, & vas penetraret, & ſimul intra idem ſeminaret, primus, qui fregit, & non ſeminauit, an ſecundus, qui non fregit, ſed ſeminauit; an neuter, vel vterque intelligatur contraxiſſe hanc diuerſam deformitatem. Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod ad deflorationem ſtrictè ſumptam videntur duo neceſſario requiri, & corruptio virginalis integritatis carnis, & ſeminatio viri intra vas fęminę, & ſine altero ipſorum non videtur ſtuprum ſubſiſtere, nam clauſtrum virginale poteſt aliter frangi, puta per inſtrumentum, in qua fractione propriè non conſiſtit defloratio, quæ etiam non ponitur per ſimplicem ſeminationem fracto antecedenter clauſtro, cum per illam non tollatur carnis virginalis integritas.

16 **Frangens, & non ſeminans, an ſtuprum committat.**

Q In-

Interrogatus ſemel de hoc dubio in hypotheſi, qua in quadam Diœceſi erat ſtuprum reſeruatum, an primus, qui fregit, & non ſeminauit, an ſecundus, qui ſeminauit, & non fregit, contraxerit reſeruationem; memini reſpondiſſe, neutrum in reſeruationem incidiſſe, quia reſeruatio, vtpotè odioſa intelligenda eſt de actu vſquequaque perfecto, & conſummato, qui actus in neutro poteſt conſiderari. Sed modo loquendo de ipſa ſubſtantia actus, in qua conſiſtit illa ſpecialis deformitas, arbitrarer primum, qui fregit, & non ſeminauit illam deformitatem contrahere,

17 Probabilius contrahit. quia *D. Thomas ſecunda ſecundæ d. q. 154. art. 6.* definiens ſtuprum conſiderat ſpecialitèr violationem integritatis virginalis carnis; dicit enim *eſt concubitus viri cum fœmina virgine, quo virginalis carnis integritas corrumpitur*; per fractionem autem modo naturali factam virginalis caro corrumpitur; nec obſtat, quod dicebatur de fractione facta per inſtrumentum, quia iuxta mentem D. Thomæ, & ſecundum veritatem debet eſſe per concubitum viri defloratio, vt ſit ſtuprum, qui in præſenti hypotheſi interuenit. Confirmatur, quia per illam fractionem maximè violatur ius parentum, quinimmo ipſius fœminæ, ſi non conſenſerit.

Quarta difficultas eſt, an ſponſi ante contractum matrimonium fornicantes teneantur in confeſſione exprimere circunſtantiam ſponſalium. Difficultas hæc ſub duplici ſenſu poteſt examinari, vel quatenus ipſi ſponſi poſt contracta ſponſalia intèr ſe fornicantur, vel quatenùs alter ipſorum fornicatur cum alio, vel ſponſus cum alia fœmina, vel ſponſa cum alio viro.

18 Sponſi inter ſe fornicãtes non tenentur circunſtãtiam ſponſaliũ aperire. Reſpondeo primò. Sponſi inter ſe fornicantes non teneatur circunſtantiam ſponſalium in confeſſione explicare, niſi vbi fuerit fornicatio inter ſponſos ſpecialitèr reſeruata. Ratio eſt, quia non eſt aſſignabilis titulus, propter quem ille concubitus inter ſponſos tranſeat in aliam ſpeciem a ſimplici fornicatione; non titulus ſponſalium, quia hic potius confert ius, quam diminuat, vel transferat in aliam ſpeciem; non titulus iniuſtitiæ, quia non læditur alicuius ius; non titulus deflorationis, quia ex ſupradictis hæc conſentiente fœmina virgine non importat diuerſam in ſpecie deformitatem. Et in ordine ad parentes, vel iſti conſenſerunt ſponſalibus, vel non conſenſerunt; ſi conſenſerunt, iam quodamodo, quantum eſt ex ſe, tribuerunt ſponſis ius aliquod incohatum ad illam integritatem, & iniuria, ſi quam patiuntur ex illa præuia fornicatione, reſarcitur per ſubſequens matrimonium; ſi non conſenſerunt, cum fœmina, & etiam maſculus in ordine ad matrimonium ſint ſui iuris, & ſolum dependeant ex conuenientia, non ex neceſſitate à parentibus, & ille præuius coitus ſit in ordine ad matrimonium iam incohatum per ſponſalia, non videtur importare illam deformitatem conſtituentem diuerſam ſpeciem peccati, nec fœmina per illum amittit ius ad matrimonium, ſed potius firmat, vnde nullum damnum, nec dedecus parentibus irrogatur.

Quod, ſi ſupponas, quod fœmina virgo poſt contracta ſponſalia, & ante matrimonium fuerit diſſentiens per vim oppreſſa a ſponſo; tunc magna eſt inter DD. controuerſia, an illa defloratio importet deformitatem ſpecificam à ſimplici fornicatione; nam aliqui ſtatuunt verè adeſſe, eo quia adſunt omnes conditiones ad ſtrictam rationem ſtupri requiſitæ; concubitus ſcilicet viri cum fœmina cum corruptione integritatis virginalis carnis, & iniuria propria eiuſdem fœminæ oppreſſæ; Nec obſtant præcedentia ſponſalia, quia iſta non conferunt ius in corpus ſponſæ, quod confertur duntaxat per matrimonium. Alij verò ſentiunt, non importare hanc deformitatem ſpecificam propter ius, quod acquiſiuit ſponſus per ſponſalia contracta, quæ licet non conferant ius in re, conferunt tamen ius ad rem, & ſi non perfectum, ſaltem incohatum, ratione cuius ſunt licita inter ſponſos oſcula, & amplexus; nec conſurgit in hoc caſu illa ratio conſiderata à *D. Thoma ſecunda ſecundæ q. 154. art. 6.* deformationis reſpectu puellæ, ratione cuius impediatur à legitimo matrimonio conſequendo, & paretur ei via ad meretricandum, cum per illam deflorationem potius firmetur ius ad matrimonium, quam impediatur, vt per ſe patet, nec ſternitur via ad meretricandum, cum magis firmetur matrimonium futurum. Vtraque opinio probabilis; ſecundæ tamen neganti illam diuerſam deformitatem libentius adhæreo propter rationes pro ipſa adductas, quibus addo, quod ratione ſponſalium ſponſa illam virginalem integritatem ſpopondit ſponſo, eidemque quodamodo ſacrauit, vnde, ſi illa præuiè abuſus eſt, peccauit quidem contra voluntatem ſponſæ, quæ reſtitit, vt non peccaret, cum vſus ſui corporis non eſſet licitus ante matrimonium contractum, non vt ſeruaret integritatem virginalem, quam ſponſo ſpoponderat, & erat ab eodem violanda.

19 Quid, ſi ſponſa fuerit per ſpõſum per vim oppreſſa.

Duplex ſententia.

Reſpondeo ſecundò. Si alter ex ſponſis conſtantibus ſponſalibus fornicetur cum alio, ſeu alia tenetur circunſtantiam ſponſalium in confeſſione aperire. *Sarmiento lib. 1.*

Digitized by Google

lib. 1. ſelect. c. 5. n. 3., Ludouicus Lopez prima part. inſtruct. c. 29. §. ad hæclibet, Antonius Cutus lib. 1. inſtit. maior. tit. 10. num. 7., Manuel. tom. 1. ſumma in ſecunda edit. c. 53. n. 3. in fin., & nos ipſi tom. 4. de ſponſal. 1. diſq. 1. §. 2. n. 4. vbi latè probauimus hanc reſponſionem tam in ordine ad ſponſam fornicantem cum altero, quam in ordine ad ſponſum cubantem cum altera fæmina, eandemque vindicauimus ab omnibus aduerſantium obiectis. Recole, quæ ibi dicta ſunt; non enim vacat hic repetere.

10 Sponſus fornicās cū alia tenetur circunſtantiā ſponſaliū aperire.

Quinta difficultas eſt, an Confeſſarius, qui rem habuit cum filia ſpirituali, teneatur explicare in confeſſione circunſtantiam paternitatis, & filiationis ſpiritualis. Tres circa eandem inuenio ſententias, quarum prima eſt *Homoboni part. 1. tract. 5. c. 12. q. 75.*, & aliorum, quos ibidem citat, aſſerentium talem circunſtantiam, & inducere diuerſam deformitatem, & neceſſario eſſe in confeſſione aperiendam. Secunda extremè oppoſita docet, nec inferre diuerſam malitiam à ſimplici fornicatione, & ſacrilegio ratione perſonæ ſacræ eiuſdem Confeſſarij, nec eſſe in confeſſione aperiēdam. Tertia quaſi media eſt *Ochogauiæ tract. 2. de confeſſione q. 14. n. 14., & Filliutij tract. 10. c. 5. n. 187.* aſſerentium, teneri hanc circunſtantiam Confeſſarium aperire, quando actu recipit confeſſiones illius fæminæ, cum qua concubuit, non autem, quando antecedentèr recepit, actu autem non recipit, vel quando immediatè poſt confeſſionem cum ipſa concubuit, non autem, quando antecedentèr, vel ſubſequentèr ad ipſam, quod ex eo probant, quod per talem circunſtantiam infertur aliqua iniuria Sacramento.

21 An Cōfeſſarius fornicās cum pœnitente teneatur circunſtātiā Cōfeſſarij aperire.

Reſpondeo, regularitèr loquendo nullam adeſſe neceſſitatem talem circunſtantiam aperiendi, quia in iure nulla reperitur ratio, vel decretum inducens cognationem ſpiritualem inter Confeſſarium, & pænitentem, ſicuti reperitur inducens inter ſuſceptorem, & ſuſceptum, baptizantem, & baptizatum, inter confirmantem, & confirmatum in baptiſmo, & confirmatione, & quod ius non inducit, nec nos inducere debemus; Quod, ſi Confeſſarius appelletur Pater ſpiritualis, hoc metaphoricè tantum dicitur, non propriè, eo modo quo metaphoricè tantum dicitur inceſtus fornicatio commiſſa inter eundem Confeſſarium, & filiam ſpiritualem.

22 Regularitèr nō tenetur.

Dixi, *regularitèr loquendo*, nam, ſi motiuum fornicationis habitum fuiſſet in eadem confeſſione, & ratione eiuſdem, tunc adeſt aliqua ſpecialis ratio hanc circunſtantiam manifeſtandi, ſed hoc non oriretur ratione fornicationis præciſè inter Confeſſarium, & pænitentem, ſed ratione abuſionis Sacramenti ad hunc prauum finem, vel ratione ſollicitationis, in quo ſenſu verificatur opinio limitatiua Ochogauiæ, vt ſupra.

23 Exceptio ad prædicta.

Sexta difficultas eſt, an vir Chriſtianus, ſi coeat cum muliere infideli, puta Turca, Hæbrea, Gentili, &c. teneatur exprimere circunſtantiam perſonæ infidelis. Contendunt aliqui, inter quos *Azorius parte 3. lib. 3. c. 29., Filliutius tom. 2. tract. 30. c. 2. n. 52.* coitum huiuſmodi cum infideli non inducere ſpeciem diſtinctam ſupra ſimplicem fornicationem, quinimmo ſuſtinent ſecluſo ſcandalo, & periculo ſubuerſionis, vel contemptus legis, & Religionis ſufficientèr ſatisfacere confeſſioni, qui fornicans cum infideli diceret *Toties fornicatus ſum*, etiam ſi non exprimat, an mulier fuerit infidelis, Turca, vel Iudæa &c. His tamen non obſtantibus

Reſpondeo teneri exprimere circunſtantiam perſonæ infidelis. *Lopez in inſtruct. part. 1. c. 35. §. affine eſt, Homobonus de caſibus reſeruatis part. 2. caſ. 4. ſent. 5., Henriquez lib. 2. de pænit. c. 6. n. 3. in Gloſ. lit. M., Sanchez de matrim. tom. 1 lib. 7. diſp. 5. num. 12., Leſſius lib. 4. c. 3. dub. 6. num. 45.* vbi reducit hoc peccatum ad ſpeciem ſacrilegij. 24

Fidelis fornicās cum infideli tenetur hāc circunſtātiam aperire.

Probatur. Ille concubitus fidelis cum infideli non ſolum opponitur virtuti caſtitatis, ſed etiam virtuti Religionis, ergo inducit diuerſam in ſpecie malitiam à ſimplici fornicatione, adeoque circunſtantia infidelitatis erit in confeſſione exprimenda. Antecedens probatur, & quidem, quod ſit contra virtutem caſtitatis non vertitur in dubium, quod autem aduerſetur Religioni, ex eo reſultat, quod licet fidelis in toto rigore non ſit perſona ſacra, comparatiuè tamen ad infideles, ratione fidei, quam profitetur, & ratione Sacramenti baptiſmatis, quo eſt imbutus, computatur pro ſacra; vnde Apoſtolus dicit. Quæ communicatio fidelis cum infideli?

Probatur ſecundò, quia inter fidelem, & infidelem intercedit impedimentum dirimens matrimonium, ergo concubitus eiuſdem fidelis cum infideli eſt diuerſæ rationis vtpote ſpeciali iure interdictus, cum etenim matrimonium ſit in ordine ad concubitum, ſicuti illud eſt ſpeciali iure interdictum inter fidelem, & infidelem, ita, & ſpeciali iure interdictus intelligitur concubitus inter eoſdem, & hoc non ſolum ratione violationis caſtitatis, quia hæc omnibus interdicta intelligitur, & non erat neceſſe, vt ex hoc capite ſpecialitèr interdiceretur, ergo ratione alicuius alterius, quod nequit eſſe, niſi ex titulo Religionis.

Rationes pro hoc aſſerto.

Confirmatur; Ideo prohibitum eſt matrimonium inter fidelem, & infidelem, quia

Digitized by Google

cedit in Religionis dedecus, in detrimentum prolis propter periculum educationis prolis in infidelitate, ſed hæc omnia militant etiam in actu fornicario, ergo, ſi illud prohibitum eſt ratione offenſionis Religionis, & damni prolis, erit etiam prohibitus coitus fornicarius ſpecialitèr ratione talis offenſionis Religionis, ergo inuoluit aliquam Religionis violationem, & proinde etiam malitiam ſpecie diuerſam.

Septima difficultas eſt, an coniugatus, qui cognouit ſodomiticè alteram fæminam, vel puerum, vel fortè etiam propriam vxorem, teneatur in confeſſione exprimere, ſe eſſe coniugatum. Sub hoc dubio tria examinabimus. Primum, an ſodomiticè cognoſcens alteram fæminam, vel puerum debeat propriam conditionem coniugati exponere. Secundum, an teneatur exponere, an cognouerit maſculum, vel fæminam determinatè exprimendo ſexum. Tertium, an teneatur exprimere propriam vxorem talitèr cognouiſſe.

25 Coniugatus ſodomiticè cognoſcēs aliā fæminam, vel puerum tenetur exprimere ſe eſſe coniugatū.

Reſpondeo primò, coniugatum cognoſcentem ſodomiticè alteram fæminam à propria vxore, vel puerum teneri in confeſſione exprimere ſe eſſe coniugatum. Congruit hæc reſponſio cum ijs, quæ docuimus *tom. 9. de effect. matrim. ſub tit. Contractus XV. de matrim. VII. prænot. 3. ſect. 3. n. 9.*, & conſentire tenentur, quotquot ſuſtinent maritum cognoſcentem ſodomiticè propriam vxorem contrahere ſpeciem adulterij diſtinctam à ſimplici peccato contra naturam, de quibus latè agemus in ſequenti tertia reſponſione.

Probatur, quia per contractum matrimonij coniugatus obligauit ſuum corpus erga alterum coniugem quoad ea omnia, quæ pertinent ad vſum eiuſdem matrimonij, ergo alteri tradendo ſuum corpus violat ius ab altero acquiſitum, adeoque non ſolum peccato contra naturam peccat, & contra caſtitatem, ſed etiam peccat contra iuſtitiam lædendo ius alterius coniugis, ideoque committit peccatum ſpecie diuerſum, & proinde neceſſario exprimendum in confeſſione; Neque dicas, violare quidem ius alterius per veram fornicationem, cum fiat vna caro cum fæmina, cui commiſcetur, non vero per actum ſodomiticum, per quam caro non commiſcetur, neque per illum fiunt duo in carne vna; contra enim impugnaberis, quia non minus traditur corpus coniugati alteri per actum fornicarium, ac per actum ſodomiticum, cum per iſtum tradatur alteri, quod coniungi eſt debitum; nec ratione præcisè commixtionis carnis violatur ius alterius coniugis, ſed ratione traditionis rei priuatiuè obligatæ alteri, in quo conſiſtit læſio. Quod, ſi rapetas, quod

26 Læditur ius alterius cōiugis.

hac ratione coniugatus per ſimplicem voluntariam pollutionem extra vſum coniugij contraheret malitiam ſpecie diuerſam à ſimplici peccato contra naturam, cum prodigeret id, quod eſt debitum alteri coniugi; adhuc impugnaberis, quia in primis, ſi hoc diceretur, non diceretur aliquid, quod non dicatur à grauibus DD. qui agnoſcunt in illa voluntaria, & peccaminoſa pollutione coniugati diuerſam malitiam. Deindè reiecto etiam hoc dicto vtpotè communitèr reprobato, dicendum eſt coniugatos ex vi coniugij ſe obligare quidem ad non tradendum alteri vſum ſui corporis, non autem ad non vtendum ſuo corpore, quamuis talis vſus illicitus ſit aliundè, ſeu à natura ipſa prohibitus; vnde compertum eſt, quod vxores ægrè ferunt, quod earum mariti commiſceantur cum alijs, non autem, quod ex ſe polluantur, cum huiuſmodi pollutio poſſit etiam ſequi natura, ſeu conditione corporis ſic impellente, de qua condolere non poteſt vxor; quod deinde culpabilitèr, ſeu voluntariè fiat ab ipſo marito hoc inducit quidem culpam grauem in eodem, non autem iniuriam in vxorem, niſi crebrò committatur, vt maritus reddatur minus potens ad reddendum eidem debitum coniugale.

27 Non valet argumentum à ſimplici pollutione.

28 Cognoſcēs propriam vxorem ſodomiticè cōtrahit malitiā diuerſā à ſimplici peccato cōtra naturam.

Probatur ſecundò. Coniugatus ſodomiticè cognoſcens propriam vxorem contrahit diuerſam in ſpecie malitiam à ſimplici peccato contra naturam, vt infra in tertia reſponſione latè probabitur, ergo etiam quinimmo à fortiori contrahet diuerſam malitiam, ſi ſodomiticè cognoſcat aliam fæminam. Dixi, *à fortiori*, quia, vt tradit *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 154. art. 8. ad ſecundum*, non violat fidem, quia accedit ad ſuam, tum quia non tradit alteri, quod debetur vxori, licet inordinatè tradat.

29 Si ſodomiticè cognouerit maſculum, vel aliā fæminam non tenetur exprimere, an fuerit maſculus, an fæmina.

Reſpondeo ſecundò. Coniugatus ſodomiticè cognoſcens vel aliam fæminam, vel maſculum non tenetur exprimere in confeſſione qualitatem maſculi, vel fæminæ, cum quo, vel qua concubuit *Diana part. 8. tract. 7. reſol. 86.*, *Caietanus q. 2. de confeſs.*

Probatur, quia cum quocunque concubuerit ſodomiticè, ſemper commiſit peccatum contra naturam, & diuerſitas ſexus non inducit, niſi differentiam materialem, & in genere entis, non autem formalem, & in genere moris. Confirmatur, quia, qui commiſit actum beſtialitatis, non tenetur exprimere ſpeciem animalis, cum quo concubuit, vt docent communitèr Summiſtæ, ergo, etiam qui commiſit actum ſodomiticum non tenetur exprimere differentiam ſexus. Hæc conſequentia

te-

Digitized by Google

tenet, tum quia magis differunt diuerſæ animantium ſpecies inter ſe, quam maſculus, & fæmina intra ſpeciem hominis; tum quia, cum in actu ſodomitico non commiſceatur caro, ſiue ſit cum maſculo, ſiue cum fæmina, ipſe actus non habet diuerſam rationem formalem.

Aduerte tamen, quandoque contingere poſſe, vt teneatur exprimere pænitens circunſtantiam ſexus, puta, ſi in aliqua Diæceſi Epiſcopus reſeruaret ſibi abſolutionem actus ſodomitici præciſè nihil aliud exprimendo; tunc enim exprimendus eſſet ſexus in ſententia eorum, qui ſuſtinent concubitum in vaſe præpoſtero cum fæmina non eſſe propriè, & in rigore ſodomiam, cum reſeruatio vtpotè odioſa non incurratur, niſi per actum proprium, & rigoroſum, & ita ſentit *Lupus de caſ. reſer. diſ. 2. c. 10. n. 3.* addita etiam ratione, quia in ſodomia propriè peccatur non ſolum contra vas, ſed etiam contra ſexum; maſculus autem ſodomiticè cognoſcens fæminam, licet non ſeruet vas, ſeruat tamen ſexum.

30
Ratione annexi quandoque tenetur.

Reſpondeo tertiò. Coniugatum cognoſcentem ſodomiticè propriam vxorem contrahere diuerſam in ſpecie malitiam ſupra peccatum contra naturam aperiendam in confeſſione *Cardin. de Lugo de Sacram. pænit. diſp. 16. ſect. 6., Azorius Inſtit. mor. tom. 3. lib. 3. c. 18., Ioannes Angelus Boſſius tom. 3. var. mor. tit. 11. num. 32., & tract. de effect. matrim. c. 7. n. 176., Sanchez de matrim. lib. 9. diſp. 18. n. 3., & ſeqq., Salas prima ſecundæ tract. 3. diſp. 6. ſect. 6., Baſilius Pontius lib. 10. c. 21. n. 6. in fin., Caſtrus Palaus tom. 5. de ſponſ. diſp. 3. p. 4. §. 3. n. 16., & nos ipſi tom. 9. de effect. matrim. ſub tit. Contract. XV. de matrim. 7. prænot. 3. ſect. 3. num. 7.*

31
Cognoſcens ſodomiticè propriam vxorem tenetur circunſtantiá vxoris aperire.

Probatur primò, quia in gradibus iure naturali prohibitis ſodomia habet ſpecialem malitiam, & facit quodamodo ipſam inceſtuoſam, ergo talis circunſtantia gradus prohibiti ſpeciali iure naturæ eſt neceſſario exprimenda, adeoque etiam ſodomia cum vxore. Antecedens probatur, quia in talibus gradibus quæcunque copula etiam naturalis inducit malitiam diuerſam, & inceſtuoſam, ergo etiam copula ſodomitica. Hæc conſequentia probatur. Ideo ob ſpecialem malitiam, quam inuoluit prohibitum eſt ſpeciali iure matrimonium, & a fortiori fornicatio inter conſanguineos, quia ſunt contra reuerentiam debitam coniunctioni ſanguinis, & contra obſeruantiam ſpecialem, quam conſanguinei adinuicem ſibi exhibere debent, ſed hæc militant etiam pro actu ſodomitico, ergo, ſi fornicatio in illis gradibus inducit diuerſam malitiam, eandem etiam, & nequiorem inducet actus ſodomiticus. Neque dicas, per actum ſodomiticum non commiſceri carnem, ſicuti fit in fornicatione, adeoque iſtam inducere diuerſam malitiam, ſi ſit inter conſanguineos, non ſic illum; contra enim eſt, quia illa diuerſitas ſpecifica deſumitur potiſſimum per oppoſitionem, quam habet actus ad reuerentiam ſanguini debitam, quæ diuerſitas conſurgit, etiam ſi non fiat commixtio carnis, vt videre eſt in eo, qui moroſe delectatur circa conſanguineam, quæ delectatio eſt ſpecie diuerſa ab illa, qua delectaretur circa extraneam, & tamen non eſſet carnis commixtio.

Rationes pro hoc aſſerto.

Probatur ſecundò, quia talis congreſſus contra naturam inter coniuges initus eſt contra finem matrimonij, & bonum fidei, quod dicit, vt vnuſquiſque tradat ſuum corpus alteri naturalitèr vtendum ad finẽ generationis, & quod illud ſeruet caſtè; non enim eſt coniux ad quamcunque actum quomodocunque exercendum, ſed ad actum ſimplicitèr naturalem ordinatum ad generationem, & ſic acceſſus ille, cum aduerſetur bono matrimonij, videtur inducere ſpeciem adulterij aſſerente *D. Ambroſio lib. de Patriarchis relato in c. nemo 32. q. 4. quod non ſolum ſit adulterium cum aliena peccare coniuge, ſed omne, quod non habet poteſtatem coniugij.* Quod, ſi dicas, quod adulterium debeat eſſe ex genere ſuo alieni thori violatio, quod in hac hypotheſi non contingit, cum illa, cum qua congreditur, ſit propria vxor; ſtatim impugnaberis, quia in ordine ad illum actum ſodomiticum non computatur, vt propria vxor, cum in ordine ad illum actum nullum ius habeat, & ex D. Ambroſio mox relato omne, quod non habet poteſtatem coniugij, ſit adulterium. Recole, quæ dicta ſunt *d. tom. 9. de effect. matrim. De matrim. 7. prænot. 3. ſect. 3. à n. 7. vſque ad 12.*

Talis acceſſus eſt contra bonum fidei, & finem matrimonij.

Octaua difficultas eſt, an conſanguineus fornicans cum conſanguinea teneatur in confeſſione exprimere lineam, & gradum conſanguinitatis. Linea duplex eſt, altera recta, altera tranſuerſalis. Prima eſt, coniunctio multorum per dependentiam, & eſt propria aſcendentium, & deſcendentium. Secunda eſt, coniunctio multorum ab vno communi capite, qualis eſt duorum procedentium ab eodem Patre, ſi inter ſe comparentur. Gradus diſtinguuntur per maiorem, vel minorem diſtantiam ab eodem ſtipite, vt latè vidimus in quæſtionibus de matrimonio. Porro conſanguinitas triplex eſt, altera naturalis, altera ſpiritualis, altera legalis. Prima eſt, coniunctio multorum ſecundum ſanguinem; Secunda eſt, quæ contrahitur in Sacramento Baptiſmatis, & Confirmationis.

32
Linea, & cognatio multiplex.

Tertia

Tertia contrahitur per adoptionem alicuius in filium. Sub hac difficultate tria, vel quatuor examinabuntur. Primum eſt, an, qui fornicatus eſt cum conſanguinea in linea recta, teneatur in confeſſione eandem lineam, in qua eſt perſona, cum qua peccauit, exprimere. Secundum, an ſiue peccatum fuerit in linea recta, ſiue tranſuerſali teneatur determinatè exprimere gradum, in quo eſt, cum perſona, cum qua peccauit. Tertium, an debeat exprimere, an perſona, cum qua peccauit, fuerit conſanguinea cognatione naturali, an ſpirituali, an legali. Quartum, an perſona, cum qua concubuit, ſit conſanguinea, an tantum affinis.

33 *Non tenetur incæſtuoſus exprimere lineam.* Reſpondeo primò, non teneri inceſtuoſum in confeſſione exprimere inceſtum fuiſſe commiſſum in linea recta *Caietanus ſecunda ſecundæ q. 154. art. 9.*, *Fauſtus tom. primo lib. 4. q. 95.*, *Hurtadus de Sacram. pœnit. diſp. 9. diffic. 40.*, *Gibetius verb. Inceſtus verſ. nunc videndum eſt*.

Probatur, quia cognatio in vtraque linea inducit malitiam, & turpitudinem ſpecie diſtinctam à ſimplici fornicatione, quia eſt contra reuerentiam ſanguinis coniunctioni debitam, vt notat *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 154. art. 9., & in 4. diſt. 41. art. 5. quæſtiunc. 1. in corpore, & q. 15. de malo art. 3. in corpore*, ſed ex eo, quod reſpiciat lineam rectam non extrahitur ad quid aliud diſtinctum ab eadem reuerentia, ſed tantum auget ratione maioris coniunctionis, ergo cognatio quoad lineam non eſt neceſſario in confeſſione aperienda. Minor probatur, quia, quod actus luxuriæ ſit contra Matrem à filio, vel à fratre contra ſororem ſemper eſt contra vetitum a natura, eo quia eſt contra reuerentiam debitam ſanguini, nec aliud eſt aſſignabile motiuum prohibitionis, ſed, quod eſt contra idem omnino motiuum, & eandem virtutem licet magis, & minus augeatur ratione maioris, vel minoris coniunctionis, non variatur in ſpecie, ſed tantum in maiori, vel minori intenſione, & grauitate, ergo non extrahitur &c.

34 *Ex indiſpenſabilitate non arguitur diuerſa malitia.* Neque dicas, nunquam eſſe diſpenſabile matrimonium inter conſanguineos in linea recta, licet ſit diſpenſabile in linea tranſuerſali, ergo, quia fortius ius prohibet copulam inter illos, ac prohibeat inter iſtos, adeoque coniunctio inter illos videtur inducere diuerſam malitiam. Contra enim eſt, quia ex indiſpenſabilitate arguitur ad ſummum maior grauitas propter maiorem, & immediatiorem coniunctionem, non autem diuerſitas ſpecifica in actibus, qui contra talem coniunctionem exercentur; ratio autem indiſpenſabilitatis ex eo deſumitur, quod matrimonium in linea recta eſt iure naturæ nullum, circa quod nequit Pontifex diſpenſare.

35 *Idem eſt motiuũ prohibitionis pro linea recta, & tranſuerſali.* Probatur ſecundò. Ob eundem finem, & idem motiuum, quo inducta eſt à iure naturæ prohibitio coniunctionis ſiue coniugalis, ſiue fornicariæ inter conſanguineos in linea recta, etiam de iure naturali, vel poſitiuo prohibita eſt huiuſmodi coniunctio inter eoſdem in linea tranſuerſali; motiuum etenim, & finis eſt reuerentia debita ſanguini; ergo in vtraque linea coniunctio huiuſmodi non eſt diuerſa in ſpecie; & militante eodem motiuo, & fine peccata non diuerſificantur in ſpecie, nec in numero ex diuerſitate præceptorum iuris naturæ, Diuini, ac humani, vt videre eſt etiam in furto, quod prohibetur iure naturæ, Diuino, & humano, quod tamen, quia eſt contra eandem virtutem iuſtitiæ non multiplicatur quoad malitiam nec in ſpecie, nec in numero.

Eluditur argumentum deductum à maiori execrabilitate. Dices, quod quamuis prohibitio huiuſmodi coniunctionis procedat ex eodem motiuo in linea tranſuerſali, ex quo procedit in linea recta, nihilominus coniunctio in linea recta quoad primum gradum puta inter filium, & Matrem ſit adeo execrabilis, & naturæ exoſa, vt videatur illam transferre in aliam ſpeciem ſaltem quoad communem hominum conceptum. Sed contra ſtantibus noſtris principijs, ſecundum quæ non diuerſificamus ſpecie peccata, niſi in ordine ad motiua, & virtutes ſpecie diuerſa, ſeu diuerſas, hæc inſtantia nihil euincit; cum illa maior execrabilitas vtpotè procedens ex eodem motiuo adaugeat quidem peccatum in eadem ſpecie, non diuerſificet.

36 *Non tenetur exprimere gradum conſanguinitatis.* Reſpondeo ſecundò. Conſanguineus fornicariè cognoſcens conſanguineam non tenetur in confeſſione exprimere gradum, quem habet conſanguinea cognita, niſi fortè teneatur ex adiuncto. In hanc conſentiunt omnes prællegati in prima reſponſione.

Probatur. Maior, & minor propinquitas non variat ſpeciem, ſed tantum auget, vel minuit malitiam intra eandem ſpeciem, cum ſit circa idem motiuum, & eandem in ſpecie virtutem, ergo non eſt neceſſario exprimendus gradus conſanguinitatis, cum hic non dicat, niſi maiorem, vel minorem propinquitatem; Quod, ſi dixeris, primum gradum efficere, vt peccatum ſit contra ius naturæ, quod non præſtant alij gradus, cum matrimonium in primo gradu iure naturæ prohibeatur, in alijs autem gradibus, non niſi iure Eccleſiaſtico; ſtatim impugnaberis, quia licet concederemus prohiberi matrimonium in primo gradu iure naturæ, & in alijs gradibus ſolum iure Eccleſiaſtico, non propterea

rea ex hoc ſequitur, quod violatio pertineat ad diuerſam peccatorum ſpeciem, quia hæc non deſumitur, vt ſupra dicebamus, à diuerſitate præceptorum. Ad hoc confirmandum videtur maximè facere exemplum adductum à *Cardinali de Lugo de Sacram. pænit. diſp. 16. ſect. 6. §. 2. n. 317.* in peccato ſimoniæ, cuius aliquæ iure naturæ ſunt prohibitæ, aliæ iure tantum humano, quæ tamen omnes ad eandem ſpeciem reducuntur.

37 **Quandoque tenetur ratione adiuncti.**

Dixi, *niſi tamen fortè teneatur ex adiuncto*; nam, ſi in aliqua Diæceſi, vt paſſim contingit, ſit reſeruatus caſus inceſtus in primo, & ſecundo gradu, ratione reſeruationis adiunctæ erit neceſſitas huiuſmodi gradus exprimendi, ne Confeſſarius exponatur periculo prorogandi auctoritatem, quam non habet, & abſoluendi à caſu, à quo non poſſit.

38 **Non tenetur exprimere, an cognatio ſit naturalis, an legalis, an ſpiritualis.**

Reſpondeo tertiò. Inceſtuoſus non tenetur exprimere, an conſanguinea cum qua peccauit, ſit talis cognatione naturali, vel legali, vel ſpirituali. Conſentiunt *Caietanus ſecunda ſecundæ q. 154. art. 9.*, *Ghetius verb. Inceſtus in ſecundo quæſito verb. nunc videndum eſt.*

Ratio eſt, quia peccatum commiſſum, ſiue cum conſanguinea naturali, ſiue cum legali, ſiue &c. non egreditur rationem inceſtus, & prohibitũ eſt ab Eccleſia propter idem motiuum ſpecialis coniunctionis, quæ eſt inter has perſonas, & propter reuerentiam huiuſmodi conſanguinitati debitam, quæ coniunctio certè eſt, ſiue ſit per ſanguinem, ſiue per adoptionem, ſiue &c. ergo, quamuis peccans per incæſtum legalem &c. teneatur manifeſtare circunſtantiam conſanguinitatis, vtpotè, quæ inducit malitiam ſpecie diuerſam a ſimplici fornicatione, non tenetur tamen manifeſtare differentiam cognationis legalis, vel naturalis &c.

Ratio ex D. Thoma deducta.

Confirmatur, quia motiua omnia, propter quæ *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 154. art. 9. in corpore*, prohiberi aſſerit fornicationem inter conſanguineos, & induci ſpeciem diſtinctam inceſtus æquè militant pro cognatione naturali, ac legali &c.; tria enim ipſe enumerat, nempe honorificentiam debitam parentibus, neceſſariam conſuetudinem conuiuendi, & cohabitandi, ex qua oriretur nimia opportunitas peccandi, niſi ſpeciali iure peccatum inter ipſos vitaretur, & impedimentum ad multiplicationem amicorum; hæc autem omnia æquè militant, quoad cognationem legalem; eſt etenim reuerentia debita inter adoptantem, & adoptatum; cum ſit inter ipſos quædam ſpecies paternitatis, & filiationis, & cum adoptatus, ſeu adoptata ſint ſub cura adoptantis, facilè inter ipſos oriretur ex familiaritate, & conuiuendi conſuetudine opportunitas crebro peccandi, & impedimentum ad amicitias cum alijs contrahendas, ergo, ſiue peccetur contra vnam, vel alteram, diuerſam in ſpecie malitiam, peccans non contrahet militantibus eiſdem motiuis prohibitionis ſiue in vna, ſiue in altera.

Nec videntur obſtare ea, quæ conſiderat *Paludanus in 4. diſt. 42. q. 1. art. 3. concl. 7.* ſcilicet non poſſe eſſe inceſtum, niſi in gradu prohibito iure naturæ, eo quia inceſtus propriè non eſt, niſi per iura ſanguinis; adoptio autem, & cognatio ſpiritualis eſt dumtaxat per ius Pontificium, vel per ius Cæſareum, quæ iura ſanguinis non poſſunt immutare. Non, inquam, videntur obſtare, quia in primis hoc pacto nulla contraheretur conſanguinitas, vel affinitas ſpiritualis per ſuſceptionem in Baptiſmo, & Confirmatione, cum in his etiam nulla fiat ſanguinis coniunctio, quod manifeſtè eſt falſum, & contra communem Eccleſiæ, & DD. conſenſum. Deinde Eccleſia prohibuit coniugium ex motiuo ſpecialis coniunctionis, quæ coniunctio oritur etiam ex adoptione.

39 **Soluitur obiectũ de cognatione ſpirituali.**

Difficultas ſolummodo aliqua poteſt eſſe quoad cognationem ſpiritualem, cum copula cum conſanguinea ſpirituali non ſolum ſit contra ſpecialem illam coniunctionem, quam Eccleſia reſpicit, ſed etiam contra reuerentiam debitam Sacramento, vi cuius illa cognatio contrahitur, ideoque non ſolum habet malitiam inceſtus, ſed etiam malitiam ſacrilegij, & propterea hæc circunſtantia erit in confeſſione aperienda. Verum arbitror, ratione Sacramenti conſurgere quidem cognationem ſpiritualem, & inde oriri inceſtum, ſi illa violetur per concubitum illicitum, non tamen contrahi ſacrilegium, cum non fiat abuſus Sacramenti, ſed violatur ſolummodo effectus, ſeu ius ab illo productum, ſecus, ſi per hoc contraheretur ſacrilegium, contraheretur etiam per concubitum illicitum cum quacunque baptizata, vel confirmata, quod nemo dicet.

40 **Nec tenetur exprimere, an perſona, cũ qua peccauit, fuerit conſanguinea, an affinis.**

Reſpondeo quartò, nec etiam teneri inceſtuoſum exprimere, an incæſtus fuerit commiſſus cum conſanguinea, aut cum affine. Ratio eſt, quia motiuum prohibitionis idem eſt, tam in conſanguinitate, quam in affinitate, nempè ſpecialis coniunctio, ex qua oritur titulus pietatis, & mutuæ reuerentiæ, & materialiter omnino eſt, quod coniunctio habeatur per ſanguinem, vel per matrimonium, vel per copulam etiam illicitam. Aduerte tamen, quod, ſi ſit affinitas per copulam illicitam, nec inducat ſpeciem incæſtus in tertio, vel quarto gradu cum non inducat affinitatem,

Digitized by Google

tem, nec ſit circunſtantia exprimenda tanquam inducens peccatum diſtinctum à ſimplici fornicatione; cum poſt Concilium Tridentinum impedimentum matrimonij non afferat vltra ſecundum gradum, ac proinde, nec ſpeciem inceſtus.

---

§. II.

Explicatur circunſtantia circa obiectum importata per particulam *Quid*.

SVMMARIVM.

Rationes dubitandi circa defectus in materia fidei. 1.
Secundum ſe non eſt exprimendum myſterium fidei, in quo contingit error, vel ignorantia culpabilis. 2.
Quandoque per accidens eſt exprimendum, & quando. 3.
Nec eſt neceſſe exprimere, an error proceſſerit ex actu poſitiuo, an vero ex ignorantia culpabili. 4.
Duplex error ex ignorantia culpabili, & qualis. 5.
Odium cum intentione nocendi debet exprimi, an fuerit circa bona vitæ, an circa bona famæ, an circa bona fortunæ. 6.
Homicidium, detractio, & furtum ſpecie differunt. 7.
Diuerſa ratio de conuicijs in Deum, Deiparam, & Sanctos. 8.
Delectationes moroſæ circa diuerſos ſtatus perſonarum differunt in ſpecie. 9.
Soluitur inſtantia deducta ab his delectationibus moroſis. 10.
Conſiderationes circa delectationes relatas ad diuerſas perſonas. 11.
Si delectatio fuerit circa determinatam perſonam, coniuncta cum opere exteriori, exprimenda eſt qualitas perſonæ. 12.
Doctrina D. Thomæ ad rem præſentem. 13.
Idem eſt iudicium de operatione, & delectatione. 14.
Soluitur obiectum aduerſantium. 15.
Delectatio efficax de obiecto malo, quamuis delectans præſcindat à circunſtantia, induit etiam malitiam circunſtantiæ. 16.
Secus, ſi fuerit inefficax. 17.
Si delectatio fuerit de perſona, quæ tunc menti occurrat, & non refferatur ad illam, vt talem, ſed vt præciſè excitet libidinem, non eſt neceſſe, vt exprimatur perſona. 18.
Qualitas perſonæ in hoc caſu non finalizat. 19.
An vidua capiens delectationem de copula præterita, & ſponſus de copula futura peccent, tres ſententiæ referuntur. 20.
Probabilius eſt talem delectationem quâ delectatio eſt, eſſe peccaminoſam lethaliter. 21.
Probatio deducta ex doctrina D. Thomæ. 22.
A fortiori eſt illicita, ſi fuerit cum commotione carnis, & ſpirituum. 23.
Delectatio de re mala ſub conditione, ſi non eſſet mala, an ſit mala, tres ſententiæ referuntur. 24.
Probabilius eſt grauitèr peccaminoſa. 25.
Euincitur ex differentia, quæ verſatur inter delectationem, & deſiderium. 26.
An circa delectationem veneream detur paruitas materiæ excuſans à graui. 27.
Sententia affirmatiua. 28.
Sententia negatiua præfertur. 29.
Non currit paritas in alijs materijs, & quarè. 30.
Intellige, ſi ſit propriè de re venerea, non indifferenti. 31.
Quænam poſſit dici materia indifferens. 32.
Conſulens rem moralitèr malam debet exprimere malum, circa quod conſuluit. 33.
Excluditur diſtinctio Cardinalis de Lugo de conſilio circa homicidium, & circa fornicationem. 34.
Conſilium ſpecificatur à peccato, quod conſulitur. 35.

HActenus de circunſtantia pertinente ad operantem; Nunc de pertinente ad qualitatem obiecti, vel ad integritatem materiæ, circa quam operans peccando verſatur. Hæc circunſtantia importatur per ly, *Quid*, poſitum in præ allegato verſiculo, circa quod inſurgunt nonnullæ difficultates, quas nunc currenti calamo expendo. 1 Duo dubia circa defectus in myſterijs fidei.

Prima eſt, an peccatum contra fidem ex ignorantia vincibili alicuius myſterij, vel ex errore culpabili ſit exprimendum circa quod myſterium ſit. Quoad ignorantiam procedit difficultas de myſterio, quod quiſque ſcire tenetur ratione periculi non aſſentiendi tali myſterio, vel aliquid aſſerendi contra ipſum. Ad rectè hoc dubium explicandum, & reſoluendum, duo ſunt diſcutienda. Primum, an myſterium, circa quod erratur, vel ex ignorantia, vel ex errore ſit exprimendum. Secundum, an diuerſum ſit peccatum, quod prouenit ex ignorantia ab illo, quod prouenit ex errore.

2 Non eſt per ſe exprimendū myſteriū, circa quod quis errauit.
Reſpondeo primò, per ſe loquendo non eſſe exprimendum, circa quod myſterium fuerit, vel ignorantia culpabilis, vel error *Merolla diſput.* 1. *c.* 2. *diffic.* 3. *n.* 700. Ratio ex eo deducitur, quia infidelitas circa vnum myſterium non eſt, niſi materialitèr diuerſa ab infidelitate circa aliud, ergo neque ignorantia, neque error circa di-

uerſa

uerſa myſteria inducet diuerſum peccatum, niſi ad ſummum materialitèr, & in genere entis. Antecedens probatur, tum quia quicunque actus contra quodcunque myſterium fidei oppoſitionem ſolum habent ad eandem in ſpecie virtutem fidei; tum quia, ſicut omnes actus fidei licet inter ſe comparati materialitèr differant, nihilominus, ſi comparentur, prout ſubſunt Diuinæ veracitati, & reuelationi tanquam rationi formali non differunt formalitèr, ita quamuis actus oppoſiti eidem fidei inter ſe differant ratione diuerſorum obiectorum, ſeu myſteriorum, quia tamen reſpiciunt eandem Dei veracitatem, & reuelationem, cui formalitèr opponuntur, non differunt formalitèr.

3 **Quandoque per accidens eſt exprimẽdum, & quando.**

Dixi *per ſe*, nam quandoque per accidens, & ratione alicuius extrinſeci annexi poteſt oriri obligatio manifeſtationis myſterij, circa quod errauit. Hoc potiſſimum contingeret in caſu, quo alij ex illo errore eſſent decepti, & indigerent ab errore extrahi; vel etiam in caſu, quo ipſe adhuc eſſet anceps, & indigeret perfectè inſtrui, & ab errore liberari.

4 **Nec eſt neceſſe, an fuerit ex actu poſitiuo, an vero ex ignorantia culpabili.**

Reſpondeo ſecundò, non adeſſe neceſſitatem in peccatis contra fidem per ſe loquendo exprimere, an fuerint commiſſa ſcienter per actum poſitiuum oppoſitum fidei, an vero ex ignorantia culpabili per ommiſſionem actus, qui cæteroqui deberet elici. Probatur, ommiſsio culpabilis circa eandem in ſpecie virtutem, ac commiſsio contra eandem non differunt in ſpecie *D. Thomas prima ſecundæ q. 72. art. 6.*, ergo non eſt neceſſe exprimere, an peccatum fuerit per actum poſitiuum, vel per negatiuum. Antecedens probatur, quia in vtroque eſt deficientia contra exigentiam eiuſdem virtutis, & ius vi eiuſdem præceptum, ſed deficientia contra eandem virtutem in ſpecie eſt in genere moris eiuſdem omnino ſpeciei, ergo &c. Neque dicas, actum poſitiuum, & negatiuum differre in ſpecie; contra enim eſt, quia ad ſummum differunt materialitèr, & in entitate, non autem formalitèr, & in genere moris, cum præcipuè peccatum, qua formalitèr tale conſiſtat in negatione rationis ad naturam rationalem, vt ſuppono ex quęſtionibus de vitijs, & peccatis; quamobrem quoad rationem malitiæ actus poſitiuus, & negatiuus in ratione ſpecificæ deficientiæ a recta ratione conueniunt.

5 **Dupliciter poteſt contingere error ex ignorãtia culpabili, & quomodo.**

Aduerte hic tamen, peccatum contra fidem ex ignorantia culpabili poſſe dupliciter contingere; primò, quatenus aliquid affirmet, quod negare tenetur, vel neget, quod affirmare teneatur; Secundò, quatenus nec affirmet, nec neget, quod affirmare, vel negare tenetur. Primò modo non conſiſtit in pura ommiſſione, & certè omnino eiuſdem rationis eſt cum peccato per commiſſionem, & ex ſcientia, ea proportionali ratione, qua eſt idem in ſpecie peccatum, quo quis ſcientèr abſoluit à peccato, à quo ſcit ſe non poſſe abſoluere, & ignorantèr culpabilitèr abſoluit cum teneatur ſcire, ſe non poſſe abſoluere. Secundo modo conſiſtit in ommiſſione, & tamen inducit idem in ſpecie peccatum contra virtutem fidei, quæ, ſicuti obligat ad non diſſentiendum myſterijs eiuſdem, ita obligat ad non ignoranda ea, quæ ſpeciali iure, & ſunt de fide credenda, & ſunt inquirenda, vt credantur; ſicuti enim præceptum audiendi ſacrum obligat non ſolum ad audiendum, ſed etiam ad non ignorandum tale præceptum, vnde non minus peccat, qui non audit ſcientèr, ac qui non audit ignorantèr ignorantia vincibili, & culpabili, cum hæc comparetur culpæ, ita &c.

Secunda eſt, an peccatum odij cum intentione nocendi proximo ſit exprimendum cum circunſtantia mali, quod eidem intenditur, vel in ordine ad bona fortunæ, vel in ordine ad bona famæ, & honoris, vel in ordine ad bona vitæ.

6 **Exprimendũ eſt circa quæ bona fuerit intentio nocẽdi.**

Reſpondeo, vtique odium debere exprimi cum circunſtantia mali, quod intenditur alteri in eo ordine, quo malum intenditur *Suarez de charit. diſp. 6. ſect. 2. num. 2.* contra *Bonacinam de legib. diſp. 3. q. 4. punct. vlt. §. 1. n. 10.*, *Homobonum in examin. Eccl. part. 1. tract. 6. c. 25. q. 112.*

Probatur; iniuria, ſeu læſio in bonis vitæ eſt in ſpecie diuerſa à læſione in bonis famæ, & honoris, & à læſione in bonis fortunæ, cum illa quandoque conſtituat homicidium, altera detractionem, altera furtum, vel rapinam; homicidium autem eſt peccatum diuerſum in ſpecie à detractione, & furto, ergo voluntas, qua intenditur homicidium eſt diuerſa ab illa, qua intenditur detractio, vel furtum, ergo illa voluntas eſt cum ſua qualitate in confeſſione, exprimenda. Neque dicas, quod quamuis illæ læſiones ſecundum ſe ſpecie differant, quia tamen attinguntur ſub vna, & eadem ratione formali lædendi proximum ex odio, inducant eandem rationem formalem, & ſpecificam malitiæ, à qua ſpecificantur; contra enim impugnaberis, primò, quia ipſæ actuales læſiones in actu poſitæ præcipuè contra bona vitæ, & honoris regularitèr procedunt ex odio, & tamen nullus eſt, qui neget homicidium differre ſpecie à detractione, cum habeant obiecta ſpecie diuerſa, ergo etiam ex quo volitiones illæ contra bona vitæ, & bona honoris, & famæ procedunt ex eodem motiuo odij, non extrahuntur à diuerſitate

7 **Homicidium, detractio, & furtum ſpecie differũt.**

ſpecifica peccatorum. Contra ſecundò, quia, quando actiones ipſæ habent in ſe ipſis diuerſam moralitatem, & malitiam diſtinctam, quamuis procedant ſub eodem motiuo, & ex eadem ratione eiuſdem motiui, ſeu finis non exuunt malitiam, quam habent, ſic dicebamus *art.* 11. *præſentis quæſtionis concl.* 2. *verſ. dices quando media*; quod, quando quis domo exit ad finem occidendi inimicum, & tranſiens per agros conculcat ſegetes, diuerſam malitiam contrahat, & per conculcationem ſegetum, & per necem inimici, & tamen vtrumque procedit ex motiuo, & fine occidendi inimicum; cum igitur homicidium, detractio, & furtum habeant in ſe ipſis diuerſam moralitatem, & malitiam, quamuis procedant ex eodem motiuo odij, non amittent malitiam, quam habent in ſe ipſis; vnde non erit, cur voluntates relatæ ad ipſa non habeant etiam diuerſam malitiam moralem, cum ſpecificentur à proprijs obiectis.

8 Diuerſa ratio de conuicijs in Deum, Deiparam, & Sanctos.

Dices, conuicia in Deum, quæ opponuntur latriæ eidem Deo debitæ differunt à conuicijs in Beatam Virginem, quæ opponuntur hyperduliæ, & à conuicijs in Sanctos, quæ opponuntur Duliæ, ſi tamen conſiderentur, vt opponuntur eidem virtuti Religionis in ſpecie non differunt formalitèr, ergo etiam voluntates nocendi alteri in bonis vitæ per homicidium, & in bonis famæ per detractionem, & in bonis fortunæ per furtum, quamuis ſecundum ſe ſpecie differant, ſi tamen conſiderentur, vt procedunt ex eodem motiuo odij non different formalitèr in ſpecie. Sed contra, quia conuicia in Deum, Deiparam Virginem, & in Sanctos non ſolum procedunt ex eodem motiuo oppoſito Religioni, ſed etiam ſunt in eodem ordine; omnes enim Sancti, & Deipara Virgo, conſiderantur, vt ſunt conſortes Diuinæ naturæ, & ordinati ad Deum tanquam famuli ad Dominum ſpeciali quodam iure; vnde mirum non eſt, quod conuicia in eoſdem non differant ſpecie, licet maiorem grauitatem præferant, prout referuntur ad Deum &c. homicidium autem, detractio, & furtum, licet procedant ex eodem motiuo odij, non ſunt tamen in eodem ordine, & opponuntur ſecundum diuerſam rationem virtuti charitatis, & iuſtitiæ.

9 Delectationes moroſæ circa diuerſos ſtatus perſonarum diuerſificatur.

Probatur ſecundò. Delectationes moroſæ, vel circa conſanguineam, vel circa nuptam, vel circa perſonam ſacram &c. quamuis opponantur eidem virtuti caſtitatis, quia tamen in ſe ipſis continent diuerſam in ſpecie malitiam, diſtinguuntur ſpecie, & ſunt in confeſſione ſecundum ſuas qualitates exprimendæ; ergo etiam voluntates malorum, quæ quis intendit alteri vel in vita, vel in fama, & honore, vel in bonis fortunæ, quamuis procedant ex eodem motiuo odij, quia tamen in ſe ipſis habent diuerſam in ſpecie malitiam, ſpecie diuerſificabuntur, & erunt ſecundum mala, quæ intenduntur, exprimendæ in confeſſione.

Dices, delectationes moroſas relatas ad diuerſos ſtatus perſonarum vtique diferre ſpecie, quia directè, & efficacitèr referuntur ad illos ſtatus perſonarum, nam hoc modo huiuſmodi actus opponuntur virtuti contrariæ, & affectus voluntatis circa huiuſmodi ſtatus ſpecificantur etiam ab obiecto materialitèr volito, quod etiam verificatur in ordine ad homicidium, detractionem, & furtum, quando hæc directè, & efficacitèr in ſe ipſis intenduntur; quæ tamen non verificantur quoad delectationes, & quoad homicidium, detractionem, & furtum, quando non intenduntur directè, & efficacitèr in ſe ipſis, ſed inefficacitèr, illæ in voluntate oppoſita caſtitati, iſta in actu odij, quæ ſolummodo ſpecificantur à motiuo, vi cuius prohibentur, quod in ordine ad primas eſt generalis virtus caſtitatis, quoad ſecundas generalis virtus charitatis. Sed contra, quia, quamuis illæ delectationes moroſæ procedant ex motiuo ſibi complacendi contra virtutem caſtitatis, ſi tamen ſint ad diuerſa obiecta quoad diuerſos ſtatus perſonarum ſemper præferunt diuerſam in ſpecie malitiam, ſi illa obiecta efficacitèr intendantur, nihilo reluctante, quod contineantur in illo actu voluntatis generali ſibi complacendi; ita etiam, quamuis illæ voluntates nocendi alteri procedant ex illo generali motiuo nocendi, & ex actu odij; cum tamen referantur ad obiecta ſpecie diuerſa, ſi hæc deliberatè, & efficacitèr intendantur, nihilo reluctante, quod contineantur in illo actu odij, erunt ſpecie diuerſæ. Pro clariori tamen notitia huius reſponſionis ſingularem propono difficultatem. 10 Soluitur inſtãtia deducta ab his delectationibus.

11 Diuerſæ conſiderationes circa delectationes in ordine ad diuerſas perſonas.

Tertia difficultas eſt, an in peccatis delectationum illicitarum explicandæ ſint perſonæ, circa quas huiuſmodi delectationes verſantur. Huiuſmodi delectationes, vel coniunguntur cum aliquo opere exteriori, puta cum externa pollutione, vel ſumuntur ſecundum ſe præciſè, vt referuntur ad obiectum, circa quod tendit delectatio. Rurſus hæ delectationes, vel excludunt circumſtantiam malam ab obiecto, vt cum quis delectatur de copula cum nupta, referendo illam ad tempus, quo nupta non erat, quod idem dicendum eſt de copula cum conſanguinea excludendo circumſtantiam illam conſanguinitatis, vel non excludendo ab obiecto circumſtantiam

tiam

tiam malam inducentem diuerſitatem ſpecificam. Tandem huiuſmodi delectationes, vel ſunt circa aliquod obiectum, quod tunc menti occurrit, illoque dumtaxat peccans vtatur ad excitandam libidinem, quam etiam excitaret, ſi occurreret aliud obiectum cum diuerſis circunſtantijs mutantibus ſpeciem, vel ſunt circa aliquod obiectum determinatum, circa quod determinatè delectatur, quodque moueat voluntatem ad ſui aſſenſum. His omnibus ſatisfiet.

12 Delectatio relata ad determinatã perſonã coniunctã cum opere externo eſt exprimẽda cum qualitate perſonæ.

Reſpondeo primò, ſi huiuſmodi delectationes moroſæ ſint determinatæ circa aliquod obiectum malum, de quo præciſè delectatur, & coniungatur cum aliquo actu exteriori, puta cum pollutione, tunc non ſatis eſt dicere in confeſſione. *Toties me pollui*, ſed debet exprimere circunſtantiam perſonæ, circa quam fuit delectatio *D. Antoninus part. 2. tit. 5. c. 1. §. 6., Nauarrus in man. c. 16. n. 9., & c. 6. n. 8., Sotus in 4. diſt. 18. q. 2. art. 4. poſt ſeptimam concl., Tabiena verb. cogitatio moroſa n. 1., Caietanus ſecunda ſecundæ q. 154. art. 1. ad ſecundum.*

Pro cuius intelligentia aduerte cum *D. Thoma in 2. ſent. diſt. 24. q. 3. art. 4. in corp., & ad ſecundum, & prima ſecundæ q. 74. art. 6. ad tertium*, delectationem conſequi in nobis ex cognitione aliquã, ſiue facta per intellectum, ſiue per imaginationem, ſiue per ſenſum exteriorem, vnde differt à cogitatione, quæ ſemper eſt per intellectum, cum delectatio ſit actus potentiæ appetitiuæ, & ſequitur ad cognitionem; hæc

13 Doctrina D. Thomæ ad rem præſentem.

autem delectatio ex eodem D. Thoma poteſt dupliciter conſiderari; primò, quando ſequitur ſubitam rationis apprehenſionem; ſecundò, quando ſequitur poſt deliberationem rationis inferioris, ex diuturnitate. Iuxta primam acceptionem delectatio vix attingit malitiam noxæ venialis. Iuxta ſecundam, cum conſequatur ad delectationem conſenſus, attingit culpam læthalem, ſi obiectum, de quo quis delectatur, ſit læthalitèr malum, & hac ratione delectatio dicitur moroſa, non præciſè ex quantitate temporis, ſed magis ex deliberatione rationis, & licet *D. Thomas ibidem* ad delectationem moroſam videatur requirere conſenſum per actum poſitiuum, non denegat tamen haberi poſſe per æquiualentem conſiſtentem in ratione moræ, quam facit ipſa ratio in ea expellenda, quia ſcilicet non expellit eam, quam citiſſimè poteſt, & debet; expulſio etenim debita, & non poſita perinde eſt, ac, ſi eſſet conſenſus in eam delectationem. Procedit reſponſio de hac delectatione moroſa, quæ ſic.

Probatur. Ex *Philoſopho 10. Ethicorum*, idem eſt iudicium de operatione, & de delectatione; vnde ſubdit *D. Thomas loc. cit.* ſi operatio eſt per ſe bona, & delectatio eſt per ſe bona, & è contrario, ſed operatio luxurioſa circa perſonam, quæ ſit, vel conſanguinitate affecta, vel matrimonio copulata, vel ſanguine iuncta &c. eſt mala malitia in ſpecie diuerſa iuxta diuerſitatem perſonarum talibus qualitatibus affectarum, ergo ea delectatio erit diuerſa quoad malitiam iuxta earundem diuerſitatem, ergo illa diuerſitas erit in confeſſione aperienda; Neque hic audiendi ſunt aliqui apud *Azorium Inſtit. mor. tom. 1. lib. 4. c. 6. q. 3.* qui aſſerunt, delectationes moroſas ſpeciem non ſumere ex varietate operis externi, ſed ſui obiecti, quod opus externum non eſt, cum delectatio ad actum exteriorem non referatur, immo potius tota in voluntate conſummetur; quod pluribus rationibus probant; primò, quia, quandoque actus externus bonus eſt, & tamen delectatio interna mala eſt, vt contingit in marito cognoſcente vxorem ſuam, & ſe delectante in cogitatione de aliena. Secundò, quia delectationes circa actus, qui ſunt contra iuſtitiam, cuiuſmodi eſt adulterium, ſtuprum, & raptus, vel contra Religionem; cuiuſmodi eſt ſacrilegium, vel contra naturalem pietatem cuiuſmodi eſt inceſtus non violant nec iuſtitiam, nec Religionem, nec pietatem. Tertiò, quia in hoc diſtinguitur delectatio moroſa a deſiderio, & cupiditate faciendi, quod illa non refertur ad actum externum, ſicuti iſta ad illum referuntur, ergo, quantumuis ipſum deſiderium, & cupiditas ſpeciem ſumant pro varietate operis, quod eſt finis, & terminus, non tamen delectatio poteſt ex illo ſpecificari, cum perficiatur in ipſo voluntatis actu, non in opere externo.

14 Idem iudiciũ de operatione, & delectatione.

15 Diluitur obiectũ contra mox dicta.

Non, inquam, audiendi ſunt, quia illud idem, quod eſt obiectum operis, eſt etiam obiectum delectationis, ſicut deſiderij, & cupiditatis faciendi, vnde eandem malitiam delectatio contrahit, nec obſtat, quod hæc non ſit progreſſus, & motus ad opus, quia ad contrahendam malitiam ſufficit, quod amplectatur obiectum ex ſe malum; opus autem, vt eſt in mente complacentis, eſt obiectum cõplacentiæ, & delectationis, quod ſecundum ſe malum eſt, & quidem ſecundum omnes conditiones, & qualitates, quas habet in ſe malas, à quibus ſpecificatur ipſa delectatio. Hinc ad primam rationem oppoſitæ ſententiæ dico, quod aſſumptum non faciat ad rem, nam obiectum complacentiæ mariti non eſt vſus cum propria vxore, ſed vſus veſtitus complacentia alienæ vxoris. Ad ſecundam dico, quod licet illæ delectationes non violent iuſtitiam, Religionem, & pietatem

in re, violant tamen in voto, & in affectu delectantis. Ad tertiam admiſſo illo diſcrimine allegato inter deſiderium, & delectationem moroſam, non ſequitur, quod intendit ratio aduerſa, nam, ſi delectatio eſt de vxore aliena, vel de virgine, vel de conſanguinea trahit ſecum malitiam adulterij, vel ſacrilegij, vel incæſtus, vt benè notat *Azorius Inſtit. mor. part. 1. lib. 4. c. 6. q. 6. prop. med.*, videtur tamen grauius peccatum in eadem ſpecie deſiderium, quam delectatio moroſa, cum illud feratur quantum ad affectum deſiderantis ad executionem externam.

Reſpondeo ſecundò. Si delectatio ſit
16 de obiecto malo, & excludat ab eodem circunſtantiam malam, vt ſi quis delectaretur de copula cum nupta, vel cum conſanguinea, ſed præſcinderet à ſtatu coniugij, vel conſanguinitatis, & ſit efficax, trahit ſecum malitiam incæſtus, ſi ſit de conſanguinea, vel adulterij, ſi ſit cum coniugata, vel ſacrilegij, ſi ſit de Deo ſacrata per votum; ſi verò ſit inefficax, trahit ſolum malitiam obiecti, & non illius circunſtantiæ, a qua præſcindit. *Vaſquez prima ſecundæ c. 3. diſp. 111., Coninchus de matrim. diſp. 34. dub. 11. n. 108., & ſeqq., Bonacina de ijs, quæ pertinent ad vſum matrim. q. 4. punct. 8. n. 3.* Pro diſtinctionis intelligentia aduerte, hic nomine delectationis efficacis venire actum complacentiæ cum ordine ad executionem, vt, cum quis delectatur de fornicatione intendens illam actu committere, qua ratione æquiparatur deſiderio, & voluntati faciendi; nomine vero delectationis inefficacis, intelligi complacentiam ſine ordine ad executionem, vt cum quis delectatur de fornicatione ſine animo illam committendi.

Delectatio efficax trahit ſecum malitiā circunſtantiæ.

Probatur iam reſponſio quoad primam partem de delectatione efficaci. Delectatio efficax, cum ordinetur ad executionem actus externi, neceſſario fertur in illum ſecundum omnes conditiones, & circunſtantias, quas habet, & per conſequens etiam in obiectum adæquatum illius actus externi, ſed obiectum illius actus externi eſt fæmina, vel nupta, vel conſanguinea, vel Deo dicata, ergo illa delectatio erit ad fæminam, vt coniugatam, vel conſanguineam, vel Deo dicatam, & ſic trahet malitiam, vel adulterij, vel incæſtus, vel ſacrilegij; ideoque illa malitia erit in confeſſione aperienda; Neque obſtare poteſt, quod præſcindat ſe delectans ab illa circunſtantia coniugij, conſanguinitatis, vel voti; non, inquam, obſtare poteſt, quia, quando delectatio fertur in actum externum, non poteſt ab illis circunſtantijs præſcindere; vnde, ſi actu fornicaretur cum coniugata, quamuis mente præſcinderet à coniugio, non eximeretur à delicto adulterij, ita, ſi delectaretur cum ordine, & deſiderio executionis operis externi, non euitaret malitiam eiuſdem adulterij, quia actus ille externus attingit obiectum ſecundum omnes circunſtantias, quas habet, nec ab illis poteſt præſcindere.

Probatur quoad ſecundam partem. 17
Delectatio inefficax, cum non ordinetur ad executionem operis externi, attingit ſolummodo obiectum, prout rapræſentatur intellectui; intellectui autem poteſt rapræſentari ſecundum vnam rationem, puta fæmina, vt fæmina, non ſecundum aliam nempè, vt nupta, vel conſanguinea, ergo trahet ſolum malitiam, ſecundum quam rapræſentatur, non ſecundum aliam, à qua præſcinditur.

Secus, ſi fuerit delectatio inefficax.

Reſpondeo tertiò. Si delectatio fuerit 18
circa aliquam perſonam, quæ tunc menti occurreret, eaque peccans vteretur ad excitandam præciſè libidinem, non ad inclinandum animum ad aſſentiendum illi perſonæ, non neceſſario eſſet in confeſſione exprimendus ſtatus illius perſonæ. In hanc exiſtimo propendere *Vaſquez prima ſecundæ diſp. 112. c. 1.* cuius opinionem non improbabilem iudicat *Bonacina de ijs, quæ pertinent ad vſum matrimon. q. 4. punct. 8. n. 19. verſ. non exiſtimo tamen.*

Delectatio relata ad perſonā ad excitandam præciſè libidinem, nō eſt exprimēda.

Ratio ex eo deducitur, quia in hac hy- 19
potheſi qualitas perſonæ non finalizat ipſam delectationem, cum ſolum tendat ad excitandam libidinem, quæ æquè excitaretur ſiue illud, ſiue aliud obiectum proponeretur; vnde illa delectatio non ſumit ſpeciem ab illa perſona, ſed ſolum à motiuo, ſub quo procedit; motiuum autem in hac hypotheſi eſt ſolum affectus venereus, ſeu illa libido, quæ habet ſolum oppoſitionem cum caſtitate, ergo per illam non conſtituitur ſpecies, vel incæſtus, vel adulterij, vel ſacrilegij, ſed ſolum ſimplicis fornicationis.

Qualitas perſonæ in hoc caſu non finalizat.

Quarta difficultas eſt, an vidua, quæ delectatur de copula coniugali præterita, & ſponſus, qui delectatur de futura cum ſponſa, quando erit contractum matrimonium, grauitèr peccent in illa delectatione. Tres in hoc inuenio ſententias, duas extremè oppoſitas, aliam quaſi mediam. Prima docet, tam viduam delectantem de
præterita, quam ſponſum delectantem de 20
futura copula peccare læthalitèr. Hanc ſequuntur *Sanchez lib. 9. diſp. 47. n. 4., & 7., Graffius prima part. lib. 2. c. 74. n. 8., Vaſquez diſp. 114. c. 2., Filliutius tract. 10. c. 9. n. 359., & tract. 30. n. 205., Nauarrus in c. ſi cui de pœnit. diſt. 1. n. 2.* Secunda docet non peccare læthalitèr, ſed ad ſummum venialitèr, quia caret neceſſitate, & pietate. Hanc approbant *Caietanus in ſumma verbo de-*

Tres ſententiæ circa delectationem viduæ de copula præterita.

Digitized by Google

delectatio moroſa, & in opuſc. tom. 1. tract. 14. dub. 2., Paludanus in 4. diſt. 9. q. 3. art. 1., Valentia tom. 2. diſp. 6. q. 4. punct. 4., Ghetius verbo delectatio moroſa verſ. ad maiorem ſupradictorum explicationem. Tertia docet, nō peccare læthalitèr, ſi delectatio ſiſtat in copula, vt præterita, vel futura comparatiuè ad viduam, & ſponſam, ſecus, ſi fiat præſens per commotionem ſpirituum. Hanc ex mente Caietani approbat *Ghetius loc. cit. eod. verſ. circa finem*, dum dicit, quod, ſi adiungantur in vidua in concupiſcibili appetitus, aut in carne commotiones, aliter ſit dicendum.

Reſpondeo, probabilius eſſe talem delec-
21 Probabilius eſt peccaminoſa lęthalitèr. tationem, quatenus verè delectatio eſt, eſſe peccaminoſam læthalitèr. Ita præter pręcitatos DD. pro prima ſententia *Azorius Inſtit. mor. part. 1. lib. 4. c. 6. q. 6. per tot., & q. 7., Corduba in ſuis quæſt. lib. 1. q. 23. dub. 12.* Dixi, quatenus verè delectatio eſt moroſa, in ſenſu, quo eandem explicat *D. Thomas in 2. ſent. diſt. 24. q. 3. art. 4. in corp., & prima ſecundæ q. 74. art. 6. ad 3.* dicens, *nōn eſſe delectationem moroſam ex quantitate temporis iudicandam, ſed magis ex deliberatione rationis, ſi enim poſt deliberationem rationis inferioris adhuc delectatio illa placeat, moroſa delectatio dicetur, & tunc erit in delectationem conſenſus* (ſunt formalia verba D. Thomæ) non autem in ſenſu, quo vidua ſolum ratum, & firmum, aut etiam gratum, & acceptum habeat actum coniugalem priſtinum, ex quo olim delectationem percepit, nam in hoc ſecundo ſenſu nullum peccatum contrahit, quia ſolum ei placet actus, qui tranſijt, & fuit bonus, & legitimus, & tota delectatio ex actu bono fuit ante percepta.

Probatur iam primò, quia ad delecta-
22 Probatio ex mente D.Thomæ. tionem moroſam ex mente D. Thomæ requiritur deliberatio rationis, & quod poſt deliberationem rationis inferioris adhuc delectatio illa placeat, & tunc eſt in deliberationem conſenſus, ergo, quantumuis illa delectatio ſit de obiecto pręterito, quod tunc licitum erat, & honeſtum, quia tamen conſenſus, & complacentia eſt de pręſenti, vt in mente concepta, erit peccaminoſa. Hæc conſequentia probatur, quia ille conſenſus, ſeu complacentia cum deliberatione rationis eſt de obiecto, quod in animo concipitur tanquam præſens, & voluntatem, & animum actu ſua iucunditate, & delectatione allicit, & mouet; conſenſus autem, & complacentia præſens de obiecto, quod actu mouet, de copula coniugali extra ſtatum coniugalem ſemper ſunt peccaminoſa. Confirmatur, quia delectari carnalitèr, & frui actu voluptate venerea extra ſtatum coniugalem eſt actio de ſe peccaminoſa, ſed vidua hìc, & nunc delectaretur carnalitèr, & actu frueretur voluptate venereà extra ſtatum coniugalem exiſtens, ergo &c. Neque obſtat, quod concubitus, de quo vidua hìc, & nunc delectatur, fuerit aliàs licitus, hoc eſt tunc, quando fuit elicitus, qui, ſicuti non poteſt euadere illicitus ex eo, quod poſtea venerit in cogitationem, ita, nec poteſt fieri talis ex eo, quod venerit in delectationem; Non obſtat, inquam, quia aliud eſt, quod ille concubitus fuerit licitus tunc, quando fuit habitus, nec deſinat eſſe talis, quando venit in cogitatione, aliud, quod eius delectatio poſt ſolutum coniugium ſit licita. Primum cadit ſine difficultate; ſecundum nequaquam, quia illa delectatio hic, & nunc mouet ad fruendum voluptate illius concubitus, quæ voluptas voluntaria, & cum conſenſu extra matrimonium venerea, libidinoſa, & illicita eſt. Soluitur inſtātia oppoſita.

Probatur ſecundò. Pro eo ſtatu, quo non eſt licita copula, nec poteſt eſſe licita delectatio de eadem, ſiquidem delectatio eſt conſecutiua ad eandem copulam, ſed pro ſtatu viduitatis non eſt licita copula, ergo, nec pro eodem ſtatu poteſt eſſe licita delectatio venerea eiuſdem; Neque dicas, delectationem eſſe quidem conſecutiuam ad copulam, ſed vel præſentem, vel præteritam, vel futuram, & ſic quamuis, ſi eſſet de præſenti, eſſet peccaminoſa, quia de præſenti non licita eſt copula, ſi tamen ſit de præterita, erit licita, quia copula præterita fuit licita; Contra enim impugnaberis, quia licet copula pro tempore, pro quo fuit habita, fuerit licita, eadem tamen prout in præſenti mouet, & voluntariè cauſat illam delectationem non poteſt eſſe licita, quia ſit quodammodo præſens, & in mente concepta cauſat effectum, ac, ſi eſſet præſens.

Ex his a fortiori deduces, quod, ſi illa 23 A fortiori eſt illicita, ſi fuerit cum cōmotione ſpirituum.
delectatio de copula præterita coniuncta fuerit cum commotione carnis, & ſpirituum ſit illicita, quia tunc non ſolum eſt in voluntate, ſed etiam in ſenſibus, & hoc etiam inſinuauit *Caietanus in ſumma verbo delectatio moroſa verſ. aduerte demum*, dum dixit, quod, quando dicitur, quod memoria delectabilis excuſetur in vidua, verum eſt, ſi formalitèr hoc intelligatur, &, ſi nullum aliud adiungatur, ſed, ſi adiungatur, quod in vidua inſurgant in concupiſcibili appetitus, aut in carne cōmotiones, aliter erit dicendum, nempè, quod talis memoria erit illicita.

Quinta difficultas eſt. An delectatio de re mala ſub conditione, quod non eſſet mala, ſit læthalitèr mala, vt ſi quis delectaretur de furto, vel de homicidio, vel de for-

Digitized by Google

fornicatione, & diceret, *Si furtum, homicidium, & fornicatio non eſſent mala ego furarer, occiderem, fornicarer*. Tres circa hanc difficultatem inuenio dicendi modos. Primus eſt *Adriani quodlib. 10. art. 2., Azorij inſtit. mor. prima part. lib. 4. c. 6. q. 10.* aſſerentium, huiuſmodi delectationem ſub illa conditione eſſe læthalitèr peccaminoſam, ſi ſit de obiecto ſecundum ſe, & iure naturali malo, ſecus, ſi ſit de obiecto iure tantum poſitiuo prohibito. Secundus eſt *Vaſquez tom. 1. in prima ſecundæ diſp. 116. c. 2., Sairi lib. 8. clauis Regiæ c. 7. n. 30.* aſſerentium, quod, ſi illa delectatio de actu coniugij apprehenſi ſub conditione procedat ex motiuo libidinoſo, ſit læthalitèr peccaminoſa; ſi vero illa delectatio ſit efficax, & tendat ad executionem operis, non tamen ex motiuo libidinoſo, ſed ex alia bonitate, vel vtilitate, quæ ex ſe non ſit læthalis, non ſit læthalis. Tertius modus eſt *Caietani tom. 1. opuſc. tract. 14. dub. 1., & in ſumma verb. delectatio moroſa, Nauarri in man. c. 16. n. 9., & in c. ſi cui n. 1. de pænit. diſt. 1., Ludouici Lopez part. 1. inſtruct. confeſ. c. 75. in princip., Valentiæ tom. 2. diſp. 6. q. 4. punct. 4., & aliorum,* aſſerentium illam delectationem de obiecto malo ſub conditione, ſi non eſſet malum, eſſe grauitèr peccaminoſam.

24 Delectatio de re mala ſub conditione, ſi non eſſet mala, an ſit peccaminoſa.

Tres ſententiæ referũtur.

25 Probabilius eſt grauitèr peccaminoſa.

Reſpondeo probabiliorem eſſe hanc tertiam opinionem aſſerentem talem delectationem de obiecto turpi conditionatam eſſe grauitèr peccaminoſam, quam præter præcitatos DD. ſuſtinent *Bartholomæus Medina part. 2. q. 74. art. 8. dub. 4., Armilla verb. delectatio moroſa n. 4., Sanchez in ſumma lib. 1. c. 2. n. 21., Bonacina de matrim. q. 4. punct. 8. propoſ. 2. n. 33. Nos ipſi tom. 9. ſub tit. Contractus XV. de matrim. 7. diſq. 2. §. 6. num. 9.*

Varijs rationibus euincitur reſponſio.

Probatur primò. Delectatio præſens viduæ de copula præterita habita tempore coniugij ex dictis in præcedenti difficultate, non eſt licita, quantumuis illa copula pro tempore, quo fuit habita, fuerit licita, ergo etiam delectatio præſens de copula futura ſub conditione, quod eſſet licita, non erit licita. Conſequentia probatur; tum quia non minus, quinimmo magis fuit licita copula habita a vidua cum ſuo coniuge tempore coniugij, ac eſſet licita copula, de qua delectatur, data conditione, quod non eſſet vetita, cum illa ſit, ſeu fuerit licita abſolutè, hæc non niſi conditionatè, ergo, ſi non eſt licitum de illa delectari, nec erit licitum delectari de iſta; tum quia ideo prima delectatio eſt illicita, quia, quamuis ſit de obiecto in re præterito, hoc tamen, dum excitat, & mouet voluntatem eſt in mente præſens, & de præſenti delectatio venerea extra coniugium non eſt licita, ſed etiam delectatio de obiecto turpi ſub conditione, quod non eſſet turpe, eſt de obiecto, quod, quamuis ſit futurum ſub conditione, eſt tamen in mente præſens, dum excitat actu voluntatem ad delectationem; ergo &c.

Confirmatur. Delectatio præſens, quam concipiunt ſponſi de copula futura non eſt licita, vt ſupra probauimus, ergo neque erit licita delectatio præſens de copula futura ex ſuppoſitione, quod non eſſet vetita; tam enim in primo caſu, quam in ſecundo delectatio eſt præſens, & obiectum futurum, nec illa conditio minuit vim argumenti, ſed potius adauget, quandoquidem non tribuit quid magis actui, qui intenditur, quam bonitatem conditionalem, quam habet abſolutè copula futura inter ſponſos, dum erit celebratum coniugium, vnde, ſi hæc non cohoneſtat delectationem de præſenti, nec illa cohoneſtabit. Hic, vt verum fatear, non percipio, qua conſequentia procedat Caietanus, dum abſolutè licitam exiſtimat delectationem de copula futura inter ſponſos, & tamen tanquam illicitam damnat delectationem de eadem in ſuppoſitione ratione conditionis, quod eſſet licita; certè in vtroque caſu ille delectatio eſt præſens, & obiectum in re eſt futurum, &, ſi ipſe dicit, quod delectatio de opere turpi ſub conditione, quod non eſſet tale, damnetur, quia eſt abſoluta, & præſens, & quod conditio excuſet deſiderium futuri, ſed non delectationem præſentem, & ego dicam, quod delectatio inter ſponſos de copula futura ſit præſens, & quod relatio ad tempus coniugij cohoneſtat quidem deſiderium, non complacentiam præſentem; vnde videtur dicendum, quod in vtroque caſu illa delectatio ſit illicita, vel, ſi eſt licita in vno, ſit etiam licita in altero.

26 Euincitur ex diſcrimine, quod intercedit inter delectationem, & deſiderium.

Probatur ſecundò ex diſcrimine, quod intercedit inter delectationem, & deſiderium, prout in hoc benè conſiderauit *Caietanus loc. cit.*, nam deſiderium fertur in rem abſentem, vel futuram, vel poſſibilem, complacentia autem de re præſenti, vel in re, vel in mente; vnde illud ſpecificatur ab obiecto poſſibili, & ſub ea ratione, ſub qua proponitur, vt poſſibile, iſta vero ſpecificatur à re præſenti ſub ea ratione, ſub qua eſt præſens; cum autem deſiderium ſit de illo actu, ſi eſſet licitus, & non aliter cohoneſtatur ab obiecto licito, cum referatur ad illud ſub conditione, ſi eſſet licitum; delectatio verò, cum ſit abſoluta, & præſens, & de obiecto prout de præſenti mouet, quod ſecundum ſe non eſt licitum, non poteſt ab illo cohoneſtari, quod eſt id, quod dixit Caietanus, quod ſcilicet conditio excuſet deſiderium futuri,

non

Digitized by Google

non autem delectationem præſentem.

Sexta difficultas eſt. An circa delectationem veneream poſſit dari paruitas materiæ excuſans à læthali. Ex duplici capite peccatum, quod ex genere ſuo eſt læthale, poteſt fieri veniale; primò ex inconſideratione rationis; ſecundò ex paruitate materiæ, circa quam verſatur; Ex inconſideratione peccatum in delectatione venerea poſſe eſſe veniale eſt certum, hocque expreſsè inſinuat *D. Thomas prima ſecunda q.74. art.6. ad tertium, & in ſecundo ſentent. diſt. 24. q. 3. art. 4. in corp.*, dum dicit appetitum ſenſualitatis, & delectationem conſequentem appetitum ante conſenſum rationis deliberatæ peccatum mortale non eſſe; Ex paruitate materiæ in delectatione moroſa poſſe peccatum eſſe veniale, non eſt ita certum; vnde eſt id, quod modo venit in quæſtione.

27 An circa venerea detur paruitas materiæ.

28 Sententia affirmatiua.

Affirmant *Nauarrus in c. ſi cui de pænit. diſt. 1. n. vlt., Sanchez de matrim. lib. 9. diſp. 46. n. 9., Vaſquez prima ſecundæ diſp.* 108. *n. 3., Sairus lib.* 8. *c.* 6. *n.* 1., & alij plures, qui, ſicuti agnoſcunt in alijs materijs leuitatem culpæ ex paruitatē materiæ, ita etiam cognoſcunt in delectatione moroſa in materia venerea.

29 Sententia negatiua, quę præfertur.

Negant vero *D. Thomas*, quem allegat, & ſequitur pluribus in locis *Rebellus ſecunda part. de obligat. iuſt. lib. 3. de matrim. q. 19. ſect. 3., Fillutius tract. 30. c. 9. q. 1. n. 166.*, hancque negatiuam opinionem tutiorem exiſtimat *Bonacina de ijs, quæ pertinent ad vſum matrimonij q. 4. punct. 8. n. 17.*

Probabiliorem arbitror hanc ſecundam negatiuam ſententiam, quia delectatio moroſa ex genere ſuo eſt peccatum læthale, vt aſſerit *D. Thomas prima ſecundæ q.* 88. *art. 5. ad ſecundum*, vbi ſolum leuitatem culpæ in huiuſmodi venereis delectationibus agnoſcit, quando non ſunt moroſæ, & ſunt ex imperfectione actus, & cum eo conſentiunt fere omnes ſcribentes, ergo ex leuitate materiæ, quando ſunt moroſæ, & procedunt ex deliberatione rationis, non poſſunt in veniale tranſire, cæteroqui D. Thomas non adæquatè diſtinxiſſet delectationes, quando ſunt læthales à delectationibus venialibus ex ſola actus inconſideratione.

30 Nō currit paritas in alijs materijs, & quarè.

Nec obſtare poteſt, quod in alijs peccatis, quæ ex genere ſuo ſunt læthalia, detur partitas materiæ, ratione cuius tranſeunt in venialia, vt videre eſt in furto, quod, ſi fuerit in modica quantitate, eſt veniale, & alijs huiuſmodi. Non, inquam, obſtare poteſt, quia in alijs pluribus paruitas materiæ non excuſat a læthali, vt videre eſt in infidelitate, iuramento, blaſphæmia, ſimonia, & ſimilibus.

Ratio fundamentalis huius noſtræ opinionis in eo conſiſtit, quod hæc leuitas, nec conſiderari poteſt in ipſo actu delectationis, nec in re obiecta, non in ipſo actu, quia, cum hic ſupponatur moroſus, & cum plena deliberatione, non poteſt eſſe leuis; non in re obiecta, nam, ſi hæc ſit ſecundum ſe venerea, licet in ſe videatur leuis, ſemper tamen apta eſt cauſare motum ſenſualitatis, qui, cum ſit voluntarius ſaltem in cauſa, ſemper eſt grauis. Dixi, *ſi ſit per ſe venerea*, nam, ſi ſit de re obiecta indifferenti, cuiuſmodi in ſententia *Caietani in opuſ. tom. 1. tract. 14. dub. 1., & in ſumma verb. delectatio moroſa, Bartholomæi Medinæ part. 2. q. 74. art. 8. dub. 2., & 3., Armillæ verb. delectatio moroſa n. 5., Valentiæ tom. 2. diſputatione 6. q. 4. punct. 4.* eſt aſpectus mulieris pulchræ, & formoſæ, & in aliorum ſententia tactus manuum, delectatio præciſa conſequens ad talem viſionem, & tactum non eſt peccaminoſa læthaliter. Dixi, *præciſa*, nam, ſi coniungatur cum appetitu ſenſitiuo, & de illo delectetur, certè non eximetur a tali culpa; & iuxta hanc explicationem intelligendus eſt textus Matthæi 5. *Qui viderit mulierem ad concupiſcendā eam iam mæchatus eſt in corde ſuo*, quem textum explicans D. Auguſtinus in ſua regula dixit, *nec ſolo affectu, & tactu, ſed aſpectu quoque appetitur, & appetit concupiſcentia fæminarum*, ita, vt procedat ſolum de delectatione, quæ non præciſè ex aſpectu ſecundum ſe, ſed ex eodem, & appetitu conſequitur; vnde idem D. Auguſtinus in eadem regula ſubdidit. *Non enim fæminas videre prohibemini, ſed appetere, vel ab eis appeti criminoſum eſt.*

31 Intellige, ſi ſit propriè de re venerea

32 Quænā poſſit dici materia indifferēs.

Septima difficultas eſt, an conſilium datum de re mortaliter peccaminoſa, & mala, debeat in confeſſione exprimi per ordinem ad rem, & materiam, circa quam opus malum exercetur.

33 Conſulēs rem malam debet exprimere rem, de qua cōſuluit.

Reſpondeo, neceſſario exprimendam eſſe rem, ſeu materiam peccati, circa quam fuit conſilium *Cardinalis de Lugo diſp. 16. ſect. 5., Pontius de Sacrament. pænit. diſp. 46. q. 7. concl. 2. de circunſtantia Quid*, quamuis Lugus non abſolutè procedat, ſed diſtinguat inter conſilium datum de homicidio, ac de fornicatione, aſſerens in homicidio grauius peccare conſulentem, quam homicidam, in fornicatione vero magis peccare fornicantem, quam conſulentem addita ratione, quia, quamuis conſulens fornicationem excedat in malitia ſcandali, quatenus eſt cauſa ruinæ proximi, fornicatio tamen excedit aliunde, quia magis opponitur caſtitati, quæ magis obligat ſingulos ad eam in ſe ipſis procurandam, quam in alijs. Nihilominus

34 Eluditur diſtinctio Lugi.

35 Conſiliū ſpecificatur à peccato, quod conſulitur,

Probatur in vniuerſum reſponſio. Conſilium ſpecificatur à peccato, quod conſulitur,

ſitur, quia inducens ad aliquod malum morale participat eandem rationem malitiæ, vnde duplex malitia eſt in conſilio prauo, vna oppoſita charitati, qua tenemur non inducere ad peccatum, altera oppoſita virtuti, cuius contrarium conſulit.

Neque dicas, ex his ſequi, quod grauius peccaret conſulens, quam operans, eo quia ille non ſolum contra virtutem, contra quam operans ex conſilio peccat, peccaret, ſed etiam contra charitatem; contra enim eſt, quia, ſi concedatur grauius peccare, nihil abſurdum inde ſequitur, vt notat *Pontius loc. cit.*

Neque hic audiendus eſt *Cardinalis de Lugo loc. cit.*, dum reſpondens ad hanc inſtantiam admittit ſequelam, quoad conſulentem homicidium, negat verò quoad conſulentem fornicationem; Non, inquam, audiendus eſt primò, quia, vt notat *Pontius loc. cit.* non apparet, quomodo caſtitas magis obliget ad non fornicandum, quam ad non dandum conſilium alteri, vt fornicetur; iuſtitia verò magis obliget ad non occidendum, quam ad non conſulendum alteri, vt occidat; vnde videtur eodem modo de homicidio, ac de fornicatione in hoc procedendum. Secundò, dato etiam, nunquam tamen conceſſo, quod caſtitas magis obliget ſingulos ad eam ſeruandam in ſe ipſis, quam in alijs, & hoc non præſtet iuſtitia. Quid inde? videndum eſt, an in conſilio importetur duplex malitia, quæ certè reſultat in vtroque caſu in opere conſulto, & patrato vnica dumtaxat, &, ſi hoc verificatur, non eſt hæſitandum, quod in illo grauius peccetur, quam in iſto.

§. III.

De circunſtantia loci importata per ly *Vbi*.

SVMMARIVM.

Locus quandoque eſt circunſtantia, quandoque ipſa ratio peccati. 1.
Furtum ratione ſacri poteſt tripliciter contingere, & quomodo. 2.
Furtum rei non ſacræ de loco ſacro eſt ſacrilegum, quamuis res illa non fuerit ſub cuſtodia Eccleſiæ. 3.
Læditur reuerentia debita loco. 4.
Ablatio rei ſacræ de loco ſacro non importat duplicem diſtinctam malitiam. 5.
Eſt vnus, & idem actus oppoſitus eidem virtuti. 6.
Quomodo intelligendus ſit D. Thomas diſtinguens peccata circa res ſacras, circa loca ſacra, & circa perſonas ſacras. 7.
Quandonam ſit ſacrilegium ablatio rei iure Eccleſiaſtico poſſeſſæ, & quando non. 8.
Per oſcula, & amplexus præcisè præſtita in Eccleſia, hæc non polluitur. 9.
Nec contrahitur malitia ſacrilegij. 10.
Non ſunt hi actus ſpeciali iure prohibiti. 11.
Dictum D. Chryſoſtomi non importat ſacrilegium. 12.
Duplici iure prohibetur pollutio, & copula in Eccleſia. 13.
Ex voluntaria pollutione, & copula in Eccleſia conſurgit violatio eiuſdem Eccleſiæ. 14.
Si ſit occulta contrahitur quidem ſpecies ſacrilegij, non tamen polluitur Eccleſia. 15.
Per copulam licitam occultam in Eccleſia, non polluitur Eccleſia. 16.
Contrahitur tamen ſacrilegium, ſi habeatur ſine neceſſitate. 17.
Vrgente neceſſitate non contrahitur. 18.
Ex copula coniugali notoria inducitur pollutio Eccleſiæ. 19.
Quid veniat nomine loci ſacri quoad hunc effectum. 20.
Voluntaria occiſio, & graue vulnus in Eccleſia inducit ſacrilegium, & pollutionem Eccleſiæ. 21.
Occidens in Eccleſia aggreſſorem cum moderamine non polluit. 22.
Graue vulnus inducit pollutionem Eccleſiæ, quamuis ſanguis ibi non effundatur. 23.
Grauiter vulneratus extra Eccleſiam, ſi in ea ſanguinem effundat, eam non polluit. 24.
Quid ſentiendum, ſi percuſſio fuerit leuis cum effuſione ſanguinis. 25.

Licet locus ſecundum ſe videatur extrinſecus actionibus, quia tamen iſtæ exerceri nequeunt nullibi, & locus ipſe conferre poteſt ad malitiam, vel honeſtatẽ actionũ, non incongruè illum inter circunſtãtias actionum computamus, quinimmò locus ipſe quandoque eſt ipſa formalis ratio actionis peccaminoſæ, quæ propterea non habetur, vt circunſtantia; hoc verificatur, vt notat *Cardinalis de Lugo loc. cit. n. 461.* in caſu, quo quis extraheretur ab Eccleſia, & iudicium a Iudice fieret in Eccleſia; extractio enim, & iudicium non ſunt ſecundum ſe peccaminoſa, ſed tantum, vt fiunt à loco, & in loco. Hic ſolum agemus de eodem loco, prout circunſtantia eſt, examinantes difficultates aliquas, quæ poſſunt circa ipſum occurrere. 1 Locus regulariter cõputatur pro circũſtãtia.

Prima difficultas eſt, an furari rem non ſacrãm de loco ſacro, vel rem ſacram de loco non ſacro, vel rem ſacram de loco ſacro ſit ſpecies peccati diſtincta à ſimplici furto, ſcilicet ſacrilegium, & in tertio caſu

duplex

duplex ſacrilegium. Ioannes VIII. relatus *in c. quiſquis 17. q. 4.* habet hæc verba. *Sacrilegium committitur auferendo ſacrum de ſacro, vel non ſacrum de ſacro, aut ſacrum de non ſacro.* Sub hac difficultate tria potiſſimum veniunt diſcutienda. Primum, an ablatio rei non ſacræ de loco ſacro ſit ſacrilegium, etiam ſi non ſit ſub cuſtodia illius. Secundum, an ablatio rei ſacræ de loco ſacro ſit duplex peccatum neceſſario in confeſſione aperiendum. Tertium, an ablatio rei Eccleſiaſtico iure poſſeſſæ à Clerico ſit peccatum ſacrilegij diſtinctum à furto.

2 Furtum ratione ſacri quomodo poſſit contingere.

Reſpondeo primò, ablationem rei non ſacræ à loco ſacro quomodocunque eſſe ſpeciem ſacrilegij, etiam ſi res non eſſet ſub cuſtodia illius. Eſt communis, & clarè euincitur *ex c. quiſquis inuentus 17. q. 4.* quamuis quoad particulam ampliatiuam *etiam ſi res non eſſet ſub cuſtodia illius* ſit contra *Lugum diſp. 16. ſect. 5.*, *Pontium de Sacramento pænit. diſp. 47. q. 7. de circunſt. Vbi n. 85. verſ. in quo quidem ego conuenio.*

3 Furtum rei non ſacræ in loco ſacro eſt ſacrilegum.

Probatur, quia ideo furtum factũ in loco ſacro inducit malitiã ſacrilegij ſpecie diſtinctam, quia ſit contra reuerentiam loco ſacro, ſeu Eccleſiæ debitam, ſed æquè ſit contra reuerentiam, ſiue res, quæ auferatur, ſit ſub cuſtodia Eccleſiæ, ſiue non, ergo &c. Minor probatur, quia, cum Eccleſia ſit tutus aſylus propter cultum Dei, & honorem, qui ipſi defertur, exigit, vt non ſolum ad ipſum confugientes tuti ſint, ſed etiam res cuiuslibet in eodem poſitæ, ſicuti Principis palatium, quia eſt tuta ſedes omnium propter honorem eidem Principi debitum, exigit, vt omnes ad ipſum confugientes, & res ibi depoſitæ ab omni moleſtia tutentur.

4 Læditur reuerẽtia debita loco ſacro.

Quod, ſi dixeris, furantem crumenam è latere diuitis exiſtentis in Eccleſia, & orantis non videri inferre ſpecialem iniuriam, eo quia per accidens ibi exiſtat; ſtatim impugnaberis, quia, ſicuti reuerentia Eccleſiæ debita exigit, vt ipſe diues tutus ſit, etiam ſi per accidens in ipſa exiſtat, ita exigit, vt res eiuſdem diuitis in ipſa exiſtentes tutæ ſint, quamuis per accidens in ipſa exiſtant, quarè ſemper talis ablatio rei erit contra honorem debitum ipſi Eccleſiæ.

Reſpondeo ſecundò, ablationem rei ſacræ de loco ſacro non inducere duplicem malitiam ſacrilegij diſtinctam, ſed tantum aggrauare eandem, vnde in confeſſione ſatis erit dicere, furatus ſum rem ſacram, vel in loco ſacro *Fagundez part. 2. lib. 4. c. 5. n. 21.*, *Diana part. 1. tract. 7. reſol. 22. §. vnde ex his* contra *Pontium de Sacramento pænit. d. diſp. 46. q. 7. de circunſtantia Vbi verſ. ſed hinc oritur dubium.*

5 Ablatio ſacri de loco ſacro non importat duplicem malitiã.

Probatur, quia in tali ablatione nõ multiplicatur malitia in numero, cum ſit vnus dumtaxat actus, nec in ſpecie, cum ſit contra eandem virtutem Religionis, & motiuum prohibitionis ſit idem, ſiue res fuerit ſacra, ſiue non ſacra de loco ſacro, nempè reuerentia eidem loco ſacro debita.

Dices primò, cum *Pontio loc. cit. verſ. reſpondendum autem in fin.* talem ablationem rei ſacræ de loco ſacro continere duplicem malitiam ſaltem numero diſtinctam, alteram ratione rei ſacræ, alteram ratione loci ſacri, quarum quælibet ſecundum ſe eſt peccaminoſa læthalitèr, adeoque quælibet ratione numeri diſtincti ſit neceſſario in confeſſione aperienda. Sed contra, quia, cum furans feratur in vtramque per modum vnius, non niſi vnicam licet grauiorem contrahit malitiam.

6 Eſt vnus & idem actus.

Dices ſecundò cum eodem, tres ſunt ſpecies diſtinctæ ſacrilegij iuxta *D. Thomam ſecunda ſecundæ q. 99. art. 3.*, vna circa perſonas ſacras, altera circa res ſacras, altera circa loca ſacra, ergo malitia contracta ex furto rei ſacræ eſt diſtincta ſpecie à malitia contracta ratione loci ſacri, ergo, cum in præſenti hypotheſi, & res ſacra, & locus ſacer violetur, vtraque violatio vtpotè ſpecie diſtincta erit in confeſſione aperienda. Sed contra primò, quia *D. Thomas loc. cit.* diſtinguit ſolummodo illa ſacrilegia ratione maioris grauitatis, quam in eiſdem conſiderat; dicit enim *tanto enim ſacrilegium eſt grauius, quanto res ſacra, in quam peccatur, maiorem obtinet ſanctitatem; attribuitur autem ſanctitas, & perſonis ſacris, ideſt Diuino cultui dicatis, & rebus quibuſdam alijs ſacris; ſanctitas autem loci ordinatur ad ſanctitatem hominis, qui in loco ſacro cultum Deo exhibet, & ideo grauius peccatum eſt ſacrilegium, quo peccatur contra perſonam ſacram, quam quo peccatur contra locum ſacrum;* ex quibus verbis vides, ſolummodo maiorem grauitatem agnoſcere; quinimmo, cum cognoſcat ordinem ſanctitatis loci ad perſonam, non videtur ſpecie diſtinguere ſpeciem ſacrilegij contra locum à ſacrilegio contra perſonam, cum ordo vnius ad alterum non conſtituat diuerſam ſpeciem inter vnum, & alterum. Secundò, dato etiam, ſed non conceſſo, quod ſpecies ſacrilegij diſtinguantur, quando ſunt circa perſonas ſacras, res ſacras, & loca ſacra, ſi ſeparatim ſumantur, non diſtinguuntur tamen, quando inuicem connectuntur, & ius vnius, & eiuſdem læditur ſolummodo contra eandem in ſpecie virtutem; in hac autem hypotheſi læditur ſolummodo ius Eccleſiæ contra reuerentiam eidem debitam, vt per ſe patet.

7 Explicatur mẽs D. Thomæ diſtinguẽtis tres ſpecies malitiæ circa res ſacras, circa loca ſacra, & circa perſonas ſacras.

Reſpondeo tertiò. Ablationem rei Eccleſiaſtico iure poſſeſſæ à Clerico non eſſe
8 ſpeciem ſacrilegij diſtinctam à ſimplici furto, ſi fuerit res deſtinata ad vſum eiuſdem Clerici præciſè; bene tamen, ſi ad vſum Eccleſiæ, quamuis fuerit ſub cuſtodia Clerici. Prima pars eſt *Pitigiani in 4. tom. 2. diſt. 17. q. vnica art. 5. in circunſt. Vbi in fin.* Secunda pars eſt *D. Thomæ ſecunda ſecundæ q. 99. art. 3. in corp.*

Ablatio rei Eccleſiaſtico iure poſſeſſæ, quando ſit ſacrilegium.

Probatur prima pars, quia illa res quamuis Eccleſiaſtico iure acquiſita, cum deputetur tamen ad vſum Clerici, non eſt propriè res ſacra nec in ſe, nec intuitu Eccleſiæ; non in ſe, cum ſupponatur eiuſdem omnino rationis cum alijs rebus prophanis; non intuitu Eccleſiæ, cum ſupponatur ab illa circunſcripta, & deputata ad vſum Clerici, ergo per ablationem eiuſdem propriè ſacrilegium non committitur.

Probatur ſecunda pars, quia res illa, prout eſt deſtinata ad vſum, vel ornatum Eccleſiæ poſſidetur nomine eiuſdem, & tranſit ſub nomine oblationis eidem factæ; vnde *D. Thomas ſecunda ſecunda q. 99. art. 3. in corpore*, inter res ſacras, ex quarum furto conſurgit ſacrilegium, numerat, quæ pertinent ad ornatum Eccleſiæ, & miniſtrorum ſubdens. *Quicunque autem contra quodcunque prædictorum peccat, crimen ſacrilegij incurrit*, & licet ibidem D. Thomas numeret etiam inter res ſacras ea, quæ ſunt deputata ad ſuſtentationem miniſtrorum, quod videtur repugnare cum ijs, quæ dicta ſunt in prima parte huius reſponſionis; hoc tamen non officit, quia D. Thomas intelligendus de rebus proprijs Eccleſiæ exiſtentibus apud eundem tam quoad dominium, quam quoad poſſeſſionem tam ciuilem, quam naturalem, licet poſtea concedantur in ſuſtentationem miniſtrorum.

Dictum D. Thomæ.

Secunda difficultas eſt. An non ſolum copula, vel pollutio, ſed etiam actus impudici, puta tactus, oſcula, & ſimilia facti in loco ſacro habeant malitiam ſacrilegij ſpecie diſtinctam à malitia huiuſmodi actuum ſecundum ſe conſideratorum. Copulam, & voluntariam ſeminis emiſſionem in Eccleſia factam eandem polluere, & inducere ſpeciem ſacrilegij eſt certum apud omnes, vnde pro nunc difficultas reſtringitur ad alios actus impudicos, circa quos duo examinabuntur. Primum, an per eos in loco ſacro exercitos ipſe locus ſacer polluatur. Secundum, an quando etiam non pollueretur, contraheretur tamen ſpecies ſacrilegij diſtincta à malitia horum actuum. Hoc ſecundum, quod modo proponitur examinandum, dependet ab eo, an ſacrilegium contrahatur ex eo, quod per Eccleſiam inducta ſit per huiuſmodi actus pollutio Eccleſiæ, ad quam ſequatur ſacrilegium, an verò etiam præciſa Eccleſiæ ordinatione inducentis Eccleſiæ pollutionem, eandem habeant ex eo, quod ſint contra reuerentiam Eccleſiæ debitam.

Dubia circa actus impudicos exercitos in Eccleſia.

9 Reſpondeo primò. Per actus impudicos alios à copula, & voluntaria ſeminis emiſſione, puta per tactus, oſcula, & ſimilia non polluitur locus ſacer. In hoc communitèr conſentiunt.

Per oſcula, & amplexus præciſè non polluitur Eccleſia.

Ratio ex eo deducitur, quod pollutio Eccleſiæ non eſt inducta iure naturali, nec Diuino, ſed tantum Eccleſiaſtico, ſed nullum eſt aſſignabile ius Eccleſiaſticum inducens huiuſmodi Eccleſiæ pollutionem per ſolos actus impudicos præciſa copula, & voluntaria ſeminis emiſſione, ergo per eoſdem Eccleſia non polluitur, & ideo huic reſponſioni adhærent *Vaſquez prima ſecundæ tom. 1. diſp. 98. c. 3. num. 6., Homobonus part. 1. tract. 5. c. 12. q. 77.* Confirmatur, quia per alia peccata etiam grauiora huiuſmodi actibus impudicis exercita in loco ſacro non inducitur pollutio eiuſdem loci ſacri, ergo, nec per huiuſmodi actus.

Reſpondeo ſecundò. Probabilius eſſe per huiuſmodi actus impudicos non contrahi malitiam ſacrilegij diſtinctam ſpecie à malitia huiuſmodi actuum. Hanc fatetur communem *Pontius diſp. 46. de Sacram. pænit. q. 7. de circunſt. Vbi n. 84. verſ. an autem omnia peccata*, licet ipſe contrariam ſententiam amplectatur cum *Medina C. de pænit. tract. 2. q. 9.* 10

Nec contrahitur malitia ſacrilegij.

Non moueor ea ratione, qua plerique mouentur aſſerentes. Ideo committi ſacrilegium, quia Eccleſia polluitur, & ideo non committi, quia Eccleſia non polluitur; Cum igitur per actus impudicos Eccleſia non polluatur, ſequitur, quod, nec per eoſdem ſacrilegium contrahatur. Non moueor, inquam, hac ratione, quia, vt infra probabo, pollutio Eccleſiæ potius conſequitur ad ſacrilegium, quam ipſum conſtituat. Moueor igitur ea ratione, quod licet huiuſmodi actus ſint quoquo modo contra reuerentiam debitam loco ſacro, quia tamen non ſunt ſpeciali iure prohibiti, vt repugnantes eidem reuerentiæ, non inducunt noxam ſacrilegij, quod etiam euincitur ex eo, quod alia omnia peccata in quocunque genere exercita in Eccleſia præferunt irreuerentiam contra eandem Eccleſiam, & tamen nota ſacrilegij non inficiuntur, vt optimè notauerunt *Caietanus in ſumma in verb. ſacrilegium, Nauarrus in c. conſideret num. 20. de pænit. diſt. 5., Homobonus de exam. Eccl. tract. 5. c. 12. q. 77. verſ. 3. huc pertinet propè med.* 11

Nō ſunt hi actus ſpeciali iure vetiti.

Dices ex *Bellarmino de gemitu col. lib. 2.*

c. 12.

c. 12. non tolerandum eſſe, quod quidam in ipſa ſacra æde, dum tremenda myſteria celebrantur, vel dum ſacra concio habetur ad populum, laqueos oculis quærant, oculis loquantur, & iuxta Domini ſententiam oculis, & corde mæchentur; & ex eo, quod refertur de D. Ioanne Chryſoſtomo, qui, cum cognouiſſet quoſdam de populo Antiocheno inter ſacrorum ſolemnia inter ſe collocutos fuiſſe, & ſubriſiſſe, ita excanduit, vt dixerit ſe mirari, quod fulmine de Cælo cadente omnes tunc in Templo exiſtentes non fuerint abſorti. Quid dixiſſet, ſi vidiſſet, ſeu ſciuiſſet, aliquos in Eccleſia Dei oculis, & corde mæchatos? ergo recenſita dixerunt, quia in illis actibus ſpecialem aliquam malitiam cognouerunt ex eo, quod in Eccleſia Dei fuerunt exercita, quæ malitia non poteſt eſſe, niſi ſacrilegij. Sed contra, quia præcitati DD. tanta energia, & emphaſi loquuntur de huiuſmodi noxis in Eccleſia exercitis, vt oſtendant grauitatem culpæ, quæ creſcit ex circunſtantia loci electi ad preces effundendas, non ad vana colloquia, ad ſacrificia offerenda, non ad indecoras actiones, ad cultum Deo exhibendum, non idolis; in hoc imitati Chriſtum Dominum, quem zelus domus ſuæ comedit; ex hoc tamen non ſequitur, quod in illis actibus diuerſitatem ſpecificam ſacrilegij cognouerint, vt ſignantèr colligi videtur ex illo D. Chryſoſtomi, vbi loquitur de ſimplicibus colloquijs, & ſubriſionibus: Quis autem diceret ſimplicia colloquia habita in Eccleſia eſſe ſacrilegia?

12 Dictum D. Chryſoſtomi non importat ſacrilegium.

Dices ſecundò. Ex his, quæ nos diximus in probatione noſtræ reſponſionis, ſequi, quod ſolummodo ſequatur in prauo opere exercito in Eccleſia ratio ſacrilegij, quando ex iure poſitiuo conſequitur pollutio eiuſdem Eccleſiæ, quod ſolummodo euenit, quando habetur in eadem copula, & voluntaria ſeminis emiſſio, & ſic ratio ſacrilegij conſurgeret ex pollutione eiuſdem Eccleſiæ; quod eſt directè contra ea, quæ diximus in ratione dubitandi. Sed contra. Specialitèr inducta eſt ratio ſacrilegij in copula, & voluntaria ſeminis emiſſione in Eccleſia, & non in alijs actionibus, quia in illis cognouit ſpecialem quandam deformitatem contra honorem eiuſdem Eccleſiæ, vnde ſpeciali quodam iure eandem copulam, & voluntariam ſeminis emiſſionem fieri in Eccleſia prohibuit; nec ex hoc ſequitur id, quod in inſtantia dicebatur, nempè ſequi rationem ſacrilegij ex pollutione Eccleſiæ; quandoquidem debemus aduertere, duplicem eſſe Eccleſiaſticam prohibitionem copulæ, ſeu pollutionis in loco ſacro, alteram propter irreuerentiam, quæ in eo patratur præcisè, alteram, qua prohibetur celebratio Diuinorum in ipſo. Per primam inducitur ſacrilegium contra delinquentes; Per ſecundam violatio Eccleſiæ, quaſi in pœnam. Prima præſuponitur, vt cauſa; ſecunda ſubſequitur, vt effectus; vnde vt notat *Suarez tom. 1. de Religione lib. 3. c. 2. n. 9.* Concilium Nicænum, & Higinius Papa, qui extiterunt longè ante editionem Decreti, & Decretalium prohibuerunt ſpeciali iure copulam, & pollutionem in Eccleſia, non alia peccata, ex qua prohibitione conſurgebat in tranſgreſſione ſpecies ſacrilegij, & ſubinde per iura Decretalium *in c. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ., & c. 1. eod. tit. in 6.* inducta eſt pæna pollutionis Eccleſiæ; Ex quibus duo apparent; primò, quod contrahatur ſpecies ſacrilegij in copula, & voluntaria ſeminis emiſſione in Eccleſia, non in alijs actibus impudicis propter ſpecialem prohibitionem quoad illas, non quoad iſtos; ſecundò, quod ſpecies ſacrilegij non conſurgat ex pollutione Eccleſiæ; ſed potius hæc ex illa.

13 Duplici iure prohibetur pollutio, & copula in Eccleſia.

Tertia difficultas eſt, an ſolum ex pollutione, ſeu voluntaria ſeminis emiſſione notoria facta in Eccleſia conſurgat ſpecies ſacrilegij, & pollutio eiuſdem Eccleſiæ, an verò etiam ex occulta. Speciem ſacrilegij, & pollutionis Eccleſiæ conſurgere ex pollutione voluntaria in eadem habita clarè apparet, tum ex decretis *Concilij Nicæni, & Higinij Papæ*, tum ex *d. c. Eccleſijs de conſecr. diſt. 1., & ex ſignificaſti de adult.* Sed, cum non exprimatur, an talis ſeminis effuſio debeat eſſe notoria, an etiam comprehendatur occulta, relictus eſt locus Doctoribus diſſidendi inter ſe, an ſub illis iuribus veniat etiam pollutio occulta. Affirmat *Pontius diſp. 46. de Sacrament. pænit. q. 7. de circumſtantia Vbi n. 84. verſ. dico ergo* contrahi etiam per pollutionem occultam. Negat verò contrahi *Vaſquez prima ſecundæ q. 72. art. 6., & alij* apud *Sanchez lib. 9. de matrim. diſp. 15.*

14 Ex voluntaria pollutione, & copula polluitur Eccleſia.

Reſpondeo. Ex voluntaria ſeminis emiſſione occulta facta in Eccleſia probabilius contrahi ſpeciem ſacrilegij, non tamen per illam pollui Eccleſiam.

15 Si ſint occultæ nō polluitur Eccleſia.

Probatur prima pars. Qui percutit Clericum occultè, quamuis non ſit vitandus, in foro tamen interno contrahit excommunicationem, ergo, etiam ſi quis occultè ſe polluat in Eccleſia, quamuis ſacra in eadem non ſint vitanda, vt in ſequenti probatione ſecundæ partis oſtendetur, incidet tamen in ſacrilegium. Secundò, quia ſacrilegium non aduenit pollutioni poſt tranſactum actum, per hoc quod fieret notoria; id enim extrinſecè, conſequentèr, & omnino per accidens ad illam ſe habet, ſed quando pollutio ab eſſe occulto

Rationes ſuadentes ſacrilegium.

Digitized by Google

tranſit ad eſſe notorium, vel per manifeſtationem factam ab ipſo, qui pollutus eſt, vel alio modo per aduerſarios eſt ſacrilegium, ergo, quia in ſe talis pollutio erit ſacrilegium vtpotè actus malus exercitus in loco ſacro contra ſpecialem prohibitionem Eccleſiæ; Quid enim addit illa facti notorietas, niſi ad ſummum aliquid ſcandali? Quamobrem dicendum eſt, ſolum efficere, vt ſacra in tali loco ſint vitanda, donec reconcilietur. Tertiò, quia prohibitio illa facta ab Eccleſia, ne celebrentur Diuina in loco ſacro, in quo habita eſt voluntaria pollutio, ſupponit grauitatem huius delicti, & in deteſtationem ipſius, & quaſi in pænam, vt Diuina in ipſa non celebrentur, donec reconcilietur, ergo in ſe habet malitiam ſacrilegij antecedentèr ad eiuſdem Eccleſiæ pollutionem.

Probatur ſecunda pars, quia pollutio Eccleſiæ per voluntariam ſeminis emiſſionem in eadem inducta eſt tantum iure humano, & Eccleſiaſtico, vt ſupra dictum eſt, quod, ſicuti pro delicto occulto non imponit, nec conſueuit imponere pænitentiam publicam, ita nec præſumendum eſt, voluiſſe pro pollutione occulta præſcribere violationem publicam Eccleſiæ manifeſtandam per ceſſationem Diuinorum officiorum, & per reconciliationem. Secundò, quia ad hoc, vt percutiens Clericum ſit excommunicatus vitandus requiritur, vt ipſa percuſſio ſit notoria, vt per ſe eſt manifeſtum; quomodo enim alij ipſum vitabunt, ſi ignorant eſſe vitandum? ergo, etiam adhoc vt Eccleſia ſit polluta per voluntariam ſeminis emiſſionem, requiritur, vt talis pollutio ſit publica, ad hoc vt in ipſa ceſſent ſacra, & indigeat reconciliatione. Conſequentia tenet, quia, ſicuti excommunicatio inducta eſt contra percuſſores Clericorum in fauorem ſtatus Clericalis, ita prohibitio pollutionis voluntariæ in loco ſacro ſub pæna violationis Eccleſiæ inducta eſt in fauorem ſtatus Eccleſiæ, ergo, ſicuti in primo caſu non intelligitur percutiens excommunicatus vitandus, niſi percuſſio ſit publica, ita, nec in ſecundo præſumenda eſt violatio, ratione cuius ſacra ſint vitanda, niſi pollutio ſit publica. Tertiò, quia, ſi per pollutionem occultam violaretur Eccleſia, polluens ſe teneretur ſuum crimen occultum propallare, vt Eccleſia reconciliaretur, quod non videtur dicendum.

Rationes euincentes Eccleſiã nõ pollui.

16 *Per copulã licitã occultam nõ polluitur Eccleſia.*

Quarta difficultas eſt, an per copulam licitam, ſeu coniugalem habitam in Eccleſia contrahatur ſpecies ſacrilegij, & Eccleſia polluatur. Stantibus præmiſſis de pollutione occulta quoad violationem Eccleſiæ vix videtur, poſſe eſſe difficultas, cum ex vno capite vix poſſit cogitari copulam coniugalem fieri palam, & ex alio capite hæc ſit licita cæteroqui ſecundum ſe, licet illicita in loco, pollutio autem, & eſt illicita in ſe, & etiam in loco; vnde difficultas reducitur ſolum ad rationem ſacrilegij, quando eſt occulta, & ad violationem Eccleſiæ, quando eſſet notoria.

Reſpondeo primò. Per copulam coniugalem habitam in Eccleſia abſque neceſſitate verè contrahi ſacrilegium, & hoc non eſſet circunſtantia peccati, cum ipſe actus coniugalis ſecundum ſe non ſit peccaminoſus, ſed ipſum formale peccatum. *Silueſter verb. Debitum n. 5., Toletus lib. 5. c. 12., Sanchez lib. 9. de matrim. diſp. 15., Nauarrus c. 16. n. 32., Rebellus ſecunda part. lib. 3. q. 19. num. 6., Henriquez lib. 11. c. 16. n. 4., & alij magis communitèr*. Ratio ex eo deducitur, quia licet talis congreſſus ſecundum ſe non ſit peccaminoſus, ſed licitus, denegari tamen non poteſt, quin lædat honorem, & reuerentiam debitam loco ſacro, quinimmo plerique, vt vtique cum recta ratione ſtatuunt per eandem pollui eundem locum ſacrum, ſic *Ioannes Andreas in eod. c. Eccleſijs de conſecr. diſt. 1.*, eundemque ſequuntur *D. Antoninus, Summa Piſana, Paludanus, & Angelus* relati à *Silueſtro verb. Conſecratio q. 5. verſ. tertius caſus eſt*. Dixi, *abſque neceſſitate*, quia concurrente neceſſitate, ſi habeatur congreſſus coniugalis in Eccleſia, ſacrilegij labes non contrahitur *Leſſius lib. 4. c. 4. num. 86., Bonacina de ijs, quæ pertinent ad vſum matrimonij q. 4. punct. vlt. n. 6. verſ. dixi abſque neceſſitatem*, vbi alios plures allegat. Ratio eſt, quia, cum labes ſacrilegij aduerſus coniuges concumbentes in loco ſacro inducta ſit per ius Eccleſiaſticum, hoc non eſt præſumendum, velle obligare vrgente contraria neceſſitate. Hoc contingeret, quando periculum eſſet de incontinentia in altero coniuge, nec alibi eſſet opportunitas coeundi.

17 *Cõtrahitur tamen ſacrilegium, ſi habeatur ſine neceſſitate.*

18 *Vrgẽte neceſſitate nõ contrahitur.*

Reſpondeo ſecundò. Ex notorio congreſſu coniugali facto in Eccleſia vtique conſurgit violatio, ſeu pollutio eiuſdem Eccleſiæ. *Ioannes Andreas loc. mox cit., Azorius Inſtit. mor. tom. 2. lib. 9. de quarto Decal. præcept. c. 5. verſ. dubia quæſtionis eſt*: Ratio eſt, quia in alio certiori caſu non poteſt intelligi per congreſſum coniugalem pollui Eccleſiam, quam in iſto notorij congreſſus. Sed quid eſſet dicendum, ſi talis notorius congreſſus fieret vrgente neceſſitate, an tunc etiam per ipſum pollueretur Eccleſia? Vix hoc videtur poſſe contingere, cum nequeat percipi, quod adeſſe nequeat locus ſecretus, in quo poſſint congredi, & natura ipſa reſiſtat illi publico, & notorio congreſſui; ſi tamen con-

19 *Ex notoria copula coniugali polluitur Eccleſia.*

Digitized by Google

contingeret, vix in foro externo eximerē locum à nota pollutionis, cum in eodem foro nequeat apparere de tali neceſſitate, & notorietas illa non poſſit à ſcandalo depurari.

20 Quid veniat nomine loci ſacri ad contrahendū ſacrilegium, & pollutionem Eccleſię.

Ex occaſione eorum, quæ dicta ſunt, remanet hic inquirendum, quinam veniat nomine loci ſacri, ratione cuius contrahatur noxa ſacrilegij per copulam, & voluntariam ſeminis emiſſionem, & pollutio Eccleſiæ. Dicendum eſt, non venire priuata oratoria exiſtentia in domo alicuius equitis deſeruientia ſolum ex indulto Pontificis ad vſum eiuſdem, & familiæ, nec item campanilia, nec ſacriſtias Eccleſiarum, immo a fortiori, nec dormitoria, nec bibliothecas Regularium, ſed ſolum corpora ipſa Eccleſiæ intrinſecus, & oratoria publica ad vſum publicum ab Epiſcopo deſtinata; Neque obſtat, ſi dicatur campanilia, ſacriſtias, dormitoria, & huiuſmodi gaudere immunitate non minus, ac corpora ipſa Eccleſiæ, adeoque etiam dici ſacra, quantum ad effectum, de quo hic loquimur; Non obſtat, inquam, quia priuilegium immunitatis vtpotè fauorabile tum ipſi Eccleſiæ, tum fidelibus magis ampliatur, & extenditur ex ipſa iuris diſpoſitione, & non ſolum ad loca in ſe ſacra refertur, ſed etiam ad annexa eiſdem, vel ad aliqua etiam ex priuilegio, qualia ſunt Palacia Epiſcoporum, & Cardinalium ratione dignitatis perſonarum; Prohibitio vero copulæ, & pollutionis voluntariæ in loco ſacro ſub pæna ſacrilegij, & violationis eiuſdem loci, cum quodamodo ſit odioſa, ex eadem iuris diſpoſitione reſtringitur ad ſola loca in ſe ſacra, vt colligitur *ex d. c. quiſquis 17. q. 4.* quod ſolum exprimit locum ſacrum.

Quinta difficultas eſt, an per occiſionem, ſeu vulnus inflictum in Eccleſia contrahatur ſacrilegium, & Eccleſia ipſa polluatur.

21 Occiſio voluntaria, & graue vulnus inflicta in Eccleſia inducit ſacrilegium, & pollutionē.

Reſpondeo, per voluntariam occiſionem factam in Eccleſia, & per graue vulnus in eadem inflictum contrahi ſpeciem ſacrilegij, & ſimul Eccleſiam pollui. In hanc reſponſionem ſub his terminis conceptam communitèr conſentiunt. Expreſsè colligitur *ex c. propoſuiſti de conſecr. Eccl.* Dixi, *voluntariam*, nam, ſi caſu mors, ſeu vulnus acciderit, nec ſacrilegium, nec violatio induceretur. Ex eo item, quod mors, vel vulnus debeant eſſe voluntaria, ſequitur; quod, ſi quis ex amentia, vel furore factus rationis impos ſe in Eccleſia interimat, non intelligatur ex illa interemptione Eccleſia polluta, ſecus, ſi ſe ipſum cum plena ratione occidat *Hoſtienſis, & Hugo in d. c. propoſuiſti de conſecr. Eccl. Geminianus in c. 1. de conſecr. Eccl. in 6.*

Quid, ſi quis ab altero aggreſſus in Eccleſia aggreſſorem occiderit cum moderamine inculpatæ tutelę, an ipſe contrahat culpam ſacrilegij, & Eccleſia violetur? Negant *Innocentius, & Abbas in d. c. propoſuiſti de conſecr. Eccl., Azorius Inſtit. mor. part. 2. lib. 9. c. 5. q. 1.* ſecus, ſi occiderit non ſeruato tali moderamine; & congrua quidem ratione hæc ſtatuunt, quandoquidem non videtur congruè poſſe eſſe pæna, vbi non eſt culpa. 22

22 Aggreſſus in Eccleſia occidēs aggreſſorem cū moderamine non polluit Eccleſiā.

Quid, ſi graue vulnus, ſeu percuſſio fuerit inflicta in Eccleſia ſine ſanguinis effuſione, an tunc Eccleſia remanebit polluta, & inflictor ſacrilegus. Negat abſolutè *Pontius de Sacram. pænit. diſp. 46. q. 7. §. de circumſtantia Vbi n.* 85. quinimmo arguit Fagundez contrarium docentem dicens ſine fundamento in hoc procedere. Sed quo fundamento ipſum repellat, non explicat. Arbitror eum moueri ex textu *in c. 1. de conſecr. Eccl. in 6.*, vbi dicitur per ſeminis, & ſanguinis emiſſionem Eccleſiam pollui. Sed congruentius arbitror cum *Gloſa in c. 1. de conſecrat. Eccl. in 6., Abbate, & alijs in d. c. propoſuiſti de conſecr. Eccl., Azorio dict. part. 2. lib. 9. c. 5. q. 1. in fin., & alijs*, & Eccleſiam pollui, & ſacrilegium contrahi. Euincitur primò, quia *in d. c. propoſuiſti de conſecrat. Eccleſ.* ſtatuitur violatio Eccleſiæ ob mortem, & vulnus inflictum, & tamen ibi nulla fit mentio de ſanguinis effuſione, vt legenti ſit manifeſtum. Secundò, quia communitèr ſtatuunt, quod, ſi Iudex in Eccleſia furem ſuſpendat, & contrahat ſacrilegium, & Eccleſia polluatur. Tertiò, quia non minus eſt delictum aliquem in Eccleſia vulnerare, ac ipſum ab Eccleſia extrahere, extrahere autem ab Eccleſia eſt ſpecies ſacrilegij etiam ſine ſanguinis effuſione; Quod, ſi per hanc extractionem non polluitur Eccleſia, eſt, quia hoc non eſt inductum à lege, ſicuti eſt inductum pro vulnere inflicto; Nec releuat id, quod dicitur in *d. c. 1. de conſecr. Eccl. in 6.*, vbi ſit mentio de ſanguinis effuſione; Non releuat, inquam, quia ibi dicitur, quod communitèr euenit, ſumpto effectu pro cauſa, non autem excluditur vulnus graue per ſe.

23 Graue vulnus inducit pollutionem Eccleſię, quāuis ſanguis ibi nōn effundatur.

Quid, ſi quis fuerit grauitèr vulneratus extra Eccleſiam, & deinde receptus in Eccleſiam ibi mortuus fuerit effuſo ibidem ſanguine, an tunc Eccleſia cenſebitur violata, & vulnerator ſacrilegus, vel è contra grauitèr fuerit in Eccleſia vulneratus nullo in eadem effuſo ſanguine, & deinde egreſſus magna ſanguinis emiſſa copia occubuerit, an etiam in hoc caſu vtraque pæna intelligatur & vulneratem, & Eccleſiam afficere. Sentiendum eſt in primo caſu,

24 Grauitèr vulneratus extra Eccleſiā effundēs in ipſa ſanguinem eā nō polluit.

Digitized by Google

caſu, nec Eccleſiam violari, nec vulnerantem ſacrilegio notari; bene tamen in ſecundo *Gloſa in d. c. propoſuiſti de conſecr. Eccleſia*, *Azorius loc. cit.* Ratio primæ partis eſt, quia per vulnus ipſum vulnerans non læſit reuerentiam debitam Eccleſiæ; cum extra illam vulnerauerit; quod poſtea mors, & effuſio ſanguinis ſequatur in Eccleſia, nihil officit, quia aliquem mori in Eccleſia, & ſanguinem ibi effundi, quando non eſt ex violentia ibi attentata, non eſt cum offenſa Eccleſiæ, quinimmo hæc benignè omnes recipit, ſiue viuos, ſiue morientes. Ratio ſecundæ partis eſt, quia per vulnus graue in Eccleſia inflictum læditur honor, & reuerentia debita eidem Eccleſiæ, & quod in eadem ſanguis non fuerit effuſus, non officit, vt ſupra.

25 *Quid dicendum, ſi percuſſio fuerit leuis cum effuſione ſanguinis.*

Quid tandem, ſi quis leuitèr alterum in Eccleſia percuſſerit, puta alapha, per quam è naſo ſanguis effluxerit in Eccleſia, an ſic percutiens noxam ſacrilegij contraxerit, & Eccleſia fuerit violata. *Marchinus de ſacris ordin. tract. 3. part. 3. c. 11. n. 11.* ſentit per tale leue vulnus licet ex eodem profluat è naſo magna ſanguinis copia, non pollui Eccleſiam eo, quia naſus eſt organum ad mittendum ſanguinem nimis facile: Contrarium tamen ſuſtinet *Siluius in tertia part. qu. 83. art. 3.*, cui videtur etiam adhærere *Diana part. 6. tract. 6. reſol. 24.* quibus, & ego adhærendum cenſeo, quia denegari non poteſt, quin illa percuſſio ſit grauis, & per eandem lædatur reuerentia Eccleſiæ debita, &, ſi communitèr ſtatuunt, quod alapha in faciem Sacerdotis inflicta inducatur excommunicatio propter læſionem ſtatus Sacerdotalis, non video, cur ratione eiuſdem alaphæ in Eccleſia inflictæ non inducatur ſpecies ſacrilegij, & violatio Eccleſiæ propter irreuerentiam contra eandem Eccleſiam commiſſam.

---

§. IV.

Expenditur circunſtantia Comitum, ſeu inſtrumentorum importata per ly, *Quibus auxilijs*.

SVMMARIVM.

Quid importet hac circunſtantia. 1.
Complex in delicto, an ſit manifeſtandus, quandò alitèr cognoſci nequeat ſpecies peccati. 2.
Si poteſt adire alium Confeſſarium non poteſt complicem manifeſtare. 3.
Si non poteſt alium adire, & vrgeat præceptum, ſeu neceſſitas confeſſionis, ſententia aſſerens non poſſe manifeſtare complicem. 4.
Sententia aſſerens teneri illam circunſtantiam manifeſtare. 5.
Præfertur hæc ſecunda opinio. 6.
Integritas confeſſionis præualere debet famæ complicis. 7.
Quandoque eximi poteſt ab onere manifeſtandi complicem, & quando. 8.
In hac hypotheſi teneretur exprimere peccatum reticita circunſtantia. 9.
Soluitur ratio contrariæ ſententiæ. 10.
Quid dicendum de peccante opera mediatoris. 11.
Si mediator ſit diſpoſitus aliundè, quatenus aſſuetus ex munere, quod exercet, non tenetur peccans eius operam exprimere. 12.
Secus, ſi mediator non eſſet diſpoſitus. 13.
Ludens inſtrumento ſibi vetito ſub graui, & fraudans colludentem tenetur vtrumque in confeſſione exprimere. 14.
Quid ſentiendum de vtentibus medijs ſuperſtitioſis in extractione nominum in ludo vulgo al lotto. 15.
Quænam dicantur media ſuperſtitioſa. 16.
Vtens talibus medijs, quæ talia ſint, peccat & contra Religionem, & contra iuſtitiam ſaltem affectiuè. 17.
Non ſeruaretur æqualitas. 18.
Adhibitis illis medijs, ſi dignoſcatur lucrum ex illis proueniſſe, eſt reſtituendum. 19.
Si lucrum inde non prouenerit, non eſt reſtituendum. 20.
Quid ſentiendum ſit, ſi quis illis medijs lucrum acquiſierit, dum alij vtentes eiſdem non acquiſierunt. 21.

HÆc circunſtantia appellat inſtrumenta, & concauſam peccati. Inſtrumenta iſta, vt plurimum non ſunt in confeſſione aperienda, niſi, quatenus aliquo iure ſunt prohibita; ſi verò, alius homo fuerit concauſa, hoc erit explicandum, quando cum ſcandalo fuerit inductus ad cooperandum in peccato. Circa huiuſmodi circunſtantiam nonnulla contingunt in præſenti dubitari, quæ breuitèr expono, & dilucidè diluo. 1 *Quid ſit hęc circunſtãtia.*

2 *Cõplex in delicto, an poſſit manifeſtari, quando alitèr ſpecies peccati non poteſt innoteſcere.*

Primum dubium eſt, an complex in delicto ſit neceſſario in confeſſione explicandus, quando aliundè non poteſt innoteſcere ſpecies peccati, vel haberi nequeat integritas confeſſionis. Sit exemplum. Titius in aliquo rure exiſtens carnalitèr cognouit Catherinam conſanguineam ſuam vnicam in tali loco, in quo ſolus Parochus eſt Confeſſarius, qui vtriuſque, & conſanguinitatis notitiam habet. Si Catherina inceæſtum fateatur, vel ipſe Titius, certum eſt, quod Parochus in cognitionem deueniet complicis. Quæritur igitur, an in hoc

Digitized by Google

hoc caſu, & ſimilibus teneantur exprimere circunſtantiam conſanguinitatis ad integrandam confeſſionem, & exponendam ſpeciem peccati, an verò ad occultandam perſonam complicem poſſit ſolummodo exprimere actum fornicationis reticita circunſtantia conſanguinitatis, & inceſtus, vel reticere etiam actum fornicationis expreſſis alijs peccatis.

3 Si poteſt adire aliũ Confeſſarium non poteſt cõplicem manifeſtare.

Hoc certum videtur, quod, ſi poſſit pænitens alium adire Confeſſarium, qui non nouerit ipſum, nec aliam perſonam complicem in delicto non teneatur, quinimmò, nec licitè poſſit peccatum illud cum ſua circunſtantia manifeſtare Sacerdoti, qui ex illa circunſtantia veniret in cognitionem complicis, prout rectè notauit *D. Thomas opuſc. 12. q. 6., & in 4. ſent. diſt. 12. q. 3. art. 2. quæſtiunc. 5. in corpore, & diſt. 41. q. 1. art. 4. in corp.*, quod pluribus rationibus probat primò, quia prodere crimen alterius, & lædere eius famam eſt peccatum, quod maximè vitandum eſt in confeſſione, per quam quis quærit peccata præterita delere. Secundò, quia in confeſſione eſt credendum peccatori confitenti pro ſe, & contra ſe, ſed contra alium nullo modo eſt credendum, alioqui daretur multis occaſio fictæ confeſſionis, & fraudulentæ infamationis, & ideo, ſi poteſt ſpeciem peccati confiteri non explicando perſonam, cum qua peccauit, peccat eam exprimendo &c. Hæc fere ad verbum D. Thomas, qui poſtea ſubdit; ſed, ſi fieri poteſt, debet quærere talem Confeſſorem, qui perſonam complicis penitus non cognoſcat.

Difficultas igitur ſolummodo eſt, quando vrget neceſſitas confeſſionis, nec alium poteſt adire Confeſſarium, vel quia pænitens conſtituitur in articulo mortis, vel quando non poteſt omittere ſumptionem Euchariſtiæ ſine graui ſcandalo, nec poſſet aliunde confiteri. In hac hypotheſi *Pontius de Sacram. pænitent. diſp. 46. q. 7. n. 90. de circunſt. complicis, Sotus in 4. diſt. 18. q. 2. art. 5. ad quartum, Villalobos tom. 1. tract. 9. dub. 38. n. 3.* ſuſtinent, non poſſe pænitentem propallare illam circunſtantiam, ex qua Confeſſarius veniret in cognitionem complicis, ad quod aſſerendum pluribus rationibus mouentur; primò, quia non licet proximum infamare, niſi inde reſultet maius emolumentum proprium, quod præponderet detrimento famæ alterius; hoc autem emolumentum non reſultat ex confeſſione cum manifeſtatione complicis, quandoquidem hoc non poteſt eſſe, niſi conſecutio gratiæ, vel ceſſatio obligationis peccatum illud confitendi alteri Confeſſario, dum aderit illius copia; neutrum autem ex his poteſt præponderare illius infamiæ detrimento; non

4 Sententia aſſerens nõ poſſe cõplicẽ manifeſtari.

primum, quia in illa hypotheſi ad conſequendam gratiam non eſt neceſſaria integra confeſſio, ſicuti non eſt neceſſaria, quando timeretur, ne Confeſſarius vni, vel alteri eſſet manifeſtaturus peccatum; Non ſecundum, quia obligatio confitendi illud in alia confeſſione apud Confeſſarium externum, non eſt tanti momenti, quanti eſt infamia complicis. Secundò, quia non eſt damnabilis ſententia aſſerens in illa hypotheſi poſſe illud peccatum, ſeu circunſtantiam reticeri, cum ſit multorum DD. auctoritatibus ſuffulta, ergo, qui illam ſequitur, vtpotè ſequens dictamen prudentis rationis confitens cætera peccata iſto omiſſo cum cæteris peccatis confeſſis indirectè conſequetur remiſſionem iſtius.

5 Sententia aſſerens teneri manifeſtare circũſtantiã illam.

E contra verò *D. Thomas loc. cit., Cardinalis de Lugo apud Pontium loc. cit., Vaſquez tertia part. q. 91. art. 11. dub. 1., & 3., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 11. part. 1., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 4. diffic. 4. n. 5. verſ. an verò manifeſtari poſſit*, ſuſtinent nedum poſſe, ſed teneri pænitentem exprimere circunſtantiam illam, ex qua poſſit manifeſtari complex apud Confeſſarium. Recito verba D. Thomæ. *Si verò ſpeciem peccati exprimere non poſſit, niſi exprimendo perſonam, cum qua peccauit, neceſſe eſt, vt exprimendo peccati ſpeciem, exprimat perſonam.*

6 Præfertur hæc ſecunda ſententia.

Reſpondeo cum hac ſecunda ſententia teneri exprimere. Auctoritas D. Thomæ valdè ad hoc aſſerendum me vrget. Adhuc tamen eam ſic comprobo. Concurrente præcepto integræ confeſſionis, quod eſt Diuinum cum præcepto non manifeſtandi complicem delinquentẽ, quando vtrumque ſeruari non poteſt, debet præualere præceptum primum; tum quia hoc reſpicit valorem Sacramenti, ad quem requiritur integritas, illud vitationem læſionis famæ complicis; Sacramentum autem debet præualere famæ complicis; tum quia illa infamia complicis, quæ conſequeretur ex manifeſtatione illius circunſtantiæ, non tanti æſtimanda eſt, vt deobliget ab integritate confeſſionis, ſiquidem Confeſſarius non poteſt vti illa ſcientia, quam habuit in confeſſione, nec de illo crimine poteſt loqui, &, ſi *Diana part. 1. tract. 7. reſol. 49.* aſſerit, quod delictum alterius occultum poſſit vni, vel alteri amico taciturno, & prudenti manifeſtari (quod, an verum ſit, alij iudicent) non video, cur non poſſit manifeſtari Confeſſario, qui ſigillum ſeruare tenetur ad complendam confeſſionem; tum quia licitum eſt extra confeſſionem manifeſtare delictum alterius ob propriam vtilitatem, vel ad euitandum damnum, vel proprium,

7 Integritas confeſſionis præualere debet famæ.

vel

Digitized by Google

vel alienum; ergo à fortiori licitum erit cum proprio delictum alterius manifeſtare ad conſequendam gratiam Diuinam in confeſſione; tum quia complex in delicto peccando cum altero ſponte ſe ſubiecit periculo manifeſtationis, cùm ſcire debuerit peccatum illud, in quo fuit complex, aperiendum eſſe in confeſſione; tandem, quia *D. Bernardus c. vlt. de formula honeſtæ vitæ* ſic habet. *De nullo prorſus ſiniſtrè loquaris, quantumcunque ſit verum, vel honeſtum, niſi in confeſſione, & hoc, vbi alitèr non potes manifeſtare peccatum tuum.*

Nó grauitèr lęderetur fama complicis.

Neque dicas contrà primam rationem à nobis adductam pro probatione noſtræ aſſertionis. Onus non manifeſtandi delictum occultum proximi eſſe de iure naturæ, onus verò integrandi confeſſionem eſſe ſolum de iure Diuino poſitiuo, quod cedit naturali; contra enim impugnaberis, quia in primis illa manifeſtatio in confeſſione, cum fiat ſine intentione nocendi, non importat, niſi detractionem materialitèr, quæ in multorum ſententia non eſt ab intrinſeco mala, nec contra ius naturæ. Deinde dato etiam, quod ſecundum ſe eſſet de iure naturæ prohibita, mutatis tamen circunſtantijs non intelligitur talitèr prohibita, ſic homicidium eſt iure naturæ prohibitum, & tamen interueniente circunſtantia propriæ defenſionis, ceſsat eſse tale, ex quo infero in caſu noſtro, quòd, quamuis manifeſtatio alieni criminis ſit iure naturæ vetita, interueniente tamen circunſtantia ſalutis propriæ ſpiritualis acquirendæ, ceſſet eſſe vetita &c. potiſſimum cum directa intentione manifeſtans in confeſſione intendat proprium bonum, ad quod habet ius, quod deinde aliqualis iactura complicis ſequatur, hoc indirectè ſequitur; Qui autem vtitur iure ſuo, non peccat, nec facit alteri iniuriam.

Soluitur obiectũ contrarium.

8 Hæc quæ diximus in hac noſtra reſponſione procedunt per ſe, & regularitèr loquendo; contingere autem poteſt, quod quandoque eximatur ab onere explicandi illam circunſtantiam, ex cuius notitia Confeſſarius veniret in cognitionem complicis; hoc eueniret in caſu, quo rationabilitèr ex illa explicatione timeretur graue damnum, vel in vita, vel in fama ipſi pænitenti, vel complici, vel tertiæ perſonæ, non enim lex Diuina intelligitur obligare cum tanto detrimento *Bonacina de reſtit. in genere diſp. 2. q. 4. punct. 4. num. 2. verſ. hac doctrina.*

Quandoque eximi poteſt ab onere manifeſtãdi complicem.

Sed, an in hac hypotheſi poſsit abſolutè reticere illud peccatum alijs expoſitis confeſsioni, an verò teneatur illud confiteri ſecundum ſubſtantiam reticita ſolummodo illa circunſtantia, ex qua gigni poſsit notitia complicis, quamuis hæc conſtituat ſpeciem diuerſam. Videtur prima fronte, poſſe abſolutè reticere illud peccatum non ſolum quoad circunſtantiam, ſed etiam quoad ſubſtantiam; cum etenim non poſſit, ſeu non teneatur explicare ſpeciem, quæ eſt intrinſeca actui, nec videtur teneri explicare ipſum actum. Nihilominus *Henriquez in ſumma Theolog. mor. lib. 5. c. 9. §. 6.* cui videtur adhærere *Reginaldus lib. 6. de Sacram. confeſ. n.* 158. ſuſtinet confitendum eſſe genus peccati reticita illa circunſtantia dicendo ſe fornicatum eſſe, & quidem merito, quandoquidem, vt notat *Medina Cod. de confeſſione q. 10. in fin.* præceptum, quod in toto impleri non poteſt, ſeruari debet in eo, in quo poteſt, cum autem præceptum integræ confeſsionis ſeruari non poſsit quoad illam circunſtantiam obſtante periculo diffamationis, & grauis damni complicis, bene tamen quoad actum in genere, non eſt, cur non debeat ſeruari quoad ipſum actum exprimendo ipſum in genere fornicationis. Confirmatur, quia extante illo periculo grauis damni, quamuis excuſetur ab onere manifeſtandi illam circunſtantiam, non eximitur tamen ab onere manifeſtandi alia peccata, vt tradit *Bonacina loc. cit.*, & cum eo alij magis communitèr, ergo, quamuis excuſatur ab onere exprimendi illam circunſtantiam, non eximetur ab onere exprimendi illud peccatum in genere ſimplicis fornicationis. Conſequentia probatur, quia denegari non poteſt, quin in illo peccato contineatur ſpecies fornicationis, vnde in illo peccato duplex quodamodo ſpecies diſtingui poteſt, altera contra virtutem caſtitatis, altera contra reuerentiam debitam conſanguineis; ſicuti igitur reticita illa circunſtantia conſanguinitatis tenetur alias peccatorum ſpecies manifeſtare, ita reticita eadem tenebitur ſpeciem oppoſitam caſtitati exprimere; Nec obſtat ratio in contrarium adducta; licet enim illi actui ſit intrinſecè annexa illa circunſtantia, quæ mutat ſpeciem, denegari tamen non poteſt, quòd quodamodo diſtinguantur illę ſpecies propter oppoſitionem, quam habent ad diuerſas in ſpecie virtutes, ergo vna reticita propter rationes ſupra adductas, tenebitur aliam, pro qua non militant illæ rationes, exprimere.

9 In hac hypotheſi teneretur exprimere peccatũ reticita circunſtantia.

10 Soluitur ratio contrariæ ſententiæ.

Secundum dubium eſt, an quando peccans adhibuit mediatorem, vel mediatricem ad conſequendum aliquem prauum finem, in quo peccauit, teneatur non ſolum in confeſsione exprimere prauum opus patratum, ſed etiam mediationem adhibitam ad prauum illud opus conſequendum. Hic aduertendum eſt, an mediator, ſeu mediatrix fuerit aliunde diſpoſitus,

11 Quid ſentiendum ſit de peccante adhibẽte mediatorẽ.

Digitized by Google

ſitus, ſeu diſpoſita ad opus illud promouendum, cuiuſmodi ſunt lenones aſſueti ad prauum hoc munus, & diſpoſiti ad obſequendum vnicuique in hoc genere, an ſolummodo diſponantur per opera, preces, & promiſsiones delinquentis.

12 Si mediator ſit aliũde diſpoſitus non tenetur peccans circunſtantiã mediatoris exprimere.

Iuxta primum ſenſum probabilius arbitror, non teneri exprimere, niſi peccatum, quod patrauit in ſua ſpecie, non autem cooperationem mediatoris, ſeu mediatricis. Ratio eſt, quia, ſi quę eſſet malitia ſpecie diuerſa à ſimplici peccato, quod committitur, vel eſſet in ordine ad perſonam, cum qua peccatum illud committitur, vel in ordine ad ipſum mediatorem, vel mediatricem; ſed in ordine ad neutram malitia illa contrahitur; non in ordine ad primam, cum qua peccatum commiſſum eſt, quia non magis læditur ex eo, quod moueatur ad illud peccatum operibus, & precibus mediatoris, ſeu mediatricis, ac ex eo, quod moueatur precibus, & ſuaſionibus ipſius delinquentis; ex eo autem, quod peccet precibus, ac ſuaſionibus delinquentis non inducit diuerſam in ſpecie malitiam à peccato, quod contrahit cum ipſo delinquente, ergo &c. Non in ordine ad mediatorem, vel mediatricem, quia, ex quo iam ſunt diſpoſiti, & aſſueti illi muneri, non patiuntur ſcandalum, nec propriè poſſunt dici induci.

13 Secus, ſi mediator non eſſet diſpoſitus.

Iuxta ſecundum ſenſum abſolute ſentio, teneri, nedum peccatum, quod commiſit in ſua ſpecie explicare, ſed etiam inductionem mediatoris. Ab hoc neminem arbitror diſſentiri. Ratio ex eo deducitur, quod ſic delinquens non ſolum peccat peccato oppoſito illi virtuti, contra quam delinquit, ſed etiam contra charitatem, quam lædit per inductionem cooperantis, mediatoris, ſeu mediatricis, ergo tenetur vtramque ſpeciem manifeſtare.

Tertium dubium, eſt, an, qui vtitur inſtrumento ſibi vetito ad peccandum teneatur inſtrumentum illud in confeſsionę manifeſtare, v.g. ſub graui interdictum eſt Clericis, & Religioſis ludere chartis, & taxillis. Religioſus, ſeu Clericus illis vtendo alterum fraudauit in ludo. Oritur hic difficultas, an Religioſus teneatur in confeſſione non ſolum exprimere fraudem, ſed etiam vſum alearum, & taxillorum ſibi ſub graui interdictum. Negat *Megala part. 1. lib. 5. c. 14. n. 18.* teneri vtrumque exprimere, ſed ſufficere, ſi dicat *Fraudaui proximum meum in quantitate notabili*. Nihilominus

14 Ludens inſtrumento ſibi vetito, & fraudãs tenetur vtrũque exprimere.

Reſpondeo teneri, & fraudem commiſſam, & vſum ludi ſub graui ſibi interdictum in confeſſione exprimere. Ita DD. plurimi innominati apud *Dianam part. 1. tract. 7. reſol. 21.* Ratio ex eo deducitur, quia Religioſus ille non ſolum peccauit contra iuſtitiam per illam fraudem, quam commiſit in præiudicium alterius, ſed etiã contra obedientiam tranſgrediendo præceptum obligans ſub graui, ergo vtrumque vtpotè inducens diuerſitatem ſpecificam in confeſſione tenetur aperire. Adderem, & quidem, nec incongruè peccare etiam contra paupertatem, vtpòtè vtens pecunia ſibi conceſſa ad vſus licitos in alijs illicitis, ad quos voluntas Superioris non præſumitur concurrere.

15 Quid ſentiendũ de vtente medio ſuperſtitioſo in extractione nominũ *al lotto*.

Quartum dubium eſt, an, qui modo redolente ſuperſtitionem vtitur pro extractione nominum, quæ fit Genuæ, & Mediolani in ludo, qui vulgò dicitur *al lotto*, & victoriam reportat, dum illa nomina extrahuntur, quæ ipſe elegit, peccet non ſolum contra Religionem per illam ſuperſtitionem, ſed etiam contra iuſtitiam propter læſionem iniuſtam Gabellariorum, ita vt teneatur ad reſtitutionem lucri inde acquiſiti.

16 Quænã dicãtur media ſuperſtitioſa;

Suppono, res, & modum, quas, ſeu quem adhibet non habere naturalem connexionem cum effectu, qui intenditur, vnde, ſi effectum ſortiuntur, eſt ex aliqua occulta Dæmonis operatione, qui mouetur, ſi non ex expreſſa, ex tacita inuocatione alligata certis rebus, vel verbis ab eodem deſignatis; vnde *D. Thomas quodlib. 12. art. 13. in corp.* aſſerit, quod res, & verba in ordine ad huiuſmodi effectus non habeant virtutem aliquam ex corpore cæleſti, ſed a ſpiritu immundo, qui immiſcet ſe rebus, & verbis hominum, vt decipiat ſecundum D. Auguſtinum, vnde omnia ſunt friuola, & ſuperſtitioſa, in quibus, & ſi non adſit aliqua expreſſa inuocatio Dæmonum, tamen eſt ibi quidam tacitus conſenſus. Quarè non videtur hæſitandum, quin ibi interueniat ſuperſtitio diuinatiua, quæ ſecundum *D. Thomam ſecunda ſecundæ q. 92. art. 2. in corpore*, opponitur cultui debito Deo, à quo debemus inſtrui. Quibus ſuppoſitis

17 Peccat, & contra Religionẽ, & cõtra iuſtitiã.

Reſpondeo primò, vtentem tali modo, & huiuſmodi rebus, & verbis non habentibus naturalem aliquam connexionem, & influxum cum effectu intento peccare contra Religionem, & affectiuè etiam contra iuſtitiam, ac proinde teneri modum illum in confeſſione aperire. Ratio primæ partis eſt, quia ſortilegium, prout eſt diuinatorium, quo ſcilicet quis adhibitis medijs, quæ alias ex ſe non ſufficerent ad cognitionem illam comparandam, intendit cognoſcere aliquod occultum, & futurum, eſt graue peccatum; vt expreſsè tradit *Pontius diſp. 60. de Religione quæſt. 6. concl. 3. num. 67.*, quod fieri nequit ſine tacita pactione cum Dæmone, & eſt pars,

Digitized by Google

quædam magiæ. Hoc autem irreligioſum eſt, cum quodamodo Deo ſubtrahatur debitus cultus, & tribuatur rebus creatis, & Dæmoni, cum ab iſtis quæratur notitia, quæ à ſolo Deo quærenda eſt. Hæc omnia præſtat, qui vtitur talibus rebus, & verbis ad finem, de quo loquimur, ergo &c.

Ratio ſecundæ partis eſt, quia in ludo, de quo loquimur, interuenit inter eos, qui talem ludum tenent, & alios concurrentes ad illum, quidam contractus innominatus fortunæ aleæ, in quo debet eſſe æquale periculum, & ſpes damni, & lucri iuxta naturam eiuſdem contractus, ſed adhibito illo modo, & rebus, quantum eſt ex affectu illum, ſeu illas adhibentis, non ſeruatur illa æqualitas, ergo peccatur contra naturam contractus, adeoque contra iuſtitiam. Minor probatur, quia adhibitis illis modo, & rebus, cum illis fidat, magis certus redditur de lucro, quam de damno, & hoc quantum eſt ex ſe; quod, ſi lucrum illud non obueniat, hoc eſt ex deceptione dæmonis, qui friuolis vtitur; cæterum, quantum eſt ex ſe, inæqualitatem illam intendit, & ideo dixi in reſponſione, non abſolutè, ſed *affectiue*.

18 Nō ſeruaretur æqualitas.

Confirmatur: Intendere acquiſitionem rei modo indebito, & contra leges, ad quam ius habere non poteſt, niſi ex fortunæ alea reddendo quantum eſt ex ſe illam certam, cum ex natura contractus debeat eſſe incerta, eſt peccatum contra iuſtitiam, & læſiuum iuris alterius, à quo intendit acquirere, ſed, qui vtitur in caſu, de quo loquimur, huiuſmodi modo, & rebus, intendit acquiſitionem &c. ergo &c.

Reſpondeo ſecundò. Si quis adhibito illo modo, ſeu rebus non habentibus naturalem connexionem, nec influxum lucratus fuerit, & lucrum dignoſcatur ex illis proceſſiſſe, tenetur ad reſtitutionem. Ratio ex eo deducitur primò, quia illud lucrum acquiſitum eſt medijs nedum illicitis, ſed etiam aduerſantibus naturæ contractus, & contra æqualitatem ad ipſum requiſitam, ergo iuſtè non poteſt detineri, ſed læſo reſtituendum eſt. Secundò, quia, ſi quis in ludo longè excedens alterum in peritia aliquid acquirat ab imperito tenetur ad reſtitutionem lucri inde acquiſiti, ſi imperitus maiorem, & excedentem alterius imperitiam ignorauit *Cardinalis de Lugo de iuſt. tom. 2. diſp. 31. ſect. 24. §. 4. nu. 44., Salas tract. de Ludo dub. 25. num. 2.* vbi plures pro hac opinione adducunt rationes, ergo, etiam ſi quis arte dæmonum inſtructus medijs illis ſuperſtitioſis à magiſtris illius ludi aliquid acquirat, tenebitur illud reſtituere. Hæc conſequentia probatur, quia ideo ille excellens in peritia tenetur reſtituere, quia ſuperioribus armis pugnat, nec æqualis eſt vtriuſque conditio, ſed etiam, quando quis arte Dæmonis munitus procedit in ludo cum inæqualibus, & ſuperioribus armis, pugnat cum ſuo colluſore, & non eſt æqualis vtriuſque conditio, ergo &c.

19 adhibitis illis medijs, ſi dignoſcatur lucrum ex illis prouenisse, hoc eſt reſtituēdum.

Dixi, *& lucrum dignoſcatur ab illis proceſſiſſe*, nam, ſi aliunde proceſſerit, & de hoc certo moralitèr conſtet, quamuis grauitèr peccarit adhibendo illa media, non tenebitur ad reſtitutionem lucri acquiſiti, quia alter colluſor non fuit ex illis medijs læſus. Sed quomodo cognoſci poterit, quod lucrum illud prouenerit, vel ex illis medijs, vel alio modo licito, quando illa fuerunt adhibita, tunc non poteſt aliquid certum ſtatui. Nonnulli ſtatuerunt, regularitèr præſumendum eſſe, non ex illis medijs prouenire, ſed ex fortunæ alea adducta ratione, quod Dæmones nequeant futura prænoſcere. Sed hoc non me mouet, quia ad hoc non eſt neceſſaria prænotio futurorum; cum Dæmones poſſint ſchedulas nominum, quæ medijs ſuperſtitioſis illis rebus ſuggeſſerunt, in manibus extractoris apponere. Alij dixerunt victoriam illam, ſeu illud lucrum non eſſe imputandum illis medijs; cum pluries experientia compertum ſit, adhibitis illis omnino medijs illum effectum non eueniſſe; vnde inferunt, quod, ſi quandoque euenit, non ex illis medijs, ſed aliunde eueniſſe. Sed ad hoc dici poſſet, quod, quando non euenerit, hoc fortè prouenerit, quia non omnia media fuerunt adhibita, vel ad modum, quo erant adhibenda; Dæmon etenim aſtutus hominum deceptor facilè allicit ad malum ſub promiſſione, ſed facilè etiam ex quocunque minimo defectu illos eludit.

20 Si lucrū ex illis nō prouenerit non eſt reſtituēdum.

Quid iam in particulari erit ſentiendum, ſi quis adhibitis illis medijs lucrum aliquod egregium ſortitus fuerit, dum alij plures adhibitis iiſdem medijs ſortem lucri non acquiſierunt; an tunc ille, qui ſortem lucri obtinuit, tenebitur illud lucrum reſtituere. Cum cauſa illius acquiſitionis ſit ignota nil certum videtur poſſe ſtatui. Crederem tamen, quod, quamuis grauitèr peccauerit, poſſit abſolui ab onere reſtitutionis, cum artes Dæmonum, vt plurimum ſint fallaces, & friuolæ, & aliorum experientia ſatis indicet illa media ad effectum non conferre.

21 Quid ſētiendū ſit, ſi vnus vtendo illis medijs acquiſierit, dum alij eiſdē vtentes non acquiſiuerunt.

§. V.

§. V.

De circumſtantia finis importata per ly, *Cur*.

SVMMARIVM.

Finis duplex, alter intrinſecus, alter extrinſecus. 1.
Procedit titulus de fine extrinſeco. 2.
Si tam medium, quam finis ſint ex ſe mala, & opponantur diuerſis virtutibus tunc vtrumque eſt exprimendum. 3.
Si opponantur eidem virtuti ſufficit exprimere malitiam finis. 4.
Si finis ſit malus, & medium indifferens ſufficit exprimere malitiam finis. 5.
Quando medium, & finis ſunt mala, & oppoſita diuerſis virtutibus ſententia aſſerens, non ſufficere expreſſionem malitiæ medij, & finis, ſed requiri etiam expreſſionem ordinis medij ad finem. 6.
Sufficit, ſi exprimatur malitia vtriuſque. 7.
Quid de furante inſtrumenta in ordine ad furandas pecunias. 8.
Furtum inſtrumentorum cum fine furandi ab eodem pecunias pro eodem tempore eſt vnum dumtaxat peccatum. 9.
Furtum inſtrumentorum contra vnum cum fine furandi pecunias contra alterum eſt duplex peccatum. 10.
Sententia docens furtum inſtrumentorum ad finem furandi ab eodem pecunias pro diuerſo tempore eſſe vnum ſolum peccatum. 11.
Sententia docens eſſe duplex peccatum. 12.
Conciliantur huiuſmodi ſententiæ. 13.
Quandonam intelligatur æquiualentèr retractata prior intentio. 14.

1 Finis duplex alter intrinſecus, alter extrinſecus.

CVr ſignificat finem, ad quem ordinatur operatio. Duplex eſt finis alter intrinſecus, & hic non diſtinguitur ab obiecto formali, quod attingitur per talem actionem; alter extrinſecus, & eſt id, cuius intuitu obiectum formale per ipſam actionem attingitur. Primus propriè non eſt circunſtantia actus, ſed potius ad entitatem actus tanquam conſtitutiuus ipſius pertinet. Secundus verò, cum ſit actui extrinſecus, non egreditur rationem circunſtantiæ.

2 Procedit titulus de fine extrinſeco.

Nomine finis extrinſeci, prout habet rationem circunſtantiæ, venit non ſolum intentio finis, propter quem operamur, ſed etiam mediorum electio; vnde quandoque actus fit malus ratione finis, non medij, vt cum quis intendens ſanitatem media ordinat ad ipſam conſequendam, ſed propter finem malum, nempe ob mæchandum; quandoque eſt malus ratione medij, non finis, vt cum quis furatur, vt eroget eleemoſinam; ſed hoc modo actus eſt potius malus ex obiecto, quam ex medio; quandoque eſt malus ratione vtriuſque ſimul, eo quia tam finis, quam medium eſt malum.

3 Si tam mediũ, quã finis ſint mala, & oppoſita diuerſis virtutibus vtrũque eſt exprimendũ.

Si tam finis, quam medium ſit ex ſe malum, & opponatur diuerſis virtutibus, vt cum quis furatur, vt fornicetur, tunc vtrumque eſt in confeſſione exprimendum, eo quia medium opponitur iuſtitiæ, fornicatio caſtitati; ſi verò tam finis, quam medium ſint malum, & eidem in ſpecie virtuti opponantur, vt cum quis vtitur tactibus impudicis, vt ſe excitet ad copulam, tunc vtrumque non eſt exprimendum, quia moralitèr loquendo componunt, & integrant vnum dumtaxat actum; & ſunt contra eandem virtutem; vnde nec multiplicantur peccata, nec in ſpecie, nec in numero;

4 Secus, ſi opponantur eidem virtuti.

ſi verò finis malus eſt, medium autem bonum, vel indifferens, vt cum quis curat ſanitatem ad fornicandum, tunc ſufficit exprimere malitiam finis;

5 Si finis ſit malus, & mediũ bonum ſola malitia finis eſt exprimenda.

ſi verò medium ſit malum, non verò finis, tunc nullo pacto finis eſt explicandus, vt cum quis omittit ſacrum in die feſto propter ſtudium, eo quia ſtudium non habet aliam malitiam ab omiſſione ſacri. Circa hæc nonnullæ ſuboriuntur difficultates, quas depromo, & diluo.

6 Si vtrũque ſit malum, & oppoſitum diuerſis virtutibus ſententia aſſerens nõ ſufficere explicare vtrumque, ſed requiri etiam vt exponatur ordo medij ad finẽ.

Prima eſt, an, quando tam medium, quam finis eſt malus, & pertinent ad vitia in ſpecie diuerſa proptèr oppoſitionem ad diuerſas virtutes, ſit neceſſario in confeſſione exprimendus ordo medij ad finem, quatenus pœnitens teneatur dicere, *Furatus ſum ad finem fornicandi*, an verò ſufficiat exprimere ſine tali ordine per modum duplicis peccati, vt ſi dicat *Fornicatus ſum*, & poſtea dicat *furatus ſum*. Plures apud *Dianam part. 1. tract. 7. reſol. 23.* ſuſtinent talem ordinem medij praui ad finem prauum eſſe in confeſſione explicandum, nec ſufficere diſtinctè peccatum medij, & peccatum finis explicare, & ſignantèr *Ioannes della Crux in direct. conſ. part. 2. tract. de Sacram. pænit. q. 5. dub. 6. concl. 1., Megala in primam partem lib. 5. c. 10. n. 2., Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 9. art. 2. dub. 3.* propter eam rationem, quod medium ſemper participat de malitia finis, vnde non ſufficit exprimere malitiam, quam habet medium in ſe ipſo, ſed illam etiam, quam ſortitur à fine, quæ eſt in ſpecie diuerſa, ſicque in medio eſt duplex malitia ſpecie diuerſa, quæ non exprimeretur, ſi manifeſtaretur ſolum furtum ſiue ordine ad fornicationem, ſiue efficacitèr volitam, ſiue effectiuè poſitam.

Contrarium tamen ſuſtinet *Diana part. 1. tract. 7. reſol. 23.* aſſerens ſufficere ex-

Digitized by Google

exprimere vtrumque peccatum ſeorſim, ſine tali ordine medij ad finem, vt, ſi primò pænitens dicat *Furatus ſum*, & deinde ſubdat *Fornicatus ſum, vel habui intentionem efficacem fornicandi*. Rationem ex eo deducit, quod quomodocumque ſumantur furtum, & fornicatio ſiue ſimul, ſiue ſeorſim, non inuoluunt, niſi malitiam iniuſtitiæ; & luxuriæ; nec quid magis exprimit, qui dicit *Furatus ſum ob fornicandum*, ac qui dicit. *Furatus ſum, Fornicatus ſum, vel habui intentionem fornicandi*, ergo ſufficientèr ſatisfacit, vel exprimendo vtrumque ſimul cum illo; vel vtrumque ſeorſim ſine illo. Quid iam concludendum?

7 Sufficit, ſi exprimatur malitia vtriuſq;

Reſpondeo, probabilius eſſe poſſe vtrúque exprimi ſeorſim ſine expreſſione ordinis medij ad finem. Ita præter præcitatum Dianam *Angelus verb. interrogatio §. 6.*, *Nauarrus in man. c. 6. num. 2.*, *Petrus Faij in addit. ad tertiam partem q. 9. art. 2. d. 11.* Rationes pro Diana adductæ hanc reſponſionem concludentèr euincunt; nec obſtant obiecta ex aduerſa parte, quandoquidem, licet medium ſumat malitiam à fine, ad quem ordinatur, illa tamen malitia non eſt alia à malitia finis; dum ergo pænitens explicat malitiam finis explicat totum id, quod tenetur exprimere, nec aliquod magis exprimit exprimendo ordinem medij ad finem, ac exprimendo ſeorſim malitiam medij, ac malitiam finis, cum malitia, quæ eſt in medio, ſit eadem, quæ eſt in fine; non enim eſt duplex malitia fornicationis, altera in medio, altera in fine, ſed vna, & eadem extenſa a fine ad medium; vnde etiam, quando confiteretur ille ordo, Confeſſarius non conciperet triplicem malitiam, vnam iniuſtitiæ ratione furti, alteram luxuriæ in medio, alteram luxuriæ in eodem fine, ſed duplicem dumtaxat, alteram furti, alteram fornicationis.

8 Quid de furante inſtrumenta in ordine ad furádas pecunias.

Secunda difficultas eſt, an, qui furatur inſtrumenta ad finem cum ipſis furandi pecunias, vel quid aliud pretioſum, committat duo peccata neceſſario in confeſſione exprimenda. Pro ſolutione aduerte, an ab eodem furatus fuerit tam inſtrumenta, quam pecunias, & pro eodem tempore, an à diuerſis, & pro diuerſo tempore; ex hac etenim diuerſa conſideratione oriri poſſunt diuerſæ rationes decidendi.

Reſpondeo primò, ſi ab eodem ſublata fuerint inſtrumenta cum fine ab ipſo pro eodem tempore furandi pecunias, vel quid aliquod pretioſum, vel fortè pro eodem tempore medijs illis inſtrumentis ſublatæ fuerint pecuniæ, probabilius eſt, non intelligi contracta duo peccata; nec in ſpecie, nec in numero, nec in hoc arbitror aliquem diſſentiri. Quod non ſint duo peccata in ſpecie, facilè ex eo euincitur, quod 9
tam ſublatio inſtrumentorum, quam intentio furandi pecunias, vel fortè etiam actuale furtum pecuniarum opponuntur eidem in ſpecie virtuti iuſtitiæ, nec rerum diuerſitas inducit diuerſitatem ſpecificam moralem, cum ſit materialis tantum, & in genere entis, non autem formalis, & in genere moris; Quod non ſint duo peccata in numero diſtincta ex eo euincitur, quod vnum furtum eſt diſpoſitio ad alterum ad quod ordinatur, cum quo coniungitur tanquam cum fine intentionis, & operis, nec ex interruptione ſequitur multiplicatio, cum ſupponatur actio moralitèr continuata.

Sublatis ab eadē perſona inſtrumentis ad finē pro eodem tēpore furandi pecunias nō cōmittitur duplex peccatum.

10 Furtum inſtrumentorum ab vno cū fine furādi, ab altero pecunias inuoluit duplex peccatū.

Reſpondeo, ſi à diuerſis fuerint res illæ ſublatæ, hoc eſt inſtrumenta ab vno, & pecuniæ ab altero, vel inſtrumenta ab vno ſublata cum intentione furandi ab altero pecunias, tunc certo vtrumque furtum erit in confeſſione explicandum, cum conſtituat duo peccata in numero. Ratio ex eo deducitur, quod peccata furti vtpote contra iuſtitiam ſunt in ordine ad alterum, hoc eſt cum læſione alterius, ſed illa furta ſunt cum læſione duorum, ergo, cum tota malitia iniuſtitiæ deſumatur per ordinem ad alterum, ſi fuerint duo, ad quos refertur læſio, ſeu referuntur duæ læſiones, erit duplex malitia. Hæc à fortiori verificantur, ſi vtrumque furtum fuerit pro diuerſo tempore, vel furtum inſtrumentorum factum fuerit cum intentione pro diuerſo tempore furandi pecunias, quia tunc non ſolum ſequitur multiplicatio malitiæ ratione diuerſarum læſionum, ſed etiam ratione diſcontinuationis vnius ab altero ratione diuerſitatis temporis.

11 Sententia docēs furtum inſtrumētorū factum cū fine furādi ab eodem pecunias pro diuerſo tempore non eſſe, niſi vnum peccatū.

Sed, quid erit dicendum, ſi furtum inſtrumentorum factum fuerit aduerſus vnū cum fine ab eodem furandi pecunias pro diuerſo tempore? Ex eo, quod finis intentus non intelligatur retractatus, videtur cōtinuari cum eodem medio, adeoque non cōſtituere, niſi vnum peccatum tum in ſpecie, tum in numero; atq; hæc videntur vim ſumere ex ijs, quæ dicta ſunt ſuperius, dum de vnitate, & diſtinctione numerica peccatorum, quod ſcilicet peccata, quæ opere externo complentur, licet mente, & animo antea præmeditata non multiplicentur ex ſola temporis dilatione, niſi actus, quo fuerunt præmeditata, fuerit per contrariam voluntatem, vel formalitèr, vel æquiualentèr reuocatus, & nouus poſitus. Cum igitur in præſenti hypotheſi inſtrumenta fuerint ſublata animo, & intentione furandi pecunias, & per conſequens complendi furtum in opere externo, & ille animus per contrariam volun-

tatem

Digitized by Google

tatem non fuerit reuocatus, ſequitur, quod plura non contrahantur peccata, ſed vnum dumtaxat ratione continuationis eiuſdem intentionis. Nihilominus alij probabiliter ſentiunt, quod duplex contrahatur peccatum propter diuerſam iniuriam, quæ fit eidem Domino; nec obſtat, quod vnum furtum ſubordinetur alteri, & quod vnum intelligatur cum altero continuatum ratione finis intenti, & non reuocati per contrariam voluntatem; Non obſtat, inquiunt, non primum de ſubordinatione, quia, cum iniuria in vnoquoque compleatur in ſuo obiecto, illa ſubordinatio non tollit malitiam, quæ contrahitur in ſurreptione vnius; ſic, ſi quis occideret Caium Socium indiuiſum Franciſci ex eo fine, vt poſſit occidere Franciſcum, duplex certo in numero peccatum committeret, quamuis occiſio Caij ordinaretur ad occiſionem Franciſci; nec valet dicere, quod in hoc caſu inferatur iniuria duobus; in caſu verò, de quo loquuntur iſti DD., iniuria licet in diuerſis rebus inferatur eidem; non, inquiunt, hoc valet dicere, quia ſuppoſito, quod ſubordinatio vnius ad alterum ſecundum ſe non tollat diuerſitatem actuum, aſſerunt, quod non minus eadem diuerſitas habeatur ex diuerſitate perſonarum, contra quas fit iniuria, ac ex diuerſitate obiectorum, per quæ eadem iniuria inuritur; Non ſecundum de continuatione medij cum fine ratione eiuſdem intentionis perſeuerantis, non retractatæ per contrariam voluntatem, quia reſpondent, hanc non ſufficere ad tollendam diuerſitatem numericam peccatorum, quæ conſurgit ex diuerſis læſionibus in ſe ipſis completis. Quod, ſi eiſdem obijciatur, quod etiam intelligatur completa malitia in tactibus impudicis ſecundum ſe, quia tamen hi ſubordinantur ad copulam, & intenduntur in ordine ad eandem, ratione eiuſdem ſubordinationis, & intentionis non compleant, niſi vnam malitiam in numero, ergo etiam &c. Statim reſpondent, quod, ſi huiuſmodi tactus habeantur vno, & eodem contextu certè non conſtituant, niſi vnum peccatum in numero, quia ſunt quodamodo actus incohati eiuſdem copulæ, ſecus verò, ſi habeantur diſiunctim ab eadem copula, & per aliquod conſiderabile tempus diſcontinuentur, quod idem, ſeruata proportione dicunt de furto inſtrumentorum in ordine ad furtum pecuniarum.

12 Sententia docens eſſe duplex peccatū.

13 Conciliantur huiuſmodi ſententiæ.

Quid iam in hac controuerſia concludendum? Sentio, vtramque opinionem eſſe probabilem, & poſſe ſic conciliari, vt prima aſſerens eſſe vnum dumtaxat peccatum intelligenda ſit, quando intentio ita perſeuerat, vt nec formalitèr, nec æquiualentèr præſumatur reuocata; ſecunda verò, quando, etſi non formalitèr, ſaltem æquiualentèr intelligitur retractata. Prima pars innititur ijs rationibus, quibus antecedentèr probauimus peccata, quæ opere externo complentur, non multiplicari, quando animus, & intentio illa complendi non eſt retractata per contrariam voluntatem, & actiones, quæ intermediant, ſunt in eodem ordine, & ordinantur ad illud opus externum complendum; nec obſtat, quod actiones illæ intermediæ habeant in ſe malitiam, & in ſe ipſis compleantur; non obſtat, inquam, quia etiam tactus impudici habent in ſe ipſis malitiam, & in ſe ipſis complentur, quia tamen ordinantur ad copulam, non niſi cum illa vnum peccatum conſtituunt. Secunda pars ex eò euincitur, quod retractata illa priori intentione renouantur actus, adeoque etiam multiplicantur peccata.

Difficultas ſolummodo aliqua eſſe poteſt in explicando, quandonam æquiualentèr illa prior intentio intelligatur retractata? Ex aliquo ſolum temporis lapſu inter ablationem inſtrumentorum, & ablationem pecuniarum præcisè non intelligi priorem intentionem reuocatam, jam dictum eſt ſupra. Quamobrem dicerem, tunc intelligi æquiualentèr retractatam, quando cum diuturnitate temporis alia concurrunt adminicula, puta, quod illa inſtrumenta dimiſerit, &, cum eiſdem poſſet opportunè vti, vſus non fuerit, quod alias actiones ad finem aptàs non intentarit, quod alijs diſtractus curis non amplius de furto pecuniarum cogitauerit, & ſimilia.

14 Quandonam intelligatur æquiualentèr retractata prior intẽtio.

---

§ VI.

De circunſtantia modi importata per ly, *Quomodo*.

SUMMARIUM.

Modus, ſi variet ſpeciem, eſt neceſſario in confeſſione explicandus. 1.

Seruato vaſe naturali, ſi maritus congreditur cum vxore non ſeruato modo regularitèr non tenetur illum modum exprimere. 2.

Maritus incipiens copulam cum uxore ſodomiticè, licet perficiat naturalitèr, tenetur modum, quo incæpit, exprimere. 3.

Concubitus cum beſtia eſt eiuſdem malitiæ ſiue fiat in vaſe naturali, ſiue in ſtercorario. 4.

Varij modi, quibus pollutio poteſt committi. 5.

Mo-

Modus, quo quis ſe ipſum polluit præciſè, non inducit diuerſam malitiam. 6.
Niſi illa pollutio ſit relata ad concubitum. 7.
Si pollutio facta ſit cooperatione alterius eſt exprimenda circumſtantia cooperationis. 8.
Non eſt tamen exprimenda circumſtantia maſculi, vel fœminæ cooperantium, ſi pollutio ſiſtat in mera pollutione. 9.
Se polluens tactibus perſonæ profeſſæ tenetur illam circumſtantiam exprimere. 10.
Diuerſitas perſonarum quandoque variat ſpeciem. 11.
Profeſſus tenetur abſtinere à quibuſcunque actibus venereis. 12.
Si quis per vim fœminam virginem ſodomiticè cognouerit tenetur circumſtantiam vis illatæ explicare. 13.
Non tamen circumſtantiam virginis, ſi illa fuerit conſentiens. 14.
Nec in hoc conſideratur iniuria parentum. 15.

1 Modus, ſi variet ſpeciem eſt explicandus.

MOdus, quo fuit commiſſum peccatum, eſt in confeſſione explicandus, ſi tamen importat peculiarem malitiam, & deformitatem ab illa, quam importat actus, ſi a tali modo præſcinderet. Modus poteſt aliquando ſpeciem variare, vt patet in rapina reſpectu ſimplicis furti, aliquando tantum augere malitiam intra eandem ſpeciem, vt patet in eo, qui in actu fornicationis vtitur modis nimis, & inordinatè libidinoſis. Modus peccandi primo modo ſumptus eſt neceſſario in confeſſione explicandus, non ſic modus ſecundo modo. Vt autem ſingillatim cognoſci poſſit, quando variet ſpeciem, & ſit explicandus, & quando tantum adaugeat, & neceſſario non ſit explicandus, deducendum eſt ex ijs, quæ diximus de diuerſitate ſpecifica peccatorum. Ad clarius tamen, & in particulari rem hanc dignoſcendam per varios caſus placet diſcurrere, ex quorum deciſione alij ſimiles poſſunt decidi.

Primus caſus eſt, an, ſi maritus ſeruato vaſe naturali variet modum concumbendi cum vxore, quatenus vxor ſit ſuccuba, & vir incubus, vel idem maritus præpoſtere accedat ſiue à latere, ſiue concumbat, vel ſtando, vel ſedendo ſecluſo periculo pollutionis extra vas, teneatur hunc modum in confeſſione exprimere. Hoc, quod quæritur de marito taliter concumbente cum vxore, quæritur etiam de Drudo fornicarie concumbente cum Amaſia, verum ſcilicet teneatur non ſolum actum fornicationis in confeſſione exprimere, ſed etiam modum, quo fornicatus eſt.

2 Maritus varians ſolummodo modum non tenetur illam exprimere.

Reſpondeo, nec maritum teneri illum modum exprimere, nec Drudum vltra fornicationem circumſtantiam illam exponere. *D. Antoninus tertia part. tit. 1. c. 20. §. 3., Nauarrus in ſumma c. 16. n. 42., Sotus in 4. diſt. 31. q. vnica art. 4. ad finem, Rebellus de oblig. iuſt. part. 2. lib. 3. punct. 19. n. 11., Aucrſa de matrim. q. 21. ſect. 5., Sanchez de matrim. lib. 9. diſp. 16. n. 3., Ioannes Angelus Boſſius tract. de effect. matrim. c. 7. n. 168.*

Ille modus non eſt ſubſtantialis.

Ratio ex eo deducitur, quia, nec maritus per illos modos peccat læthaliter, nec Drudus contrahit malitiam læthalem ſupra actum fornicationis, ergo neuter tenetur illos modos in confeſſione exprimere. Antecedens patet, quia illa variatio modi, & ſitus, qualitercunque accipiatur, iuxta modos expoſitos non eſt ſubſtantialis, nec quoad ſubſtantiam aduerſatur fini generationis, ergo ſecundum ſe non inducit culpam læthalem. Antecedens patet, quia quicunque ex illis modis aptus eſt generationi, & licet ſit tutior modus congrediendi naturalis ad effectum eiuſdem generationis, non tenentur tamen coniuges ſub onere læthalis adhibere modum tutiorem. Conſequentia probatur, quia inter coniuges actus venerei non inducunt culpam læthalem, niſi quatenus, vel aduerſantur fini generationis, vel quatenus fiunt cum periculo effuſionis ſeminis extra vas fæmineum; &, licet inter alios à coniugibus huiuſmodi actus venerei ſint illiciti, & interdicti, ex quo tamen fiunt in ordine ad fornicationem, ad quam ſunt diſpoſitiones, conſtituunt vnicam malitiam cum eadem fornicatione. In hoc non amplius immoror, cum de eo fusè egerim *tom. 9. de effect. matrim. ſub tit. Contractus XV. de matrimon. 7. prænot. 3. ſect. 3. mem. 2. per totum, vbi à contrarijs omnibus vindicaui.*

Secundus caſus eſt, an, ſi maritus coiturus cum propria vxore, vel Drudus cum Amaſia ad magis ſe excitandos ad copulam ille coniugalem, iſte fornicariam incipiant ſodomiticè immittendo membrum in vas præpoſterum, & innaturale, & deinde complendo in vas naturale, teneantur exprimere vas ſodomiticum inchoatum.

4 Maritus incipiẽs copulã ſodomiticè, licet naturalitèr perficiat, tenetur modum illum exprimere.

Reſpondeo, vtique teneri exprimere. *Sanchez de matrim. lib. 9. diſp. 17. n. 5., Ioannes Angelus Boſſius tom. 3. var. mor. tit. 11. n. 69., & tract. de effect. matrim. c. 7. n. 174., Bonacina de matrim. q. 4. punct. 11. n. 12., Baſilius Pontius lib. 10. c. 11. n. 5., Fagundez in Decal. lib. 6. c. 13. n. 18.*

Modus ille eſt improportionatus fini generationis.

Ratio ex eo deducitur, quod illa immiſſio membri virilis in vas præpoſterum fæminæ eſt ſecundum ſe actus ſodomiticus inchoatus, maximè inordinatus contra naturam, & improportionatus generationi, ergo erit peccatum graue inter coniuges, & inter alios non coniuges peccatum diſtinctum à ſimplici fornicatione, ideoque

in

in confeſſione exprimendum. Confirmatur, quia nemine diſceptante actus ſodomiticus eſt peccatum ſpecie diſtinctum à ſimplici pollutione, quantumuis vtrumque ſit peccatum contra naturam, ſed in alio non diſtinguitur actus ſodomiticus ab eadem ſimplici pollutione, niſi in illa immiſſione, cum hæc ſit ſolummodo emiſſio ſeminis extra vas, illa emiſſio eiuſdem per immiſſionem membri in vas præpoſterum, ergo &c.

A natura eſt prohibitus.

Dices primò, illam immiſſionem membri non excedere limites puri tactus impudici, ſicuti non excedit limites eiuſdem immiſſio membri inter mamillas, inter crura, vel fortè etiam in os fæminæ; tactus autem impudici inter coniuges non ſunt peccaminoſi læthalitèr, & inter alios non contrahunt diuerſam noxam ab ea, quam habet actus vltimus nempè fornicationis. Sed contra; Ille modus per illam immiſſionem in vas præpoſterum adeo exoſus eſt naturæ, vt meritò in illa omnes cognoſcant ſpecialem deformitatem diſtinctam à ſpecialibus tactibus impudicis, præcipuè cum iſti ſaltem remotè poſſunt eſſe ordinati ad generationem, non ſic illa immiſſio, cum potius à natura ſit prohibita.

Dices ſecundò, ſodomiticum actum non diſtingui à ſimplici pollutione per illam membri immiſſionem præciſè, ſed per ſeminationem in vaſe præpoſtero, ideoque illa immiſſio non poteſt habere malitiam actus ſodomitici. Sed contra, quamuis non habeat rationem completam actus ſodomitici, habet tamen rationem eiuſdem inchoatam, quæ propterea habet ſpecialem quandam deformitatem ſpecificatam à turpi illo modo, & naturæ exoſô, quæ deformitas eſt reducibilis ad ſpeciem ſodomiæ, licet non ita propriè. Deindè præſcindendo ab illa immiſſione membri quæcunque pollutio non haberet vim, & rationem actus ſodomitici, ergo illa immiſſio eſt quodamodo ſpecificatiuum eiuſdem. Vide, quæ diximus *d. tom. 9. de effect. matrim. ſub tit. Contractus XV. de matrim. 7. pranot. 3. ſect. 3. n. 12.* vbi etiam definitur, an præficatio membri virilis circa vas præpoſterum vxoris ſit, necne culpa læthalis.

Eſt actus ſodomiticus inchoatus.

Tertius caſus eſt, an concubitus cum beſtia, in quo conſiſtit crimen beſtialitatis, ſit eiuſdem ſpeciei, ſiue fiat in vaſe naturali eiuſdem beſtiæ, ſiue in vaſe ſtercorario.

Reſpondeo, illum concubitum cum beſtia eſſe eiuſdem ſpeciei, quocunque modo fiat, ſiue in vaſe naturali, ſiue in ſtercorario. *Caietanus ſecunda ſecundæ q. 154. art. 11. dub. 3., Sairus lib. 8. clauis c. 5. n. 18., Azorius Inſtit. mor. part. 3. lib. 3. c. 22., Bonacina de matrim. q. 4. punct. 12. n. 4., Ioannes Angelus Boſſius part. 3. de effect. matrim. tit. 11. §. 3. n. 72.* Ratio ea eſſe poteſt, quod quodcunque vas adhibeatur beſtiæ in ordine ad congreſſum hominis cum illa, non eſt diuerſitas, niſi materialis, & in ordine naturæ, non autem formalis, & in genere moris, adeoq; ſemper præfert eandem deformitatem moralem conſiſtentem in eo, quod homo in crimine luxuriæ vtatur re diuerſæ ſpeciei, à qua natura abhorret. Ex quibus inferas, nec etiam diuerſificari huiuſmodi peccatum, ſiue beſtia, qua abutitur homo, fuerit maſculus, ſiue fæmina; neutrum enim vas beſtiæ eſt ordinatum à natura ad hominis generationem.

4 Concubitus cũ beſtia eſt eiuſdem rationis ſiue fiat in vaſe naturali, ſiue in ſtercorario.

Quartus caſus eſt, an in confeſſione ſint explicandi modi, quibus pollutio commiſſa eſt. Pro cuius caſus reſolutione aduerte, pollutionem aliquando committi ab vna perſona, ſiue fuerit maſculus, ſiue fæmina ſe ipſam prouocante ad talem actum, aliquando à duobus ſiue maſculis, ſiue fæminis, ſiue vno maſculo, altero fæmina. Porro, quando committitur à duobus, ſeu ab vno cum auxilio alterius, vel pollutio ſequitur attractatione manuum, vel tangendo partes corporis alterius, quæcunque illæ ſint.

5 Varij modi, quibus pollutio poteſt cõmitti.

Reſpondeo primò, ſi pollutio commiſſa fuerit ab vno tantum ſe ipſum prouocante ad talem actum, quomodocunque ſe prouocauerit præciſa intentione relata ad concubitum cum alia perſona, non eſt neceſſe in confeſſione explicare modum, quo commiſſa eſt *Caietanus ſecunda ſecundæ q. 154. art. 11. dub. 2., Reginaldus lib. 22. n. 48., Oniedus prima ſecundæ tract. 6. contract. 3. p. 3. n. 57., Ioannes Angelus Boſſius part. 3. de effect. matrim. tit. 11. n. 59.* Ratio ex eo deducitur, quod quicunque modus adhibeatur in ſimplici pollutione ab eadem perſona ſe ipſam prouocante non variat ſpeciem eiuſdem pollutionis, quantumuis ille modus eſſet exceſſiuè libidinoſus, ergo ex neceſſitate non eſt in confeſſione exprimendus, ſiquidem ex præactis ſolum circunſtantiæ mutantes ſpeciem debent ex neceſſitate exprimi. Antecedens probatur, quia per quemcunque ex illis modis, qui per ſe ſolum ordinantur ad illam molliciem non excitatur, niſi maior quædam libido ad maiorem voluptatem captandam ex illo actu; maior autem, & minor libido, quando non opponitur diuerſo obiecto ſecundum diuerſam in ſpecie rationem formalem, non inducit diuerſam in ſpecie malitiam.

6 Quocũque modo, quo quis ſe ipſum polluit, non cõtrahitur diuerſa ſpecie malitia.

7 Niſi ſit relata ad concubitũ.

Reſpondeo ſecundò, ſi pollutio commiſſa fuerit cooperatione alterius ſiue maſculi, ſiue fæminæ neceſſario in confeſſio-

feſſione eſt explicanda circunſtantia coo-

8 Si facta ſit cooperatione alterius exprimēda eſt circunſtantia cooperationis.

perationis alterius *Reginaldus lib.22. n.48., & ſeqq., Oniedus prima ſecundæ tract.6. controu. 5. p. 3. n. 57., Diana part. 1. tract. 7. reſol. 52., Ioannes Angelus Boſſius part. 3. de effect. matrim. tit.* 11. *n.* 59. Ratio eſt, quia in ea hypotheſi patiens pollutionem opera alterius non ſolum peccat in ſe ipſo, ſed etiam eſt cauſa peccati alterius cooperantis, quinimmo, ſi illum induxerit ad cooperandum, videtur contrahere diuerſam in ſpecie malitiam, eo quia illa inductio eſt contra charitatem, ergo tenetur illam circunſtantiam cooperationis in confeſſione aperire; nam iuxta primum modum cooperationis ſimpliciter multiplicatur peccatum in numero; iuxta ſecundum modum inductionis multiplicatur in ſpecie.

Reſpondeo tertiò. Si pollutio commiſſa fuerit cooperatione alterius, ſiue fuerit

9 Non eſt tamen exprimenda circunſtantia maſculi, vel fęminę, ſi ſiſtat in mera pollutione.

maſculus, ſiue fæmina, ſi præſcindas ab intentione cum illa committendi actum ſodomiticum, vel fornicarium, non eſt neceſſe explicare in confeſſione, an cooperatio facta fuerit manibus cooperantis, vel tactu aliarum eiuſdem partium pudendarum, vel ſupercumbendo ſuper alio maſculo, vel ſuper alia fæmina, ſed ſufficit dicere *Pollutus ſum tangendo alterum impudicè. Ioannes Angelus Boſſius de effect. matrim. tit.* 11. *n.* 59., qui teſtatur de magis communi, *Diana part.1. tract.7. reſol.52.* Ratio eſt, quia quicunque ex illis modis adhibeatur, licet inducat maiorem libidinem, & fæditatem in actu, nunquam tamen infert diuerſitatem ſpecificam; nunquam enim illa pollutio ſic procurata egreditur limites, & ſpeciem ſimplicis pollutionis, licèt grauatæ ratione illius circunſtantiæ; vbi autem non eſt diuerſitas ſpecifica in actu, ſed tantum maior grauitas, non eſt neceſſitas ſpecificationis in confeſſione; Nec in hoc conſideranda eſt, an perſona cooperans fuerit maſculus, ſiue fæmina, quia illa qualitas in ordine ad peccatum merè materialitèr ſe habet, nec moralitèr diuerſificat.

Quintus caſus eſt, an, ſi quis ſe polluat

10 Excipe, niſi illa perſona cuius tactibus polluitur fuerit profeſſa.

tangendo perſonam profeſſam, vel in ſacris conſtitutam, teneatur explicare in confeſſione hanc circunſtantiam. *Hieronymus Llamas in ſumma part. 3. c. 8. §. 16. quem ſecutus eſt Ioannes Caramuel in comment. ad reg: Sancti Benedicti*, abſolutè ſuſtinet, ſic ſe polluentem non teneri in confeſſione exprimere conditionem perſonæ profeſſæ, vel in ſacris conſtitutæ, cuius tactibus pollutus eſt, quinimmo, nec ipſam perſonam ſacram, ſi ipſa polluta non eſt, teneri ſui circunſtantiam aperire. Rationem ex eo adducit, quia in hac hypotheſi ipſa perſona ſacra violata non eſt, cum non violetur, niſi per propriam pollutionem. His tamen non obſtantibus

Reſpondeo; ſic ſe polluentem tactibus perſonæ profeſſæ, vel in ſacris conſtitutæ teneri circunſtantiam illius perſonæ in confeſſione explicare. *Diana d. part. 1. tract. 7. reſol.53.*, vbi dicit hoc verum eſſe, nullam tamen rationem adducit, *Trullench lib.6. c. 1. dub. 8. §. 1. n. 2. in fin., Ioannes Angelus Boſſius part. 3. de effect. matrim. tit.* 11. *n.* 62. Ratio ex eo deducitur, quod, 11

11 Diuerſitas perſonarū quandoque variat ſpeciem.

ſicuti formales concubitus ſpecificantur à diuerſitate perſonarum, cum quibus habentur, vt, ſi habeatur cum conſanguinea, contrahat ſpeciem incæſtus, ſi cum coniugata ſpeciem adulterij, ſi cum perſona Deo ſacra ſpeciem ſacrilegij, ita tactus venerei, & impudici ſpeciem malitiæ trahunt ab eiſdem perſonis diuerſis, vt ſtatuunt *Sanchez de matrimon. lib. 9. diſp. 46. n. 18., Salas ſecunda ſecundæ tom. 13. tract. 12., Leſſius de iuſt. lib. 4. c. 3. n. 52., Reginaldus lib. 22. n. 5. verſ. tertia propoſitio, Bonacina de matrim. q. 4. punct. 9. n. 2. verſ. dixi, & n. 3.*, ergo, ſi huiuſmodi pollutio habita fuerit tactibus perſonæ ſacræ, contrahit malitiam ſacrilegij &c. Neque dicas, huiuſmodi tactus venereos, & impudicos contrahere ad ſummum malitiam in eadem ſpecie, in qua eſt actus conſummatus cum illis perſonis, quando ordinantur ad ipſum actum conſummatum, quia tunc trahunt in ſe malitiam finis, ad quem ordinantur, non autem quando non ordinantur ad illum, ſed intenduntur propter ſe ipſos, & delectationem, quæ ex illis præcisè conſequitur; contra enim impugnaberis, quia, vt benè notat *Ioannes Angelus Boſſius de effect. matrim. part.3. tit.* 11. *n.* 62. ex cum eo *Sanchez de matrim. lib.9. diſp.46.*, quamuis huiuſmodi tactus non ordinarentur ex intentione illis vtentis ad concubitum, adhuc tamen, cum ex natura ſua, & intrinſecè ſint præambula ad eundem, & ſecundum ſe diſpoſitiones ad illum, illius malitiam, ſeu ſpeciem malitiæ eiuſdem contrahunt, potiſſimum cum natura conſimilem delectationem eiſdem indiderit, quam indidit ipſi actui perfecto.

Vlterius reſponſio ſic euincitur. Perſona, quæ ſe Deo ſacrauit, vel per ſolemne 12

12 Perſona profeſſa à ſe abdicauit quoſcūque actus venereos.

votum expreſſum caſtitatis in Profeſſione Religioſa, vel per tacitum in ſuſceptione ſacrorum ordinum non ſolum in honorem Dei ſe abdicauit à quocunque actu perfecto luxuriæ, ſed etiam à quibuſcunque actibus venereis, & impudicis, & non ſolum in ſe ipſa, ſed etiam in cooperatione cum alijs, ergo non ſolum per actum conſummatum, ſed etiam per huiuſmodi actus impudicos, quos patitur, contrahet

diuer-

diuerſam in ſpecie malitiam, ergo etiam alia perſona, quæ ipſam tangendo ſe polluit diuerſam malitiam contrahet, vtpotè lædens perſonam Deo dicatam in huiuſmodi tactibus. Neque obſtant ea, quæ pro aduerſa parte afferebantur, quod ſcilicet perſona Deo ſacra non violetur, niſi per propriam pollutionem; Non obſtant, inquam, quia illa perſona non eſt dicata ſolum Deo per abdicationem actuum perfectorum, & conſummatorum, ſed etiam quoad omnes actus venereos, vnde ius Dei per illos omnes violatur, & læditur, & per conſequens contrahitur malitia ſpecie diuerſa vtique in confeſſione aperienda.

Sextus caſus eſt, an, ſi quis actum ſodomiticum perfectum habuerit cum fæmina virgine teneatur circunſtantiam virginitatis fæminæ, cum qua concubuit, exprimere. Affirmant *Leſſius de iuſt. lib. 4. c. 3. n. 90., Sairus lib. 8. clauis c. 5. n. 20., Chiapeuille de caſ. reſeru. part. 2. caſ. 15. q. 1. verſ. dubitatur hoc loco*, vel quia in illo concubitu ſodomitico cognoſcunt quandam ſpeciem ſtupri, vel offenſionem, vel iniuriam aliquam parentum. In hoc diſtinguendum eſt, vel enim fæmina illa virgo paſſa eſt huiuſmodi actum per vim, an verò conſentiens.

13 Opprimens ſodomiticè per vim fæminam virginem tenetur circunſtantiam vis exprimere.

Reſpondeo. Si per vim paſſa eſt illum coitum, vtique ille, qui vim contulit, tenetur illam circunſtantiam aperire, ſecus verò, ſi fæmina fuerit conſentiens. Prima pars non videtur pati difficultatem, cum ille actus non ſolum ſit contra caſtitatem, ſed etiam contra iuſtitiam, ideoque induit duplicem in ſpecie malitiam. Secunda pars eſt *Azorij part. 3. lib. 3. c. 20. q. 1., Fillintij tom. 2. tract. 30. c. 8. n. 164., Bonacinæ d. q. 4. punct. 11. n. 9., Trullench in Decal. lib. 6. c. 1. dub. 8. §. 2. n. 3.* quæ ſic

14 Non tamen circunſtantiam virginis, ſi illa fuerit conſentiens.

Probatur, quia malitia illa diuerſa à malitia ſimplicis ſodomiæ, non conſurgit, nec ratione ſtupri, nec ratione iniuriæ illatæ parentibus fæminæ: Non ratione ſtupri, quia in illo actu non poteſt conſiderari defloratio virginis, cum eius integritàs inuiolata permaneat, &, ſicuti actus ſodomiticus commiſſus cum maſculo, quantumuis hic fuerit virgo, non habet aliam malitiam ab ea, quam importat actus ſodomiticus, ita, nec commiſſus cum fæmina virgine, cum huiuſmodi actus ſit eiuſdem ſpeciei, ſiue cum vno, ſiue cum altero committatur, & in fæmina non importet fractionem clauſtri virginalis;

15 Nec in hoc conſideratur iniuria parentũ.

Non ratione iniuriæ illatæ parentibus, quia (præter quam quod ſecundum aliquos etiam fornicatio commiſſa cum virgine conſentiente non inducit malitiam diuerſam, non attenta eorundem parentum iniuria, ideoque multo minus actus ſodomiticus cum eadem, cum non importat illa incommoda, quæ importat fornicatio, quantum ad læſionem eorundem parentum) non ex quacunque parentum læſione oritur diuerſa malitia, ſed ex illa tantum, per quam virgo redditur minus habilis ad matrimonium; non redditur autem per actum ſodomiticum minus habilis ad matrimonium, ſicuti per actum fornicarium.

---

§. VII.

Explicatur circunſtantia temporis importata per ly, *Quando*.

S V M M A R I V M.

Circunſtantia temporis triplicitèr poteſt conſiderari, & quomodo. 1.

An peccata carnalia commiſſa die Iouis Sancti vel alio feſto ſint exprimenda cum tali circunſtantia. 2.

Talis circunſtantia non eſt ex neceſſitate exprimenda. 3.

Statuta Cartuſienſium prohibentia celebrationem Miſſæ poſt pollutionem nocturnam inuoluntariam reputantur rigida. 4.

Opus ſeruile exercitum extra diem feſtum ante communionem non eſt peccaminoſum. 5.

Acceſſus mariti ad vxorem menſtruatam non eſt grauitèr peccaminoſus. 6.

HÆc circunſtantia triplicitèr poteſt ſumi; primò, prout importat actionem continuatam per aliquod tempus; quæ actio, ſi ſit peccaminoſa, per illam temporis continuationem non variatur in ſpecie, nec multiplicatur in numero, vt ſupra diximus; ſecundò, prout importat opus exercitum pro aliquo determinato tempore, pro quo nulla eſt prohibitio ſpecialis talis operis, quamuis hoc ſit in ſe ſpeciali iure prohibitum, & ſic etiam hæc circunſtantia non mutat ſpeciem, vt cum quis furatur, vel fornicatur in die feſto; tertiò, prout importat aliquam temporis differentiam, pro quo opus ſpeciali iure intelligitur prohibitum, & tunc eſt aperienda talis circunſtantia, ſic teneretur confiteri, qui ſacrum celebraret poſt prandium. Circa hæc nonnullæ inſurgunt dubitationes, quas celeri calamo expendo, & diluo. 1 Qualitèr ſumi poſſit hæc circunſtantia.

Prima eſt, an qui peccatum carnale commiſit in die Iouis Sancti, vel in die communionis teneatur exprimere circunſtantiam Iouis Sancti, vel communionis.

2 An peccata læthalia carnalia commiſſa in die feſto ſint exprimẽda cũ hac circunſtantia.

D. Thomas in tertia parte, videtur aſſerere, etiam pollutionem inuoluntariam, ſeu nocturnam habitam nocte, vel manè præcedenti communionem ipſam impedire, eo quia conturbet ſpiritus, commoueat humores, & fœdet corpus, quæ videntur eſſe contra reuerentiam Sacramento debitam; ex quibus a fortiori videtur inferendum, impedire voluntariam pollutionem, vel copulam, adeoque, ſi communio ſit ea die habenda, talem circunſtantiam aperiendam eſſe in confeſſione.

3 Talis circunſtantia non eſt ex neceſſitate exprimẽda.

Reſpondeo tamen, talem circunſtantiam non eſſe ex neceſſitate, & ratione ſui aperiendam, ſed ad ſummum ex conſilio, & ratione communionis ſecuturæ, vt per illum actum humilitatis, & erubeſcentiæ compenſetur illa ſpirituum commotio, & tepor ſpiritus. Ratio eſt, quia, nec ratione ſui, nec ratione alicuius præcepti, nec ratione Sacramenti Euchariſtiæ intelligitur inducta aliqua diſtincta malitia intuitu illius diei, intuitu cuius oriatur obligatio illam circunſtantiam manifeſtandi; non ratione ſui, quia talis actus per illum diem non extrahitur à ratione propria, & ſpecifica ſimplicis pollutionis, vel copulæ; Non ratione alicuius præcepti, cum de hoc nullibi conſtet; non ratione Sacramenti Euchariſtiæ, quia, ſi quid obſtaret ratione, & intuitu eiuſdem, maximè eſſet, illa commotio humorum, & tepor ſpiritùs cauſata, ſeu cauſatus ab eadem pollutione, vel copula; hoc autem non videtur obſtare; cum illa non ſint peccaminoſa læthalitèr, quinimmo effectus actus, qui non eſt peccaminoſus, nam, ſi proueniant à copula coniugali, vel à pollutione nocturna, proueniunt à cauſa licita, vel ſaltem non peccaminoſa; ſi verò proueniant à pollutione voluntaria, & copula fornicaria, quamuis cauſa, ex qua prouenit illa commotio humorum, & tepor ſpiritus, ſit grauitèr peccaminoſa, non tamen ipſa commotio, & tepor; vnde ſatis erit in confeſſione exprimere culpam actus. Deinde illa commotio, & tepor ſpiritus poteſt compenſari per maiorem deuotionem, humilitatem etiam extra Sacramentum exercitam; vnde docent recentiores communitèr, quod, quamuis laudabilia ſint *Cartuſienſium ſtatuta part. 1. c. 43.*, ſint tamen nimis rigida, vbi noctè etiam citra omnem culpam pollutus prohibetur manè celebrare. Ex quibus inferre poteris, quid reſpondeas ad ea, quæ ex D. Thoma ſuperius innuebantur; dic etenim, ea eſſe ex conſilio, non ex præcepto, vel neceſſitate.

4 Statuta Cartuſiẽſium in hoc nimis ardua.

Secunda eſt, an opus ſeruile exercitum ante ſumptionem Euchariſtiæ habendæ vel ex deuotione, vel ex voto, non in die feſto, ſit ex neceſſitate in confeſſione aperiendum, vt dignè poſſit ſumi eadem Euchariſtia.

Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt, quia nullibi reperitur vetitum opus ſeruile ante communionem præcisè, ſed tantum ratione diei feſti, ad quod ſolummodo, cum reſtringatur præceptum, non debemus vlterius illud extendere; laudabile tamen foret, & maximè commendabile ab huiuſmodi operibus abſtinere, vt poſſet communicaturus ſe pijs operibus, & animum virtutibus ad digniorem tanti Sacramenti ſumptionem præparare. 5

5 Opus ſeruile extra diem feſtũ exercitũ ante communionem non eſt peccaminoſum.

Tertia eſt, an acceſſus mariti per coniugalem concubitum ad vxorem tempore menſtrui ſit peccatum neceſſario in confeſſione aperiendum.

Reſpondeo negatiuè. In hoc conueniunt communitèr, dum dicunt talem acceſſum, quamuis præferat pro tali tempore quandam inhoneſtatem, & turpitudinem naturalem, non eſſe læthalem *Petrus Ledeſma q. 64. art. 1. dub. 3.*, *Henriquez lib. 11. c. 15. n. 7.*, *Sanchez lib. 9. diſp. 21. n. 5.* Hoc etiam nos latè firmauimus *tom. 9. de effect. matrim. ſub tit. Contractus XV. de matrim. 7. prænot. 3. ſect. 2. n. 27.*, vbi ſtatuimus non eſſe noxam læthalem ſic accedere, & à contrarijs omnibus vindicauimus. Quibus ſuppoſitis ſic noſtram firmamus reſponſionem. Peccata venialia non ſunt ex neceſſitate confeſſioni ſubijcienda, cum non ſint materia neceſſaria iuxta communem DD. ſententiam, ſed in illo congreſſu ad ſummum reperitur turpitudo, & inhoneſtas venialis, ergo iſta non eſt ex neceſſitate in confeſſione aperienda.

6 Concubitus mariti cũ vxore menſtruata non eſt grauitèr peccaminoſus.

ARTICULUS XVII.

An peccata contra naturam ſint neceſſario diſtinctè in confeſſione aperienda.

SVMMARIVM.

Referuntur genera peccatorum, quæ dicuntur contra naturam. 1.
Opinio Caramuelis conſtituentis hæc omnia in eadem ſpecie infima. 2.
Rationes eiuſdem Caramuelis. 3.
Opinio, & rationes Filliutij. 4.
Mollities, ſodomia, & beſtialitas inter ſe differunt ſpecie. 5.
Maior eſt deformitas in actu ſodomitico, ac ſit in adulterio, & inceſtu, & maior in adulterio, & inceſtu, ac ſit in ſimplici pollutione: 6.
Mollities in ordine ad adulterium, & inceſtum poteſt dupliciter conſiderari, & quomodo. 7.

Digitized by Google

Explicatur ordo, quo natura media ordinauit ad finem, ex quo peccata luxuriæ diuerſificantur. 8.
Huiuſmodi peccata priuant bonis ſpecie diuerſis. 9.
Diuerſitas ſpecifica euincitur ex varijs execrationibus, & pœnis contra huiuſmodi peccata. 10.
Satisfit rationibus Caramuelis. 11.
Opinio eiuſdem eſt error in Theologia. 12.
Oſtenditur D. Thomam non ſuffragari eiuſdem Caramuelis opinioni. 13.
Eluditur eius argumentum deductum à diuerſo bonorum genere. 14.
Soluuntur rationes Filliutij. 15.

1 Genera peccatorum contra naturam recéſentur.

TRia genera peccatorum contra naturam in materia luxuriæ communitèr cognoſcunt DD., mollitiem ſcilicet, ſodomiam, & beſtialitatem, licet aliqui in ſodomia duo genera ſubalterna diſtinguant, alterum, quo duo eiuſdem ſexus adinuicem commiſcentur, maſculus cum maſculo, & fæmina cum fæmina, alterum, quo duo diuerſi ſexus congrediuntur, ſed non in vaſe naturali. Alij aliud genus peccati contra naturam agnoſcunt, quando ſcilicet, licet ſeruetur ſubſtantia in concubitu, non ſeruatur modus, vt, ſi auersè fiat, vel ſuccumbente viro &c., ſed, cum in hoc non reperiatur diuerſitas ſubſtantialis, ſed dumtaxat in modo, dicerem eſſe potius præter naturam, quam contra naturam. Retentis hic tribus peccatorum generibus primo recenſitis inquirimus, an illa ſint diſtinctè in confeſſione aperienda, adeout pænitens teneatur dicere *Pollutus ſum*, ſi ſolummodo voluntariè ſe polluerit, vel *ſodomiam commiſi*, ſi cum alio eiuſdem ſexus concubuerit, vel *beſtialitatem*, ſi cum beſtia coierit; an verò ſufficiat, ſi dicat. *Voluntariè pollutus ſum*, quocunque ex illis generibus peccauerit.

2 Quid ſeſerit Caramuel circa hæc peccata.

Caramuel comment. in reg. D. Benedicti n. 983., & in Theol. mor. n. 1607. abſolutè aſſerit, hæc omnia peccata eiuſdem eſſe ſpeciei infimæ, & propterea non eſſe ex neceſſitate diſtinctè in confeſſione aperienda, ſed ſufficere, ſi dicatur *voluntariè pollutus ſum*. Placet eius verba ad literam recenſere, vt magis eius mens elucefcat; dicit igitur. *Mollities, Sodomia, Beſtialitas ſunt peccata eiuſdem ſpeciei infimæ, adeoque nemo tenetur in confeſſione exponere, vtro ex his modis peccauerit; ſed ſufficiet dicere, procurauiſſe pollutionem. Eſt ſententia expreſſa D. Thomæ; illam defendunt Auctores in meo comment. in regula D. Bened. citati; & tam clara videtur, vt contraria videatur error in Phyloſophia. Oſtenditur. Ideo furari argentum, & furari armenta non ſunt peccata diſtincta ſpecie, quia tametſi animales, & metalla ſpecie, aut pluſquam ſpecie diſtinguantur, in his duobus furtis non dantur duæ malitiæ ſpecie diſtinctæ, ſed tota ſpecifica illa diſtinctio ſe tenet ex parte materiæ. Non aliter in peccatis contranaturalibus Phyloſophor.; ideo ſunt mala, & interdicta, quia in abuſu conſiſtunt, & ſemen extra vas naturale deciditur; atque hoc eodem modo reperitur in mollitie, beſtialitate, & ſodomia, ergo ſunt peccata eiuſdem ſpeciei; omnia enim ſunt puræ pollutiones, quæ diuerſimodè procurantur, nam, ſicuti mollities manuum tactibus procurata non diſtinguitur ſpecie à procurata tactu veſtium, tametſi manus, & veſtes ſpecie diſtinguantur, ſic nec procurata cuiuſcunque corporis partis contactu cuiuſcunque animalis, cuiuſcunque materiæ; vniuerſarum enim harum immunditiarum malitia in hoc ſolum formalitèr conſiſtit, quod ſemen extra vas naturale effundatur.* Ita ille.

3 Rationes eiuſdē Caramuelis.

4 Opinio, & rationes Filliutij.

Ante eundem Caramuellem hoc idem docuerunt *Filliutius tom. 2. tract. 30. c. 8. n. 141., Diana part. 4. tract. 4. de Sacram. reſol. 159.*, ſed ſub terminis præcisè probabilitatis, quinimmò *Diana loc. cit.* contrariam ſententiam dicit probabiliorem. Rationes, quibus innititur Filliutius ſunt huiuſmodi: Prima, quia in tribus illis modis vna, & eadem videtur malitia exercendi actum venereum, ex quo non poſſit ſequi generatio, & diuerſitas modi eſt tantum accidentalis. Secunda, quia, ſi ex illa modi diuerſitate argueretur diuerſitas ſpecifica peccatorum, plures aliæ ſpecies peccatorum in materia luxuriæ poſſent diſtingui, quas auctores non nouerunt, nec communitèr ſunt receptæ; ita, ſi ex eo, quod non ſeruetur vas debitum conſtituitur ſpecies diuerſa, cur non conſtituitur alia ſpecies ex eo, quod non in vaſe præpoſtero, ſed inter crura, inter mamillas, inter toros bracchiorum, vel fortè etiam in ore ſequatur pollutio? Si ex eo, quod non ſeruetur debitus ſexus in actu ſodomitico noua ſpecies inducitur, cur etiam non inducitur ex eo, quod quis abutatur perſona indebiti ſexus in pollutione cum tactibus impudicis? Tertiò, quia hæc videtur expreſſa mens *D. Thomæ ſecunda ſecundæ q. 154. art. 11.* qui ponit vitium contra naturam, tanquam determinatam ſpeciem nullam faciens mentionem de diuerſitate ſpecifica. His tamen non obſtantibus ſit

5 Mollities, ſodomia, & beſtialitas inter ſe differunt ſpecie.

Concluſio. Tria recenſita peccata contra naturam mollitiei, ſodomiæ, & beſtialitatis ſpecie inter ſe differunt, & ideò ſpecificè ſunt in confeſſione aperienda. *Caietanus ſecunda ſecundæ q. 154. art. 11. dub. 1., Valentia tom. 3. diſp. 9. q. 3. punct. 3. verſ. peccatum contra naturam, Azorius Inſtit. mor. part. 3. lib. 3. c. 17. q. 1., Leſſius*

de inſt. lib. 4. c. 3. dub. 13. n. 90., *Bonacina de matrim. q. 4. punct. 11. n. 1.*, *Ouiedus prima ſecundæ tract. 6. contr. 5. punct. 3. n. 54.*, *Sairus lib. 8. clauis c. 5. n. 5., 16., & ſeqq.*, *D. Antoninus part. 2. tit. 5. c. 4.*, *Lopez in inſtruct. part. 1. c. 7.*, *Silueſter verb. Luxuria q. 1. verſ. vitium verò contra naturam*, *Toletus lib. 5. c. 13. num. 1.*, *Villalobos part. 2. tract. 40. diffic. 15. num. 2.*, vbi teſtatur, ita omnes ſentire.

6 Maior eſt deformitas in actu ſodomitico, ac ſit in adulterio, & incæſtu.

Probatur primò; maior eſt diuerſitas, & deformitas in actu ſodomitico, ac ſit in adulterio, & incæſtu, reſpectu quorum non eſt maior deformitas in ſimplici mollitie, ergo, ſi actus ſodomiticus differt ſpecie ab adulterio, & incæſtu, à fortiori differet ſpecie à ſimplici mollitie. Antecedens probatur *ex D. Auguſtino de adulter. coniug.* relato *in c. adulterij 12. q. 7.*, *& lib. 1. contra Iouinianum* relato *in c. vſus naturalis ead. cauſ.*, *& quaſt.* Conſequentia probatur, quia, ſi in deformitate morali magis differt ab adulterio, & incæſtu, quorum maior eſt deformitas, ac ſit in ſimplici pollutione, ſi ab illis differt ſpecie, a fortiori debet ab iſta differre eadem ſpecie.

Dices, verum non eſſe, quod maior ſit deformitas in adulterio, & incæſtu, ac ſit in ſimplici pollutione, quod euincitur ex *D. Thoma ſecunda ſecundæ q. 154. art. 11.*, vbi aſſerit omnia peccata contra naturam eſſe grauiora cæteris omnibus peccatis luxuriæ, quæ fiunt ſecundum naturam, hoc eſt fornicatione, adulterio, & incæſtu &c. & inter cætera peccata contra naturam numeratur etiam mollities, ergo ex auctoritate D. Thomæ aſſerentis actum ſodomiticum eſſe grauiorem adulterio, & incæſtu non benè euincitur, quod ipſe actus ſit diuerſus in ſpecie a ſimplici mollitie, cum tam ſodomia, quam pollutio excedant in grauitate morali ipſum adulterium, & incæſtum.

7 Mollities in ordine ad adulterium, & incæſtum poteſt duplicitèr conſiderari, & quomodo.

Sed contra; Ipſa mollities poteſt duplicitèr comparari ad adulterium, & incæſtum, vel quatenus hoc vtrumque continetur ſub genere luxuriæ, & opponitur præciſè virtuti caſtitatis, vel quatenus refertur ad eadem abſolutè conſiderata, ſecundum, quod præter malitiam luxuriæ important etiam aliam malitiam, vel oppoſitam iuſtitiæ, vel pietati, vel etiam Religioni; iuxta primum ſenſum vtique mollities continet maiorem grauitatem, ac contineat adulterium, & incæſtus; non tamen iuxta ſecundum ſenſum, prout rectè notarunt *Leſſius de iuſt. lib. 4. c. 3. dub. 13. n. 95.*, *Llamas part. 3. methodi c. 8. §. 20.*, *Abulenſis in c. 5. Matthæi q. 214. verſ. dicendum*. Quando igitur D. Thomas dicit ſodomiam eſſe grauiorem malitia adulterij, & incæſtus, comparat eandem ſodomiam ad illa peccata ſecundum ſuas ſpecies conſiderata, ſecundum quas, ſi illa ſuperat in deformitate ſpecifica, debet etiam ſuperare in eadem ſimplicem pollutionem, quæ comparata ad ſpecies adulterij minor eſt eiſdem in grauitate.

8 Explicatur ordo quo natura media ordinauit ad finem.

Probatur ſecundò. Natura ordinauit omnem actum venereum ad finem generationis prolis; vnde quicunque actus eſt oppoſitus tali fini, eſt contra diſpoſitionem, & ordinationem eiuſdem naturæ, adeoque peccatum contra naturam. Rurſus inſtituit ordinem, & media ordinauit ad talem finem, contra quæ qui delinquit, etiam peccat contra naturam; ordo autem, & media ordinatus, ſeu ordinata ab ipſa natura hic, ſeu hæc ſunt; primò, vt ſit coniunctio duorum; ſecundò, vt iſti ſint eiuſdem naturæ, nam cæteroqui non ſequi poteſt generatio; tertiò, vt in eadem natura ſint ſexus diuerſi; quartò, vt ſint organa congrua; defectu primi eſt contra naturam mollities, quæ in vno tantum conſequitur vel ope ſui ipſius, vel cooperatione alterius ſine tamen coniunctione, ſeu commixtione; defectu ſecundi eſt contra naturam beſtialitas, quæ eſt cum coniunctione alterius diuerſæ ſpeciei, & hæc etiam eſt peccatum contra naturam abhominabilius peccato mollitiei; defectu tertij conſurgit ſodomia, quæ committitur inter duos eiuſdem ſexus per coniunctionem ſcilicet maſculi cum maſculo, vel fæminæ cum fæmina, quæ etiam eſt contra naturam, cum repugnet fini eiuſdem generationis; defectu tertij conſurgit etiam ſodomia, ſed minus perfecta, & eſt congreſſus maſculi cum fæmina, ſed non ſeruato vaſe naturali, quæ etiam eſt contra naturam, cum ſit oppoſita generationi. Quibus ſuppoſitis, quæ ſunt extra controuerſiam, ſic argumentor ad rem noſtram. Quicunque ex his defectibus eſt grauitèr peccaminoſus in ſe ipſo, & vnus diuerſus moralitèr ab altero, nec vnus alteri ſubordinatus, ergo conſtituit peccata ſpecie diuerſa. Antecedens quoad primam partem patet, quia quilibet ex his defectibus eſt contra finem generationis intentum à natura; Quoad ſecundam, in qua maior, & tota eſt difficultas, ſic euincitur primò, quia primus defectus conſiſtit in negatione coniunctionis duorum in actu venereo; ſecundus eſt coniunctio quidem duorum in diuerſa natura; tertius coniunctio quidem duorum in eadem ſpecie, ſed non in diuerſo ſexu; quartus, quidem in eadem natura, & diuerſo ſexu, ſed in vaſe indebito; ſed iſti defectus adinuicem comparati non ſolum Phyſicè ſunt diuerſi, ſed etiam moralitèr, ergo &c. Minor probatur, quia diuerſitas moralis peccatorum

non

Digitized by Google

non ſolum deſumitur per oppoſitionem, ad diuerſam in ſpecie virtutem, ſed etiã ſecundum diuerſum modum, quo actus opponuntur eidem virtuti per diſſonantiam ad rectam rationem, ſed recitati defectus habent diuerſum modum, & diuerſam diſſonantiam à recta ratione, & natura rationali; negatio etenim coniunctionis inter duos, & coniunctio duorum, ſed in diuerſa ſpecie, & item coniunctio duorum in eadem ſpecie, & non in debito, & diuerſo ſexu, in quibus negatione, & coniunctione conſiſtit malitia moralis, ſunt diuerſa in ſpecie, vt per ſe patet, ergo &c.

Secundò eadem minor probatur. Priuationes diuerſorum in ſpecie bonorum ſunt peccata in ſpecie diuerſa, quamuis

9 Huiuſmodi peccata priuãt bonis ſpecie diuerſis.

ſint contra eandem in ſpecie virtutem, ſed recenſiti defectus priuant naturam diuerſis in ſpecie bonis, ergo ſunt peccata in ſpecie diuerſa. Maior probatur priuatio reſpectu vnius, & eiuſdem quoad bona fortunæ, & priuatio quoad bona famæ, & honoris, & priuatio quoad bona corporis, quamuis opponantur eidem in ſpecie virtuti iuſtitiæ ſunt peccata ſpecie diuerſa, ergo &c. Minor etiam probatur, quia defectus, qui habetur in ſimplici mollitie priuat bono coniunctionis intẽta à natura inter duos ad finem generationis; ſodomia priuat bono coniunctionis inter maſculum, & fæminam, ſi ſit inter duos eiuſdem ſexus, & per conſequens proportionis inter duo media naturalia, ſi verò ſit inter duos diuerſi ſexus priuat bono coniunctionis proximorũ principiorum eiuſdem generationis; defectus verò inter duos diuerſæ ſpeciei, in quo conſiſtit beſtialitas priuat identitate ſpecificæ perſonarum, quæ omnia bona adinuicem comparata ſunt ſpecie diuerſa.

Probatur tertiò, concluſio ex varijs execrationibus, & pænis, quibus notantur tum in Sacra Scriptura; tum in Sacris Canonibus, tum in iuribus, ſiue Eccleſiaſticis,

10 Execrationes, & pænæ variæ cõtra huiuſmodi peccata.

ſiue ciuilibus ſodomitę, & non molles, quæ certè indicant non meram grauitatem gradualem, ſed diuerſitatem ſpecificam inter eoſdem. De ſodomitis legitur *Geneſ. 19. Delebimus locum iſtum, eo quia increuerit clamor eorum coram Domino, qui miſit nos, vt perdamus illos, igitur Dominus pluet ſuper Sodomam, & Gommorham ſulphur, & ignem, & ſubuertet Ciuitates has, & omnem circa regionem.* Rurſus *Leuit. 20. Qui dormierit cum maſculo coitu fæmineo, vterque operatus eſt nefas, morte morietur, ſit ſanguis eorum ſuper eos.* Hæc, & ſimilia, quæ dicuntur in ſacris paginis de ſodomitis, dicuntur etiam de beſtialibus *Leuit. 20. Qui cum iumento, & pecore coierit morte morietur, pecus quoque occidite*, & ibid. *c. 20. Mulier, quæ ſuccubuerit cuilibet iumento ſimul interficiatur cum eo, & ſanguis eorum ſit ſuper eos;* Rurſus ex iuribus ciuilibus aduerſus Sodomitas ſtatuta eſt pæna mortis *l. cum vir, C. ad leg. Iul. de adult. §. item lex Iulia inſtit. de publ. iud.*, & in iure Municip. Mediolani pæna ignis ex *Non. Conſtit. in tit. de pænis, §. Sodomitæ:* In iure Eccleſiaſtico aduerſus laicos committentes huiuſmodi crimen ſtatuta eſt pæna excommunicationis, aduerſus Clericos ſæculares depoſitio à clero, & detruſio in Monaſterium ad agendam perpetuam pænitentiam *Hoſtienſis in ſumma tit. de exceſſib. Prælat. Abulenſis in c. 5. Matthæi q. 117.* Iure verò nouiſſimo Pij V. in Clericos hoc crimine infectos per conſtit. incip. *Horrendum ſcelus ſub dat. Romæ die 3. Septembris* 1568. inducta eſt priuatio cuiuſcunque priuilegij clericalis cuiuſcunque officij, & dignitatis, degradatio, & traditio bracchio ſæculari, vt vltimo ſupplicio mulctentur. Recenſitæ autem pænæ non intelliguntur appoſitæ contra molles, Quis autem non videt incongruas eſſe has execrationes, & pænas contra ſodomitas, & beſtiales, & non contra molles, ſi ſodomia, beſtialitas, & mollities ſolum gradualitèr differrent?

Iam ad obiecta Caramuelis reſpondendum eſt. Ipſe dicit hanc ſuam opinionem ita eſſe claram, vt noſtra ſit error in Phyloſophia. Sed debuiſſet agnoſcere ſuam potius eſſe errorem palpabilem in Theologia, cum communem habeat Theologorum conſenſum ſibi aduerſantem, tot ſcripturæ loca ſibi refragantia, tot rationes aduerſus ſe pugnantes. Proſequitur, & dicit hanc eſſe expreſſam mentem D. Thomæ. Sed textum expreſſum D. Thomæ hoc aſſerentis non allegat, ſed aliquem dumtaxat extorquet in ſuum ſenſum.

11 Satisfit obiectis Caramuelis.

12 Opinio eiuſdem eſt error in Theologia.

Fortè adducit textum *in prima ſecundæ q. 154. art. 11.*, vbi numerans ſex peccata tanquam ſpecies diuerſas in genere luxuriæ pro ſexta aſſignat peccatum contra naturam, vnde aſſerit, quod, ſicuti aliæ quinque ſpecies ſunt ſpecialiſſimæ, nec continent ſub ſe alias ſpecies, ita peccatum contra naturam ſit ſpecies ſpecialiſſima, & infima, nec alias ſub ſe contineat. Sed ex hoc nihil penitus euincit ad rem ſuam; nam, vt benè notant *Caietanus d. q. 154. art. 11., Toletus lib. 5. c. 13.*

13 Oſtẽditur D. Thomam nõ ſuffragari opinioni Caramuelis.

D. Thomas non loquitur de ſpecie ſpecialiſſima, ſed de ſubalterna, & quod talis ſit mens D. Thomæ, colligitur ex eo, quod idem *D. Thomas in titulo articuli* 11, numerans ſpecies luxuriæ non dicit vltimo loco peccatum contra naturam in ſingulari, ſed vitia contra naturam in numero plurali, quod ſignificat ſpecificam diuerſitatem inter eadem; non enim poteſt intelli-

gi

gi præciſè de numerica, quandoquidem ad quid exponere in numero plurali vitia contra naturam, & non in eodem alias ſpecies luxuriæ? Certè ſub vnaquaque ſpecie plura continentur numero peccata quandoque grauiora, quandoque minus grauia. Deinde idem *D. Thomas art.* 11. ſingillatim enumerat eadem peccata contra naturam, quæ quatuor eſſe dicit. Ad quid ſingillatim, & nominatim ea referre, ſi ſub eadem ſpecie infimâ continerentur? Certè ſunt plures gradus inceſtus, & tamen, dum numerat ſpecies peccatorum, eos ſingillatim non enumerat. In auctoritate igitur D. Thomæ non benè fundat ſuam opinionem.

Proſequitur argumentando à paritate furtorum in bonis fortunæ diuerſis puta
14 armentorum, & argenti, quæ furta non ſunt diuerſa in ſpecie, cum differant ſolum materialitèr, & in genere entis, non autem formalitèr, & in genere moris. Sed hoc argumentum nihil penitus euincit, quia, vt ipſe dicit, furta in bonis fortunæ diuerſis ſolum differunt Phyſicè, & materialitèr, cum ſolum habeant oppoſitionem ad eandem rectam rationem; mollities autem, ſodomia, & beſtialitas, cum conſiſtant vel in negatione coniunctionis duorum, vel in coniunctione inter duos diuerſæ ſpeciei, vel indebiti ſexus, in quâ negatione, & coniunctione conſiſtit moralis malitia, & hæc ſint in ſpecie diuerſa, ſequitur, quod non ſolum in entitate phyſica differant, ſed etiam in morali. Deinde aſſumpta paritate, qua vtitur Caramuel de furto, ex eadem ſic ipſum impeto. Si furta ſint contra bona diuerſi ordinis, quamuis opponantur eidem ſpeciei iuſtitiæ, conſtituunt peccata diuerſa in ſpecie, vt videre eſt in ablatione bonorum fortunæ, quæ conſtituit furtum, & in ablatione bonorum famæ, & honoris, quæ conſtituit detractionem, & in ablatione bonorum vitæ, quæ conſtituit homicidium, vel mutilationem, ergo, cum peccata contra naturam reſpiciant negationem coniunctionis duorum, & coniunctiones in ordine diuerſas, erunt in ſpecie diuerſa.

Eluditur eius argumentũ deductũ à furtis in diuerſo bonorum genere.

Tandem dicit, quod, ſicuti mollities manuum tactibus procurata non diſtinguitur ſpecie à procurata tactu veſtium, tametſi manus, & veſtes ſpecie diſtinguantur, ſic, nec procurata cuiuſcunque corporis partis contactu &c. Sed hæc etiam paritas nil euincit, quia manus, & veſtes in ordine ad negationem coniunctionis inter duos merè materialitèr ſe habent, & eadem negatio ſequitur, ſiue proueniat ope manuum, ſeu veſtium; res autem diuerſimodè ſe habet in beſtialitate, ſodomia, & ſimplici pollutione, nam animalia diuerſa, & ſexus indebitus conſtituunt diuerſam peccaminoſam coniunctionem, vt per ſe patet.

Diuerſitas pollutionis ope manuum, vel veſtiũ eſt merè materialis.

Ad obiecta Filliutij ex dictis patet, quid ſit reſpondendum; licet enim ex omnibus illis tribus modis impediatur effectus generationis, non tamen ſequitur in illis omnibus vna, & eadem malitia in ſpecie, quia illud impedimentum poteſt oriri ex diuerſo modo agendi, in quo reperiatur diuerſitas ſpecifica moralis, vt in caſu noſtro proptèr rationes ſupra adductas. Ad id, quod primo loco ſubdit, dicendum eſt, quod ex diuerſitate ſpecifica peccatorum contra naturam non benè inferatur diuerſitas ſpecifica in actibus, qui ſub ſingulis ſpeciebus continentur, quia in illis non eſt, vel negatio coniunctionis inter duos diuerſa, nec diuerſa coniunctio. Sic in particulari ex eo, quod non ſeruetur debitum vas, conſtituitur quidem ſpecies diuerſa peccati, non ſequitur tamen, quod, ſi extra vas fiat pollutio, quamuis in alijs partibus corporis, ſequatur diuerſa ſpecies ab illa pollutionis, quia non ſit commixtio, & ſolum eſt effuſio ſeminis extra vas, quod non egreditur terminos pollutionis, licet hæc grauetur ratione illius modi accidentalis. Ad id, quod ſubditur ex D. Thoma patet, quid reſpondendum ex ſupradictis. 15

Soluuntur rationes Filliutij.

ARTICULUS XVIII.

An peccata omiſſionis, & commiſſionis ſpecie differant, & ſingillatim ſint in confeſſione exprimenda.

SUMMARIUM.

Omiſſio, & commiſſio debent eſſe circa eandem materiam. 1.
Sententia aſſerens, non poſſe eſſe peccatum omiſſionis ſine vllo prorſus actu. 2.
Refertur contraria ſententia. 3.
Præfertur prima ſententia. 4.
Non poteſt eſſe voluntarietas ſine motu voluntatis. 5.
Oſtenditur in omnibus fere omiſſionibus hunc motum reperiri. 6.
Quomodo dicatur peccatum omiſſionis, ſi habet actum adiunctum. 7.
Actus, quandonam dicatur cauſa omiſſionis, & quando ſimplicitèr comes. 8.
An omiſſio ſit ſolum mala ratione ſui, an verò etiam ratione actus, cui adiungitur. 9.
Si actus ſit cauſa omiſſionis contrahit malitiam eiuſdem omiſſionis. 10.
Si ſit ſolum comes nullam malitiam contrahit, niſi ipſam habeat ex proprio obiecto. 11.

Quan-

Digitized by Google

Quandonam contrahatur peccatum omiſſionis. 12.
Sententia aſſerens tunc incipere, quando vrget præceptum operandi. 13.
Sententia docens tunc incipere, quando actus eſt cauſa omiſſionis. 14.
Sub diſtinctione componitur vtraque ſententia, & quomodo. 15.
Omiſſio, & commiſſio circa eandem materiam non differunt ſpecie morali. 16.
Impugnatio exemplorum D. Thomæ facta ab Azorio. 17.
Vindicatur D. Thomas à tali impugnatione. 18.
Azorius parum ſibi conſtans oſtenditur. 19.
Peccata non diſtinguuntur ſpecie per ordinem ad diuerſa præcepta. 20.
Soluuntur nonnulla obiecta adducta per Azorium. 21.

1 Omiſſio, & cōmiſſio debet eſſe circa eandem materiā.

PRocedit titulus de omiſſione, & commiſſione circa eandem materiam, circa quam verſantur, nam, ſi verſentur circa diuerſam, certum videtur, quod ſpecie differant ex diuerſitate ſpecifica eiuſdem materiæ. Omiſſio regularitèr verſatur circa materiam, quæ iure poſitiuo præcipitur; commiſſio verò circa materiam, quæ iure fieri prohibetur, adeoque circa præceptum negatiuum.

2 Sententia aſſerens non poſſe eſſe peccatum omiſſionis ſine vllo prorſus actu.

Sed antequam ad deciſionem quæſtionis, quæ in titulo excitatur, deueniamus, placet diſcutere, an poſſit eſſe omiſſio, ſeu peccatum omiſſionis abſque vllo prorſus actu? In hoc inuenio DD. acritèr inter ſe dimicantes. *D. Thomas prima ſecundæ qu. 71. art. 5., Alexander part. 2. qu. 113. memb. 10. ad ſecundum, D. Bonauentura in 2. diſt. 35. ad dub. 1. circa textum, Gabriel in 2. diſtinct. 41. q. 1. art. 3. dub. 3., & alij plures* ſentiunt non poſſe eſſe peccatum omiſſionis ſine vllo prorſus actu. Ex aduerſo ſentiunt poſſe eſſe ſine vllo prorſus actu *Riccardus in 2. diſt. 35. q. 1. & quodlib. 1. q. 22., Durandus in 2. diſt. 36. q. 2., Almainus tract. 3. mor. c. 25., Maior in 4. diſt. 42. quæſt. 1.*

3 Refertur contraria ſententia.

Mihi placet cum prima ſententia aſſerere, peccatum omiſſionis non poſſe eſſe ſine omni actu; prout ſentiunt DD. præallegati pro prima ſententia, & alij magis communitèr. Ratio eſt, quia non poteſt ſaluari ratio voluntarij ſine aliquo motu voluntatis liberæ, ſiue formali, & expreſſo, ſiue virtuali, & implicito, ergo omiſſio non poteſt eſſe voluntaria, & peccaminoſa, niſi voluntarietas fundetur in aliquo motu voluntatis. Antecedens probatur ex ipſa definitione voluntarij, qua dicitur eſſe id, cuius principium eſt in agente, cum notitia eius, quod geritur; ſi enim id, quod voluntarium eſt, ſuppo-

4 Præfertur prima ſententia.

nit principium, vtique eſt aliquid à principio diſtinctum, quod non poteſt eſſe, niſi aliquis motus voluntatis ſiue explicitus, ſiue implicitus. Nomine actus, quem dicimus prærequiri ad omiſſionem voluntariam, intelligimus hic quodcunque poteſt lege, vel præcepto vetari, & prohiberi, aut imperari, aut præcipi.

5 Non poteſt eſſe voluntarietas ſine motu voluntatis.

Hinc ſingillatim loquendo de omiſſionibus vel circa actiones exteriores, vel circa internas, in omnibus, prout ſunt voluntariæ, erit adinuenire aliquem actum coniunctum; ſic ſiſtendo in exterioribus omiſſio auditionis ſacri in die feſto, non poteſt intelligi, niſi ex eo, quod ſit alia actio exterior, qua impediatur eadem auditio; loquendo vero de omiſſionibus circa actus internos, vel iſti ſunt actus intellectus, vel voluntatis; ſi intellectus, nō poteſt eſſe eadē omiſsio, niſi intellectus in alia intellectione detineatur, ſi voluntatis; tunc videtur eſſe maior ratio dubitandi, nam, ſi quis pro tempore, quo lex præcipit, Deum amari, vel quid aliud, ſuſpenſam teneret voluntatem, certè peccatum contraheret, & hoc eſt potiſſimum argumentum ſententiæ contrariæ; nihilominus, quia, vt ſupra innuimus, nomine actus intelligimus hic omne id, quod vetari lege, aut præcipi poteſt, & vtique vetari poſſit illa voluntatis ſuſpenſio pro tempore, quo vrget præceptum delectionis Dei, certè illa ſuſpenſio computatur pro actu, & ideo in reſponſione noſtra diximus, non poſſe eſſe omiſſionem voluntariam abſque aliquo actu ſiue expreſſo, & formali, ſiue virtuali, & implicito.

6 In omnibus ferè omiſſionibus hoc euincitur.

Neque obeſſe poſſunt ea, quæ circunferunt aduerſarij, nempè, quod non poſſet dici peccatum omiſſionis, ſi haberet adiunctum actum aliquem poſitiuum; item, quod quis poteſt opus præceptum omittere, nihil aliud eo tempore operando, vt ſi quis pro tempore, quo deberet ex præcepto ſacrum audire, in lecto decumberet, nec aliud ageret; Non, inquam, obeſſe poſſunt; non primum, quia dicitur peccatum omiſſionis, non quia non habeat actum, qui ſit cauſa eiuſdem, ſed quia ob illum actum adiunctum omittimus id, quod facere tenemur; non ſecundum, quia, vt iam diximus, nomine actus intelligimus id, quod lege vetari, ac præcipi poteſt; prohiberi autem poteſt decubitus pro illo tempore, & præcipi non decubitus.

7 Qua ratione dicatur peccatū omiſſionis, ſi habet actū adiunctū.

Hic duplex oritur difficultas; Prima eſt, an ille actus, cui adiuncta eſt omiſſio, ſit peccaminoſus, adeout non ſolum ipſa omiſſio ſit peccaminoſa, ſed etiam ipſe actus annexus eidem. Secunda, ex ſuppoſitione, qua vtrumque non ſit peccaminoſum

Duplex difficultas excitata.

ſum

Digitized by Google

ſum peccato diſtincto, an peccatum committatur, ſeu contrahatur tunc, quando ponitur ille actus, an verò quando vrgente præcepto fit omiſſio.

8 Actus quandonã dicatur cauſa, & quando ſolum comes omiſſionis.

In ordine ad primam conſiderandum eſt, an ille actus ſit cauſa omiſſionis, an verò ſolummodo comes eiuſdem. Tunc dicitur cauſa omiſsionis, quando ex illa verè impediente cauſatur omiſſio, talis eſt detentio in alijs negotijs, quando ſacrum eſt audiendum; Tunc dicitur ſimplicitèr comes amiſſionis, quando verè non cauſat illam, ſed ſolum committatur, vt cum quis in corde ſuo voluntate abſoluta ſtatuit non audire ſacrum, & pro tempore, quo idem celebratur, ne otioſus maneat, vel ſtudet, vel inuiſit parentes, vel amicos; tunc etenim ſtudium, & inuiſio parentum eſt præcisè comes non auditionis ſacri, non autem cauſa. Porro, vel actus, qui adiungitur omiſſioni, eſt bonus, vel malus, vel indifferens: *Durandus in 2. diſt. 36. q. 2. n. 6.* aſſerit, quod, ſi ille actus, qui adiungitur omiſſioni, ſit bonus ſecundum ſe, vel indifferens non induat aliquam malitiam, vnde videtur illam ſolum refundere in ipſam omiſſionem. *Marſilius in 2. q. 21. art. 2., Gabriel in 2. diſt. 22. q. 2. art. 2., Riccardus in 4. diſt. 9. art. 2. q. 3.*, & alij ſentiunt, ipſum actum eſſe peccaminoſum, vnde duplicem agnoſcunt malitiam, alteram in ipſo actu, alteram in omiſſione adimplementi præcepti. *D. Thomas de malo q. 2. art. 1. ad ſeptimum*, aſſerit, illum actum eſſe malum, quia inficitur malitia omiſſionis, cuius eſt cauſa. Placet in hoc reſpondere, actum, qui eſt cauſa omiſſionis, eſſe malum malitia eiuſdem omiſſionis, non malitia diſtincta ab eadem omiſſione; actum verò, qui non eſt cauſa, ſed præcisè comes ſecundum ſe, non habere malitiam, niſi in ſe ſit malus, nec eandem contrahere ab eadem omiſſione. Ratio primæ partis eſt, quia, ſicuti media contrahunt malitiam à fine, quem cauſant, & non habent aliam malitiam ab eodem fine, niſi ex proprio obiecto illã habeant, ita ille actus, qui eſt cauſa omiſſionis, debet ab eadem malitiam contrahere, nec aliam habet, niſi illam eiuſdem omiſſionis, niſi ſecundum ſe ex obiecto præferat prauitatem. Ratio ſecundæ partis eſt, quia ille actus concomitans, nec habet malitiam in ſe ipſo, vt ſupponitur, nec illam emendicat ab ipſa omiſſione, quandoquidem in illam non influit, cum ad illam iam in voluntate cauſatam ſubſequatur.

9 Omiſſio, an ſolam ſit mala ſecundũ ſe, an verò etiam ratione actus adiuncti variæ ſententiæ.

10 Si actus ſit cauſa omiſſionis cõtrahit malitiã eiuſdem.

11 Si ſit ſolũ comes nullam cõtrahit.

12 Quandonam contrahatur peccatũ omiſſionis.

In ordine ad ſecundam *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 79. art. 3. ad tertium, & in 2. ſent. diſt. 22. q. 2. art. 1. ad quartum*, ſentit, peccatum omiſſionis incipere, quando vrget tempus, & præceptum operandi, & rationem adducit, quia peccatum omiſſionis opponitur præceptis affirmatiuis, ſicuti illud commiſſionis negatiuis; præcepta autem affirmatiua non obligant ad ſemper, ſed ad tempus determinatum, & pro illo tempore peccatum omiſſionis incipit eſſe; hinc reſpondet illis, qui dicunt, peccatum omiſſionis incipere, quando omittens ſe applicat ad actum illicitum, & incompoſſibilem cum illo actu, ad quem tenetur; dicit enim, quod hoc non poſſit ſubſiſtere, nam, ſi quis v. g. de ſerò ſe inebriauerit, & non poſſit ſurgere ad matutinũ, & poſtea matutino tempore per vim excitaretur, & iret ad ſuum onus adimplendum, non omitteret; ex quo infert, quod tunc ſolum peccatum incipiat, quando vrget præceptum adimplendi. Contrarium ſuſtinent *Alexander part. 2. qu. 113. memb. 7., Riccardus in 4. diſt. 9. art. 2. q. 3., Gabriel in 2. diſt. 22. q. 2. art. 2. poſt tertiam concl.* ſentientes tunc peccatum omiſsionis incipere, quando cauſa ponitur omiſsionis. Ego autem ſic diſtinguendo procedo; vel omittens actum impeditiuum agreditur ea intentione, & fine, vt opus præceptum omittat, vel aggreditur præciſo eo fine, & intentione, ſed omiſsio ad illum ſubſequitur quodamodo ex neceſsitate. Si primo modo res ſumatur, ſentio iuxta ſecundam ſententiam peccatum incipere tunc, quando ponitur cauſa. Si verò ſumatur ſecundo modo, ſentio iuxta primam ſententiam, non incipere peccatum omiſsionis, niſi, quando vrget tempus, & præceptum operandi, & iuxta hanc diſtinctionem arbitror poſſe conciliari vtramque opinionem extremè oppoſitam. Ratio primæ partis eſt, quia illa intentio operis præcepti non adimplendi cum electione mediorum ſecundum ſe peccaminoſa eſt malitia deſumpta ex prauitate finis intentj, ergo, tunc ſecundum qualitatem malitiæ incipit peccatum, quando medium ponitur ordinatum ad omiſsionem operis, quinimmo, quando ponitur eadem intentio; Nec obſtat id, quod ex Aduerſantium mente ſibi obijciebat *D. Thomas ſupra*, quod ſcilicet electo medio ſecundum ſe ordinato ad omiſsionem operis poteſt eadem omiſſio non ſequi, vt patet exemplo eius, qui ſerò inebriatus eſt, vt aptus non videatur manè ſurgere ad matutinas laudes, qui tamen, ſi per violentiam excitatur, & ſurgat ad eaſdem continendas non afficitur malitia omiſsionis. Non obſtat, inquam, quia ille licet non afficiatur malitia in effectu conſummata, afficitur tamen malitia conſummata in affectu. Ratio ſecundæ partis eſt, quia ille actus præcedens, nec in ſe peccaminoſus eſt, nec ex affectu omit-

13 Sententia aſſerẽs incipere, quando vrget præceptum operãdi.

14 Sentẽtia docens tunc incipere, quando ponitur cauſa omiſſionis.

15 Sentẽtia auctoris ſub diſtinctione.

Rationes pro hac ſententia.

omittentis eſt ordinatus ad omiſſionem, & quando etiam ille actus eſſet malus, quia tamen non eſt ordinatus ad aliud malum, non contraheret malitiam iſtius, niſi quando cum iſto coniungeretur, ergo malitia illius omiſſionis non incipit, quando ponitur actus, ſed tunc tantum, quando per omiſſionem eſt tranſgreſſio præcepti.

Iam redeo ad id, quod in titulo huius articuli propoſitum eſt, an ſcilicet peccatum omiſſionis, & commiſſionis circa idem obiectum ſpecie morali differant. Ex eo, quod dixerimus, peccatum commiſſionis verſari circa præceptum negatiuum; illud verò omiſſionis circa poſitiuum, videtur dicendum, huiuſmodi peccata adinuicem comparata vtique ſpecie diferre, ſicuti ipſa præcepta ſpecie differunt, cum videantur quaſi oppoſita; tum quia vnum, nempe illud commiſſionis conſiſtit in actu, illud verò omiſſionis in negatione actus; actus autem, & negatio actus in ſpecie differunt. Nihilominus

Sentiendum eſt, non differre ſpecie morali. *D. Thomas prima ſecundæ q. 72. art. 6. in corp.*

16 Non differũt ſpecie morali.

Ratio ex eo deducitur, quia difformitas ſpecifica peccatorum non deſumitur à diuerſitate præceptorum, nec à diuerſitate materiali actuum, ſed ab oppoſitione ad diuerſa obiecta, ſecundum diuerſam habitudinem, & diuerſam rationem formalem, & ad diuerſam virtutem, diuerſumque motiuum, ſed peccatum omiſſionis, & commiſſionis tendit ad idem obiectum formale, & ad eandem virtutem, & procedit ex eodem motiuo, ergo &c.

Exempla à D. Thoma adducta.

Minor duplici exemplo probatur a *D. Thoma loc. cit.*; primò in auaro, qui peccat peccato commiſſionis, dum diuitias congregat modo iniuſto, & indebito, & peccato omiſſionis, dum non dat ea, quæ dare debet; ſecundò in guloſo, qui contrahit peccatum commiſſionis comedendo ſuperflua, & peccatum omiſſionis non adimplendo ieiunia præſcripta; in vtroque etenim caſu vtrumque peccatum eſt contra idem obiectum formale, contra eandem virtutem, & ex eodem motiuo procedit.

Azorius Inſtit. mor. part. 1. lib. 4. c. 3. q. 1. impugnat duo exempla à D. Thoma adducta aſſerens, quod præceptum ieiunij quamuis ſecundum materialem ſignificationem videatur in affirmatione conſiſtere, ſecundum formalem tamen contineat negatiuum; cum idem ſit dicere, ieiunare, ac non comedere; item præceptum reſtituendi alienum, quamuis voce videatur affirmatiuum, ſit tamen in re negatiuum, vel ſaltem negationem contineat; idem enim eſt reſtituere, ac non detinere alienum; vnde in hoc ſecundo caſu dicit, quod ille, qui non reſtituit, contrahat peccatum non omiſſionis, ſed commiſſionis, cum verſetur circa præceptum negatiuum; in primo verò caſu dicit, quod ille qui comedit, cum violet præceptum, quod in affirmatione conſiſtit, contrahat peccatum commiſſionis.

17 Impugnatio exemplorum D. Thomæ.

18 Vindicatur D. Thomas à tali impugnatione.

Sed in toto hoc diſcurſu Azorius ſibi contradicit, & res potius confundit, quam excitet aliquam difficultatem contra doctrinam D. Thomæ. Ipſe ſtatuit, quod peccata omiſſionis fiant contra præcepta affirmatiua, illa verò commiſſionis contra præcepta negatiua; modo loquendo de præcepto ieiunij, dicit, quod quamuis voce videatur in affirmatione conſiſtere, ſenſu tamen negationem contineat, nam ieiunium ſeruare nihil aliud eſt, quam non comedere, & poſtea ſubdit *In comedendo eſt violatio præcepti, quod in affirmatione conſiſtit, quodque eſt peccatum commiſſionis*. Conferantur adinuicem hæc, quæ dicit Azorius, & videatur, ſi conſtans eſt in ſua doctrina: Dicit primò, quod peccata omiſſionis fiant contra præcepta affirmatiua, illa verò commiſſionis contra negatiua; poſtea ſubdit, quod comedere ſit violatio præcepti, quod in affirmatione conſiſtit quodque eſt peccatum commiſſionis; ſi peccata commiſſionis ſunt contra præcepta negatiua; quomodo modo dicit, quod comedere ſit contra præceptum affirmatiuum, & ſit commiſſionis? Si prius dixit præceptum ieiunij, quamuis voce ſit affirmatiuum, ſenſu tamen ſit negatiuum, cum ſit idem ſeruare ieiunium, ac non comedere, quomodo nunc dicit, quod comeſtio ſit contra præceptum, quod in affirmatione conſiſtit?

19 Azorius parum ſibi cõſtans oſtẽditur.

Omiſſis igitur his Azorij inuolucris dico, exempla à D. Thoma adducta rectè procedere ad ſuam mentem firmandam, quod poſtea videtur etiam agnouiſſe & ipſe Azorius, dum in fine illius primi quæſiti illa approbat. D. Thomas in illis duobus exemplis ſecundum illas qualitates, ſecundum quas illa refert, videtur agnoſcere in vnoquoque eorum duo quodamodo præcepta; ſic in peccato auari agnoſcit præceptum negatiuum non congregandi diuitias modo iniuſto, & via indebita; congregare etenim tali modo eſt actio poſitiua, ac proinde præceptum eidem oppoſitum non poteſt eſſe, niſi negatiuum, item preceptum poſitiuum reddendi, quod debet, & ſic non reddere eſt quaſi actio negatiua, & proinde præceptum eidem oppoſitum non poteſt eſſe, niſi affirmatiuum, quod idem dic de peccato guloſi, in quo etiam duo quodamodo præcepta diſtinguuntur, alterum negatiuum non co-

In exemplis D. Thomæ duo conſiderantur præcepta.

medendi ſuperflua , alterum poſitiuum ſeruandi leges ieiunij ; comedere etenim ſuperflua eſt quid poſitiuum , & proinde præceptum eidem oppoſitum non poteſt eſſe, niſi negatiuum, ſeruare leges ieiunij eſt non comedere , quæ eſt actio quodamodo negatiua , & proinde præceptum eidem aduerſans non poteſt eſſe, niſi affirmatiuum. Rectè igitur procedit D. Thomas in allatis exemplis, in quibus cognoſcit, & peccata omiſſionis, & commiſſionis, quæ, cum ſint contra idem motiuum, obiectum, & virtutem non differunt ſpecie morali.

Ad rationes, quæ pro contraria ſententia afferebantur iam patet quid reſpondendum; peccata etenim non diſtinguuntur ſpecie per ordinem ad diuerſa præcepta, vt in præcedentibus probatum eſt, &, quamuis actus, & negatio actus videantut ſpecie differre, ad ſummum differunt materialitèr, & in eſſe Phyſico, non formalitèr, & in eſſe morali, vt benè conſideraui *D. Thomas loc. cit.*, præcipuè, cum actus debitus, & non poſitus quoad malitiam perinde ſe habeat, ac ſi eſſet poſitus.

20 Peccata non diſtinguũtur ſpecie per ordinem ad diuerſa præcepta.

Minus officere poſſunt ea, quæ adducit *Azorius loc. cit.* de eo, qui omittit in die feſto ſacrum audire, & ſacrum celebrat indigne, vel res ſacras indigne tractat, & de eo, qui non ſubuenit extremè indigenti, & eum malè tractat, iugulat, & occidit; item de eo, qui benè merenti gratiâs non agit, & eidem nocumentum, vel in rebus, vel in fama, vel in vita infert; in quibus omnibus omiſſiones, & commiſſiones ſpecie differunt, & tamen ſunt circa eandem materiam , ſi debitè referantur. Minus, inquam, officere poſſunt, quia, licet huiuſmodi omiſsiones, & commiſsiones videantur verſari circa eandem materiam, & virtutem, referuntur tamen ad eandem ſecundum diuerſam habitudinem, vel diuerſam rationem formalem, vel fortè etiam opponuntur diuerſæ in ſpecie virtuti; ſic in particulari quoad primum caſum de non audiente ſacrum, & indigne illud faciente, vel res ſacras indigne tractante, dicendum eſt indignam tractationem ſacri, vel rerum ſacrarum diuerſo modo, & ſub diuerſo motiuo obſtare virtuti Religionis, ac obſtet non auditio ſacri, cuius rei ſignũ euidens eſt, quod in indigna illa tractatione contrahatur ſacrilegium, non ſic in non auditione ſacri; vnde, cum per hanc non auditionem nulla inferatur iniuria rebus ſacris, ſicuti infertur per indignam tractationem, dici poteſt, quod per illam iniuriam inferatur ſolum virtuti obedientiæ, per iſtam virtuti Religionis; quoad ſecundum caſum de non ſubueniente extremè indigenti, ac de ipſum mutilante, contumelijs afficiente, & occidente, dicendum eſt, non eſſe eandem materiam formalitèr ſumptam, ſiquidem per non ſubuentionem læditur ſolum virtus miſericordiæ; per mutilationem, occiſionem &c. læditur virtus iuſtitiæ, quod idem dic ad tertium caſum , in quo per negationem debitarum gratiarum læditur ſolum virtus gratitudinis, per poſitiuum verò nocumentum, vel in bonis fortunæ, vel in bonis famæ, & honoris, & in bonis vitæ læditur virtus iuſtitiæ, quæ omnia non lædunt noſtram aſſertionem, quæ procedit ſolum de omiſſionibus, & commiſſionibus circa eandem materiam formalitèr ſumptam , & contra eandem virtutem.

21 Soluuntur varia obiecta adducta per Azorium.

ARTICULUS XIX.

De cauſis excuſantibus ab integritate confeſſionis.

SUMMARIUM.

Tria capita, ad quæ poſſunt reduci cauſæ excuſantes. 1.
Excuſantur rudes , & pueri , qui tempore commiſsi delicti ignorabant illud eſſe delictum clauibus ſubijciendum. 2.
Nec poſtea cognito delicto tenentur illud confeſſioni exponere. 3.
Excuſantur, qui inculpabilitèr obliuiſcuntur alicuius peccati. 4.
Remota obliuione non tenetur ſtatim illud confiteri. 5.
Nec eſt neceſſe, quod tunc omnia peccata, quæ confeſſus eſt, repetat. 6.
Nec tenetur dicere, quod illud peccatum fuerit omiſſum. 7.
Quid ſentiendum ſit, ſi Sacerdos non expectata integra peccatorum confeſſione auditis ſolum aliquibus peccatis impendat abſolutionem. 8.
Probabilius intelligitur pænitens validè abſolutus. 9.
Nec tenetur peccata prius confeſſa repetere. 10.
Sacerdos, qui ex iuſto motiuo abſolutionem impendit ante complementum confeſſionis non grauitèr peccat. 11.
Secus, ſi id non præſtet ex iuſta cauſa. 12.
Sacerdos ob longitudinem confeſſionis poteſt dimittere pænitentem ad aliud tempus pro complemento confeſſionis. 13.
Ob hanc cauſam congruentius ſuſpenderet abſolutionem vſque ad complementum. 14.
Niſi neceſſitas aliud poſtularet. 15.
Excuſatur ratione impotentiæ, quando incæpta confeſſione amittit loquelam. 16.
Item, quando non poteſt confiteri, niſi publicè. 17.

In

Digitized by Google

In hoc caſu extante mortis periculo poteſt reticere peccata redolentia infamiam. 18.

Alia non redolentia infamiam tenetur abſolutè exponere. 19.

Excuſatur item extraneus, qui ob idioma diuerſum nequit intelligi, & ſi aliqua nutibus poteſt indicare, abſoluendus eſt. 20.

Item, qui inflicto vulnere, & edito doloris ſigno loquelam amittit. 21.

Nec eſt neceſſe, quod illa ſigna ediderit coram Confeſſario, ſed ſufficit, quod fuerint edita coram alijs atteſtantibus. 22.

In hoc caſu abſolutio eſſet impendenda ſub conditione. 23.

Vbi nullum datum fuerit ſignum pœnitentiæ non eſt impendenda abſolutio, nec ſub conditione. 24.

Excuſatur item, qui non habet copiam Confeſſarij, nec poteſt ipſum adire ſine magno incommodo. 25.

Excuſatur item, qui commiſit graue delictum contra Confeſſarium, à quo timet graue damnum, ſi illi aperiat non extante alio Confeſſario. 26.

Excuſatur item fœmina virgo nobilis, quæ fornicata eſt, ſi non habeat, niſi Confeſſarium conſanguineum, vel nimis familiarem, à quibus timeat grauia damna. 27.

Secus, ſi habeat ſolum Parochum, à quo non poteſt timere, niſi ruborem. 28.

Excuſantur item ab integritate, qui reperiuntur in periculo naufragij. 29.

Vrgente neceſſitate confeſſionis habens vnum dumtaxat peccatum læthale, à cuius manifeſtatione excuſatur, cum venialibus, non tenetur venialia confiteri. 30.

Vrgente neceſſitate confeſſionis habens vnum tantum læthale, ſi ſimul habeat cauſam excuſantem ab illius manifeſtatione, ſententia docens teneri illud in genere exponere. 31.

Sententia Bonacinæ volentis exprimendum eſſe ſaltem ſub ſpecie ſubalterna. 32.

Approbatur ſententia Bonacinæ. 33.

ONus integrandæ confeſſionis, ſicuti, & eiuſdem confeſſionis ſimplicitèr faciendæ, cum ſit tantum de iure poſitiuo Diuino, non videtur obligare pro quocunque ſtatu, & quocunque incommodo, & præiuditio interueniente, vnde hic inquirimus, an, & quandonam pœnitens eximatur à tali onere, ſeu, quod idem eſt, quænam ſint cauſæ eximentes à tali onere integrandæ confeſſionis.

1 Quęnā eſſe poſsint radices cauſarum excuſantium.

Ad tria potiſſimum capita iuxta communem DD. ſenſum reduci poſſe videntur huiuſmodi cauſæ excuſantes ab integritate confeſsionis; primò ad ignorantiam, ſeu obliuionem; ſecundò ad impotentiam; tertiò ad detrimentum, ſeu graue præiudicium, quod oriri poſſet ex integra manifeſtatione peccatorum.

2 Quando excuſātur rudes, & pueri.

Ratione primi capitis, nempè ignorantiæ excuſatur primo perſona rudis, vel puer, qui pro tempore commiſsi peccati ignorarunt illud eſſe peccatum ex neceſsitate confeſſioni ſubijciendum, & propterea illius confeſſionem omiſerunt *Nauarrus in man. c.9. n.12., Henriquez lib.2. c.12.* Ratio eſt, quia pœnitens tenetur ſolum ea peccata læthalia in confeſſione exprimere, quorum ſibi conſcius eſt; illius autem peccati ſub formalitate peccati ſibi conſcius non eſt. Sed hic immediatè oritur difficultas, an, ſi poſtea ceſſante ignorantia, & reſpectiuè ætate percrebeſcente, rudis, & puer nouerint illud eſſe peccatum ex genere ſuo læthale, teneantur habita illa notitia confeſſioni ſubijcere. Negatiuè reſpondendum exiſtimo, quia tunc, quando commiſſum fuit reſpectu committentis non erat imputabile ad culpam, cum reſpectu eiuſdem non eſſet voluntarium, vtpotè commiſſum ſine præcedenti cognitione, nec tranſit de non eſſe peccatum ad eſſe peccatum per ſuperuenientem cognitionem, quæ non habet influere in illam actionem iam tranſactam.

3 Cognito delicto non tenentur poſtea illud exponere.

4 Obliuio alicuius peccati excuſat.

Excuſatur ſecundò, qui in confeſſione inculpabilitèr oblitus eſt alicuius peccati læthalis; non enim ex illa omiſſione confeſſio redditur inualida; nam, quamuis non poſſit dici integra materialitèr, intelligitur tamen integra formalitèr *Coninchus diſp. 7. dub.9. n. 70., Zerola in praxi de pœnit. c. 13. q. 31. verſ. dico ſecundo.* Sed, an hic remota obliuione, & cognito peccato teneatur ſtatim habita cognitione illud clauibus ſubijcere, & an ſufficiat, vt illud ſolum ſubijciat, an verò requiratur, vt ſubijciat omnia, quæ in præcedenti confeſſione ſubiecerat. Ad primum dico, non teneri ſtatim illud ſubijcere, niſi tunc eſſet Euchariſtiam ſumpturus, vel tunc vrgeret aliquod præceptum confitendi, ſed data opportunitate. Ratio ex eo deſumitur, quia nullibi adeſt præceptum illud immediatè clauibus ſubijciendi, & licet *Concil. Trident. ſeſs. 13. de Euchariſtia c. 7.* reſpectu Sacerdotis, qui ſibi conſcius peccati læthalis vrgente neceſſitate celebrauit non præmiſſa confeſſione, ſtatuat, vt quam primum confiteatur, hoc non extenditur ad Laicos, vt alibi fusè dictum eſt, qui ex obliuione aliquod peccatum læthale omiſerunt in præcedenti confeſſione, cum illud ſit ſingulare præceptum quoad Sacerdotes ratione ſtatus eorundem. Dixi, *niſi tunc eſſet ſumpturus Euchariſtiam*, quia tunc, ſi commodè poſſet, deberet illius peccati omiſſi confeſſionem præmittere; Neque dicas, illud etiam peccatum, quantumuis oblitum intelligitur

5 Remota obliuione nó tenetur ſtatim illud confiteri.

in præcedenti confeſſione remiſſum, cum vnum ſine alio non remittatur, ergo nullo obſtante obice etiam non præmiſſa illius peccati confeſſione poterit licitè Euchariſtiam ſumere; Contra enim impugnaberis, quia, licet illud peccatum intelligatur remiſſum, habet tamen annexum onus, vt clauibus ſubijciatur, vel quando confeſſio eſt habenda, vel communio ſumenda, quod onus, ſi negligatur, peccatum transgreſſionis committitur, quod impedit dignam ſuſceptionem eiuſdem Euchariſtiæ.

6 Nec eſt neceſſe, quod tūc repetat peccata antecedentèr confeſſa.

Ad ſecundum dico, ſufficere, ſi illud peccatum omiſſum ſubijciat confeſſioni, nec eſſe neceſſe, vt omnia in præcedenti confeſſione expreſſa, iterum ſubijciat. *Bonacina de pœnit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. §. 4. n. 3., & cum eo alij communitèr.* Ratio eſt, quia omnia præcedentia intelliguntur remiſſa, & ſunt ritè confeſſa, vnde in ordine ad eadem habetur quidquid requiritur tum ex inſtitutione Diuina, tum ex diſpoſitione Eccleſiæ, & licet etiam intelligatur remiſſum illud, quod fuit oblitum, non intelligitur tamen ritè confeſſum; omnia enim peccata læthalia, quorum quiſque ſibi conſcius eſt, tenetur expreſsè confiteri. Sed, an teneatur in ſubſequenti confeſſione exprimere, ſe illud ex obliuione omiſiſſe in præcedenti confeſſione? Negatiuè ſentiendum eſt, ſed poſſe ſimplicitèr confiteri nulla facta mentione obliuionis. Ratio eſt, quia ſuper illud peccatum nullum efformatum eſt iudicium à præcedenti Confeſſario, nec in ordine ad illud impoſita pœna; nec obſtat, quod iam intelligatur remiſſum, adeoque eius culpa amplius non vigeat; Non obſtat, inquam, quia licet amplius non vigeat, viget tamen quoad onus confeſſionis, quod propterea exponendum eſt ſecundum qualitates, quibus fuit commiſſum.

7 Nec tenetur dicere, quod illud peccatū fuerit omiſſum.

8 Quid ſētiendum ſit quando Confeſſarius non auditis omnibus peccatis abſoluit.

Ad hoc caput etiam aliqui reducunt caſum, quo quis ſua peccata confiteretur, & Sacerdos non expectata integra confeſſione illi impenderet abſolutionem. Pro hac ſententia refert *Bonacina loc. cit. Nauarrum c. 9. n. 12., Henriquez lib. 2. c. 12., Coninchum diſp. 7. dub. 9., & alios.* Sed in hoc ego plura conſideranda exiſtimo, tum in ordine ad pænitentem, tum in ordine ad Sacerdotem ſic abſoluentem; & quidem in ordine ad pænitentem, an validè intelligatur abſolutus; ſecundò, an in confeſſione, qua exponet peccata, quæ non confeſſus eſt ob præproperam abſolutionem, prout tenetur, teneatur ſolum illa, quæ non expoſuit, exponere, an verò etiam illa, ſupra quæ cecidit illa præpropera abſolutio; In ordine verò ad Sacerdotem, qui ſic præproperè abſoluit, conſiderandum erit, an, & quandonam hoc potuerit licitè præſtare. Quoad primum in ordine ad pænitentem arbitror eſſe validè abſolutum, & in hoc fortè conſentiunt DD. à Bonacina allegati. Ratio ex eo deducitur, quia in hac hypotheſi adeſt debitus dolor, materia ſufficiens, & debita forma, ergo non eſt, cur non debeat eſſe validum Sacramentum; Neque officit, quod materia non ſit integra, ſed dimmidiata; Non officit, inquam, quia, quod ſit dimmidiata non eſt ex cauſa pænitentis, qui paratus acceſſit ad omnia peccata tam in ſpecie, quam in numero exponenda, nec fuit in eius poteſtate omnia exponere, vnde defectus integritatis reducitur ad impotentiam. Quoad ſecundum in ordine ad eundem pænitentem arbitror, non teneri, niſi ea peccata exponere, quæ omiſit in prima confeſſione ob acceleratam abſolutionem. Hæc reſponſio ſequitur ex prima; ſi enim valida fuit prima cōfeſſio, & efficax abſolutio, quamuis peccata fuerint dimmidiata, ergo peccata omnia fuerunt remiſſa, & cum illa fuerint ritè confeſſa, non eſt, cur debeant iterum confeſſioni ſubijci, ea proportionali ratione, qua diximus ſupra, dum de peccatis oblitis, quorum ſolummodo ex neceſſitate facienda eſt confeſſio, non aliorum, quæ antea ritè confeſſa fuerant.

9 Pænitens intelligitur validè abſolutus.

10 Nec tenetur peccata prius cōfeſſa repetere.

Quoad ſecundum in ordine ad Sacerdotem abſoluentem ante perfectam confeſſionem peccatorum, conſiderandum eſt etiam, an hoc præſtiterit ex aliquo iuſto motiuo puta, quia timeret de aliqua peſtifera infectione, qua pænitens erat infectus, vel quia timeret de ſuperuenientia proprij inimici eum inquirentis ad necem, an verò hoc præſtiterit ſine iuſta cauſa puta, quia tædio affectus ægrè ferret diuturniorem detentionem in audienda illa confeſſione. Hinc dico, quod, ſi ex iuſto, & rationabili motiuo abſolutionem impenderit non audita tota confeſſione non grauitèr peccauerit *Vaſquez q. 91. art. 2. dub. 2. n. 2. ad fin., Coninchus diſp. 7. dub. 9. num. 75.* apud *Bonacinam de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. n. 13.* Ratio eſt, quia, ſicuti detrimentum aliquod graue imminens pænitenti ipſum excuſat ab integritate confeſſionis, vt infra latè videbimus, ita excuſat Confeſſarium impendentem abſolutionem ab eadem integritate habenda. Si verò ſine iuſto, & rationabili motiuo abſolutionem impenderit, ſed ex proprio voluntatis arbitrio, ſentio grauitèr peccaſſe, quia ex ipſa inſtitutione Diuina confeſſio habenda eſt integrè, niſi legitima aliqua, & grauis cauſa excuſet, & Confeſſarius ex proprio munere debet

11 Sacerdos præproperè abſoluens ex graui, & iuſta cauſa nō peccat.

12 Secus, ſi id non præſtat ex iuſta cauſa.

potius

Digitized by Google

potius per opportunas interrogationes eandem integritatem inquirere, quam ſine cauſa impedire. Non negauerim tamen, quod, ſi confeſſio fuerit longæua, ita vt Confeſſarius non ſine aliqua graui difficultate poſſet in illius auditione immorari, poſſet illam dimidiare, & dimittere pænitentem ad aliud tempus pro eadem confeſſione integranda. Sed, an in hac hypotheſi habita prima confeſſione nondum perfecta teneatur ſuſpendere abſolutionem vſque ad complementum eiuſdem altera vice ponendum, an verò poſſit tunc impendere impoſito onere pænitenti redeundi pro complemento.

13 Ob longitudinē poteſt dimidiare.

Sentiendum eſt congruentius fore, ſi ſuſpenderet abſolutionem vſque ad complementum, ſi diutina mora non deberet intercedere inter confeſſionem incohatam, & confeſſionem perficiendam, nullumque adeſſet morale periculum alicuius damni ſpiritualis reſpectu ipſius pænitentis. Ratio ex eo deſumitur, quod, quantum fieri poteſt, abſolutio debet eſſe directa ſuper omnia peccata, quorum ſibi conſcius eſt pænitens, dum eadem eſt impendenda, ſed, ſi impenderetur habita dumtaxat dimidiata peccatorum confeſſione, abſolutio non eſſet directa ſuper omnia, nam directè tenderet ſolum ſuper peccata confeſſa, non ſuper alia confitenda, ad quæ ad ſummum indirectè tenderet, & ex alio capite eadem abſolutione ſuſpenſa vſque ad integritatem confeſſionis, poteſt tunc, dum impenditur, eſſe directè ſuper omnia, ergo congruentius debet ſuſpendi, donec confeſſio integretur.

14 Congruētius ſuſpenderet abſolutionem vſque ad complementum.

Dixi, *ſi diutina mora non deberet intercedere inter confeſſionem incohatam, & confeſſionem perficiendam, nullumque adeſſet periculum alicuius damni ſpiritualis*; nam, ſi hæc deberent intercedere, vel quia Sacerdos diu abeſſe deberet à loco, vel pænitens alijs curis eſſet detinendus, tunc dicerem, Confeſſarium debere non ægrè ferre, audire totam confeſſionem, & difficultates vincere, & deinde abſolutionem impendere. Quod, ſi tales fuerint difficultates, & eas moralitèr ſuperare non poſſe videatur, tunc poteſt abſolutionem impendere, cum ratione impotentiæ moralis pænitens eximatur ab onere integritatis.

15 Niſi neceſſitas aliud poſtularet.

Ratione ſecundi capitis excuſatur primò pænitens ab integritate confeſſionis, qui incæpta confeſſione ſuorum peccatorum loquelam amittit, ita vt non poſſit alia exprimere; tunc etenim poteſt, & debet eidem impendi abſolutio, per quam directè remittuntur peccata confeſſa, & indirectè alia omiſſa ex impotentia ipſa manifeſtandi, nec in hoc aliquis eſt, qui ambigat.

16 Excuſatur ratione loquelæ amiſſæ.

Secundò excuſatur, qui non poteſt alitèr confiteri, niſi confiteatur publicè, vel per interpretem, vel per ſcripturam, vel aliquo alio modo, per quem ſubſit periculum infamiæ; non enim quis tenetur cum tanto diſcrimine peccata exponere.

Sed circa hanc cauſam oritur hic difficultas, an in articulo mortis, quando peccator dubitat de ſua contritione, teneatur, ſi poſſit, ad confeſſionem illam publicam vel per interpretem, vel per ſcripturam. Quidam, inter quos *Fagundez præcept. 2. lib. 1. c. 6. n. 8.*, *Henriquez lib. 4. c. 4. n. 4.* ſuſtinent, pænitentem in dato caſu poſſe tacere peccata maioris infamiæ, & alia non tantæ infamiæ exprimere, quinimmò *Coninchus diſp. 5. dub. 10. n. 77. cum alijs*, docet, poſſe aliqua venialia in particulari ſolum exprimere, & generatim omnia mortalia. Alij, inter quos *Nauarrus in man. c. 21. n. 138.*, *Valentia tom. 4. diſp. 7. quæſt. 11. punct. 1.*, *Diana part. 3. tract. 4. reſol. 128.* dicunt ceſſare in eo caſu obligationem confeſſionis, quæ non obligat cum tanto detrimento.

17 Itē, quando nō poteſt habere confeſſionē, niſi publicam.

Ego autem exiſtimo, quoad publicam non neceſſitari pænitentem ad confeſſionem, maximè eorum, quæ redolent infamiam, quia præceptum confeſſionis non obligat cum tanto detrimento propriæ famæ, quod idem exiſtimo quoad confeſſionem per interpretem. Quoad confeſſionem verò per ſcripturam probabilius eſſe ſentio, teneri confeſſionem per eandem habere, quia illud morale periculum infamię præcaueri poteſt perfringēdo chartam, poſtquam lecta fuerit à confeſſario, vel imponendo Confeſſario, vt ſtatim ipſam vrat.

18 Et in hoc caſu poteſt reticere peccata redolentia infamiā.

Sed, an in his caſibus, in quibus dictum eſt excuſari, poſſit abſolutè omittere confeſſionem, an verò teneatur exprimere peccata non redolentia infamiam reticitis illis, quæ eandem redolent, &, an ſufficiat in eo caſu ſolum aliqua venialia in particulari exprimere, in generali ſolummodo dicendo læthalia. Sentiendum eſt teneri abſolutè confiteri ea, quæ nec infamiam redolent, nec detrimentum aliquod afferre poſſunt. Ratio eſt, quia confeſſionis præceptum tunc abſolutè vrget, nec aliud excuſat ab ipſius adimplemento, niſi infamia, & detrimentum, quod ex illa conſurgere poteſt, ergo, quamuis ratione illorum peccatorum, quæ inferre poſſunt illam infamiam, & nocumentum, ceſſat obligatio, non tamen ceſſare intelligenda eſt quoad ea, quæ eandem infamiam, & detrimentum ingerere non poſſunt; Neque arbitrandum eſt, præceptum confeſſionis eſſe indiuiduum, adeo vt, ſi adimpleri non poſſit in parte, poſſit etiam non adim-

19 Alia non redolētia infamiā, tenetur exponere.

adimpleri in toto. Non, inquam, arbitrandum eſt, quia non eſt talitèr indiuiduum, vt ſupponitur, quin vrgeat obligatio pro parte, quando pro toto adimpleri non poſsit, vt videre eſt in pluribus, & primò in proximis naufragio, reſpectu quorum ſufficit, ſi aliqua tantum peccata exponant *Silueſter verb. Confeſſio 1. n. 23.*, *Angelus eod. verb. n. 28.*, *Suarez diſp. 13. ſect. 1.*, *Coninchus diſp. 7. dub. 9. n. 74.*, *Vaſquez q. 91. art. 2. dub. 2.*; ſecundò in infecto labe contagioſa, vt ſupra innuimus.

Tertiò excuſatur extraneus, qui neſcit idioma loci, in quo reperitur, nec Confeſſarius adeſt, qui eum intelligat; hic etenim, ſi nutibus aliqua exprimere valeat, licet non omnia, abſoluendus eſt *Ludouicus Lopez c. 27.*, *Emanuel Sà verb. abſolutio n. 9.*, *Nauarrus conſ. 10. de pænit.*, *& remiſs.*, *Henriquez c. 12. n. 3.*, *Reginaldus lib. 6. n. 155.* Idem ſentiendum eſt de muto *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 4. n. 6.* Ratio eſt, quia impotentia loquendi excuſat ab integritate materiali confeſsionis; Neque hic audiendus eſt *Medina lib. 2. c. 7. ad fin.* dicens tam extraneum neſcientem idioma loci, quam mutum non eſſe abſoluendos, niſi in articulo mortis; Non, inquam, audiendus eſt, quia ob defectum, in quo non ſunt culpabiles, non ſunt pro toto vitæ tempore priuandi beneficio abſolutionis, & fructu Sacramenti, potiſsimum cum non ſit obligatio integritatis confeſsionis materialis exiſtente legitima cauſa excuſante.

20 Item, qui ob idioma nequit intelligi.

Quartò excuſatur ille, qui inflicto ſibi vulnere, aut inopinato morbo correptus loquelam amittit; & ſuperueniente Confeſſario non poteſt, niſi ſigna doloris edere, quæ, ſi edat, vtique abſoluendus eſt *Vaſquez q. 91. art. 2. dub. 2.*, *Valentia diſp. 7. q. 12. punct. 1. verſ. primus caſus*, *Medina Cod. de confeſs. q. de peccatis oblitis*, *Bellarminus lib. 2. de pænit. c. 7. ad fin.*, *Coninchus de pænit. diſp. 7. dub. 10. n. 97.*, *Nauarrus in man. c. 26. n. 27.* Ratio ex eo deducitur, quod, etſi non adſit materia remota expreſſa, adeſt tamen proxima ſaltem in genere indicatiua eiuſdem remotæ, & vtique ſenſibilis per nutus, & ſigna expreſſa doloris; hæc autem ſufficit, quando nequit ſimul haberi materia remota expreſſa, vt videre eſt in pluribus alijs, & præcipuè in eo, qui expreſſo aliquo peccato nequit alia exprimere; neque dicas, in hoc caſu expreſsionis vnius vtique poſſe impendi abſolutionem, quia eſt aliqua materia remota determinata, nempè illud peccatum expreſſum, ſupra quod cadit directè abſolutio, & ſupra alia reticita ſolum indirectè; in caſu autem, de quo hic loquimur, nulla eſt materia determinata, ſupra quam directè cadat abſolutio, ideoque &c. Contra enim impugnaberis, quia ex diſpoſitione iuris Diuini, vt aſſerit Concil. Trident. non vnum tantum, ſed omnia peccata læthalia ſingillatim tam in ſpecie, quam in numero ſunt in confeſsione explicanda; ſicuti igitur impotentia aliqua manifeſtandi ſiue in ſpecie, ſiue in numero excuſat ab illorum manifeſtatione, & poteſt quoad illa validè impendi abſolutio, ita impotentia manifeſtandi omnia ſingillatim excuſat ab illorum expreſſione, & nihilominus exhibitis ſignis doloris poterit abſolutio impendi; nec obſtat id, quod in inſtantia ſubdebatur, quod manifeſtato vno peccato abſolutio cadat directè ſuper illud, & ſuper alia indirectè, quod verificari nequit, quando nullum peccatum determinatum eſt expreſſum; non obſtat, inquam, quia ex inſtitutione Diuina requiritur, quidem expreſsio vel omnium, vel aliquorum, iuxta quod poteſt fieri, & quantum fieri poteſt, ſed quando hæc haberi non poteſt nec quoad omnia, nec quoad aliqua, tunc ex eadem inſtitutione ſufficit manifeſtatio implicita exhibita per ſigna doloris ſenſibilia; infinita etenim Dei bonitas, & clementia non præſumenda eſt pati velle, vt quis, dum facit, quod poteſt, deſtituatur illis auxilijs, quæ ipſe inſtituit ad peccatorum veniam obtinendam; vnde in hac hypotheſi poteſt dici, quod abſolutio directè cadat ſuper omnia peccata, quorum ſibi conſcius eſt ille, qui dat talia doloris ſigna.

21 Item, qui ob vulnus inflictum amittit loquelã, ſi edat, vel ediderit ſigna pęnitentię.

Sed quid erit dicendum, ſi quis inopinato morbo, vel vulnere correptus aliquibus adſtantibus ſigna dederit pænitentiæ petens confeſsionem nullo tunc extante Confeſſario, qui poſtea cum acceſſerit, infirmus ſenſibus deſtitutus nulla edat, vel edere poſsit ſigna ſenſibilia doloris, an tunc ex atteſtatione adſtantium aſſerentium dediſſe ſigna pænitentiæ, & petiſſe confeſsionem, poſsit Confeſſarius illi impendere abſolutionem. Affirmatiuè reſpondendum eſt, prout etiam ſentiunt *Suarez diſp. 23. ſect. 1. n. 10.*, *& ſeqq.*, *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 4. n. 8.* Ratio eſt, quia, cum dederit illa ſigna doloris, præſumitur in illo dolore perſeuerare, qui dolor factus eſt ſenſibilis adſtantibus, & per eoſdem media atteſtatione eidem Confeſſario; non enim neceſſe eſt ſimplicitèr, vt dolor immediatè per ipſum pænitentem deferatur ad ipſum Confeſſarium, ſicuti non requiritur, vt ipſa peccata immediatè per ipſum eidem Confeſſario exponantur, vt videre eſt in confeſsione facta per interpretem, ergo non eſt, cur non poſsit, ſeu debeat eidem impendi abſolutio. Sed, an in hac hypotheſi

22 Sufficit, quod illa ſigna fuerint edita coram alijs atteſtãtibus.

Digitized by Google

theſi abſolutio impendi debeat ſub conditione, ſi es capax, vel ſit materia ſufficiens, an verò poſſit abſolutè impendi? *Suarez*, & *Bonacina loc. cit.* ſentiunt impendendam eſſe ſolum ſub conditione, & hoc ne irrogetur iniuria Sacramento, quando verè non eſſet capax, vel non eſſet materia ſufficiens, quod ego etiam tutius arbitror, quamuis non damnarem confeſſarium, ſi in ea hypotheſi abſolutionem impenderet abſolutè, quandoquidem videntur eſſe omnia requiſita, dolor ſcilicet manifeſtatus adſtantibus, & per eoſdem Confeſſario, & ſenſibilitas inde reſultans.

23 In hac hypotheſi congruẽtius abſoluendus eſſet ſub conditione.

24 Nullo edito ſigno doloris non eſt abſoluendus.

Quid verò dicendum ſit, ſi nulla dederit ſigna doloris, & pænitentiæ, vel, ſi dederit, nullus fuerit, qui eadem poſſit edere Confeſſario, an tunc ſaltem ſub conditione poterit abſolui? Abſolutè negandum eſt, cum deficiat materia ſenſibilis, ſine qua non poteſt ſubſiſtere Sacramentum, nec poſſet cohoneſtari talis abſolutio ex illa conditione appoſita, quandoquidem tunc ſolum poteſt conditio apponi, quando verſamur in aliquo dubio, an ſit, vel non ſit materia ſufficiens, an ſit, vel non ſit capacitas in ſubiecto; in hoc autem caſu non poteſt eſſe dubium de inualiditate abſolutionis, cum certo conſtet, non adeſſe materiam ſufficientem, cum deſit ſenſibilitas, quę eſt pars eſſentialis eiuſdem materiæ; nec poteſt dici, quod materia reddatur ſenſibilis per ipſam formam abſolutionis, vt videtur innuere Sotus; non, inquam, poteſt hoc dici, quia requiritur non minus ſenſibilitas propria in materia, ac in forma, nec ipſa forma poteſt impendi, niſi ſenſibilitas appareat in materia.

25 Excuſatur, qui nō habet copiam confeſſarij.

Quintò excuſatur, qui non habet copiam Confeſſarij, nec poteſt ipſum adire, niſi cum maxima difficultate, & incommodo; hac ratione excuſatur fæmina nobilis, & pauper, quæ nequit confiteri, niſi ſuſcepto longo itinere adeat Confeſſarium exiſtentem in aliqua Ciuitate longè diſtante à loco, in quo ipſa degit.

Ratione tertij capitis vtrum excuſetur pænitens ab onere confitendi aliquod peccatum læthale, quando illud exprimere non poteſt, niſi manifeſtet complicem in delicto, dictum eſt ſupra *in hac eadem quæſtione art. 16. §. 4. fere per totum*; quarè ibi dicta ſunt recolenda.

26 Excuſatur, qui commiſit graue delictū contra Confeſſariū.

Excuſatur primò ex hoc capite, qui patrauit delictum aliquod graue aduerſus Confeſſarium, vel eius parentes, cui, ſi confiteatur illud peccatum, timet ſibi grauia incommoda, nec adeſt alius Confeſſarius, cum vrgeat neceſſitas confeſſionis habendæ; poteſt enim huiuſmodi pænitens alijs peccatis confeſſis illud reticere.

27 Excuſatur item fæmina virgo nobilis, ſi nō habeat, niſi Confeſſarium conſanguineū, vel nimis familiarem.

Excuſatur ſecundò fæmina virgo nobilis, quæ peccatum fornicationis commiſit, nec habeat Confeſſarium, cui confiteatur, niſi conſanguineum, vel valdè familiarem, à quo poſſit timere damna, continuatum ruborem, & fortè etiam ſollicitationem; hic etenim timor, cum ſit rationabilis, iuſtam tribuit cauſam reticendi illud peccatum, ſi teneatur tunc confiteri, vel, quia vrget præceptum, vel, quia, ſi tunc omitteret confeſſionem, ingereret ſcandalum; atque in hoc ferè communitèr conſentiunt, & ſignantèr *Coninchus diſp. 7. dub. 9. n. 75.*, *Henriquez lib. 5. c. 12. n. 6.*, *Pitigianus 2. p. diſt. 17. q. vnica art. 5. in explicatione particulæ, Quis, concl. 1.*, & *art. 13. concl. 2.* An verò poſſit illud peccatum reticere, ſi ſolum habeat Parochum, cui ex conſueto confitetur ob timorem præciſè amittendi apud eundem bonam famam, & æſtimationem, quam apud ipſum habebat. Crederem, probabilius non poſſe, niſi iuſtè inde timeret aliud detrimentum eſſe adfuturum. Ratio ex eo deſumitur, quod tota arduitas, quæ eſt in Sacramento confeſſionis, conſiſtit in rubore, qui naturalitèr ineſt omnibus manifeſtandi alteri propria delicta occulta ob timorem amittendi bonam famam apud eum, cui manifeſtantur, quo non obſtante Deus confeſſionem præcepit, ergo ob illum præciſè timorem non eximitur pænitens ab onere delictum illud manifeſtandi. Accedit primò, quod, ſi ex illa cauſa præciſè excuſaretur a manifeſtatione illius delicti, fruſtra inſudarent DD. in controuertendo, an poſſet illud reticeri, quando ex illius manifeſtatione reſultaret notitia complicis apud Confeſſarium, ſi etenim ex propria infamia præciſè oriretur ius non manifeſtandi, non eſſet hæſitandum, quin conſurgeret illud ius, quando ex manifeſtatione cum propria reſultaret iactura alienæ famæ. Accedit ſecundò, quod, ſi quæ inde reſultaret iactura famæ, compenſaretur tot alijs bonis, quæ ex illa confeſſione conſurgerent, potiſsimum tum illa iactura vix videatur conſiderabilis, cum ſit apud virum prudentem, qualis ſupponitur Confeſſarius, cui ſub grauibus pænis iniunctum eſt ſigillum, quique ea notitia vti non poteſt.

28 Secus, ſi habeat ſolum Parochū ob ſolum ruborem penes illum.

29 Excuſantur itē ab integritate exiſtentes in periculo naufragij.

Excuſantur tertiò illi, qui reperiuntur in periculo naufragij, aut in incendio, à quo moralitèr nequeant egredi; iſti etenim manifeſtato vno, vel altero peccato etiā ſi plures ſint ſimul eadem forma concepta in plurali numero poſsūt abſolui; itē illi, qui eſt in proximo mortis periculo, ſi rationabilitèr timeatur, quod confeſsionem non poſsit ad finem protrahere, poteſt vno, vel altero peccato audito abſolui, qua poſita abſolutione poterit confeſſio con-

continuari, vt, quantum fieri poteſt, ſit integra.

Pro complemento eorum, quæ agitata ſunt in hoc articulo, duo remanent explicanda. Primum eſt, an vrgente præcepto confeſſionis, vel aliqua neceſsitate ad euitandum ſcandalum, ſi tunc non habeatur confeſſio, oriturum, ſi quis ſolum habeat vnum peccatum læthale, ex cuius confeſſione ſibi rationabilitèr timeat graue detrimentum, ſed ſimul peccata venialia, teneatur reticito illo peccato læthali venialia confiteri ad implendum præceptum, vel vitandum ſcandalum. Secundum eſt, an, ſi vnum dumtaxat lęthale habeat, ex cuius manifeſtatione illud damnum perpeti timet, teneatur illud in genere exponere ſub qualitate peccati lęthalis reticita ſpecie, in qua eſt illud peccatum.

30 Qui habet vnũ ſolũ peccatum lethale cũ venialibus, & excuſatur à manifeſtatione læthalis non tenetur venialia cõfiteri.

Quoad primum abſolutè ſentio, non teneri in ea hypotheſi peccata venialia confiteri *Suarez. diſp. 23. ſect. 2. n. 6.*, *Reginaldus lib. 6. n. 157.*, *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. §. 2. n. 16.* Ratio eſt, quia reſpectu venialium, nec conſurgit obligatio illa confitendi ratione ſui, nec ratione peccati læthalis ſimul cum illis exiſtentis; non ratione ſui, quia nullum eſt præceptum confitendi venialia; non ratione peccati læthalis pręexiſtentis, quia exiſtentia peccatorum læthalium ſimul cum venialibus non obligat ad venialium confeſsionem, vt per ſe patet; quinimmò ex eo, quod in data hypotheſi ceſſat obligatio confitendi illud læthale, non videtur inducere obligationem quoad venialia. Hæc, quæ diximus, procedunt, quantum eſt ex vi præcepti, quod non obligat etiam in hac hypotheſi ad venialium confeſsionem. Sed quid erit dicendum in ordine ad ſumptionem Euchariſtiæ, ſiue hæc eſſet ſumenda ex neceſsitate, ſiue ex libera electione, an tunc erit præmittenda confeſsio venialium? Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod Euchariſtia, quantum fieri poteſt, ſumenda eſt remoto quocunque obice ad fructum eiuſdem per gratiam recipiendum, ſed tunc per confeſsionem venialium remoueri poteſt obex reſiſtens receptioni gratiæ, nempè illud peccatum læthale, à cuius confeſsione excuſatur, ergo, tunc tenebitur venialium confeſsionem præmittere.

Rationes pro hoc aſſerto.

Minor, in qua eſt tota difficultas, ſic euincitur, quia, ſi peccata venialia confiterentur ritè, & cum debitis requiſitis, certè remitterentur, ergò per gratiam remiſsiuam, quia peccata non remittuntur ſine infuſione eiuſdem, gratia autem remiſsiua non compatitur in eodem ſubiecto ſimul cum peccato læthali, ergo indirectè trahit etiam ſecum illius remiſsionem, ea proportionali ratione, qua dicebamus in præcedentibus de peccatis inculpabilitèr oblitis; neque arbitrandum eſt, in confeſsione venialium gratiam remiſsiuam illorum ſuſpendi ratione lęthalis inexiſtentis; Non, inquam, arbitrandum, quia Sacramenta poſitis omnibus requiſitis infallibilitèr ſuum effectum producunt tunc, quando ponuntur, &, cum ſupponatur dolor etiam de illo peccato, quinimmò principalitèr de illo, etiam remiſsio ad illud extenditur, quamuis non exprimatur, quia in illa hypotheſi eſt ratio excuſans ab expreſsione. Suppoſito, quod etiam venialia non remittantur, niſi per infuſionem gratię remiſsiuę, arbitror, tutam eſſe opinionem aſſerentem ad ſumptionem Euchariſtiæ in data hypotheſi prærequiri confeſſionem venialium propter allatum argumentum in ratione dubitandi.

31 Sententia aſſerẽs teneri peccatũ exponere in genere, ſi habet cauſã excuſantẽ à manifeſtatione in ſpecie.

Quoad ſecundum ratio dubitandi ex eo oritur, quod exiſtente cauſa excuſante à confeſſione alicuius peccati nõ ceſſat obligatio confeſſionis, niſi, quatenus poſtulat illa iuſta cauſa, in reliquis vrget præceptum, ſeu neceſſitas eiuſdem; ſic tradunt *Coninchus diſp. 3. dub. 9. n. 95.*, *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. n. 20.*, quod, ſi quis habeat iuſtam cauſam reticendi opus externum, non verò internum, teneatur internum manifeſtare in confeſſione, vt, ſi commiſit furtum externum, quod, ſi manifeſtet, timeat graue damnum ſibi inde ſecuturum, teneatur confiteri voluntatem, quam habuit furandi; ſic alij ſtatuunt, quod, ſi quis inceſtum commiſerit, & habeat iuſtam cauſam reticendi qualitatem inceſtus, teneatur fateri fornicationem commiſſam, ergo, ſi quis habeat vnicum dumtaxat peccatum læthale, & ſimul iuſtam cauſam illius qualitatem ſpecificam reticendi, tenebitur illud reticita illa qualitate in genere peccati læthalis exponere.

32 Sentẽtia Bonacinę volentis teneri exprimere ſaltem in genere proximo.

His tamen non obſtantibus *Bonacina loc. cit. num. 15.*, qui pro ſe allegat *Suarez diſp. 23. ſect. 2. num. 6.*, *Vaſquez, & alios*, aſſerit præciſo mortis articulo tale peccatum non poſſe in genere confiteri addita ratione, quia nullam poteſt excuſationis cauſam afferre Confeſſario, cur ita in genere confiteatur peccatum; quod, ſi dicatur, quod, ſicuti exiſtente iuſta cauſa poteſt reticeri qualitas ſpecifica, & ſolum exprimi generica ſub qualitate fornicationis, quando inceſtus commiſſus eſt, & reticeri opus externum explicando internum, ita etiam eadem iuſta cauſa exiſtente poſſit reticeri qualitas ſpecifica, & manifeſtari ſolum peccatum in genere ſub qualitate læthalis; Reſpondere poteſt Bonacina,

Digitized by Google

nacina, quod in primo caſu manifeſtatur peccatum ſaltem ſub qualitate ſpeciei ſubalternæ, cui acquieſcere poteſt Confeſſarius, in caſu verò præſenti ſub nulla ſpecie ſiue infima, ſiue ſubalterna manifeſtatur peccatum, ſed ſolum in genere vniuerſaliſſimo, cui non poteſt Confeſſarius iuſtè acquieſcere. Sed non videtur hæc Bonacinæ reſponſio ſatisfacere; nam, ſi Confeſſarius pænitentem interroget, ſub qua ſpecie fornicationis contineatur illud peccatum, quod confitetur, non poteſt iuſtam excuſationis cauſam afferre, cur ita in genere confiteatur peccatum, & tamen ipſe aſſerit, quod exiſtente iuſta cauſa non teneatur illud in qualitate ſua ſpecifica confiteri, ergo etiam &c., cum etiam neceſſe videatur exprimere peccata in ſua ſpecie infima, & ita non ſufficit exprimere in ſpecie ſubalterna, quando ſunt in infima, ſicuti non ſufficit exprimere in genere; & ſicuti, vt fatetur *Bonacina loc. cit.* ſufficit, confiteri peccatum in genere, quando pænitens ſcit ſe mortaliter peccaſſe, non tamen recordatur, in qua ſpecie, ita ſufficere poſſe videtur illud confiteri in genere, quamuis peccator ſciat in qua ſpecie commiſerit, quando iuſtam cauſam habet reticendi ſpeciem, cum æquè deobliget iuſta cauſa ab expreſſione in ſpecie, ac obliuio. Quid iam in hac controuerſia concludendum?

35 Approbatur ſẽtentia Bonacinæ.

Sentio cum eodem Bonacina non obſtantibus in contrarium adductis, quantum ad illam confeſſionem peccati ſub præciſa ratione peccati læthalis. Rationem ex eo deduco, quod ex inſtitutione Diuina, quantum fieri poteſt, peccata ſunt in confeſſione explicanda, & in ſpecie, & in numero, & quando hoc fieri non poteſt propter iuſtam cauſam excuſantẽ, debet ſaltem fieri, vt magis confeſſio accedat illi ſpeciei, in qua commiſſum eſt peccatum, vt prudentius, & magis accommodatum efformetur iudicium de ſtatu pænitentis, nec ſufficit, ſi fiat in genere vniuerſaliſſimo, quia tunc non fieret accommodum iudicium de ſtatu eiuſdem; & in hoc rectè procedunt exempla de eo, qui commiſit incæſtum, & de eo, qui furatus eſt, cum ille, qui incæſtum commiſit proximius proferat peccatum ſub qualitate fornicationis, &, qui furatus eſt proximius ſub qualitate voluntatis efficacis furandi, quam vterque ſub qualitate peccati læthalis in genere.

ARTICULUS XX.

An, & quando confeſsio ſit iteranda.

SUMMARIUM.

Confeſſio eſt iteranda, quotieſcunque irrepſit ſubſtantialis error cognitus. 1.
Declaratio Alexandri VII. 2.
Defectus alij ex parte pænitentis, alij ex parte Confeſſarij. 3.
Eſt iteranda, ſi pænitens ſcienter acceſſerit ſine dolore. 4.
Item, ſi fuerit ſine integritate culpabili. 5.
Qui prætermiſit aliquod peccatum in confeſſione exiſtimans eſſe veniale, cum eſſet læthale, cognita poſtea qualitate læthali non tenetur totam confeſſionem iterare, ſed ſolum illud peccatum exponere. 6.
Quid ſentiendum de exponente peccata dubia ſub qualitate certi, & è contra. 7.
Conſideranda circa hanc quæſtionem. 8.
Dubius circa exiſtentiam peccatorum, ſi ea manifeſtauerit, vt certa, non tenetur iterare. 9.
Si expoſuit ſub qualitate dubij cognita certitudine non tenetur iterare totam confeſſionem, ſed ſolum peccatum illud exponere ſub qualitate certi. Ibid.
Si fuerit certus de exiſtentia peccati, illudque expoſuerit, vt dubium, tenetur totam confeſſionem repetere. 10.
Certus de dubietate peccati exponens illud, vt certum, non tenetur repetere. 11.
Innodatus excommunicatione quærens prius abſolutionem à peccatis, quam à cenſura, an teneatur confeſſionem repetere. 12.
Si ſcientèr prius quæſierit abſolutionem à peccatis, & poſtea relaxationem excommunicationis tenetur confeſſionem iterare. 13.
Si ignorantèr hoc fecerit, non tenetur iterare. 14.
Sic abſolutus à peccatis indigeret adhuc abſolutione à cenſura. 15.
Inanis gloria altera læthalis, altera venialis. 16.
Si ſit læthalis inualidat Sacramentum, quod eſt iterandum. 17.
Si venialis opinio Silueſtri ſub diſtinctione. 18.
Probabilius non eſt iteranda. 19.
Culpa venialis non ponit obicem, nec tollit actus pænitentis ſubſtantiales. 20.
Poſita obliuione pænæ iniunctæ per Confeſſarium rationes ſuadentes confeſſionem eſſe iterandam. 21.
Probabilius non eſt iteranda. 22.
Soluuntur rationes pro contraria ſententia. 23.
Iteranda eſt confeſſio, ſi facta ſit ſcienter

Digitized by Google

Confeſſario carente iuriſdictione. 24.
Item, ſi Confeſſarius ſcientèr non habuerit intentionem abſoluendi. 25.
Vel defecerit ſubſtantialitèr in forma. 26.
Si Confeſſarius fuerit excommunicatus vitandus eſt iteranda confeſſio. 27.
Si non vitandus tenet confeſſio. 28.
Si Sacerdos ſit excommunicatus, & in loco, quo fit confeſſio, ignoretur excommunicatio, tenet confeſſio. 29.
Si in loco, in quo fit confeſſio communitèr ignoretur excommunicatio vitanda, ipſe tamen pænitens fuerit conſcius non tenet confeſſio. 30.
Extante ratione probabili de iuriſdictione Confeſſarij quid agendum. 31.
Quid ſentiendum ſit de confeſſione facta Confeſſario indocto, & minus idoneo. 32.
Doctores aſſerentes, ſi pænitens bona fide acceſſerit non eſſe repetendam. 33.
Si pænitens certò norit inidoneitatem, & Confeſſarium non percepiſſe ſpecies peccatorum tenetur repetere. 34.
Quid ſentiendum ſit, ſi ſolum dubitet. 35.

1 Eſt iterāda interueniente ſubſtātiali errore cognito.

CONcluſio vnica. Confeſsio eſt iteranda, quotieſcunque in præcedenti ſubſtantialis error irrepſit, qui ſit cognitus. In hanc arbitror DD. communitèr conuenire.

Ratio per ſe eſt perſpicua, quia exiſtente defectu ſubſtantiali cognito confeſsio ipſa eſt inualida, ergo perinde eſt, ac ſi non ſit poſita, ac proinde eſt iteranda, quia præceptum de eadem habenda eſt de valida; vnde meritò Alexander VII. in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ Inquiſitionis habita fer. 5. die 24. Septembris 1665. damnauit propoſitionem illam, quæ eſt in ordine tertiadecima, qua dicebatur. *Qui facit confeſſionem voluntariè nullam ſatisfacit præcepto Eccleſiæ*. Difficultas igitur ſolummodo verſatur in decernendo, quandonam confeſsio præcedens intelligatur inualida ex defectu ſubſtantiali cognito, & quando non. Pro quo

2 Declaratio Alexandri VII.

3 Defectus alij ex parte pœnitentis, alij ex parte cōfeſſarij.

Aduerto, defectus conſiderari poſſe, vel ex parte pænitentis, vel ex parte miniſtri Sacramenti; ex parte pænitentis, quatenus deficiat, vel in intentione requiſita, vel in ſufficienti dolore, vel in integritate confeſsionis voluntariè, & ſine cauſa, vel in adimplemento debitæ ſatisfactionis, vel ex malo fine, puta inanis gloriæ; ex parte miniſtri, vel quatenus careat debita iuriſdictione, vel quatenus non habeat debitam attentionem, ſed tempore confeſsionis dormiat, vel quatenus ſit irretitus excommunicatione, vel quatenus nōn habeat requiſitā intentionem abſoluendi, vel deficiat in forma ſubſtantiali abſolutionis. De his omnibus erit hic ſermo habendus.

Vt certa ab incertis ſecernamus, certum eſt primò, ex parte pænitentis interuenire defectum ſubſtantialem, ſi ſcienter acceſſerit ſine dolore, & propoſito de cætero non peccandi, quia deficit in parte eſſentiali Sacramenti, & propterea confeſſio eſt inualida, ideoque iteranda. Dixi, *ſi ſcienter*, nam, ſi acceſſerit bona fide exiſtimans dolorem illum eſſe ſufficientem, cum tamen re vera non ſit ſufficiens, quamuis ſecundum ſe illa confeſſio ſit inualida, non tamen ex neceſſitate eſt iteranda, quia, cum ille defectus non ſit cognitus, non tribuit fundamentum ſuſpicandi de inualiditate; cæteroqui omnes ferè confeſſiones eſſet iterandæ, cum nullus habita etiam confeſſione ſcire poſſit, an amore, vel odio dignus ſit, vt ait Apoſtolus, an ſufficientem, an inſufficientem habuerit dolorem, & ab hoc neminem arbitror diſſentiri.

4 Si fit ſine dolore ſcienter.

Certum eſt ſecundò, interuenire defectum ſubſtantialem, ſi culpabilitèr defecerit ab integritate confeſſionis, omittendo, vel ſpecies cognitas, vel numerum peccatorum, in quo caſu non ſolum eſſet clauibus ſubijciendum peccatum voluntariè, & ſine iuſta cauſa omiſſum, ſed omnia etiam peccata in præcedenti confeſſione mutila expoſita, & ratio eſt, quia in illa confeſsione non ſolum reſultat inualiditas, ſed etiam contrahitur noua culpa ſacrilegij. Dixi, *culpabilitèr*, nam, ſi aliquod peccatum fuerit omiſſum, vel ex obliuione, vel ex iuſta cauſa excuſante, tunc præcedens confeſsio non eſt iteranda, quia fuit valida, ſed tantum in alia confeſsione peccatum omiſſum exponendum; Neque in hoc arbitror poſſe difficultatem verſari.

5 Item, ſi fuerit ſine integritate culpabili.

Incerti iuris eſt ex parte pęnitentis, an, qui pretermiſit aliquod peccatum lęthale in confeſsione exiſtimans eſſe veniale, quamuis in commiſsione illius ob ignorantiam vincibilem non excuſetur à lęthali, teneatur confeſsionem pręcedentem iterare, an verò ſufficiat, cum fuerit cognitum, vt lęthale, illud ſub ſua formalitate exponere. Ratio incertitudinis videtur ex eo deſumi, quod, ſicuti ignorantia illa vincibilis non excuſat à commiſsione lęthalis, ita, nec videtur excuſare à lęthali in omiſsione confeſsionis. Nihilominus probabilius eſt, non teneri totam confeſſionem pręcedentem iterare, ſed ſufficere, ſi habita notitia de qualitate lęthalis illud ſub tali qualitate in altera confeſsione exponat. *Nauarrus in man. c. 12. n. 1., Silueſter verb. confeſſio 1. q. 3., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 3. num. 6.* Ratio ex eo deſumitur, quia, quamuis peccans cum illa ignorantia vincibili non excu-

6 Quid ſētiendum de eo, qui peccatum læthale prætermiſit exiſtimans eſſe veniale.

Digitized by Google

excuſetur à culpa, cum illa tamen compati poteſt ignorantia inculpabilis grauitatis peccati, nam, quamuis peccauerit in non ſuperando illam ignorantiam, poſtquam tamen illa ſuperata non eſt, poteſt bona fide credere, ſeu ignorare in non ſuperatione illius ignorantię conſiſtere culpam grauem, & de facto hoc ſupponitur, dum dicitur *exiſtimans eſſe veniale*, nam, ſi ſupponeret, eſſe lęthale, in hoc non eſſet controuerſia.

7 Quid ſentiendum de exponẽte peccata dubia ſub qualitate certi, & è contra.

Item incerti iuris eſt, an teneatur iterare confeſſionem, qui in pręcedenti dubia pro certis confeſſus eſt, & è contra certa pro dubijs. Ratio dubitandi ex eo deſumitur, quod, vt ſupra diximus, Concil. Trident. definit ſolum peccata, quoad numerum, ſpecies, & circunſtantias mutantes ſpeciem eſſe in confeſſione aperienda; peccatum autem dubium, & certum, ſiue ſub vna, ſiue ſub alia qualitate exprimatur, nec diuerſificat numerum, nec ſpeciem, nec circunſtantias mutantes ſpeciem, ergo, ſiue fuerit ſub vna, ſiue ſub altera qualitate expreſſum, nõ reddet irritã confeſſionem, ideoque hæc non erit iteranda. Ex alio capite videtur in tali confeſſione peccati dubij ſub qualitate certi, vel certi ſub qualitate dubij interuenire error circa ſubſtantiam materiæ, cum aliud ſit peccatum dubium, aliud certum, & diuerſum ſubſtantialitèr iudicium de peccato dubio ab illo, quod eſt de peccato certo. Quid ergo concludendum? Conſiderandum eſt primò, an quando confeſſus eſt peccata dubia ſub qualitate certi, vel è contra, fuerit certus, vel de dubietate, & certitudine delicti, vel fuerit dubius. Secundò, an peccata dubia vera expoſuerit ſub qualitate certi, an verò determinatè peccata certa ſub qualitate dubij. Hinc dico primò, quod, ſi fuerit dubius in prima confeſſione de certitudine, vel dubietate illorum peccatorum, illaque expoſuerit ſub qualitate dubij cognita poſtea certitudine illorum non teneatur præcedentem confeſſionem repetere, ſed ſolum illa peccata, quæ expoſuit, vt dubia, exponere in alia confeſſione, vt certa iuxta ea, quæ diximus *ſupra q. 2. art. 1. aſſert. 4. per tot.*, & ratio eſt manifeſta, quia in prima confeſſione nullus interceſſit quoad conſcientiam pænitentis error in ſubſtantia, cum manifeſtauerit peccata, prout tunc exiſtebant in eius conſcientia.

8 Conſiderãda circa hanc quæſtionem.

9 Qui peccata dubia exponit, vt certa non tenetur illa exponere.

Dico ſecundò, ſi fuerit dubius circa exiſtentiam peccatorum, & illa manifeſtauerit, vt certa ad maiorem ſuæ conſcientiæ tranquilitatem, probabilius non teneatur præcedentem confeſſionem repetere. Ratio eſt, quia illa manifeſtatio ſub qualitate certi, non videtur grauitèr peccaminoſa, cum facta fuerit bona fide, & ſub honeſto fine certioris exonerationis propriæ conſcientiæ, quæ certè non ſunt imputanda ad culpam bona fide operantis, ergo non eſt, cur reddatur illa confeſsio inualida, & propterea ſit ex neceſsitate iteranda, potiſsimum cum malitia peccati dubij contineatur ſub illa peccati certi.

10 Certus de peccato exponens illud vt dubium tenetur totã confeſſionem repetere.

Dico tertiò. Si fuerit certus de certitudine peccati, illudque expoſuerit ſub qualitate dubij probabilius eſt, quod illa confeſsio fuerit inualida, ac proinde ſit iteranda, & in hoc videtur conſentire *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 3. n. 7. in reſp. ad obiectionem ſecundam.* Ratio ex eo deducitur, quod iudicium de peccato dubio eſt ſubſtantialitèr diuerſum a iudicio de peccato certo in eadem materia; nec obſtant ea, quæ ex Concil. Trident. pro contraria ſententia afferebantur, quod ſcilicet peccatum dubium, & certum non differant, nec in ſpecie, nec in numero, ideoque non ſint ex neceſsitate ſub propria qualitate exponenda, cum ſolus numerus, & ſpecies, & circunſtantiæ mutantes ſpeciem ſint ex neceſsitate exponenda; Non obſtant, inquam, quia Concilium Tridentinum nomine numeri non intelligit ſolum quantitatem diſcretam in abſtracto, ſed exiſtentiam actuum elicitorum ſecundum numerum, quo verè exiſtunt, vnde, ſi pænitens confiteatur peccatum, ſeu peccata, vt dubia, non confitetur eadem, ſeu idem, vt exiſtentia, ſeu vt exiſtens, ſed ſub indifferentia, & modo, quo non poſsit Confeſſarius cognoſcere extitiſſe, ſed ſolum, quod potuerint exiſtere, vel non exiſtere, & ſic non exponit peccata, vt exiſtentia, cum tamen fuerint exiſtentia, & ipſe cognouerit eſſe talia, vnde voluntariè, & culpabilitèr defecit ab integritate quoad numerum peccatorum ſecundum eorum exiſtentiam.

11 Certus de dubietate peccati, & exponens, vt certum non tenetur iterare.

Dico quartò, ſi fuerit certus de dubietate peccatorum, & nihilominus ea expoſuerit, vt certa, probabilius arbitror non teneri confeſsionem habitam iterare, niſi fortè ex prauo aliquo fine, & læthalitèr peccaminoſo hoc præſtiterit. Rationem ex eo deduco, quia ex vno capite malitia, quæ conſiderari poteſt in peccato dubio continetur in peccato certo; ex alio capite illa expreſsio ſub ratione certitudinis poteſt eſſe volita ad finem honeſtum, & apprehenſum, vt magis proficuum ipſi pænitenti ad ſedandam anxietatem conſcientiæ, ne ſcilicet torqueatur continua ſinderesi de non recta confeſsione ſub illa expreſsione dubia, & ſi quæ malitia poteſt conſiderari in illa expreſsione ſub qualitate certi, cum peccatum ſit dubium, eſt ſolum noxia ipſi pęnitenti, quatenus quid

Digitized by Google

magis æſtimationis amittit pænes Confeſſarium, cuius æſtimationis præiuditio poteſt cedere, cum compenſetur per maius bonum, quod inde emanat ex tranquillitate propriæ conſcientiæ.

12 An excõmunicatus teneatur prius abſolutionem à cenſura inquirere.

Item incerti iuris eſt, an teneatur confeſsionem iterare, qui, cum eſſet innodatus cenſura excommunicationis, prius quæſiuit abſolutionem à peccatis, quam relaxationem à cenſura. Ratio dubitandi eſt, quia excommunicatus priuatur ſuſceptione Sacramentorum, vnde, ſi Sacramentum ſuſceperit ante ablationem cenſuræ intelligitur inualidè ſuſcepiſse, ac proinde teneri iterum peccata ſic commiſsa, vtpotè non remiſsa ſubijcere Sacramento. *Bonacina de Sacramento pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 3. n. 5.*, qui etiam pro ſe allegat *Valentiam tom. 4. q. 11. punct. 3. col. 2.* procedit ſub diſtinctione; aſſerit enim, quod, ſi voluntariè ſciens non poſse peccata remitti, niſi ablata excommunicatione, prius curauerit abſolutionem à peccatis, quam relaxationem ab excommunicatione, teneatur confeſsionem iterare, cum in hoc grauitèr peccauerit, & illa confeſsio fuerit inualida; ſi verò bona fide prius curauerit abſolutionem à peccatis, quam à cenſura, quatenus ignorauerit abſolutionem à cenſura præmittendam eſſe, non teneatur confeſsionem iterare, & rationem ex eo deducit, quia excommunicatus non eſt incapax Sacramentorum, quamuis prohibeatur illa recipere.

13 Si ſciẽter hoc fecerit tenetur cõfeſsionem repetere.

Quoad primam partem eidem Bonacinæ adhærendum exiſtimo, nec arbitror in hoc poſse eſſe diſsidium, cum excommunicatus ſcientèr nequeat licitè Sacramenta ſuſcipere, niſi prius fuerit ſublata excommunicatio, quæ eſt impeditiua ſuſceptionis Sacramentorum, & ſuſcipere Sacramenta ſcientèr eadem non ſublata eſt nouum peccatum læthale ob tranſgreſsionem præcepti Eccleſiaſtici in re graui. Quoad ſecundam partem difficultas videtur in eo verſari, quod, cum excommunicatus bona fide, vt ſupponitur, accedat ad Sacramentum ignorans prærequiri abſolutionem ab excommunicatione, non contrahit nouum peccatum, ſicuti contrahit, ſi accedat ſcientèr, & mala fide; ex alia parte exiſtente excommunicatione, quantumuis ignoretur, an hæc impediat ſuſceptionem Sacramentorum, ſicuti impeditur pænitens ab illorum ſuſceptione, ita impeditur à conſecutione effectus illorum; non etenim impedimentum conſurgit ex ſcientia, ſed ex natura eiuſdem excommunicationis, quæ, quantum eſt ex ſe, impedit ſuſceptionem, immò ſecundum aliquorum ſententiã reddit ſubiectum incapax illius ſuſceptionis, quouſque perſeuerat in eodem ſubiecto. Nihilominus etiam quoad ſecundam partem non recedendum arbitror ab opinione Bonacinæ, quam etiam ſuſtinent *Vgolinus tab. 2. c. 7. §. 2.*, *Henriquez lib. 13. c. 12. n. 2.*, *Suarez de cenſur. diſp. 12. ſect. 3. n. 9.*, *Sairus lib. 2. c. 2. num. 5.*, *Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 11. punct. 3. circa princip.*, *Alterius lib. 1. diſp. 6. c. 5. col. 5., & 6.*, *Reginaldus lib. 6. n. 172.*

14 Si ignoranter, & bona fide hoc fecerit non tenetur iterare.

Pro probatione ſuppono primò, quod ſic ignorans recipiens Sacramentum pænitentiæ nullam nouam culpam contrahat, cum bona fide recipiat, nec cum praua, ſed cum recta intentione conſequendi Sacramentum, & fructum eiuſdem exiſtimans nihil obeſſe. Secundò excommunicationem præcedentem, nec pugnare cum ſubſtantia, nec cum effectu Sacramenti, vt ex multis textibus iuris Canonici perſpicuè euincitur primò ex *c. Apoſtolicæ de Cler. excom. miniſt.*, vbi dicitur Sacerdotem excommunicatum celebrantem Diuina, nec peccare, nec contrahere irregularitatem, ſi fuerit ignorãs ignorantia probabili; ſecundò ex *c. 1 de eo, qui furt. ord. ſuſcep.*, vbi excõmunicatus, qui ordinem ſuſcepit, dicitur verè ſuſcepiſſe Sacramentum. Quibus ſuppoſitis ſic arguo. In excommunicato ſuſcipiente bona fide Sacramentum pænitentiæ ante relaxationem excommunicationis, nil ſubſtantiale deeſt, quo minus valeat ipſum Sacramentum validè, & cum effectu ſuſcipere; ſupponitur enim, quod debitum dolorem, aptum propoſitum habeat, & integram confeſsionem cum debita intentione, nec in eadem confeſsione aliquem ponat obicem ad gratiam, cum bona fide accedat, & quod Confeſſarius habens poteſtatem cum iuriſdictione eidem impendat beneficium abſolutionis, ergo non eſt, cur non debeat, & ſubſtantiam, & effectum Sacramenti ſuſcipere; Rationes pro hoc aſſerto. Neque dicas, adeſſe incapacitatem ſubiecti, ratione excommunicationis, tam ad recipiendum Sacramentum, quam ad eius effectum; contra enim impugnaberis, quia ex præactis tam *in d. c. Apoſtolicæ de Cler. excommun. miniſt.* cum ex *c. 1. de eo, qui furt. ord. ſuſc.* clarè euincitur, quod ſubſtantia Sacramenti non pugnat cum excommunicatione, quinimmò, nec eius effectus, cum gratia non pugnet cum eadem excommunicatione; ſi etenim excommunicatus eliceret actum contritionis perfectum conſequeretur gratiam, & tamen adhuc perſeueraret excommunicatio; vnde, cum in hypotheſi, de qua loquimur, omnia præſtet requiſita ad ſuſcipiendum Sacramentum, nec per nouum peccatum ponat obicem ad gratiam, non eſt, cur non debeat dici, & Sacramentum ſuſcipere, & eius effectum.

Ad-

Digitized by Google

15 Sic abſolutus à peccatis indigeret abſolutione ab excómunicatione.

Aduerte hic tamen, quod excommunicatus, qui bona fide abſolutus eſt à peccatis, non relaxata prius excommunicatione, adhuc irretitus maneat tali cenſura, donec ab eadem ſoluatur. *Caietanus in ſumma verb. abſolutionis impedimenta, Reginaldus lib. 6. de Sacram. confeſs. nu. 172. verſ. ſexta propoſitio eſt*, vnde non poterit ante abſolutionem ab eadem ſe immiſcere Diuinis ex *c. à nobis 2. de ſent. excomm.*, & ſi ſe immiſceret, nouam culpam læthalem contraheret, vtpotè tranſgrediens præceptum Eccleſiæ in re graui.

16 Inanis gloria duplex.

Item incerti iuris eſt, an teneatur confeſſionem iterare, qui eandem habuit ex motiuo inanis gloriæ. Pro quo aduerte, finem inanis gloriæ, vel poſſe eſſe læthalem, vel venialem ſolummodo; ſi læthalis, certum eſt, quod irritet ipſum Sacramentum, & propterea confeſſio erit iteranda, eo quia ponit obicem gratiæ remiſſiuæ peccatorum, & Sacramentum remanet non ſolum informe, ſed etiam inualidum; vt ſupra probatum eſt; Si venialis; Adhuc *Siluester verb. confeſſio 1. q. 7.* diſtinguit; vel etenim eſt finis principalis, qui ita mouet ad opus, vt ſine illo opus non fieret, atque hic à Theologis dicitur finis motiuus, vel eſt finis minus principalis, qui non mouet, vt opus ſimplicitèr fiat, ſed, vt fiat citius, celerius, & intenſius; atque hic dicitur etiam finis impulſiuus; Si ſit finis principalis, docet ipſe Siluester irritare confeſſionem, quæ propterea erit iteranda. Ratio ipſius eſt, quia in hoc Sacramento venia peccatorum non ſolum debet eſſe quomodocunque finis pænitentis, ſed debet eſſe finis principalis, adeoque, ſi hic ſtatuatur in inani gloria, eſt contra intentum eiuſdem Sacramenti, ipſumque inualidat; Si ſit minus principalis; ſuſtinet eſſe validam confeſſionem, eo quia ex vno capite ſaluatur finis principalis, qui eſt venia peccatorum, & ex alio capite peccatum veniale non inducit obicem gratiæ. Sed quidquid aſſerat Siluester.

17 Si ſit læthalis irritet Sacramentum.

18 Si ſit venialis opinio Siluestri ſub diſtinctione.

19 Non eſt iteranda.

Sentiendum eſt, confeſſionem habitam ob finem venialem inanis gloriæ, ſiue ille fuerit principalis, ſiue minus principalis non eſſe inualidam, nec ex neceſſitate iterandam *Vaſquez part. 3. q. 92. art. 3. dub. 2., Ioannes Medina 9. de confeſſione ſine pænitentia cordis*. Probatur, quia cum illo fine inanis gloriæ ſaluari poſſunt omnia, quæ eſſentialitèr concurrunt, & requiruntur ad valorem Sacramenti pænitentiæ, ergo ille finis non irritat Sacramentum. Antecedens probatur, quia ſupponitur ſufficiens dolor, conueniens integritas, & alia omnia, & ex alio capite culpa venialis, nec ponit obicem gratiæ, nec delet alios actus pænitentis, ergo &c. Neque dicas deficere debitam intentionem pænitentis; cum hæc non ordinetur ad veniam conſequendam, ſed tantum ad captandam inanem gloriam; Contra enim eſt, quia, quamuis intentio remiſſionis peccatorum non ſit principalis, ſupponitur tamen inuolui in animo pænitentis, dum confitetur, eo quia, quamuis non moueretur ad confeſſionem habendam, niſi eſſet illud motiuum inanis gloriæ, dum tamen mouetur, intelligitur ſaltem implicitè velle id, quod conſequitur ad eandem confeſſionem, nempè effectum gratiæ remiſſiuæ.

20 Culpa venialis non ponit obicem.

Item incerti iuris eſt, an pænitens peracta integra confeſſione, & recepta Sacerdotis abſolutione, ſi obliuiſcatur ſatisfactionis iniunctæ, teneatur eandem confeſſionem iterare. Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod ſatisfactio ex vna parte debet eſſe Sacramentalis, & virtute clauium, ex alia debet eſſe congrua, & proportionata peccatis; ex eo autem, quod debeat eſſe Sacramentalis, & virtute clauium, non poteſt eligi ſupplementum oblitæ ab ipſo pænitente; ex eo verò, quod debeat eſſe congrua, & proportionata peccatis, debet eſſe cum cognitione cauſæ, & efformari prudens iudicium inter peccata, pro quibus fuerat impoſita pænitentia oblita, & pænam pro illis ſtatuendam, ergo pro implemento talis ſatisfactionis debitæ erit iteranda eorundem peccatorum confeſſio, vt illud, quod imponitur, ſit Sacramentale, & proportionatum peccatis. 21 Rationes ſuadentes confeſſionem eſſe iterandā ob obliuionem pænitentiæ.

Nihilominus ex hoc capite ſentiendum eſt, confeſſionem non eſſe ex neceſſitate iterandam. *Nauarrus in man. c. 9. n. 17., Sotus in 4. diſt. 20. q. 2. art. 2. ad tertium. Fernandez part. 3. c. 7. §. 6. n. 14., Diana part. 4. tract. 4. reſol. 241.* Ratio eſt, quia iteratio in hoc caſu neque neceſſaria eſt ad remiſſionem culpæ, neque ad remiſſionem pænæ, ſiue æternæ, ſiue temporaneæ, neque ad implementum præcepti impoſiti a Confeſſario; Non ad remiſſionem culpæ, quia hæc iam ſupponitur extincta per præcedentem confeſſionem, quæ non inualidatur per obliuionem pænitentiæ iniunctæ; Non ad remiſſionem culpæ æternæ, quia hæc ſemper tollitur ſimul cum culpa; non temporaneæ, eo quia poteſt aliundè compenſari æſtimando moralitèr ad quantum poterat, & potuerit iniuncta aſcendere; Non tandem ad adimplementum præcepti impoſiti à Confeſſario in præcedenti confeſſione, quia illud præceptum non fuit de iteratione confeſſionis, ſed de adimplenda pæna impoſita, quod, cum ſit impoſſibile propter obliuionem, non tenetur ad illam, ſed ad ſummum ad aliquod æquiualens. 22 Probabilius non eſt iterāda.

Neque

Digitized by Google

23 Soluuntur rationes pro contraria ſententia.

Neque obſtant ea, quæ in ratione dubitandi dicebantur, quandoquidem dato, quod ſatisfactio ſit virtute clauium, & Sacramentalis, non eſt tamen de ſubſtantia Sacramenti, ita vt, ſi omittatur, ipſum inualidetur, vnde poteſt per aliud ſuppleri ipſo in ſuo eſſe valido ſubſiſtente; verum tamen eſt, quod maioris efficacitatis erit ſatisfactio impoſita à Confeſſario, vtpotè virtute clauium, quam ſit electa ab ipſo pænitente; non tamen ex hoc ſequitur, quod, ſi in caſu obliuionis alia æquiualens eligatur, & exequatur à pænitente reddatur inualida prior confeſſio.

24 Iteranda eſt confeſſio, ſi facta ſit ſcientèr Confeſſario carente iuriſdictione.

Ex parte Confeſſarij abſoluentis certum eſt, primò confeſſionem iterandam eſſe, ſi ille careat iuriſdictione, & conſtet de tali carentia, quia ſine iuriſdictione non poteſt ſententia abſolutionis validè pronuntiari. Dixi, *ſi conſtet de tali carentia*, nam, ſi re vera non habeat, communi tamen errore, & titulo colorato cenſeatur habere, intelligitur valida confeſſio ſupplente Eccleſia defectum iuriſdictionis arg. textus in *l. Barbarius, ff. de offic. præt.*, & in iuriſdictionalibus error communis facit ius per textum *in l. 2. C. de teſtam., & l. 2. in fine, ff. de offic. præſid.*

25 Item, ſi conſtet Confeſſariũ non habuiſſe intentionem abſoluendi.

Certum eſt ſecundò, inualidam eſſe confeſſionem, & vtique iterandam, ſi conſtet certo Confeſſarium non habuiſſe debitam intentionem abſoluendi, quin potius intentionem non abſoluendi, quia deficeret eſſentiale requiſitum ad valorem Sacramenti, & licet ſupra dixerimus intentionem miniſtri non ingredi intrinſecè conſtitutionem Sacramenti, ita tamen requiritur ex parte miniſtri, vt ſine illa Sacramentum validum fieri non poſſit.

26 Vel contigerit defectus ſubſtantialis in forma.

Certum eſt tertiò eandem iterandam eſſe, ſi Confeſſarius ſubſtantialitèr defecerit in forma, vel eam in ſubſtantia mutando, vel omittendo verbum aliquod ſubſtantiale, prout latè videbimus, dum de forma huius Sacramenti.

Incerti verò iuris eſt, an ſit iteranda confeſſio, quando facta eſt Sacerdoti excommunicato. Pro reſolutione plura hic veniunt notanda; primò, an Sacerdos ſit excommunicatus non toleratus, & vitandus, an verò toleratus, & non vitandus. Rurſus, an communi errore, & titulo colorato in loco, in quo facta eſt illa confeſſio, haberetur pro legitimo Confeſſario, an verò non haberetur pro tali. Rurſus, an, quamuis in tali loco communitèr haberetur pro Confeſſario legitimo, ipſe tamen pænitens priuata ſcientia ſciret certo ob excommunicationem non habere iuriſdictionem neceſſariam ad abſoluendum. Quibus ſuppoſitis

Dico primò. Si fuerit excommunicatus vitandus, confeſſionem apud ipſum factam ex genere ſuo eſſe inualidam; ſi verò fuerit toleratus, confeſſionem quidem apud ipſum factam eſſe validam, ſed grauitèr peccare Sacerdotem abſoluentem. Prima pars eſt communis apud omnes. Secunda pars eſt *Nauarri c. 27. num. 21.*, *Auilæ ſecunda part. diſp. 6. c. 6. dub. 3.*, *Henriquez lib. 13. c. 8.*, *Vgolini tab. 1. c. 3. in init.*, *Coninchi diſp. 14. dub. 10. num. 89.*, *Reginaldi lib. 32. num. 29.* Prima pars ex eo euincitur, quia eo ipſo, quo Eccleſia ipſum non tolerat, priuat quacunque iuriſdictione propria ipſi competente per textum *in c. ad probandum de re iudic. c. 1. de ſupplen. defect. Prælat. in 6., & c. final. de Cler. excomm. miniſt.* Secunda pars è contrario ſenſu ex eo deducitur, quod Eccleſia ſic excommunicatum toleret in ſuo officio, nec prohibet fideles cum eo communicare etiam in ſacris, ergo fideles communicantes cum ipſo in Sacramento pænitentiæ abſolutionem ab eodem recipientes validè recipere cenſendi ſunt. Quod deinde grauitèr peccet Sacerdos excommunicatus, quantumuis toleratus exercendo actum iuriſdictionis in abſoluendo, conſtat ex eo, quod Concil. Conſtantienſe nullo modo fauet excommunicatis etiam non vitandis, ſed ſolummodo fidelibus cum ipſis communicantibus, vt notat *Bonacina de excommun. diſp. 2. q. 2. punct. 5. num. 3. in fin.*

27 Si Cõfeſſarius ſit excõmunicatus vitandus confeſſio nõ tenet.

28 Si nõ vitãdus tenet confeſſio.

Dico ſecundò. Si confeſſio fuerit habita in loco, in quo Sacerdos ignoratur eſſe excommunicatus, & communi errore, & titulo colorato habetur pro idoneo, valida intelligitur confeſſio apud ipſum facta, & propterea non eſt iteranda *Vgolinus tab. 1. c. 13. §. 10. num. 12.*, *Suarez de cenſ. diſp. 11. ſect. 2. num. 14.*, *Coninchus diſp. 14. dub. 10. num. 88.*, *Alterius lib. 1. diſp. 8. ſub fin.* Ratio deducitur ex ijs, quæ ſupra dicebamus *ex l. Barbarius, ff. de offic. Præt.*, quandoquidem error communis facit ius.

29 Si ignoretur cõmunitèr excõmunicatio tenet cõfeſſio.

Dico tertiò. Si in loco, in quo quis fatetur peccata confeſſario excommunicato vitando, in quo ignoratur eius excommunicatio, & communi errore habetur pro idoneo, ipſe tamen confitens certo norit priuata ſcientia ipſum eſſe excommunicatum vitandum, non intelligitur valida confeſſio apud ipſum facta, ſed eſt iteranda. In hanc conſentire videntur *Ioannes Angelus Boſſius de tripl. Iubilæi priuil. ſect. 3. caſ. 2. §. 4. num. 152.*, *Sanchez de matrim. lib. 3. diſp. 22. n. 47.* Ratio ex eo deducitur, quod pænitens cum tali ſcientia priuata ponit obicem ratione materiæ eidem confeſſioni, quandoquidem cooperatur peccato Confeſſarij in audienda illius confeſſione; ſcit enim ipſum non poſſe exer-

30 Si pænitens nouerit Cõfeſſarium eſſe vitãdum licet alij communitèr ignorent nõ tenet confeſſio.

cere

Digitized by Google

cere actum iuriſdictionis propriæ, & in exercitio illius grauitèr peccare; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod illa ſcientia priuata perſeuerante errore communi non poſſit obeſſe iuri, quod conſurgit ex errore communi fundatum in eo, quod iura ob bonum publicum ſupplent defectum iuriſdictionis in ipſo excommunicato. Non, inquam, obeſſe poteſt, quia nos non dicimus, quod illa confeſſio reddatur inualida ob defectum iuriſdictionis in Confeſſario, ſed ob defectum materiæ ob obicem poſitum ab ipſo pænitente ob illam cooperationem ad peccatum Confeſſarij.

Incerti item iuris eſt, an extante controuerſia ſuper iuriſdictione Confeſſarij vtraque parte probabili, ſi pænitens confiteatur eidem Confeſſario adhęrens parti affirmanti eiuſdem iuriſdictionem, intelligatur valida ipſius confeſſio, & propterea non iteranda. *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 3. prop. 2. num. 11.* exiſtimat validam eſſe, & non iterandam

31 Extante ratione probabili de iuriſdictione Confeſſarij quid agendū.

talem confeſſionem eo ductus fundamento, quod, ſicuti Eccleſia ſupplet defectum iuriſdictionis in Confeſſario, quando adeſt error communis, & titulus coloratus, ita etiam ſuppleat talem defectum, quando adeſt ſententia pro vtraque parte probabilis de eius iuriſdictione. Sed modo ex alio capite deſumenda eſt reſolutio huius controuerſiæ ſtante declaratione Innocentij XI. ſemper glorioſæ recordationis, qua ſub die 2. Martij 1679. damnauit propoſitionem illam, quæ eſt ſub numero prima. *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiore.* Quamobrem videndum erit in contingentia caſus, an rationes pro ſententia affirmatiua, an verò pro negatiua ſint tutiores, & tutiori parti adhærendum; crederem tamen, non damnandum eſſe inualiditatis pænitentem, ſi bona fide huiuſmodi Confeſſarium idoneum reputaſſet.

Incerti item iuris eſt, an, ſi pænitens confeſſus ſit Confeſſario indocto, & minus idoneo neſcienti diſtinguere inter peccata venialia, & læthalia, & hanc confeſſionem habuerit bona fide, & poſtea cognouerit inidoneitatem, & imperitiam teneatur confeſſionem apud ipſum præhabitam iterare. Ratio dubitandi ex eo

32 Quid ſentiendum ſit de cōfeſſione facta Cōfeſſario indocto, & minus idoneo.

conſurgit, quod ad valorem Sacramenti requiritur, vt efformetur prudens iudicium de ſtatu pænitentis, & proportionata pæna imponatur delictis; quomodo autem poteſt eſſe efformatum prudens iudicium, & impoſita congrua pæna, ſi delicta non fuerunt cognita in ſua ſpecie, & ſecundum ſuas qualitates? Accedit, quod, ſi Confeſſarius non attenderit ad confeſſionem pænitentis, ſed pro eo tempore dormierit, vel animum ad alia diuerterit, confeſſio non intelligitur valida, *Silueſter verb. confeſſio n. 6.*, *Angelus eod. verb. n. 22.*, *Reginaldus lib. 6. de Sacram. confeſſione n. 146.*, *Nauarrus c. 9. n. 11.*, *Franciſcus à Victoria de Sacram. n. 169.*, ergo etiam inualida erit confeſſio facta Sacerdoti indocto, non idoneo, qui neſcit inter venialia, & læthalia diſtinguere. Conſequentia probatur, quia ideo in primo caſu inualida intelligitur confeſſio, quia, cum fieri debeat per modum iudicij emendatiui, non poteſt eſſe tale iudicium ſine cauſæ cognitione, hoc eſt peccatorum ſecundum ſuas ſpecies, & circunſtantias mutantes ſpeciem, & numerum, quod iudicium nequit eſſe, quando Confeſſarius non attendit, ſed hoc etiā iudicium efformari nequit per Confeſſarium, qui nequit diſcernere inter peccata læthalia, & venialia, ergo &c. Atque huic opinioni adhærere videtur *Vaſquez q. 93. art. 3. dubio 2.*, & alij plures apud *Suarez tertia part. tom. 4. diſp. 26. ſect. 6.*

Nihilominus *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 3. n. 14. in reſponſ. ad quæſitum*, *Zerola in praxi c. 21. quæſt. 3.* 33

verſ. dico ſecundo, & alij apud *Sanchez in ſumma lib. 1. c. 10. n. 69.* ſuſtinent, ſi pænitens acceſſerit bona fide, & Confeſſarius facultatem habuerit abſoluendi, validam eſſe confeſſionem, & licet poſtea pænitens cognouerit inidoneitatem, & ignorantiam Confeſſarij, non teneri illam iterare. Rationem fundant in eo, quod iam obtinuerit abſolutionem ab habente facultatem illam impendendi, & ipſe integram ſuorum peccatorum confeſſionem habuerit cum debito dolore, cæteriſque requiſitis, vt ſupponitur. In confirmationem huius opinionis hic repeti poſſunt ea, quæ dicta ſunt in ſuperioribus, quod ſcilicet, ſi Confeſſarius non expectata integra pænitentis Confeſſione ipſum abſoluerit, intelligatur valida confeſſio, & tamen Confeſſarius in ea hypotheſi non potuit integrum efformare iudicium de ſtatu pænitentis, ergo &c. Quid iam in hac controuerſia concludendum?

Refertur opinio Bonacinæ, & aliorum.

Cum diſtinctione reſpondendum exiſtimo, vel certo norit pænitens in præhabita confeſſione Confeſſarium non percepiſſe peccata confeſſa ſecundum ſuas ſpecies, & qualitates neceſſarias, vel ſolum dubitat ex notitia poſtea habita ignorantiæ, & inidoneitatis eiuſdem; Si certo norit, ſentio, teneri confeſſionem præhabitam iterare, & in his terminis arbitror procedere *Vaſquez loc. cit.* Ratio eſt, quia pænitens tenetur peccata ſubijcere, non quomodocunque, ſed ita vt percipiantur, & cognoſcantur à Confeſſario, vt de illis

34 Si pænitens certo nouit Confeſſariū non nouiſſe ſpecies peccatorum, tenetur repetere.

valeat

Digitized by Google

valeat prudens iudicium efformare, quod, ſi nouerit non ita eſſe expoſita, debet iterum enponere; Nec obſtant ea, quæ ex Bonacina, & alijs dicebantur, obtinuiſſe ſcilicet abſolutionem Sacramentalem ab habente legitimam facultatem abſoluendi, & integra ſua peccata ſecundum ſpecies, & numerum expoſuiſſe; Non obſtant, inquam, quia, etiam, qui confeſſus eſt apud Confeſſarium, qui tempore confeſſionis dormiuit, vel mentem ad alia diuertit, obtinuit abſolutionem ab habente facultatem abſoluendi, & integra ſua peccata confeſſus eſt, & tamen cognita non attentione Confeſſarij tenetur confeſſionem repetere. Non ſufficit igitur peccata quomodocunque integrè confiteri, ſed debet ità integrè confiteri, vt à Iudice, ideſt Confeſſario perclpiantur, cum hoc Sacramentum exerceatur per modum iudicij emendatiui.

35 Quid ſciendum, ſi certo non nouit, ſed dubitat.

Si verò certo non norit Confeſſarium non percipiſſe eius peccata ſecundum ſuas ſpecies, & qualitates neceſſarias, ſed ſolum dubitat ex notitia habita ignorantiæ eiuſdem, tunc conſiderandum eſt, an illud dubium ſit ſuſpenſiuum, an verò merè opinatiuum; ſi ſuſpenſiuum arbitror, confeſſionem eſſe iterandam, ſicuti peccata dubia ex ſuperius dictis ſunt clauibus exponenda, quia in dubijs circa ea, quæ animæ ſalutem concernunt, tutior pars eſt eligenda; ſi merè opinatiuum, tunc adhuc videndum eſt, an rationes, quæ militant pro cognitione peccatorum habita a Confeſſario præponderent negationi eiuſdem cognitionis, vt ſi peccata, quæ confeſſus eſt, ita ſint nota ſecundum ſuas ſpecies, vt facilè innoteſcant etiam hominibus leuis literaturæ, & tunc his rationibus innixus poterit tuta conſcientia omittere iterationem confeſſionis illorum; an verò præponderent rationes pro negatione cognitionis, & tunc probabilius tenebitur eandem. confeſſionem iterare ad magis propriæ ſaluti conſulendum.

Ad illud, quod dicitur de Confeſſario, qui non expectata integra confeſſione præproperè impendit abſolutionem, dico non facere ad rem præſentem, quia pænitens fecit, quod potuit, vt tunc integraret Confeſsionem, quod, ſi fuerit impeditus, tribuitur impotentiæ, non eius culpæ, tenebitur tamen poſtea peccata non confeſſa clauibus ſubijcere.

QVÆSTIO V.

De Satisfactione, quæ eſt tertia pars materiæ proximæ.

CVm *Concilium Tridentinum ſeſſ.* 14. *can.* 4. expreſſe aſſerat. *Si quis negauerit ad integram, & perfectam peccatorum remiſſionem requiri tres actus in pænitente, quaſi materiam Sacramenti pænitentiæ, videlicet Contritionem, Confeſſionem, & Satisfactionem, quæ tres pænitentiæ partes dicuntur, anathema ſit*, non relinquit locum dubitandi, quin ſatisfactio ſit pars eiuſdem Sacramenti pænitentiæ, cuius propterea naturam, qualitates, & effectus in præſenti inueſtigabimus, ne quid deſit, quod ad plenam partium eiuſdem cognitionem pertinere poſſunt.

ARTICVLVS I.

Quid propriè ſit ſatisfactio, & quomodo ſit pars Sacramenti pænitentiæ.

SVMMARIVM.

Quot modis ſumi poſsit ſatisfactio. 1.
Definitio ſatisfactionis, prout ad præſens inſtitutum pertinet. 2.
Eſt actus virtutis. 3.
Quænam veniant nomine pænæ. 4.
Debent eſſe pro peccatis. 5.
Et à Confeſſario impoſita. 6.
Satisfactio impoſita à Confeſſario, & acceptata à pænitente ante abſolutionem habet rationem partis in ordine ad remiſsionem culpæ, prout verò adimpletur à pænitenta rationem partis in ordine ad remiſsionem pænæ. 7.
Diſpoſitio Concilij Tridentini. 8.
Satisfactio in executione ordinatur ad remiſſionem pænæ. 9.

SAtisfactio multipliciter poteſt ſumi; primò pro compenſatione, quam peccator debet Deo propter iniuriam eidem illatam, quam de condigno nequit præſtare, vt ſuppono ex quæſtionibus de Deo Incarnato, hæcque fuit eidem delata per Incarnationem, merita, & Paſsionem Chriſti Domini; de hac non eſt ſermo in præſenti; uon enim hæc eſt pars 1 Quot modis ſumi poſſit ſatisfactio.

Sacra-

Digitized by Google

Sacramentalis confeſsionis, cum non ſit actus pænitentis, ſed Chriſti Mediatoris. Secundò pro voluntaria ſuſceptione alicuius pænæ pro iniuria illata Deo etiam independenter ab actuali confeſsione, qua ratione non eſt Sacramentalis ſatisfactio, ſed actus pænitentiæ, pro vt virtus eſt. Tertiò pro compenſatione pænæ temporalis debitæ ob iniuriam Deo illatam conſiſtente in operibus à Confeſſario taxatis virtute clauium, vt colligitur ex *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 4.* De hac potiſsimum eſt ſermo in præſenti quæſtione, cuius quidditatem per definitionem inquirimus; & modum, quo conſtituitur pars Sacramenti.

2 Definitio ſatisfactionis.

Concluſio I. Satisfactio, prout ad præſens iuſtitutum attinet, eſt voluntaria paſsio pænæ pro peccato ad placandum Deum à Confeſſario impoſitæ pænitenti propoſitum habenti Deum ipſum non offendendi de cætero. *Reginaldus lib. 7. de Sacrament. ſatisfact. c. 1. n. 1., Nauarrus ad c. ſatisfactio de pænit. diſt. 3. n. 2.*

Probatur ſimul, & explicatur. Dicitur, *voluntaria*, quæ particula duo iudicat; primum, quod ſatisfactio debeat eſſe actus virtutis, cum, vt aſſerit *D. Thomas in ſupplem. ad tertiam partem q. 12. art. 1.* nullus actus operari poſsit deletionem peccati,

3 Eſt actus virtutis.

niſi ſit actus virtutis, cum vitium non deleatur, niſi per virtutem oppoſitam; virtus autem eſſe non poteſt, niſi ſit voluntaria, ſicuti non poteſt eſſe vitium oppoſitum, niſi ſit voluntarium; Secundum, quod licet ſatisfactio ſit impoſita per actum iudicialem à Confeſſario debet eſſe, vt conſequatur effectum, voluntariè acceptata, cum agatur non de iudicio coacto, ſed voluntario, ſe liberè diſponente pænitente, & ad confeſsionem, & ad ſatisfactionem adimplendam. Dicitur, *paſsio pænæ*, cuius nomine veniunt quæcunque opera pænalia, ſiue exercenda in corpore per macerationes, flagella, ieiunia, & ſimilia, ſiue in bonis fortunæ per pias eleemoſinas, vel effundendas in pauperes, vel in alias pias cauſas, vel in ſubiectione animæ per actus humilitatis, depreſsionis ſui ipſius &c. ſiuè in ſpeciali cultu erga Deum, vel Sanctos, vel per ſingulares preces, vel per auditionem ſacrorum, vel per aſsiſtentiam Diuinis Officijs, vel ſimilia.

4 Quænam veniant nomine pænæ.

Dixi, *pro peccato*, cum etenim ſpecialitèr ſatisfactio ordinetur ad remiſsionem pænæ, non videtur eſſe poſſe, niſi pro peccato, cum pæna nequeat eſſe, niſi pro culpa; hinc à ratione ſatisfactionis excluduntur alia pia opera, quæ, vel ordinantur ad beneficia impetranda à Deo, vel ad ipſum glorificandum &c.

5 Debent eſſe pro peccatis.

Dixi, *ad placandum Deum*, quæ verba pręcipuè intelligenda ſunt in ordine ad remiſsionem pænæ, cum in ordine ad remittendam culpam ordinatæ ſint contritio, & confeſsio Sacramentalis. Dicitur, *à Confeſſario impoſitæ*, vt diſtinguatur ſatisfactio Sacramentalis à non Sacramentali, ſcilicet ab ea, quam quiſque ex propria voluntate ſuſcipit ad placandum Deum, quæ non eſt virtute clauium, quam quiſque nequit in ſe ipſum exercere, ſed debet fieri, &

6 Et à Cõfeſſario impoſitę.

imponi ab eo, qui habet legitimam auctoritatem exercendi eaſdem claues. Dicitur, *Pænitenti*, quia, ſicuti in ipſum exercetur iudicium, ita in ipſum ſententia debet ferri, eidemque congrua pæna imponi. Dicitur, *tandem propoſitum habenti Deum ipſum non offendendi de cætero*, quia, ſicuti ſine tali propoſito non ſubſiſtit Sacramentum, ita, nec Sacramentalis ſatisfactio. Deinde, vt aſſerit *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 8.* ſatisfactio non eſt tantum ad præteritorum peccatorum vindictam, ſed etiam ad nouæ vitæ cuſtodiam.

Quoad ſecundam tituli partem difficultas conſiſtit in eo, an ſatisfactio habeat rationem partis Sacramentalis, quando imponitur à Confeſſario, & acceptatur à pænitente ante abſolutionem, an verò, quando poſt abſolutionem adimpletur à pænitente.

7 Quomodo habeat rationem partis in ordine ad remiſsionem culpæ, & pænæ.

Concluſio II. Satisfactio, prout imponitur à Confeſſario, & acceptatur à Pænitente ante abſolutionem, habet rationem partis in ordine ad remiſsionem culpæ, & ad cauſandum ex opere operato augmentum gratiæ; prout verò adimpletur à pænitente habet rationem partis in ordine ad remiſsionem pænæ. Ita quoad primam partem *Caietanus in tertia part. q. 90. art. 2., Sotus in 4. diſt. 17. q. 1. art. 2., Suarez diſp. 38. ſect. 2.* Quoad ſecundam conueniunt communitèr.

8 Diſpoſitio Concilij Trident.

Ratio primæ partis ex eo deſumitur, quod ex *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 3.* dicitur, quod *ſint quaſi materia huius Sacramenti ipſius pænitentis actus, nempè contritio, confeſsio, & ſatisfactio, qui, quatenus in pænitente ad integritatem Sacramenti ad plenam, & perfectam remiſsionem peccatorum ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione pænitentiæ partes dicuntur;* ex quibus verbis duo infero. Primum, quod, ſi ſatisfactio præceſſerit, quatenus ante abſolutionem fuerit à Confeſſario impoſita, & à pænitente acceptata, vtique vtpotè coniuncta cum contritione, & confeſsione ſimul cum ipſis cauſet gratiam, & remiſsionem peccatorum, cum dicatur pars materiæ. Secundum, quod, cum dicatur eadem ſatisfactio conferre ad remiſsionem peccatorum, vtique conferat etiam ad gratiam producendam, cum non poſsit

Digitized by Google

eſſe remiſsio peccatorum ſine gratiæ infuſione; vnde merito *D. Thomas in 4. diſt. 16. q. 1. art. 1. quæſt. 2. ad tertium*, dicit. *Ex propoſito ſatisfaciendi gratia confertur, quamuis ſatisfactio actualis gratiam præſuponat.*

9 Satisfactio in executione eſt in ordine ad pęnas.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod nemine deſceptante ſatisfactio Sacramentalis in executione ordinata eſt ad remiſsionem pœnæ; cum etenim per contritionem, & confeſsionem Sacramentalem ſimul cum abſolutione fiat remiſsio culpæ, remanet & pœna pro culpa debita compenſanda, quæ compenſatio certè fit per ſatisfactionem à pœnitente præſtitam, & quidem congruus rerum ordo hoc exigit; nam, ſicuti per peccatum homo à Deo auertitur, & conuertitur per delectabilia ad creaturam, ità per contritionem, & confeſsionem conuertatur ad Deum, & per ſatisfactionem ſcilicet per pœnalia à Confeſſario impoſita auertatur ab amore creaturæ.

ARTICVLVS II.

Quomodo Satisfactio ſit pars Sacramenti pœnitentiæ.

SVMMARIVM.

Satisfactio conſideratur, vel vt acceptata ante abſolutionem, vel vt executa poſt ipſam. 1.
Non eſt pars eſſentialis, ſed integralis. 2.
Colligitur ex Concilio Trident. 3.
Prout adimpletur à pœnitente non confert ad effectum primarium. 4.
Non eſt etiam pars eſſentialis prout acceptatur ante abſolutionem. 5.
Euincitur, quod ſit pars integralis. 6.

1 Diſtinctio ſatisfactionis, vt acceptatæ, & vt executæ.

RETENTA diſtinctione mox poſita ſatisfactionis impoſitæ à Confeſſario, vt acceptatæ à pœnitente ante abſolutionem, & eiuſdem, vt adimpletæ poſt abſolutionem ab eodem pœnitente, difficultas modo inſurgit, an comparatiuè ad vtramque ſit pars eſſentialis eiuſdem, an verò dumtaxat integralis, & quidem potiſsimum oritur dubium de eadem impoſita, & acceptata ante abſolutionem, quæ, vt diximus, habet gratiam Sacramentalem producere, & remiſsionem peccatorum, quod proprium videtur partis eſſentialis. Nihilominus

2 Non eſt pars eſſentialis.

Sentiendum eſt, eſſe quidem partē Sacramenti pœnitentiæ, non tamen eſſentialem, ſed integralem, etiam prout imponitur à Confeſſario, & acceptatur à pœnitente antè abſolutionem. In hanc arbitror communitèr DD. conſentire.

Quod ſit pars facilè euincitur ex eodem *Concil. Tridentino d. ſeſs. 14. c. 3.* vbi expreſſè inter partes huius Sacramenti enumeratur ſatisfactio, & *ead. ſeſs. c. 8.* Ibi: *Quoad ſatisfactionem, quæ ex omnibus pœnitentiæ partibus quemadmodum à Patribus noſtris Chriſtiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita &c.* Deinde, ſicuti in miniſtro duæ ſunt partes altera ſoluendi, altera ligandi, ità in pœnitente duæ ſunt, & eſſe debent partes, altera, quæ correſpondeat ſolutioni, quæ eſt contritio, & confeſsio, altera, quæ correſpondeat ligamini, atq; hæc eſt ſatisfactio; poteſtas etenim ligandi in Confeſſario eſt in ordine ad pœnas.

3 Definitio Concil. Trident.

4 Prout adimpletur à pœnitente non confert ad effectum primarium.

Quod non ſit pars eſſentialis, ſi loquamur de ſatisfactione, prout adimpletur à pœnitente, ex eo euincitur, quod ſub tali conſideratione non ordinatur ad effectum primarium eiuſdem Sacramenti, nempè ad remiſsionem peccatorum quoad culpam, & ad acquiſitionem gratiæ iuſtificantis, ſed ad effectum ſecundarium, nempè ad remiſsionem pœnæ, ergo non eſt pars eſſentialis, cum hæc ordinetur ad effectum primarium. Confirmatur, quia, ſi eſſet pars eſſentialis, pœnitens non reciperet gratiam recepta abſolutione poſt peractam confeſsionem, donec ſatisfactionem impleret, & ſic effectus primarius Sacramenti ſuſpenſus remaneret, quod non eſt dicendum; Si verò loquamur de ſatisfactione, vt impoſita à Confeſſario, & acceptata à pœnitente antè abſolutionem, etiam hæc nequit eſſe pars eſſentialis, quia hoc pacto, qui reciperet abſolutionem in articulo mortis poſt edita ſigna ſenſibilia doloris, non reciperet gratiam remiſsiuam peccatorum deficiente parte eſſentiali, cum ſupponatur incapax acceptationis eiuſdem ſatisfactionis, & adimplementi eiuſdem. Item, ſi Confeſſarius ex obliuione omitteret ſatisfactionem pręcipere per congruas pœnitentias, deſtitueretur pœnitens effectu gratiæ, & fructu Sacramenti, quod falſum infra demonſtrabitur.

5 Non eſt pars eſſentialis, etiam vt acceptatur ante abſolutionem.

Neque dicas ex ſuperius dictis, ſatisfactio impoſita à Confeſſario, & acceptata à pœnitente confert ex opere operato ad remiſſionem culpæ, & ad collationem gratiæ remiſſiuæ, quod eſt proprium partis eſſentialis, ergo computanda erit inter partes eſſentiales; Contra enim impugnaberis, quia poteſt compati, quando coniungitur cum partibus eſſentialibus, ſimul cum illis conferat ad effectum primarium ex opere operato, & tamen non ſit pars eſſentialis, cuius veritatis ſignum eſt, quod per ſe ſumpta non eſt apta cauſare illum effectum, prout tamen coniungitur cum illis partibus eſſentialibus, poteſt cum illis cau-

Digitized by Google

cauſare, ea proportionali ratione, qua votum confeſſionis ſecundum ſe non eſt aptum cauſare effectum eiuſdem, prout tamen concurrit ſimul cum contritione illum cauſat.

Quod tandem ſit pars integralis, ex eo euincitur, quia ex vna parte per ſatisfactionem Sacramentalem pænitens ſatisfacit virtute clauium, & ex opere operato, ergo, quia pertinet ad rationem Sacramenti, ex alia parte, cum non pertineat ad eſſentiam, vt mox probatum eſt, ſequitur, quod debeat pertinere ad integritatem eiuſdem, ea proportionali ratione, qua dicebamus in quęſtionibus de Sacrificio Miſſæ, vbi eius eſſentiam in ſola conſecratione conſtituimus, & ſolum conſumptionem pertinere ad eius complementum, & integritatem.

6 Quomodo ſit pars integralis.

ARTICVLVS III.

An ſatisfactio poſſit imponi poſt latam abſolutionem à peccatis, &, an tunc effectum operaretur ex opere operato.

SVMMARIVM.

Rationes ſuadentes non poſſe imponi poſt abſolutionem. 1.
Poteſt imponi immediatè poſt candem. 2.
Non eſt pars eſſentialis. 3.
Obiecta contra noſtrum aſſertum. 4.
Pars materialis integrans præcisè poteſt ſubſequi formam. 5.
Liberaret adhuc à reatu pænæ. 6.
Et produceret proportionatum effectum ex opere operato. 7.
Intelligitur moralis continuatio. 8.

Videtur aſſerendum, ſatisfactionem, vt Sacramentalem poſt latam abſolutionem non poſſe à Confeſſario iniungi, ſiquidem perfecto iam Sacramento illa pænitentia, quæ ab eodem iniungeretur, non eſſet virtute clauium, cum in ordine ad illam confeſſionem iam functus fuerit munere ſuo, & ſicuti, ſi alius Confeſſarius non audita talis pænitentis confeſſione imponeret pænitentiam, hæc non eſſet Sacramentalis, quia non eſſet impoſita in exercitio clauium, ità, ſi idem Confeſſarius poſt latam abſolutionem ſatisfactionem iniungeret, hæc non poſſet eſſe Sacramentalis, cum non eſſet in exercitio clauium, cum hoc eſſet iam perfectum in abſolutione iam poſita; atque propter hanc rationem arbitror *Nugnum in addit. q.* 18. *art.* 4. *diffic.* 2. docuiſſe Confeſſarium peccare imponendo ſatisfactionem poſt abſolutionem.

1 Rationes ſuadentes nō poſſe imponi poſt abſolutionem.

Accedit, quod Iudex lata ſententia abſolutoria Rei non poteſt ſe ingerere iniungendo pænas, quas in ipſa ſententia non appoſuit, vt ſunt vulgata iura, ergo etiam Confeſſarius, qui fungitur munere Iudicis, poſt ſententiam abſolutoriam non poterit pænas iniungere ſaltem, quatenus dici poſſint Sacramentales, & virtute clauium; vnde etiam videtur dicendum, quod eadem ſic impoſita non ſortiretur effectum ex opere operato, ſed dumtaxat ex opere operantis, ſicuti eandem ex opere operato non ſortiuntur alia opera elicita ex electione operantis, non virtute Sacramenti. Nihilominus

Dico primò, poſſe iniungi à Confeſſario etiam lata ſententia abſolutoria, nec propterea deſinere eſſe Sacramentalem. *Nauarrus c.* 26. *num.* 10., *Beia tertia part. caſ.* 3. *in princip.*, *Filliutius tract.* 8. *c.* 2. *n.* 38., *Molfeſius tract.* 7. *c.* 25. *n.* 58., & alij apud *Bonacinam de Sacram. pænit. diſp.* 5. *q.* 3. *punct.* 2. *num.* 21. Ratio ex eo deducitur, quod ſupra probatum eſt, nempè ſatisfactionem non eſſe partem eſſentialem, ſed dumtaxat integralem; pars autem integralis non eſt neceſſe, quod præcedat formam, vt videre etiam eſt in Phyſicis, puta in homine iam formato, cui poſt formam accedunt partes integrantes, dentes, ſtatura, & ſimilia, quæ partes integrantes eadem forma ſecundum plures DD. informantur, licet ſubſequentèr adijciantur; vnde etiam *D. Thomas* loquens de pænitentia, vt Sacramento *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 2. *quæſtiunc.* 3. *ad tertium*, dicit, quod *contritio, quæ eſt prima pænitentiæ pars, efficaciam alijs partibus tribuat, & ideo eodem modo iudicatur de tota pænitentia, ſicut de contritione.*

2 Poteſt imponi poſt ipſam.

3 Non eſt pars eſſentialis.

Ex his reſpondere poſſumus ad nonnulla argumenta, quæ circunferri poſſunt aduerſus noſtrum aſſertum; primò, quod partes materiales, cuiuſmodi eſt ſatisfactio, debeant ex genere ſuo præcedere formam, adeoque non poſſit poſt formam habitam ſupponi, & ſubſterni. Secundò, quod, vt pars materialis Sacramenti, quantumuis ſolum integralis, deberet gratiam producere; prout ſubſequitur tamen ad abſolutionem iam habitam nequeat gratiam producere, cum ipſam ſupponat productam per confeſſionem contritione formatam, & per abſolutionem. Tertiò id, quod in principio dicebatur, quod ſcilicet illa ſatisfactio iniuncta a Confeſſario poſt latam abſolutionem non poſſit eſſe virtute clauium.

4 Obiecta contra aſſertum.

Reſpondere, inquam, poſſumus ad primum; partes materiales eſſentiales debere formam præcedere, cum eidem debeant ſubſterni, non ſic partes materiales integran-

Digitized by Google

grantes, cum hæ poſſint ſubſequi, ab eaque moralitèr informari, vt patet etiam in exemplo allato de partibus integralibus corporis humani. Ad ſecundum dico primò, quod licet ſatisfactio gratiam ex opere operato non produceret, non deficeret tamen à ratione partis integrantis, cum ſufficiat, vt notat *D. Thomas in 4. diſt. 16. q. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. ad tertium*, vt dici poſſit talis, quod liberet à reatu peccati, ſeu pænæ pro peccato debitæ virtute Sacramenti, per quam liberationem videtur pænitens conſequi perfectum effectum gratiæ totalitèr abolentis peccatum etiam quoad pænam. Secundò, quod, etiam ſi impoſitio pænitentiæ ſubſequatur abſolutionem, & ſupponat gratiam iam productam, non deſinat tamen producere complementum, & conſummationem eiuſdem gratiæ, quinimmò *D. Thomas tertia part. q. 90. art. 1.* videtur concedere ſatisfactioni aliquod augmentum gratiæ, dum aſſerit. *Dicendum, quod ſatisfactio confert gratiam, prout eſt in executione, ſicut etiam baptiſmus in adultis, vt ſupra dictum eſt*, vbi nota, quod D. Thomas non loquitur de ſatisfactione ſecundum propoſitum præcedens, & in intentione, ſed de eadem in executione. Ad tertium patebit, quid reſpondendum ex mox dicendis.

5 Pars materialis, integrás poteſt ſubſequi.

6 Liberaret à reatu pænæ.

Dico ſecundò. Quantumuis eſſet impoſita ſatisfactio poſt latam abſolutionē, effectum tamen eidem proportionatum produceret ex opere operato. Probatur, quia, ſi eſſet ritè impoſita ante abſolutionem nemine diſceptāte effectum produceret ex opere operato, ergo, etiam quantumuis eſſet impoſita poſt abſolutionem immediatè ab eodem Confeſſario, debet eundem effectum ex opere operato conferre. Conſequentia probatur, tum quia poteſtas Sacerdotalis non reſtringitur ad abſolutionem, ſed ad complementum Sacramenti extenditur, & donec hoc perfectum ſit ſemper viget ad perfectionem etiam integralem; tum quia licet requiratur ex genere ſuo ordo prioris, & poſterioris inter confeſſionem, & abſolutionem, non requiritur tamen ex genere ſuo inter ſatisfactionem, & eandem abſolutionem, nam ad iudicium prærequiritur cognitio cauſæ, ad quod tamen non prærequiritur ſatisfactio. Dixi, *immediatè ab eodem Confeſſario*, quia tunc intelligitur moralis continuatio cum eadem confeſſione, quod etiam videtur conſideraſſe *Bonacina de pænit. Sacramento diſp. 5. q. 3. punct. 2. num. 21., & eadem diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 19.*, dum primo loco dixit, *modo impoſitio pænitentiæ moralitèr coniungatur cum abſolutione*, & ſecundo loco, *quæ incontinenti fiunt ineſſe videntur*.

7 Produceret ſuum effectum ex opere operato.

8 Intelligitur moralis continuatio.

Sed, an poſſit iniungi pænitentia, vel ab eodem Confeſſario poſt lapſum longi temporis extra nouam confeſſionem, vel ab alio Confeſſario, infra examinabitur.

ARTICVLVS IV.

An Confeſsarius teneatur pænitentiam pænitenti iniungere, &, an pænitens teneatur illam acceptare.

SVMMARIVM.

Regularitèr tenetur Confeſſarius pænitententiam imponere pænitenti. 1.
Sententia aſſerens teneri indefinitè ſub læthali. 2.
Sententia docens teneri ob læthalia ſub læthali, & ob venialia ſub veniali. 3.
Præfertur prima ſententia. 4.
Sacramentum ſine illius impoſitione eſſet mutilum. 5.
Excuſatur tamen primo, quando pænitens eſſet in articulo mortis conſtitutus, datiſque ſignis pænitentiæ deſtitueretur ſenſibus. 6.
Non tamen, ſi pænitens poſſet breuem adimplere puta inuocando nomen Ieſu. 7.
Non tamen excuſaretur, quantumuis pænitens exhiberet intenſos actus doloris. 8.
Regularitèr Confeſſarius tenetur pænitentiam imponere iuxta grauitatem peccatorum. 9.
Quandoque ex cauſa poteſt minui, & quando. 10.
Pænitens tenetur congruam pænitentiam à Confeſſario impoſitam adimplere. 11.
Arguitur ex poteſtate ligandi collata Confeſſoribus à Chriſto Domino. 12.
Et ex modo, quo fit hoc Sacramentum per modum iudicij. 13.
Pænitentia eſt retractiua à peccatis. 14.
Poteſt pænitens ſubmiſsè rogare Confeſſarium de dimminutione pænæ, ſeu mutatione. 15.
Debet pænitentia iniungi congrua, non ſuperexcedens. 16.
Maximè adimplenda eſt pænitentia, quando fuit acceptata. 17.
Nec poteſt eximi ſub prætextu ſatisfaciendi in Purgatorio. 18.
Nec poteſt ſupplere per ſuſceptionem plenariæ indulgentiæ. 19.
Etiam ſi ſit impoſita pæna in ſatisfactionem ſolum pro pænis temporalibus. 20.
Si Confeſſarius tempus determinauerit ad ſoluendum opus iniunctum tenetur pænitens intra illud adimplere, & ſi non adimpleat, tenetur adhuc adimplere. 21.
Etiam ſi ſint præfixi dies ad honorem Dei. 22.

Non

Digitized by Google

Non præſcripto certo tempore tenetur non diù differre. 23.

COncluſio I. Confeſſarius regularitèr loquendo tenetur ſatisfactionem, ſeu pænitentiam imponere pænitenti. In hoc communitèr conſentiunt DD. *Suarez diſp. 38. ſect. 3., Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 13. art. 2. difficult. 3. verſ. ex dictis ſequitur, Valentia tom. 4. diſp. 7. quæſt. 14. punct. 4., Coninchus de pænit. q. 10. dub. 8. num. 62., Comitolus reſponſ. mor. lib. 1. q. 35. num. 2., & alij plures apud Bonacinam de pænit. Sacram. diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 1.*

1 Tenetur pænitentiam imponere.

Probatur primò ex *Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 8.* vbi habet: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pænitentium facultate ſalutares, & conuenientes ſatisfactiones iniungere*, vbi nota illam particulam, *Debent*, quæ non importat arbitrium, ſed neceſſitatem inducit. Sed, an talis ſit neceſſitas, vt ſi omittatur, inducat in Confeſſario culpam lęthalem, quando non eſt ratio legitimè excuſans ab illius impoſitione. *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 1.* citato *Suarez diſp. 38. ſect. 3., & alijs*, ſine vlla diſtinctione abſolutè aſſerit, Sacerdotem nullam imponentem pænitenti ſatisfactionem peccare læthalitèr, eo quia delinquit in proprio officio in re graui reddens Sacramentum mutilum. Alij diſtinguunt per ordinem ad culpas à pænitente in confeſſione expoſitas; aſſerunt enim, quod, ſi peccata fuerint læthalia, teneatur Confeſſarius ſub læthali ſatisfactionem imponere, ſi verò fuerint ſolum venialia, vel læthalia iam ritè antea confeſſa non teneatur ſub læthali, ſed ſolum ſub veniali eam iniungere; ſic ſentire videtur *Madernus tract. 4. de virtute, & Sacrament. pænit. q. 5. de ſatisfact. art. 2. num. 9.* vbi probans, quod pænitens non teneatur ſub læthali adimplere pænitentiam impoſitam pro venialibus, hoc deducit ex eo, quod Confeſſarius pro venialibus non teneatur ſub læthali pænitentiam imponere. Mihi placet aſſerere, teneri ſimplicitèr ſub læthali pænitentiam iniungere. Ratio ex eo deducitur, quia Confeſſarius tenetur ex vi proprij muneris curare, ne Sacramentum pænitentiæ mutilum remaneat; nec eum releuat à grauitate, quod materia, ob quam ſatisfactio iniungenda eſt, ſit leuis, quia in hac hypotheſi grauitas delicti non deſumitur à materia, ſed ab iniuria, & læſione, quæ fit Sacramento, quæ vtique inuritur, ſiue materia ſit grauis, ſiue leuis, cum ſemper Sacramentum ſit mutilum ex ipſius Confeſſarij culpa. Hinc

2 Sententia aſſerens indefinitè teneri ſub læthali imponere.

3 Sententia diſtinguēs exponitur.

4 Præfertur prima ſententia.

Probatur ſecundò eadem concluſio. Ad munus Confeſſarij pertinet curare, vt non ſolum, quantum eſt ex ſe, Sacramentum ſit validum, ſed etiam, vt non ſit mutilum, & imperfectum; ſine ſatisfactione autem eſſet mutilum, cum deficeret in parte integrali, qualis ex ſupra probatis eſt ſatisfactio. Confirmatur, quia Confeſſarius conſtitutus eſt Iudex non ſolum ad ſoluendum, ſed etiam ad ligandum, & non ad arbitrium, ſed ſecundum leges veri iudicij, ad verum autem iudicium pertinet, vt reo cognito, vt tali congruæ pænæ imponantur, ergo congruas pænas tenetur iniungere.

5 Sacramētum eſſet mutilū.

Dixi, *regularitèr loquendo*; nam dantur aliqui caſus, in quibus excuſatur, vel dubium eſt, an excuſetur ab impoſitione pænæ, de quibus differunt *Nauarrus c. 26. n. 31., & ſeqq., Caietanus verbo ſatisfactio, Henriquez lib. 5. c. 10. n. 6., Suarez diſp. 38. ſect. 3., Reginaldus lib. 7. n. 11.* Per ſingulos a DD. aſſignatos iam diſcurramus. Primus eſt, quando pænitens eſt conſtitutus in mortis periculo, vt, cum dederit ſigna pænitentiæ, nihil amplius percipere valeat, in quo nulla videtur eſſe poſſe difficultas, cum abſolutio ſit pro tali ſtatu neceſſaria, nec ſuſpendenda ratione ſatisfactionis, cum hæc non ſit de eſſentia abſolutionis. Difficultas ſolummodo aliqua videtur eſſe, quando eſt ſui compos, licet proximus morti, & videtur poſſe aliquam breuem adimplere, vel recitando Orationem Dominicam, vel Salutationem Angelicam, vel ſaltem proferendo Venerandum nomen *Ieſu, & Virginis Deiparæ*, an tunc teneatur illam pænitentiam imponere; in quo caſu ſentiendum eſt, teneri non ſolum ob adimplendum proprium munus, ſed etiam ad conſulendum pænitenti, qui ex implemento talis leuis pænæ, acquireret magnum exonus pænarum cæteroqui in Purgatorio luendarum.

6 Excuſatur quādo datis ſignis pænitentiæ deſtitueretur ſenſibus.

7 Non tamen, ſi poſſet breuem adimplere.

Secundus eſt, quando pænitens cum tanto cordis dolore cognito à Confeſſario accedit ad Sacramentum pænitentiæ, vt ratione intenſionis eiuſdem doloris rationabilitèr cenſeatur eidem, nedum culpa, ſed etiam pæna temporalis remitti; Sed in hoc non libentèr acquieſcerem, tum quia non poteſt facilè dignoſci, an illa doloris intenſio fuerit ſufficiens ad totam pænam remittendam, tum quia ſatisfactio requiritur ad integralitèr complendum Sacramentum. Verum eſt tamen, quod in hac hypotheſi poſſet Confeſſarius minuere etiam notabilitèr de pæna cæteroqui irroganda, eo quia per impoſitionem minoris ſatisfactionis compleret Sacramentum, nec eſt neceſſe, quod ſatisfactio impoſita ſit adæquata, & correſpon-

8 Intenſior actus pænitentis de dolore non eximit Cōfeſſarium ab onere imponēdi pænitentiam.

pondeat toti pænæ debitæ, & ex alia parte, ſicuti poteſt ſupplere parti pænæ per alia opera ſatisfactoria independentèr à pæna impoſita ab eodem Confeſſario, ità etiam poteſt ſupplere per illam doloris intenſionem.

9 Regulariter tenetur pœnas imponere iuxta grauitatem peccatorum.

Hic oritur difficultas, an Confeſſarius teneatur ſatisfactionem imponere iuxta grauitatem peccatorum, & qualitatem pænitentis. Reſpondendum eſt, teneri regularitèr imponere iuxta grauitatem, & leuitatem delictorum, & qualitatem pænitentis. In hoc arbitror cōmunitèr DD. conuenire, & expreſsè colligitur ex *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 8.* Ibi- *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pænitentium facultate ſalutares, & conuenientes ſatisfactiones iniungere, ne, ſi forte peccatis conniueant, & indulgentius cum pænitentibus agant, leuiſſima quædam opera pro grauiſſimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur*; & congrua quidem ratione hæc decernuntur, quandoquidem iudicium, vt ſit rectum, debet eſſe cum cauſæ cognitione, & pæna debet culpæ correſpondere; Dixi, *regularitèr*; nam quandoque ratione alicuius adiacentis poteſt pæna minui, puta ratione intenſioris doloris, ratione fragilitatis, & conditionis pænitentis, aliarumque circumſtantiarum, ad quod reſpexit *Concil. Trident. loc. cit.*, dum dixit *Quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit*, quæ verba referuntur ad regulatum arbitrium Confeſſarij.

10 Quandoque poteſt minui.

11 Tenetur pænitens pænitentiam à Confeſſario impoſitam adimplere.

Concluſio II. Pænitens tenetur congruam à Confeſſario ſatisfactionem impoſitam adimplere. In hanc conſentiunt *Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 14. punct. 4.*, *Vaſquez q. 94. art. 2. dub. 1. n. 5.*, *Suarez tom. 4. diſp. 38. ſect. 7. num. 2.*, *Coninchus diſp. 10. dub. 9.*, *Lugus diſp. 25. ſect. 5.*, *Arriaga diſp. 48. ſect. 1.*, quorum aliqui aſſerunt, contrariam opinionem eſſe improbabilem, alij temerariam &c. Eſt tamen aliqualitèr contra *Scotum in 4. diſt. 15. q. 1. §. de ſecundo principali, & ibi Gabriel diſt. 18. q. 1. art. 3. dub. 1.*, & alios aſſerentes, non teneri pænitentem acceptare pænitentiam, ſed eſſe abſoluendum, ſi exhibeat ſigna doloris, & propoſitum de cætero non peccandi; ſi tamen acceptauerit, teneri illam exequi. Eſt item contra *Caietanum tom. 1. opuſc. tract. 6. q. 1. ad 22.* volentem, pænitentem nec teneri acceptare pænitentiam, nec eam acceptatam exequi. Item contra *Abbatem in c. ſignificauit de pænit. n. 2.*, *Reginaldum tom. 1. tract. 7. c. 2. n. 15.*, *Homobonum in exam. part. 1. tract. 5. c. 15. q. 2.*, & alios volentes, non teneri acceptare pænitentiam grauem congruam reputatam à Cōfeſſario, teneri tamen acceptare aliquam leuem.

12 Arguitur ex poteſtate data Confeſſoribus ligandi.

Probatur primò. Adeſt in Sacerdotibus legitimè approbatis, ex inſtitutione Chriſti Domini poteſtas imponendi congruas, & ſalutares pænitentias pænitentibus, qui ipſis ſe ſubijciunt in Sacramentali confeſſione iuxta illud *Quæcunque ligaueritis ſuper terram &c.* quæ verba communitèr intelligunt SS. PP. in ordine ad congruas pænitentias, ergo, & in pænitentibus ipſis adeſt obligatio eaſdem pænas acceptandi, & acceptatas adimplendi; fruſtranea etenim eſſet poteſtas talitèr ligandi, ſi pænitentes per recuſationem poſſent ſe eximere à tali vinculo eiſdem impoſito à Confeſſario.

13 Et ex modo, quo fit hoc Sacramentum per modum iudicij.

Probatur ſecundò, quia Sacramentum pænitentiæ exercetur per modum iudicij emendatiui, vt definiuit Concilium Tridentinum; iudicium autem fit per ſubiectionem Rei ſententiæ Iudicis, qui iuxta qualitatem delicti eidem Reo pænam imponit, ipſumque ex auctoritate ſibi competente compellit eandem adimplere; Neque dicas, hoc iudicium non eſſe compulſiuum, nec tali Confeſſario competere priuatiuè quoad alios; vnde, ſicuti pænitens liber eſt ad ſubijciendum eidem propria peccata, ita liber eſt, poſtquam ſubiecit, ad exigendam ab eodem ſententiā abſolutoriam, vel non exigendam, & ſicuti poteſt nolle ab eodem abſolui, ità poteſt nolle ab eodem impoſitam pęnam acceptare; contra enim impugnaberis, quia concluſio noſtra procedit ſolummodo ex ſuppoſitione, quod iudicium eſſet complendum per eundem Confeſſarium per abſolutionem, vnde, ſi pænitens nollet acceptare congruam ſatisfactionem, poteſt iuſtè Confeſſarius eidem denegare beneficium abſolutionis; monet tamen hic Nauarrus peccare pænitentem recuſando cōgruam pænitentiam, cum rationi aduerſetur relinquere Sacramentum incohatum, & mutilum, & fugere iuſtum iudicium Sacerdotis, cui pænitens ſe ſubdidit.

Dices, in hoc iudicio pænitentiali non currere paritatem cum iudicio fori externi, cum Iudex fori externi poſſit compellere Reum etiam reluctantem ad meritam pænam, quia hoc forum reſpicit publicam vtilitatem, non ſic Iudex fori interni, & pænitentialis, quia hoc forum reſpicit ſolum priuatam pænitentis vtilitatem, cui idem pænitens poteſt cedere. Sed contra admiſſo etiam illo diſcrimine non ſequitur id, quod ex eodem infertur, quod ſcilicet poſſit pęnitens cedere propriç vtilitati, & non acceptare ſatisfactionem iniunctam, quia ſine rationabili cauſa non poteſt relinquere Sacramentum incohatum, nec fuge-

Digitized by Google

fugere iuſtum iudicium Confeſſarij, cui ſe ſubiecit, potiſſimum, cum relinquat per talem recuſationem vehementem occaſionem ſuſpicandi de negatione efficacis propoſiti de cętero non peccandi, quod magis locum habet, quando pęnę impoſitę ſunt ſalutares, & retractiuę à peccatis, ad quod reſpexit *Concil. Trident. ſeſſ.* 14. c. 8. dum dixit. *Procul dubio enim magnopere à peccato reuocant, & quaſi fræno quodam coercent hæ ſatisfactoriæ pænæ, cautioreſque, ac vigilantiores in futurum pænitentes efficiunt &c.* Deinde, ſi poſſunt proprię priuatę vtilitati cedere, hoc ad ſummum poſſunt prętare cedendo etiam beneficio abſolutionis, quod, ſi huic nolint cedere, poſſunt iuſtè reijci.

14 Pænitentia eſt retractiua à peccatis.

Non negauerim tamen, poſſe pænitentem ſubmiſsè adductis rationabilibus cauſis rogare Confeſſarium pro mitigatione pænarum impoſitarum, ſeu earundem mutatione, quibus annuere debet Confeſſarius, ſi rationabiles ſunt cauſæ diminuendi, vel mutandi, quod innuiſſe videtur *Concil. Trident. loc. cit.* dum dixit, huiuſmodi pænas iniungendas eſſe ſecundum pęnitentium facultatem, quod etiam videntur conſideraſſe *Nauarrus c. 26. n. 20., Henriquez lib. 5. c. 10. n. 5., Reginaldus lib. 7. n. 37.*, nam in hac hypotheſi Sacramentum eſſet integralitèr perfectum, & Confeſſarius ſtantibus allegatis rationibus ſe pænitenti accommodare poteſt.

15 Poteſt rogare de dimminutione, ſeu mutatione.

Dixi, *congruam ſatisfactionem*; nam, ſi eſſet excedens, & nimis grauis, poſſet pænitens ipſam recuſare, & ſine culpa etiam leui ab eodem non expectata abſolutione ad alium Confeſſarium prouocare. Ratio ex eo deducitur, quod, cum Confeſſarius non ſolum attenta grauitate delicti, ſed etiam qualitate pænitentis debeat pænitentiam imponere, non debet quoad eandem excedere; vnde, ſi pænitens, vel ex imbecillitate naturæ, vel virtutis ſentiat ſe nimis grauatum, poterit ab illa recedere, & ab eodem Confeſſario ad alium appellare. Adde, quod Confeſſarius ignoſcens fragilitati pænitentis debet ſe eidem accommodare pænam illam mitigando, nam ex vna parte Sacramentum non remaneret mutilum, & ex alia parte non eſt neceſſe, quod tota pęna debita ex delictis ex vi Sacramenti dematur, ſi agatur de temporali, nam æterna ſimul cum culpa remittitur.

16 Debet pænitentia eſſe congrua, non nimis excedens.

Ex dictis ſequitur à fortiori, teneri pænitentem adimplere ſatisfactionem ſibi impoſitam, quando eandem acceptauit. In hoc conſentiunt *Scotus in 4. diſt. 15. q. 1. §. de ſecundo principali, Gabriel item in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3. dub.* 1. Ratio non ſolum ex ijs deducitur, quæ dicta ſunt in probatione aſſertionis, ſed etiam ex eo, quod, cum acceptauerit, aſſumpſit in ſe obligationem, quam non adimplendo grauitèr peccaret.

17 A fortiori adimplenda eſt, quando fuit acceptata.

Neque hic audiendi ſunt *Caietanus tom. 2. opuſc. de ſatisfact. pænit. q. 1., Silueſter verb. Confeſſio 1. q. 25., Medina C. de confeſſ. q. 41., Nauarrus c. conſideraret, §. cautus diſt. 5. de pænit., & in man. c. 26. num. 20.* aſſerentes neminem teneri in hac vita pro peccatis ſuis quoad pænas temporales ſatisfacere, ſed ſatisfactionem poſſe transferre ſoluendam in Purgatorio. Non, inquam, audiendi ſunt, quia licet onus ſatisfactionis referatur ad demendas pænas temporales ob peccata, prouenit tamen in hac hypotheſi ex ipſo Sacramento, cuius eſt pars, quod nequit ſine culpa mutilum relinquere, quando non eſt legitima cauſa excuſans; vnde ea, quæ dicuntur per aduerſarios ad ſummum verum habere poſſunt quoad alia opera ſatisfactoria, quæ non proueniunt ex Sacramento, ſed libera ſunt.

18 Nec poteſt eximi ſub prętextu ſatisfaciendi in Purgatorio.

Hinc etiam deduci poteſt primò, non poſſe pænitentem omiſſa ſatisfactione ſibi à Confeſſario impoſita ex propria libertate eandem ſupplere per ſuſceptionem plenariæ indulgentiæ, nec per alia opera ſatisfactoria per ſe ipſum electa, nam licet per eandem indulgentiam, & per alia opera ſatisfactoria poſſet conſequi remiſſionem pænarum temporalium, non propterea compleret Sacramentum, ideoque in hoc deficeret, ratione cuius defectus fortè non conſequeretur indulgentiam; & in hoc conſentire videntur *Nauarrus de Indulg. not. 31. n. 20., Reginaldus lib. 7. n. 125., Viualdus in candel. tit. 9. n. 37., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 20. punct. 3. verſ. ſunt autem.*

19 Nec poteſt ſupplere per ſuſceptionem plenariæ Indulgētiæ.

Secundò, non ſolum non ſatisfacere pænitentem Sacramento, quando omittit pænitentiam ſibi iniunctam à Confeſſario, quando hæc data eſt in medicinam, remedium, & præſeruationem à peccatis, ſed etiam, quando data eſt præciſè in ſatisfactionem pro pænis temporalibus debitis ex delictis præteritis, quinimmò, nec poteſt vtraſque complere per ſuſceptionem indulgentiarum, nec per alia opera ſatisfactoria ſpontè exercita proptèr eandem rationem, quia ſcilicet per illas non compleretur Sacramentum; vnde meritò *Henriquez* pluribus citatis in margine *in ſumma lib. 5. c. 22. §. 6. lit. B.* aſſerit, quod conſecuta indulgentia etiam plenaria Iubilæi non debeat pænitens ſe reputare liberum à pænitentiæ iniunctæ præcepto, quod non alia ratione arbitror aſſerere, niſi, quia Sacramentum remaneret in hac parte mutilum.

20 Etiam ſi ſit ſolum impoſita pro pęnis temporalibus.

Ex

Ex ſuppoſitione iam, quod teneatur pænitens adimplere pænitentiam ſibi à Confeſſario impoſitam, oritur hic difficultas, pro quonam tempore teneatur adimplere. Conſiderandum hic eſt, an Confeſſarius tempus præſcripſerit pro adimplemento, an verò non præſcripſerit. Rurſus, an illud tempus pro adimplemento præſcripſerit ad ſollicitandam ſatisfactionem, an verò opus iniunctum alligauerit ad determinatum diem, ſeu horam. Quibus ſuppoſitis

21 *Tenetur intra tẽpus præfixum adimplere.*

Dico primò, ſi tempus determinarit ad ſollicitandum opus iniunctum, tenetur pænitens pro illo tempore opus adimplere,& ſi illud non adimpleat, tenetur adhuc eo elapſo adimplere. Conſentiunt *Bonacina de Sacram. pænit. diſp.5.q.5.ſect.3.punct.4. n.5., Reginaldus lib.7.n.79., Nauarrus c.12. n.54., & alij magis communitèr*. Ratio ex eo deducitur, quod pęnitens non ſolum tenetur pænitentiam à Confeſſario impoſitam adimplere quoad ſubſtantiam, ſed etiam quoad modum, & tempus ab ipſo præſcriptum,vnde non adimplendo etiam quoad tempus præſcriptum potiſſimum, ſi diù differat, peccat contra obligationem iuſtè eidem impoſitam. Quod deindè teneatur adhuc elapſo illo tempore adimplere, ex eo euincitur, quod tempus in hac hypotheſi non eſt præſcriptum ad finiendam obligationem, ſed tantum ad ſollicitandam eiuſdem executionem, & talis ſupponitur fuiſſe mens Confeſſarij, qui in illa temporis præfinitione non pręſumitur voluiſſe demere obligationem, ſi intra illam opus iniunctum non fuerit adimpletum, ſed ſolummodo accelerare.

22 *Allegato tempore ad certos dies in honorem Dei, ſi nõ adimplet pro illis diebus, tenetur aliis adimplere.*

Dico ſecundò, ſi opus iniunctum fuerit per Confeſſarium alligatum ad determinatos dies, vt ſi ieiunium fuerit præſcriptum in peruigilijs Deiparæ Virginis, aut ieiunium per aliquot hebdomadas in diebus determinatè Veneris in honorem Paſſionis Chriſti Domini, & non fuerit pro illis diebus adimpletum, adhuc probabilius non ceſſat obligatio, ſed erit alijs diebus adimplenda. Eſt contra *Nauarrum in man. c. 12. num. 54., Bonacinam de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 4. n. 5., Reginaldum lib. 7. n. 79., & alios*. Ratio eſt, quia præcipua, & primaria intentio finis Sacramenti, & Confeſſarij eſt ſatisfactio pro peccatis in ordine ad pænas impoſitas, & cultus erga Deiparam, & Paſſionem Chriſti Domini non niſi finis ſecundarius, ergo, quantumuis ſaluari nequeat finis ſecundarius, ſi tamen ſaluari poſſit finis primarius, hic erit adimplendus, ac proindè erit adimplendum ieiunium, quantumuis non fuerit adimpletum pro diebus determinatis, cum ieiunium ipſum ſecundum ſe ſit finis primarius, & dies determinata non niſi ſecundarius; non enim ex defectu finis ſecundarij demitur onus finis primarij; Neque dicas, ex eo, quod opus illud fuerit præſcriptum determinatè efficiendum pro illis diebus, videatur onus illorum dierum, vt videre eſt in ieiunijs Eccleſiaſticis addictis certis diebus, quæ, ſi omittantur pro illis, non obligant pro alijs diebus; Contra enim impugnaberis, quia ieiunia ex præcepto Eccleſiaſtico pręſcripta pro certis diebus habent pro fine primario cultum illorum dierum, & diſpoſitionem ad dignius celebranda ſubſequentia feſta, & carnis macerationem, non niſi pro fine ſecundario, quod, ſecus ſe habet in diſpoſitione, de qua loquimur.

Dico tertiò, ſi Confeſſarius non præſcripſerit determinatum tempus ad adimplendam ſatisfactionem iniunctam, & pænitens diù diſtulerit adimplementum eiuſdem grauitèr peccat. Dixi, *diù*, nam, ſi modicum diſtulerit, non eſt damnandus grauis culpæ, cum non præſumatur mens Confeſſarij pro dilatione modici temporis velle damnare de graui. Quanta autem debeat eſſe huiuſmodi dilatio ad inducendam culpam grauem, remittendum eſt arbitrio prudentis viri, qui penſatis omnibus circunſtantijs diudicet. In hoc conſentiunt *Reginaldus lib. 7. n. 79. verſ. addit tertio, Suarez diſp. 20. ſect. 7. n. 8., Coninchus diſp. 10. dub. 9. num. 81., Sairus de Sacram. pænit. c. 36. n. 8., Molfeſius tract. 7. c. 25. n. 66.* Ratio eſt, quia in tali diutina dilatione læditur rationabilis mens imponentis huiuſmodi ſatisfactionem; & quodamodo fit iniuria Sacramento, quod pro tanto tempore ſine iuſta cauſa mutilum relinquitur; Neque dicas, quod, cum nullum præceptum obliget ad eandem ſatisfactionem pro aliquo determinato tempore, liberum ſit pęnitenti pro quocunque tempore adimplere, vt videre etiam eſt in pręcepto contritionis, & confeſſionis, quod, cum non obliget ſtatim poſt commiſſum peccatum, etiam ſi diù eius adimplementum differatur, non inducit nouam noxam; Contra enim impugnaberis, quia ſatisfactio Sacramentalis requiritur ad complementum Sacramenti, quod ſecundum ſe, & ſecundum mentem Confeſſarij non exigit diutinam dilationem, ne partes nimium diſiungantur, & ne Sacramentum diù remaneat deſtitutum etiam ſuo partiali effectu.

23 *Nõ præſcripto tẽpore tenetur nõ diù differre.*

AR-

Digitized by Google

ARTICVLVS V.

An omiſſio voluntaria ſatisfactionis ſemper inducat culpam læthalem.

SVMMARIVM.

Pænitentia grauis pro grauibus delictis impoſita eſt ſub graui adimplenda remiſſiuè. 1.
Sententia docens leuem pro grauibus inductam non obligare ſub graui. 2.
Obligat ſub graui. 3.
Lædit Sacramentum ipſum mutilum reddendo. 4.
Exemplis euincitur. 5.
Magis vrget onus non mutilandi Sacramentum, quam præceptum ſeruandi ieiunium in ſumptione Euchariſtiæ. 6.
Soluitur inſtantia Maderni contra hanc paritatem. 7.
Obligatio ſumenda eſt à grauitate materiæ, ſupra quam cadit. 8.
Omiſſio partis leuis pænitentiæ grauis non eſt grauitèr peccaminoſa. 9.
Soluitur inſtantia oppoſita deducta ex præmiſſis. 10.
Sententia docens, pænitentiam leuem pro leuibus non obligare ſub graui. 11.
Probabile eſt, quod obliget ſub graui. 12.
Soluuntur rationes oppoſitæ ſententiæ. 13.
Argumentum deductum à paritate voti de re leui. 14.
An teneatur pænitens grauem pænitentiam pro leuibus culpis acceptare, & adimplere. 15.
Vtique tenetur. 16.

1
Grauis pro graui eſt ſub graui adimplenda.

DIctum eſt in præcedenti articulo, Confeſſarium teneri ſub graui etiam pro leuibus peccatis aliquam ſatisfactionem pænitenti imponere. Nunc controuertitur, an etiam pænitens teneatur ſub graui in quocunque caſu eandem ſatisfactionem adimplere; & quidem, ſi fuerit grauis, & pro grauibus delictis, non videtur hæſitandum, quod teneatur ſub graui adimplere, & de hoc ſatis eſt dictum ſupra. Controuerſia igitur ſolum ad hæc reducitur; primò, an, ſi pro peccato graui impoſita ſit leuis pænitentia, teneatur eam ſub graui pænitens adimplere; ſecundò, an etiam tali ratione teneatur, ſi leuis pro leuibus delictis, vel etiam grauibus, ſed ritè iam confeſſis fuerit impoſita; tertiò quid, ſi grauis pro leuibus, vel grauibus iam ritè confeſſis fuerit iniuncta.

In ordine ad primum nonnulli metientes omiſſionem relatiuè ad pænam, quæ leuis ſupponitur, non in ordine ad culpam, quæ grauis, & læthalis eſt, dixerunt omittentem leuem pænam iniunctam pro peccato graui, etiam alias ritè non confeſſo non peccare grauitèr, quia deficit in materia leui; atque ſic ſignantèr ſentit *Bonacina de Sacrament. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 4. n. 4.* qui etiam citatis alijs pluribus progrediens aſſerit, omittentem partem leuem grauis pænitentiæ non peccare grauitèr excuſante leuitate materiæ. His tamen non obſtantibus ſit

2
Sentētia aſſerens leuē pro graui nō eſſe ſub graui adimplendā.

Concluſio I. Omittens ſine cauſa pænitentiam leuem iniunctam a Confeſſario pro culpa, ſeu culpis grauibus non eximitur à culpa graui *Sancius in ſelect. diſp. 13. n. 14.*, & in hoc videtur etiam conſentire *Madernus tract. 4. de pænitentia q. 5. art. 2.*

3
Obligat ſub graui.

Probatur, quia, ſi quæ ratio ſic omittentem eximeret à culpa graui, illa potiſſimam eſſet, quod præceptum de re leui non obligat ſub graui, qua ratione mouetur *Suarez tom. 4. diſp. 38. ſect. 7. num. 5.*; ſed hæc ratio nihil euincit, quandoquidem non eſt præceptum dependens præcisè ex voluntate Confeſſarij præcipientis, ſed ex inſtitutione Chriſti Domini, qui quamuis reliquerit arbitrio regulato Confeſſarij determinationem ſatisfactionis, eandem tamen voluit quoad ſubſtantiam ad integrandum Sacramentum, ſine qua mutilum remaneret; quamuis igitur præceptum de re leui ſecundum ſe non obliget ſub graui, prout tamen coniungitur cum læſione Sacramenti, ſi non adimpleatur, non ſtat ſine graui peccato, potiſſimum, ſi onus impoſitum ſit ex graui cauſa, quod multis exemplis euincitur, & primò in materia ſimoniæ, in qua, ſi in pretio leuiſſimo lædatur res ſpiritualis, & reuerentia eidem debita, lædens non eximitur à graui culpa, non niſi, quia lædit rem ſpiritualem, quod etiam euenit in caſu noſtro, in quo læditur ipſum Sacramentum, ipſum quodamodo mutilando; Neque dicas, in ſimonia etiam per leue, & modicum pretium grauitèr delinqui, quia in ipſa vilipenditur res ſpiritualis eam comparando ad rem temporalem, in quibus nulla eſt proportio, immò quo tenuius eſt pretium, videtur eidem rei ſpirituali irrogari maior iniuria comparando ipſam ad rem leuiſſimi valoris; Contra enim impugnaberis, quia etiam in noſtra hypotheſi vilipenditur in effectu ipſum Sacramentum, dum non attenta poteſtate clauium nulla legitima cauſa excuſante omittitur eius integritas in parte non qualicunque, ſed in ea, in qua elucet, & poteſtas Sacerdotalis, & vis ſatisfactionis debitæ pro graui culpa. Secundò, quia videtur grauius, quando materia eſt neceſſaria, relinquere ex propriæ voluntatis arbitrio

4
Lędit Sacramentum ipsū quodamodo mutilando.

5
Exemplis euincitur.

Sacramentum mutilum, ac imperfectum, quam non adimplere præceptum Eccleſiaſticum non pertinens, nec ad ſubſtantiam, nec ad integritatem Sacramenti, ſed ad meram diſpoſitionem ad illud ſuſcipiendum; ſed tranſgredi præceptum pertinens ad ſolam diſpoſitionem, etiam in re leui eſt peccatum graue, vt videre eſt in eo, qui fracto ieiunio in modico potu, vel cibo ſumeret Euchariſtiam, ergo à fortiori eſſet graue peccatum, ſi omitteretur ex propriæ voluntatis arbitrio integritas Sacramenti impoſita ex cauſa neceſſaria, & graui, quantumuis illa integritas conſiſteret in ſatisfactione leui.

6 *Magis vrget onus non mutilandi Sacramentum, quã præceptum Eccleſiæ.*

Neque dicas cum *Maderno loc. cit. n.* 12. non currere paritatem in traſgrediente præceptum Eccleſiaſticum de ſeruando ieiunio naturali in ſuſceptione Euchariſtiæ, ac de non complente Sacramentum pænitentiæ per non adimplementum ſatisfactionis etiam in re leui, ſiquidem illud præceptum graue in ſe eſt, & conſiſtit in indiuiſibili, cuiuſmodi non eſt præceptum de adimplenda ſatisfactione, quod pati poteſt maius, & minus, & ex eo quod in re leui ſit impoſitum à Confeſſario, non videtur impoſitum ſub graui; Contra enim impugnaberis, quia etiam præceptum adimplendi ſatisfactionem, quando impoſita eſt pro materia graui, & neceſſaria eſt ſecundum ſe graue, vt fatetur idem *Madernus loc. cit. n.* 9. *in reſp. ad quæſitum*, vbi etiam ſtatuit, quod etiam ſit grauis obligatio pænitentis eam adimplendi, dum ſic arguit. Obligatio adimplendi pænitentiam iniunctam correſpondet obligationi Confeſſarij illam imponendi, ſed obligatio Confeſſarij eſt grauis, quando cadit ſupra materiam grauem, & neceſſariam, ergo, & obligatio pænitentis adimplendi erit grauis, quando eſt impoſita ex materia graui, & ſic ex grauitate præcepti non colligitur aliqua diuerſitas inter vtrumque caſum, cum in vtroque ex mente eiuſdem Maderni præceptum ſit graue; neque item colligitur aliqua diuerſitas ex eo, quod præceptum ieiunij ſit indiuiſibile, ſeu conſiſtat in indiuiſibili, quandoquidem conſtito, quod præceptum adimplendi ſatisfactionem ex materia graui obliget ſub graui, in quacunque quantitate erit impoſita, erit ſub graui adimplenda; vnde inter vtrumque caſum erit ſolummodo diſcrimen in hoc, quod præceptum ieiunij, obligat ad omnimodam abſtinentiam à cibo, & potu, adeout per quamcuuque etiam minimam ſumptionem violetur; præceptum verò ſatisfactionis obliget, ſiue in maiori, ſiue in minori quantitate pænitentia fuerit à Confeſſario impoſita, cum patiatur magis, & minus.

7 *Soluitur inſtantia Maderni contra hanc paritatem.*

Probatur ſecundò ex *Arriaga diſp.* 48. *ſect.* 1. Nemo tenetur neque ſub veniali confiteri peccata venialia, neque læthalia iam ritè confeſſa, & tamen, ſi quis ea confiteatur, tenetur ſatisfactionem ſibi impoſitam ſaltem ſub veniali adimplere, ergo, ſi confiteatur læthalia anteà non confeſſa, tenebitur ſub læthali pænitentiam ob ipſa impoſitam adimplere. Conſequentia probatur, quia talis debet eſſe obligatio, qualis eſt materia, ſupra quam cadit, ſed materia, ſupra quam cadit, eſt grauis, quando fuerunt confeſſa læthalia ritè antea non confeſſa, ergo &c.

8 *Obligatio talis eſt qualis materia ſupra quam cadit.*

Hic oritur difficultas, an, ſi à Confeſſario fuerat impoſita ob peccata grauia antea non confeſſa ſatisfactio grauis, vel fortè ex cauſa etiam leuis, & pęnitens culpabilitèr omittat leuem partem ipſius, contrahat grauem culpam. Doctores ſuſtinentes omittentem pęnitentiam leuem etiam impoſitam ex graui culpa, non teneri ſub graui illam adimplere, à fortiori ſuſtinebunt, non grauitèr peccare, ſi ex ſatisfactione, vel graui, vel leui leuem aliquam partem omittat. Iuxta ſententiam autem, quam nos ſuſtinemus, difficultas videtur magis vrgere; ſi etenim pęnitens tenetur ſub graui adimplere pęnitentiam leuem, videtur etiam ex eodem motiuo teneri partem leuem pęnitentię grauis, vel etiam leuis, perſoluere. Nihilominus ſentiendum arbitror, quod, ſi omittatur pars leuis pęnitentię grauis impoſitę à Confeſſario, vel leuiſſima pars pęnitentię leuis non contrahatur culpa grauis. Ratio eſt, quia, in hoc præcepto adimplendæ ſatisfactionis habet etiam locum paruitas materiæ, quæ, ſicuti in alijs excuſat à grauitate culpæ, ita non eſt, cur non excuſet in hoc; Neque obſtare poteſt, ſi dicatur, quod hac ratione excuſaretur etiam à graui culpa, ſi omitteret totam ſatisfactionem, ſi hæc eſſet leuis; Non, inquam, obſtare poteſt, quia quoad totalem ſatisfactionem militat alia ratio nempè integritatis Sacramenti, quæ non poteſt eſſe ſine aliqua ſatisfactione, licet poſſit eſſe cum minori; nec in hoc arbitrandum eſt, mentem eſſe Confeſſarij obligandi ſub graui ex quacunque omiſſione leuis partis pænitentiæ iniunctæ, ſicuti debet eſſe mens obligandi pro grauibus culpis ad aliquam ſatisfactionem, & ſicuti ipſe, licet poſſit, vel magnam, vel modicam pænam imponere, tenetur tamen ſub graui aliquam imponere, ita licet intelligatur velle, vt tenetur, ſatisfactionem aliquam ſic exigente conditione Sacramenti, non intelligitur tamen velle ſub graui, vt quælibet pars eiuſdem iniunctæ etiam minima

9 *Si omittatur pars leuis pænitentiæ grauis non cõtrahitur grauis culpa.*

10 *Soluitur inſtantia oppoſita.*

adim-

Digitized by Google

adimpleatur, quia ex vna parte ſatisfit præcepto, ex alia ſaluatur conditio paruitatis materiæ.

In ordine ad ſecundum dubium in principio articuli propoſitum nonnulli do-

11 Sentētia docens pœnitentiam leuē impoſitā pro leuibus non obligare ſub graui.

cent, pænitentiam leuem impoſitam pro leuibus peccatis, vel etiam grauibus iam antea ritè confeſſis non obligare ſub læthali ad ipſius adimplementum *Sotus in 4. diſt. 20. q. 2. art. 2., & ibi Paludanus q. 1., Laiman lib. 5. tract. 6. c. 15. n. 7., Suarez diſp. 38. ſect. 7. n. 5., Auerſa q. 13. ſect. 6.* Ratio ipſorum eſt, quia nec cauſa, nec materia grauis eſt, ſiquidem cauſa ſunt peccata leuia, & materia pæna leuis, ergo pænitens non obligatur ſub graui ad ipſius implementum; Nec obſtare poſſe videtur, quod Sacramentum remaneret incompletum; nam, licet non ſit neceſſarium peccata venialia, & etiam læthalia antea ritè confeſſa ſubijcere confeſſioni, ex quo tamen voluntariè ſubijciuntur, ità debent ſubijci, vt Sacramentum perficiatur, ea proportionali ratione, qua peccata venialia non ſunt ex neceſſitate ſubijcienda, ex quo tamen liberè ſubijciuntur, debent ſubijci cum debito dolore, ne reddatur Sacramentum inualidum; Non, inquam, obſtare poſſe videtur, quandoquidem auctores huius opinionis aſſerunt, quod, quando cauſa eſt leuis, & etiam leuis materia pænitentiæ impoſitæ non ſit grauis irreuerentia Sacramenti, quod ipſum ſit imperfectum in parte integrali, ſed ad ſummum leuis comparando obligationem tam ad cauſam, quam ad materiam. Deinde ſubdunt, quod, vt materia leuis inducat grauem obligationem, debeat cadere ſupra materiam neceſſariam confeſſionis, non ſupra liberam. Nihilominus ſit

12 Probabile eſt, quod obliget ſub graui.

Concluſio II. Non improbanda eſt ſententia aſſerens pænitentiam leuem impoſitam pro leuibus peccatis ſub graui adimplendam eſſe. *Ioannes Sancius in ſelect. diſp. 15. num. 14.* licet ab alijs communitèr impugnetur.

Probatur primò, ratione adducta in inſtantia contra oppoſitam opinionem, quia ſcilicet, licet non ſit neceſſe exponere venialia, & item mortalia iam antea ritè confeſſa clauibus, ex quo tamen liberè exponuntur, ſeruanda ſunt ea, quæ ſunt, vel de ſubſtantia, vel de integritate Sacramenti, ne reddatur inualidum, vel mutilum, cęteroqui irreuerentia contra idem Sacramentum haberetur, ergo, ſi culposè omitteretur pęnitentia pro ipſis impoſita, grauis incurreretur noxa; ſi non ratione materię, quę leuis ſupponitur, ratione Sacramenti, quod mutilum redderetur; Neque obſtant ea, quę in reſponſione ad inſtantiam adducebantur; Non

13 Soluuntur rationes oppoſitæ ſentētiæ.

primum, quod ſcilicet, licet Sacramentum imperfectum remaneat, quia tamen remanet ſolum tale in parte integrali, non inducat in omiſſione grauem noxam, quandoquidem ex genere ſuo mutilare Sacramentum in totum in ea parte, quę ſola pertinet ad integritatem ſemper eſt graue; ad legitimam quippè confeſſionem ex parte pænitentis tria requiruntur ex communi DD. conſenſu, & ex ipſa inſtitutione, contritio ſcilicet, confeſſio, & ſatisfactio; prima duo pertinent ad ſubſtantiam, tertium ad integritatem; & hæc integritas iniuncta eſt in quacunque Sacramentali confeſſione, ſiue ſit quoad neceſſaria, ſiue quoad libera, &, ſi ſit quoad neceſſaria, adimplenda eſt ex neceſſitate abſoluta, ſi quoad libera ex neceſſitate ſuppoſitionis, & quotieſcunque hæc ex culpa omittitur, vtpotè mutilans Sacramentum, non poteſt eſſe ſine graui culpa; & ſicuti, quamuis liberum ſit confiteri venialia, ſi tamen confiteantur, debent cum debito dolore confiteri ſic exigente natura Sacramenti, qui dolor, ſi omittatur, inducit grauem culpam, eo quia inualidat ipſum Sacramentum, ita quamuis ſit liberum eadem confiteri, ſi tamen confiteantur, ſic exigente inſtitutione eiuſdem eſt adimplenda ſatisfactio, & ſi non adimpleatur, grauis etiam culpa, quamuis minor ea, quæ contrahitur ob deficientiam doloris incurritur, eo quia reddit ipſum Sacramentum mutilum, & imperfectum; & hinc reſpondetur ad ſecundum, quod ſubdebatur, quod ſcilicet materia leuis non inducat grauem obligationem, niſi quando cadit ſupra materiam neceſſariam, hoc eſt ſupra peccata læthalia antea ritè non confeſſa; reſpondetur, inquam, quod, licet peccata venialia non ſint materia neceſſaria ſecundum ſe, ſint tamen quoad ſatisfactionis debitum neceſſaria ex ſuppoſitione habitæ eorundem Sacramentalis confeſſionis.

Probatur ſecundò, ſi quis voueret opus leue, vt ſatisfaceret pro venialibus, vtique teneretur ſub graui tale opus adimplere, ergo, etiam ſi Confeſſarius imponat pænam leuem pro venialibus, tenebitur pænitens ſub graui ipſam adimplere. Con-

14 Argumentum deductum à paritate voti de re leui.

ſequentia probatur, quia non minus videtur habere vim obligandi præceptum Confeſſarij, quando eſt in adimplementum Sacramenti, ac votum elicitum ex libertate pænitentis in ordine ad ſatisfaciendum leuibus culpis; Nec obſtare poteſt id, quod aſſerit *Madernus tract. 4. de virt., & Sacram. pænit. q. 5. de ſatisfact. art. 2. num. 11.* aſſignans diſparitatem inter votum, & præceptum Confeſſarij,

Digitized by Google

dum dicit, quod ex voto poſſit quis ſe voluntariè obligare etiam ſine vlla relatione ad peccata; Confeſſarius autem non poteſt, niſi ex relatione ad peccata; Non, inquam, obſtare poteſt; primò, quia ſupponimus elicuiſſe votum pro ſatisfaciendo peccatis venialibus. Secundò, quia ex eo, quod Confeſſarius habeat in imponenda pænitentia relationẽ ad peccata, videtur magis obligare per ordinem ad effectum Sacramenti.

15 An teneatur pœnitens grauem pænitentiam pro leuibus adimplere. In ordine ad tertium dubium in principio propoſitum, non videtur in hoc poſſe habere locum controuerſia, quandoquidem, cum iuxta diſpoſitionem *Concilij Tridentini ſeſs.* 14. *c.* 8. Confeſſarius debeat pænitentiam imponere iuxta qualitatem delictorum, & iuxta conditionem perſonæ, non videtur poſſe pænam grauem imponere pro delictis leuibus; Nihilominus, quia, vt benè notat *Henriquez in ſua ſumma lib.* 5. *c.* 20. §. 1., & cum eo *Reginaldus lib.* 7. *num.* 77., *& alij*, quandoque expedit ad euitanda maiora mala etiam pro leuibus graues pænas imponere, vtique in hac hypotheſi controuerſia poteſt locum habere, pro qua ſit.

16 Vtique tenetur adimplere. Concluſio III. Tenetur pænitens grauem pænitentiam pro leuibus culpis impoſitam ſub graui adimplere. Conſentiunt in hoc *Nugnus in addit. ad tertiam partem q.* 13. *art.* 2. *diffic.* 2. *concl.* 4., *Coninchus diſp.* 10. *dub.* 9., *Lugus diſp.* 35. *ſect.* 5., *Arriaga diſp.* 48. *ſect.* 1. *num.* 3.

Non diù immorandum in probatione huius concluſionis, cum clarè deducatur ex præhabitis; ſi etenim tenetur ſub graui adimplere pænas leues pro leuibus, à fortiori tenebitur ſub graui adimplere graues, potiſſimum cum leuitas materiæ in hac hypotheſi non poſſit militare, & ſuffragari.

ARTICVLVS VI.

Qualia opera iniungi poſſint, & debeant pro peccatis.

SVMMARIVM.

Quantitas pænarum taxanda eſt per regulatum arbitrium Confeſſoris. 1.
Antiqui canones pænitentiales non ſunt amplius in vſu. 2.
Opera iniungenda debent eſſe moralitèr bona, & pænalia. 3.
Sententia aſſerens, quod, ſi pænitentia adimpleatur ex fine venialitèr malo, non ſit ſatisfactoria. 4.
Sententia aſſerens eſſe ſatisfactoriam, quantumuis fiat ex fine mortalitèr malo. 5.
Sententia Auctoris aſſerentis factam ex fine ſolum venialitèr malo eſſe ſufficientem. 6.
Secus, ſi ſit ex fine lathaliter malo. 7.
Argumentum deductum à ſuſceptione baptiſmi nil euincit. 8.
Quomodo actus internæ charitatis, & orationes poſſit dici opera pænalia. 9.
Opera iniungenda poſſunt ad tria capita reduci, & qualia. 10.
Opera, quæ reducuntur ad primum caput. 11.
Quomodo præcipi poſſint actus merè interni. 12.
Opera reducibilia ad ſecundum caput. 13.
Reducibilia ad tertium caput. 14.

Non loquimur hic de quantitate pænarum iniungendarum in confeſſione Sacramentali, quandoquidem ex ſuperius dictis hanc determinare ex *Concil. Trident. d. ſeſs.* 14. *c.* 8. remittitur arbitrio regulato Confeſſarij habito reſpectu ad grauitatem delictorum, & ad qualitatem perſonarum; ſed de qualitate earundem, quæ, quamuis eidem arbitraria videatur, debet tamen eſſe regulata tam in ordine ad ſtatum pænitentis, tam in ordine ad qualitatem peccatorum, tam in ordine ad finem, ad quem eſt imponenda. 1 Quantitas pęnarum taxanda eſt per Confeſſarium regulatè.

Stante hoc Confeſſarij arbitrio non eſt, cur immoremur in rememoratione ſacrorum antiquorum canonum pænitentialium, quibus diuerſæ, atquè graues pænæ iniungebantur in ordine ad diuerſa delicta, tam contra præcepta Decalogi, quam contrà peccata capitalia, quos latè refert *Reginaldus lib.* 7. *c.* 5. *ſect.* 3. *tit. pertinentes ad præcepta Decalogi num.* 54., *& ſeqq.* cum amplius non ſint in vſu. Quamobrem ſolum inſiſtemus in inueſtigandis qualitatibus pænarum, ſeu ſatisfactionum, quæ debent, & poſſunt iniungi. Communitèr tradunt DD. huiuſmodi pænas debere eſſe opera bona pænalia. *Valentia tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 14. *punct.* 3. *verſ. tertio ſequitur, D. Thomas in addit. ad tertiam part. q.* 15. *art.* 3., *Pitigianus ſecunda part. diſt.* 15. *q.* 1. *art.* 3. *concl.* 1., *Peſantius in addit. ad tertiam part. q.* 18. *diſp.* 6. Ratio eſt, quia huiuſmodi pænæ ſunt imponendæ in vindictam præteritorum criminum, & cuſtodiam futurorum; non ſunt autem huiuſmodi, niſi ſit opera moralitèr bona, quæ opponuntur malis culpæ, & pænalia, quæ cedunt in vindictam. Dixi, *moralitèr bona*, quia, ſi eſſent mala, potius prouocarent ad nouam pænam, quam antiquam extinguerent. Sed hic oritur difficultas, an, ſi fuerit per Confeſſarium iniunctum opus moralitèr bonum, ſed ex peruerſitate pænitentis ei in executione adijciatur aliqua malitia, puta, ſi adimpleatur ob inanem gloriam captandam, ſatisfiat præcepto ſatisfactionis, quod idem intellige, ſi fiat

2 Antiqui canones non amplius vigent.

3 Opera iniungẽda debẽt eſſe moralitèr bona, & pænalia.

ex

Digitized by Google

4 **Sententia aſſerẽs, quod, ſi pœnitẽtia adimpleatur ex fine venialitèr malo non ſit ſatisfactoria.**

ex alio fine mortalitèr peccaminoſo. *Arriaga diſp.47. ſect. 3. num. 15.*, qui etiam pro ſe allegat *Tannerum* ſentit, etiam ſi opus iniunctum adimpleatur ob finem, ſeu cum malitia ſolum venialitèr mala, non ſatisfieri præcepto. E contra *Vaſquez diſp.94. art.12. dub.5.*, *Lugus diſp. 25. ſect.3.* ſentiunt etiam, ſi adimpleatur ex fine mortalitèr peccaminoſo, ſatisfieri præcepto.

5 **Contraria ſententia exponitur.**

Ego autem exiſtimo, quod, ſi exerceatur ob finem ſolum venialitèr malum, ſatisfiat, ſecus, ſi ob finem læthalitèr peccaminoſum. Conſentiunt *Suarez diſp. 38. ſect. 8.*, *Auerſa quæſt. 13. ſect. 6.*, *Madernus tract. 4. de virt.*, *& Sacram. pœnit. q. 5. de ſatisfact. art. 2. num. 13. in reſp.* Ratio primæ partis ex eo deducitur, quod in præcedentibus dicebamus, nempè etiam confeſſionem, quæ eſt pars eſſentialis Sacramenti, factam ob finem venialitèr ſolum malum validam eſſe, & conſequi ſuum effectum, & per conſequens factam vrgente præcepto eſſe ſatisfactoriam eiuſdem, ergo etiam ſatisfactio, quæ eſt pars tantum integralis, erit ſatisfactoria, quantumuis fiat ob finem ſolum venialitèr malum; Neque dicas, ob illum finem venialitèr malum pænitens meretur nouam pænam, ergo per opus cum illo exercitum non meretur extinctionem primæ pænæ debitæ ex culpis confeſſis; quod enim eſt inductiuum nouæ pænæ, non videtur deſtructiuum antiquæ, & ſic non videtur ſatisfieri præcepto, quod ordinatur ad remiſſionem eiuſdem pænæ; Contra enim impugnaberis, quia nulla eſt repugnantia, quin per aliquam actionem ſecundum diuerſum reſpectum, & habitudinem quis mereatur aliquam pænam, & ſimul extinctionem pænæ præcedentis, ſicut non eſt repugnantia, quod quis in confeſſione facta ob leuem inanem gloriam, ſed cum omnibus alijs requiſitis acquirat remiſſionem culparum præcedentium, & ſimul contrahat aliquam leuem culpam; non etenim pugnat noua leuis culpa cum remiſſione præcedentium, ſicuti, nec noua pæna cum extinctione antiquæ.

6 **Facta ex fine venialitèr malo eſt ſatisfactoria.**

7 **Secus, ſi ſit ex fine lęthalitèr malo.**

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod actio mortalitèr peccaminoſa non poteſt eſſe ſatisfactoria, & meritoria remiſſionis pænarum, quod etiam à pari euincitur in ſimilibus; ſic, ſi quis faciat confeſſionem mortalitèr peccaminoſam, & per conſequens nullam non ſatisfacit præcepto annuæ confeſsionis, vt declarauit Alexander VII. fel. record. in damnatione quartæ decimæ propoſitionis ſub die 24. Septembris 1665., ſic, ſi quis in Paſchate ſacrilegè ſumat Euchariſtiam, non ſatisfacit præcepto Paſchalis communionis, vt declarauit Innocentius XI. ſemper glorioſæ memoriæ in damnatione quinquageſimæ quintæ propoſitionis ſub die 2. Martij 1679. ergo etiam &c.

Quod, ſi dicatur, quod, ſi quis ſuſcipiat baptiſmum ob finem etiam læthalitèr malum, & ob eundem audiat ſacrum in die feſto ſatisfaciat præcepto ſuſcipiendi baptiſmum, & audiendi ſacrum, ergo, etiam ſi ſatisfactionem à Confeſſario impoſitam adimpleat ob finem mortalitèr malum, ſatisfaciet præcepto eiuſdem ſatisfactionis; ſtatim erit impugnatio, quia in ſuſcipiente baptiſmum concurrentibus alijs requiſitis, nempè debita materia, & forma cum intentione tam conferentis, quam ſuſcipientis, quamuis ſuſcipiatur ex fine læthalitèr malo, ſit valida ſuſceptio, quia nihil eſt, quod repugnet effectui principali eiuſdem baptiſmi, nempè caractheri, cum quo non repugnat peccatum; repugnat autem actum eſſe ſatisfactorium, & mortalitèr peccaminoſum. Ad id, quod ſubditur de auditione ſacri cum fine, ſeu ad finem læthalitèr peccaminoſum, dico, non eſſe ità certum, vt ſupponitur, quod per illam ſatisfiat præcepto, ſicuti non ſatisfit præcepto annuæ confeſsionis, & Paſchalis communionis per confeſsionem peccaminoſam, nec per communionem ſacrilegam. Deinde, quando etiam admitteretur, per illum auditionem ſatisfieri præcepto, non propterea ſequeretur, quod per ſatisfactionem mortalitèr malam ſatisfieret præcepto eiuſdem ſatisfactionis, quia, vt notat *Madernus d. tract. 4. de virt.*, *& Sacram. pænit. q. 5. art. 2. num. 17.* ex definitione Conciliorum ſatisfactio debet eſſe opus bonum, nam opus malum eſt eſſentialitèr incapax ſatisfactionis, quod expreſse non habetur de præcepto auditionis ſacri in die feſto.

8 **Argumẽtum deductum à ſuſceptione baptiſmatis nõ euincit.**

9 **Quomodo actus internæ charitatis, & orationis poſſint diù opera pœnalia.**

Dixi, *pænalia*, cum, vt ſuperius dicebamus, ſint in vindictam præteritorum, & coercitionem futurorum; ſed hic oritur difficultas, quomodo hæc compati poſsint cum praxi, quæ communitèr ſeruatur, ſecundum quam in ſatisfactionem præcipiuntur orationes ad Deum, & quandoque actus internæ charitatis, quæ, ſeu qui non videntur inter pænalia computari; Sed dicendum eſt, hæc quamuis minus laborioſa, eſſe tamen quoquo modo pænalia, quatenus, cum natura humana poſt lapſum Adami amiſſa originali iuſtitia ſit ad inferiora, & terrena inclinata, laborem quodamodo patitur, dum trahitur ad ſuperiora, & cæleſtia, prout conſiderat *Laiman lib. 5. tract. 4. c. 15. de Sacram. pænit. num. 9.* Deinde, vt notat *Bonacina de Sacr. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 2. n. 10.* huiuſmodi opera fiunt cum aliqua corporis

ris defatigatione proptèr attentionem, ſecundum quam rationem poſſunt dici pœnalia.

Huiuſmodi opera, quæ iniungi poſſunt in ſatisfactionem, reduci poſſunt ad tria capita, nempè ad eleuationem mentis in Deum, ad corporis macerationem, ad opera miſericordiæ in proximum, quæ colliguntur, tum ex *Trident.ſeſs.14.can.13.* vbi habet ſatisfactionem præſtari poſſe, & debere ieiunijs, & hoc ſpectat ad carnis macerationem, orationibus, & hoc pertinet ad eleuationem mentis in Deum, & eleemoſinis, & hoc ad miſericordiam erga proximum; tum ex *D. Thoma in addit. ad tertiam partem q. 15. art. 1., & 3.* vbi conſiderat, quod omne peccatum, vel in Deum committatur, vel contra ſe ipſum, vel contra proximum; & ſic, prout eſt contra Deum, compenſatur quoquo modo per eleuationem mentis in ipſum, prout eſt contra ſe ipſum, ſatisfit per carnis macerationem, prout eſt contra proximum, per eleemoſinarum largitionem.

10 Tria capita operũ iniungendorũ.

Ad primum caput eleuationis mentis in Deum reducitur actus internæ charitatis, deteſtatio peccatorum propter Deum, gratiarum actio, & cultus aliquis, ſiue circa ipſum Deum, ſiue circa Sanctos eius. Sed difficultas aliqua hic oritur, quomodo aliqui ex his actibus poſſint præcipi, cum non ſint ſenſibiles, puta actus internæ charitatis, deteſtatio peccatorum &c. Ad hoc reſpondent *Suarez diſp. 38. ſect. 6., Filliutius tract. 8. c. 1. q. 7. n. 45., Bonacina de pœnit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 10.* huiuſmodi actus reddi ſenſibiles per accidens, quatenus exterius imponuntur, & acceptantur. Deinde, ſicuti virtute Sacramenti præcipiuntur actus interni peccaminoſi, vt manifeſtentur in Sacramentali confeſsione, ita poſſunt præcipi, vt in ſatisfactionem peccatorum actus interni eliciantur.

11 Opera, quæ reducuntur ad primũ caput.

12 Quomodo præcipi poſſint actus merè interni.

Ad ſecundum caput macerationis corporis reducuntur ieiunia, flagella, verbera, peregrinationes, genufleſsiones, dimiſsiones, & alia, quibus corpus affligitur.

13 Opera ſpectantia ad ſecundum caput.

Ad tertium caput reducuntur eleemoſinæ, ſtipendia miſſarum eroganda, viſitationes hoſpitalium, infirmorum ſeruitutes, aliaque omnia miniſteria, quæ in proximi vtilitatem, ſiue corporalem, ſiue ſpiritualem cedunt.

14 Opera tertij capitis.

ARTICVLVS VII.

An in ſatisfactionem peccatorum poſsint iniungi opera ex alio titulo debita.

SVMMARIVM.

Status controuerſiæ. 1.

Articuli circa eandem diſcutiendi. 2.

Non interueniente legitima cauſa non congruè Confeſſarius imponit opus aliundè præceptum. 3.

Pœnitentia debet eſſe in vindictam præteritorum, & cuſtodiam futurorum. 4.

Sententia docens hoc onus in Confeſſario obligare ſub graui. 5.

Sententia docens non obligare ſub graui. 6.

Præfertur prima ſententia. 7.

Interueniente iuſta cauſa poteſt opera præcepta imponere. 8.

Explicatur in particulari, quæ ſit iuſta cauſa. 9.

Conſulendum eſt fragilitati pœnitentis. 10.

Soluuntur oppoſita. 11.

Si Confeſſarius imperet auditionem trium Miſſarum in die feſto pœnitens tres audiens ſatisfacit, & præcepto Eccleſiæ, & oneri impoſito à Confeſſario. 12.

Soluitur inſtantia oppoſita. 13.

Si Confeſſarius imponat ieiunium non præſcripto die non poteſt pœnitens illud adimplere in die ieiunij præſcripti ab Eccleſia. 14.

Soluuntur obiecta contrariæ ſententiæ. 15.

Si Confeſſarius imperauerit auditionem vnius ſacri per menſem pœnitens diebus feſtis intra illum menſem audiens vnum dumtaxat ſacrum ſatisfacit. 16.

Tenetur quis ex præcepto Eccleſiaſtico ieiunia certis temporibus ab Eccleſia ſeruare, ſacrum diebus feſtis audire, vel ex voto peregrinari, vel ab aliquo opere deſiſtere, & his ſimilia, Confeſſarius audita eiuſdem confeſsione iniungit in ſatisfactionem peccatorum aliqua ex his operibus aliundè præceptis; controuertitur modo, an iuſtè potuerit huiuſmodi opera imperare, &, an pœnitens eadem adimplendo ſatisfaciat ſimul præcepto Eccleſiæ, ſeu voto, & oneri ſatisfactionis per Confeſſarium impoſitæ.

1 Series quæſtionis.

Hæc controuerſia ſecundum multiplicem ſenſum poteſt examinari; primò, quatenus nulla legitima cauſa interueniente determinatè imponat onus adimplendi opera pro certis determinatis temporibus, pro quibus etiam vrget præceptum Eccleſiæ, præſcripta, vt, ſi imperet auditionem ſacri pro diebus feſtis, vel ieiunium

2 Articuli circa eandem examinandi.

Digitized by Google

nium pro diebus ab Eccleſia præſcriptis. Secundò, quatenus attenta conditione, ſeu conſuetudine pænitentis non obſeruantis huiuſmodi præcepta nouerit Confeſſarius eadem adhuc non impleturum, niſi obſeruantiam præcipiat in ſatisfactionem peccatorum, vel non obſeruaturum alia opera ſupererogationis, ſi eadem præciperet. Tertiò, quatenus ſimul imperet opera pręcepta, & non pręcepta, vt, ſi in aliquo die feſto imperet auditionem duarum, vel trium Miſſarum, in quo caſu examinandum erit, an in illis duobus, vel tribus Miſsis intelligatur illa contenta, quæ eſt ſub præcepto, vel excluſa, quando non conſtat de mente Confeſſarij; Quartò, an, ſi præſcribat ieiunium non determinando diem poſsit pænitens illud ſeruare in die, in quo etiam ieiunium eſt præſcriptum ab Eccleſia, & ſic ſatisfacere per vnicum ieiunium vtrique oneri; Quinto, an, ſi imperet auditionem vnius ſacri ſingulis diebus per menſem integrum, eidem ſatisfaciat, etiam ſi pro diebus feſtis audiat vnum dumtaxat ſacrum aliundè debitum ex præcepto.

3 lon cō-ruè im-onit nus de-itum.

Concluſio I. Nulla interueniente legitima cauſa non congruit, vt Confeſſarius præcipiat onus aliundè præceptum. In hoc conſentiunt *Nauarrus in c. 1. princip. n. 40., & ſeqq. dub. 6. de pænit., Laiman lib. 5. tract. 4. c. 15. n. 10.*, nec in his terminis alios arbitror diſſentiri.

4 Pænitentia debet eſſe in vindictā, & cuſtodiam.

Ratio ex eo deducitur, quod ſatisfactio ex *Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 8.* imponitur in vindictam præteritorum, & cuſtodiam futurorum, vt ex onere illius pænitens reſcipiſcat, & retrahatur à malo, & hoc ex vi eiuſdem ſatisfactionis; ſed per impoſitionem operis aliundè præcepti, ex vi ſatisfactionis non magis retraheretur à malo, ac retraheretur ſimpliciter ex executione præcepti, ergo non congruit &c.

5 Sentētia docens teneri Confeſſarium imponere onus non debitum.

Sed, an hoc onus Confeſſarij non imponendi opus aliundè præſcriptum ſit onus tantum congruentię nullam ſaltem grauem inducens noxam, ſi non obſeruetur, an verò neceſsitatis inducens grauem culpam. *Nugnus in addit. ad tertiam partem q. 15. art. 2. diffic. 2.*, & alij plures apud *Vaſquez q. 94. art. 1. dub. 6.* ſentiunt eſſe onus neceſsitatis, adeout Confeſſarius lęthaliter peccet, ſi pro peccatis maximè lęthalibus imponat opus aliundè pręceptum, quos non alia ratione moueri arbitror, niſi, quia illa impoſitio eſſet contra finem eiuſdem ſatisfactionis.

6 Sentētia docens hoc eſſe onus tantum cōgruentię.

Alij magis communiter, inter quos *Suarez diſp. 38. ſect. 6., Vaſquez q. 94. art. 1. dub. 6., Beia tertia part. caſu 7., Coninchus diſp. 10. de pænit. dub. 8. num. 67., & ſeqq., Reginaldus lib. 7. n. 28., Sanchez in ſumma lib. 1. c. 14. num. 5.* non agnoſcunt onus, niſi ad ſummum congruentię, qui mouentur ex eo, quod ex vna parte huiuſmodi opera ſunt moraliter bona, & pænalia; ex altera arbitraria ſunt Confeſſario onera imponenda in ſatisfactionem, & licet huiuſmodi onera ſint aliundè debita, prout tamen imponuntur à Confeſſario ex nouo titulo obligant. Nos non declinantes à prima ſententia, probabilius ſentimus, nulla penitus exiſtente cauſa excuſante grauiter peccare Confeſſarium, ſi opera aliundè debita imponat in ſatisfactionem peccatorum maximè læthalium; & ad hoc aſſerendum potiſsimum mouemur ex diſpoſitione *Concil. Trident. ſeſsione 14. de pænit. c. 8.* aſſerentis. *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit pro qualitate criminum, & pænitentium facultate ſalutares, & conuenientes ſatisfactiones iniungere, ne, ſi fortè peccatis conniueant, & indulgentius cum pænitentibus agant leuiſſima quædam opera pro grauiſſimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.* Hæc certè grauis comminatio participationis in alienis criminibus non poteſt eſſe, niſi ex graui crimine. Adde ex eod. Tridentino loco citato, quod huiuſmodi ſatisfactiones imponendę ſunt ad coercendum iure quodam ſpeciali ratione afflictionis à malis futuris, & ad vindictam pręteritorum; iniungere verò onera iam aliundè debita non eſt ex ſpeciali iure Sacramentalis confeſsionis retrahere, cum non ſentiat pęnalitatem diuerſam ab ea, quam ex alio titulo ſentire tenetur. Adde vlterius, quod Confeſſarius tenetur ſub graui pęnitentiam imponere pęnitenti, & vtique ſecundum grauitatem delictorum; imponere autem onus iam aliundè præceptum, ac debitum, non eſt imponere aliquam pænam, quia non eſt grauare pænitentem ſupra id, quod iam debet; Neque obſtat, quod ratione ſatisfactionis impoſitæ à Confeſſario illud grauamen obliget ex alio, & nouo titulo; Non obſtat, inquam, quia ille nouus titulus non poteſt eſſe retractiuus à malo, cum non imponat, nec inferat maius grauamen. 7 Pręfertur prima ſentētia.

Concluſio II. Interueniente iuſta cauſa, puta, ſi Confeſſarius ex notitia habita in Confeſsione nouerit pænitentem non ſeruaturum huiuſmodi præcepta, niſi in ſatisfactionem iniungantur, vel non adimpleturum onera ſupererogationis, ſi eadem iniungat, poteſt congruè eadem opera aliundè debita iniungere. In hoc expreſsè conſentit *Layman lib. 5. tract. 4. c. 15. de Sacram. pænit.* vbi aſſerit DD. notare ob pænitentis fragilitatem conſultius fore opus alioqui præceptum eidem imperare; & hoc exemplificat iuxta caſum in conclu- 8 Interueniente iuſta cauſa poteſt opera præcepta imponere.

Digitized by Google

cluſione noſtra expoſitum.

9 Explicatur in caſu particulari, quæ ſit iuſta cauſa.

Probatur primò, quia Confeſſarius in hac hypotheſi imponit in ſatisfactionem onus, quod licet aliundè ſit debitum ratione præcepti, eſt tamen in executione cum grauamine retractiuo à malo, ſiquidem illud non exequeretur, niſi eſſet nouo titulo impoſitum a Confeſſario, qui propterea per illam impoſitionem inducit pænitentem ad ſeruandum præceptum, & ad ſentiendum ſimul grauamen, quod cęteroqui non ſubiret, ergo congruè poteſt in hac hypotheſi opus iam præceptum pænitenti imperare.

10 Conſulēdum eſt imbecciIitati pænitentis.

Probatur ſecundò, debet Confeſſarius, quantum poteſt conſulere fragilitati, & imbeccilitati pænitentis etiam leuem pęnitentiam iniungendo pro grauibus delictis, quando nouerit grauem non eſſe adimpleturum, quod colligitur ex *d. Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 8. de pænit.* in illis verbis. *Et pænitentium facultate*, quod etiam optimè conſiderarunt *Henriquez lib. 5. ſumma c. 20. §. 5. lit. Q. Reginaldus lib. 7. num. 37.* vbi habent, quod, ſi pænitens ipſe dixerit, ſe pęnitentiam mediocrem, quam iudicio Confeſſarij meretur, facere non poſſe, ſed velle tantum facere paruam, debet hic illi morem gerere, ergo pręuidendo alia onera pęnitentem non ſubiturum, nec etiam adimpleturum opus aliundè præceptum, poterit in ſatisfactionem obſeruantiam eiuſdem pręcepti imperare.

11 Soluuntur oppoſita.

Neque obſtant ea, quę in pręcedenti concluſione dicta ſunt de conniuentia peccatis, de participatione in eiſdem, de non remotione a malis futuris, & de negatione vindictę quoad pręterita, ſi opera aliundè pręcepta iniungerentur; Non obſtant, inquam, quia ſtante difficultate, & morali certitudine non obſeruantię pręceptorum compellendo quodamodo ad eorundē obſeruantiam non conniuet Confeſſarius peccatis pęnitentis nec in eiſdem participat, ſed potius ab eiſdem remouet, dum pręcipit onus, quod licet aliundè debitum, aggrauat tamen in executione.

12 Si Confeſſarius imperet auditionē trium Miſſarū in die feſto pęnitens tres audiens ſatisfacit.

Concluſio III. Si Confeſſarius in ſatisfactionem imperet pęnitenti, vt in die feſto duas, vel tres Miſſas audiat nulla alia facta expreſſione, probabilius eſt, quod in illis duabus, vel tribus Miſſis ab eodem Confeſſario imperatis comprehendatur illa, quę eſt ex pręcepto Eccleſię, & ſic pęnitens duas, vel tres reſpectiuè audiendo ſatisfaciat vtriq; oneri, & pręcepti Eccleſiaſtici, & pęnitentię ab eodem Confeſſario iniunctę. *Sanchez in ſumma lib. 1. c. 14. num. 5., Coninchus diſp. 10. de pænit. dub. 8. num. 69., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 12. verſ. ex quo fit.*

Ratio ex eo deducitur, quod ex quo Confeſſarius nulla facta expreſſione dixerit, vt in die feſto pęnitens duas Miſſas audiat, videtur hic adamuſſim adimpleuiſſe pręceptum, ſi duas audierit, nec alia pręſumitur fuiſſe mens Confeſſarij, nam, ſi voluiſſet duas, vel tres Miſſas vltra pręſcriptam ab Eccleſia, expreſſiſſet. Quod, ſi dixeris, quod quando aliud non eſt expreſſum, non pręſumatur Confeſſarius iniungere opus aliud pręceptum, vt videbimus etiam infrà, ergo pręſcribendo duas, vel tres Miſſas intelligitur pręſcribere vltra Miſſam ab Eccleſia pręceptam; ſtatim impugnaberis, quia, licet aſſumptum nudè conſideratum verum habeat, fallit tamen, quando ex veriſimilibus rationibus contraria pręſumptio habetur, vt in caſu pręſenti, in quo iuxta modum, quo imponitur pęnitentia, arguitur mens Confeſſarij ad duas, vel tres Miſſas comprehenſa ea, quę cadit ſub pręcepto, reſtricta; ſi enim voluiſſet eam excludere, excluſiſſet; vnde arbitrandum eſt in hoc caſu, quod Confeſſarius vnam dumtaxat auditionem ſacri in ſatisfactionem impoſuerit; & non voluerit per auditionem iſtius eximere ab onere pręcepti Eccleſiaſtici aliam audiendi.

13 Soluitur inſtantia oppoſita

14 Ieiunium imperatū à Confeſſario non poteſt impleri pro die quo ieiunium eſt ab Eccleſia imperatum.

Concluſio IV. Si Confeſſarius in ſatisfactionem peccatorum pręſcripſerit pęnitenti vnum ieiunium non determinando diem, non poteſt iuſte pęnitens illud ſeruare in die, pro qua ieiunium eſt ab Eccleſia pręceptum *Nauarrus c. 1. de pænit. diſt. 6. n. 44., Azorius prima part. lib. 11. c. 14. q. 1. ad fin., Victoria de ſatisfact. n. 205., Henriquez lib. 5. c. 16. num. 5., Reginaldus lib. 7. num. 30.*

Ratio eſt, quia ex prędictis iuxta diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſs. 14. c. 8. de pænit.* Confeſſarius debet iniungere pęnitenti ſatisfactionem habito reſpectu ad grauitatem delictorum, & facultatem pęnitentis; nec ab hac diſſentiri arbitrandum eſt eundem Confeſſarium; talis autem non eſt ſatisfactio de ieiunio iniuncta dilata ad diem, pro qua ex præcepto Eccleſię eſt ieiunium debitum, ſiquidem ieiunium pro illa die ſeruatum non magis remouet à malo, ac ſi non eſſet iniunctum in ſatisfactionem in Sacramentali confeſſione, nec poteſt eſſe in vindictam peccati pręteriti, nam etiam ſeruandum eſſet, ſi illa non iniungeretur.

Neque dicas iuxta ſuperius dicta, ſi Confeſſarius iniungeret pęnitenti abſque vlla exceptione in determinata die feſti auditionem duarum, vel trium Miſſarum per auditionem vnius ex pręcepto, vel alterius, ſi duę fuerint per Confeſſarium pręſumptę, vel duarum, ſi tres fuerint ab

eodem

Digitized by Google

eodem imperatę omnibus ſatisfaceret non obſtante, quod vna eſſet ex præcepto, ergo etiam per obſeruantiam ieiunij prę-

15 Soluuntur obiecta contrarię ſententię.

ſcriptam à Confeſſario pro die, qua illud ſeruandum eſt ex prçcepto, vtrique oneri ſatisfaciet pęnitens; Contra enim impugnaberis, quia in primo caſu non pręſumitur, quod Confeſſarius iniungat in ſatisfactionem Miſſam, quę audienda eſt ex prçcepto, ſed aliam dumtaxat, ſi duas pręſcripſerit, vel duas, ſi tres imperarit; quod, ſi dixerit duas, vel tres, hoc fuit ad indicandum numerum audiendarum pro illa die, non quatenus omnes ſint ſub onere ſatisfactionis ab ipſo impoſitę, ſed quatenus illę omnes ſint audiendę, licet vna ex prçcepto, alię in ſatisfactionem peccatorum. Dici etiam poteſt, quod in ea hypotheſi Confeſſarius licet impoſuerit duas, vel tres Miſſas in ſatisfactionem peccatorum nulla facta exceptione quoad debitam ex prçcepto, intelligatur tamen, non debitas ex prçcepto imperare ſimplicitèr, debitam verò ex eodem ſolum ad melius bonum pænitentis, quatenus vbi etiam fit virtute clauium, ſit magis meritoria, ea proportionali ratione, qua plerique Confeſſarij certam ſtatuunt ſatisfactionem pęnitentibus ſubdentes, quod etiã titulo ſatisfactionis applicent bona, quę agunt.

Concluſio V. Si Confeſſarius imperarit in ſatisfactionem peccatorum pęnitenti auditionem vnius ſacri ſingulis diebus per menſem, probabilius intelligitur ſatisfacere pęnitens tali oneri, etiam ſi pro diebus feſtis intra eundem menſem occurrentibus vnum tantum ſacrum audiat. *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 2. n. 12. verſ. ex quo fit.*

16 Si Confeſſarius imperet pænitenti, vt per menſem vnum ſacrum ſingulis diebus audiat, etiã vnum tãtum in die feſto audiens ſatisfacit.

Ratio ex eo deducitur, quod per hoc adimplet adamuſſim præceptum Confeſſarij, cuius voluntas non extenditur vltra vnam Miſſam ſingulis diebus, cum nulla fiat exceptio, &, ſicuti iuxta prçcedentèr dicta, ſi Confeſſarius imperarit auditionem duorum ſacrorum pro aliquibus diebus feſtis, pęnitens ſatisfacit oneri impoſito duas audiendo non obſtante, quod vna ſit ex prçcepto, ità, ſi imperauerit auditionem vnius Miſsę ſingulis diebus per menſem, audiendo in die feſto vnam tantum intelligitur oneri Confeſsarij ſatisfeciſſe non obſtante, quod ſit prçceptum Eccleſię audiendi ſacrum in die feſto.

ARTICVLVS VIII.

An poſſit iniungi ſatisfactio in communi, ſub diſiuncto, & ſub conditione.

SVMMARIVM.

Senſus tituli ſecundum omnes partes exponitur. 1.
Congruentius foret, ſi Confeſſarius imponeret aliqua opera in particulari, & alia in communi. 2.
Tres gradus bonorum, quibus poſſumus ſatisfacere. 3.
Si imponeret opera in communi, impune, & validè imponeret. 4.
Præcipiendo opera in communi ſaltem implicitè obligat ad aliquod opus bonum in particulari, ſaltem indeterminatè. 5.
Illa opera, quæ exercerentur, eſſent virtute clauium, & quomodo. 6.
Illa ſatisfactio eſſet limitata, & quomodo. 7.
Poteſt iniungere pænitentiam ſub diſiuncto, & quomodo. 8.
Euincitur ex expreſſa mente D. Thomæ. 9.
Poteſt item iniungere pænitentias ſub conditione, & quomodo. 10.
Non tamen pure conditionalem. 11.

TRia, vt videtis, continet titulus. Primum, an Confeſsarius nullo prę-ſcripto opere in particulari poſſit imponere opera in genere, vt, ſi dicat: *Quidquid boni feceris, vel mali patientèr ſuſtinueris, applica in ſatisfactionem peccatorum tuorum.* Secundum, an idem poſſit imponere pęnitenti duplicem ſatisfactionem, vnam duntaxat tamen adimplendam arbitrio pęnitentis eiuſdem, vt, ſi dicat: *In ſatisfactionem peccatorum tuorum tantum eleemoſinæ impendes in pauperes, vel ter recitabis coronam Deiparæ Virginis.* Tertium, an Confeſſarius poſſit imponere ſatisfactionem determinatam pro certo tempore adimplendam ea adiecta conditione, vt, ſi pęnitens pro eo tempore non adimpleat, teneatur duplo maiorem pęnitentiam peragere.

1 Exponitur in vniuersũ titulus.

Concluſio I. Magis rationi conſonum eſſet, vt Confeſsarius prius imponeret in ſatisfactionem aliquod opus in particulari, & deinde adderet in communi opera bona, quę pęnitens eliciet, & mala, quę patientèr ſuſtinebit; ſi tamen ſolum opera in communi imponeret, impunè, & validè imponeret. Ità quoad primam partem *Nauarrus ad c. 1. de pænit. diſt. 6. n. 39., Reginaldus lib. 7. de Sacram. ſatisf. num. 27.* Quoad ſecundam *idem Nauarrus in man. c. 26. n. 24., Beia tertia part. caſ. 7., Henriquez lib. 10. c. 29. n. 5., Reginaldus loc. mox cit.*,

2 Congruẽtius debet Confeſſarius aliqua in particulari imponere, & alia in cõmuni.

Digitized by Google

cit., *Suarez diſp.* 38. *ſect.* 6. *n.* 6., *Bonacina de pænit. Sacram. diſp.* 5. *q.* 5. *ſect.* 3. *punct.* 2. *num.* 13.

Ratio primę partis eſt, quia maximè congruit, vt pro peccatis certis, & determinatis, congrua, & determinata imponatur ſatisfactio, vt pęna correſpondeat culpę, cum etiam *Concil. Trident. d. ſeſ.* 14. *c.* 8. diſponat, quod pęnitentia debeat eſse iuxta qualitatem delictorum. Confirmatur, quia ex genere ſuo magis proſunt pęnę, quę ſpeciatim, & purè iniunguntur, quam quæ generatim, & ſub conditione, ſiquidem, quo quis magis obligatur ad aliquid faciendum, eo illud, ad quod obligatur, cæteris paribus eſt melius, & Deo gratius, vt factum ex voto, quam factum omnino liberè, ſed quando quis virtute clauium obligatur ad aliquod opus in particulari, magis obligatur, quam obligetur ad alia, ad quæ non obligatur, niſi ipſa fecerit, & ſub conditione, ſi fecerit, ergo &c. Vnde *Nauarrus ad d. c.* 1. *de pænit. diſt.* 6. *n.* 39. tres aſſignat gradus bonorum operum, quibus ſatisfacimus. Primus eſt eorum, quæ ſpeciatim, & purè imponuntur à Confeſſario; huncque aſſerit eſſe magis ſatisfactorium. Secundus eorum, quæ ſub conditione nobis imponuntur, ſi eadem fecerimus, & hunc aſſerit minus ſatisfactorium. Tertius eorum, quæ pęnitens ex ſe ipſo, & propria voluntate efficit; atque hunc aſſerit minus cæteris ſatisfactorium; Ex quibus idem *Nauarrus loc. cit.* maximè laudat morem illorum Confeſſariorum, qui in remiſſionem peccatorum aliquam certam pænitentiam iniungunt, imponunt etiam bona, quæ de cætero pęnitens elicuerit, & mala, quæ patientèr ſuſtinuerit.

3 Tres gradus bonorum quibus poſſumus ſatisfacere.

Ratio ſecundæ partis eſt, quia illa opera, quæ in communi imperantur, & deinde ſucceſſiuè adimplentur in particulari ſunt opera moralitèr bona, & ſecundum ſe pænalia, nec ſupponuntur ſaltem omnia alio titulo debita, ſeu præcepta, ergo non eſt, cur non poſſint validè, & cum effectu imponi in ſatisfactionem.

4 Si imponeret opera in cõmuni, validè imponeret.

Dices primò, præceptum Confeſſarij de ſatisfactione obligat ad implementum, ſed quando Confeſſarius imponit ſatisfactionem in communi ſub his terminis. *Quidquid boni egeris, & mali patientèr ſuſtinueris applica in ſatisfactionem*, non obligat ſimplicitèr ad aliquid operandum, & patientèr malum ſuſtinendum, ſed ſolum ſub conditione, ſi egerit, vel paſſus fuerit, ergo non poteſt illam ſatisfactionem in genere imponere. Sed contra primò, quia eo ipſo, quo Confeſſarius præcipit, vt quidquid boni egerit, & mali patientèr pęnitens ſuſtinuerit, applicet in remiſſionem peccatorum, implicitè obligat ſaltem indeterminatè ad aliquod bonum præſtandum, & ſuſtinendum patientèr aliquid mali. Secundò, quia in ordine ad bonum peragendum vix percipi poteſt, quod fidelis diù permanere poſſit ſine aliquo bono opere; & in ordine ad malum patientèr ſuſtinendum ſtante rerum viciſſitudine, continuo fluxu huius mundi, naturæ imbecillitate, & ſimilibus nullus pęnitus immunis eſt ab aduerſitatibus, quas propterea debet patientèr ſuſtinere ratione ſatisfactionis ſibi impoſitæ.

5 Præcipiẽdo opera in cõmuni ſaltem implicitè obligat ad aliquod opus bonum.

Dices ſecundò, ſatisfactio debet eſſe determinata à Confeſſario, vt dicatur eſſe virtute clauium, non eligibilis à pænitente, apud quem vis clauium non reſidet; in hypotheſi autem, de qua loquimur, opera bona eligerentur ab ipſo pænitente, cum non potius ad hæc, quam ad illa obligetur à Confeſſario imponente tantum opera in communi. Sed contra; illa ſatisfactio hoc modo in communi impoſita, licet non obliget ad aliquod opus præſtandum in particulari, obligat tamen virtute clauium, vtpotè impoſita à Confeſſario, vt vbicunque aliquod bonum in particulari eliciatur, nullo pænitentis expectato arbitrio cedat in remiſſionem peccatorum quoad pænas temporales, quod ſatis eſt, vt dicatur impoſita à Confeſſario, vnde, vt benè notat *Nauarrus d. c.* 1. *de pænit. diſt.* 6. *n.* 36. illa ſatisfactio eſt conditionalis, nam relatiuum adiectum tempori futuro denotat conditionem, & propterea, ſi quæ pænitens ex charitate faciat opera bona, aut toleret patientèr mala, eo ipſo ſine vllo pænitentis miniſterio hæc applicantur ſatisfactioni ex vi clauium, & impoſitionis Confeſſarij.

6 Illa opera, quæ exercerẽtur, eſſent virtute clauium.

Dices tertiò, hæc ſatisfactio ſic in communi impoſita eſſet nimis illimitata, ſiquidem omnia opera bona, quæ pænitens toto vitæ ſuæ decurſu exerceret, & mala, quæ patientèr ſuſtineret, cederent in ſatisfactionem limitatorum criminum, quæ tunc pænitens ſubijceret clauibus, quod non videtur dicendum. Sed contra, quia, vt notat *Suarez tom.* 4. *diſp.* 38. *ſect.* 6. *n.* 6. illa ſatisfactio ſic impoſita reſtringitur ad ſatisfactionem pro peccatis, quæ tunc expoſita ſunt clauibus, de quibus ſolis fit iudicium per Confeſſarium; vnde, poſtquam talia peccata fuerint quoad pænam omnino remiſſa, ceſſat talis effectus Sacramentalis ſatisfactionis.

7 Illa ſatisfactio eſſet limitata.

Concluſio II. Poteſt licitè, & validè Confeſſarius iniungere pænitenti ſatisfactionem ſub diſiunctio. In hoc ferè communitèr conſentiunt. *D. Thomas* apud *Suarez diſp.* 38. *ſect.* 3., *Henriquez lib.* 2. *c.* 21. *n.* 5., *Reginaldus lib.* 7. *num.* 40., *Bonacina de Sa-*

8 Poteſt iniungere pænitentiam ſub diſiũctio.

Digitized by Google

Sacram. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 7.

Ratio ex eo deducitur, quod Confeſſarijs non eſt reſtricta poteſtas ad imponendam potius vnam, quam alteram ſatisfactionem, ſed ſolum ad eam iniungendam iuxta grauitatem delictorum, & iuxta facultatem perſonarum, ergo retenta eadem grauitate delicti, & perſonæ pænitentis facultate poterit, vel vnam, vel alteram congruam imponere, ergo decreta, vel vna, vel altera poterit, alteram illarum relinquere arbitrio pænitentis, nec tunc poterit dici, quod non ſit impoſita à Confeſſario, ſed electa à pænitente; non, inquam, hoc poterit dici, quia, ex quo Confeſſarius vnam, vel alteram decreuit, vtramque intelligitur ſtatuiſſe.

9 Expreſſa mens D. Thomæ.

Confirmatur ex *D. Thoma quodl. 3. art. 28. in corpore, & in 4. ſentent. diſt. 20. q. 2. art. 2. ad tertium*, vbi ſic arguit. Sacerdos poteſt pænitenti iniungere ſatisfactionem, vel ex proprio arbitrio, vel etiam ex conſilio alieno, ergo, ſicuti poteſt iniungere ex conſilio alieno, ita & ex arbitrio ipſius pænitentis, ſicuti, ſi dicat, *facias hoc, ſi potes, & ſi non potes, facias hoc*. Hæc ſunt verba ipſius D. Thomæ, quibus quid clarius ad rem noſtram?

10 Poteſt iniungere ſub cōditione, & quomodo.

Concluſio III. Poteſt Cōfeſſarius iniungere pænitenti in ſatisfactionem peccatorum opera pænalia ſub conditione, ſi opus abſolutè præceptum non adimpleat, vt, ſi dicat *Facias hoc, quod, ſi non feceris, duplicabis ſatisfactionem in eodem genere*. Iuxtà ſenſum, quo concipitur concluſio, nullum habere arbitror oppugnatorem.

Ratio eſt, quia in hac hypotheſi Sacerdos ſimplicitèr imponit determinatam ſatisfactionem, & aliam ſolum ſub conditione, ſi primam ſtatuto tempore non adimpleuerit, in quo nullam video repugnantiam; illa etenim conditionalis ſatisfactio, licet quoad executionem referatur ad tempus non impletæ primæ ſatisfactionis abſolutæ, intelligitur tamen ex tunc impoſita à Confeſſario, ac proinde virtute clauium, & ſicuti, ſi pænitens ex obliuione non adimpleuerit iniunctam pænitentiam, poteſt idem Confeſſarius memor ſtatus pænitentis aliam iniungere, cur non poterit etiam tunc, quando audit confeſſionem, imponere aliam ſatisfactionem, ſi primam non adimpleuerit?

Maior difficultas eſt, an Confeſsarius nulla impoſita abſoluta ſatisfactione poſſit ſolummodo conditionalem imponere, ſi aliquid non egerit. Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod poſset contingere, quod confeſſio remaneret ſine aliqua ſatisfactione, cum poſset non adimpleri conditio, quo in caſu eximeretur pænitens ab onere illam adimplendi. Ex alio capite, cum in præcedentibus dictum fuerit, poſse Confeſsarium imponere ſatisfactionem in cōmuni, hoc eſt *quidquid boni feceris, & mali patientèr ſuſtinueris, applica in ſatisfactionem peccatorum*, etiam in hoc caſu poſset contingere, quod nulla poneretur ſatisfactio, cum pænitens poſset nullum opus bonum exercere, & nihil mali ſuſtinere. In hoc arbitror, non poſse Confeſsarium licitè ſolam conditionalem imponere, non ſolum proptèr rationem adductam in ratione dubitandi, ſed etiam, quia illa ſatisfactio conditionalis cederet potius in pænam conditionis non adimpletæ, non autem confeſsionis peccatorum præhabitæ. Neque obſtant, quæ ex aduerſo afferebantur, tum quia, vt ſupra innuebam, Confeſsarius præcipiens opera in communi ſaltem implicitè obligat ad aliquod opus; tum quia vix percipi poteſt, quod pænitens fidelis aliquid boni non ſit operaturus. 11 Non tamen purè conditionale.

ARTICVLVS IX.

Quænam onera in particulari in ordine ad particularia delicta congruè ſint imponenda.

SVMMARIVM.

Pænæ debent eſſe congruæ delictis. 1.
Infligendæ, vt medicina. 2.
Quænam pænæ contra peccata ſuperbiæ infligenda. 3.
Quænam contra auaritiam. 4.
Quænam contra luxuriam. 5.
Quænam contra iram. 6.
Quænam contra gulam. 7.
Quænam contra inuidiam. 8.
Quænam contra accidiam. 9.

1 Pænæ debent conformari delictis.

QVamuis arbitrarium videatur Confeſſario pænitentibus tantas, ac tales ſatisfactiones iniungere, arbitrium tamen debet eſse regulatum, &, quantum fieri poteſt, conforme delictis aſſerente *Concil. Trident. d. ſeſs. 14. c. 8.* quod debeat eſſe iuxta qualitatem delictorum, quod non ſolum intelligendum eſt de quantitate ſatisfactionis, ſed etiam de qualitate.

Hinc, vt accomodam Confeſſarijs regulam ſtatuamus, omiſsis ijs, quæ ex antiquis canonibus pænitentialibus præſcripta erant contra delinquentes aduerſus præcepta Decalogi, & Sacramenta, quæ diſtinctè refert *Reginaldus lib. 7. poſt num.* 54. cum amplius ſecundùm rigorem, quo concipiuntur, non ſint in vſu teſte *D. Thoma in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3. quæſtiunc. 4. in corpore, & diſt. 20. q. 1. art. 2. ad primum*, placet

Digitized by Google

2 Infligendæ, vt medicinæ. modo afferere huiuſmodi pænas contra transgreſſores præceptorum Decalogi, & delinquentes in Sacramenta moderandas eſſe ſecundum arbitrium Sacerdotis Diuino inſtinctu regulatum; nam, vt rectè notat *D. Thomas loc. cit.* pænæ ſatisfactoriæ infligendæ ſunt, vt medicinæ, & ſicut medicinæ in arte determinatæ, non omnibus competunt, ſed variandæ ſunt ſecundum arbitrium Medici non propriam voluntatem ſequentis, ſed medicinę ſcientiam, ita pænæ ſatisfactoriæ in canone determinatæ non competunt omnibus, ſed variandæ ſunt ſecundum arbitrium Sacerdotis Diuino inſtinctu regulatum. Ità fermè ad verbum D. Thomas loc. cit.

Omiſſis igitur ijs, placet ſpecialitèr per peccata capitalia, quæ ſunt noxiæ radices, ex quibus cætera pullulant, percurrere, & remedia congrua, & apta, quibus eiſdem mederi poſſimus, aſſignare, qua in re ſequemur ductum *Gaſparis Loarte in inſtruct. confeſs. lib. ſecundo cap. 21., & ſeqq.*, vbi præclaras regulas ad ſingulas ſpecies huiuſmodi peccatorum capitalium accomodat, præſcribit cautelas, & remedia aſsignat, & proportionatas pænas congerit.

3 Quænam pænæ cõtra peccata ſuperbiæ imponédæ. Incipiendò igitur à primo capitali, quod eſt ſuperbia, radix omnium malorum, hæc curanda eſt contrario humilitatis remedio, nam, ſicuti, vt ait *D. Gregorius hom. 32. in Euangelia*, arte medicinæ calida frigidis, & frigida calidis curantur, ità Chriſtus Dominus Medicus animarum noſtrarum contraria oppoſuit medicamenta peccatis, vt elatis præciperet humilitatem. Igitur congruè Confeſſarius iuxtà artem ſpiritualis medicinæ aget, ſi poſtquam deformitatem huius criminis repugnantis legi Chriſti, qui ſe ipſum exinaniuit, & humiliauit vſque ad mortem crucis, oſtenderit, imponat pænas humilitatem redolentes, vt humi ſe proſternere, comitèr cum humilibus, & vilibus perſonis conuerſari, vilia miniſteria obire, humilibus indumentis ſe tegere, quandoque etiam inferioribus locum cedere. In hoc tamen cautè ſe gerere debet Confeſſarius in ordine ad diuerſas perſonarum conditiones, ſed vniuſcuiuſque, qualitatem metiendo humilitatis quidem penas iniungere, ſed vniuſcuiuſque ſtatui accomodas, nedum mederi curat plagæ, eam deteriorem conſtituat.

Auaritia, quæ eſt ſecundum peccatum capitale, curanda eſt operibus liberalitatis.
4 Quænam contra auaritiã. Hoc crimen non ſolum afficit diuites, qui opes ſuas immoderatè amant, & retinent, ſed etiam pauperes, qui nimia cupiditate, inordinatoque modo iiſdem inhiant acquirendis. Monendi ſunt pœnitentes de grauitate huius criminis, de damnis, quæ inferunt, de impedimentis, quæ opponunt æternæ ſaluti; poſtea coercendi pænis eleemoſinarum erogandarum, vel in pauperes, vel in vtilitatem Eccleſiarum, & locorum piorum, & ſi quid iniquè, & contra iuſtitiam acquiſierint, obligandi ſunt ad reſtitutionem. Si verò fuerint auari, ſed pauperes inhiantes inordinatè, & modo indebito ad diuitias acquirendas, imponi poterit, vt conſiderent Chriſtum nudum in cruce confixum, vt actus eliciant conformitatis ad Diuinum beneplacitum, vt conſiderent diuitias huius ſæculi tranſitorias eſſe &c.

Luxuria, cui, quanto natura procliuior eſt poſt lapſum primi parentis, tanto ſalubrioribus medicinis eſt occurrendum, eſt 5 Quænam contra luxuriam tertium ex capitalibus peccatum. Hoc præ cæteris Infernum replet habitatoribus, vtpotè quod à ſpirituali ſtatu dimouet, obtenebrat intellectum, & voluntatem deprauat, & trahit ad baratrum nequitiæ. Coercendi ſunt pænitentes ab hoc vitio meditatione præſentię Dei, & SS. Angelorum Cuſtodum, exhibita deformitate, quam animæ, & corpori ingerit; vlterius ſunt pænæ imponendæ, quæ carnem originem potiſsimam huius criminis macerent, cuiuſmodi ſunt ieiunia, corporis maceratio per flagella, & cilicia, abſtinentia à ſuperfluis in cibo, & potu, vitatio ſuſpectarum conuerſationum, fuga ab otio, peregrinationes, viſitationes Sacrorum Templorum cum aliqua corporis defatigatione, & ſimilia. Cautè tamen procedet Confeſſarius in ordine ad has pænas iniungendas attenta cuiuſcunque conditione, nam certè diuerſæ ex his pænis diuerſis ſunt imponendæ.

Ira, quæ manſuetudini aduerſatur, corripienda eſt per actus patientiæ, & 6 Quænam contra iram. manſuetudinis. Huius teſte *D. Thoma ſecunda ſecundæ q. 158. art. 7. in corpore*, ſex ſunt filiæ. Rixa, tumor mentis, contumelia, clamor, indignatio, & blaſphæmia. Congruum contra hanc remedium aſsignatur *ab eod. D. Thoma lect. 1. c. 3. ad Titum*, recognitio fragilitatis propriæ; cum etenim homo natus ſit ad labores, nutritus miſerijs, ſubiectus crebris viciſsitudinibus, & dum quotidiè viuit, quotidiè moritur, cogitans qualis ſit, & qualis erit, deprimet ſenſum, iram extinguet. Pænæ ad remouendos iracundos à tali labe erunt orationes pro ijs, quos offenderunt, eiſdem beneficia impartiantur, humiliationes ſui ipſius, abſtinentia potiſsimum à vino, qui calorem excitat ad iracundiam, & his ſimilia.

7 Quænam contra gulam. Gula, quæ prout peccaminoſa eſt, ſecundum *D. Thomam ſecunda ſecundæ q. 1. art. 1.*

Digitized by Google

art. 1. *ad ſecundum*, non conſiſtit in ſubſtantia cibi, ſed in concupiſcentia non regulata ratione, quatenus ob eandem concupiſcentiam cibi delectabilis quis ſcientèr excedit menſuram in edendo. Connumeratur hæc inter peccata capitalia, non quia ex genere ſuo ſit peccatum læthale, vt tradit *D. Thomas ſecunda ſecundæ q.*154. *art.*2. *ad ſextum, & Silueſter verb. Gula q.*1., ſed, quia ex ipſa tanquam ex capite pullulant plura alia vitia; in pluribus tamen caſibus, quos enumerat *Ghetius in theſauro animæ verb. Gula n.* 5. *in explicatione litteræ*, contrahitur culpa læthalis. Medendum eſt huic vitio ieiunijs, abſtinentia à cibis voluptuoſis, commixtionibus in cibis rerum, quæ amaritudinem redoleant, & ſimilibus.

Inuidia, quæ ex genere ſuo ſecundum
8 *D. Thomam ſecunda ſecundæ q.* 36. *art.* 3. *in*
Quænam *corpore, & q.* 10. *de malo art.* 2. *in corpore*,
contra eſt peccatum læthale, punienda, & com-
inuidiã. primenda eſt actibus amoris, & beneuolentiæ erga perſonam, quæ eſt obiectum, ſeu terminus inuidiæ, & obſequijs, quibus eius dignitatem veneretur, ſubmiſſionibus, quibus eius præſtantia recognoſcatur, & meritum ad bona, proptèr quæ aduerſus ipſum inuidiam concepit.

Accidia, quæ ex *D. Thoma prima part. q.*63. *art.* 2. *ad ſecundum, & ſecunda ſecundæ q.*54. *art.* 2. *ad primum, & in* 2. *ſent. diſtinct.* 42. *q.* 2. *art.* 3. *in corpore*, eſt quædam triſtitia, qua homo redditur tardus ad ſpiri-
9 tuales actus proptèr corporalem laborem,
Quænam computatur etiam inter capitalia delicta,
contra cuius filias ſex ex D. Gregorio enumerat
accidiã. idem *D. Thomas ſecundæ ſecundæ q.* 35. *art.* 4. *ad ſecundum*, nempè malitiam, rancorem, puſillanimitatem, deſperationem, torporem, & euagationem mentis. Eſt ex genere ſuo peccatum læthale. Corripiendum eſt hoc vitium, & primò vigilijs, & ieiunijs, cum etenim ſomnus, & immoderati cibi præbeant fomitem huic vitio, per contrarios actus eſt compeſcendum; ſecundò crebris orationibus, per quas ſpiritus excitatur; Tertiò meditatione incertitudinis vitæ, quæ data eſt ad rectè agendum, vt pænitens vigilet, ne inopinato fato corripiatur.

Hæc leuitèr attigiſſe ſufficiat, quæ, quamuis valdè conferant ad finem, quo ſatisfactiones pænitentibus iniunguntur, non tamen ita neceſſariæ ſunt, vt Confeſſarius ita coarctetur ad illas iniungendas, vt nequeat variare, & alias imponere.

ARTICVLVS X.

An opus à Confeſſario iniunctum in ſatisfactionem exercitum ſine intentione ſatisfaciendi verè ſit ſatisfactorium.

SVMMARIVM.

Adimplens opus iniunctum nil cogitans de ſatisfactione illam tamen non excludens ſatisfacit. 1.
Sufficit habitualis intentio. 2.
Ad ſatisfaciendum alijs præceptis ſufficit habitualis. 3.
Adimplens cum intentione poſitiua non ſatisfaciendi non ſatisfacit. 4.
Non ſtat ſatisfactio cum intentione poſitiua non ſatisfaciendi. 5.
Non ſufficit intentio imponentis talem pœnam. 6.
Argumentum deductum à ſatisfactione adimpleta cum fine læthalitèr malo nihil euincit. 7.
Pænitentia adimpleta cum expreſſa intentione non ſatisfaciendi, an ſit repetenda. 8.
Sententia Suarez ſub diſtinctione. 9.
Reijcitur eadem diſtinctio. 10.
Probabilius eſt repetenda. 11.

TItulus ſecundũ duplicem ſenſum poteſt examinari; primò, quatenus pænitens adimplet opus à Confeſſario præceptum nihil cogitans de ſatisfactione, non tamen excludens intentionem ſatisfaciendi; Secundò, quatenus adimplet illud opus cum poſitiua, & expreſſa intentione non ſatisfaciendi.

Concluſio I. Adimplens opus iniun-
ctum nihil cogitans pro tunc de ſatisfac- 1
tione, non tamen excludens intentionem Non re-
ſatisfaciendi verè ſatisfacit. *Sanchez lib.* 1. quiritur
in Decal. c. 13. *n.* 17., *Lugus diſp.* 25. *ſect.* 3. poſitiua
num. 34., *Arriaga diſp.* 47. *ſect.* 3. *num.* 35., intentio
Madernus tract. 4. *de virt., & Sacram. pænit.* ſatisfacië-
q. 5. *art.* 1. *num.* 20. di.

Ratio ex eo deducitur primò, quod eo ipſo, quo pænitens acceptauit ſatisfactionem ſibi à Confeſſario iniunctam, nec talem acceptationem poſitiuè retractauit, intelligitur in eadem ſaltem habitualitèr perſeuerare; ad ſatisfaciendum autem ſufficit habitualis intentio, ergo non eſt, cur
non debeat dici ſatisfacere. Quod autem 2
ſufficiat habitualis intentio ex eo euinci- Sufficit
tur, quod hæc etiam nemine diſcrepante habitua-
ſufficiat ad validè, & licitè recipienda Sa- lis.
cramenta; nec obſtare poteſt, ſi dicatur in receptione Sacramentorum recipientem merè paſſiuè ſe habere; ſatisfacien-

tem

tem verò pro peccatis, actiuè; ad agendum autem non ſufficit intentio merè habitualis, licèt ſufficiat ad patiendum; Non, inquam, obſtare poteſt, quia licet ſatisfactio conſiſtat in actione, effectus tamen conſiſtit in paſſione, & ſicuti in ſuſceptione Sacramentorum pleraque fiunt, quia tamen effectus paſſiuè recipitur, ſufficit intentio habitualis, ita ſufficit eadem intentio habitualis ad recipiendum effectum ſatisfactionis, quamuis ipſa ſatisfactio in actione conſiſtat.

3 Ad ſatisfaciendũ alijs præceptis ſufficit habitualis.

Ratio ſecundò deducitur ex eo, quod ad ſatisfaciendum alijs præceptis non requiritur, niſi ad ſummum intentio habitualis, vt videre eſt in auditione ſacri in die feſto, prout videtur colligi ex *D. Thoma ſecunda ſecundæ q. 104. art. 3. ad ſecundum, Henriquez c. 25. n. 6., Silueſtro verb. Hora n. 14, Filliutio tract. 5. c. 7. q. 7.* vbi dicunt ad ſatisfaciendum oneri auditionis ſacri in die feſto, non requiri intentionem eidem ſatisfaciendi, ergo, neque ad ſatisfaciendum oneri pænitentiæ a Confeſſario iniunctæ requiritur alia intentio ab habituali.

4 Adimplẽs cum intentione poſitiua non ſatisfaciendi non ſatisfacit.

Concluſio II. Pænitens adimplendo onus ſibi à Confeſſario iniunctum non ſatisfacit, ſi poſitiuè, & expreſſe excludat intentionem ſatisfaciendi. *Azorius prima part. lib. 7. c. 2. q. 6., Suarez tom. 3. in tertiam partem D. Thomæ diſp. 88. ſect. 3., Fagundez lib. 2. de primo præcepto Eccleſiæ c. 7. num. 27., Mendus in ſua ſtatera benig. opin. diſcept. 10. ad Sacram. pænit. q. 4. num. 89,* qui, quamuis aſſerat contrariam ſententiam non eſſe improbabilem, dicit tamen hanc eſſe probabiliorem, tutiorem, & conſulendam.

5 Non ſtat ſatisfactio cum voluntate expreſſa nõ ſatiſfaciẽdi.

Probatur, ſatisfactio actualis operis à Confeſſario præcepti eſt formalis actus obedientiæ virtute clauium, ſed opus exercitum cum expreſſa illa intentione non ſatisfaciendi præcepto, non poteſt eſſe formalis actus obedientiæ, ergo, cum expreſſa illa intentione non poteſt eſſe vera, & realis ſatisfactio. Minor probatur, quia expreſſa intentio non ſatisfaciendi eſt intentio non obediendi præcepto per illum actum; implicat autem, quod ſit formalis obedientia ſine voluntate obediendi, quinimmò cum expreſſa voluntate non obediendi.

Dices primò, Confeſſarium non præcipere intentionem, ſed opus, ergo per ſolam operis executionem ſatisfacit ipſius præcepto, quamuis non interueniat intentio ſatisfaciendi, quinimmò eius oppoſita. Sed contra, quia Confeſſarius præcipit opus, prout eſt formale obiectum obedientiæ clauium, ad cuius rationem requiritur ſaltem habitualis intentio ſatisfaciendi, ſeu negatio expreſsæ voluntatis non ſatisfaciendi, & ſic, dum Confeſſarius præcipit opus, præcipit etiam indirectè intentionem ſaltem habitualem obediendi, ſeu negationem voluntatis non obediendi, ſine qua non eſſet actus obedientiæ; vnde ille, qui adimpleret tale opus cum expreſſa intentione non ſatisfaciendi, ſeu non obediendi, exerceret illud opus, non vt præceptum, & virtute clauium; ſed ex propria voluntate, ſub qua ratione non eſt ſatisfactio Sacramentalis.

6 Nõ ſufficit intentio imponentis talem pęnam.

Dices ſecundò, opus pro ſatisfactione impoſitum non induit rationem Sacramentalis ſatisfactionis, nec remittit pænam temporalem ex opere operato per intentionem operantis, ſed per voluntatem Sacerdotis præcipientis, ergo, dummodo fiat tale opus, ſatisfactio adimpletur, cum perſeueret intentio præcipientis. Sed contra, quia, cum ſatisfactio, vt Sacramentalis ſit actus formalis obedientiæ clauium, licet imperatiuè ſit à Sacerdote præcipiente, executiuè tamen eſt à pænitente exequente, non quomodocunque, ſed, vt opus præceptum virtute clauium; vnde obedientia formalitèr ſumpta duo dicit eſſentialitèr, voluntatem ſcilicet præcipientis, & ſubiectionem obtemperantis voluntariè, prout ab illa dependentem; non eſt autem dependens voluntariè, quotieſcunque eſt cum expreſsa intentione non obtemperandi.

7 Argumẽtum à ſatiſfactione adimpleta cũ fine grauitèr malo nil euincit.

Dices tertiò, ex ſententia grauium DD. ſufficientèr adimpleatur ſatisfactio Sacramentalis, etiam ſi opus præceptum fiat per actum lęthalitèr prauum, ergo, etiam ſufficientèr adimplebitur, ſi fiat cum expreſsa intentione non ſatisfaciendi. Sed contra; falſum in primis eſt aſſumptum per ea, quę in pręcedentibus tradidimus *ſub hac eadem quæſtione art. 6. verſ. ego autem*. Dato deinde, ſed non conceſſo aſſumpto, non rectè ab illo deducitur conſequentia, nam ſtante adhuc illo prauo fine ſubſiſtit actus obedientię formalitèr, cum fiat ex motiuo ſaltem implicito pręcepti à Confeſſario impoſiti, quamuis illi adnectatur malitia praui finis, quę tamen non extrahit actum à formali ratione obedientię; ſtante autem expreſsa intentione non ſatisfaciendi formalis ratio obedientię non ſubſiſtit.

8 An pęna adimpleta cũ animo non ſatisfaciendi ſit repetenda.

Dices quartò, ex hac noſtra ſententia ſequi, quod ſemel adimpleta pęnitentia impoſita à Confeſſario cum expreſsa illa intentione non ſatisfaciendi ipſius pręcepto, teneretur adhuc pęnitens ad integritatem confeſſionis iterum adimplere, quod non videtur dicendum. Sed contra; ad hanc inſtantiam *Suarez tom. 3. in tertiam partem diſp. 88. ſect. 3.* reſpondet cum diſtin-

ſtin-

Digitized by Google

ſtinctione, vel enim pęnitens poſita illa intentione illam retractat tempore opportuno, quod aliqui remittunt iudicio prudentis, & cordati viri, vel tempore opportuno non retractat; ſi primum; aſſerit ſatisfactionem non eſſe ex neceſſitate repetendam, eo quia per illam voluntatem, ſeu intentionem contrariam quoad moralem, & humanum modum externum non extrahitur actus à ratione ſatisfactionis, ſed ſolum tollitur formalis ratio obedientię, quę ponitur per actum ſubſequentem, quo retractatur prior voluntas; Si ſecundum, aſſerit quidem repetendam, eo quia deficiat ratio obedientię ratione illius intentionis contrarię, nec ponitur per ſubſequentem actum retractantem, eo quia proptèr diſcontinuationem temporis non poteſt cum illo actu operis adimpleti coniungi.

9 Sententia Suarez ſub diſtinctione.

Sed facilè non poſſum acquieſcere in hoc Suarez, eo quia non apparet, quomodo actus pręteritus, qui eſt elicitus ſine formali ratione obedientiæ, poſſit fieri actus obedientiæ per ſubſequentem intentionem, cum actus præteritus totum ſuum effectum ſortiatur ex vi intentionis, qua executioni mandatur. Quod, ſi dicat Suarez, ſatisfactionem adimpletam exiſtente obice ſortiri ſuum effectum per ea, quę infrà etiam nos trademus, per actum ſubſequentem, quo remouetur obex, adeoque poſſe etiam ſatisfactionem adimpletam cum expreſſa illa intentione non ſatisfaciendi ſuum ſortiri effectum per intentionem ſubſequentem, per quam retractatur illa prior intentio; ſtatim impugnabitur, nam diſpar omnino eſt ratio, eo quia ſatisfactio poſita exiſtente obice adhuc eſt Sacramentalis virtute clauium, & ex opere operato cauſans, quę propterea poteſt remanere quoad effectum ſuſpenſa, & operari poſt in virtute Chriſti, quæ ſemper remanet, vnde actus, per quem remouetur obex, non eſt propriè operatiuus talis effectus, ſed tantum conditio remouens prohibens; ſatisfactio autem poſita cum illa intentione expreſſa non ſatisfaciendi non eſt Sacramentalis, nec virtute clauium, nec ex opere operato agit, vnde non eſt, cur per ſubſequentem intentionem poſſit reduci ad effectum producendum, quem in ſe non continet.

10 Reijcitur eadē diſtinctio.

Quamobrem ad inſtantiam dico, probabilius pænitentem, qui opus iniunctum adimpleuit cum expreſſa, & poſitiua intentione non ſatisfaciendi, teneri opus illud repetere, cum opus iam exercitum nullius roboris ſit, & talitèr, ac, ſi non eſſet poſitum in ordine ad Sacramentalem effectum producendum.

11 Probabilius eſt repetenda.

ARTICVLVS XI.

An ſatisfactio adimpleta per pænitentem in peccato mortali proſit, & quomodo pænitenti.

SVMMARIVM.

Synopſis examinandorum ſub hoc titulo. 1.
Pænitentia exercita in peccato læthali eſt ſatisfactoria. 2.
Non valet argumentum deductum à ſatisfactione exercita per actum mortalitèr peccaminoſum. 3.
Sententia docens pænitentiam exercitam in peccato læthali inducere grauem noxam. 4.
Probabilius non inducit. 5.
Sententia docens immediatè producere ſuum effectum. 6.
Non producit, niſi remoto obice. 7.
Sententia docens remoto obice producere ſuum effectum, quando ipſa pænitentia relinquit poſt ſe aliquem effectum, ſecus quando illum non relinquit. 8.
Remoto obice abſolutè producit ſuum effectum. 9.
Soluitur inſtantia oppoſita. 10.
Eliditur diſtinctio Paludani. 11.

SVb hoc titulo plura venient examinanda obſeruatione digna. Primum erit, an opus in ſatisfactionem iniunctum exercitum in ſtatu talis peccati læthalis verè ſit ſatisfactorium, & intelligatur pęnitens oneri ſibi impoſito ſatisfeciſſe. Secundum, an ſatisfactio pro illo ſtatu poſita inducat aliquam culpam, & quamnam. Tertium, an tunc, quando eſt poſita, immediatè ſortiatur ſuum effectum, ad quem eſt ordinata. Quartum, an ſaltem producat ſuum effectum, quando remouetur obex, & quomodo. Singula expendamus.

1 Rationes dubitandi circa hunc titulum.

In ordine ad primum videtur aliquid negotij faceſſere id, quod in pręcedentibus dicebamus, ſatisfactionem ſcilicet exercitam per actum, qui ratione finis eſt lęthalitèr peccaminoſus, non eſſe ſubſiſtentem, nec validam, ex quo congruentèr videtur inferri, nec eſſe ſubſiſtentem, nec validam, quando exercita eſt in peccato lęthali, cum ratio peccati in vtroque caſu videatur obeſſe effectui principali eiuſdem ſatisfactionis. Nihilominus ſentiendum eſt, pęnitentem per ſatisfactionem à Confeſſario impoſitam exercitam in peccato lęthali ſatisfacere pręcepto eiuſdem Confeſſarij, nec teneri ipſam iterum adimplere, cum conſtitutus fuerit in ſtatu gratię *Alenſis in 4. q. 84. memb. 1., Nauarrus in c. 1. princip. n. 45. diſt. 6. de pænit., & in man. c. 3. n. 7., Suarez diſp. 38. ſect. 8., Henriquez lib. 5.*

2 Pœnitentia exercita in peccato læthali ſatiſfacit.

lib.5. c.20. n.6., *Coninchus diſp.* 10. *dub.*11., *Laiman lib.* 5. *tract.* 4. *c.* 25. *n.* 15. Ratio ex eo deducitur, quod pænitens facit, quod ſibi per præceptum impoſitum eſt, nec peccatum præexiſtens, licet pro tunc demat efficaciam in ordine ad effectum conſequendum, inualidat ipſam ſatisfactionem, eo modo, quo in cæteris omnibus præceptis iuris poſitiui peccatum ipſum non tollit, quod, ſi opera præcepta adimpleantur, illis ſatisfiat, ſic qui in die feſto audit ſacrum exiſtens in peccato, vel ieiunat in die ad ieiunium deſtinato, verè ſatisfacit vtrique præcepto, quamuis tunc fortè effectum gratiæ non conſequatur; Nec obſtant, quæ ex aduerſo afferebantur; quandoquidem aliud eſt adimplere opus per actum in ſe ipſo læthalitèr peccaminoſum, aliud illud exercere, dum exercens eſt in peccato læthali; primum dicit, quod ſatisfactio fieret per actum mortalitèr peccaminoſum, quod eſſe non poteſt, quia ille actus potius nouam pænam mereretur, quam remiſſionem antiquæ; ſecundum dicit ſolum, quod ſubiectum ſit infectum labe læthali, cæterum opus ſatisfactionis eſt ſecundum ſe moralitèr bonum, & pænale, & in tantum tunc non conſequitur effectum, in quantum eſt obex, non in quantum in ſe non ſit ſatisfactorium.

3 Non valet argumentum à ſatisfactione exercita per actũ læthalitèr peccaminoſum.

In ordine ad ſecundum, difficultas videtur in eo conſiſtere, quod recipere, & efficere Sacramenta in peccato læthali eſt ex genere ſuo læthale, quia ſancta non ſanctè, ſed indignè tractantur; cum autem ſatisfactio Sacramentalis ex ſuperius dictis, & ex *Concil. Trident. ſeſs.* 14. *c.* 3. ſit pars Sacramenti pænitentiæ, regenda eſt ad normam Sacramenti, & propterea, ſi fiat in ſtatu peccati læthalis, noxam infert, propter quam rationem *Suarez diſp.* 38. *ſect.* 8. *n.* 7., *Laiman lib.* 5. *tract.* 4. *c.* 25. *n.* 15. *verſ. ex quo ſequitur*, ſentiunt eſſe irreuerentiam, ſi quis pænitentiam impleat in ſtatu peccati læthalis addentes rationem, quia Sacramenti alteram partem indignè ſuſcipit, & ponit obicem ad conſequendum effectum. Sed in hoc mitius ego procederem conſiderata conditione ſatisfactionis, in qua duas quodamodo qualitates agnoſco, alteram in ſuſcepto onere eiuſdem, alteram in executione, ſeu adimplemento. Prima videtur pertinere ad integritatem magis præcipuè, ſecunda ad integritatem minus præcipuè, & quaſi ſecundariò; & licet vtraque dicatur pars integralis Sacramenti, quia tamen iam Sacramentum in ſua ſubſtantia intelligitur conſummatum per confeſſionem Sacramentalem, & per impoſitionem, & acceptationem ſatisfactionis accedente Sacerdotali abſolutione, ideo quantumuis poſtea eadem ſatisfactio adimpleatur in peccato mortali, non videtur irrogari irreuerentia Sacramento, cum amplius non exiſtat.

4 Exercita in læthali ſecundũ aliquos inducit grauem noxam.

5 Probabilius non inducit.

In ordine ad tertium *Vaſquez quæſt.* 94. *art.* 2. *n.* 11., *& ſeqq.* aſſerit, Sacramentalem ſatisfactionem exercitam ab exiſtente in læthali non differre productionem ſui effectus, nempè remiſſionis pænæ temporalis, quouſque obex peccati læthalis remoueatur, ſed immediatè ipſum producere poſt implementum ſatisfactionis à Confeſſario impoſitæ, cuius ratio ea eſt, quia læthale eſt quidem obex ad remiſſionem culpæ, non autem ad remiſſionem pænæ temporalis. Sed abſolutè ſentiendum eſt, non ſortiri ſuum effectum perſeuerante obice peccati læthalis. *Alenſis in* 4. *q.* 84. *memb.* 1., *Henriquez lib.* 5. *c.* 20. *n.* 7., & alij citati in reſolutione primi dubij. Ratio ex eo deducitur, quod effectus primarius ſatisfactionis Sacramentalis eſt remiſſio pænæ temporalis per ea, quæ ſparſim ſupra diximus, ſed exiſtens in peccato læthali pro eo tempore, quo in eodem exiſtit, non poteſt mereri talem remiſſionem; qui enim dignus eſt pænæ æternæ, in eo ſtatu, quo illa dignus eſt, non eſt dignus, vt obtineat remiſſionem temporalis, ergo &c. Neque obſtant ea, quæ ex Vaſquez afferebantur, quandoquidem, licet peccatum læthale ſit directè obex ad remiſſionem culpæ, eſt tamen indirectè ſaltem obex ad remiſſionem pænæ temporalis, cum pro eo ſtatu, quo quis meretur æternam, non ſit dignus temporali remiſſione, & ſicuti ratione inimicitiæ, quam habet cum Deo, à quo eſt auerſus ratione peccati, meretur amiſſionem cuiuſcunque boni temporalis, ità non videtur pro eo ſtatu poſſe mereri remiſſionem pænæ temporalis, quæ eſt aliquod bonum temporale.

6 Sentẽtia docens immediatè producere ſuum effectum.

7 Non producit, niſi remoto obice.

In ordine ad quartum *Paludanus in* 4. *diſt.* 19. *q.* 1. *art.* 3., & cum eo *Silueſter verb. ſatisfactio q.* 7. docet implementum pænę à Confeſſario iniunctę operari ſuum effectum adueniente charitate, ſeu remoto obice, quando eadem pęna adimpleta in peccato relinquit aliquid, quod remaneat adueniente eadem charitate, vt euenit in ieiunio, & macerationibus, quę relinquunt corporis debilitatem, non ſic, quando pęna iniuncta nullum opus relinquit, vt euenit in orationibus, nonnulliſque alijs pijs operibus. Nihilominus abſolutè ſentiendum eſt, adueniente charitate, ſeu remoto obice in quocunque genere ſit, producere ſuum effectum remiſſionis pęnæ. *Suarez diſp.* 38. *ſect.* 8. *n.* 5., *Zerola c.* 25. *q.* 18., *Reginaldus lib.* 7. *n.* 9., *&* 10., *&* 84., *Rodri-*

8 Sentẽtia Paludani ſub diſtinctione.

9 Remoto obice abſolutè producit ſuum effectum.

driquez in ſumma c. 56. n. 10., Henriquez c. 20. n. 7., Bonacina de Sacram. pœnit. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 4. n. 17., & alij magis communitèr contra *Sotum in 4. diſt. 19. q. 1. art. 5., Valentiam tom. 4. diſp. 7. q. 14. punct. 3. verſ. mihi tamen*. Ratio eſt, quia ſatisfactio iniuncta à Confeſſario virtute clauium, vt definitur à *Concil. Trid. ſeſſ. 14. c. 3.* Rationes pro aſſerto. eſt pars Sacramenti pænitentiæ, & confert ad perfectam peccatorum remiſſionem in ordine ad pęnam temporalem pro eiſdem debitam, ſed Sacramenta, quę ſuum producunt effectum ex opere operato, ſi illud non obtinent extante obice, poſtea obtinent eodem obice remoto per ea, quę docuimus in quæſtionibus de Sacram. in genere, ergo hoc idem dicendum eſt de Sacramentali ſatisfactione, quæ, vt pars Sacramenti operatur virtute clauium. Confirmatur, quia, vt pars Sacramenti debet aliquid operari ex opere operato, nõ operatur autem gratiam remiſſiuam culpę, ergo ex opere operato debet operari remiſſionem pænæ; quod autem operatur ex opere operato, ſi non obtinet effectum exiſtente culpa læthali, obtinet eadem remota.

10 Soluitur Inſtantia oppoſita. Neque dicas ex ſuperius dictis, ſi pænitens adimpleat opus in ſatisfactionem iniunctum exiſtens in peccato læthali non committit nouam culpam, non obſtante, quod adimpletio eiuſdem ſatisfactionis ſit pars integralis Sacramenti, ergo, etiam ſi pænitens adimpleat opus iniunctum exiſtens in læthali non conſequetur effectum remiſſionis pænæ remoto eodem læthali; quandoquidem ea, quæ cauſant ſuos effectus ex opere operato, habent quodamodo rationem, & vim Sacramenti; conficere verò, & recipere Sacramenta in peccato lęthali, eſt læthale; ſi ergo adimplens pænitentiam in peccato læthali non committit peccatum læthale, neque videtur facere contra reuerentiam Sacramenti, ideoque ipſam ſatisfactionem non cauſare effectum ex opere operato; Contra enim impugnaberis, quia aliud eſt, quod ſatisfactio cauſet effectum ex opere operato virtute clauium, tanquam pars integralis Sacramenti, aliud, quod ſit talis naturæ, vt executio eiuſdem facta in peccato læthali vtpotè facta contra partem integralem Sacramenti inducat culpam læthalem; pars etenim integralis operatur ſecundum virtutem, quam habet à Sacramento, non tamen habet omnes prærogatiuas, & qualitates Sacramenti, adeo vt talis reuerentia ipſi debeatur, ac Sacramento ſecundum ſubſtantiam perfecto, potiſsimum cum non ſit in ordine ad gratiam acquirendam, ſed ſolum ad remiſsionem pænæ temporalis, & in executione ſit ſeparata à Sacramenti ſubſtantia. Deinde Sacramentum pænitentiæ non requirit ſanctitatem in ſuſcipiente. *Reginaldus lib. 7. num. 10.*

Nec attendenda eſt limitatio, quam ponunt *Paludanus*, & *Silueſter*, quando 11 Eluditur diſtinctio Paludani. ſcilicet ex opere adimpleto remanet aliquis effectus, etiam adueniente charitate, ſecus quando nullus remanet effectus; Non, inquam, attendenda eſt, quia ſatisfactio non operatur virtute illius effectus, ſed in virtute Chriſti Domini, quæ ſemper perſeuerat, nec dependet ab illo effectu, ſiue igitur ille effectus permaneat, ſiue non permaneat, ſatisfactio ſemper ſuum effectum ſortietur, quia permanet virtus Chriſti, per quam operatur. Deinde, ſi quis adimpleta pænitentia diù perſeuераret in peccato, non obtineret effectum remiſsionis pænæ, eo quia ille effectus deſineret, & ſic poſtea adueniente charitate non operaretur.

ARTICVLVS XII.

An pænitentia adimpleta ante abſolutionem immediatè conſequatur remiſsionem pænæ temporalis.

SVMMARIVM.

Ex cauſa poteſt Confeſſarius compellere pænitentem ad ſatisfactionem ante abſolutionem. 1.

Non conſequeretur tamen effectum ante eandem abſolutionem. 2.

Vim accipit ab eadem abſolutione. 3.

Non remittitur pæna integra manente culpa. 4

QVamuis *Suarez diſp. 38. ſect. 7. n. 7., Reginaldus lib. 7. num. 83., Filliutius tract. 8. c. 2. q. 9. num. 56., Bonacina de pænit. Sacrament. diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 20.* ſtatuant per ſe loquendo 1 Poteſt compelli ad ſatisfactionẽ ante abſolutionem. non poſſe Confeſſarium compellere pænitentem ad adimplendam ſatisfactionem, quando iniuncta eſt in vindictam criminum, aſſerunt tamen poſſe compellere, quando adeſt iuſta cauſa ſuſpicandi, quod non ſit illam obtenta abſolutione adimpleturus, vt quando conſtat crebrò alias pænitentias non impleuiſſe, & item, quando ſatisfactionem iniungit, vt medicinalem. Suppoſito iam, quod ex prædictis cauſis obligauerit ad iniunctam ſatisfactionem adimplendam ante abſolutionem, & pænitens verè ante illam adimpleuerit, conſurgit modo ratio dubitandi, an immediatè ipſa ſatisfactio ſic adimpleta obtineat remiſsionem pænæ temporalis, an verò

Digitized by Google

ſolummodo poſt obtentam abſolutionem.

Sentiendum eſt, non conſequi talem effectum, niſi poſt obtentam abſolutionem *Suarez d. diſp. 38. ſect. 2. num. 5., Bonacina loc. cit. num. 21.* Rationes plures huius aſſerti deduco. Prima eſt, quia ſatisfactio Sacramentalis totam vim accipit à virtute Sacramenti, ſed Sacramentum non eſt ante abſolutionem Sacerdotalem, ergo ante illam ſatisfactio non habet vim producendi ſuum effectum ex opere operato. Quod, ſi hinc inferas, ergo, tunc quando adimpleta eſt ante abſolutionem non poteſt eſſe ſatisfactio, vt Sacramentalis, cum tunc non habeat vim à Sacramento nondum perfecto per abſolutionẽ Sacramentalem, quæ tanquam forma habet Sacramentum vltimo conſtituere, & perficere, ergo ex opere operato non habebit cauſare remiſsionem pænæ temporalis; contra enim impugnaberis, quia, cum talis ſatisfactio impoſita ſit virtute clauium, & in ordine ad abſolutionem obtinendam, & mediet inter confeſsionem, & abſolutionem, quæ ſunt partes eſſentiales eiuſdem Sacramenti, complementum in eſſe Sacramentali accipit ab abſolutione ſubſequente. Cæterum, ſi vim aliquam haberet hęc conſecutio, dici etiam poſſet, quod ipſa confeſsio non haberet vim Sacramentalis confeſsionis, cum Sacramentum non perficiatur, niſi in ipſa abſolutiome. Hinc fit

2 Non cõſequeretur tamẽ effectum ante abſolutionem.

3 Vim accipit ab eadem abſolutione.

Secunda ratio; atritio, & confeſsio Sacramentalis, quæ ſunt partes eſſentiales huius Sacramenti, non producunt ſuum effectum gratiæ remiſsiuæ peccatorum ante Sacerdotalem abſolutionem, ergo, nec ſatisfactio, quæ eſt ſolummodo pars integralis conſequetur ſuum effectum remiſsionis pænæ temporalis ante eandem abſolutionem; ſi enim, quod principale eſt, non obtinet ſuum effectum, multo minus obtinere valet id, quod eſt minus principale, cum vtrumque dependeat ab eadem abſolutione tanquam ab vltimo conſtitutiuo.

Tertia eſt, quia non remittitur pæna integra remanente culpa, cum hæc ſit radix, & fundamentum illius, & permanente inimicitia cum Deo ratione culpæ adhuc inexiſtentis, non poteſt conſiderari effectus aliquis amicitiæ in remiſsione pænæ temporalis, ſed ante abſolutionem Sacramentalem adhuc remanet culpa, reatus pænæ eternæ, & inimicitia cum Deo, ergo non poteſt intelligi remiſsio pænæ temporalis, ergo tunc tantum intelligetur facta talis remiſsio, quando erit poſita abſolutio.

4 Remanẽte culpa non remittitur pæna.

ARTICVLVS XIII.

An pænitens poſsit ſua priuata auctoritate commutare pænitentiam ſibi à Confeſſario iniunctam in æquale, vel melius.

SVMMARIVM.

Non poteſt pænitens ex ſe pænitentiam à Confeſſario iniunctam commutare in æquale, vel melius. 1.

Non eſſet Sacramentalis, & virtute clauium. 2.

Non valet in hoc regula ſubrogatorum. 3.

Nec currit paritas de pænitentia lata ſub disiuncto. 4.

Sententia aſſerens, nec ſatisfacere, etiam ſi poſtea illa pænitentia commutata approbaretur à Confeſſario. 5.

Si adhuc moralitèr perſeueraret primum iudicium, probabilitèr ſatisfaceret. 6.

Pro quonam tempore intelligatur idem iudicium moralitèr perſeuerare. 7.

Non poteſt quis propria auctoritate præcepta Eccleſiæ in æquale, vel melius commutare. 8.

Non currit paritas de commutatione voti. 9.

Longè maioris efficaciæ eſt impoſita à Confeſſario, quam aſſumpta liberè à pænitente. 10.

Conclusio. Non poteſt pænitens pænitentiam ſibi à Confeſſario iniunctam propria auctoritate in æquale, vel melius commutare *Reginaldus lib. 7. n. 85., Coninchus diſp. 10. de pænit. dub. 12., Molfeſius tract. 7. c. 25. n. 61., Henriquez c. 20. num. 5.* 1 Non poteſt commutare in æquale, vel melius.

Ratio prima eſt, quia ex ſæpius repetitis ſatisfactio eſt pars integralis Sacramenti, & effectum remiſsionis temporalis pænæ producit virtute clauium ex opere operato, ſed, vt ſit talis debet eſſe iniuncta à Sacerdote, vt miniſtro Chriſto Domini habente vim clauium in eodem Sacramento, ergo non poteſt eſſe ſpontaneè electa ab ipſo pænitente, cum ipſe non habeat vim clauium, nec poſsit eſſe Iudex in cauſa propria. 2 Sic mutata non eſſet Sacramentalis.

Dices primò, non eligi ſimplicitèr talem ſatisfactionem à pænitente ex ſuo arbitrio, ſed cohærentèr ad illam impoſitam à Confeſſario, cum ab illa accipiat menſuram, & ſubrogetur loco ipſius; ſubrogatum autem videtur induere conditiones eius, cui ſubrogatur, nec in hoc preſumitur diſcors voluntas eiuſdem Confeſſarij, qui conſiderata æqualitate, vel etiam maioritate conſentiret, ſi de illa commutatione interrogaretur. Sed contrà, 3 Non valet in hoc regula ſubrogatorum.

trà, quià ex eo, quod commutetur in æqualem, non tollitur, quin illa, in quam ſit commutatiò, non ſit diuerſa ab impoſita, & verè electa ab ipſo pænitente, per quem ex propria voluntate fuit commutata; nec ſuffragari poteſt ratio ſubrogationis, quandoquidem in ſubrogato non adſunt illæ qualitates, quæ inſunt ei, cui ſubrogatur, nam in hoc eſt qualitas Sacramentalis ſatisfactionis virtute clauium, non ſic in illo, cum pænitens ipſe, cui non ineſt poteſtas clauium, non poſſit in opere à ſe electo transfundere illam qualitatem eſſe Sacramentalis.

4 Nec currit paritas de pœnitentia ſub diſiuncto.

Dices ſecundò, ſi Confeſſarius imponeret pænitenti ſatisfactionem ſub diſiuncto, ſeu alternatiuam, ſcilicet vnam, vel alteram, vnam pænitens ex illis eligendo, quam maluerit, & adimplendo verè ſatisfaceret, ergo per electionem factam à pænitente non extrahitur ſatisfactio à ratione veræ ſatisfactionis, ergo, etiam ſi loco impoſitæ à Confeſſario æqualem, vel maiorem eligat, eamque adimpleat, intelligitur verè ſatisfeciſſe. Sed contrà; admiſſo antecedente cum prima conſequentia, neganda eſt ſecunda. Ratio diuerſitatis in eo conſiſtit, quod in illa alternatiua impoſitione; quæcunque ex illis eligatur, intelligitur impoſita à Confeſſario, & electa non accipit rationem Sacramentalis ſatisfactionis ab electione pænitentis, ſed ab impoſitione Confeſſarij habentis poteſtatem clauium; in commutatione autem facta per pænitentem propria auctoritate ſatisfactio commutata non poteſt accipere rationem Sacramentalis, cum non ſit impoſita à Confeſſario, ſed ſimpliciter electa independentèr ab illo per pænitentem, qui non habet vſum clauium.

Sed quid erit dicendum, ſi pænitens acceptata ſatisfactione ſibi in Sacramentali confeſſione impoſita per Confeſſarium illam commutaret in æqualem, vel maiorem, & approbationem illius commutationis reciperet ab eodem Confeſſario, an tunc per illam ſatisfactionem æqualem, vel maiorem verè ſatisfaceret? Videtur dicendum etiam in hac hypotheſi non ſatisfacere, quia Confeſſarius extra Confeſſionem nullam omnino habet iuriſdictionem in pænitentem, ac ſi non eſſet Confeſſarius, quia clauium poteſtas exercetur ſolum in actu Sacramentalis Confeſſionis, vnde pæna ſic commutata non eſſet Sacramentalis ſatisfactio, ſicuti non eſſet talis, ſi commutaretur per ipſum pænitentem. Nihilominus non improbabilem arbitror opinionem *Soti in 4. diſt. 20. q. 2. art. 3. ſub finem*, quem videntur ſequi *Vniualdus in priori part. candelabri aurei c. de ſatisfactione n. 30.*, *Reginaldus lib. 7. de Sacramentali ſatisfact. n. 87.* aſſerentis, quod ſi pænitens recurrerit ad eundem Confeſſarium intra tempus, quo idem iudicium intelligitur adhuc moralitèr perſeuerare, poſſit hic approbare illam commutationem, vel fortè etiam mitigare priorem ſatisfactionem, ſecus, ſi recurrerit elapſo tẽpore, quo non cenſetur durare moralitèr idem iudicium, in quo caſu non poſſet ipſe Confeſſarius, qui priorem ſatisfactionem impoſuit, niſi id, quod poſſet alius Confeſſarius, qui illam non impoſuit, præſtare, de quo infrà latius agemus. Quale autem, & quantum debeat eſſe illud tempus, in quo intelligi poſſit prius iudicium moralitèr perſeuerare, idem *Sotus loc. cit.* ſic definit. *Si quis hodie, vel heri quempiam abſoluit, iſque recurrit præſens cras, vel poſtridie, quando adhuc in memoria ſunt peccata, videtur idem iudicium durare.* Mitius tamen *Vuinaldus loc. cit.* referendo alios DD. videtur ad plures dies extendere decernendos iudicio prudentis viri.

5 Nec accedente approbatione Confeſſarij ſecundum aliquos ſatisfaceret.

6 Perſeuerante moralitèr eodẽ iudicio ſatisfaceret.

7 Pro quonam tẽpore intelligatur idem iudicium perſeuerare.

Secunda ratio concluſionis eſt, quia non poteſt quis priuata auctoritate præcepta ab Eccleſia impoſita propria auctoritate mutare in æquale, vel fortè etiam in melius, ergo multo minus ſatisfactionem ſibi à Confeſſario impoſitam poterit in æquale, vel melius mutare. Antecedens probatur, quia ieiunium pro certa die ab Eccleſia præſcriptum non poteſt ſine peccato omittere, etiam ſi loco ieiunij aliquid æquale, vel fortè melius adimpleat; item non poteſt pro ſacro, quod tenetur audire in die feſto, aliud impunè adimplere. Conſequentia tenet in fortioribus terminis, quia ſatisfactio à Confeſſario impoſita non ſolum habet vim præcepti, ſed etiam partis integralis Sacramenti.

8 Non poteſt ex ſe commutare præcepta Eccleſiæ.

Dices; poteſt quis votum clicitum propria auctoritate in æquale, vel melius commutare *Henriquez c. 20. n. 5.*, *& alij* plures, quos congerit *Bonacina de voto*, ergo etiam pænitens præceptum ſatisfactionis ſibi impoſitæ à Confeſſario poterit propria auctoritate in æquale, vel melius commutare. Sed contra; aſſumptum non ita certum eſt, quin contrarium a pluribus magni nominis DD. ſtatuatur. Sed eodem pro nunc admiſſo neganda eſt conſecutio, quæ ab eodem deducitur. Ratio diuerſitatis eſt, quam aſſignat *Henriquez in prima part. Theol. mor. lib. 5. c. 20. §. 5.*, quia ſcilicet homo per ſuam tantum voluntatem adſtrictus eſt voto; ad pænitentiam verò adſtringitur per ſententiam Confeſſarij tanquam Superioris ſui.

9 Non currit paritas de cõmutatione voti.

Tertia ratio eſt, quia longè perfectioris efficaciæ eſt ad effectum remiſſionis tẽporalis pœnę obtinendũ ſatisfactio impoſita à Confeſſario, quam ſit ſatisfactio propria

ſponte aſſumpta, tum quia illa eſt Sacramentalis, Sacramentique virtute meritum Chriſti applicat ſic ſatisfacienti, quod non euenit in iſta; tum quia, vt ſuperius inſinuatum eſt, opera etiam pænalia ſpontè elicita in actuali peccato læthali, nec ſunt ſatisfactoria, quando eliciuntur, nec
10 *Efficacior eſt iniunƈta à Cōfeſſario, quā elecƈta à penitente.* quando de nouo aduenit charitas; pænitentia autem a Confeſſario iniuncta, licet in peccato adimpleta non ſit ſatisfactoria pro ſtatu, quo peccator in eodem perſeuerat, eſt tamen ſatisfactoria pro tempore, quo redit ad gratiam, ergo non poteſt pro ſuo arbitrio pænitens pænitentiam à Confeſſario impoſitam commutare in æquale, vel melius, cum hoc non eſſet pars Sacramenti, ſed deterioris conditionis in ordine ad effectum conſequendum.

Dices. Dato, quod longè maioris ſit efficaciæ ſatisfactio impoſita à Confeſſario, ac ſit illa, quæ ſpontè eligitur à pænitente, cum hoc cedat in maiorem vtilitatem eiuſdem pænitentis, poteſt illi cedere; per hoc tamen non tollitur, quin verè ſatisfaciat. Sed contra, quia ſatisfactio Sacramentalis, vt ſit valida, debet eſſe ad normam impoſitionis, &, ſi non ſit talis, perinde eſt, ac ſi eſſet merum opus pænale exercitum independentèr à Sacramento, per quod non ſatisfit oneri ſibi à Confeſſario impoſito, vnde & Sacramentum remaneret mutilum, & præceptum non eſſet adimpletum.

ARTICVLVS XIV.

An pænitentia ab vno Confeſſario impoſita poſſit per alium, vel per ipſum commutari.

SVMMARIVM.

Conſiderationes circa titulum. 1.
Poteſt quilibet Confeſſarius pænam ab altero impoſitam commutare, ſi apud ipſum repetatur confeſſio. 2.
Soluuntur rationes contrariæ. 3.
Par in parem non exerceret imperium. 4.
Non repetita confeſſione non poteſt commutare. 5.
Non expedit tamen etiam audita confeſſione commutare. 6.
Poteſt commutare repetita confeſſione, etiam ſi prima pæna eſſet impoſita à Superiore, non tamen in ordine ad reſeruata. 7.
Superioritas in ordine ad peccata non reſeruata ad nihil confert. 8.
In ordine ad reſeruata, ſeu ad pænitentiam pro reſeruatis iniunctam à Superiore non poteſt commutare. 9.

HÆc ratio dubitandi poteſt multiplicitèr contingere, vel facta comparatione ad alium Confeſſarium, apud quem repetatur eadem confeſſio, vel apud ipſum inaudita priori confeſſione, intuitu cuius fuit talis pæna impoſita. Rurſus, vel Confeſſarius, à quo intenditur commutatio, eſt ſuperior reſpectiuè ad illum, à quo primò fuit impoſita pænitentia, vel æqualis, vel inferior. Tandem, vel peccata illa, intuitu quorum iniuncta fuit ſatisfactio, erant reſeruata ei, à quo primò impoſita fuit, vel non. In ordine ad hæc omnia præſens titulus erit diſcutiendus. 1 *Rationes dubitandi.*

Concluſio I. Poteſt quilibet Confeſſarius approbatus pænam ab altero impoſitam commutare, ſi apud ipſum repetatur confeſſio, ſecus, ſi non repetatur *Suarez de pænit. diſp. 38. ſect. 10., Nauarrus c. 26. n. 22., Reginaldus lib. 7. num. 88., & alij magis communitèr* contra *Sotum in 4. diſt. 20. q. 2. art. 3., Victoriam in ſumma num. 323., Nugnum in addit. ad tertiam part. q. 13. art. 1. dub. 4.* 2 *Poteſt vnus Cōfeſſarius cōmutare pænā ab altero impoſitā, ſi cōfeſſio apud ipſū repetatur.*

Probatur quoad primam partem. Poteſt Confeſſarius, ſi pænitens pro ſuo arbitrio velit iterum ſubijcere ſua peccata, quæ in præcedenti confeſſione confeſſus eſt, exercere iuriſdictionem in peccata iam ſemel ritè confeſſa, ergo etiam poterit in ordine ad eadem peccata ex libera pænitentis ſubiectione ſuppoſita ſibi iuriſdictionem exercere quoad ea, quæ comitantur eandem confeſſionē, nempè quoad ſatisfactionem impoſitam; Neque dicas, poſſe quidem iuriſdictionem exercere quoad ſatisfactionem, nouam imponendo, non antiquam commutando; contrà enim eſt, quia, ex quo pænitens liberè ſe ſubijcit alteri Confeſſario, poteſt ſe à prioris ſententia ſubtrahere; cum etenim huic liberè ſe ſubiecerit, poteſt etiam ab eiuſdem iudicio reſilire. Quod ſi vrgeas, ex duplici capite non poſſe reſilire; primò, quia iam conſenſit in prioris Confeſſarij iudicium iam perfectum, & per acceptationem pænæ, & per abſolutionem Sacramentalem; ſecundò, quia redderet primum Sacramentum mutilum, hoc eſt ſine debita ſatisfactione, cum pænitentia per ſecundum Confeſſarium impoſita ſolum integraret ſecundum Sacramentum; Statim impugnaberis; neutrum enim ex his capitibus obeſt; non primum, quia hic non agitur de iudicio contentioſo, & coarctatiuo, ſed de voluntario, emendatiuo, & inducto in fauorē Rei, ſeu pænitentis, qui propterea, ſicuti omnino liberè ſe ſubiecit primo iudicio, ita poteſt liberè ei non ſtare, ſed alteri iudicio ſe ſubijcere; licet igitur in iudicio contentioſo, & in foro iudiciali externo, poſtquam ſententia 3 *Rationes contrariæ ſoluuntur.*

tran-

Digitized by Google

tranſiuit in rem iudicatam, Reus non poſſit amplius ab ea recedere; poteſt tamen in iudicio voluntario, & inducto in fauorem pænitentis iſte poſt acceptatam ſatisfactionem recedere, & alieno iudicio ſe ſubijcere, quia liber eſt, & libertatem, quam prius habebat, non amiſit. Non ſecundum, quia Confeſsarius in illa commutatione poteſt habere reſpectum, & ad priorem pænitentiam, & etiam ad illam pro ſecundo Sacramento, maximè cum ſit in ordine ad eadem numero peccata. Deinde poteſt partem pænitentiæ commutatæ iniungere in ſatisfactionem pro primo Sacramento, & partem pro ſecundo.

Vrgebis, par in parem ex vulgatis iuribus non poteſt exercere imperium, ſed, ſi ſecundus Confeſsarius poſset pænitentiam à primo impoſitam commutare, exerceret imperium in parem, cum non ſit ſuperior primo, ergo &c. Sed contrà; nam ſecundus Confeſsarius non exerceret imperium in primum, ſed dumtaxat in pænitentem; non enim hoc præſtaret ex iuriſdictione, ſeu poteſtate, quam habet in alium, ſed ex ſubiectione libera pænitentis, qui, ſicuti liberè ſe ſubiecit primo Confeſsario, cum poſset alteri, cuicunque voluiſset, ſe ſubijcere, ita poteſt liberè ab illius ſententia recedere, & ſe ſubijcere alieno iudicio.

4 Par in parẽ non exerceret imperiũ.

Probatur iam quoad ſecundam partem ex dictis in præcedentibus, quia ſcilicet Confeſsarius extra Confeſſionem non poteſt exercere poteſtatem clauium, quod non ſolum verificatur in ordine ad alium Confeſsarium, quando eidem in Sacramentali confeſſione non ſubijciuntur peccata, ſed etiam in ordine ad eundem, quando iudicium iam efformatum ſupra delicta pænitentis moralitèr adhuc non perſeueraret.

5 Non repetita Confeſſione non poteſt commutare.

Monerem tamen quoad primam partem concluſionis Confeſsarium ſecundum, non ità facilè in commutationem prioris pænitentiæ impoſitam à primo debere deuenire, immo non niſi iuſta, & grauiſſima cauſa, non quidem ex defectu poteſtatis, ſed ex eo fine, ne habenas laxet pænitentibus relabendi ob facilitatem relaxationis pænarum, ſeu commutatione; maximè cum per hoc oſtendant animum non perfectè contritum, & diſpoſitum.

6 Non congruit etiã repetita confeſſione commutare.

Concluſio II. Etiam ſi pænitentia fuerit impoſita à Confeſſario ſuperiore in ordine ad peccata, quæ non ſunt eidem ſuperiori reſeruata, poteſt ab inferiori, apud quem repetita eſt confeſſio, commutari. *Suarez tom. 4. diſp. 38. ſect. 10. n. 4., Reginaldus lib. 7. n. 89., Nauarrus c. 26. n. 22.*, & alij magis communitèr, quidquid ex aduerſo dixerit *Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 13. art. 2. §. dubitatur etiam.*

7 Etiam ſi prima pœna eſſet impoſita à Superiore non tamen in ordine ad reſeruata.

Probatur, quia ex ſuperius dictis vnus Confeſſarius poteſt audita confeſſione commutare ex iuſta cauſa pænitentiam ab altero æquali impoſitam, ergo etiam poterit commutare impoſitam à Superiore, quando non eſt in ordine ad peccata ipſi Superiori reſeruata. Conſequentia probatur, quia vnuſquiſque Confeſsarius legitimè approbatus in ordine ad non reſeruata æqualem habet iuriſdictionem, & ſi quæ maior eſt auctoritas in Superiore, vel eſt in ordine ad reſeruandum, vel ad auferendam pænitentiam per Indulgentias, non in ordine ad abſoluendum, reſpectu cuius maior dignitas, & ſuperioritas omnino per accidens eſt, cæteroqui, ſi conferret ad maiorem vtilitatem Sacramenti, vel perfectionem, vnuſquiſque, vt magis ſibi conſuleret, curaret, vt propria peccata apud eoſdem Superiores exponeret, quod nemo præſtat.

8 Superioritas in hoc nihil confert.

Concluſio III. Si pænitentia fuerit impoſita à Superiore in ordine ad peccata reſeruata, probabilius eſt, quod Confeſſarius inferior audita iterum eadem confeſſione non poſſit eandem commutare. *Nauarrus c. 26. n. 22. in fine, Valentia tom. 4. diſp. 7. quæſt. 14. puncti. 4. ad fin., Coninchus diſp. 10. de ſatisfactione dub. 12. num. 100., Suarez diſp. 38. ſect. 10. num. 14., Silueſter verb. Confeſſio 1. q. 27., Roſella eod. verb. Confeſſio 2. num. 2., Reginaldus lib. 7. n. 91., Nugnus de part. pænit. q. 13. art. 2. §. dubitatur etiam, Henriquez lib. 5. c. 22. num. 5.*, & alij magis communitèr contra *Bonacinam de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. puncti. 3. num. 6. verſ. ego vero*, & alios ab eodem allegatos.

9 Iniunctã à Superiore pro reſeruatis nõ poteſt mutare.

Ratio ex eo deducitur, quod iudicium Confeſſarij commutantis debet cadere ſuper peccata expoſita Superiori ſecundum illas qualitates, quas habent in ſe ipſis talitèr, ac ſi non fuerint expoſita antea ipſi Superiori, cæteroqui ſecunda confeſſio non eſſet integra, ſed quando peccata reſeruata nunquam fuerunt expoſita Superiori ad eundem recurrendum eſt pro abſolutione ab eiſdem, ergo etiam ad eundem recurrendum eſt pro ſatisfactione imponenda, vel commutanda, potiſſimum cum inter cæteras rationes reſeruationis hæc numeretur, vt per grauiores pænas arceantur homines à delictis illis perpatrandis.

Rationes pro aſſerto.

Dices, per confeſſionem antecedentem factam Superiori, intelligitur ſublata reſeruatio, ablata autem reſeruatione, peccatum, quod erat reſeruatum, à quocunque ſimplici Confeſſario poteſt abſolui, & ſub illius iudicium cadere, ergo etiam ab eodem poterit illius pæna commutari,

ſicuti

Digitized by Google

Soluuntur inſtātiæ oppoſitæ.

ſicuti poteſt commutari aliorum non reſeruatorum. Conſequentia probatur, quia reſeruatio non facit ſententiam irreuocabilem quoad ſatisfactionem, ſed tantum facit, quod peccatum, ſupra quod cadit, non poſſit ab alio abſolui, niſi à reſeruante, vel cui commiſerit reſeruans abſolutionem, ergo ſemel ablata ab eo reſeruatione per abſolutionem poterit quicunque circa illud iuriſdictionem exercere, ac, ſi non eſſet reſeruatum. Sed contrà, quia reſeruatio non eſt ſublata quomodocunque, ſed media illa penitentia à Superiore iniuncta, quæ ſupponitur lata etiam in ordine ad ipſam reſeruationem, quam ſicuti non poteſt tollere Confeſſarius inferior, ita nequit tollere pænitentiam in ordine ad ipſam iniunctam; nam, vt benè notat *Madernus tract. 4. de virt., & Sacram. pænit. q. 5. de ſatisfactione art. 3. n. 11.*, ſicuti illa peccata pro prima confeſſione ſunt reſeruata, ita etiam pænitentia pro ipſis in eadem impoſita intelligitur reſeruata.

Dices iterum; ſi Pontifex votum Sedi Apoſtolicæ reſeruatum commutarit in aliud non reſeruatum, poteſt Epiſcopus in hoc ſecundo voto non reſeruato diſpenſare *Leſſius lib. 2. de iuſt. c. 40. dub. 13. de voto*, *Suarez de Relig. tom. 2. lib. 6. c. 10. n. 15.*, *Sanchez in ſumma lib. 4. c. 40. n. 46.*, ergo, etiam ſi ſuperior abſtulerit reſeruationẽ, iniuncta certa pænitentia, poterit inferior illam pænitentiam commutare:

Soluitur alia inſtantia.

Sed contra, quidquid ſit de antecedente, neganda eſt conſequentia. Ratio negationis eſt, quia Pontifex commutando votum non ſolum abſtulit reſeruationem, ſed etiam materiam, circa quam erat illud votum; Superior autem abſoluens à peccatis reſeruatis impoſita pro illis certa pænitentia, licet auferat reſeruationem, non tollit tamen materiam, propter quam illam pœnam impoſuit; & pro illa materia, quæ erat affecta reſeruatione, eandem iniunxit, vnde illa pæna, cum iniungatur propter materiam reſeruatam, & pro ſatisfactione eiuſdem, erit cum ſuis qualitatibus afficientibus eandem materiam conſideranda à Confeſſario inferiori, qui, ſicuti non poteſt abſoluere à peccato, vt reſeruato, ita non poteſt pœnam auferre irrogatam pro illo, vt reſeruato.

ARTICVLVS XV.

An pænitens ſatisfactionem ſibi per Confeſſarium impoſitam poſſit per alium adimplere.

SVMMARIVM.

Non poteſt per ſe pænitens pænitentium per alium adimplere. 1.
Euincitur ex Concil. Trident. 2.
Poteſt quis pro altero mereri ex opere operantis, non Sacramentalitèr ſatisfacere. 3.
Quomodo ſatisfaciat exercendo opus per alium à Confeſſario commendatum. 4.

Conclusio. Non poteſt ex ſe pænitens ſatisfactionem ſibi iniunctam à Confeſſario per alium adimplere, *Caietanus* 1 **Non poteſt per alium adimplere.**
verb. ſatisfactio num. 2., *Vaſquez in tertia part. q. 94. art. 2. dub. 1. num. 11.*, *Reginaldus lib. 7. num. 81.*, *Mendus in ſtater. opin. benig. diſſert. 10. ad Sacram. pænit. quæſt. 4. nu. 103.*, *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 4. num. 11.*

Probatur primò ex Concil. Flor., & Trid., quæ pro materia Sacramenti Pænitentiæ aſſignant tres actus pænitentis, 2 **Euincitur ex Concil. Tridentin.**
Contritionem ſcilicet, Confeſſionem, & Satisfactionem, ſed, ſi ſatisfactio poſſet per alium adimpleri, & per alium de facto adimpleretur, non eſſet actus pænitentis, ergo, nec materia Sacramenti Pænitentiæ.

Probatur ſecundò, quia ex eodem Trid. ſatisfactio non ſolum eſt ad præteritorum vindictam, ſed etiam ad cuſtodiam, & coercitionem quoad futura, ſed, ſi ſatisfactio per alium adimpleretur, non eſſet nec ad vindictam, nec ad cuſtodiam, ergo &c. Minor quoad primam partem probatur, quia iudiciaria poteſtas, & vindicatiua iuſtitia exerceri non poteſt, niſi in delinquentem, nec congruum, & conſentaneum rationi eſt, quod alter propter alterius delictum pæna afficiatur, etiam ſi ſponte tali pænæ pro delinquente ſe ſupponat, ergo &c. Quoad ſecundam partem ſic euincitur; quia per pænam ab alio exercitam delinquens non coercetur, nec per medicinam ab alio ſumptam quis ſanatur, nec per vnius ieiunium, ſeu flagella, alterius corpus maceratur, ergo &c.

Dices primò, poteſt vnus pro altero etiã in ſpiritualibus ſatisfacere, quod expreſse quoad ſatisfactionem inſinuat *D. Thomas in 4. diſt. 20. art. 2. quæſtiunc. 3. in corpore*, *& tertia part. q. 48. art. 2. ad primum*, dum dicit pænam ſatisfactoriam eſſe ad duo, ſcilicet ad ſolutionem debiti, & ad medicinam pro peccato vitando, ſubdens, quod prout

prout eſt medicina, non poſſit per alium adimpleri, poſſit tamen, prout eſt ſolutio debiti. Idem euincitur ex articulo ſimboli Apoſtolici, in quo profitemur Sanctorum Communionem, quæ in alio congruentius non poteſt conſiſtere, niſi in eo, quod inuicem communicamus, alter alterius onera portando, inuicem nobis merendo, & ſatisfaciendo, ergo vnus poterit alterius ſatisfactionem Sacramentalem adimplere. Sed contrà; ea omnia, quæ dicuntur in inſtantia, euincunt, quod quis alteri mereri, & ſatisfacere poſſit extra Sacramentum ex opere operantis, non ratione Sacramenti virtute clauium, & ex opere operato; ſatisfactio namque Sacramentalis vtpotè pars Sacramenti cauſat remiſſionem pænæ temporalis ex opere operato, & virtute clauium, quæ proinde per alium non poteſt adimpleri, niſi per ipſum pænitentem, in ordine ad quem ipſum Sacramentum conſumatur.

3 Poteſt quis pro altero mereri, non Sacramentalitèr ſatisfacere.

Dices ſecundò. Si à Confeſſario iniungatur pænitenti opus alteri commendandum, ſeu cum electione, vt alteri commendetur, tunc propriè pænitens ſatisfacit, quamuis opus per alium adimpleatur. Item, ſi pænitens ſit legitimè impeditus, vel moralitèr impotens poteſt alteri imponere, vt pro ſe ſoluat, ſeu ſatisfaciat, quæ certè ſatisfactio ſubſiſteret, & tamen non eſſet actus pęnitentis, ergo &c. Sed contrà; Fateor in primo caſu ſatisfacere, ſed non ratione operis, quod per alium adimpletur, ſed ratione illius actus, quo ex commiſſione Confeſſarij commendat alteri, vt opus illud exequatur, hic etenim perſonalis eſt, & virtute clauium ex opere operato, quod eſt id, quod aſſerit *Bonacina de pænit. Sacram. diſp.5.q.5.ſect.3.punct.4.n.14. in reſponſ. ad quæſitum*, dum dicit, ſatisfactionem, ſeu opus de conſenſu Confeſſarij factum ſufficere ad ſatisfaciendum præcepto Confeſſarij, non autem prodeſſe ad ſatisfaciendum ex opere operato pro pænitente, cui ſolum prodeſt actus, quo pænitens curat ab altero præſtari opus præſcriptum à Confeſſario, cum hic ſit actus eiuſdem, & pars Sacramenti, quod etiam firmant *Henriquez lib. 5. c.20. n.7.*, *Vuiualdus in candelabro aureo de ſatisfact. n. 13.*, *Suarez diſp. 38. ſect. 9. n. 4.*; In ſecundo caſu, in quo ſupponitur pænitens legitimè impeditus, vel moralitèr impotens, aſſero, non teneri per alium adimplere, ſed excuſari ratione impotentiæ, vnde, ſi alter ſoluit, ſatisfacit quidem quodamodo ex opere operantis, & per modum meriti, non ex opere operato, & in vim Sacramentalis ſatisfactionis, cum non operetur virtute clauium.

4 Quomodo ſatisfaciat committendo opus per aliū à Confeſſario commendatum.

QVÆSTIO VI.

De Forma Sacramenti Pænitentiæ.

HActenus examinauimus partes ſubſtantiales, quæ requiruntur ad hoc Sacramentum conſtituendum ex parte Pænitentis; nunc examen aſſumimus alterius partis, quæ ſe tenet ex parte Sacerdotis, quæ eſt forma, & vltimum completiuum eiuſdem. Plura ſub hoc titulo comprehendentur. Primò, an ſit poteſtas in Eccleſia abſoluendi à peccatis. Secundò, an Confeſſarius verè abſoluat à culpis, an ſolum declaret pænitentem eſſe à Deo abſolutum. Tertiò, quænam ſit forma abſolutionis eſſentialis, & quænam ordinatè adhibenda. Quartò, an abſoluta forma eſſentiali immediatè producatur effectus eiuſdem, an verò non niſi abſoluta forma ordinaria. Quintò, an talis forma modo deprecatiuo, an verò indicatiuo proferri debeat. Sextò, an formæ abſolutoriæ apponi poſſint conditiones, & quænam, & alia plura ex his emergentia.

ARTICVLVS I.

An in Eccleſia ſit poteſtas abſoluendi à peccatis.

SVMMARIVM.

Referuntur errores hæreticorum. 1.
Error Lutheri referentis iuſtificationem non in abſolutionem Miniſtri, ſed in ſolam fidem pænitentis. 2.
Item æquè prodeſſe abſolutionem collatam à fæmina, ac à Papa. 3.
Eluduntur fundamenta Lutheri. 4.
Conuincitur definitionibus Conciliorum. 5.
Item ex inſtitutione Chriſti Domini. 6.
Item ex traditionibus. 7.
Sectatores Lutheri quinam fuerint. 8.

NVnc nobis colluctatio eſt contra hæreticos, qui proprijs, eiſque nefandis obuoluti flagitijs negabant Sacramento Pænitentiæ virtutem, & neceſſitatem, vel, vt poſſent ſine aliquo verecundiæ freno, quæ in confeſſione ſolet adeſſe, in vlteriora crimina ſe immergere, vel nolentes

1 Errores hæreticorum in genere.

tes cognoſcere ſubſidia, quibus poſſent à proprijs noxis reſurgere, in eiſdem perſeuerarent, & in deteſtabiliora irruerent, ſub ea excuſatione, quod media, quibus reſurgerent, non haberent.

2 Error Lutheri referentis ſolum iuſtificationem in fidem pœnitentis. Signantèr Lutherus docuit, abſolutionem non ideo in pænitente conſequi ſuum effectum; quia fiat à Miniſtro Sacramenti, ſed, quia credatur à pænitente, qui propterea tradidit, pænitentem ſola fide abſolui à peccatis, credens enim ſe eſſe abſolutum, abſolutus eſt, licet ei deſit contritio, & Sacerdos non ſerio, ſed ioco abſoluat. Vlterius congruentèr ad hunc errorem non cognoſcens efficaciam in forma abſolutionis aſſerere auſus eſt, eandem abſolutionem ſiue impendatur à Papa, ſiue à Sacerdote, ſiue à puero, ſiue à muliere æqualis eſſe virtutis.

3 Item aſſerentis abſolutioné æquè poſſe impédi à fœmina, ac à Sacerdote. Aduerſus hos errores nunc certandum eſt, & veritas catholica ab Hæreticorum verſutijs propugnanda. Pro quo aduerte, ex verbis Lutheri duo colligi; primum ſolam fidem iuſtificare; ſecundum, credentem ſe eſſe abſolutum, verè eſſe abſolutum, etiam ſi ioco abſoluatur, & illi deſit contritio. Vtrumque falſitatis conuincitur; Primum ex eo, quod licet pluribus in locis ſacrarum paginarum dicatur fides iuſtificare, ex communi tamen SS. PP. conſenſu intelligitur tantum de fide formata, quod colligitur ex *D. Paulo prima ad Corint.* 13. Ibi- *Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum*. Deinde eadem falſitas euincitur ex illo Ioannis 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*. Quibus poſitis ſic arguo. Vel Chriſtus Dominus per hæc verba aliquam Apoſtolis, & eius Succeſſoribus contulit auctoritatem, vel nullam; ſi nullam; iam Chriſtus Dominus conſtitueretur mendax, & infidelis, quod eſt horrendum dictu; ſi aliquam contulit, ergo, prout verba ſonant, aliam non contulit præter illam abſoluendi à peccatis. Secundum etiam falſitatis euincitur ex eo, quod habet *Apoſtolus prima ad Corint.* 4. Ibi- *Sed neque me ipſum iudico. Nihil mihi conſcius ſum, ſed non in hoc iuſtificatus ſum; qui autem iudicat me, Dominus eſt*.

4 Eluditur fundamenta Lutheri.

5 Conuincitur definitionibus Conciliorum. Vtrumque etiam euincitur ex pluribus Conciliorum definitionibus *Conſtanicnſis ſeſſ.* 15., in qua damnatur octauus, & nonus error, in quibus neceſſitas confeſſionis negatur, & aſſeritur, nullum poſſe eſſe fundamentum, vt Sacerdotes peccatorum confeſſiones excipiant. *Florent. ſeſſ. vlt. in Decreto Eugenij*, vbi aſſeritur, effectum abſolutionis eſſe peccatorum remiſſionem, quam poteſtatem, inquit, eſſe in miniſtro. *Trident. ſeſſ.* 14. *c.* 1., & 6. *can.* 3. 9. 10., & 11. vbi in hoc damnatur Lutherus, & alij, qui ipſum ſecuti ſunt.

Ex his etiam falſitatis euincitur id, quod ſubdit idem Lutherus, puerum ſcilicet, ac mulierem æquè, ac Papam poſſe abſoluere, quandoquidem Chriſtus Dominus verba, quibus hanc poteſtatem contulit, non direxit ad quoſcunque, ſed ad Apoſtolos dumtaxat, & eorum Succeſſores, nec tunc aderat aliqua fæmina. Adde, quod traditiones, & Eccleſiæ vniuerſalis definitiones, etiam ſi ſcriptura clara nequeant probari, ſunt tamen tantæ auctoritatis, quanta eſt ſacra pagina; ſcriptum eſt enim *Act.* 15. *Perambulabat Paulus Syriam, & Siliciam confirmans Eccleſias præcipiens cuſtodire præcepta Sanctorum, & Paulus ſecunda ad Theſſalon.* 2. ait. *Itaque Fratres cuſtodite traditiones, quas didiciſtis, ſiue per ſermonem, ſiue per Epiſtolas noſtras*, & Eccleſia vniuerſalis in *Concil. Trid. ſeſſ.* 6. *can.* 1. aſſerit, quod, qui traditiones contempſerit tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam à Spiritu Sancto dictatas, & continua ſucceſſione in Eccleſia conſeruatas, anathema ſit. Quis autem ambigat poteſtatem clauium per traditiones continua ſucceſſione firmatas in ſolis Sacerdotibus reſidere priuatiuè ad quoſcunque alios?

6 Item ex inſtitutione Chriſti Domini.

7 Item ex traditionibus.

Firma igitur remanet veritas catholica, quod in Eccleſia adſit poteſtas clauium in ordine ad abſoluendum à peccatis, non ad quoſcunque fideles dilatata, ſed reſtricta dumtaxat ad Sacerdotes ſucceſſores Apoſtolorum; vnde non eſt, cur latret Lutherus, eiuſque ſectatores, qui addentes impietatem impietati reſtauratores fuerunt Lutheranæ peruerſitatis; Hi ſunt Ioannes Occolampadius, Martinus Zuinglius, Ioannes Brentius, Philippus Melancthon, Andræas Corolоſtadius, Ioannes Caluinus, Andræas Oſiander, Martinus Burzerus, Ioannes Vulfangus, Balthaſſar Hiebmaier; contrà quos egregie ſcripſit Ioannes Roffenſis in libro edito contrà Lutheri articulos.

8 Sectatores Lutheri qui nam fuerint.

ARTICVLVS II.

An Confeſſarius verè abſoluat, an ſolum declaret, pænitentem eſſe abſolutum.

SVMMARIVM.

Fundamenta aſſerentium Sacerdotem per formam non abſoluere, ſed tantum declarare pænitentem à Deo abſolutum. 1.

Refertur dictum D. Gregorij. 2.

Sacerdos legitimè approbatus, verè abſoluit. 3.

Verbo

Digitized by Google

Verba id efficiunt, quod ſignificant. 4.
Euincitur ex verbis Chriſti Domini. 5.
Poteſtas clauium refertur potiſsimum ad remiſsionem peccatorum. 6.
Non ſemper cum Sacramento concurrit contritio. 7.
Explicatur dictum D. Gregorij. 8.
Sententia Sacerdotis præcedit ſententiam Cæli. 9.

1 Fundamenta dicentiũ declarare ſolum eſſe à Deo abſolutũ.

NOn defuerunt aliqui, qui ſibi ſuaſerunt, Sacerdotibus non fuiſſe collatam poteſtatem, vt à culpa, & à labe peccati poſſent abſoluere, ſed dumtaxat indicarent ſua abſolutione reos coram ſe confeſſos iam à Deo eſſe abſolutos, vnde aſſerunt, abſoluere à peccatis eſſe opus ſolius Dei. Mouentur potiſſimum auctoritate D. Gregorij homil. 26. in Euangelio ſuper illa verba: *Lazare veni foras*, vbi ait. *Ex qua conſideratione intuendum eſt, quod illos nos debemus per paſtoralem auctoritatem ſoluere, quos auctorem noſtrum cognouimus per ſuſcitantem gratiam viuificare, quæ nimirum viuificatio antè operationem rectitudinis in ipſa iam cognoſcitur confeſſione peccati.* Sed his non obſtantibus ſit

2 Refertur dictum D. Gregorij.

3 Sacerdos legitimus verè abſoluit.

Concluſio. Sacerdotes legitimè approbati verè abſoluunt pænitentes à peccatis, ſi fuerint ritè diſpoſiti, non præcisè indicant, eos eſſe abſolutos. In hanc propendent omnes ferè Catholici DD.

4 Verba id efficiunt, quod ſignificãt.

Probatur primò. In formis Sacramentalibus verba id verè efficiunt, quod ſignificant; ſed verba abſolutionis Sacerdotalis verè ſignificant abſolutionem in perſona propria Sacerdotis, non meram declarationem abſolutionis iam poſitæ, ergo verè efficiunt eandem abſolutionem. Minor euincitur ex tenore verborum, quæ profert audita confeſſione ipſe Sacerdos; dicit enim *Ego te abſoluo à peccatis tuis*; abſoluere etenim non eſt præcisè declarare, vt per ſe patet.

5 Euincitur ex verbis Chriſti Domini.

Probatur ſecundò. Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus data eſt poteſtas clauium ſuper peccata, iuxta illud *Tibi dabo claues Regni Cælorum; quodcunq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutum, & in Cælis &c.* ſed claues dantur ad ligandum, & ſoluendum, ad claudendum, & aperiendum, non ad oſtendendum clauſum, vel apertum, ergo Sacerdotes verè abſoluunt, non tantum oſtendunt pænitentes eſſe à Deo abſolutos.

Dices; Sacerdotes habere poteſtatem clauium, quatenus pænitentiam pænitentibus imponunt virtute clauium, & ità eos iuſta pæna ligant, & de ea ex miſericordia aliquid relaxant, non quatenus remittant culpam. Sed contrà, quia pænitentia iniuncta eſt dumtaxat in ordine ad pænam, & quidem temporalem; effectus autem Sacramenti eſt remiſſio peccatorum quoad culpam, & reconciliatio cum Deo, quod præſtat abſolutio Sacerdotis, vt habetur in *Concil. Florent. ſeſs. vlt. in Decreto Eugenij*, & in *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 3.* vbi habetur. *Sanè verò res, & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo*, vbi ſubdit, formam eiuſdem Sacramenti, in qua præcipuè eſt vis eiuſdem, in illis verbis eſſe diſpoſitam *Ego te abſoluo*; reconciliatio autem cum Deo habetur per remiſſionem culpæ, non per meram remiſſionem pænæ temporalis.

6 Poteſtas clauium refertur potiſſimũ ad remiſſionem peccatorum.

7 Nõ ſemper ad Sacramẽtum concurrit cõtritio.

Dices iterum, culpam deleri in hoc Sacramento virtute contritionis, quę in eodem neceſſario requiritur, & ſic remiſſio culpæ non eſt ex vi clauium, ſed eiuſdem contritionis; ex quibus ſequitur, quod virtute earundem clauium ſit ſolummodo remiſſio pænæ temporalis, quæ habetur per ſatisfactionem. Sed contra, quia ſemper per hoc Sacramentum validum confertur gratia remiſſiua peccatorum, & tamen ſemper non concurrit contritio, ſed quandoque, & vt plurimum, atritio, quę cum Sacramento ſufficiens eſt ad delendam culpam, quæ ſufficiens non eſt per ſe ſolam. Deinde Concilia loquuntur de remiſſione, & reconciliatione, quam dicunt eſſe effectum Sacramenti pænitentiæ, non ſolius contritionis.

8 Explicatur dictũ D. Gregorij.

Ad rationem contrariæ ſententiæ, quæ affertur ex D. Gregorio, dicẽdum eſt, hunc Sanctum Doctorem voluiſſe ſolum peccatorem primo per gratiam excitantem ſuſcitari à monumento ſuæ obſtinationis, & incipere viuere, antequam effectum abſolutionis conſequatur, non quia viuat vita gratiæ habitualis, & ſanctificantis, quæ eſt effectus eiuſdem Sacramenti, ſed quia incipiat gratiæ excitantis auxilio, quam Deus ſolus operatur ſine Sacramento, & etiam ſine ipſo peccatore iuxta illud Apoſtoli *Non currentis, ſed miſerentis eſt Dei*, aliquos motus exercere viuentis per actus doloris, quos deinde ſubijciens confeſſioni conſequitur vitam perfectam per gratiam habitualem remiſſiuam. In hanc explicationem propendet *D. Auguſtinus in Pſal. 101. concione ſecunda, & de verbis Domini ſerm. 8.* dum ait. *Ipſum Lazarum attende; cum vinculis prodit; iam viuebat confitendo, ſed nondum liber ambulabat vinculis irretitus. Quid ergo facit Eccleſia, cum dictum eſt. Quæ ſolueritis, ſoluta erunt, niſi, quod ait Dominus continuo ad diſcipulos: Soluite illum, & ſinite abire.*

Hic pro vberiori confirmatione noſtræ concluſionis addendum iudico, quod docent multi ex SS. PP. ſcilicet in abſoluendo

Digitized by Google

ſententiam Sacerdotis præcedere ſententiam Cæli. Sic *D. Ciprianus lib. 1. Epiſt. Epiſt.2.* ait. *Ipſe legem dedit, vt ligata in terris, etiam in Cælo ligata eſſent; ſolui autem*

9 Sententia Sacerdotis prę cedit illā Cæli. *poſſint illic, quæ hic prius in Eccleſia ſoluerentur*. Sic *D. Bernardus ſerm. primo in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli* aſſerit. *Qui claues regni iam ſingularitèr accepit, vt præcedat ſententia Petri ſententiam Cæli*, quę aſſerunt non pauci ex alijs Sanctis Patribus, vt videre eſt apud *Vaſquez quæſt. 84. art. 3. dub. 1. num. 8.* Hę auctoritates ita intelligendę ſunt, vt eodem inſtanti, quo per abſolutionem peccata remittuntur à Sacerdote abſoluente, intelligantur ſimul remitti à Deo, non enim poſſunt remanere ſuſpenſa. Dicitur autem ſententia Cęli ſequi illam Sacerdotis, quia ratum habetur in Cęlo, quod factum eſt per Sacerdotem hic in terris.

ARTICVLVS III.

Quęnam ſit forma abſolutionis.

SVMMARIVM.

Referuntur, quæ ex conſuetudine in abſoluendo ſeruantur. 1.

Variæ ſententiæ circa eſſentialia formæ. 2.

Confutatur ſignantèr opinio conſtituens eſſentiam in ly, Abſoluo. 3.

Speculatiuè loquendo conſiſtit in ly, Abſoluo te, *in praxi tamen eſt addendum* à peccatis tuis. 4.

Quoad inuocationem Sanctiſſimæ Trinitatis non currit paritas de baptiſmo. 5.

Soluitur inſtantia deducta ex ſacris paginis. 6.

Concilium Tridentinum inter eſſentialia non numerat illam particulam, à peccatis tuis. 7.

Verbum, abſoluo, *ſine particula,* te, *non determinat ſubiectum.* 8.

Non ſufficit implicita connotatio. 9.

IVxta conſuetum morem, quo impenditur abſolutio Sacramentalis pręmit-

1 Quæ ſeruantur ex cõſuetudine in abſoluẽdo. tuntur preces, *Miſereatur tui &c. Indulgentiam &c. Dominus noſter &c.* abſolutio à cenſuris. Deinde ſubditur: *Ego abſoluo te à peccatis tuis*, facta inuocatione Sanctiſſimæ Trinitatis. Deinde concluditur per illa verba: *Paſſio Domini noſtri &c.* Preces illæ, quæ præmittuntur, & ſubſequuntur, non eſſe de ſubſtantia huius Sacramenti eſt in confeſſo apud omnes, ſed ſolummodo, vt aſſerit *Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 3.* adiunguntur laudabilitèr ad ornatum &c.; vnde, ſi quis affluente copia fidelium illas omitteret, nec venialitèr peccaret, quinimmò etiam non confluente populo, niſi omitteret ex contemptu.

Difficultas igitur reducitur ſolum in inueſtigando, quænam verba ſint eſſentialia ad effectum remiſſionis peccatorum, ſine quibus non conſtitueretur validum Sacramentum, & quænam neceſſaria, vt, quamuis ſine illis Sacramentum ſubſiſteret, inducerent in abſoluentem noxam, ſi omitterentur. *Durandus in 4. diſt. 22. q. 2., & ibi Ioannes de Neapoli diſt. 16. q. 5., Maior* 2 Variæ ſẽtẽtiæ circa eſſentialia formæ.
diſt. 14. q. 2. ſuſtinent, omnia hæc verba, *Abſoluo te à peccatis tuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, eſſe eſſentialia. *Paludanus in 4. diſt. 22. q. 3., & alij* aſſerunt eſſe eſſentialia illa verba, *Abſoluo te à peccatis tuis*. Alij, inter quos *Sotus in 4. diſt. 12. q. 1. art. primo, §. poſtremum tamen dubium* totam eſſentiam abſolutionis conſtituunt in ly, *Abſoluo*, quod probabile etiam cenſuit *Arriaga diſp. 49. ſect. 4. n. 23.* Alij tandem magis communitèr eſſentialia exiſtimant illa duo verba, *Abſoluo te*, atq; in hanc opinionem tranſeunt *D. Thomas tertia part. q. 84. art. 3. in corpore, Suarez diſp. 19. ſect. 1., Gonetus diſp. 12. art. 1., Lugus diſp. 13. ſect. 1., Coninchus diſp. 4. dub. 3., Amicus diſp. 11. ſect. 1.*

Fateor, me alias ſenſiſſe, formam eſſentialem huius Sacramenti conſiſtere in illo preciſo verbo, *Abſoluo*, ſuppoſita pręſentia pænitentis, qui peccata ſua expoſuit, 3 Signãtèr confutatur opinio ſtatuentium formam in ly, *abſoluo*.
nam licet illud verbum *Abſoluo*, nudè ſumptum indifferens ſit ad abſoluendum hunc, vel illũ, determinatur tamen ad abſolutionem huius potius, quam alterius per præſentiam, & confeſsionem iſtius, non alterius, & ſicuti per eandem præſentiam limitatur ly *Abſoluo te*, ad hæc potius peccata confeſſa, quam ad alia non confeſſa, ità non eſt, cur per eandem non debeat limitari ad hanc potius perſonam præſentem, quam ad aliam. Sed modo attenta declaratione Innocentij XI. glorioſæ record. qua ſub die 2. Martij 1679. damnauit propoſitionem, quæ eſt prima in numero, qua dicebatur, *non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiori, niſi id vetet lex, conuentio, aut periculum grauis damni inferendi*, placet ab eadem recedere. Quare ſit

Concluſio. Forma abſolutionis eſſentialitèr conſiſtit in illis verbis *Abſoluo te*. 4 Conſiſtit in ly, *abſoluo te*.
In hoc conſentiunt omnes pro vltima ſententia allegati. Intellige procedere ſpeculatiuè, nam in praxi addendum eſt ly, *à peccatis tuis*.

Probatur. Illa verba tantum ſecundum ſe intelliguntur eſſentialia, quæ apta ſunt ſecundum ſe ad ſignificandum effectum primarium, ad quem referuntur; ſed illa duo, *Abſoluo te*, ſunt ſecundum ſe apta

ad

ad ſignificandam remiſſionem peccatorum, quæ eſt effectus primarius Sacramenti Pænitentiæ, ergo illa dumtaxat ſunt eſſentialia.

Dices primò, etiam in Sacramento baptiſmatis ſufficientèr ſignificatur effectus primarius eiuſdem Sacramenti per ly, *Ego te baptizo*, & tamen ex communi conſenſu non ſubſiſtit Sacramentum, niſi addatur inuocatio expreſſa Sanctiſſimæ Trinitatis per illa verba, *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, ergo, quantumuis effectus primarius Sacramenti pænitentiæ exprimatur per ly, *Abſoluo te*, erit tamen ad valorem eiuſdem etiam neceſſaria inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis. Sed contra; conceſſo antecedente neganda eſt conſequentia. Ratio negationis eſt primo, quia aſſumptum noſtræ probationis, quod ſcilicet illa verba ſint tantum eſſentialia, quæ apta ſunt ſignificare effectum primarium Sacramenti, tunc tantum habent locum, quando aliud in inſtitutione Sacramenti non eſt à Chriſto Domino præſcriptum; quando verò ex inſtitutione conſtat alia eſſe præſcripta, tunc illa etiam habenda ſunt pro forma, vt euenit in forma Sacramẽti baptiſmatis, in qua Chriſtus Dominus præcepit inuocationem expreſſam Sanctiſſimæ Trinitatis, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, quod congruè quidem inductum eſt ſpecialitèr in hoc Sacramento, quod, cum ſit fundamentum cæterorum, & principium noſtræ fidei, debet per ipſum imprimi caracther, & ſignum expreſſiuum principalis myſterij eiuſdem fidei, nempè Sanctiſſimæ Trinitatis. Hoc autem non euenit in alijs Sacramentis, quæ iam in baptiſmate ſupponunt impreſſum hoc indelebile ſignum, vnde in illis nec ex vi ſignificationis, nec ex Chriſti inſtitutione eſt neceſſaria inuocatio expreſſa Sanctiſſimæ Trinitatis.

5 Non currit paritas de baptiſmo

6 Soluitur inſtantia deducta ex ſacris paginis.

Vrgebis; in inſtitutione Sacramenti Pænitentiæ facta eſt expreſſa mentio peccatorum, Ioannis 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, ergo, ſi quia in Sacramenti Baptiſmatis inſtitutione dictum fuit, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis dicitur eſſentialis, ità, quia in inſtitutione Sacramenti Pænitentiæ dictum fuit, *Quorum remiſeritis peccata*, expreſſio eorundem peccatorum erit eſſentialis, & ſic, vt forma ſit valida, addenda erunt illa verba *à peccatis tuis*. Sed contra; neceſſe fuit, vt Chriſtus Dominus in inſtitutione Sacramenti Pænitentiæ mentionem faceret de peccatis; cum etenim tunc conferret poteſtatem Apoſtolis, debuit indicare, ad quæ extenderetur illa poteſtas collata, quę aliud non ſunt, quam peccata; ex quo non ſequitur, voluiſſe in abſolutione expreſſionem illorum, quando iam ſunt præſentia Sacerdoti per confeſſionem pænitentis præſentis, cum abſolutio non poſſit cadere, niſi ſupra illa.

Dices ſecundò. *Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 3.* definiens formam huius Sacramenti dicit conſiſtere in illis verbis *Ego abſoluo te*, addita particula *&c.*, quæ ex genere ſuo indicat quid aliud ab enuntiato in illis verbis *Ego abſoluo te*, ergo vltra iſta erunt neceſſaria ſaltem illa *à peccatis tuis*, & fortè etiam inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis. Sed contrà Concilium Tridentinum per illa prima verba *Ego te abſoluo*, indicauit formam eſſentialem; per ly *vero &c.*, ea, quæ de more adduntur ad clariorem expreſſionem, non quia pertineant ad eſſentiam; non enim ibi Concilium voluit apponere ſolum definitionem quoad eſſentialia, ſed etiam ea, quæ ſunt in vſu, & communi praxi. Cæterum, ſi voluiſſet pręciſè eſſentialia apponere, non poſuiſſet particulam *Ego*, quæ nemine reluctante neceſſaria non eſt, cum contineatur in verbo, *Abſoluo*, concepto in perſona prima.

7 Concil. Trident. non ponit illam particulã *à peccatis tuis*.

Probatur ſecundò, præcipuè quoad particulam, *Te*, quod ſcilicet ſpectet ad eſſentiam abſolutionis. Actio abſolutoria, vt ſit valida, debet cadere ſupra ſubiectum determinatum, illudque exprimere, ſed per ly, *Abſoluo*, omiſſa particula *Te*, non exprimitur determinatum ſubiectum, ſupra quod cadit, ergo &c. Minor probatur, quia ly *Abſoluo*, nudè ſumptum indifferens eſt, vt cadat, vel ſupra hoc, vel ſupra illud ſubiectum, cum nullum determinatè exprimat.

8 Verbum *abſoluo* ſecundũ ſe nõ determinat ſubiectũ.

Dices, quod, quamuis hoc verbum nudè ſumptum non ſit determinatum ad aliquod ſubiectum, nec aptum ad illud ſignificandum, prout tamen coniungitur cum præſentia pænitentis, qui actualitèr ſua peccata ſubiecit, determinatur ad illum ſignificandum, & ſufficientèr illum importet, quantum ad effectum recipiendæ abſolutionis. Sed contrà, quia, cum hoc Sacramentum conſtituatur per formale iudicium inter Confeſſarium, & pęnitentem, non ſufficit implicita connotatio eiuſdem pęnitentis, ſed debet formalitèr importari in ipſa forma abſolutionis, cum hęc debeat expreſsè in ipſo firmari, tanquam in ſubiecto; nec pręſentia pęnitentis ità determinat ly, *Abſoluo*, vt non poſſit ad aliud ſubiectum referri, vel remanere in vago.

9 Nõ ſufficit implicita connotatio.

Digitized by Google

ARTICVLVS IV.

An per Confeſſarium prolatis illis verbis *Abſoluo te*, immediatè producatur effectus Sacramenti, an verò ſolum poſt prolatam totam formam ordinariam.

SVMMARIVM.

Exponitur ſenſus tituli. 1.
Sententia aſſerens non produci effectum, niſi poſita integra forma conſueta. 2.
Sententia referens ad intentionem Miniſtri. 3.
Perficitur Sacramentum, & producitur effectus, quando poſita eſt vltima ſillaba formæ eſſentialis. 4.
Poſitis omnibus requiſitis non poteſt non ſequi effectus. 5.
Intentio Miniſtri poteſt multipliciter concipi. 6.
Si non excludatur intentio conficiendi Sacramentum, per ſola verba eſſentialia ijs poſitis Sacramentum perficitur, & confertur effectus. 7.
Quid ſentiendum ſit, quando intentio Miniſtri eſt reſtricta ad formam conſuetam, & non alitèr. 8.

1 Senſus tituli exponitur.

IVxta conſuetum morem Eccleſię abſolutio ſolet impendi per illa verba, *Ego te abſoluo à peccatis tuis, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti;* quoad eſſentiam tamen iuxta ſuperius probata conſiſtit in illis duobus verbis, *Abſoluo te*. Modo iam quęritur, an effectus Sacramenti producatur in prolatione vltimę ſillabę illorum duorum verborum, an verò dumtaxat in prolatione vltimę ſillabę formę conſuetę.

2 Sententia aſſerēs non produci, niſi poſita tota forma conſueta.

Vaſquez de pænit. q. 84. art. 3. dub. 4. Henriquez lib. 4. c. 11. num. 3. Molfeſius tract. 7. c. 5. num. 26. exiſtimant non produci effectum Sacramenti, niſi prolatis omnibus verbis formę conſuetę, nempè *Ego te abſoluo à peccatis tuis, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Alij procedunt ſub diſtinctione referentes reſolutionem ad intentionem Sacerdotis proferentis; vel etenim intendit per ſola verba, *Abſoluo te*, abſoluere, & tunc aſſerunt iiſdem prolatis intelligi perfectum Sacramentum, & pęnitentem abſolutum, vel

3 Sententia referens ad intentionem Miniſtri.

ſolum intendit perficere prolatis omnibus verbis, quę ſunt de ſtilo ordinario, & tunc aſſerunt, nonniſi in prolatione vltimę ſillabę formę ordinarię perfici Sacramentum. His tamen non obſtantibus

4 Tūc producitur effectus, quando profertur vltima ſillaba formæ eſſentialis.

Sentiendum eſt, tunc ſimplicitèr perfici Sacramentum, & produci effectum eiuſdem, quando profertur vltima ſillaba horum duorum verborum *Abſoluo te*, nec ſuſpendi vſque ad prolatiónem vltimę ſillabæ formæ, quæ ex conſueto ſeruatur. Conſentire videtur in hoc *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 14. punct. 1. num. 3.* Ratio ex eo deducitur, quia poſitis cauſis eſſentialibus conſtitutiuis Sacramenti non eſt, cur non debeat immediatè reſultare Sacramentum, & produci eius effectus, ſed poſita Sacramentali confeſſione cum alijs requiſitis ex parte pænitentis, & verbis illis *Abſoluo te*, ex parte Confeſſarij, intelliguntur poſita omnia eſſentialia conſtitutiua Sacramenti, ergo non eſt, cur non debeat eſſe Sacramentum, & poni eius effectus.

5 Poſitis omnibus requiſitis non poteſt non ſequi effectus.

Dices, hæc ad ſummum ſubſiſtere, quando Confeſſarius intendit per illa verba præcisè abſoluere, ſecus quando intendit ſolum perficere poſitis omnibus verbis conſuetæ formæ, quia tunc intentio refertur ſolum ad tempus vltimæ ſillabæ conſuetæ formæ. Sed contra, quia poſitis omnibus eſſentialitèr requiſitis non eſt in poteſtate Confeſſarij ſuſpendere effectum Sacramenti. Quod, ſi inſtes, deficere intentionem Miniſtri, cum hæc ſit relata ſolummodò ad vltimam ſillabam conſuetæ formæ; ſtatim impugnaberis, quia

6 Intentio Miniſtri poteſt multiplicitèr cōcipi.

intentio Sacerdotis poteſt multiplicitèr concipi; primò, quatenus ſit ad conſtituendum Sacramentum nil aliud decernendo; ſecundò, quatenus ſit quidem ad conſtituendum Sacramentum relatè ad tempus vltimæ ſillabæ, ſed ex errore, quod tunc tantum perficiatur eſſentialitèr idem Sacramentum; tertiò, quatenus ſit relatè ad illud tempus vltimæ ſillabæ eiuſdem conſuetæ formę reſtrictè, nec alitèr, nec alio modo, adeo vt abſolutè Confeſſarius non intendat abſoluere, niſi cum fuerit prolata eadem vltima ſillaba; ſi primo modo concipiatur, abſolutè perficitur Sacramentum, & ponitur eius effectus, quando terminatur vltima ſillaba illorum verborum, *Abſoluo te*, quia tunc eſt debita, & ſufficiens intentio conficiendi Sacramentum non limitata aliqua conditione, ſed præcisè relata ad rationes Sacramenti

7 Non excluſa intentione per ſola verba eſſentialia conficiēdi Sacramentum, hoc illis poſitis perficitur.

conſtitutiuas; ſi ſecundò modo, cum non excludatur intentio conficiendi Sacramentum, ſed ex errore referatur ad vltimum inſtans prolationis formæ conſuetæ, non eſt, cur non perficiatur, quando ſunt poſita eſſentialia, & per conſequens illa verba *Abſoluo te*; ille etenim error non excludit intentionem perficiendi, quando ſunt omnia requiſita ad perficiendum; non enim dicit Confeſſarius, non intendo te abſoluere, niſi quando erit terminata vltima ſillaba conſuetæ formæ; ſi tertio

modo

modo concipiatur, erit omnino irregularis talis intentio, & ſe haberet per modum cõditionis de futuro, vt ſcilicet valeat, ſi ponatur conſueta forma vſque ad vltimam ſillabam, non valeat, ſi illa non ponatur; an verò talis intentio cum ea conditione inualidet Sacramentum, an verò ſolummodo ſuſpendat effectum eiuſdem vſque ad eandem vltimam ſillabam conſuetæ formæ? Videtur ex vna parte inualidare Sacramentũ, quia, quando eſt forma eſſentialis conſiſtens in illis verbis *Abſoluo te*, ex defectu intentionis abſoluentis, quinimmò cum voluntate contraria non ponitur effectus, quando verò eſt vltima ſillaba formæ conſuetæ, ad quam refertur voluntas abſoluentis, verba eſſentialia abſolutionis non exiſtunt; Ex altera parte propter moralem continuationem verborum eſſentialium cum vltima ſillaba formæ conſuetæ videntur ſortiri effectum, quia tunc extant omnia requiſita; quod non improbabile exiſtimo. Prædicta omnia poſui maioris doctrinæ gratia. Cæterum præſumendum eſt, quod intentio Miniſtri ſe accomodet iuxta inſtitutionem Chriſti Domini, quæ eſt, vt poſitis eſſentialibus conſtituatur immediatè Sacramentum.

8 Quid sẽtiendum ſit, quando intentio poſitiua eſt relata ſolúmodo ad formam conſuetã.

ARTICVLVS V.

An verba abſolutionis ſemper verum contineant.

SVMMARIVM.

Tres potiſſimum caſus, circa quos verſari poteſt titulus. 1.

In illis omnibus verificatur forma abſolutionis. 2.

Verificatur primo in caſu, quo quis accederet ad confeſſionem verè, & propriè contritus, & quomodo. 3.

Secundò, quando ſubijceret peccata ante legitimè confeſſa. 4.

Quomodo verificetur, quando pænitens accedit cum obice. 5.

NOn eſt dubitandum, quin ex parte poteſtatis, quam habet Sacerdos ſuppoſita Sacramentali, & legitima confeſſione, verificentur, quamuis enim Deus ſit Auctor principalis, qui principalitèr remittit & pænam, & culpam, non eſt tamen denegandum, quod Sacerdos abſoluens, tanquam Miniſter poteſtate ſibi à Chriſto Domino collata etiam peccata remittat; non enim, vt ſuprà dicebamus, ſolum indicat pænitentem eſſe à Deo abſolutum, ſed re vera abſoluit.

In tribus igitur potiſſimum caſibus poteſt dubitari de verificatione verborum abſolutionis; primò, quando pænitens accedit ad Sacramentum verè, & perfectè contritus. Secundò, quando confitetur ſolummodo peccata iam antea legitimè confeſſa, & per præcedentes confeſſiones validas remiſſa. Tertiò, quando abſoluit exiſtente obice, ſeu indiſpoſitione poſitiua pænitentis; nõ enim videntur verũ habere verba abſolutionis cum in illis non ſequatur effectus abſolutionis, nempè remiſſio peccatorum, cum in primis duobus independentèr ab illa abſolutione peccata intelligantur remiſſa, & in tertio re vera non remittantur. Nihilominus

1 In quibus caſibus verſetur dubitatio.

Sentiendum eſt, etiam in illis tribus caſibus verificari verba abſolutionis *Laiman de Sacram. pænit. lib. 5. tract. 6. c. 3. num. 8. verſ. ex quo manifeſtum fit, Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 4. punct. 1. num. 9. per tot.* Verificantur in primo, & ſecundo ex multis capitibus; primò, quia ſenſus illorum verborum eſt. Quantum eſt ex virtute clauium, & ex vi Sacramenti impendo tibi beneficium abſolutionis, & re vera tunc confertur gratia, quæ eſt ex genere ſuo remiſſiua peccatorum; quod, ſi deinde ea non remittat, quia præſuponuntur remiſſa per præcedentem confeſſionem, vel contritionem, hoc non eſt defectu clauium, ſed ratione ſubiecti iam abſoluti; cæterum hic recipit effectum Sacramenti, qui eſt gratia. Secundò, quia, quamuis eadem verba principalitèr referantur ad remiſſionem culpæ, referuntur tamen etiam licet minus principalitèr ad remiſſionem pænæ temporalis, quæ regularitèr tota non remittitur per præcedentem confeſſionem, nec per contritionem, vnde licet illa verba non verificarentur quoad principalem effectum, verificantur tamen in ordine ad minus principalem. Tertiò, quia, cum materia remota exponatur clauibus cum noua materia proxima, nempè nouo dolore exponitur cauſa ſufficiens ad impetrandum effectum ſecundum ſe reſolutiuum peccatorum, ſi non eſſet remiſſa, vel ad magis firmandam remiſſionem per ablationem reliquiarum eorundem ex præcedentibus peccatis contractarum, quæ ſunt prauæ inclinationes &c.

2 In illis omnibus verificatur forma.

3 Primò, quando quis accederet ad hoc Sacramentum verè contritus.

4 Secundò, quando ſubijceret peccata ante legitimè confeſſa.

Verificantur etiam in tertio caſu, quia, licet verba non verificentur quoad effectum, verificantur tamen, quantum eſt ex parte abſoluentis, & quando obex non eſt poſitiuus in ſententia illorum, qui aſſerunt poſſe eſſe Sacramentum validum, ſed informe, verificatur etiam quoad effectum, quem, quamuis tunc non producat, producit tamen remoto obice. Si tamen placeret aſſerere, quando adeſt obex poſitiuus,

5 Quid sẽtiendum ſit, quando pænitens acceſſit cũ obice.

non

nõ verificari,eo quia nõ ſequatur effectus, dicere etiam poteris Sacramentum eſſe inualidum,nec hoc eſſe imputabile Confeſſario, qui non eſt conſcius illius obicis, nec per hoc ex parte eiuſdem irrogatur aliqua irreuerentia Sacramento, ſed tantum ex parte pænitentis, qui propterea contrahit labem ſacrilegij.

ARTICVLVS VI.

An illa verba, *Abſoluo te*, apta ſint etiam ad ſoluendum à cenſuris, ſi pænitens ſit eiſdem irretitus.

SVMMARIVM.

Senſus difficultatis exponitur. 1.
Qualis in hoc poſſit eſſe intentio Miniſtri. 2.
Abſolutio à peccatis coniuncta cum intentione abſoluendi à cenſuris apta eſt ad ſoluendum ab vtriſque. 3.
Sacerdos non excludens intentionem abſoluendi à cenſuris per illa verba Abſoluo te à peccatis tuis, *probabilitèr abſoluit etiam à cenſuris.* 4.
Prius natura intelligitur abſolui à cenſuris. 5.
Quamuis remiſſio culpæ ſit effectus primarius Sacramenti, poteſt tamen præcedere remiſſio cenſuræ. 6.
Confeſſarius intendens per formam abſolutionis ſolum abſoluere à peccatis, non à cenſuris, nec à peccatis, nec à cenſuris abſoluit. 7.
Excommunicatus eſt incapax participationis paſſiuæ Sacramentorum. 8.
An in hoc caſu remoto obice excommunicationis in alia confeſſione conſequatur effectum prioris Sacramenti. 9.
Sententia Vaſquez aſſerentis non conſequi hunc effectum. 10.
Sententia non improbabilis Suarez affirmantis conſequi. 11.
Sacerdos poſitiuè intendens non abſoluere ab excommunicatione grauitèr peccaret. 12.

1 Senſus quæſtionis exponitur.

SVppono, quod Sacerdos in ferenda abſolutione non aduertat prius abſoluere ab excommunicatione pænitentem, qua irretitur, ſed præciſè dicat, *Abſoluo te à peccatis tuis*, qua in ſuppoſitione inquiro, an per illa præciſa verba pænitens intelligatur ſolutus, tùm à cenſura, qua innodatur, tùm à peccatis, quibus afficitur. Pro ſolutione

2 Qualis in hoc poſſit eſſe intẽtio Miniſtri.

Aduerte, an Sacerdos prius intenderit, tum à cenſura, tum à peccatis abſoluere, ſed ex obliuione omiſerit conſuetam formam abſolutionis à cenſuris, ſicut ſolet præmitti, an verò nihil, nec prius, nec in ipſo actu abſolutionis cogitarit de abſoluendo à cenſuris, an verò præciſè intenderit abſoluere à peccatis, & non à cenſuris.

3 Abſolutio à peccatis cum intentione abſoluendi à cenſuris prodeſt.

Aduerte item,quod, quamuis ſecundum ritum abſolutio a cenſuris diſtinguatur ab abſolutione à peccatis, ipſa tamen abſolutio à peccatis, ſi coniungatur cum intentione abſoluendi etiam à cenſuris, apta ſit ad ſoluendum ab vtroque vinculo, prout rectè notant *Nauarrus de pænit. diſt. 6. c. 1., Henriquez lib. 4. c. 11. num. 3., Sotus in 4. diſt. 14. q. 1. art. 3., Bonacina de pænit. Sacrament. diſp. 5. q. 4. punct. 1. num. 10.*; nec eſt aliqua repugnantia, quod eadem abſolutio ſit Sacramentalis, prout refertur ad peccata,& non ſit Sacramentalis,prout refertur ad cenſuras, &, licet ſit eadem,intelligitur prius natura auferre cenſuram, quam peccata, cum prius natura ſubiectum debeat eſſe diſpoſitum,& capax, quam recipiat formam; ſicuti non eſt repugnantia, quod eadem oratio referatur ad diuerſos fines, & diuerſas ſignificationes iuxta textum *in l. 1. ff. de offic. Prat.* His poſitis ſit

4 Abſoluẽs à peccatis non excludens intentionem abſoluendi à cenſuris abſoluit ab vtriſque.

Aſſertio I. Si Sacerdos habita prius intentione abſoluendi ab vtroque vinculo, ex obliuione omiſerit per conſuetam formam abſoluere à cenſura, & ſolum protulerit illa verba, *Abſoluo te à peccatis tuis*, vel fortè etiam nec ante, nec in ipſo actu abſolutionis cogitarit de abſolutione à cenſuris,probabilius eſt, quod per illa verba ſoluerit pænitentem ab vtroque vinculo.

Ratio ex eo deducitur, quia ex vna parte abſolutionis forma, quantum eſt ex ſe, poteſt valere ad delendam tam cenſuram,quam peccata vt ſuprà notauimus, ſi talis fuerit intentio abſoluentis; ex alia parte, quando aliud in contrarium non ſtatuitur, præſumendum eſt, quod abſoluens intenderit, quantum eſt de ſe, per illam abſolutionem iuſtificare pænitentem, quantum poteſt, ergo generalitèr intendit facere id omne, quod requiritur ex ſe ad talem iuſtificationem, ſed ad illam iuſtificationem neceſſe eſt,deleri cenſuram, ergo generalitèr intendit illam auferre *Moſcotus* apud *Dianam part. 5. tract. 9. reſol. 13.*

5 Prius natura intelligitur abſolui à cenſuris.

Dices; Irretitus excommunicatione non eſt capax receptionis Sacramentorum, adeo vt, ſi iſte ſcientèr, antequam abſoluatur ab excommunicatione,recipiat aliquod Sacramentum, non ſolum non recipiat gratiam,ſed contrahat ſacrilegium, & in particulari de Sacramento confeſſionis illud inualidè recipiat *Vaſquez de excommunic. dub. 4. num. 9.* Sed contrà. Pateor excommunicatum perſeuerante excommunicatione eſſe impeditum à receptione Sacramentorum, quia inter effectus eiuſ-

dem

Digitized by Google

dem excommunicationis numeratur priuatio Sacramentorum, ſed in hac hypotheſi non reciperetur Sacramentum perſeuerante excommunicatione, cum prius natura per eandem abſolutionem à peccatis non intelligatur ſubiectum à cenſura abſolutum.

Vrgebis, imperceptibile videtur, quod forma Sacramentalis per ſe ordinata ad remiſſionem peccatorum extendatur etiã ad remiſſionem cenſurarum, &, quando etiam ad hoc deſeruiret, non prius remitteret prioritate naturæ cenſuras, quam peccata, quandoquidem effectus primarius eiuſdem eſt remittere culpas, & remittere cenſuras ſolum ſecundarius; effectus autem ſecundarius ex genere ſuo ſubſequitur primarium, non illum præcedit. Sed contrà, quia abſolutio ab excommunicatione non eſt alligata certæ formæ, ſed ſufficit quodcunque verbum aptum ad illam ſignificandam cum intentione, ſiue explicita, ſiue implicita abſoluentis, nec eſt aliqua repugnantia, vt ſupra innuebamus, quod aliqua oratio referatur ad duos fines, ſeu duas ſignificationes; verbum autem *Abſoluo te*, æquè poteſt ſignificare, & abſolutionem à vinculo peccatorum, & à vinculo cenſuræ. Ad illud, quod ſubditur, dico, quod, quamuis effectus primarius Sacramenti pęnitentię ſit remittere peccata, & per conſequens etiam Sacramentalis abſolutionis, non propterea ſequitur, quod abſolutio à cenſuris ſit effectus, qui conſequatur ad remiſſionem peccatorum; aliud enim eſt dicere, quod ſit finis primarius, aliud dicere, quod primo ponatur, vt videre etiam eſt in rebus Phyſicis, in quibus finis naturæ, ſeu agentis eſt ponere formam ſubſtantialem in ſubiecto, & tamen non prius ponitur, ac remoueantur obices, & congruæ inducantur diſpoſitiones ad illam. Cum igitur prærequiratur ad effectum formæ Sacramentalis remotio cenſuræ, tanquam obicis ad eundem effectum primarium, præſumendum eſt, quod Confeſſarius intendens iuſtificationem pænitentis, in quantum poteſt, intendat ſaltem implicitè prius remotionem eiuſdem.

6 Effectus ſecundarius poteſt præcedere primarium.

Aſſertio II. Si Confeſſarius per illam formam abſolutionis Sacramentalis intenderit præcisè abſoluere à peccatis, & nullo modo à cenſuris, nec à cenſura, nec à peccatis pænitens remaneret abſolutus; grauitèr tamen delinqueret Confeſſarius excludendo intentionem abſoluendi à cenſuris.

7 Intendēs non abſoluere à cenſuris, nec à peccatis abſoluit.

Ratio primæ partis eſt, quia innodatus cenſura excommunicationis incapax eſt participationis paſſiuę Sacramentorum, ſed quando Confeſſarius impendit formam abſolutionis à peccatis, excludendo intentionē abſoluendi à cenſuris, pęnitens adhuc remanet innodatus cenſura, cum hęc non dematur nec per expreſſam, nec per implicitam abſolutionem, ergo non participat de Sacramento, & per conſequens non aſſequitur eius effectum.

8 Excõmunicatus nõ eſt capax Sacramentorum.

Hic oritur difficultas, an, quamuis pęnitens tunc non conſequatur effectum abſolutionis, nec quoad peccata, nec quoad cenſuram, cum cenſura non auferatur, conſequatur tamen effectum eiuſdem abſolutionis, quando in alia confeſſione, in qua à cenſuris abſoluitur, remouetur obex. Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod cum pęnitens intelligatur, quantum eſt ex ſe, perfectè diſpoſitus ad recipiendum effectum vtriuſque abſolutionis, ſcilicet à peccatis, & à cenſura, omniaque pręſtet, quę ad ipſum ſpectant, & Sacerdos impendat abſolutionem à peccatis cum recta intentione ab illis abſoluendi, videtur validum conſtitui Sacramentum, quamuis informe propter pręexiſtentem excommunicationem; vnde non videtur, cur remoto obice illud Sacramentum non debeat ſortiri ſuum effectum; & quamuis alibi dixerimus, non dari Sacramentum pęnitentię validum, & informe, in hoc tamen ſpeciali caſu videtur dari poſſe; nam ea, quę alibi diximus, procedunt ex eo, quod ex parte pęnitentis ſupponebatur, non eſſe materiam ſufficientem, nempè dolorem, qui eſt pars eſſentialis huius Sacramenti; hic autem ex parte pęnitentis ſupponuntur eſſe omnia requiſita, & ſolum deficere intentionem Cõfeſſarij quoad cenſuras, eſſe tamen quoad abſolutionem à peccatis.

9 An in caſu, quo defectu intētionis Miniſtri abſoluēdi à cenſuris non abſoluitur, cõſequatur pęnitens effectum remoto obice in alio Sacramēto.

Vaſquez de excommunicatione dub. 4. n. 9. dicit abſolutè, non eſſe validum Sacramentum, eo quia pęnitens vtpotè extra iuriſdictionem Sacerdotis perſeuerante excommunicatione eſt incapax; ex quo iuxta eiuſdem mentem ſequitur, quod ſublato poſtea obice per abſolutionem à cenſura non conſequatur effectus prioris Sacramenti vtpotè inualidi, nam, quod in origine inualidum eſt, non poteſt tractu temporis conualeſcere.

10 Sentētia Vaſquez aſſerentis non conſequi hūc effectum.

Suarez verò *diſp. 10. ſect. 7. n. 9.* ſentit, validum eſſe Sacramentum, eo quia excommunicatio pęnitentis non ſuſpendit iuriſdictionem Sacerdotis; cum igitur Sacerdos ſupponatur habere intentionem abſoluendi à peccatis, nec eius iuriſdictio ſit ſuſpenſa, & ex alio capite pęnitens ſit rectè diſpoſitus, non eſt, cur non debeat eſſe validum Sacramentum, quamuis tunc non conſequatur effectum propter obicem excommunicationis non ſublatę. Hinc tradit *Diana part. 5. tract. 9. reſol. 53., & 82.* quod, ſi pęnitens ſcientèr ſubiceret ex-

11 Sentētia contraria non eſt improbabilis.

com-

communicationem, & peteret abſolutionem peccatorum, abſolutio eſſet nulla, non ratione excommunicationis, ſed ratione peccati in ipſa confeſſione commiſſi; ex quo videtur ſequi, quod, ſi ipſe ſubiecerit Confeſſario excommunicationem, & ab eadem non fuerit ſolutus, non ex defectu proprio, ſed ex culpa Confeſſarij, validum recipiat Sacramentum; culpa etenim Cōfeſſarij reddit ipſum culpoſum, non tamen inualidat abſolutionem quoad peccata, cum intentionem habuerit abſoluendi ab ipſis, nec culpam aliquam refundit in pœnitentem. Hanc opinionem in hoc ſpeciali caſu, non improbabilem iudico.

11 *Sacerdos excludēs intentionem abſoluendi à cenſuris grauitèr peccaret.* Ratio ſecundę partis eſt, quia ipſe Confeſſarius per illam voluntatem non abſoluendi à cenſuris culpabilitèr ponit obicem conſecutioni effectus Sacramentalis ipſi pęnitenti, quam cęteroqui tunc fuiſſet conſecutus, ergo non eſt, quin contrahat grauem culpam delinquens voluntariè in proprio officio, & priuans pęnitentem fructu, ad quem ius habet per implementum eorum, quę ad ipſum pertinent.

ARTICVLVS VII.

An forma abſolutionis promenda ſit per modum deprecationis, an verò per modum iudicij, ſeu iudicatiuè.

SVMMARIVM.

Referuntur verba Concil. Trid. 1.
Ex his euincitur, formam debere proferri modo iudicatiuo. 2.
Prolata modo deprecatorio non ſolum eſſet illicita, ſed etiam inualida. 3.
Referuntur variæ Græcorum formæ. 4.
Oſtenditur Græcos quoad ſubſtantialia procedere modo iudicatiuo. 5.
Diſcrimen inter formam extremæ vnctionis, & pænitentiæ. 6.

1 *Verba Concilij Trident.* *Concilium Tridentinum ſeſſ.* 14. *de pænit. c.* 3. habet hęc verba. *Docet præterea Sancta Synodus Sacramenti pænitentiæ formam, in qua præcipuè ipſius vis ſita eſt, in illis Miniſtri verbis poſitam eſſe. Ego te abſoluo &c. quibus quidem de Eccleſiæ Sanctæ more preces quædam laudabilitèr adiunguntur, ad ipſius tamen formæ eſſentiam nequaquam ſpectant, neque ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem ſunt neceſſariæ.*

Ex his verbis infero, ex mente Concilij formam abſolutionis impertiendam eſſe iudicatiuè, non merè deprecatoriè; primò, quia, dum Concilium aſſerit vim formę conſiſtere in illis verbis, *Ego te abſoluo*, oſtendit poteſtatem iudicialem Confeſſarij iudicantis, & non merè deprecantis; cęteroqui non diceret, *Ego te abſoluo*, ſed abſoluat te Deus, & ſic non abſolueret, ſed peteret à Deo abſolutionem; qui autem petit ab alio ſolutionem, ipſe non ſoluit, quod confirmari poteſt ex eo, quod Sacramenta nouę legis id efficiunt, quod ſignificant, & id ſignificant, quod efficiunt; ergo, cum ſignificent abſolutionem, & remiſſionem peccatorum ipſam faciunt, & non tantum petunt, vt efficiatur. 2 *Euincitur, formā proferendam eſſe modo iudicatiuo.*

Secundò, quia, dum idem Concilium ſegregat ipſam formam abſolutoriam à cæteris precibus, quæ præmittuntur, & ſubſequuntur, haſque dicit, non pertinere ad formam, nec eſſe neceſſarias ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem, vtique ſentit, ipſam formam non eſſe deprecatoriè promendam, ſicuti promuntur alię preces, quę ex ſua ſignificatione deprecationem continent, ſed diuerſo modo, nempè iudicatiuo, prout ſonant eiuſdem verba; quod etiam confirmatur *ex eodem Concil. Trident. ead. ſeſſ.* 14. *c.* 2. vbi aſſerit, Confeſſarium eſſe Iudicem, hocque Sacramentum exerceri per modum iudicij, ſed non poteſt eſſe tale, niſi intercedat ſententia Iudicis iudicatiua, ergo &c.

Hęc ita vera ſunt, vt, ſi quis ſub forma deprecatoria vellet abſoluere, non ſolum grauitèr peccaret, ſed nullius roboris eſſet Sacramentum, quod, pręterquam quod euincitur rationibus mox adductis, confirmatur ex antiqua, & conſtanti Eccleſię traditione ſentientis, vt habetur *in eod. Concil. Trid. d. ſeſſ.* 14. *can.* 9. pęnitentiam eſſe actum iudicialem; ſicuti igitur in cęteris actibus iudicialibus non exprimitur Iudicis actus, nec ſententia per modum deprecationis, ſed per modum iudicij, ita nonniſi ad modum iudicij debet exprimi abſolutio. 3 *Deprecatoriè prolata eſſet inualida.*

Dices primò, mos abſoluendi, quo vtuntur Græci, non eſt ſubſtantialitèr diuerſus à more, quo vtuntur Latini, cęteroqui eſſet Sacramentum in ſubſtātia diuerſum, quod non videtur dicendum, ſed Gręci vtuntur forma pęnitentię modo deprecatorio, prout colligitur ex aliquibus Gręcorum Ritualibus, in quibus leguntur hęc verba, *Domine Ieſu Chriſte, qui dediſti nobis poteſtatem, abſolue hunc à peccatis ſuis*, vel iſta, *Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui dedit Apoſtolis ſuis poteſtatem, quæ per illos tranſijt ad nos, abſoluat te, ſiue condonet peccata tua*, ergo, etiam Latini vti poſſunt forma pęnitentię modo merè deprecatiuo. Sed contrà, quia Gręci non vtuntur illis verbis tanquam forma abſolutoria, ſed tanquam orationibus pręparatorijs ad recipiendam gratiam, & effectum Sacramentalem eo modo, 4 *Referuntur variæ Græcorū formæ.*

Digitized by Google

modo, quo Latini præmittunt illas preces, *Miſereatur &c. Indulgentiam &c. Dominus noſter Ieſus Chriſtus &c.* vnde refert *Arcudius lib. 4. de pænit.* Sacerdotes Ruthenos in fine ſuarum precum ſic concludere, *Ego quoque Pater tuus ſpiritualis poteſtate mihi à Deo, & à Superioribus meis conceſſa abſoluo te ab omnibus peccatis tuis*, & Gabriel Antiſtes Philadelphius in ſuo libello de Sacramentis edito habet hanc formam *Gratia Sanctiſſimi Spiritus per humilitatem meam habet te venia donatum, & abſolutum*, & Pater Goar in ſuo Enchologio, ſeu Rituali Græcorum pag. 678. refert has formas Græcorum. *Dominus noſter Ieſus Chriſtus, & Deus, qui mandatum ligandi, & ſoluendi peccata diſcipulis tradidit, prætereat omnia peccata tua. Ego verò indignus eius ſeruus abſoluo te ab omnibus peccatis tuis.* Rurſus *Dominus Iuſtus, qui propter nos carnem aſſumpſit, & vniuerſi orbis peccatum tollit delicta tua deleat. Ego verò condono tibi omnia peccata tua.*

5 Oſtenditur Græcos procedere modo iudicatiuo.

Dices ſecundò, in forma extremæ vnctionis, in qua Miniſter etiam habet auctoritatem per vnctionem remittendi aliqua peccata, vel ſaltem reliquias peccatorum, proceditur per viam deprecationis, non iudicij, ergo peræquè in Sacramento, ſeu forma pænitentiæ poterit procedi per viam deprecationis. Sed contrà. Diſcrimen in eo ſitum eſt, quod Confeſſarius in ordine ad pænitentem ſe habet formalitèr, vt Iudex, & Superior, cui conuenit loqui modo imperatiuo, & iudicatiuo; Sacerdos verò miniſtrans extremam vnctionem ſe habet, vt Medicus, qui vnctione ſanat, non per modum ſuperioris imperantis. Quod autem fiat Sacramentum extremæ vnctionis per formam deprecatoriam, illud verò pænitentiæ per formam iudicatiuam colligitur ex verbis, quibus in ſacris paginis indicata fuerunt huiuſmodi Sacramenta; nam, vbi fit mentio de Sacramento extremæ vnctionis, *Iacobi 5.* dicitur, *& oratio fidei alleuiabit infirmum*, quæ verba, cum importent formam per modum orationis, & impetrationis, induxerunt Eccleſiam, vt tali modo eis vteretur; vbi verò eſt ſermo de pænitentia dicitur: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, quæ important actum iudicialem.

6 Diſcrimẽ inter formam extremæ vnctionis, & pœnitentiæ.

ARTICVLVS VIII.

An forma abſolutionis poſſit impendi nutibus, vel Scriptura.

SVMMARIVM.

Sententia aſſerens poſſe impendi nutibus. 1.
Non poteſt validè ſic conferri. 2.
Sacramenta excepto illo matrimonij conſtant verbis tanquam forma. 3.
Cur ſenſibilitas formæ debeat eſſe per verba potius, quam per nutus, cum materia poſſit per nutus exhiberi. 4.
Determinatiuum debet eſſe per formale ſui eſſe, non per æquipollens. 5.
Non currit paritas de forma matrimonij, & quarè. 6.
Verba quocunque idiomate concipiantur ſemper ſunt verba. 7.
Ex Chriſti inſtitutione determinatè verba requiruntur. 8.

PAludanus in 4. *diſt.* 17. *q.* 2. *art.* 1., *Medina C. de confeſs. q.* 11., *Petrus Sotus lect.* 11. *de confeſſ.* exiſtimarunt abſolutionem vel nutibus, vel ſcriptis impertitam ſubſiſtere, aptamque eſſe ad iuſtificandum pænitentem extantibus omnibus alijs requiſitis ad iuſtificationem Sacramentalem, quia per huiuſmodi ſigna, nutus, & ſcripturas poteſt ſenſibilitèr exprimi id, quod per verba exprimitur; vbi autem habetur ſenſibilis ſignificatio per Confeſſarium explicata, habetur quidquid requiritur ad rationem formæ Sacramentalis, parumque referre videtur, quod vno, vel altero modo talis ſignificatio, dummodo ſit ſenſibilis, applicetur ſubiecto. His tamen non obſtantibus ſit

1 Sentẽtia aſſerens poſſe impẽdi nutibus, & ſcriptura.

Concluſio. Non poteſt validè conferri forma abſolutionis per nutus, vel per ſcripta. *D. Thomas 3. part. q. 84. art. 3.*, *Sotus in 4. diſt. 3. art. 5.*, *Coninchus diſp. 4. de pænit. dub. 9. num. 66.*, *Henriquez lib. 4. de pænit. c.* 11., *Zerola de pænit. c.* 14. *q.* 2. *verſ. dico ſecundo, & alij communitèr.*

2 Non poteſt validè ſic cõferri.

Rationem potiſſimum ex eo deduco, quod dictum fuit in quæſtionibus de Sacram. in genere, vbi, quod omnia Sacramenta, ſi excipias illud matrimonij, conſtant rebus, & verbis, quod etiam conſtituit Concil. Florent. in decreto vnionis; Neque arbitrandum eſt, ſufficere id, quod verbis æquiualet; nempè nutus, & ſigna extrinſeca indicantia id, quod ſignificatur per verba; non, inquam, arbitrandum hoc eſt, quia, ſi hoc locum haberet, fruſtrà exciperetur Sacramentum matrimonij à cæteris Sacramentis, cum in his etiam ſufficeret æquiualentia verbis: Dum ergo

3 Sacramẽta conſtãt verbis tãquam forma.

Concilium exigit in alijs Sacramentis expreſsè verba, intelligendum eſt de verbis formalibus, non æquiualentibus. Confirmatur ex eo, quod circunfertur ex D. Auguſtino. *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum*.

Dices primò, quod, ſicuti nomine elementi ſufficientèr indicatur materia remota cuiuſcunque Sacramenti, ita nomine verbi debeat ſufficientèr indicari quodcunque aptum eſt ſignificare formam abſolutionis; adeoque etiam nutus, & ſigna ſenſibilia. Sed contrà, quia, cum in allato loco D. Auguſtini aſſignetur in genere materia Sacramentorum, debuit aſſignari aliquod, quod aptum eſſet referri ad quamcunque materiam reſtringibilem poſtea in ſpecie ad materiam propriam ſingulorum Sacramentorum per ſuas indiuiduales, ſeu ſpecificas conditiones, ad quod aptum eſt illud verbum, *elementum*, cum non detur magis proximum valens omnem materiam comprehendere; cum verò in eodem loco aſſignetur forma in genere omnium Sacramentorum debuit etiam aſſignari, quod aptum eſſet ad ſignificandam formam omnium reſtringibilem poſtea per determinata verba ad ſingula, cum igitur datur genus magis proximum ad ſignificandam quamcunque formam Sacramentorum, nempè verbum in communi, quod poſtea in ſingulis reſtringitur per verba particularia, hinc eſt, quod pro forma in genere poſitum eſt ly, *verbum*, per quod etiam euincitur, quod formæ Sacramentorum debent conſiſtere in verbis formalibus. Addo, quod, cum forma ſit vltimum determinatiuum materiæ ſecundum ſe determinabilis, debuit exprimi in ſua ratione formali, & ſpecifica, non in æquiualenti.

4 Forma eſt vltimum determinatiuum materiæ.

Dices ſecundò, non minus eſt de eſſentia Sacramenti pænitentiæ materia, ac ſit forma, ſed materia poteſt exhiberi per nutus, & ſigna ſenſibilia, ergo etiam forma. Sed contrà neganda eſt conſequentia; nec ex eo, quod vtraque ſit eſſentialis, ſequitur, quod vtraquè eodem modo debeat exhiberi. Ratio diuerſitatis eſt, quia non ob aliud requiruntur verba in materia confeſſionis, niſi, vt hæc reddatur ſenſibilis; cum autem poſſit etiam reddi ſenſibilis per nutus, & alia ſigna habetur per iſta quidquid requiritur ad ipſius rationem; in forma autem verba requiruntur tanquam formale conſtitutiuum eiuſdem, & determinatiuum, quod debet eſſe per formale ſui eſſe, non per æquiualens *arg. textus in l. 3. §. fin., & l. qui per ſalutem 33. ff. de iur. iur.*

5 Determinatiuum debet eſſe per formale ſui eſſe.

Dices tertiò. Forma Sacramenti Matrimonij poteſt ſufficientèr haberi per æquipollentia verbis, nempè per nutus, & ſigna, ergo etiam haberi poteſt per eadem forma Sacramenti pænitentiæ. Sed contrà. Iam dixi, hoc eſſe ſpeciale in Sacramento Matrimonij ob ſpecialem rationem conſiſtentem in eo, quod Chriſtus Dominus non in alio conſtituerit hoc Sacramentum, niſi in mutuo conſenſu contrahentium ſenſibilitèr exhibito; conſenſus autem çquè poteſt fieri ſenſibilis per nutus, & ſigna, ac per verba, nec aliam formam inſtituit diſtinctam ab eodem conſenſu, qui, vt dicebamus, in quçſtionibus de eodem Matrimonio, prout mutuo exhibetur, habet rationem materiæ, prout verò mutuo recipitur, & acceptatur, habet rationem formæ.

6 Non currit paritas de forma Sacramenti Matrimonij.

Dices quartò, ſubſiſtit forma abſolutionis, ſiue impendatur idiomate Italico, ſiue Latino, ſiue Germanico, ſiue Gallo, ſiue etiam Hæbreo, & tamen reſpectu Itali ignorantis alia idiomata non magis ſignificat forma prolata in idiomate Græco, vel Hæbreo, ac forma expreſſa per ſigna, vel per nutus indicantia id, quod ſignificat forma in idiomate proprio; ergo &c. Sed contrà, quia forma expreſſa per verba quocunque idiomate proferatur, ſemper ſecundum ſe ſignificat id, quod ſignificatur in idiomate proprio nihilo releuante, quod idioma illud non intelligatur à proferente; non etenim verba diuerſi idiomatis habent diuerſam ſignificationem, quando ad idem ſignificandum in quacunque natione ſunt inſtituta; verba etenim ſignificant ex hominum inſtitutione, & ſemper ſunt verba, ſeu voces articulatæ, quod non verificatur de nutibus, & ſignis, quæ licet ſint apta ſignificare, non ſunt verba, nec voces articulatæ, prout requiritur ad veram formam.

7 Diuerſitas idiomatis nõ vitiat.

Ratio fundamentalis horum omnium, & concluſionis ea eſt, quod ſub hac forma verbali à Chriſto Domino inſtitutum eſt, quod licet expreſsè ex ſacris paginis non reſultat, reſultat tamen primo ex antiqua, & inueterata traditione, quæ ex alibi dictis tantam vim habet, ac ſacra pagina. Secundò ex Conciliorum definitionibus, quæ fruſtrà inſudaſſent in aſſignandis verbis eſſentialibus abſolutionis reſtringentia ad illa, *Abſoluo te*, ſi poſſet eſſentialitèr ſubſiſtere in nutibus, & ſignis ſenſibilibus; Tertiò ex communi SS. PP., & Theologorum conſenſu, qui omnes in certis verbis eiuſdem eſſentiam conſtituunt.

8 Ex Chriſti inſtitutione verba formalia requirũtur.

Digitized by Google

ARTICVLVS IX.

An in eadem confeſſione poſſit iterari abſolutio ſuper eadem peccata ritè confeſſa.

SVMMARIVM.

In diuerſa confeſſione ſuper eadem peccata poteſt iterari abſolutio. 1.
In eadem confeſſione non poteſt. 2.
Illa iteratio inferret irreuerentiam Sacramento. 3.
Non currit paritas de peccatis antecedentèr ritè confeſſis. 4.
Si renouaretur dolor, & confeſſio poſſet iterari. 5.
Paritas de Hoſtia iam conſecrata. 6.
Soluuntur rationes contra hanc paritatem. 7.
Illa iteratio ſine noua materia proxima in eadem confeſſione induceret grauẽ noxam. 8.

1 In diuerſa confeſſione poteſt iterari.

NOn eſt dubium, quod ſuper eadem peccata in diuerſa confeſſione poſſit iterari abſolutio accedente noua materia proxima, nempè nouo dolore, nouaque peccatorum eorundem ſubiectione clauibus, prout ſupra probatum eſt; difficultas igitur eſt ſolummodo in eadem confeſſione. Dixi, *ſuper eadem peccata*, nam, ſi data ſemel abſolutione pænitens ſubijceret nouum peccatum, cuius tunc tantum recordaretur, non eſt dubium, quod ſuper illud poſſet, & deberet abſolutio impendi.

2 In eadem non poteſt.

Conclusio; ſuper eadem numero peccata in eadem confeſſione non poteſt licitè iterari abſolutio *Caietanus in ſumma verb. Abſolutio, Bartholomæus Medina lib. 2. Inſtruct. c. 12., Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 3., Vaſquez q. 92. art. 3. dub. 5. num. 10., Suarez diſp. 18. ſect. 1. num. 8., & ſect. 4. in fin, Fillintius tract. 6. c. 4. q. 11.*, & alij magis communitèr.

3 Irreuerentèr iteraretur.

Ratio prima eſt, quia ſcientèr fruſtraneè non poteſt impendi forma abſolutionis Sacramentalis; quia fieret irreuerentia non modica Sacramento; ſed, ſi ſuper eadem peccata ritè in eadem confeſſione confeſſa reiteraretur abſolutio, hæc ſcientèr fruſtraneè impenderetur, ergo nonniſi cum magna irreuerentia Sacramenti, adeoque cum graui peccato. Minor probatur, quia iam per præcedentem abſolutionem eſſet productus effectus ejuſdem, & noua abſolutio nihil conſequeretur.

Dices, ſi peccata iam antecedenter ritè confeſſa iterum clauibus ſubijceretur, poſſet ſuper illa impendi noua abſolutio non obſtantè, quod iam per præcedentem confeſſionem intelligantur remiſſa, ergo etiã ſuper eadem in eadem confeſsione poterit iterari abſolutio nihilo obſtante, quod per præcedentem abſolutionem fuerint remiſſa. Sed contrà; neganda eſt conſequentia. Ratio negationis eſt, quia in caſu aſſumpti licet abſolutio impenderetur ſuper eandem materiam remotam, impenderetur tamen ſuper nouam proximam, cum exhiberetur noua confeſsio cum nouo dolore; in caſu autem conſequentiæ noua abſolutio impenderetur ſuper eandem materiam, nedum remotam, ſed etiam proximam, nempè ſuper eandem confeſsionem, & ſuper eundem dolorem, quæ propterea eſſet fruſtratoria.

4 Non currit paritas de peccatis antecedentèr remiſſis.

5 Si renouaretur dolor, & cõfeſſio poſſet iterari.

Sed quid eſſet dicendum, ſi pænitens recepta Sacramentali abſolutione immediatè iterum eadem peccata ſubijceret, vel ſaltem ſe accuſaret in genere de peccatis iam paulo ante confeſſis renouato doloris actu, an tunc poſſet iterum abſolui? Reſpondendum arbitror, vtique poſſe, quia abſolutio caderet ſuprà nouam materiam proximam, & per illam acquireretur augmentum gratiæ non obſtante, quod immediatè hoc fieret poſt primam abſolutionem, quia renouata materia propinquitas, vel diſtantia temporis non officit.

Ratio ſecunda eſt, quia illa iteratio formæ ſupra eandem materiam remotam, & proximam indicaret inſufficientiam prioris abſolutionis; ſi enim prima, vt ſufficiens haberetur, non iteraretur.

Tertia ratio eſt, quia nulla ratione ſuprà Hoſtiam iam conſecratam poteſt forma conſecrationis iterari, ergo, nec ſuper peccata eadem iam remiſſa in eadem confeſsione non exiſtente noua materia proxima poterit forma abſolutionis iterari;

6 Paritas de Hoſtia iam conſecrata.

Neque dicas, non currere paritatem formæ conſecratoriæ ſuper eandem Hoſtiam iam conſecratam, & formæ abſolutoriæ ſuper eadem peccata iam remiſſa, quandoquidem Hoſtia iam conſecrata non eſt amplius conſecrabilis renouato etiam quocunque actu, per quem conſtituatur materia in eſſe proximo, nempè approximatione eiuſdem Hoſtiæ, & applicatione eiuſdem, cum hæ ſint merè conditiones, ſupra quas non cadit conſecratio, peccata verò iam remiſſa ſunt iterum abſolubilia renouata materia proxima, nempè confeſsione, & dolore, quantum ad effectum primarium gratiæ, quæ verè augetur, quia abſolutio cadit ſupra eandem materiam proximam, quæ non eſt mera conditio, ſed pars eſſentialis Sacramenti;

7 Soluuntur rationes contra hanc paritatẽ.

Contra enim impugnaberis, quia, quidquid ſit, quod Hoſtia conſecrata non ſit iterum conſecrabilis etiam renouata materia proxima, hoc non officit noſtræ rationi, quæ eo ſolum tendit, vt probet, quod, ſicuti non poteſt forma conſecrationis

tionis impendi ſupra Hoſtiam iam conſecratam, ita non poſſit forma abſolutionis impendi ſupra eandem materiam remotam, & proximam; & ratio aſſignata pro diuerſitate vtriuſque potius firmat, quam deſtruat noſtrum intentum, quandoquidem in tantum non poteſt impendi iterum forma conſecratoria ſupra materiam iam conſecratam, in quantum licet renouentur cōditiones, non tamen renouatur materia proxima, quia ſupra illas non cadit conſecratio; in materia autem Sacramenti pænitentiæ renouari poteſt materia, ſupra quam cadere poteſt abſolutio, nempè noua confeſſio, & nouus dolor, & proinde etiam abſolutio. Cæterum, cum in hypotheſi, de qua loquimur, non ſit noua materia nec remota, nec proxima, non poteſt eſſe licita noua abſolutio.

Cum autem dixerimus, non poſſe licitè ſupra eadem peccata in eadem confeſſione iterari abſolutionem, oritur hic difficultas, quod, & quale peccatum induceret illa iteratio, ſi poneretur. Sentiendum eſt, eſſe peccatum ex genere ſuo graue, & vtique ſacrilegij. Conſentiunt in hoc *Bartholomæus Medina lib. 2. Inſtruct. c. 12., Ghetius in verb. Abſolutio n. 7., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 4. punct. 4. num. primo verſ. Dixi in diſtinctis confeſſionibus.* Ratio ex eo deducitur, quod reddere inanem formam abſolutionis eſt peccatum graue contra virtutem Religionis, quæ inclinat ad reddendum Deo debitum cultum, rebuſque ſacris venerationem. Excuſarem tamen à graui culpa Confeſſarium, ſi inconſiderate, & inaduertentèr, vel in dubio, quod illam iam impenderit, illam de nouo impendat excuſante inconſideratione, & dubio, vt tutius pænitenti conſuleret.

8 Illa iteratio ſine noua materia proxima eſſet graue peccatū.

ARTICVLVS X.

An licitè poſſit impendi abſolutio ſub conditione.

SVMMARIVM.

Conditio, vel poteſt eſſe de præſenti, vel præterito, vel de futuro. 1.

Conditio in forma abſolutionis, vel de præſenti, vel de præterito poteſt licitè apponi. 2.

Dubium ſuper conditionem de præterito propoſitum, & ſolutum. 3.

Forma abſolutionis non poteſt impendi ſub conditione de futuro, 4.

Nec ſequeretur effectus, dum impenditur, nec dum purificaretur conditio. 5.

Forma abſolutionis cauſat non ſolum moralitèr, ſed etiam Phyſicè. 6.

Conditiones etiam impertinentes, quando coniunguntur cum voluntate ad illas reſtricta, ſuſpendunt effectum. 7.

Conditiones, quæ apponi poſsūt in forma abſolutionis, vel poſſunt eſſe de præſenti, vt ſi Sacerdos dicat. *Si Deus vult, ſeu, ſi tu potes abſolui, vel ſi Ego poſſum abſoluere, Ego te abſoluo*; vel de præterito, vt ſi dicat. *Si non es abſolutus, Ego te abſoluo*, vel de futuro, vt ſi dicat. *Si Epiſcopus conſenſerit, vel ſi tu ſatisfeceris, Ego te abſoluo*. Porro conditio de præſenti adhuc duplex eſſe poteſt, quinimmò triplex, altera vera, altera falſa, altera dubia. Quibus poſitis

1 Cōditio, vel poteſt eſſe de præſenti, vel de præterito, vel de futuro.

Dico primò. In forma abſolutionis apponi poſſunt conditiones de præſenti, vel de præterito. *Suarez tom. 1. de Sacrament. diſp. 13. ſect. 3., Vaſquez de pænit. diſp. 84. art. 3. dub. 5. num. 6., Peſantius 3. part. q. 84. art. 3. d. 3., Graſſius lib. 1. c. 32. num. 2., Reginaldus lib. 8. num. 6., Molfeſius tract. 7. c. 5. num. 35., & alij communitèr.*

2 Cōditio, vel de præſenti, vel de præterito poteſt apponi.

Ratio ex eo deducitur, quia conditio de præſenti, vel de præterito, nec ſuſpendit actum, nec irritam reddit abſolutionem, quinimmò non eſt propriè conditio, *Panormitanus in c. de quibus de Baptiſmo*, & de hoc expreſsè loquitur hic textus *in c. de quibus*, & hæc conditio, quamuis ignoretur tempore, quo profertur forma, iam intelligitur purificata, cum ſit, vel fuerit; ergo poterit cum his conditionibus abſolutio ſine ſcrupulo impendi; vnde, ſi talis conditio appoſita vera ſit, forma Sacramenti ſuos ſortietur effectus, ſi vera non ſit, non ſortietur effectum, nec tamen per hoc fiet iniuria Sacramento; ſi verò ſit dubia, conſequitur effectum, ſi in re vera ſit, non conſequitur, ſi falſa, quamuis de veritate, & falſitate ſit ignorantia tam reſpectu Confeſſarij, quam pænitentis.

Difficultas ſolummodo verſari poteſt in eo (quando abſolutio conditionalis eſt dubia ſuper præteritum, vt ſi Confeſſarius dubitet, an impenderit abſolutionem, & dicat, *ſi non es abſolutus, Ego te abſoluo*) quia vix conciliari poteſt hoc cum ijs, quæ diximus in præcedenti articulo, nempè abſolutionis formam non poſſe licitè iterari ſupra eandem materiam proximam, nam in hoc caſu, ſi verè fuerit pænitens abſolutus, hæc noua abſolutio caderet ſupra eandem materiam proximam. Sed facilè ad hoc poteſt reſponderi, quod ea, quæ ſupra diximus, procedunt de iteratione abſolutionis abſolutæ ſtante certitudine præcedentis abſolutionis; ea verò, quæ hic dicuntur, procedunt de iterata abſolutione conditionali ſtante dubietate præcedentis abſolutionis, per quam conditionem ex vno capite tollitur quæcun-

3 Dubium ſuper cōditione de præterito propoſitum, & diſſolutum.

Digitized by Google

eunque irreuerentia Sacramenti, & ex alio tutior redditur ſalus pœnitentis.

4 Non poteſt impendi ſub cõditione de futuro.

Dico ſecundò. Forma abſolutionis non poteſt impendi ſub conditione de futuro. In hoc conſentiunt omnes Doctores pro præcedente dicto allegati, & vlterius *Obertius in verb. Abſolutio num. 7. in explic. textus D. Thomæ*, *Nauarrus in man. c. 26. n. 12.*, *Silueſter verb. Abſolutio 3. num. 12.*, *Caietanus in ſumma eod. verbo, abſolutio c. 1.*, *Rodriquez c. 54. num. 2., & ſeqq.*, *Reginaldus lib. 8. num. 6., & alij.*

Ratio ex eo deducitur, quia verba abſolutionis ſub illa conditione, nec conſequerentur effectum tempore prolationis, nec tempore conditionis adimpletæ, ergo non poteſt ſubſiſtere illa abſolutio ſub tali conditione. Antecedens quoad primam partem probatur, quia ſine voluntate Miniſtri non ſubſiſtit Sacramentum, ſed, dum impendit abſolutionem ſub tali conditione, non habet intentionem tunc abſoluendi, ſed ſuam voluntatem protrahit vſque ad tempus conditionis adimpletæ; qui enim dicit, *Ego te abſoluo*, ſi feceris hoc, idem dicit, ac ſi diceret, *Ego te abſoluo*, quando feceris hoc, ergo &c. Quoad ſecundam etiam ſic euincitur, quia, quando purificatur conditio, non adſunt verba abſolutoria, ergo non poteſt eſſe effectus eorundem pro illo tempore.

5 Nullus inde ſequeretur effectus.

Dices. Verba abſolutionis non cauſant Phyſicè, ſed tantum moralitèr remiſſionem peccatorum; non eſt autem neceſſe, quod cauſa moralis coexiſtat Phyſicè effectui, ſed ſufficit, quod coexiſtat moralitèr, quæ coexiſtentia moralis ſufficientèr haberi poteſt per hoc, quod ex voluntate proferentis ſit relicta ad aliquod opus, & non ſit reuocata. Sed contra, quia in primis iuxta noſtra principia in quæſtionibus de Sacram. in genere, verba abſolutionis, ſicuti, & aliorum Sacramentorum cauſant, nedum moralitèr, ſed etiam Phyſicè ſuos effectus. Deinde, quando etiam daremus, cauſare duntaxat moralitèr, adhuc tamen requireretur exiſtentia Phyſica verborum ad productionem effectus, quia tunc mouent Deum ad ponendum effectum, quando exiſtunt, & ipſa verba eſſentialitèr, & formalitèr requiruntur, non merè æquiualentèr.

6 Forma hæc cauſat Phyſicè.

Ad pleniorem notitiam eorum, quæ ſub hoc dicto aſſeruntur, aduerte conditiones, ſub quibus conſiderari poteſt abſolutio de futuro, vel poſſe habere aliquam connexionem cum Sacramento, vel eſſe omnino diſparatas, & impertinentes. Quocunque modo ſumantur, abſolutio ſub illis impenſa eſt irrita defectu ſcilicet voluntatis in abſoluente, qui non intendit abſoluere, niſi purificatis conditionibus, ſiue hæ pertineant ad Sacramentum, ſiue non. Neque dicas, conditiones impertinentes non vitiare actus, qui geruntur, ſed potius ipſas vitiari, ideoque haberi pro non appoſitis; contra enim impugnaberis, quia in rebus, quæ in ſua eſſentia dependent à voluntate alicuius, non habet ratione ſui locum lex, quod conditio impertinens habeatur pro non appoſita, ſiquidem ablata tali voluntate res non ſubſiſtit, non quidem ratione conditionis, ſed defectu voluntatis, quæ non eſt, niſi, dum purificatur conditio; in caſu autem, de quo loquimur, cum effectus abſolutionis omnino dependeat à voluntate abſoluentis, & talis voluntas tempore abſolutionis non ſit, cum protrahatur ad tempus conditionis adimplendæ, hinc eſt, quod, quamuis à iure talis conditio haberetur pro non adiecta, nihilominus defectu voluntatis in abſoluente Sacramentum non ſubſiſteret.

7 Cõditiones etiam impertinentes, quando coniunguntur cum voluntate ad illas reſtricta irritant.

ARTICVLVS XI.

An variatis verbis formæ intelligatur Sacramentum irritari.

SVMMARIVM.

Variatio duplex altera ſubſtantialis, altera accidentalis, & quid vtraque. 1.
Si verba mutentur ſubſtantialitèr irritatur Sacramentum. 2.
Mutatio ſubſtantialis in materia, & forma non eſt in poteſtate Eccleſiæ. 3.
Mutatio merè accidentalis non irritat. 4.
Soluuntur inſtantiæ oppoſitæ. 5.
Quandonam contingat mutatio merè accidentalis. 6.
Exempla mutationis ſubſtantialis. 7.
Exempla mutationis merè accidentalis. 8.

1 Variatio duplex altera ſubſtantialis, altera accidentalis.

VAriatio formæ dupliciter potiſſimum poteſt contingere, vel ſubſtantialitèr, vel accidentalitèr. Contingit autem variatio ſubſtantialitèr, quando per verborum mutationem variatur eorundem verborum ſenſus, ſeu ſignificatio; accidentalitèr verò, quando retenta propria ſignificatione eorundem verborum variatur ſolus modus exprimendi per diuerſa ſcilicet ſinonima, vel idiomata. Hinc ſit

2 Mutatio ſubſtantialis irritat.

Concluſio. Per variationem ſubſtantialem verborum formæ abſolutionis irritatur Sacramentum, non ſic per accidentalem *D. Thomas tertia part. q. 60. art. 8., & in 4. diſt. 3. q. vnica art. 2.*, *Scotus in 4. ead. diſt. 3. q. 2.* quos ſequuntur omnes eius diſcipuli.

Ratio primæ partis ex eo deducitur,

quod

quod variata parte eſſentiali conſtitutiua totius ſubſtantialiter non remanet amplius idem totum, ſed variatis verbis formæ abſolutionis ſecundum ſignificationem, ad quam ſunt inſtituta, intelligitur variata ſubſtantialiter eadem forma, quæ eſt pars eſſentialis Sacramenti pœnitentiæ, ergo non remanet amplius idem Sacramentum. Maior liquet inductione diſcurrendo per omnia compoſita ſiue Phyſica, ſiue moralia; variatis etenim conſtitutiuis in ſubſtantia non intelligitur idem conſtitutum. Minor probatur, quia verba in Sacramentis ſunt inſtituta ad ſignificandum id, quod debent efficere, & hoc eſt proprium munus ipſorum; ergo variata ſubſtantialiter ſignificatione verborum intelligitur ſubſtantialiter variata eadem forma, quæ propterea non erit apta ad conſtituendum Sacramentum, vt à Chriſto Domino inſtitutum.

3 Mutatio ſubſtantialis non eſt in poteſtate Eccleſię.

Confirmatur eadem prima pars, quia, cum Sacramenta nouę legis ſint inſtituta à Chriſto Domino, non ſunt in poteſtate Eccleſiæ quoad ſubſtantialia, vt definiuit *Concil. Trident. ſeſſ. 21. c. 2.* ideoque, nec quoad formam, quæ eſt pars ſubſtantialis eorundem, ergo, ſi fiat variatio in eadem quoad ſignificationem, non erit amplius idem Sacramentum.

Ratio ſecundæ partis *ex eod. Trident. loc. cit.* deducitur, vbi facultatem tribuit Eccleſiæ ſtatuendi, vel mutandi circa Sacramenta ſalua ipſorum ſubſtantia, quod eſt idem, ac dicere mutandi accidentaliter, non ſubſtantialiter. Neque dicas, ex hoc ſolummodo inferri, poſſe per Eccleſiam fieri mutationes ſalua Sacramentorum ſubſtantia in eorundem adminiſtratione, non autem circa materiam, & formam, & ea, quæ quoquomodo pertinent ad eaſdem. Item dato, quod ea, quæ etiam pertinent ad eandem materiam, & formam ſpectant, accidentaliter poſſint per Eccleſiā variari, non poſſint tamen variari per priuatos Sacerdotes. Contra enim impugnaberis, quia facultas relicta à Chriſto Domino Eccleſiæ, eſt quoad ea omnia, quæ non ſpectant ad ſubſtantiam Sacramentorum, & propterea dixit Concil. Trident. *Salua eorum ſubſtantia*; nec in hoc eſt ambigendum; cæteroqui formæ Sacramentorum eſſet quoad omnes rationes ſecundum idioma, quo à Chriſto Domino inſtitutæ ſunt, adhibendæ, & ſic in idiomate Hebraico, quod non eſt dicendum; cum autem validè adhibeantur nemine reluctante ſiue in idiomate Latino, ſiue Græco, ſiue Hebraico, cum tamen omnes reſonent in eundem ſenſum, non videtur locus ambigendi, quin poſſint ſecundum accidentalia per Eccleſiam variari, dummodò ſaluetur eorum ſignificatio; tam enim differunt forma abſolutionis in his terminis, *Abſoluo te*, ac *tibi condono peccata tua*, ac formæ adhibitæ Latino idiomate, ac adhibitæ Græco, ſeu Hæbraico.

4 Mutatio accidentalis non irritat.

5 Soluuntur inſtātiæ oppoſitæ.

Ad illud, quod ſubditur, dicendum eſt ex eo, quod facultas variandi quoad accidentalia ſalua Sacramentorum ſubſtantia data ſit Eccleſiæ, non ſingulis Sacerdotibus, ſequi quidem, quod non poſſit licitè a ſingulis variari, ſicuti poteſt ex dignis cauſis ab Eccleſia, non autem, quod non poſſit variari validè, nam poſitis iis, quæ ſunt de ſubſtantia Sacramenti, non eſt, cur non debeat poni Sacramentum. Hinc

Confirmatur eadem ſecunda pars. Facta mutatione ſolummodo accidentali remanet formalis ſignificatio verborum abſolutionis, ergo non eſt, cur non debeat eſſe ſignificatum, ſeu effectus ſignificationis, dummodo extent alia requiſita. Antecedens probatur, quia, cum verba ſint primò, & per ſe inſtituta ad ſignificandum, habent pro ſua ſubſtantia ſignificationem; ſi ergo remanet non obſtante mutatione accidentali eadem ſignificatio, remanet & eorum ſubſtantia, & ſi non remanet eadem ſignificatio, intelligitur facta mutatio in ſubſtantia eorundem verborum, ergo, cum dicatur facta mutatio ſolummodo accidentalis, intelligitur remanere ſubſtantia ſignificationis, cæteroqui eadem mutatio non eſſet merè accidentalis, ſed ſubſtantialis.

Hæc mutatio accidentalis contingere poteſt, vel per varietatem idiomatis, vt ſi proferatur, vel idiomate Gręco, vel Latino, vel Hębraico, vel Italico, vel per voces ſinonimas, vt ſi loco dicendi, *Ego abſoluo te*, dicatur, *Ego condono tibi peccata tua, vel Sacramentum abſolutionis impendo tibi*, vel per vocabulorum corruptionem, vt ſi dicatur, *Ti aſſoluo*, vel per varietatem idiomatis in eodem ſermone; *Io abſoluo ti*. 6 Quandonam cōtingat mutatio merè accidentalis.

Ex dictis in prima parte concluſionis deduces primò. Non fore validam formam abſolutionis, ſi impenderetur modo deprecatiuo per ea, quę latè ſupra diximus, & ratio eſt, quia non ſaluatur ſubſtantia ſignificationis; nam dicere, *abſoluo te*, importat actualem, & poſitiuam actionem, per quam pœnitens abſoluitur; dicere verò *Deus abſoluat te*, non importat actionem abſolutionis, ſed votum, & deſiderium, vt Deus abſoluat. Secundò, non fore validam abſolutionem factam abſenti, dicendo, *Abſoluo te*, quia ly, *te*, indicat perſonam pręſentem, quę propterea verificari nequit reſpectu abſentis. 7 Exempla mutationis ſubſtantialis

Ex dictis in ſecunda parte colliges primò, validam eſſe abſolutionem, ſi mutata

ſigni-

Digitized by Google

8 Exempla mutationis accidentalis. ſignificatione actiua in paſſiuam dicatur, *abſoluaris à me*, quia eſt idem omnino ſenſus. Secundò, ſi dicatur, *Remitto tibi peccata tua*. Tertiò, validam eſſe, ſi Confeſſarius abſoluens Regem, vel Ducem, vel Cardinalem dicat, *Abſoluo Maieſtatem, Celſitudinem, & Eminentiam tuam*, vel vice verſa, ſi Confeſſarius conſtitutus in aliqua dignitate dicat, *Nos abſoluimus te*. Quartò, validam eſſe, ſi impendatur modo imperatiuo, *Abſoluaris à me*, in his etenim, & ſimilibus caſibus non eſt variatio in ſignificatione formali.

ARTICVLVS XII.

An valeat abſolutio ſub his terminis. *Iubeo te eſſe abſolutum*.

SVMMARIVM.

An in hoc ſit mutatio ſubſtantialis. 1.
Sententia aſſerens, eſſe ſubſtantialem. 2.
Sententia negans. 3.
Sententia negans eſt ſpeculatiuè probabilis. 4.
Sententia affirmans eſt in praxi amplectenda, vt tutior. 5.

1 An in hac forma interueniat mutatio ſubſtantialis. Conueniunt communitèr in ijs, quæ dicta ſunt in præcedenti articulo in mutatione ſubſtantiali formæ abſolutionis irritari Sacramentum, non ſic in accidentali; Diſcrepant tamen in aliquibus caſibus particularibus, non quia exiſtiment, ſufficientem ad irritandum Sacramentum mutationem accidentalem, vel non ſufficientem mutationem ſubſtantialem, ſed quia dubitant, an in illis interueniat ſolummodo mutatio accidentalis, an verò ſubſtantialis. Ideo nos in præſenti, & in ſequentibus articulis nonnullos ex his caſibus referemus, & examinabimus, an irriti ſint ex mutatione ſubſtantiali, an ſubſiſtentes ex mutatione dumtaxat accidentali. In præſenti indagabimus, an in mutatione propoſita in titulo ſequatur, necne irritatio Sacramenti.

2 Sentētia aſſerens eſſe ſubſtantialē. *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 4. punct. 2. num. 9.* relatis pro ſua ſententia D. Thoma, Soto, & alijs ſentit, talem mutationem eſſe ſubſtantialem, & irritare Sacramentum, eo quia per iſtum modum loquendi non ſignificatur actualis liberatio, & abſolutio à peccatis, ſed potius indicatur actus circa abſolutionem faciendam, vel circa iam factam.

3 Sentētia negans. Ex aduerſo *Scotus in 4. diſt. 14., Vaſquez tertia part. q. 84. art. 3. num. 11., Suarez tertia part. diſp. 19. ſect. 1. num. 24. in fin.* ſuſtinent eſſe merè accidentalem, & non irritare Sacramentum. Cum his ſit

Concluſio. Sententia aſſerens, illam mutationem eſſe accidentalem, eſt ſpeculatiuè probabilis, non tamen eſt in praxi deducenda.

Ratio primæ partis ex eo deducitur, quod ſententia modo imperatiuo apta, quinimmo aptior eſt ad abſoluendum, vel condemnandum, ſiquidem magis indicat poteſtatem indicantis, & ſubiectionem delinquentis, & quotieſcunque habet vim ſignificandi abſolutionem, ipſam inducit, ſed prolata iuxta modum expoſitum eſt prolata modo imperatiuo per ly, *Iubeo*, & apta eſt, ſignificare abſolutionem à peccatis per ly, *te eſſe abſolutum*, quæ verba coniuncta cum *Iubeo*, important voluntatem efficacem, vt pęnitens remaneat abſolutus, ergo &c. Neque obſtant, quę ex Bonacina afferebantur, nempè illum modum loquendi non importare actualem liberationem, ſed ſolummodo actum circa liberationem faciendam, vel circa iam factam; Non obſtant, inquam, quia, cum dicatur de præſenti *Iubeo*, poſito, & expreſſo effectu, qui iubetur, non poteſt, niſi de præſenti poni illa liberatio, tanquam effectus iuſſionis, nec hæc iuſſio congruentèr poteſt cadere ſupra actum iam poſitum, &, cum ipſa ſit efficax coniuncta cum verbis indicantibus effectum, ipſum de facto tunc ponit. 4 Sententia negās eſt ſpeculatiuè probabilis.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quia denegari non poteſt, quin illa abſolutio diſcordans à conſueta Eccleſiæ præferat aliquam ambiguitatem, tum in eo, quod aſſerit Bonacina loc. cit. nempè, quod non importet formalem, & actualem liberationem poſitam ab ipſo abſoluente, tum ex eo, quod illa forma non importet effectum eſſe ab eodem abſoluente, & ſicuti ex ſuperius dictis non eſt tuta illa forma, qua dicitur, *Declaro, te eſſe abſolutum*, ita non videtur eſſe tuta illa, qua dicitur, *Iubeo, te eſſe abſolutum*; nec obſtat, quod ly, *iubeo*, coniunctum cum expreſſo effectu, *Te eſſe abſolutum*, importet liberationem actualem tanquam effectum iuſſionis, quia etiam dici poteſt, quod ly, *declaro*, coniunctum cum eodem effectu importet eandem actualem liberationem, tanquam effectum eiuſdem declarationis; In adminiſtratione autem Sacramentorum ex declaratione Innocentij XI. ſequenda eſt opinio tutior relicta probabili. 5 Sententia affirmans eſt tutior.

AR-

ARTICVLVS XIII.

An mutata forma eſſentiali de actiua in paſſiuam validum fiat Sacramentum.

SVMMARIVM.

Sententia aſſerens per ly, Abſolueris, *non validè impendi abſolutionem*. 1.
Rationes ſuadentes validè conferri. 2.
Abſolutio collata per ly, Abſolueris, *non eſt valida*. 3.
Non importatur actio, vt à Miniſtro proueniens. 4.
Ly Abſolueris, *indifferens eſt, vel ad ſignificandam actionem Miniſtri, vel alterius*. 5.
Forma debet eſſe expreſſa, & determinata. 6.

DIximus in præcedentibus, formam eſſentialem Sacramenti pænitentiæ conſiſtere in illis duobus verbis, *Abſoluo te*; Nunc ſupponimus, quod Confeſſarius mutata ſignificatione de actiua in paſſiuam dicat, *Abſolueris*, & quærimus, an per hanc formam validum conſtituatur Sacramentum.

1 Rationes ſuadentes per ly, *Abſolueris*, non validè abſolui.

Ratio dubitandi ex vna parte ex eo conſurgit, quod ideo, cum dicitur, *Abſoluo te*, non eſſentialitèr requiratur ly, *Ego*, quia implicitè inuoluitur in ly, *Abſoluo*, prolatum in perſona prima; quando autem dicitur, *Abſolueris*, non implicitè importatur ly, *à me*, cum indifferentèr poſſit intelligi, vel à proferente, vel ab aliquo alio. Accedit, quod, quamuis pænitens ſit præſens, & ſua peccata ſubieccerit clauibus, non ſufficit tamen dicere præcisè *Abſoluo*, ſed addenda eſt particula, *Te*, quia determinanda eſt perſona, ſupra quam cadere debet abſolutio, ergo etiam, quamuis Confeſſarius ſit præſens, & dicat, *Abſolueris*, hoc non ſufficiet, ſed addenda erit particula, *à me*, quia exprimenda eſt perſona, à qua ſit abſolutio; vnde licet ly, *Abſolueris*, in perſona ſecunda implicitè importat perſonam pænitentis, non tamen importat perſonam abſoluentis, quæ ſaltem implicitè debet importari in forma.

2 Sententia aſſerēs validè conferri.

Ex alia parte, cum actiua, & paſſiua ſignificatio non differant, niſi ſecundum modum, non in ſubſtantia, videtur non eſſentialitèr requiri ly, *à me*, in paſſiua ſignificatione, ſicuti non requiritur ly, *Ego*, in actiua, cum etiam ly, *à me*, videatur implicitè inuolui in ly, *Abſolueris*, nam, cum abſolutio ſit à proferente, videtur implicitè ipſum proferentem inuoluere. Quid ergo dicendum?

Concluſio. Probabilius eſt, abſolutionem datam ſub illo vnico verbo, *Abſolueris*, non eſſe validam, nec conſequi ſuum effectum.

3 Non validè confertur.

Ratio ex eo deducitur, quod non minus requiritur ad validitatem formæ expreſſio ſubiecti, in quod tendit, quam expreſſio agentis, à quo prouenit, cum ſit neceſſaria expreſſio actionis non ſimplicitèr, ſed Miniſtri, ſed expreſſio ſubiecti eſt in forma eſſentialis, adeout iuxta ſuperius dicta, ſi dicatur præcisè, *Abſoluo*, inanis ſit abſolutio, ergo, & expreſſio actionis, vt à Miniſtro prouenientis erit neceſſaria in eadem forma, ſed quando dicitur præcisè, *Abſolueris*, non eſt in eadem forma expreſſio Miniſtri abſoluentis; ſiquidem ex vi illius verbi abſolutio poteſt intelligi, vel ab ipſo Miniſtro, vel a ſolo Deo, vel ab alio, ergo &c.

4 Non importatur actio Miniſtri.

Dices primò, perſona agentis in forma actiuè prolata non exprimitur, & tamen valida eſt abſolutio per ea, quæ ſupra commendauimus, ergo etiam, quamuis non exprimatur in forma paſſiuè prolata, valida erit &c. cum ſignificatio actiua, & paſſiua non differant in ſubſtantia, ſed tantum in modo. Sed contrà, quia in ſignificatione actiua ſufficientèr perſona agentis exprimitur excluſiuè quoad quemcunque aliam per ly, *Abſoluo*, conceptum in perſona prima; in ſignificatione verò paſſiua non exprimitur excluſiuè à quocunque alio ex vi expreſſionis illius verbi, *Abſolueris*, cum poſſit eſſe æquè ab ipſo, ac ab alio.

5 Ly, *Abſolueris*, non importat neceſſario proferentē.

Dices ſecundò, intelligi ſufficientèr expreſſam perſonam abſoluentis ex eo, quod verbum illud ab ipſo proferatur; ex natura etenim ſua verbum prolatum intelligitur eſſe à proferente. Sed contra: Etiam, quando pænitens eſt præſens, & immediatè ſua peccata protulit petens abſolutionem, intelligitur abſolutio ad ipſum referri, & tamen neceſſaria eſt eius expreſſio per particulam, *Te*, quia forma debet eſſe expreſſa, & excludere in ſe ipſa quodcunque aliud ſubiectum, nec ſufficit quæcunque ſubintelligentia, ergo etiam, quantumuis verbum intelligatur eſſe à proferente, debet exprimi in forma, & excludere ſpecificè quemcunque alium, à quo poſſit eſſe abſolutio, nec ſufficit quæcunque ſubintelligentia.

6 Forma debet eſſe expreſſa, & determinata.

Ratio ſecundò ex eo deducitur, quod non valet argumentum à ſignificatione actiua ad paſſiuam, nam in actiua requiritur neceſſario expreſſio ſubiecti dicendo, *Abſoluo* addita particula, *Te*, vt ſupra probauimus, & in paſsiua non requiritur illa expreſſio, cum ſufficiat dicere, *Abſolueris*, ergo etiam, quamuis in actiua non requiratur expreſſio agentis per particulam,

Ego,

Ego, in paſſiua tamen requiratur, vt addatur particula, *à me*. Conſequentia probatur, quia in tantum in actiua non requiritur expreſſio perſonæ abſoluentis, ſed expreſsio pænitentis, in quantum in actiua perſona agentis habetur in ly, *Abſoluo*, & pænitentis non haberetur, niſi fieret illius expreſsio per ly, *Te*; ſed etiam in paſsiua haberetur perſona pænitentis in ly, *Abſolueris* in perſona ſecunda, non autem perſona agentis, niſi exprimeretur ly, *à me*, ergo &c.

Dices, requiri in ſignificatione actiua ſubiecti expreſsionem, in quod cadit, ſeu cadere debet abſolutio per ly, *Te*, potius, quam in ſignificatione paſsiua agentis perſona, à qua procedit per ly, *à me*, quia actio ſpecificatur à termino in quem tendit, non ab agente. Sed contrà, quia terminus, ad quem tendit actio abſolutoria, non eſt ſubiectum, ſed remiſsio peccatorum; vnde licet requiratur tam ſubiectum, quam agens, non potius ab vno, quam ab altero ſpecificatur actio, ſed à remiſsione peccatorum; vnde vel vtrumque, vel neutrum eſſet exprimendum.

ARTICVLVS XIV.

An poſsit impendi abſolutio limitata.

SVMMARIVM.

Illicita eſt abſolutio limitata. 1.
Ex vi illius non omnia peccata remitterentur. 2.
Si mens abſoluentis reſtringeretur ad aliqua tantum peccata abſolutio eſſet irrita. 3.
Si mens abſoluentis non ſit limitata, ſed conformis inſtitutioni Chriſti probabilius erit valida. 4.

REfert *Ghetius in verb. Abſolutio num. 2. in expoſitione literæ D. Thomæ*, aliquos Confeſſarios imperitos, & rurales conſueuiſſe vti his verbis, *Ego te abſoluo à peccatis tuis, de quibus habes perfectam contritionem*, vel *Ego abſoluo te à peccatis, quorum memoriam habes, vel à peccatis, quæ mihi confeſſus es.* Circa huiuſmodi formas abſolutionis limitatas quærimus modo, an licitæ ſint, & an validæ.

1 Illicita eſt abſolutio limitata. Concluſio I. Huiuſmodi formæ limitatæ abſolutè illicitæ ſunt, & omnino ab Eccleſia eliminandæ.

Ratio in vniuerſum ea eſt, quia impietatem redolet dimidiatam à Deo ſperare veniam, & conſtitui in parte amicum Dei ratione gratiæ remiſsiuæ aliquorum peccatorum, & ſimul remanere inimicum Dei ratione peccatorum, quæ ex vi illius abſolutionis non remitterentur; vnde communitèr docent Theologi non remitti vnum peccatum ſine alio; Sed, ſi Confeſſarius impenderet abſolutionem ſub illis formis limitatis, quantum eſt ex ſe, poneret formam, per quam ſolum venia dimidiata conſtitueretur; nam iuxta primam abſolutio tenderet in peccata ſolummodo, quorum eſt contritus, non in ea, quorum habet ſolum atritionem, & ſic, ſi non eſſet contritus pænitens, ſed ſolum atritus, quantum eſt vi illius abſolutionis, non conſequeretur veniam; Iuxta ſecundam, ſi alicuius peccati pænitens eſſet oblitus, illius, quinimmo, nec aliorum conſequeretur remiſsionem, quia non poteſt vnum ſine alio peccato læthali remitti. Iuxta tertiam, idem etiam ſequeretur, ergo &c. 2 Ex vi illius non omnia peccata remittentur.

Quoad ſecundum dubium propoſitum, an ſcilicet illæ limitatæ abſolutiones eſset validæ, & conſequerentur effectum, nec ne, arguendum eſt ex mente abſoluentis, vel etenim poſitiuè intendit ſolummodo abſoluere ab illis peccatis, quorum meminit in abſolutione, vel intendit abſoluere iuxta præſcriptum Chriſti Domini, & Eccleſiæ, & ſolum addit illas particulas limitatiuas ex errore, & ignorantia, non reſtringens mentem ſuam ad illas.

3 Si mens abſoluentis reſtringeretur ad aliqua peccata abſolutio eſset irrita. Concluſio II. Si mens abſoluentis reſtringatur poſitiuè ad illa peccata, quorum mentionem facit in illa abſolutione, vtique abſolutio eſt inualida, nec vllum conſequitur effectum. Ab hac neminem arbitror diſſentire.

Ratio ex eo deducitur, quod ſine debita intentione abſoluentis non tenet abſolutio, ſed quando poſitiua intentio abſoluentis non eſt relata ad omnia peccata quibus pænitens afficitur; ſed reſtrictiuè ad aliqua, non eſt debita intentio, vtpotè quæ eſſet ad impoſsibile, cum nequeat vnum ſine alio peccato remitti, ergo non poteſt eſſe valida abſolutio; ſed, quando intentio eſt ſecundum tres allatos caſus, non eſt relata ad omnia peccata; nam in primo eſt relata ſolum ad contritionem nec poteſt prodeſſe, ſi tantum eſset atritio de peccatis; in ſecundo non refertur ad peccata oblita; in tertio non refertur ad peccata oblita, vel ad ea, quæ pænitens non tenetur confiteri, ergo &c.

Secundò ex eo deducitur, quod, ſi pænitens non haberet, vel contritionem, vel atritionem de omnibus peccatis, etiam ſi ſint oblita, vel non obnoxia oneri confeſſionis, non conſequeretur remiſsionem ſuorum peccatorum; ergo etiam ſi Confeſſarius non haberet intentionem generalem abſoluendi ab omnibus non conferret effectum eiuſdem remiſsionis; & horum omnium ratio fundamentalis eſt, quia

 non

Digitized by Google

non poteſt eſſe remiſsio vnius peccati lęthalis ſine remiſsione omnium, & propterea tam ex parte pænitentis, quam ex parte Confeſsarij requiruntur diſpoſitiones, & intentiones ad omnia.

4 Si mens abſoluentis non ſit limitata tenet abſolutio.

Concluſio III. Si mens abſoluentis conformetur inſtitutioni Chriſti Domini, & diſpoſitioni Eccleſiæ, & non reſtringatur ad verba limitata, quæ profert, ſed ea addat ex errore, vel ex ignorantia probabilius abſolutio eſt valida, & confert effectum remiſsionis peccatorum.

Ratio ex eo deducitur, quod in hac hypotheſi ſunt omnia eſſentialitèr requiſita ad validam abſolutionem, & ad remiſsionem peccatorum, ergo non eſt, cur non debeat ſubſiſtere, & conferre ſuum effectum. Antecedens patet, quia adeſt debita intentio abſoluentis conformis inſtitutioni Chriſti Domini, quæ eſt, vt ſit ad omnia, nec hæc vitiatur ex additamento per errorem, vel ob ignorantiam, & in hoc valet iuridicum axioma, quod vtile per inutile non vitietur; adſunt eſſentialia verba, quæ, quando non limitantur per intentionem proferentis, tunc cauſant effectum iuxta ſuperius dicta, quando ponitur vltima ſillaba verborum eſſentialium, nec ſuſpenditur vſquequo proferantur alia verba non eſſentialia.

ARTICVLVS XV.

An mutatio accidentalis formæ abſolutionis inducat noxam, & quamnam.

SVMMARIVM.

Chriſtus Dominus facultatem fecit Eccleſiæ variandi circa accidentalia, non ſingulis Sacerdotibus. 1.

Sacerdos ſine cauſa mutans accidentalitèr formam peccat. 2.

Culpa eſt maior, vel minor ſecundum quod mutatio eſt maior, vel minor. 3.

Qui diceret remitto tibi peccata tua, *leuitèr peccaret.* 4.

Aliæ variationes licet accidentales inducerent regularitèr grauem noxam. 5.

Reijcitur in hoc ſenſus Scoti. 6.

1 Facultas accidentalitèr variandi data eſt Eccleſiæ.

QVamuis Chriſtus Dominus, vt aſſerit *Concil. Trident. ſeſs. 21. c. 2.* reliquerit Eccleſiæ ſuæ ſponſæ poteſtatem in adminiſtratione Sacramentorum variandi, vel mutandi ea, quæ ſuſcipientium vtilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi magis expedire iudicauerit ſalua tamen illorum ſubſtantia; non tamen hanc poteſtatem mutandi pro libito reliquit ſingulis, nam cæteroqui in Eccleſia Dei vniformitas rituum non ſeruaretur, & confuſiones plurimæ in adminiſtratione Sacramentorum orirentur cum periculo adulterandi veritatem eorundem, & fidei. Quamobrem ex his

Dicendum. Si priuatus Sacerdos ſciens, & volens abſque neceſsitate, & ex priuata auctoritate in forma Sacramentorum aliquid quantumuis accidentale mutet, non excuſatur a graui, vel leui culpa, prout attentis circunſtantijs grauis, vel leuis mutatio, & receſsus à communi ritu inducitur. In hoc communitèr conſentiunt ſignantèr *Caietanus tertia part. q. 84. art. 3.*, *Sotus in 4. diſt. 14. q. 1. art. 3.*, *Suarez diſp. 19. ſect. 1. num. 24.*, *Ghetius in verb. Abſolutio num. 3. ex expoſit. lit. D. Thomæ*, *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 4. punct. 2. num. 11. verſ. addo.* Ratio ex eo deducitur, quia per quamcunque mutationem à ritu communitèr in Eccleſia præſcripto, & ſeruato ſit receſſus à præcepto Eccleſiaſtico cum periculo peruerſionis rituum in re quidem ex genere ſuo graui concernente materiam Religionis, in qua cautè valdè procedendum eſt, potiſſimum cum decernere in hac materia reſeruatum ſit Eccleſiæ, non commiſſum ſingulis; vnde non eximerem à culpa, qui in abſoluendo diceret, *Condono tibi peccata tua.*

2 Sacerdos mutans ex ſe accidentalitèr formã peccat.

3 Culpa eſt maior, vel minor iuxta qualitatem mutationis.

Difficultatem aliquam illud ingerit, quod aſſerit *D. Thomas tertia part. q. 84. art. 3. ad tertium*, circa mutationem, qua Sacerdos pro illis verbis, *Abſoluo te*, diceret, *Remitto tibi peccata tua*, vbi quærit, cur potius dicatur primum, quam ſecundum, & reſpondet, quia hoc magis congruit verbis, quæ Dominus dixit virtutem clauium oſtendens, per quas Sacerdotes abſoluunt. *Quodcunque ſolueritis ſuper terram erit ſolutum, & in Cælis.* Sed reſpondere poteſt D. Thomæ etiam ex Euangelio conſtare verba illa, *Remitto tibi peccata tua*, eſſe conformia verbis Chriſti Domini. Ibi enim dicitur. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*; vnde non videtur labe aliqua ex ratione D. Thomæ notandus, qui diceret, *Remitto tibi peccata tua*. Nihilominus *Caietanus tertia part. q. 84. art. 3.* aſſerit ſaltem venialitèr peccare, qui vteretur illa forma; nam quantumuis vtraque deducatur ex verbis Chriſti Domini, ex quo tamen ex Eccleſiæ præſcripto, quæ in ijs, quæ non concernunt ſubſtantiam Sacramentorum, arbitra conſtituta eſt à Deo, ad ſeruandum vniformem in Eccleſia ritum reſtricta eſt ad illa verba, *Abſoluo te*, non poterit ab aliqua noxa excuſari, qui ab illa recedens diceret, *Remitto tibi peccata tua*, cum faceret contra determinationem Eccleſiæ, quæ iuſtis de cauſis ad hoc decernẽdum mota eſt.

In

Digitized by Google

4 *Qui diceret, remitto tibi peccata tua, leuitèr peccaret.*

In hoc igitur caſu, quo Sacerdos diceret, *Remitto tibi peccata tua*, ipſum eximerem à graui culpa, cum conformaretur verbis Chriſti Domini, non tamen à leui, quia recederet à ritu conſueto Eccleſiæ. In alijs vero, in quibus non eſſet conformitas ad verba Chriſti Domini, & eſſet diſſonantia à præſcripto Eccleſiæ, vix eximerem à graui noxa, vt ſi dicatur, *Sacramentum abſolutionis tibi impendo. Abſolueris à me. Condono tibi peccata tua*, & ſimilia, quia fieret receſſus à verbis Chriſti Domini, & à ritu communi Eccleſiæ.

5 *Aliæ variationes regularitèr inducunt grauem notam.*

Ex his patet abſolutè recedendum eſſe ab opinione Scoti, dum dixit ſufficere, vt quomodocunque exprimatur actus per ſententiam abſoluentis, ſicut in foro exteriori fit. Recedendum, inquam, eſſe, quia in hoc nimis laxaretur licentia; nec valet argumentum à ſententia in foro exteriori ad ſententiam abſolutionis in foro interno, nam, vt loquitur *D. Thomas opuſc. 22. c. 2.* ſententia, quæ fit in foro exteriori, non habet determinata verba; forma autem abſolutionis à peccatis, quæ fit pro foro interno, eſt ſecundum ſubſtantiam à iure Diuino in determinatis verbis. Quamobrem ea, quæ dicit Scotus, verum non habent, &, ſi recedatur à conſueto ritu Eccleſiæ per verba ſubſtantialitèr mutata, irritum redditur Sacramentum, & ſi per verba ſolummodo accidentalitèr variata, redditur illicitum.

6 *Reijcitur in hoc ſenſus Scoti.*

ARTICVLVS XVI.

An vtens forma abſolutionis ſolum accidentalitèr diuerſa à ritu communi Eccleſiæ cum intentione inducendi nouum ritum validum efficiat Sacramentum.

SVMMARIVM.

Senſus controuerſiæ. 1.
Intendens cum ſcientia inducere nouum ritum non facit validum Sacramentum. 2.
Non intendit facere, quod facit Eccleſia. 3.
Vtens illa forma accidentalitèr diuerſa cum errore materiali non inualidat Sacramentum. 4.

1 *Exponitur, quomodo intelligendus ſit titulus.*

NOn defuerunt plures, qui aſſeruerunt, ſimplicitèr vtentem tali forma cum intentione inducendi nouum ritum ritui Eccleſiæ contrarium non validum efficere Sacramentum, ea motí ratione, quod, qui talem habet intentionem, non poſſit habere intentionem faciendi id, quod facit Eccleſia, vnde error ille ſecundum ſe accidentalis, ſeu circa accidentalia tranſit in ſubſtantialem defectum debitæ intentionis. Iuxta hanc ſententiam tranſeunt *D. Bonauentura in 4. diſt. 3. art. 2., & ibi Riccardus art. 2. q. 4., Marſilius q. 3. art. 4., D. Antoninus tertia part. tract. 14. c. 13., & alij plures.*

Nos diutius in hoc non immorabimur, quandoquidem de eo latè egimus *in quæſtionibus de Sacrament. in genere q. 2. art. 6. aſſert. 2.* Breuitèr ergo ſolummodo dicimus, quod, ſi vtens tali forma, quantumuis ſolum accidentalitèr variata cum errore formali ſciens ſe errare, & nihilominus volens ſuum errorem, ſuumque ritum Eccleſiæ contrarium inducere, inualidum conſtituat Sacramentum; vtens verò eadem cum errore materiali neſciens ſe errare, nec putans eſſe Eccleſiæ contrarium, non irritum reddit Sacramentum, atque iuxta hanc noſtram diſtinctionem procedunt *Ioannes à S. Thoma diſput. 22. art. 8. dub. 1., Gonetus diſp. 1. art. 9. n. 134., Suarez diſp. 2. ſect. 5. §. dico ſecundo, Arriaga diſp. 7. ſect. 2. num. 10., Madernus de Sacram. in genere q. 1. art. 12. num. 3., Cacheranus tom. 3. tract. 8. de Sacram. in genere c. 1. §. 2. num. 40.*

2 *Intendens cum ſcientia erroris inducere nouum ritū non facit Sacramentum.*

Ratio primi membri diſtinctionis eſt, quia, cum intentione faciendi id, quod facit Eccleſia, non compatitur intentio formalis inducendi nouum ritum contrarium ab eo, quo vtitur eadem Eccleſia, quandoquidem hæ duæ intentiones ſibi adinuicem contrariantur; Quid enim eſt velle ritum contrarium ritui Eccleſiæ, niſi nolle ritum Eccleſiæ? Sine intentione autem faciendi id, quod facit Eccleſia, non ſubſiſtit Sacramentum; Neque dicas, hæc ad ſummum verificari, quando ritus, quem intendit in Eccleſiam inducere, eſt cum errore quoad ſubſtantialia formæ; non autem, quando eſt ſolummodo circa accidentalia, nam tunc intentio Miniſtri eſſet quidem contraria intentioni Eccleſiæ quoad accidentalia, quoad ſubſtantialia tamen eſſet conformis; Contra enim impugnaberis, quia nos non aſſerimus, irritari Sacramentum ex defectu circa ſubſtantialia materiæ, & formæ, ſed defectu intentionis Miniſtri, qui, cum intendat facere contrà id, quod facit Eccleſia, non habet intentionem faciendi id, quod facit Eccleſia; Neque vrgeas, non habere quidem intentionem faciendi id, quod facit Eccleſia circa accidentalia, habere tamen intentionem efficiendi, quod facit Eccleſia circa ſubſtantialia; Contrà adhuc impugnaberis, quia eo ipſo, quod formalitèr ſcit ſe errare, quantumuis ſolum in accidentalibus, & intendit inducere ritum contrarium illi Eccleſiæ, intendit recedere

3 *Non intendit facere, quod intendit Eccleſia.*

Digitized by Google

ab intentione Eccleſię quoad actum, quem exercet; ille etenim actus exercitus cum cognitione erroris, & volitus, vt contrarius ritui Eccleſiæ, quantumuis in ſe ſolummodo differat accidentalitèr ratione materiæ, & formæ ab actu elicito ſecundum ritum Eccleſiæ, excludit ſimplicitèr intentionem faciendi, quod facit Eccleſia, & differt ſubſtantialitèr ratione intentionis contrariæ, à qua regulatur.

4 Si id præſtet cum errore materiali non inualidat.

Ratio ſecundæ partis eſt, quia manente inuariata materia, & forma ſubſtantialitèr cum errore ſolum materiali circa accidentalia nil deeſt, quod requiratur ad valorem Sacramenti, ſed in hypotheſi illius ſecundæ partis manet inuariata materia, & forma ſolum accidentalitèr mutata ex errore materiali, ergo nil deeſt, per quod inualidum reddatur Sacramentum. Minor probatur, quia error ille materialis conſiſtens in ignorantia ex natura ſua non excludit intentionem faciendi id, quod facit Eccleſia. Quid enim obeſt, quo minus ego ex ignorantia vtens hac forma in abſoluendo, *Ego tibi condono peccata tua*, nec putans eſſe Eccleſię hanc contrariam, habeam intentionem faciendi, quod facit Eccleſia?

ARTICVLVS XVII.

An verba ingrediantur intrinſecè conſtitutionem Sacramenti Pænitentiæ.

SVMMARIVM.

Refertur ſententia Cabreræ volentis verba non ingredi intrinſecè conſtitutionem huius Sacramenti. 1.

Verba ingrediuntur intrinſecè tanquam forma. 2.

Euincitur ex Concil. Florent. 3.

Soluitur argumentum deductum ex ſiniſtra interpretatione Concilij. 4.

Reijcitur opinio Cabreræ. 5.

In compoſito determinabile, & determinatiuum ſunt partes intrinſecæ. 6.

Sacramentum eſt compoſitum ſubſtantiale morale. 7.

Duplex compoſitum in Sacramentis conſideratur, 8.

In definitione huius Sacramenti inuoluuntur verba. 9.

1 Sentētia Cabreræ volentis verba nō ingredi intrinſecè.

PRoponitur potiſſimum hæc difficultas proptèr *Cabreram diſp. 2. art. 6.* qui nullam aliam in Sacramentis cognouit formam intrinſecè conſtitutiuam, quam ſignificationem, ea potiſſimum motus ratione, quod Sacramentum ſit res quædam artificioſa, & concretum accidentale; in omni autem ſigno artificiali materia eſt res inſtituta ad ſignificandum; forma verò conſtituens rem in eſſe ſigni eſt ipſa ſignificatio; vnde videtur aſſerere, quod verba habeant potius rationem efficientis. Nihilominus ſit

2 Ingrediūtur intrinſecè tanquam forma.

Concluſio, Verba abſolutionis ingrediuntur intrinſecè tanquam forma conſtitutionem Sacramenti Pænitentię *D. Thomas tertia part. q. 60. art. 6. ad ſecundum, & art. 7., Ioannes à Sancto Thoma diſp. 22. art. 6. dub. 1., Gonetus diſp. 7. art. 1. §. 1., Lugus diſp. 2. ſect. 3., Eſparza lib. 10. q. 3.*

3 Euincitur ex Concil. Florent.

Probatur primò auctoritate Concil. Florent. in Decret. vnionis, vbi ſic legitur. *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conficientis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia*; quæ autem concurrunt tanquam materia, & forma ad conſtituendum totum, intrinſecè ipſum totum, qualecunque illud ſit, ingrediuntur.

4 Soluitur argumētum deductum ex ſiniſtra interpretatione Concilij.

Quod ſi dicas, ex hac Concilij Florentini definitione non rectè deduci ipſa verba ingredi intrinſecè conſtitutionem Sacramenti, quod ex verbis eiuſdem colligo; primò, quia ibi non dicitur, *conſtituuntur*, ſed *perficiuntur*; perfici autem importat efficientiam potius, quam cauſalitatem formalem. Deinde Concilium non dicit Sacramenta conſtare rebus, & verbis, vt materia, & forma propriè, ſed rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma; ly autem, *tanquam*, non importat proprietatem, ſed ad ſummum ſimilitudinem. Sed contrà, quia ly, *perfici*, indifferens eſt, vel vt referatur ad efficientiam, vel ad cauſalitatem formalem; ex contextu verò verborum Concilium reſtringit ad cauſalitatem formalem, dum dicit, non quomodocunque perfici per verba, ſed tanquam per formam, cuius proprium eſt conſtituere. Quod deinde Concilium potius vſum ſit verbo *perfici*, quam verbo *conſtitui*, hoc fuit, quia eodem ſermone comprehendit omnia, quæ eſſentialitèr concurrunt ad conſtituendum Sacramentum numerando etiam perſonam Miniſtri, quæ concurrere debet per ſuam intentionem in genere cauſæ efficientis, & propterea adhibuit verbum, quod commune eſſet etiam eidem agenti; Cæterum ſatis aperuit Concilium mentem ſuam, dum loquendo de rebus, illis attribuit rationem materiæ, loquendo verò de verbis, illis attribuit rationem formæ; materia autem, & forma ex genere ſuo habent intrinſecè conſtituere. Quod deinde addiderit illam particulam, *tanquam*, hoc fuit ad indicandum, hoc compoſitum Sacramen-

Digitized by Google

mentale conſtitui ad normam aliorum compoſitorum ſubſtantialium, & Phyſicorum, in quibus, ſicuti materia, & forma intrinſecè conſtituunt, ita in iſto morali ſubſtantiali materia, & forma debeant intrinſecè conſtituere.

5 Significatio æquè poteſt poni per nutus, & ſigna.

Probatur ſecundò. Ex dictis in præcedentibus forma eſſentialis huius Sacramenti non poteſt haberi per nutus, & ſigna extrinſeca, ſed eſſentialitèr conſtituenda eſt per verba formalia, ſed hoc non poſſet ſubſiſtere, ſi verba ipſa non ingrederentur intrinſecè complexum Sacramentale, ſed dumtaxat eorum ſignificatio, vt aſſerit Cabrera, ergo verba ipſa formalitèr, & intrinſecè conſtituunt &c. Minor probatur, quia ſignificatio æquè haberi poteſt per nutus, & ſigna ſenſibilia, ergo ęquè haberetur Sacramentum per ſigna, & nutus, ſi ſolum ſignificatio haberet intrinſecè conſtituere, cum ęquè hęc haberi poſſit ſiue per nutus, ſiue per verba, ſiue per ſcripta.

Probatur tertiò. Sacramentum pænitentiæ eſt quoddam compoſitum morale ſubſtantiale; in quocunque autem compoſito componentia intrinſecè conſtituunt; res autem, quarum nomine in Sacramento

6 In compoſito determinatiuum, & determinabile ſunt partes intrinſecę.

pænitentiæ veniunt peccata remotè, & proximè dolor, & confeſſio eorundem, verba verò, quę à Sacerdote proferuntur, ſunt conſtituentia ipſum, ergo &c. Confirmatur. Determinabile, & determinatiuum in quocunque compoſito habent rationem materię, & formæ, & per conſequens intrinſecè conſtituentium, vt videre eſt in quocunque complexo, ſiue Phyſico, ſiue Metaphyſico, nam in Phyſico materia eſt determinabilis vtpotè indifferens, forma verò determinat; in Metaphyſico genus, quod eſt quid potentiale eſt determinabile, differentia verò determinatiua, ſed in hoc Sacramento peccata ſunt determinabilia, & verba determinant, ergo &c.

Dices primò. In omni compoſito artificiali morali verba non ſunt de ſubſtantia, ergo nec de eſſentia. Antecedens probatur, quia verba adueniunt rebus tanquam quid accidentale. Conſequentia probatur, quia, quod non eſt de ſubſtantia, nec poteſt eſſe de eſſentia, cum eſſe de eſſentia ſit quid magis, quam eſſe de ſubſtantia. Confirmatur, quia in compoſito artificiali, ſeu accidentali res, ſeu ſubiectum importatur in recto, & forma in obliquo, ergo verba, quę ſunt tanquam forma importata in obliquo in Sacramento non poſſunt eſſe de eſſentia. Sed contrà; Si in primis dice-

7 Eſt cōpoſitū ſubſtantiale morale.

rem Sacramentum pęnitentię, ſicuti, & cętera Sacramenta eſſe compoſitum ſubſtantiale morale, nil dicerem, quod eſſet contrà rationem, & ceſſaret tota vis inſtantię. Dato deindè, ſed non conceſſo, quod eſſent complexa merè accidentalia, quid inde? An albedo non eſt de eſſentia albi? Certè album eſſe non poteſt ſine albedine. Eſt quidem accidentalis reſpectu ſubiecti, quia poteſt eſſe ſubiectum ſine albedine; at non poteſt eſſe album ſine albedine; ex quibus etiam patet, poſſe quid eſſe de eſſentia, & non de ſubſtantia. Idem ferè reſpondeas ad id, quod ſubditur de forma accidentali importata in obliquò; ex eo etenim, quod importetur in obliquo, non deſinit eſſe de eſſentia.

Dices ſecundò. Sacramenta ſunt in ratione ſigni; in ſignis autem res habent rationem materiæ, ſignificatio verò rationem formæ, ergo pro forma Sacramenti

8 Duplex compoſitum in Sacramētis conſideratur, & quale.

pænitentiæ, ſicut, & aliorum Sacramentorum erit aſſignanda ſignificatio, non verba. Sed contrà; In Sacramento pænitentiæ, ſicut in cęteris duo quodamodo complexa poſſunt conſiderari; primò in ratione complexi per modum actus, & potentię; ſecundò in ratione ſigni conſtantis re ſignificante, & ſignificatione; Iuxta primum ſenſum, ſecundum quem procedit noſtra concluſio, res quidem habent rationem materię, & verba, non ſignificatio rationem formę. Iuxta ſecundum ſenſum non ſolum res, quę in primo habent rationem materię, ſed etiam verba, quę in eodem primo habēt rationem formę, conſtituunt ſignum, quod cum ſignificatione facit complexum; Noſtra autem aſſertio procedit iuxta primum ſenſum.

Dices tertiò. In definitione Sacramenti

9 In definitione exprimuntur verba.

pęnitentię nulla fit mentio verborum, ergo iſta non ſunt de eſſentia eiuſdem Sacramenti. Antecedens patet ex ijs; quę tradidimus ſuprà *q. 1. art. 4.* dum de quidditate huius Sacramenti. Conſequentia probatur, quia definitiones debent exprimere ea, quę ſunt de eſſentia rei definitę. Sed contrà: Hoc Sacramentum loc. cit. ſic fuit definitum; *eſt ſignum practicum, & ſenſibile gratiæ remiſſiuæ peccatorum per modum actus iudicialis, ſeu iudicij emendatiui*; Ex eo autem, quod dicitur gratię remiſſiuę peccatorum ſufficientèr indicatur materia remota, & ex eo, quod dicatur per modum actus iudicialis ſufficientèr indicantur verba, cum actus iudiciales regularitèr per verba exerceantur.

QVÆ-

QVÆSTIO VII.

De Cauſa efficiente Sacramenti Pœnitentiæ.

A Cauſis intrinſecis conſtitutiuis huius Sacramenti ad extrinſecas efficientes procedimus, quarum alia principalis, & Phyſica eſt Deus, alia principalis moralis Chriſtus Dominus, qui principalitèr non ſolum quoad primum eſſe, ſeu quoad inſtitutionē, ſed etiam in adminiſtratione concurrunt cauſando effectum eiuſdem; alia inſtrumentalis Phyſica, & inſtrumentalis moralis, quæ eſt Sacerdos legitimus. De Efficiente principali Phyſica, & morali vix aliquid hic erit attingendum, cum latè de his differuerimus in quæſtionibus de Sacramentis in genere, quæ erunt ibi recolenda. Præcipuus ſcopus huius quæſtionis verſabitur in examine eorum, quæ ſpectant ad cauſam miniſterialem, quæ eſt Sacerdos ad hoc munus deputatus, cuius conditiones non ſolum quoad poteſtatem requiſitam, ſed etiam quoad validam, & licitam adminiſtrationem fusè indagabimus, & hic etiam attingemus onera, quæ ex Sacramentali Confeſſione in eodem conſurgunt, & ad quæ tenetur.

ARTICVLVS I.

An ſolus, & omnis Sacerdos ſit Miniſter huius Sacramenti.

SVMMARIVM.

Error Lutheri volentis omnes Chriſtianos eſſe Sacerdotes. 1.
Conuincitur Conciliorum definitionibus. 2.
Item argumentis ex ſacris paginis deductis. 3.
Damnatur ſignantèr in eo, quo aſſerit fæminas, ac Papam æquè poſſe abſoluere. 4.
Damnatur item error Aerij, ac Valdenſium aſſerentium æqualem eſſe poteſtatem in omnibus Sacerdotibus ad abſoluendum. 5.
Veritas catholica, quod ſoli Sacerdotes ſint Miniſtri huius Sacramenti. 6.
Explicatur dictum D. Iacobi Confitemini alterutrum peccata veſtra. 7.
Non omnes Sacerdotes ſunt Miniſtri huius Sacramenti. 8.

1 **Exponitur error Lutheri.** Mitto hic errorem perfidi Lutheri, qui docuit, omnes homines Chriſtianos eſſe Sacerdotes nulla etiam poſita differentia inter ſexum, qui propterea ſuam inſaniam eouſque extendit, vt auſus fuerit dicere, puerum, ac mulierem æquè, ac Papam abſoluere poſſe à peccatis.

2 **Conuincitur ex Conciliorum definitionibus.** Nam conuincitur primò quoad primum ex varijs Conciliorum definitionibus, & primo Laodicei in Phrigia celebrati anno ſalutis 364. ſub Damaſo Papa, quod poſtea receptum fuit ab Eccleſia in ſexta Sinodo vniuerſali, in quo hęc propoſitio damnata fuit, tanquam hæretica, & prohibitum, ne mulieres ad altare ingrederentur; Carthaginenſis IV. ſub Anaſtaſio Papa anno ſalutis 398., quod *c. 3. 4., & 5.* ſuorum decretorum ordinauit Presbyteros ordinari debere per benedictionem, & manuum impoſitionem Epiſcopi; Rhemenſis Prouincialis in Gallia anno ſalutis celebrati auctoritate Leonis III., à quo, & fuit approbatum, & receptum in Eccleſia, vbi idem definiuit, quod Carthaginenſe mox relatum; Lateranenſis ſub Innocentio III. anno ſalutis 1215., in quo fuit definitum, illos ſolos eſſe Sacerdotes, qui ritè ab Epiſcopis iuxta ſanctiones Eccleſiaſticas ordinati ſunt; Tridentini ſub Paulo III. anno ſalutis 1547. vbi *ſeſs. 7. can.* 10. ſic definiuit. *Si quis dixerit, Chriſtianos omnes in verbo, & in omnibus Sacramentis adminiſtrandis habere poteſtatem, anathema ſit.*

3 **Ex ſacris paginis.** Deinde etiam ratione euincitur, quia Sacerdotium Euangelicum longe præſtantius eſt, quam fuerit legale; legale autem non fuit ita abiectum, vt omnibus ſine vlla differentia competeret, nam *Exodi 28., & num.* 4. legitur, Tribum Leuiticam ſpecialitèr electam fuiſſe ad Sacerdotale miniſterium, & *num.* 16. Chore, & Abiron abſorti ſunt viui à terra, quia functi ſunt officio Sacerdotis, cum non eſſent ad hoc munus electi, & 2. *Reg.* 6. Ozias Rex à lepra percuſſus eſt, quia vſurpauit ſibi munus Sacerdotis offerentis incenſum ſuper altare, ergo multo magis debuit, Sacerdotium Euangelicum alligari certis perſonis ex ſpeciali deputatione ordinatis iuxta ſanctiones Eccleſiaſticas. Accedit, quidquid latret Lutherus, quod Apoſtoli non fuerunt ordinati Sacerdotes in collatione baptiſmatis, ſed in vltima cæna per illa verba. *Hoc facite in meam commemorationem.*

Conuincitur ſecundò quoad ſecundum, quod

Digitized by Google

quod ſcilicet puer, & mulier æquè, ac Papa poſſit abſoluere à peccatis, quia conſtat Chriſtum Dominum *Ioannis* 20., & *Matthæi* 18. non dediſſe omnibus indefinitè auctoritatem abſoluendi, ſed ſolis Diſcipulis, & Succeſſoribus. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt*. Deinde error Lutheri expreſsè damnatur à *Concil. Trident. ſeſs.* 14. *de pænitentia c.*6., & *can.* 10. Ibi- *Si quis dixerit non ſolos Sacerdotes eſſe Miniſtros abſolutionis, ſed omnibus, & ſingulis Chriſti Fidelibus eſſe dictum. Quæcunque ligaueritis ſuper terram erunt ligata, & in Cælo, & quæcunque ſolueritis ſuper terram erunt ſoluta, & in Cælis &c. anathema ſit*.

4 Demẽtia Lutheri aſſerentis fœminas æquè, ac Papam poſſe abſoluere.

Mitto ſecundò hæreſim Aerij, & Valdenſium, qui aſſeruerunt, omnes Sacerdotes æqualem habere poteſtatem; nam facilè conuincitur primo, quia omnia, quæ in veteri teſtamento præceſſerunt ſunt figuræ noui, vt legitur *prima ad Corint.* 10. *Omnia illis in figura contingebant*. In veteri verò teſtamento erat diſtinctio Summi Sacerdotis à Sacerdote ſimplicitèr, ergo hoc in nouo intelligendum eſt prorogatum; vnde Concil. Hiſpalenſe II. cui præfuit D. Iſidorus celebratum anno 619. ſub Bonifacio V. plura inhibuit ſimplicibus Sacerdotis, quæ ſolis competunt Epiſcopis; & hoc Concil. licet fuerit ſolum Prouinciale, fuit tamen celebratum auctoritate eiuſdem Bonifacij, & confirmatum ab Honorio I., & receptum ab Eccleſia in ſexta Sinodo ſub Agatone Papa. Secundò ſpecialitèr quoad poteſtatem abſoluendi communem omnibus Sacerdotibus æqualitèr ex eo conuincitur error Aerij, & Valdenſium, quod hoc Sacramentum exercetur per modum actus iudicialis, & iudicij emendatiui, vt loquitur Concilium Trid.; actus autem iudicialis, & iudicium non exercetur, nisi ab habente poteſtatem iuriſdictionis, quam non habet quicunque Sacerdos, ſed illi dumtaxat, quibus communicata eſt ab habente facultatem communicandi, vt euincitur ex *Trid. ſeſs.* 14. *c.* 7. Adde, quod eſt poteſtas in Epiſcopis reſeruandi ſibi caſus, vt præſcribit *Trident. ſeſs.* 14. *de pænit. can.* 11., vbi anathematizat, qui ſecus ſenſerit, ergo non eſt æqualis poteſtas in omnibus abſoluendi à peccatis.

5 Error Aerii, ac Valdenſium reprobatur.

6 Veritas catholica, quod ſoli Sacerdotes ſint Miniſtri huius Sacramenti.

Ex his elucet veritas catholica, quod ſoli Sacerdotes, non tamen omnes ſint Miniſtri huius Sacramenti; & quidem, quod ſoli Sacerdotes ſint Miniſtri prætèr allegata iura contra primum Lutheri errorem euincitur ex *Concil. Trident. d. ſeſs.* 14. *c.* 6. Ibi- *Circa Miniſtrum autem huius Sacramenti declarat Sancta Sinodus falſas eſſe, & à veritate Euangelij penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quoſuis homines præter Epiſcopos, & Sacerdotes clauium miniſterium pernicioſè extendunt*.

Ex his deduces primò, inanem eſſe illorum opinionem, qui freti auctoritate D. Iacobis. *Confitemini alterutrum peccata veſtra*, dixerunt peccata poſſe etiam laico confiteri; conſtat enim ex prædictis hoc falſum eſſe; nec quidquam euincit illa auctoritas, quandoquidem, vel intelligenda eſt non de confeſſione Sacramentali, ſed de ea, quæ fit humilitatis gratia, vt aſſerunt *Coninchus diſp.* 8. *dub.* 1. *num.* 6., *Sotus in* 4. *diſt.* 18. *q.* 4. *art.* 1., *Reginaldus lib.* 1. *num.* 6., vel de confeſſione facta inter Sacerdotes approbatos adinuicem, vt ſentiunt alij apud *Bonacinam de Sacram. pænit. diſp.* 5. *q.* 7. *punct.* 1. *num.* 2. *verſ. reſponderi poteſt ſecundo*. Deduces ſecundò, nec ſubſiſtere Sacramentum facta confeſſione apud Diaconum, vel Subdiaconum, cum hæc poteſtas ſolis Sacerdotibus ſit alligata.

7 Explicatur dictũ D. Iacobi.

Quod verò non omnes Sacerdotes ſint Miniſtri huius Sacramenti, ex eo euincitur, quod ad legitimè abſoluendum non ſolum requiritur poteſtas ordinis, ſed etiam iuriſdictionis, ſiuè hæc ſit ordinaria, ſiuè delegata, vt definitur in *Concil. Trident. ſeſs.* 14. *c.* 7.; poteſtas autem iuriſdictionis non militat in ſingulis Sacerdotibus, ſed quibus communicata eſt. Huius rationem adducit *D. Thomas in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *quæſtiunc.* 4. *in corpore*, dum conſiderat, quod in Sacramento pænitentiæ actus pænitentis ſint de ſubſtantia eiuſdem, & cum iſti in nobis habeant principium non poſſunt nobis ab alio diſpenſari, niſi per imperium, vnde oportet, quod ille, qui diſpenſator huius Sacramenti conſtituitur, ſit talis, quod poſſit imperare aliquod agendum; imperium autem non competit alicui in alium, niſi, qui habet ſuper eum iuriſdictionem, & ideo de neceſſitate huius Sacramenti eſt non ſolum, vt Miniſter habeat ordinem, ſed etiam, quod habeat iuriſdictionem. Hæc ferè ad verbum D. Thomas, qui in eo cognoſcit differentiam à cæteris, quod in cæteris actus recipientis non ſunt ad agendum, ſed ſolum ad recipiendum, ſcilicet vtilitatem eorundem Sacramentorum remouendo prohibens eandem receptionem; in hoc verò ſunt ad agendum, cum proprij actus ſint de ſubſtantia, & neceſſitate eiuſdem, qui propterea non poſſunt diſpenſari, niſi ab habente imperium.

8 Non omnes Sacerdotes ſunt Miniſtri huius Sacramenti.

Digitized by Google

ARTICVLVS II.

An in periculo mortis quilibet Sacerdos poſſit abſoluere periclitantem.

SVMMARIVM.

Sententia aſſerens quemlibet Sacerdotem poſſe abſoluere in articulo, non in periculo mortis. 1.
Quomodo diſtinguant articulum à periculo mortis. 2.
Sententia aſſerens etiam in periculo mortis poſſe abſoluere. 3.
Sententia aſſerens Sacerdotes etiam excommunicatos, & degradatos poſſe in illo periculo abſoluere, non ſic præciſos ab Eccleſia. 4.
Verius tamen etiam quod præciſi poſſunt in illo periculo abſoluere. 5.
Soluuntur rationes oppoſitæ. 6.

ANtequam titulum hunc reſoluamus, duo ſunt diſcutienda; Primum, quid veniat nomine periculi mortis, vt quilibet Sacerdos in eo poſſit abſoluere. Secundum, an nomine cuiuslibet Sacerdotis veniat excommunicatus, ſuſpenſus, degradatus, irregularis, Hæreticus, & Apoſtata à fide.

1 Aſſerentes poſſe abſoluere in articulo mortis non in periculo. In ordine ad primum aliqui diſtinguunt inter articulum, & periculum mortis etiam quoad hunc effectum poteſtatis abſoluendi, adeout aſſerant, poſſe quidem quemlibet Sacerdotem in articulo mortis abſoluere, non ſic in periculo mortis, atque ità videntur ſentire *Dominicus Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 4., Ghetius in verb. Abſolutio num. 4. in expoſ. lit. D. Thomæ.* Iſti autem nomine articuli mortis intelligunt, quando iam mors eſt in fieri per cauſam naturalem, puta per infirmitatem, aut per violentiam, vt cum quis miniſterio iuſtitiæ eſt occidendus; nomine verò periculi mortis intelligunt illud, quod poteſt euitari, vel quo poteſt in illo conſtitutus ſibi conſulere, vel per Contritionem, Confeſſionem, & Satisfactionem.

2 Quomodo diſtinguant articulum à periculo. Alij verò quoad hunc effectum non diſtinguentes articulum à periculo mortis abſolute aſſerunt, quemlibet Sacerdotem, ſicuti in articulo, ità in periculo mortis poſſe abſoluere *Suarez de pœnit. diſp. 26. ſect. 4. num. 3., Sanchez lib. 2. c. 13. num. 1., Vaſquez de pœnit. q. 93. art. 1. dub. 5. nu. 2., Reginaldus lib. 9. num. 10., Bonacina de Sacram. pœnit. diſp. 5. q. 7. punct. 1. num. 10.*

3 Sentẽtia aſſerens etiam in mortis periculo poſſe abſoluere. Quibus adhærendum exiſtimo, vtpotè procedentibus iuxta benigniora principia. Ratio ex eo deducitur, quod in concernentibus ſalutem animarum non eſt præſumendum, quod Chriſtus Dominus, qui expendit viſcera miſericordiæ ſuæ vſque ad effuſionem totius ſui ſanguinis, & pia Mater Eccleſia, quæ lacrymas fundit, vt filios ſuos ad vitam ſpiritualem reuocet, voluerint remedium pro eadem ſalute conſequenda reſtringere ad illud punctum, in quo nulla eſſet ſpes ſalutis corporalis, ſed extendere ad quodcunque periculum, quo vita eius corporalis cum ſpirituali probabilitèr immineret. Confirmatur, quia conceſſio cuilibet Sacerdoti abſoluendi periclitantem vita corporali ſimul, & ſpirituali, eſt maxime fauorabilis; in fauorabilibus autem non ſtrictè proceditur, ſed latè, atque ex his reſponderi poterit ad aliquos canones, ſi qui afferantur, in quibus fit dumtaxat mentio articuli mortis pro hac facultate abſoluendi; vbi etenim agitur in fauorabilibus periculum mortis ſumendum eſt interpretatiuè pro articulo eiuſdem.

In ordine ad ſecundum *Silueſter verb. Confeſſor 1. q. 20., Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 4., Nauarrus in man. c. 26. num. 26.* ſentiunt, quemcunque Sacerdotem, quantumuis excommunicatum, ſuſpenſum, & degradatum poſſe in articulo mortis abſoluere, non tamen præciſum ideſt Hæreticum, & Apoſtatam à fide additis etiam nonnullis rationibus; primò, quia ex eo, quod ſint præciſi non ſunt amplius membra Eccleſiæ propter fidem amiſſam. Secundò, quia iſti non ſolum vſu iuriſdictionis ſuſpenſi ſunt, verum iuriſdictionem eradicata fide funditus amiſerunt. Tertiò, quia valdè timendum eſt, ne habeant intentionem legitimam abſoluendi. 4 Sentẽtia docens Sacerdotes etiam excõmunicatos, & degradatos in illo periculo poſſe abſoluere non præciſos ab Eccleſia.

Contrarium verò, & ſanè verius ſuſtinent *D. Thomas in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. in corpore, Caietanus in ſumma verb. Abſolutio, Sairus lib. 2. Theſauri c. 2. num. 18., & alij magis communitèr*, etiam præciſum in eo articulo mortis poſſe abſoluere. Ratio eſt, quia, cum etiam in præciſis remaneat caracther, & per conſequens poteſtas ſaltem remota clauium non eſt præſumendum, quod Eccleſia, quæ totis viribus conatur filios ſuos iam peccato mortuos ad vitam reuocare, velit etiam in tanta neceſſitate periclitantis eiſdem præciſis vſum iuriſdictionis denegare ad eidem periclitanti conſulendum; vnde, cum in eo caſu cuilibet Sacerdoti nulla facta exceptione facultatem concedat in omni generalitate, nec præciſus à communi regula eſt excipiendus. 5 Verius tamen etiã præciſi poſſunt abſoluere.

Nec obſtant, quæ pro contraria ſententia opponebantur; non primum, quia non poteſt dici ſimplicitèr, quod præciſi non ſint membra Eccleſiæ, cum ratione baptiſmi ſubdantur eiuſdem iuriſdictioni, 6 Soluuntur rationes oppoſitæ.

vnde,

Digitized by Google

vnde, ſi non ſunt membra, aut dici poſſint in actu, ſunt tamen talia in habitu; Non ſecundum, quia dato etiam, quod præciſis funditùs ſublata intelligatur iuriſdictio ob amiſſam fidem, quia tamen in eiſdem remanet adhuc caracther, & poteſtas ordinis, quæ inauferibilis eſt quoad habitum, licet impediri poſſit quoad actum, ſeu quoad vſum, dicendum eſt, Eccleſiam in ea hypotheſi non ſolum vſum ordinis, ſed etiam iuriſdictionem concedere, vt nulla deſit occaſio, qua proximus morti ſaluari poſſit; Non tertium, quia ex illo timore defectus debitæ intentionis non eſt priuandus moriens illo neceſſario ſubſidio; ſecus non permittendum eſſet Hæretico, ſeu Apoſtatæ baptizare puerum in periculo mortis conſtitutum, cum timeri poſſet de defectu debitæ intentionis baptizandi.

His ergo ſuppoſitis, & enucleatis ſentiendum eſt, quemlibet Sacerdotem poſſe quemlibet in illo mortis periculo abſoluere. *D. Thomas in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. in corpore, Valentia tom. 4. diſp. 7. punct. 3. verſ. excipimus, Vaſquez quæſt. 93. art. 1. dub. 3. num. 4., Suarez diſp. 26. ſect. 4., Medina tract. 2. de pænit. quæſt. 18. ſub fin., Nauarrus c. 27. num. 271., & alij communitèr.* Ratio eſt, quam adducit *D. Thomas loc. cit.*, quia ſcilicet quilibet Sacerdos legitimè ordinatus virtute clauium habet poteſtatem vi ordinationis indifferentèr ad omnes, & quantum ad omnia peccata; vnde aliud non deeſt ad validè, & legitimè abſoluendum, niſi iuriſdictio, quæ per ordinationem Eccleſiæ ei non competit, niſi concedatur, ſed in hypotheſi illius neceſſitatis, quæ nullam legem patitur, non eſt præſumendum, quod Eccleſia eandem iuriſdictionem cuilibet non permittat, ergo nihil deeſt, quominus quilibet legitimè ordinatus poſſit quemlibet in ea hypotheſi abſoluere.

Ratio ex D. Thoma deducta.

ARTICVLVS III.

An quilibet Sacerdos poſſit etiam in illo vitæ periculo quemlibet abſoluere ab excommunicatione.

SVMMARIVM.

Ratio dubitandi circa hunc titulum. 1.
In eo periculo quilibet Sacerdos poteſt abſoluere à quacunque excommunicatione. 2.
Etiam ſi pænitens eſſet ſolum innodatus cenſura, & non peccatis. 3.
Soluitur ratio dubitandi. 4.

Difficultas aliqua ſolummodo in eo videtur poſſe conſiſtere, quod poſſit dari caſus, quo quis ſit innodatus excommunicatione, & tamen ſit conſtitutus in gratia, vel quatenus id, propter quod contraxit excommunicationem, non fuerit verè reſpectu eiuſdem peccaminoſum, vel quatenus poſt contractam etiam cenſuram per actionem peccaminoſam elicuerit actum contritionis perfectæ, per quam fuerit Deo reconciliatus, licet non Eccleſiæ; in qua hypotheſi non videtur in ordine ad æternam ſalutem ità indigere abſolutione a cenſura, ſicuti indiget abſolutione à peccatis. Nihilominus

1 Ratio dubitandi circa hunc titulum.

Sentiendum eſt, quemlibet Sacerdotem poſſe in illo vitæ periculo abſoluere a quacunque excommunicatione à quocunque etiam à Romano Pontifice lata. Conſentiunt omnes communitèr cum *D. Thoma in 4. diſtinct. 20. q. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. in corpore*. Ibi- *Sed etiam ab excommunicatione à quocunque ſit lata*, addita ratione, *quia hæc abſolutio etiam ad iuriſdictionem pertinet, quæ per legitimas ordinationes Eccleſiæ coarctatur*. Id ipſum definiuit *Tridentinum ſeſſ. 14. c. 7.* Ibi- *In Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes poſſunt omnes abſoluere à quibuſuis peccatis, & cenſuris*.

2 Poteſt abſoluere à quacunque excõmunicatione.

Ratio autem ea eſt, quia non poteſt eſſe abſolutio à peccatis, quin ſaltem prioritate naturæ præcedat abſolutio à cenſuris, ſi iiſdem fuerit pænitens innodatus, ergo, cum cuilibet Confeſſario in illo mortis articulo conceſſa intelligatur poteſtas abſoluendi ab omnibus, quantumuis enormiſſimis peccatis intelligenda eſt etiam conceſſa facultas abſoluendi à quibuſcunque cenſuris, ſecus inanis foret conceſſio abſoluendi à peccatis, ſi non eſſet conceſſa facultas abſoluendi à cenſuris. Neque dicas, hæc ad ſummum ſubſiſtere, quando pænitens eſt innodatus, nedum cenſura, ſed etiam peccatis; vnde, ſi dumtaxat cenſura afficeretur, non eſſet, cur poſſet abſolui; Contra enim impugnaberis, quia licet ex hac ratione non euinceretur, quod Sacerdos poſſet abſoluere ab excommunicatione, quando hæc ſolummodo exiſteret ſine peccato; ex alio tamen capite euincitur, quod poſſit, nempè ex ratione adducta à D. Thoma loc. cit., quia ſcilicet abſolutio ab excommunicatione ad iuriſdictionem etiam pertinet, quam in illa hypotheſi non eſt cenſenda Eccleſia denegare; & per hoc reſpondetur ad id, quod in ratione dubitandi afferebatur. Quod, ſi in eadem dicatur, quod in hypotheſi exiſtentiæ ſolius excommunicationis intelligatur non eſſe Deo inimicus, cum

3 Etiam ſi pænitens eſſet ſolũ innodatus cenſura.

4 Soluitur ratio dubitandi.

Digitized by Google

gratia non careat, atque ideo non habere tantam indigentiam, vt abſoluatur à cenſura, ſicut haberet, vt abſolueretur à peccatis, ſi illis premeretur; adhuc reſpondemus, quod data ſuppoſitione, quod eſſet conſtitutus in gratia, adhuc indigeret abſolutione à cenſuris, vt gaudere poſſet ſuffragijs Eccleſiæ, & æternam requiem ingredi, quod maximè curat pia Mater Eccleſia in ordine ad ſuos filios, quos licet atterat cenſuris, vt reſipiſcant, non ſinit tamen ad interitum deuenire, ſed aperit viſcera miſericordiæ, eoſque in gremio recipit, ne in æternum pereant, & impediantur ab ingreſſu in æternam requiem.

ARTICVLVS IV.

An abſolutus in illo mortis periculo tam à peccatis, quam à cenſuris à Sacerdote non approbato, quinimmò indigno, ſi conualeſcat, teneatur ſe præſentare, vel approbato, vel Superiori, vt iterum abſoluatur.

SVMMARIVM.

Series agendorum ſub hoc titulo. 1.
Pænitens abſolutus in articulo mortis à Sacerdote non approbato, ſi conualuerit, non tenetur peccata iterum ſubijcere approbato. 2.
Etiam ſi fuerint reſeruata. 3.
Abſolutus in periculo mortis ab excommunicatione, ſi conualuerit, tenetur ſe præſentare Superiori, à quo lata eſt, non vt iterum abſoluatur, ſed vt ſatisfaciat. 4.
Refertur Decretum Bonifacij Papæ. 5.
Si ſe non præſentet, contrahit ſimilem excommunicationem. 6.
Hæc noua excommunicatio habet eadem vincula, quæ prior. 7.
Abſolutus in articulo mortis intelligitur pro illo anno ſatisfeciſſe præcepto annuæ confeſſionis. 8.
Non currit paritas de iure Diuino obligante in articulo mortis poſt habitam annuam confeſſionem. 9.
Ratio, ob quam abſolutus in articulo mortis ab excommunicatione, teneatur ſe præſentare, non ſic abſolutus à peccatis reſeruatis. 10.

1 Synopſis eorum, quæ hic agitanda ſunt.

SUb hoc titulo plura veniunt examinanda. Primò in ordine ad peccata ſimplicitèr ſumpta, an ab illis abſolutus à non approbato teneatur eadem apud approbatum iterum ſubijcere. Secundò, an, quamuis ad hoc non teneatur, teneatur tamen, ſi illa peccata, vel aliqua illorum fuerint reſeruata. Tertiò in ordine ad cenſuras, an teneatur, poſtquam conualuerit, ſe Superiori pæſentare, à quo lata eſt, vt ab illa abſoluatur. Quartò in ordine ad eaſdem cenſuras excommunicationis, ſi poſtquam conualuerit, non ſe præſentet, reincidat in eandem numero cenſuram, an verò nouam contrahat. Quintò in ordine ad peccata, an per illam confeſſionem factam in illo mortis periculo penes Confeſſarium non approbatum intelligatur pænitens ſatisfeciſſe præcepto annuæ confeſſionis, adeo vt pro illo anno ex vi præcepti Eccleſiaſtici non teneatur iterum confiteri. Sextò ex ſuppoſitione, quod teneatur quoad cenſuras, poſtquam conualuerit, ſe præſentare Superiori, & non quoad peccata ſiue ſimplicitèr ſumpta, ſiue reſeruata, quænam ſit ratio diuerſitatis.

2 Peccata abſoluta in articulo mortis à non approbato non ſunt ſubijcienda approbato.

Dico primò, in ordine ad peccata ſimplicitèr ſumpta, poſtquam conualuerit, non tenetur eadem iterum ſubijcere penes Confeſſarium approbatum. *D. Thomas in 4. diſt. 20. q. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. ad ſecundum, Ghetius in verb. Abſolutio num. 5. in expoſit. lit. D. Thomæ, Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 1. num. 13.* Ratio ex eo deducitur, quia poteſtas, quæ competit cuilibet Sacerdoti abſoluendi in articulo mortis, eſt poteſtas abſoluta, & directa, & talis, qualis conceditur alijs Sacerdotibus approbatis extra illum mortis articulum, ergo, ſi ratione eiuſdem exiſtente illo mortis periculo abſoluatur, non tenebitur poſtea, ſi conualuerit pænitens, eadem iterum alteri Sacerdoti approbato ſubijcere, ſicuti non tenetur ſubijcere pænitens, qui Sacerdoti approbato confeſſus eſt. Confirmatur, quia in illo mortis articulo æqualis eſt poteſtas in omnibus Sacerdotibus abſoluendi, ſeruato tamen ordine, de quo infra, ſed, ſi in eodem mortis periculo abſoluatur ab approbato, non eſt amplius ex neceſſitate eadem confeſſio repetenda, ergo neque erit repetenda, ſi tunc abſolutio fuerit à Sacerdote alias non approbato, quia quilibet in illo caſu intelligitur directè, & abſolutè approbatus.

3 Etiam ſi fuerint reſeruata.

Dico ſecundò, etiam ſi in periculo mortis conſtitutus habuerit peccata reſeruata, & ab illis fuerit per ſimplicem Sacerdotem abſolutus, adhuc non tenetur illa peccata iterum Superiori, à quo fuerunt reſeruata, ſubijcere. *Bonacina, & Ghetius loc. cit.* Ratio ex eo deducitur, quia pro illo mortis periculo ceſſat quæcunque reſeruatio, & illa peccata pro illo ſtatu perinde ſe habent, ac ſi non eſſent reſeruata; non enim præſumendum eſt, quod Superior reſeruans voluerit in illo periculo tenere

Digitized by Google

nere reſeruatione obſtrictum pænitentem, vt non poſſit tunc eximi à periculo damnationis æternæ, ergo, cum tunc illa peccata non habeantur tanquam reſeruata, eandem ſortem ſortientur, quam habent ſimplicitèr non reſeruata, ſed hæc tunc confeſſa non ſunt amplius ex neceſſitate clauibus ſubijcienda, ergo, nec illa.

Dices, præſumi quidem, quod Superior reſeruans pro illo ſtatu remittat reſeruationem, ſed non ſimplicitèr, ſed tantum, vt conſulat pænitenti pro illo ſtatu, in quo eius ſalus æterna periclitatur, & propterea ceſſante illo ſtatu redeat eadem reſeruatio. Sed contra, quia gratis dicitur, quod illa reſeruatio pro illo ſtatu ſimplicitèr non remittatur, cum tunc nulla fiat exceptio, nec reſtrictio, & remiſſio reſeruationis habeatur à benigna vniuerſalis Eccleſiæ conceſſione; nec aliquis textus reperitur, qui obliget ad iteratam eorundem peccatorum reiterationem, nec ad onus nouæ præſentationis. Deinde, vel illa peccata ſecundum ſe per illam primam confeſſionem factam ſimplici Sacerdoti intelliguntur verè remiſſa, vel non; ſi intelliguntur remiſſa, iam non indigent vlteriori remiſſione, &, cum reſeruatio cadat ſupra peccata, illis extinctis non poteſt ſubſiſtere; ſi non intelliguntur remiſſa; iam falſum eſſet id omne, quod ſupra dictum eſt iuxta definitiones Conciliorum, & rationes allatas, quòd nec aduerſarij admittunt.

Soluitur inſtantia oppoſita.

Dico tertiò. Si pænitens in illo mortis periculo fuerit à ſimplici Sacerdote abſolutus ab excommunicatione, & poſtea conualuerit, non tenetur ſe præſentare Superiori, à quo lata eſt illa excommunicatio, vt ab illa iterum abſoluatur, ſed benè, vt eidem offerat ſatisfactionem. *D. Thomas in 4. diſt. 20. q. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. ad ſecundum, Bonacina, & Ghetius loc. cit.* Ratio primæ partis ex eo deducitur, quia ab illa excommunicatione iam intelligitur abſolutus, ergo non tenetur iterum ſe præſentare, vt ab illa abſoluatur; quia, ſicuti iam extinctum non reuiuiſcit, ita abſolutum ſimplicitèr non renaſcitur &c. Ratio ſecundæ partis deducitur ex decreto Bonifacij Papæ relato *in c. eos qui de ſent. excommun. in 6.* vbi præcipitur, vt abſoluti ab huiuſmodi excommunicatione per ſimplicem Sacerdotem, ſi periculum euaſerint, cum primum potuerint, ſe Iudici præſentent ſatisfacturi, prout iuſtitia ſuadebit, ne cenſuræ illudantur Eccleſiaſticæ indicta pæna reincidentiæ, ſi non ſe præſentauerint; vbi nota illam particulam *ſatisfacturi*, quæ refertur ad ſatisfactionem, non ad iteratam abſolutionem. Si autem quæratur ratio, ob quam teneatur ſic conualeſcens abſolutus ab excommunicatione ſe præſentare Superiori, non ſic abſolutus à caſo reſeruato, dicam infra in ſexto dicto.

4 Abſolutus ab excõmunicatione tenetur ſe præſtare.

5 Refertur Decretũ Bonifacij Papæ.

Dico quartò, ſi abſolutus à ſimplici Sacerdote ab excommunicatione in periculo mortis, poſtquam conualuerit, non ſe præſentat Superiori, à quo lata eſt illa excommunicatio, non contrahit eandem numero excommunicationem, ſed aliam in eadem ſpecie latam à Bonifacio Papa *in d. c. eos, qui de ſententia excommunicationis in ſexto.* Ita expreſsè ſentit *Ghetius loco quo ſupra.* Ratio ex eo deducitur, quia, quod ſemel extinctum eſt, non poteſt tractu temporis conualeſcere, nec à priuatione ad habitum datur regreſſus; vnde, ſi per inobedientiam in ſe non præſentando contrahit excommunicationem, non eandem in numero, ſed ſimilem in ſpecie contrahit; Neque obeſſe poteſt, quod Bonifacius Pontifex *in d. c. eos qui* dixerit, *Decernimus in eandem ſententiam recidere ipſo iure*, vbi Gloſa ſubdit *ipſo facto incidit in priſtinam excommunicationem;* illa autem verba *eandem, & priſtinam*, appellant identitatem, non ſimilitudinem excommunicationis; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia illa verba intelligenda ſunt de identitate in ſpecie, & ſecundum eandem vim, eoſdemque effectus, quos præſtabat priſtina excommunicatio, non de numerica, quæ, cum extincta fuerit, non poteſt amplius reuiuiſcere. Pontifex igitur in pænam contumaciæ volens corripere delinquentem, ipſum ſubdit excommunicationi, quæ eum premat, ſicut premebat antiqua.

6 Si ſe non pręſentet cõtrahit ſimilem excommunicationem.

Sed hic oritur difficultas, an, cum illa noua excõmunicatio ſit inducta per eundẽ Pontificẽ Bonifaciũ, vt nos aſſerimus, intelligatur ſolummodo vtpotè Papalis auferibilis à Romano Pontifice. In hoc conſiderandum eſt, an prior excommunicatio eſſet Pontifici reſeruata, vel ſolummodo Diæceſano. Si Pontifici; certum eſt, quod etiam ſecunda non ſit auferibilis, niſi ab eodem, quia hæc contrahit omnes qualitates primæ; atque ideo eadem vincula; Si verò Diæceſano, erit etiam ab iſto auferibilis, quia hæc ſuccedit loco primæ, quæ ſicuti per Epiſcopum erat auferibilis, ità & iſta, non obſtante, quod de nouo ſtatuatur à Papa, qui ſolum voluit, vt ratione contumaciæ pænitens ità ſe habeat, ac ſi non fuiſſet abſolutus, & propterea ipſum reducit ad priorem ſtatum, in quo poterat à proprio Epiſcopo abſolui.

7 Hæc noua excõmunicatio habet eadem vincula, quę prior

Hic ad magis corroborandum noſtrum aſſertum, quod ſcilicet inducatur noua in numero excommunicatio ob illam contumaciam in ſe non repræſentando, noto illam particulam textus *in d. c. eos qui de ſententia excommunicationis in ſexto. Decernimus,*

nimus, vbi verbum decernere importat, quid aliud à declarare; declarare etenim ſupponit aliquid, quod eſt, decernere verò eſt ponere aliquod, quod non eſt, quod benè aduertit etiam *Gloſa ibidem in verb. Decernimus*, vbi aſſerit, quod benè ſuo tempore procedebant Gofredus, & Hoſtienſis exiſtimantes, abſolutos in articulo mortis ab excommunicatione non reincidere in eandem, ſi ſe non præſentabant, eo quia iam illa excommunicatio extincta erat, & tunc non erat promulgata hæc lex in *c. eos qui*, ergo ſignum euidens eſt, quod Pontifex per hoc decretum induxerit contra contumaces nouam excommunicationem.

Decernere non eſt præcisè declarare.

Dico quintò. Si fuerit abſolutus in articulo mortis à quocunque ſimplici Sacerdote, & conualuerit, intelligitur pro illo anno, pro quo ſic fuit abſolutus, ſatisfeciſſe etiam præcepto annuæ confeſſionis. In hoc etiam conſentiunt *D. Thomas loc. cit.* (dum dicit eum, qui fuit abſolutus in articulo mortis, *non teneri recurrere ad proprium Sacerdotem, vt iterum à peccatis ſoluatur, ſed vt innoteſcat ei, quod eſt abſolutus*, vbi nota illas particulas, *vt innoteſcat ei, quod eſt abſolutus*; non eſt autem neceſſe, vt innoteſcat proprio Sacerdoti, quod fuerit abſolutus, niſi in ordine ad annuam confeſſionem, cum in ordine ad aliam proprius Parochus nullam ius habeat, qui propterea ex neceſſitate non eſt certificandus) *Sotus, & Ghetius loc. cit.* Ratio autem ex eo deducitur, quia *in c. omnis vtriuſque ſexus de pæn., & remiſ.* præcipitur, vt quiſque teneatur ſemel in anno confiteri nullo præſcripto determinato tempore; hoc autem verificaretur reſpectu illius, qui in articulo mortis confeſſus, & abſolutus eſt, cum verè poſſit dici pro illo anno confeſſus, ergo &c.

8 Abſolutus in articulo mortis ſatisfecit præcepto annuæ confeſſionis.

Hæc adeo vera ſunt, vt etiam ſi poſt abſolutionem habitã in illo articulo intra illũ annum alia peccata lethalia cõmiſerit, non teneatur ex vi annuæ confeſſionis intra illum annum illa ſubijcere; non enim quotieſcunque quis peccat, tenetur peccatum ſtatim ſubijcere, ſed ſufficit, quod ſemel in anno ſubijciat. Dixi, *ex vi annuæ confeſſionis*, nam, ſi vel in Paſchate, vel alio tempore etiam deuotionis cauſa deberet, vel vellet Euchariſtiam ſumere, teneretur peccata læthalia, quæ poſt illam abſolutionem commiſit, confiteri, ne indignus eandem Euchariſtiam ſumeret.

Intellige quantum eſt ex vi annuæ confeſſionis.

Dices, Confeſſionem habere in articulo mortis eſt in adimplementum iuris Diuini, quod tunc obligat, quantumuis pro eo anno confeſſio fuerit antecedentèr habita, ergo illa habita iterum habenda erit in adimplementum iuris Eccleſiaſtici, quãtumuis antecedentèr fuerit habita ex iure Diuino. Sed contra, quia ius Diuinum determinatè præcipit confeſſionem in articulo mortis, ſiue antecedentèr fuerit habita confeſſio, ſiue non; ius autem Eccleſiaſticum ſolum præcipit confeſſionem ſemel in anno; vnde in primo caſu non ſatisfit iuri Diuino, niſi confeſſio fiat pro periculi mortis tempore, nec confeſſio antecedentèr poſita poteſt ad articulum mortis referri; in ſecundo autem caſu ſatisfit præcepto Eccleſiaſtico, ſi ſemel in anno confeſſio fiat, pro quocunque tempore intra annum fiat; nec obſtat, quod in articulo mortis facta fuerit in executionem præcepti Diuini, quia non eſt aliqua repugnantia, quominus per vnum, & idem opus ſatisfiat duplici præcepto.

9 Non currit paritas de iure Diuino obligante in articulo mortis poſt annuam confeſſionem.

Dico ſextò. Ratio, ob quam abſolutus in articulo mortis ab excommunicatione teneatur, ſi conualuerit, ſe præſentare Superiori, à quo lata eſt illa excommunicatio, vt ſatisfaciat, non teneatur autem ſe præſentare, ſi in eodem articulo fuerit abſolutus à peccatis eidem Superiori reſeruatis, duplex poteſt aſſignari; altera deducta ab extrinſeco, nempè ex eo, quod præſentatio Superiori poſt obtentam abſolutionem ab excommunicatione eſt præſcripta à iure *in d. c. eos qui de ſent. excomm. in ſexto*, ſub pæna reincidentiæ, præſentatio verò eidem poſt abſolutionem habitam ab inferiori quoad peccata reſeruata, nullibi eſt præſcripta; Altera deducta à principio intrinſeco ſita in eo, quod excommunicatio regularitèr fertur, vel ob crimen notorium, vel ob contumaciam contrà Eccleſiaſticas ſanctiones, vel in detrimentum alterius, quæ propterea exigit ſatisfactionem non ſolum Deo exhibendam, ſed etiam Eccleſiæ, vel alteri læſo, vnde textus *in d. c. eos, qui de ſent. excomm. in ſexto*, dicit *ſatisfacturi*, & *D. Thomas in quarto diſt. 20. qu. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. ad ſecundum*, aſſerit *ſatisfactionem offerens*, quæ ſatisfactio exigenda eſt per ſuperiorem excommunicantem; reſeruatio autem eſt propter grauitatem, & frequentiam peccati etiam occulti, quod redundat dumtaxat in detrimentum delinquentis, & propterea videtur ſufficere ſatisfactio Deo exhibenda.

10 Ratio, ob quam teneatur abſolutus à cenſura ſe præſentare, non ſic abſolutus à reſeruatis.

Digitized by Google

ARTICVLVS V.

An poteſtas, quam habet quilibet Sacerdos abſoluendi in articulo mortis, procedat à iure Diuino, an tantum Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Sententia docens hanc poteſtatem abſoluendi in articulo mortis prouenire à iure Diuino. 1.
Rationes pro hac ſententia. 2.
Sententia docens, eſſe tantum ex facultate, & conceſsione Eccleſiæ. 3.
Radicalitèr prouenit à iure Diuino, formalitèr ab Eccleſiaſtico. 4.
Conciliatio argumentorum contrariorum. 5.

1 Sentētia docens prouenire à iure Diuino.

PRo vtraque parte militant DD. *Paludanus in 4. diſt. 20. q. 1. concl. 1., Capreolus item in 4. diſt. 19., & alij plures* ſentiunt procedere de iure Diuino, quorum rationes eas arbitror eſſe, quia Chriſtus Dominus, in quo reſidet primaria poteſtas ordinis, & iuriſdictionis inſtituit hoc Sacramentum, nedum tanquam remedium ſalubre, ſed neceſſarium lapſis ad reſurgendum à peccatis, &, licet contulerit Eccleſiæ poteſtatem iuriſdictionis pro illius exercitio communicandam Sacerdotibus ſecundum regulatum ipſius arbitriū, quæ propterea communicat modo magis, modo minus reſtrictè, & amplè, non eſt præſumendum, quod pro ſtatu, in quo maximè periclitatur ſalus æterna, qualis eſt articulus mortis, voluerit relinquere arbitrio Eccleſiæ, ſed indefinitè reliquerit omnibus Sacerdotibus poteſtatem abſoluendi. Secundò, quia pro illo ſtatu articuli mortis ius Diuinum obligat independentèr ab Eccleſia ad confeſſionem peccatorum, ergo pro illo ſtatu præſumendum eſt, quod conceſſerit quamcunque facultatem, vt haberi poſſit confeſſio, cæteroqui onus impoſuiſſet, quod quandoque non poſſet adimpleri. Tertiò, quia facultas abſoluendi in articulo mortis cōpetit etiam præciſis ab Eccleſia, Hæreticis, & Apoſtatis à fide; à quibus Eccleſia omnem ſubtraxit facultatem, quoſque non recipit, vt membra ſaltem in actu, ergo præſumendum eſt, quod talis facultas non ab Eccleſia, ſed à Chriſto Domino illis ſit conceſſa.

2 Rationes pro hac ſententia

3 Sentētia docens eſſe tantū ex cōceſſione Eccleſiæ.

Sotus verò *in 4. diſt. 18. q. 4. art. 4., Durandus in 4. diſt. 10. q. 2., Medina q. 36., Valentia diſp. 7. q. 1. punct. 2., Suarez diſp. 26. ſect. 5., & alij magis communitèr*, ſuſtinent non à iure Diuino, ſed ex Eccleſiæ commiſſione hanc facultatem competere; quorum rationes ſunt. Primò, quia Chriſtus Dominus poteſtatem iuriſdictionis contulit Eccleſiæ, vt de eadem iuxta ſuam ordinationem diſponeret, ergo præſumendum eſt, quod eadem Eccleſia iuxta facultatem ſibi conceſſam de ea pro quocunque ſtatu diſponat, adeoque ipſa indulgeat, vt pro ſtatu periculi mortis quicunque Sacerdos illa vtatur. Secundò, quia Eccleſia in quibuſcunque reſeruationibus, & cenſuris ſolet facultatem abſoluendi adimere excipiendo præterquam in articulo mortis; fruſtra autem fieret illa exceptio, ſi facultas pro illo ſtatu abſoluendi procederet immediatè à Chriſto Domino. Tertiò, quia quilibet Confeſſarius pro illo mortis periculo ſolum habet vſum iuriſdictionis Eccleſię, non iuriſdictionem ab illa diſtinctam, vt conſiderauit *Dominicus Sotus loc. mox cit.* cuius placet verba referre. Ibi. *Quia Eccleſia acceptat, vt quilibet Sacerdos abſoluere poſſit in articulo mortis, ideo ex hoc ipſo quis iuriſdictionis habet vſum, quamuis iuriſdictione careat.*

Rationes pro eadē.

Quid iam in hac controuerſia concludendum? Res videtur parui ponderis, nam conſtito, quod re vera illa facultas competat omnibus Sacerdotibus in illo mortis articulo, parū referre poteſt quoad eiuſdem vſum, quod procedat vel à iure Diuino, vel à Pontificio. Nihilominus, ne hanc indeciſam relinquamus, quaſi conciliando vtramque ſententiam dicere poſſumus, hanc facultatem quoad ſingulos Sacerdotes abſoluendi in illo articulo radicalitèr procedere à iure Diuino, formalitèr à iure Eccleſiaſtico; non etenim denegari poteſt, quod Chriſtus Dominus in inſtitutione huius Sacramenti commiſerit eiuſdem adminiſtrationem Eccleſiæ iuxta indigentiam fidelium ad finem, ad quem inſtituit, qui eſt remedium peccatorum, ne eorum æterna ſalus depereat, & ſic fons talis facultatis eſt à Chriſto Domino; accepta deinde ab Eccleſia tali facultate non eſt, cur illius vſus, & diſpoſitio formalitèr ab eadem ſecundum hominum ſtatus, & exigentiam non proueniat iuxta tamen mentem inſtituentis.

4 Radicalitèr prouenit à iure Diuino formalitèr à iure Eccleſiaſtico.

Quamobrem argumenta pro prima ſententia allegata referenda ſunt, vt probent principium radicale talis poteſtatis abſoluendi in tali mortis articulo refundendum eſſe in ius Diuinum, nempè in Chriſtum Dominum inſtitutorem huius Sacramenti; principium verò formale in Eccleſiam interpretem mentis, & diſpoſitionis Chriſti Domini.

5 Conciliatio argumentorū contrariorum.

AR-

Digitized by Google

ARTICVLVS VI.

An poteſtas conceſſa cuilibet Sacerdoti abſoluendi in articulo mortis ſit abſoluta, an verò tantum conditionalis.

SVMMARIVM.

Difficultates, quæ circa titulum emergunt. 1.
Probabilius talis facultas eſt tantum conditionalis, & quomodo. 2.
Extante alio approbato nullà vrget neceſsitas. 3.
Intellige, ſi approbatus præſens velit abſoluere. 4.
Si approbatus fuerit præſens, ſed non benè viſus pœnitenti periclitanti, poteſt alter non approbatus ipſum abſoluere. 5.
Verba generalia Tridentini ſunt limitanda ad normam finis. 6.
Simpliciter approbatus poteſt abſoluere in illo mortis periculo à reſeruatis etiam præſente approbato ad reſeruata. 7.
In illo periculo ſublata eſt omnis reſeruatio. 8.
Exiſtentibus duobus Sacerdotibus, vno nullibi approbato, altero approbato in aliena Diœceſi, poteſt alter ipſorum indefinitè in illo articulo abſoluere. 9.
Extante ſimplici Sacerdote non approbato, & approbato, ſed excommunicato præferendus eſt ſimplex. 10.
Excommunicatus vitandus, ſi in illo articulo præſente ſimplici Sacerdote abſoluat rationes ſuadentes inualidè abſoluere. 11.
Rationes ſuadentes validè abſoluere. 12.
Iſtæ rationes præferuntur. 13.
Quinam ordo ſit ſeruandus inter plures diuerſis cenſuris irretitos. 14.

1 Articuli examinandi circa titulum.

SEnſus tituli hic eſt, an quilibet Sacerdos conſtituto aliquo in articulo mortis poſsit abſolutè eidem impendere beneficium abſolutionis, ſiue nullus alius approbatus ſit præſens, ſiue alius approbatus ſit præſens, qui poſsit, & velit abſoluere, an verò tantum, quandò nullus alius ſit præſens. Porrò data ſuppoſitione, quod hæc facultas ſit dumtaxat conditionalis, controuertendum erit, quinam ordo ſeruandus erit inter multos ibi exiſtentes, quorum alter ſit approbatus, alter ſimplex Sacerdos, ſed non approbatus, nulla tamen alia labe, ſeu defectu infectus, alter antecedentèr quidem approbatus, ſed modo excommunicatione irretitus, alter degradatus, alter præciſus, ſeu Hæreticus, & Apoſtata à fide.

Concluſio I. Probabilius eſt, talem facultatem eſſe tantum conditionalem, ea conditione, niſi ſit alius Sacerdos approbatus, qui legitimè poſsit, & velit abſoluere *Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 4. col. 4.*, *Franciſcus Victoria de Sacram. num. 156.*, *Mendoza vol. 1. de fide diſp. 82. ſect. 6. §. 163.*, *Filliutius tract. 7. c. 8. punct. 8.*, *Suarez diſp. 26. ſect. 4. num. 4.*, *Reginaldus lib. 1. n. 61.* quidquid ex aduerſo dixerint *Ledeſma tom. 1. tract. de pœnit. c. 14. diffic. 2.*, *Zerola in praxi de pœnit. c. 15. q. 4., & 5.*, qui innituntur illi principio, quod *Concil. Trid. ſeſs. 14. c. 7.* æquè omnibus Sacerdotibus tribuat facultatem abſoluendi in articulo mortis nulla facta reſtrictione ad approbatos.

2 Probabilius eſt tantum conditionalis.

Ratio ex eo deducitur, quia facultas conceſſa ſimplicibus Sacerdotibus abſoluendi in articulo mortis eſt propter neceſſitatem, quam tunc habet in illo conſtitutus, vt ſibi ſubueniat de opportuno, & certiori remedio ad æternam ſalutem conſequendam, ſed extante Sacerdote approbato ceſſat neceſsitas ſibi ſubueniendi per ſimplicem Sacerdotem, cui non confertur poteſtas vſus iuriſdictionis, niſi ratione neceſsitatis, cui aliter nequeat occurri, ergo &c. Hic aduerte, quod, licet DD. communitèr videantur loqui, quando eſt præſens proprius Sacerdos, nomine tamen proprij Sacerdotis large ſumatur, vt notat *Franciſcus à Victoria de Sacram. n. 156.* quicunque habet iuriſdictionem ſiue ordinariam, ſiue delegatam.

3 Extante alio approbato nulla eſt neceſſitas.

Dixi, *ſi ipſe velit*, nam, ſi ipſe renuerit excipere illam confeſsionem, & abſoluere, poterit alter non approbatus recipere, & abſoluere; tum quia approbatus nolens abſoluere in ordine ad hunc effectum perinde eſt, ac ſi eſſet abſens; tum quia tunc vrget neceſsitas ſubueniendi periclitanti, quæ eſt ratio conceſsionis ponderata à *Concil. Trident. d. ſeſs. 14. c. 7.*

4 Intellige, ſi approbatus præſens velit abſoluere

Sed quid erit dicendum, ſi Sacerdos approbatus ibi præſens velit quidem recipere confeſsionem, & abſoluere; ſed pœnitens in illo periculo conſtitutus parum fidat, eidem ſtatum propriæ conſcientiæ depromere, vel ob nimiam familiaritatem, quæ cum ipſo antecedentèr præceſsit, vel ob diſſenſiones cum ipſo habitas, vel ob timorem, ne ſecreta detegat, vel ob dubiũ, ne complicem agnoſcat; an tunc poterit pœnitens non approbato confiteri, & abſolutionem ab eo recipere? Stante procliui admodum Eccleſiæ piæ Matris diſpoſitione ad conſulendum proprijs filijs in eorum neceſsitatibus præcipuè in ordine ad æternam ſalutem non dubitarem, aſſerere in hac hypotheſi, vtique poſse penes non approbatum confiteri, ab eoque recipere abſolutionem, ne nimis ardua, & anguſtijs

5 Exiſtente approbato nõ benè viſo pœnitenti poteſt alter non approbatus ipſum abſoluere

ſtijs plena fieret confeſsio, ſi habenda eſset apud approbatum ſibi non benè viſum, & cui parum fidit; vnde ex vno capite vrgente mortis periculo Eccleſia facilius gremium aperit ad veniam, & ex alio non videtur in illo ſtatu obligare cum tot anxietatibus, & tanto diſcrimine periclitantis.

Nec mihi aliquid negotij faceſcit id, quod objicitur ex *Trident. ſeſs.* 14. *c.* 7. tribuente generalitèr, & ſine vlla reſtrictione æquam facultatem abſoluendi cuilibet Sacerdoti in illo mortis articulo. Non, inquam, aliquod negotij faceſcit, quia facultas à Tridentino conceſsa regulanda, & limitanda eſt ex fine, ob quem fuit conceſſa, qui fuit ad conſulendum ſaluti patientis, quæ neceſsitas ceſsat exiſtente Sacerdote proprio, vel approbato, cui confitendo poteſt patiens ſibi perfectè conſulere.

6 Verba generalia Tridentini ſunt limitanda iuxta finem.

Concluſio II. Exiſtentibus duobus Sacerdotibus altero approbato ſimplicitèr ad confeſſiones, altero etiam approbato quoad reſeruata, non eſt neceſſe pænitentem irretitum peccatis reſeruatis in articulo mortis conſtitutum recurrere ad approbatum etiam quoad reſeruata, ſed poteſt vti etiam ſimplicitèr approbato. In hanc conſentit *Reginaldus lib.* 1. *num.* 61.

7 Approbatus ſimplicitèr poteſt abſoluere à reſeruatis etiã præſente approbato ad iſta.

Ratio ex eo deducitur, quod habetur in *Concil. Trident. ſeſs.* 14. *c.* 7. Ibi- *In Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis*; ſi ergo in illo articulo nulla eſt reſeruatio, vtiq; quilibet Sacerdos approbatus poterit æquè à non reſeruatis, ac à reſeruatis abſoluere, cum ceſſante reſtruatione omnes approbati æqualem habeant poteſtatem.

Dices, exiſtentibus duobus Sacerdotibus altero approbato, altero non approbato non poteſt non approbatus recipere confeſſionem conſtituti in articulo mortis, eumque abſoluere, ergo exiſtentibus duobus Sacerdotibus, altero quidem approbato ad omnia, altero tantum ad non reſeruata non poterit hic recipere illius confeſſionem, nec abſoluere, cum videatur æqua ratio in vtroque caſu. Sed contrà, quia ex modo, quo loquitur Concilium, apparet diuerſitas in vtroque caſu, nam loquens in ordine ad reſeruata abſolutè dicit, nullam eſſe reſeruationem in articulo mortis, vnde reducit eadem peccata reſeruata ad auctoritatem, & poteſtatem cuiuſcunque Confeſſarij approbati ordinariam, ſicuti erant antecedentèr ad reſeruationem; loquens verò in ordine ad quæcunque peccata non tribuit facultatem quibuſcunque Sacerdotibus abſoluendi, niſi ratione neceſſitatis, quæ ceſſat exiſtente Sacerdote approbato; nec mirum eſt, quod reſeruationem in illo mortis articulo adimat abſolutè reſpectu cuiuſcunque Confeſſarij approbati; facultatem autem abſoluendi reſpectu non approbati non conferat, niſi conditionatè, quia reſeruatio eſt odioſa, & omnia odia pro illo ſtatu ceſſare debent; auctoritas autem abſoluendi eſt beneficium propter neceſſitatem, qua ceſſante ceſſare debet.

8 In illo periculo ſublata eſt omnis reſeruatio.

Concluſio III. Exiſtente vno Sacerdote nullibi approbato, & altero approbato non in illa Diæceſi, in qua quis eſt conſtitutus in articulo mortis, ſed in aliena, probabilius poteſt pænitens indefinitè, vel ab vno, vel ab altero in illo ſtatu abſolui *Trullench. in Bullam cruciatæ lib.* 1. *§.* 7. *c.* 2. *dub.* 5. *num.* 4., *Diana part.* 5. *tract.* 63. *reſol.* 60. *§. notandum*, contrà *Mendozam vol.* 1. *de fid. diſp.* 82. *ſect.* 6. *§.* 163.

Ratio ex eo deducitur, quia approbatus in aliena Diæceſi nullam habet iuriſdictionem in iſta nec ordinariam, nec delegatam, ac proinde ſe habet in iſta, ac ſi non eſſet approbatus, ſed ſimplex Sacerdos, ergo æquè alius nullibi approbatus, ac iſte approbatus in aliena Diæceſi, & non in iſta poterit pænitentem in articulo mortis conſtitutum abſoluere, & inter iſtos dabitur locus præuentioni; Neque obſtare poteſt, quod in approbato in aliena Diæceſi præſumatur ſcientia ſufficiens, non ſic in alio nullibi approbato; Non, inquam, obſtare poteſt, quia ſcientia ſecundum ſe non confert maiorem iuriſdictionem, licet poſſit eſſe ratio, ob quam facilius concedatur; vnde poteſt eſſe iuriſdictio cum approbatione in minus ſciente, & non eſſe in alio, qui maioribus ſcientijs, & peritia pollet; & ſic in illo mortis periculo potius attendenda eſt iuriſdictio, quam ſcientia, & cum iuriſdictio ſit æqualis, hinc eſt &c.

9 Approbatus in aliena Diçceſi in ordine ad iſtam perinde eſt, ac ſi non ſit approbatus.

Concluſio IV. Concurrente in mortis articulo ſimplici Sacerdote cum Sacerdote approbato, ſed excommunicato denuntiato in confeſſione recipienda præferendus eſt Sacerdos ſimplex excommunicato *Mendoza vol.* 1. *de fide diſp.* 83. *ſect.* 6. *§.* 145., *Diana part.* 5. *tract.* 3. *reſol.* 60. *verſ. libet.*

10 Simplex prçferendus eſt approbato excõmunicato.

Ratio ex eo deducitur, quod ex vno capite excommunicatus denuntiatus caret iuriſdictione; ex alio capite eſt vitandus, nec poteſt maximè in ſacris communicare; ſimplex verò Sacerdos caret dumtaxat iuriſdictione, ergo hic erit illi præferendus. Confirmatur primò, quia excommunicato reſiſtit poſitiuè per voluntatem contrariam Eccleſia; ſimplici autem Sacerdoti poſitiuè non reſiſtit per voluntatem contrariam, ſed tantum non confert, niſi vltima neceſſitate cogente. Confirmatur ſecundò, quia excommunicato vitando

Digitized by Google

tando interdicta eſt abſolutio etiam quoad peccata venialia, non autem ſimplici Sacerdoti, ergo &c.

Hic ſolum oritur difficultas, an ſimplex Sacerdos ità ſit præferendus Sacerdoti excommunicato vitando, vt, ſi iſte illo neglecto abſoluat, intelligatur inualida abſolutio, an ſolum intelligatur excommunicatus peccaſſe in illa abſolutione. Hoc, quod quæritur de abſolutione ab excommunicato in ordine ad ſimplicem Sacerdotem, habet locum etiam in ordine ad

11 Rationes ſuadentes excōmunicatum vitandū extante ſimplici Sacerdote inualidè abſoluere.

non approbatum exiſtente approbato. Ex eo, quod dixerimus, ſimplicibus Sacerdotibus non approbatis non competere facultatem abſoluendi, niſi vrgente neceſſitate articuli mortis, & conditionalitèr, ſi ſcilicet non exiſtat approbatus, quo exiſtente ceſſat talis neceſſitas, videtur abſolutè dicendum, quod, ſi excommunicatus vitandus abſoluat exiſtente Sacerdote non excommunicato, & Sacerdos non approbatus exiſtente approbato inualidè abſoluat defectu poteſtatis in vtroque abſoluendi, dum reſpectu vtriuſque ceſſat neceſſitas ratione exiſtentiæ non excommunicati, & approbati reſpectiuè. Ex alia parte, cum pęnitens reperiatur in vltima neceſſitate, & præſtet quantum in ſe eſt, vt conſequatur beneficium abſolutionis, & remiſſionis peccatorum, & pia Mater Eccleſia ſemper, & præcipuè in illo extremo neceſ-

12 Rationes ſuadentes validè abſoluere

ſitatis indulgeat, quantum poteſt, ſic indigentibus, præſumendum eſt, quod non deneget facultatem ad validam abſolutionē in ordine ad quemcunque Sacerdotem, & hoc fauore pænitentis, licet decernat ordinem ſeruandum ad licitè impendendam abſolutionem eandem, quo non ſeruato Confeſſarius, qui inordinatè abſoluit, contrahat grauem noxam. Piè interpretans mentem Eccleſiæ in fauorem periclitantis aſſerendum exiſtimo, validam fore abſolutionem, ſed illicitam ex parte abſoluentis;

13 Iſtæ pręferuntur.

nec obſtant ea, quæ pro parte aduerſa afferebantur, facultatem ſcilicet non concedi, niſi ratione neceſſitatis, quæ neceſſitas conſiderari non poteſt exiſtente approbato, & reſpectiuè non excommunicato; Non obſtant, inquam, quia Eccleſia, quæ omnibus modis in illo ſtatu exiſtentibus conſulere ſtudet, ne deficiat in illa vltima neceſſitate ex defectu Sacerdotis, non eſt præſumenda facultatem ſubtrahere, quam omnibus Sacerdotibus tunc con-

14 Quinam ordo ſit ſeruandus inter plures diuerſis cēſuris irretitos.

cedit, licet præſcribat ordinem ſeruandum, vt licitè fiat.

Concluſio V. Concurrentibus pluribus diuerſis cenſuris irretitis hic ordo ſeruandus eſt in receptione confeſſionis conſtituti in articulo mortis, eiuſque abſolutione, vt interdictus, & ſuſpenſus præferatur excommunicato denuntiato, excommunicatus degradato, degradatus præciſo ab Eccleſia, hoc eſt Hæretico, & Apoſtatæ à fide. Conſentiunt in hoc *Mendoza vol. 1. de fide diſp. 82. ſect. 6. §. 156., Reginaldus lib. 1. num. 61.*

Ratio ex eo deducitur, quod in ordine ad effectum exercitij iuriſdictionis quoad prælationem in impeditis illud magis, vel minus impedit, per quod quis eſt magis, vel minus præciſus ab Eccleſia, & eius muneribus, ſed Apoſtata à fide, & Hæreticus eſt magis ab Eccleſia præciſus, quam degradatus, degradatus magis, ac excommunicatus, excommunicatus magis, ac ſuſpenſus, & interdictus, ergo &c. Minor probatur, quia Hæreticus, & Apoſtata à fide pertinacitèr deficiunt à fundamento, cui innititur Eccleſia, nempè à fide; Degradatus non ſolum eſt eradicatus ab exercitio cuiuſcunque ordinis Eccleſiaſtici, ſed etiam à potentia proxima ad idem exercitium, excommunicatus verò eſt priuatus quacunque iuriſdictione, & communione ſacrorum, & fidelium participatione; ſuſpenſus verò, & interdictus eſt ſolummodo prohibitus ab exercitio ordinis, à quo eſt ſuſpenſus, & à loco ſacro &c. Magis autem eſt præciſus ab Eccleſia, qui pertinacitèr deficit à fide, quam qui eſt eradicatus à potentia proxima exercitij ordinum, & magis iſte, quam qui caret iuriſdictione, & participatione ſacrorum, & magis iſte, quam prohibitus ab exercitio ordinum, & à loco, ergo &c.

Rationes pro hoc ordine.

ARTICVLVS VII.

An ſimplex Sacerdos, qui abſente Confeſſario approbato cœpit audire confeſſionem exiſtentis in articulo mortis teneatur deſiſtere ſuperueniente approbato.

SVMMARIVM.

Articuli hic examinandi. 1.

Confeſsio incæpta cum ſimplici Sacerdote in articulo mortis poteſt apud eundem perfici non obſtante, quod ſuperueniat proprius Parochus. 2.

Cognita inualiditate confeſsionis habitæ in articulo mortis apud Sacerdotem non approbatum extante approbato eſt coram iſto repetenda. 3.

Si pænitens in articulo mortis oblitus fuerit alicuius peccati poteſt illud exponere primo Sacerdoti non approbato, quamuis tunc ſit præſens approbatus. 4.

Arguitur inconſequentiæ Ludouicus della Crux. 5.

ID

ID, quod proponitur de ſimplici Sacerdote ſuperueniente ad incæptam confeſſionem approbato, vel proprio Parocho, intelligendum videtur de excommunicato ſuperueniente non excommunicato habente legitimam facultatem, & ſic de cęteris recenſitis in pręcedenti articulo ſeruato ordine, de quo fuimus locuti. Ex occaſione etiam propoſiti tituli hic erit inquirendum, an ſi moribundus confeſſionem inualidam ex aliquo titulo habuerit apud ſimplicem Sacerdotem ipſo dumtaxat tunc exiſtente, & cognita inualiditate velit ipſam repetere, & tunc ſuperuenerit approbatus, teneatur repetere coram approbato, an verò poſſit repetere coram ſimplici Sacerdote, apud quem primò confeſſus eſt, licet inualidè. Item, ſi fecerit quidem confeſſionem validam, ſed habita abſolutione recordatus fuerit alicuius peccati in eadem confeſſione obliti, & tunc ſuperuenerit approbatus, teneatur peccatum illud oblitum exponere coram approbato, an verò poſſit illud ſubijcere primo, à quo fuit ab alijs abſolutus.

1 Examinanda circa pręſentem titulum.

Concluſio I. Incępta confeſſione vita periclitantis apud ſimplicem Sacerdotem tunc alio approbato non exiſtente poteſt eandem penes eundem perficere, & abſolutionem ab eodem recipere non obſtante ſuperuenientia proprij Parochi, vel alterius approbati. Idem dic de cęteris ſupra recenſitis. In hoc conſentire videntur *Mendoza loc. quo ſupra, Granadus in 3. part. controuerſ. 7. tract. 10. diſp. 4. ſect. 2. n. 10., Diana part. 5. tract. 3. reſol. 66.*

2 Confeſſio incæpta cum non approbato eſt perficienda apud eũdem etiã ſi ſuperueniat approbatus.

Ratio ex eo deducitur, quia tunc, quando ſimplex Sacerdos nullo alio approbato exiſtente cępit moribundi confeſſionem audire, acquiſiuit plenam poteſtatem in ordine ad perfectam confeſſionem eiuſdem; vbi autem legitimè iudicium cęptum eſt, ibi finiri debet iuxta textum *in l. vbi captum 30. ff. de iud.*, nec emergente priuilegio alio auocari, aut deduci negotium, de quo agitur, poteſt *l. ſi quis poſtea, ff. de iudicijs, & l. penult. ff. de iuriſd.* Confirmatur, quia nimis durum, & arduum eſſet pænitenti maximè in periculo mortis conſtituto, ſi poſtquam Sacerdoti ex facultate eidem ab Eccleſia, & pręcipuè ex *Trident. d. ſeſs. 14. de pænit. c. 7.* competente ſua peccata cęperit exponere, teneretur eadem alteri ſuperuenienti iterum exponere, ergo, nedum validè, ſed etiam licitè poterit pænitens apud eundem ſuam confeſſionem perficere, & ab eodem recipere abſolutionem.

Concluſio II. Si pænitens in articulo mortis penes Confeſſarium non approbatum confeſſionem inualidam fecerit, & cognita inualiditate velit eam repetere ſuperueniente approbato, non poteſt licitè eam repetere penes primum Confeſſarium non approbatum, apud quem primam fecit. Eſt contrà *Ludouicum della Crux in Bulla Cruciatæ diſp. 1. c. 3. dub. 15. num. 13., Dianam part. 5. tract. 3. reſol. 66. §. ſed quid.*

3 Cognita inualiditate confeſſionis habitę cũ non approbato iterari debet cũ approbato, ſi extet.

Ratio eſt, quia, cum illa confeſſio fuerit inualida, perinde eſt, ac ſi non fuerit facta, ergo repetenda erit ſecundum iuris diſpoſitionem, ſecundum quam exiſtente approbato non poteſt non approbatus abſoluere, ſed in hac hypotheſi approbatus exiſteret pro tempore, quo eſt repetenda, ergo &c. Neque dicas; ex quo iam pænitens ſubiecit peccata ſua primo Confeſſario non approbato, videtur ius acquiſiuiſſe, vt coram illo confeſſio reducatur ad actum perfectum per validam abſolutionem, cæteroqui nimis graue onus ipſi impenderet, ſi teneretur eadem peccata apud alium repetere. Contrà enim impugnaberis, quia, cum ſupponatur inualiditas prouenire ex defectu eiuſdem pænitentis, debet ſibi imputare illud onus repetendi apud alium approbatum peccata ſua.

Ratio ſecunda eſt, quia Confeſſarius non approbatus iam intelligitur perfeciſſe munus ſuum per abſolutionem, quam dedit, quo poſito, cum eius auctoritas non perſeueret, niſi durante neceſſitate, non videtur poſſe amplius ſe ingerere.

Concluſio III. Si pænitens in articulo mortis apud Confeſſarium non approbatum confeſſus fuerit validè peccata ſua, & abſolutionem obtinuerit; & deinde recordatus fuerit alicuius alterius peccati, quod velit exponere exiſtente tunc alio Sacerdote approbato, probabilitèr poteſt relicto approbato, qui ſuperuenit, exponere primo à quo primam abſolutionem receperat.

4 Peccatũ oblitum corã non approbato poteſt corã eodẽ exponi etiã exiſtente tunc approbato.

Ludouicus della Crux d. diſp. 1. c. 3. dub. 15. qui in caſu præcedentis concluſionis docuit, poſſe exiſtentem in articulo mortis, qui confeſſus fuit inualidè apud Confeſſarium non approbatum, etiam ſuperueniente Parocho, vel alio approbato repetere confeſſionem apud primum; modo ſtatuit, ſi confecit confeſſionem validam, & deinde ſuperueniente Confeſſario approbato recordatus fuit alicuius alterius peccati obliti, teneri hoc peccatum in prima confeſſione valida oblitum exponere non primo, ſed Confeſſario approbato, ea ductus ratione, quod hæc eſt noua confeſſio non dependens à prima. Melius meo videri dixiſſet, ſi rationem iſtius ſecundi ſui dicti refudiſset in eo, quod grauamen in hoc non ſentiat pænitens repetendi idem peccatum penes duos, cum idem primo non patefecerit; quod grauamen putaretur,

5 Arguitur inconſequentię Ludouicus della Crux.

tur, ſi teneretur peccata, quæ primo expoſuit, alteri ſuperuenienti patefacere.

Sed non poſſum eidem acquieſcere; nam in hoc ſecundo caſu de peccato oblito confeſsio reſpicit integritatem præcedentis confeſsionis, vi cuius intelligitur remiſſum, vnde tanquam pars ad ipſam refertur; in caſu verò confeſsionis inualidæ, cum perinde ſe habeat, ac ſi non fuerit poſita, nec aliquid per ipſam intelligitur poſitum in eſſe, adeoque integrè eſt ponenda pro tempore, pro quo ceſſat neceſsitas; Nec vrget, quod pænitens in hoc ſecundo caſu grauamen pateretur in exponendo alteri peccata, quæ iam expoſuerat primo, quod non militat in caſu peccati obliti; Non vrget, inquam, quia debet ſibi imputare, quod inualidè eidem primo expoſuerit, & onus exponendi peccata Confeſſori approbato non extante neceſsitate præualere debet grauamini iterum exponendi peccata, quæ ritè non fuerunt expoſita.

Soluitur inſtantia oppoſita.

ARTICVLVS VIII.

An cuilibet Sacerdoti ex vi ordinationis competat facultas abſoluendi à venialibus, & læthalibus iam ritè confeſsis.

SVMMARIVM.

Sententia docens, ſimplicem Sacerdotem poſſe à venialibus abſoluere. 1.
Sententia negans poſſe. 2.
Fundamentum dubitationis. 3.
Decretum Sacræ Congregationis vetat ſub pænis. 4.
Non poteſt ſimplex Sacerdos ſtante tali decreto abſoluere. 5.
Explicatur circa hoc dictum D. Thomæ. 6.
Euincitur poteſtas Eccleſiæ impediendi talem abſolutionem. 7.

PRocedit titulus de huiuſmodi facultate extra caſum neceſsitatis, & de Sacerdote ſimplici, qui tamen non ſit innodatus aliqua cenſura; & difficultas potiſſimum nunc temporis vrget ex eo, quod Sacra Congregatio die 12. Februarij 1679. Epiſcopis, & Ordinarijs locorum præcepit, ne permittant, vt venialium confeſsio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario, ex qua ordinatione videtur deduci non ineſſe cuilibet Sacerdoti facultatem ex vi ordinationis abſoluendi à venialibus.

D. Thomas in 4. diſt. 18. *q. 2. art. 3. quæſtiunc.* 1. *ad tertium*, expreſsè aſſerit, quod remiſsio venialium ſequitur poteſtatem ordinis, quem textum communitèr explicantes Thomiſtæ aſſerunt, quod ad remiſsionem venialium non eſt opus iuriſdictione addita etiam ratione, quod iuriſdictio nulla eſt, vbi nulla inuenitur vis cogendi, nec vllus poteſt cogi ad confeſſionem venialium, quæ alia via remitti poſſunt ab illa confeſsionis. D. Thomam ſequuntur omnes ferè eius diſcipuli, & item *Viualdus in candel. aur. tit. de abſolutione num.* 18., *Vaſquez q. 93. art.* 1. *dub.6. num.* 5., *Suarez diſp.26. ſect.* 5. *num.* 5., & *ſeqq.*, *Peſantius in addit. ad tertiam part. q.* 10. *diſp.6.*, *Coninchus diſp. 8. dub. 2. n.*17., *Valentia tom.4. diſp.7. quæſt.* 10. *punct.* 2. *ſub fin.* 1

1 Sentẽtia docens ſimplicẽ Sacerdotem poſſe à venialibus abſoluere.

Ex aduerſo *Faber in 4. diſt.* 17. *q. vnic. diſp.* 25. *c.* 3. *n.* 71. aſſerit etiam ad remiſſionem venialium requiri licentiam Ordinarij, cum ſit actus iuriſdictionis, ſit enim per modum iudicij; nec alicubi conſtat, quod Sacerdos habeat iuriſdictionem abſoluendi à venialibus; vnde DD. plurimi aſſerunt, poteſtatem huiuſmodi in ſimplicibus Sacerdotibus abſoluendi à venialibus, & læthalibus iam ante legitimè confeſsis non procedere ex vi ordinationis, ſed ex tacita Eccleſiæ conceſsione. 2

2 Sentẽtia negans poſſe abſoluere.

Pendet igitur reſolutio præſentis difficultatis à deciſione huius articuli, an hæc poteſtas abſoluendi à venialibus pendeat à iure Diuino ex vi ordinationis ſimplicitèr, an verò ex iure merè poſitiuo humano, ex tacita ſcilicet conceſsione Romani Pontificis; ſi etenim procederet ex ordinatione Diuina, non video, quomodo poſsit per Eccleſiam, ſeu decreta Pontificum, ſeu Sacræ Congregationis auferri; ſi verò procedat ex tacita Eccleſiæ permiſſione, non video, cur D. Thomas loc. cit. aſſeruerit remiſsionem venialium ſequi poteſtatem ordinis. 3

3 Ratio, cui innititur hęc difficultas.

Magnam vim facit auctoritas D. Thomæ, ſed maiorem Sacræ Congregationis Card. Sacri Concil. Trident. interpretum relata ordinatio, quæ, dum iubet, ne Epiſcopi, & locorum Ordinarij permittant, vt venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, vel Ordinario, videtur, quamcunque facultatem circa eadem venialia ademiſſe; quia tamen hoc vetat ſub grauibus pænis, non tamen irritam declarat confeſſionem factam ſimplici Sacerdoti quoad venialia, adhuc relinquit locum dubitandi de validitate huiuſmodi Confeſſionis. 4

4 Decretũ Sacrę Cõgregationis vetat ſub grauibus pęnis.

Veneror ordinationem Sacræ Congregationis, quam propterea abſolutè amplectendam arbitror; cum etenim huiuſmodi venialium confeſſio fiat per modum iudicij, requirit iuriſdictionem in iudicante, quæ regularitèr conceſſa eſt Eccleſiæ, 5

5 Probabilius non poteſt ſimplex Sacerdos abſoluere

quæ

Digitized by Google

quę communicat Sacerdotibus prout vult, & ſuſpendere poteſt, prout vult; & licet Eccleſia imperare non poſſit venialium confeſſionem, cum alia via, alioue remedio remitti poſſint, ex quo tamen voluntariè ſubduntur in ordine ad ipſorum remiſſionem, & ad augmentum gratiæ, remiſſio fit auctoritatiuè, & per modum iudicij, quod exigit iuriſdictionem; & licet hæc non extendatur ad cogendum, vt fideles venialia ſubijciant, extenditur tamen ad iudicandum, & ad imponendas pænas iuxta qualitatem eorundem venialium.

6 Explicatur mens D. Thomæ.

Quamobrem ad auctoritatem D. Thomæ dicendum eſt, ipſum dixiſſe remiſſionem venialium ſequi poteſtatem ordinis, quia poſita ordinatione ex tacita Eccleſiæ conceſſione ſine alia approbatione permittebatur ordinatis à venialibus abſoluere ad differentiam remiſſionis læthalium, ad quam ſemper fuit requiſita ſpecialis approbatio, vel adnexa beneficio, vel delegata. Quamobrem, quod tacite concedebat, potuit iuxta temporum varietatem poſtea moderari, & reſtringere dignis de cauſis, vt factum eſt per ordinationem Sacræ Congregationis ſupra relatam.

7 Oſtenditur poteſtas Eccleſię impediendi talē abſolutionem.

Hæc omnia, quæ dicta ſunt de conceſſione Eccleſiæ in ordine ad peccata venialia, confirmantur ex eo, quod Eccleſia poteſt prohibere Sacerdotibus eorum abſolutionem, vt videre eſt in excommunicatis, ergo ab eadem dependet facultas ab eiſdem abſoluendi; non enim poſſet talem facultatem auferre, ſi à Chriſto Domino immediatè proueniret.

ARTICVLVS IX.

De iuriſdictione requiſita ad miniſtrandum Sacramentum Pænitentiæ.

SVMMARIVM.

Ad abſoluendum requiritur poteſtas clauium. 1.

Quid ſit poteſtas iuriſdictionis. 2.

Iuriſdictio duplex, & qualis. 3.

Vtraque principalitèr reſidet in Romano Pontifice. 4.

Iuriſdictio pro foro interno duplex, alia ordinaria, alia delegata. 5.

In Miniſtro huius Sacramenti neceſſario requiritur iuriſdictio ſiue ordinaria, ſiue delegata. 6.

Hoc munus exercetur per modum iudicij. 7.

Sine eadem inualidum eſſet iudicium, & Sacramentum. 8.

Non valet argumentum ab alijs Sacramentis. 9.

Aliud eſt, quod iuriſdictio conferatur ab Eccleſia, aliud quod requiratur ſolum de iure Eccleſiaſtico. 10.

Ex eo, quod in c. omnis vtriuſque ſexus, *requiratur proprius Sacerdos, non excluditur habens poteſtatem delegatam.* 11.

Quiſnam dici poſſit proprius Sacerdos. 12.

1 Requiritur poteſtas clauium.

Requiri ad validè abſoluendum poteſtatem clauium eſt certo certius, nec vllus eſt ex Catholicis, qui ambigat. Ad conſtituendam autem poteſtatem clauium requiritur, nedum poteſtas ordinis, ſed etiam iuriſdictionis. Poteſtas ordinis tunc Sacerdoti confertur, quando poſt poteſtatem eidem collatam ad conficiendum verum, & reale Corpus Chriſti Domini, Epiſcopus ordinans dicit, *Accipe Spiritum Sanctum; Quorum remiſeris peccata &c.* nec ante illa verba ab Epiſcopo prolata Sacerdos habet ius aliquod in corpus miſticum eiuſdem Chriſti. De hac ordinis poteſtate latè egimus in quæſtionibus de ſacris ordinibus. Nunc agendum remanet de poteſtate iuriſdictionis, quæ nihil aliud eſt, quam quidam gradus ſuperioritatis quem quis habet in alios ad ius dicendum, qui gradus conſtituitur per aſſignationem ſubditorum, in quos poteſt ius dicere.

2 Quid ſit poteſtas iuridictionis.

3 Iuriſdictio duplex, & qualis.

Hæc iuriſdictio prout ad præſentem locum attinet, eſt ſpiritualis, quæ duplex quodamodo eſt altera pro foro externo, altera pro interno. Prima eſt in ordine ad varios actus externos, quæ regularitèr reſidet in ſuperioribus, puta ad iuridicè viſitandos ſubditos, inquirendum de illorum moribus, illos coercendos, leges ferendas, excommunicationem in contumaces ferendam, & ſimilia. Secunda eſt, quæ præcipuè ordinatur ad abſoluendos pro foro interno pænitentes à proprijs peccatis. Vtraque hæc poteſtas principalitèr competit Romano Pontifici eidem immediatè tradita à Chriſto Domino 16. *Matthæi. Tibi dabo claues Regni Cælorum*, & ſecundum totam ſuam plenitudinem, & in omnes orbis terrarum Prælatos, & in omnes ipſorum ſubditos iuxta textum *in c. fin. de for. compet.* In alijs verò Prælatis reſidet quidem, ſed ſecundum limitationem eis immediatè, vel mediatè conſtitutam à Papa, prout probat *Bellarminus tom. 1. lib. 4. c. 24. in controu. de Summo Pontif., Turre Cremata de Eccleſ. lib. 2. c. 54., & ſeqq.*

4 Vtraque principalitèr reſidet in Romano Pontifice.

5 Iuriſdictio pro foro interno alia ordinaria, alia delegata.

Porro ſiſtendo in iuriſdictione in foro interno, prout pertinet ad præſens inſtitutum, adhuc hæc duplex eſt; alia ordinaria, alia delegata. Ordinaria eſt, quæ annexa eſt alicui officio, ſeu dignitati, quæ propterea ipſo iure competit habenti tale officium, ſeu dignitatem. Delegata eſt, quæ alteri committitur ab habente auctorita-

Digitized by Google

tem conferendi, cui non competit ex officio. Prima adhuc diuiditur in Papalem, Epiſcopalem, & Parochialem. Papalis, quæ competit Summo Pontifici, quæ eſt vniuerſaliſſima in toto orbe in ordine ad omnes Eccleſiæ ſubditos. Epiſcopalis, quæ eſt vniuerſalis, & competit Epiſcopis in tota ſua Diæceſi, non quidem in ordine ad
5 omnia, ſed tantum ad non reſeruata Romano Pontifici. Parochialis, quæ competit Parochis in ſuis reſpectiuè Parœcijs quoad non reſeruata Romano Pontifici, ſeu proprio Epiſcopo. Secunda ideſt delegata, quæ committitur ab habente auctoritatem ordinariam alteri, qui non habet ex officio. His pro notitia ſuppoſitis ſit

6 Requiritur iuriſdictio ſiue ordinaria, ſiue delegata.

Concluſio. Ad miniſtrandum Sacramentum pænitentiæ neceſſario requiritur in miniſtrante iuriſdictio, vel ordinaria, vel delegata. In hanc communitèr conſentiunt.

Hoc manifeſtè euincitur ex *Concil. Florent. in inſtruct. Armen.*, & ex *Trident. ſeſſ. 14. de pænit. c. 7.* vbi hęc ratio adducitur, quia hoc Sacramentum per modum iudicij exercetur; in iudicio autem requiritur, & poteſtas in iudicante, & ſubiectio in iudicato, in qua poteſtate, & ſubiectione conſiſtit propriè iuriſdictio. Confirmatur primò, quia in hoc Sacramento Sacerdos exercet imperium obligans ad obſeruationem eius, quod in ipſo pręcipitur; imperium autem non exercetur, niſi in ſubdi-
7 Hoc munus exercetur per modum iudicij.
tum. Confirmatur ſecundò, quia in omni iudicio etiam laicali non poteſt quilibet in quemlibet illud exercere, ſed dumtaxat in ſubditos, cęteroqui iudicium, ſi fieret in non ſubditum, non ſubſiſteret ex defectu poteſtatis in iudicante, ergo etiam in foro pęnitentiali, & Sacramentali quilibet in quemlibet non poteſt illud exercere, cum non minus ſit ordinatum iudicium Sacramentale, ac ſęculare.

Dices primò, hęc ad ſummum ſubſiſtere quoad licitam adminiſtrationem, non autem quoad validam, nam etiam in alijs
8 Sine eadē inualidū eſſet iudicium.
Sacramentis requiritur iuriſdictio aliqua, & tamen, ſi conferantur ſine iſta, validè conferuntur, ergo &c. Sed contrà neganda eſt conſequentia, nam licet in adminiſtratione aliorum Sacramentorum requiratur aliqua iuriſdictio, requiritur tantum de iure Eccleſiaſtico, quę propterea, ſi deficiat, manentibus ijs, quę ſunt de iure Diuino, non eſt, cur non debeant in ſubſtantia ſubſiſtere Sacramenta, & defectus
9 Diſcrimē quoad alia Sacramenta.
eſt tantum contrà ius Eccleſiaſticum, quod non inducit inualiditatem, ſed tantum culpam in conferente; in Sacramento autem pęnitentię iuriſdictio requiritur de iure Diuino, quę propterea, ſi deficiat, deficit in ſuo eſſe Sacramentum.

Vrgebis. Iuriſdictio tantum de iure
Eccleſiaſtico conceditur, ſi excipias Ro- 10
Aliud eſt, quod iuriſdictio conferatur ab Eccleſia, aliud, quod requiratur ſolum de iure Eccleſiaſtico.
manum Pontificem, qui immediatè illam à Deo recipit, ergo, & hęc ſolum de iure Eccleſiaſtico in Sacramento pænitentiæ requiritur, quia de eo tantum iure requiritur, à quo prouenit. Sed contrà, quia aliud eſt, quod concedatur à iure Eccleſiaſtico, aliud, quod tantum à iure Eccleſiaſtico requiratur. Primum conceditur; ſecundum negatur; Chriſtus enim Dominus, vt ſupra aſſerebam, hoc Sacramentum inſtituit per modum iudicij, ad quod requiritur iuriſdictio. Quod deinde contulerit Eccleſiæ poteſtatem illam conferendi, ſeu communicandi, hoc recta ratione diſpoſitum eſt; cum etenim in iſtius Sacramenti miniſterio requiratur idoneitas ad rectè hoc iudicium exercendum, nec in ſingulis reperiatur, ſicuti eidem Eccleſiæ commiſſa eſt approbatio, ità eidem collata eſt poteſtas iuriſdictionem conferendi.

Dices ſecundò, ex *c. omnis vtriuſque ſexus de pænit., & remiſſion. §. ſi quis autem*,
requiritur, vt pænitens confiteatur penes 11
Explicatur textus in *c. omnis vtriuſque ſexus*.
proprium Sacerdotem, cuius nomine venit ſolum proprius Parochus, vel eminenter proprius Epiſcopus, ergo non poteſt validè apud alium, qui non ſit proprius Parochus confiteri, quantumuis habeat iuriſdictionem delegatam. Sed contrà primò aliqui reſtringunt textum illum non ad confeſſionem quomodocunque, ſed tantum ad confeſſionem annuam, vt Paſtor pro illo tempore ſaltem cognoſcat oues proprias; ſed hoc quoque non ſeruat communis praxis, ſecundum quam alij etiam à Parocho approbati pro illo tempore recipiunt Sacramentales confeſſiones Parochis, & locorum Ordinarijs ſcientibus, & non contradicentibus, *vnde ſufficit*, quod ſemel in anno ſe præſentent Parocho. Secundò alij nomine proprij Sacerdotis intelligunt quemcunque approbatum ab Epiſcopo, qui, cum hoc munus exerceat tanquam vicem eiuſdem gerens ſaltem appropriatiuè dici poteſt reſpectu pænitentis ſe illi ſubijcientis proprius Sacerdos. Tertiò iuxta *Nauarrum ad c. placuit de pænit. diſt. 6. num. 131.* proprius Sacerdos tri-
plicitèr dici poteſt; communiſſimè, com- 12
Quiſnam dici poſſit proprius Sacerdos.
munitèr, & propriè, cum qua diſtinctione etiam tranſit D. Bonauentura; Communiſſimè dicitur talis quicunque poteſt abſoluere pænitentem, vel ex officio, vel ex commiſſione ſibi præſtita, qui etiam dicitur Sacerdos legitimus; communitèr dici poteſt proprius Sacerdos, qui ex officio poteſt abſoluere habens iuriſdictionem ordinariam, vt eſt Papa in toto orbe, Epiſcopus in propria Diæceſi, Parochus in ſua Parœcia; & ad hos etiam reducuntur

Ge-

Digitized by Google

Generales Religionum in ſubditos totius ordinis, Prouinciales in ſubditos ſuæ Prouinciæ; Superiores locales in ſubditos ſui Monaſterij; Propriè dicitur Sacerdos proprius ſtrictiſſimè, qui habet immediatam curam animarum, nec alium habet ſubordinatum, cuiuſmodi ſunt Parochi, Superiores locales &c. Cuicunque autem ex his pænitens confiteatur, dicitur proprio Sacerdoti confiteri ſub aliqua ex allegatis rationibus.

ARTICVLVS X.

Quiſnam poſſit conferre iuriſdictionem delegatam ad recipiendas Sacramentales Confeſſiones.

SVMMARIVM.

Iuriſdictio pro foro pænitentiali eſt delegabilis. 1.

A Romano Pontifice in toto orbe, ab Epiſcopo in propria Diæceſi, à Generalibus in Religione. 2.

An Parochi in ſua Parœcia poſſint delegare, & Delegati ſubdelegare. 3.

De iure communi Parochus electus, & confirmatus, quantumuis non ſit Sacerdos, poteſt alteri Sacerdoti approbato conferre poteſtatem audiendi confeſſiones ſuorum ſubditorum. 4.

Per iura municipalia alicubi interdicitur hæc delegatio. 5.

Parochus non poteſt ad hoc munus delegare non approbatum à proprio Epiſcopo. 6.

Nec Parochum alterius Diæceſis, niſi ſit approbatus ab Epiſcopo delegantis. 7.

Niſi ſit tacitus conſenſus proprij Epiſcopi. 8.

Quandonam intelligatur hic tacitus conſenſus. Ibid.

Delegatus ſimpliciter ad audiendas confeſſiones non poteſt ſubdelegare. 9.

Nec delegatus ad reſeruata poteſt quoad eadem ſubdelegare. Ibid.

Legatus Sedis Apoſtolicæ poteſt ſubdelegare. 10.

1 Hæc iuriſdictio eſt delegabilis.

IUriſdictionem pro foro pænitentiali eſſe delegabilem eſt in iure certiſſimum, prout habetur *in c. omnis vtriuſque ſexus de pænit., & remiſs., & ex c. ſi Epiſcopus eod. tit. in ſexto, in Concil. Florent. de inſtruct. Armen. de Sacrament. pænit., & in Trident. ſeſs. 14. de pænit. c. 7.* Id, quod exigit titulus, eſt quiſnam poſſit eandem iuriſdictionem delegare. Hoc poſſe Romanum Pontificem indubitatum eſt apud omnes, cum hic habeat pleniſſimam poteſtatem à Christo Domino, non limitatam, vniuerſaliſſimam in toto orbe, quam propterea poteſt vel per ſe ipſum, vel per alium exercere. Item Epiſcopum in ſua Diæceſi quoad non reſeruata Romano Pontifici, & Generales Religionum pro ſuis ſubditis in toto ordine, & Prouinciales in ſua Prouincia, vt habetur *in c. quoniam, & c. inter cætera de offic. ord., & c. cum Epiſcopus eod. tit. in ſexto, & c. 2. de pænitent., & remiſs. in ſexto;* & item Vicarios Generales Epiſcoporum, qui, cum habeant iuriſdictionem à Romano Pontifice per textum *in c. 2. de offic. Vicar. in ſexto*, cenſentur eandem ordinariam habere, prout latè tradit *Sanchez lib. 3. de Matrim. diſp. 29. q. 1., & 2.* quod idem dicendum eſt de Vicario Capitulari ſede vacante; non autem de Vicarijs foraneis, qui, cum habeant iuriſdictionem ſolum ab Epiſcopis, qui nequeunt ordinariam conſtituere, non poſſunt eſſe, niſi delegati. — 2 A quo ſit delegabilis.

3 An Parochi poſſint delegare, & delegati ſubdelegare.

Difficultas igitur ſolummodo quoad præſentem titulum procedit quoad Parochum, vtrum ſcilicet poſſit delegare poteſtatẽ iuriſdictionis alteri Sacerdoti quoad ſubditos propriæ Parochiæ, item quoad delegatos, an poſſint alios ſubdelegare; & quidem quoad Parochum ſecundum diuerſas conſiderationes multiplex oriri poteſt ratio dubitandi: Prima, an ſi Parochus ſit electus, non tamen adhuc ordine Sacerdotali initiatus, poſſit alteri Sacerdoti ab Epiſcopo, in cuius Diæceſi eſt Parochia, approbato conferre poteſtatem audiendi confeſſiones ſuorum ſubditorum. Secunda, an poſſit, quantumuis ſit Sacerdos, & in plena poſſeſſione Parochiæ conferre poteſtatem alteri Sacerdoti, qui non ſit approbatus ab Epiſcopo, ad audiendas confeſſiones. Tertia, an poſſit conferre poteſtatem abſoluendi ſuos ſubditos Sacerdoti, qui ſit quidem approbatus in alia Diæceſi, non autem in illa, in qua eſt ſua Parochia.

Difficultates quoad delegatum.

Quoad Delegatum verò difficultas verſabitur in eo, an Delegatus ſimpliciter ad audiendas confeſſiones poſſit facultatem, quam habet, alteri ſimpliciter ſubdelegare, an verò ſaltem quoad aliqua in particulari; Secundò, an Delegatus quoad reſeruata in vniuerſum poſſit in aliquo ſaltem caſu in particulari ſubdelegare. Tertiò, an Sedis Apoſtolicæ Legatus poſſit ſuam poteſtatem delegare.

4 Parochus cõfirmatus quãuis non Sacerdos poteſt delegare Sacerdotẽ approbatum.

Concluſio I. Siſtendo in iure communi Parochus electus, & confirmatus, quantumuis non ſit ordine Sacerdotali initiatus, poteſt alteri Sacerdoti approbato conferre facultatem audiendi confeſſiones ſubditorum ſuæ Parochiæ *Nauarrus in c. placuit de pænit. diſt. 6. num. 140., Reginaldus lib. 1. num. 56., Filliutius tract. 7. c. 8. q. 1. n. 199., Coninchus diſp. 8. dub. 4., & alij.*

De-

Digitized by Google

Deducitur primò arg. textus *in c. ſuffraganeis de electione, & elect. poteſt.* vbi Archiepiſcopo, qui adhuc pallium non habuit, conceditur poteſtas delegandi alios Epiſcopos ad conſecrandum. Secundò ratione, quia, nec eſt repugnantia reſpectu eiuſdem Parochi, nec reſpectu Delegati; non reſpectu Parochi, nam ipſe habet iuriſdictionem, quæ eſt annexa beneficio Parochiali, licet non habeat poteſtatem ordinis, ergo non eſt, cur eandem non poſsit alteri committere; non reſpectu delegati, quia cum ipſe ſit approbatus ab Epiſcopo, vtique habet conditiones, quæ requiruntur, vt poſsit delegari.

5 Per iura municipalia alicubi interdicitur hæc delegatio

Dixi, *ſiſtendo in iure communi*; nam alicubi in iuribus municipalibus ſtatutum eſt, vt ſine approbatione Epiſcopi non poſsit alius à Parocho eligi ad miniſtranda Sacramenta, vt refert Bonacina contingere in hac Mediolanenſi Diæceſi ex decretis Sinodalibus *de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 4. §. 1. num. 12. verſ. addo*, quod tamen intelligerem, non in ordine præcisè ad audiendas confeſsiones, ſed ad omnia miniſteria Parochialia exercenda, vnde etiam *Reginaldus lib. 1. num. 51.* aſſerit Parochum inconſulto Epiſcopo curam ſuam Paſtoralem ſubdelegare non poſſe, niſi ad breue tempus, quod aliqui reſtringunt ad tres hebdomadas *argumento textus in c. ſi quis ex clero 7. q. 1.* de qua re *Sanchez lib. 3. de Matrim. diſp. 31. num. 11.*

6 Non poteſt delegare non approbatũ à proprio Epiſcopo.

Concluſio II. Parochus, quantumuis Sacerdos, & gaudens plena poſſeſsione beneficij non poteſt delegare poteſtatem audiendi ſuorum ſubditorum confeſsiones Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo *Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 8. art. 5. dub. 6., Vaſquez q. 93. art. 1. dub. 5. ad fin., Conincbus diſp. 8. dub. 4. num. 28.*

Hoc clarè deducitur ex *Concil. Trident. ſeſſ. 23. c. 5.* vbi præcipitur, quod nullus confeſsiones audiat, niſi ab Ordinario approbatus, priuilegijs, & conſuetudine quacunque etiam immemorabili non obſtantibus; nec obſtat regula generalis, ſecundum quam dicitur, quod habens iuriſdictionem ordinariam poſsit illam delegare, potiſsimum cum in ordine ad ſuos ſubditos ſit vniuerſalis; Non obſtat, inquam, quia, cum hæc ſit ſubordinata Epiſcopo, poteſt ab eodem limitari potiſsimum in ordine ad delegationem, quando in delegando requiruntur certæ conditiones dependentes ab Epiſcopi examine, & cognitione.

7 Nec Parochum alterius Diæceſis.

Concluſio III. Parochus vnius Diæceſis non poteſt delegare Parochum alterius Diæceſis non approbatum ab Epiſcopo ſuæ ad audiendas confeſsiones ſuorum Parochianorum, niſi ſaltem tacitè conſentiente proprio Epiſcopo *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 4. §. 1. n. 12. verſ. nobis verò ſuſtinendum eſt, Vaſquez diſp. 93. art. 1. dub. 5. ad fin., & alij.*

Ratio ex eo deducitur, quia Sacerdos approbatus in vna Diæceſi in aliena Prouincia perinde eſt, ac ſi eſſet ſimplex Sacerdos non approbatus per ea, quæ ſupra probauimus, & approbatio, quæ requiritur à *Trident. d. ſeſſ. 23. c. 15.* debet eſſe à proprio Epiſcopo, & hoc eſt communitèr receptum, ſed Sacerdos non approbatus non poteſt delegari ad confeſsiones audiendas à Parocho quoad ſuos Parochianos per probata in præcedenti concluſione, ergo &c.

Dixi, *niſi ſaltem tacitè conſentiente proprio Epiſcopo*, nam, ſi Epiſcopus proprius vrgente aliqua cauſa ſciret alium ab ipſo non approbatum confeſsiones ad deputationem Parochi audire, & non contradiceret, arbitrarer, validam fore abſolutionem. Hoc contingeret potiſsimum in caſu, quo Parochi diuerſæ Diæceſis haberet Parçcias confines, & alter alterum conuocaret ad audiendas ſuorum ſubditorum confeſsiones ſcientibus reſpectiuè Epiſcopis, & non contradicentibus, prout ſentiunt *Viualdus in candelabro tit. de confeſsione num. 28., Beia part. 4. caſ. 5. col. 3. verſ. cum quod, Suarez diſp. 26. ſect. 3. num. 12.* Neque obſtat, quod *Concil. Trid. d. ſeſſ. 23. c. 5.* requirat confeſsiones non excipi, niſi ab approbato ab ordinario, qui, vt dictum eſt, intelligitur proprius; Non obſtat, inquam, quia ſupponitur tacita ordinarij approbatio in illis circunſtantijs, dum ſcit, & non contradicit. 8 Niſi ſit tacitus cõſenſus proprij Epiſcopi.

Concluſio IV. Delegatus ad audiendas ſimplicitèr confeſsiones in aliqua Diæceſi non poteſt ſimplicitèr alium deputare non approbatum ab Ordinario, nec delegatus ad reſeruata poteſt alium ad eadem ſubdelegare, nec in caſu particulari, niſi à delegante habeat facultatem ſubdelegandi. 9 Delegatus ad cõfeſſiones non poteſt ſubdelegare.

Ratio primæ partis patet ex ſupradictis, & ſi Parochus, qui habet poteſtatem ordinariam, non poteſt delegare non approbatum ab Ordinario, multominus poterit ſimplicitèr delegatus. Ratio ſecundæ ex eo deducitur, quod, ſicuti delegatus ſimplicitèr ad confeſsiones audiendas non poteſt alterum delegare ad eaſdem, ita multo minus delegatus ad reſeruata poteſt alterum ſubdelegare.

Concluſio V. Sedis Apoſtolicæ Legatus, quamuis in multorum ſententia non habeat poteſtatem ordinariam, adhuc tamen poteſt ſubdelegare. Conſentiunt in hoc *Reginaldus lib. 1. num. 45. verſ. notandum eſt in fine, Gratianus diſcept. for. c. 738. n. 1., & ſeqq.* 10 Legatus Sedis Apoſtolicæ poteſt ſubdelegare.

Ex-

Digitized by Google

Expreſsè colligitur ex textu *in c. fin. de offic., & poteſt. deleg.*, vbi quod delegatus à Principe poſsit ſubdelegare, & hoc, vt notat *Reginaldus loc. cit.* fit ob Summi Principis poteſtatem, cuius cum ſit ſolummodo conferre poteſtatem ordinariam, aut quæ ordinariæ æquipolleat per textum *in c. à Iudicibus 2. q. 6.* non eſt ambigendum, quin Sedis Apoſtolicæ Legato conferat poteſtatem cum facultate ſubdelegandi.

ARTICVLVS XI.

Quot modis acquiratur iuriſdictio delegata.

SVMMARIVM.

Numerantur ſex modi acquirendi iuriſdictionem. 1.
Explicatur modus acquirendi per commiſſionem. 2.
Si Epiſcopus fuerit excommunicatus nominatim denuntiatus non poteſt committere. 3.
Explicatur modus acquirendi per neceſſitatem. 4.
Hæc commiſsio eſt in caſu periculi mortis. 5.
Explicatur modus acquirendi per libertatem. 6.
Hæc libertas poteſt dupliciter conſiderari. 7.
Quomodo quis ratione libertatis reſidentis apud Romanum Pontificem poſsit in ipſum exercere iuriſdictionem. 8.
Vagi ratione libertatis poſſunt ſe ſubijcere Confeſſarijs locorum, per quæ tranſeunt. 9.
Etiam alio ſe transferentes ad finem præcisè ibi confitendi. 10.
Innodatus caſu reſeruato in loco proprij domicilij iter habens per loca, in quibus ille caſus non eſt reſeruatus, poteſt ibi abſolui. 11.
An poſsit ab eodem alibi abſolui, ſi data opera illuc ſe transferat, vt ſe ſubtrahat à lege ſui Superioris remiſsiuè. 12.
Modus acquirendi iuriſdictionem per facultatem. 13.
Modus acquirendi per licentiam. 14.
Ratihabitio de præſenti videtur prodeſſe. 15.
Non ſic de præterito, nec de futuro. 16.
Nunc modus acquirendi per conſuetudinem non ſubſiſtit. 17.

1 Sex modi acquirendi iuriſdictionē.

CAietanus *in ſumma verb. Abſolutio à peccatis ſecundo*, ſex modos acquirendi huiuſmodi iuriſdictionem enumerat; Primò per commiſſionē; Secundò per neceſſitatem; Tertiò per libertatem; Quartò per facultatem; Quintò per licentiam; Sextò per conſuetudinem.

Singulos hos modos breuitèr expendo.

2 Modus acquirēdi per commiſſionē.

Primus per commiſſionem tunc eſt, quando per habentem poteſtatem ordinariam alteri confertur poteſtas abſoluendi. Aduerte hic tamen, ad acquirendam hanc poteſtatem requiri in delegante, vt, quamuis gaudeat officio, cui annexa ſit poteſtas Ordinaria, non poſſit eandem delegare, ſi fuerit excommunicatus nominatim denuntiatus, quia tunc ipſe caret iuriſdictione, prout notarunt *Paludanus in 4. diſt. 17. ſub finem*, *D. Antoninus 3. part. tit. 17. c. 9. ſub fin.* Dixi, *nominatim denuntiatus*, quod idem intellige de publico Clerici percuſſore; nam, ſi fuerit toleratus, poterit ex extrauag. Martini delegare, vt infra latè oſtendemus; Neque obſtat, quod Parochus, quantumuis adhuc non ſit Sacerdotali ordine inſignitus, poſſit alteri ſuorum Parochianorum confeſſiones committere, qui ſit Sacerdos, & approbatus, ergo etiam Superior, cuius officio annexa eſt poteſtas ordinaria, quantumuis ſit excommunicatus, & per conſequens ratione excommunicationis careat exercitio iuriſdictionis, poterit alteri Sacerdoti non excommunicato committere, vt ſuorum ſubditorum confeſſiones recipiat. Non obſtat, inquam, quia collatio iuriſdictionis per delegationem eſt actus, & exercitium iuriſdictionis, quo caret excommunicatus denuntiatus, quam propterea non poteſt alteri committere; carentia autem ordinis in Parocho nondum Sacerdotio initiato non tollit ab eodem iuriſdictionem, quam propterea non eſt, cur nequeat alteri Sacerdoti conferre.

3 Excōmunicatus nominatim denuntiatus, non poteſt committere.

4 Modus acquirēdi per neceſſitatē.

Secundus per neceſſitatem tunc eſt, quando vrget neceſsitas aliquem abſoluendi, quod potiſsimum contingit, quando conſtitutus eſt in articulo mortis, pro quo ſtatu *Concil. Trident. ſeſ. 14. c. 7.* facultatem tribuit omnibus Sacerdotibus abſoluendi quoſcunque pænitentes à quibuſcunque caſibus, de qua re latè egimus in præcedentibus; vnde hæc poteſt dici à iure delegata. Sed, an hæc delegatio ſit ſolummodo ob neceſsitatem articuli mortis, an verò etiam ob alias cauſas, & neceſsitates. Negat *Suarez tom. 4. diſp. 30. ſect. 3. aſſert. 2., & diſp. 31. ſect. 3.* eſſe ob alias, & quidem meritò; quod deducit ex *Concil. Trident. loc. cit.* Sed, an extra caſum articuli mortis poſsit quandoque Confeſſarius inferior abſoluere à reſeruatis, dicemus infra, dum de peccatis reſeruatis.

5 Hic modus eſt ſolummodo in periculo mortis.

6 Modus acquirēdi per libertatem.

Tertius per libertatem, tunc eſt, vel quando quis nulli alteri eſt ſubiectus, cuiuſmodi eſt Pontifex Romanus, vel quando quis nunquam in eodem loco permanet, ſed huc, illucque vagatur nullum habens fixum domicilium, ſeu licet habeat domicilium, in quo eius liberi habitant, ipſe

ipſe tamen nunquam in eodem permanentèr quieſcit, ſed huc, illucque tranſcurrit; vel quando licet habeat fixum domicilium ratione materiæ nulli ſubijcitur, vt ſi habeat ſolum venialia; In his etenim omnibus caſibus videtur habere libertatem.

7 Hæc libertas poteſt dupliciter conſiderari.

Loquendo de habente libertatem primo modo, qualis eſt ſolummodo Pontifex, nulli dubium eſt, quin poſſit, cui voluerit Sacerdoti ſe ſubijcere, ipſumque delegare ad ſe Sacramentalitèr abſoluendum; & ſi etenim ipſe ſit ſupremus in Eccleſia Dei, nullumque habens Superiorem, nihilominus, quia poteſt in foro interno eſſe peccatis obnoxius, æquum fuit, & eſt, vt remedio non careat alijs communitèr conceſſo. Sed difficultas hic viget in explicando, quomodo alius poſſit exercere imperium in Pontificem, cum par in parem, & multo minus in Superiorem illud exercere nō valeat. Si enim dicatur, quod exerceat auctoritate ab eodem Pontifice ſibi conceſſa, hoc non videtur rationi congruum, quandoquidem nemo in ſe ipſum poteſt iuriſdictionem exercere, cum hæc ſit ad alterum, & auctoritas, quæ dicitur concedi à Pontifice, eſt auctoritas eiuſdem Pontificis licet per alterum exercita. Si verò dicatur exercere de iure Diuino, hoc non videtur cohærere cum dictis ſupra, cum ſolus Pontifex immediatè habeat iuriſdictionem à Deo. Probabilius arbitror, exercere auctoritate ſibi ab eodem Pontifice atributa; nec obſtant ex aduerſo adducta, quia repugnat quidem, quod idem per modum iudicij exerceat imperium in ſe ipſum, non repugnat autem, quod alius auctoritate à ſe eidem collata exerceat iudicium in ſe ipſum.

8 Quomodo quis ratione libertatis poſſit exercere iuriſdictionem in Pontificem.

9 Vagi poſſunt ſe ſubijcere Confeſſarijs locorum per quæ tranſeunt.

Loquendo verò de vagis, ſiue habeant domicilium, ſiue non habeant, dummodo in eodem loco non permaneant, ſed huc, illucque vagentur, certum videtur, quod ratione libertatis poſſint ſe ſubijcere Parochis locorum, per quæ tranſeunt, & etiam alijs Sacerdotibus ibi approbatis *Vaſquez q. 93. art. 1. dub. 4. num. 4., Coninchus diſp. 8. dub. 8. n. 67., Reginaldus lib. 1. n. 64.* non tamen ibi poſſunt eligere quemcunque non approbatum, quem voluerint. Ratio autem ea eſt, quia, cum huiuſmodi vagi, ſiue habeant domicilium, ſiue non habeant, ſemper vagentur, nec figant pedem in aliquo determinato loco habēda eſt pro habitatione eorum illa quātum ad hunc effectum, quam pro tempore tenent. Hæc adeo vera ſunt, vt etiam iter habentes poſſint in loco, ad quem accedunt, & per quem tranſeunt peccata ſua confiteri coram Parocho, vel alio Sacerdote approbato illius loci *Suarez diſp. 23. ſect. 3., & diſp. 25. ſect. 2., Vaſquez q. 93. art. 1. dub. 4. num. 4., Coninchus diſp. 8. dub. 8. num. 61.* Hoc communis praxis ſuadet, ſecundum quam huiuſmodi itinerantes confeſſiones habent coram Sacerdotibus in tali loco approbatis ſcientibus Eccleſiæ Prælatis, & non contradicentibus, ex quo elicitur tacitus eorum conſenſus.

Diſputant hic DD., an mox dicta verificentur ſolummodo, quando quis habet iter ex alia cauſa, an verò etiam, quando hoc præſtat ſolum ex fine, vt alteri à Parocho confiteatur. Nonnulli, inter quos *Suarez diſp. 25. ſect. 2. num. 9., Vaſquez loc. cit. num. 6.* ſentiunt in hac hypotheſi non validè confiteri, addita etiam ratione, quia in hac ſuppoſitione non poteſt intelligi tacitus conſenſus, vel Pontificis, vel aliorum Prælatorum, ad quos ſpectat. Contrarium tamen ſuſtinet *Filliutius tract. 7. c. 7. q. 9. num. 195.* cuius opinionem probabilem arbitror, quia, cum hæc facultas vigeat ratione conſuetudinis tacitè approbatæ à Romano Pontifice, poteſt quilibet ea vti, potiſſimum cum poſſit habere cauſam non confitendi Parocho, vel alteri Sacerdoti proprij domicilij, qui non poteſt ipſum compellere ad ſe ſibi ipſi ſubijciendum. 10

10 Etiam alio ſe transferentes ad finem ibi confitendi.

Sed quid erit dicendum, ſi ſit innodatus aliquo peccato, quod in loco proprij domicilij ſit reſeruatum, & ſe transferat in alium locum, vbi non eſt reſeruatum, vt ibi ab illo abſoluatur, an tunc validè ab illo peccato abſoluetur? Reſpondendum eſt affirmatiuè *Suarez diſp. 30. ſect. 1. n. 4., Vaſquez q. 93. art. 1. dub. 4. ad fin., Reginaldus lib. 8. num. 68., Caietanus verb. Abſolutio 2., Nauarrus c. 27. num. 275., Henriquez lib. 6. c. 14. num. 9.* quidquid ex aduerſo dixerint *Medina lib. 1. c. 10., Nugnus in addit. q. 8. art. 5. dub. 10., Sotus in quarto diſt. 18. q. 2. art. 4., & alij.* Ratio ex eo deducitur, quia ex vna parte poteſt vti pænitens iure communi, ſecundum quod poteſt confiteri apud Confeſſarium approbatum in loco, ad quem tranſit; ex alia Confeſſarius poteſt, & debet iudicare ſecundum leges, & conſuetudines loci, in quo ſedet, vt Iudex in foro interno, ergo, quantum eſt ex parte vtriuſque, poteſt legitimè abſolui. Quid verò dicendum ſit, ſi in talem locum pænitens ſe transferat data opera, vt euitet legem ſui Superioris, qui induxit illam reſeruationem? Ex ſuperius dictis videtur aſſerendum, vtique poſſe validè abſolui, nam, ſicuti, ſi data opera, vt a peccatis ſoluatur, & effugiat ſubiectionem proprio Sacerdoti poteſt ad alium locum ſe transferre, & validè abſolui, quia Confeſſarius in loco, ad quem ſe transfert, habet facultatem abſoluendi ſimplicitèr a peccatis, ita, ſi data opera ſe

11 Extra locum in quo caſus eſt reſeruatus poteſt quis ab illo abſolui.

Digitized by Google

12 Quid ſi alio ſe transferat data opera.

ſe ad alium locum transferat, vt effugiat reſeruationem ſui Superioris, poterit ibi abſolui a peccatis reſeruatis, quia Confeſſarius in tali loco habet facultatem abſoluendi à talibus peccatis, cum ibi non ſint reſeruata. Nihilominus in hoc valdè hęſitarem, quia ratione reſeruationis non poteſt præſumi tacitus conſenſus, nec Pontificis, nec proprij Epiſcopi, nam facilè eluderentur leges reſeruationum; Nec valet argumentum deductum à paritate aliorum peccatorum non reſeruatorum, quia quoad iſta præſumi rationabilitèr poteſt, quod non ſit contraria, nec mens Pontificis, nec proprij Epiſcopi.

Soluitur inſtantia oppoſita.

Quod, ſi inſtes, quod hac ratione non poſſet etiam abſolui in loco, ad quem tranſit, ab eiſdem reſeruatis, quantumuis illuc non ſe transferret data opera ad hunc effectum, ſed ex alia cauſa, quod eſt contra ſuperius dicta; Adhuc impugnaberis, quia, quando ex alia cauſa ſe transfert in talem locum, non intelligitur talis tranſitus in fraudem legis, ſed principalitèr ad finem talis cauſæ; vnde, quod poſtea vtatur legibus talis loci eſt quid iuri conforme, cui non intelligitur Pontifex diſſentiri.

Loquendo tandem de libero ratione materiæ non eſt, cur diu immoremur, cum latè de eo egerimus in pręcedentibus, vbi ſtante declaratione Sacræ Congregationis emanata ſub die 12. Februarij 1679. ſub Innocentio XI. aſſeruimus non poſſe pænitentem ſimplici Sacerdoti non approbato confiteri peccata venialia, ſed teneri confiteri approbato.

13 Modus acquirēdi iuriſdictionem per facultatem.

Quartus per facultatem tunc eſt, quando alicui perſonarum generi ius concedit ſibi eligere Confeſſarium, vt Epiſcopis, & Superioribus Prælatis, & alijs ex textu *in c. fin. de pænit., & remiſ.*, quod ius teſte *Suarez tom. 4. diſp. 27. ſect. 2. nu. 11.* non eſt reſtringendum ad electionem vnius dumtaxat Confeſſarij, ſed vnius, vel cuiuſcunque alterius pro arbitrio habentis tale ius.

14 Modus acquirēdi per licentiam.

Quintus per licentiam tunc eſt, quando Superior habens legitimam poteſtatem approbandi, & deputandi Confeſſarios ratam habet confeſſionem apud Sacerdotem hactenus non approbatum. Hæc ratihabitio, vel poteſt eſſe de præſenti, vel de præterito, vel de futuro; ſi ſit de præſenti, quatenus Superior ante adminiſtrationem, vel in ipſa adminiſtratione ſciens, & videns proprium ſubditum confiteri apud Sacerdotem à ſe non approbatum non contradicat, ſed potius adhibet conniuentiam; tunc enim videtur tacitus ipſius conſenſus ſigno aliquo ſenſibili exhibitus; ſi ſit de præterito, quatenus habita confeſſione apud Sacerdotem huiuſmodi Superior ſciens ipſam ratam habeat, & tunc arbitrarer, non validam fore confeſſionem, quia pro eo tempore, quo facta eſt, non aderat iuriſdictio; neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod illa ratihabitio retrotrahatur ad tempus eiuſdem confeſſionis, quandoquidem ad validam confeſſionem requiritur vera, actualis, & realis iuriſdictio, nec ſufficit adeſſe per fictionem iuris, qualis eſt illa retrotractio. Hac eadem ratione euincitur, quod ratihabitio de futuro, quatenus confeſſio modo fiat apud Confeſſarium non approbatum, cum ſpe, quod Superior illam ratam habebit, non conferat ad validitatem præcedentis confeſſionis, quia tunc, quando hæc poſita eſt, non aderat iuriſdictio.

15 Ratihabitio de præſenti prodeſt.

16 Non ſic de præterito.

17 Modus acquirēdi per conſuetudinem non ſubſiſtit.

Sextus per conſuetudinem modo non ſubſiſtit ſtante decreto *Concilij Trid. ſeſs. 23. c. 15.* derogante cuicunq; conſuetudini etiā immemorabili, niſi Confeſſarius ſit ab Ordinario approbatus. Limitarem tamen in caſu, quo cum illa conſuetudine concurreret tacitus conſenſus Superioris.

ARTICVLVS XII.

De approbatione requiſita ad confeſſiones audiendas.

SVMMARIVM.

Approbatio, & iuriſdictio differunt. 1.
Decretum Concilij Tridentini per extenſum. 2.
Habens iuriſdictionem, non tamen approbationem, audiens confeſſiones grauitèr peccat. 3.
Immo, & pænitens, qui ſcientèr eidem confiteretur. 4.
Confitens ſcientèr tali Sacerdoti non ſolum illicitè; ſed etiam inualidè confitetur. 5.
Confitens bona fide ſecundum Medinam non inualidè confitetur. 6.
Secundum veritatem inualidè. 7.
Euincitur ex Concil. Trident. 8.
Approbatio requiritur de iure Diuino. 9.
Regularitèr approbatio facienda eſt per examen. 10.
Conſtante manifeſte de idoneitate approbatio poteſt fieri ſine examine. 11.
Approbatio facta ſine examine, & non conſtante de idoneitate non eſt ſubſiſtens. 12.
Epiſcopus præciſè electus, & etiam præciſè titularis non poteſt approbare. 13.
Vicarij Generales Epiſcoporum, & Capitulares ſede vacante poſſunt approbare. 14.
Abbates habentes proprium territorium priuatiuè quoad Epiſcopum poſſunt approbare. 15.
Non tamen Parochi. 16.
Nec Generales Religionum, nec Prouinciales in ordine ad ſubditos Epiſcoporum. Ibid.

 An

Digitized by Google

An approbatio debeat eſſe ab Epiſcopo Confeſſarij, an verò pænitentium variæ ſuppoſitiones. 17.
Secundum has ſuppoſitiones probabilius approbatio debet eſſe ab Epiſcopo pænitentium, vbi confeſſio habenda eſt in loco pænitentium. 18.
Sacerdos extraneus poteſt recipere approbationem ab Epiſcopo alieno in ordine ad ſuos ſubditos. 19.
An approbatio facta ab vno Epiſcopo ſit ſufficiens pro tota Eccleſia variæ conſiderationes. 20.
Sententia docens Sacerdotem approbatum ab vno Epiſcopo poſſe confeſſiones ſubditorum illius recipere extra Diæceſim. 21.
Sententia aſſerens poſſe abſoluere, ſi habeat poteſtatem ordinariam, non ſic, ſi habeat delegatam. 22.
Exceptiones contra hanc ſententiam. 23.
Probabilius non poteſt ſtante conſtitutione Clementis X. 24.
Approbatus à ſuo Epiſcopo poteſt approbari ab Epiſcopo alterius Diæceſis pro ſuis ſubditis. 25.
Concilium Tridentinum non reſtringit facultatem approbationis ad ſolum examen. 26.
Habens iuriſdictionem à Romano Pontifice approbatus in vna Diæceſi indiget approbatione in alia, ſi ibi audire debet confeſſiones. 27.
Habens conceſſionem Romani Pontificis, vt poſſit eligere quemcunque Confeſſarium ex approbatis exiſtens in vno loco non poteſt eligere Confeſſarium ibi non approbatum, licet alibi ſit approbatus. 28.
Iura euincentia approbationem requiſitam, & iniuſtè negatam haberi pro conceſſa. 29.
Concilium Tridentinum derogans huiuſmodi iuribus. 30.
Vbi non conſtat expreſsè de idoneitate, non iniuſtè denegatur. 31.
Probabilius eſt ſic reiectum non poſſe excipere confeſſiones. 32.
Satisfit iuribus oppoſitis. 33.
An approbatio ſemel poſita ſit reuocabilis ſecundum varios ſenſus diſſoluitur. 34.
Approbatus ſimplicitèr ab eodem non videtur poſſe ſine cauſa reprobari. 35.
Hoc ſignantèr euincitur in ordine ad Regulares ex Conſt. Clem. X. 36.
Approbatus ad annum intelligitur ſimplicitèr approbatus. 37.
Iura ſpecialia in ordine ad Regulares. 38.
Approbatio facta ab Epiſcopo non expirat morte eiuſdem. 39.
Confeſſarius quantumuis Regularis ſimplicitèr approbatus ab Epiſcopo defuncto poteſt reuocari à ſucceſſore, & iterum examinari. 40.
Mortuo Epiſcopo, qui Regulares ſimplicitèr approbauit, non poteſt Vicarius Capitularis eos reuocare. 41.
Iura, quibus innititur aſſertum. 42.
Soluuntur obiecta oppoſita. 43.
Approbatus in vna Diæceſi, ſi ab illa receſſerit, & alibi fixerit domicilium, ſi ibi reuertatur negotiorum cauſa non poteſt ibi confeſſiones excipere. 44.
Si reuertatur animo ibi permanendi adhuc indiget noua approbatione. 45.
Regulares mutato domicilio, ſi redeant, non videntur indigere noua approbatione. 46.
Ampliatio ad mox dicta. 47.

AD collationem iuriſdictionis prærequiritur approbatio, quæ certè eſt diuerſa ab illa, quod pluribus probat *Reginaldus lib. 1. num. 168.* vnde *Concil. Trid. ſeſs. 23. c. 15.* hæc ſpecialitèr habet. *Quamuis Presbyteri in ſua ordinatione à peccatis abſoluendi poteſtatem accipiant, decernit tamen Sancta Sinodus nullum etiam Regularem poſſe confeſſiones ſæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus eſſe iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat priuilegijs, & conſuetudine quacunque etiam immemorabili non obſtantibus*.

1 Approbatio, & iuriſdictio differunt.

2 Decretū Concil. Trident.

In explicatione huius decreti vniuerſa meta præſentis articuli verſabitur. Vt clarius, & diſtinctius procedamus difficultates inde emanantes per varia dubia proponemus, & per ſuas reſpectiuè reſponſiones diſſoluemus.

Dubium I. An non approbatus audiens confeſſiones peccet læthalitèr. Certum eſt, quod, ſi quis nec habeat iuriſdictionem, nec approbationem, nedum illicitè, ſed etiam inualidè adminiſtraret Sacramentum pænitentiæ per ſuperius latè allegata, & probata; quare ſupponimus, quod quis habeat iuriſdictionem à Romano Pontifice, vt plerique ſtatuunt, & non quidem ſine ratione, de Regularibus ex textu *in Clem. fin. de ſepult.*, & de alijs habentibus facultatem ab eodem Pontifice audiendi confeſſiones, non tamen approbationem ab Epiſcopo, quam requiri videtur certum, cum conceſſiones Pontificiæ intelligendæ ſint cum conditione iſtius approbationis, & quærimus, an ſi iſti ſine approbatione confeſſiones audirent, contraherent noxam læthalem.

Quomodo quis poſſit habere iuriſdictionem ſine approbatione.

Reſpondeo verè contrahere, ſi excipias caſum articuli mortis. *Reginaldus lib. 1. num. 170., & alij communitèr.* Ratio eſt clara, quia facit contrà diſpoſitionem Concilij in re grauiſſima prohibentis exercitium iuriſdictionis; nec obſtat, quod huiuſmodi iuriſdictionem habeat à Romano Pontifice, quandoquidem conceſſio Pon-

3 Hic audiens confeſſiones grauitèr peccaret.

Digitized by Google

Pontificis intelligenda eſt ſeruatis ſeruandis, vt ex communi tradit *Viualdus in candelab. aur. c. de confeſſione num. 26.*, cum autem decretum Concilij ſit ius ordinarium, non cenſendus eſt Papa eidem derogare, niſi, cum id expreſsè declarauerit, quod etiam notauit *Suarez diſp. 28. ſect. 4. num. 9.*

4 Immo, & pœnitens, qui ſcientèr eidem confiteretur.

An verò pænitentes ad ipſum non approbatum confugientes cum ſcientia non approbationis læthalitèr peccent; certi iuris eſt talitèr peccare. Ratio eſt, quia ſcientèr,& voluntariè cooperantur peccato illius Sacerdotis non approbati; quinimmò inualidè confeſſionem illam haberent,quia in ipſo actu confeſſionis nouum peccatum contraherent, cum quo non compatitur contritio requiſita ad valorem Sacramenti.

5 Confitẽs ſcientèr tali Sacerdoti non ſolũ illicitè, ſed etiam inualidè confitetur.

Dubium II. An confeſſio habita apud Confeſſarium non approbatum non ſolum ſit illicita, ſed etiam inualida. Difficultas non procedit, quando pænitens eſt in mala fide, ſciens Confeſſarium non eſſe approbatum, nam ex mox dictis patet eſſe inualidam ex defectu debitæ contritionis, quæ non compatitur cum nouo peccato, ſed tantum, quando pænitens eſt in bona fide arbitrans illum Confeſſarium eſſe legitimum, & approbatum, quæ difficultas reducitur ad hoc caput, an reſpectu Confeſſarij illa approbatio ſit tantum neceſſaria neceſſitate præcepti, adeout ſine illa actio reddatur ſolum illicita, an verò neceſſitate Sacramenti, adeo vt reddatur etiam inualida.

6 Confitẽs bona fide ſecundũ Medinã validè cõfitetur.

Medina in Cod. de confeſſione q. 34. videtur aſſerere, eſſe tantum illicitam, & peccaminoſam reſpectu Confeſſarij, non tamen inualidam; exiſtimat enim, quod prohibitio Concilij non ſit ſuſpenſio iuriſdictionis eo modo, quo, ſi per ſtatuta ſinodalia prohibeatur, ne quis Sacerdos confeſſiones audiat, antequam ſit per Prælatum examinatus, nihilominus aſſerit valere confeſſionem, quæ bona fide facta fuerit Sacerdoti non examinato, quod poſtea Medina applicat ad rem præſentem. Nihilominus

7 Secundũ veritatẽ inualidè.

Reſpondeo, fore talẽ confeſſionem inualidam *Lopez in inſtruct. conſcient. parte 1. c. 26. §. inſuper*, *Suarez tom. 4. diſp. 28. ſect. 4. num. 9.*, *Reginaldus lib. 1. num. 172.* Colligitur ex verbis eiuſdem Concil. Trident. Ibi- *Non poſſe ſine approbatione audire confeſſiones ſæcularium, neque ad id reputari idoneum*, vbi ſignantèr nota illam particulam, *Non poſſe*, quæ, cum ſit negatiua, importat carentiam exercitij iuriſdictionis, adeout in actum validè abſoluendi exire non poſſit; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur ly, *Non poſſe*, importare ſolummodo carentiam honeſtatis iuxta illud. Non videtur poſſe fieri, quod non poteſt fieri honeſtè *l. Nepos Proculo, ff. de verb. ſignif.* non inualiditatem actionis, quod præcipuè videtur verificari in præſenti hypotheſi, ſecundum quam ad valorem Sacramenti, quantum eſt ex parte Confeſſarij, videtur ſolum de neceſſitate requiri poteſtas ordinis, & iuriſdictionis; iuriſdictio autem ſupponitur eſſe à Romano Pontifice, vnde approbatio videtur ſolum eſſe de præcepto; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia, quando negatiua præponitur actioni principali reſiſtit abſolutè natiuitati actus, ne poſſit exire; cum igitur ly, *Non poſſe*, cadat ſupra auditionem confeſſionis, tollit quamcunque potentiam ad ipſam; Nec obſtant ea, quæ ſubduntur; licet enim iuriſdictio ſit collata à Pontifice, non intelligitur collata, niſi ſub conditione approbationis, & eiuſdem negatio ſuſpendit exercitium eiuſdem iuriſdictionis.

8 Euincitur ex Concil. Trid.

9 Iuriſdictio requiritur de iure Diuino.

Minus obeſſe poteſt, ſi dicatur, approbationem non eſſe de iure Diuino, ſed tantum Eccleſiaſtico, cuius defectus propterea officere non poteſt valori Sacramenti, ſi alia non deſint requiſita de iure Diuino; nam Sacramenta quoad validum eſſe vim habent ex inſtitutione Chriſti, nec dependent à iure Eccleſiaſtico. Minus, inquam, obeſſe poteſt,quia, cum Sacramentum pænitentiæ de iure Diuino ſit inſtitutum per modum iudicij, de iure Diuino etiam ex conſequenti requiritur iuriſdictio in iudicante, quam concedere ſpectat ad Eccleſiam, quæ propterea poteſt conferre talibus, vel talibus conditionibus, & non alitèr; vnde aliud eſt, quod de iure Diuino ad validam abſolutionem requiratur iuriſdictio, aliud eſt, quod concedatur de iure Diuino; primum conceditur; ſecundum negatur.

10 Regularitèr approbatio facienda eſt per examen.

Dubium III. Quomodo facienda ſit huiuſmodi approbatio? Concilium Trident. loc. cit. hæc expreſsè habet. *Nullum etiam Regularem poſſe confeſſiones ſæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopo per examen, ſi illi videbitur neceſſarium, aut aliàs idoneus eſſe iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat.*

Reſpondeo primò. Regularitèr approbatio facienda eſt per examen. Colligitur expreſsè ex Concil. Trid. in illis verbis, *aut ab Epiſcopo per examen*, cum hic modus aptior ſit ad cognoſcendam idoneitatem; vnde vſu receptum eſſe ait *Bonacina de pænit. Sacramento diſp. 5. q. 7. punct. 4. §. 1. n. 10.*, vt omnes etiam DD. eidem examini ſubijciantur, & *Suarez tom. 4. diſp. 28. ſect. 4. num. 3.*, *Reginaldus lib. 1. num. 177.* aſſerunt

Digitized by Google

in praxi æquum eſſe, vt nullus ad confeſſiones audiendas admittatur ſine præuio examine; Quod tamen paſſim non admitterem. Quamobrem

11 Conſtante de idoneitate poteſt fieri approbatio ſine examine.

Reſpondeo ſecundò, conſtante de idoneitate, eo quod approbandus ſit Theologiæ profeſſor inſignis, vel laureatus, & in rebus Theologicis valde inſtructus liberum eſt Epiſcopo, ipſum approbare ſine præuio examine, quod colligitur ex *eodem Trident. loc. cit.* vbi loquens de examine ſubdit, *ſi illi*, ideſt Epiſcopo, *videbitur neceſſarium;* non videtur autem hæc neceſſitas, ſi euidentèr conſtet de idoneitate, quod magis firmatur ex ſeqq. verbis, *aut aliàs idoneus eſſe iudicetur*.

12 Sine examine, & non conſtante de idoneitate non eſt ſubſiſtẽs.

Reſpondeo tertiò, approbatio facta ſine præuio examine, & non conſtito de idoneitate approbati non eſt ſubſiſtens *Suarez diſp. 28. ſect. 5. num. 7., Reginaldus lib. 1. num. 197.* Ratio ex eo deducitur, quia talis approbatio debet eſſe cum iudicio; nam Concilium Trident. loc. cit. præſcribit, quòd debeat iudicari idoneus, vel per examen, vel alia via; non poteſt autem eſſe iudicium rectum ſine præuia cognitione idoneitatis, quæ cognitio non poteſt eſſe non conſtito &c. Hinc à fortiori deduces, quod approbatio non ſubſiſtat, quando per Epiſcopum poſita fuit ſcientem non eſſe idoneum, cum non ſit iudicium de idoneitate; Si verò approbatio ſit ab Epiſcopo iudicate, approbatum eſſe idoneum, cum re vera non ſit idoneus; tunc videndum eſt, an tale iudicium deductum ſit ex aliqua apparente ratione idoneitatis; an verò nulla apparente ratione, nec atteſtatione; ſi primum; ſentiendum eſt ſubſiſtere, quia tunc interuenit iudicium aliqua probabili ratione regulatum, quod eſt, quod requirit Tridentinum; ſi ſecundum; perinde eſt, ac, ſi iſta approbatio eſſet facta ſine examine, & non conſtito de idoneitate, & propterea dicenda ſunt, quæ ſupra diximus in caſu non præmiſsi examinis, & non conſtito de idoneitate.

Dubium IV. Quiſnam veniat nomine Epiſcopi, cui ſpectet approbare Confeſſarios. Cum approbatio non ſit actus ordinis, ſed iuriſdictionis, cum ſit inſtituta ad bonum regimen, debitamque curam animarum, certum omnino videtur, quod, qui non habet poteſtatem iuriſdictionis, non poſſit approbationem conſtituere. Quarè

13 Epiſcopus præciſè titularis, & etiã præciſè electus non poteſt approbare.

Reſpondeo primò, Epiſcopum præciſè electum, nec dum per confirmationem conſtitutum ſuper ſubditam plebem non poſſe Confeſſarios approbare, quinimmo, nec Epiſcopum præciſè titularem. Conſentiunt *Suarez tom. 4. diſp. 28. ſect. 5., Reginaldus lib. 1. num. 181.* Ratio ex mox dictis deducitur, quia ad approbandum requiritur iuriſdictio in approbante, ſed Epiſcopus pure titularis, & etiam electus, non tamen per confirmationem conſtitutus ſuper ſubditam plebem, non habet iuriſdictionis vſum, quinimmo, nec poteſtatem, ergo &c. Minor probatur, quia iuriſdictio confertur per applicationem ſubditorum.

14 Vicarij Generales Epiſcoporum, & Capitulares poſſunt approbare.

Reſpondeo ſecundò, Vicarios Generales Epiſcoporum, & etiam Capitulares ſede vacante poſſe approbare, & in hoc venire nomine Epiſcoporum. *Suarez, & Reginaldus loc. cit.* Ratio primæ partis eſt, quia Vicarius Generalis habet poteſtatem ordinariam iuriſdictionis, & conſtituit vnum Tribunal cum Epiſcopo, cuius vices in iuriſdictionalibus ſuſtinet, ergo non eſt, cur non poſſit ſimplices Confeſſarios approbare; Nec obeſſe poteſt, quod Concil. Trident. loc. cit. loquatur ſpecificè de Epiſcopo, non genericè de Ordinario, ideoque diſpoſitio non poſſit extendi ad eos, qui Epiſcopali dignitate non gaudent; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia in Concil. Trident. facta eſt mentio approbare debentis ſub qualitate Epiſcopi, quia regularitèr hæc poteſtas apud ipſum principalitèr reſidet, cæterum, cum hæc ſit fauorabilis, non eſt, cur non extendatur ad gaudentes Epiſcopali iuriſdictione, quod potiſſimum verificatur in Vicario Generali, cuius poteſtas eſt poteſtas Epiſcopi. Ratio ſecundæ partis eſt, quia Vicarius Capitularis ſuccedit Epiſcopo in iuriſdictionalibus, quæ iure Ordinario competunt eidem Epiſcopo per textum *in c. cùm olim de maior., & obed.*, ergo, cum hæc poteſtas approbandi pertineat ad poteſtatem iuriſdictionis, & Epiſcopis competat de iure ordinario, non erit, cur non poſſit Vicarius Capitularis ipſam exequi.

15 Item Abbates habentes propriũ territorium.

Reſpondeo tertiò, Abbates habentes proprium territorium, in quo ex Priuilegio Summi Pontificis exerceant iuriſdictionem Epiſcopalem priuatiuè quoad Epiſcopos, iuſtè poſſunt approbare Confeſſarios pro ſubditis eiuſdem territorij. In hoc etiam conſentiunt *Suarez, & Reginaldus loc. cit.* Ratio ex eo deducitur, quod ſupra dicebamus, nempè hanc poteſtatem approbandi non pertinere ad poteſtatem ordinis, ſed dumtaxat ad illam iuriſdictionis; poteſtas autem plena iuriſdictionis in tali territorio ſpectat ad ipſos Abbates priuatiuè quoad alios omnes, ſi excipias Romanum Pontificem, cui dumtaxat ſubduntur, non alteri, ergo non eſt, cur non poſsint approbare.

16 Non tamen Parochi.

Reſpondeo quartò, Parochos non poſſe approbare Confeſſarios pro ſuis Parochialibus; nec Generales, nec Prouinciales Regu-

Digitized by Google

Regularium ordinum Sacerdotes ſibi ſubditos ad audiendas confeſsiones ſæcularium. Itá quoad primam partem *Nugnus in addit. q. 8. art. 5. dub. 6., Vaſquez q. 93. art. 1. dub. 5. ad fin., Bonacina de Sacram. pœnit. diſp. V. q. 7. punct. 4. §. 1. num. 12. verſ. nobis verò*. Quoad ſecundam *Reginaldus, & Suarez loc. cit.* Ratio primæ pars eſt, quia *Trident. d. ſeſs. 23. c. 15.* requirit approbationem Epiſcopi, ſeu ſaltem habentis iuriſdictionem Epiſcopalem independentèr à quocunque alio, præterquam à Romano Pontifice; Parochus autem, licet habeat iuriſdictionem in ſuos Parochianos, non habet tamen Epiſcopalem, & independentem, ſed propriam, limitatam, & dependentem. Ratio ſecundæ partis, quia licet Generales, & Prouinciales habeant iuriſdictionem Epiſcopalem in ſuos ſubditos, nullam tamen habent in ordine ad ſæculares, reſpectu quorum propterea non poſſunt approbare Confeſſarios.

Nec Generales, nec Prouinciales.

Dubium V. An requiratur approbatio Epiſcopi pænitentis, vbi habenda eſt confeſſio, an verò Epiſcopi Confeſſarij, qui debet confeſſiones ibi audire. Suppono, quod pænitentes ſint vnius Diæceſis, & Confeſſarius approbandus alterius. Item, quod Confeſsarius approbandus debeat audire Confeſſiones in loco pænitentium, qui ſunt diuerſæ Diæceſis; ſi etenim audire deberet intra fines Diæceſis proprij Epiſcopi, certè videretur approbandus à proprio Epiſcopo, cum in illo poſſit recipere quoſcunque ad ſe aduenientes, Peregrinos, vagos, & iter habentes, quantumuis data opera illuc accederent, vt ibi propria peccata expiarent, vt ſupra probauimus; Intellige tamen, niſi proprius Confeſſarij Epiſcopus limitaſſet facultatem ad proprios ſubditos priuatiuè quoad alios.

17 Variæ ſuppoſitiones circa dubium.

Reſpondeo, probabilius approbationem requiri ab Epiſcopo loci, & pænitentium ſiſtendo in terminis ſuppoſitionum, quas præmiſimus. Ratio ex eo deducitur, quod approbatus pro vna Diæceſi non intelligitur idoneus, & legitimus Miniſter huius Sacramenti pro alia, in qua non eſt approbatus, ſed quando confeſſiones habendæ ſunt in loco alterius Diæceſis, & quoad pænitentes iſtius Diæceſis approbatus pro ſua Diæceſi à ſuo Epiſcopo non eſt approbatus ab illo iſtius, ergo pro iſta non eſt idoneus Miniſter, ergo, vt ſit talis, indiget approbatione Epiſcopi iſtius Diæceſis.

18 Probabilius approbatio habenda eſt ab Epiſcopo loci pænitentiũ.

Confirmatur, quia pænitentes, nec ratione perſonarum, nec ratione loci ſubduntur Confeſſario approbato in diuerſa Diæceſi à ſua, ergo Confeſſarius, vt poſſit validè illorum confeſſiones recipere, indigebit approbatione Epiſcopi loci, in quo audiendæ ſunt confeſſiones, & in quo degunt ipſi pænitentes.

Difficultas ſolummodo aliqua videtur in eo conſiſtere, quod Epiſcopus alterius Diæceſis, in qua degunt pænitentes, & in qua audiendæ ſunt confeſsiones, non videtur habere aliquam iuriſdictionem in Sacerdotem, qui non ſit ſuæ Diæceſis, & ſibi ſubditus; vnde non videtur poſſe ab ipſo approbari. Sed ad hoc reſponderem, quod, cum approbatio ſit actus iuriſdictionis voluntariæ, non contentioſæ, nec cum præiuditio iurium Epiſcopi, cuius eſt ſubditus Sacerdos, poſsit etiam conferri non ſubdito, ſicuti etiam cauſæ pro foro externo poſſunt ex voluntate partium committi etiam extraneo.

19 Sacerdos extraneus poteſt approbari ab Epiſcopo in ordine ad ſuos.

Dubium VI. An approbatio vnius Epiſcopi videatur ſufficiens pro tota Eccleſia. Hoc dubium ſecundum multiplicem ſenſum poteſt accipi; primò, quatenus ſimplicitèr approbatus ab vno Epiſcopo poſſit ſubditos illius Epiſcopi, vbicunque reperiantur audire, & abſoluere Sacramentalitèr. Secundò, quatenus approbatus à ſuo Epiſcopo ſimplicitèr poſsit à quocunque alio Epiſcopo eidem conferri iuriſdictio non facto præuio examine, nec alia notitia requiſita. Tertiò, an ſuppoſito, quod certo perſonarum ſtatui puta Religioſis ſit collata iuriſdictio à Romano Pontifice, quæ non procedat ab Epiſcopo, quatenus hic habeat tantum approbare, & ab vno Epiſcopo facta fuerit approbatio, hæc intelligatur ſufficiens pro omnibus locis. Quartò, an, ſi per Romanum Pontificem fuerit alicui conceſſa facultas eligendi ſibi Confeſſarium ex approbatis poſſit abſolui à Confeſſario approbato ab alio Epiſcopo in quouis loco iſte reperiatur, ſiue in Diæceſi Epiſcopi, qui approbauit, ſiue extra illam.

20 Variæ conſiderationes circa dubium, an approbatio facta ab vno Epiſcopo deſeruiat pro omni loco.

Reſpondent primò aliqui iuxta primum ſenſum Sacerdotem ſimplicitèr approbatum à ſuo Epiſcopo poſſe ſubditos illius, vbicunque reperiantur etiam extra propriam illius Diæceſim Sacramentalitèr abſoluere, dummodo alibi, ſeu extra illam Diæceſim domicilium non fixerint, *Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 3. verſ. aliud verò dubium, Suarez diſp. 25. ſect. 1. n. 17., Henriquez lib. 3. de pænit. c. 7. num. 1., Sanchez lib. 3. de Matrim. diſp. 34. num. 2., Reginaldus lib. 1. num. 93., Coninchus diſp. 8. dub. 3. num. 22.* Ratio eſt, quia nec obſtat conditio perſonæ, nec circunſtantia loci; non conditio perſonæ, nam pænitens, quouſque non mutarit domicilium figens illud in alia Diæceſi, ſubditus remanet Epiſcopo proprij domicilij, & per conſequens etiam Sacerdoti ab ipſo approbato, nec ſubiec-

21 Sententia aſſerens Sacerdotem approbatũ ab Epiſcopo poſſe ſubditos illius etiam extra Diæceſim abſoluere.

Digitized by Google

ſubiectio tollitur ex eo, quod ſe transferat in alium locum, in quo non figit domicilium; non circunſtantia loci, quia exercitium iuriſdictionis voluntariæ, quæ fit ſine ſtrepitu iudicij, haberi poteſt in quocunque loco, cum per illud non lædatur iuriſdictio poſſidentis talem locum.

Neque hic admittenda eſt diſtinctio, cum qua procedit *Silueſter verb. Confeſsio 1. q. 14.* aſſerens, quod, ſi Confeſſarius habeat iuriſdictionem ordinariam, vtique

22 Sentẽtia aſſerens, ſi habeat auctoritatem ordinariam poſſe abſoluere, non ſic habens delegatã.

poſſit abſoluere pœnitentem ſubditum in quocunque loco propter allatam rationem iuriſdictionis voluntariæ exercendæ ſine ſtrepitu iudicij; ſi verò habeat iuriſdictionem ſolummodo extraordinariam, ſeu delegatam, non poſſit, potiſſimum, ſi fuerit Religioſus, propter textum *in Clem. dudum, §. ſtatuimus de ſepult.*, vbi dicitur, quod Religioſis Epiſcopo præſentatis concedatur facultas quoſcunque ad ſe accedentes recipiendi ad Sacramentalem confeſſionem, ea tamen adiecta conditione, vt extra Ciuitates, & Diæceſes, in quibus fuerint deputati, nullatenus recipiant. Non, inquam, admittenda eſt, quia, vt benè notat *Sotus in 4. diſtinct. 18. q. 4. art. 3.* in eodem textu *Clem. Dudum, §. per huiuſmodi*, Religioſis tantum poteſtatis tribuitur, quantum curatis; vnde plures, & inter

23 Exceptiones contrà hanc ſententiam.

cæteros *Victoria de Sacram. num. 151.* referũt Sixtum IV. ſtatuiſſe etiam Religioſos approbatos in vna Diæceſi poſſe recipere confeſſiones ſubditorum illius Diæceſis etiam extra illam. Ad id, quod dicitur *ex d. Clem. Dudum, §. ſtatuimus*, reſpondet *Sanchez lib. 3. de Matrim. diſp. 34. num. 2. in fine*, illum textum intelligendum eſſe, non de perſonis illius Diæceſis, in qua fuerunt approbati, ita vt extra Ciuitatem, & Diæceſim non poſſint audire, ſed de perſonis alterius Diæceſis, quas extra illam, ad quam ſunt deputati, non poſſunt audire. Conſiderauit enim in hoc Pontifex Bonifacius, quod ex eo, quod Religioſi habeant ſecundum rectam ſententiam immediatè iuriſdictionem à Romano Pontifice, poſſent præſumere, quod ſemel approbati in vna Diæceſi poſſent in quacunque Diæceſi ſine alia approbatione recipere confeſſiones, & ad tollendam hanc

24 Probabilius non poteſt.

præſumptionem ſtatuit, quod in alijs Diæceſibus ab illa, in qua fuerunt approbati, non poſſint ſubditorum illarum Sacramentales confeſſiones recipere.

Sed in hoc huic ſententiæ non libentèr aſſentior ſtante Conſtitutione Clem. X. edita vndecimo Kalendas Iulij 1670. vbi ſtatuit Regulares extra Diæceſim non poſſe audire ſubditos illius Epiſcopi, a quo fuerunt approbati.

Reſpondeo ſecundò, iuxta ſecundum ſenſum. Approbatus ſimplicitèr in vna Diæceſi poteſt, ſi fuerit Sacerdos ſæcularis, recipere iuriſdictionem ab Epiſcopo alterius Diæceſis ad recipiendas confeſſiones ſubditorum illius Diæceſis ſine præuio examine, & non habita alia notitia. Dixi, *ſi fuerit Sacerdos ſæcularis*; nam, ſi fuerit Regularis ſuppoſita ſententia, quod Regulares immediatè recipiant iuriſdictionem à Romano Pontifice, & ſolum indigeant approbatione Epiſcoporum, ſufficeret, quod haberet approbationem ab Epiſcopo alterius Diæceſis, quam poſſet præſtare ſine præuio examine, & ſine alia notitia contentus notitia, quod fuerit ab alieno Epiſcopo ſuæ Diæceſis approbatus. Probatur reſponſio. Ad rectum, & etiam prudens iudicium efformandum de idoneitate ſubiecti ſufficere poteſt teſtimonium perſonæ præcellentis, cuius atteſtationi fides communitèr habeatur, quę aſſerat ſubiectum illud præuio examine inuentum fuiſſe idoneum ad confeſſiones recipiendas; ſed hoc habere poteſt Epiſcopus alterius Diæceſis ex eo præcisè, quod conſtet illud ſubiectum fuiſſe approbatum in ſua præuio examine, alijſque requiſitis, ergo conſtito de illa approbatione facta in ſua Diæceſi poterit per Epiſcopum alterius approbari pro ſua ſine alio examine, &

25 Approbatus à ſuo Epiſcopo poteſt approbari ab alieno ſine examine.

non habita alia notitia; Concilium etenim Tridentinum non reſtringit facultatem approbationis ad ſolum examen, ſed extendit ad notitiam, quæ aliundè poſſit haberi, dum dicit, *aut aliàs idoneus iudicetur*, quinimmò loquens de examine non ponit neceſſitatem quoad illud, ſed quodamodo remittit arbitrio, dum ſubdit, *ſi illis neceſſarium videbitur*; poteſt autem Epiſcopus alterius Diæceſis iudicare non eſſe neceſſarium aliud examen, ſed fidere primo præſtito in alia Diæceſi, & ex illo idoneum iudicare.

26 Conciliũ Tridentinum nõ reſtringit approbationem ad ſolum examen.

Confirmatur. Ex atteſtatione legitima, quod quis fuerit in Sacra Theologia laureatus iuxta claſſicorum DD. placitum poteſt Epiſcopus ſine præuio examine illum ad confeſſiones ſuorum ſubditorum approbare, ergo etiam ex atteſtatione, quæ habeatur per literas patentes, proprij Epiſcopi, quod ex examine præſtito in ſua Diæceſi quis fuerit iudicatus ſufficientèr inſtructus, & verſatus in cognitione eorum, quæ pertinere poſſunt ad confeſſiones recipiendas, poterit ab alio Epiſcopo iudicari idoneus ad recipiendas confeſſiones ſuorum etiam ſubditorum, & ad illas approbari ſine alio examine &c.

Reſpondeo tertiò. Recepta immediatè iuriſdictione a Romano Pontifice, qualem ex plurimorum placito recipiunt Regulares, approbatus ſimplicitèr in vna Diæceſi

non

Digitized by Google

27 **Habens iuriſdictionem à Romano Pontifice indiget approbatione in omnibus locis, in quibus confiteri debet.**

non intelligitur approbatus pro tota Eccleſia, ſed indiget approbatione in vnaquaque Diæceſi. Hoc ſuadet communis praxis, ſecundum quam Regulares, qui ſibi ſuadent iuriſdictionem habere immediatè à Sede Apoſtolica, nihilominus non obſtante, quod in aliqua Diæceſi fuerint ſimplicitèr approbati, recipiunt approbationem in ijs omnibus Diæceſibus, in quibus ſunt deſtinati, ſine quibus confeſſiones ibi non recipiunt. Adde, quod communitèr reijcitur propoſitio illa *Approbatus Romæ eſt vbique approbatus*, ergo à fortiori erit reijcienda propoſitio iſta. Approbatus in vna Diæceſi intelligitur approbatus in omni.

Ratio horum omnium ex eo deducitur, quod collatio iuriſdictionis, & approbatio ſumenda eſt ad modum, & mentem conferentis, ſed modus, & mens Pontificis conferentis iuriſdictionem Regularibus eſt, vt in ſingulis Diæceſibus, in quibus fuerint deſtinati, approbationem recipiant ab Epiſcopis illarum, ergo &c. Minor probatur *ex d. Clem. Dudum, §. ſtatuimus de ſepult.*, vbi præcipitur, quod Regulares in omnibus, & ſingulis Ciuitatibus, & Diæceſibus ſe præſentent Prælatis earundem, quod indicat ſubiectionem, vt ab illis approbentur.

Euincitur *ex c. dudum, §. ſtatuimus de ſepult.*

28 **Habens facultatē à Romano Pontifice ſibi eligendi Confeſſarium ex approbatis non poteſt eligere Confeſſarium ibi non approbatū.**

Reſpondeo quartò quoad quartum ſenſum. Habens conceſſionem Pontificis, vt poſſit ſibi eligere quemcunque Confeſſarium voluerit ex approbatis exiſtens in Diæceſi vnius Epiſcopi non poteſt eligere Confeſſarium ab illo non approbatum, ſed dumtaxat ab alio Epiſcopo alterius Diæceſis. Dixi, *exiſtens in Diæceſi vnius Epiſcopi*, nam, ſi eſſet in Diæceſi alterius, vtique poſſet eligere vnum ex approbatis in illa. Dixi, *non approbatus ab illo*, nam, ſi eſſet ab illo approbatus, quamuis reperiretur extra Diæceſim illius non animo ibi permanendi, extra quam tranſeuntèr etiam eſſet ipſe approbatus vtique apud illum ſecundum aliquos poſſet confiteri, quod tamen nos non approbauimus.

Probatur iam reſponſio. Approbatus in alia Diæceſi relatiuè ad iſtam perindè eſt, ac, ſi non eſſet approbatus, ſed eſſet ſimplex Sacerdos, ergo pænitens commorans in iſta Diæceſi non poteſt ipſum eligere, vt eidem confiteatur, quandoquidem eligeret non approbatum; Neque dicas, Pontificem in conceſſione voluiſſe quidem, quod eligendus eſſet ex approbatis, non tamen potius ab hoc, quam ab illo Epiſcopo, cum ſolum intelligatur reſpexiſſe ad idoneitatem eligendi, de qua conſtare poteſt ex cuiuſcunque approbatione, ergo, quantumuis pænitens eligat approbatum ab alio Epiſcopo exiſtentem intra fines Diæceſis, in qua ipſe habitat, poterit apud ipſum validè confiteri; contra enim impugnaberis, quia conceſſiones Pontificum intelligendæ ſunt iuxta diſpoſitionem iuris, ſecundum quam approbationes debent eſſe ab Epiſcopis proprijs in ſingulis Diæceſibus; non enim ſupponuntur Pontifices derogare iuri communi, niſi ſpecialitèr id exprimant.

29 **Iura euincētia approbationē iniuſtè negatam haberi pro conceſſa.**

Dubium VII. An, ſi petatur approbatio ab Epiſcopo, & iniuſtè denegetur, habeatur pro conceſſa. Procedit dubium tam de Sacerdotibus ſæcularibus, quam de Regularibus, & reſpectu iſtorum fortius vrget ratio dubitandi ex textu *in d. Clem. fin. de ſepult.* Ibi- *Si verò ijdem Prælati præfatis Fratribus ad confeſſiones, vt præmittitur, audiendas electis huiuſmodi exhibere licentiam recuſauerint, nos ex nunc ipſis, vt confeſſiones ſibi confiteri volentium libere, licitèque audire valeant, & eiſdem pænitentias imponere ſalutares, atque eiſdem beneficium abſolutionis impertiri gratioſè concedimus de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis.*

Plerique ſtatuunt, non ſolum ex hac Pontificis diſpoſitione, ſed etiam ex alia communis iuris ſanctione haberi hanc approbationem pro conceſſa, eo quod conſenſus debitus, & iniuſtè negatus eandem vim habeat in iure, quam conſenſus datus per textum *in c. cum olim de arbitr., & c. potuit de loc., & cond., & l. vlt. C. de iur. Emphyt.*, quod etiam in pluribus euincitur, & primò *ex c. licet de Regul.*, vbi Religioſo, ſi petierit facultatem a ſuo Prælato tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem, & non obtinuerit, facultas conceditur tranſeundi. Secundò ex declaratione Clementis VIII., & Pauli V., vbi habetur, quod, ſi per Confeſſariū petatur facultas à Prælato abſoluendi eius ſubditum à reſeruatis, & iniuſtè denegetur, poſſet idem Confeſſarius eundem abſoluere *Naldus in ſumma verb. Religio num. 44.*, vbi refert eaſdem declarationes.

30 **Conciliū Trident. derogans huiuſmodi iuribus.**

Contrarium tamen communius ſuſtinent in caſu, de quo hic loquimur, ſtante decreto *Concil. Trident. d. ſeſs. 23. c. 15.* per quod requiritur actualis approbatio cum derogatione quorumcunq; priuilegiorum, & conſuetudinum, quantumuis immemorabilium, eo quia illa particula conditionalis, *Niſi*, eam vim habet, vt, ſi conditio requiſita non ponatur re ipſa, non ſequatur effectus; vnde ad textum *in d. Clem. fin. de ſepult.* dicunt, quod eidem derogatum intelligatur per dictas clauſulas Concil. Trident. Quid iam concludendum?

Aduerto primò, dubium non procedere, quando euidentèr non conſtat iniuſtè negari; tunc etenim ius Superioris ſemper integrum remanet, eiuſque libertas debet

in

31 Vbi expreſsè nō conſtat de idoneitate non iniuſtè negatur.

In iure ſuæ poſſeſſionis ſeruari; & iure quidem merito, nam ſecus poſſet contingere, quod, dum non euidentèr conſtat de idoneitate, non idoneum approbaret. Procedit igitur excitatum dubium, quando euidentèr conſtaret de idoneitate, & Prælatus ſine aliqua cauſa approbationem petitam denegaret. In quo caſu

32 Probabilius non poteſt excipere confeſſiones.

Reſpondeo, probabilius eſſe ſic reiectum quantumuis Regularem non poſſe audire confeſſiones, & pænitentes ad ſe confugientes Sacramentalitèr abſoluere; Moueor potiſſimum ex diſpoſitione Concilij, quod omnes comprehendit, quantumuis Regulares. Ibi- *nullum etiam Regularem*, vbi nota illam particulam, *Nullum*, quæ omnes excludit, & cum faciat etiam mentionem Regularium eoſdem in hoc facit communes cum cæteris Sacerdotibus.

33 Reſpondetur iuribus oppoſitis.

Nec obſtare videntur, quæ ex aduerſo afferebantur; non primum deſumptum *ex d. Clem. final. de ſepult.*, quandoquidem eidem ſatis expreſsè derogatum intelligitur per idem Trident. per illa verba, *Priuilegijs, & conſuetudine quacunque etiam immemorabili non obſtantibus;* non ſecundum deſumptum ex regula, quod conſenſus debitus, & iniuſtè negatus habeatur pro conſenſu præſtito; nam, licet hæc in pleriſque locum habeat, vt in præcitatis iuribus; fallit tamen præcipuè quoad adminiſtrationem Sacramentorum in ijs, in quibus requiritur conſenſus actualis, vt in caſu, de quo loquimur, prout requirit Tridentinum loc. cit. vt notat *Suarez diſp. 8. ſect. 5. à n. 5. ad 11.*

34 An approbatio ſemel poſita ſit reuocabilis.

Dubium VIII. An approbatio ſemel ritè conceſſa reuocari poſſit, aut alitèr auferri. Sub hoc dubio plura comprehenduntur examinanda. Primum eſt, an ſimplicitèr ab eodem Ordinario approbatus poſsit ab eodem ſine cauſa reuocari. Secundum ex ſuppoſitione, quod non poſsit reuocari, an approbatus ad annum intelligatur ſimplicitèr approbatus ad hunc effectum, vt non poſsit ab eodem reuocari ſine cauſa, ſicuti non poteſt reuocari ſimplicitèr approbatus. Tertium, an approbatio morte concedentis reuocetur. Quartum, an poſt mortem concedentis adueniente nouo Epiſcopo poſsit approbatio facta à primo reuocari. Quintum, an hoc poſsit fieri à Vicario Capitulari ſede vacante. Sextum, an Confeſſario recedente à Diæceſi, in qua fuit approbatus, & figente alibi ſuum domicilium ceſſet approbatio, adeo vt, ſi redeat negotiorum cauſa non ibi moraturus non poſsit pro eo tempore confeſsiones ſubditorum illius Diæceſis recipere. Septimum, quid dicendum ſit de Regularibus, qui quandoque recedūnt a loco, in quo fuerunt approbati alibi commoraturi, & poſtea viuente eodem Epiſcopo, qui approbauit, redeunt.

Varij ſēſus, & cōſiderationes circa dubium.

35 Approbatus ſimplicitèr ab eodem non videtur congruè poſſe ab eodem reprobari ſine cauſa.

Reſpondeo primò. Approbatus ſimplicitèr ab eodem Ordinario probabilius ſine iuſta cauſa non poteſt ab eodem remoueri *Suarez diſp. 28. ſect. 8. num 7., Reginaldus lib. 1. num. 202.* Probatur primò in vniuerſum, quia approbatio ſimplicitèr facta ſeruatis ſeruandis habet rationem iuridicæ cuiuſdam declarationis, & tanquam iuſta ſententia à Superiore, tanquam Iudice in fauorem petentis lata, & non tanquam mera, & ſimplex gratia; ius autem acquiſitum per iuſtam, & legitimam ſententiam ſine iuſta, & legitima cauſa non poteſt auferri; vnde, ſi verificatur adagium, quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poſsit, à fortiori verificabitur, quod id, quod per iuſtam ſententiam ſimplicitèr conceſſum eſt, non poſsit ſine cauſa retractari. Probatur ſecundò ſignantèr de Regularibus ſimplicitèr approbatis, quia ipſi in alio ab Epiſcopis non dependent, niſi quoad approbationem, ad quam ius videntur habere, ſi idoneitatem ſuam exhibuerint, ergo eadem exhibita, & reportata approbatione tanquam eiſdem debita non erit, cur poſsint non interueniente legitima cauſa eadem priuari.

36 Euincitur ſpecialitèr in ordine ad Regulares.

Ad hoc plurimum facit Conſtitutio declaratoria priuilegiorum quoad Sacramenti pænitentiæ adminiſtrationem Regularium Clem. X. edita anno 1670. vndecimo Kalendas Iulij, in qua hæc expreſsè habentur *Regulares verò ad eiuſmodi confeſsiones audiendas præuio examine ſimplicitèr, & abſque vlla temporis præfinitione ab ipſo met Epiſcopo, ſecus autem, ſi ab eius Vicario, aut ab Anteceſſoribus Epiſcopis approbatus, non poſſe ab eodem, qui ſic approbauit, iterum examinari, aut ab eiſdem confeſsionibus audiendis ſuſpendi, ſeu licentias ipſis conceſſas reuocari, niſi noua ſuperueniente cauſa, quæ ipſas confeſsiones concernat.* Inter cauſas autem, quæ concernere poſſunt confeſsiones ibi numerat Pontifex improbitatem, inhoneſtam vitam, & delicta eorundem Regularium; addita ratione *cum præcipua Miniſtri Sacramenti pænitentiæ qualitas ſit vitæ integritas, & morum honeſtas.*

37 Approbatus ad annum intelligitur ſimplicitèr approbatus.

Reſpondeo ſecundò. Approbatus ad annum intelligitur ſimplicitèr approbatus quoad effectum, vt nequeat ab eodem Ordinario reuocari. Ratio ex eo deducitur, quod regularitèr huiuſmodi approbationes expediuntur ad annum, quando non eſt motiuum, vel ex defectu debitæ ſcientiæ, vel alterius qualitatis requiſitæ illas reſtringendi; vnde, cum fiant ſub tali tenore, accipiendæ ſunt pro ſimplicitèr factis, cæteroqui vel nulla, vel ferè nulla eſſet approbatio ſimplicitèr.

Acce-

Digitized by Google

Accedit potiſsimum in ordine ad Regulares, quod ſemel approbati ab vno Epiſcopo non poſsint ab eodem reprobari, prout habetur in extrau. Pij incip. *Romana Pontificis prouidentia*, edita anno 1571. vbi hæc habentur. *Volumus tamen eos, qui ſemel ab Epiſcopo in Ciuitate, & Diæceſibus ſuis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Epiſcopo iterum non examinari*, quod item declarauit Sacra Concilij Congregatio per hæc verba, *Congregatio Concilij cenſuit Regulares ad audiendum ſæcularium confeſsiones in Ciuitate, & Diæceſi ab Epiſcopo præuio examine approbatos iterum ab eodem examinandos non eſſe; cæterum poſſe iterum à ſucceſſore examinari iuxta Conſtit. ſanct. mem. Pij V. dat. Idibus Auguſti anni* 1571., quæ Conſtitutio Piana, & Sacræ Congregationis declaratio non fuit reuocata per Gregorium XIII. per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Concilij Trident., vt probat *Vinaldus in candelabro aureo prima part. tit. de confeſs. num.* 28., *Miranda in man. tom.* 1. *q.* 45. *art.* 7. Idem ſtatuit Clemens X. in ſua Conſtit. Incipient. *Superna* edita Vndecimo Kalendas Iulij 1670.

38 Iura ſpecialia in ordine ad Regulares.

39 Approbatio facta ab Epiſcopo nō expirat morte eiuſdem.

Reſpondeo tertiò. Approbatio facta ab Epiſcopo non expirat morte eiuſdem *Nauarrus in c. placuit de pænit. dub.* 6. *n.* 161., *Suarez tom.* 4. *in tertia part. diſp.* 26. *ſect.* 3. *num.* 9., *Reginaldus lib.* 1. *num.* 200. *verſ. ſecundum documentum eſt, Bonacina de Sacram. pænit. diſp.* 5. *q.* 7. *punct.* 4. §. 1. *num.* 8. Ratio ex eo deſumitur primò, quod huiuſmodi approbatio fit ab Epiſcopo nomine dignitatis; dignitas autem nunquam expirat. Secundò, quia tum in allegata Conſtit. Pij V., tum in declaratione Sacræ Congregationis Concilij, tum in Bulla Clementis X. dicitur poſſe à Succeſſore approbatio facta à Prædeceſsore reuocari, ergo non intelligitur reuocata per mortem præciſè eiuſdem Prædeceſſoris; vnde communitèr ſtatuunt, quod, ſi ſucceſſor non reuocauerit, adhuc duret, & poſsit approbatus interim recipere confeſsiones. Ex his

40 Poteſt à ſucceſſore Epiſcopo iterū examinari.

Reſpondeo quartò. Confeſſarium quantumuis Regularem ſimplicitèr approbatum ab Epiſcopo anteceſsore poſſe reuocari à ſucceſsore, & iterum examinari. Hoc ſatis indicat Pius V. in allegata ſua Conſtitutione. Ibi- *A ſucceſſore autem Epiſcopo pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete examinari de nouo poterunt*; Item Sacra Congregatio. *Cæterum poſſe iterum à ſucceſsore examinari*, & congrua quidem ratione hoc inductum videtur, vt Epiſcopi ſucceſsores habere poſsit notitiam idoneitatis Miniſtrorum, qui in hoc genere debent eſse eiſdem Coadiutores. Quamuis autem hoc poſsint, non tenentur tamen iterum examinare, cum allegata iura ſiſtant præciſè in potentia facultatiua, non coarctatiua.

Reſpondeo quintò. Mortuo Epiſcopo, qui Regulares ſimplicitèr approbauit, non poteſt Vicarius Capitularis ſede vacante approbationes eorundem reuocare, eoſq; iterum examinare. *Silueſter verb. Confeſſor num.* 49., *Stephanus Fagundez de Eccleſ. præcept. lib.* 7. *c.* 1. *num.* 28, *Ceſpedes tract. de exempt. Regul. c.* 6. *quoad Sacram. adminiſtrat. dub.* 123. Ad quod aſserendum mouentur potiſsimum ex conceſsione Clement. IV., quam refert *Rodriquez tom.* 1. fol. mihi 36. Ibi- *Quia tamen ipſis Prælatis decedentibus vti licentia huiuſmodi Eccleſijs ſic vacantibus dubitatis, nobis humilitèr ſupplicatis, vt prouidere vobis ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Veſtris igitur ſupplicationibus inclinati præſentium vobis auctoritate concedimus, vt in huiuſmodi caſu poſitis, vti tandiù liberè prædicta licentia, donec viduatis Eccleſijs prouiſum fuerit de Paſtore.*

41 Vicarius Capitularis nō poteſt Regulares approbatos reijcere.

42 Iura, quibus innititur aſſertum.

Idipſum videtur ſatis clarè deduci ex præcitata Conſtitut. Pij V. incip. *Romani Pontificis prouidentia*, vbi facultas reuocandi tribuitur Epiſcopo ſucceſsori. Ibi- *Ab eodem Epiſcopo iterum non examinari; à ſucceſſore autem Epiſcopo pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete examinari de nouo poterunt*, vbi vides facultatem hanc reuocandi approbationem, & iterum examinandi reſtringi ad Epiſcopum ſucceſsorem, quod idem deducitur ex declaratione enuntiata Sacræ Congregationis.

Neque obeſse poſsunt ea, quæ ex aduerſo aſserunt *Marchinus part.* 5. *tract. de peſtilentia c.* 4. *num.* 15., & *Ioannes Angelus Boſsius de tripl. Iubil. priuil. ſect.* 3. *caſ.* 2. §. 3. *num.* 61., nempè Capitulum ſede vacante ſuccedere in omnibus quoad iuriſdictionalia, quæ pertinebant ad Epiſcopum; ad iſtum autem pertinet approbare etiam Regulares quoad confeſsiones audiendas, ergo hoc etiam mortuo Epiſcopo pertinebit ad Capitulum, quod, cum ſit ſucceſsor ad eundem, poterit id efficere, quod poteſt efficere Epiſcopus ſucceſsor, qui poteſt reuocare approbationes ſui Prædeceſsoris, & propterea &c. Non, inquam, obeſse poteſt, quia in primis rigoroſè loquendo non poteſt dici, quod Capitulum mortuo Epiſcopo ſit eius ſucceſsor ſaltem vniuerſalis, cùm non ſuccedat in dignitate, nec in omnibus iuriſdictionalibus, vt in pluribus probant *Stephanus Quaranta verb. Capitulum ſede vacante, Sbozzius de offic. Vicarij lib.* 2. *per multas quæſtiones, Barboſa de offic. Epiſc. alleg.* 36. *num.* 9.: Pontifex autem Pius V. in allegata ſua Conſtitutione,

43 Soluuntur obiecta oppoſita.

qui prohibuit Epiſcopo approbanti iterum examinare Regulares approbatos ab ipſo, facultatem quidem tribuit iterum examinandi eoſdem ſucceſſori Epiſcopo, non ſucceſſori quomodocunque, & non in omnibus. Deinde Regulares ab hoc onere iterati examinis quoad Capitulum ſede vacante exempti ſunt vigore allegatæ conceſſionis Clement. IV.

44 Approbatus in vna Diæceſi, ſi ab eadẽ recedat, & alibi figat domiciliũ, ſi caſu ibi negotiorum cauſa reuertatur non poteſt confeſſiones recipere.

Reſpondeo ſextò. Si approbatus ab Epiſcopo vnius Diæceſis ab eadem recedat, & domicilium figat in alia Diæceſi cum animo ibi permanendi, & occaſionalitèr ſe transferat negotiorum cauſa in primam non ibi permanſurus, probabilius non poteſt pro tempore illius breuis permanentiæ recipere confeſſiones ſubditorum illius Diæceſis *Suarez tom. 4. in tertiam partem diſp. 28. ſect. 7. num. 8.*, *Reginaldus lib. 1. num. 203.* Ratio eſt, quia per mutationem domicilij ille ſic approbatus amittit ſubiectionem verſus illum Epiſcopum, à quo fuit approbatus, ergo & iuriſdictionem, quam ab illo acquiſiuit; nec recuperat ex eo, quod breui ſe in Diæceſim illam ſe transferat negotiorum cauſa ibi breuitèr moraturus, ergo non poterit ſubditos illius Diæceſis Sacramentalitèr audire, & validè abſoluere vtpotè, qui caret iuriſdictione ad hoc munus requiſita. Hęc potiſſimum verificantur quoad Confeſſarios ſæculares, qui iuriſdictionem recipiunt ab Epiſcopo approbante; Sed quid erit dicendum quoad Regulares, qui non ab Epiſcopo, ſed à Pontifice iuriſdictionem recipiunt, dicemus infrà.

45 Si reuertatur animo ibi permanendi indiget noua approbatione.

Sed quid erit dicendum, ſi Sacerdos ſæcularis, qui fuit approbatus in vna Diæceſi ab illa receſſerit, & domicilium alibi fixerit cum animo ibi permanendi, ſed poſtea mutato conſilio, & voluntate redierit ad primam Diæceſim ibi permanſurus, an tunc indigebit noua approbatione illius Epiſcopi, vt confeſſiones in eadem poſſit recipere? Vtique arbitrarer, indigere noua approbatione, quam tamen de facili concedere deberet Epiſcopus etiam ſine nouo examine. Ratio eſt, quia prior facultas tam quoad approbationem, quam quoad iuriſdictionem per mutationem domicilij expirauit, ergo, quantumuis ille Sacerdos reuertatur in priorem Diæceſim ibi permanſurus, indigebit noua approbatione;

De facili tamen eſt concedẽda.

Neque dicas, per ſimplicem receſſum ab eadem Diæceſi cum animo non amplius ad illam reuertendi amiſit iuriſdictionem, & poteſtatem recipiendi ibi confeſſiones, ergo per ſimplicem regreſſum in eandem cum animo ibi permanendi recuperabit eandem iuriſdictionem cum facultate recipiendi confeſſiones; Contrà enim impugnaberis, quia, cum talis iuriſdictio, & poteſtas dependeat à voluntate Epiſcopi concedentis illa ſemel amiſſa non poteſt iterum acquiri ſine voluntate vel expreſſa, vel tacita eiuſdem, adeoque requiritur noua ipſius approbatio, ſine qua non legitimè confeſſiones reciperet.

Reſpondeo ſeptimò. Regularis approbatus in vna Diæceſi, in qua habebat domicilium, ſi inde per Superiores eiuſdem fuerit remotus, & ad aliam Diæceſim translatus, & deinde ad primum domicilium, in quo fuit approbatus, fuerit reuocatus, non indiget noua approbatione illius Epiſcopi, ſi fuerit ſuperſtes. *Suarez d. diſp. 28. ſect. 7. num. 9.*, *Amicus diſp. 15. num. 135. de ſatisfact. Sacram.*, *Boſsius de tripl. Iubil. priuilegio* apud *Ceſpedes c. 7. quoad Sacram. adminiſt. dub. 109.*, *Lezana tom. 1. c. 19. num. 7. in fin.*, *Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 8. art. 3. dub. 1. concluſ. 2.* Communitèr probant hanc reſponſionem ex eo, quod approbatio Regularium ſupponunt eſſe, vel debere eſſe ſine temporis pręfinitione; Sed hæc ratio non videtur vniuerſalitèr ſubſiſtere; nam etiam ſi ſæcularis Sacerdos fuerit ſimplicitèr ſine temporis præfinitione approbatus, & receſſiſſet ab eadem Diæceſi, & iterum reuerſus ad illam poſſet ſine noua approbatione in eadem recipere confeſſiones, quod non conſonat cum ſupradictis. Quamobrem rationem reſponſionis congruentius refunderem in priuilegia eorundem Regularium, qui, cum habeant iuriſdictionem immediatè à Romano Pontifice, & ſolum indigeant approbatione Epiſcopi hac ſemel habita, ab eodem quoad approbationem non amplius dependent, prout habetur ex Conſtitutione Pij V., & aliorum vtſupra; neque per mutationem domicilij alteratur hæc qualitas, ſeu hæc priuilegia, quandoquidem comitantur perſonas, non vt illa exerceant vbicunque reperiantur, ſed in loco, ex quo facta eſt approbatio, quandocunque contigerit ibi approbatum reperiri.

46 Regulares, qui receſſerunt, & poſtea reuerſi ſunt non indigent ab eodẽ noua approbatione.

Ampliando procedunt plurimi, inter quos *Rodriquez in Bullam Cruciatæ §. 9. n. 5.*, *Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 8. art. 3. dub. 1. concl. 2.*, *Ioannes Vallerus verb. Abſolutio differ. 1. num. 19.*, *Tamburinus tom. 2. de iure Abbat. diſput. 3. q. 14. num. 2.* aſſerentes Regularem, qui receſſit à loco, in quo approbatus eſt, & ad alium acceſsit, ſi redierit ad primum, non modo poſſe in eodem confeſsiones Sacramentales recipere viuente eodem Epiſcopo, ſed etiam mortuo, quantumuis ſucceſſor eiuſdem aduenerit, dummodo iſte approbationes prædeceſſoris non reuocauerit. Ratio eſt, quia Regularis redeundo ad priorem locum,

47 Ampliatio ad mox dicta.

cum, à quo receſſerat recuperat iura, quæ antecedentèr habebat, perinde ac, ſi non receſsiſſet, ſed, ſi non receſſiſſet gauderet facultate recipiendi confeſſiones ſubditorum illius loci adhuc mortuo Epiſcopo approbante, quinimmo etiam adueniente ſucceſſore, donec ab iſto fuerint facultates reuocatæ, ergo &c.

ARTICVLVS XIII.

De Scientia in Confeſſario requiſita.

SVMMARIVM.

Inter requiſita ad approbationem potiſſimum eſt ſcientia. 1.

Cautè procedere debent Pænitentes in eligendo Confeſſario idoneo, & docto. 2.

Cautè etiam procedant Confeſſarij ſibi conſcij inſufficientiæ, ne ſe exponant. 3.

Vix poſſent excuſari à peccato radicali. 4.

Etiam Superiores debent cautè procedere in exponendis ſuis ſubditis ad confeſſiones audiendas. 5.

Excellens ſcientia eſt optima in Confeſſario, non tamen ſingulis neceſſaria, mediocris eſt neceſſaria, & ſufficiens. 6.

In quo conſiſtat ſcientia excellens. 7.

Qualis, & quanta debeat eſſe mediocris ſcientia. 8.

Numerantur in particulari, quæ ſcire debet Confeſſarius. 9.

Quandonam Confeſſarius imperitus excuſari poſſit à culpa. 10.

Pænitens doctus ſupplere poteſt imperitiam Confeſſarij. 11.

Etiam integritas morum eiuſdem pænitentis vniuerſalitèr cognita excuſare poteſt. 12.

In articulo mortis etiam abſoluens excuſatur. 13.

Confitens bona fide Confeſſario ignaro validè confitetur. 14.

Facta confeſſione bona fide Confeſſario ignaro, ſi poſtea pænitens cognouerit ignorantiam non tenetur confeſſionem repetere. 15.

Intellige, ſi in illa confeſſione peccata expoſuerit cum ſuis qualitatibus. 16.

Si ex obliuione, vel errore aliquod omiſerit, tenetur illud exponere. 17.

Quid dicendum ſit, ſi Confeſſario ignaro confeſſus fuerit peccata reſeruata. 18.

Si pænitens mala fide confeſſus fuerit Confeſſario ignaro tenetur confeſſionem repetere. 19.

1 Approbatio requirit ſcientiã.

APprobatio verſatur potiſſimum circa qualitates perſonæ approbandę, quæ debent eſſe motiuum eiuſdem approbationis. Inter cæteras autem numeratur ſcientia, quam requiri in eo, qui approbandus eſt, clariſſimè liquet ex munere, quo debet fungi, & ad quod eſt approbandus; debet enim exercere actus iudiciarios, qui requirunt cognitionem rerum iudicandarum, vnde *in c. 1. de pænit. diſt. 6. §. caueat* expreſsè dicitur. *Oportet ſciat cognoſcere, quidquid debet iudicare; iudiciaria enim poteſtas hoc exigit, vt quod debeat iudicare, diſcernat.*

2 Cautè procedãt pænitentes in eligendis Confeſſarijs doctis.

Hic nequeo ſilere, quin Pænitentes moneam, quam cauti debeant eſſe in Confeſſario idoneo, & ſcienteo ſibi eligendo, ne ſibi contingat, quod habetur *in c. 1. de pænit. diſt. 6. in principio*, Ibi. *Qui vult confiteri peccata ſua, vt inueniat gratiam, quærat Sacerdotem ſcientem ligare, & ſoluere, ne, cum negligens circa ſe extiterit, negligatur ab illo, qui eum miſericorditèr monet, & petit, ne ambo in foueam cadant, quam ſtultus euitare noluit.*

3 Sacerdotes ſibi conſcij inſufficientiæ ne ſe exponant.

Secundò, quin moneam Sacerdotes, qui ſibi conſcij ſunt ſuæ inſufficientiæ, ne ſe exponant, ne dum alios ſoluere ſtudent à vinculo peccatorum, ſe ipſos ſtrictioribus noxis illaqueent. Certè non eſſent excuſandi à peccato radicali, à quo tot crimina prouenirent, quot iniquè ſine cognitione cauſæ abſoluerent; nec prodeſſe poſſet excuſatio, quod fuerint ab Epiſcopo, vel præuio examine, vel alitèr approbati, quandoquidem illud experimentum valdè tenue eſt, nec facit ſcientem, cui propterea præualere debet inſufficientia propria à ſe cognita.

4 Vix poſſent excuſari à peccato radicali.

Quod, ſi ſupponas, Sacerdotem præcipuè Regularem ſe exponere confeſſionibus ex mandato ſui Superioris dubitans de ſua capacitate, quam expoſuit eidem Superiori; tunc crederem, poſſe depoſito illo dubio dictis eiuſdem Superioris fidere, nec peccare ſtando illius iudicio, cui debet ſubmittere ſuum. Dixi, *dubitans de ſua capacitate*, nam, ſi ipſi euidentiſſimè conſtaret de ſua inſufficientia ad illud munus, tunc non eximerem ipſum à graui noxa, ſi ſe exponeret non obſtante ſui Superioris mandato *arg. textus in c. literas, §. porro de reſtitut. ſpol.*, nam agens contrà conſcientiam ædificaret in gehenna. Erat ibi ſermo de muliere nupta, quæ receſſerat à marito ob certam notitiam conſanguinitatis, &, cum maritus ageret ad ipſius reſtitutionem Superiore, ſeu Iudice ipſam compellente ſub pænis cenſurarum, vt ad maritum rediret, reſpondit Pontifex, quod potius debeat ſuſtinere ſententiam excommunicationis, quã redire ad maritum, vt ipſi copularetur.

5 Etiã Superiores debent cautè procedere in exponendis,& approbãdis ſuis ſubditis.

Tertiò, quin moneam Superiores, vt cautè procedant in exponendis ſuis ſubditis, iiſque approbandis; debent etenim aduertere, quas perſonas rapræſentare debeat Confeſſarius, & quæ munera exercere;

Digitized by Google

cere; rapræſentat etenim Iudicem, Medicum, Paſtorem, Doctorem &c. Debet ex munere pænitentem excitare ad deteſtationem peccatorum, iuuare interrogationibus, vbi neceſſarium nouerit ad integritatem confeſſionis, docere, monere, arguere, conſolari, animæ morbis mederi, ſatisfactiones imponere, confirmare ad vitæ emendationem, aduerſus relapſus corroborare &c. quæ, cum talia, & tanta ſint, exigunt in eodem ſcientiam, peritiam, prudentiam, quæ omnia ponderare debent Prælati, an exiſtant in exponendis, & approbandis, ne dum inconſultè exponunt, & approbant, ſibi, & illis ingerant interitum.

His igitur præmonitis id, quod ſpecialitèr venit ſub hoc titulo diſcutiendum, erit primò qualis, & quanta ſcientia requiratur in Confeſſario approbando. Secundò, an quandoque poſſit excuſari Confeſſarius à culpa audiens confeſſiones. Tertiò, an pænitens confitens bona fide peccata ſua Confeſſario ignaro, & recipiens ab eo abſolutionem intelligatur validè abſolutus. Quartò, an peccet pænitens, & inualidè confiteatur, ſi ei confiteatur, quem nouit non habere ſufficientem ſcientiam.

Articuli examinādi.

6 *Excellēs ſcientia non eſt neceſſaria, mediocris eſt ſufficiens, & neceſſaria.*

Concluſio I. Excellens ſcientia eſt optima in Confeſſario, non tamen ſingulis neceſſaria; mediocris eſt neceſſaria, & ſufficiens *Nauarrus in Enchir. c. 4. n. 3., & ad §. caueat num. 9. de pænit. diſt. 6. c. 1., Reginaldus lib. 1. num. 143., Homobonus de exam. Eccl. tract. 1. c. 9. q. 47., & 48., & tract. 5. q. 42.*

Ratio primæ partis eſt, quia, ſi ſcientia excellens in omnibus requireretur, qui approbandi ſunt ad Sacramentales confeſſiones audiendas, pauci, & ferè nulli reperirentur, qui ad hoc munus exercendum eſſent idonei, & ſic hoc ſalutare remedium inſtitutum pro omnibus vix paucis poſſet prodeſſe, cum meſſis eſſet multa, & operarij pauci, qui poſſent in tot fidelibus vbique diſperſis eam colligere, & omnibus prodeſſe, ergo æquum non fuit, vt hoc munus adſtringeretur paucis peritia excellenti pollentibus.

7 *In quo conſiſtat hæc ſciētia excellens.*

Si autem inquiratur, in quo conſiſtat hæc ſcientia excellens, dicam *cum Nauarro locis cit.* conſiſtere in eo, vt Theologiam tam moralem, quam Sacramentalem calleat, & iuris præſertim Canonici peritiam non quomodocunque, ſed practicè habeat, & conſtitutiones tam Pontificias, quam ſinodales regionis, in qua hoc munus exercere debet, teneat; ad hoc etenim, vt ſit excellens Confeſſarius, debet poſſe omnibus ad ipſum accedentibus per ſe ipſum ſatisfacere; hoc autem præſtare non valet, niſi in omnibus allegatis ſit perfectè inſtructus, vt per ſe patet, ergo &c.

Ratio ſecundæ partis ea eſt, quia excellens, vt mox diximus, neceſſaria non eſt, minima non eſt ſufficiens, ergo media, hoc eſt mediocris erit neceſſaria, & ſufficiens. Secunda pars antecedentis ex eo euincitur, quia ad hoc munus neceſſarium eſt, vt Confeſſarius poſſit efformare prudens iudicium, quod haberi nequit per minimam ſcientiam, ſeu notitiam eorum, quæ agenda ſunt, & per neglectum eorum, quæ communitèr ſciri debent.

8 *Qualis, & quanta debeat eſſe mediocris ſcientia.*

Si autem inquiratur, qualis, & quanta debeat eſſe determinatè hæc mediocris ſcientia; tunc reſpondent *Caietanus in ſumma verb. confeſſionis iteratio ſub fin., Nauarrus d. c. 4. num. 4., & in d. §. caueat num. 17., Panormitanus in c. cum in cunctis de elect. num. 4.* non poſſe certam, & determinatam regulam in hoc præſcribi propter diuerſitatem perſonarum, & locorum; perſonarum quidem; nam in ordine ad aliquas maior, in ordine ad alias minor poteſt requiri; ſic maior requiritur in eo, qui audire debet aſſuetos negotiationibus, & qui rebus arduis implicantur, ac in eo, qui audit ruſticos, ac ſimplices perſonas; locorum, nam in Ciuitatibus maior videtur requiri peritia, quia ibi ſunt arduiora commertia, ac in villis, & pagis.

9 *Recenſētur in particulari, quæ ſcire debet.*

In vniuerſum dici poteſt, quod illa ſcientia requiratur, qua nouerit, quæ neceſſaria ſunt ad materiam, & formam huius Sacramenti, quæ circunſtantiæ ſaltem in genere ex neceſſitate explicandæ in confeſſione, quænam ſint peccata mortalia, & quænam venialia, vel ſaltem ſciat dubitare, ex qua culpa oriatur obligatio reſtitutionis, an poſſit abſoluere, vel non abſoluere pænitentem, & his ſimilia. Dum autem diximus debere ſcire, quænam ſint peccata læthalia, hoc intelligendum eſt de peccatis, quæ communitèr nota ſunt, vt ſunt capitalia, nam quæ non ita nota ſunt, ſufficit, quod de illis poſſit dubitare, quod idem intellige de ſpeciebus peccatorum, & de circunſtantijs mutantibus ſpeciem, non etenim neceſſe eſt, vt omnes ſingillatim cognoſcat, cum tales, & tot ſint, vt neq; à peritioribus cognoſcantur, prout notant *Franciſcus à Victoria de Sacramentis num. 168.*; vnde infert *Suarez tom. 4. diſp. 28. ſect. 2. num. 17.*, quod, cum non ſit de neceſſitate huius Sacramenti, vt Sacerdos, & pænitens cognoſcat totam grauitatem peccatorum, valdè probabile ſit, quod confeſſio ſit valida, quamuis pænitens confiteatur aliquod peccatum, vt veniale, licet in ſe ſit læthale, & Confeſſarius etiam vt veniale recipiat.

Con-

Digitized by Google

10 Quandonam Cõfeſſarius imperitus excuſari poſſit à culpa.

Concluſio II. Poteſt quandoque Confeſſarius imperitus excuſari à graui culpa, ſi confeſſiones recipiat non cognoſcens diſtinctè ex ſe qualitates peccatorum *Nauarrus in man. c. 4. num. 5.*, *Reginaldus lib. 1. num.* 147.

Probatur numerando caſus, in quibus excuſatur à graui culpa. Primus eſt, quando peritia pænitentis ſupplet defectum ſcientiæ ipſius Confeſſarij; quod contingeret, quando pænitens non ſolum confiteretur peccata ſua quoad numerum, ſpecies, circunſtantias mutantes ſpeciem, & etiam indicaret, quænam trahant obligationem reſtitutionis, ſed vlterius ſimul certiorem redderet Confeſſarium de huiuſmodi numero, ſpeciebus, & circunſtantijs mutantibus ſpeciem; tunc etenim ipſe Confeſſarius poſſet efformare prudens, & diſtinctum iudicium de ſtatu eiuſdem pænitentis.

11 Pænitens doctus ſupplere poteſt imperitiã Confeſſarij.

Secundus eſt, quando ipſe Confeſſarius certò moralitèr nouit ex morum integritate, ex regulato viuendi tenore pænitentem non eſſe noxis læthalibus infectum; quando etenim non omnia peccata venialia quoad ſuas ſpecies cognoſceret, adhuc validum conſtitueretur Sacramentum; ſicuti etenim non eſt neceſſe, quod omnia venialia clauibus ſubijciantur, ità non eſt neceſſe, quod omnia diſtinctè percipiantur ſecundum ſuas ſpecies. *Nauarrus loco quo ſupra*, *Reginald. lib. 1. n.* 147. *verſ. ſecundus caſus eſt*.

12 Etiam integritas morũ pænitentis euidẽtèr cognita.

Tertius eſt, quando confeſſionem recipit alicuius in articulo mortis conſtitutus, nec alius eſt idoneus, qui poſſit talem confeſſionem recipere *Suarez d. tom. 4. diſp. 28. ſect. 2. num. 13.*, qui etiam teſtatur de communi. Ratio eſt, quia in hac hypotheſi exiſtente diſpoſitione in pænitente, & iuriſdictione in Confeſſario non eſt præſumendum, quod Chriſtus Dominus ex defectu ſcientiæ in Confeſſario velit pænitentem relinquere in illo diſcrimine ſalutis æternæ, & ſicut in illo caſu indulget, vt, ſi pænitens non poſſit exprimere ſingillatim peccata, ex ſolis pænitentiæ ſignis poſſit validè, & licitè abſolui, quamuis Confeſſarius non poſſit de illius ſtatu prudens iudicium efformare, ita non eſt hæſitandum, indulgere, ſi exponat ſua peccata, licet Confeſſarius non percipiat perfectè ſtatum eiuſdem pænitentis.

13 In articulo mortis abſoluens etiam excuſatur.

Concluſio III. Pænitens, qui bona fide confitetur peccata ſua Confeſſario ignaro neſcienti diſcernere inter peccatum mortale, & veniale, inter reſeruatum, & non reſeruatum, validè confitetur, & recipit beneficium abſolutionis *Vaſquez quæſt. 93. art. 3. dub. 2.*, *Petrus Soto lect. 9. de confeſſ.*, *Medina C. de confeſsione iteranda ob defectum Confeſſarij*, *Suarez diſp. 23. ſect. 6. num. 4.*, *& diſp. 28. ſect. 2.*, *Reginald. lib. 1. n.* 148.

14 Cõfitens bona fide Confeſſario ignaro validè confitetur.

Ratio ex eo deducitur, quod in hac hypotheſi interueniunt omnia requiſita ad validitatem Sacramenti, ſcilicet in Confeſſario poteſtas ordinis, & iuriſdictionis, cum debita intentione abſoluendi; & in pænitente confeſſio integra, debitus dolor, & voluntas ſatisfaciendi, & ſi quæ culpa poteſt in hoc conſiderari, ſe tenet ex parte Confeſſarij, quæ non poteſt officere validitati eiuſdem Sacramenti, nec obeſſe pænitenti, vt videre eſt in alijs, in quibus eius improbitas non inficit, nec irritat ipſum Sacramentum, ſed dumtaxat reddit peccantem eundem Confeſſarium. Neque dicas, improbitatem præcisè Confeſſarij in alijs non officere Sacramento, nec pænitenti; improbitatem autem circa ea, quæ ſpectant ad naturam Sacramenti, ipſum irritare; improbitas autem, quæ oritur ex defectu debitæ ſcientiæ tangit ipſam naturam Sacramenti, cum impediat rectum iudicium de ſtatu pænitentis, in quo iudicio ipſum Sacramentum conſtituitur; Contrà enim impugnaberis, quia eſſentialia Sacramenti conſiſtunt in præcitatis actibus Confeſſarij, & pænitentis, & licet etiam requiratur iudicium Confeſsarij, hoc tamen non eſt neceſse, vt ſit omnino, quantum ad validum eſse, diſtinctum quoad omnes ſpecies, & circunſtantias peccatorum, vt videre eſt in eo, qui aliquibus tantum peccatis expoſitis non poteſt alia ſubijcere ob accidens ſuperueniens ipſi pænitenti, cuius confeſſio nemine diſceptante eſt valida, quamuis Confeſsarius nequeat perfectè diſcernere, & iudicare de ſtatu pænitentis; Sufficit ergo, quod in hac hypotheſi habeat materiam, quam iudicet neceſsariam, vel ſufficientem, ſupra quam cadere poſſit abſolutio; nec ad aliquid aliud pænitens tenetur, cum omnia ſua peccata integrè expoſuerit cum debito dolore.

Rationes pro aſſerto.

Hic duo potiſſimum dubia inſurgunt. Primum eſt, an, ſi pænitens poſtea cognouerit Confeſsarium ex imperitia, ſeu ignorantia non rectè iudicaſse diſtinguendo inter peccata venialia, & mortalia, teneatur iterare eandem confeſſionem. Secundò, an, ſi in prima confeſſione ſubiecerit ſimul cum non reſeruatis peccata reſeruata, quæ Confeſsarius non diſtinxerit, teneatur cognita imperitia eiuſdem Confeſſarij apud Superiorem, qui eadem ſibi reſeruauit, ſaltem illa reſeruata iterum exponere, vt ab illis abſoluatur.

Nonnulla dubia corrolaria ad prædicta.

In ordine ad primum aſſerendum eſt, ſi ea cum ſuis qualitatibus in prima confeſſione expoſuerit, non teneri amplius exponere. Conſentiunt omnes allegati pro con-

15 Cognita ignorãtia nõ tenetur confeſſiones repetere.

Digitized by Google

concluſione, & vlterius *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 4. §. 2. n. 14.* Ratio ex dictis colligitur, quia hoc Sacramentum validum fuit, nec contigit aliquis ſubſtantialis defectus ex parte pænitentis, ratione cuius teneatur eandem confeſſionem iterare, ergo non eſt, cur teneatur eandem repetere. Dixi, *cum ſuis qualitatibus*, nam, ſi non expreſſiſset aliquam ſpeciem, vel circunſtantiam mutantem ſpeciem, vel expoſuiſset peccatum aliquod ſub qualitate dubij, cum tunc fortè tale crederet, & poſtea cognouerit illam ſpeciem, ſeu circunſtantiam mutantem ſpeciem, & quod peccatum illud, quod confeſſus eſt, vt dubium, ſit certum, tunc certè teneretur illam ſpeciem, vel circunſtantiam mutantem ſpeciem, & peccatum ſub qualitate certi iterum exponere. Ratio eſt, quia hoc exigit integritas confeſſionis, & ſicuti, ſi quis in præcedenti confeſſione oblitus fuerit alicuius peccati læthalis, ſi poſtea illius recordatus fuerit, tenetur illud exponere non obſtante, quod illius conſecutus fuerit remiſſionem, itá, ſi ex errore, vel inaduertentia in præcedenti confeſſione non expreſſerit aliquam ſpeciem, vel circunſtantiam mutantem ſpeciem, & peccatum ſub qualitate certi, & poſtea ea cognouerit, tenebitur illa exponere iterum clauibus *Sanchez in ſumma lib. 1. c. 10.*, *Bonacina loc. cit. num. 15. in fine*. Dixi, *ſi ex errore, vel inaduertentia in præcedenti confeſſione non expreſſerit*, nam, ſi non expreſſiſſet ex malitia, teneretur non ſolum illam ſpeciem, vel circunſtantiam mutantem ſpeciem exponere, ſed iterare totam confeſſionem, cum præcedens fuiſſet omnino irrita.

16 Intellige, ſi expoſuit integrè ſua peccata.

17 Si ex obliuione aliquod omiſerit tenetur illud exponere.

In ordine ad ſecundum videtur dicendum, quod ſaltem peccata illa reſeruata teneatur repetere in alia confeſſione, cum non fuerit poteſtas in illo Sacerdote ab illis abſoluendi, nam ſicuti, ſi quis, quantumuis bona fide confeſſus fuerit ſua peccata alicui non habenti facultatem abſoluendi, non remanet abſolutus, itá, ſi confeſſus fuerit peccata reſeruata non habenti facultatem abſoluendi, quantumuis bona fide apud illum confeſſus fuerit, non remanebit ab illis abſolutus, cum in ordine ad iſta non habuerit facultatem abſoluendi, nec ignorantia Confeſſarij poteſt illi prodeſſe ad eximendum ipſum ab onere exigendi abſolutionem ab habente facultatem abſoluendi ab eiſdem; nam licet dici poteſt indirectè abſolutus, cum vnum peccatum læthale ſine alio non remittatur, adhuc tamen remanet obligatio ſe præſentandi Superiori, vel habenti auctoritatem, vt ab illis abſoluatur. Nihilominus in hoc procederem cum diſtinctione; vel etenim pænitens cognouit apud illum Confeſſarium non eſſe poteſtatem abſoluendi à reſeruatis, vel ignorauit eadem eſſe reſeruata, vel non eſſe in ipſo facultatem abſoluendi ab illis. Iuxta primum ſenſum ſentio teneri, nedum illa peccata reſeruata iterum exponere habenti facultatem ab illis abſoluendi, ſed omnia alia peccata expoſita primo Confeſſario. Ratio eſt, quia in hac hypotheſi non poteſt dici bona fide acceſſiſſe, vnde in eadem confeſſione grauitèr deliquit, & ſic non potuit conſequi remiſſionem peccatorum, & ſicuti iuxta dicenda in ſequenti concluſione, ſi accederet ſcientèr, ſeù mala fide ad Confeſſarium ignarum neſcientem diſtinguere inter læthalia, & venialia non conſequeretur gratiam remiſſiuam, quia in eadem confeſſione grauitèr delinqueret, ita &c. Iuxta ſecundum ſenſum magna difficultas in eo verſari videtur, quia ex vna parte ille pænitens eſt etiam à peccatis reſeruatis abſolutus, & ex regula communitèr pręcepta apud *Nauarrum in c. placuit num. 112. diſt. 6. de pænit.* nemo per ſe loquendo obligari poteſt, vt idem peccatum bis confiteatur; ad hoc autem obligaretur pęnitens, ſi, poſtquam illud bona fide expoſuit cum omnibus ſuis qualitatibus, teneretur iterum illud Superiori exponere; ex alia parte magis communitèr ſtatuunt DD., & ſignantèr *Coninchus de Sacram. diſp. 8. dub. 17. num. 141.*, *Nugnus tom. 2. in addit. ad tertiam part. q. 8. art. 3.*, *Floronus de caſib. reſeru. part. 1. c. 5. §. 1.*, *Poſſeuinus de Offic. Curati c. 7. num. 64.*, *Homobonus tract. de caſib. reſeru. c. 6. num. 5.*, *Conradus in reſp. caſ. conſc. part. 1. q. 18.*, *Nauarrus in man. c. 26. num. 14.*, *Siluius in addit. ad tertiam part. q. 8. art. 4. quæritur 8. concl. 1., & 2.*, quod Confeſſarius, qui abſoluit à reſeruatis non habens quoad illa iuriſdictionem teneatur illam à Superiore petere, & monere pęnitentem, vt iterum illa confiteatur; ex quo videtur directè ſequi, quod, ſi ipſe pænitens facta confeſſione reſeruatorum bona fide, & recepta abſolutione, ſi poſtea cognouerit illa eſſe reſeruata, vel non fuiſſe iuriſdictionem in Sacerdote, qui abſoluit, teneatur illa iterum habenti iuriſdictionem confiteri. Quid iam in hoc concludendum? Vtraque opinio probabilis, ſed ſecunda aſſerens teneri illud iterum ſubijcere tenenda eſt propter communem auctoritatem, & quia in praxi tutior eſt.

18 Quoad reſeruata expoſita Confeſſario ignaro quid ſentiendum.

Sentẽtia auctoris exponitur.

Concluſio IV. Si pęnitens mala fide confiteatur Confeſſario, quem certò nouerit eſſe ignarum, nec ſcire diſtinguere inter lęthalia, & venialia, grauitèr peccat, nec conſequitur effectum abſolutionis, vnde tenetur eandem confeſſionem iterare. 19

19 Confitens mala fide Confeſſario ignaro neſciẽti diſtin-

Digitized by Google

guere venialia à læthalibus tenetur confeſſionem repetere.

re *Suarez tom. 4. diſp. 28. ſect. 2 num. 9.*, *Reginaldus lib. 1. num.* 151., & in hoc arbitror alios communitèr conſentire.

Ratio ex eo deducitur, quia Confeſſarius iſte tali ignorantia affectus ſe exponens confeſſionibus audiendis grauitèr peccat, ergo etiam ipſe pęnitens, qui cum ſcientia talis ignorantię eidem ſe ſubijcit. Conſequentia probatur, quia ipſe ſcientèr cooperatur actioni per ſe malę. Accedit, quod in hoc verificatur id, quod dicitur *in c. 1. de pænit. diſt. 6. in princip.* prout ſupra retulimus, quod indignum eligat in prȩiudicium animę ſuę, & quod, cum circa ſe ſit negligens, negligatur à Deo.

ARTICVLVS XIV.

De requiſitis poſitiuis in Confeſsario ad validè, vel licitè adminiſtrandum Sacramentum pænitentiæ.

SVMMARIVM.

Requiſita in Confeſſario in ordine ad pænitentes. 1.
Requiritur prudentia. 2.
Circa quæ verſari debeat huiuſmodi prudentia. 3.
Quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius circa reſtituenda. 4.
Si pænitens promiſerit, quam primum reſtituere, poteſt ſtatim ipſum abſoluere. 5.
Si Confeſſarius cognouerit pænitentem non obſtante promiſſione non reſtituturum, tenetur ſuſpendere abſolutionem, donec ſatisfecerit. 6.
Confeſſarius tenetur monere pænitentem de onere reſtitutionis, vbi illud nouerit, ſi pænitens de illo non cogitet. 7.
Non tamen tenetur de ſuo reſarcire læſum, ſi non monuerit. 8.
Requiritur etiam in eodem conſilium. 9.
Circa quæ verſari debeat huiuſmodi conſilium. 10.
Requiritur etiam ſollicitudo. 11.
Parochi, & curam animarum habentes per ſe loquendo tenentur toties in confeſſione ſubditos audire, quoties opportunè exigunt. 12.
Nonnullæ exceptiones ad hanc regulam. 13.
Excluditur ſententia Medinæ, & Reginaldi volentium teneri ſolum, quando vrget præceptum, vel neceſſitas. 14.
Requiritur etiam miſericordia. 15.
Etiam iuſtitia requiritur, & in quo hæc verſari debeat. 16.
Etiam patientia neceſſaria eſt. 17.
Quomodo hæc exhibenda. 18.

Requiſita poſitiua alia ſunt in ordine ad ipſum Confeſſarium, alia in ordine ad pænitentes. Ad prima pertinet eius bonitas, charitas, aliæque virtutes tam interiores, quam exteriores, quę ipſum reddant dignum Dei Miniſtrum, & exemplar bonorum operum, quibus excitentur pænitentes ad deteſtanda peccata, & ſe conuertendos pura mente, & mundo corde ad Deum; æquum quippè eſt, vt in ijs, in quibus alios iudicare debet, ipſe ſit non iudicandus, & quæ in alijs condemnat, in ſe ipſo approbet; vnde *Eccleſiaſtici* 14. habetur. *Qui ſibi nequam eſt, cui alij bonus erit?* Ad ſecunda pertinent prudentia, conſilium, ſollicitudo, miſericordia, iuſtitia, & patientia. Prima magis eluceſcent per oppoſitionem ad contraria, de quibus latè agemus in ſequenti articulo. Secunda erunt meta præſentis.

1 Requiſita in Confeſſario in ordine ad pænitentes.

Prudentia igitur Confeſſarij primo reſpicit pænitentis vtilitatem, quatenus verſari debet in eo prudentèr admonendo, ſollicitè inſtruendo in ijs, quæ ad proprium officium pertinent, lenitèr obiurgando, vbi humilem, & contritum inuenerit, acritèr arguendo, vbi contumacem, & crebro delinquentem agnouerit, increpando in omni patientia, & doctrina, occaſiones peccatorum dexterè remouendo, congruas, & ſalutares pænas imponendo, non atrociores, & arduas, ne dum illis compeſcere ſtudet delinquentes, ipſos in deſperationem conijciat, ità vt mole perteriti onus vniuerſum deijciant.

2 Requiritur prudentia.

In ordine ad diuerſos debet eſſe diuerſa.

Ad eandem prudentiam pertinet diſcernere conditiones, & qualitates perſonarum; non enim omnes eodem modo, & tenore excipiendæ ſunt, ſed aliæ maxima cum comitate, & humanitate monendæ, aliæ acritèr compeſcendæ; alijs ſuauiores etiam ob eadem, & ſimilia delicta pænæ imponendæ, alijs grauiores; alijs beneficium abſolutionis differendum, alijs immediatè impendendum; alijs opportunè ſuadendum, alijs importunè inſiſtendum; hęc etenim omnia, & ſimilia exigunt diuerſæ perſonarum conditiones, nam quæ vni inſeruiunt ad medelam, alij conferunt ad ruinam.

3 Circa quę verſari debeat huiuſmodi prudētia.

Ad eandem pertinet circa peccata iniuſtitiæ decernere, quando reſtitutio facienda eſt, quomodo facienda, vt ex vna parte integretur læſus, ex alia in fama, & honore non lædatur lædens, an differenda ſit abſolutio, donec in effectu ponatur reſtitutio, an ſtante præciſa promiſſione poſſit immediatè illam impendere. Circa hæc duo potiſſimum inſurgunt dubia. Primum eſt, an quandocunque poſita fuerit per pænitentem promiſſio de reſtitutione facienda, poſſit Confeſſarius immedia-

4 Quomodo ſe gerere debeat circa reſtituenda.

Digitized by Google

tè ipſum abſoluere. Secundum, an teneatur ipſum admonere de onere talis reſtitutionis, &,ſi non admoneat, teneatur ipſe de ſuo reſarcire damnum, quod læſus paſſus eſt.

5 Si pænitens promiſerit, quam primum reſtituere, poteſt ſtatim abſoluere

Ad primum aſſerendum eſt, quod, vbi ſtante promiſſione non habet rationem dubitandi, quod non ſit, quam primum reſtituturus, poſſit immediatè impoſito onere reſtitutionis abſolutionem impendere; vbi verò cognouerit, quod data opportunitate reſtituendi non reſtitueret, poſſit, quinimmo teneatur non abſoluere, donec ſatisfecerit. Ità in vniuerſum *Suarez de pænit. diſp. 3. ſect. 2. num. 3., Nauarrus in man. c. 26. num. 5., Reginaldus lib. 8. num. 16., Caietanus verb. Reſtitutio c. 6., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 7. punct. 4.* §. 2. *num.* 19. Ratio primæ partis eſt, quia hoc Sacramentum exercetur per modum iudicij voluntarij, in quo ſine alia inquiſitione ſtatur dictis, & accuſationi Rei, cui, ſicut ſtandum eſt circa propoſitum non peccandi de cætero, ità ſtandum eſt circa propoſitum exhibitum de reſtitutione quam primum facienda, & ſicuti ſtatur eiuſdem promiſſioni de adimplenda ſatisfactione impoſita à Confeſſario, ità non eſt, cur ſtari non debeat promiſſioni de ſatisfaciendo proximo; ex alio capite præceptum ſatisfactionis non obligat ſtatim metaphyſicè, ſed moralitèr data opportunitate. Ratio ſecundæ partis eſt, quia, cum conſtet habito aliàs præcepto ſatisfaciendi data opportunitate non ſatisfeciſſe, habet iuſtam rationem dubitandi non obſtante repetitione præcepti non ſatisfacturum, ſeu non habere firmum, & efficax propoſitum ſatisfaciendi, ergo ad ipſum obligandum ad ſatisfactionem poterit, quinimmo debebit beneficium abſolutionis ſuſpendere.

6 Si Confeſſarius cognouerit non obſtante promiſſione non reſtituturum tenetur ſuſpendere abſolutionem.

Ad ſecundum dico, quod, vbi Confeſſarius nouerit in pænitente onus reſtitutionis, de quo non cogitat pænitens, teneatur ipſum monere, quinimmo præceptum imponere de reſtitutione facienda, quod, ſi hoc non præſtiterit, probabilius non tenetur de ſuo reſarcire damnum, quod læſus paſſus eſt ex negatione illius admonitionis. Prima pars eſt communitèr accepta. Secunda eſt *Leſſij lib. 2. de iuſt. c. 13. num. 78., Valentiæ tom. 3. diſp. 5. q. 6. punct. 3., Sanchez in ſumma lib. 1. c. 6. num. 5., & lib. 2. c. 12. nu. 23., Azorij tertia part. lib. 4. c. 16. q. 3., Suarez de pænit. diſp. 32. ſect. 6. n. 9. verſ. ego verò,* quidquid ex aduerſo dixerint *Petrus à Nauarra de reſtit. lib. 3. c. 4. n. 125., Clauis Regia c. 14. num. 16., Filliutius tract. 32. c. 3. q. 12. num. 79.,* & alij. Ratio primæ partis ex eo deducitur, quod ad officium proprium Confeſſarij ſpectat monere pænitentes de oneribus, quæ ad ipſos ſpectant, vbi potiſſimum nouerit, ea non cognoſcere; vbi autem pænitentes læſerunt alterum, vel in bonis famæ, & honoris, vel in bonis fortunæ eſt onus in eiſdem compenſandi, ergo ex officio Confeſſarius tenetur de illo onere pænitentes monere, cæteroque grauitèr delinqueret in proprio officio. Ratio ſecundæ partis eſt, quia Confeſſarius tenetur quidem ex proprio munere conſulere bonis ſpiritualibus pænitentis, non bonis temporalibus aliorum, vnde in primo deficientes peccant, deficientes in ſecundo non contrahunt obligationem reſarciendi, cum ad hoc non teneantur. Limitant aliqui, inter quos *Leſſius lib. 2. de iuſt. c. 13. num.* 77. quoad eos, qui curam habent animarum, cuiuſmodi ſunt Epiſcopi, & Parochi, eo quia decimas, & ſtipendia accipiunt à populo, vt pro modo ſuæ gubernationis impediant, ne alijs damnum inferatur, ſicut ex hoc fine Principes, & Magiſtratus ſæculares tributa, & vectigalia recipiunt. Sed non libentèr annuerem huic limitationi attentis diſcretis iuribus, & muneribus Epiſcoporum, & Parochorum ab illis Magiſtratuum ſæcularium, nam illa reſpiciunt ſpiritualia, iſta temporalia, quod etiam videtur agnouiſſe idem *Leſſius* non ſolum *loc. cit. verſ. His addo*, ſed etiam *c. 9. dub. 13.*

7 Confeſſarius tenetur monere pænitentem de onere reſtitutionis.

8 Non tamen tenetur de ſuo reſarcire, ſi nõ monuerit

Conſilium Confeſſarij ſecundò reſpicit vtilitatem pænitenti, cum ad eum ſpectet dirigere in viam ſalutis æternæ per congruas ſuaſiones; à vijs prauis retrahere, oſtendendo baratrum miſeriarum, in quod poſſunt offendere, docere, quæ occaſiones ſint euitandæ, quæ ſocietates fugiendæ, quæ commercia non ineunda. Item inſtruere, & animare ad obſeruantiam Diuinorum mandatorum, media opportuna exhibere, quibus poſſint à malo auerti, diſpoſitiones proponere, quibus ad ſalutem valeant promoueri &c.

9 Requiritur etiam conſiliũ.

10 Circa quę verſari debeat huiuſmodi cõſilium.

Sollicitudo tertiò Confeſſarij reſpicit vtilitatem pænitentis; hæc etenim eidem aditum aperit, vt facilius, & crebrius ipſum conueniat, vt peccata ſua confiteatur, & ſalutaria conſilia recipiat. Hic oritur difficultas, an Parochus, & quicunque curam animarum habet, teneatur pænitentium confeſſiones audire, quoties pęnitens vult confiteri. Dixi, *Parochus, & quicunque curam habet animarum*, cum quoad alios, puta Regulares, qui non ex officio, ſed ex charitate recipiunt Confeſſiones ſęcularium indubitati iuris ſit, quod non teneantur toties audire, quoties pænitentes ſe exhibent; magnum tamen opus eſſet pietatis, ſi ipſos non eijcerent, niſi iuſta cauſa in alijs detinerentur, vel

11 Requiritur etiam ſollicitudo.

expe-

Digitized by Google

expediret bono pænitentis, vt non ità frequentèr audiretur. Difficultati propoſitæ reſpondeo per ſe loquendo Parochos, & curam animarum habentes teneri toties in confeſſione ſubditos audire, quoties eandem exigunt. Dixi, *per ſe loquendo*, nam non negauerim, quandoque per accidens Parochos excuſari à tali auditione, & primò, ſi alijs officijs ad curam pertinentibus detineantur; ſecundò, ſi ità expediat vtilitati pænitentis, quatenus ex crebrioribus confeſſionibus eidem ſcrupuli augeantur; tertiò, ſi nimis importunè, & frequentèr velit confiteri, & tempore non congruo; non enim tenetur Parochus maximum laborem, & ſummam diligentiam adhibere, ſed moderatam iuxta prudentis iudicium, vt tradit *Suarez diſp. 32. ſect. 1. num. 5., Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 4. §. 2. num. 23. verſ. non exiſtimo tamen in fin.* Reſponſionem in his terminis ſuſtinent *Nauarrus in c. placuit diſt. 6. num. 151., Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 2., Henriquez lib. 6. c. 27., Vaſquez q. 93. art. 3. dub. 6.* contrà *Fumum verb. Abſolutio num. 28., Medinam C. de confeſſione q. 38., Reginaldum lib. 1. num. 81.* volentes non teneri, niſi quando vrget neceſsitas præcepti, vel periculum mortis, vel alia grauis. Ratio eſt, quia Parochus ex vi ſui muneris tenetur conſulere vtilitati ſpirituali ſuorum Parochianorum, ad hoc etenim datus eſt, & ad hoc recipit decimas, & ſtipendia à populo, & ſicuti, quia Iudices, & Magiſtratus recipiunt à ſubditis ſtipendia, tenentur eiſdem iuſtitiam miniſtrare, quoties ipſam petunt, ità Parochi, & alij curam animarum habentes &c.

12 Parochi, & curam animarũ habentes per ſe tenẽtur toties audire ſubditos, quoties moderate exigunt.

13 Nõnullæ exceptiones ad hanc regulam.

Neque hic audiendi ſunt Medina, & Reginaldus loc. cit., dum dicunt, non teneri Parochos, niſi pro tempore præfinito, vel à iure Eccleſiaſtico, vel Diuino, vel alia vrgente neceſsitate, nec ratione fraternæ charitatis, nec ex vi paſtoralis officij; non ratione primi, quia fraterna charitas obligat omnes æqualitèr; alij autem à Parocho non tenentur miniſtrare hoc Sacramentum, niſi vrgente graui neceſsitate, ergo, nec Parochus; non ratione ſecundi; quia officium Parochi imitatur officium paternum; ſicuti autem Pater ſatisfacit proprio muneri tribuendo filijs neceſſaria, negando abundantiora, ità Parochus ſuo officio ſatisfacere cenſendus eſt, ſi conferat Sacramenta ſubditis, cum eorum ſuſcipiendorum neceſsitas vrget. Non, inquam, audiendi ſunt, quia, quidquid ſit de onere fraternæ charitatis, quę tamen magis in vno vrget, quàm in altero ratione maioris, vel minoris coniunctionis, vel alia ratione, dico ex vi paſtoralis officij teneri ſubuenire ſubditis, quoties iſti arbitrantur, ſibi expedire; nec valet paritas de patre in ordine ad filios, quia iſte tenetur dumtaxat ex vi naturalis pietatis, quæ obligat ſolum ad neceſſaria perſonæ, & ſtatui, & vt plurimum expedit non conferre abundantiora ad rectum regimen familiæ, & eorundem filiorum; Parochus autem tenetur ex lege iuſtitiæ, cum ad hoc intelligatur conductus per decimas, & ſtipendia, quæ ipſi conferuntur ad finem, & effectum conferendi, quæ conferunt ad ſalutem ſpiritualem ſubditorum, nec abundantia in hoc poteſt obeſſe ſuæ Eccleſiæ, & ſubditis, quin potius prodeſſe, vnde non eſt, cur non teneatur. Adde, quod Eccleſia aſsiduis concionatorum exhortationibus, indulgentiarum conceſsionibus præmouet fideles ad Sacramentorum frequentiam, quod inutilitèr præſtaret, ſi ſubditi non haberent, qui ex onere ſibi iniuncto tenerentur eorum confeſsiones recipere.

14 Reprobantur Medina, & Reginaldus volentiũ teneri ſolum quãdo vrget preceptũ, vel grauis cauſa.

Miſericordia Confeſſarij quartò multum confert ad vtilitatem pænitentium; vnde hac die, qua hæc ſcribo, legimus in Euangelio Hebdomadæ præceptum Domini ad Diſcipulos ſuos ordinatum, *Eſtote Miſericordes, ſicut, & Pater veſter Miſericors eſt.* Ad hanc pertinet humanitèr excipere pænitentes, ipſos paternè præmouere, vt vulnera conſcientiæ ſuæ fidenter aperiant, exhibere ſe benignum curatorem, & medicum, compati eorum miſerijs, ſpem ingerere remiſsionis à Deo concedendæ, excitare ad actus doloris, & pænitentiæ, paratum exhibere Deum ad veniam, ſi toto cordis affectu, & compuncto corde ad ipſum confugiant.

15 Requiritur etiam Miſericordia, & qualis.

Iuſtitia quintò Confeſſarij poteſt in bonum pænitentis redundare, quatenus grauiores grauioribus delictis, mitiores minoribus debet pænas iniungere, non quatenus debeat æquales delictis pænitentias imponere, quia hoc eſſe non poteſt, cum peccata læthalia ſint in ſupremo genere malitiæ, cui nulla pæna temporalis ęquiparari poteſt. Ad hanc etiam ſpectat decernere reſtitutiones, & compenſationes faciendas, vbi opus fuerit, cohibere delinquentes, ne amplius in fratres ſuos peccent ipſos lædendo, vel in bonis famæ, & honoris, vel in bonis fortunæ.

16 Etiam iuſtitia requiritur.

Patientia tandem neceſſaria eſt Confeſſario, vt congruentius conſulat ſaluti pænitentium. Hæc præcipuè exhibenda eſt in ipſo miniſterio Sacramenti, vt non ex triſtitia, ſed ex hilaritate recipiat pænitentem, non iraſcatur audiendo enormia, ſed compatiatur, & condoleat ijs, qui errant, non ægrè ferat, ſi pænitens ex ignorantia diſtinctè, & dilucidè peccata non proferat, ſed ſtudeat congruis interroga-

17 Etiam patientia neceſſaria eſt.

Digitized by Google

tionibus, & non acribus verbis eorundem qualitates dignoſcere, non ſigna triſtitiæ edat, ſi diutius, quam par ſit, detineatur.

18 Quomodo hæc exhibenda. Conſideret vlterius, quod difficilius animi vulnera curentur, quam corporis, vnde debet cum omni manſuetudine attentus inſiſtere, nec deſperare ſalutem, non deſiſtere à cura ex difficultate curationis, oleũ cum vino commiſcere, ideſt manſuetudinem adhibere cum congrua acrimonia, memor, quod nihil eſt in rerum natura, quod patientia, & diligentia non corrigatur, neque vitium adeo graue, quod Dei timore non ſuperetur.

ARTICVLVS XV.

De requiſitis negatiuis in Confeſſario ad excipiendas confeſsiones.

SVMMARIVM.

Qualis eſſe non debeat Confeſſarius. 1.
Articuli circa ipſum examinandi. 2.
Confeſſarius improbus improbitate poſitiua, læthali, & actuali illicitè miniſtrat, & contrahit grauem noxam. 3.
Intellige, ſi verè ſibi ſit conſcius improbitatis poſitiuæ. 4.
An pænitens ſciens improbitatem Confeſſarij, & eidem ſe ſubijciens peccet grauitèr ſecundum varias conſiderationes dubium reſoluitur. 5.
Confeſſarius improbus audiens confeſſiones non inualidè audit. 6.
Confeſſarius exiſtens in læthali, & plures ſucceſſiuè abſoluens, tot peccata committit, quot abſoluit. 7.
Non poſſunt illæ confeſſiones ſumi per modum vnius. 8.
Excommunicatus toleratus validè recipit confeſſiones, non tamen licitè. 9.
Euincitur ex Concil. Conſtantienſi. 10.
Nec obſtat Concilium Baſilienſe, & quarè. 11.
Euincitur, quod licitè non recipiat. 12.
Eximitur à culpa, ſi conteratur. 13.
Petens Sacramentum ab excommunicato tolerato non contrahit aliquam culpam. 14.
Excommunicatus vitandus nec licitè, nec validè poteſt miniſtrare. 15.
Euincitur ex Concilio Conſtantienſi. 16.
Duplex quoad hoc exceptio. 17.
Recipiens ſcientèr Sacramentum ab excommunicato vitando ne dum illicitè, ſed etiam inualidè recipit. 18.
Confitens ignorantèr penes Confeſſarium vitandum inualidè confitetur, non tamen noxiè. 19.
Si extra locum, in quo eſt nominatim denuntiatus, cæteris omnibus ignorantibus aliquis nouerit eſſe talem, an validè apud ipſum confiteatur, duplex ſententia exponitur. 20.
Quandonam Confeſſarius dicendus ſit excommunicatus vitandus. 21.
Quid requiratur, vt quis dicatur notorius Clerici percuſſor. 22.
Dicta de excommunicatione intelligenda ſunt de alijs cenſuris. 23.

HActenus qualis debeat eſſe Confeſſarius; nunc qualis eſſe non debeat. Hæ qualitates negatiuæ per oppoſitionem ad poſitiuas dignoſcentur. Cum igitur Confeſſarius debeat eſſe probus Miniſter, debet à ſe excludere quamcunque improbitatem, &, cum debeat habere iuriſdictionem, debet à ſe abdicare quodcunque poteſt obeſſe eidem iuriſdictioni. Debet ergo Miniſter eſſe non improbus, nec habere aliquam cenſuram, ratione cuius priuetur iuriſdictione. Hic iam quærimus primò, an, ſi Confeſſarius fuerit aliqua improbitate infectus, & in eadem miniſtret hoc Sacramentum, validè, & licitè miniſtret; Secundò, an, ſi in eadem continuatè pluribus hoc miniſtret, tot peccata committat, quot Sacramenta miniſtrat; Tertiò, an, ſi fuerit excommunicatus ſiue toleratus, ſiue non toleratus, validè recipiat Sacramentales confeſſiones. 1 Confeſſarius qualis eſſe nõ debeat. 2 Articuli circa ipſũ examinãdi.

Concluſio I. Si Confeſſarius fuerit improbus improbitate poſitiua, actuali, & læthali illicitè quidem miniſtrat Sacramentum, & contrahit grauem noxam ſacrilegij, non tamen inualidè. Dixi, *improbitate poſitiua, actuali, & læthali*; nam, ſi primò fuerit ſolum habitualis, quatenus fuerit aſſuetus vitijs, tunc tamen, quando Sacramentum miniſtrat, illis ſit liberatus per præcedentem confeſſionem, non eſt dubium, quin licitè etiam miniſtret; ſecundò, ſi fuerit ſolummodo improbitas negatiua, quatenus ſolummodo careat virtutibus, quibus conſtitueretur probus, non tamen haberet vitium, per quod conſtitueretur poſitiuè improbus, etiam licitè miniſtraret; tertiò, ſi fuerit ſolummodo venialis, non redderet illicitam confectionem Sacramenti. Prima pars communitèr recipitur ab omnibus de qua nos etiam latè egimus in quæſtionibus de Sacramentis in genere. Secunda etiam eſt communis, & à nobis ibidem approbata, eamque ſignantèr ſuſtinent *Medina C. de confeſsione q.* 25., *Sotus in* 4. *diſt.* 1. *q.* 5. *art.* 5., *Suarez diſp.* 24. *ſect.* 1., *Fillintius tract.* 7. *c.* 7. *q.* 4. *num.* 181., *Reginaldus lib.* 1. *num.* 162., *Bonacina de pænit. Sacram. diſp.* 5. *q.* 7. *punct.* 4. *num.* 2. 3 Improbus improbitate actuali, & poſitiua illicitè miniſtrat nõtamen inualidè.

Ratio primæ partis eſt, quia denegari non poteſt, quin magnam irroget irreuerentiam Sacramento, qui illud pertractat mini- Irrogat magnam Sacramẽto iniuriam.

Digitized by Google

miniſtrando in peccato læthali, ergo non eſt, cur non debeat contrahere grauem noxam ſacrilegij. Antecedens probatur, quia excogitari non poteſt maior immunditia, & fæditas, quam ſit illa, quam ſecum affert peccatum læthale, & ſi in adminiſtratione Sacramentorum vti vaſe immundo inducit noxam propter irreuerentiam, quæ irrogatur eiſdem, rebuſque ſacris, quantam maiorem, & grauiorem inducet noxam miniſtratio eiuſdem Sacramenti per Miniſtrum turpiſsima labe peccati læthalis infectum?

Intellige, quæ dicta ſunt, quando Confeſſarius verè ſibi conſcius eſt improbitatis poſitiuæ, actualis, & læthalis, nam, ſi probabilitèr crederet, ſe eſſe contritum, cum eſſet tantum atritus, tunc eximerem ipſum à noxa læthali, ſi confeſsiones reciperet, nam quantumuis coram Deo eſſet tali improbitate infectus, non eſſet tamen talis in propria conſcientia, vnde ignorantia inuincibilis ipſum excuſaret.

4 Si ſibi ſit conſcius improbitatis poſitiuæ.

Hic ex occaſione oritur difficultas, an non ſolum Confeſſarius infectus illa improbitate poſitiua grauem noxam contrahat miniſtrando Sacramentum, an etiam ipſe pænitens eidem ſe ſubijciens, ſi nouerit illius improbitatem. Pro iſtius difficultatis reſolutione plura veniunt neceſſario conſideranda. Primò, an ipſe Confeſſarius ſpontè ſe offerat, & paratum ſe exponat, an verò inducatur ab ipſo pænitente. Secundò, an aliqua neceſsitas vrgeat reſpectu pænitentis, & an officium proprium obliget Confeſſarium. Tertiò, an conſtet euidentèr pænitenti Confeſſarium illum eſſe improbum improbitate poſitiua, an verò ſolum dubitet ex aliqua præcedenti actione. Hinc dico primò, ſi ſolum pænitens dubitet de improbitate Confeſſarij, & iſte ſe paratum exhibeat, non ſubijcitur pænitens alicui noxæ, ſi illi confiteatur. In hoc conſentiunt *Suarez diſp.* 18. *ſect.* 1. *paulo ante fin.*, *Reginaldus lib.* 1. *num.* 167. Ratio eſt, quia ex eo, quod Confeſſarius paratum ſe exponat, rationabilitèr præſumere poteſt pænitens, quod ſe diſpoſuerit per actus congruos ad gratiam, & illa præſumptio poteſt præponderare illi dubio. Dico ſecundò, ſi dubitet de improbitate Miniſtri, & ipſe pænitens ipſum inducat ad recipiendam ſuam confeſſionem nulla tunc vrgente neceſſitate, adhuc probabilius eximeretur à culpa; conſultius tamen foret, ſi tunc non induceret. In hoc etiam conſentiunt *Suarez*, *& Reginaldus loc. cit.*, & ex eodem principio deducitur, quia poteſt pænitens præſumere, quando etiam eſſet infectus illa labe, quod poſſet Confeſſarius breui illo tempore ſe diſponere, & ſe diſponat,

5 An pænitens ſciétèr ſe ſubijciens Confeſſario improbo peccet ſecundũ varias conſiderationes reſoluitur.

nec ratione dubij tenetur pænitens ſe priuare illo bono ſpirituali, quod conſequetur ex Sacramentali confeſſione. Dico tertiò, ſi euidentèr ei conſtet, eſſe malè diſpoſitum, non poteſt licitè nulla pro tunc vrgente neceſsitate ipſum inducere ad ſibi miniſtrandum Sacramentum, & ſi induceret, grauitèr peccaret, & inualida foret confeſſio. Ratio eſt, quia ſcientèr cooperaretur peccato Confeſſarij, & ſic inficeretur eadem labe, ratione cuius non poſſet conſequi gratiam remiſsiuam peccatorum. Dico quartò, ſi neceſsitas pænitentis vrgeret habendi tunc confeſsionem, non peccaret pænitens, ſi induceret talem Confeſsarium ad recipiendam ſuam confeſsionem *Caietanus ad tertiam part. D. Thomæ q.* 64. *art.* 6. *ad ſecundum*, *Reginaldus lib.* 1. *num.* 165., quod deducunt ex textu *in c. cum Eccleſia Vulturana de elect.*, *& l. iniuriarum, ff. de iniur.*, vbi quod nulli iniuriam faciat, qui vtitur iure ſuo, & ſi in extrema vitæ neceſsitate licitum eſt inducere etiam excommunicatum, non video, cur etiam non licitum ſit inducere peccatorem. Difficultas ſolummodo eſt, an liceat hoc ſolum præſtare vrgente mortis periculo, an verò etiam alia minori neceſsitate impellente, puta ad implendum præceptum annuę confeſsionis, vel ad ſe conſtituendum in gratia aliquo die ſolemni ad effectum lucrandi Iubilęum. Sentio, licere etiam in caſibus enumeratis illius minoris neceſsitatis inducere Parochum, vel habentem curam animarum, & in hoc etiam conſentiunt *Suarez*, *& Reginaldus* ſupra recenſiti, eo quia etiam in hac hypotheſi pænitens non eſt priuandus iure ſuo ad implendum præceptum, & conſequendum Iubilæum. Sed, an etiam liceat inducere alium Confeſsarium tali labe infectum, qui non ſit Parochus, nec aliundè obligatus, crederem poſse ab illo petere, vt audiat eius confeſsionem, quia petit, quod ſibi quoquo modo neceſsarium eſt, & ſperare poteſt, vt ſe conuenientèr Confeſsarius diſponat, quod breuiſsimo tempore facere poteſt per actum contritionis.

Ratio ſecundæ partis deduci poteſt ex *Concil. Trident. ſeſs.* 14. *c.* 6., *& can.* 10., vbi definit poteſtatem abſoluendi non impediri per peccatum mortale. Item ex ijs, quæ docuimus in quæſtionibus de Sacramentis in genere, & de Sacramento ordinis, vbi docuimus Miniſtrum, cæteroqui idoneum, quantumuis infectum labe læthali validè conficere, & miniſtrare Sacramenta. Tandem ex ijs, quæ ſubtilitèr, & doctè tradit Caietanus, qui in Sacramentorum confectione, & adminiſtratione duo conſiderat, & ea, quæ procedunt à

6 Confeſſarius improbus non inualidè miniſtrat

Digitized by Google

Miniſtro, tanquam ab inſtrumento Dei, & Chriſti ex opere operato, & ea, quæ procedunt ab eodem ex opere operantis; primo modo non requiritur probitas in Miniſtro, & effectus ſequitur, quantumuis ille ſit improbus, quod ſatis eſt ad præſens inſtitutum.

Concluſio II. Confeſſarius exiſtens in peccato læthali, & plures ſucceſſiuè audiens, & abſoluens in confeſſione tot peccata committit, quot diſtinctè abſoluit *Vaſquez in tertiam partem tom. 4. quæſt. 91. art. 10. dub. 4. num. 8., Silueſter verb. Clericus 2. num. 2. ad fin., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. diffic. 2. num. 7.*, vbi alios plures allegat. Idipſum nos tradidimus ſupra *q. 4. art. 11. verſ. quintò, quod ſi Sacerdos*.

7 Tot peccata cõmittit, quot abſoluit exiſtens in læthali.

Ratio ex eo deducitur, quia plures ſunt actus completi, & vnuſquiſque in ſuo eſſe adæquatus; actus etenim conſtituitur ex potentia in actu ſecundo; & obiecto; hic autem ſunt plura obiecta ſecundum ſe diſtincta, & potentia eſt in actu ſecundo ſingularitèr quoad vnumquodq; illorum; ergo etiam ſunt plura peccata numero diſtincta; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, ratione continuationis temporis illa omnia obiecta, quamuis ſecundum diſtincta, ſumi per modum vnius, adeoque non conſtituere, niſi vnum obiectum morale; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia, quando obiecta ſunt adæquata, & vnumquodque illorum complet per ſe ipſum actum, non poſſunt ſumi per modum vnius. Recole, quæ dicta ſunt loc. cit.; non etenim vacat hìc ea repetere.

8 Non poſſunt illæ cõfeſſiones ſumi per modũ vnius.

Concluſio III. Confeſſarius excommunicatus toleratus validè quidem recipit confeſſiones pænitentium, ſed illicitè. In hanc conſentiunt *Vaſquez tract. de excommun. dub. 3., Alterius lib. 1. diſp. 8. c. 1., & ſeqq., Reginaldus lib. 1. num. 115., Henriquez lib. 13. c. 6. num. 3., Sairus lib. 2. c. 2. num. 8., Bonacina de excommun. diſp. 2. q. 2. punct. 2. §. 3. num. 1., & ſeqq., & alij communitèr.*

9 Excõmunicatus toleratus validè recipit cõfeſsiones.

Ratio primæ partis ex eo deducitur, quod nihil ſit, quod obſtet validitati huiuſmodi Sacramentorum, cum concurrant omnia ſubſtantialitèr ad ea requiſita tam ex parte Confeſſarij, quam pænitentis; ex parte Confeſſarij poteſtas ordinis, & iuriſdictionis, cum illa per excommunicationem toleratam non priuetur, vt mox oſtendam, debita intentio abſoluendi, vt ſupponitur; ex parte pænitentis legitima confeſſio, debitus dolor, & propoſitum ſatisfaciendi, ergo non eſt, cur non debeat eſſe valida illa confeſſio.

Quod autem per illam excommunicationem non priuetur Confeſſarius iuriſdictione euincitur ex Concil. Conſtantienſi, quod referunt *Caietanus in ſumma verbo excommunicatio c. vlt. verſ. minor excommunicatio, Sotus in quarto diſt. 22. q. 1. art. 4.* in hæc verba. *Ad euitanda ſcandala, & multa pericula, ſubueniendumque timoratis conſcientijs, per illud indulgetur fidelibus, vt in adminiſtratione, vel ſuſceptione Sacramentorum, vel alia communicatione nullum vitare teneantur prætextu cuiuſcunque ſententiæ, aut cenſuræ Eccleſiaſticæ, niſi hæc aduerſus illum fuerit à Iudice publicata ſpecialitèr, & expreſsè, aut niſi eam incurrerit ob Clerici percuſſionem ità notoriam, vt nulla tergiuerſatione cælari poſſit, aut aliquo iuris ſuffragio excuſari*; Si ergo fideles permittente Concilio poſſunt cum excõmunicato tolerato communicare in adminiſtratione Sacramentorum, vtique in excommunicato non intelligitur ſublata iuriſdictio; inanis etenim foret talis permiſſio, ſi eſſet impotentia miniſtrandi Sacramenta in ipſo excommunicato.

10 Euincitur ex Concilio Conſtantienſi.

Sed hic oritur difficultas, quod *in Concilio Baſilienſi ſeſs. 20.* videatur decretum Conſtantienſe quoquo modo innouatum, & in aliqua parte correctum, prout videntur notare *Coaruuias ad c. alma mater part. 1. §. 2. num. 7., Nauarrus in Enchirid. c. 27. nu. 35., & ad c. 1., §. laboret de pænit. diſt. 6. num. 10.* nam vbi Concil. Conſtant. permittit communicationem etiam in Diuinis cum omni excommunicato generalitèr, donec ſpecialitèr expreſsè, & nominatim denuntietur, vel ſit notorius Clerici percuſſor; Concilium Baſilienſe cum nullo permittit communicationem, cuius excommunicatio ſit notoria; Sed huic difficultati poteſt facilè occurri cum *Nauarro in Enchir. c. 27. num. 35., D. Antonino part. 3. tit. 25. c. 3.* aſſerendo Concilium Baſilienſe non eſſe receptum, niſi ſecundum tenorem Conſtantienſis; vnde etiam *Sotus in quarto diſt. 22. q. 1. art. 4., & diſt. 1. q. 5. art. 6. propoſitione 4. teſtatur vſum inoleuiſſe, vt decretum Baſilienſe non retineatur ſecundum antiquum tenorem, nec ſine metu retinendum eſſe*. Deinde, ſi ſubſiſteret Concilium Baſilienſe ſecundum terminos, quibus exponitur, non ſaluaretur finis à Conſtantienſi intentus, nempè euitandi ſcandala, & multa pericula, & ſubueniendum conſcientijs timoratis, vt ex ſe patet.

11 Nec obſtat Conciliũ Baſilienſe, & quarè.

Ratio ſecundæ partis eſt, quia excommunicatio maior ex genere ſuo habet annexam culpam læthalem, propter quam ſolummodo regularitèr fertur, ſed exiſtens in peccato læthali non poteſt licitè miniſtrare Sacramenta, ergo excommunicatus excommunicatione maiori, quamuis toleratus, non poteſt licitè miniſtrare.

12 Euincitur, quod illicitè recipiet.

Quod,

Quod, ſi ſupponas, quod ſe purgauerit à labe peccati læthalis per actus contritionis, & ſolum in eodem remaneat excommunicatio, & quæras, an ex vi eiuſdem præciſè in ipſo permanentis illicitè audiat confeſſiones,& abſoluat; tunc ſentiendum eſt non illicitè audire, & abſoluere, & hoc eſt, quod ſentiunt *Reginaldus lib. 1. c. 10. num. 116., Bonacina de excomm. diſp. 2. q. 2. punct. 2. §. 3. num. 5. in reſpon. ad obiect.*

13 Eximitur tamen à culpa, ſi ſe purgauerit per contritionem.

Ratio eſt, quia eo ipſo, quod fidelibus facta eſt poteſtas recipiendi Sacramenta ab excommunicatis toleratis, intelligitur etiam relicta poteſtas excommunicatis toleratis illa miniſtrandi, cæteroqui eadem difficultas remaneret ſuſcipiendi poſt idem Concilium, quæ aderat ante ipſum, & ſic non eſſet conſultum conſcientijs timoratis, quandoquidem reſtricta poteſtate in Confeſſario, adeout licitè non poſſit abſoluere, maxima eſſet difficultas in recipiente, nec eſſet ſatis conſultum timoratis conſcientijs.

14 Petens ab eodẽ confeſſionẽ non contrahit aliquam culpam.

Ex quibus deducitur, quod petens Sacramenta ab excõmunicato tolerato non contrahat noxam læthalem non ſolum, quando ignorat ipſum eſſe excommunicatum, ſed etiam quando ſcit talem eſſe, ſed toleratum, prout etiam ſentiunt *Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 9. num. 8., Sotus in quarto diſt. 22. q. 1. art. 4., Alterius lib. 1. diſp. 7. c. 2. col. 2., Reginaldus lib. 1. n. 116.* Ratio eſt, quia ſic petendo vtitur iure ſuo, nec aliquid obſtat ſtante conceſſione Concilij; nec poteſt dici, quod petendo cooperetur peccato Confeſſarij; nam in primis ſupponimus, quod à culpa ſe liberauerit per actus contritionis, & quoad excommunicationem non impediatur ratione Conciliaris diſpoſitionis. Deinde dici non poteſt per ſe cooperari illius peccato, dum iure ſibi conceſſo vtitur.

15 Excõmunicatus vitandus, nec licitè, nec validè poteſt miniſtrare.

Concluſio IV. Excommunicatus vitandus, ſeu ſpecialitèr, & nominatim denuntiatus nec licitè, nec validè poteſt Sacramentum pænitentiæ miniſtrare *Vgolinus tab. 1. c. 13. §. 16., Sairus lib. 2. c. 2. num. 11., Henriquez lib. 13. c. 10. num. 2., Vaſquez tract. de excommun. dub. 4., Coninchus diſp. 14. dub. 5. num. 34.*

Colligitur primò ex Concil. Conſtantienſi per particulas illas exceptiuas. *Niſi hac aduerſus illum fuerit à Iudice publicata ſpecialitèr, & expreſſe, aut niſi eam incurrerit ob Clerici percuſſionem ità notoriam, vt nulla tragiuerſatione celari poſſit, aut aliquo iuris ſuffragio excuſari.*

16 Euincitur ex Concilio Conſtantienſi.

Ratione etiam euincitur, quia excommunicatio ſecundum ſe priuat excommunicatum iuriſdictione, & licet per Concilium Conſtantienſe ex priuilegio, & indulgentia eximatur ab hac regula excommunicatus toleratus, remanet tamen ſub regula vitandus, & nominatim denuntiatus, ſed ſine iuriſdictione in abſoluente non poteſt eſſe validum Sacramentum, ergo Sacramentum collatum per excommunicatum vitandum non eſt validum, adeoque erit iterandum.

Hæc tamen intelligenda ſunt cum duplici limitatione; quarum prima eſt, niſi recipiat confeſſiones extra locum, in quo eſt ſpecialitèr, & nominatim denuntiatus *Vgolinus tab. 1. c. 13. §. 16. num. 12., Suarez de cenſur. diſp. 11. ſect. 2. num. 14., Coninchus diſp. 14. dub. 10. num. 88., & alij ſatis communitèr.* Ratio eſt, quia in loco, in quo recipit confeſſiones, ſe habet, vt toleratus, & licet careat in ſe iuriſdictione, hæc ſuppletur per Eccleſiam, cum ibi adſit titulus coloratus, & error communis iuxta textum *in l. Barbatius, ff. de officio Prat., & alijs concordantibus*; ſecunda eſt, quando recipit confeſſionem in articulo mortis conſtituti per ea, quæ ſupra latè dicta ſunt ex Concil. Trident.

17 Duplex exceptio ad prædicta.

Ex quibus etiam deduci poteſt, quod petens, & recipiens Sacramentum ab excommunicato vitando non ſolum inualidè recipiat, ſed etiam contrahat grauem noxam. In hoc conſentiunt communitèr DD., vt teſtatur *Bonacina de excommun. diſp. 2. q. 2. punct. 2. §. 3. propoſ. 2. num. 4.*, & tradit *Reginaldus lib. 1. num. 163.* Ratio quoad primam partem eſt manifeſta, quia recipit abſolutionem à non habente poteſtatem abſoluendi, cum careat iuriſdictione; quoad ſecundam etiam euincitur, quia facit contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui, qualis eſt communicatio in Diuinis contrà enixam Eccleſiæ prohibitionem.

18 Recipiẽs Sacramẽtum ab excõmunicato vitando inualidè recipit.

Hic duplex oritur difficultas, quarum prima eſt, an, ſi in loco, in quo Confeſſarius eſt excommunicatus nominatim denuntiatus, aliquis particularis ignoret excommunicationem, & denuntiationem, & petat ab eodem audiri in confeſſione, & abſolui, ſi conſequatur effectum petitionis, grauitèr peccet. Secunda, an, ſi extra locum, in quo eſt ſpecialitèr denuntiatus, & nominatim alijs omnibus in tali loco ignorantibus excommunicationem aliquis in particulari eandem norit, & nihilominus ab ipſo petat abſolutionem, & obtineat, validè eandem obtineat, & eximatur à culpa.

Ad primam reſpondendum eſt inualidè quidem recipere abſolutionem, non tamen petentem contrahere aliquam noxam; inualidè quidem, quia abſolutio lata eſt ſine requiſita iuriſdictione, nec in hac hypotheſi poteſt ſuffragari diſpoſitio textus *in d. l. Barbatius, ff. de offic. Prat.*, quia

hic

Digitized by Google

19 Si quis ignorans Confeſſarium eſſe vitandũ penes eũdem confiteatur inualidè cõfitetur, non contrahit tamen aliquam noxam.

hic non adeſt error communis, nec ſufficit ad inducendum ius ignorantia priuata; Non contrahit tamen aliquam noxam, quæ non poteſt eſſe, vbi non eſt voluntarietas in operante; voluntarietas autem non eſt, vbi non eſt cognitio; Nec valet dicere, quod,quando lex eſt promulgata, obliget omnes, adeout non eximantur a pænis delinquentes aduerſus ipſam, quantumuis ignorantes; Non valet, inquam, quia in ijs, quæ concernunt forum internum, nuda veritas attenditur, non præſumptiones; vnde non currit paritas, nec argumentum ab incurſu pænarum ad incurſum culpæ; quia in ordine ad pænas externas facta promulgatione legis imponentis huiuſmodi pænas iura præſumunt pro ſcientia, adeoque non eximunt ab eiſdem, in ordine verò ad culpam, cum hæc non innitatur præſumptionibus, ſed nudæ veritati, ſecundum quam ſupponitur non adeſſe cognitionem, ſine qua non poteſt eſſe culpa, ideo &c.

Ad ſecundam videtur prima fronte aſſerendum, & validè, & licitè apud talem Confeſſarium in loco, in quo non eſt nominatim denuntiatus habere confeſſionem, quia in eodem adeſt error communis, & titulus coloratus, nec priuata ſcientia demit aliquid de tali errore, & de tali titulo; ſicuti igitur alij de tali loco poſſunt licitè ipſi confiteri, ità non eſt, cur, & ipſe non poſſit hoc præſtare. Nihilominus *Reginaldus lib. 1. num.* 117. ſentit, & inualidè, & illicitè ſcientem excommunicationem apud talem Confeſſarium confiteri, non quidem defectu iuriſdictionis, cum priuata ſcientia illam non demat, ſed propter obicem, quem ponit peccans mortalitèr communicando ſcientèr cum eodem in Diuinis, nam licet ipſe ſecreto ſciat excommunicatum,debet ipſum ſecreto euitare per textum *in c. cum non ab homine de ſent. excomm.* Sed non video, quomodo arbitrari poſſit Reginaldus, quod pænitens ponat obicem communicando in Diuinis cum tali excommunicato ſtantibus præmiſſis, in quibus ipſe conſentit; ipſe admittit, quando eſt toleratus, quod validè recipiat confeſſiones, nec peccet pænitens petens ab eo audiri; ipſe admittit, quod extra locum, in quo ſpecialitèr, & nominatim eſt denuntiatus, poſſit audire confeſſiones, cum in eodem ſit toleratus, & habeatur pro tolerato; rurſus admittit, quod quando eſt toleratus in loco, quamuis pænitentes nouerint ipſum excommunicatum, validè, & licitè confiteantur; Quibus poſitis ſic ad hominem contra ipſum arguo. Quando Confeſſarius eſt excommunicatus toleratus, quantumuis pænitentes nouerint excommunicationem validè apud ipſum confitentur, nec contrahunt aliquam noxam,ſi petant eius miniſterium, ergo, nec contrahet, ſi extra locum, in quo nominatim denuntiatus eſt, apud ipſum quis confiteatur, quantumuis ſciat illum in ſuo loco eſſe nominatim denuntiatum. Conſequentia probatur,quia extra illum locum habetur, ac ſi non eſſet denuntiatus, cum ibidem ſit toleratus; vnde, vel dicendum eſt, quod, nec extra locum denuntiationis poſſit licitè, & validè recipere confeſſiones, cum excommunicatio cum ſuis qualitatibus ipſum vbique afficiat, & ſequatur, quod non admittit Reginaldus, vel quod extra locum eiuſdem denuntiationis quis ſciens ipſum eſſe cum talibus qualitatibus excommunicatum poſſit validè, & licitè apud ipſum confiteri; Nec obſtat textus *in d. c. cum non ab homine de ſententia excommunicationis*, cum intelligatur correctus per Concilium Conſtantienſe ſupra allegatum.

20 Extra locum, in quo eſt denũtiatus, an ſciẽs poſſit validè penes ipſum confiteri.

Remanet pro clariori notitia præcedentium explicandum, quandonam Confeſſarius habeatur pro excommunicato non tolerato, ſed vitando; pro quo dico primo, non ſufficere, quod Iudex in loco priuato declaret ipſum eſſe excommunicatum *Henriquez in ſumma Theolog. mor. lib. 13. c. 5. §. 1. lit. E. Reginaldus lib.* 1. *n.* 118.; licet enim talis ſententia declaratoria attingat perſonalitèr ipſum Confeſſarium, non eſt tamen publica denuntiatio, ſeu publicatio; vnde requiritur, quod talis ſententia, vel fiat in Eccleſia tempore Miſſæ, aut ſedente Iudice pro Tribunali, & coram multis fulminante talem ſententiam, aut literis declaratorijs affixis in locis cõſuetis. Dico ſecundò, ſi in ſententia declaratoria publicè fulminata quis nominatim fuerit denuntiatus, & alij ſuppreſſo nomine, vt ſi in eadem dictum fuerit. Declaramus excommunicatum Titium cum ſuis fautoribus, ipſe Titius erit vitandus, & habebitur pro non tolerato, non verò eius fautores *Sairus lib. 2. Theſauri caſ. conſ. c.* 12. *num.* 17., *Silueſter verb. Excommunicatio* 5. *num.* 8. cum iſti non poſsint dici nominatim denuntiati. Dico tertiò ſufficere, quod quis ſit nominatim, & ſpecialitèr denuntiatus, vt hæreticus formalis, vt ſit vitandus, quamuis in eadem ſententia declaratoria non fuerit expreſsè declaratus excommunicatus, quidquid ex aduerſo dixerit *Nauarrus in miſcel.* 47. *de orat. n.* 2., *& lib.* 5. *conſul. tit. de hæret. conſ.* 15. *nu.* 2. Ratio eſt, quia eo ipſo, quo denuntiatus eſt pro hæretico formali, intelligitur ſufficientèr denuntiatus pro excommunicato, cum notorie excommunicatio ſit affixa hæreſi, & cæteroqui ſit vitandus de iure

21 Quandonam Cõfeſſarius dicendus ſit vitandus.

Diuino

Digitized by Google

Diuino, iuxta illud Ioannis Epiſt. 2. *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert nolite eum recipere in domum, & Aue ei ne dixeritis*, cui inhærens Eccleſia addidit excommunicationem latæ ſententiæ.

22 Quæ requirantur, vt quis dicatur notorius Clerici percuſſor.

Quoad notoriam verò clerici percuſſionem non ſufficit, quod ſit ſolummodo notorietas iuris, ſed requiritur etiam notorietas facti *Coaruuias ad c. alma mater part. 1. §. 2. num. 9.*, *Reginaldus lib. 1. num. 122.*, *& alij*, hocque expreſsè deducitur ex dicto Concil. Conſtantienſi. *Ibi adeo notoriè conſtiterit incidiſſe, quod factum non poſsit alia tragiuerſatione celari, nec aliquo ſuffragio iuris excuſari*, vbi vides notorietatem facti ſpecialitèr in hoc conſiderari.

23 Quæ dicta ſunt de excõmunicato, ſunt proportionalitèr dicēda de alijs cenſuris affecto.

Pro complemento eorum, quæ pertinent ad præſens inſtitutum, aduertendum eſt, quod ea, quæ dicta ſunt de excommunicatione affecto, ſiue ſit tolerandus, ſiue vitandus, intelligenda etiam ſint de innodato alijs cenſuris, ſi tales ſint, vt per ipſas prohibeatur vſus omnis officij Eccleſiaſtici, aut ſpecialitèr vſus officij Sacramentorum miniſtrandorum, & tam actiua, quam paſſiua participatio Sacramentorum, quod etiam innuit idem Concilium Conſtantienſe.

ARTICVLVS XVI.

An quilibet Confeſſarius approbatus in aliqua Diæceſi ſit Miniſter idoneus ad recipiendas confeſſiones Regularium in eadem Diæceſi.

SVMMARIVM.

Fundamentum dubitationis. 1.
Confeſſarij ſæculares approbati à ſuo Epiſcopo regularitèr nequeunt excipere confeſſiones Regularium, nec Regularis vnius ordinis illas Regularis alterius. 2.
Referuntur variæ Pontificum ſanctiones. 3.
Nonnullæ exceptiones ad prædicta. 4.
Regularis habens facultatem à ſuo Prælato eligendi ſibi Confeſsarium extra Religionem poteſt eligere non approbatum ab Epiſcopo. 5.
Nec ſæcularis Regularem, nec Regularis Regularem alterius ordinis poteſt à reſeruatis in ordine ſuo abſoluere. 6.
Etiam ſi Confeſsarius ſæcularis eſset electus de licentia Prælati. 7.
Et Regularis eſset abſens à proprio Monaſterio. 8.
Quomodo ſe gerere debeat Religioſus abſens à Monaſterio grauatus caſu reſeruato, qui ſine ſcandalo omittere non poteſt celebrare. 9.
Quid ſi peccato reſeruato annexa ſit excommunicatio. 10.

IN præcedentibus dictum eſt, Confeſſarium in vna Diæceſi approbatum poſſe excipere confeſſiones ſubditorum alterius Diæceſis, ſi in Diæceſi eiuſdem Confeſſarij ſe illi præſentent, & ſubijciant; Nunc quærimus, an hoc ità verum ſit, vt eiuſdem poteſtas extendatur etiam in ordine ad Regulares, ſiue ſint eiuſdem, ſiue diuerſæ Diæceſis, ſi ſe illi præſentent, & ſicuti, vt ſupra dictum eſt poteſt abſoluere ſubditos alterius Diæceſis etiam à reſeruatis in illa Diæceſi, dummodo non ſint reſeruata in ſua, ità etiam poſſit abſoluere Regulares à reſeruatis à ſuis Prælatis Regularibus, ſi non ſint reſeruata à proprio Epiſcopo. Deciſio huius quæſtionis potiſſimum dependet à priuilegijs, & iuribus Regularium ſecundum cuiuſcunque ordinis ſtatuta, quæ non vacat ſingula indagare. 1 In quo fundetur ratio dubitandi.

Concluſio I. Regularitèr loquendo Confeſſarij approbati ab Epiſcopo in ſua Diæceſi nequeunt miniſtrare Sacramentum pænitentiæ, ſi fuerint ſæculares, Regularibus, ſiue eiuſdem, ſiue diuerſæ Diœceſis conuenientes ad ipſos, & ſi fuerint Regulares, nequeunt alijs Regularibus diuerſi ordinis, etiam ſi ſint eiuſdem Diæceſis, illud conferre *Henriquez in ſumma lib. 6. c. 16. §. 7. in margine lit. P.*, *Alphonſus à Viualdo in candel. aureo c. de abſolutione num. 25.*, *Reginaldus lib. 8. de Sacrament. abſol. num. 37.*, & alij. 2 Nec Cõfeſſarius Sæcularis poteſt excipere confeſſiones Regulariũ, nec Regulares vnius ordinis illas aliorũ ordinũ.

Ratio eſt, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ poſſunt in aliorum prœiudicium cedere per textum *in c. quamuis de reſcript. in ſexto*, ſi autem in conceſſione facultatis generalis audiendi confeſſiones veniret facultas in Sacerdote ſæculari audiendi confeſſiones Regularium, & in Sacerdote Regulari facultas audiendi illas Regularium alterius ordinis cederet in magnum præiudicium Religionum, ſiquidem Religioſi extraherentur à directione ſuorum Prælatorum in ſpiritualibus, & traherentur ad inſtructionem aliorum, ergo &c.

Hinc Clemens IV. in mari magno inhibuit vniuerſis Fratribus ordinis Minorum, ne aliquis eorum, niſi neceſſitatis vrgente articulo alijs, quam Prælatis ſuis ſua peccata confiteri præſumat, vt refert *Hieronymus à Sorbo in compendio Priuileg. ord. Minor. verb. Abſolutio ordinaria quoad Fratres*, quod idem ſtatuit quoad Carmelitas, & vniuerſis Eccleſiarum Prælatis, & alijs inhibuit, ne confeſſiones Fratrum Minorum inuitis eorundem Fratrum Prælatis audire præſumant, vt ibidem refert idem 3 Referuntur variæ Pontificũ ſanctiones.

Hiero-

Hieronymus à Sorbo. Hoc idem quoad Religioſos noſtræ Congregationis ſtatuit Clemens VII. vt in noſtro compendio, & Innocentius VIII. quoad Fratres Eremitanos Sancti Auguſtini Prouinciæ Hiſpaniæ, vt habetur in compend. Minorum tit. Confeſſiones, & Confeſſores §. 7., & Paulus III. quoad Patres Societatis Ieſu, vt habetur in eorum compendio.

Dixi, *regularitèr loquendo*, non enim negauerim, in pleriſque caſibus poſſe alijs confiteri; & primò de licentia, ſiue expreſſa, ſiue implicita ſuorum Prælatorum; ſecundò in caſu abſentiæ à proprijs Monaſterijs cum debita licentia non extantibus alijs eiuſdem ordinis, quod Martinus V. conceſſit Fratribus Sancti Hieronymi Hiſpaniæ, vt habetur in eorum compendio tit. Abſolutio, §. 1., & Clemens VII. noſtræ Congregationi, quod confirmatum fuit à Pio V. anno Domini 1567. Idibus Februarij.

4 Nonnullæ exceptiones ad prædicta.

Sed hic oritur difficultas, an Religioſus, cui facta fuit facultas à proprio prælato eligendi ſibi Confeſſarium extra propriam Religionem, teneatur eligere Confeſſarium approbatum ab Epiſcopo, ſiue Regularem, ſiue Sæcularem. Reſpondendum eſt, poſſe eligere etiam non approbatum *Nauarrus in Enchirid. c. 4. in addit. ad primum dictum*, quod deeſt in multis exemplaribus, *Suarez tom. 4. diſp. 28. ſect. 3. n. 4., & ſeqq., Franciſcus à Victoria de Sacram. nu.* 154. Ratio eſt, quam conſiderat idem Nauarrus loc. cit. quia Concilium Trid. nihil circa Regulares innouauit de iure antiquo; de iure autem antiquo habentes licentiam eligendi ſibi Confeſſarium poterant eligere Sacerdotem ſimplicem etiã ab Epiſcopo non approbatum.

5 Regularis habēs facultatē à proprio Prælato eligendi ſibi Confeſſarium extra ordinē poteſt eligere non approbatum ab Epiſcopo.

Concluſio II. A fortiori Confeſſarij approbati ab Epiſcopo ſiue fuerint Sæculares, ſiue Regulares nequeunt abſoluere Regulares alterius ordinis a reſeruatis à ſuis Prælatis, quantumuis non ſint reſeruati ab Epiſcopo loci, in quo ijdem Regulares ſe præſentant.

6 Confeſſarius Sæcularis nequit abſoluere Regulares à caſibus reſeruatis Prælatis eorundem Regularium.

Stantibus dictis in præcedenti concluſione non eſt immorandum in probatione iſtius; ſi etenim huiuſmodi Confeſſarij nequeunt ſimplicitèr Regulares abſoluere, multo minus poterunt abſoluere à reſeruatis. Difficultas ſolummodo poteſt eſſe in duobus caſibus. Primò, quando à proprio Prælato data eſt facultas eligendi ſibi Confeſſarium extra propriam Religionem, an ſcilicet à ſic electo poſſit Regularis abſolui a caſibus in propria Religione reſeruatis. Secundò, quando de licentia ſui Prælati eſt abſens a Monaſterio, in quo caſu diximus, poſſe apud Sacerdotem alterius ordinis, vel Sæcularem confiteri, an tunc poſſit ab illo Sacerdote etiam à reſeruatis in ſua Religione abſolui.

Ad primum dicendum eſt, à Sacerdote electo alterius ordinis, vel ſæculari non poſſe abſolui à reſeruatis *San Iuan quæſt. 9. art. 1. dub. 3., Diana part. 3. in addit. reſol. 4. verſ. notandum*, qui teſtatur de communi. Ratio eſt, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ, ſi ſpecialitèr peterentur, de facili non concederentur; non eſt autem præſumendum, quod Prælatus Regularis, cui maxima cura debet eſſe decoris, & bonæ exiſtimationis ſuæ Religionis, de facili velit concedere, quod peccata grauia, quæ in maximum eiuſdem dedecus cederent, extra illam exeant, vt diſſoluantur, ergo hęc in generali conceſſione non intelliguntur comprehendi. 7

Etiam ſi ille Sæcularis fuiſſet electus de licentia Prælati.

Ad ſecundum etiam ſentiendum eſt, in caſu abſentię non poſſe abſolui à reſeruatis à Sacerdote alterius ordinis, vel ſęculari, quantumuis in loco, in quo Regularis confitetur, caſus illi non ſint reſeruati. In hoc conſentiunt DD. mox citati in reſolutione primę difficultatis, & alij communitèr. Ratio eſt, quia facultas, quę conceditur à Martino V. Fratribus Sancti Hieronymi Hiſpanię, & noſtris à Clement. VII. iuxta ſupra allegata non eſt abſoluta quoad omnia, ſed dumtaxat quoad eos caſus, à quibus exiſtentes in Monaſterio poſſent abſolui; in Monaſterio autem non poſſent à reſeruatis abſolui, niſi a Pręlato, vel cui ipſe commiſerit. Quod, ſi dicatur, facultatem illam non procedere ſolum ex facultate facta per Pontifices, ſed etiam ex pręſumpta voluntate ſuorum Superiorum, quę propterea debęt magis extendi, dicam ego vtriuſque conceſſionem in idem tendere, nam Pontifices, vt mox innuebam, reſtringunt ad caſus, quibus poſſunt in Monaſterio abſolui, Superiores item non ſupponuntur concedere per rationes ſuperius adductas. 8

Et etiam ſi Regularis eſſet abſens à proprio Monaſterio.

Dices, etiam Epiſcopi reſeruantes caſus quoad ſuos ſubditos non pręſumuntur eiſdem facultatem concedere, vt in aliena Dięceſi abſoluantur à caſibus ſibi reſeruatis, & tamen, ſi ſubditi in aliena Dięceſi, vbi non ſunt reſeruati, abſoluantur, validè abſoluuntur per ſuperius allegata, & probata, ergo etiam ſi Pręlati Regulares non pręſumantur concedere ſuis ſubditis, vt extra Religionem a caſibus reſeruatis abſoluantur, ſi tamen ex facultate ſibi conceſſa confiteantur Sacerdoti extra Religionem, apud quem illi caſus non ſunt reſeruati, intelligendi erant validè ab illis abſoluti. Sed contra, quia ſubditis Epiſcoporum non eſt interdictum a iure poſſe confiteri in quocunque loco reperiantur

Diſcrimē inter Cōfeſſarium abſoluētem Sæcularem alterius Diæceſis à reſeruatis in ſua Diæceſi, & abſoluētē Regularē à reſeruatis in ſuo ordine.

cui-

cuicunque Confeſſario ibi approbato, nec quoad hoc indigent aliqua ſpeciali conceſſione; Regulares autem interdicuntur extra Religionem confiteri, & ſolum eiſdem hoc conceditur in ſpecialibus caſibus ex Pontificum indulto, vel ex expreſſa, vel tacita ſuorum Superiorum conceſſione, quę conceſſio non intelligitur prorogata vltra ipſorum intentionem.

Quid autem erit dicendnm, ſi Regularis abſens à proprio Monaſterio lapſus in caſum reſeruatum ſuo Prælato ad euitandum ſcandalum, vel ob aliam neceſſitatem teneatur Miſſam celebrare, an tunc poterit à Confeſſario ſiue Sęculari, ſiue Regulari alterius ordinis abſolui ab illo caſu reſeruato potiſſimum, cum ibi non ſit reſeruatus. Tunc *Diana tertia part. in addit. ſecunda reſol. 4. verſ. notandum eſt tamen* aſſerit, poſſe celebrare ſine prȩuia confeſſione eliciendo actum contritionis, vel confiteri cum attritione, ſi velit etiam peccata reſeruata, quę indirectè tunc abſoluentur, teneatur tamen poſtea, cum copiam habuerit Confeſſarij poteſtatem ab illo abſoluendi habentis manifeſtare, vt abſolutionem directè obtineat, quod idem repetit *part. 3. tract. 4. reſol.* 104., *&* *tract. 5. reſol.* 68. Alij aſſerunt in ea hypotheſi teneri ſolum confiteri peccata non reſeruata reticito reſeruato; cum etenim tunc certus ſit pęnitens ſe non poſſe abſolui à reſeruato, ad quidnam prodeſſet confeſſio illius, niſi ad ſe infamandum penes illum Confeſſarium? & iuxta hanc ſententiam procedunt *Alexander de Ales part. 4. q. 18. memb. 4. art. 5. §. 2. ad vlt.*, *Petrus à Soto lect. 10. de confeſs.*, *Angelus verb. Confeſſio* 1. *§.* 7.

9 Quomodo ſe gerere debeat Regularis innodatus caſu reſeruato, qui abſens eſt à Monaſterio, & tenetur celebrare

Iuxta primum ſenſum Dianæ, vt vides, Regularis irretitus caſu reſeruato poteſt non præmiſſa confeſſione, ſed elicito dumtaxat actu contritionis in ea hypotheſi Miſſam celebrare; Iuxta ſecundum eiuſdem ſenſum, ſi velit confeſſionem præmittere tenetur omnia etiam reſeruata in confeſſione exponere. Iuxta aliorum citatorum placitum poteſt, & debet confeſſionem dimidiare exponendo non reſeruata, & reticendo reſeruata. Vtrumque ſenſum Dianæ probabilem arbitror, & in praxi tutum.

10 Quid ſi peccato reſeruato annexa ſit ex cõmunicatio.

Sed quid erit dicendum, ſi peccato illi reſeruato eſſet annexa excommunicatio? Tunc *Paludanus in 4. diſt. 17. q. 6. art. 1. concl. 2., & 4., D. Antoninus part. 3. tit. 14. c. 19. §. 4., Sotus in quarto diſt. 22. q. 1. art. 1., & alij plures* apud *Dianam part. 3. tract. 5. reſol.* 68. ſentiunt non poſſe confiteri peccata reſeruata Confeſſario ſimplici, quia non ſublata excommunicatione non poteſt eſſe valida abſolutio; Confeſſarius autem ſimplex non poteſt excommunicationem auferre. Contrarium ſuſtinent *Nauarrus in man. c. 9. num. 3., Suarez in tertia part. tom. 4. diſp. 31. ſect. 3. num. 6., & alij* apud *eundem Dianam loc. cit.* Ego verò arbitror in ea hypotheſi poſſe elicito actu contritionis celebrare ad euitandum ſcandalum, quando hoc imminet, ſi non celebret *Vaſquez tom. 4. tract. de excomm. dub. 4. nu. 8. §. 3. ergo opinio, Siluius in addit. ad tertiam part. D. Thomæ q. 20. art. 2., Paludanus in 4. diſt. 17. q. 6. art. 1. concl. 2., & 4.* ſic exigente tali neceſſitate, qua poſita præſumi rationabilitèr poteſt, quod Eccleſia non reſiſtat.

ARTICVLVS XVII.

De Caſuum reſeruatione.

SVMMARIVM.

Adeſt poteſtas in Eccleſia reſeruandi grauia aliqua crimina. 1.

Et valdè expedit, quod reſeruet. 2.

Articuli examinandi circa titulum. 3.

Ad eum ſpectat reſeruare, ad quem ſpectat approbare, & conferre iuriſdictionis exercitium. 4.

Non debent reſeruare purè interna. 5.

Probabilius poſſunt reſeruare. 6.

Non expedit etiam reſeruare peccata venialia. 7.

An poſſint venialia reſeruari remiſſiuè. 8.

Peccata reſeruanda debent eſſe atrociora, & Reipublicæ perincioſa. 9.

Nec debent eſſe multa. 10.

Nimia peccatorum reſeruatio ſecundum aliquos non ſolum eſſet illicita, ſed etiam inualida. 11.

Verius tamen eſſet valida. 12.

Pontifex regularitèr non ſibi reſeruat peccata, niſi habentia annexam excommunicationem. 13.

Referuntur peccata reſeruata in Bulla Cœnæ. 14.

Numerantur aliqua, quæ videntur vbique ex conſuetudine reſeruata. 15.

ADeſſe poteſtatem in Eccleſia reſeruandi aliqua grauiora, & Reipublicæ pernicioſiora crimina ipſa ratio maniſeſtè ſuadet, & aduerſus hæreticam prauitatem definiunt Concilia; ratio quidem, quia, ſicuti iuriſdictio ad validè abſoluendum à peccatis dependet ab Eccleſia, ità hæc & in ordine ad perſonas, & in ordine ad peccata poteſt eandem limitare; Concilia definiunt, & ſignantèr *Tridentinum ſeſſ. 14. c. 7., & can. 11.*, vbi anathematizat quemcunque, qui dixerit Epiſcopos non habere ius reſeruandi ſibi caſus, niſi

1 Adeſt poteſtas in Eccleſia reſeruãdi ſibi grauia aliqua crimina.

Digitized by Google

quoad externam politiam; atque ideo caſuum reſeruationem non prohibere, quominus Sacerdos à reſeruatis verè abſoluat.

2 Et valdè expedit, quod reſeruet à.

Nec ſolum adeſt talis poteſtas, ſed expediens eſt, vt per Eccleſiæ Prælatos reducatur ad actum ſecundum executionis, tum in ordine ad rectum regimen Eccleſiarum, tum etiam ad conſulendum ſaluti animarum; quandoque etenim ex hominum peruerſitate ità crebrò adoleſcunt atrociora, & nefanda crimina, vt Eccleſię ordinem perturbent cum ingenti animarum clade, tum ob ſcandala, quæ ingerunt, tum ob perniciem, quam inferunt, quæ propterea, ſicuti grauiora ſunt, ità indigent grauiori iudicio ſubijci, vt talitèr peccantes ab eiſdem perpatrandis amoueantur ob difficultatem recipiendi abſolutionem.

3 Articuli examinādi circa titulum.

Id igitur, quod potiſsimum cadit ſub hoc articulo examinandum, erit primò, quis poſſit peccata ſibi reſeruare. Secundò, quænam peccata poſsint reſeruari. Tertiò, quænam ſint peccata reſeruata Papæ in Bulla Cænæ. Quartò, quænam reſeruata in decreto, & decretalibus. Quintò, quęnam in Clement., & extrauag. Sextò, quænam reſeruata Pontifici extra Bullam Cænæ, & extra corpus iuris Canonici. Septimò, de reſeruatis Epiſcopis in ſuis reſpectiuè Diæceſibus.

4 Ad quę nam ſpectet reſeruare.

In ordine ad primum in vniuerſum dico, eum dumtaxat Superiorem poſſe ſibi peccata reſeruare, qui ex officio debet conferre approbationem, & iuriſdictionis exercitium. In hoc debent omnes conuenire. Ratio eſt, quia ad reſeruandum requiritur poteſtas quædam Superior in reſeruante; ſed hęc non poteſt eſſe poteſtas ordinis, cum hęc in quocunque Sacerdote legitimè ordinato ſit ęqualis, ergo debet eſſe iuriſdictionis, quę non eſt ęqualis in omnibus, ſed in vno independens ab alijs omnibus, & ſolum dependens à Deo, qualis eſt in Romano Pontifice, in alijs ſolum à Romano Pontifice dependens, & ab ijs alijs communicabilis, qualis eſt in Epiſcopis in ſua Dięceſi, in alijs dependens ab ipſis Epiſcopis, vel alijs habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem, quæ licet extendatur ad ſubditos quoad facultatem abſoluendi, non extenditur tamen quoad poteſtatem communicandi, ergo hęc poteſtas reſeruandi poteſt eſſe ſolummodo in ijs, quibus eſt poteſtas illam alijs communicandi, qui cum poſſint cōmunicare, & non communicare, poſſunt communicare cum maiori, vel minori limitatione, vel in ordine ad perſonas, vel in ordine ad peccata, atque ideo aliqua peccata ſibi reſeruare. Hoc autem pręſtare non poſſunt, qui habent iuriſdictionem dependentem, nec poſſunt alijs conferre, quales ſunt Parochi, apud quos, ſicuti ex Concilio Tridentino non reſidet poteſtas approbandi alligata Epiſcopis, ità &c.

5 Non debent reſeruare pura interna.

In ordine ad ſecundum dico primò, non expedire, vt Superiores habentes facultatem reſeruandi reſeruent ſibi peccata purè interna. *Suarez diſp. 29. ſect. 3. num. 3.*, *Coninchus diſp. 11. nu. 78.*, *Reginaldus lib. 1. num. 128.*, *Maior in quarto diſt. 17. q. 5. propoſ. 2.*, *Medina lib. 1. inſtruct. c. 10.*, *Iacobus Graſſius part. 1. deciſ. lib. 1. c. 13. num. 71.*, *Henriquez lib. 6. c. 14. §. 5.*, *Sanchez lib. 2. mor. c. 8. num. 4.* Ratio ex eo deducitur, tum quia huiuſmodi peccata non valdè officiunt regimini Eccleſię, nec grauia damna eidem conferunt; tum quia huiuſmodi peccata interna frequentiſſima ſunt, & occultiſſima, ità vt homo vix poſſit diſcernere, an conſenſerit, nec ne, & grauiſſima afferrent incommoda, ſi pro eorum abſolutione recurrendum ſemper eſſet ad Superiorem reſeruantem.

6 Probabilius poſſunt ea reſeruare.

Sed, an Eccleſia, & eiuſdem Prelati poſſint verè eadem ſibi reſeruare, non dubitarem poſſe, quandoquidem non minus requiritur iuriſdictio ad abſoluendum ab externis, quam ab internis peccatis, & liberum eſt Prelatis conferre talem iuriſdictionem vel magis, vel minus ſtrictè, adeoque poſſunt conferre cum limitatione etiam in ordine ad interna *Graſſius in append. ad deciſ. lib. 1. c. 7. nu. 24.*, *Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 8. art. 5. dub. 10.*, *Reginaldus lib. 1. num. 128.*, *Sotus in quarto diſt. 18. q. 2. art. 5.*

7 Non expedit etiā reſeruare peccata venialia.

Dico ſecundò. Non expedire etiam reſeruare peccata venialia. In hoc communius conſentiunt, & hoc in praxi ſeruatur; tum quia ratione eorum fideles non ſunt foro pęnitentiali obnoxij, tum quia facilè eliderentur eadem reſeruatio per ſubtractionem eorum clauibus, cum ea ſubijcere non teneantur. Sed, an poſsint Eccleſię Prelati verè ea reſeruare. Videtur negare *Reginaldus lib. 1. num. 126.* vbi in ſuam trahit ſententiam *Suarez tom. 4. diſp. 29. ſect. 3. num. 2.*, *Vaſquez qu. 91. art. 3. dub. 2.* propter rationes mox adductas, quod ſcilicet affectus venialibus non ſubdatur foro pęnitentię.

8 An poſſint venialia reſeruari.

Poſſe tamen reſeruari ſaltem à Romano Pontifice affirmat *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 7. punct. 5. §. 1. num. 3. verſ. ſecunda pars*, allegatis alijs pluribus ratione deducta ex eo, quod conferens iuriſdictionem poteſt cum ea limitatione conferre, quod à certo venialium genere nequeat Confeſſarius abſoluere, & licet pęnitens non teneatur illud clauibus ſubijcere, ſi tamen velit illud ſubijcere, & Sacramentalitèr ab eo abſolui, non poſsit,

niſi

Digitized by Google

niſi facultate obtenta à Superiore reſeruante. Vtraque opinio probabilis. Sequere quam mauis.

Dico tertiò. Peccata læthalia externa, quæ ſubijci debent reſeruationi, debent eſſe atrociora, Reipublicæ pernitioſiora, nec multa, vt ſint in ædificationem, & non in deſtructionem. In hoc conſentiunt communitèr ſignantèr *Reginaldus lib. 1. num. 127.* Hoc expreſsè habetur in *Concil. Trident. ſeſs. 14. de pœnit. c. 7.* Ibi- *Atrociora quædam, & grauiora crimina non à quibuſuis, ſed à ſummis dumtaxat Sacerdotibus abſoluerentur*, & iure quidem merito hoc inductum eſt, quia per nimiam facilitatem obtinendi abſolutionem peruersè homines ſine habenis irruerent in huiuſmodi delicta cum magno Christianæ Reipublicæ detrimento, & ruina plurimorum. Dixi, *& non multa*, cum hæc poteſtas reſeruationis inducta ſit in ædificationem, non in deſtructionem, vt notat idem Concilium Tridentinum; eſſet autem quandoque in deſtructionem, ſi reſeruatio eſſet ad plura, quam par ſit, quandoquidem mole eorum nimis grauarentur, & Confeſſarij, & ſubditi, vt potius arcerentur à frequenti confeſsione, quam ad exquirenda media, quibus liberarentur.

9 Reſeruáda debêt eſſe ex atrocioribus.

10 Nec debent eſſe multa.

Hæc adeo vera ſunt, vt *Reginaldus loc. cit. ex Soto*, afferat, quod tantus poſſet eſſe abuſus reſeruationis, quod Parochi non tenerentur Superiori parere, ſed poſſent eo inconſulto à peccatis ſic reſeruatis abſoluere, & *Sotus ipſe in 4. diſt. 18. q. 2. art. 5.*, *Angelus verb. Caſus Finellus c. 4. num. 4.*, *Henriquez lib. 6. c. 14. num. 3.* dicunt, quod nimis grauis atque inſolita plurium peccatorum in aliqua Diæceſi reſeruatio non ſolum ſit illicita, ſed etiam inualida, quam propterea ſeruare Confeſſarij non teneantur; & aliqui alij addunt, quod, cum in magno reſeruatorũ numero non ſit maior ratio, quod vnum ſit reſeruatum, & non alterum, nullum intelligatur reſeruatum. Sed monerem non ità tutè fidendum eſſe huic ſententiæ; tum quia falſo videtur inniti fundamento ſupponens, quod præcipuè Parochi iuriſdictionem habeant à iure Diuino, cuius contrarium nos ſupra docuimus; tum quia, licet illicitè videantur procedere Eccleſiarum Prælati ingentem numerum peccatorum ſibi reſeruando, quia tamen habent poteſtatem reſeruandi, non potius hæc, quam illa, & iuriſdictionem poſſunt communicare magis, vel minus amplam, non video, cur, ſi plura reſeruauerint, non debeat eſſe valida reſeruatio, licet illicita ob rationes mox adductas; vnde in hoc cautè debent procedere Confeſſarij ipſam non contemnendo, ſed ad ſummum poſſunt ſupplicare eoſdem Eccleſiæ Prælatos, vt ad minorem numerum reducantur, ne cedant potius in deſtructionem, quam in ædificationem.

11 Nimia peccatorum reſeruatio ſecundũ aliquos eſſet inualida.

12 Verius tamen eſſet valida.

In ordine ad tertium hoc in primis monendum eſt, Pontifices Romanos nunquam conſueuiſſe ſibi reſeruare peccata, niſi annexam habeant excommunicationem, propter quam ſolum reſeruant; vnde docent plurimi, nec immerito, quod, ſi Pontifex, vel alius ab eodem habens poteſtatem relaxet excommunicationem, poſſit quilibet Confeſſarius ab illis peccatis, quibus annexa erat excommunicatio, abſoluere. Intellige, dummodo aliundè peccata ipſa ſecundum ſe non ſint reſeruata ab Epiſcopo.

13 Pontifex regularitèr non reſeruat peccata, niſi habentium annexam excõmunicationem.

Deinde dico, peccata, quæ propter excommunicationem annexam ſunt reſeruata Papæ in Bulla Cænæ, viginti numerari; quorum primum eſt hęreſis cuiuscunque ſectę, propter quam lata eſt excommunicatio in ipſos eiuſdem ſectatores, fautores, libros legentes, tenentes, & imprimentes, & ſchiſmaticos. Secundum eſt appellatio à ſententia Romani Pontificis ad futurum Concilium. Tertium ſurreptio bonorum Chriſtianorum, qui in naufragio perierunt, etiam ſi illa bona in litoribus fuerint inuenta. Quartum crimen Piratariæ, & receptatio Piratarum, & fauor eiſdem præſtitus. Quintum impoſitio nouorum pedagiorum, & gabellarum, & augmentum ipſorum. Sextum falſificatio literarum Apoſtolicarum, & ſupplicationum à quocunque auctoritatem habente ſignatarum, & falſa fabricatio literarum Apoſtolicarum. Septimum delatio armorum ad Turcas, & quarumcunque rerum vſui bellico idonearum, vel ad alios Chriſtiani nominis inimicos, & denuntiatio eorum, quæ ad ſtatum Chriſtianæ Reipublicæ pertinent eiſdem Eccleſiæ inimicis facta in damnum Chriſtianorum. Octauum oppoſitio facta eis, qui victualia, & alia neceſſaria Romam deferunt, ne deferant. Nonum vexatio, & læſio illorum, qui ad Sedem Apoſtolicam veniunt, aut ab eadem recedunt ſua, vel aliorum opera, & item vexatio facta ſine iuriſdictione in eos, qui in eadem curia commorantur. Decimum læſio in Romipetas, & Peregrinos etiam in Vrbe commorantes, vel ab eadem recedentes. Vndecima offenſio in S. R. E. Cardinales, alioſque Prælatos. Duodecimum læſio, & offenſio in eos, qui per ſe, vel per alios recurrunt ad Romanam curiam pro ſuis negotijs. Decimumtertium appellatio ab executione literarum Apoſtolicarum ad poteſtatem laicalem. Decimumquartum impedimentum appoſitum expeditioni literarum Apoſtolicarum, aut alijs expeditionibus ad gra-

14 Numerãtur peccata reſeruata Pontifici in Bulla Cænæ.

tias impetrandas. Decimumquintum attractio Eccleſiaſticarum perſonarum per Iudices Sæculares ad ſua Tribunalia, item ablatio, & perturbatio libertatis Eccleſiaſticæ. Decimumſextum oppoſitio facta Prælatis, ne ſua iuriſdictione vtantur per recurſum ad curiam Sæcularem. Decimumſeptimum vſurpatio iuriſdictionis Sedis Apoſtolicæ, & aliarum Eccleſiaſticarum, & ſequeſtratio fructuum. Decimumoctauum impoſitio decimarum, aliorumque onerum perſonis Eccleſiaſticis, Monaſterijs, aut eorum fructibus. Decimanona interpoſitio per Iudices Sæculares in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contrà Eccleſiaſticas perſonas. Vigeſimum vſurpatio terrarum Eccleſiæ Romanæ, & illius iuriſdictionis. His omnibus annexa eſt excommunicatio latæ ſententiæ, ratione cuius intelliguntur Romano Pontifici reſeruata. Harum explicationes vide apud Auctores, qui de eiſdem agunt.

In ordine ad quartum, & ſextum vide quæ latè habent *Reginaldus lib. 1. à n. 131. vſque ad n. 134.*, qui ibi plura enumerat; non enim vacat ea hic repetere.

In ordine ad ſeptimum, cum alia ſint à iure, & conſuetudine reſeruata, alia ab homine, conſulenda ſunt iura vniuſcuiuſque Prouinciæ, ſeu Diæceſis; non enim ſunt omnibus communia; in vna etenim quid ſtatuitur, quod non viget in alia.
15 Referuntur aliqua, quæ vbique videtur reſeruata.
Enumerantur tamen à *Nauarro in man. c. 27. num. 256., & ſeqq.* nonnulla peccata, quæ à iure, vel conſuetudine videntur vbique Epiſcopis reſeruata. Primum eſt incendium domorum, & agrorum malitioſè factum, & conſilium ad id faciendum datum iuxta textum *in c. peſſimam 23. q. 8.* Secundum peccatum publicum, & notorium, ob quod imponenda ſit ſolemnis pænitentia; ſed hoc modo non eſt in vſu, ſicuti non eſt in vſu ſolemnis pænitentia. Tertium homicidium voluntarium. Quartum crimen falſi, ideſt falſitas admiſſa in ſcripturis exhibendis, aut in dicendo teſtimonio. Quintum violatio Eccleſiaſticæ immunitatis, qua ſcilicet quis in Eccleſia, vel loco ſacro, aut ſpacio priuilegiato in circuitu Eccleſiæ offendit proximum in perſona, vel rebus ſuis. Addit Silueſter ſextum peccatum ex conſuetudine Epiſcopis reſeruatum, nempè ſortilegium, & diuinationem, quod colligi poteſt ex textu *extrauag. communis, Inter cunctas de priuileg. §. incendiarius*, vbi inter cætera peccata numeratur ſortilegium. De reſeruatis ab homine recolenda ſunt, quæ in ſingulis Diæceſibus habentur.

ARTICVLVS XVIII.

De Reſeruatione per Prælatos Regulares in ordine ad ſuos ſubditos.

SVMMARIVM.

In Prælatis Regularibus ineſt poteſtas reſeruandi caſus in ordine ad ſuos ſubditos. 1.
In Congregatione Clericorum Regularium Barnabitarum ſolus Generalis reſeruat. 2.
Vbi ſtatuta ordinum aliter non diſponunt, etiam Prouinciales in ſua Prouincia poſſunt reſeruare. 3.
Hanc poteſtatem reſeruandi in Prouincialibus agnouit Clemens VIII. 4.
An Superiores locales poſſint reſeruare remiſſiuè. 5.
Caſus, quos ſolos Clemens VIII. præſcripſit poſſe ſibi reſeruare Prælatos Regulares. 6.
Extra hos caſus nequeunt alios ſibi reſeruare, niſi Generalis in Capitulo Generali, & Prouincialis in Prouinciali ex graui cauſa. 7.
Sententia docens poſſe ſibi reſeruare cenſuras alijs caſibus impoſitas. 8.
Sententia negans præfertur. 9.
Soluuntur rationes contrariæ ſententiæ. 10.
Prælati Regulares non poſſunt ſibi reſeruare caſus in ordine ad Nouitios. 11.

PRælatis Regularibus maioribus ineſſe facultatem caſus ſibi reſeruandi in ordine ad ſuos ſubditos nulla videtur eſſe
1 In Prælatis Regularibus ineſt poteſtas reſeruandi ſibi caſus.
poſſe ratio dubitandi, cum in ordine ad eoſdem polleant iuriſdictione Epiſcopali, & vtique ordinaria, quam agnouerunt etiam Pontifices, dum eiſdem præſcripſerunt modum, & formam reſeruandi. Suppoſita igitur tali poteſtate dubium ſolummodo eſt primo, apud quem Superiorem reſideat, an ſolum penes Generales in toto ordine, an verò etiam apud Prouinciales in ſua Prouincia, an etiam in Superioribus localibus in ſuis Monaſterijs, Conuentibus, & Collegijs. Secundò, quænam peccata poſſint reſeruare. Tertiò, an reſeruare etiam poſſint quoad Nouitios.

In ordine ad primum conſideranda ſunt iura municipalia cuiuſcunque ordinis, ſecundum quæ eſt dirimenda hæc difficultas. In noſtra Congregatione vſus inualuit, vt à ſolo Præpoſito Generali fiat
2 In Congregatione noſtra ſolus Generalis reſeruat.
huiuſmodi reſeruatio. In alijs etiam à Prouincialibus in ſua Prouincia aſſolet fieri. Præciſis iuribus, & conſuetudinibus ordinum conſiderando rem ſecundum ſe, & ſecundum dignitatem, & iuriſdictionem, quæ annexa eſt Prælaturis arbitra-

Digitized by Google

rer non ſolum Generales in toto ordine, ſed etiam Prouinciales in ſua Prouincia poſſe caſus ſibi reſeruare; Intellige tamen, ſi habeant facultatem approbandi Confeſſarios, quæ regularitèr ipſis ineſſe in ordine ad Confeſſiones ſuorum ſubditorum cenſenda eſt. Ratio ex eo videtur ſufficientèr deduci, quia Prouinciales ſunt Præfecti Prouinciarum, & in illis habent ſupremam iuriſdictionem iuxta regulas, & Conſtitutiones; eorum officium dignitas eſt, cum ſit adminiſtratio cum iuriſdictione; habent iuriſdictionem ordinariam, non merè delegatam, quia ſunt ordinarij Paſtores, & verè Prælati Prouinciarum, & Regularium in eiſdem exiſtentium *Suarez tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 10. c. 5.*; habent iuriſdictionem Epiſcopalem in ſubditos, vt tradunt *Lezana tom. 1. c. 18. n. 2.*, *D. Thomas ſecunda ſecundæ q. 33. art. 7.*, *Portellus in dubijs Reg. verbo Prælati iuriſdictio*, quinimmo aſſimilantur Archiepiſcopis, cum habeant ſub ſe Superiores immediatos Conuentuum, & Collegiorum, qui etiam habent quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem *Rodriquez tom. 1. qq. Reg. q. 12. art. 5.*, & poſſunt delegare ſuam auctoritatem iuxta ſtatuta ſuorum ordinum; omnis enim, qui habet iuriſdictionem ordinariam, eam delegare poteſt *Portellus in dub. Reg. verb. Prælati poteſtas in addit. n. 6.* Quibus ſtantibus non video, cur etiam non poſſint ſibi caſus in ſua Prouincia reſeruare, niſi ſtatuta ordinum, vel conſuetudines obſtent.

3 Vbi ſtatuta ordinũ aliter non decernũt probabilius etiã Prouinciales poſsunt reſeruare.

Adde, quod Clemens VIII. in Conſtitutione ſua, de qua infra, ſtatuens, quod Prælati Regulares non poſſint reſeruare ſibi, niſi caſus à ſe præſcriptos, ſubdidit, quod alios à præſcriptis non poſſint reſeruare, niſi Generalis in Capitulo Generali, & Prouinciales in ſuis Capitulis Prouincialibus, ergo, quia Pontifex cognouit poſſe etiam Prouinciales ſibi caſus reſeruare, cæteroqui fruſtrà excepiſſet, quod non poſſint reſeruare, niſi in Capitulis Prouincialibus, ſi abſolutè non poſſent reſeruare.

4 Clemens VIII. hãc poteſtatẽ agnouit in Prouincialibus.

Sed, an Superiores locales poſſint ſibi reſeruare caſus quoad ſubditos ſui Monaſterij ſibi ſubiectos, videtur affirmandum, cum habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quibus ſubduntur Confeſſarij Monaſterij, qui computantur tanquam Parochi; vnde *Rodriquez tom. 1. qq. Reg. q. 12. art. 5.* comparat Hierarchiam Religioſam Eccleſiaſticæ; adeout, ſicuti in iſta ſunt Parochi, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ, & Primates, qui omnes ſubduntur Summo Pontifici, ita in illa connumerantur Confeſſarij, qui ſunt veluti Parochi habentes ſolum iuriſdictionem in foro interno, Superiores locales, qui ſunt quaſi Epiſcopi, qui habent iuriſdictionem quaſi externam; Prouinciales, qui ſunt quaſi Archiepiſcopi habentes ſub ſe Superiores locales, qui ex dictis habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem; Generales, qui ſunt veluti Primates, & Patriarchæ, cum habeant ſub ſe Prouinciales, & hi omnes ſubduntur Romano Pontifici; ex quibus eruitur, quod, ſicuti Epiſcopi in ſua Diæceſi poſſunt ſibi caſus reſeruare quoad ſuos ſubditos, ita Superiores locales, qui Epiſcopis comparantur, poſſint in ſuis Monaſterijs reſeruare quoad Religioſos ſibi ſubditos. Nihilominus in hoc potiſſimum veniunt conſideranda iura municipalia ordinum, an permittant eiſdem Superioribus localibus approbationem Confeſſariorum Monaſterij; ſi etenim non permittant, non videntur poſſe eis reſtringere facultatem abſoluendi, adeoque, nec reſeruandi; an eiſdem à Superioribus maioribus concedatur facultas illimitata, & abſoluta, an verò ſolummodo limitata, & dependens. In rigore arbitrarer, vbi non obſtant iura Religionis, poſſe reſeruare, quia habent poteſtatem, vt aſſerebam, quaſi Epiſcopalem.

5 An Superiores locales poſſint reſeruare remiſsiuè.

In ordine ad ſecundum dico, Prælatos Regulares non poſſe reſeruare, niſi peccata, quæ fuerunt præſcripta a Clemente VIII. in ſua præcit. Conſtitutione, nec expediens eſſe etiam, vt illa omnia reſeruent. Peccata autem ab eodem Pontifice præſcripta ſunt, *Primo, Veneficia, Incantationes, Sortilegia. Secundo, Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eo peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat. Tertio, nocturna, & furtiua à Monaſterio, ſeu Conuentus egreſſio etiam non animo apoſtatandi facta. Quarto, proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum læthale. Quinto, iuramentum falſum in iudicio Regulari, ſeu legitimo. Sextò procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fætum etiam effectu non ſubſecuto. Sexto, falſificatio manus, ſeu ſigilli Officialium Monaſterij, aut Conuentus. Octauo, furtum de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale. Nono, lapſus carnis voluntarius opere conſummatus. Decimo, occiſio, vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſque perſonæ. Vndecimo, malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut aperitio literarum à Superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad Superiores.* Extra hos caſus nequeunt Superiores alios reſeruare, niſi Generalis in commitijs Generalibus, & Prouinciales in Capitulis Prouincialibus, vbi id neceſſe cognouerint; prout præſcribit idem Pontifex, qui etiam præcipit, ne id fiat,

6 Caſus quos ſolũ poſſunt ſibi reſeruare Prælati Regulares.

7 Extra hos caſus nequeunt alios reſeruare.

fiat, niſi cum matura diſcuſſione, & iudicio ob Religionis conſeruationem, aut conſcientiæ puritatem, prout notant *Proſper Auguſ. in addit. ad Quarantam in ſumma Bullarij verb. Caſus reſeruati, Suarez tom. 4. in tertiam part. diſp. 28. ſect. 3. num. 13., & tom. 4. de Religione tract. 8. lib. 2. c. 18.*

Ex eo autem, quod Prælati Regulares nequeant alia ab expoſitis peccata ſibi reſeruare, dubitatur, an poſſint reſeruare cenſuras alijs caſibus per ſe impoſitas ſub pæna cenſurarum, vt ſi Prælatus præcipiat ſuo ſubdito, ne accedat ad Monaſterium Monialium, quod frequentare ſolebat, collocuturus cum aliqua Moniali? In hoc video DD. inter ſe diſcrepantes. Poſſe reſeruare affirmant *Suarez in tertia part. tom. 4. diſp. 29. ſect. 3. num. 15., Tamburin. de iur. Abbat. tom. 2. diſp. 13. q. 3. num. 1., Fagundez præcept. 2. lib. 8. c. 4. num. 5.*, qui ea mouentur ratione, quia Clemens VIII. in præcit. ſua Conſtitutione loquitur dumtaxat de reſeruatione peccatorum, quæ propterea non eſt extendenda ad cenſuras. Negant verò poſſe *Sanchez in ſumma tom. 2. lib. 6. c. 1. num. 15., Megala in prima part. lib. 1. c. 12. nu. 8., Malſeſius in ſumma tom. 1. tract. 7. c. 20. num. 17.* quibus ego adhærendum exiſtimo, tum propter declarationem Sacræ Congregationis emanatam die 7. Iulij 1617. de qua teſtatur *Lezana in ſumma qq. Regul. tom. 1. c. 18. num. 21., P. Leone tract. de offic., & poteſt. Confeſs. tom. 2. recollect. tom. 11. num. 5.* per quam dicitur in prædicto decreto Clement. VIII. comprehendi etiam cenſuras; tum propter finem, & intentionem eiuſdem Pontificis, quæ fuit, ne nimis grauarentur ſubditi tot reſeruationibus cum periculo damnationis æternæ. Ibi in proemio *Nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidant adducere poſſet in æternæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedij deſperationem*; hæc autem æquè contingerent, ſi alijs peccatis imponeretur reſeruatio propter excommunicationem annexam eiſdem. Quamobrem ad rationem Suarez, & aliorum pro prima ſententia allegatorum dicendum eſt, in hoc non eſſe extenſionem, ſed comprehenſionem, vt definiuit Sacra Congregatio, & hoc etiam euincitur ex eo, quod hoc etiam ſaltem indirectè eſſet reſeruatio peccati, quam vltra præſcripta reprobauit Pontifex.

8 Sentẽtia docens poſſe ſibi reſeruare cenſuras alijs caſibus impoſitas.

9 Sentẽtia negans præfertur.

10 Soluuntur rationes cõtrariæ ſẽtentiæ.

In ordine ad tertium, quamuis aliqui aſſerant, poſſe Prælatos Regulares reſeruare ſibi peccata etiam in ordine ad Nouitios, & ad hoc afferant viuæ vocis Oraculum Pauli V.; probabilius tamen eſt, non poſſe *Azorius tom. 1. lib. 12. c. 2. qu. 10., Vega in ſumma tom. 2. c. 50. caſ. 6., Vgolinus de poteſt. Epiſcop. p. 2. c. 35. §. 1. num. 5., Homobonus de caſ. reſeruat. part. 1. c. 32.* Ratio eſt, quia Nouitij licet pro directione ſeruare debeant leges, & onera Religionis, vt experiantur onera, & iura eiuſdem, non tenentur tamen ad illa ex obligatione aliqua eiſdem impoſita, vnde nequeunt aliquo onere reſeruationis obſtringi; Nec valet argumentum, quod Nouitij gaudeant priuilegijs Religionis, atque ideo ſubdi debeant eiuſdem legibus, & oneribus. Non valet, inquam, quia in fauorabilibus fit extenſio, non ſic in odioſis.

11 Nequeũt reſeruare in ordine ad Nouitios.

ARTICVLVS XIX.

Quiſnam poſſit abſoluere à Peccatis reſeruatis.

SVMMARIVM.

Regularitèr ad eum ſpectat abſoluere, ad quem ſpectat reſeruare. 1.

Caſus dicuntur Papales, quia eorum abſolutio reſeruatur Papæ. 2.

Quandoque tamen poſſunt ab alijs abſolui. 3.

In caſibus occultis Papalibus poſſunt Epiſcopi ſuos ſubditos abſoluere, vel per ſe ipſos, vel per ſuos Vicarios. 4.

Item ab hæreſi occulta per ſe ipſos, non tamen per Vicarios. Ibid.

Item ab irregularitatibus prouenientibus ex delicto occulto, dummodo non ſint ex homicidio voluntario. Ibid.

Etiam à cenſuris contentis in Bulla Cænæ, ſi fuerint occultæ. 5.

Subditi ſuffraganeorum non poſſunt abſolui ab huiuſmodi caſibus occultis ab Archiepiſcopo. 6.

Excipe in actu Viſitationis. Ibid.

Probabilius Capitulum ſede vacante poteſt abſoluere. 7.

An etiam ab hæreſi occulta variæ ſententiæ. 8.

Probabilius non poteſt. 9.

Prælati Regulares nequeunt à caſibus Papalibus abſoluere exteros, bene tamen ſuos à caſibus, in quibus poſſunt Epiſcopi erga ſuos, non tamen ab hæreſi occulta. 10.

Decretum Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. 11.

Excipiuntur aliqui caſus, & quinam, à quibus nequeunt abſoluere. 12.

Pœnæ aduerſus eos, qui abſoluunt ab huiuſmodi caſibus ſpecialitèr prohibitis. 13.

Monita Sacræ Congregationis ad Epiſcopos circa reſeruationes. 14.

Regulares abſoluentes à recenſitis caſibus non prætextu priuilegiorum, ſed ex ignorantia videntur excuſari ab allegatis pœnis. 15.

Modo

Digitized by Google

Modo Regulares nequeunt abſoluere à caſibus Papalibus. 16.
Prælati Regulares in ordine ad ſuos habent poteſtatem quaſi Epiſcopalem. 17.
Caſus, in quibus ipſos poſſunt abſoluere. 18.
Non poſſunt abſoluere ſuos ab hæreſi occulta. 19.
Habentes facultatem abſoluendi à caſibus Papalibus non poſſunt abſoluere à contentis in Bulla Cænæ. 20.
Epiſcopi in caſibus, in quibus ipſi poſſunt abſoluere, poſſunt alios delegare. 21.
Non tamen in caſu hæreſis. 22.
Poſſunt etiam abſoluere Peregrinos. 23.

1 Regulariter abſoluit, qui reſeruat.

COmmunis regula eſt, quod ad eum ſpectat abſoluere, qui reſeruauit, vel ad eius Superiorem; vnde, ſi Epiſcopus ſeruauit, ipſe, vel eius Commiſſarius debet abſoluere, vel Superior in dignitate, & iuriſdictione ipſi Epiſcopo. Quia tamen ex ſuperius dictis aliqua ſunt peccata, quæ ratione excommunicationis reſeruantur Pontifici; alia, quæ reſeruantur Epiſcopis, ſiue à iure, ſiue ab homine, alia, quæ reſeruantur Religionum Prælatis in ordine ad ſuos ſubditos, ideo in ordine ad ſingula inquiremus diſcriminatim, quinam habeant poteſtatem abſoluendi; ſed quia prolixitas, & confuſio poſset oriri omnia ſimul exeminando, ideo præſentem titulum in aliquot ſectiones diuidemus, in quibus ſingulis ſingula diſcutiemus.

SECTIO I.

Quinam poſſit à caſibus Papalibus abſoluere.

2 Caſus dicuntur Papales, quia reſeruantur Papę.

CAſus dicuntur Papales, quia Papæ intelliguntur reſeruati, & ex genere ſuo non abſoluibiles, niſi ab ipſo, vel cui ipſe commiſerit abſolutionem. Quamuis autem hæc vera ſint, nihilominus quandoque, vel ex expreſſo, vel tacito illius conſenſu, vel priuilegio, vel interpretatiua eiuſdem voluntate ſecundum aliquas circunſtantias in alios transfundi poteſt poteſtas ab eis abſoluendi; Hic igitur quærimus primò, an Epiſcopi poſſint ſuos ſubditos in aliquo caſu abſoluere, & quonam a Papalibus. Secundò, an Prælati Regulares ſuos in eiſdem, vel alijs caſibus.
3 Quandoque tamẽ poſſunt ab alijs abſolui.
Tertiò, an habentes facultatem à Sede Apoſtolicâ abſoluendi à reſeruatis eidem poſſint etiam abſoluere à cenſuris contentis in Bulla Cænæ Domini. Quartò, an Epiſcopi quoad caſus Papales, à quibus ipſi poſſunt abſoluere, poſſint alios delegare ad abſoluendum ab ipſis. Quintò, an Epiſcopi in caſibus, in quibus poſſunt ſuos ſubditos abſoluere, poſſint etiam Peregrinos tunc exiſtentes in ſua Diæceſi abſoluere quoad Papales, & alia inde reſultantia.

4 A caſibus Papalibus occultis poſſunt Epiſcopi abſoluere.

Concluſio I. Poſſunt Epiſcopi ſuos ſubditos à quibuſcunque caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis per ſe ipſos, aut per ſuos Vicarios abſoluere, ſi caſus fuerint occulti, in foro interno impoſita pænitentia ſalutari; item ab hæreſi occulta per ſe ipſos, non tamen per ſuos Vicarios. Hoc expreſsè colligitur *ex Concil. Trident. ſeſ. 24. c. 6.* quinimmo poſſunt etiam diſpenſare in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentioſum. *Idem Trident. loc. cit.*

5 Etiam à cenſuris occultis contentis in Bulla Cænæ.

An verò poſſint etiam à cenſuris contentis in Bulla Cænæ abſoluere, ſi fuerint occultæ? Affirmandum eſt, quia *Tridentinum loco cit.* loquitur abſolutè cum clauſula *in irregularitatibus omnibus*, exceptis prouenientibus ab homicidio voluntario, & deductis ad forum contentioſum, & *in quibuſcunque caſibus etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis*; particula autem *omnes, & quæcunque* nullam excludit. Adde, quod ibidem Concilium loquitur etiam de hæreſi, quæ comprehenditur in caſibus Bullę Cænæ, & ſolum quoad ipſam limitat quoad Vicarios Epiſcoporum, per quod firmat regulam quoad alios caſus eiuſdem Bullæ Cænæ, ita vt, ſi fuerint occulti, poſſint etiam per Vicarios ab Epiſcopo deputatos abſolui.

6 Subditi ſuffraganeorum nequeũt abſolui ab Archiepiſcopo.

Cum autem in eodem Concilio dicatur *poſſe quoſcunque ſuos ſubditos in foro conſcientiæ abſoluere*, oritur hic difficultas, an nomine ſubditorum veniant ſubditi ſuffraganeorum in ordine ad Archiepiſcopos, adeout iſti poſſint abſoluere ſubditos eorundem ſuffraganeorum à caſibus Sedi Apoſtolicę reſeruatis. Sentiendum eſt, non venire nomine ſubditorum, nec poſſe ab Archiepiſcopis abſolui, niſi in actu Viſitationis *Henriquez lib. 6. c. 7. num. 5., Suarez diſp. 25. ſect. 1. num. 14., & diſp. 30. ſect. 2. num. 8., Coninchus diſp. 8. dub. 3. num. 21., Reginaldus lib. 1. num. 33., & ſeq.* Ratio ea eſt, quia quoad ea, quæ pertinent ad forum internum Epiſcopi non ſubduntur Archiepiſcopis, vt patet *ex c. Paſtoralis de offic. ord.* Dixi, *niſi in actu Viſitationis Diæceſis eorundem ſuffraganeorum*, tunc etenim Archiepiſcopus habet etiam in foro interno iuriſdictionem in ſuorum ſuffraganeorum ſubditos per textum *in c. fin. de cenſuris in ſexto.*

Excipe in actu Viſitationis.

An autem Capitulum ſede vacante poſſit abſoluere à caſibus Papalibus occultis, conueniunt ferè communitèr omnes, quod poſſit eo, quia ſuccedit Epiſcopo non ſolum

Digitized by Google

lum in ijs, quæ eidem Epiſcopo competunt iure communi, & generali per textum *in c. cum olim de maiorat., & obed.*, ſed etiam quæ competunt eidem, vt Ordinario.

7 Probabilius Capitulum ſede vacante poteſt abſoluere.

Quod, ſi dicatur, quod Epiſcopis non competat ius Ordinarium abſoluendi à caſibus Papalibus occultis, ſed tantummodo delegatum ex vi diſpoſitionis *Concil. Trident. loc. cit.*, quandoquidem vbi non eſt acceptatum Concil. Trident., hæc facultas abſoluendi à caſibus Papalibus Epiſcopis non competit, prout tradit *Diana part. 7. tract. 2. reſol. 2.*, adeoque, nec competere poſſe videtur Capitulo ſede vacante, cum ſolum ſuccedat in iuriſdictionalibus Epiſcopo quoad poteſtatem ordinariam, non quoad delegatam. Si, inquam, hoc dicatur, ſtatim reſpondebimus, quod, cum hæc facultas ſit generalitèr conceſſa omnibus Epiſcopis quoad ſuos ſubditos, & procedat à iure generali, computanda ſit ordinaria quoad eoſdem, ac proinde in eadem ſuccedat Capitulum ſede vacante.

8 An etiam ab hæreſi occulta variæ ſententiæ.

Maior difficultas videtur in eo verſari, an ſcilicet Capitulum ſede vacante poſſit abſoluere ab hæreſi occulta. Ex eo, quod Concil. Trident. loc. cit. aſſerat poſſe ab hæreſi occulta abſoluere Epiſcopos per ſe ipſos, non per ſuos Vicarios, videtur rectè inferri, nec Capitulum ſede vacante ab eadem poſſe abſoluere, cum talis facultas videatur appoſita dignitati Epiſcopali, qualem non habet Capitulum ſede vacante. Ex alia parte, cum Capitulum ſuccedat iure proprio in iuriſdictionalibus Epiſcopo, & non habeat iuriſdictionem ab Epiſcopo, ſicuti habet eius Vicarius Generalis, ſed a iure, videtur hæc eidem competere.

9 Probabilius non poteſt.

Crederem verè hanc facultatem Capitulo non competere, cum Concilium Tridentinum reſtrictiuè ipſam alliget Epiſcopis.

10 Quid poſſint Prælati Regulares tam in ordine ad exteros, quam ad ſuos.

Concluſio II. Prælati Regulares nequeunt a caſibus Papalibus, multoque minus à contentis in Bulla Cænæ alio à ſuis ſubditis abſoluere, quantumuis fuerint occulti, benè tamen ſuos in caſibus, in quibus poſſunt Epiſcopi erga ſuos, non tamen ab hæreſi occulta.

Prima pars ex eo euincitur, quod, quamuis per Summos Pontifices conceſſa fuerint priuilegia plura Regularibus abſoluendi exteros ab huiuſmodi caſibus, vt per Paulum III. Societati Ieſu, vt habetur in compendio priuileg. eiuſdem Societatis *tit. abſolutio* §. 1., & in eiuſdem Priuilegio conceſſo à *d. Paulo III. ſub die 3. Iunij* 1545. quod incipit *cum inter cunctas ſolicitudines noſtras*, vbi tamen ſit exceptio à caſibus in Bulla Cænæ contentis; per Sixtum V. Congregationi Oratorij Sanctæ Mariæ de Vallicella de Vrbe, vt habetur penes *Stephanum Quarantam in ſua ſumma Bullarij ſub tit. Confeſſor, §. decet Romanum Pontificem ſub data nonis Septembris* 1586.; attamen hæc priuilegia intelliguntur reuocata per decretum Sacræ Congregationis iuſſu Clement. VIII. editum ſub die 9. menſis Ianuarij anno 1601., cuius tenorem de verb. ad verbum refert *Quaranta in verb. Caſus reſeruati, §. editum fuit alias*.

11 Decretũ S. Cõgregationis ſub Clemente VIII.

Aduerte tamen, quod, cum dubia aliqua orta fuerint ſuper illo edito decreto Sacræ Congregationis, eaque propoſita eidem Sacræ Congregationi ab eadem ſub die 26. Nouembris 1602. emanarint declarationes ſequentes ſuper eodem; primò, vt Regulares, cæterique priuilegiati non abſoluant à caſibus contentis in Bulla Cænæ clarè, vel dubiè.

12 Excipiũtur aliqui caſus, à quibus nequeũt abſoluere.

Secundò, ne abſoluant à Violatione immunitatis Eccleſiæ in terminis conſtitutionis Gregorij XII. Tertiò, à Violatione clauſuræ Monialium ad prauum finem. Quartò, à Prouocatione, & pugna in duello in terminis Concilij, & Conſtitutionis Gregorij XIII. Quintò, ab iniectione manus violentæ in Clericos *iuxta c. ſi quis ſuadente*, ac iuris diſpoſitionem. Sextò, à Simonia reali ſcienter contracta. Septimò, à confidentia beneficiali. Octauò, ab omnibus caſibus, quos locorum Ordinarij ſibi reſeruabunt, & reſeruarunt etiam in caſu neceſſitatis, & impedimenti, niſi in mortis articulo, vel niſi habeant licentiam nouam ſpecialem à Sede Apoſtolica, vel ab Ordinarijs in ſcripto, vel viua voce. In alijs caſibus, qui habent priuilegia poterunt iuxta eorum tenores, & facultates abſoluere, dummodo ante decretum eſſent vſu recepta, & non reuocata; Qui verò non habent priuilegia, non poſſunt abſoluere, nec per hoc decretum, & declarationem aliquid de nouo acquirunt.

13 Pænæ cõtrà abſoluentes ab huiuſmodi caſibus

Pænæ, quæ iniunguntur contrà Regulares, & Priuilegiatos, qui in prædictis ſpecialitèr prohibitis audebunt prætextu priuilegiorum abſoluere, & contrà alios non priuilegiatos, qui ab eiſdem, & à cæteris reſeruatis abſoluãt, ſunt pænæ excommunicationis, priuationis officiorum, dignitatum, & beneficiorum, & inhabilitatis ad ea impoſterum obtinenda ipſo facto abſque vlla declaratione, à quibus nequeant diſpenſari, habilitari, & abſolui, niſi à Sede Apoſtolica præterquam in mortis articulo quoad abſolutionem.

14 Monita Sacræ Congregationis ad Epiſcopos in ordine ad reſeruationes.

In eadem declaratione monentur locorum Ordinarij. Ne reſeruent caſus contentos in Bulla Cænæ Domini; non ſpecialitèr reſeruatos Sedi Apoſtolicæ; non promiſcuè eos, quibus annexa eſt excommunicatio maior à iure impoſita, cuius abſolutio nemini eſt reſeruata, niſi iudicaue-

caue-

Digitized by Google

cauerint aliquos nominatim reſeruandos propter frequentiā, ſcandalum, aut aliam neceſsariam cauſam; non eos, quibus non datur abſolutio, niſi facta reſtitutione, vel executione; non eos, qui licet inuoluant peccatum mortale, tamen verſantur circa res parui momenti, & quæ frequentèr euenire ſolent inter idiotas. Monentur inſuper, vt paucos reſeruent præciſa multitudine, quinimmo, quam pauciſſimos, eoſque maximè neceſſarios; atrociora dumtaxat, & grauiora, ne ſequatur effectus contrarius piæ menti Sanctæ Matris Eccleſiæ. Hæc omnia recenſere placuit ad commodum legentium, cum non apud omnes verſentur exemplaria decreti, & declarationis eiuſdem Sacræ Congregationis.

15 Regulares abſoluentes nō prętextu priuilegiorum videntur eximi à pœnis.

Aduerte ſecundò quoad pænas recenſitas contrà abſoluentes à caſibus recenſitis, ad quos non habent priuilegia, eas non incurrere Regulares, alioſque, qui ab ijs abſoluunt non prætextu priuilegiorum, ſed vel ex ignorantia, vel inaduertentia, prout docent *Gambarupta de reſeruat. c. 3. n. 12.*, cum in eodem decreto Sacræ Congregationis, & declaratione dicatur expreſsè *prætextu priuilegiorum*, quod etiam firmauit *Villalobos tom. 1. in ſumma tract. 9. difficult. 61. num. 5.*

16 Modo Regulares nequeunt abſoluere à caſibus Papalibus.

Hic oritur difficultas, an, quamuis Sacra Congregatio in decreto, & declaratione recenſitis conceſſerit Regularibus, aliſque priuilegiatis poſſe abſoluere à caſibus Papalibus exceptis contentis in Bulla Cænæ, aliſque ſex ſupra enumeratis, intelligatur hæc facultas quoad caſus non exceptos reuocata per Paulum V. ſub die 7. Ianuarij 1617., adeout modo nedum non poſſint Regulares à contentis in dicta Bulla Cænæ, & ab illis ſex abſoluere, ſed nec etiam ab alijs Papalibus. Nonnulli apud *Dianam part. 3. tract. 2. reſol. 13. verſ. nota etiam ſecundo*, aſſerunt, per eundem Paulum V. intelligi reuocata priuilegia quoad omnes caſus Papales, quod probant ex eo, quod Pontifex recenſitis caſibus Bullæ Cęnæ, & ſex enumeratis addit illam particulam, *Ac inſuper*, quæ importat nouam legiſlatoris diſpoſitionem ab antiquis omnino diſtinctam *arg. textus in c. ſtatutum, §. inſuper, & ibi Gloſ. de reſcript. in ſexto.* Sed *Duardus in Bullam Cænæ lib. 3. §. 2. q. 1. num. 31., & ſeqq.* abſolutè ſentit, non intelligi reuocata.

Ratio ſecundæ partis concluſionis eſt, quia Prælati Regulares in ordine ad ſuos ſubditos habent quoad iuriſdictionalia poteſtatem, quam habent Epiſcopi in ſuos vigore *Trident. ſeſs. 24. c. 6.* prout docet *Henriquez lib. 6. c. 16. num. 1.* ergo non eſt, cur non poſſint abſoluere ſuos ſubditos in ijs caſibus, in quibus Epiſcopi poſſunt abſoluere ſuos: Hoc expreſsè conceſſum eſt à *Martino V. ordini Sancti Hieronymi Hiſpaniæ*, vt refertur in eius compendio *tit. Abſolutio quoad omnes §. 3.*, quod priuilegium confirmatum fuit PP. Teatinis, quinimmo de nouo conceſſum a *Paulo V. die 4. Aprilis 1612.*, vt refertur in eorum compendio *tit. Confirmatio priuilegiorum §. 3.*

17 Prælati Regulares in ordine ad ſuos habens poteſtatem quaſi Epiſcopalem

Si autem quæratur, quinam ſint caſus, in quibus Epiſcopi poſſunt abſoluere ſuos Diæceſanos, & præcipuè quoad cenſuras, ad quorum normam Prælati Regulares poſſint abſouere ſuos; Dicam, hoc poſſe colligi ex ſupradictis; Deinde primò poſſunt abſoluere ab omni excommunicatione lata à iure, quæ nulli ſit reſeruata per textum *in c. Nuper, §. in ſecundo verò caſu de ſent. excom., Sairus de cenſur. Eccleſ. lib. 2. c. 19. num. 2., & ſeqq.*, qui teſtatur de communi. Secundò ab excommunicatione lata ab homine, quæ generalis ſit, cum hæc æquiparetur canoni, ſeu ſtatuto, vt notant *Coaruuias in c. Alma Mater de ſent. excomm. in ſexto in prima part. relect. §. 12. nu. 4. verſ. ſecundo, Nauarrus in man. c. 27. num. 44., Sairus de cenſur. lib. 2. c. 19. n. 5.* Tertiò à percuſſione Clerici ſuadente Diabolo, quando percuſſio leuis eſt per textum *in c. peruenit de ſent. excom.*

18 Caſus, in quibus poſſunt abſoluere

19 Non poſſunt abſoluere ab hæreſi occulta.

Ratio tertiæ partis, quod ſcilicet nequeant abſoluere ab hæreſi occulta, quidquid ex aduerſo dixerint *Suarez de Religione tom. 4. lib. 2. c. 21. num. 10., & alij* apud ipſum, ex eo deducitur, quod ità fuerit declaratum per Sacram Congregationem ſub die 17. Nouembris 1628. ſub Vrbano VIII.; Neque obſtat, ſi dicatur, Sacram Congregationem intelligendam eſſe ſolummodo in ordine ad abſoluendos ſęculares ab eadem hæreſi occulta, non autem ſuos ſubditos, ad quod confirmandum multum conferre poteſt declaratio Alexandri VII. ſub die 25. Septembris 1665. qua damnauit propoſitionem, quæ inter cæteras reprobatas eſt in ordine ſecunda, qua dicebatur *Prælati Regulares poſſunt in foro conſcientiæ abſoluere quoſcunque ſæculares ab hæreſi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurſa.* Non obſtat, inquam, quia Sacra Congregatio ſub Vrbano VIII. expreſſe loquitur de Prælatis Regularibus in ordine ad ſuos ſubditos.

20 Facultas abſoluendi à caſibus Papalibus non extenditur ad cōtentos in Bulla Cęnæ.

Concluſio III. Habentes facultatem à Sede Apoſtolica abſoluendi ab eidem reſeruatis non poſſunt abſoluere à cenſuris contentis in Bulla Cænæ Domini. *Suarez diſp. 21. ſect. 3. num. 3., & diſp. 7. ſect. 5. num. 11., Vgolinus tab. 1. c. 10. §. 4. n. 8.*

Ratio eſt, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſpecialitèr reſeruantur, quæque non ità facilè conceduntur,

Digitized by Google

ſed cenſuræ contentæ in Bullæ Cænę Domini ſpecialitèr reſeruantur, nec ità facilè conceduntur, quandoquidem ipſæ ſingulis annis renouantur, & in priuilegijs, quæ Regularibus, cæteriſque aſſueuerunt concedi, regularitèr excipiuntur, ergo non veniunt in generali conceſſione, niſi in eadem de eiſdem fiat expreſſa mentio; Ex hoc etiam fundamento nonnulli etiam deducunt, quod habentes facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis etiam contentis in Bulla Cænæ non poſſint abſoluere ab excommunicatione ob hæreſim etiam occultam contracta *Nauarrus in man. c. 27. nu. 275., Coaruuias in c. alma Mater part. 1. §. 11. num. 15., Henriquez lib. 8. c. 16. n. 3., Auila part. 2. c. 2. diſp. 1. dub. 7. concl. 2., Sanchez in ſumma lib. 2. c. 12.*

21 Epiſcopi in caſibus in quibus poſſunt abſoluere poſſunt alios delegare. Concluſio IV. Epiſcopi in caſibus, quibus ipſi per ſe poſſunt abſoluere à caſibus Papalibus, poſſunt alios delegare ad abſoluendum ab ipſis, ſi excipias hæreſim.

Ratio ex eo deducitur, quia, cum hæc facultas ſit Epiſcopis conceſſa generalitèr à iure communi, computatur pro ordinaria quoad huiuſmodi caſus; habens autem poteſtatem ordinariam poteſt alteri eam delegare; Neque hic audiendi ſunt aliqui, qui exiſtimant hanc poteſtatem in Epiſcopis eſſe priuilegium affixum ſtatui, & dignitati Epiſcopali, adeoque non eſſe alteri communicabilem; non, inquam, audiendi ſunt, quia gratis ſibi confingunt eſſe priuilegium affixum dignitati, quod ex eo euincitur, quod *Concil. Trid. d. ſeſs. 24. c. 6.* non ſolum hanc facultatem concedit Epiſcopo, ſed etiam Vicario ad id ab eodem ſpecialitèr deputato, vt legenti textum ſit manifeſtum; tum quia de facto talis poteſtas alijs ab Epiſcopis fuit deputata.

22 Non tamen in caſu hæreſis. Dixi, *ſi excipias hæreſim*, quia hæc exceptio expreſsè habetur *in eodem Concil. Trid. d. ſeſs. 24. c. 6.* Ibi- *Item, & in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantum,* ideſt Epiſcopis, *non eorum Vicarijs ſit permiſſum;* ex quibus apparet crimen hæreſis ſpecialiori iure eſſe prohibitum, & reſeruatum.

Concluſio V. Epiſcopus, ſeu Vicarius ab eo delegatus ad abſoluendum à caſibus Papalibus, in quibus ipſe Epiſcopus ex iure ſibi competente vigore Trident. loc. cit. poteſt abſoluere ſuos ſubditos, poteſt etiam ab eiſdem abſoluere Peregrinos ad ſe confugientes. In hoc communitèr conueniunt quotquot ſuſtinent Confeſſarios vnius Diæceſis poſſe recipere confeſſiones Peregrinorum in eadem exiſtentes, de quibus ſupra.

Ratio ex eo deducitur, quod tantam habet poteſtatem in ſua Diæceſi Confeſſarius ſimplicitèr approbatus ad confeſſiones in ordine ad Peregrinos non habentes reſeruata, quantam habet Confeſſarius priuilegiatus, ſeu Epiſcopus, aut eius Vicarius habens facultatem Papalium in ordine ad Peregrinos habentes caſus Papales, ergo, ſicuti ſimplex Confeſſarius in ſua Diæceſi approbatus poteſt abſoluere Peregrinos non habentes reſeruatos, poterit Epiſcopus, ſeu eius Vicarius habentes poteſtatem abſoluendi à Papalibus Peregrinos abſoluere habentes Papales; ſicuti enim in primo caſu non obſtat, quod Peregrini non habeant ibi domicilium, neque obſtabit in ſecundo, cum ſufficiens ſit auctoritas in abſoluentibus reſpectiuè ad vtroſque caſus. 23 Poſſunt etiam abſoluere Peregrinos.

SECTIO II.

Quinam poſſint abſoluere à reſeruatis Epiſcopis.

SVMMARIVM.

Caſus Epiſcopales alij ſunt à conſuetudine, alij a iure, alij ab homine, & quid ſinguli. 1.

Ab his omnibus poteſt Epiſcopus abſoluere. 2.

Quoad conſuetudinarios non poteſt dici eſſe reſeruatos de iure communi. 3.

Solutio quoad caſum abortus, & percuſſionis Clerici. 4.

Caſus conſuetudinarij Epiſcopales poſſunt abſolui regulariter à Confeſſarijs ſimplicitèr approbatis. 5.

Quid ſentiendum ſit de crimine abortus, & percuſſionis Clerici remiſſiuè. 6.

Si Epiſcopus promulgatis decretis Sinodalibus, in quibus aliqui caſus eidem reſeruantur, nullos alios ſibi ſpecialiter reſeruauerit, Regulares nequeunt ab eiſdem abſoluere. 7.

Si alios caſus ſibi reſeruauerit diſtinctos à Sinodalibus, nec Regulares poſſunt ab illis abſoluere. 8.

Si alios caſus à Sinodalibus ſibi in tabella reſeruauerit, & aliquos ex Sinodalibus in eadem expreſſerit, & non alios, Sinodales non expreſſi poſſunt à Regularibus abſolui. 9.

Regulares non poſſunt abſoluere à caſibus, quos Epiſcopi ſibi reſeruant, & exponunt in tabella. 10.

Poſſunt illi, quibus Epiſcopus committit. 11.

Si Epiſcopus alicui commiſerit omnem facultatem abſoluendi ſuos ſubditos ſine alia expreſſione non poteſt hic abſoluere à reſeruatis. 12.

Niſi aliter conſtet de mente Epiſcopi concedentis. 13.

Habes

Habens omnem facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, habet etiam facultatem abſoluendi à cenſuris eidem reſeruatis. 14.
Habens facultatem abſoluendi à caſibus Epiſcopo reſeruatis non poteſt ſuper irregularitatem, & vota diſpenſare. 15.
Conceſſa alicui ab Epiſcopo facultate abſoluendi ab omnibus caſibus ipſi reſeruatis intelligitur etiam conceſſa in ordine ad Papales, à quibus ipſi Epiſcopi poſſunt abſoluere. 16.

1 Caſus Epiſcopales in triplici genere.

CAſus Epiſcopales, qui ideo dicuntur tales, quia reſeruantur Epiſcopis, alij ſunt à conſuetudine, alij a iure, alij ab homine. Primi ſunt, qui conſuetudine quaſi vbique vigente habentur pro reſeruatis, de quibus egimus in præcedentibus, cuiuſmodi ſunt homicidium voluntarium, ac alia ſupra recenſita, de quorum reſeruatione, quamuis non eſſet lex ſcripta, adeſt tamen ius non ſcriptum, hoc eſt conſuetudo. Secundi ſunt, qui reſeruantur, vel in Concilijs Prouincialibus, vel Sinodalibus lege quaſi vniuerſali pro tali Prouincia, vel Diæceſi. Tertij ſunt, qui ſpecialitèr reſeruantur ab Epiſcopis, vel in Sinodo, vel extra, & in ſchedulis exponuntur. Ab his omnibus poſſe Epiſcopos ipſos diſpenſare indubitati iuris eſt, quia ad eum ſpectat ſoluere, ad quem ſpectat ligare. Difficultas ſolummodo eſt, an alij ab ipſis Epiſcopis poſſint ab huiuſmodi caſibus, cuiuſcunque generis ſint, abſoluere.

2 Ab his omnibus poteſt Epiſcopus abſoluere.

In ordine ad caſus primi generis aduertendum eſt, primò huiuſmodi caſus referri diuerſimodè ab auctoribus, dum aliqui plures, alij pauciores aſſignant, nec omnes vbique vigent quoad reſeruationem. Secundò non poſſe dici hos reſeruatos Epiſcopis de iure communi, cum nullus ſit aſſignabilis textus, qui ipſos eiſdem reſeruet, prout notant *Suarez tom. 4. in tertiam partem diſp. 29. ſect. 1. num. 6., Fagundez in ſecundum Eccleſiæ præceptum lib. 8. c. 2., Peirinus tom. 1. priuileg. in Conſtit. Pirrhi, §. 8. num. 38.* Difficultas ſolummodo aliqua quoad hoc poteſt eſſe quoad abortum, & quoad percuſſionem leuem Clerici, nam quoad primum, cum Sixtus V. ipſum Sedi Apoſtolicæ reſeruaſſet, Gregorius XIV. moderando decretum Sixtianum reſeruauit Epiſcopo, dum præcepit tale crimen committentem non poſſe abſolui, niſi per Confeſſarium ad hos caſus ſpecialitèr per loci Ordinarium deputatum; quoad ſecundum verò, cum percuſio Clerici eſſet indefinitè reſeruata Pontifici, in caſu, quo hæc ſit leuis, eius abſolutio eſt demandata ſoli Epiſcopo; in quo vtroque caſu videtur reſeruatio Epiſcopo eſſe de iure communi. Sed ad hoc reſpondet *Ceſpedes tract. de exempt. Regul. quoad Sacram. adminiſt. c. 6. num. 3.* non intelligi hos caſus reſeruatos Epiſcopis, ſed Epiſcopos eſſe ad ipſos delegatos.

3 Quoad conſuetudinarios non adeſt ius commune.

4 Solutio quoad caſum abortus, & percuſſio Clerici.

5 Conſuetudinarij poſſunt à ſimplicibus Cōfeſſarijs abſolui.

Concluſio I. Caſus, qui ex conſuetudine dicuntur Epiſcopales, regularitèr loquendo poſſunt abſolui à Confeſſarijs ſimplicitèr approbatis, præcipuè Regularibus. Conſentiunt in hanc *Suarez, Fagundez, Peirinus locis cit., Lezana in verb. Caſus reſeruati Regularium num. 4.*

Ad hoc pluribus rationibus mouentur, primò, quia hi caſus certi non ſunt, cum diuerſimodè referantur à DD., vt videre eſt apud *Angelum, Siluestrum verb. Caſus, Medinam in ſumma lib. 1. c. 10. §. 3., Toletum lib. 3. c. 14.* Secundò, quia hęc lex generalis non eſt, nec eiuſdem modi in omnibus Epiſcopatibus videtur eſſe, & in aliquibus aliqui eorum exponuntur in ſchedulis, in alijs non exponuntur; vnde inferunt, quod, vbi exponuntur, obligent, ſed tunc ſunt ſpecialitèr reſeruati, vbi verò non exponuntur, non obligent. Tertiò, quia nullum à iure communi reperitur reſeruatum peccatum Epiſcopis, cum nullus textus ſit aſſignabilis; quod, ſi à Summiſtis plures aſſignentur, hoc eſt, quia Epiſcopi aliquos ex illis conſueuerunt reſeruare, vel, quia illis debetur aliqua pæna infligenda in foro contentioſo. Adde, quod aliqui Epiſcopi, & ferè omnes aliquos ex dictis caſibus, qui dicuntur à iure reſeruati, ſibi reſeruant in tabella, & non alios, ergo, quia expreſſos intelligunt tantum reſeruatos, & non alios.

6 Quid ſentiendum ſit de abortu, & percuſſione Clerici remiſſiuè.

Quid verò ſentiendum ſit de crimine abortus fætus animati, & de leui percuſſione Clericorum. Tunc dicam, quod, vel illi duo caſus ex iure Pontificio intelliguntur Epiſcopis reſeruati, vel ſolum Delegati Epiſcopi ad abſoluendum ab eiſdem; & ſi primum dicatur; tunc ratiocinandum erit, ſicuti ratiocinabitur infra de reſeruatis Epiſcopis in commitijs ſiue Prouincialibus, ſiue Sinodalibus; ſi verò ſecundum; idem dicendum erit, quod dictum fuit de alijs caſibus Papalibus non reſeruatis in Bulla Cænæ.

Loquendo iam de caſibus Epiſcopis reſeruatis ſiue in Concilijs Prouincialibus, ſiue Sinodalibus *Ceſpedes tract. de exempt. Regul. quoad Sacramen. adminiſt. c. 6. n. 6., & ſeqq.* aſſerit ſecundum magis communem DD. ſententiam, Regulares non poſſe ab illis abſoluere; ipſe tamen probabilem putat opinionem concedentem Regularibus facultatem ab eiſdem abſoluendi, quinimmo ex rationibus, quas ſucceſſiuè adducit, videtur in hanc magis inclinare.

Concluſio II. Si Epiſcopus promulgatis

Digitized by Google

7 Si Epiſcopus reſeruauerit ſibi in Sinodo caſus, & non alios, non poteſt Regularis ab illis abſoluere

decretis Sinodalibus, & Prouincialibus, in quibus aliqui caſus eidem reſeruantur, nullos alios caſus ſibi ſpecialitèr reſeruauerit, probabilius Regulares nequeunt ab illis abſoluere. Item, nec poſſunt abſoluere, ſi alios caſus ſpecialitèr reſeruauerit diſtinctos à Sinodalibus, & Prouincialibus omnino, quantumuis de iſtis nullam mentionem fecerit; ſi verò in caſibus ſibi ſpecialitèr reſeruatis in tabella aliquos etiam comprehenderit, & expreſſerit ex Sinodalibus, vel Prouincialibus, non verò alios, probabilius eſt, quod à Sinodalibus, vel Prouincialibus in tabella non comprehenſis, & non expreſſis poſſint abſoluere. Quoad primam, & ſecundam partem videtur conſentire *Ceſpedes loc. cit.*, qui quamuis aſſerat eſſe probabilem contrariam ſententiam, hanc tamen communiorem aſſerit, & probabiliorem. Expreſsè conſentit *Capeauille c. 4. de poteſt. deleg. circa reſer. q. vnica diffic. ſexta.*

Iura quibus innititur aſſertum.

In confirmationem primæ, & ſecundæ partis idem Capeauille adducit definitionem Gregorij XIII. in Sacra Congregatione Cardinalium Concil. Trid. interpretum, de qua definitione teſtantur tres Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales; & primò Cardinalis Sancti Sixti Epiſt. ad Cardinalem Borromęum, quæ habetur in Concil. Prouinciali 3. Mediol. ad fin. Secundò Cardinalis Pallæotus apud *Viualdum de abſolut. num. 35.* Tertiò Cardinalis Borromæus in inſtruct. Paſt. per eum compoſitis, & Antuerpiæ impreſſis anno 1586., vbi contra Confeſſarios Sæculares abſoluentes ab huiuſmodi caſibus imponitur excommunicatio à Sinodo Diæceſana lata; contra Religioſos excommunicatio lata a Gregorio XIII.

Decretũ Sacrę Cõgregationis ſub Vrbano VIII.

Fortior diſpoſitio quoad hoc habetur ex decreto Sacræ Congregationis ſub Vrbano VIII. emanato Romæ die 17. Nouembris 1628., quod cantat in hæc verba, *Ac proinde Regulares cuiuſuis ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam neceſſario exprimendi nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationem eiuſmodi, quas, vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſe quemquam abſoluere ab huiuſmodi caſibus in Bulla Cænæ, aut Ordinario loci reſeruatis, ac, ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas, atque irritas fuiſſe, & fore; ab alijs verò caſibus, & cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, ſiquidem Regulares habent à Sede Apoſtolica abſoluendi facultatem illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe eiſdem Sacræ Congregationis decretis hac de re editis iuſſu Sanctæ memoriæ Clement. VIII., quam Sacræ Congregationis ſententiam Sanctitas Sua mandauit ab omnibus, ad quos pertinet inuiolabilitèr obſeruari*, vbi nota illas particulas, *aut Ordinario loci reſeruatis*, ex quibus videtur, non poſſe Regulares à caſibus Ordinario reſeruatis abſoluere, quamtumuis reſeruatio ſit à Sinodo, vel Concilio Prouinciali; ſemper enim verificatur, quod ſint Ordinario reſeruati.

Intelligẽdum eſt tale decretum vniuerſalitèr.

Neque dicas, huiuſmodi decreta ſiue edita iuſſu Clement. VIII., ſiue Vrbani itidem VIII. intelligenda eſſe de caſibus non quomodocunque reſeruatis Ordinario loci, ſed de ijs, quos ſibi ſpecialitèr Ordinarius loci reſeruauit; cum etenim verſemur in odioſis, interpretatio mitior facienda eſt, & priuilegia Regularium, quoad minus fieri poteſt, lædenda; contrà enim impugnaberis, quia, cum verba ſint generalitèr prolata de reſeruatis Ordinario loci, ſunt in ſua generalitate intelligenda. Deinde præſumendum eſt, quod Sacra Congregatio in decreto nuper edito iuſſu Vrbani VIII. aliquid de nouo ſtatuerit, quod non fuerit antecedentèr expreſsè ſtatutum, & declaratum; cum autem in pluribus alijs, & præcipuè in decretis Sacræ Congregationis iuſſu Clementis VIII. fuerit declaratum, quod Regulares non poſſint abſoluere à caſibus, quos Ordinarij locorum ſibi ſpecialitèr reſeruarunt, cenſendum eſt, quod Sacra Cõgregatio in decretis iuſſu Vrbani VIII. editis voluerit quid aliud ſtatuere, atque ideo, quod nequeant etiam abſoluere a Caſibus ſiue in Sinodo, ſiue in Concil. Prouinciali Epiſcopis reſeruatis.

Non eſt ſimplicitèr confirmatorium decreti Clementis VIII.

Neque hic audiendus eſt *Ceſpedes d. tract. de exemp. Regul. quoad Sacram. adminiſt. c. 6. dub. 142. num. 13.*, dum dicit per decretum Sacræ Congregationis ſub Vrbano VIII. fuiſſe ſolummodo confirmata decreta ſub Clement. VIII. de caſuum reſeruatione, & tantum hoc de nouo ſtatutum, quod Regulares extra Italiam nequeant abſoluere à reſeruatis, etiam ſi multa quoad hoc priuilegia habeant, quod prius tantùm ligabat in Italia; Non, inquam, audiendus eſt, quia in allegato decreto ſub Vrbano VIII. duo decernuntur; primum pariformitèr procedendo de caſibus in Bulla Cænæ, ac Ordinario reſeruatis ſtatuitur, quod æquè ab illis nequeant abſoluere Regulares, ſiue intra, ſiue extra Italiam. Secundum, quod ab alijs caſibus, & cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, ſiquidem Regulares habent à Sede Apoſtolica abſoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe eiſdem Sacræ Congregationis decretis hanc de re editis iuſſu Sanctę memorię Clement. VIII., quam Sacræ Congregationis ſententiam ab omnibus, ad quos pertinet Sanctitas Sua mandauit inuiolabilitèr

Digitized by Google

bilitèr obſeruari; in primo duo declarantur, quæ erant controuerſa; primum, cum controuerteretur, an facultas Regularibus conceſſa per priuilegia abſoluendi à caſibus Epiſcopalibus extenderetur tum ad reſeruatos à iure in Sinodis,& Concilijs Prouincialibus, an verò non, dictum fuit non extendi ad illos, ſed prohibitionem comprehendere omnes reſeruatos Epiſcopis. Secundum, an prohibitio coarctaretur intra fines Italiæ, dictum fuit extendi etiam extra Italiam; ex quo deduco argumentum efficax ad rem noſtram. Indubitati iuris eſt, quod ad caſus ſpecialitèr ſibi ab Epiſcopis reſeruatos, & in tabella expoſitos nequeant Regulares abſolutionem extendere in quocunque loco reperiantur etiam extra Italiam reſiſtentibus tot iuribus antiquis, ergo controuerſia, quæ orta fuit, intelligenda erit ſolummodo de caſibus à iure, ſiue Sinodali, ſiue Prouinciali Epiſcopis reſeruatis, adeoque de iſtis intelligenda erit diſpoſitio Sacræ Congregationis ſub Vrbano VIII., ſecus nihil diſponeret, quod antea non fuiſſet diſpoſitum.

8 Si reſeruauit ſibi alios caſus nulla facta mẽtione Sinodaliũ.

Ratio autem, propter quam, quando Epiſcopus nullos caſus ſibi reſeruauit præter reſeruatos in Sinodis, ſeu Concilijs Prouincialibus, vel reſeruauit quidem aliquos extra illos, nullum tamen ex reſeruatis in Sinodis, vel Concilijs, nequeunt à reſeruatis in Sinodis &c. abſoluere, ex eo deducitur, quod in primo caſu intelliguntur contenti Epiſcopi reſeruatione illorum, nec arbitrari aliam reſeruationem eſſe neceſſariam, adeoque in prima ſiſtere, ergo ab illis vtpotè intentis ab Epiſcopis nequeunt Regulares abſoluere; In ſecundo verò caſu, cum in reſeruatione nullam Epiſcopi de illis mentionem fecerint, non intelliguntur illis cedere, ſed illos in ſuo robore relinquere.

9 Si reſeruentur in tabella aliqui Sinodales, & non omnes non expreſſi poſsunt abſolui.

Ratio tandem, propter quam, quando Epiſcopus aliquos caſus in Sinodo reſeruatos ſibi ſpecialitèr in tabella reſeruauit, & non alios, poſſint Regulares ab alijs in Sinodis reſeruatis abſoluere ex eo deducitur, quod ſibi illos reſeruando non videntur de alijs curare, quinimmo eorum reſeruationi cedere; ad quid etenim illos ſibi ſpecialitèr reſeruare, ſi voluiſſent alios eſſe æquè reſeruatos? Ad hoc facit, quod aſſerit *Comitolus reſp. mor. lib. 1. q. 25.* Epiſcopum quendam, quem innominatum relinquit, nobiliſſimæ Ciuitatis Italiæ ſibi dixiſſe, quod, quando Epiſcopi ſibi in tabella reſeruant aliquos caſus reſeruatos in Sinodo, intelligunt reliquos caſus in Sinodo poſitos contemnere, & inferioribus Sacerdotibus concedere.

Concluſio III. A caſibus Epiſcopalibus, qui dicuntur reſeruati ab homine, hoc eſt, quos Epiſcopi ſibi ſpecialitèr reſeruant, & exponunt in tabella, poſſunt ipſi Epiſcopi reſeruantes abſoluere, & illi, quibus ipſi commiſerint abſolutionem, non tamen Regulares ex vi ſuorum Priuilegiorum. In hoc omnes conſentiunt.

10 Quinam poſſint abſoluere à caſibus ſpecialitèr Epiſcopis reſeruatis.

Quod Epiſcopi reſeruantes poſſint abſoluere non poteſt reuocari in dubium, quandoquidem reſeruatio dependet ab ipſorum libera voluntate, quam poſſunt propterea pro libertate ſubtrahere,& ſicuti poſſunt reſeruationẽ tollere, adeo vt quilibet ſimplex Confeſſarius approbatus poſſit ab illis abſoluere, ita non eſt, cur non poſſint manente adhuc reſeruatione ipſi per ſe ipſos immediatè, & directè abſoluere, nam reſeruatio eſt in ordine ad alios inferiores, non ad ſe ipſos. Accedit, quod eius eſt ſoluere, cuius eſt ligare; cum igitur ipſi per reſeruationem ligent, vt non poſſit vinculum ab alijs ſolui, poterunt etiam per ſe ipſos ſoluere.

11 Poſsunt illi abſoluere, quibus Epiſcopi cõmittunt.

Quod alij, quibus ipſi commiſerint, poſſint abſoluere etiam indubitati iuris eſt, quandoquidem poteſtatem, quam habent Epiſcopi abſoluendi à caſibus ſibi reſeruatis, eſt poteſtas ordinaria, quam propterea poſſunt, vel in omnibus, vel in aliquibus, prout ipſis libuerit, alteri delegare.

12 Habens ab Epiſcopo omnem facultatẽ abſoluẽdi eius ſubditos ſine alio non poteſt abſoluere à reſeruatis.

Hic nonnulla oriuntur dubia quoad hanc commiſſionem, ſeu delegationem abſoluendi à caſibus ſpecialitèr Epiſcopis reſeruatis. Primum eſt, an, ſi Epiſcopus conceſſerit alicui facultatem omnem abſoluendi ſuos ſubditos à peccatis nullâ alia facta expreſſione intelligatur etiam conceſſiſſe facultatem abſoluendi à ſibi reſeruatis. Ad hoc negatiuè reſpondent *Sylueſter verb. Confeſſor 3. n. 6.*, vbi etiam citat ArchiDiaconum, *Nauarrus in man. c. 27. num. 261.*, & hanc ſententiam veram in rigore iuris aſſerit *Chapeauille c. 4. q. vnica difficult. 4. circa caſus ſecundi generis.* Ratio autem huius ſententiæ eſt, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ exigunt ſpeciale mandatum, quæque ſpecialitèr reſeruantur, cuiuſmodi ſunt caſus, quos ſibi ſpecialitèr Epiſcopi reſeruant *arg. textus in c. fin. de offic. Vicarij in ſexto.* Hanc ego quoque arbitror opinionem veram eſſe, ſiſtendo in conceſſione generali nude ſumpta. Dixi, *nude ſumpta*, nam, ſi fulciretur aliquibus circunſtantijs indicantibus mentem Epiſcopi concedentis extendi etiam ad caſus reſeruatos, non dubitarem, cum; cui facta eſt illa conceſſio, poſſe etiam à reſeruatis abſoluere. Hæc autem præſumpta extenſiua mens concedentis ex multis poteſt haberi: primò, ſi in illa generali conceſſione aliquos caſus exceperit, quia per illam exceptionem firmat

Digitized by Google

13 Niſi aliter cōſtet de mente Epiſcopi concedē-tis.

mat regulam in alijs non exceptis, vt ſignanter notat idem *Chapeauilla loc. cit.* Secundò, ſi poſt factam illam generalem conceſſionem conceſſionarius petat à concedente facultatem circa aliquem caſum reſeruatum in particulari, & ipſe concedens reſpondeat, iam tibi dedi omnem meam facultatem, & ratio eſt, quia, cum hic eſſet ſermo de reſeruato, & dicat, ſe iam dediſſe facultatem, vtique hæc intelligenda eſt relata etiam ad reſeruatos, cæteroqui non eſſet congrua reſponſio ad petitionem.

Secundum eſt, an, ſi Epiſcopus conceſſerit alicui omnem ſuam facultatem etiā in ordine ad caſus ſibi reſeruatos, intelligatur eandem conceſſiſſe etiam in ordine ad cenſuras ſibi reſeruatas. *Nauarrus in man. c. 27. num. 261., Graſſius in deciſ. aur. lib. 1. c. 13. num. 63., & alij*, ſuſtinent talem facultatem non extendi ad cenſuras Epiſcopis reſeruatas addita etiam ratione, quia cenſuræ non ſunt caſus, ſed pænæ caſuum, immo aliqua ſunt peccata, quæ nullam habent annexam cenſuram, & ſunt ſpecialitèr reſeruata Epiſcopis, & aliqua, quæ habent annexam cenſuram, &

14 Habens facultatē ab Epiſcopo abſoluendi ab omnibus caſibus ſibi reſeruatis poteſt etiam abſoluere à cenſuris.

ratione eiuſdem ſunt Epiſcopis reſeruata; à diuerſis autem non rectè fit illatio. Contrarium tamen ſuſtinent, & quidem rectius *Suarez tom. 5. de cenſuris diſp. 7. ſect. 4. num. 13., Portellus de dub. Reg. verb. Caſus reſeruati nu. 4., Lezana in ſumma qq. Regul. tom. 3. verb. Caſus reſeruati Regul. num. 26.* Ratio ea eſt, quia nomine caſuum veniunt etiam cenſuræ; non enim quis minus dicitur cadere in peccatum, ac cadere in cenſuram; item facultas conceſſa Epiſcopis abſoluendi a caſibus Papalibus occultis nemine diſceptante extenditur etiam ad cenſuras occultas; item ex ſuperius dictis omnes caſus, qui reſeruantur Romano Pontifici, ſunt tales ratione excommunicationis, & cenſuræ annexæ, & tamen dicuntur caſus Papales, ergo &c.

Soluūtur rationes contrariæ.

Nec obſtant, quæ ex aduerſo afferebantur, nam licet cenſuræ ſint diuerſæ à peccatis, cum illa potiſſimum ſupponant, & ſint pænæ propter ipſa inflictæ, comprehenduntur tamen ſub nomine generico caſuum reſeruatorum.

Tertium eſt, an, ſi alicui ab Epiſcopo fuerit conceſſa facultas abſoluendi ab omnibus ſuis caſibus, & cenſuris, intelligatur per eandem conceſſa facultas diſpenſandi

15 Non poteſt ſuper irregularitatem, & vota diſpenſare.

ſuper irregularitate, relaxandi vota, & iuramenta, in quibus habet facultatem ipſe Epiſcopus. Quoad irregularitatem videtur dicendum conceſſam eſſe facultatem ſuper ea diſpenſandi, eo quia, qui eandem contrahit, dicitur in irregularitatem iuxta conſuetum modum loquendi cecidiſſe. Nihilominus probabilius eſt, niſi aliud de voluntate concedentis conſtet, nec poſſe ſuper irregularitate diſpenſare, nec vota, nec iuramenta relaxare. *Chapeauille d. c. 4. q. vnica diffic. 3. poſterioris generis, Nauarrus in man. c. 27. num. 26., Graſſius in deciſ. aur. lib. 1. c. 13. num. 63., Lezana tom. 3. verb. Caſus reſeru. n. 27.* Ratio eſt, quia delegatus ad abſoluendum non intelligitur delegatus ad diſpenſandum, nec ad commutandum; irregularitas autem non abſoluitur, ſed diſpenſatur; & iuramenta, & vota non ſunt peccata, ſuper quæ cadat abſolutio. Adde potiſſimum in ordine ad irregularitatem, quod hæc ſit difficilis diſpenſationis, ad quam non videtur ſufficere generalis conceſſio, prout notat *Lezana tom. 1. c. 19. num. 19.*

Sed quid erit dicendum, ſi Epiſcopus non ſub formali ratione abſoluendi ab omnibus caſibus ſibi reſeruatis, ſed ſub generali ratione vniuerſæ ſuæ auctoritatis efficiendi, quidquid ipſe poteſt, alicui contulerit facultatem, an iſte poterit diſpenſare ſuper irregularitate diſpenſabili ab Epiſcopo, & relaxare, ſeu commutare vota, & iuramenta. Ex circunſtantijs, in quibus conceſſa eſt hæc facultas, & ex modo, quo conceſſa eſt, dirimenda videtur hæc quæſtio; Si etenim talis facultas conceſſa eſt occaſione, qua Sacerdos petierit ab Epiſcopo approbationem pro confeſſionibus audiendis, & ipſe annuens petitioni conceſſerit cum ampla illa facultate, de qua in quæſito, probabilius eſt, quod non conceſſerit, niſi in ordine ad abſolutionem caſuum ſibi reſeruatorum, quia conceſſio intelligenda eſt ad normam eius, quod petitur, nempè in ordine ad confeſſionem, ſub qua ex natura ſua præcisè cadunt peccata, nec veniunt vota, & irregularitates, quæ non abſoluuntur; ſi verò talis facultas conceſſa eſt non in ordine ad confeſſionem, ſed abſolute, quatenus Epiſcopus ipſum elegerit ad vices eius ſuſtinendas in omnibus, quæ concernunt forum internum animarum, ad iſtas ſoluendas ab omni vinculo, quo alligantur, tunc probabile eſt, quod poſſit, & diſpenſare in irregularitate, & vota, & iuramenta relaxare, ſeu commutare, quia talis facultas generalis eſt; vbi verò ex circunſtantijs conſtare non poſſit, ad quæ voluntas concedentis extendatur, tunc præſumendum eſt, quod non extendatur vltra facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis. Ratio eſt, quia regularitèr loquendo facultates, quæ conceduntur Confeſſarijs, non ſunt, niſi in ordine ad ea, quæ cadere poſſunt ſub abſolutione, quæque concedi ſolita ſunt;

Quid ſit ſentiendum, ſi Epiſcopus conceſſerit omnem ſuam auctoritatē non ſub præciſa ratione abſolutionis.

huiuſ-

Digitized by Google

huiuſmodi autem ſunt peccata, ergo &c.

Quartum eſt, an, ſi Epiſcopus conceſſerit Confeſſario omnem ſuam auctoritatem ad abſoluendum à caſibus ſibi reſeruatis, intelligatur etiam validè conceſsiſſe in

16 ordine ad eos, qui ex genere ſuo ſunt reſeruati Pontifici, & ſolum ratione alicuius circunſtantiæ, puta, quia ſunt occulti, vel quia non patet aditus ad ipſum Pontificem, remittuntur eidem Epiſcopo. Poſſe Epiſcopum concedere facultatem Confeſſario abſoluendi à caſibus Papalibus, in quibus ipſi poſſunt abſoluere, dictum eſt ſupra *in præcedenti ſectione concl. 4.*, ſi hæreſim excipias. Sed, an in generali conceſſione abſoluendi ab omnibus caſibus ſibi reſeruatis ſine alio addito intelligatur comprehenſa facultas abſoluendi à caſibus Papalibus ratione circunſtantiarum remiſſis Epiſcopis id eſt, quod venit examinandum ſub præſenti dubio. In hoc arbitrarer, talem facultatem intelligi comprehenſam, quia eo ipſo, quo Epiſcopus concedit ſine vlla exceptione facultatem ſuam in omnibus ſibi reſeruatis, intelligitur concedere etiam in illis Papalibus, de quibus loquimur, cum iſti in illis circunſtantijs de iure communi ſint Epiſcopis reſeruati.

Poteſt etiam abſoluere à Papalibus, à quibus poteſt Epiſcopus abſoluere

Quod tandem Regulares nequeant ab illis caſibus ab homine, ſeu ab ipſo Epiſcopo ſibi reſeruatis, & in tabella expoſitis manifeſtè euincitur ex tot iuribus ſupra allegatis, & præcipuè ex decretis Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII., & ſub Vrbano VIII., circa quæ, quamuis à DD. controuertatur, an comprehendant peccata à iure reſeruata Epiſcopis, nemine tamen diſcrepante directè caſus attingunt, quos ſibi ſpecialitèr Epiſcopi reſeruant.

SECTIO III.

Quinam poſſunt abſoluere à caſibus, quos ſibi reſeruant Prælati Regulares.

SVMMARIVM.

De iure Ordinario competit Genaralibus in toto ordine, & Prouincialibus in tota Prouincia. 1.

Ex commiſſione etiam Superioribus localibus. Ibid.

Arciculi examinandi circa titulum. 2.

Abſente Superiore locali poteſt Vicarius ſuos Religioſos à reſeruatis abſoluere. 3.

Et item delegare Confeſſarium ab abſoluendum. Ibid.

Delegatus in omnibus, ſeu ad vniuerſitatem cauſarum poteſt ſubdelegare. 4.

Nonnullæ limitationes ad prædicta. 5.

Confeſſarij deputati ad audiendas confeſſiones Monaſterij non poſſunt à reſeruatis abſoluere. 6.

Multo minus poſſunt abſoluere ſubditum alterius Monaſterij. 7.

Data ſuppoſitione, quod poſſunt abſoluere ſubditos proprij Monaſterij, an poſſint etiam abſoluere illos alterius Monaſterij variæ conſiderationes. 8.

Si illa peccata ſint æquè in vtroque Monaſterio reſeruata poſſunt abſoluere. 9.

Soluitur inſtantia oppoſita. 10.

Si caſus ſint reſeruati in Monaſterio, à quo Religioſus recedit, & non in Monaſterio, ad quod accedit, probabilius non poſſunt abſoluere. 11.

Non eſt tamen improbabilis contraria ſententia. 12.

Excipe, niſi accederet ad aliud Monaſterium in fraudem ſui Superioris. 13.

Si caſus ſint reſeruati in Monaſterio, ad quod accedit, & non in Monaſterio, à quo recedit probabilius poſſunt ab illis abſoluere. 14.

Si Confeſſarius petat à Superiore facultatem abſoluendi ſubditum à reſeruatis, & eidem negetur, poteſt abſoluere. 15.

An pro vna vice tantum, an toties, quoties remiſſiuè. 16.

An, ſi Confeſſarius obtinuerit facultatem abſoluendi ſubditum à reſeruatis, poſſit ſolummodo abſoluere à commiſſis ante facultatem, an verò etiam à commiſſis poſt illam. 17.

Si facultas data ſit in genere poteſt etiam abſoluere à cõmiſſis poſt impetrationem. 18.

Soluitur inſtantia oppoſita. 19.

Intellige tamen de commiſſis ante abſolutionem. 20.

Si facultas fuerit petita, & obtenta à pænitente probabilius non extenditur ad commiſſa poſt illam. 21.

Si facultas fuerit conceſſa pro aliquo peccato in ſpecie, & pænitens interim deliquerit in alia ſpecie reſeruata Confeſſarius non poteſt ab hac noua ſpecie abſoluere. 22.

Si facultas fuerit obtenta pro aliqua determinata ſpecie non expreſſo numero poteſt Confeſſarius etiam abſoluere à peccatis in tali ſpecie commiſſis poſt talem facultatem. 23.

Secus, ſi fuerit limitata quoad numerum. 24.

An Confeſſarius, qui facultatem obtinuit pro ſubdito Superioris poſſit eadem vti pro ſe ipſo. 25.

CONueniunt communitèr à reſeruatis Regularium de iure Ordinario poſſe abſoluere Generales in toto ordine, & Prouinciales in ſua Prouincia, & ex delega-

1 Ex commiſſione etiam Superiores locales poſſunt abſoluere.

legatione, quæ communitèr eiſdem concedi ſolet, Superiores locales; intellige quoad iſtos, quando ipſis non competit facultas ſibi reſeruandi; ſi etenim habent talem facultatem, & de facto aliquos caſus ſibi reſeruant, poſſunt de iure Ordinario ab illis abſoluere.

2 Articuli examinandi circa titulum.

Difficultates, quæ ſub hoc titulo veniunt examinandæ, erunt primo, an Vicarius Superioris localis eodem Superiore abſente poſſit à reſeruatis abſoluere, & facultatem abſoluendi ab eiſdem alteri Confeſſario concedere. Secundò, an Confeſſarij deputati ad audiendas confeſſiones Regularium alicuius Monaſterij ex proprio munere poſſint ab eiſdem abſoluere. Tertiò, an ex ſuppoſitione, quod poſſint abſoluere ſubditos illius Monaſterij, poſſint etiam abſoluere ſubditos alterius Monaſterij, ſi reperiantur in ſuo, vel ad ſuum accedant. Quartò, an, ſi Confeſſarius Monaſterij petat facultatem à Superiore abſoluendi ipſius ſubditum à reſeruatis, & ei denegetur, poſſit nihilominus ipſum abſoluere, & hoc an pro vna vice tantum, an verò toties quoties. Quintò, an, ſi Confeſſarius Monaſterij facultatem obtinuerit à Superiore abſoluendi Religioſum ſuum à reſeruatis, & interim ipſe Religioſus alia peccata reſeruata commiſerit, poſſit Confeſſarius illum abſoluere à reſeruatis commiſſis ante impetrationem facultatis, & etiam à commiſſis poſt eandem impetrationem. Sextò, an, ſi Confeſſarius petat facultatem à Superiore abſoluendi eius ſubditum à reſeruatis poſſit vti facultate ſibi conceſſa pro ſe ipſo. Septimò, quomodo ſe gerere debeat Superior, ſi eius ſubditus, qui in caſum reſeruatum incidit, ad eundem recurrat pro abſolutione, an poſſit præcisè ipſum abſoluere à caſu reſeruato, & quoad alia peccata non reſeruata remittere ad Confeſſarium Monaſterij, an verò teneatur omnia peccata audire, & ab omnibus abſoluere, an verò poſſit præcisè tollere reſeruationem, & ipſum remittere ad Confeſſarium, vt ſimul abſoluatur ab omnibus, & alia ſimilia ex iſtis emergentia.

3 Vicarius abſente Superiore locali poteſt Religioſos ſui Monaſterij abſoluere à reſeruatis.

Ad primum aſſerendum eſt, Vicarium Superioris localis abſente à Monaſterio eodem Superiore poſſe abſoluere Religioſum ſui Monaſterij à caſibus reſeruatis, vel facultatem ſubdelegare Confeſſario Monaſterij ipſum abſoluendi. Conſentiunt in hoc *Peirinus in priuileg. minimorum tom. 1. Conſtit. 4. Sixti IV. §. 6. num. 16., Homobonus in exam. Eccleſ. part. 1. tract. 5. q. 21., Beia part. 4. caſ. 37., Naldus in ſumma verb. Abſolutio num. 25.* Ratio ex eo deducitur, quod abſente Superiore omnia eius iura in Vicarium regularitèr transferuntur, præcipuè in ordine ad ea, quæ ſalutē animarum ſubditorum concernunt, ergo non eſt, cur non poſſit ſubditos à reſeruatis abſoluere, ſicuti poteſt Superior, quando eſt præſens, præcipuè cum non expediat ſubditos detineri diu illaqueatos criminibus reſeruatis.

4 Delegatus ad omnia poteſt ſubdelegare.

Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur facultatem etiam Superiori conceſſam eſſe delegatam regularitèr loquendo, prout ſupra innuimus, quod à fortiori intelligendum eſt de eius Vicario; delegatus autem ex genere ſuo non poteſt ſubdelegare; ex quo ſequitur, quod licet Vicarius poſſet per ſe ipſum abſente Superiore abſoluere, non poſſit tamen alterum ſubdelegare ad abſoluendum; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia delegatus in omnibus, ſeu ad vniuerſitatem cauſarum, cuiuſmodi eſt Vicarius, qui abſente Superiore ſubintrat in omnia eius iura, poteſt in caſibus particularibus ſubdelegare, vt videtur innui *in l. vnica, C. qui pro ſua iuriſd.*

5 Nonnullæ exceptiones.

Limitat tamen hoc dictum *Diana part. 3. tract. 5. reſol. 28.* in tribus caſibus; primò, quando Superior eadem die eſt reuerſurus; non etenim facultas Vicarij Superioris localis Monaſterij eſt ad inſtar facultatis, quam habent Vicarij Generales Epiſcoporum, quia hæc eſt ordinaria, & eſt cumulatiua cum illa Epiſcopi, quam propterea poteſt exercere ſiue præſente, ſiue abſente Epiſcopo, niſi ſpecialitèr ipſi interdicatur; quod non euenit in Vicario Superioris localis, cui non competit hæc facultas, niſi abſente Superiore; vnde, cum Superior ſit eadem die reuerſurus, habetur, ac ſi non eſſet abſens. Secundò in caſu, quo irretitus tali crimine reſeruato de induſtria diſtuliſſet confeſſionem ad illum diem ſine ſufficienti cauſa. Tertiò, quando leges Religionis alitèr diſponerent.

Reijcitur opinio Homoboni.

Ad ſecundum mouet difficultatem Homobonus de caſibus reſeruatis, qui conſiderans Pænitentiarijs regularitèr competere facultatem abſoluendi à peccatis reſeruatis, hanc facultatem tribuit etiam Confeſſarijs in Monaſterijs deputatis à Superioribus ad audiendas ſubditorum confeſſiones, cum in iure, & præcipuè in Clem. VIII. Conſtit. dicantur Pænitentiarij. Sed abſolutè in hoc non eſt audiendus, cum facultas, quæ eiſdem conceditur

6 Confeſſarij Monaſterij non poſſunt abſoluere.

ſit per modum nudi miniſterij in ordine præcisè ad confeſſiones audiendas, cum non omnes poſſint audire, nam ſicuti non omnes Sacerdotes poſſunt audire confeſſiones ſæcularium in aliqua Diæceſi, ſed illi dumtaxat, qui ſunt ab Epiſcopo approbati, ità, nec omnes Sacerdotes Regulares Monaſterij poſſunt audire confeſſiones illorum, qui ſunt ex Monaſterio, ſed illi

illi dumtaxat, qui ſunt deputati à Superioribus, nec ex eo, quod ſint ad hoc munus deputati, poſſunt à reſeruatis abſoluere, niſi ſpecialitèr hæc facultas eiſdem delegetur, ſicuti ex eo, quod Sacerdotes ſint approbati ab Epiſcopo, non ſequitur, quod poſſint abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis. Accedit, quod, ſi eo ipſo, quod ſunt deputati ad hoc munus, poſſent à caſibus reſeruatis abſoluere, inanis eſſet reſeruatio facta à Prælatis Regularibus, quandoquidem alij à Deputatis non poſſunt confeſſiones ſubditorum ſui Monaſterij audire deficiente iuriſdictione, & approbatione; vnde, ſi non eſſent reſeruati Deputatis ad hoc munus, reſpectu nullorum eſſent reſeruati. Quod, ſi poſtea dicantur Pænitentiarij, hoc latè intelligendum eſt, non ſtrictè, prout importat munus Pęnitentianorum deputatorum ſupra ſimplices Confeſſarios ad abſoluendum à reſeruatis.

Lato modo dicũtur Pænitentiarij.

7 *Multo minus poſſunt abſoluere ſubditos alterius Monaſterij ad ſe adueniẽtes.*

Ad tertium ex mox dictis patet, quid ſit reſpondendum, ſi etenim nequeunt ſubditos ſui Monaſterij à reſeruatis abſoluere, multo minus poterunt abſoluere ſubditos alterius Monaſterij. Sed quid erit dicendum, ſi per modum ſuppoſitionis data opinione Homoboni poſſent ſubditos Monaſterij à reſeruatis abſoluere, an poſſent etiam ſubditos alterius Monaſterij ad ſe accedentes abſoluere? Deſumpta paritate ex ijs, quæ dicta ſunt in præcedentibus, quod ſcilicet, ſi aduena commiſerit aliquod peccatum reſeruatum in ſua Diæceſi, & acceſerit ad hanc, vbi illud peccatum non eſt reſeruatum, poſſit à Confeſſario in hac approbato abſolui etiã ab illo peccato in ſua Diæceſi reſeruato, videtur etiam dicendum in præſenti hypotheſi, quod Religioſus accedens ad hoc Monaſterium, vbi peccatum aliquod reſpectu deputatorum ad munus Confeſſariorum in eodem non eſt reſeruatum, poſſit ab eiſdem ab illo abſolui. Nihilominus in hoc plura veniunt conſideranda; & primò, an eadem peccata intelligantur in omnibus Monaſterijs eiuſdem ordinis reſeruata; an verò diuerſa in diuerſis. Secundò, ex ſuppoſitione, quod ſint diuerſa in diuerſis, an in vtroque Monaſterio illa peccata, quibus irretitur Regularis pænitens ſint reſeruata, an verò tantum in Monaſterio, in quo deliquit, non in illo, ad quod accedit, an verò tantum in illo, ad quod accedit, nõ in illo, in quo deliquit, Tertiò, an facultas, quæ ſupponitur competere deputatis in vno Monaſterio ſit reſtricta in ordine ad ſubditos illius Monaſterij priuatiuè quoad alios, an verò indefinita, dummodo exerceatur in illo Monaſterio. Quibus ſuppoſitis.

8 *Ex ſuppoſitione, quod poſſint abſoluere ſuos, an etiã poſſint abſoluere illos alterius Monaſterij.*

9 *Si illa peccata æquè ſint reſeruata in vtroq; Monaſterio poſſunt abſoluere.*

Dico primò, ſi illa peccata, quibus affectus eſt aduena ad hoc Monaſterium ſint æquè in hoc, ac in illo, à quo recedit reſeruata, eo quia ſint reſeruata, vel à Generali in toto ordine, vel à Prouinciali in tota Prouincia, probabilius eſt, quod Confeſſarius habens facultatem in hoc Monaſterio abſoluendi à reſeruatis poſſit etiam ab eiſdem abſoluere aduenam illum, qui ad ſe accedit. Rationem ex eo deduco, quod ex vna parte ille aduena, ex quo acceſſit ad hoc Monaſterium pro tempore, quo in illo moratur, ſubijcitur Superiori illius Monaſterij, & in eodem poteſt recipere Sacramenta; ex alia parte ius Superioris reſeruantis per abſolutionem factam à Confeſſario illius Monaſterij non læditur, cum omnia Monaſteria illi ſubdantur, & ſicuti non læderetur, ſi à Confeſſario proprij Monaſterij abſolueretur, ità, nec intelligi poteſt lædi ex eo, quod in alio Monaſterio æquè ſibi ſubdito abſoluatur à Confeſſario habente ex vi proprij muneris æqualem poteſtatem cum illa, quam habet Confeſſarius in proprio Monaſterio; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod per hoc confunderentur iura Monaſteriorum, & confuſiones plurimæ circa iuriſdictiones orirentur cum euerſione Regularis diſciplinæ: Non, inquam, obeſſe poteſt, quia hac ratione, nec ſubditi vnius Diæceſis ſæcularis, in qua aliquis caſus eſſet reſeruatus poſſet abſolui à Confeſſario alterius Diæceſis, in qua reperitur, vel negotiorum cauſa, vel deuotionis, vel fortè etiam recreationis, quod tamen falſum ex præcedenter probatis apparet. Deindè in ijs, quæ ſunt iuriſdictionis non contentioſæ, ſed voluntariæ non apparet, quomodo oriri poſſint illæ confuſiones, de quibus dicitur in inſtantia.

10 *Soluitur inſtantia oppoſita.*

11 *Si caſus fuerint reſeruati in Monaſterio, à quo recedit, & non in illo, ad quod accedit probabilius non, poſſunt abſoluere.*

Dico ſecundò, ſi caſus, quibus infectus eſt aduena ille Regularis, ſint reſeruati in Monaſterio ſuo, in quo deliquit, & non in illo, ad quod accedit, probabilius eſt, quod Confeſſarius Monaſterij, ad quod accedit non poſſit ipſum abſoluere à peccatis reſeruatis in Monaſterio proprio ipſius aduenæ. Ratio eſt, quia ex vna parte Confeſſarius Monaſterij, ad quod aduena accedit, licet ex vi proprij muneris habeat facultatem abſoluendi à caſibus in illo reſeruatis, non habet tamen facultatem illimitatam ad abſoluendum ab omnibus vbique reſeruatis, ſed reſtrictam ad reſeruatos in ſuo; ex alia parte licet ſubditi ſæculares vnius Diæceſis accedentes, ſeu tranſeuntes ad aliam poſſint à Confeſſarijs Diæceſis, per quam tranſeunt, & in qua non ſunt reſeruati, abſolui à reſeruatis in ſua; hoc tamen fallit quoad Regu-

Digitized by Google

lares, qui, ſi tranſeant per aliam iuriſdictionem, licet poſſint ibi abſolui à peccatis, non tamen à reſeruatis, prout teſtatur de communi *Diana part. 3. in addit. reſol. 4. §. notandum*, & ſpecialitèr tradit *Ludouicus de San Iuan in ſumma q. 9. art. 1. dub. 3.* Fateor tamen valdè probabilem eſse etiam contrariam opinionem, quod ſcilicet poſſit abſolui, & hoc ob præſumptam voluntatem Superioris Monaſterij proprij, qui non eſt præſumendus inuitus, vt peccata grauia ſui Religioſi manifeſtantur alteri Religioſo eiuſdem ordinis, licet diuerſi Monaſterij, ſicuti eſt ſupponendus inuitus, vt manifeſtentur Sacerdoti ſæculari, vel alterius ordinis ob detrimentum bonæ exiſtimationis ſui Monaſterij; & ex alia parte non debet præſumi, quod proprius Superior velit ſuum Religioſum diù detineri in illo peccato. Exciperem tamen in caſu, quo Religioſus ille accederet ad aliud Monaſterium in fraudem proprij Superioris, quia fraus nequit patrocinari auctori, & in caſu, quo intra eandem diem eſset reuerſurus in proprium Monaſterium, nam ſicuti ex ſupradictis Vicarius Monaſterij abſente Superiore non poteſt abſoluere à reſeruatis ſubditum, ſi Superior eadem die eſt reuerſurus, ità &c.

12 Non eſt tamen improbabilis cõtraria ſentẽtia.

13 Niſi accederet ad aliud Monaſteriũ in fraudẽ ſui Superioris.

Dico tertiò. Si caſus ſit reſeruatus in Monaſterio, ad quod aduena Regularis accedit, & non in Monaſterio, à quo pro breui tempore recedit, probabilius eſt, quod Confeſsarius Monaſterij, ad quod accedit, poſſit ipſum abſoluere ab illo caſu. Ratio eſt, quia ſupponimus Confeſsarium habere poteſtatem ibi abſoluendi ab huiuſmodi caſu, nec Superior huius, nec proprij ſupponitur ad hoc inuitus; non huius, quia hic Confeſsarius habet plenam facultatem; non proprij, quia ibi caſus iſte non eſt reſeruatus; nec officit, quod aduena non ſit ſubditus huius Monaſterij; nam quoad hoc conſtituitur ſubditus, ex quo ſe ſubijcit, & hic reperitur.

14 Si nõ ſint reſeruati in proprio Monaſterio poſſunt abſolui.

Ad quartum, quidquid DD. controuertant, an petita per Confeſsarium à Superiore facultate abſoluendi ſubditum à reſeruatis, eique negata poſsit idem Confeſsarius pænitentem abſoluere, dum *Fagundez pracept. 3. lib. 3. c. 9. num. 171.*, *Henriquez lib. 3. c. 13. num. 6.* ſuſtinent poſse, *Suarez* verò *de Religione tom. 4. lib. 2. c. 19. num. 30.*, *& alij* negant; quidquid, inquam, ſit de hac controuerſia; modo non videtur controuertendum poſse ſtante deciſione Pauli V. quam refert *Naldus in ſumma verb. Religioſus num. 44.*, vbi hoc expreſsè decernit. Difficultas ſolummodo aliqua oritur circa illa verba poſita in hac Paulina declaratione, *Illa vice*, dum ibi dicitur: *Poſſint nihilominus Cõfeſſarij illa vice Pænitentes Regulares etiam non obſtante à Superiore negata facultate abſoluere*, an ſcilicet hæc facultas reſtringatur ad vnã vicem tantum, adeout illa particula ſtet reſtrictiuè, & taxatiuè, an verò ſtet demonſtratiuè, & extendi poſſit ad vlteriores vices, ſi opus fuerit. *Tamburinus de iur. Abbatum tom. 2. diſp. 13. q. 8. num. 3.* ſentit ſtare taxatiuè, & reſtringi ad vnam dumtaxat vicem. *Alphonſus Leo tract. de offic., & poteſt. Confeſs. tom. 2. recollect. 6. nu. 78.* paritate deſumpta a Iubilæo, in quo dicitur, quod quis poſſit ipſum lucrari *pro hac vice*, & tamen iuxta multorum placitum, qui lucratus eſt in prima hebdomada, poteſt iterum lucrari in ſecunda, exiſtimat, quod Regularis, qui renuente Prælato ſemel conſecutus eſt abſolutionem à reſeruatis, poſſit alia vice ipſam conſequi.

15 Si Confeſſarius petat à Superiore facultatẽ abſoluendi ſubditum à reſeruatis, & negetur poteſt abſoluere.

Nonnulli arbitrantur, illam particulam *illa vice*, poſitam eſſe per Pontificem ad excludendam poteſtatem alias abſoluendi non petita facultate, quaſi, quod per illam iniuſtam negationem Confeſſarius acquiſierit facultatem toties, quoties abſoluendi; non autem ad excludendum, quod, ſi aliàs caſus euenerit, non poſſit idem Confeſſarius iterum petere, & ſi iterum negetur, abſoluere, quod colligunt tum ex eo, quod Pontifex in illa declaratione non apponat particulam taxatiuam *tantum*, vel *dumtaxat*; ſed dicat ſolummodo, quod, ſi illa vice negetur, pro illa vice poſſit Confeſſarius abſoluere, per quod non negat, quod, ſi pro alia vice facultas petatur, & negetur, non poſſit pro illa etiam vice Confeſſarius abſoluere, tum ex eo, quod, cum Superiores potius ſe faciles, quam difficiles in concedenda facultate abſoluendi a reſeruatis debeant ſe exhibere, nam moraliter loquendo minus periculi ſit in conceſſione, quam in negatione illius, eſſet nimis oneroſa ſubditis illa reſtrictio ad vnam ſolummodo vicem; vnde *Lezana in ſumma qq. Reg. tom. 3. tit. Caſus reſeruati Regularium nu. 7.* refert in viſitatione Apoſtolica facta ad inſtantiam Cuſtodis Fratrum reformat. Sancti Franciſci Prouinciæ Romanę die 13. Martij 1601. fuiſſe declaratum, quod, ſi caſus occurrerit ſingularis, pro cuius abſolutione quicunque Confeſſarius ex deputatis inſtiterit, debeat Superior prompto animo facultatem huiuſmodi concedere; ſi tamen neget, Sanctiſſimus Dominus intendit poſſe Confeſſarium licitè ab eo caſu abſoluere, de qua declaratione mentionem facit *Ludouicus à Cruce in expoſitione Bullæ Cruciatæ diſp. 1. c. 3. dub. 3. num. 8.*, nec in ea ſit reſtrictio ad vnam tantum vicem. Quid iam in hoc con-

16 An pro vna vice tantum, an verò toties quoties remiſſiuè.

concludendum? Tu cogita. Hoc vnum dicerem, & monerem, Superiorem iuſtè quandoque facultatem illam denegare, præcipuè vbi crimen eſſet nimis frequens, & perniciosum Conuentui, qua ſtante negatione vtpotè iuſta abſtinendum erit ab vlteriori abſolutione, & Confeſſarius, vbi aliud non conſtet, debet præſumere pro iuſtitia negationis.

Ad quintum aſſerendum videtur, quod,
17 An Confeſſarius habita facultate abſoluẽdi ſubditum poſſit ſolum abſoluere à cõmiſſis ante habitam facultatẽ.
ſi Confeſſarius Regularis facultatem petierit, & obtinuerit à Superiore abſoluendi ipſius ſubditum a caſibus reſeruatis, poſſit eundem abſoluere, nedum à reſeruatis commiſsis ante obtentam facultatem, ſed etiam à commiſſis poſt eandem, prout ſentiunt *Barboſa de poteſt. Epiſcopi part. 2. alleg. 12. num. 9.*, *Alphonſus Leo de offic.*, *& poteſt. Confeſ. tom. 2. recollect.* 11. *num.* 183. Sed in hoc ſub varijs diſtinctionibus ego procedendum exiſtimo; vel etenim facultas petita, & obtenta eſt de abſoluendo illo ſubdito à reſeruatis in genere, & abſolutè, hoc eſt à quibuſcunque peccatis reſeruatis, quibus ille premitur ſine vlla diſtinctione, vel exceptione, vel eſt ſolummodo de aliquo reſeruato in particulari, puta de lapſu carnis voluntario. Rurſus, ſi eſt limitata ad aliquem caſum in particulari, vel eſt limitata ſolum in ſpecie, vel etiam in numero. Quibus poſitis diſtinctionibus

Dico primò. Si facultas petita, & con-
18 Si facultas data ſit in genere poteſt abſoluere etiam à cõmiſſis poſt impetrationem.
ceſſa fuerit de abſoluendo illo ſubdito à reſeruatis in genere, hoc eſt à quibuſcunque reſeruatis, quibus eſt irretitus, probabilius vigore eiuſdem poteſt ille abſolui non ſolum à commiſſis ante impetrationem, ſed etiam à commiſſis poſt eandem, ante tamen poſitam abſolutionem. Iuxta hunc ſenſum arbitror procedere Barboſam, & Alphonſum Leonem ſupra allegatos. Rationem ex eo deduco, quod, cum Superior conceſſerit facultatem illimitatam, nec reſtrixerit ad ſpeciem, & numerum, & in ordine ad conſtituendum ſubditum ſuum in gratia, cenſendus eſt conceſſiſſe quoad ea omnia, quæ ipſum poſſunt in gratia conſtituere vſque ad complementum confeſſionis, ergo quoad omnia peccata præcedentia confeſſionem, cum æquè conceſſiſſet illam facultatem, ſi petita fuiſſet immediatè ante confeſſionem, in quo caſu pænitens non potuiſſet nouum peccatum reſeruatum committere.

Neque obeſſe poteſt, ſi aſſeratur, quod facultas Confeſſarij tota ſit ab auctorita-
19 Soluitur inſtantia oppoſita.
te, & voluntate Superioris, voluntas autem Superioris præſumitur eſſe iuxta petita per Confeſſarium, & non alitèr; in petitione verò non continentur peccata poſt eandem commiſſa, ergo &c. Non, inquam, obeſſe poteſt, quia, cum conceſſio Superioris ſit illimitata, & non reſtricta ad determinatas ſpecies, & numerum, ſupponitur eſſe quoad indigentiam pænitentis pro tempore, quo eſt abſoluendus, pro quo iam illa peccata ſunt contracta, & æquè conceſſiſſet facultatem abſoluendi immediatè ante confeſſionem, pro quo tempore eſſent iam illa peccata commiſſa, ſi tunc Confeſſarius petijſſet.

Dixi, *ante tamen poſitam abſolutionem*, quia, ſi poſt illam peccata reſeruata eſſent
de nouo commiſſa, tunc certè neceſſaria 20 Intellige de cõmiſſis ante abſolutionem poſitam.
eſſet noua conceſſio, cum præcedens in ipſo actu abſolutionis eſſet conſummata, & extincta, nec amplius Confeſſarius poſſet ſe ingerere, cum functus fuerit munere ſibi commiſſo arg. textus *in l. Index poſtea quam, ff. de re iudicata*, nec conceſſio extenditur vltra ea, quæ iam ſunt iudicata.

Sed quid erit dicendum, ſi non Confeſſarius petierit à Superiore facultatem abſoluendi eius ſubditum à reſeruatis, ſed ipſe pænitens, qui tamen poſt obtentam facultatem, vt abſoluatur a tali Confeſſario, noua peccata reſeruata commiſerit, an tunc vigore illius facultatis obtentæ poterit etiam abſolui à nouitèr commiſ-
ſis? Negant *Barboſa*, *& Alphonſus Leone* 21 Si facultas fuerit petita, & obtenta à pænitẽte probabilius nõ extenditur ad cõmiſſa poſt illã.
loc. cit. apud *Dianam part. 3. tract. 2. reſol. 126. verſ. notandum eſt*, vbi tamen nullam rationem adducunt, nec aſſignant diſcrimen, quando facultas petita eſt per Confeſsarium, ac quando petita eſt per ipſum pænitentem. Arbitrarer rationem, & diſcrimen in eo conſiſtere, quod, quando petitur à Confeſsario intelligitur abſolutè concedi, cum non detur per talem conceſſionem anſa pænitenti iterum delinquendi; quando verò eſt conceſsa pænitenti, non intelligitur abſolutè conceſsa, ſed reſtricta ad caſus præteritos, ne in confidentiam conceſſionis occaſionem ſumat ipſe pænitens differendi confeſſionem, & interim delinquendi.

Dico ſecundò. Si facultas fuerit petita
pro aliquo caſu in ſpecie, & obtenta pro 22 Si facultas obtẽta fuerit pro aliqua ſpecie, & interim pœnitens in alia ſpecie deliquerit nõ poteſt ab iſta abſolui.
illo, & pænitens interim deliquerit in alia ſpecie, quæ etiam ſit reſeruata, tunc vigore illius facultatis ſibi conceſsæ non poterit Confeſsarius ab illo peccato in ſpecie diuerſo nouitèr commiſso abſoluere. Ab hoc neminem arbitror diſsentiri; quia in illa conceſſione non veniunt, niſi peccata, quæ continentur ſub ſpecie petita, quinimmo etiam ſi illa peccata diuerſæ ſpeciei ab illis, pro quibus petita, & obtenta eſt facultas, eſsent commiſsa ante illam impetrationem non poſsent vigore eiuſdem abſolui, cum conceſſio ad illa non referatur.

Dico tertiò. Si facultas illa fuerit ad inſtantiam Confeſsarij conceſsa pro aliquo peccato in ſpecie nullo expreſso numero, ſeu non limitata ad numerum probabilius poterit Confeſsarius pænitentem abſoluere à commiſſis intra eandem ſpeciem etiam poſt obtentam illam facultatem, ſecus, ſi facultas fuerit limitata quoad

23 Facultas conceſſa pro ſpecie ſine numero extenditur etiam ad commiſſa poſt illā.

numerum commiſsum ante eandem. Ratio primæ partis deducitur ex ijs, quæ dicta ſunt in probatione primi dicti, quando facultas conceſsa eſt abſolutè, & illimitatè abſoluendi pænitentem à quibuſcunque reſeruatis, quibus premitur, quod ſic euincitur. Ita ſe habet genus ad omnia ſua inferiora contenta ſub illo, ſicuti ſe habet ſpecies ad ſua inferiora, ſed, quando facultas conceſsa eſt in genere abſolutè, & illimitatè, Confeſsarius poteſt ea vti etiam in ordine ad peccata poſt illam commiſsa in quacunque ſpecie illa ſint, ergo etiam, quando conceſsa eſt in ſpecie ſine vlla limitatione numeri, poterit Confeſsarius eadem vti etiam in ordine ad peccata commiſsa poſt ipſam, quæ ſint intra eandem ſpeciem.

Dixi, *ſecus, ſi facultas fuerit limitata quoad numerum commiſſum ante eandem*.

24 Secus, ſi fuerit limitata quoad numerũ,

Ratio limitationis eſt, quia facultas abſoluendi dependet totaliter à voluntate concedentis, qui poteſt ſtrictè, vel amplè concedere tam quoad ſpecies, quam quoad numerum, ergo, cum voluntas concedentis ſit limitata quoad numerum, etiam facultas ex eadem proueniens erit quoad eundem numerum limitata, atque ideo non poterit extra illum extendi.

Ad ſextum nonnulli ex diuerſo modo, quo Confeſsarius petit facultatem à Superiore abſoluendi ipſius ſubditum ab omnibus reſeruatis, quibus premitur, affirmant, & negant poſse eadem vti pro ſe ipſo; ſic aſserunt, quod, ſi petens facultatem dicat. *Eſt vna perſona, quæ indiget veſtra auctoritate, vt abſoluatur à reſeruatis, placet ne vobis illam mihi dare*, vtique poſſit vti illa facultate pro ſe ipſo, quia illa facultas non reſtringitur potius ad vnum, quam ad alterum, & in generali ſermone venit etiam perſona loquentis per textum *in l. Paulus reſpondit, §. fin. ff. de pignor.* Si verò petens dicat. *Rogo te, vt des mihi facultatem abſoluendi perſonam tibi ſubditam à peccatis, quibus premitur*,

25 An Confeſſarius obtenta facultate pro ſubdito poſſit eadem vti pro ſe ipſo.

non poſſit vti tali facultate in ordine ad ſe ipſum, quia ex modo loquendi petitio refertur ad aliam perſonam; non enim quis poteſt ſe ipſum abſoluere. Iuxta vtrumque hunc ſenſum procedunt *Floronus de caſ. reſeruat. part. 1. c. 3. §. 1. num. 3., & ſeqq., & alij*. Abſolutè crederem poſse vti facultate pro ſe ipſo, niſi petitio ſub tali forma conciperetur, vt excluderet ipſum petentem, & in hoc conueniunt *Villalobos in ſumma tom. 1. tract. 9. difficult. 64. num. 4., Alphonſus Leone de offic., & poteſt. Confeſ. tom. 2. recollect. 6. num. 151.*, quia non eſt præſumendum, quod Superior, qui ad inſtantiam petentis concedit illam facultatem pro perſona indefinitè, voluerit excludere ipſum petentem.

Ad ſeptimum patebit, quid dicendum in ſequenti ſectione.

SECTIO IV.

Quomodo ſe gerere debeat Superior, ad quem recurrit ſubditus pro abſolutione à reſeruatis, & quomodo Confeſsarius.

SVMMARIVM.

Confeſſarius non habens facultatem abſoluendi à reſeruatis debet eundem innodatum remittere ad Superiorem, vel petere facultatem ab eodem abſoluendi. 1.

Sententia aſſerens non poſſe ipſum à non reſeruatis abſoluere, & pro reſeruatis remittere ad Superiorem. 2.

Alia ſententia modificata refertur. 3.

Præciſa vrgentiſſima, & rationabili cauſa non poteſt. 4.

Non ſufficit integritas ex parte pænitentis. 5.

Reſpondetur rationibus Laiman. 6.

Exiſtente graui, & rationabili cauſa poteſt. 7.

Quænam ſit grauis, & rationabilis cauſa. 8.

Extante hac cauſa ſententia aſſerens poſſe Sacerdotem celebrare, & Laicum communicare præmiſſo ſolum actu contritionis. 9.

Sententia aſſerens teneri confiteri non reſeruata reticitis reſeruatis. 10.

Sententia aſſerens teneri omnia confiteri, & Confeſſarium poſſe abſoluere directè à non reſeruatis, & indirectè à reſeruatis. 11.

Et in hoc caſu poteſt etiam abſolui à cenſuris ſub recidentia. 12.

Superior poteſt Confeſſario petenti concedere facultatem abſoluendi, vel illimitatam, vel limitatam. 13.

Item præſcribere modum abſoluendi. 14.

Si pænitens nolens Superiori confiteri petat facultatem, vt à ſuo Confeſſario abſoluatur, & obtineat, vtique poteſt ab iſto abſolui. 15.

Si facultas negetur, poteſt pro illa vice adhuc abſolui. 16.

Si Superior velit per ſe ipſum abſoluere ſecundum aliquos poteſt abſoluere ſolum à reſeruatis, & pænitentem pro non reſer-

Digitized by Google

ſeruatis ad ſuum Confeſſarium remittere. 17.
Hæc ſententia reijcitur. 18.
Extante graui, & legitima cauſa poteſt. 19.
Nonnulla dubia circa hoc excitata. 20.
Si Superior abſoluerit à reſeruatis remittendo pro non reſeruatis ad inferiorem, vrgente cauſa vere intelligitur Sacramentalitèr abſoluiſſe. 21.
Pœnitens in ſecunda confeſſione pro non reſeruatis conſequitur nouam gratiam. 22.
Satisfit obiecto Nauarri. 23.
Nec tenetur in eadem ſecunda confeſſione exprimere peccata reſeruata, à quibus fuit abſolutus à Superiore. 24.

1 Quid agere debeat Cõfeſſarius cum pænitente innodato reſeruatis.

INcipiendo à primo de modo, quo debet procedere Confeſſarius cum pænitente, qui ad eum accedit cum peccatis reſeruatis, à quibus nequit abſoluere, certum eſt, quod vel ipſum debet ad Superiorem reſeruantem remittere, vel ipſe Confeſſarius petere facultatem à Superiore illum abſoluendi. Sed, an poſſit primò ipſum abſoluere à non reſeruatis, & deinde ipſum remittere ad Superiorem pro reſeruatis, diſſidium magnum eſt apud DD. Nonnulli, inter quos *Coninchus de Sacrament. diſp.* 8. *dub.* 13. *concl.* 3. *nu.* 103., *Henriquez lib.* 1. *num.* 70., *& lib.* 8. *num.* 80., *Bonacina de Sacram. pænit. diſp.* 5. *q.* 7. *punct.* 5. §. 3. *num.* 5. vbi alios plures recenſet *Lezana in ſumma qq. Reg. verbo caſus reſeruati Regul. num.* 22., *Candidus tom.* 1. *diſq. mor. diſq.* 3. *art.* 4. aſſerunt ſine vrgentiſſima cauſa non poſſe Confeſſarium inferiorem abſoluere à non reſeruatis, & remittere pænitentem ad Superiorem pro reſeruatis ſic exigente iure Diuino, vt confeſſio fiat integrè, & non dimidietur ſine vrgente neceſſitate.

2 Sentẽtia aſſerens non poſſe à non reſeruatis abſoluere, & à reſeruatis remittere ad Superiorem.

Alij verò, inter quos *Nauarrus de pænit. diſt.* 5. §. *cautus num.* 12., *& ſeqq.*, *Caietanus in ſumma verb. Confeſſio condit.* 10., *Emanuel Sà verb. Abſolutio num.* 24., *Valentia tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 11. *punct.* 1., *Sairus de pænit. c.* 16. *num.* 7., *& alij plures*, ſentiunt Confeſſarium poſſe abſoluere auditis omnibus etiam reſeruatis a non reſeruatis, & pænitentem remittere ad Superiorem pro reſeruatis; nec in hac hypotheſi dici poteſt de inualiditate ob negationem integritatis confeſſionis, cum omnia peccata eidem Confeſſario fuerint expoſita; vnde dici poteſt, quod Confeſſarius directè abſoluat a non reſeruatis, & indirectè à reſeruatis, & pro abſolutione directa pænitentem ad Superiorem remittat.

Sentẽtia aſſerens poſſe.

3 Sentẽtia Laiman modificata refertur.

Alij tandem, inter quos *Laiman in Theol. mor. lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 12. *num.* 11. ſentiunt, quod, ſi pænitens bona fide acceſſerit ad Confeſſarium ordinarium, & inferiorem exiſtimans, ſe non habere peccata reſeruata, vel poſſe à Confeſſario inferiori legitimè abſolui, tunc poſſit Confeſſarius ipſum abſoluere, & poſtea remittere ad Superiorem pro reſeruatis, duabus tamen poſitis conditionibus; prima, ſi ſimul cum reſeruatis ſubijciat alia non reſeruata confeſſioni; ſecunda, vt non ſit illud peccatum reſeruatum affectum excommunicatione. Rationem pro hac ſua opinione adducit *Laiman loc. cit.*, quia, cum pænitens bona fide acceſſerit, & ſit benè diſpoſitus ad abſolutionem obtinendam, ægrè ferret, ſi ſine abſolutione dimitteretur, vnde Confeſſarius poſſet tuta conſcientia ſe conformare opinioni grauium DD. aſſerentium, hoc poſſe præſtare, dummodo remittat pænitentem ad Superiorem pro reſeruatis. Rationem itidem appoſitarum duarum conditionum fundat pro prima in eo, quia, ſi non eſſēt alia peccata non reſeruata, nihil eſſet, ſupra quod caderet abſolutio directa; pro ſecunda fundat in eo, quod excommunicatus priuatur perceptione Sacramentorum.

Ego probabilius arbitror, præciſa graui neceſſitate, vel rationabili cauſa non poſſe Confeſſarium inferiorem abſoluere pænitentem à non reſeruatis, eundemque remittere ad Superiorem pro reſeruatis. Ita præter præcitatos DD. pro prima opinione *Sotus in* 4. *diſt.* 18. *q.* 2. *art.* 5., *Adrianus q.* 4. *de Confeſ.*, *Llamas part.* 1. *meth. c.* 7. §. 11., *Suarez diſp.* 37. *ſect.* 2. *num.* 3., *Philiarchus tom.* 1. *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 26.; Hoc videtur colligi primo *ex Concil. Trid. ſeſ.* 24. *c.* 7. Ibi- *Sacerdotes, cum nihil poſſint in caſibus reſeruatis, id vnum pænitentibus perſuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos Iudices pro beneficio abſolutionis accedant*; vbi nota illam particulam, *id vnum*, quæ ad quæcunque alia poteſtatem reſtringit. Secundò, quia ad integritatem Sacramentalis confeſſionis pertinet, vt de omnibus læthalibus fiat accuſatio coram legitimo Iudice, qui habeat poteſtatem abſoluendi, qualis non eſt Confeſſarius inferior in ordine ad peccata reſeruata.

4 Sine vrgenti, & graui cauſa non poteſt.

Hinc reſpondeo ad ea, quæ pro ſecunda opinione fuerunt allegata, quod ſcilicet illa confeſſio ex parte pænitentis fuerit integra; Dico, inquam, quod præceptum Diuinum integritatis confeſſionis non ſolum reſpicit integritatem eiuſdem, ſed etiam integritatem abſolutionis; eo etenim ordinatum eſt, vt non remittatur vnum peccatum læthale ſine alio, ad quod requiritur nedum integra confeſſio, ſed etiam integra abſolutio: Deinde integra confeſſio debet fieri Iudici competenti, qualis non eſt in ordine ad reſeruata Confeſſarius inferior.

5 Non ſufficit integritas ex parte pænitentis.

Ad

Digitized by Google

Ad ea, quæ dicuntur pro tertia ſententia Laiman, aſſerendum eſt, non videri
6 Reſpondetur rationibus Laiman. cauſam ſufficientem dimmidiationis confeſſionis, quod pænitens ſit ægrè laturus ſui dimmiſſionem ſine abſolutione, nam hæc eſt conſueta conditio eorum, qui in caſus reſeruatos inciderunt, nec bona fides eiſdem poteſt ſuffragari, quandoquidem hæc non tollit reſeruationem, quæ impedit Confeſſarium, ne poſſit abſoluere; quod, ſi ſupponas, quod ratione bonæ fidei in delinquendo, quatenus ignorauerit caſui illi eſſe annexam reſeruationem eam non contraxiſſe, iam eſſemus extra caſum, cum caſus ille non eſſet reſeruatus; ſed, an verum ſit, quod ratione ignorantiæ excuſetur à reſeruatione, non auderem aſſerere, cum reſeruatio afficiat Confeſſarium.

7 Exiſtente graui, & rationabili cauſa poteſt. Dixi, *præciſa graui neceſſitate, & rationabili cauſa*, nam hac exiſtente non dubitarem aſſerere, poſſe Confeſſarium auditis omnibus peccatis pænitentis ipſum abſoluere directè à non reſeruatis, & indirectè à reſeruatis impoſito onere eidem pænitenti ſe præſentandi Superiori pro abſolutione directa reſeruatorum, in quo caſu non teneretur pænitens Superiori exponere, niſi reſeruata, cum iam eſſet ab omnibus abſolutus. Neceſſitas autem, ſeu rationabilis cauſa eſt primò, ſi non adſit aditus ad Superiorem reſeruantem, de quo tamen infrà latus habebitur ſermo. Secundò, quando vrget neceſſitas celebrandi, ſeu communicandi, adeout, ſi omitteretur celebratio, ſeu communio, graue ingereretur ſcandalum, & infamia inde ſequeretur, nec tunc adſit, qui habeat facultatem eum abſoluendi, in quo regularitèr DD. conſentiunt *Bonacina de*
8 Quænam ſit grauis, & rationabilis cauſa. *Sacrament. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 5. §. 3. num. 6.*, *Naldus in ſumma verb. Bulla Cœnæ num. 62.*, *Portellus de dub. Reg. verb. caſus reſeruati num. 22.*, *Lezana tom. 3. qq. Reg. verb. caſus reſeruati Regul. num. 24.* Ratio eſt, quia lex de vitando ſcandalo, & iactura famæ præfertur cuicunque legi poſitiuæ.

9 Extante hac cauſa ſententia aſſerens poſſe quẽ communionem ſumere præmiſſo ſolum actu contritionis. Solum hic oritur difficultas quid in ea hypotheſi vitandi ſcandalum, & propriam infamiam facere teneatur pænitens irretitus caſu, ſeu caſibus reſeruatis? Tres in hoc adinuenio ſententias, de quibus in præcedentibus mentionem fecimus. Prima docet, in ea hypotheſi poſſe præmiſſo dumtaxat actu contritionis, nullaque habita confeſſione irretitum huiuſmodi caſibus celebrare, ſeu communicare, cum in eo caſu conſiderandus ſit, ac ſi tunc non haberet copiam Confeſſarij, à quo poſſit abſolui *Fagundez de præcept. Eccleſ. tract. 1. lib. 3. cap. 12. num. 12.*, & *Nauarrus apud ipſum*. Secunda eſt, quæ docet, poſſe, & teneri pænitentem in ea hypotheſi confiteri peccata non reſeruata reticitis reſeruatis, vt poſtea, quam primum poterit, ea exponat Superiori, & hoc, vt præſtet quantum poteſt, vt licitè recipiat Euchariſtiam; tenetur enim ad eandem præmittere Sacramentalem confeſſionem ex præcepto, quod, ſi non poteſt adimplere in toto, tenetur tamen adimplere in ea parte, qua poteſt. 10 Sententia aſſerens teneri confiteri non reſeruata reticitis reſeruatis. Tertia docet teneri omnia peccata etiam reſeruata exponere, in quo caſu Confeſſarius etiam inferior poteſt directè abſoluere à non reſeruatis, & indirectè à reſeruatis cum onere tamen impoſito pænitenti, vt quam primum poteſt, ſe præſentet Superiori pro abſolutione directa reſeruatorum, quia in tali caſu præſumitur pia Mater Eccleſia conſentire, vt abſoluatur etiam à reſeruatis *Bonacina d. diſp. 5. q. 7. punct. 5. §. 3. nu. 8.*, *Medina de confeſs. q. 22.*, *Suarez diſp. 31. ſect. 3. num. 8.*, *Coninchus diſp. 8. dub. 13. num. 106.*, *Henriquez lib. 6. c. 15. num. 7.*, *Lezana d. tom. 3. verb. caſus reſeruati Regularium num. 24.*, *Naldus in ſumma verb. Bulla Cœnæ num. 62.* 11 Sentĕtia aſſerens teneri omnia confiteri. Hanc tertiam opinionem, vt probabiliorem amplector, quia per eandem ex vna parte ſatisfit præcepto Diuino pręmittendi confeſſionem ſumptioni Euchariſtiæ, quando pænitens ſibi conſcius eſt peccatorum læthalium, & item alteri præcepto Diuino de integritate confeſſionis, & ex alia parte eſt rationabilis præſumptio, quod pia Mater Eccleſia annuat in ea hypotheſi tali abſolutioni cum tali onere poſtea ſe præſentandi.

Quid verò ſentiendum ſit, ſi talis pænitens non ſolum irretitus ſit caſu reſeruato, ſed etiam excommunicatione reſeruata, an tunc poterit? Videtur in hoc dicendum, non poſſe hunc pænitentem abſolui, quia excommunicatio priuat quacunque participatione Sacramentorum. Nihilominus in hoc etiam ſentiendum eſt, poſſe in illo caſu abſolui cum onere, vt poſtea ſe præſentet Superiori, cum primum poterit. 12 Et in hoc caſu poteſt etiã abſolui à cenſuris ſub reincidentia. In hoc etiam conſentit *Lezana d. tom. 3. ſummæ qq. Regul. verb. caſus reſeruati Regularium num. 24.*, *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 7. punct. 5. §. 3. n. 8.*, *Medina de confeſs. q. 22.*, *Suarez diſp. 31. ſect. 3. num. 8.* Hoc expreſse habetur *in c. eos, qui de ſent. excom. in ſexto*. Ratio eſt, quia, ſicuti ratio ſcandali vitandi, & infamiæ tribuit ius, vt quis poſſit abſolui à caſibus reſeruatis in caſu neceſſitatis celebrandi, vel ſumendi Euchariſtiam ita videtur tribuere ius, vt poſſit abſolui etiam à cenſura excommunicationis; nec obſtat, quod ratione excommunicationis priuetur

tur

Digitized by Google

tur participatione Sacramentorum, quia talis prohibitio in tali neceſſitate ceſsat, quia lex de vitando ſcandalo, & iactura famæ præfertur cuicunque legi Eccleſiaſticæ.

Iam deuenimus ad modum, quem ſeruare debet Superior, cui caſus ſunt reſeruati, in relaxatione, & abſolutione eorundem; in quo conſidero, an talis relaxatio fieri debeat opera Confeſsarij, an immediatè per ſe ipſum. Rurſus, ſi opera Confeſsarij, an ad inſtantiam ipſius Confeſsarij, vel ad inſtantiam pænitentis.

13 Superior Confeſſario petēti poteſt concedere facultatem, vel illimitatā, vel limitatam.

Si facienda eſt opera Confeſsarij, & ad inſtantiam eiuſdem, ſufficit, quod, quomodocunque ipſi Superiori libuerit, Confeſſario petenti facultatem concedat, vel plenè, & abſolutè de omnibus caſibus ipſi reſeruatis abſoluere nulla facta exceptione, nec diſtinctione quoad ſpecies, & numerum, vel de aliquibus tantum concedendo ſpecies, & numerum iuxta petitionem eiuſdem Confeſsarij, & non aliter, nec alio modo. Ratio eſt, quia, cum reſeruatio ſimplicitèr dependeat ab auctoritate, & voluntate reſeruantis, poteſt idem Superior de eadem pro libertate diſponere, &, ſicuti poterat reſeruare, & non reſeruare, ita poteſt quomodocunque voluerit eandem vel in toto, vel in parte relaxare concedendo facultatem vel ſimplicitèr, vel ſecundum aliqua dumtaxat abſoluendi. Sed, an poſſit præſcribere modum abſoluendi præſcribendo certas, & determinatas pænitentias imponendas pænitentibus caſibus reſeruatis irretitis? Affirmatiuè eſt reſpondendum, quia Superior non ſolum eſt liber quoad ſubſtantiam, ſed etiam quoad modum; hocque videtur expreſſe deduci ex decreto Clementis VIII., quod refert *Naldus in ſumma verb. caſus reſeruatus num. 2.*, & in hoc conſentit *Ludouicus à Cruce in expoſitione Bullæ Cruciatæ diſp. 1. c. 3. dub. 4.*

14 Itē præſcribere modum abſoluēdi

Si facienda eſt ad inſtantiam pænitentis, tunc hoc duplicitèr poteſt contingere; primò, ſi ipſe pænitens nolens confiteri ipſi Superiori extra confeſsionem petat facultatem à Superiore, vt poſsit à Confeſsario ordinario abſolui, quam, ſi concedat, vtique poterit à caſibus, quibus eſt infectus, à ſuo Confeſsario, vel ab alio habente facultatem abſolui; nec in hoc eſt aliqua difficultas. Secundò nolente Superiore facultatem concedere, niſi exprimantur peccata in ea ſpecie, vel numero, qua, ſeu quo eſt irretitus ipſe pænitens, extra confeſsionem ſpeciem, & numerum exprimat, & petat facultatem, vt ab iis poſſit à proprio Confeſſario abſolui; tunc etenim, ſi concedatur, poterit ab illis ab eodem Confeſſario abſolui, ſi verò

15 Si pænitens petat facultatem à Superiore, vt poſſit abſolui à proprio Cōfeſſario, & obtineat poteſt ab ipſo abſolui.

negetur, poterit etiam abſolui ſaltem pro illa vice iuxta ſuperius dicta, & in vtroque caſu ſiue conceſſionis, ſiue negationis tenebitur Superior ad ſigillum quoad illos caſus ſibi manifeſtatos, quia ſigillum confeſſionis non ſolum obligat quoad ea, quæ in confeſſione ſunt audita, ſed etiam quoad illa, quæ audiuntur ratione confeſſionis *Graffius lib. 1. deciſ. aur. c. 13. num. 37.*, *Peirinus tom. 2. de Prælat. q. 3. c. 2. num. 15.*

16 Si neget poteſt pro illa vice adhuc abſolui.

Si tandem facienda eſt per ipſum Superiorem immediatè, quatenus ipſe pænitens velit eidem in confeſſione ſe ſubijcere, vel dignis de cauſis ipſe Superior nolit alteri facultatem concedere ipſum abſoluendi, tunc aliqui aſſerunt, poſſe Superiorem ſolummodo audire in Sacramentali confeſsione reſeruata, & pænitentem iniunctā congrua pænitentia ab eiſdem abſoluere, & quoad reliqua non reſeruata ipſum remittere ad ſuum Confeſſarium. Sed non libentèr acquieſcerem huic opinioni, ſicuti eidem non acquieſcunt *Laiman lib. 5. tract. 6. c. 12. num. 8. §. verum extra caſum*, *Portellus verb. caſus reſeruatus nu. 21.*, *Lugus de Sacram. pænit. diſp. 20. ſect. 6.*, & alij plures, quos refert, & ſequitur *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 5. §. 3. num. 1.* Ratio eſt, quia, cum integritas confeſsionis ſit de iure Diuino, non poteſt elidi ex ſimplici voluntate, & tenui incommoditate audientis, vnde *Fagundez in ſecundo Eccleſiæ præcepto lib. 8. c. 3. n. 16.* non eximit à graui culpa Superiorem, qui ſine rationabili cauſa ſic dimmidiat confeſsionem. Dixi, *ſine rationabili cauſa*, nam, ſi eſſet graue impedimentum reſpectu eiuſdem Superioris, ratione cuius non poſſet ſine graui ſuo damno, & incommodo integrè audire confeſsionem etiam non reſeruatorum, non renuerem concedere, poſſe Superiorem abſoluto pænitente à reſeruatis eundem quoad non reſeruata remittere ad ſuum Confeſſarium pro abſolutione, & in hoc conueniunt *Laiman*, *Bonacina*, *Lugus loc. cit.* Ratio eſt, quia in illa hypotheſi grauis, & rationabilis cauſæ, & neceſsitatis confeſsio, quamuis non ſit integra materialitèr, intelligitur tamen integra formalitèr excuſante ab integritate materiali illa neceſsitate; vnde tunc Superior directè intelligeretur abſoluere à reſeruatis, & indirectè à non reſeruatis.

17 Sentētia docens Superiorem poſſe abſoluere à reſeruatis, & remittere pro nō reſeruatis ad inferiorem.

18 Hæc ſententia reijcitur.

19 Extante graui, & legitima cauſa poteſt.

Hic nonnullæ oriuntur difficultates, quarum prima eſt, an pænitens abſolutus in illo caſu grauis neceſsitatis à Superiore à reſeruatis non auditis non reſeruatis intelligatur Sacramentalitèr abſolutus, & recepiſſe gratiam Sacramentalem. Secunda, an, quando apud inferiorem Confeſſarium confitetur peccata non reſeruata,

20 Nonnulla dubia circa hoc excitata.

quæ

Digitized by Google

quæ non expoſuit Superiori nouam gratiam recipiat ab illa, quam recepit in abſolutione Superioris a reſeruatis. Tertia, an apud Confeſſarium inferiorem teneatur dumtaxat exponere peccata non reſeruata, quæ non expoſuit Superiori; an verò teneatur ſimul cum non reſeruatis, quæ non expoſuit, exponere etiam reſeruata, quæ Superiori iam expoſuit.

21 Si Superior abſoluerit animo abſoluēdi intelligitur Sacramentalitèr abſoluiſſe

Ad primam aſſerendum eſt, intelligi re vera pænitentem Sacramentalitèr abſolutum,& gratiam Sacramentalem recepiſſe, ſi Superior intenderit re vera abſoluere. *Suarez diſp. 31. ſect. 1. num. 2., Laimān d. lib. 5. tract. 6. c. 12. num. 8. verſ. id verò inter DD., Lugus de Sacram. pænit. diſp. 20. ſect. 6. num. 82., Fagundez in ſecundo Eccl. præcept. lib. 8. c. 3. num. 7.* quidquid ex aduerſo dixerint *Silueſter verb. Confeſſio 1. num. 19., & Nauarrus de pænit. diſt. 5. c. conſideret num. 19.*, qui, quamuis aſſerat talem Superioris abſolutionem eſſe Sacramentalem, negat tamen tunc conferre gratiam, quæ ſolum conferetur, vt ipſe aſſerit, quando à Confeſſario inferiori abſoluitur à non reſeruatis, quia exiſtimat perfici vnum tantum Sacramentum. Ratio ex eo deducitur, quod in hac hypotheſi ea omnia interueniant, quæ requiruntur ad validam abſolutionem Sacramentalem, & ad validum Sacramentum, nempè ex parte pænitentis ſufficiens materia, ex parte Superioris debita intentio, & iuriſdictio; nec obſtat, quod non ſit integritas materialis, quia hæc neceſſaria non eſt exiſtente legitima, & rationabili cauſa excuſante, vt videre eſt in pluribus alijs caſibus ſparſim in his quæſtionibus relatis, in quibus ſufficit integritas formalis.

Dixi, *ſi Superior intenderit re vera abſoluere*, nam, ſi intenderit præcisè relaxare reſeruationem non poſita Sacramentali abſolutione, quod vtique efficere poteſt, tunc certè pænitens non conſequeretur effectum gratiæ Sacramentalis, nec poſſet dici Sacramentalitèr abſolutus, vt ex ſe patet.

22 Pænitens in ſecunda confeſſione cōſequitur nouā gratiam.

Ad ſecundam dicendum eſt ſuppoſita Sacramentali abſolutione Superioris à reſeruatis exponendo peccata non reſeruata Confeſſario ordinario, & ab eodem recipiendo abſolutionem nouam recipere gratiam. Conſentiunt in hoc *Suarez diſp. 31. ſect. 1. num. 9., Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 5. §. 3. num. 3.* Ratio eſt, quia in hoc interuenit nouum Sacramentum, cum interueniat noua materia proxima, nempè nouus dolor vel continuatus, & noua, & diſtincta confeſſio; nec obſtat, quod illa peccata iam intelligantur Sacramentalitèr remiſſa per abſolutionem Superioris. Non obſtat, inquam, quia, quantumuis ſint reuera remiſſa, ex quo tamen debent ex præcepto ſubijci confeſſioni, debent ſubijci cum dolore, qui eſt noua materia proxima, cui propterea debet correſpōdere nouus effectus, & ſicuti,ſi quis iteraret confeſſionem præcedentium peccatorum iam ritè remiſſorum, conſequeretur nouum effectum gratiæ; ità &c. Nec in hoc audendus eſt *Nauarrus loc. cit.*, dum dicit ex abſolutione impertita per Superiorem quoad peccata reſeruata, & ex abſolutione data per Confeſſarium inferiorem quoad non reſeruata conſtitui vnum dumtaxat Sacramentum, adeoque nonniſi vnum effectum gratiæ produci. Non, inquam, audiendus eſt, quia, cum interueniat noua materia ſaltem proxima, & noua forma non eſt, cur non interueniat duplex, ſeu nouum Sacramentum, cui correſpondere debet nouus effectus.

23 Satisfit obiectō Nauarri.

Ad tertiam aſſerendum eſt, non eſſe ex neceſſitate in noua confeſſione apud Cōfeſſarium inferiorem exprimere cum peccatis non reſeruatis etiam reſeruata iam expoſita Superiori, à quo habita eſt abſolutio *Suarez diſp. 31. ſect. 1. num. 10., Vaſquez q. 91. art. 3. dub. 10. nu. 3., Coninchus diſp. 8. dub. 12. num. 80., Zerola in praxi de pænit. c. 13. q. 15.* quidquid ex aduerſo dixerint *Henriquez lib. 5. c. 4. num. 4., & lib. 6. c. 12., Reginaldus lib. 8. n. 90.* volentes requiri ex præcepto Diuino confeſſionem integrè fieri apud eundem Confeſſarium. Ratio ex eo deducitur, quia iam illa peccata reſeruata ſunt ritè, & legitimè expoſita clauibus, & de eiſdem recepta valida abſolutio, ergo non eſt, cur iterum ſint clauibus ſubijcienda, cum nemo per ſe loquendo obligari poſſit, vt idem peccatum bis confiteatur, quando validè illud ſemel confeſſus eſt ex reg. quam tradit *Nauarrus in c. placuit n. 112. diſt. 6. de pænit.* Confirmatur primò, quia iterata confeſſio illorum peccatorum reſeruatorum non eſt neceſſaria ad obtinendam remiſſionem illorum, cum iam intelligantur remiſſa, nec in ordine,vt expreſsè clauibus ſubijciantur,cum iam fuerint illis validè ſubiecta, ergo nulla eſt ratio, ob quam debeant iterum ſubijci; Neque dicas, ſubijcienda eſſe ad integrandam confeſſionem, cum fuerit dimmidiata apud Superiorem, & ad effectum, vt Confeſſarius inferior poſſit prudens iudicium efformare de ſtatu eiuſdem pænitentis. Contrà enim impugnaberis, quia confeſſio eſt integranda quoad peccata, quæ non fuerunt expoſita, nec remiſſa, non quoad ea, quæ iam fuerunt per legitimam confeſſionem præcedentem remiſſa, ſecus eſſent iterandæ omnes confeſſiones præcedentes. Item Confeſſarius

24 Nec tenetur in ſecunda confeſſione aperire peccata, à quibus fuit abſolutus à Superiore.

Rationes pro hac reſolutione.

Digitized by Google

ſarius debet efformare iudicium de ſtatu pænitentis quoad peccata, quibus eſt infectus actu, non quibus fuit infectus, ſed liberatus ſeruato debito modo. Confirmatur ſecundò, ſi quis confeſsus fuerit ſua peccata læthalia, & alicuius ex iſtis in illa confeſſione fuerit inculpabilitèr oblitus, tenetur poſtea illius, cum recordabitur, confeſſionem habere, nec tamen in poſteriori confeſſione tenetur ad integrandam illam confiteri priora, quæ iam confeſsus eſt, & de quibus abſolutionem obtinuit, vt in præcedentibus probauimus, ergo etiam qui confeſsus eſt peccata ſua reſeruata Superiori, & ob rationabilem cauſam excuſantem non confeſſus eſt non reſeruata, tenebitur poſtea iſta confiteri, nec tamen in iſta confeſſione ad eandem integrandam tenebitur reſeruata iam abſoluta repetere. Conſequentia probatur, quia æqualis eſt vis neceſſitatis ad excuſandum ab integritate materiali confeſſionis, ac obliuionis inculpabilis, ſed, quando aliquod peccatum omiſſum eſt ex obliuione inculpabili, non eſt neceſse, quod in confeſſione ſubſequenti, quando illud memoriæ occurrit, peccata præcedentèr ritè confeſsa repetantur, ergo nec, quando peccata omiſſa ex neceſſitate in præcedenti confeſſione ſunt ceſsante neceſſitate confeſſione ſubijcienda, erit neceſse, quod reſeruata præcedentèr ritè confeſsa repetantur.

SECTIO V.

An extante impedimento adeundi Superiorem reſeruantem peccata reſeruata poſſint ab inferiori Confeſſario abſolui, & quomodo.

SVMMARIVM.

Extante legitimo impedimento adeundi Romanum Pontificem pro abſolutione caſuum Papalium, an poſſit Epiſcopus ab ijs abſoluere. 1.

Sententia docens poſſe abſoluere à peccato grauis percuſſionis Clerici, non ab alijs caſibus Papalibus. 2.

Sententia docens etiam poſſe ab alijs abſoluere probabilis eſt. 3.

Euincitur quoad abſolutionem à percuſſione Clerici ex c. quamuis de ſent. excommun. 4.

Sanctiones Pontificum, quæ poſtea emanarunt, non attingunt caſum legimi impedimenti. 5.

Referuntur nonnullæ exceptiones ad prædicta. 6.

Probabilitèr etiam in ijs poteſt Epiſcopus abſoluere ſub onere ſe præſentandi Pontifici ceſſante impedimento. 7.

Soluuntur rationes exceptionum contrariarum. 8.

An hæc facultas ſtante impedimento reſtringatur ad Epiſcopos. 9.

Reſtringitur ad Epiſcopos in ſua cuiuſcunque Diæceſi. 10.

Sententia docens, quod extante etiam impedimento adeundi Epiſcopum, poſſit abſolui à proprio Sacerdote præſtita cautione. 11.

Sententia docens Confeſſarios inferiores non poſſe abſoluere, niſi in mortis articulo. 12.

Si pænitens detineretur diutina, vel perpetua infirmitate, nec alius eſſet modus, quo poſſet abſolui, poſſet à proprio Sacerdote abſolui. 13.

Si non poſſet adire Epiſcopum, poſſet tamen adire alium habentem facultatem non poſſet à proprio Sacerdote abſolui. 14.

Epiſcopus, qui in caſu impedimenti poteſt abſoluere, eſt Epiſcopus illius Diæceſis, in qua pænitens degit. 15.

Non ſufficit, quod ſit electus, ſed debet eſſe confirmatus. 16.

Quoad hoc ſub nomine Epiſcopi venit Vicarius Capitularis ſede vacante. 17.

An veniant etiam Vicarij Generales Epiſcoporum duplex ſententia extremè oppoſita. 18.

Probabilis eſt ſententia, quod veniant. 19.

Soluuntur obiecta contrariæ ſententiæ. 20.

Probabilius etiam veniunt Generales Religionum in ordine ad ſuos ſubditos. 21.

Pænitentiarijs Cathedralium ex vi proprij muneris non competit hæc poteſtas. 22.

Recenſentur iuſta, & legitima impedimenta adeundi Romanum Pontificem. 23.

Articulus mortis. 24.

Infirmitas perpetua, & diutina, & talis, vt ex itinere graue damnum timeatur. 25.

Inimicitia, ex qua capitis immineat periculum. 26.

Inopia, & qualis. 27.

In ordine ad diuerſas paupertates diuerſa ſtatuuntur. 28.

Puerilis, & ſenilis ætas. 29.

Pueri ante acquiſitam pubertatem excuſantur, & poſſunt abſolui. 30.

Poſt acquiſitam pubertatem, ſi timeatur de periculo animæ, & corporis, excuſantur. 31.

Secus, ſi nullum ſubſit periculum. 32.

Senes etiam excuſantur. 33.

Etiam fragilitas ſexus excuſat. 34.

Etiam corporis impotentia. 35.

Quinam veniant nomine corporis impotentium. 36.

Quinam excuſentur nomine ſubiectionis. 37.

Reſiſtentibus Patre, & Domino filius familias, & ſeruus excuſantur. 38.

Si ſeruus in fraudem Domini deliquerit, vt ab eo diſcederet, non teneretur Dominus ei permittere diſceſſum, quamuis graue damnum ipſi non immineret. 39.

Teneretur tamen Dominus permittere, ſi exceſſus ſerui eſſet enormis, 40.

Idem dicendum eſt de filijs familias, ſi eorum delicta ſint ex atrocioribus, & ſcandaloſis. 41.

Quinam ratione iuris beneficij excuſentur à tali profectione, vt abſoluantur. 42.

An aliæ cauſæ ſint ſufficientes, remittitur iudicio Epiſcopi. 43.

An Epiſcopus ratione impedimenti abſoluens à caſibus Papalibus teneatur imponere onus pænitenti ſe præſentandi Pontifici ceſſante impedimento. 44.

Si impedimentum ſit perpetuum non tenetur illud onus imponere. 45.

Quando eſt temporaneum regularitèr tenetur. 46.

Non tenetur, quando delictum commiſſum eſt ab impuberi durante impubertate. 47.

Etiam ſi tempore abſolutionis factus eſſet pubes. 48.

Si extante impedimento perpetuo delinquens fuerit ab illo per miraculum liberatus, non tenetur adire Pontificem. 49.

Si caſus non habeat annexam excommunicationem Papalem poteſt ab Epiſcopo abſolui non impoſito tali onere. 50.

Regularitèr Epiſcopus in alijs, vbi impedimentum non eſt perpetuum, tenetur onus tale imponere exacto etiam iuramento de ſe præſentando. 51.

An Epiſcopus poſſit abſoluere à Papalibus eum, qui ratione impedimenti non poteſt adire perſonalitèr Pontificem, poteſt tamen adire per literas, vel per Procuratorem. 52.

Sententia Bonacinæ aſſerentis, tunc non poſſe abſolui ab Epiſcopo. 53.

Sententia aliorum volentium tunc poſſe abſolui. 54.

Auctor ſe refert ad communem praxim. 55.

Quid ſentiendum ſit, ſi adiri non poſſit Pontifex, poſſit tamen adiri Legatus à latere. 56.

Sententia negans poſſe abſoluere, & eius rationes. 57.

Sententia affirmans, & eius rationes. 58.

Si caſus ſint ſpecialitèr reſeruati Summo Pontifici, & eius Legato Epiſcopus non poteſt abſoluere. 59.

Si ſint ſimplicitèr reſeruati Pontifici, tunc poteſt Epiſcopus abſoluere. 60.

LAtam ſatis materiam hic titulus continet, quam per integrum volumen proſequitur Ioannes Angelus Boſſius inſcriptum *diſceptationes morales de iuriſdictione Epiſcoporum, & aliorum inferiorum abſoluendi à reſeruatis*. Breuiori nos, qua poterimus, methodo complectemur omnia, ſingula per ſingula dubia, & eorum reſpectiuè reſolutiones diſcutiendo, & definiendo.

1 *Extante impedimento adeundi Pontificẽ, an poſſit Epiſcopus abſoluere.*

Dubium primum. An extante legitimo impedimento adeundi Romanum Pontificem pro abſolutione, quando caſus ſunt eidem Pontifici reſeruati, poſſit Epiſcopus ab eiſdem abſoluere in quocunque genere illi ſint.

2 *Sentẽtia docens poſſe abſoluere à graui percuſſione Clerici, non ab alijs.*

Nonnulli, inter quos *Abbas in c. quamuis de ſent. excommun.* arbitrantur Epiſcopum in data hypotheſi legitimi impedimenti poſſe quidem abſoluere ab excommunicatione reſeruata Pontifici ob grauem, & enormem Clerici percuſſionem, non tamen ab alijs caſibus, ſeu cenſuris Papalibus, & fundamentum deſumunt ex eod. textu *in c. quamuis de ſent. excommunicationis*, vbi conceditur quidem facultas abſoluendi à prima, non autem à cæteris; cum autem caſus omnes ſint Pontifici reſeruati, & conceſſio fiat ſolũmodo quoad caſum percuſſionis Clerici, reliqui videntur in ſuo eſſe permanere. Nihilominus

3 *Probabile eſt poſſe etiam ab alijs abſoluere*

Reſpondeo, in data hypotheſi, nedum Epiſcopum poſſe abſoluere ab excommunicatione ob Clerici percuſſionem, ſed etiam ab alijs cenſuris Pontifici reſeruatis. *Nauarrus in man. c. 23. num. 89. verſ. cæterum, Vgolinus de cenſur. tab. 1. c. 4. §. 5. num. 13., & de cenſuris reſeruat. in Bulla Cænæ in explicatione eiuſdem Bullæ verſ. niſi in mortis articulo, §. 4. verſ. quoad primum, Suarez de pænit. diſp. 30. ſect. 3.*, & alij plures quos citat, & ſequitur *Ioannes Angelus Boſſius loc. cit. diſcept. 1. dub. 1. n. 3.*

4 *Quoad percuſſionem Clerici euincitur ex c. quãuis de ſent. excom.*

Quod poſſit abſoluere ab excommunicatione canonis, *ſi quis ſuadente* contracta ob grauem Clerici percuſſionem habetur expreſsè *in d. c. quamuis de ſent. excommunicationis*, vbi enumeratis caſibus iuſti, & legitimi impedimenti hæc facultas expreſsè conceditur; Neque obſtare poteſt, quod poſtea emanauerint plurimæ Pontificum conſtitutiones, quibus ſpecialitèr hic caſus grauis percuſſionis Clerici reſeruatur Pontifici excluſa quacunque inferiorum facultate, quibus videtur derogatum *d. c. quamuis de ſent. excommun.* Non, inquam, obſtare poteſt, quia huiuſmodi conſtitutiones, quæ dicuntur poſtea emanatæ, reſtringunt quidem poteſtatem abſoluendi ab huiuſmodi cenſura ſecundum ſe, & conſiderata re ſecundum ſui naturam, non autem, quando eſt legitimum impedimentum adeundi Pontificem, cui eſt ſpecialitèr reſeruata; non enim præſumendus eſt Pontifex irretitum velit cum graui animæ eius diſcrimine eum, qui ipſum adire nequit; & hinc deſumo argumen-

5 *Sanctiones ſubſequentes non attingunt caſum legitimi impedimenti.*

gumentum efficax ad probandum facultatem hanc conceſſam Epiſcopis abſoluendi ab excommunicatione contracta ob grauem Clerici percuſsionem regularitèr extendi ad alios omnes caſus Papales, quod

Euincitur etiam quoad abſolutionem ab alijs caſibus.

Sic efformo. Strictior eſt reſeruatio excommunicationis contractæ ob grauem Clerici percuſsionem, quam aliarum cenſurarum Papalium regularitèr loquendo, quod colligitur, tum ex eo, quod eius relaxatio difficilius tollitur; tum ex eo, quod crebriùs repetitur, ergo, ſi huius relaxatio Epiſcopis conceditur exiſtente legitimo impedimento adeundi Pontificem, concedi etiam præſumenda eſt eodem exiſtente in ordine ad alias cenſuras, & caſus Pontifici reſeruatos. Confirmatur, quia eadem ratio conceſſionis vrget in ordine ad abſolutionem cenſurarum Pontifici reſeruatarum, quæ viget in ordine ad abſolutionem ab excommunicatione lata ob Clerici percuſſionem; hæc ſiquidem eſt, ne ex dilatione abſolutionis ſubſit irretitus tali cenſura probabili periculo damnationis æternæ *arg. c. fin. de pænit.*, *& remiſſione in ſexto*. Confirmatur ſecundò, quia, licet *in d. c. quamuis de ſent. excommun.* videatur hæc facultas reſtringi ad excommunicationem propter percuſſionem Clerici, in alijs tamen textibus iuris canonici extenditur etiam ad alios caſus Papales, vt videre eſt *in c. eos de ſent. excommunicationis in ſexto*, vbi locutio eſt generalis.

Dixi, *regularitèr loquendo*, propter nonnullos, inter quos *Sanchez lib. 2. ſummæ c. 13. num. 37.* excipientes à tali regula caſum hæreſis ſiue notoriæ, ſiue occultæ, eo quia in generali conceſſione hæc non veniat ob ſtrictiſſimam eius reſeruatio-

6 Referuntur nonnullæ exceptiones ad prædicta.

nem; item propter nonnullos alios, inter quos *Silueſter verb. Abſolutio 1. num. 10. in fin., & verb. excommunicatio 8. num. 9.* excipientes à tali regula omnes caſus, in quibus in reſeruatione dicitur, quod nullus abſoluere poſſit, niſi in mortis articulo, qui ea ratione mouentur, quia in dictorum caſuum reſeruationibus ſolum articulus mortis excipitur, ergo extra talem articulum nulli licebit ab illis abſoluere; item propter *Bonacinam tom. 3. de cenſuris in Bulla Cœnæ contentis diſp. 1. q. 22. punct. 2. num. 23.* volentem per ſe loquendo excipi à tali regula omnes caſus in Bulla Cœnæ Sedi Apoſtolicæ reſeruatos, tum propter rationem Silueſtri mox adductam, tum quia experientia, & conſuetudine receptum eſt; item propter *Vgolinum de cenſuris in Bulla Cœnæ reſeruatis part. 3. c. 2. §. 4. num. 2. in fin.* volentem non poſſe amplius Epiſcopos abſoluere ſic impeditos a caſibus Bullæ Cœnæ propter decretum Sacræ Congregationis de mandato Clementis VIII. die 9. menſis Ianuarij 1601., quod refert de verbo ad verbum. Sed etiam in his caſibus exiſtente legitimo impedimento non dubitarem poſſe Epiſcopum abſoluere ſub onere tamen impoſito pænitenti, ſi illud impedimentum ceſſaret, ſe præſentandi Pontifici, prout ſentiunt *Suarez de pænit. diſp. 30. ſect. 3. num. 9.*, *Homobonus part. 4. reſp. mor. reſp. 21. ſuper cenſuras*, *Auila part. 2. c. 7. diſp. 1. dub. 6. concl. 3. verſ. quarto nota*. Ratio horum omnium ea eſt, quia ratio, ob quam conceditur facultas abſoluendi in alijs caſibus non recenſitis ab his auctoribus, militat etiam pro recenſitis ab ipſis, ea etenim eſt, quia non eſt præſumendum, quod pia Mater Eccleſia, ſeu Pontifices eiuſdem Rectores pro diuturno tempore, ſi impedimentum ſit diuturnum, vel vſque ad mortem, ſi ſit perpetuum, claudere velint viſcera miſericordiæ, & ſinere cum tanto ſalutis æternæ diſcrimine filium, qui aberrauit, & ab errore reſilit in eo miſeriarum ſtatu, in quo priuatur Diuinorum participatione, & conſuetis Eccleſiæ ſuffragijs, quæ ratio æquè militat pro omnibus caſibus Pontifici reſeruatis.

7 Probabilitèr etiã in ijs poteſt Epiſcopus abſoluere ſub onere tamen ceſſante impedimento ſe præſentandi Papæ.

Nec obſtant ex aduerſo oppoſita; Non primum de crimine hæreſis, nam, quamuis veriſſimum ſit, quod in generali conceſſione hæc non veniat ob ſtrictiſſimam reſeruationem, hoc tamen intelligendum eſt, quando illa generalis conceſſio eſt per modum indulti, ſeu priuilegij extra ius commune, ſecus, quando per modum generalis facultatis iure communi conceſſæ, ac exiſtente impedimento adeundi reſeruantem; atque hac reſponſione vtitur *Couaruuias in c. alma Mater §. 11. num. 15. verſ. non oberit*. Non ſecundum Silueſtri, quia, licet excipiatur dumtaxat articulus mortis, nihilominus non excluduntur alij caſus neceſsitatis, ſeu legitimi impedimenti, & licet reſeruatio ſit concepta abſolutè, & facultas limitatiuè ad articulum mortis per particulam, *niſi*, quæ ex genere ſuo eſt excluſiua cuiuſcunque alterius caſus; attamen hæc particula exceptiua, *Niſi*, vel accipienda eſt ſolum in ordine ad ſimplices Confeſſarios, quibus nullo iure competit abſoluere, niſi in articulo mortis, non in ordine ad Epiſcopos, qui, quamuis ſecundum ſe non poſsint etiam abſoluere, niſi in articulo mortis à Papalibus, extante tamen neceſsitate, ſeu legitimo impedimento ex benigna iuris, & Pontificum diſpoſitione vſu etiam hoc confirmante abſoluunt, & quidem congruè hoc inductum eſt, ne fideles diutino tempore opportuno remedio deſtituantur. Deinde conceſsionibus in corpore iuris inſertis

8 Soluuntur rationes exceptionum contrariarum.

Digitized by Google

ſertis non derogatur, niſi fiat eorum expreſſa mentio in literis derogatorijs; in ſanctionibus autem Pontificijs ſubſequentibus, licet dicatur, niſi in articulo mortis, non fit tamen expreſſa derogatio conceſſionum, quæ ſunt in corpore iuris *in d. c. quamuis de ſent. excomm., & c. de his eod. tit., & c. eos, qui eod. tit. in ſexto*. Non tertium à Bonacina adductum, quia ex mox dictis confutatum remanet. Ad illud, quod ſubdit de vſu recepto, dicendum eſt falsò allegare talem vſum, cum potius de contrario conſtet. Deinde, cum *Bonacina* aſſerat *tom. 3. de cenſur. in Bulla Cœnæ contentis diſp. 1. q. 22. punct. 2. num. 23.* poſſe Epiſcopum per accidens abſoluere extante impedimento, quando irretitus caſibus Papæ reſeruatis neceſſitatem habet celebrandi, vel communicandi ad euitandam infamiam, quæ inde oriri poſſet, non video, cur hoc idem dicere non debeat, quando imminet periculum animæ exiſtente impedimento perpetuo, vel diuturno. Non quartum ab Vgolino adductum, quod ſcilicet hæc facultas Epiſcopis conceſſa ſit reuocata per decretum Sacræ Congregationis ſub Clem. VIII.; quia illud decretum reſpicit ſolum Confeſſarios inferiores ſiue Sæculares, ſiue Regulares, ne ſcilicet poſſint extra Urbem intra Italiam ab huiuſmodi caſibus abſoluere; cæterum per illud non eſt dimminuta facultas Epiſcopis conceſſa, ſed potius confirmata.

Decretũ Sacræ Cõgregationis ſub Clement. VIII. non officit.

9 Dubium II. An facultas abſoluendi huiuſmodi impeditos ſit reſtricta in ordine ad Epiſcopos, an verò ad alios extendatur, & vbi reſtricta ſit ad Epiſcopos, quinam veniat nomine Epiſcoporum quoad hunc effectum.

An hæc facultas abſoluẽdi ſtante impedimento competat ſolis Epiſcopis

Quoad primum ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod habetur in *d. c. quamuis de ſent. excommunicationis*, vbi recenſitis impedimentis, quæ reſiſtere poſſunt acceſſui ad Romanum Pontificem facultas conceditur indefinitè abſoluendi non reſtrictiuè ad Epiſcopos, vt legenti textum ſit manifeſtum. Nihilominus ſentiendum eſt, hanc facultatem eſſe reſtrictam ad Epiſcopos in ſua cuiuſque Diæceſi. *Gloſa in c. de cætero verb. Diæceſano de ſent. excommun., Vgolinus de cenſ. tab. 1. c. 4. §. 5. num. 14., Sbrozius de Vic. lib. 2. c. 180., Sanchez lib. 2. ſummæ c. 13. num. 36. in fin., Bonacina de cenſ. in communi diſp. 1. quæſt. 3. punct. 2. quæſit. 3.* Ratio eſt, quia, quantumuis *in d. c. quamuis*, non fiat reſtrictio ad Epiſcopum, fit tamen in præced. *c. ea noſcitur, & c. de cætero, & c. de Monialibus eodem tit.* iuxta quorum diſpoſitionem intelligendus eſt textus *in eod. c. quamuis*, quamuis hic indefinitè loquatur. Hoc idem euincitur *ex Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 7.*, vbi extra mortis articulum dicitur in ordine ad reſeruatos nullam in Confeſſarijs inferioribus adeſſe facultatem abſoluendi, & ex decreto Sacræ Congregationis ſub Clement. VIII. vbi in ſtrictioribus terminis extra mortis articulum hæc facultas Confeſſarijs inferioribus denegatur. Ibi- *nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi in articulo mortis*.

10 Reſtringitur ad Epiſcopos in ſua cuiuſcũq; Diæceſi.

Sed quid erit dicendum, ſi facilis non adeſſet aditus ad Epiſcopum, vel nonniſi poſt longam, & diutinam moram, vt ſi innodatus huiuſmodi caſibus, diutina, vel perpetua infirmitate in lecto detineretur, nec poſſet Epiſcopum conuocare, niſi cum magna admiratione, vel ſcandalo, & periculo ſe ipſum infamandi, vel Epiſcopus diu, & longè abeſſet, an tunc poſſet iſte à proprio Sacerdote, vel ab alio approbato abſolui. *Henriquez lib. 6. c. 9. n. 7., Duardus in Bullam Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 8. num. 53. verſ. quod verum,* ſentiunt in hac hypotheſi poſſe abſolui a proprio Sacerdote, vel ab alio approbato, & hoc probant primo per textum *in c. Nuper de ſent. excommun.* vbi ſic legitur. *Verum, ſi difficile ſit ex aliqua iuſta cauſa, quod ad ipſum excommunicatorem abſoluendus accedat, concedimus indulgendo, vt præſtita iuxta formam Eccleſiæ cautione, quod excommunicationis mandato parebit à ſuo abſoluetur Epiſcopo, vel proprio Sacerdote*, quod idem habetur *in c. eos, qui de ſent. excomm.* Accedit etiam pro hac ſententia ratio, quam ſuperius adduximus ad probandum Epiſcopum poſſe abſoluere à Papalibus exiſtente legitimo impedimento perſonalitèr adeundi Pontificem, ne ſcilicet ſic innodatus detineatur in eiſdem cum magno ſuæ ſalutis diſcrimine, quæ ratio militat etiam extante difficultate, ſeu morali impotentia adeundi Epiſcopum pro huiuſmodi abſolutione.

11 Sentẽtia docens, quod, ſi non pateat aditus ad Epiſcopũ, poſſit abſolui à proprio Sacerdote præſtita cautione.

Ioannes Angelus Boſſius in diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 11. num. 71. relata prius præcedenti ſententia, eaque probata, quam appellat probabilem, ſtatuit poſtea tutiorem, & ſecuriorem eſſe contrariam ſententiam aſſerentem extra mortis articulum non poſſe inferiorem Epiſcopo abſoluere, eo quia eſt magis conformis Concilio Trident., & decreto Sacræ Congregationis ſub Clement. VIII., & ibi reſpondet omnibus allegatis pro contraria ſententia.

12 Sentẽtia docens inferiores non poſſe abſoluere, niſi in mortis articulo.

Ego autem arbitror, quod præcipuè in primo caſu de diutina, ſeu perpetua infirmitate pænitentis, ratione cuius non poſſit perſonalitèr adire Epiſcopum, nec ipſum conuocare ſine ſcandalo, & ſui infamia, nec alius adſit modus, quo poſſit abſolui, poſſit proprius Sacerdotes, vel alius approbatus ipſum abſoluere, quia non

13 Non extante alio modo poſſet à proprio Sacerdote abſolui.

non eſt præſumendum, quod Eccleſia in eo ſtatu velit ipſum relinquere tanto tempore in periculo damnationis æternæ. Dixi, *nec alius adſit modus, quo poſſit abſolui ſine ſcandalo;* nam, ſi non poſſet perſonalitèr per ſe ipſum adire, poſsit tamen adire per Procuratorem, vel per ipſum Confeſſarium, vel per literas, an tunc teneretur per eoſdem adire; dicam infra in ſeqq. dubijs; Si verò non poſsit adire Epiſcopum, poſſit tamen adire eius Vicarium, vel alium habentem ab eodem facultatem abſoluendi ab huiuſmodi caſibus; tunc abſolutè crederem non poſse à ſimplici Sacerdote abſolui, ſed teneri eoſdem adire, quia tunc per eorum abſolutionem ceſſaret periculum damnationis æternæ, nec pænitens eſſet in illa neceſsitate conſtitutus.

14 Si non poſſet adire Epiſcopum, poſſet tamen adire alium habentẽ facultatẽ nõ poſſet à proprio Sacerdote abſolui.

Quoad ſecundum nomine Epiſcopi quoad præſentem effectum intelligo primo Epiſcopum proprium illius Diæceſis, in qua habitat ipſe pænitens, non alium quemcunque; non etenim hæc facultas conceditur præcisè ratione dignitatis, ſed potiſsimum ratione iuriſdictionis, quam non habet Epiſcopus, niſi in ſua Diæceſi reſpectu ſuorum ſubditorum, vel quaſi ſubditorum, vt dicam infra; Propter eandem rationem Epiſcopus tantum titularis, quamuis conſecratus non poteſt ab huiuſmodi caſibus abſoluere, cum non habeat nec Diæceſim, nec ſubditos, vt benè notat *Ioannes Angelus Boſſius de tripl. Iubil. priuil. ſect. 1. caſ. 10. §. 10. num. 200., & ſect. 3. caſ. 2. §. 3. num. 57.* Secundò intelligo Epiſcopum confirmatum, non præcisè electum, ſeu poſtulatum; nam ante confirmationem nondum habet ſubditos, nec Diæceſim actu, prout notauit idem *Boſſius eod. tract. de triplici Iub. priuil. ſect. 3. caſ. 2. §. 3. num. 58.*, non tamen ad hoc requiritur, quod ſit conſecratus, cum ſufficiat, quod ſit confirmatus *Idem Boſſius locis quibus ſupra.*

15 Epiſcopus, qui in caſu impedimẽti poteſt abſoluere, eſt Epiſcopus illius Diæceſis, in qua pænitens degit.

16 Nõ ſufficit, quod ſit electus, ſed debet eſſe cõfirmatus.

An verò nomine Epiſcopi veniat Capitulum ſede vacante, ſeu Vicarius ab eodem electus, & Prælati habentes Diæceceſim, & iuriſdictionem Epiſcopalem. Affirmatiuè reſpondendum exiſtimo, quidquid ex aduerſo ſenſerit *Siluester verb. abſolutio 4. num. 5.* Ratio eſt, quia huiuſmodi poteſtas non eſt affixa dignitati, ſed iuriſdictioni Epiſcopali, prout tradunt *Henriquez in ſumma lib. 6. c. 9. num. 7. lit. N. in gloſ., Ioannes Angelus Boſſius de trip. Iubilæi priuilegio ſect. 1. caſ. 10. §. 10. n. 207.;* vnde etiam mox diximus, quod Epiſcopus etiam non conſecratus poſſit ſic abſoluere, & tamen ante conſecrationem non habet propriè dignitatem Epiſcopalem, cum hæc fundetur in carachtere, qui ſolum per conſecrationem imprimitur.

17 Etiã Vicarius capitularis in his caſibus poteſt abſoluere.

An item nomine Epiſcopi veniat eius Vicarius Generalis ex vi præcisè muneris eidem collati, negant magis communitèr *Sbrozius de Vicar. lib. 2. c. 180., Panormitanus in c. de cætero de ſent. excommun., Silueſter verb. Abſolutio 4. num. 5., Vgolinus de cenſ. tab. 1. c. 4. §. 5. num. 14., Henriquez lib. 6. c. 9. num. 7. in Gloſ. lit. N. in fine*, moti ex textu *in c. cum in generali de offic. Vicarij in ſexto, & c. 2. de pænit., & remiſ. in ſexto*, quod etiam videtur deduci *ex c. de cætero, & c. ea noſcitur, & c. de Monialibus de ſent. excommun.* Contrarium ſuſtinent, quod ſcilicet hæc facultas ex vi muneris eidem generalitèr collati competat Vicarijs Generalibus ſuſtinent *Duardus in Bullam Cænæ lib. 3. §. 2. q. 9. nu. 13., Ioannes Angelus Boſſius deſcept. mor. deſcept. 1. dub. 8. n. 47.*, quam opinionem ego quoque ſatis probabilem iudico. Ratio eſt, quia hæc poteſtas abſoluendi ſic impeditos reſpectu Epiſcoporum ordinaria eſt, cum ipſis competat ex ſacris canonibus, & ex generali conceſſione inſerta in corpore iuris, ergo, & eadem competit eorum Vicarijs Generalibus, qui habent eandem iuriſdictionem ordinariam cum eiſdem Epiſcopis, cum quibus conſtituunt vnum, & idem Tribunal in iuriſdictionalibus; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, hanc facultatem non competere Vicarijs Generalibus, niſi ſpecialitèr ad hoc munus ab Epiſcopo deputentur, ergo eiſdem non competit ex vi proprij muneris, & ex generali conceſſione. Antecedens probatur *ex Concil. Trident. ſeſs. 24. art. 6.*, vbi loquens de caſibus Papæ reſeruatis hæc habet. *Et in quibuſcunque caſibus occultis etiam ſedi Apoſtolicæ reſeruatis delinquentes quoſcunque ſibi ſubditos in Diæceſi ſua per ſe ipſos, aut Vicarium ad id ſpecialitèr deputandum in foro conſcientiæ gratis abſoluere &c.* ex quibus videtur rectè deduci, quod, ſi Vicarij Generales ex vi proprij muneris ſine ſpeciali deputatione nequeunt à caſibus Papalibus occultis abſoluere, ita nequeant etiam abſoluere ab eiſdem ſiue ſpeciali mandato, quantumuis fuerint manifeſti, exiſtente impedimento adeundi Romanum Pontificem; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia ex hac diſpoſitione Concilij potius arguitur, quod competat hæc facultas Vicarijs Generalibus, quam quod eadem deſtituantur, quandoquidem exceptio in caſu aliquo firmat regulam in alijs omnibus non exceptis, cum etenim huiuſmodi caſus ſint diuerſi, ab vno ad alterum non congruè ſit illatio; Neque obſtat, quod caſus ſint ijdem poſita ſolummodo diuerſitate occulti, & manifeſti,

18 An veniant etiam Vicarij Generales Epiſcoporũ.

19 Probabilis eſt ſententia, quod veniant.

ſti, & ſi Vicarij non poſſunt, quando ſunt occulti, multo minus poterunt, quando ſunt manifeſti; Non obſtat, inquam, quia licet differentia ſit ſolummodo in eſſe occulto, & manifeſto, interuenit tamen ſpecialis ratio, quando abſolutio impendenda eſt ex impedimento legitimo adeundi Pontificem, cui caſus manifeſtus eſt reſeruatus, nam ſicuti, quando eſt articulus mortis facultas extenditur ad quoſcunque Confeſſarios, ita, quando eſt neceſſitas ad euitandum animæ periculum, facultas extendi debet vtpotè fauorabilis ad omnes, qui gaudent iuriſdictione ordinaria Epiſcopali.

20 Soluuntur obiecta contrariæ ſententiæ.

Ex hac eadem ratione ſoluitur argumentum deductum *ex c. cum in generali de offic. Vicarij in ſexto, & in c. 2. de pænit., & remiſſione item in ſexto*; cum etenim in primo textu ſit ſermò ſolummodo de facultate conferendi beneficia, quæ ſpecialitèr reſeruatur Epiſcopo, non poteſt ex eadem fieri illatio ad alia non expreſſa; in ſecundo verò dicitur ſolummodo, quod, ſi ſubdito ſit conceſſa facultas ſibi eligendi Confeſſarium, non poſſit hic ab eodem abſolui à caſibus Epiſcopo reſeruatis, qui textus facere non poteſt ad rem præſentem, in qua ſupponitur Vicarius habere facultatem generalem, & ordinariam cum Epiſcopo.

21 Probabilius veniūt Generales, & Prouinciales ordinum quoad ſuos ſubditos.

An item nomine Epiſcopi veniant Generales, & Prouinciales Religionum in ordine ad ſuos ſubditos; affirmandum eſt, prout affirmant *Silueſter verb. Abſolutio 4. num. 5., Ioannes Angelus Boſſius de tripl. Iubil. priuil. ſect. 1. caſ. 10. §. 10. num. 220., & in diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 8. num. 48.* Ratio eſt, quia in ordine ad ſuos ſubditos habent iuriſdictionem Epiſcopalem, & quaſi propriam Diæceſim diſtinctam à Diæceſi Epiſcopi.

An tandem quoad hunc effectum nomine Epiſcopi veniat Pænitentiarius Cathedralis electus ad formam *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 8.* Non controuerto in præſenti, an eo ipſo, quo quis conſtitutus eſt Pænitentiarius iuxta formam Concilij, qui ſcilicet ſit Magiſter, vel Doctor, vel licentiatus in Theologia, vel iure canonico, & habeat ætatis ſuæ annos quadraginta cum vnione præbendæ, habeat hic facultatem ex vi proprij muneris abſoluendi ſubditos illius Diæceſis à caſibus Epiſcopo reſeruatis, in quo valdè diſſident DD. in duas claſſes diuiſi, vt videre eſt apud *Ioannem Angelum Boſſium diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 9. à num. 49. ad 52.*; ſed ſuppoſito, quod hanc facultatem habeat, vt eidem tribuunt *Marcus Antonius Cucus lib. 5. c. 4. num. 224., Capeauilla de caſ. reſer. part. 1. c. 3. q. 1. difficult. 2., & alij,* quæro, an etiam ex vi eiuſdem muneris poſſit abſoluere à caſibus Papalibus, quando eiſdem innodatus habet legitimum impedimentum adeundi Romanum Pontificem. Affirmat *Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 9. num. 52.*, quia in hac hypotheſi legitimi impedimenti caſus illi, quantumuis ſecundum ſe Papales, fiunt Epiſcopales; quoad caſus autem Epiſcopales Pænitentiarius habens conditiones à Tridentino requiſitas poteſt abſoluere. Nihilominus arbitrarer, ſine ſpeciali Epiſcopi conceſſione non poſſe. In hunc meum ſenſum conſentire tenentur quotquot ſuſtinent ex vi proprij officij non competere Pænitentiarijs facultatem abſoluendi à caſibus Epiſcopalibus *Nauarrus conſ. 20. de pænit., & remiſ. in ſecunda edit., Garzias de benef. part. 5. c. 4. num. 115., Gauantus in man. verb. Pænitentiarius n. 22., Auguſtinus Barboſa de poteſt. Epiſcopi part. 3. alleg. 52. num. 17.* Sed dato etiam, quod ex proprio munere poſſet ab Epiſcopalibus abſoluere, probatur ex eodem munere non poſſe abſoluere à Papalibus exiſtente impedimento adeundi Romanum Pontificem. Licet hæc poteſtas dicatur Epiſcopo ordinaria, cum ipſi competat à iure, denegari tamen non poteſt, quin competat ex ſpeciali quodam iure *ex c. de cætero, & c. ea noſcitur de ſent. excom.*, & non per ſe, ſed tantum per accidens; quæ autem ex ſpeciali iure, & non per ſe, ſed tantum per accidens competunt Epiſcopis quoad iura Papalia, non intelliguntur alijs competere ex vi muneris, quo funguntur in ordine tantum ad Epiſcopalia, niſi eiſdem ſpecialitèr concedantur, ergo &c.

22 Pænitentiarijs cathedraliū ex vi proprij muneris non competit hæc poteſtas.

Dubium III. Quodnam dicatur iuſtum, & legitimum impedimentum adeundi Romanum Pontificem, vt irretitus caſu Papali poſſit à proprio Epiſcopo abſolui. In textu *in c. quamuis de ſententia excommun.* hæc habentur. *Niſi imminente mortis articulo, infirmitate, inimicitia, aut inopia, puerili, vel ſenili ætate, fragilitate ſexus, ſeu alia corporis impotentia, ſeu alio impedimento canonico retrahatur &c. vel niſi iuris beneficio à labore huiuſmodi excuſetur.*

23 Recenſētur iuſta, & legitima impedimēta.

Ex his habes primo, articulum mortis eſſe legitimum impedimentum, ratione cuius non ſolum ab Epiſcopo, ſed a quocunque alio Sacerdote poteſt conſtitutus in illo reſeruato, ordine, de quo ſupra abſolui, nec in hoc eſt ambigendum.

24 Articulus mortis.

Secundò, infirmitatem etiam tribuere ſufficientem cauſam excuſantem, ratione cuius infirmus poteſt à proprio Epiſcopo abſolui. Sed difficultas eſt ſolummodo, qualis debeat eſſe hæc infirmitas ad legitimè excuſandum. In vniuerſum dicendum eſt, illam dici ſufficientem, quæ eſt perpetua,

25 Infirmitas grauis, & qualis.

Digitized by Google

tua, vel diutina, & talis, vt ex itinere timeatur, vel mortis acceleratio, vel morbi augmentatio *Nauarrus c. 27. num.* 88., *Silueſter verb. Abſolutio 4. num. 3. verſ. mulieres, & ſeqq., Barboſa tom. 2. collect. ad c. ea noſcitur num. 4. de ſententia excom.*, & in hoc ſtandum videtur conſilio, & iudicio Medicorum *Rolandus à Valle conſ. 22. num. 20. ad fin. lib. 3., Farinacius in praxi crimin. part. 2. q. 76. num. 90., & alij*; in particulari laborantes febre tertiana, vel quartana, vel podagra videntur habere legitimum impedimentum *Sairus lib. 3. Theſauri c. 28. n. 24., Suarez tom. 5. diſp. 2. ſect. 1. num. 63., & 66.*

26 Inimicitia ex qua timeatur capitis periculū.

Tertiò inimicitiam inducere impedimentum colligitur *ex c. de cætero, & c. quamuis de ſent. excomm.* Sed qualis debeat eſſe hæc inimicitia; communitèr aſſerunt illam eſſe, ex qua capitis imminet periculum *Nauarrus in man. c. 27. num. 88., Bellotus diſp. Cler. part. 1. tit. de fauore Cler. canon. §. 3. num. 13., & 19.* Caſus autem, in quibus poteſt præſumi grauis inimicitia, & ex qua timeri poſſit mortis periculum enumerant *Hieronymus Gigas in tract. de crimine læſ. Maieſt. lib. 2. quomodo, & per quos crim. læſ. Maieſt. probetur q. 2., Menochius de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 37. n. 26., & ſeqq., Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 5. num. 14., Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. à num. 132. ad num.* 134. quos vos conſulite.

27 Inopia, & qualis.

Quartò inopiam inducere iuſtum impedimentum colligitur *ex d. c. quamuis de ſententia excomm.* Sed quæ inopia ad hoc requiratur, dicendum eſt, illam requiri, qua ſtante non poſſit irretitus caſibus Papalibus Romam adire ſine graui ſui, & ſuorum præiudicio, & non niſi cum maximo diſcrimine ſuæ vitæ, decoris proprij ſtatus; hinc in particulari dicuntur habere legitimum impedimentum paupertatis primo illi, qui quidem non viuunt mendicando oſtiatim, ſed ex proprio artificio, & laboribus, prout notant *Abbas in c. ea noſcitur num. 5. de ſent. excomm., Barboſa de poteſt. Epiſc. alleg. 41. num. 23., & ſeqq., & tom. 2. collect. in d. c. ea noſcitur num. 7. de ſent. excomm.*, & ratio eſt, quia non tenetur mendicando cum verecundia victum ſibi quærere; Nec obſtat textus *in d. c. ea noſcitur*, vbi hæc habentur. *Alios autem ſiue pauperes, ſiue diuites ſedi Apoſtolicæ, vel legato eius, vt beneficium abſolutionis obtineant, neceſſe eſt præſentari.* Non, inquam, obſtat, quia ille textus intelligendus eſt de illis pauperibus, qui ſine magno ſui ſtatus detrimento Romam ire poſſunt, vt notat *Gloſa ibid. verbo Pauperes, Nauarrus d. c. 27. num. 88., & ſeqq., Sairus lib. 3. c. 28., Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. num.* 115., vbi quod, qui ſolitus eſt mendicare, ſi aliàs fortis, & robuſtus ſit non excuſetur Romam ire, quia non cadit a proprio ſtatu. Secundò, qui, quamuis habeant congruam ſuſtentationem, attento tamen proprio ſtatu, & dignitate non poſſunt cum illa iter ſuſcipere, niſi grauitèr decidant à proprio ſtatu, & conſtituantur in tali deterioratione, vt poſtea teneantur vitam miſerimam ducere *Bartolus in l. 1. num. 35. C. de ſacroſ. Eccl., Maſcardus de probat. concl. 1154. num. 27.* Tertiò illi, qui tenentur alere vxorem, & familiam, & hoc non præſtant, niſi labore, & artificio proprio, nec aliud habent, quo illos alere poſſint *Nauarrus in man. c. 27. n. 89., & ſeqq., Sairus lib. 3. c. 28., & alij*. Quartò illi, qui habent multas filias nubiles, quibus dotem dare debent, quam dare non poſſent, ſi iter illud ſuſciperent *Surdus de alim. tit. 1. q. 93. num. 33.* In vniuerſum, quæ paupertas ſufficiens ſit ad excuſandum, remittendum eſt iuditio Epiſcopi, vel alterius viri prudentis *ad not. per Menochium de arbitr. caſ. 65., & de præſumpt. lib. 6. q. 25., Surdum de alim. tit. 7. q. 9. num. 10., Gonzalez ad reg. 8. Cancel. gloſ. 2. num. 43.*

28 In hoc in ordine ad diuerſas paupertates diuerſa ſtatuuntur.

Quintò puerilem, & ſenilem ætatem excuſare habetur clarè in *d. c. quamuis, & c. ea noſcitur de ſent. excomm.* Loquendo de pueris poſt adeptum vſum rationis, & ante acquiſitam pubertatem, quæ in maſculis eſt quarto decimo, & in fæminis duodecimo ſuæ ætatis anno, vt alibi oſtendimus, contendunt nonnulli, inter quos *Emanuel Sà verb. cenſura num. 2., Molina tom. 4. de iuſt. tract. 3. diſp. 51. num. 8., Fagundez præcept. 2. lib. 1. c. 3. num.* 11., quod, quamuis ſint capaces peccati, non tamen ſubdantur legibus pænalibus Eccleſiæ quoad cenſuras, & reſeruationes, eo quod Eccleſia indulgens quodamodo ætati, in qua non ſupponitur perfectum iudicium, non intelligatur eos ad has pænas obligare; ſecundum quam opinionem non poteſt eſſe locus controuerſiæ, an deobligentur ab onere adeundi Romanum Pontificem pro abſolutione; cum etenim non contrahant nec cenſuram, nec reſeruationem, non eſt, cur teneantur adire. Quia tamen communius ſuſtinent pueros poſt adeptum vſum rationis ante pubertatem poſſe ligari cenſuris, & reſeruationibus, vt ſignantèr *Coninchus de Sacram., & cenſ. tom. 2. diſp. 13. num. 45., Suarez de cenſ. diſp. 5. ſect. 1. num. 17., Silueſter verb. Abſolutio IV. num. 3. verſ. quintus eſt, Nauarrus c. 27. num.* 88. ideo hæc ſententia ſuppoſita controuertitur, an ratione ætatis poſſint ab Epiſcopo abſolui; qua in

29 Puerilis, & ſenilis ætas.

30 Pueri ante acquiſitam pubertatem excuſantur.

Digitized by Google

in controuerſia ſentio vtique poſſe, prout expreſsè dicitur *in c. fin. de ſent. excomm.*, & congrua quidem ratione hoc decernitur, quia ratione minoritatis ætatis pænæ ſunt minuendæ, prout ex communi tradit *Farinacius in tract. crimin. q. 15. num. 49. verſ. limita ſecundo*, & hoc non ſolum perſeuerante impubertate, ſed etiam acquiſita pubertate, ſi delictum fuerit in impubertate cõmiſſum per Gloſam *in l. ſicut, & ibi ſcribentes, C. de legit. hæredibus, & d. c. fin. de ſententia excomm.*, quia quoad pænas attendendum eſt tempus delicti, non tempus punitionis *Duennas reg. 259., Molina tom. 4. de iuſt. diſcept. 36. num. 6., & alij magis communitèr*.

31 Acquiſita pubertate, ſi timeatur ex itinere periculum animę, & corporis excuſantur.

Sed, an iuuenes poſt acquiſitam pubertatem contrahentes caſum Papæ reſeruatum ratione iuuentutis excuſari poſſint ab onere adeundi Romanum Pontificem, & poſſint abſolui à proprio Epiſcopo. In hoc ego diſtinguendum exiſtimo, vel etenim ex illa itineratione poteſt rationabilitèr timeri de aliquo periculo animæ, vel corporis, vel peruerſionis in moribus, vel non poteſt de illo rationabilitèr timeri; ſi primum, ſentio iuſtè poſſe excuſari, & à proprio Epiſcopo abſolui *Silueſter verb. Abſolutio 4. num. 3. verſ. quintus decimus, Suarez diſp. 22. ſect. 1. num. 67.*, vbi alios plures allegat. *Bonacina de excomm. diſp. 2. q. 4. punct. 5. num. 12.* Si ſecundum, ſentio non excuſari, ſed teneri Romanum Pontificem adire pro abſolutione *Bonacina loc. cit.*, & alij communitèr, qui ſolum excipiunt, quando itineratio eſſet periculoſa animæ, corpori, & moribus. Ratio primæ partis eſt, quia non eſt præſumendum, quod Eccleſia velit obligare cum tanto incommodo, ſeu pericolo animæ, corporis, & morum peruerſionis; lex etenim reſeruationis debet eſſe ad ædificationem, non ad deſtructionem, & quod ad emendationem inductum eſt, non debet trahi ad peruerſionem.

32 Secus, ſi nullum timeatur periculũ.

33 Senes etiam excuſantur.

Loquendo iam de ſenibus, non eſt hæſitandum, quin excuſentur, vt colligitur tàm *ex d. c. quamuis*, quàm *ex d. c. ea noſcitur de ſententia excommun.*, & tradunt *Barboſa collect. ad d. c. ea noſcitur num. 3., & de poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 41. num. 27., Bonacina de excomm. diſp. 2. q. 4. punct. 5. n. 15., & alij communitèr*. Ratio eſt, quia ſenectus ipſa computatur pro perpetua infirmitate *Montelcon. in tract. de priuil. ſenect. c. 5., Thomas Aetius in tract. de infirmis c. 19., Farinacius in tract. crim. part. 3. q. 92. num. 22.*, nec releuat, quod videantur fortes, & robuſti, nam in ſenibus vires facilè deficiunt, & ſunt veluti folia arborum autumnalia, quæ facilè à ventis circumferuntur. Si autem quæratur quinam ſint ſenes, qui excuſantur, & qua ætate cenſendi ſint tales, dicam hoc iudicio Epiſcopi, vel prudentis viri remittendum eſſe. Conſulite in hoc *Ioannem Angelum Boſſium de tripilici Iubil. priuil. ſect. 4. caſ. 22. §. 6. à num. 27. ad 111.*

34 Etiam fragilitas ſexus excuſat.

Sextò, fragilitatem ſexus excuſare ab itinere ad Romanum Pontificem, & conferre auctoritatem Epiſcopo abſoluendi, etiam euincitur *ex d. c. quamuis, & c. ea noſcitur, & c. de Monialibus, & c. mulieres de ſententia excommun.*, & tradunt *Silueſter verb. Abſolutio 4. num. 3. verſ. mulieres, Auguſt. Barboſa de poteſt. Epiſcopi part. 2. alleg. 41. num. 30., Suarez tom. 5. diſp. 2. ſect. 1. num. 63., Alterius tom. 1. lib. 5. diſp. 22. c. 2. q. 2.*, & alij communitèr. Ratio deducitur non ſolum ex ſexus fragilitate, quam conſiderant allegata iura, ſed etiam ob pericula, quibus exponuntur, & decentiam fæmineæ conditionis, hæcque verificantur, etiam ſi fæminæ, quæ ſic deliquerunt, ſint diuites, ſui iuris, & fortes, quia ſemper viget fragilitas ſexus, & honeſtas ſtatus; nam textus allegati loquuntur ſimplicitèr non diſtinguentes inter diuites, & pauperes, fortes, vel debiles, nuptas, & viduas. Ex quibus à fortiori euincitur, quod excuſentur Moniales clauſtrales, quia præter fragilitatem ſexus habent clauſuram perpetuam, vt euincitur *ex d. c. de Monialibus de ſent. excommun.*

35 Etiam corporis impotẽtia.

Septimò, corporis impotentiam excuſare a tali itinere, & conferre poteſtatem Epiſcopo abſoluendi liquet *ex cit. c. quamuis, & c. ea noſcitur*, vt ſi ſint membris deſtituti, cuiuſmodi ſunt claudi, cæci, atracti, debiles, qui abſque periculo, vel abſque magno, & notabili incommodo nequeunt iter ſuſcipere, perſpicitur clarè ex allegatis textibus *in c. quamuis, & c. ea noſcitur*, & tradunt *Ioannes Angelus Boſſius de tripl. Iubil. priuil. ſect. 4. caſ. 22. §. 6. num. 115., & ſeqq., Silueſter verb. Abſolutio 4. nu. 3., & ſeqq., Nauarrus c. 27. n. 89., & ſeqq., Sairus lib. 3. Theſauri c. 28. n. 32.* Ad hoc caput reduci poſſunt delitioſi, de quibus eſt ſermo *in c. mulieres de ſententia excomm.* iſti autem ſunt nobiles, & magnæ potentiæ viri, & ita delicati, vt rationabilitèr timeri poſſit de ſanitatis periculo, ſi longum iter aſſumerent. De his tamen aduertendum eſt, quod nequeant ab Epiſcopo abſolui, niſi prius conſulatur Romanus Pontifex de eorum ſtatu, & ab eo quid agendum ſit, ſtatuatur.

36 Quinam veniant nomine corporis impotẽtium.

Hoc expreſsè habetur *in d. c. mulieres de ſententia excomm.* Ad hoc etiam caput reduci poſſent carcerati, ſi carceratio debeat eſſe diutina, vel perpetua, hæc etenim habetur pro impotentia corporis extrinſeca;

No-

Digitized by Google

Nomine autem carceratorum veniunt non ſolum illi, qui detinentur in vinculis, ſed etiam illi, qui à vinculis abſoluti habent domum propriam pro carcere, vel palatium Prætorium, vel totam Ciuitatem ſub præcepto ab illis non exeundi ſub grauibus pœnis, vel etiam illi, qui ſunt dimiſſi a carceribus ſub fideiuſſione comparendi toties, quoties fuerint vocati; item illi, qui in pœnam delictorum ſuorum ſunt deportati in aliquem locum, à quo nequeant diſcedere. Hæc omnia colligo ex *Ioanne Angelo Boſſio diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. à num. 94. ad 102., & de tripl. Iubil. priuil. ſect. 4. c. 22. §. 6. à n. 71. ad 75.*

37 Ratione ſubiectionis excuſantur filij familias, & ſerui propriè dicti.

Octauò, ſubiectionem alterius poteſtati excuſare ab illo itinere, ità vt innodatus caſu Papali poſſit abſolui a proprio Epiſcopo etiam liquet *ex d. c. quamuis de ſent. excomm.*; hæc etenim continetur ſub verbo Canonici impedimenti relati *in d. c. quamuis*. Ratione eiuſdem excuſantur filij familias, & ſerui propriè accepti, ſi eorum Patres, & Domini reſiſtant per textum *in c. mulieres, & c. relatum de ſent. excomm.*, & in hoc conſentiunt *Nauarrus in man. c. 27. num. 88., Auguſtinus Barboſa de poteſt. Epiſcopi allegat. 41. nu. 29., & alij*; cum etenim non ſint ſui iuris, ſed ſub aliena poteſtate, legitimè reluctante eius, ſub cuius dominio ſunt, voluntate, impediuntur; quod, ſi ſupponas, quod allegando cauſam de facili poſſent conſequi conſenſum Patrum, & Dominorum; tunc dicerem, quod tenerentur illum exigere allegando cauſam aliquam, non tamen illam, vt abſoluantur a caſu Papali, quia non tenentur propriam famam prodere, quando delictum non eſſet notorium; verum tamen eſt, quod, ſi eſſet occultum, poſſet ab Epiſcopo abſolui, vt ſupra probatum eſt. Dixi, *filij familias*, quatenus ſunt ſub patria poteſtate, nam, ſi eſſent emancipati à Patre, certè tenerentur adire Romanum Pontificem, cum non haberent excuſationem ſubiectionis; ab illa etenim eximuntur per emancipationem. Procedunt etiam quæ diximus de filio familia non ſolum, quando impubes eſt, ſed etiam quando maior eſt effectus, quia cauſa excuſans ex capite, de quo loquimur, non eſt debilitas, ſed ſubiectio, quæ æquè eſt in maiori, ac in minori, quando vterque eſt ſub patria poteſtate. Dixi, *ſerui propriè accepti*, quatenus ſunt ſub dominio, & poteſtate Dominorum, nam famuli, & alij, qui deſeruiunt recepta mercede, ex hoc capite non excuſantur; poſſunt tamen ex alio capite excuſari, nempè ratione paupertatis, vt ſi tali afficiantur, vt iter habere non poſſint, niſi emendicando oſtiatim.

38 Intellige, ſi Pater, & Dominus reſiſtant.

Hic tamen duo aduertenda ſunt *ex d. c. relatum de ſent. excomm.* Primum eſt, quod, quamuis Domini poſſent compelli, quando eis graue damnum ex profectione ſeruorum ad Romanam curiam non emergere poſſet, ad permittendum eandem profectionem, excuſarentur tamen à tali permiſſione, ſi ſerui in fraudem Dominorum delictum, ſeu delicta reſeruata Papæ commiſiſſent, ad effectum ſcilicet, vt ſe ſubtraherent pro illo tempore à Dominorum ſubiectione; nam in ea hypotheſi poſſent ab Epiſcopo abſolui, qui tamen teneretur vltra pœnas congruas delictis alias iniungere in recompenſationem laboris itineris, quem cæteroqui tenerentur ſubire, prout expreſsè habetur *in d. c. relatum*, & ex eodem colligunt *Hoſtienſis ibidem, & Aſtenſis in ſumma part. 2. lib. 7. tit. 23. arg. 3. §. vndecimus, Sairus lib. 3. theſauri c. 28., Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. nu. 124.*; nec ſolum excuſaretur Dominus a tali permiſſione, quando ſeruus deliquit in fraudem ipſius, ſed etiam, quando ex tali profectione ſerui graue damnum Domino oriri deberet, vt *ex d. c. relatum* manifeſtè colligitur. Secundum eſt, quod, ſi exceſſus ſerui eſſet valdè grauis, & enormis, & graue ſcandalum ingeſsiſſet, abſolutè mittendus eſſet pro abſolutione ad Romanam curiam nihilo releuante, quod in fraudem Domini deliquerit, vel quod eius abſentia eſſet valdè damnoſa Domino, prout expreſsè habetur *in eodem c. relatum* Ibi- *dummodo non ſit ita grauis, & enormis exceſſus, vt propter vitandum ſcandalum, & tollendum exemplum, huiuſmodi ſerui ad ſeruum ſeruorum Dei venire debeant abſoluendi*, & ratio ea eſt, quia ità exigit bonum publicum, quod præualere debet bono priuato Dominorum, vt ſcilicet euertantur à Republica ſcandala, & exempla exormiorum criminum per exemplarem illam coercitionem miſsionis ad Romanam curiam, & punitionis per Pontificem iniungendæ.

39 Non tenetur Dominus permittere ſeruo diſceſſũ, ſi in eius fraudem deliquerit.

40 Tenerentur tamẽ permittere, ſi exceſſus ſerui eſſet enormis.

Hoc idem, quod modo dictum eſt de ſeruis delinquentibus in fraudem Dominorum, & quorum profectio eſſet grauitèr noxia eiſdem Dominis, dicendum eſt de filijs familias; ita tamen, vt, ſi illorum delictum eſſet valdè enorme, & ſcandaloſum, compellendi ſint Romanam curiam adire; & hoc non ſolum ex paritate rationis, ſed etiam, quia de ijs eſt expreſſus textus *in c. cum illorum de ſententia excomm.* Aduerte hic tamen tam in ordine ad ſeruum, quam ad filium familias, quod in caſibus, quibus deliquerint in fraudem Patrum, & Dominorum, & eorum pro-

41 Idem intellige de filijs familias, ſi eorũ delicta ſint ex atrocioribus, & plenis ſcandalo.

Digitized by Google

fectio ad Romanam curiam deberet eſſe valdè noxia Dominis, & Patribus, ſi tamen compellendi eſſent ad adeundum Romanum Pontificem ob atrocitatem delicti, non ſufficeret diſiunctiuè atrocitas delicti, & ſcandalum ex eodem inductum, ſed vtrumque requireretur copulatiuè, vt optimè notarunt *Suarez diſp. 22. ſect. 1. num. 86., Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. num. 129.*, cum Pontifex videatur vtrumque requirere, &, cum agatur de pænalibus, ad eadem incurrenda requiritur omnis qualitas enuntiata.

Nonò, iuris beneficium etiam excuſare à ſuſceptione talis itineris habetur *ex dicto c. quamuis de ſententia excomm.* Sub hoc nomine beneficij iuris, ſeu gaudentium eodem intelligo eos, qui curam habent animarum, quæ ex eorum abſentia graue damnum paterentur, niſi aliundè illis conſuleretur, prout notant *Nauarrus in man. c. 27. num. 89. verſ. ad tertium, Graſſius lib. 1. deciſ. aur. c. 13. num. 69., Auguſtinus Barboſa tom. 2. collect. in decretales c. de cætero num. 4. de ſent. excom.* Item eos,

42 Quinam ratione iuris beneficij excuſentur à tali profectione.

qui curam, & guberniũ habent Ciuitatis, vel Prouinciæ, cuiuſmodi ſunt Principes, Præſides, & Gubernatores, quando nonniſi cum graui detrimento, vel cõmuni, vel priuato diu abeſſe nequeunt, vel nequeunt iter ſuſcipere, niſi cum periculo propriæ infamiæ, vel ſcandali, vt notant *Suarez d. diſp. 22. ſect. 1. num. 66., Sairus d. c. 28. num. 22., Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. num. 135.* Item eos, qui curam habent familiæ, &, ſi diſcederent Romam profecturi pro abſolutione, relinquerent vxorem, filios, & filias ſine regimine, & in magnis temporalibus neceſſitatibus, & multo magis, ſi relinquere deberent cum periculo animæ, & morum peruerſionis *Nauarrus in man. c. 27. n. 89., Laman Theol. mor. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 6. n. 3., Suarez d. diſp. 22. ſect. 1. num. 65., & alij.*

43 In alijs Epiſcopus diudicet.

Tandem, omnes illas cauſas excuſare, quæ iudicio Epiſcopi, vel alterius prudentis viri ſufficientes iudicantur ad eximendum ab onere illius profectionis, vel quia profectio ipſa eſſet cum periculo animæ, vel corporis, vel famæ, & honoris, vel bonorum fortunæ.

44 An Epiſcopus teneatur imponere onus ſe præſẽtãdi ceſſante impedimẽto.

Dubium IV. An, & quando Epiſcopus, vel alius inferior habens poteſtatem abſoluit à caſibus Papalibus ratione impotentiæ, ſeu canonici impedimenti teneatur imponere onus abſoluto, ſe præſentandi Romano Pontifici, cum primum poterit, & an ipſe abſolutus teneatur ſe præſentare, & ſub qua pæna, ſeu onere.

In hoc conueniunt communitèr, quod, quando impedimentum eſt ex genere ſuo perpetuum, non ſit hoc impedimento irretito iniungendum præceptum ſe præſentandi Pontifici, cui caſus ille eſt reſeruatus, nam, cum cauſa impediens illum excuſet ab adeundo, tunc cum abſoluitur ab Epiſcopo, perpetuitas eiuſdem cauſæ excuſat à ſemper adeundo, & inutilitèr iniungeretur præceptum, quod nunquam poſſet adimpleri. Hac de cauſa non eſt iniungendum præceptum ſe præſentandi ſenibus, nec Monialibus, nec mulieribus, nec claudis, nec cæcis, & ijs omnibus, quorum impedimentum eſt perpetuum, & in hoc communitèr conſentiunt.

45 Si impedimentũ ſit perpetuum nõ tenetur tale onus imponere.

Quando verò impedimentum eſt temporaneum, tunc regularitèr hoc præceptum ſe præſentandi eſt iniungendum, quod pænitens tenetur acceptare, & exequi *Silueſter verb. Abſolutio 1. num. 8., eodem verbo Abſolutio 3. nu. 16., Nauarrus c. 27. num. 113., Vgolinus de cenſur. Papæ reſeruatis part. 3. c. 2. §. 1. num. 1., Sanchez in ſumma lib. 2. c. 13. num. 24., Vaſquez de pænit. q. 91. art. 3. dub. 8. num. 6., Bonacina de excom. diſp. 2. q. 4. punct. 5. num. 17.* Hoc manifeſtè euincitur *ex c. de cætero, ex c. quod de his, & ex c. quamuis de ſent. excom., & ex c. eos, qui eod. tit. in ſexto, & ex Clem. ſi quis ſuadente, §. cæterum de pænit.*

46 Quando eſt tẽporaneum regularitèr tenetur.

Dixi, *regularitèr*, non etenim negauerim in aliquibus caſibus etiam impedimenti temporalis non eſſe ex neceſſitate iniungendum huiuſmodi præceptum; & primò, quando caſus Pontifici reſeruatus contractus eſt ab impuberi durante impubertate, quantumuis abſolutio poſita fuerit poſt acquiſitam pubertatem, vt tradunt *Panormitanus in c. vlt. de ſent. excommun., Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. num. 107., Sairus lib. 3. c. 28. num. 20.* Ratio eſt, quia in hac hypotheſi facultas, quæ Epiſcopo conceditur abſoluendi pueros, qui deliquerunt in impubertate, ſiue abſolutio fiat perſeuerante impubertate, ſiue acquiſita pubertate, non eſt ratione impedimenti Romam adeundi, ſed ratione minoris ætatis, in qua fuit commiſſum delictum, Ibi-*Cum propter defectum ætatis, in qua fuit commiſſus exceſſus, rigor ſit manſuetudine temperandus*, ratione cuius à Pontifice conceditur facultas abſolutè abſoluendi. Quod ſi dicas, quod, quamuis puberes regularitèr, ſi commiſerint delictum acquiſita iam pubertate excuſentur ab onere Romanam curiam adeundi propter periculum corporis, animæ, & morum, vt aſſerit *Angelus verbo Excommunicatio 5. n. 56.* attamen eiſdem iniungendum ſit onus ſe præſentandi, cum abſque morali periculo corporis, animæ, & morum poterunt,

47 Excipe, quando caſus eſt contractus ab impuberi.

48 Etiam ſi tempore abſolutionis factus eſſet pubes.

ac

ac proinde idem ſit aſſerendum de impuberibus, cum facti fuerint puberes; ſtatim impugnaberis, quia non militat eadem ratio, quandoquidem, cum in puberibus lapſis in exceſſu acquiſita iam pubertate non conſideretur ille defectus conſiderationis, qui conſideratur in impuberibus, ideo quoad iſtos iura temperant rigorem, non quoad illos.

49 Liberatus ab impedimento perpetuo per miraculum non tenetur adire.

Secundò, quando extante per ſe impedimento perpetuo quis per miraculum, non viribus naturæ ab eodem liberatur; tunc etenim abſolutus illo durante, & liberatus ab illo per miraculum non tenebitur ſe præſentare Superiori, cui caſus erat reſeruatus; miraculum etenim ipſum demit quodcunque onus, & ceſſare facit quamcunque poſitiuam diſpoſitionem, & res conſideratur, ac ſi non eſſet ablatum impedimentum, & miraculum, quod ſoluit impedimentum, non obligat ad ea, quæ non obligant extante impedimento, cum ſit extra curſum naturalem.

50 Si caſus non habeat annexam excómunicationem poteſt abſolui ſine tali onere.

Tertiò, in caſu, quo darentur caſus Papales, ſicuti plerique admittunt, qui non haberent annexam excommunicationem, tunc etenim, ſi eiſdem innodatus in articulo mortis abſolueretur à ſimplici Confeſſario, vel ab Epiſcopo ratione impedimenti etiam non perpetui, non teneretur ceſſante impedimento ſe præſentare Romano Pontifici *Graſſius lib. 1. deciſ. c. 13. num. 68.*, *Nauarrus in man. c. 26. num. 26.*, *Auguſtinus Barboſa de poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 25. num. 8.*, *Suarez de pænit. diſp. 30. ſect. 3. nu. 6.*, *Alterius tom. 1. de cenſ. lib. 1. diſp. 6. c. 7.*, *Laiman lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 6. num. 4.* Hoc patet ex ijs, quæ docuimus in præcedentibus de diſcrimine, quod intercedit inter abſolutionem à peccatis, & abſolutionem à cenſuris.

51 Regulariter in alijs tenetur exacta cautione tale onus imponere.

In caſibus igitur, in quibus ratione impedimenti temporalis obligatur pænitens poſt obtentam abſolutionem ab Epiſcopo ad ſe præſentandum Pontifici ceſſante impedimento, tenetur Epiſcopus, vel alius habens poteſtatem iniungere tale onus, & exigere iuramentum de ſe præſentando, quam primum poterit ceſſante impedimento, vt clarè euincitur *ex c. de cætero, ex c. quod de his de ſententia excomm.*, *& ex c. eos, qui de ſententia excomm. in ſexto*, & pænitens ipſe tenetur præceptum illud adimplere, & exequi, cæteroqui reincideret in eandem excommunicationem, vt clarè deducitur ex allegatis textibus.

52 Quid dicendum, quando poteſt adire per literas.

Dubium V. An innodatus caſu Papali, ſi perſonalitèr ratione impedimenti Canonici nequeat Romam adire, poſſit tamen adire per Procuratorem, vel per Epiſtolam omiſſo Procuratore, & Epiſtola poſſit petere abſolutionem ab Epiſcopo, ab eoque validè abſolui.

Negat *Bonacina de cenſ. diſp. 1. q. 3. punct. 2. num. 4. verſ. Ego verò exiſtimo*, poſſe ab Epiſcopo abſolui, ſed teneri ſaltem per literam à Romana ſede exigere abſolutionem, ſeu facultatem, vt ab inferiori abſoluatur. Aliud fundamentum huius ſuæ opinionis non adducit, niſi præſumptæ voluntatis Romani Pontificis, qui non cenſetur indulgere, vt Epiſcopus poſſit à caſibus ipſi reſeruatis abſoluere, niſi in caſu, quo ipſe Pontifex non poſſit adiri; quando autem ad ipſum facilis patet aditus per Procuratorem, vel per literam dici non poteſt, quod non poſſit adiri. In huius confirmationem adducit paritatem de ijs, qui canonico impedimento tenentur, ne inter ſe contrahant matrimonium, qui quamuis perſonalitèr nequeant Romanum Pontificem adire pro diſpenſatione, tenentur per Procuratorem, vel per literam adire.

53 Sentétia Bonacinæ aſſerentis, tunc non poſſe abſolui ab Epiſcopo.

Communius tamen ſentiunt in caſu legitimi impedimenti adeundi perſonalitèr, poſſe per Epiſcopum abſolui ſeruatis debitis cautionibus, nec teneri per Procuratorem, vel per literas adire, poſſe tamen, ſi velit *Nauarrus in man. c. 27. n. 90.*, *Vgolinus de caſib. Bullæ part. 3. c. 2. §. 4. n. 1. verſ. item locum*, *& de cenſur. tab. 1. c. 4. §. 5. num. 13. in fin.*, *Sanchez lib. 2. ſummæ c. 13. num. 14.*, *Auguſtinus Barboſa tom. 4. collect. in Decretum part. 2. cauſ. 17. q. 4.*, *& alij plures*, quos citat, & ſequitur *Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 3. num. 23.* Ratio eſt, quia omnia allegata iura *in c. de cætero*, *c. mulieres*, *c. de Monialibus de ſent. excom.*, *& c. eos, qui eod. tit. in ſexto*, *& Clem. ſi quis ſuadente*, *§. cæterum de pænit.* exiſtente impedimento canonico tribuunt facultatem ſimplicitèr Epiſcopo abſoluendi, nec aliquem exigunt recurſum per Procuratorem, vel per literas, ergo Epiſcopus poterit iuſtè vti tali facultate, nec tenebitur exigere huiuſmodi acceſſum, vel per literas, vel per Procuratorem; quod enim lex non exigit, nec ipſe tenetur exigere. Quod, ſi dicas, vſu receptum eſſe, vt recurſus fiat ad ſacram Pænitentiariam per literas, & ab eadem expectetur facultas abſolutionis, qui recurſus de facili non haberetur, ſi huiuſmodi caſus poſſent per Epiſcopum abſolui; ſtatim impugnaberis, quia non obſtante facultate Epiſcopis conceſſa abſoluendi à caſibus Papalibus exiſtente canonico impedimento in Pænitentibus irretitis huiuſmodi caſibus valdè vtilis eſt recurſus ad ſacram Pænitentiariam, quia per illam obtinetur abſolutio, ſeu facultas abſoluendi abſolutè, qua poſita non viget amplius onus ſe præſentandi ad Ro-

54 Sentétia aliorum volentiũ tunc poſſe abſolui.

manam ſedem, quod onus adhuc vigeret, ſi abſolutio impenderetur ab Epiſcopo ex facultate ipſi conceſſa per allegata iura canonica.

55 Auctor remiſſiuè ſe habet. Quid in hoc ſentiendum ſit, tu cogita. Hoc vnum certum eſt, quod praxis obtinuit, vt ad ſacram Pænitentiariam recurratur.

56 An Epiſcopus poſſit abſoluere patente aditu ad Legatum. Dubium VI. An, ſi adiri non poſſit Romanus Pontifex pro abſolutione caſuum ipſi reſeruatorum, poſſit tamen adiri eius Legatus à latere, poſſit nihilominus Epiſcopus ſuum ſubditum ab eiſdem abſoluere.

Negant abſolutè, Epiſcopum in hac hypotheſi poſſe abſoluere, & aſſerunt pro abſolutione adeundum eſſe Legatum *Nauarrus in man. c. 27. num. 89., Sanchez in ſumma lib. 2. c. 13. num. 11., Bonacina de cenſur. diſp. 1. q. 3. punct. 3. num. 4. verſ. rurſus addit., Conimbus de cenſ. diſp. 14. dub. 16. nu. 241., Filliutius tom. 1. tract. 7. c. 10. num.* 289.

57 Sentẽtia negans poſſe abſoluere. Ratio huius ſententiæ negatiuæ eſt, quia conceſſio facta Epiſcopis abſoluendi ab huiuſmodi caſibus non eſt abſoluta, ſed dumtaxat propter neceſſitatem; hæc autem neceſſitas non vrget, quando adiri poteſt Legatus Pontificis. Accedit, quod in allegatis iuribus *in c. ea noſcitur, & in c. quamuis de ſententia excommun.* Pontifex abſolutè aſſerit, quod in huiuſmodi caſibus adeundus ſit ipſe Pontifex, vel eius Legatus, ergo patente aditu ad Legatum Epiſcopus non poterit in hoc ſe ingerere. Propter has rationes nonnulli etiam aſſerunt, quod, ſi non poſſit adiri Pontifex, vel eius Legatus, poſſit tamen adiri alius habens priuilegium, adhuc Epiſcopus non poſſit ſe ingerere, ſed adeundus ſit hic priuilegiatus.

58 Sentẽtia affirmãs, & eius rationes. Affirmant verò, poſſe Epiſcopum abſoluere ab huiuſmodi caſibus, quantumuis poſſit adiri Legatus Papæ *Henriquez lib. 6. ſumma c. 10. num. 1. lit. D., Laiman lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 6. num. 6.* hancque affirmatiuam opinionem valdè probabilem exiſtimat *Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 5. num. 26. verſ. ad caput autem.* Rationes plures ad hanc ſententiam comprobandam adducunt, quæ tamen in hanc coincidunt, nempè, quod Epiſcopus poſt Papam eſt Paſtor ordinarius, & proprius, ergo impedito acceſſu ad Papam recurſus eſt habendus ad ipſum Epiſcopum, nec alius in hoc ex neceſſitate requirendus, cum tunc Epiſcopus abſolueret poteſtate ordinaria ſibi reſtituta, quæ fuerat ſublata per reſeruationem.

Media via in hoc procedendum eſſe exiſtimo; vel etenim caſus, circa quos impendenda eſt abſolutio, ſunt ſpecialitèr reſeruati Pontifici, & eius Legato, quatenus ipſi ſpecialitèr, & expreſsè conceſſa eſt facultas abſoluendi, vt ſpecialitèr eſt reſeruata, & reſpectiuè conceſſa quoad percuſſionem grauem, & enormem Clerici; vel ſunt præcisè reſeruati Romano Pontifici, nec eius abſolutio ſpecialitèr eſt conceſſa Legato. In ordine ad primos ſentio, non poſſe Epiſcopum abſoluere, quando facilis patet aditus ad Legatum Pontificis. In ordine ad ſecundos ſentio, Epiſcopum poſſe ſuos ſubditos abſoluere. Quoad primam partem videntur conſentire *Molina tom. 4. de iuſt. tract. 3. diſp. 58. num. 5., Duardus ad Bullam Cœnæ lib. 3. §. 2. quæſt. 8. n. 56.* Quoad ſecundam conſentiunt omnes pro ſententia affirmante allegati.

59 Si caſus ſint ſpecialitèr reſeruati Pontifici, & eius Legato Epiſcopus non poteſt abſoluere.

Ratio primæ partis ex eo deducitur, quod Pontifex *in d. c. ea noſcitur, & c. quamuis de ſententia excomm.* facultatem tribuens Epiſcopis abſoluendi loquitur exiſtente impedimento canonico reſpectu pænitentis adeundi Romanum Pontificem, & ſpecialitèr de excommunicatione contracta ob grauem Clerici percuſſionem, vt legenti ſit manifeſtum, & tamen Pontifex ibi vult, quod adiri debeat pro abſolutione Legatus, & ſolum, quod Epiſcopus poſſit abſoluere, quando nec Pontifex, nec Legatus adiri poteſt, ergo ex mente Pontificis non poteſt Epiſcopus abſoluere, quando patet aditus ad Legatum.

60 Si ſint ſimplicitèr reſeruati Pontifici poteſt abſoluere.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod facultas abſoluendi vtpotè fauorabilis eſt extendenda, & reſtrictio eiuſdem vtpotè odioſa, minuenda, ergo facultas Epiſcopi ad illa poteſt extendi, ad quæ non eſt ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa reſtrictio; ſed in iure reſtrictio expreſſa, & ſpecifica eſt dumtaxat quoad caſus Papales ex enormi, vel graui Clericorum percuſſione, propter quam vult recurrendum eſſe, vel ad eundem Pontificem, ſi poteſt, vel, ſi non poteſt, ad eius Legatum, ergo reſtrictio non eſt intelligenda quoad alios caſus non expreſſos.

Digitized by Google

SECTIO VI.

An Parochus, alijque Confeſsarij expoſiti poſsint abſoluere à caſibus Epiſcopalibus extra mortis articulum, ſi non ſit facilis aditus ad Epiſcopum.

SVMMARIVM.

Sententia aſſerens, nec per Parochum, nec per alios Confeſſarios inferiores poſſe extra mortis articulum abſolui à caſibus Epiſcopo reſeruatis. 1.
Fundamentum huius opinionis deſumptum ex Concil. Trident. 2.
Item ex decreto Sacræ Congregationis. 3.
Sententia docens poſſe abſolui impoſito onere ſe præſentandi Epiſcopo, & recepta cautione. 4.
Iura, quibus innititur hæc ſententia. 5.
Exponitur textus in c. nuper de ſententia excomm. 6.
Stante moderno more, quo conſtituuntur Vicarij Generales, & Pænitentiarij Cathedralium vix poſſunt Parochi ex hoc capite abſoluere. 7.
Non valet argumentum ab impedito adire Romanum Pontificem valente tamen adire eius Legatum, ac de impedito adire Epiſcopum, non tamen eius Vicarium, & quarè. 8.
Data ſuppoſitione, quod non poſſet eſſe aditus, niſi poſt lungum tempus ad Epiſcopum, vel ad habentem facultatem abſoluendi, vtique poſſet proprius Confeſſarius illum abſoluere ſub onere &c. 9.
Quomodo illa abſolutio quoad reſeruata poſſit dici indirecta. 10.
Diſcrimen, quod in hoc intercedit inter abſolutionem à cenſuris reſeruatis, & à peccatis reſeruatis. 11.

PLura hac de re diximus ſparſim in præcedentibus; nunc de eadem ex profeſſo agendum, circa quam ſupponimus adeſſe ſufficiens impedimentum adeundi Epiſcopum in irretito caſibus Epiſcopalibus.

1 Sentẽtia docens nec Parochum, nec alios Inferiores extra mortis articulũ poſſe abſoluere.

Duas circa præſentem titulum opiniones extremè oppoſitas adinuenio. Prima eſt *Suarez de pænit. diſp. 30. ſect. 3. num. 12., Alterij de cenſ. tom. 1. lib. 1. diſp. 6. c. 6. verſ. ſi quis poſtulet, Filliutij tom. 1. tract. 7. c. 10. nu. 189.* aſſerentium nec inferiores Confeſſarios, nec Parochum poſſe extra mortis articulum abſoluere à caſibus Epiſcopis reſeruatis, quamuis non ſit facilis aditus ad ipſos. Rationes plures pro hoc aſſerto adducunt; primò, quia non militat diſpoſitio *c. ea noſcitur, & c. quamuis de ſent. excomm.* quoad caſus Epiſcopo reſeruatos in ordine ad Parochos, alioſque Sacerdotes approbatos, quæ militat quoad caſus Papales in ordine ad Epiſcopos; ſiquidem ex pluribus cauſis eſt difficilior aditus ad Romanum Pontificem, ac ſit ad proprium Epiſcopum; tum quia non fuit neceſſe, vt Pontifices in allegatis textibus æquè diſponerent de caſibus ſibi reſeruatis, ac de reſeruatis Prælatis inferioribus, cum iſti per ſtatuta, & leges particulares poſſent diſponere.

2 Innititur diſpoſitioni Cõcilij Tridentini.

Secundò, quia *Concilium Tridentinum ſeſs. 14. c. 7.* ſolum facultatem concedit Confeſſarijs inferioribus, aliiſque Sacerdotibus abſoluendi in articulo mortis, extra quem nullam poteſtatem in iſtis agnoſcit, Ibi- *Extra quem articulum Sacerdotes cum nihil poſſint in caſibus reſeruatis, id vnum pænitentibus perſuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos Iudices pro beneficio abſolutionis accedant*, quæ exceptio non fit in caſibus Papalibus, cum de his ſit in iure communi prouiſum; ex quibus duo infero; primum, quod extra mortis articulum quocunque alio impedimento exiſtente non poſſint ſimplices inferiores Confeſſarij abſoluere. Secundum, quod in ordine ad iſtos caſus particulares non fuerit per legem communem Pontificiam diſpoſitum, adeoque non veniant ſub illa diſpoſitione *c. ea noſcitur, & c. quamuis de ſent. excomm.*

3 Item decreto Sacræ Congregationis.

Tertiò, quia decretum Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. emanatum ſub die 9. menſis Ianuarij 1601. expreſsè diſponit in hæc verba, *vt in nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi in mortis articulo ſine noua, & ſpeciali licentia Suæ Sanctitatis Confeſſarijs Sæcularibus, ſiue Regularibus per vniuerſam Italiam extra vrbem degentibus liceat abſoluere à caſibus reſeruatis in eodem decreto expreſſis*, inter quos etiam enumerantur caſus Epiſcopis reſeruati, quod decretum Vrbanus VIII. ſeu Sacra Congregatio iuſſu eiuſdem extendit etiam extra Italiam, ergo &c.

4 Sentẽtia docens poſſe abſolui impoſito onere, & recepta cautione.

Secunda docet, poſſe in ea hypotheſi Parochum, & alios Confeſſarios expoſitos abſoluere pænitentes impoſito tamen eiſdem onere, & recepta cautione ſe præſentandi Epiſcopo, cum primum poterunt. Hanc ſententiam amplectuntur *Henriquez lib. 6. ſummæ c. 15. num. 3. lit. I. in gloſa in fine*, vbi alios plures allegat, & tanquam probabilem admittunt *Suarez de pænit. diſp. 30. ſect. 3. num. 12., & ſeqq., Alterius diſp. 6. c. 6. verſ. ſi quis poſtulet allegati à Ioanne Angelo Boſſio diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 11. num. 69.* Rationes etiam plures pro hac ſententia adducunt. Prima eſt,

quia

quia ratio, cui innituntur textus *in c. de cætero, & in c. ea noſcitur de ſent. excommun.* æquè probat, poſſe Parochos, alioſque Confeſſarios inferiores expoſitos abſoluere à caſibus Epiſcopalibus extante difficultate Epiſcopum adeundi, ac poſſe Epiſcopos abſoluere à Papalibus extante impedimento canonico Papam adeundi, ergo eadem diſpoſitio intelligenda eſt pro vtroque caſu. Antecedens probatur, quia ratio illorum textuum in ordine ad caſus Papales eſt, ne diù differatur abſolutio cum periculo animarum, quæ ſunt irretitæ caſibus Papalibus, quæ ratio etiam militat in ordine ad Epiſcopales.

5 Iura quibus innititur hæc ſententia. Secunda eſt, quia, quamuis textus *in d. c. de cætero, & c. ea noſcitur* ſumpti ſecundum corticem literæ videantur ſolum comprehendere Papales in ordine ad Epiſcopos, alij tamen textus, qui loquuntur de hac materia, apti ſunt ad æquè comprehendendos Epiſcopales in ordine ad Parochum, alioſque Confeſſarios inferiores, ac Papales in ordine ad Epiſcopos, vt præcipuè videre eſt *in c. eos, qui de ſent. excomm. in ſexto*, vbi tam in titulo, quam in corpore ſermo non eſt reſtrictus ad abſolutionem Epiſcopi in ordine ad Papales, ſed extenſus ad abſolutionem inferiorum in ordine ad caſus reſeruatos Superioribus quibuſcunque. Ibi enim dicitur, *cum ad illum, à quo alias fuerant abſoluendi*, quæ particula, *illum*, apta eſt æquè ad ſignificandum Pontificem, ac Epiſcopum, aliumque inferiorem Superiorem.

6 Exponitur textus *in c. nuper de ſent. excom.* Tertia deducitur *ex c. Nuper de ſent. excomm.*, vbi exiſtente legitimo impedimento conceditur facultas Parocho abſoluendi etiam à Papalibus. Ibi- *Verum ſi difficilis ſit ex aliqua iuſta cauſa, quod ad ipſum excommunicatorem abſoluendus accedat, concedimus indulgendo, vt præſtita iuxta formam Eccleſiæ cautione, quod excommunicatoris mandato parebit, à ſuo abſoluatur Epiſcopo, vel proprio Sacerdote*, vbi duo nota; primum, quod non eſt ſermo reſtrictè ad excommunicationem Papalem, ſed ampliatiuè ad quemcunque excommunicatorem; ſecundum, quod æquè, exiſtente difficultate accedendi ad excommunicatorem, tribuitur facultas Epiſcopo, ac proprio Sacerdoti; vnde ſic poteſt argui; vel diſpoſitio huius textus refertur ſolum ad caſus Papales, vel ampliatur ad Epiſcopales; ſi primum dicatur; cum proprio Sacerdoti tribuatur exiſtente impedimento facultas abſoluendi à Papalibus, intelligi etiam debet tributa abſoluendi ab Epiſcopalibus; quod etenim conceſſum eſt quoad maius, intelligitur etiam conceſſum quoad minus; Si ſecundum dicatur; habetur intentum pro hac ſecunda opinione, quod ſcilicet Parochus exiſtente difficultate adeundi Epiſcopum poſſit abſoluere ab Epiſcopalibus. Quid iam in hac controuerſia concludendum?

Concluſio I. Stante moderno, & conſueto ordine, quo reguntur Eccleſiæ, ſecundum quem per Epiſcopos ad gubernium Diæceſis in temporalibus, & ſpiritualibus conſtituuntur Vicarij Generales, & in catedralibus Pænitentiarij, vix poteſt conſiderari difficilis aditus ad Epiſcopum, ac propterea vix poteſt eſſe facultas ex hoc capite reſpectu Parochi, & Confeſſariorum expoſitorum abſoluendi ab Epiſcopalibus, qui propterea regularitèr loquendo iuxta præſcriptum *Tridentini d. ſeſs. 14. c. 7.*, & decretum Clementis VIII. nequeunt abſoluere.

Ratio eſt, quia dato etiam, quod ſit difficilis acceſſus ad Epiſcopum, non poteſt tamen eſſe difficilis ad eius Vicarium Generalem, & ad Pænitentiarium maiorem, in quibus reſidet poteſtas abſoluendi; nec eſt neceſſe pro huiuſmodi abſolutione adire ipſam Epiſcopi perſonam; nam, ſicuti abſolutus ratione impedimenti ab inferiori, nempè ab Epiſcopo quoad caſus Papales, & ex præcepto eidem iniuncto obligatus ſe præſentare Pontifici, vel ſedi Apoſtolicę non eſt neceſſe, vt abſolutionẽ petat ab ipſo Summo Pontifice, ſed ſufficit, quod habeat à ſummo Pænitentiario, vt tradunt *Craſſus de effect. Cler. effect. 9. n. 184.*, *Joannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 14. num. 153.*, ita, qui abſoluendus eſt ab Epiſcopo ratione reſeruationis per eundem ſibi factæ, non eſt neceſſe, quod abſolutionem ab eodem petat, ſed poteſt ab eius Vicario petere, vel à maiori Pænitentiario in illa Diæceſi; vnde, cum ad iſtos poſſit facilis eſſe aditus, non eſt, cur poſſit Parochus, vel alius expoſitus Confeſſarius ſibi aſſumere hanc facultatem abſoluendi eiſdem denegatam per Concil. Trident., & decretum Clementis VIII. 7 Modo, ſi non poteſt adiri Epiſcopus poteſt adiri eius Vicarius, ſeu Pænitentiarius.

Dices ex ſupradictis, Impeditus perſonalitèr adire Romanum Pontificem, & potens adire ipſius Nuntium, ſi excipias caſum excommunicationis contractæ ob grauem Cleriri percuſſionem, ſeu alias, ſi quæ ſunt, quarum abſolutio ſpecificè, & expreſsè reſeruetur Pontifici, vel eius nuntio, non tenetur ſic impeditus adire nuntium, ſed poteſt ab Epiſcopo proprio abſolui, ergo etiam ob difficilem acceſſum impeditus perſonalitèr adire Epiſcopum, quantumuis poſſit adire eius Vicarium, vel Pænitentiarium maiorem, non tenebitur hos adire, ſed poterit a proprio Parocho, vel alio Confeſſario abſolui. Sed contra primò, quia Epiſcopi, & eius Vicarij Generalis eſt vnum, & idem Tribunal, 8 Soluitur argumẽtum ab impedito adire Põtificem, valente tamen adire eius Vicariũ.

nal, eandemque habent poteſtatem ordinariam, vnde recurſus ſiue ad vnum, ſiue ad alterum ſemper præſumitur eſſe ad eundem, nec pænitens potens adire Vicarium poteſt habere cauſam excuſationis illum adeundi, cum perinde ſit, ac ſi adiret Epiſcopum, quod non militat in ordine ad recurſum ad Nuntium, qui ex vno capite non conſtituit idem Tribunal cum Pontifice, ex alio in caſibus, qui non ſunt eidem ſpecificè reſeruati, non habet maiorem poteſtatem, ac habeat Epiſcopus. Secundò, quia in iure per textus *in d. c. de cætero, & c. ea noſcitur*, exiſtente impedimento adeundi Pontificem poteſtas, quæ erat impedita ratione reſeruationis, relaxatur eidem Epiſcopo, quæ poteſtas non relaxatur Paroco, nec alijs Confeſſarijs expoſitis, & inferioribus, vnde ab vno ad alterum non valet argumentum.

9 Non exiſtente opportunitate adeundi habentē facultatē poteſt Parochus abſoluere.

Concluſio II. Data ſuppoſitione, quod in aliquibus caſibus non eſſet abſolutè, ſeù nonniſi cum magna difficultate aditus (quod vix poteſt eſſe, vt aſſerebam) ad Epiſcopum, nec ad eius Vicarium, ſeu alium habentem poteſtatem abſoluendi à caſibus Epiſcopalibus, nec aditus ad eoſdem poſſet aperiri, niſi poſt multum temporis, vtique poſſet Parochus, vel alius Confeſſarius expoſitus pænitentem abſoluere, facto tamen eidem præcepto, & recepta cautione de ſe præſentando, cum primum poterit. Iuxta hunc ſenſum ſic limitatum arbitror præciſè procedere DD. allegatos pro ſecunda ſententia.

Rationes pro hoc aſſerto.

Ratio ex ijs deducitur, quæ ſupra dicebamus, ſcilicet non eſſe præſumendum, quod Eccleſia velit ſuum ſubditum paratum parere mandatis eiuſdem, & reſipiſcentem à proprijs exceſſibus detinere tanto tempore in periculo damnationis æternæ, cum per ipſum non ſtet, quominus pareat &c. Nec in hac hypotheſi videntur habere locum decreta Concilij Tridentini, & Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII., quandoquidem, vt notat *Henriquez lib. 6. c. 10. num. 4. lit. D. in Gloſa*, huiuſmodi decreta procedunt ſolummodo quoad abſolutionem directam, hoc eſt ſine onere comparendi coram Superiore, & ex proprio iure, non autem quoad indirectam, hoc eſt cum onere ſe præſentandi, & ex tacita commiſſione propter neceſſitatem, quia ex vno capite ſic conſulitur periculo pænitentis, nec contemnitur voluntas Superioris reſeruantis; vnde quoad hoc notant *Suarez de pænit. diſp. 30. ſect. 3. num. 12.*, *Alterius de cenſur. lib. 1. diſp. 6. c. 6. verſ. ſi quis poſtulet*, quod Epiſcopi, & alij Prælati in ſuis ſtatutis quoad huiuſmodi reſeruationes conſueuerint adiungere, vt quoties fuerit difficilis acceſſus ad ipſos, obtineri poſſit aliquo modo abſolutio ab alijs, ne nimirum pænitentia differatur.

Hic duplex oritur difficultas. Prima eſt, quomodo intelligenda ſit hæc abſolutio indirecta. Secunda, quando caſus Epiſcopales non habent annexam excommunicationem, quomodo hæc, quæ dicuntur de hac abſolutione indirecta, compati poſsint cum ijs, quæ dicta ſunt in præcedentibus de diſcrimine inter abſolutionem à cenſuris, & abſolutionem à peccatis, quod ſcilicet quoad primam ſit onus comparendi ſub pæna reicidentiæ, non ſic quoad ſecundam.

In ordine ad primam. Nonnulli, quos allegat *Ioannes Angelus Boſſius diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 11. num. 71.* relatè *ad n. 66.* exiſtimant hanc abſolutionem indirectam eſſe ſimilem illi, qua peccata læthalia in confeſſione ex obliuione omiſſa remittuntur cum alijs ritè confeſsis remanente obligatione illa confitendi, cum primum in memoriam venerint, vt directè abſoluantur, adeout abſolutio directè cadat ſuper non reſeruata, indirectè verò ſuper reſeruata. Alij verò, inter quos *Henriquez in ſumma lib. 6. c. 15. num. 3. lit. I. in gloſa in fine, & c. 10. num. 4. in litera T., & ſeqq. in textu, & gloſ.*, *Vaſquez de pænit. q. 91. art. 3. dub. 8. num. 10.* ſentiunt hanc abſolutionem ex vi iuriſdictionis cadere etiam ſuper reſeruata, quod probant ex eo, quod, ſi pænitens haberet ſolum reſeruata, & Epiſcopus non poſſet ſine graui incommodo, & ſine longa mora adiri, poſſet ab illis abſolui; vocant tamen illam abſolutionem indirectam, quia iure ordinario non competit inferiori, ſed ex tacita commiſsione, & poſt abſolutionem obtentam remanet pænitenti onus ſe præſentandi Superiori. Huic ſecundæ ſententiæ libentèr adhæreo, cui tamen obſiſtere poteſt id, quod pro ſecunda difficultate propoſuimus, quod mox ſoluo. 10

10 Quomodo illa abſolutio quoad reſeruata poſſit dici indirecta.

In ordine ad ſecundam retento diſcrimine, quod intercedit inter abſolutionem à cenſuris, & abſolutionem à peccatis dico, quod, quando quis eſt abſolutus a peccatis præciſè reſeruatis non habentibus annexam excommunicationem ex iniuncto ſibi ab abſoluente onere ſe præſentandi Superiori, cui peccata illa ſunt reſeruata, non teneatur ſe præſentare ad effectum, vt ab illis abſoluatur quoad culpam, ſed vt eidem Superiori exhibeatur debitus honor, vigor diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſeruetur, & vt recipiatur ab eodem congrua medicina; Quod, ſi dixeris, hoc idem euenire in abſolutione ab excommunicatione reſeruata, quandoquidem ab ea abſolutus à Confeſſario inferiori cum onere 11

11 Diſcrimē inter cēſuras reſeruatas, & peccata.

ſe

ſe præſentandi Superiori, cui erat reſeruata, non ideo ſe præſentaret, vt ab eadem abſolueretur, ſed ſolum, vt eius obſequatur mandatis, & congruam ab eo recipiat pœnitentiam; ſtatim impugnaberis, quia, cum cenſura ſit pœna merè Eccleſiaſtica, & ab imponentis dependens voluntate, poteſt ita ſtatui, vt, quamuis ſemel abſoluta ſub præcepto, ſi hoc non adimpleatur, redeat, quod non verificatur in ordine ad peccata, quæ, cum dependeant à voluntate peccantis, ſi ſemel abſoluta fuerint, non redeunt, & per non adimplementum præcepti peccatum quidem inobedientiæ committitur, non tamen eadem peccata reuiuiſcunt.

SECTIO VII.

Quiſnam poſſit abſoluere à Cenſuris.

SVMMARIVM.

Habens facultatem abſoluendi à caſibus Papalibus habet etiam facultatem abſoluendi à cenſuris Papæ reſeruatis. 1.
Articuli examinandi circa titulum. 2.
Ab excommunicatione minori modo non poteſt abſoluere ſimplex Sacerdos. 3.
Poteſt tamen Confeſſarius approbatus. 4.
Ab excommunicatione maiori non reſeruata, ſi ſit à iure, poteſt non ſolum Epiſcopus, ſed etiam proprius Sacerdos abſoluere. 5.
Idem ſentiendum eſt, ſi ſit ab homine per modum generalis præcepti. 6.
Explicatur textus in c. nuper de ſent. excomm. 7.
Ab excommunicatione ſpecialitèr lata ab homine non poteſt abſolui, niſi ab eo, qui eam tulit, vel ab eius Superiore. 8.
A cenſuris Epiſcopalibus, ſeu ab Epiſcopo reſeruatis nequeunt Regulares abſoluere. 9.
Qui poſſunt abſoluere ab excommunicatione, poſſunt abſoluere ab alijs cenſuris iuxta caſus, quibus poſſunt ab eadem excommunicatione abſoluere. 10.
Secundum aliquos habens facultatem abſoluendi ab excommunicatione poteſt inuitum abſoluere, ſi facultas ſit conceſſa in gratiam Confeſſarij, ſecus, ſi in gratiam pœnitentis. 11.
Si habeat facultatem abſolutam abſoluendi etiam extra Sacramentum, poteſt inuitum abſoluere ceſſante contumacia. 12.
Secus, ſi habeat limitatam in Sacramento pœnitentiæ. 13.
In articulo mortis poteſt ſimplex Sacerdos abſoluere. 14.
Sententia docens Diaconum, & quemlibet Clericum poſſe in articulo mortis à cenſuris abſoluere. 15.
Sententia docens etiam Laicum baptizatum. 16.
Sententia aſſerens, quod, quamuis præcedens ſententia de Laico ſubſiſtat, ſuffragia tamen Eccleſiæ eidem non proſint, niſi poſt mortem iterum abſoluatur à Sacerdote. 17.
Sententia docens, nec Laicos, nec Diaconos poſſe abſoluere. 18.
Præfertur hæc vltima ſententia. 19.
Explicatur textus in c. Sanctorum diſt. 4. de conſecr. 20.
Quid exigere debeat Confeſſarius inferior à pœnitente, quem abſoluit, vel in articulo mortis, vel alio canonico impedimento à cenſuris. 21.
Debet exigere cautionem, ſi poteſt. 22.
Si abſoluit ſine cautione ex ignorantia, vel obliuione tenet abſolutio. 23.
Tenetur tamen pœnitens ceſſante impedimento ſe præſentare Superiori. 24.
Sententia docens, quod, ſi Sacerdoti facta fuerit facultas abſoluendi à caſu reſeruato cum clauſula ſatisfacta parte, vel præſtito iuramento, *& ipſe abſoluerit ſine illis conditionibus, non ſit valida abſolutio*. 25.
Sententia aſſerens eſſe validam. 26.
Probabilius non eſt valida. 27.
Soluuntur rationes contrariæ ſententiæ. 28.
Confeſſarius ex iure ordinario abſoluens à cenſuris ſine ſatisfactione partis, ſeu præcepto de ſatiſfaciendo grauitèr peccaret. 29.

1 Caſus Papales non ſunt reſeruati, niſi ratione cenſuræ.

MVlta promiſcuè ſimul cum peccatis reſeruatis attigimus in præcedentibus; nunc ſingillatim, & ex profeſſo quoad cenſuras titulus venit examinandus, & quidem in ordine ad cenſuras Papales vix aliquid prædictis ſuperaddendum videtur, cum etenim nulli caſus intelligantur reſeruati Papæ, niſi propter excommunicationem, ſeu, niſi habeant excommunicationem annexam, quicunque habent facultatem abſoluendi a caſibus Papalibus, habent etiam facultatem ab excommunicatione, propter quam ſunt Papæ reſeruati, abſoluendi. Quoad cenſuras, quæ non ſunt Papales, ſeu Papæ reſeruatas hæc in vniuerſum erunt examinanda. Primò, quinam poſſint abſoluere ab excommunicatione minori. Secundò, quinam à maiori, quæ non ſit reſeruata. Tertiò, an poſſint Regulares à cenſuris Epiſcopalibus abſoluere. Quartò, quinam poſſint ab alijs cenſuris ab excõmunicatione abſoluere. Quintò, quinã poſſint ab eiſdem in articulo mortis conſtitutum abſoluere. Sextò, an poſſit abſolutio à cenſuris impendi contra inuitum, ſeu nolentem, & alia ex his emanantia.

2 Dubia examinãda circa titulum.

In ordine ad primum modo difficultas ver-

verſatur in eo, quod per decretum Sacræ Congregationis emanatum ſub die 12. Februarij 1679. circa communionem quotidianam, in quo inter cætera ſic præcipitur. *Non permittant, vt venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, ſeu ordinario*, videtur etiam Sacerdoti non approbato ſublata facultas abſoluendi ab excommunicatione minori; cum etenim non poſſit à venialibus abſoluere, nec videtur poſſe abſoluere à cenſura, quæ ob eadem contracta eſt; vnde in hoc videtur excuſandus *Hurtadus de excommun. diſp. 16. difficult. 2. num. 10.*, qui, cum ſcripſerit ante præfatum decretum, dixit, quod ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere ab excommunicatione minori, cum ſufficiat, quod poſſit abſoluere à peccato veniali, ob quod contracta eſt. Quamobrem ſtante præfato decreto, & iure ordinario, ſecundum quod facultas abſoluendi à cenſuris regularitèr, niſi Confeſſarijs conceditur, ſentio, non poſſe ſimplicem Sacerdotem, nedum Diaconum abſoluere à tali minori excommunicatione; poſſe tamen ſecundum ſe Confeſſarium approbatum abſoluere, niſi aliud obſiſtat.

5 Ab excōmunicatione minori modo non poteſt ſimplex Sacerdos abſoluere

4 Poteſt tamen Cōfeſſarius approbatus.

In ordine ad ſecundum aduertendum eſt, excommunicationem illam, quæ dicitur non eſſe reſeruata, vel poſſe eſſe à iure, vel ab homine; Rurſus, ſi ab homine, vel generalitèr per modum præcepti generalis, vt ſi dicatur. *Quicunque tale crimen commiſerit, incidat in excommunicationem*, vel ſingularitèr, & nominatim contra aliquem, vel aliquos. Si ſit à iure poteſt Epiſcopus proprius ab ea abſoluere *D. Thomas in addit. ad tertiam part. q. 21., & 24.*, & clarè deducitur *ex c. nuper de verb. in ſecundo caſu de ſententia excomm.*, quinimmo, & ſimplex Sacerdos per eundem textum *in c. Nuper* Ibi- *& à proprio Sacerdote*, & ibidem redditur ratio. *Quia tamen conditor canonis eius abſolutionem ſibi ſpecialitèr non retinuit eo ipſo conceſſiſſe videtur facultatem alijs relaxandi*, vbi nota illam particulam, *Alijs*, quæ non reſtringitur ad Epiſcopum, ſed ad alios extenditur, quod latius, & apertius explicat textus, dum dicit *à ſuo Epiſcopo, vel à proprio Sacerdote poterit abſolutionis beneficium obtinere*; nec illa particula, *vel à proprio Sacerdote* reſtringit facultatem ad ſolum Parochum, quamuis hic videatur venire nomine proprij Sacerdotis; non, inquam, reſtringit, quia nomine proprij Sacerdotis venit quicunque Confeſſarius habens facultatem ſiue ordinariam, ſiue delegatam abſoluendi. Deinde illa particula appoſita eſt ſecundum tenorem iuris antiqui, ſecundum quod facultas abſoluendi regularitèr proprijs Parochis concedebatur; cum autem proceſſu temporum hæc facultas ſaltem per viam delegationis ſit alijs extenſa, non eſt, cur, & iſti non debeant comprehendi ſub diſpoſitione illius textus.

5 Ab excōmunicatione maiori à iure non reſeruata poteſt proprius Sacerdos abſoluere

Si ſit ab homine generalitèr per modum præcepti generalis, idem dicendum eſt, quod mox dictum fuit de abſolutione à iure *Cornerus in tertia part. tract. 5. diſp. 11. dub. 3.*, *Præpoſitus in tertia parte q. 1. dub. 13. num. 90.* Ratio eſt, quia hæc excommunicatio æquiparatur excommunicationi latæ à iure, quod videtur conſideraſſe textus *in d. c. nuper de ſent. excommun.*, dum dixit, *quamuis enim, & tunc non Iudicis, ſed iuris ſententia excommunicato*; Neque dicas, in hac parte textus *in c. nuper* vbi dicitur, *non Iudicis, ſed iuris ſententia excommunicato*, eſſe ſermonem tantum de excommunicatione minori contracta per participationem cum excommunicato nō in crimine criminoſo, ſed ſolum *in oratione, vel oſculo, aut orando ſecum, aut etiam comedendo*, per quam participationem ſolum contrahitur excommunicatio minor, ergo ex hoc textu non benè arguitur, quod à ſimplici Sacerdote poſſit abſolui excommunicatio maior lata generalitèr ab homine, quantumuis non reſeruata; Contra enim impugnaberis, quia, quantumuis ibi ſit ſolummodo ſermo de excommunicatione minori contracta per illam participationem in illis actionibus, quia tamen ratio per eundem textum adducta militat etiam quoad maiorem, quando non eſt reſeruata. Ibi- *quia tamen conditor canonis eius abſolutionem ſibi non retinuit, eo ipſo conceſſiſſe videtur facultatem alijs relaxandi*, ideo non eſt, cur non debeat etiam extendi ad maiorem, quando conditor legis ſibi eam non retinuit.

6 Idem intellige, ſi ſit ab homine per modum generalis præcepti.

7 Soluitur argumētum deductum ex c. Nuper de ſent. excom.

Si ſit lata ab homine ſpecialitèr contra perſonam nominatim, non poteſt, niſi ab eo abſolui, à quo lata eſt, vel ab eius Superiore. In hoc communitèr conſentiunt, & ratio conſideratur in eodem textu *c. Nuper de ſententia excomm.*, quia, cum ratione criminis in eum videatur delinquere, qui damnauit, ab eodem, vel eius Superiore debet abſolui. Accedit, quod de facili illuderetur auctoritas excommunicatoris, ſi eius ſententia nominatim lata poſſet à quocunque eludi, ſeu per abſolutionem auferri; vnde etiam in iure ſancitum eſt, vt ſententiæ non reuocentur, niſi ab auctore ſententiæ, vel eius Superiore.

8 A ſententia lata ſpecialitèr ab homine nō poteſt, niſi ille, qui illam tulit, vel eius Superior abſoluere.

In ordine ad tertium maxima eſt controuerſia inter DD. maximè poſt emanatum decretum Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII., in quo ſub grauibus pœnis interdicitur potiſſimum Regularibus

abſoluere à caſibus Epiſcopalibus, quo ſtante decreto nonnulli, inter quos *Megala in prima part. lib. 1. c. 3. num. 10. apud Dianam part. 3. tract. 2. reſol. 13.* aſſerunt, quod non obſtante eodem decreto poſſunt Regulares virtute ſuorum priuilegiorum abſoluere à cenſuris Epiſcopis reſeruatis, quia decretum illud loquitur de caſibus reſeruatis; nomine autem caſuum non veniunt cenſuræ, cum hæ non ſint caſus, ſed pænæ caſuum; à diuerſis autem non fit illatio per textum *in l. Papinianus, ff. de minor. c. ad audientiam de decim.* Alij verò, inter quos *Marullus tom. 1. diſp. 1. c. 2. diſtinct. 4. num. 575. apud* eundem *Dianam loc. cit.* ſentiunt abſolutè non poſſe Regulares ab excommunicationibus Epiſcopalibus abſoluere, exiſtimans ſub prohibitione caſuum reſeruatorum venire etiam cenſuras reſeruatas. Sed dubitandum non eſt, quinimmo certo affirmandum, non poſſe; cum etenim hæc controuerſia maximè agitaretur inter DD. tempore Pauli V., illaque ad eundem Pontificem delata eſſet per Sacram Congregationem iuſſu, & de mandato eiuſdem edita fuit declaratio ſub die 7. Ianuarij 1617. quod ſub prohibitione caſuum reſeruatorum veniunt etiam cenſuræ reſeruatæ, adeoque non poſſent Regulares ab illis abſoluere, ac proinde cum hac ſententia negatiua tranſeunt *Laurentius de Peirinis tom. 1. priuileg. Minim. in conſtit. 1. Iulij II. §. 32. num. 63., Eraſmus Chokier in tract. de iuriſdict. Ord. in exempt. part. 4. q. 56., Barboſa de offic. Parochi c. 19. num. vlt.*

9 A cenſuris Epiſcopalibus nequeunt inferiores, & etiã Regulares abſoluere.

In ordine ad quartum ſentiendum eſt, quod in ijs caſibus, quibus Confeſſarius, vel ex officio, vel ex priuilegio, vel ex delegatione poteſt abſoluere ab excommunicatione, poſſit abſoluere ab alijs cenſuris ſeruata proportione, & in ijs ſtatibus, quibus eſt excommunicatio, à qua poteſt abſoluere; vnde, ſi ſint à iure, vel ab homine generalitèr poſſint à quocunque Sacerdote Confeſſario abſolui, ſi non ſint reſeruatæ, ſi autem ſint ab homine ſpecialitèr non poſſint abſolui, niſi ab ipſo, vel eius Superiore.

10 Facultas quoad abſolutionem ab excõmunicatione extenditur ſeruata proportione ad alias cenſuras.

In ordine ad quintum *Faber in 4. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. c. 8. nu. 216.* apud *Dianam part. 5. tract. 9. reſol. 10. §. nota*, ſentit, quod, ſi facultas ſit Confeſſario conceſſa in gratiam eiuſdem Confeſſarij, poſſit excommunicatum inuitum abſoluere, ſecus autem, ſi facultas ſit eidem conceſſa in gratiam pænitentis, vt in Iubilæo, & in Bulla Cruciatæ addita ratione, quod vſus priuilegij dependeat à voluntate eius, cui fuit illud priuilegium conceſſum. Communior ſententia, quam ſuſtinent *Suarez de cenſ. diſp. 7. ſect. 7. nu. 5., Filliutius c. 10. q. 6. n. 325., Auila ſecunda part. c. 7. dub. 2., Coninchus diſp. 14. dub. 16. num. 224., Reginaldus lib. 9. num. 36., Alterius lib. 4. diſp. 6. c. 2.*, & quibus adhærendum exiſtimo, docet inuitum ſublata contumacia, propter quam ligabatur cenſura, poſſe abſolui, ſi Confeſſarius habeat facultatem abſolutam abſoluendi etiam extra Sacramentum pænitentię, ſecus, ſi limitatam in Sacramento pænitentiæ.

11 An, & quomodo inuitus poſſit abſolui ab excõmunicatione

Ratio eſt, quia cum cenſura ſit pæna merè Eccleſiaſtica dependens ſolum à voluntate illam imponentis, ſicuti Eccleſia, quæ illam imponit, potuit illam imponere non conſentiente eo, in quem fertur, ità illam poteſt diſſoluere eo etiam diſſentiente. Dixi, *ſublata contumacia*, nam regularitèr ea perſeuerante æquum non eſt, vt ab illa diſſoluatur; Non negauerim tamen, quod quandoque Iudex poſſit inuitum abſoluere, quando ſcilicet euidentèr noſceret excommunicationem non prodeſſe, & eſſe potius venenum, quam medicinam, nam excommunicatio debet eſſe in ædificationem, non in deſtructionem, & in hoc conſentit *Faber loc. mox cit.* hocque intelligendum eſt, ſiue excommunicatio ſit lata ab homine, ità vt ab eodem, qui illam tulit, poſſit inuitus abſolui interueniente periculo deteriorationis potius in pænitente, quam emendationis, ſiue lata ſit à iure, dummodo ceſſet ſcandalum, contemptus cenſuræ, & ex ſignis dignoſcatur excommunicatio potius obeſſe, quam prodeſſe *Diana part. 5. tract. 9. reſol. 10.* Dixi, ſi habeat poteſtatem abſolutam abſoluendi, non limitatam in Sacramento pænitentiæ, nam, ſi haberet ſolum limitatam in Sacramento vtique non poſſet inuitum abſoluere, vt ex ſe patet *Suarez, & Filliutius loc. cit.*

12 Si habeat facultatẽ abſolutã abſoluẽdi etiam extraSacramentum poteſt abſoluere

13 Secus, ſi limitatã in Sacramento.

In ordine ad ſextum non eſt dubitandum, Confeſſarium approbatum, quinimmò quemlibet ſimplicem Sacerdotem poſſe in articulo mortis abſoluere à quibuſcunque cenſuris, cum hoc expreſsè ſtatutum ſit à *Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 7.*, & de hoc latè egimus in præcedentibus. Difficultas ſolùmodo eſt in præſenti, an Diaconus, an Clericus, an etiã Laicus in illo mortis articulo poſſit à cenſuris abſoluere. In hoc magnam video inter DD. controuerſiam, & varios dicendi modos. *Præpoſitus in tertia parte q. 1. dub. 14. nu. 97., Henriquez lib. 6. c. 9. num. 3., Silueſter verb. Abſolutio 1. num. 8. ad fin.* ſentiunt deficiente Sacerdote, nedum Diaconum, ſed etiam alios quoſcunque Clericos in illo articulo poſſe abſoluere præcipuè ab excommunicatione, & interdicto perſonali *Philippus della Crux, Norte de Confeſſores tract. 1. §. primo*, & ex antiquioribus, *Silueſter verb.*

14 In articulo mortis poteſt ſimplex Sacerdos abſoluere

15 Sentẽtia docens Diaconũ, & quemlibet Eccleſiaſticũ poſſe abſoluere in articulo mortis.

Abſo-

Digitized by Google

Abſolutio 1. num. 8. ad fin., Angelus verb. abſolutio 3. num. 39. ſuſtinent etiam Laicum poſſe in illo mortis articulo abſoluere

16 Sentētia docens etiā Laicum baptizatum id poſſe præſtare.

à cenſuris, qui ſuppoſito, quod ſimplex Clericus, vt præfert prædicta ſententia, poſſit in eo caſu abſoluere, inferunt, quod etiam id poſſit Laicus baptizatus, cum parem cum illo habeat poteſtatem; addunt etiam quod Laicus baptizatus ſit capax ſaltem ex commiſſione Summi Pontificis poteſtatis ab illis abſoluendi; ex quo inferunt, præſumendum eſſe, quod Pontifex in illo caſu extremæ neceſſitatis eidem actu conferat talem poteſtatem, cum ex hac conceſſione nullum ſequatur inconueniens, & maximum bonum morituro, nimirum ſuffragiorum participatio, & beneficium Eccleſiaſticæ ſepulturæ, & hoc videtur exigere Chriſtiana charitas, quæ maximè vigere præſumenda eſt in Romano Pontifice, cui demandata eſt cura de omnibus ouibus, ne pereant.

17 Sentētia docens, quod quāuis abſolutio Laici teneat non proſit tamen quoad ſuffragia.

Trullench in Bullam Cruciatæ lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 5. n. 7., quamuis aſſerat, quod præcedens opinio aſſerens etiam Laicum poſſe in illo articulo à cenſuris abſoluere ſubſiſtat, aſſerit tamen, quod Eccleſiæ ſuffragia eidem non prodeſſent, vnde expediret, quod poſt mortem noua eidem abſolutio à Sacerdote impenderetur, & in hoc videtur etiam conſentire *Diana part. 5. tract. 3. reſol. 77. in fine*. *Suarez tom. 5. diſp. 7. ſect. 7. n. 6., Auila ſecunda part. c. 7. diſp. 1. dub. 1., Sanchez in ſumma lib. 2. c. 13. num. 13., Filliutius tract. 11. c. 10. q. 1.*, & alij magis communitèr ſentiunt, nedum Laicos

18 Sententia docēs nec Diaconos poſſe abſoluere.

non poſſe abſoluere in articulo mortis à cenſuris, ſed nec Clericos, nec Diaconos. Rationem ex eo adducunt, quod nullus ex illis poteſt à peccatis abſoluere, & abſolutio à cenſuris in illo ſtatu impenditur à Sacerdote, quia abſolutio hæc à cenſuris debet præcedere abſolutionem a peccatis. Secundò, quia hæc poteſtas nemini præter Sacerdotem inuenitur conceſſa; immò *Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 7.* hanc facultatem in ſolis Sacerdotibus agnouit; Ibi- *atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pænitentes à quibuſuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt extra quem articulum Sacerdotes &c.* Tertiò, quia non eſt illa neceſſitas abſoluendi à cenſuris in illo articulo, quæ eſt abſoluendi à peccatis, cum abſolutio à cenſuris non ſit neceſſaria ad ſalutem, ſicuti eſt neceſſaria abſolutio à peccatis. Quid iam in hac ſententiarum varietate ſentiendum?

19 Præfertur hæc vltima ſententia.

Probabilius arbitror, de via ordinaria alios à Sacerdotibus non poſſe exiſtentem in articulo mortis abſoluere à cenſuris, adeoque nec Diaconos, nec Clericos, & multo minus Laicos. In hanc ſententiam præter præcitatos pro vltima opinione propendent *Paludanus in quarto q. 1. art. 2., Sotus in quarto diſt. 18. q. 4. art. 4., Nauarrus in man. c. 26. num. 26., & de pænit. c. 1. num. 84. diſt. 6., Coaruuias in c. alma mater part. 1. §. 11. n. 9.* Præter rationes allegatas pro vltima ſententia hæc eſt, quia dato etiam quod facultas abſoluendi à cenſuris poſſit ex Romani Pontificis auctoritate conferri Clericis, & item Laicis nullibi tamen legitur fuiſſe ſaltem generatim conceſſa, cum maximè pertineat ad eiuſdem excommunicationis æſtimationem, vt eius non ab alio, quam à Presbytero abſolutio impendatur; ex alio capite non eſt neceſſaria ad ſalutem abſolutio cenſuræ, ſicuti eſt abſolutio à peccatis, ergo non extante neceſſitate, nec conſuetudine conferendi talem facultatem non eſt dicendum, quod illa ſit collata. Antecedens quoad primam partem, quod ſcilicet non ſit actu collata, deducitur ex eo, quod nullibi conſtet de tali collatione, quinimmo ex praxi vbique recepta liquet, quod talis abſolutio non impendatur ab alio, quam à Sacerdote. Quod, ſi afferatur textus *in c. Sanctorum diſt. 4. de conſecrat.* 20

20 Quomodo intelligendus ſit textus *in c. Sanctorum diſt. 4. de conſecr.*

vbi, cum quis fidelis pænitens tamen veheretur naui cum infidelibus, & vnus ex infidelibus motus Spiritus Sancti gratia ab eodem fideli petiiſſet, & obtinuiſſet baptiſma, fidelis poſtea ab eodem ſic baptizato, cum immineret periculum Naufragij, petijt, & obtinuit reconciliationem, commendata fuit illa reconciliatio; ex quo ſequitur, quod etiam à Laico reconciliatio haberi poſſit. Si, inquam, hic textus afferatur, quidquid ſit de veritate hiſtoriæ, de qua etiam dubitat D. Auguſtinus, qui eandem refert, dico, illam non fuiſſe veram reconciliationem, nec abſolutionem à cenſuris, & multo minus à peccatis, ſed meram deprecationem ad Deum, vt illum pænitentem ſibi reconciliaret. Antecedens item quoad ſecundam partem, ſi euincitur, quia quantumuis nullus ſuperueniret Sacerdos, & ille conſtitutus in articulo mortis moreretur, poſſet etiam mortuus abſolui, vt gauderet ſuffragijs Eccleſiæ, & beneficio Eccleſiaſticæ ſepulturæ.

21 Confeſſarius inferior abſoluens à cenſuris exiſtente impedimēto tenetur cautionē, & qualē exigere.

Pro coronide eorum, quæ dicta ſunt ſub hoc titulo, remanet hic explicandum, quid exigere debeat à pænitente Sacerdos, quando illum abſoluit, vel in articulo mortis, vel in caſu alterius neceſſitatis à cenſuris Superiori reſeruatis. Dicendum eſt teneri, ſi poteſt, exigere iuramentum, vt abſolutus ceſſante periculo mortis, vel ſublato alio legitimo impedimento ſe preſentet Superiori, cui cenſuræ ſunt reſeruatæ, & imponere præceptum ſatisfaciendi

Digitized by Google

ciendi parti læſæ *Suarez tom. 5. diſp. 7. ſect. 8. num. 25., Vaſquez tract. de excom. dub. 18. n. 6., Henriquez lib. 6. c. 10. n. 11., Coninchus diſp. 14. dub. 16. num. 235.* Expreſſe hoc deducitur ex textu *in c. de cætero, & in c. quod de his de ſent. excommun., & c. eos, qui eod. tit. in ſexto, & ex Clem. ſi quis ſuadente, §. cæterum de pænit.*

22 Intellige, ſi poteſt.

Dixi, *ſi poteſt*; nam, ſi conſtitutus in articulo mortis eſſet ſenſibus quaſi deſtitutus, tunc ceſſaret hoc onus in Confeſſario exigendi talem cautionem, & poſſet eundem abſolutè à cenſuris abſoluere *Sairus lib. 3. c. 25. num. 4., Nauarrus in man. c. 27. num. 47., Sanchez in ſumma lib. 2. c. 13. num. 34.* propter impoſſibilitatem pænitentis illam cautionem exhibendi. Sed an in hoc caſu, quo propter talem impotentiam peniteris eſſet abſolutus ſine tali cautione, ſi hic reſtitueretur ſanitati, teneretur ſe præſentare Superiori, cui ſunt cenſuræ reſeruatæ; ſentiendum eſt, vtique teneri ſe præſentare *Sanchez in ſumma c. 13. n. 30., Durandus in Bul. Cenæ q. 10. num. 15.* Ratio eſt, quia impoſſibilitas ex parte pænitentis pro tempore abſolutionis licet ipſum eximat pro tali tempore impoſſibilitatis, non deobligat tamen ipſum ceſſante eadem ab eis, quæ à iure præcipiuntur.

23 Si abſoluit ſine cautione ex ignorantia tenet abſolutio.

Sed quid erit dicendum, ſi quis fuerit abſolutus à cenſuris reſeruatis pro tempore canonici impedimenti, & quo poterat præſtare cautionem, ad quam non fuerit obligatus à Confeſſario propter ignorantiam, ſeu obliuionem, an tunc teneat abſolutio præſtita, & an ſic abſolutus ceſſante impedimento teneatur ſe Superiori præſentare. Quoad primum ſentiendum eſt abſolutionem illam tenere *Henriquez lib. 6. c. 10. num. 11., Sanchez in ſumma c. 13. nu. 35., Laiman lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 6. num. 8.* Ratio eſt, quia non eſt præſumendum, quod Eccleſia in illo ſtatu velit, quod abſolutio quoad valorem pendeat a negligentia, & obliuione Confeſſarij arg. eorum quæ habentur *in c. Venerabilibus, §. ſanè de ſententia excommunicationis in ſexto.*

24 Tenetur tamen pænitens ſe præſentare Superiori.

Quoad ſecundum ſentiendum eſt, pænitentem adhuc teneri ſe præſentare, *Sanchez, & Durandus loc. cit.*; & in fortioribus terminis deducitur ex ijs, quæ dicta ſunt de abſoluto pro tempore, quo ob defectum ſenſuum non poterat exhibere cautionem; ſi etenim non obſtante ea impotentia, ob quam non eſt iniunctum eidem illud onus, tenetur ceſſante illa impotentia ſe præſentare, non eſt, cur non teneatur ſe præſentare, quando illud onus non eſt ipſi iniunctum ex ignorantia, vel obliuione Confeſſarij, ſicuti enim non deobligat ipſum impotentia præcedens, ità, nec deobligat ignorantia, ſeu obliuio Confeſſarij, & ſicuti, ſi Confeſſarius vel ex ignorantia, vel ex obliuione non imponeret pænitenti onus reſtitutionis, quando ad hanc tenetur, non eximitur pænitens ab onere eiuſdem, ita quantumuis &c.

Excitat hic controuerſiam quoad primum punctum præcedentis dubij, quo mox dictum eſt, validam eſſe abſolutionem a cenſuris, quando non eſt requiſita cautio à pænitente per Confeſſarium ex obliuione, ſeu ignorantia *Laiman d. lib. 1. tract. 5.* 25 *part. 2. c. 6. num. 8. verſ. quid, ſi verò in delegatione*, an, ſi fuerit delegata poteſtas in caſu particulari abſoluendi à cenſura alicui Confeſſario ſub his terminis *Committimus tibi facultatem abſoluendi ab excommunicatione ſatisfacta parte; aut præſtito iuramento*, & Commiſſarius abſoluerit non ſatisfacta parte, nec exacto iuramento, teneat talis abſolutio. Plerique, inter quos *Caietanus verb. Abſolutio, Armilla eodem verb. num. 48., Suarez de cenſur. diſp. 6. ſect. 3. num. 42.* aſſerunt, non fore validam talem abſolutionem eo, quia per illas particulas poſitas in delegatione ſatisfacta parte, aut præſtito iuramento arbitrantur limitatam eſſe facultatem, ità vt non ſubſiſtet, niſi purificatis illis conditionibus.

25 Sentētia docens non eſſe validam abſolutionem datā non impletis conditionibus poſitis in conceſſione facultatis.

Ex aduerſo *Auila part. 2. c. 7. diſp. 3. num. 9.* vbi alios plures allegat, ſentit ſubſiſtere talem abſolutionem, cui etiam videtur adhærere *Laiman loc. cit.* Rationem huius dicti deſumunt ex eo, quod habet *Gloſa in Clem. 1. de officio deleg.*, nempè quod, ſi in delegatione facta ſit expreſſio rei, quæ iuri communi ineſt, non cenſeatur inducta noua forma, ſed dumtaxat expreſſum id, quod de iure communi ſeruandum eſt; de iure autem communi requiritur, vt ante abſolutionem à cenſura, imponatur partis ſatisfactio, aut iuramentum, quæ tamen, ſi omittantur, iuxta ſuperius dicta non irritant abſolutionem a cenſuris, ergo neque irritabunt, ſi in delegatione poſita fuerit illa expreſſio.

26 Sententia aſſerēs eſſe validam.

Quid iam in hac controuerſia concludendum? Probabilius arbitror, abſolutionem illam non tenere. Rationem ex eo deduco, quia illa particula *ſatisfacta parte, aut præſtito iuramento*, æquiualet huic ſenſui, *ſi parti ſatisfecerit, aut iuramentum præſtiterit*; ablatiuus etenim abſolutus facit conditionem per textum *in l. à teſtatore, ff. de condit., & demonſt.*; non ſubſiſtit autem actus non adimpletis conditionibus, ſub quibus demandatur;

27 Probabilius non eſt valida.

Neque obſtant ea, quæ pro aduerſa parte dicebantur, quandoquidem, ne inanis, & fruſtranea ſit illa expreſſio in delegatione appoſita, debet quid magis operari, ac ope-

28 Soluuntur rationes contrariæ ſententiæ.

operetur diſpoſitio iuris communis, adeoque importat conditionem, dum ius commune importat ſolummodo inſtructionem; illa limitat poteſtatem, hæc ſolum importat præceptum; illa eſt ex poteſtate, & voluntate delegantis, quæ eſt limitanda ad normam verborum, quibus exprimitur, iſta eſt de iure communi, quod non eſt præſumendum quoad valorem limitare poteſtatem ex ignorantia, & obliuione Confeſſarij; atque ideo inualidam eſſe abſolutionem impertitam à delegato non ſeruata illa forma præſcripta à delegante, & validam eſſe illam, quæ data eſt per Confeſſarium habentem poteſtatem ordinariam non præſtita illa ſatisfactione, ſeu cautione per iuramentum ſatisfaciendi præter allegatos DD. pro prima ſententia ſtatuunt *Silueſter verb. Abſolutio III. num. 3., Nauarrus in man. c. 27. n. 37., Naldus in ſumma verb. Abſolutio à cenſuris num. 15., Lezana in ſumma qq. Reg. tom. 3. verb. abſolutio num. 9.*

29 Confeſſarius ex iure ordinario abſoluens ſine onere ſatisfaciendi parti grauitèr peccaret.

Non negauerim tamen, quod, ſi Confeſſarius ex iure ordinario abſoluerit pænitentem in caſu articuli mortis, vel alio caſu neceſſitatis non ſatisfacta parte, vel non recepto iuramento de ſatisfaciendo, grauitèr peccauit, niſi omiſerit ex obliuione, vel ignorantia inculpabili, quæ vix poteſt conſiderari, vt notant *Henriquez lib. 13. c. 28., Bonacina de cenſ. diſp. 1. q. 3. punct. 9. num. 1.* Ratio eſt, quia tranſgrederetur præceptum Eccleſiæ in re graui, tum quia peccaret contra præceptum charitatis non procurando compenſationem damni proximo illati, quinimmo multi concedunt peccare etiam contra iuſtitiam, cum teneatur ex officio, prout notat *Bonacina* non ſolum *loc. cit.*, ſed etiam *de reſtitutione q. 2. punct. 11., & de pænit. diſp. 5. q. 7. punct. 4. §. 2. num. 22.*

SECTIO VIII.

De pænis contra abſoluentes à caſibus reſeruatis ſine debita facultate.

S V M M A R I V M.

Abſoluentes ſine debita facultate grauitèr peccant, & inualidè abſoluunt. 1.
Referuntur pænæ impoſitæ à Sacra Congregatione ſub Clemente VIII. 2.
Moderatio huiuſmodi pænarum facta ab eadem Sacra Congregatione. 3.
Caſus, qui comprehenduntur in tali moderatione. 4.
Quoad hos caſus ceſſant priuilegia. 5.
Abſoluentes ab huiuſmodi caſibus non ſub prætextu priuilegiorum ſecundum aliquos non contrahunt pænas. 6.
Secundum alios contrahunt. 7.
Auctor remiſſiuè in hoc ſe habet. 8.
Abſoluens in prædictis caſibus ſub ſpe ratihabitionis grauitèr peccat. 9.
An verò contrahat pænas, remiſſiuè. 10.
Præſumentes abſoluere à prædictis caſibus contrahunt pænas. 11.
Probabile eſt, quod Regulares abſoluentes à caſibus ſuis Prælatis reſeruatis non contrahant has pænas. 12.

PRocedit titulus de abſoluentibus extra articulum mortis, & extra caſus neceſſitatis, alioſque in iure expreſſos, extra quos nullam ſupponuntur habere facultatem, quos propterea grauiſsimè peccare contra præceptum Superioris reſeruantis, nec validè impendere abſolutionem ex defectu iuriſdictionis certiſsimum eſt. Vltra grauem noxam, & nullitatem abſolutionis alias grauiſsimas pænas contrahunt ſic abſoluentes ex decreto Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. quod decretum ſimul cum pænis in eo contentis refert de verbo ad verbum *Quaranta in ſumma Bullarij verbo caſus reſeruati*; quarum prima eſt excommunicatio latæ ſententiæ, tam contra Regulares, quam contra Sæculares; Secunda priuatio officiorum, ſeu dignitatum, ſi quæ, vel quas obtinent: Tertia inhabilitatis audiendi confeſsiones, quæ tamen poſtea ſublata eſt per eandem Sacram Congregationem, vt ex eius declaratione anni 1602. relata *per eundem Quarantam loc. cit. verſ. cum autem.* Quarta inhabilitatis ad quæcunque officia, Prælaturas, beneficia impoſterum obtinenda, quas pænas reſeruat Romano Pontifici adeout à nemine valeant abſolui, auferri, aut diſpenſari, niſi in articulo mortis.

1 Abſoluētes ſine facultate illicitè, & inualidè abſoluūt.

2 Numerantur pænæ illatæ contra ſic abſoluētes.

Antequam deueniamus ad difficultates, quæ circa has pænas emergere poſſunt, placet ſingillatim ea referre, quæ eadem Sacra Congregatio in declarationem præcedentis decreti editi ſub die 9. menſis Ianuarij 1601. ſtatuit anno ſequenti 1602. die 26. Nouembris in hunc, qui ſequitur, modum. Ipſum decretum ita moderatur, & declarat videlicet ſub eiuſdem prohibitione illos tantum impoſterum comprehendi caſus, qui in Bulla Cænæ Domini legi conſueta continentur; ac præterea violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis conſtitutionis felic. recordationis Gregorij XIV., quæ incipit *cum alias nonnulli*; violationis clauſuræ Monialium ad malum finem, Prouocantium, & pugnantium in duello iuxta decretum Sacri Concilij Trident., & Conſt. fel. record. Gregorij XIV. incipient.

3 Moderatio harū pænarum facta ab eadem Sacra Congregatione.

4 Caſus, qui comprehenduntur in tali moderatione.

ad

ad tollendum inijcientium violentas manus in Clericos iuxta *can. ſi quis ſuadente* 17. *q.* 4. ac iuris diſpoſitionem; Simoniæ realis ſcientèr contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis; item omnes caſus, quos ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, vel impoſterum reſeruabunt; In quibus omnibus iam enumeratis caſibus duntaxat, & ſublata etiam pæna inhabilitatis audiendi confeſsiones eadem Sacra Congregatio vult, & mandat, dictum decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes tam ſæculares, quam Regulares, qui aliquo ex priuilegijs, indultis, & facultatibus in ſupradicto decreto expreſsis ſuffulti fuerint, poſſe iuxta eorum priuilegia, indulta, & facultates vſu ante dictum decretum receptas, & quę ſub alijs reuocationibus non comprehenduntur, tantum, & non aliàs abſoluere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, alijs verò Sacerdotibus huiuſmodi priuilegia non habentibus, nihil de nouo concedi &c. Hæc Sacra Congregatio.

5 Quoad hos caſus ceſſant priuilegia.

Ex quibus habes caſus, à quibus non poſſunt abſoluere Confeſſarij, quantumuis habeant aliquod priuilegium. Habes ſecundò, quod Priuilegiati in alijs caſibus exceptis enumeratis in hoc ſecundo decreto declaratiuo poſſe abſoluere; non priuilegiati verò nihil de nouo acquirant. Habes tertiò, vt ſupra innuebamus, ſublatam eſſe inhabilitatem contra tranſgredientes ad audiendas impoſterum confeſſiones.

Iam redeamus ad difficultates circa pęnas, quę impoſitæ ſunt contra abſoluentes ſine auctoritate à caſibus comprehenſis in huiuſmodi decreto. Prima eſt, an abſoluētes ab huiuſmodi caſibus non prætextu priuilegiorum, ſed vel ex ignorantia culpabili, vel ex libertate contrahant huiuſmodi excommunicationem, & alias pænas. Secunda, an eaſdem contrahant, qui abſoluunt ſub ſpe ratihabitionis. Tertia, an contrahant, qui non a peccatis reſeruatis Epiſcopis, ſed à cenſuris. Quarta, an Regulares abſoluentes a caſibus Prælatis ſuis Regularibus reſeruatis incurrant huiuſmodi pænas.

6 Abſoluētes à caſibus in hoc decreto cōtentis nō ſub prætextu priuilegiorū ſecundū aliquos non contrahunt pænas.

Concluſio I. Confeſſarij abſoluentes ſiue Regulares ſint, ſiue Sæculares à caſibus in prædicto decreto Sacræ Congregationis iuxta moderationem eiuſdem ſub die 26. Nouembris 1602. comprehenſis non prætextu priuilegiorum, quamuis grauiſsimè peccent, nec validam conſtituant Sacramentalem confeſsionem, non tamen ſecundum aliquos contrahunt pænas in eodem decreto cōtentas; ſecundum alios contrahunt. Quod non contrahant tradit *Gambarupta de reſer. c. 3. num.* 12. Quod verò contrahant tradit *Floronus de reſeruat. p.* 1. *c.* 5. §. 4. Prima pars ex ſe patet, quia faciunt contra prohibitionem Eccleſiæ, &, cum careant in ordine ad illos caſus iuriſdictione, inualidè impendunt abſolutionem.

Probatur iam ſecunda pars à Gambarupta, quia pænalia non ſunt extendenda, ſed ſtrictè ſumenda iuxta verborum formam, qua imponuntur, vt ſunt vulgatiſsima iura; ſed forma, qua imponuntur huiuſmodi pænæ, eſt expreſſa, ſi abſolutio impendatur ſub prætextu priuilegiorum, Ibi- *Qui prætextu priuilegiorum, Indultorum &c.* ergo, ſi impendatur ſine tali prætextu, huiuſmodi pænæ non contrahentur.

Probatur tertia pars à Florono ex eo, quod mens Sacræ Congregationis in eo decreto fuerit directa ad tollendam poteſtatem cuicunque Confeſſario inferiori abſoluendi à caſibus reſeruatis in eodem contentis, &, ſi appoſuit clauſulam illam *ſub prætextu priuilegiorum*, hoc non fuit ad reſtringendas pænas ad caſum, quo ſub eorum prætextu abſolutio impenderetur, ſed quia potior cauſa tranſgreſsionis præſumi poterat ex prætextu ipſorum; Sed ad hæc reſpondet Gambarupta, quod Sacra Congregatio conſiderans, vt in ratione contraria præfertur, quod tranſgreſsio potiſsimum euenire poterat ex cauſa eorundem priuilegiorum, eandem eliminare voluit, & propterea dixit *ſub prætextu priuilegiorum*; ſciebat enim, quod antecedentèr huiuſmodi caſus vigore eorundem abſoluebantur, quam facultatem ſic abſoluendi abrogare voluit. Hanc ſuam mentem clarius explicare volens eadem Sacra Congregatio in ſecundo decreto edito ſub die 26. Nouembris 1602., dum contenderetur, quod primum editum ſub die 9. menſis Ianuarij 1601. non ſufficientèr derogaret priuilegijs Regularium, ſubdidit in hunc, qui ſequitur modum. *Cæterum quis Sacerdotum Sæcularium, aut Regularium ſub prætextu, quod per dictum primum decretum non fuerit ſufficientèr eorum ſpecialibus priuilegijs derogatum eidem decreto ſic, vt præfertur, declarato contrauenire audeat, Sanctitas Sua &c.* & hic expreſsis, latis, & prægnantibus clauſulis reuocat quoad hoc omnia priuilegia; Ex quibus clariſsimè conijcitur, Sacram Congregationem intendiſſe euertere hæc priuilegia, ſub quorum prætextu prouenire poterat facilitas ab huiuſmodi caſibus abſoluendi. Quid in hoc concludendum? Oraculum Sacræ Congregationis eſt requirendum.

7 Secundū alios contrahunt.

8 Reſolutio remiſſiua.

Con-

Digitized by Google

Concluſio II. Abſoluentes à caſibus in præfato decreto Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. contentis ſub ſpe ratihabitionis grauitèr quidem peccant, an verò contrahunt pænas in eodem decreto comprehenſas remiſsiuè.

Ratio primæ partis, quia ad validè abſoluendum requiritur actualis iuriſdictio, nec ſufficit in ſpe futura, ergo, ſi ſub tali ſpe præcisè quis abſoluerit, inualidè abſoluiſſe cenſendus eſt, adeoque grauem noxam contraxiſſe, vtpotè, qui inualidum conſtituit Sacramentum.

9 Abſoluẽs in prædictis caſibus ſub ſpe ratihabitionis grauitèr peccat.

Ratio ſecundæ partis eſt, quia ex vna parte allegatæ pænæ comminatæ, & impoſitæ videntur contra abſoluentes ſub prætextu priuilegiorum, & contra præſumentes, & audentes. Ibi- *Ne abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, & præſumat*, ſed qui abſoluunt ſub ſpe ratihabitionis, non abſoluunt ſub prætextu priuilegiorum, nec propriè præſumunt, vt ex ſe patet, qui enim ab alio ſperant ratum habendum ſuum actum, illum non exercent ex præſumptione facultatis ſibi competentis, nec propriè dicitur præſumere, qui non propria, ſed aliena fretus auctoritate, vel vera, vel præſumpta operatur; Ex alia, cum requiratur iuriſdictio pro tẽpore abſolutionis, & hæc non ſit, tunc non videtur ius aliquod conferre. In hoc tu cognita.

10 An verò cõtrahat pænas remiſſiuè.

Concluſio III. Præſumentes abſoluere ex vi priuilegiorum à cenſuris Epiſcopis reſeruatis verè contrahunt omnes pænas in dicto decreto Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. contentas. Non diù immorandum in probatione huius concluſionis, cum de ea egerimus ſupra *ſect.* 7. *in reſolutione tertij dubij*, vbi contra *Megalam prima part. lib.* 1. *c.* 3. *num.* 10. aſſerentem nomine caſuum Epiſcopis reſeuatorum non venire cenſuras eiſdem reſeruatas ſtatuimus, & has venire, vt definitum eſt per Sacram Congregationem ſub *Paulo V. ſub die* 7. *Ianuarij* 1617.

11 Præſumentes abſoluere in dictis caſibus contrahant pænas.

Concluſio IV. Probabilius eſt Confeſſarios Regulares abſoluentes à caſibus Prę latis ſuis Regularibus reſeruatis eorum ſubditos Regulares non contrahere pęnas in decreto Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. contentas *Floronus de reſernat. part.* 1. *c.* 5. §. 4. *Homobonus tract.* 5. *de art. cir. exam. Conf. de iuriſd. c.* 4. *q.* 22. *verſ. ſecus verò, ſi ignoraret.*

12 Probabile eſt, quod Regulares abſoluentes à reſeruatis ſuorum Prælatorum non contrahant has pænas.

Ratio eſt, quia decretum illud Sacræ Congregationis loquitur tantum de caſibus Summo Pontifici, vel locorum ordinarijs reſeruatis, ergo non eſt facienda extenſio ad caſus per Prælatos Regulares in Religionibus reſeruatos; Neque dicas, quod, cum Sacra Congregatio in illo decreto loquatur ſub terminis generalibus Ordinariorum comprehendat etiam caſus à Prælatis Regularibus reſeruatos, cum iſti reſpectu ſuorum ſubditorum, & Monaſteriorum habeant poteſtatem ordinariam priuatiuè quoad Epiſcopos, quinimmo proprium territorium conſiſtens in Monaſterijs, & ſicuti alij Prælati inferiores Epiſcopis habentes iuriſdictionem in locis ſibi ſubditis priuatiuè quoad Epiſcopos continentur nomine ordinariorum quoad hunc effectum, ne Confeſſarij inferiores poſſint abſoluere à caſibus ipſis reſeruatis, vt ingenuè fatetur ipſe *Homobonus loc. cit.* ità non eſt, cur, & Prælati Regulares non debeant contineri nomine ordinariorum quoad hunc effectum, cum habeant omnes qualitates, & prærogatiuas in ordine ad ſuos, quas habent Prælati inferiores Epiſcopis in ordine ad ſuos ſubditos. Contra enim impugnaberis, quia, vt benè notat *Filliutius tom.* 1. *tract.* 8. *c.* 10. quando in Conſtitutionibus Pontificum, vel decretis Sacræ Congregationis dicitur *ordinarius*, eique adiungitur *loci*, ſeu *locorum*, tunc non poſſit interpretari nomine ordinarij Prælatus Regularis; in prędicto autem decreto dicitur: *Quos ordinarij locorum*; nec obſtat, quod Monaſteria eiſdem ſubdita poſſint dici eorum loca, & propterea dici poſſint ordinarij locorum, quia ſecundum communem acceptionem nomine ordinarij loci, ſeu locorum veniunt ſoli Epiſcopi, & illi, qui habent iuriſdictionem Epiſcopalem in territorio proprio priuatiuè quoad alios, vnde ſolum impropriè Prelati Regulares dici poſſunt ordinarij locorum; vbi autem eſt ſermo de pęnalibus verba ſumenda ſunt ſecundum propriam, & communitèr receptam ſignificationem, & propterea nonniſi ſub eiſdem propriè ſumptis intelligenda eſt diſpoſitio pęnalis.

SECTIO IX.

Quid agere debeat Confeſſarius, qui abſoluit à caſu, à quo non poterat abſoluere.

SVMMARIVM.

Diſſidium circa hoc in Concilio Baſſilienſi. 1.
Si Confeſſarius poteſt credere, quod pænitens non ſit ægrè laturus, quod alloquatur de confeſſis, debet facultatem petere de ijs alloquendi, & ſi annuat, debet monere de peccato abſoluto ſine facultate, & remittere ad Superiorem. 2.
Magis tamen expediret, vt ipſe Confeſſarius

Digitized by Google

rius peteret facultatem à Superiore abſoluendi, & deinde monere pœnitentem, vt illud peccatum iterum ſubijciat, vel pœniteat de confeſſis in præcedenti confeſſione, & abſoluere. 3.

Si pœnitens non det facultatem alloquendi de confeſſis, debet ipſum Deo commendare, & non alloqui. 4.

1 Diſſidiũ circa hoc in Concilio Baſilienſi.

INcidentèr de hoc caſu me egiſſe memini in præcedentibus; nunc aliqua, ſed breuitèr ex profeſſo. Doctores plures inter quos *Medina C. de confeſſione q.* 35., *Sotus in quarto diſt.* 18. *q.* 4. *art.* 6. referunt in Concilio Baſſilienſi circa hoc fuiſſe grauem controuerſiam, quæ tamen ex diuerſitate opinionum non fuit reſoluta.

2 Si Confeſſarius ſperet pœnitentem non eſſe ægrè laturum debet ipſum monere, vt adeat Superiorem pro tali peccato.

Cum eodem *Soto*, *Medina loc. cit.*, *Victoria de Sacrament. num.* 187., *D. Antonino tertia part. tit.* 17. *c.* 12., *Philiarcho lib.* 2. *de pœnit. Sacram. c.* 26., *Homobono tract.* 5. *de exam. Eccleſiaſt. c.* 4. *q.* 24. placet rem dirimere ſub diſtinctione; vel etenim Confeſſarius, qui abſoluit, poteſt rationabilitèr credere, quod pœnitens non ſit ægrè laturus, quod ipſe de peccatis in præcedenti confeſſione alloquatur, & quod non ſit ſumpturus ſcandalum, vel iuſtè poteſt timere de diſplicentia, & de ſcandalo; Si non poteſt timere, quinimmo rationabilitèr arbitrari, quod non ſit laturus cum diſplicentia, & ſcandalo, debet ab eodem petere facultatem alloquendi de auditis in confeſſione; quod, ſi talem facultatem concedat, debet eidem dicere, quod ex inaduertentia, vel ex obliuione ipſum abſoluit à tali, vel tali peccato, à quo non poterat abſoluere propter reſeruationem, & ſic illum pro abſolutione eiuſdem remittere ad Superiorem, cui peccatum illud eſt reſeruatum.

3 Congruũ tamen eſſet, vt ipſe à Superiore facultatẽ peteret, & abſolueret.

Congruentius tamen foret, quod ipſe Confeſſarius à Superiore peteret præuiè facultatem abſoluendi pœnitentem à tali peccato, quo caſu, vel poſſet dicere eidem pœnitenti, vt præcedentem confeſſionem iteret, vel ſi hoc fuerit eidem pœnitenti oneroſum, poſſet dicere, vt confiteatur in generali peccata, quæ in præcedenti confeſſione expoſuit, & ſpecialitèr, ſi quæ noua ab illa confeſſione commiſit, & tunc abſoluere ab omnibus, & etiam ab illo, quod eſt reſeruatum. Si verò pœnitens facultatem alloquendi non concedat; tunc debet eum relinquere, & Chriſto Domino ſupremo Sacerdoti commendare; nam tunc Confeſſarius fecit, quod potuit, & culpa omiſſionis commiſſa à Sacerdote in præcedenti confeſſione transfunditur in ipſum pœnitentem, qui noluit acquieſcere conſilio, & monitioni Confeſſarij, nec propriæ ſaluti conſulere.

Si verò timeat pœnitentem ægrè laturum illud colloquium, vel ſcandalum indè ſecuturum, nihilque profuturum; tunc debet ipſum Domino commendare; non enim eſt effundendus ſermo, vbi non eſt auditus. 4

4 Si ſciret pœnitentem eſſe ægrè laturũ debet Deo cõmendare.

SECTIO X.

An in dubio reſeruationis caſus poſſit Confeſſarius inferior abſoluere ab illo.

SVMMARIVM.

Dubium vel poteſt eſſe ex parte pœnitentis, vel ex parte Confeſſarij, vel ex parte actus. 1.

Rurſus aliud ſuſpenſiuum, aliud opinatiuum. 2.

In dubio ſuſpenſiuo de reſeruatione Confeſſarius ſimplex non poteſt ab illo abſoluere. 3.

In dubijs, quæ concernunt ſalutem animæ tutior pars eſt eligenda. 4.

Soluuntur nonnullæ rationes oppoſitæ. 5.

In dubio etiam merè opinatiuo Confeſſarius debet abſtinere ab abſolutione. 6.

HOc dubium oriri poteſt, vel ex parte pœnitentis, vel ex parte Confeſſarij, vel ex parte actus; ex parte pœnitentis, quatenus dubitet, an actum commiſerit, cui annexa eſt reſeruatio, vel actum compleuerit, qui non eſt reſeruatus, niſi fuerit completus; ex parte Confeſſarij, quatenus ſciat peccatum, de quo agitur, eſſe reſeruatum, dubitet tamen ſe facultatem habere abſoluendi à reſeruatis; ex parte actus, quatenus dubitetur, an ille ſit, nec ne reſeruatus vel in ſe, vel in illa qualitate, in qua eſt exercitus.

1 Dubium aliud ex parte pœnitentis, aliud ex parte Cõfeſſarij, aliud ex parte actus.

Rurſus hoc dubium ex quocunque capite oriatur, vel poteſt eſſe ſuſpenſiuum, vel merè opinatiuum; ſuſpenſiuum ex alibi dictis eſt, in quo dubitans in neutram partem inclinat, ſed quaſi hæret in æquilibrio; merè opinatiuum eſt, quod ex vtraque parte probabilibus rationibus inclinat, ſed dubitans inclinat, vel in vnam, vel in alteram partem. His ſuppoſitis ſit

2 Aliud ſuſpenſiuum, aliud opinatiuum.

Concluſio I. Si dubium ſit ſuſpenſiuum ſiue ſe teneat ex parte pœnitentis, ſiue ex parte Confeſſarij, ſiue ex parte actus, Confeſſarius nequit ab illo peccato abſoluere. In hoc communitèr conſentiunt, & ſi ſit ſermo de caſibus Pontifici in Bulla Cœnæ reſeruatis, clarè liquet ex decreto *Sacræ Congregationis ſub Clemente VIII. edito die* 9. *Ianuarij* 1601. relato per extenſum à *Quaranta in ſumma Bullarij verb. caſus reſeruati poſt num.* 13. Ibi: *ab vllo ex caſibus clarè, vel*

3 In dubio ſuſpenſiuo de reſeruatione nõ poteſt Confeſſarius abſoluere.

vel dubiè in Bulla Cænæ Domini legi ſoluta &c., & fit extenſio ad alios caſus eidem Pontifici reſeruatos, & impoſterum reſeruandos, & etiam ad reſeruatos Epiſcopis, eiſdemque reſeruandos, ſed poſtea eadem Sacra Congregatio ſub die 26. Nouembris 1602. moderans præcitatum decretum anni præcedentis 1601. reſtrixit reſeruationem ad caſus Bullæ Cænæ, & ad alios ſex ibi expreſſos, & ad caſus Epiſcopis ſpecialitèr reſeruatos; vnde in iſtis reſeruatio intelligitur vigere, quando ſunt dubij, in hoc enim per ſecundum decretum anni 1602. Sacra Congregatio nihil innouauit, ſed in ſuo robore reliquit.

Quoad alios ex eo euincitur, quod, ſicuti ex alibi dictis ipſe pænitens peccata illa ſuſpenſiuè dubia tenetur exponere clauibus non obſtante illa dubietate, quia tenetur in ijs, quæ animæ ſalutem concernunt, ſequi tutiorem partem, ità, & Confeſſarius in ſimilibus dubijs circa reſeruationem tenetur ab abſolutione deſiſtere, & pænitentem remittere ad Superiorem, quia ſic tutius operaretur; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod Confeſſarius approbatus ſit in poſſeſſione ſuæ iuriſdictionis, & quod in dubijs melior ſit conditio poſſidentis potiſſimum in odioſis, qualis eſt reſeruatio, in quibus facienda eſt reſtrictio, non admittenda ampliatio; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia in dubijs, quæ concernunt ſalutem animarum Confeſſarius non debet ſe exponere periculo inualidè abſoluendi, cum poſſit eſſe, quod in illo caſu careat iuriſdictione requiſita ad validitatem abſolutionis; & iuxta hunc ſenſum procedunt *Suarez tom. 4. diſp. 26. ſect. 6.*, *Reginaldus lib. 1. num. 102.*, qui procedunt, quando Confeſſarius dubitat de ſua iuriſdictione in ordine ad miniſtrandum Sacramentum pænitentiæ ſimplicitèr, qui tamen trahi poſſunt ad caſum, quo dubitat de iuriſdictione in ordine ad reſeruata, cum videatur par ratio; nam in vtroque caſu ſe exponit periculo inualidè abſoluendi ex defectu iuriſdictionis.

4 In dubijs, quæ concernunt ſalutem animæ tutior pars debet eligi.

Neque dicas, diſparem eſſe rationem in caſu dubij de iuriſdictione in ordine ad abſolutionem ſimplicitèr, ac in caſu dubij in ordine ad abſolutionem quoad peccata reſeruata; tum quia in primo caſu, cum ſit dubium de iuriſdictione ſimplicitèr, dubitans non eſt in poſſeſſione iuriſdictionis; in ſecundo autem caſu dubitans ſolum de iuriſdictione in ordine ad caſus reſeruatos eſt in poſſeſſione iuriſdictionis ſimplicitèr, quam non poteſt tollere dubium; tum quia in primo caſu dubium poteſt vigere; in ſecundo autem nequaquam poteſt vigere, quia reſeruatio vtpotè odioſa intelligenda eſt de caſu omnino completo, certo, & non deficiente in aliqua qualitate, quale non eſt peccatum dubium, ſeu poteſtas dubia; contra enim impugnaberis, quia, ſicuti in primo caſu non eſt in poſſeſſione iuriſdictionis ſimplicitèr, ità in ſecundo caſu non eſt in poſſeſſione eiuſdem quoad peccata reſeruata, tum quia ratio fundamentalis, ob quam in primo caſu non poteſt abſoluere, eſt, ne ſe exponat periculo inualidè abſoluendi, quod etiam militat in ſecundo, vt ex ſe patet. Ad illud, quod ſubditur, dicendum eſt, inſtantiam extrahere rem à ſtatu quæſtionis, ſupponit enim ratione dubietatis caſum non eſſe reſeruatum, cum non habeat omnes qualitates, quæ requiruntur ad reſeruationem. Quarè, cum ſupponamus dubium verſari in eo, an ſint omnes qualitates, & conditiones requiſitæ, an aliqua deficiat, & an illud peccatum, cui eſt annexa reſeruatio, commiſſum fuerit, an verò non fuerit commiſſum, ideo dicimus, ne Confeſſarius ſe exponat periculo inualidæ abſolutionis, teneri ab eadem abſtinere, ſicuti ipſe pænitens tenetur peccata propriè, & ſuſpenſiuè dubia clauibus exponere.

5 Soluuntur nonnullæ rationes oppoſitæ.

Concluſio II. Si dubium fuerit merè opinatiuum adhuc Confeſſarius tenetur abſtinere ab eiuſdem abſolutione, quidquid ex aduerſo dixerint *Leſſius lib. 2. de iuſt. c. 29. dub. 8.*, & alij plures apud *Bonacinam de pænit. Sacrament. diſp. 5. quæſt. 7. punct. 5. §. 4. num. 4. verſ. dixi in propoſitione*, qui tamen ſcripſerunt, antequam Innocentius XI. damnaret propoſitionem de qua mox ſubdo.

6 In dubio etiam merè opinatiuo ſimplex Confeſſarius debet abſtinere ab abſolutione.

Probatur ex declaratione eiuſdem Innocentij XI., qui in generali Congregatione Sanctæ Romanæ Inquiſitionis habita ſub die 2. Martij 1679. damnauit propoſitionem illam, quæ eſt in ordine prima, qua dicebatur *non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem relicta tutiori, niſi id vetet lex, conuentio, aut periculum grauis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum non eſt vtendum in collatione baptiſmi, ordinis Sacerdotalis;* Non eſt autem hæſitandum, quod tutius ſit in dubio abſtinere ab abſolutione, & remittere pænitentem ad Superiorem, quam ipſum abſoluere cum periculo inualiditatis. Quamobrem ſtante tali damnatione in obſequium, & obedientiam Pontificis damnantis ab hac ſententia non recedendum exiſtimo.

ARTICVLVS XX.

Quæ vitare teneatur Confeſſarius in actuali miniſterio Confeſſionis, & quænam agere.

SVMMARIVM.

In ijs, quæ concernunt peccata carnis, cautè admodum procedat. 1.
Non debet inquirere ea, quæ non pertinent ad Sacramentum, & multo minus complices in delicto. 2.
Ne diù ſe detineat cum ſcrupuloſis. 3.
Cognito impedimento inter coniuges, qui bona fide contraxerunt, ne illud detegat, ſed relinquat in bona fide, ſi nouerit manifeſtationem non profuturam. 4.
Non facilè abſoluat conſuetudinarios, vbi non eſt ſpes emendationis. 5.
Ne abſoluat, qui eſt in proxima occaſione peccandi, quam poteſt, & non vult dimittere. 6.
In magno concurſu, ne dimmidiet confeſſiones. 7.
Ne abſoluat, quos nouerit ignorare culpabilitèr myſteria principaliora fidei. 8.
Tenetur pænitentes coadiuuare. 9.
Tenetur item beneuole pænitentes excipere, & quomodo cum ipſis ſe gerere debeat. 10.

1 Cautè procedat in venereis.

DOcumenta plurima ſub hoc titulo præſcribuntur Confeſſario ad validè, & licitè Sacramentum pænitentiæ adminiſtrandum. Primò monendum cenſeo, quod in ijs, quæ peccata carnis concernunt, cautè admodum procedat, ita vt ſobriè inquirat ſpecies peccatorum, & circunſtantias mutantes ſpecies, & caueat ab interrogationibus ſuperfluis, ne inconſultè malitiam ingerat in pænitentem, & doceat, quæ non pertinent ad rem, & excitare poſſint ad vlteriorem malitiam; hæc præcipuè obſeruare tenentur quoad fæminas, & adoleſcentulos, ne diſcant, quæ ignorant, & ne, vbi capere debent documenta ſalutis, hauriant incitamenta iniquitatis.

2 Non inquirat, quæ neceſſaria non ſunt.

Secundum monendum cenſeò, ne inquirat ea, quæ non pertinent ad Sacramenti ſubſtantiam, & perfectionem; & multo minus ea, quæ cedere poſſunt in detrimentum alterius famæ, & honoris, & ſic non inueſtigare complicem in delicto, nam, ſicuti ipſe pænitens tenetur ipſum non depromere, quando poteſt exponere peccatum in ſua ſpecie; ità multo minus poteſt Confeſſarius ipſum inquirere, quando peccatum eſt manifeſtatum in ſpecie, & ſecundum circunſtantias mutantes ſpeciem.

3 Non ſe detineat in crebris interrogationibus cum ſcrupuloſis.

Tertiò, ne diutius ſe detineat in interrogationibus cum ſcrupuloſis, cum potius iſtæ conferrent ad augendos ſcrupulos, quam ad ſtatum pænitentis dignoſcendum, & potius obuoluerent laqueos, quam diſſoluerent. Caueat item, ne cum rudibus, & ignaris alta quæque, & ignota diſquirat, ne ingerat malitiam, vbi eſſe non poteſt, cum confeſſio debeat eſſe ad ſalutem, & conferre motiua emendationis, non perditionis.

4 Si nouerit impedimentũ inter coniuges ab eiſdem non cognitum ne illud detegat.

Quartò caueat, vbi ex confeſſione cognouerit per vnum facta adeſſe impedimentum inter coniuges, quod impedimentum à neutro eorum eſt cognitum, ne illud manifeſtet, ſi cognouerit ex manifeſtatione remedium non ſecuturum per impetrationem diſpenſationis, ſed potius ſcandala, & ſubſecuturos actus fornicarios, ſed eos in bona fide relinquat, cum tunc fornicationes non ſequantur, niſi materialitèr, quæ non erunt peccaminoſæ vtpotè exercitæ ſine cognitione impedimenti, ſed cum bona fide, quod ſint inter coniuges vtroſque credentes inter ſe eſſe verum coniugium.

5 Ne facilè abſoluat conſuetudinarios, ſed differat abſolutionem.

Quintò caueat, ne abſoluat peccatores conſuetudinarios, qui crebro peccant contra legem Dei, naturæ, & Eccleſiæ, ſi nulla appareat ſpes emendationis, quandoquidem hoc vetitum eſt per Innocentium XI., qui in generali Congregatione Sanctæ Romanæ Inquiſitionis habita ſub die 2. Martij 1679. damnauit propoſitionem illam, quæ eſt ſub *num. 60.* qua dicebatur. *Pænitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, & Eccleſiæ, & ſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat ſe dolere, & proponere emendationem.*

6 Ne abſoluat, qui eſt in proxima occaſione peccandi, & non vult illã dimittere.

Sextò caueat ne abſoluat, qui in proxima occaſione eſt peccandi, quam poteſt, & non vult omittere, quinimmò directè, & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit non excuſante, quod illa occaſio multam conferat vtilitatem, vt definiuit idem Innocentius XI. in damnatione propoſitionum ſub *num. 61., & 62.*

7 Ne in magno concurſu dimmidiet confeſſiones.

Septimò caueat, ne in magna populi confluentia ratione ſolemnitatis concurrentis ad confeſſionem Sacramentalem ipſos dimmidiatè audiat, & abſoluat, ſed debet ipſos ſingillatim integrè audire, & nonniſi integrè confeſſos abſoluere, & dimittere, cum ſolummodo ſit permiſſum dimmidiare, quando periculum eſt, quod ſuperueniente morte pænitens non poſſit perficere confeſſionem ante abſolutionem. Hoc etiam euincitur ex declaratione eiuſdem Innocentij XI., qui dam-

damnauit propoſitionem ſub *num.* 59. poſitam *Licet Sacramentalitèr abſoluere dimidiatè tantum confeſſos ratione magni concurſus pænitentium, qualis v.g. poteſt contingere in die magna alicuius feſtiuitatis, ſeu Indulgentiæ.*

8 Ne abſoluat quos nouerit ignorare culpabiliter myſteria fidei.

Octauò caueat ne abſoluat quos nouerint culpabilitèr ignorare miſteria fidei, & præcipuè illud Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Chriſti Domini, hoc præcipiente eodem Innocentio XI., qui damnauit propoſitionem ſexageſimam quartam, qua dicebatur. *Abſolutionis capax eſt homo, quantumuis laboret ignorantia myſteriorum fidei, & etiam ſi per negligentiam etiam culpabilem neſciat myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti.*

9 Tenetur coadiuuare pænitentem per congruas interrogationes.

Ex aduerſo tenetur Confeſſarius coadiuuare pænitentem per congruas interrogationes ad complendam, quantum fieri poteſt, confeſſionem, cum nouerit pænitentem indigere, perſuaſiones ad integrè propallanda peccata ſecundum ſuas ſpecies, numerum, & circunſtantias mutantes ſpeciem, per propoſitiones ſalubrium motiuorum ad excitandum ad dolorem, & execrationem peccatorum, & propoſitum de cætero non peccandi iuxta conditiones perſonarum; nam aliquas expedit excitare ad Dei amorem ex infinita eius bonitate, alias ad timorem ex iuſtitia eiuſdem punitiua eas terrendo per minas inferni eiſdem parati, niſi reſcipiſcant, & æternitatis malorum eiſdem imminentium.

10 Tenetur etiam beneuole pænitentes excipere.

Tenetur item beneuolè ſuſcipere pænitentem, paratum ſe exhibere ad ipſum benignè audiendum, & onus ſecum portandum, compatientem eius miſerijs ſe præbere, non edere ſigna admirationis, abhominationis, ſi quid graue, aut enorme audierit, ne pænitens pauore, pudore, aut alia perturbatione affectus deſiſtat a confeſſione, aut non plenè eandem perficiat, ſed, ſi quid obiurgandum nouerit, habita integrè confeſſione grauitatem, & fœditatem peccatorum exponat, quibus ſe contaminauit, compeſcat congruis obiurgationibus, ſubijciat pænas inferni, quibus ſe ſubiecerat, & quæ paratæ erunt, ſi iterum deliquerit; ita tamen ſe gerere debet, vt ipſum non conijciat in deſperationem, ſed proponendo mala æterna imminentia ſimul exhibeat infinitam Dei miſericordiam paratam peccata dimittere, ſi peccator de eiſdem ex corde ingemuerit.

ARTICVLVS XXI.

De Confeſſarijs ſollicitantibus ad turpia in confeſſione.

SVMMARIVM.

Referuntur conſtitutiones Pontificum contra ſollicitantes. 1.
Oſtenditur enormitas delicti. 2.
Quinam veniant nomine ſollicitantium. 3.
Sacerdos ſimulans ſe Confeſſarium, cum talis non ſit, ſollicitans in confeſsione fæminas, ſeu adoleſcentulos ad turpia ex vi conſtitutionis Gregorij XV. eſt denuntiandus. 4.
An in terminis Bullæ Pij IV., & Pauli V. ſit denuntiandus remiſsiuè. 5.
Rationes, ob quas eſt denuntiandus vigore conſtitutionis Gregorij XV. 6.
Laicus ſe ſimulans Confeſſarium, & in confeſſione ſollicitans non ſubiacet diſpoſitioni harum conſtitutionum. 7.
Pænæ non ſunt extendendæ. 8.
Eſt tamen denuntiandus Inquiſitoribus tanquam ſuſpectus de hæreſi. 9.
Epiſcopus ſollicitans eſt denuntiandus Inquiſitoribus. 10.
Nequeunt tamen Inquiſitores contra illum procedere, nec teſtes aſſumere. 11.
Tenentur tamen rem ad Pontificem deferre. 12.
Fæminæ ſollicitantes Confeſſarium in Confeſsione probabilius non ſunt denuntiandæ. 13.
Si Confeſſarius fæminæ ſollicitanti conſenſerit, non videtur denuntiandus. 14.

1 Referuntur conſtitutiones Pontificum contra ſollicitãtes.

INter cætera, quæ tenentur Confeſſarij in confeſsionibus vitare, eſt ſollicitatio ad turpia, quæ adeo execrabilis eſt, vt compulerit plures ex Summis Pontificibus, ſignantèr Pium IV. in Bulla 4. Incip. *cum ſicut nuper* Paulum V. in Bulla *Dilecte Fili* edita die 16. Septembris 1603., & Gregorium XV. in Bulla Incipiente *Vniuerſi Dominici Gregis* ad edendas grauiſſimas mox allegatas conſtitutiones, & arcendos à tam nefario crimine delinquentes ſub grauiſsimis pænis, etiam eoſdem ſubijciendo tanquam ſuſpectos de hæreſi Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis; & quidem quid enormius, quam Tribunal iudicij emendatiui conſtituere tribunal vlterioris iniquitatis? Miniſtrum ſalutis fieri Architypum perditionis?

2 Oſtenditur enormitas delicti.

Sacramentum ipſum reconciliationis efficere ſentinam diuinæ indignationis? aſsilum remiſsionis facere cathedram abhominabilium vitiorum? Contra hoc abhominabile crimen relatiuè ad præfatas Pontificum

eum conſtitutiones agemus in præſenti, tam in ordine ad ſollicitantes, quam ad perſonas ſollicitatas, quæ denuntiare tenentur, quam ad crimen, in quo fit ſollicitatio, & onus ipſius denuntiationis, & ad pænas contra ſollecitantes comminatas. In quo, vt clarius, & diſtinctius procedamus, placet per ſingulares ſectiones procedere.

SECTIO I.

Quinam comprehendantur tanquam ſollicitantes denuntiandi in præfatis conſtitutionibus.

SOllicitare quamuis diuerſimodè accipiatur à DD., prout tamen pertinet ad præſens inſtitutum, idem eſt, ac prouocare, ſeu allicere, ſeu precibus rogare, aut inuitare ad turpia, ſiue hoc fiat verbis expreſsis, ſiue nutibus, ſiue aliqua actione ad hoc inducente. Hoc ſuppoſito ſub hoc titulo quoad ſollicitantes plura inquirimus; & primò, an nomine ſollicitantium quoad hunc effectum denuntiationis veniant ſolummodo Confeſſarij approbati ad confeſsiones audiendas, an verò etiam Sacerdotes non approbati ad hoc munus, ſi ſe exponant temerè confeſsionibus audiendis. Secundò, an etiam veniant Laici, ſi ſe ſimulent Confeſſarios, ſeque exponant, & ſollicitent. Tertiò, an veniant etiam Epiſcopi, adeout, ſi ſollicitent, debeant Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis denunciari. Quartò, an fæminæ, ſi Confeſſarios ſollicitauerint, ſint denuntiandæ.

3 Quinam veniant nomine ſollicitãtium.

4 Sacerdos, qui non eſt Confeſſarius ſollicitãs eſt denũtiandus.

Concluſio I. Sacerdos carens iuriſdictione, & ſimulans eandem ſe habere ſtante Conſtitutione Gregorij XV. eſt denuntiandus, ſi in confeſsione ſollicitet fæminam, ſeu adoleſcentem ad turpia *Diana part. 1. tract. 4. reſol. 17., & part. 4. tract. 5. reſol. 8., Acugna tract. de confeſs. ſollicit. q. 14. n. 4., Sanctius in ſelect. diſp. 11. n. 39., Ioannes Angelus Boſſius in append. ad tract. de tripl. Iub. priuil. dub. 9.*

5 An in terminis Bullæ Pij IV., & Pauli V. ſit denũtiandus remiſſiuè.

Dixi, *ſtante Conſtit. Gregorij XV.* nam, an locum etiam habeat concluſio in terminis Bullæ Pij IV., & Pauli V. diſsidium eſt inter DD. *Ioannes Angelus Boſsius loc. cit.* conſiderata re in triplici caſu, nempè, quando tam Confeſſarius, quam pænitens ſunt in bona fide exiſtimantes adeſſe iuriſdictionem, & quando fæmina ſolum eſt in bona fide, & Confeſſarius in mala, & quando in vtroque eſt ſcientia de defectu iuriſdictionis, ſed fæmina eidem confitetur peccata reſeruata, ad quorum abſolutionem Confeſſarius non habet facultatem ſub ſpe, quod hic facultatem accipiat à Superiore ipſam abſoluendi ab huiuſmodi reſeruatis, aſſerit, quod in primo, & tertio caſu Confeſſarius ſollicitans fæminam ſit denuntiandus, non ſic in ſecundo. Rationem ex eo deſumere arbitror Boſſium, quia in primo, & tertio caſu Sacerdos audiens confeſsionem exercet illud munus tanquam Confeſſarius approbatus, qui propterea debet ſubire omnia onera Confeſſarij. Alij, inter quos *Freitas in addit. ad Achunam q. 14. num. 13.* exiſtimat in omnibus tribus allegatis caſibus Confeſſarium ſollicitantem ſubiacere diſpoſitionibus pænalibus Pij IV., & Pauli V., eo quod ſic ſollicitans eſt Sacerdos, habet poteſtatem abſoluendi ſaltem à venialibus, & in articulo mortis, à quibuſcunque, quod etiam ſenſiſſe videtur *Caſtrus Palaus tract. 4. diſp. 9. punct. 9. num. 1.* Alij tandem ſenſerunt in nullo ex tribus allegatis caſibus Sacerdotem ſic ſollicitantem in terminis Bullæ Pij IV., & Pauli V. ſubiacere diſpoſitioni pænali, vt denuntiari debeat, quia illorum Bullæ loquuntur de Sacerdotibus curam animarum habentibus, & ad munus audiendi Confeſſiones deputatis. Sed, quidquid ſit de hac controuerſia quoad diſpoſitionem aliorum Pontificum; quod in terminis Conſtitutionis Gregorianæ comprehendatur Sacerdos in quocunque ex tribus recenſitis caſibus ſic

6 Rationes, ob quas eſt denũtiandus ex vi Bullæ Gregorij XV.

Probatur, quia Gregorius XV. in allegata ſua Conſtit. loquitur de Sacerdotibus, qui ſub prætextu confeſsionum ſollicitant; hic autem, de quo loquimur, verè Sacerdos ſupponitur, & ſollicitat prætextu confeſsionis, & dum confeſsionem audit, vel ante, vel immediatè poſt, ergo non eſt, cur non debeat comprehendi ſub diſpoſitione Conſtitutionis eiuſdem Gregorij; Neque dicas, Gregorium XV. non ſolum exigere, ſeu loqui de Sacerdote, ſed de eodem, prout eſt ad Sacras Confeſſiones deputatus, vt legenti eſt manifeſtum; non poteſt autem dici, quod hic Sacerdos, de quo loquimur, ſit ad hoc munus deputatus, cum careat iuriſdictione; contra enim impugnaberis, quia licet idem Pontifex referens Prædeceſſorum ſuorũ in hac materia diſpoſitiones dicat, *vt aliquis Sacerdos ad ſacras audiendas confeſſiones deputatus*, attamen, dum ipſe diſponit, loquitur vniuerſalitèr de omnibus Sacerdotibus ſine illa qualitate. Ibi *quod omnes, & ſinguli Sacerdotes &c.* vnde non eſt, cur diſpoſitio non debeat intelligi de Sacerdotibus in tota ſua generalitate, cum iſti etiam habeant poteſtatem ordinis, & capaces ſint iuriſdictionis, de qua poteſt præſumi &c.

Con-

Digitized by Google

7 Laicus ſe ſimulans Confeſſarium, & ſollicitãs non ſubiacet his Conſtitutionibus.

Concluſio II. Laicus ſe ſimulans Confeſſarium, & in confeſsione ſollicitans ad turpia non comprehenditur ſub diſpoſitione harum Pontificiarum Conſtitutionum. *Rodericus Acuna tract. de confeſs. ſollicit. q. 13. num. 1., & ſeqq., Ioannes Angelus Boſsius in append. ad tract. de tripl. Iubil. Priuileg. dub. 10.*, vbi alios plures allegat.

In probatione huius concluſionis non diu immorandum videtur, cum denegari non poſsit huiuſmodi conſtitutiones vtpotè pænales odioſas eſſe, nam, licet fauorem contineant, quatenus referuntur ad puritatem ſeruandam in illo ſacroſancto miniſterio, quia tamen continent pænas, pro odioſis computantur, cæteroqui nullæ leges eſſent odioſæ, cum omnes ad fauorem, & bonum Reipublicæ ordinentur; ergo ſumendæ ſunt ſecundum verborum formam, qua concipiuntur; verba autem, quibus cõcipiuntur, comprehendunt dumtaxat Sacerdotes, quorum nomine non veniunt Clerici non Sacerdotes, & multo minus Laici; Neque dicas, Laicos ſub ſpecie Sacerdotis audiẽtes cõfeſſiones reputari pro Sacerdotibus, & grauius delinquere ſollicitando, ac delinquat verus Sacerdos, quandoquidem grauiorem irrogat Sacramento iniuriam, & irreuerentiam, vt ex ſe eſt manifeſtũ; contra enim impugnaberis, quia pænæ, quæ irrogantur contra veros Sacerdotes, non extenduntur ad fictos, nec ex maiori grauitate delicti, quando non ſunt qualitates à iure requiſitæ, facienda eſt extenſio pænarum; nam iura reſpiciunt ad id, quod regularitèr poteſt euenire, non ad id, quod raro, & per accidens euenit.

8 Pænæ nõ ſunt extendendæ.

9 Eſt tamẽ denuntiandus tanquam ſuſpectus de hęreſi.

Sed, an huiuſmodi Laicus, quamuis non comprehendatur ſub diſpoſitione huiuſmodi Conſtitutionum, ſit tamen per fæminam ſollicitatam denuntiandus Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis tanquam ſuſpectus de hæreſi ob vſurpatum miniſterium, quod ſolis Sacerdotibus competit. Cum limitatione reſpondent *Rodriquez qq. Reg. tom. 2. q. 28. art. 2., Rodericus Acuna d. q. 13. num. 10.*, quod ſcilicet ſint denuntiandi, ſi ſimul audiant confeſſionem, & impertiantur abſolutionem, quod deducunt ex Bulla Pij IV., & Gregorij XIII. Incip. *Officij noſtri partes* edita die 6. Auguſti 1574. Ibi *Confeſſiones audire, & abſolutionem impertiri auſi fuerint*; vbi, vt vides, vtraque qualitas requiritur. Sed illa limitatio, vt ſcilicet etiam abſolutionem impertiatur, non videtur modo requiri ſtante Conſtit. *Clement. VIII. Incip. Alias edita die 1. Decembris* 1601., qua ſubdit correctioni Inquiſitorum eos, qui abſque Presbyteratu audent confeſſiones audire, nec ibi requirit qualitatem, quod abſolutionem impertiti fuerint.

10 Epiſcopus ſollicitans eſt denuntiandus Inquiſitoribus.

Concluſio III. Si Epiſcopi in confeſſione fæminas ſollicitauerint ad turpia, probabilius eſt, per fæminas ſollicitatas denuntiandos eſſe Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, qui tamen nequeunt contra illos procedere, nec dicta teſtium aſſumere, ſed rem ad Summum Pontificem deferre, ab eoque expectare, quid agendum. *Rodericus Acuna q. 12. num. 5., & ſeqq., Farinacius de hæreſi q. 186. §. 5. num. 113., Iſidorus Moſconius de Maieſt. milit. Eccleſ. lib. 1. p. 1. c. 11. de Inquiſit.*

11 Nequeũt tamen Inquiſitores procedere.

12 Tenẽtur tamen ad Pontificem deferre.

Quod ſit denuntiandus Epiſcopus ſollicitans ex eo euincitur, quod ſecus illius crimen remaneret reconditum, nec ſubiacere poſſet correctioni, cum fæminæ nequeant Pontificem adire pro denuntiatione. Quod verò Inquiſitores nequeant contra illos procedere, manifeſtè euincitur *ex c. Inquiſitores de hæret. in ſexto*, vbi hæc expreſsè habentur. *Inquiſitores hæreticæ prauitatis ab Apoſtolica Sede, vel alio, ſeu alijs cuiuslibet deputati de huiuſmodi crimine inquirere contra Epiſcopos nequeunt, aut eius prætextu procedere contra eos*, & iuxta hunc ſenſum procedunt *Emericus in direct. Inquiſitorum part. 3. q. 2., Decianus in tract. Crimin. lib. 5. cap. 21. nu. 5., & c. 23. nu. 2.* Quod teneantur poſtea Inquiſitores rem ad Pontificem deferre, habetur *ex d. c. Inquiſitores de hæret. in ſexto*. Ibi *Si tamen Inquiſitores ipſi Epiſcopos, aut alios Superiores Prælatos ſciuerint, vel inuenerint circa crimen hæreſeos commiſiſſe, aut eos de hoc diffamatos exiſtere, vel ſuſpectos, id tenebuntur Sedi Apoſtolicæ nuntiare*. Verumtamen eſt, quod ex Conſtit. Pij V. conceſſum eſt Congregationi Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis procedere nedum contra Epiſcopos, & Archiepiſcopos, ſed etiam contra Patriarchas, & Cardinales ſuſpectos de hæreſi; ex quo deducitur, quod hæc facultas non competat alijs inferioribus Inquiſitoribus, niſi hoc ſpecialitèr à Sede Apoſtolica eiſdem committatur.

13 Fæminæ ſollicitãtes Confeſſarium non ſunt denuntiandæ.

Concluſio IV. Fæminæ in Confeſſione ſollicitantes Confeſſarios ad turpia probabilius non ſunt ab eiſdem Confeſſarijs, nec ab alijs, qui hoc nouerint, denuntiandæ Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, *Rodericus Acuna in tract. Confeſ. ſol. q. 11. num. 4.*, & ibi *Freitas in addit. num. 24., Riccius in prax. part. 3. reſol. 67. nu. 1., Sanctius in ſelect. diſp. 11. num. 24., Bonacina de onere, & oblig. denuntiandi diſp. 6. n. 17.*

Rationes pro aſſerto.

Ratio ex eo deducitur, quod in allegatis Conſtitutionibus ſermo eſt de Sacerdotibus ſollicitantibus pænitentes ad turpia, vt legenti ſit manifeſtum, qui ex ſua praui-

Digitized by Google

prauitate, tam enormitèr delinquunt ad illorum audaciam, & temeritatem comprimendam, ergo non ſunt extendendæ contra pænitentes ſollicitantes Confeſſarios ad turpia, cum pænalia non ſint extendenda vltra expreſſa *arg. textus in c. ſtatutum de elect., & l. cum quidam, ff. de lib., & poſth.*

Probatur ſecundò, quia leges pænales potiſsimum reſpiciunt ea, quæ crebrò, & vt plurimum, non quæ raro, & per accidens eueniunt; vix autem, ſeu ſaltem rarò accidit, quod fæminæ ſint adeo peruicatis frontis, vt audeant Confeſſarios prouocare ad turpia.

Sed quid erit ſentiendum, ſi Confeſſarius à fæmina pænitente in confeſsione ſollicitatus conſenſum præſtiterit, & vigore illius ſollicitationis turpem, & obſcænum aliquem actum cum ipſa commiſerit, an tunc erit denuntiandus, & an tunc ipſe teneatur fæminam ſollicitantem denuntiare. Arbitror, nec ipſum Confeſſarium eſſe denuntiandum, nec ipſum teneri denuntiare fæminam, quæ ſollicitauit. In hoc conſentiunt DD. omnes al-

14 Si Confeſſarius fęminæ ſollicitāti conſenſerit non eſt denūtiandus.

legati in concluſione. Ratio primæ partis eſt, quia ipſe Confeſſarius non poteſt dici ſollicitator, nec conſenſus per ipſum præſtitus fæminæ ſollicitanti ipſum conſtituit reum ſollicitationis actiuæ, ſed reum paſsiuæ culpabilis; pænæ autem irrogatę contra ſollicitatorem actiuum non extenduntur ad paſsiuum; nec obſtare poteſt, ſi dicatur Confeſſarium, quantumuis prouocatum à fæmina pænitente, & conſentientem comprehendi ſub Conſtitutione per illa verba Gregoriana, *aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſeu tractatus habuerint*; Non, inquam, obſtare poteſt; nam omiſsis ijs, de quibus latè agit contra Trimarchum *Ioannes Angelus Boſſius diſcep. moralium diſcep. 5. defenſ. 4. per totum*, referens illa verba ad alium ſenſum, nempè, quando verba illa, ſeu tractatus cum pænitente ſunt relata, ſeu relati ad effectum, vt fæmina pænitens proſtituat ipſi Confeſſario propriam filiam, dico illa verba, ſeu tractatus intelligenda, ſeu intelligendos eſſe, quando ortum habuerunt ab ipſo Confeſſario, quod colligitur ex contextu verborum, nam Gregorius XV. dicit denuntiandos eſſe illos Confeſſarios, *qui pænitentes ſollicitare, aut prouocare tentauerint, aut cum eis*, hoc eſt pænitentibus *illicitos, aut inhoneſtos ſermones, ſeu tractatus habuerint*; ly autem, *cum eis*, cum ſit ſermo continuatus, habet connexionem cum præcedentibus, quæ indicant tentamentum factum à Confeſſario, & propterea important ſermonem inductum in origine ab eodem. Hinc hanc ſententiam præter præcitatos DD. ſuſtinent etiam *Sanctarellus tract. de hæreſi c. 46. n. 2., Sanctius in ſelect. diſp. 11. num. 25., Homobonus de exam. Eccl. tom. 2. tract. 11. c. 12. q. 26., Bonacina d. diſp. 6. punct. 3. num. 17.* hancque etiam probabilem, & tutam exiſtimat *Diana part. 1. tract. 4. reſol. 11. circa fin.*

Ratio ſecundæ partis ex ſuperius dictis deducitur, quia ſcilicet allegatæ Conſtitutiones non loquuntur de fæminis ſollicitantibus, ſed de Confeſſarijs ad eorum audaciam infringendam.

SECTIO II.

De Pænitentibus ſollicitatis in ordine ad onus denuntiationis.

SVMMARIVM.

Quinam veniant nomine ſollicitatorum. 1.
Moniales quantumuis clauſtrales ſollicitatæ à Confeſſario tenentur ipſum denuntiare. 2.
Quomodo facienda ſit huiuſmodi denuntiatio. 3.
Adoleſcentes ſollicitati ad turpia à Confeſſario tenentur illum denuntiare. 4.
Deducitur ex Conſtitutione Gregorij XV. 5.
Perſonæ ſollicitatæ tenentur denuntiare, quamuis illis ex denuntiatione immineat damnum graue. 6.
Vix timeri poſſunt huiuſmodi damna. 7.
Præceptum cauendi damna Religionis eſt quodamodo naturale. 8.
Si Pænitentes ſollicitentur non in confeſſione, ſed in alijs Sacramentis non tenentur Confeſſarium denuntiare ex vi Conſtitutionum Pontificiarum. 9.
An teneantur ex alio iure remiſſiuè. 10.
Sollicitatus in confeſsione non ad venerea, ſed ad alia peccata non tenetur ex vi dictarum Conſtitutionum denuntiare ſollicitantem. 11.
Eliditur dictum Freitæ, eiuſque diſtinctio. 12.
Non ſolum maſculus, & fæmina ſollicitati tenentur denuntiare ſollicitantem, ſed alij etiam, qui nouerint ſollicitationem factam. 13.
Nec probabilitèr excuſatur ex eo, quod nouerit ſub ſigillo naturali. 14.

QVamuis regularitèr omnes ſollicitati videantur ex vi potiſsimum Conſtitutionis Gregorianæ obligati ad denuntiandos Confeſſarios, qui in confeſsione ipſos ſollicitarunt; attamen oriri poteſt controuerſia, an perſonæ aliquæ ex conditione proprij ſtatus eximantur ab hoc onere; & primo dubitari poteſt, an moniales clauſtrales, quibus licitum

1 Quinam veniant nomine ſollicitatorum.

non

non eſt è clauſtris exire eximantur ab hoc onere, & ſi non eximantur, quomodo ſe gerere debeant in huiuſmodi denuntiatione. Secundò, an adoleſcentes maſculi, qui fuerunt per Confeſſarios allecti ad crimen nefandum cum ipſis perpetrandum, vel ad alios actus turpes, & inhoneſtos, ad hoc onus teneantur. Tertiò, an teneantur ſiue maſculi, ſiue fœminæ ad denuntiandum, quando ex denuntiatione illis imminet graue periculum damni, vel in vita, vel in fama, vel in bonis fortunæ. Quartò, an teneantur denuntiare ſollicitantes, quando non in Sacramento pænitentiæ, ſed in alijs ſollicitantur ad turpia. Quintò, an teneantur, quando in confeſſione ad alia crimina à turpibus, & à carnalibus alliciuntur, & prouocantur.

Concluſio I. Moniales, quantumuis clauſtrales, ſollicitatæ à Confeſſarijs ad turpia tenentur ipſos denuntiare. In hoc arbitror communitèr DD. conuenire ſtante Conſtitutione Gregorij XV.

1 Moniales quãtumuis clauſtrales tenentur Confeſſarium ſollicitantẽ denuntiare.

Ratio deducitur ex diſpoſitione eiuſdem Gregorij, qui generalitèr omnes obligat ſine aliqua exceptione, dum præcipit Confeſſarijs, vt teneantur admonere pænitentes de huiuſmodi obligatione, quos nouerint fuiſſe ſollicitatos; nomine autem ſollicitatorum intelligit perſonas in quocunque genere, & ſtatu reperiantur. Ibi- *qui perſonas, quæcunque illæ ſint, ad inhoneſta inter ſe, ſiue cum alijs quomodolibet perpetranda*.

Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod cum moniales detineantur in clauſtris, è quibus nequeunt egredi, vix poſſint ſine ſcandalo, & ſpecie infamiæ adimplere hoc onus denuntiationis, nam, ſi vocent ad ſe Inquiſitores, ingerent ſuſpicionem alicuius enormis delicti; ſi denuntient per literas, periculum aderit manifeſtationis; ſi per nuntium; pluribus, quam par ſit, manifeſtabitur delictum, ergo ipſę ab hoc onere manifeſtationis ratione propriæ conditionis deobligantur. Non, inquam, obeſſe poteſt; primò, quia his omnibus occurri poteſt, vel per literas obſignatas, vt tradidit *Portellus de dub. Reg. verb. ſollicitare num. 21., Lazarus de blaſph. q. 12. nu. 64.* vel per ſecretam monitionem Inquiſitoribus, qui per deputationem Confeſſarij monaſterij ad recipiendam illam denuntiationem poterunt prædictis periculis infamiæ occurrere, vt notauit *Carena part. 2. de confeſs. ſollicit. tit. 6. §. 20. num. 115.* Secundò dici poteſt cum *Bonacina de legib. diſp. 2. q. 8. punct. 2. num. 5., & ſeqq., & de onere, & oblig. denunt. diſp. 6. punct. 3. num. 11. in reſp. 2. ad obiect. ſecundum,* quod quando etiam vigeret aliquod periculum

3 Quomodo faciẽda ſit huiuſmodi denuntiatio.

quoad enuntiata in inſtantia, bonum tamen Religionis, quod reſultat, ſeu reſultabit ex illa denuntiatione, debeat præualere illis priuatis incommodis pænitentis.

Concluſio II. Maſculi etiam à Confeſſarijs ſollicitati ad turpia, puta adoleſcentes ad crimen nefandum, vel ad alios actus inhoneſtos, tenentur eoſdem Confeſſarios denuntiare Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis ſtante potiſſimum Conſtitutione Gregorij XV. Dixi, *ſtante potiſſimum Conſtitutione Gregorij XV.*, quia ante illam maximè controuertebatur, an in Conſtitutionibus aliorum Pontificem maſculi comprehenderentur, cum de illis in eiſdem nulla fieret mentio, & ſignantèr de illorum comprehenſione dubitabat *Paramus de orig. Inquiſ. lib. 3. q. 10. num. 92.* Concluſionem noſtram ſuſtinent communitèr DD. in hac materia ſcribentes *Rodericus Acuna in tract. de ſollicit. q. 6., Rodriquez tom. 1. qq. Reg. q. 59. art. 4., Sanctarellus in tract. de hæreſi c. 45., Graffius conſ. 1. de cognat. ſpirit. num. 45., Bonacina loc. cit. num. 16., Diana tom. 1. tract. 4. reſol. 12. in fin., Naldus in addit. ad ſummam verb. confeſſio num. 31., Venerus in exam. Epiſcop. lib. 5. c. 17. num. 19.*

4 Adoleſcẽtes ſollicitati ad turpia tenentur Confeſſarium ſollicitantẽ denuntiare.

Expreſsè deducitur ex verbis eiuſdem Conſtitutionis Gregorianæ. Ibi- *qui perſonas, quæcunque illæ ſint, ad inhoneſta inter ſe, ſiue cum alijs quomodolibet perpetranda;* ly autem, *quæcunque illæ ſint*, additum perſonis importat vtrumque ſexum; & iure quidem merito hic Pontifex expreſsè abſtulit ambiguitatem, quæ antecedentèr aderat, quia deterior, & abhominabilior eſt ſollicitatio quoad maſculos, quã quoad fœminas.

5 Deducitur ex Conſtitutione Gregorij XV.

Concluſio III. Pænitentes, ſiue fuerint maſculi, ſiue fœminæ ſollicitati, ſiue ſollicitatæ à Confeſſarijs ad turpia tenentur eoſdem denuntiare, quantumuis ex illa denuntiatione illis immineat periculum damni, ſiue in vita, ſiue in bonis famæ, ſiue in bonis fortunæ. *Bonacina de onere, & oblig. denuntiandi diſp. 6. punct. 3. num. 11. in reſponſ. 2. ad obiect. 2.* quidquid ex aduerſo dixerint *Rodericus Acuna tract. de confeſ. ſollic. q. 19., Lezana tom. 1. qq. Reg. c. 19. num. 34.*

6 Tenẽtur denuntiare quãuis ex denuntiatione illis immineat graue damnum.

Ratio eſt, quia vix timeri poſſunt rationabilitèr huiuſmodi pericula; cum in Tribunalibus Sanctiſſimæ Inquiſitionis cautè admodum procedatur, nec nominentur denuntiatores, nec teſtes. Deinde dato etiam, quod aliquod periculum immineret denuntianti, bonum tamen Religionis debet præualere damnis priuatarum perſonarum.

7 Vix timeri poſſunt huiuſmodi damna.

Neque dicas, præceptum denuntiationis

nis eſt poſitiuum humanum, cum antecedentèr ad Pontificum Conſtitutiones non vrgeret; præcepta autem poſitiua humana non intelliguntur obligare cum tot incommodis; contra enim impugnaberis primò, quia, vt mox dicebamus, vix poſſunt conſiderari grauia illa incommoda.

8 Præceptum cauendi damna Religionis eſt naturale.

Secundò, quia, quamuis præceptum illud denuntiationis quoad pænas ſit poſitiuum, & humanum, quoad onus tamen videtur naturale, quandoquidem vnuſquiſque ex iure quodam innato tenetur Religionis iura tueri per media apta, & congrua; & ſicuti ex lege charitatis tenetur quiſque obuiare damnis proximi, ità ex lege Religionis tenetur iura eiuſdem defendere. Tertiò, quia, vt aſſerit *Bonacina loc. cit.* præcepta etiam humana, quandoque obligant cum graui incommodo, quando ita exigit bonum communitatis, & Religionis.

9 Sollicitatus in alijs Sacramentis non tenetur denuntiare.

Concluſio IV. Si pænitentes ſolicitentur non in Sacramento pænitentiæ, ſed dum alia Sacramenta miniſtrantur, non tenentur Confeſſarium, qui ſollicitauit, denuntiare, quantum eſt ex vi Conſtitutionum Pontificiarum. Conſentiunt *Rodericus Acuna tract. de confeſs. ſollicit. q.16. num.4., Sanctarellus in tract. de hæreſi c.46. num.5., Bonacina de oner., & oblig. denunt. diſp.6. punct.3. num.14., Sanctius in ſelect. diſp. 11. num.42., Diana part.4. tract. 15. reſol.16.*

Quātum eſt ex vi Conſtitutionū Pontificiarum.

Ratio eſt, quia Pontifices in præfatis ſuis Conſtitutionibus loquuntur præcisè de ſollicitantibus in confeſſione, vel prætextu, & occaſione confeſſionis, ergo ex vi Conſtitutionem Pontificiarum non oritur obligatio denuntiandi Confeſſarios, qui in adminiſtratione aliorum Sacramentorum ſollicitarunt, cum dici non poſſint ſollicitaſſe in confeſſione, ſeu prætextu, & occaſione illius; & congruentiori quidem ratione Pontifices præſcripſerunt potius denuntiationem ſollicitationis factæ in confeſſione, & occaſione illius, quam in alijs Sacramentis, quia in illa, cum pænitens explicet prauos animi ſui motus, Confeſſarius ex illa explicatione ſumit occaſionem facilius eius animum tentandi ad turpia, quod non ita facilè euenit in adminiſtratione aliorum Sacramentorum, ac proinde Pontifices ad coercendam eorundem Confeſſariorum audaciam occurrere volentes illi occaſioni facilius delinquendi in hoc genere, pænas illas, & onus ſtatuerunt.

10 An teneantur alio iure.

Dixi, *ex vi harum Pontificiarum Conſtitutionum*, nam vtrum teneantur ex alijs diſpoſitionibus ſiue iuris nuturalis, ſiue Diuini, ſiue Canonici, alibi videbitur; Hoc vnum hic addo, quod certè non teneantur, maximè, ſi obligatio oriretur ex iure naturali, quoad pænas, cum ſolum contraherent grauem culpam non denuntiando, cum aliæ pænæ a iure naturali non ſint indictæ.

11 Sollicitatus ad alia peccata à venereis nō tenetur denuntiare ſollicitantē.

Concluſio V. Si pænitentes ſollicitentur à Confeſſario in confeſſione, vel prætextu, ſeu occaſione confeſſionis non ad venerea, ſeu turpia in hoc genere, ſed ad alia peccata non tenentur ex vi harum Conſtitutionum ad denuntiandum eundem Confeſſarium. *Peirinus tom.2. priuileg. minim. in Conſtit. IV. Gregorij XV. n.7., Sanctarellus in tract. de hæreſi c.44. n.19., Venerus de exam. Epiſcop. lib.5. c.17. n.18., Sanctius in Select. diſp. 11. num. 23., Bonacina de onere, & oblig. denunt. diſp.6. punct.3. num. 13.*

Ratio ex eo deducitur, quia Pontifices loquuntur præcisè de prouocantibus ad venerea, & inhoneſta, vnde extra illa non videtur fieri poſſe iuſtè extenſio per textum *in c. in pænis de reg. iur. in ſexto.* Neque dicas, hic non fieri extenſionem, ſtante præcipuè Conſtitutione Gregorij XV., qui comprehendit etiam caſum prouocationis ad alia peccata extra venerea, & inhoneſta, dum dicit, *aut, qui inhoneſtos, & illicitos ſermones, & tractatus habuerint*, vbi nota, quod poſt particulam *inhoneſtos* addit illam, *illicitos*, quæ vtpotè poſterius poſita ampliat diſpoſitionem vltra enuntiata in prima, nempè, *inhoneſtos*, adeoque extenditur etiam ad alia peccata ab inhoneſtis; contra enim impugnaberis, quia illa particula, *illicitos*, vltimo loco poſita poteſt quoquo modo dici ampliatiua, ſed in eodem genere, & ordine, quatenus amplexatur ſaltem expreſſius omnes actus in materia venerea, quos non ita genericè, & clarè explicat illa prior particula, *inhoneſtos*.

12 Eliditur dictum Freitæ eiuſque diſtinctio

Dices cum *Freita in addit. ad tract. de confeſs. ſollic. q. 8. num. 17.*, quod, quamuis Confeſſarius ſollicitans ad alia peccata extra venerea, & inhoneſta, non contraheret pænas in dictis Conſtitutionibus contentas, quando non arriperet occaſionem ſollicitandi ex peccatis à pænitente tunc ſubiectis, contraheret tamen, ſi ex illis tunc ſubiectis talem occaſionem deſumeret, quia tunc eſſet ſuſpectus de fide. Sed contra, quia quoad hunc effectum gratis confingitur illa Freitæ diſtinctio; cum Pontifices loquantur ſolummodo de prouocantibus ad venerea, nec reſtringant, quando Confeſſarius ſumit ex peccatis confeſſis occaſionem ſollicitandi; vnde, vel illud peccatum, ad quod ſollicitat Confeſſarius in confeſſione, eſt comprehenſum in præfatis Conſtitutionibus, vel non eſt comprehenſum; ſi eſt compre-

hen-

Digitized by Google

henſum, ſiue ex illo tunc confeſſo, vel non confeſſo ſollicitet Confeſſarius, ſemper contrahit pænas in illis comminatas, cum ſemper verificetur, quod ſollicitet ad prohibita, & comprehenſa in illis iuribus vetantibus ſub illis pænis; Si non eſt comprehenſum; ſiue illud fuerit tunc confeſſum, ſiue non, non contrahet pænas, cum contra ſollicitationem ad idem pænæ cõminatæ non extendantur. Cæterum, ſi valeret ratio Freitæ, ſi pænitens non confiteretur peccata inhoneſta, cum illa non comiſerit, & Confeſſarius illum prouocaret in confeſſione ad turpia, euaderet pænas ſollicitantium, quod quis diceret?

13 Etiã alij à ſollicitatis conſcij ſollicitationis tenentur denuntiare.

Concluſio VI. Si alius à fæmina, vel puero ſollicitatis nouerit Confeſſarium fæminam, vel puerum in confeſſione ſollicitaſſe, tenetur illum Inquiſitoribus denuntiare *Freitas in addit. ad tract. de confeſ. ſollic. q. 21. num. 26., Diana part. 1. tract. 4. reſol. 24., & part. 9. tract. 8. reſol. 46., Fagundez part. 2. lib. 4. c. 3. num. 31.*

Hæc concluſio non videtur fundari in Conſtitutionibus pręfatorum Pontificum, cum iſtæ præciſè ſtatuant, & *mandent omnibus Confeſſarijs, vt ſuos pænitentes, quos nouerint fuiſſe ab alijs ſollicitatos moneant de obligatione denuntiandi*, nec verbum faciant de alijs à ſollicitatis, ſed in generali regula, ſecundum quam vnuſquiſque tenetur denuntiare, quos nouerit eſſe hæreticos, & etiam ſuſpectos de hæreſi, & licet hæc, quæ dicuntur de regula generali denuntiandi hęreticos, videantur procedere dumtaxat de hæretico formali, extendit tamen *Diana part. 1. tract. 4. reſol. 24.*, & cum eo *Freitas loc. cit.* ad ſuſpectos de hæreſi propter ſollicitationem ad turpia.

Ex generali regula.

Sed, an hæc, quæ dicta ſunt, procedant etiam, quando quis nouit fæminam fuiſſe ſollicitatam a Confeſſario ſub ſigillo ſecreti naturalis? Negat *Fagundez de præcept. Eccl. t. 2. lib. 4. c. 3. num. 31.*, ea motus ratione, quod obſeruantia illius ſecreti ſit de iure naturali, denuntiatio verò tantum de iure poſitiuo, quod debet cedere naturali. Nihilominus *Diana, & Freitas loc. cit.* aſſerunt, non obſtante ſecreto naturali teneri denuntiare, cum obſeruantia ſecreti vergeret in maximum communitatis, & Religionis damnum; cum compertum fuerit aliquando Confeſſarium per decem annos, & vltra perditè perſeueraſſe in ſollicitatione cum varijs fæminis, eo quod à nulla per illud tempus fuerit denuntiatus. Quamobrem *Farinacius de hæreſi q. 197. §. 2. n. 50., Penna in direct. part. 2. comm. 18., Suarez in tract. de fide diſp. 20. ſect. 4. num. 17., Sanctarellus in tract. de hæreſi c. 9. num.* 10. loquentes

14 Probabilitèr etiã tenetur quamuis nouerit delictum ſub onere ſigilli naturalis.

de hæreſi ſtatuerunt, denuntiationem faciendam eſſe, quantumuis fuerit promiſſum ſecretum ſub iuramento per textum *in c. Quintauallis, & c. tua nos de iure iur.*

SECTIO III.

Quale debeat eſſe delictum ſollicitationis, vt oriatur obligatio denuntiandi.

SVMMARIVM.

Si Confeſſarius in confeſſione nomine alterius ſollicitet fæminam, hic alter non eſt denuntiandus. 1.

Regulæ iuris in pænalibus non habent locum in caſu ficto. 2.

Ipſe Confeſſarius ſollicitans nomine alterius eſt denuntiandus. 3.

Interpres ſollicitans, dum munus exercet in confeſſione, non cadit ſub diſpoſitione Conſtitutionum Pontificiarum. 4.

Si Confeſſarius in confeſsione, vel immediatè poſt, peteret à pænitente domum ad meritricandum cum alia fæmina ſecundum Dianam eſſet denuntiandus. 5.

Si præciſè peteret domum non expreſſo fine non eſſet denuntiandus. 6.

Si peteret expreſſo illo prauo fine videtur denuntiandus. 7.

Confeſſarius laudans in confeſſione, vel immediatè poſt fæminam de pulchritudine, an ſit denuntiandus ſecundum varios caſus reſoluitur. 8.

Sollicitans in confeſsione ad leuia ſecundum aliquos non eſt denuntiandus. 9.

Secundum veritatem eſt denuntiandus. 10.

Confeſſarius, qui in confeſsione per inhoneſta verba capit ſollicitare fæminam ad turpia, quæ conſenſerit, ſed poſt illa verba deſtitit, nec tunc impendit abſolutionem, vtique denuntiandus eſt, & puniendus. 11.

Confeſſarius in confeſsionali ſedens, ſi mulierem ad ſe accedentem, non vt confiteatur, ſed alicuius negotij cauſa ſollicitet, ſecundum aliquos non eſt denuntiandus. 12.

Re tamen vera eſt denuntiandus. 13.

Eſt denuntiandus Confeſſarius, qui ante, vel poſt fæminam ſollicitat. 14.

Hoc vbi ex alijs Conſtitutionibus non euinceretur, euincitur ex illa Gregorij XV. 15.

Si pænitens recepta abſolutione à confeſsionali receſſerit, & pro aliquo tempore in Eccleſia permanſerit, & recedens fuerit à Confeſſario ſollicitata, an denuntiandus remiſsiuè. 16.

Si Confeſſarius data abſolutione tradiderit cartam pænitenti, in qua ſint verba prouocatoria ad turpia, vtique eſt denuntiandus. 17.

Si Confeſſarius abſoluta pænitente, eaque dimiſſa eius domum adiuerit, eamque ſollicitauerit non eſt denuntiandus. 18.
Si Confeſſarius audita adoleſcentis confeſſione, quem pluries nouit fuiſſe ſodomiticè cognitum, in proprium cubiculum duxerit ſub prætextu dandi ſingrapham confeſſionis, ibique ipſum ſollicitauerit, eſt denuntiandus, & puniendus. 19.
Quibuſnam actibus dici poſſit Confeſſarius ſollicitare. 20.
Si Confeſſarius in confeſſione fæminam ſomno correptam, vel parociſmo oſculatus fuerit, vel luxurioſè contractauerit, eſt denuntiandus. 21.
An ex diuturnitate temporis, quo Confeſſarius ſollicitauit, ceſſet obligatio ipſum denuntiandi ex ſuppoſitione emendationis, ſententia negatiua refertur. 22.
Sententia affirmatiua præfertur. 23.
Non eſt ex neceſſitate præmittenda correctio. 24.
Si Confeſſarius diceret, vel in confeſſione, vel immediate poſt illam, ſi eſſem ſæcularis, acciperem te in vxorem, probabilius eſſet denuntiandus. 25.

EX dictis in præcedenti iam patet non cadere ſub diſpoſitione præcitatarum Conſtitutionem ſollicitationem factam in confeſſione de rebus non venereis, nec de rebus venereis in adminiſtratione aliorum Sacramentorum. Titulus igitur procedit de ſollicitatione in genere venereo in actu, ſeu prætextu, & occaſione confeſſionis, vnde hic examinandum remanet, qualis circa venerea debeat eſſe huiuſmodi ſollicitatio, vt comprehendatur ſub onere denuntiationis, & ſub pænis in prædictis Conſtitutionibus comprehenſis. Vt clarius in hac re procedam, difficultates per varia dubia proponam, & per ſuas reſpectiuè reſponſiones diluam.

Dubitatur primò, an, ſi alius per perſonam Confeſſarij ſollicitaret in confeſſione fæminam ad inhoneſta cum ipſo perpatranda, eſſet denuntiandus, & ſubiret pænas in præfatis Conſtitutionibus comminatas.

1 Si Confeſſarius nomine alterius ſollicitet hic alter non eſt denuntiandus.

Reſpondeo primò, ille, cuius nomine, vel de cuius commiſſione, ſeu ſuaſione, Confeſſarius fæminam ſollicitat, quamuis grauiſſimè peccet, non ſubit tamen pænas illarum Conſtitutionum, nec eſt denuutiandus. *Freitas in addit. ad tract. de confeſſ. ſollicit. q.* 17. *nu.* 14., *Diana part.* 1. *tract.* 4. *reſol.* 22. Ratio ex eo deducitur, quod præfatæ Conſtitutiones loquuntur de Confeſſarijs ſollicitantibus, ille autem, cuius nomine fit ſollicitatio, non eſt Confeſſarius; vnde etiam diximus in præcedentibus, quod, ſi Laicus ſimulans ſe eſſe Confeſſorem ſollicitaret fæminam, non contraheret has pænas, ergo multo minus, ſi ſollicitaret per alium, nempè per Confeſſarium. Secundò hoc euincitur ex generali regula cenſurarum, ſecundum quam pænæ ipſarum iniunctæ contra facientes non extenduntur contra mandantes, & conſulentes *Tabiena verb. Excommunicatio* 5. *caſ.* 49. *num.* 5., *Nauarrus in man. c.* 27. *num.* 1., *Suarez de cenſ. diſp.* 4. *ſect.* 3. *num.* 5., & alij communitèr; in hac autem hypotheſi illa perſona non ſollicitat, ſed mandat &c.

Neque hic locum habere poſſunt vulgatæ regulæ, quod, qui per alium facit per ſe ipſum facere videatur *c. Qui per alium de reg. iuris in ſexto*, & dicatur facere, qui iubet aliquid facere per textum *in l. manumiſsiones, ff. de iuſt., & iur.* Non, inquam, habent hic locum, quandoquidem, cum verſamur in pęnalibus, leges ſunt intelligendæ in ſenſu vero, & reali, non in ficto, & metaphorico; id autem, quod dicitur in allegatis regulis procedunt tantum in ſenſu ficto, & metaphorico, & proinde hic locum non habent. 2 Regulæ iuris in pænalibus non extendūtur ad caſus fictos.

Reſpondeo ſecundò. Confeſſarius ipſe, qui nomine alterius, ſeu pro alio ſollicitat, verè contrahit illas pænas, & eſt denuntiandus. In hoc conſentiunt *Naldus in addit. ad ſummam verb. Confeſsio num.* 31., *Sanctius in ſelect. diſp.* 11. *num.* 41., *Bonacina de onere, & obligat. denunt. diſp.* 6. *punct.* 3. *num.* 19., & alij communitèr. Expreſsè deducitur ex Conſtitutione Gregorij XV. Ibi- *Qui perſonas quacunque illa ſint ad inhoneſta ſiue inter ſe, ſiue cum alijs quomodolibet perpatranda*. Rurſus, *aut cum illis illicitos, & inhoneſtos ſermones, aut tractatus habuerint;* qui autem prouocat ad inhoneſta etiam cum alijs patranda, vtique illicitos, & inhoneſtos ſermones cum prouocato habet, vt ex ſe patet. 3 Confeſſarius ſollicitās nomine alterius eſt denuntiandus.

Dubitatur ſecundò. An interpres adhibitus in confeſſione ad explicanda peccata pænitentis, ſi eundem pænitentem prouocet, ſeu alliciat ad inhoneſta, ſubdatur pænis, & ſit denuntiandus. Cum interpres medius hæreat inter pænitentem, & Confeſſarium vtpotè, qui dicta pænitentis ad Confeſſarium defert, & dicta Confeſſarij ad pænitentem, videtur ſaltem, quatenus partes Confeſſarij ſuſtinet, contrahere pænas, ſi ſollicitet potiſſimum, cum æquè, ac Confeſſarius teneatur ad ſigillum. Nihilominus

Reſpondeo, interpretem, ſi, dum munus exercet in confeſſione, ſollicitet ad inhoneſta pænitentem, non ſubire pænas ſollicitantium, nec eſſe denuntiandum *Diana part.* 4. *tract.* 5. *reſol.* 9., *& part.* 9. *tract.* 9. *reſol.*

Digitized by Google

reſol. 32. §. nota verò. Ratio eſt, quia, vel talis interpres eſt Laicus, & ſimplex Clericus, vel eſt Sacerdos; Si Laicus, vel Clericus, quantumuis fungeretur munere Sacerdotis, quem ſimularet, per ſuperius dicta non contraheret huiuſmodi pœnas, nec eſſet denuntiandus, quantumuis ex alio capite eſſet grauitèr corripiendus, ergo multo minus contrahet, dum non exercet munus Confeſſarij, ſed meri interpretis; Si Sacerdos; adhuc non eſſet ſubijciendus huiuſmodi pœnis, quia, tunc non fungitur munere Confeſſarij, ſed potius munus pœnitentis, cum pro ipſo peccata eidem Confeſſario deferat; nec obſtant ea, quæ dicebantur pro contraria parte, quod ſcilicet etiam agat partes Sacerdotis, dum illius dicta defert ad pœnitentem; Non, obſtant, inquam, quia in illo munere ſe habet, vt merus Picca, & organum, quod exercere quilibet poteſt.

4 Interpres ſollicitàs, dum munus exercet in cōfeſſione non eſt denuntiandus.

5 Confeſſarius, qui in cōfeſſione, vel immediatè poſt petit à pœnitente domū ad fornicandum cum meretrice, ſecundū aliquos eſt denūtiandus.

Dubitatur tertiò, an eſſet denuntiandus Confeſſarius, qui in actu confeſſionis, vel immediatè ante, vel poſt peteret à pœnitente, vt ſibi commodaret domum, vt in eam induceret meretricem ad fornicandum. Videtur affirmare *Diana part. 4. tract. 5. reſol. 45.*, ea motus ratione, quod in Conſtitutione Gregoriana dicatur, *qui perſonas, quæcunque illæ ſint, ad inhoneſta ſiue inter ſe, ſiue cum alijs quomodolibet perpatranda*; Sed hæc verba non videntur euincere intentum Dianæ, quandoquidem referuntur ad perſonam ſollicitatam, vt ipſa, vel cum ipſo Confeſſario, vel cum alia perſona inhoneſta perpatret, non ad aliam perſonam, quæ non ſollicitatur in confeſſione, vt ſupponitur, vt inhoneſta perpatret cum ipſo Confeſſario. Fortius videretur euinci intentum eiuſdem Dianæ ex alijs verbis Conſtitutionis Gregorianæ *Aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, aut tractatus habuerint*; ſupponitur enim Confeſſarius habere illicitos, & inhoneſtos ſermones ex eo, quod petat domum ad meretricandum, & etiam inhoneſtos tractatus in petitione domus ad illum inhoneſtum finem.

6 Si præciſè peteret domum non expreſſo fine non eſſet denuntiandus.

Ego cum diſtinctione reſponderem; vel etenim Confeſſarius peteret domum à Pœnitente non exprimens prauum finem, ob quem petit, quamuis pœnitens poſſet ſuſpicari de prauitate finis; vel peteret determinatè ad inducendam in eandem fœminam ad meretricandum; ſi primum ſupponatur; non ſubijcerem eundem Confeſſarium huiuſmodi pœnis, nec obligarem pœnitentem ad eum denuntiandum. Ratio eſt, quia in hac hypotheſi, nec eſt prouocatio ad inhoneſta, nec ſermones, nec tractatus illiciti, & inhoneſti; vt per ſe patet, nec releuat illa ſuſpicio prauitatis finis, quam poteſt concipere pœnitens, quandoquidem illa, nec inducit prouocationem, nec ſermones, nec tractatus illicitos, & inhoneſtos, &, quantumuis illa ſuſpicio non eſſet remota a vero, quinimmo in veritate fundata, non propterea fundaret onus denunciandi in pœnitente, nec onus ſubeundi pœnas in Confeſſario petente illam domum, quandoquidem pœnæ non debentur ob actus merè internos. Si ſecundum ſupponatur, quod ſcilicet petierit expreſsè, & determinatè ad inducendā fœminam ad meretricandum; tunc crederem, poſſe habere verum opinionem Dianæ (quamuis non careat magna difficultate) propter illicitos, & inhoneſtos ſermones, qui in illa petitione continentur.

7 Si peteret expreſſo illo prauo fine videretur denuntiandus.

Dubitatur quartò, an, ſi Confeſſarius in confeſſione fœminæ verba proferret, quæ æquè referri poſſent, vel ad finem alliciendi, & prouocandi ad inhoneſta, vel ad alium finem eſſet denuntiandus. Hoc eueniret in caſu, quo Confeſſarius in actu confeſſionis, ſiue immediatè ante, vel immediatè poſt laudaret fœminam de pulchritudine, venuſtate, & corporis elegantia, & ſimilibus.

8 Laudans in confeſſione, vel immediatè poſt fœminam de pulchritudine, an ſit denuntiandus reſolutio multiplex.

Reſpondeo, reſolutionem huius dubij petendam, ſeu deſumendam eſſe à circunſtantijs, & modo loquendi; Si etenim diceret *Nefas eſt, quod tu, cum ſis pulchra, & facie decora, proſtituas alijs à marito pulchritudinem tuam*, certè non ſubiret pœnas iuris, nec eſſet denuntiandus, cum verba illa non referantur ad ipſam ſollicitandam, ſed potius ad remouendam à ſui proſtitutione, vt ex ſe patet. Si diceret *Pulchra es, & decora*, addendo verba, quæ ad ſui amorem allicerent, puta *cor meum, anima mea*, tunc certè non eximerem a pœnis, nec pœnitentem ab onere denuntiationis, quia verba illa ex genere ſuo ſunt amatoria, & iſtis aſſolent fœminæ allici ad amorem inhoneſtum, vt rectè obſeruat *Bonacina de onere, & obligatione denuntiandi diſp. 6. punct. 3. num. 5.*; ſi tandem præciſè audita confeſſione, vel ante, vel poſt ipſam laudaret de pulchritudine, & venuſtate, nec aliud ſiue in verbis, ſiue in modo, ſiue in nutibus adderet, quibus conijceretur animus proferentis ad alliciendum ad inhoneſta; tunc *Bonacina loc. cit. verſ. in dubio autem*, arbitratur pro animo ſollicitandi, adeoque ſic laudantem teneri pœnis iuris, & eſſe denuntiandum, quia ex genere ſuo talibus laudibus alliciuntur fœminæ, in quam etiam opinionem propendent *Carena de S. Officio part. 2. de Confeſſar. ſollicit. tit. 6. num. 37.*, *Sanctarellus de hæreſi c. 44. num. 9. verſ. dico ſexto*. Alij tamen contrarium arbi-

trantur, eo quia laudatio illa pulchritudinis, & venuſtatis ſecundum ſe non eſt ſollicitatio ad turpia, nec continet aliquid inhoneſtum, & illicitum, nec poteſt dici, quod coniungatur cum fine prauo proferentis, quia de illo fine, cum ſit actus merè internus, nec coniungatur cum actu externo indicante illum finem, non conſtat,& propterea verba illa ſecundum ſe ſumpta ſunt indifferentia, vt referantur, vel ad finem turpem, vel ad alium finem, nec trahenda ad malum, cum poſſint ex mente proferentis habere, vel bonum, vel finem ſaltem indifferentem, cum quiſque præſumatur bonus, niſi contrarium probetur. Quid in hoc ſentiendum? Videant alij. Crederem tamen, quod, ſi hic denuntiaretur, mitius eſſet cum ipſo agendum propter incertitudinem finis, & indifferentiam ſermonis.

9 Sollicitãs in confeſſione ad leuia ſecundum Caſtro Palaum non eſt denuntiandus.

Dubitatur quintò, an, ſi Confeſſarius pænitentem in confeſſione, vel immediatè ante, vel poſt illam ſollicitaret ad actus ſolummodo venialitèr inhoneſtos, & illicitos eſſet denuntiandus, & ſubiret pænas iuris.

Negat *Caſtrus Palaus part. 1. tract. 4. diſp. 7. punct. 3.* eo quod æquum non eſt, quod pro ſollicitatione ad leuia compellatur ſuſtinere pænam ad ſacrum Tribunal, quod redolet quandam ſpeciem infamiæ, alijſque grauibus pænis ſubeſſe; eſſet enim pæna improportionata delicto. Supponit hæc opinio in materia venerea dari paruitatem excuſantem à grauitate delicti, quod, an verum ſit, non de facili admitterem.

10 Secundũ veritatẽ eſt denũtiandus.

Contraria tamen ſententia affirmatiua tutior eſt, & ſuſtinenda, quam ſuſtinent *Peirinus ad priuileg. minim. tom. 3. c. 11. n. 6., per totum, Ioannes Angelus Boſſius de Iubil. in append. de Confeſs. ſollic. à num. 50. ad 55., Carena part. 2. de Confeſs. ſollicit. tit. 6. n. 37. verſ. verum ego cenſeo, Sanctius in ſelect. diſp. 2. num. 22.* Ratio non ſolum ex eo deducitur, quod ſecundum opinionem DD. ſanius ſentientium in materia venerea non datur paruitas materiæ, vt etiam præter præcitatos firmarunt *Freitas ad Rodericum Acuna de Confeſsar. ſollic. q. 7. num. 33., Diana part. 3. tract. 5. reſol. 1.*; ſed etiam, quia dato etiam, nunquam tamen conceſſo, quod in genere luxuriæ daretur paruitas materiæ, quamuis ſic ſollicitans ad leuia grauitèr non peccaret contra virtutem caſtitatis, grauitèr tamen peccaret contra virtutem Religionis, dum abuteretur Sacramento ad prauum finem, ex quo grauiora poſſent procedere, niſi ille abuſus comprimeretur per pænas.

Dubitatur ſextò, an, ſi Confeſſarius per inhoneſta verba incæperit ſollicitare fæminam pænitentem ad copulam, quæ eidem conſenſerit, ſed poſt illa verba ſtatim deſiſtat, nec tunc Confeſſarius impendat abſolutionem, ſed differat tum complementum ſollicitationis, tum abſolutionem, denuntiandus ſit, & puniendus pœnis iuris tanquam ſollicitator.

11 Confeſſarius, qui in confeſſione cæpit ſollicitare, ſed deſtitit, nec tunc impendit abſolutionem eſt denũtiandus.

Reſpondeo, vtique denuntiandum eſſe, & puniendum *Diana part. 4. tract. 5. reſol. 4.* Stante Conſtitutione Gregorij XV. vix quoad hanc reſponſionem remanet locus ambigendi, quandoquidem in ea comprehenduntur quotquot illicitos, & inhoneſtos ſermones, & tractatus habuerint; denegari autem non poteſt, quin in illa ſollicitatione inhoneſti interceſſerint ſermones, & tractatus. Accedit, quod, ſi Confeſſarium poſt ſollicitationem immediatè pæniteat ſollicitationis factæ, non excuſatur à pænis ſollicitantium, prout tradunt *Sanctarellus de hæreſi c. 44. num. 18. concl. 13., Graffius de caſib. reſeru. lib. 1. c. 12. de confeſs. ſollicit. num. 39., Trimarcha de confeſs. abutente diſp. 12. ſect. 1.* nam ſollicitatio iam intelligitur facta, ergo etiam, ſi Confeſſarius poſt inhoneſta verba deſtiterit differens ad aliud tempus executionem operis, ad quod ſollicitauit, & etiam abſolutionem, non eximetur à pænis Confeſſoribus ſollicitantibus comminatis.

Dubitatur ſeptimò, an, ſi fæmina accedat ad Confeſſarium ſedentem in confeſſionali non ad effectum, vt ſua peccata confiteatur; ſed ad effectum alicuius negotij pertractandi, & ibi à Confeſſario ſollicitetur ad turpia, teneatur ipſum denuntiare, & Confeſſarius ſubiaceat pænis iuris.

12 Confeſſarius ſedẽs in confeſſionali ſollicitãs fœminã ad ſe accedentẽ non confeſſionis cauſa, ſed alterius negotij ſecundũ aliquos non eſt denuntiandus.

Negatiuè reſpondent aliqui ea ducti ratione, quod tunc Confeſſarius non ſollicitet pænitentem ad turpia, ſed aliam perſonam independentèr a miniſterio Sacramenti; atque ita ſignantèr ſentiunt *Giptius de caſ. reſeru. c. 14. num. 7., Rodericus Acuna tract. de confeſs. ſollic. q. 14. n. 1.* Nihilominus

Reſpondeo, quod quamuis in terminis Conſtitutionis Pij IV., & Pauli V. non eſſet denuntiandus, nec ſubiret pænas contra ſollicitantes comminatas, in terminis tamen Conſtitutionis Gregorianæ eaſdem pænas ſubiret, & eſſet denuntiandus *Diana part. 1. tract. 4. reſol. 18.* Expreſsè deducitur ex verbis eiuſdem Conſtitutionis. Ibi- *Siue extra occaſionem confeſſionis in confeſſionario, aut in loco quocunque, vbi Sacramentales confeſſiones audiuntur, ſeu ad confeſſionem audiendam electo.* Hinc etiam deduces, quod, ſi fæmina accederet ad Confeſſarium in Confeſſionario exiſtentem, vt ipſum moneret, quod die ſequenti

13 Re tamẽ vera eſt denuntiandus.

cupe-

Digitized by Google

cuperet ſuam habere confeſſionem Sacramentalem, & ea occaſione ſollicitaretur ad turpia a Confeſſario, teneretur ipſum denuntiare propter diſpoſitionem Gregorij XV. in allegatis verbis; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod Gregorius XV. non comprehendit ſollicitationem factam in confeſſionario, niſi cum facta fuerit ſimulata confeſſione. Ibi- *Simulando ibi confeſsionem audire*, vt notat *Sanctius in ſelect. diſp.* 11. *num.* 19., quando autem fæmina accedit aliud negotium pertractatura, aut monitura Confeſſarium de futura in extera die confeſſione, non poteſt dici, quod tunc ſimuletur confeſſio; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia illa verba, *ſimulando ibi confeſsionem audire*, non referuntur ad ſollicitationem factam in confeſſionario, ſed in alijs locis, in quibus ex electione Confeſſarij quandoque audiuntur confeſſiones, quæ loca ſecundum ſe ſunt indifferentia pro quocunque munere; in his enim requiritur ſimulatio confeſſionis, vt fiat determinatio, quæ limitatio non videtur requiri quoad confeſſionarium, cum hoc ex ſe ſit determinatum ad hoc munus.

14 Eſt denũtiandus Confeſſãrius, qui ante, vel poſt ſollicitat.

Dubitatur octauò, an eſſet denuntiandus Confeſſarius, qui ante, vel poſt confeſſionem ſollicitaret pænitentem ad turpia.

Quoad hanc dubitationem non eſt hæſitandum de onere denuntiationis, cum hoc expreſsè habeatur ex verbis Bullæ Gregorianæ. Ibi- *in actu Sacramentalis confeſsionis, ſiue ante, vel poſt immediatè*. Difficultas ſolummodo viget in explicando, quando dici poſſit, quod immediatè poſt confeſſionem ſollicitauerit quoad hunc effectum oneris denuntiandi, pro quo plura dico.

Primò, quod, quamuis in terminis Conſtitutionum Clementis VIII., & Pauli V. eſſet maxima controuerſia inter DD., an ſollicitatio facta ante, vel poſt confeſſionem eſſet denuntianda, cum in eiſdem Conſtitutionibus habeantur hæc verba. *In actu audiendi confeſsiones, vel dum eorum audiunt confeſsiones,* propter quæ verba *Fagundez de præcept. Eccleſ. tract.* 2. *lib.* 4. *c.* 3. *num.* 31. eximit pænitentem extra actum confeſsionis ſollicitatum ab onere denuntiandi, cui tamen alij reſiſtentes, inter quos *Ortiz in ſumma c.* 24. *num.* 11., *Megala in prima part. lib.* 1. *c.* 5. *num.* 32., *Rodriquez in qq. Reg. tom.* 2. *q.* 27. *art.* 2., *&* 3.

15 Euincitur ex Conſtitutione Gregorij XV.

aſſerunt etiam ſtantibus prædictis Conſtitutionibus Confeſſarium ante, vel poſt ſollicitantem eſſe denuntiandum, quia paria ſunt aliquid fieri in actu confeſsionis, vel paulo ante, vel poſt, per ea, quæ notat *Tiraquel de retract. conuent. part.* 2. §. 1. *gloſa* 4., *&* 5. *num.* 25.; Nihilominus attenta Conſtitutione Gregorij XV. in eadem hic caſus expreſsè continetur, vnde ſecundum eandem eſt diudicandus.

16 Fæmina confeſſa, & pro aliquo tẽpore in Eccleſia cõmorata, ſi in receſſu ſollicitetur à Cõfeſſario, an teneatur denũtiare remiſsiuè.

Secundò, quod, ſi pænitens recepta peccatorum ſuorum abſolutione a confeſsionario receſſerit, & per aliquod temporis in Eccleſia permanſerit, quo orauerit, vel ſacram Sinaxim acceperit, & dum recedit, ſuperueniatur à Confeſsario, & ſollicitetur, non teneatur ipſum denuntiare, quia hæc ſollicitatio non eſt continuata moralitèr cum ipſa confeſsione, & in hoc conſenſiſſe teſtatur multos viros doctos *Diana part.* 4. *tract.* 5. *reſol.* 7., nec obſtat, ſi dicatur hanc ſollicitationem factam eſſe prætextu, vel occaſione confeſsionis, adeoque comprehendi ſub præfata Bulla; non obſtat, inquam, quia requiritur, quod prætextus, & occaſio confeſsionis ſit proximus, vt notat *Souſa in opuſc. num.* 10.; hic autem, ſeu hæc in præſenti hypotheſi eſt remotus, vel remota, nec hæc ſollicitatio dici poteſt *immediatè poſt*, cum multum temporis præceſſerit. Quamuis tamen hæc dixerim, me ſubmitto tamen cenſuræ Sancroſanctæ Eccleſiæ.

17 Si Confeſsarius poſt abſolutionẽ tradiderit pænitenti cartã amatoriã poſtea legẽdam eſt denundiandus.

Tertiò, ſi Confeſsarius finita confeſsione, vel ante, vel immediatè poſt abſolutionem tradiderit pænitenti chartam poſtea legendam, quæ contineat verba amatoria, & prouocatoria ad turpia, vtique ſit denuntiandus, *Sanctius in ſelect. diſp.* 11. *num.* 31., quidquid ex aduerſo dixerit *Caſtrus Palaus tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 4. *num.* 2. Ratio eſt, quia quantum eſt ex parte Confeſsarij, tunc incipit ſollicitatio, quæ originem habet a tempore confeſsionis, & eſt facta occaſione confeſsionis, ergo non eſt, cur Confeſsarius non debeat ſubiacere &c. Neque audiendus eſt *Caſtrus Palaus loc. cit.* aſſerens tunc non incipere ſollicitationem, ſed tantum dari cauſam ſollicitationi, quæ ſolum tunc incipit, quando charta legitur; Non, inquam, audiendus eſt, quia, quantum eſt ex parte Confeſsarij, in præſentatione chartæ incipit ſollicitatio, quæ vigore eiuſdem chartæ perſeuerat vſque ad lecturam eiuſdem faciendæ per fæminam, & ipſa charta tunc data continet ſollicitationem, non dat præciſè cauſam ſollicitationi.

18 Si poſt cõfeſsionem acceſſerit ad domũ pænitentis eamq; ſollicitauerit non eſt denũtiandus.

Quartò, ſi Confeſsarius audita pænitentis confeſsione, eaque abſoluta ad domum eiuſdem pænitentis acceſſerit, eamque ſollicitauerit ad turpia, non eſt denuntiandus, quia tunc non eſt ſollicitatio in confeſsione, nec ante, nec poſt immediatè, quod, ſi dicatur fieri occaſione confeſſionis, quatenus Confeſsarius ex confeſſione præhabita, qua nouit pænitentem

facilè

facilè indulgere, & copiam ſui facere, arripuit occaſionem ipſam adeundi, & ſollicitandi; ſtatim dicam, illam occaſionem eſſe nimis remotam, nec inducere obligationem denuntiandi, cæteroqui elapſo quocunque tempore Confeſſarius ſollitans teneretur legibus, & pænis iuris, quod non intendit Pontifex, dum reſtringit ſollicitationem ad tempus, vel immediatè ante, vel immediatè poſt Confeſſionem; atque ideo hanc noſtram ſententiam ſuſtinet *Scortia in Bull. Pontificum epit. 77. theor. 197.* Ex quibus etiam inferre licet, quod, ſi Confeſſarius audita confeſſione miſerit literas amatorias, & prouocatorias, vel lenones ad domum pænitentis ad ipſam prouocandam ad inhoneſta cum ipſo perpatranda, non ſit denuntiandus propter eandem, quinimmo fortiorem rationem *Rodericus Acuna tract. de confeſs. ſollic. q. 5. num. 15.*

19 Poſt confeſſionẽ ducens adoleſcẽtem in propriã cellam, ibique ſollicitãs eſt denũtiandus.

Dubitatur nono, an, ſi Confeſſarius audita adoleſcentis confeſſione, in qua expoſuit ſe pluries fuiſse ſodomiticè cognitum, ipſum immediatè duceret in propriam cellam ſub prætextu dandi eidem chyrographum confeſſionis, & ipſum ſollicitaret ad turpia, eſset per eundem adoleſcentem denuntiandus?

Reſpondeo, vtique eſse denuntiandum *Souſa lib. 1. c. 34. num. 39., Diana part. 4. tract. 5. reſol. 77.* Ratio eſt manifeſta, quia hæc actio eſt continuata cum confeſſione, & fit occaſione proxima confeſſionis, & ſub prætextu complementi extrinſeci eiuſdem confeſſionis. Dixi, *extrinſeci*, quatenus ordinatur illa inductio adoleſcentis in propriam cellam ad probationem confeſſionis per eum habitæ.

Dubitatur decimo, per quoſnam actus præciſis verbis Confeſſarius intelligatur ſollicitare ad turpia ad effectum, vt ſit denuntiandus.

Reſpondeo, denuntiandum eſse, ſi pænitentem in confeſſionali oſculetur, ſiue

20 Quibuſnã actibus dici poſſit Confeſſarius ſollicitare.

ſit fæmina, ſiue maſculus adoleſcens, ſi manus, vel aliam partem corporis eiuſdem attractet, ſi oculis obſcęnis, ac alijs nutibus ipſum ad libidinem prouocet. In hoc omnes conueniunt, & ſignantèr *Bonacina de onere, & oblig. denunt. diſp. 6. punct. 3. n. 3.* Ratio eſt, quia in caſu de oſculis, & tactibus non ſolum eſt ſollicitatio, ſed etiam turpitudo in ipſius actibus, &, ſi ſub pænis damnatur ipſa prouocatio ad huiuſmodi actus, à fortiori ſub eiſdem damnantur ipſi actus. Quoad oculorum ictus, & nutus in illis ex modo, quo fiunt, apparet ſollicitatio.

Difficultas ſolummodo eſſe poteſt, an, ſi fæmina in actu confeſſionis fuerit ſomno correpta, vel graui parociſmo affecta, ratione cuius fuerit quaſi ſenſibus deſtituta, & tunc Confeſſarius candem oſculatus fuerit, vel luxurioſè atrectauerit, cognita tunc ab adſtantibus illa turpi atrectatione, vel ab eadem pęnitente, poſtquam in ſe redierit, ſit idem Confeſſarius denuntiandus, & ſubeat pęnas iuris. *Seraphinus Freitas apud Rodericum Acuna q. 9. num. 10.* ſentit, non eſſe denuntiandum, eo quia fortè, cum pęnitens tunc non ſit capax ſenſus, nec ſit capax ſollicitationis. Verum probabilius credo cum *Bonacina loc. cit., & Graſſio conſ. 6. de pænit., & remiſs.*, & denuntiandum eſſe, & ſubire pęnas iuris, quia denegari non poteſt, quin abutatur Sacramento in illis luxurioſis actionibus, quę ſecundum ſe turpes ſunt, & inhoneſtę, & exercitę pro illo tempore à iure vetito ſub illis pęnis; Nec obſtat, quod tunc pęnitens ſit impos ſenſuum, & quaſi incapax ſollicitationis, quandoquidem iura potiſſimum reſpiciunt actiones Confeſſarij, contrà quem latę ſunt pęnę; vnde etiam ſi pęnitens firmitèr, & expreſsè reſiſteret actioni ſollicitantis, adhuc ille ſubiret pęnas, ità &c.

21 Si fæminam correptam ſomno, vel parocíſmo oſculatus fuerit eſt denuntiandus.

Dubitatur XI. An, ſi Confeſſarius ex diuturnitate temporis, quo ſollicitauit, ſupponatur emendatus, ſit nihilominus denuntiandus. Plures apud *Maſcardum de probat. concl. 600. num. 14., & apud Farinacium in praxi q. 13. num. 26.* exiſtimant criminoſum quemcunque ſpacio trium annorum pręſumi emendatum, & eodem ſpacio quamcunque actionem criminoſam quoad pęnas pręſcribi; ex quo *Seraphinus de Freitas apud Ludouicum Acuna q. 3. n. 32.* deducit, quod, ſi Confeſſarius ſit emendatus, vel tali ſpacio, vel alitèr, non ſit denuntiandus, nec ſubeat pęnas iuris, & rationem ex eo deducit, quod denuntiatio fiat ad finem emendationis quęrendę; ſuppoſita autem emendatione, quę eſt finis denuntiationis, ceſſare debet & onus eiuſdem. Nihilominus

22 An poſt diutinum tempus à ſollicitatione ſit onus denuntiandi.

Sentẽtia negatiua.

Reſpondeo, adhuc denuntiandum eſſe *Bonacina d. diſp. 6. punct. 3. num. 9. verſ. hæc limitatio, Caſtrus Palaus in ſuo opere mor. §. 10. num. 1., Carena de Sancto Offic. part. 2. de confeſs. ſollicit. tit. 6. §. 20. num. 128., & ſeqq.* Ratio ex eo deducitur, quia hoc onus denuntiationis non ſolum inductum eſt ad finem emendationis, ſed etiam ad finem exemplaris punitionis, vt alij deterreantur ab hoc crimine perpatrando; hic autem finis adhuc viget etiam ſuppoſita emendatione. Hinc plures docent, quod, ſi Confeſſarium pręmiſſis verbis ſollicitatorijs immediatè pęniteat ſollicitationis, ſit adhuc denuntiandus *Sanctarellus de hæreſi c. 44. num. 18., Bonacina de onere, & oblig. denunt. diſp. 6. punct. 3. n. 4. in fine*, & non

23 Sentẽtia affirmatiua præfertur.

Digitized by Google

& non alia ratione, niſi, quia iam ſollicitatio facta eſt, &, quod iam factum eſt, pro infecto haberi nequit, & commiſſo delicto, cum denuntiatio non ſolum ordinetur ad emendationem, ſed etiam ad exemplarem punitionem ità exigente conditione delicti, hinc eſt, quod non ſit omittenda perſeuerante fine principali, ad quem eius onus inductum eſt.

24 Nec eſt præmittenda correctio.

Hinc etiam alij docent, & quidem non incongruè, quod ad hanc denuntiationem non ſit præmittenda correctio *Rodericus Acuna tract. de confeſs. ſollic. q.* 18. *num.* 11., *& ibi Freitas in addit.*, *Henriquez in ſumma lib.* 6. *c.* 17. *num.* 4. *ſub lit. E.*, *Ludouicus à Paramo de orig. Sanctæ Inquiſit. lib.* 3. *c.* 10. *num.* 4., *Turrianus in ſuis ſelect. diſp. part.* 1. *diſp.* 30. *in cenſur. prop. cent.* 2. *dub.* 24., quod non ſolum euincitur ex ratione ſuperius adducta, quod delictum intelligitur iam conſummatum, quod propterea eſt exemplaritèr puniendum, ſed etiam, quia licet in denuntiationibus Euangelicis ſit præmittenda correctio fraterna, non in iudicialibus, quæ tendunt ad punitionem, & exemplum aliorum.

25 Caſus particularis refertur, & diluitur.

Dubitatur XII. An eſſet denuntiandus Confeſſarius, ſi in actu confeſſionis, vel ante, vel poſt immediatè diceret pænitenti. *Si ego eſſem ſæcularis, acciperem te in vxorem.*

Reſpondeo, vtique denuntiandum eſſe *Diana part.* 9. *tract.* 9. *reſol.* 32. Ratio eſt, quia denegari non poteſt, quin illa verba vehementèr alliciant, & prouocent.

SECTIO IV.

De onere Confeſſarium ſollicitantem manifeſtandi.

SVMMARIVM.

Verba Gregorij XV. imponentis onus denuntiandi. 1.

Tenentur Confeſſarij ſub læthali monere pænitentes, quos nouerint ſollicitatos de onere denuntiandi Confeſſarium, qui ſollicitauit. 2.

Onus denuntiationis directè oritur ex lege Pontificia, executiuè ex edictis Inquiſitorum. 3.

Regularitèr loquendo tenetur Confeſſarius non abſoluere pænitentem, niſi prius denuntiet. 4.

In aliquibus caſibus poteſt abſoluere ante denuntiationem. 5.

Confeſſarij non monentes de tali onere ſubduntur correctioni Inquiſitorum. 6.

Ante Conſtitutiones Pij IV., & Pauli V. ſoli Epiſcopi procedebant contra ſollicitantes. 7.

Poſt Conſtitutionem Gregorij XV. æquè procedunt Epiſcopi, & Inquiſitores ſiue vnitim, ſiue ſeparatim. 8.

1 Refertur onus impoſitum à Gregorio XV.

IN Conſtitutione Gregorij XV. hæc expreſsè habentur. *Mandantes omnibus Confeſſarijs, vt ſuos pænitentes, quos nouerint fuiſſe ab alijs ſollicitatos, moneant de obligatione denuntiandi ſollicitantes, ſeu, vt præfertur, tractantes Inquiſitoribus, ſeu locorum ordinarijs prædictis. Quod, ſi hoc officium prætermiſerint, vel pænitentes docuerint, non teneri ad denuntiandos Confeſſarios ſollicitantes, ſeu tractantes, vt ſupra, ijdem locorum ordinarij, & Inquiſitores illos pro modo culpæ punire non negligant.*

Ex his plura inſurgunt ſub hoc titulo examinanda. Primum eſt, an Confeſſarius teneatur ſub læthali monere pænitentem ſollicitatum de onere denuntiandi, & an pænitens ſub eodem onere teneatur denuntiare. Secundum, vnde oriatur obligatio denuntiandi in pænitente ſollicitato. Tertium, an teneatur Confeſſarius non abſoluere pænitentem ſollicitatum, donec ſollicitantem denuntiauerit. Quartum, quibus pęnis ſit mulctandus Confeſſarius, qui culpabilitèr omiſit monere pænitentem de tali onere denuntiandi, vel docuerit non eſſe onus denuntiandi.

2 Tenētur Confeſſarij ſub graui monere pænitētes ſollicitatos de onere denuntiandi.

Concluſio I. Tenetur Confeſſarius ſub læthali monere pænitentem in caſibus, quibus tenetur, monere de onere denuntiandi, & pænitens ſub eodem onere denuntiare *Rodericus Acuna tract. de confeſ. ſollicit. q.* 20. *num.* 4., *& q.* 21. *num.* 6., *Henriquez lib.* 6. *c.* 22. *num.* 6. *ad fin.*, *Emanuel Rodriquez in ſumma c.* 207. *num.* 1., *Sanctarellus de hæreſi c.* 46. *num.* 10.

Ratio primæ partis deſumitur, tum ex modo ſub quo imponitur hoc onus, ex materia, in quam tendit, ex fine, quem reſpicit; ex modo. Ibi- *Mandantes*, qui certè non importat merum conſilium, ſed abſolutum præceptum; ex materia, quæ certè eſt res grauis, eiuſque omiſſio eſſet maximè noxia, & Religioni præiudicialis; ex fine, qui eſt ad euertendum malum maximè iniurioſum Sacramento, Eccleſiæ exoſum, & Religioni maximè pernicioſum, ergo non eſt, cur ſub graui non teneatur Confeſſarius monere de tali onere. Confirmatur ex grauibus pænis, quæ comminantur aduerſus Confeſſarios non admonentes, de quibus erit ſermo infra.

Et pænitentes tenentur exequi.

Ratio ſecundæ partis eſt, quia ad finem à Pontifice intentum inane eſſet onus impoſitum Confeſſarijs monendi pænitentes de onere denuntiandi, ſi iſti non tenerentur ſub eodem onere denuntiare; ideo

enim

Digitized by Google

enim Pontifex præcipit talem denuntiationem, vt Confeſſarius in hoc genere delinquens emendetur, coerceatur per pænas ſalutares, & alijs præbeat exemplum non delinquendi, ſed hic finis vix ſortiretur effectum, ſi pęnitens ſub graui non coarctaretur ad denuntiandum, ergo &c. Confirmatur, quia regularitèr Inquiſitores per ſua edicta pręcipiunt talem denuntiationem ſub pæna excommunicationis, quod non poſſent iuſtè præſtare, ſi non eſſet onus denuntiandi ſub graui; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur Gregorium XV. in allegata ſua Conſtit. non mandare, vt Confeſſarij præcipiant pænitentibus denuntiationem, ſed tantum, vt moneant; monere autem eſt conſilij, non præcepti; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia monitio de opere ſupererogationis eſt quidem conſilium, & obligat dumtaxat ex conſilio; monitio verò de opere pręcepto habet vim pręcepti, & ſub pręcepto; denuntiatio autem cadit ſub pręcepto, cum Pontifex dicat, vt moneant de onere denuntiationis, vbi per conſequens prẹſupponitur onus ad monitionẽ.

3 Onus denũtiandi prouenit ex lege Pontificum.

Concluſio II. Onus denuntiationis directè oritur ex Bullis Pontificum, & Inquiſitores per ſua edicta ſolum per pęnam excommunicationis compellunt ad executionem, & obſeruantiam talis oneris. *Sanctarellus de hæreſi c. 46. num. 10., Bonacina de onere, & oblig. denunt. diſp. 6. punct. 3. num. 10., Bellochius de caſib. reſeru. part. 2. q. 9. num. 205., Carena part. 2. de confeſs. ſollicit. tit. 6. §. 21. num.* 120. quidquid ex aduerſo dixerint *Fagundez in ſecundo præcept. Eccleſiæ lib. 4. c. 3. num. 31., Portellus de dub. Reg. in verb. ſollicitare num. 16., & alij*, volentes huiuſmodi onus oriri ſolummodo ex edictis Inquiſit.

Coactiuè ex edictis Inquiſitorum.

Ratio primę partis deducitur ex dictis in probatione ſecundę partis pręcedentis concluſionis, vbi ex mandato facto per Pontificem Confeſſarijs monendi pęnitentes de tali onere, deduximus obligationem in pęnitentibus denuntiandi.

Ratio ſecundę partis eſt, quia edicta Inquiſitorum ſupponunt legem conditam, non ponunt; ipſi etenim non ſunt conditores legum, ſed executores, ergo, quia non ſunt conditores, non poſſunt legem conſtituere obligantem ad opus, ſicuti non poſſunt conſtituere legem, quæ obligent ad deferenda, ſeu denuntianda alia delicta, quę non ſint per leges Pontificum, Conciliorum, vel Sacrę Congregationis ſancita, vt deferantur; quia tamen ſunt executores, poſſunt per media opportuna, & congrua compellere ad illarum obſeruantiam, ergo onus denuntiationis ortum habet à Bullis Pontificum, non ab Inquiſitorum edictis.

Concluſio III. Regularitèr loquendo tenetur Confeſſarius non abſoluere pęnitentem ſollicitatum, niſi prius, vel Epiſcopo, vel Inquiſitoribus hęreticę prauitatis denunciet ſollicitantem. Conſentit *Auila de cenſuris part. 2. c. 7. dub. 7. in fine*. 4 Non debet prius Confeſſarius abſoluere ſollicitatum, quã denunciet ſollicitantẽ.

Quamuis hęc concluſio non videatur expreſſè deduci ex verbis Bullę Gregorij XV., nec aliorum Pontificum, cum ſolum mandent Confeſſarijs, vt moneant ſuos pęnitentes de hoc onere denuntiandi, euincitur tamen ex Inquiſitorum edictis, qui, cum ſint conſtituti per Romanos Pontifices Iudices in huiuſmodi cauſis, & executores legum Pontificiarum, iuſtè eiſdem intelligitur atributa poteſtas omnibus modis, & formis curandi, ne hoc delictum impunitum remaneat, vt deferatur, & occludatur quęcunque via, qua pęnitentes poſſint omittere denuntiationem; Nec arbitrandum eſt, teneri ſolum non abſoluere pęnitentes ſollicitatos, quando ob neglectum edictorum Inquiſitorum contraxerint excommunicationem ab iiſdem comminatam, ſed etiam antecedentèr ad eandem contractam, quatenus non ſit elapſus terminus grauatorius, vt notat idem *Auila loc. cit.* Non, inquam, arbitrandum eſt, quia non ideo præcisè interdicta intelligitur abſolutio, quia pænitens contraxerit excommunicationem comminatam ab iiſdem Inquiſitoribus, ſed ne prætextu, quod iam fuerint abſoluti à peccatis, negligant eandem denuntiationem; hic autem finis æquè viget, ſiue pænitens iam contraxerit excommunicationem ob neglectum denuntiationis intra terminum grauatorium, ſiue non contraxerit. Euincitur ex edicto Inquiſitorum.

Dixi, *regularitèr loquendo*; Non etenim negauerim, in aliquibus caſibus habita firma promiſſione poſſe Confeſſarium ante denuntiationem abſoluere pænitentem; ſic in particulari docet *Zanardus in director. Theol. part. 2. præcept. 2. c. 11. in fine*, quod, ſi pænitens ſit timoratæ conſcientiæ, & promittat, quam primum denuntiare vrgente neceſſitate communionis, poſſit ante talem denuntiationem abſolui. Idem docent in ſimilibus caſibus *Emanuel Rodriquez in ſumma tom. 2. c. 34. num. 6., Peirinus in priuil. minimor. tom. 1. Conſtit. V. Gregorij XV. §. 9. num. 24., Sanctarellus de hæreſi c. 9. dub. vnico num. 16. in fin.* 5 In aliquibus caſibus, & quibus poteſt abſoluere ante denuntiationem.

Concluſio IV. Confeſſarij non admonentes pænitentes ſollicitatos de obligatione denuntiandi, quinimmo docentes eos non teneri ad denuntiandum, ſubduntur correctioni Inquiſitorum, à quibus pro qualitate culpæ grauitèr ſunt puniendi; pænæ autem eiſdem infligendæ ſunt arbi- 6 Confeſſarij non monentes ſubduntur correctioni Inquiſitorũ.

arbitrariæ eiſdem Inquiſitoribus, quæ debent regulari iuxta maiorem, vel minorem grauitatem culpæ *Souſa in afforiſmis Inquiſitorum lib. 1. c. 34. num. 73., Carena de Sancto Offic. part. 2. de confeſs. ſollicit. tit. 6. §. 20. num. 117.*

Expreſsè deducitur ex verb. Conſtit. Gregorianæ. Ibi- *Quod, ſi hoc officium prætermiſerint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denuntiandos Confeſſarios ſollicitantes, ſeu tractantes vtſupra iidem locorum ordinarij, & Inquiſitores illos pro modo culpæ punire non deſinant.* Cum autem ibi pænæ contra Confeſſarios ſic delinquentes non decernantur, arbitrariæ intelliguntur Inquiſitoribus, qui attenta maiori, vel minori grauitate delicti, qualitate perſonarum, & circunſtantiarum, quid magis in Domino expedire iudicauerint, debent decernere. Monerem tamen, grauius eſſe puniendos Confeſſarios, qui docuerint pænitentes non obligari ad denuntiandum, quam illos, qui præciſè non monuerint de obligatione, quandoquidem iſti negatiuè ſe habent, illi poſitiuè impediunt, & obſiſtunt denuntiationi.

Euincitur ex Bulla Gregorij XV.

Pro complemento eorum, quæ pertinere poſſunt ad hoc onus denuntiationis in pænitente ſollicitato, remanet hic inquirendum, an hæc denuntiatio debeat fieri Inquiſitoribus priuatiuè quoad alios, an vero fieri æquè poſſit eiſdem, ac locorum Epiſcopis, ſeu ordinarijs? Ante Conſtitutionem Gregorij XV. maximè controuertebatur, an hæc denuntiatio fieri poſſet Epiſcopis. Vt clarius in hoc procedamus, placet altiorem indaginem habere.

7 Ante Conſtitutiones Pij IV., & Pauli V. tradit *Ludouicus à Paramo de Origine Sanctæ Inquiſ. lib. 3. q. 10. num. 92.*, quod ſoli Epiſcopi cognoſcebant de hoc crimine, nullatenus Inquiſitores, vnde pro illis temporibus conſueuerant Epiſcopi hunc caſum ſibi reſeruare, vt teſtatur *Graſſius de caſ. referu. lib. 2. c. 12. num.* 8. Poſt dictas vero Conſtitutiones Pij IV., & Pauli V. aliqui aſſerebant ſolos Inquiſitores in hac cauſa cognoſcere priuatiuè quoad Epiſcopos, de qua re *Rodericus Acuna tract. de confeſs. ſollic. q. 2., & ibi late Freitas in addit.*, alij aſſerebant poſt eaſdem Epiſcopos per ſe ſolos non potuiſſe ſuper hoc crimine cognoſcere, ſed ſimul cum Inquiſitoribus eo modo, quo ſimul cognoſcunt in cæteris cauſis hæreſis, & in hoc conſentiebant *Sanctarellus de hæreſi c. 44. dub. 5. num. 1., Rodericus Acuna de confeſs. ſollic. q. 2.*; alij vero dicebant poſt dictas Conſtitutiones hanc cognitionem ad ſolos Inquiſitores pertinere. Quidquid ſit de hoc, modo per Conſtitut. Gregorij XV. certum eſt, æquè Epiſcopos, ac Inquiſitores, poſſe ſuper hoc delicto cognoſcere, cum manifeſtè eluceat ex verbis eiuſdem Conſtitutionis. Ibi- *Moneant de obligatione denuntiandi &c. Inquiſitoribus, ſeu locorum ordinarijs.* Rurſus- *ijdem locorum ordinarij, & Inquiſitores illos pro modo culpæ punire non negligant.*

Ante Bullas Pij IV., & Pauli V. ſoli Epiſcopi procedebant.

8 Modo æquè procedunt Epiſcopi, & Inquiſitores.

Sed hic alia ſuboritur difficultas, an Epiſcopi ſolum cum Inquiſitoribus poſſint procedere, & Inquiſitores ſolum cum Epiſcopis, an vero poſſit vterque ſeparatim agere. In hoc immorandum non eſt, cum expreſsè hanc difficultatem ipſe Pontifex dirimat. Ibi- *Omnes hæreticæ prauitatis Inquiſitores, & locorum Ordinarios omnium Regnorum, Prouinciarum, Ciuitatum, dominiorum, & locorum vniuerſi orbis Chriſtiani in ſuis quemque Diæceſibus, & territorijs per has noſtras literas etiam priuatè quoad alios omnes ſpecialitèr, ac perpetuo Iudices delegamus, vt ſuper his contra prædictos ſimul, vel ſeparatim in omnibus, prout in cauſis fidei &c.*

Siue vnitim, ſiue ſeparatim.

SECTIO V.

De probationibus requiſitis ad punitionem huius criminis.

SVMMARIVM.

Diſpoſitio Gregorij XV. circa has probationes. 1.
Admittuntur teſtes ſingulares concurrentibus præſumptionibus, & indicijs. 2.
An iſti ſufficiant ad pænam ordinariam remiſſiuè. 3.
Admittuntur etiam in hoc iudicio fæminæ. 4.
Denuntiationes fæminarum malæ famæ ſunt recipiendæ, non tamen illis fidendum. 5.
Quid tunc agere debeat Inquiſitor. 6.
Conſiderare debet, an illa fæmina ſpontè comparuerit, an compulſa à Confeſſario. 7.
Alia conſideranda. Ibid.
Duæ fæminæ malæ famæ ſecundum aliquos faciunt ſufficientem probationem ad capturam, & torturam. 8.
Secundum alios non faciunt. 9.
Si ipſæ fæminæ conſenſerint ſollicitationi ſecundum aliquos non ſunt admittendæ. 10.
Secundum alios admittuntur. 11.
Vna fæmina quantumuis honeſta non facit ſufficientem probationem ad capturam, & ad torturam. 12.
Etiam ſi concurrerent alia indicia, nam tunc eſſet conſulenda Sacra Congregatio. 13.

AD punitionem criminis præter accuſationem, vel denuntiationem requiruntur eiuſdem probationes, quæ,

Digitized by Google

1 Diſpoſitio Gregorij XV. quoad has probationes.

& quales in hoc genere requirantur, id eſt, quod venit in præſenti titulo diſcutiendum; circa quod Gregorius XV. in allegata ſua Conſtit. hæc expreſsè habet *Dantes etiam facultatem. Vener. Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ generalibus Inquiſitoribus, ne delictum tam enorme, & Eccleſiæ Dei tam pernicioſum ob probationum defectum impunitũ remaneat, cum difficilis ſit probationis, teſtibus etiam ſingularibus concurrentibus præſumptionibus, indicijs, & alys adminiculis delictum probatum eſſe arbitrio ſuo iudicandi, & Curiæ ſæculari, vt præfertur, Reum tradendum eſſe iudicandi.*

Ex his habetur primò, in hoc iudicio admitti etiam teſtes ſingulares ad inducendam aliquam probationem delicti concurrentibus præſumptionibus, & indicijs ſimul comprobantibus *Ludouicus à Paramo de orig. Sanctæ Inquiſitionis lib. 4. qu. 10. num. 140., Sanctarellus de hæreſi c. 44. dub. vnico concl. 3. num. 4., Aloyſius Riccius in ſuis varys reſol. parte ſecunda reſol. 440., Rodericus Acuna tract. de confeſs. ſollic. q. 22. num.* 8. Expreſsè deducitur ex verbis mox allegatis Conſtitutionis Gregorianæ, vbi etiam adducitur ratio, quia ſcilicet hoc delictum, cum fiat in confeſſione inter Confeſſarium, & pænitentem, difficilis eſt probationis, & Religionis bono conuenit, ne remaneat impunitum. Sed, an teſtes ſingulares ſiue ſingularitate obſtatiua, ſiue diuerſificatiua, ſiue adminiculatiua ſimul cum præſumptionibus ſufficiant in aliquo determinato caſu ad effectum, vt Reus puniatur pæna ordinaria, remittitur arbitrio Supremi Tribunalis Sanctiſſimæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, vt ex præfata Conſtitutione Gregoriana.

2 Admittuntur teſtes ſingulares concurrentibus indicijs.

3 An ſufficiat ad pænam ordinariam remiſſiuè.

Habetur ſecundò, ſaltem deductiuè admitti teſtimonium fæminarum in hoc iudicio; licet enim in allegatis verbis non fiat expreſſa mentio fæminarum, cum dicatur ſolum *teſtibus etiam ſingularibus*, ex quo tamen ibi dicitur, quod delictum hoc ſit difficilis probationis, ne impunitum remaneat, deducitur, quod etiam fæminæ admittantur, cum regularitèr ſine illis haberi nequeat probatio, quandoquidem ſollicitatio fit ſolum inter ſollicitantem, & ſollicitatam nullis alijs interuenientibus, atque ideo eas admittendas probat *Ludouicus Paramus de origine Sanctiſſimæ Inquiſitionis q. 10. num.* 134., vbi alios plures allegat. Ratio eſt, quia in criminibus atrocibus, vbi aliter veritas haberi nequit, admittuntur etiam fæminæ, vt probant *Farinacius de hæreſi q. 188. n. 76., & alij ab eodem allegati*; denegari autem non poteſt, quin hoc crimen ſit atrox.

4 Admittuntur etiam in hoc iudicio fæminæ.

Sed circa has fæminas, an faciant probationem, plures hic inſurgunt rationes dubitandi, quas mox propono, & diluo. Prima eſt, an fæminæ malæ famæ ſint admittendæ ad denuntiandum, & faciant probationem. In hoc reſpondendum exiſtimo, earum denuntiationes recipiendas eſſe, non tamen eiſdem fidendum, ſed cautè per Inquiſitores in hoc procedendum, ne ex dicto vnius, vel alterius fæminæ turpis, & infamis in diſcrimen ponatur bona fama Sacerdotis, & Confeſſarij, vt notat *Molfeſius in ſumma part. 1. tract. 7. c. 24. num.* 38. Quarè Inquiſitor recepta denuntiatione fæminæ talis conditionis non debet vlterius procedere, ſed expectare, ſi aliæ ſuperueniant, vel inditia inducentia probabilem credulitatem de expoſitis; debet item extraiudicialitèr inquirere qualitates Confeſſarij denuntiati, an ſcilicet ſit deditus peccatis carnalibus, nam extante hac qualitate ex præſumptione inde deſumpta faciliùs poteſt contra ipſum procedi, vt notat *Ludouicus Paramus de orig. Sanctæ Inquiſit. q. 10. n.* 165. Item conſiderare, an fæminæ illæ malæ famæ, & conditionis ex ſe comparuerint, & ſpontè ad denuntiandum, an vero compulſæ à Confeſſario, qui noluerit eaſdem abſoluere, niſi prius denuntiarent; maiorem etenim facit probationem, ſi fuerint ſic coactæ, quandoquidem tunc non eſt præſumptio, quod aliorum ſuaſione denuntient, ſed, vt pareant mandatis Confeſſarij ad exonerationem propriæ conſcientiæ, prout notauit *Zanardus in ſumma Diuinorum præceptorum tom. 2. c. 111. de teſtibus verſ. primo, quod & verſ. ſecundum, quod hæ mulieres*; Item, an hæc fæmina malæ famæ, & conditionis adhuc perſeueret in iniquitatibus ſuis, vel cum aliquo concubinario, nam tunc parum ei credendum eſt, quin potius præſumendum eſt, quod denuntiet ex aliorum ſuaſione, quam ob exonerationem propriæ conſcientię, cum in peccato perſeueret. Item conſiderare, an fæmina denuntiet adducendo indicia, quæ de facili probari poſſint, & inducant præſumptionem de ſollicitatione, vt ſi deponat, quod fuerit ſollicitata, & in probationem adducat, quod in confeſſione, vel immediatè poſt voluerit ipſi facere donum, vel tentauerit eam deoſculari, vel manum ponere ad eius mamillas, quæ omnia fuerint ab aliquibus viſa, & iſti de veritate expoſitorum depoſuerint; tunc enim contra eundem magnam facerent præſumptionem, vt notat *Zanardus loc. cit. verſ. ſeptimum quæritur*.

5 Denuntiationes fæminarum malę famæ ſũt recipiēdæ non tamen illis fidendũ.

6 Quid agere tunc debeat Inquiſitor.

7 Conſiderare debet, an illa fæmina ſpontè cõparuerit, an cõpulſa à Confeſſario.

Alia in hoc conſideranda.

Secunda eſt, an duæ fæminæ malæ famæ, & conditionis deponentes de ſollicitatione Confeſſarij faciant ſufficientem pro-

probationem ad capturam eiuſdem, & ad torturam. Nulla facta diſtinctione, an illæ duæ fæminę ſint honeſtę, vel inhoneſtæ vitæ, affirmat *Paramus de orig. Sanctæ Inquiſit. lib. 3. q. 10. num. 158., & ſeqq.* facere ſufficientem probationem eo, quod ex textu Euangelico in ore duorum, vel trium teſtium ſtat omne verbum. Sed probabilius eſt, non ſufficere, vt ſuſtinent *Sanctarellus de hæreſ. c. 44. dub. vnico n. 6., Genuenſis in praxi Neapol. c. 66. in nou., & c. 81. in antiq., Bonacina de oner., & oblig. denunt. diſp. 6. punct. 3. num. 26., Sanctius in ſelect. diſp. 11. num. 46.* Ratio eſt, quia in eodem caſu non debent plura ſingularia admitti per textum *in l. 1. C. de dot. promiſ., Tiraquel in l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. verb. donat. largitus num. 167.*, quia duo exorbitantia in vna, & eadem re minus ſunt toleranda *Baldus tom. 2. conſ. 275. n. 9. verſ. porro, Capzou. de iur. fæmin. decad. 4. poſ. 20. num. 20.*; In hoc autem caſu plura ſingularia interuenirent primo, quod interuenirent teſtes ſingulares; ſecundò, quod admitterentur fęminę; Tertiò, quod fæminæ inhoneſtæ vitæ, vt ſupponitur.

Duæ fæminę malæ famæ ſecundũ aliquos faciunt ſufficientem probationẽ ad capturam.

9 Secundũ alios, & quidem congruētius non faciunt.

Tertia eſt, an, ſi fæminæ, quæ denuntiant Confeſſarium, qui ſollicitauit, ſint admittendæ, ſi ipſæ conſenſerint ſollicitationi, videtur prima frontè negandum; quia alleganti turpitudinem ſuam non eſt credendum ex vulgatis iuribus, præcipuè contra tertium, & ſocius criminis ad probandum ſocij delictum non admittitur ſaltem quoad probationem eiuſdem delicti, prout latè probat *Farinacius in tract. de hæreſi q. 188. num. 83.* Nihilominus, quantum eſt ex hoc capite, fæminas non reprobandas exiſtimo; primò, quia vix cætero-qui poſſet de delicto apparere, propter quam rationem admittuntur perſonæ ſollicitatæ, & coguntur denuntiare per allegatas Pontificum Conſtitutiones; ſecundò, quia, vbi veritas aliundè haberi non poteſt, in criminibus atrocibus admittitur ſocius criminis *Abbas c. 1. de confeſs. col. penult. verſ. ſecundo membro, Gomez var. reſol. lib. 3. c. 12. num. 18. verſ. immo, quod talis, Sanchez in opuſc. mor. lib. 6. c. 5. dub. 15. num. 3.*; tertiò, quia conſenſus præſtitus ſollicitationi per eandem fæminam quoad effectum fidei eidem præſtandæ in hoc iudicio eidem non poteſt officere, quandoquidem, nec ipſa tenetur hanc qualitatem proprij conſenſus in denuntiatione exprimere, nec talis qualitas in denuntiatione eſt recipienda, prout habetur ex decret. Sacrę Congregationis die 25. Iulij 1624. ad Archiepiſcopum Mediolan., quod de verb. ad verbum refert *Barula in lit. Apoſtolicis impreſſis poſt ſuos flores direct.*, & etiam *Carena de Sancto Offic. part. 2. de confeſs. ſollicit. tit. 6. §. 10. num. 57.*

10 Si ipſæ fæminæ conſenſerint ſollicitationi ſecundũ aliquos non ſunt admittendæ.

11 Secundũ alios admittuntur.

Quarta eſt, an, ſi vna honeſta fęmina denuntiet Confeſſarium de ſollicitatione ſibi per eundem facta, faciat probationem ſufficientem ad capturam, & torturam. Negatiuè reſpondendum eſt, prout quoad capturam negant *Royas de hæret. part. 2. num. 32., & Carena de Sancto Offic. part. 2. de confeſs. ſollic. tit. 6. §. 12. num. 62.*, & alij per ipſum allegati; quoad torturam *Farinacius de delict. carn. q. 137. num. 32., Campanilis in diuerſ. iur. can. rub. 11. c. 32. n. 6.* Ratio primę partis ex eo deducitur, quod vna fęmina, quantumuis honeſta, ſi ipſa ſit denuntiatrix, non facit ſemiplenam probationem, quinimmo vna fęmina, quamuis ſit bonę famę, ſi adhiberetur, vt teſtis ob imbeccilitatem ſexus non faceret hanc probationem, ergo multo minus, ſi concurreret, vt denuntiatrix, quia regularitèr denuntiatores, & accuſatores illam non inducunt. Hoc euincitur ex literis Sacræ ſupremæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis datis Vicario Generali Archiepiſcopi Ianuenſis, quas refert de verb. ad verbum *Carena part. 2. de confeſs. ſollic. tit. 6. §. 12. num. 62. verſ. & hæc omnia.*

12 Vna fæmina, quãtumuis honeſta non facit ſufficientem probationem ad capturã.

Sed quid erit dicendum, ſi ſimul cum denuntiatione dictæ fæminæ honeſtæ concurrerent alia adminicula, ſeu inditia comprobantia ipſius dictum, puta, ſi ipſa fæmina ſit bonæ, & honeſtæ famæ, & Confeſſarius malæ famæ, & conſtaret, quod in confeſſione exhibuerit eidem fæminæ donaria, vel immediatè poſt confeſſionem, an tunc Inquiſitor poſſet ipſum Confeſſarium carceribus emancipare. Crederem in hac hypotheſi etiam non poſſe Inquiſitorem ex ſe illum carcerare, ſed teneri conſulere Sacram Sancti Officij Congregationem Romanam, quod non ſolum colligo ex dictis litteris Sacræ Congregationis relatis à *Carena loc. cit.* Ibi- *Queſta Sacra Congregatione ordina, che per il detto d'vna ſola Donna V. S. non faci conſtituire, ò carcerare il preteſo Reo ſenza darne prima quà auiſo con la relatione della qualità della Donna del Denuntiante, e Reo denuntiato*, ſed etiam ex Conſtitutione præfata Gregorij XV. Ibi- *Dantes facultatem Ven. Fratribus noſtris S. Rom. Eccl. Cardinalibus Inquiſitoribus Generalibus &c. teſtibus etiam ſingularibus concurrentibus præſumptionibus, & indicijs, & alijs admininiculis delictum probatum eſſe arbitrio ſuo iudicandi*; Dum autem hæc facultas ſpecialitèr conceditur illi ſupremo Tribunali non eſt extendenda ad alios inferiores.

13 Concurrentibus alijs indicijs conſulenda eſt Sacra Congregatio.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod mox dicebamus, quod ſcilicet deue-

niri nequeat ad capturam, niſi præcedente ſemiplena probatione, ergo, niſi eadem præcedente poterit deueniri ad torturam, quæ eſt quid grauius, &, ſi vna fæmina non inducit ſufficientem probationem ad capturam, multo minus ad torturam.

SECTIO VI.

De pœnis infligendis Confeſſarijs ſollicitantibus.

SVMMARIVM.

Recenſentur pœnæ illatæ à Gregorio XV. 1.
Non omnes omnibus æqualiter imponendæ. 2.
Quando tortura ſit infligenda. 3.
Pro crimine leui non eſt infligenda etiam ad veritatem eruendam. 4.
Pro crimine graui, ſi inditia ſint ſufficientia, eſt reus torquendus. 5.
Euacuatis in tortura inditijs liber eſt dimmittendus. 6.
Quid agendum ſit, ſi confeſſus fuerit protuliſſe verba importantia ſollicitationem, negauerit tamen, ſe protuliſſe cum ea intentione. 7.
Conuictus, & confeſſus de ſollicitatione torquendus eſt ſuper intentione. 8.
An, & quando ſit perpetuò ſuſpendendus à confeſſionibus audiendis. 9.

1 Pœnæ illatæ à Gregorio XV.

IN eadem Conſtitutione Gregorij XV. hæc expreſsè habentur: *Quos in aliquo ex huiuſmodi nefarijs exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumſtantijs ſuſpenſionem ab executione ordinis, priuationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis actiuæ, & paſſiuæ, ſi Regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceres etiam in perpetuum abſque vlla ſpe gratiæ, aliaſque pœnas decernant, eos quoque, ſi pro delicti enormitate grauioris pœnas meruerint, debita præcedente degradatione curiæ ſæculari puniendos tradant.*

2 Non omnes omnibus æqualitèr imponẽdæ.

Circa huiuſmodi pœnas hic recenſitas aduerte, non omnes omnibus delinquentibus in hoc genere æquè eſſe imponendas, ſed pro qualitate delicti, pro probationibus magis, vel minus concludentibus, modo ex illis maiores, modo minores imponi, & ſi delictum ſit leue, illis relictis poſſunt imponi leuiores extra illas recenſitas, puta ieiunia, orationes, & ſimilia. Circa has autem, vbi de grauioribus agendum eſt, re delata ſecundum ſuas circunſtantias ad ſupremum Romanæ Inquiſitionis Tribunal expectanda eſt eius definitiua ſententia, eaque executioni mandanda.

3 Quando tortura ſit infligenda.

Sed, quia in huiuſmodi delictis ſuppoſita ſemiplena probatione expedit Reum torqueri pro eruenda veritate, vel quando etiam plenè conuictus eſt, & confeſſus pro exquirenda eius intentione, ideo placet nonnulla de huiuſmodi tortura in ordine ad huiuſmodi effectus peragere, cum hæc etiam inter pœnas poſſit connumerari, ſed quia hæc potius ſpectat ad forum iudiciale, quam ad Sacramentale, breuibus me expedio.

4 Pro crimine leui non eſt infligenda.

Dico igitur primò, quod pro crimine leui non danda ſit tortura ad veritatem eruendam, quia non grauior eſſe debet pœna pro probatione, ac ſit pœna pro delicto. Secundò, quod etiam, ſi delictum eſſet graue, & ſint inditia ſufficientia ad torturam, vtique reus ſuſpectus poſſit illa torqueri, & ſi in tortura perſiſtat, & nihil fateatur, tunc, ſi indicia omnia fuerint euacuata, tunc liber ſit dimmittendus, ſi vero non fuerint plenè euacuata, ſit quidem coercendus, ſed pœna aliqua arbitraria, ſed leuiori. Tertiò, quod, ſi Reus fateatur verba ſe protuliſſe importantia ſollicitationem directè, negaret tamen ſe habuiſſe intentionem ſollicitandi, tunc videndum erit, an verba illa directè, & ſecundum ſe importent ſollicitationem, an vero ſolummodo eandem importent indirectè, eo quia ſint quodamodo dubia, & poſſint ad alium finem à ſollicitatione referri. Iuxta primum ſenſum iam videtur ſufficientèr confeſſus, & propterea puniendus, nec tunc ad veritatem eruendam eſt tortura afficiendus ſuper hac intentione, vt notat *Molfeſius tract. 7. c. 24. num. 42.*; quia ex vna parte verba ipſa, cum ſint interni affectus notæ, ſatis indicant intentionem, nec indigent explicatione; ex alia, cum Fiſcus in illis habeat fundatam intentionem, non debet exponi periculo ius acquiſitum deperdendi, ſi Reus torturam ſine confeſſione ſuſtineret. Iuxta ſecundum ſenſum crederem poſſe torqueri ſuper intentione, & ſi in tortura perſiſtat, & ſit bonæ famæ, liberum dimmittendum eſſe; ſi verò ſit malæ famæ, etiam ſi torturam ſuſtineat, ſit ſaltem ad tempus ſuſpendendus à confeſſionibus ſaltem mulierum *Genuenſis in praxi Neapolitana c. 81.* vbi dicit ita obſeruatum fuiſſe in Curia Archiepiſcopali Neapoli.

5 Pro crimine graui eſt torquendus.

6 Euacuatis in tortura inditijs eſt dimmittendus.

7 Quid agendum ſit, ſi confeſſus fuerit ſe protuliſſe verba importãtia ſollicitationẽ, negauerit autem ſe habuiſſe intentionem de illa.

8 Confeſſus de ſollicitatione torquendus eſt ſuper intentione.

Dico vlterius, quod, ſi Confeſſarius fuerit conuictus, & confeſſus de ſollicitatione, ſit torquendus ſuper intentione, an crediderit, licitum eſſe abuti Sacramento pœnitentiæ ad hunc finem, hocque ſeruat communis praxis Sacræ Inquiſitionis, & tradunt *Canterius in ſuis qq. Crimin. rub. de hæret. c. 1. num. 69.*, *Genuenſis in praxi Neapol. c. 84. in antiq.*, & *69. in nouiſ. num. 8.*

Cum

Cum autem inter cæteras pænas infligendas Confeſſarijs ſollicitantibus numeretur ſuſpenſio ab audiendis confeſſionibus, quæ regularitèr, & ferè ſemper imponitur contra ſic delinquentes, vt in eo, in quo peccarunt, puniantur, confiderandum modo eſt, an hæc pæna debeat eſſe perpetua, an verò dumtaxat temporalis; pro quo dico iuxta maiorem, vel minorem grauitatem delicti, iuxta maiorem, vel minorem probationem eiuſdem reſoluendum eſſe pro perpetuitate, vel temporaneitate eiuſdem; ſi etenim delictum fuerit leue, vel conſtet dumtaxat leuibus indicijs, ità vt nec conuictus, nec confeſſus fuerit, poterit hæc pæna limitari ad tempus, vel ad arbitrium imponentis; ſi verò fuerit graue, & fuerit conuictus, vel confeſſus, vel vehementia vrgeant indicia, erit in perpetuum ſuſpendendus. Hæc omnia colligo ex *Carena de Sancto Officio part. 2. de confeſs. ſollic. tract. 6. §. 18. per totum.*

9 An, & quando perpetuò ſit ſuſpédendus à confeſſionibus audiendis.

ARTICVLVS XXII.

De oneribus conſequentibus in Confeſſario ad confeſſionem, & ſignantèr de ſigillo Sacramentali.

SVMMARIVM.

Sigillum conſideratur in ordine ad plures reſpectus. 1.

A quo deſumatur ethimologia huius nominis. 2.

Sigillum Sacramentale de iure naturæ inductum eſt. 3.

Item de iure Diuino. 4.

Item ſub pænis inductum eſt à iure canonico. 5.

Sacerdos violans hoc ſigillum non ſolum peccat contra Religionem, ſed etiam quodamodo contra iuſtitiam. 6.

1 Sigillum plures habet reſpectus.

Sigillum Sacramentale in ordine ad plura poteſt conſiderari, vel in ordine ad ius, per quod imponitur, vel in ordine ad perſonas, quibus imponitur, vel in ordine ad res, ad quas cælandas imponitur, vel in ordine ad locutiones, quibus poſſit violari, vel in ordine ad pænas, ſub quibus imponitur. Hæc omnia, & ſingula veniunt ſub præſenti titulo examinanda, quem tamen maioris claritatis, & diſtinctionis gratia in plures ſectiones diuidemus, in quibus ſingula ſingillatim.

SECTIO I.

Quo iure teneatur Confeſſarius ad ſigillum Sacramentale.

Sigillum Sacramentale ex ipſa vi nominis ſignificat obligationem, quæ in Confeſſario ex vi Sacramenti conſurgit, non manifeſtandi ea, quæ ex pænitentis confeſſione ad eum fuerunt delata; ſicuti enim per ſigillum materiale ſignantur ea, quæ in literis ſcripta ſunt, ita vt nequeant ab alijs legi, ita per hoc ſigillum Sacramentale os Confeſſarij clauditur, vt nequeat illud aperire ad recondita, quæ ad ipſum fuerunt delata, manifeſtanda. Fortaſſis etiam ſecundum aliquam ſignificationem per confeſſionem dicitur peccata ſubijci clauibus, quia in ſcrinio pectoris Confeſſarij ità debent occludi, vt nequeant ab illo extrahi. Hoc ſigillum induci æquiſſimum fuit, cum etenim vnicuique inditum ſit, ſuam famam non prodere, & quæ eidem officere poſſunt intra conſcientiæ latebras detinere, facilè arcerentur homines à ſuorum peccatorum confeſſione, ſi in ſecreto auris Confeſſarij recondita poſſent pro libertate manifeſtari.

2 A quo deſumatur ethimologia huius nominis, & quid importet.

Hinc primò hoc ſigillum de iure naturæ inductum non eſt dubitandum, prout expreſsè ſtatuunt *Menochius de arbit. lib. 2. centur. 5. caſ. 414., Nauarrus c. cum Sacerdos de pænit. diſt. 6. num. 33., Vaſquez de pænit. q. 93. art. 4. dub. 1. num. 9.*, & alij communitèr, quod tum ex eo euincitur, quòd natura dictante non eſt alijs faciendum, quod quiſque ſibi fieri non vellet, nemo autem vellet, quod ſuum ſecretum, ex quo aliqua infamiæ nota eidem poſſet inuri, manifeſtaretur; tum ex eo, quod, ſi quis extra caſum confeſſionis aliquod ſecretum, & ſub ſecreto alteri cõmitteret, hic teneretur illud de lege naturæ ſeruare, cum ſecus amicitia, ſocietas, & commercia inter homines collaberentur, ergo multo magis eadem natura ſuadente in caſu confeſſionis ſecretum panditum Sacerdoti erit ſeruandum; tum ex eo, quod eadem natura dictante tenetur vnuſquiſque ab alterius infamia cauere, ergo, & non propallare ſecretum, ex quo talis infamia poſſit prouenire.

3 De iure naturæ inductũ eſt.

Secundò hoc ſigillum inductum eſſe de iure Diuino ex eo euincitur, quod, licet nullo textu ſcripto expreſsè comprobetur, euincitur tamen ex expreſſa, continuata, & conſtanti traditione ab Apoſtolis ad hæc vſque tempora; ex alibi autem dictis traditiones tantam vim habent, ac ſacræ paginæ, ſi inuiolabilitèr, vt tales ſint ab Eccle-

4 Item de iure Diuino.

Euincitur ex communi recepta traditione.

Eccleſia receptæ, & ſemper ſeruatę; vndè Apoſtolus ſecunda ad Theſal. 2., ait *Itaque Fratres cuſtodite traditiones, quas didiciſtis, ſiue per ſermonem, ſiue per Epiſtolas noſtras*, & ſecunda ad Thimoth. 2. *Tu ergo fili, quæ à me per multos teſtes audiſti, commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt alios docere, & Concil. Trid. ſeſſ.6. cap. 1.*, docet, quod, qui traditiones contempſerit, tum ad fidem, tum ad mores attinentes tanquam à Spiritu Sancto dictatas, & continua ſucceſſione in Eccleſia conſeruatas, anathema ſit. Hoc idem euincitur ex facto Chriſti Domini, quod noſtra inſtructio eſt, qui noluit pandere peccatum Iudæ, ex quo textus *in c. 2. de offic. Iud. deleg.* deducit ſecreta hominum crimina non eſſe manifeſtanda.

5 Item à iure canonico ſub pænis.

Tertiò hoc ſigillum iuſtè inductum eſſe etiam ſub pænis grauibus de iure Canonico, vt expreſsè colligitur *ex cap. Sacerdos de pænit. diſtinct. 6., & cap. omnis vtriuſque de pænit., & remiſs.*, & in hoc conſentiunt omnes tam Theologi, quam Canoniſtæ.

6 Violans hoc ſigillū peccat contra Religionem, & contra iuſtitiam.

Ex quibus omnibus fas eſt deducere, grauitèr, & enormitèr peccare Confeſſarium, qui peccatum in confeſſione cognitum detegit, idemque ſigillum violat, & non ſolum contra Religionem peccato ſacrilegij, vtpotè, qui iniuriam infert Sacramento reddens ipſum maximè fidelibus exoſum, ſed etiam quodamodo contra iuſtitiam, vt probat *Bonacina de pænit. Sacrament. diſp. 5. quæſt. 7. ſect. 5. punct. 1. num. 1.*; & hoc graue, & enorme peccatum non ſolum contraheret Confeſſarius manifeſtando peccatum lęthale; ſed etiam veniale, nam, licet per manifeſtationem iſtius non grauis inureretur infamia pænitenti, grauis tamen irrogaretur iniuria Sacramento, quod benè obſeruarunt *Suarez de pænit. diſp. 33. ſect. 1. num. 12., & ſect. 3. num. 2., Sotus in quarto diſtinct. 14. quæſt. 4. art. 5., Hieronymus Onuphrius de ſig. ſect. 5. quæſt. 1. verſ. notandum ſecundo.*

SECTIO II.

Quinam obligentur ad hoc ſigillum ſeruandum.

SUMMARIUM.

Confeſſarij ſine dubio tenentur ad hoc ſigillum. 1.

Etiam ſimplex Sacerdos non approbatus. 2.

Quoad Clericos inferiores, & Laicos, qui ſe ſimularunt Confeſſarios, diſſidium inter DD. 3.

Sigillum, vt obliget, non eſt neceſſe, quod oriatur à Sacramento valido. 4.

Sufficit, vt confeſſio fiat à pænitente cum animo Sacramentalitèr recipiendi abſolutionem. 5.

Hinc Clerici inferiores Sacerdote, & Laici tenentur ad ſigillum Sacramentale. 6.

Confitens Laico, vt Laico ex errore arbitrans confeſſionem apud illum habitam eſſe validam obligat ipſum ad ſigillum. 7.

Item illi, qui ex aliquo fine admitterentur cum Confeſſario ad audienda peccata. 8.

Habita confeſſione publica tempore naufragij, & peſtis audientes tenentur ad ſigillum. 9.

Item caſu audientes peccata alicuius, dum confitetur. 10.

Item interpres adhibitus in confeſſione. 11.

Superior, à quo Confeſſarius petit facultatem abſoluendi à reſeruatis, ſi tunc caſu nouit delinquentem, tenetur ad ſigillum. 12.

Sententia docens Doctorem, quem Confeſſarius conſulit ſuper peccatum pænitentis, ſi cognouerit pænitentem, teneri ad ſigillum. 13.

Sententia docens non teneri quoad Sacramentale. 14.

Præfertur prima ſententia. 15.

Inueniens chartam, in qua ſunt deſcripta peccata perſona cognita ſecundum aliquos tenetur ad ſigillum. 16.

Tenetur ſolum ad ſigillum naturale, non ad Sacramentale. 17.

1 Confeſſarij tenentur ad hoc ſigillum.

NOn eſt hæſitandum, Confeſſarium ipſum teneri ad huiuſmodi ſigillum, quandoquidem principalitèr ipſi præcipitur, & pænæ comminatæ ipſum potiſſimum afficiunt; ſed, an teneatur etiam Confeſſarius fictus, puta ſimplex Sacerdos non approbatus, vel fortè etiam Clericus; & etiam Laicus, ſi ſe fingeret Confeſſarium? Quoad Sacerdotem non approbatum non dubitarem teneri, quandoquidem habet ordinis poteſtatem, & in multorum ſententia ſaltem ante decretum Sacræ Congregationis de communione quotidiana ſub die 12. Februarij 1679., etiam iuriſdictionis quoad venialia, & quoad omnia in articulo mortis. Quoad alios videntur diſſidere DD. *Oebogania de Sacram. tract. 3. de ſigillo quæſt. 2. num. 4.*, & àlij ſentiunt vtique teneri, quia pænitens eiſdem ſubijcit peccata animo, & intentione efficiendi Sacramentum. *Toletus verò lib. 3. cap. 16. num. 15. relatus à Diana part. 5. tract. 11. reſol. 25., & alij* aſſerere videntur, teneri quidem ad ſigillum naturale, non autem ad Sacramentale, quia non cognoſcerent ex confeſſione Sacramentali.

2 Etiam ſimplex Sacerdos non approbatus.

3 Quoad alios diſſidium inter DD.

Pro ſolutione huius controuerſiæ, & aliorum caſuum, qui in ſimilibus cadere poſſunt ſub diſſidio, ſciendum eſt, quod quantum ad effectum obligandi ad non mani-

Digitized by Google

4 **Vt ſigillum tanquam Sacramentale obliget non eſt neceſſe, vt oriatur à Sacramẽto valido.**

manifeſtandum ſub ſigillo Sacramentali non eſt neceſſe, quod oriatur ex Sacramento valido, ſed ſufficit, quod oriatur intuitu, & cum intentione recipiendi Sacramentalitèr abſolutionem, ſeu animo efficiendi Sacramentum ſaltem ex parte pænitentis, & quod confeſſio fiat modo Sacramentali. Ratio eſt, quia ſigillum inductum eſt fauore, & gratia pænitentis, & propterea ſatis eſt, quod iſte intendat in illa actione Sacramentum, & ponat, quæ ex ſui parte requiruntur ad illud, ſecus eſſet in poteſtate Confeſſarij ſe ab illo onere eximere ſubtrahendo intentionem abſoluendi. Dicitur autem Sacramentale quoad hunc effectum, quia per pænitentem, quantum eſt ex parte ipſius, fit confeſſio Sacramentalis.

5 **Sufficit, quod cõfeſſio fiat à pænitente intentione Sacramẽtali.**

6 **Clerici, & Laici recipientes fictè confeſſionem tenentur ad ſigillũ.**

Hinc reſpondeo, quoad omnes recenſitos caſus de Clerico non initiato Sacerdotio, & Laico ſe fingentibus Confeſſarios teneri quoad audita in illa confeſſione non ſolum ſub ſigillo naturali; ſed etiam ſub Sacramentali, prout etiam præter præcitatos firmat *Hurtadus de Sacrament. diſp. 12. difficult. 3.*, cui etiam videtur adhærere *Diana dict. part. 5. tract. 11. reſol. 13.* Ratio ex mox prænotatis deducitur, quia illud ſigillum oritur ex confeſſione Sacramentali, quantum eſt ex parte pęnitentis, in cuius fauorem inductum eſt, ergo Confeſſarius ad illud ſeruandum obligatur.

7 **Laicus, cui ex errore quis confiteretur, tenetur ad ſigillũ.**

Sed quid erit dicendum, ſi pænitens confiteretur Laico, vt Laico ex errore tamen exiſtimans in abſentia Sacerdotis Confeſſarij ſe poſſe illi confiteri, & ab illo abſolutionem recipere. Item quid ſentiendum, ſi ſimul cum Confeſſario alius adhiberetur, vel Sacerdos, vel Laicus ad maiorem erubeſcentiam, & confuſionem pænitentis, an tunc iſte alius adhibitus cum Confeſſario teneretur ad ſigillum Sacramentale. Quoad primum vix videtur poſſe caſus contingere, cum nullus ſupponatur ità rudis, vt poſſit credere confeſſionem apud Laicum habitam poſſe ſubſiſtere. Dato tamen huiuſmodi caſu arbitrarer, teneri ad ſigillum Sacramentale, quia quantum eſt ex intentione pænitentis illa confeſſio eſſet Sacramentalis, nec illam haberet, ſi non intenderet poſſe validè abſolui. Quoad ſecundum etiam ſentio, alium adhibitum ſimul cum Confeſſario teneri ad ſigillum Sacramentale *Fagundez part. 2. lib. 6. cap. 6. num. 5.* Ratio eſt, quia notitiam habet ex confeſſione Sacramentali, &, ſicuti, vt infrà dicemus, ſi quis caſu audierit peccatum aliquod pænitentis, dum actu confiteretur, teneretur ad ſigillum, ità &c. *Malderus c. 9.*

8 **Item illi, qui ex aliqua cauſa admitterẽtur cum Confeſſario ad audiendam confeſſionem.**

9 **Audiẽtes confeſſionem publicam tempore peſtis tenentur.**

Ex his plura poſſunt deduci; primò, quod, ſi quis vrgente naufragio, vel tempore peſtis peccata ſua Confeſſario exponeret alijs extantibus, tenerentur hi adſtantes ſigillum Sacramentale ſeruare *Fagundez part. 2. lib. 6. cap. 5. num. 1.*, *Diana part. 5. tract. 11. reſol. 23.*, quia notitia ad eos peruenit ex confeſſione Sacramentalitèr facta. Secundò, quod, ſi quis caſu, vel fortè etiam malitioſè aliquod peccatum pænitentis, dum confiteretur, audierit, teneatur illud ſub ſigillo Sacramentali cælare propter eandem rationem notitiæ habitæ ex Sacramentali confeſſione. Tertiò, quod interpres adhibitus ad manifeſtanda Confeſſario peccata pænitentis ignorantis idioma teneatur eadem peccata ſub ſigillo Sacramentali obtegere *Vaſquez de pænit. qu. 93. art. 4. dub. 2. n. 2.*, *Reginaldus lib. 3. num. 26.*, *Suarez diſp. 33. ſect. 4.*, *Onuphrius de ſigillo ſect. 3. quæſt. vnica dub. 2. verſ. reſpondeo omninò*.

10 **Item audientes caſu peccata, dum confitentur.**

11 **Item interpres.**

12 **Superior, qui ex facultate à ſe petita abſoluendi à reſeruatis nouit delinquentem tenetur.**

Vlteriùs ad tale ſigillum ſeruandum tenentur Superiores, ad quos recurrit Confeſſarius pro facultate abſoluendi à caſibus reſeruatis, ſi caſu eiſdem innotuerit perſona, quæ ſic deliquit *Nauarrus cap. Sacerdos de pænit. diſtinct. 6. num. 105.*, *Coninchus diſp. 9. dub. 3. num. 50.* Ratio ex eo deducitur, quod Superiores, quibus caſus ſunt reſeruati, in hac parte vices gerunt Confeſſarij, cum quodammodo exerceant iuriſdictionem in ordine ad pænitentium abſolutionem, & quandoque ipſi imponunt, ſeu deſignant pænitentiam ſalutarem per eoſdem pænitentes exercendam. Dixi, *ſi caſu eiſdem innotuerit perſona, quæ ſic deliquit*, nam, ſicuti ipſe Confeſſarius non debet aperire perſonam delinquentis, ità Superior debet abſtinere à nimia inquiſitione, per quam poſſit venire in cognitionem eiuſdem.

13 **Doctor conſultus à Confeſſario ſuper aliquo delicto, ſi ex illo nouerit delinquẽtem tenetur ſecundum aliquos ad ſigillum.**

Ex hac eadem ratione videtur dicendum, quod ille, quem conſulit Confeſſarius circa aliquod dubium emergens è confeſſione pænitentis, ſi fortè in eiuſdem cognitionem deueniat, teneatur ſigillum Sacramentale ſeruare, quia, vt notat *Suarez d. diſp. 33. ſect. 4. num. 6.*, ſic conſultus participat actum clauium quoad ſcientiam ſupplens defectum Confeſſarij. Addit in huius confirmationem *Bonacinà de Sacrament. diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 3. num. 4.*, quod peccata audita in confeſſione ad quemcunque tranſeant, tranſeant ſemper cum onere ſigilli Sacramentalis eo modo, quo res alteri hypothecata ſemper tranſit cum onere hypothecę. Contrariam tamen ſententiam ſuſtinent alij, inter quos *Vaſquez in tertia part. tom. 4. quæſt. 93. art. 4. dub. 2. nu. 10.*, *Onuphrius opuſc. de ſigillo ſect. 3. quæſt. vnica dub. 6. §. ſequitur primò, & alij*, quos citat, & ſequitur *Diana part. 2. tract. 15. reſol. 14.*

propè

Digitized by Google

14 Secundū alios non tenetur. *propè medium*, qui rationem ex eo deducunt, quod ille, quem Confeſſarius minus doctus cōſulit pro direction:, præſumitur habere illam notitiam ab ipſo pęnitente non in confeſſione, ſed extra illam; ex quo enim ipſe Confeſſarius minus doctus cōſulit doctiorem ex facultate pęnitentis; perindè eſt, ac ſi ipſe pęnitens ipſum conſuleret; & ſic illam notitiam haberet a pęnitente, nec in confeſſione, nec ex confeſſione, & ſic licet teneatur ex ſigillo naturali, non tamen tenetur ex Sacramentali.

15 Secundū veritatē tenetur. In hoc adhęrendum arbitror primę opinioni aſſerenti conſiliarium teneri ad ſecretum ſub ſigillo Sacramentali; Nec obſtant, quę pro ſecunda ſententia afferebantur; quandoquidem etiam ſi ipſe pęnitens per ſe ipſum immediatè, antequam accederet ad confeſſionem, conſuleret virum doctum circa peccata ſua in ordine ad confeſſionem, teneretur hic ad ſigillum Sacramentale, vt tradunt *Fagundez part. 2. lib. 6. cap. 6. num. 23.*, *Medina lib. 1. cap. 14. §. 36.*, quia, licet illa notitia non habeatur in confeſſione, nec ex confeſſione, habetur tamen per ordinem ad illam, & vir ille doctus quoquo modo participat vſum clauium per directionem, quam ſubminiſtrat pęnitenti ſupplendo quodammodo defectum Confeſſarij, &, ſicuti per contrarię ſententię aſſertores dicitur, quod Confeſſarius minus doctus conſulens doctiorem vices gerit pęnitentis, quatenus per Confeſſarium id pręſtat, quod ipſe pręſtare deberet, ità ego dico, quod, ſi pęnitens conſulat virum doctum pro directione ſuę conſcientię in ordine ad confeſſionem habendam vices quodammodo gerit eiuſdem Confeſſarij, dum quęrit ſupplementum eius, quod pręſtare deberet ipſe Confeſſarius. Si igitur ipſe pęnitens per ſe immediatè conſulens virum doctum obligat ipſum ad ſigillum Sacramentale, ità Confeſſarius minus doctus conſulens doctiorem ex commiſſione pęnitentis, qui per aduerſarios dicitur conſulere nomine eiuſdem pęnitentis, obligabit &c.

Rationes pro hac ſententia

16 Inuentor chartę in qua ſunt deſcripta peccata perſonæ cognitæ tenetur ſecundū aliquos ad ſigillū. Remanet hic pro complemento huius ſectionis inquirendum, an, ſi quis inueniret chartam, in qua deſcripta eſſent peccata alicuius perſonę, quam ex caractheribus determinatè agnoſceret, teneretur ſub ſigillo Sacramentali illa non reuelare? *Fagundez part. 2. lib. 6. cap. 5. n. 16.* affirmat teneri ad ſigillum Sacramentale ſeruandum, pro quo conſiderat, an illa charta eſſet directa ad conſiliarium pro directione, an verò eſſet exarata pro memoria peccatorum, &, an tunc eſſent illa peccata iam confeſſa, vel nondum confeſſa, & ſic aſſerit, quod, ſi eſſet directa ad conſiliarum pro conſilio, & directione obliget, quia ipſe conſiliarius aſſumitur tanquam perſona neceſſaria ad confeſſionem; ſi exarata pro memoria, & illa peccata nondum fuerint confeſſa, & tunc aſſerit, illam chartam haberi pro confeſſione incohata; ſi verò iam fuerint confeſſa, & tunc aſſerit illa peccata eſſe affecta confeſſione, & tranſire cum illo onere.

Verum probabilius ego crederem, inuentorem illius chartæ teneri quidem ad ſigillum naturale, non autem ad Sacramentale. 17 Tenetur ſolum ad ſigillum naturale non Sacramentale. In hoc conſentit *Bonacina de Pœnit. Sacrament. diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 3. num. 7.*, vbi allegat *Nauarrum in manual. cap. 18. num. 34.*, & alios plures. Ratio eſt, quia ex quocunque fine illa charta fuerit ſcripta, notitia illius non peruenit ad inuentorem, nec in confeſſione, nec ex confeſſione, nec per ordinem ad confeſſionem, nec ipſe inuentor debet conſiderare ad quem finem fuerit exarata. Verum tamen eſt, quod, cum illa charta contineat arcana, quæ ex genere ſuo exigunt cælari, ſic exigente naturali charitate teneatur inuentor ex ſigillo naturali ea non propallare, quinimmò cognito, quod peccata contineat, debeat ab illius lectione cauere *Nauarrus cap. Sacerdos de pœnitent. diſtinct. 6. nu. 113.*, *Reginaldus lib. 3. n. 34.*, *Coninchus diſp. 9. dub. 3. num. 50.*

SECTIO III.

Quęnam ſint, quæ cadunt ſub ſigillo Sacramentali.

SVMMARIVM.

Peccata, ſiue læthalia, ſiue venialia item circunſtantia, & ea, quæ ſunt neceſſaria ad explicanda peccata cadunt ſub ſigillum. 1.

Peccata læthalia, nec in genere poſſunt detegi. 2.

Si pœnitens in confeſſione detegerit complicem, Confeſſarius non poteſt illum detegere. 3.

Etiam defectus naturales, & qui poſſunt ingerere aliquod dedecus cogniti in confeſſione cadunt ſub ſigillo. 4.

Confeſſarius nequit manifeſtare pœnitentiam, quam pœnitenti iniunxit, ſi ſit grauis. 5.

Sententia docens Confeſſarium frangere ſigillum, ſi manifeſtet crimen graue aſſuetum committi in aliqua Communitate cognitum in confeſſionibus. 6.

Si loquatur de crimine in aliqua magna Ciuitate committi ſolito grauitèr peccaret, non tamen frangeret ſigillum Sacramentale. 7.

Si

Digitized by Google

Si de crimine frequenti, & à pluribus committi ſolito in aliquo paruo pago vtique frangeret. 8.

Secus, ſi de crimine frequentèr committi ſolito ab vno, vel altero in tali pago. 9.

Quid ſentiendum ſit, ſi manifeſtet delictum committi ſolitum in aliquo Monaſterio. 10.

Confeſſarius conſcius ex confeſſione inſidiarum, quæ alteri parantur ad mortem, nec alitèr haberi poſſit notitia de eiſdem, ſi moneat de eiſdem, conſtituitur reus fracti ſigilli. 11.

Ipſe Confeſſarius, ſi ex confeſſione nouit ſibi paratas inſidias ad mortem, quas vitare non poſſet ſine euidenti ſuſpicione manifeſtatæ confeſſionis, nequit, vti tali ſcientia ad mortem vitandam. 12.

Nec omittere ſacrum, ſi ex confeſſione nouit vinum, quod debet conſecrare, eſſe veneno mixtum, ſi ex illa omiſſione certò cognoſceretur detectio confeſſionis. 13.

Confeſſarius interrogatus à Iudice ſub pæna mortis de crimine ipſi in confeſſione manifeſtato debet potius mori, quam detegere. 14.

1 Peccata, circumſtantiæ, & neceſſaria ad exprimẽda peccata cadunt ſub ſigillum.

Certum eſt, peccata confeſſa, ſiue læthalia ſint, ſiue venialia cadere ſub ſigillo Sacramentali, item circunſtantias, & ea omnia, quæ neceſſaria ſunt ad explicanda peccata. Hoc tamen quoad peccata aduertendum, quod, ſi fuerint læthalia, nec in ſpecie, nec in indiuiduo, nec in genere ſunt reuelanda, ſiquidem ex illorum reuelatione quomodocunque facta conſurgeret aliqua nota in pænitente, ratione cuius onus confeſsionis ipſi, aliiſque exoſum redderetur; vndè nequit Confeſſarius dicere. Titius mihi confeſſus eſt peccata læthalia; ſi verò fuerint venialia, vtique nequeant in ſpecie, nec in indiuiduo, nec in numero manifeſtari, benè tamen in genere, cum certum ſit, nullum poſſe abſolui, niſi ſaltem venialibus ſit irretitus.

2 Peccata læthalia, nec in genere poſſunt detegi.

3 Etiam complex delicti cognitus in confeſsione cadit ſub eodem.

Certum item eſt, quod, ſi pænitens ex imprudentia in confeſsione manifeſtauerit complicem in ſuo delicto, teneatur Confeſſarius ex ſigillo Sacramentali eundem complicem non manifeſtare non ſolum, quia hoc poteſt eſſe exoſum pænitenti, ſed etiam, quia vt plurimum ex reuelatione complicis poteſt deduci efficax præſumptio peccati pænitentis, prout notant *Malderus de ſigillo c. 18., Diana part. 3. tract. 4. reſol.* 111. Hoc etiam ampliatur in caſu, quo pænitens ad manifeſtandum ſuum peccatum exponeret in confeſsione alias perſonas, quamuis earum manifeſtatio non eſſet neceſſaria, tunc etenim illas perſonas teneretur Confeſſarius ſub ſigillo Sacramentali non manifeſtare, argumento eorum, quæ tradunt *Suarez tom. 4. diſp. 33. ſect. 3. n. 5., Malderus tract. de ſigillo c. 18., Reginaldus lib. 3. cap. 4. num. 39.*; nempè omnia, quæ pænitens occaſione ſui peccati exponendi clauibus exponit, cadere ſub ſigillo, quantumuis non eſſent neceſſario exponenda.

4 Etiam defectus naturales cogniti in confeſsione.

Certum item eſt, quod Confeſſarius, qui nouit ex confeſsione pænitentis defectus naturales, & quandoque etiam morales, qui ſecundum ſe peccaminoſi non ſunt, poſſunt tamen aliquod dedecus eidem pænitenti ingerere, teneatur ſub ſigillo Sacramentali non reuelare. *Hurtadus de Sacrament. diſp. 12. diffic. 3., Homobonus de exam. Eccl. tract. 5. cap. 20. quæſt. 111. verſ. ſecundo dico.* Dixi *defectus naturales*, quales ſunt defectus natalium, & procreatio ex infami familia. Dixi, *quandoque etiam morales*, cuiuſmodi eſt zelotopia, & ſcrupulorum agitatio &c. Ratio eſt, quia horum manifeſtatio eſt iniurioſa pænitenti, & reddit confeſsionem eidem pænitenti grauem, & odioſam, cum per ſe, vel ſaltem per accidens directè, vel indirectè afferat verecundiam, & confuſionem ingerat.

5 Etiam pænitentia grauis impoſita cadit.

Certum item eſt, quod Confeſſarius nequeat propallare pænitentiam, quam pænitenti impoſuit, ſi ſit grauis, & poſsit inducere probabile iudicium grauium delictorum; ſicuti enim non poteſt grauia delicta etiam in genere manifeſtare, ita nequit manifeſtare grauem pænitentiam, quam iniunxit, ex qua grauitas delictorum confeſſorum ſaltem in genere poſsit dignoſci, atque ita ſentiunt *Granadus in ſecunda ſecundæ controu. 7. tract. 11. diſp. 6. num. 5., Diana part. 5. tract. 11. reſol. 31.*

6 Sentẽtia docens frangere ſigillum Confeſſarium, qui manifeſtaret delictum conſuetũ fieri in aliqua Communitate.

Dubij iuris eſt primò, an cadat ſub ſigillum Sacramentale delictum, quod crebrò, & frequentèr in aliqua Communitate committitur, quod nouerit Confeſſarius ex confeſsionibus illius Communitatis, quodque manifeſtatum vergere poſsit in dedecus illius Communitatis, vt, ſi dicat. In tali Ciuitate crebrò committitur crimen ſodomiæ. In tali pago, ſeu Villa crebrò peccatum furti. In tali Religioſorum Cœnobio frequens eſt crimen fornicationis. Vaſquez loquens de manifeſtatione peccatorum, quæ crebrò committuntur in aliqua Ciuitate; quæque ex genere ſuo inferunt dedecus *in tertiam partem D. Thomæ tom. 4. qu. 93. art. 4. dub. 3. n. 3.*, aſſerit, Confeſſarium ſic manifeſtantem frangere ſigillum Sacramentale, & per conſequens teneri ſub eodem ſigillo illud non manifeſtare. Hoc idem in fortioribus terminis de peccato committi ſolito in aliquo paruo Oppido, ſeu Villa, & in aliquo Monaſterio Regularium docent *Fil-*

liutius in qq. mor. tom. 1. tract. 7. c. 11. q. 3. num. 322., Suarez in tertiam part. D. Thomæ tom. 4. diſp. 33. ſect. 3. num. 8., Coninchus de Sacram. diſp. 9. dub. 1. num. 16., qui fortè ea mouentur ratione, quia talis manifeſtatio reſultat in maximum dedecus, & infamiam illius Communitatis, exoſam reddit confeſſionem, & retrahit ab illius frequentia. Ex aduerſo aſſerunt non frangi huiuſmodi ſigillum per talem manifeſtationem *Onuphrius in opuſc. de ſigillo ſect. 4. q. 4. §. ſequitur vltimo, Siluius in addit. ad tertiam partem q. 11. art. 3. quæſtiunc. 2. ad primum.*

Ego autem plura quoad hoc dico; Primò, quod, ſi loquatur de crimine, quod crebrò committitur in aliqua Ciuitate, vt ſi dixerit, in tali Ciuitate, vt ex confeſſionibus ego habeo, crebrò committitur tale peccatum, non conſtituatur Reus fracti ſigilli, quamuis grauitèr peccet; In hoc conſentiunt DD. pro ſecunda ſententia allegati, & vlterius *Nauarrus in man. c. 7. num. 16., Vinaldus in candelabro tract. de ſigil. num. 26., Henriquez in ſumma lib. 6. c. 21. num. 6.* Ratio ex eo deducitur, quod per talem manifeſtationem nulli determinatè, nec etiam præſumptiuè videtur inferri iniuria, cum ex tot, & tantis, quibus conſtat Ciuitas, non poſſint coniectari infecti illo crimine, & licet per illam videatur quoquo modo lædi communitas, hoc quidem importat grauem noxam in manifeſtante, non tamen fractionem ſigilli, quod ſolummodo inductum eſt, ne manifeſtetur delinquens, quod non euenit in præſenti hypotheſi, & in hoc etiam conſentit *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 5. punct. 4. num. 3.*

7 Manifeſtans graue crimē ſolitum cōmitti in aliqua magna populatione nō frangeret ſigillum.

Dico ſecundò, ſi loquatur de crimine frequenti, quod cognouit ex confeſſionibus ibi receptis, in aliqua parua Villa cōmitti ſolito à pluribus, vt ſi dicat. In tali Villa, in qua ego audio, ſeu audiui Sacramentales confeſſiones frequens à pluribus tale crimen committitur, probabile eſt, quod conſtituatur Reus fracti ſigilli, ſecus, ſi dicat ab vno, vel altero frequentèr committi, & iuxta hunc ſenſum præcisè arbitror procedere *Onuphrium opuſc. de ſigillo ſect. 4. q. 4. §. ſequitur vlt., Filliutium in qq. mor. tom. 1. tract. 7. c. 11. q. 3. num. 322., Suarez in tertiam partem tom. 4. diſp. 33. ſect. 3. num. 8., Bonacinam de Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 5. punct. 4. num. 3.* Ratio primæ partis eſt, quia per manifeſtationem plurium in genere in paruo loco degentium facilis poteſt induci ſuſpicio de aliquibus delinquentibus in particulari, potiſſimum cum de eiſdem ex eorum moribus poſſit eſſe aliundè non bona exiſtimatio, qua exiſtente, cum plures intelligantur ibi delinquere, poſſunt iſti non bonæ famæ non irrationabilitèr computari inter delinquentes. Ratio ſecundæ partis eſt, quia per manifeſtationem vnius, vel alterius in genere delinquentis ex pluribus conſtituentibus aliquam Communitatem non tribuitur ſufficiens fundamentum ſuſpicandi de aliquo in particulari, vnde etiam ſine aliqua ſyndereſi violationis ſigilli Confeſſarius in aliquo paruo pago, vel Villa recipiens illius loci confeſſiones facultatem petit à Superiore abſoluendi vnum, vel alterum innominatum ab aliquo caſu reſeruato. Limitarem tamen in caſu, quo in illa parua Villa ſuſpicio percrebuerit, quod talis, vel talis in tali genere deliquerit; ſi etenim tunc Confeſſarius dixerit, aliquem in tali genere deliquiſſe, certè non eximeretur a culpa fracti ſigilli, cum per talem aſſertionem firmet opinionem antecedentèr de determinata perſona conceptam.

8 Secus, ſi de crimine frequenti, & à pluribus committi ſolito in paruo pago.

9 Secus, ſi de crimine committi ſolito ab vno, vel altero.

Dico tertiò, ſi Communitas Religioſorum ſit ampla, ſeu Monaſterium conſtituatur ex magno numero eorundem, & Confeſſarius, qui recipit, ſeù recepit confeſſiones Sacramentales eorum dixerit, quod tale delictum crebrò à pluribus committatur, vix eximetur à culpa fracti ſigilli, ſecus, ſi dixerit committi ab vno, vel altero, dummodo non extent circunſtantiæ, quæ coniunctæ cum illo dicto Confeſſarij de facili inducant cognitionem, vel ſuſpicionem probabilem delinquentis. Si vero Communitas ſit parua, & paucis conſtituatur Religioſis, vix eximi poſſe videtur ab huiuſmodi culpa. Ratio in vniuerſum ea eſt, quia in primo caſu de manifeſtatione plurium, & plurium delinquentium in tali genere in illo Monaſterio poteſt induci facilis ſuſpicio de aliquo illorum in particulari; in ſecundo verò de vno tantum, vel altero delinquente, incongruè talis ſuſpicio induceretur; in tertio tandem, ſi ità ſit paruus numerus, vt poſſit induci ſuſpicio de vno, cum alij fortè ſint notæ probitatis, ex ſe patet, quod ipſe induceret per ſuum dictum illam ſuſpicionem, ac propterea conſtitueretur Reus. Limitandum tamen eſt hoc dictum iuxta limitationes poſitas in præcedenti.

10 Quid ſentiendum ſit, ſi manifeſtet delictum cōmitti ſolitū in aliquo Monaſterio.

Dubij item iuris eſt, an, ſi Confeſſarius ex confeſſione alicuius nouerit alteri parari inſidias ad mortem in aliquo determinato loco, per quem ex aliqua neceſſitate debet pertranſire, & moneat ipſum, ne per talem locum pertranſeat, conſtituatur Reus fracti ſigilli. Hoc potiſſimum contingeret in caſu, quo nullus alius conſcius eſſet illarum inſidiarum, niſi ipſe Confeſſarius ex confeſſione, vnde, ſi ille, contra quem paratæ fuerunt, per illum locum

11 Confeſſarius conſcius inſidiarū ex confeſſione, quæ alteri parantur ad mortē, ſi illū moneat ſit Reus fracti ſigilli.

Digitized by Google

locum non pertranſiret, cum illac cæteroqui eſſet ex neceſſitate tranſiturus, poſſet pænitens, qui illas manifeſtauit, iuſtè concipere, quod Confeſſarius ex cognitione habita in confeſſione illas manifeſtauerit. Sentiendum arbitror in hac hypotheſi talis reſtrictionis facti non poſſe Confeſſarium monere illum, contra quem paratæ ſunt inſidiæ, & ſi moneat, conſtitui Reum fracti ſigilli *Turrianus de pænit. diſp. 33. dub. 5., Diana part. 5. tract. 11. reſol. 1. in fin., & 46., & part. 11. tract. 8. reſol. 50.* Ratio eſt, qua reuelatio ſecreti ſub ſigillo Sacramentali ſeruandi eſt ab intrinſeco mala, & omni iure naturali, & Diuino prohibita, vtſupra probatum eſt, ergo nulla ratione poteſt cohoneſtari, nec ſub motiuo alterius damni, quantumuis in vita vitandi; ſed in hac hypotheſi fieret reuelatio ſecreti &c. vtpotè, quæ habita eſt ex confeſſione, nec aliundè haberi poterat, ergo &c.

12 Ipſe Cōfeſſarius nequit vti ſcientia cōfeſſionis ad vitandā propriā mortem cum læſione ſigilli.

Amplia primo hoc etiam procedere, quantumuis notitia illa ex confeſſione habita eſſet de inſidijs contra ipſum Confeſſarium paratis, nam ipſe non poſſet ad ipſas vitandas ſubterfugere, quin per illum locum pertranſiret, quando notitia illa ità eſſet ex confeſſione, vt illam aliundè habere non poſſet. Hoc exemplificat *Diana part. 5. tract. 11. reſol. 46. §. ex quibus,* in Confeſſario iter agente cum alijs, qui, ſi ex confeſſione vnius ex illis noſceret, ſibi paratas eſſe inſidias in ingreſſu ſiluæ, per quam ex neceſſitate finis, ad quem aſſumunt illud iter, tranſire debent, non poſſet retrocedere, & non ingredi illam ſiluam, ne ex illa retroceſſione, & non ingreſſu reuelaret notitiam habitam in confeſſione.

13 Nec poteſt omittere ſacrum ex cognitione habita in confeſſione, quod vinum ſit veneno infectū.

Amplia ſecundò, quod, ſi Sacerdos ex confeſſione noſceret in vino, in quo debet conſecrare, mixtum eſſe venenum, nec poſſet aut ſacrum omittere, aut vinum illud commutare, niſi induceret ſuſpicionem reuelatæ confeſſionis, non poſſet ſacrum omittere, nec aliud vinum inquirere, ſed teneretur conſecrare, & ſumere, vt tradit *Diana loc. cit. §. ſecundo*, propter allatam rationem.

Dubij item iuris eſt, an, ſi Iudex iniquè ſub iuramento interroget Confeſſarium de delicto ſibi in confeſſione manifeſtato, quando reſponſionem ſubterfugere non poteſt, niſi cum graui ſuo detrimento ob atroces minas ſibi à Iudice comminatas poſſit iurare ſibi in confeſſione delictum illud non fuiſſe manifeſtatum ad ſeruandum ſecretum Sacramentalis confeſsionis. In hac hypotheſi *Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 5.* abſolutè ſentit, non poſſe iurare ſe illud crimen in confeſsione nō audiuiſſe, cū in nullo vnquam caſu etiam ad vitandam mortem liceat mentiri, & multo minus peierare. Quamobrem, cum in hoc caſu verſetur inter duo, nempè inter iuramentum, quod eſt ab intrinſeco malum, & obligationem ſigilli, cuius violatio etiam eſt talis, vbi neutrum poſsit euadere iuxta hanc Soti ſententiam debet potius mori, quam contra vnum, vel alterum delinquere. *Graſſius* vero *part. 1. lib. 1. c. 23. n. 3.*, cui adhæret *Diana part. 3. tract. 6. reſol. 30. verſ. ſexto*, ſentit poſſe reſpondere, ſe neſcire, & iurare ſe etiam non audiuiſſe, ſubintelligendo tanquam purum hominem, cum illud munus Confeſſarij exerceat, vt Deus, ſeu tanquam miniſter Dei. Sed, an hæc ſecunda opinio modo ſubſiſtat ſtantibus duabus propoſitionibus damnatis ab Innocentio XI. die 2. Martij anno 1679., altera ſub numero 26. qua dicebatur. *Si quis vel ſolus, vel coram alijs, ſiue interrogatus, ſiue propria ſponte, ſiue quocunque alio fine iuret ſe non feciſſe aliquid, quod fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quoduis aliud additum verum, re-uera non mentitur, nec eſt periurus.* Altera ſub num. 27. qua dicebatur. *Cauſa iuſta vtendi his amphibologys eſt quoties id neceſſarium eſt, aut vtile ad ſalutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita vt veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens, & ſtudioſa.* An, inquam, his ſtantibus hæc opinio ſubſiſtat, videant alij. Nobis ſufficit dicere, ſi alia non ſuppetat via effugiendi reſponſionem ſine periurio, vel ſine manifeſtatione ſecreti Sacramentalis debet potius mori, quam vel peierare, vel ſigillum Sacramentale frangere.

14 Confeſſarius interrogatus à Iudice ſub pœna mortis de crimine in confeſſione cognito debet potius mori, quam detegere.

SECTIO IV.

Per quaſnam locutiones violari poſsit ſigillum Sacramentale.

SVMMARIVM.

Exponitur caſus particularis. 1.

Dicens ſe abſoluiſſe pænitentem ab excommunicatione publicè contracta eſt Reus fracti ſigilli. 2.

Dicens, non abſolui Franciſcum, *non reddita cauſa vix eximi poteſt à culpa fracti ſigilli.* 3.

Quid, ſi dixerit non abſoluiſſe ob impedimentum, quod ſuperuenit remiſſiuè. 4.

Si dixerit ſe abſoluiſſe à multis, & grauibus peccatis in linea venialium eſt Reus. 5.

Contigit quandoque, vt quædam fæminæ nobiles captæ curioſitate videndi quoddam Religioſorum Monaſterium in illud ingreſsæ fuerint pro tempore, quo illi egreſsi fuerant, vt ex more intereſſent cuidam ſolemni proceſsioni, remanente vno, vel altero Religioſo ad cuſtodiam eiuſdem, cumque controuerteretur, an illæ fæminæ contraxiſſent, nec ne excommunicationem, vt ſe eximerent à quacunque ſyndereſi eiuſdem contractæ acceſſerunt ad quendam Regularem, à quo fuerunt abſolutæ; Innoteſcente hoc Ordinario loci, qui potiſsimum contendebat de contracta cenſura petijt a Regulari illo, qua auctoritate abſoluerit, qui reſpondit, ſe abſoluiſſe,& iuſtè potuiſſe abſoluere. Non diſputamus modo, an potuerit, nec ne abſoluere; ſed ſolum quærimus, an per illam reſponſionem, qua dixit, ſe abſoluiſſe, factus fuerit Reus fracti ſigilli.

1 Exponitur caſus particularis.

Interrogatus ego ſuper hunc caſum tunc reſpondi, & nunc etiam reſpondeo, verè fuiſſe Reum fracti ſigilli Sacramentalis. Rationem ex eo deduco, quia denegari non poteſt, quin manifeſtauerit peccatum in confeſsione cognitum, &, ſi communitèr dicunt, quod Confeſſarius dicens *abſolui talem à peccatis lethalibus* violat ſigillum confeſsionis ita non eſt, cur dicendum non ſit, violare tale ſigillum, qui diceret *Abſolui talem ab excommunicatione &c.* Deinde, ſi, vt de communi teſtatur *Tannerus tom. 4. diſp. 6. q. 9. dub. 6. num.* 127. Reus eſt violati ſigilli, qui dicit *abſolui peccatorem publicum, qui mihi confeſſus eſt ſuum peccatum,* non video, cur non ſit Reus, qui diceret *Abſolui ab excommunicatione eum, qui publicam contraxit excommunicationem.*

2 Dicens ſe abſoluiſſe à cenſura publicè contracta eſt Reus fracti ſigilli.

Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod, cum illa excommunicatio ſit publica, Confeſſarius non dicatur illam detegere, ſi dicat, ſe ab illa abſoluiſſe, cum iam illa ſit nota, ſed tantum detegere actum confeſſionis, qui eſt pænitenti laudabilis, nec confeſsionem illi reddit odioſam; Hoc argumento in ſimilibus vtitur *Medina C. de confeſs. q. de ijs, quæ à Confeſſario celanda ſunt.* Non, inquam, obeſſe poteſt, quia licet dici non poſsit odioſa pænitenti, eſt tamen contra virtutem Religionis, quæ nullo modo patitur, vt peccata in confeſsione cognita detegantur; vnde ſtatuunt, quod Confeſſarius ſic loquens ſit violator ſigilli *Sotus in quarto diſt.* 18. *q.* 4. *art.* 5., *Vaſquez in tertiam part. tom.* 4. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 5., *Diana part.* 5. *tract.* 11. *reſol.* 6., qui loquuntur in conſimilibus terminis.

Talis manifeſtatio eſt cōtra Religionem.

Ad præſentem titulum pertinet modo conſiderare primo, an ſit fractor ſigilli Confeſſarius, qui diceret *Non abſolui Franciſcum*. Pro quo aduertò, an Confeſſarius dicat præciſè ſe non abſoluiſſe, an verò etiam addat cauſam, ob quam non abſoluerit, & ſi dixerit cauſam, ob quam non abſoluit, an hæc cauſa ingeret, vel ingerere poſsit aliquam ſuſpicionem mali ſtatus pænitentis, an verò quamcumque huiuſmodi ſuſpicionem euacuet. Si dixit præciſè, *non abſolui Franciſcum,* vix ipſum eximerem a culpa fracti ſigilli *Granadus in tertiam partem contr. 7. tract.* 11. *diſp. 6. num.* 2. Ratio eſt, quia, cum Franciſcus ad ipſum acceſſerit pro confeſsione ex eo, quod fuerit dimiſſus ſine abſolutione, ex ore Confeſſarij vehemens inducitur ſuſpicio, quod ideo fuerit dimiſſus, vel quod non fuerit diſpoſitus, vel quod habuerit grauem aliquam culpam, ob quam non potuerit abſolui, quod certè cedit in maximum dedecus ipſius pænitentis, ergo Confeſſarius hæc aſſerens conſtituitur Reus fracti ſigilli, vtpotè qui ex occaſione confeſsionis graue intulit dedecus eidem Franciſco.

3 Dicens præciſè *non abſolui Frāciſcum,* eſt Reus.

Si verò addidit cauſam, ob quam non abſoluit dicens. Non abſolui, quia ſuperuenit impedimentum, ob quod confeſſionem non perfecit, vel ſimplicitèr, quia non perfecit confeſsionem; tunc iuxta primum dictum aſſerit *Fagundez part.* 2. *lib. 6. c. 5. num.9.*, quod verè frangat ſigillum, quia malam opinionem generat de ſtatu pænitentis, cum ſuſpicari poſsit, quod conſcientiam habeat varijs, multiſque criminibus implicatam, quod non improbabile iudico, niſi fortè conſtet, Franciſcum tunc habere confeſsionem generalem ſuorum peccatorum. Iuxta ſecundum *Suarez in tertiam part. tom.* 4. *diſp.* 33. *ſect.* 6. ſentit non frangere ſigillum. Sed non libentèr acquieſcerem, quia etiam in hoc caſu poteſt deſumi occaſio ſuſpicandi, quod pænitens ſit implicatus multis, & grauibus peccatis, vel pleriſque venialibus extraordinarijs. In hoc tamen tu cogita.

4 Quid ſi dixerit non abſoluiſſe ob impedimentū quod ſuperuenit remiſſiuè.

Secundò pertinet ad hunc titulum conſiderare, an Confeſſarius ſigillum frangeret, ſi diceret, Franciſcum ſibi confeſſum fuiſſe multa, & multa peccata venialia, vt etiam venialia grauia. Dicere præciſè, quod confeſſus fuerit peccata venialia non importat fractionem ſigilli, quia certum eſt, & omnibus notum, quod dari nequeat abſolutio, quin ſaltem venialia exponantur. Sed dicere, quod multa, & multa venialia confeſſus fuerit, & venialia grauia certè importat huiuſmodi fractionem *Hurtadus diſp.* 12. *diffic.* 4., *Malderus de ſigillo c.* 12., *Diana part.*5. *tract.* 11. *reſol.*

5 Dicens ſe abſoluiſſet à pluribus, & grauibus venialibus eſt Reus.

Digitized by Google

reſol. 49. Ratio eſt, quia multitudo, & grauitas huiuſmodi peccatorum venialium manifeſtata inducit aliquod dedecus in pænitente, & non eſt per ſe nota, nec deducibilis ex eo, quod fuerit abſolutus, cum potuerit abſolui, quantumuis non habuerit tot venialia, & non ità grauia.

SECTIO V.

De Pænis contra violatores ſigilli Sacramentalis.

SVMMARIVM.

Pænæ conſtitutæ in c. omnis vtriuſque ſexus de pænit., & remiſs. *depoſitionis à Sacerdotali officio, & detruſionis in arctum Monaſterium.* 1.
Item pæna peregrinationis perpetuæ in c. Sacerdos de pænit. diſtinct. 7. *refertur.* 2.
Articuli examinandi circa has pænas. 3.
Hæ pænæ non extenduntur vltra Confeſſarios reuelantes. 4.
Alij ſunt puniendi pæna extraordinaria. 5.
Hæ pænæ non ſunt latæ ſententiæ, ſed ferendæ. 6.
Pæna perpetuæ, & ignominioſæ peregrinationis eſt mutata in detruſionem in arctum Monaſterium. 7.
Non eſt impoſita pæna irregularitatis. 8.
Non ſunt temperandæ pænæ ex eo, quod peccata reuelata ſint venialia. 9.

GRauitèr peccare ſic violantes ſigillum Sacramentale, & non ſolum contra virtutem Religionis, ſed etiam contra iuſtitiam, clarè liquet ex dictis in præcedentibus. Ad grauitatem culpæ conſequi debet, & grauitas pænæ, de qua modo diſſerendum eſt.

1 Pænæ cõſtitutæ in c. omnis vtriuſq. ſexus de pænit., & remiſs.

In *c. omnis vtriuſque ſexus de pænit.*, & *remiſ.* hæc præciſè habentur. *Caueat autem omnino, ne verbo, aut ſigno, aut alio quouis modo aliquatenus prodat peccatorem, ſed, ſi prudentiori conſilio indiguerit, illud abſque vlla expreſſione perſonæ cautè requirat, quoniam, qui peccatum in pænitentiali iudicio ſibi detectum præſumpſerit reuelare, non ſolum à Sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendum perpetuam pænitentiam in arctum Monaſterium detrudendum.* Aliàs *in c. Sacerdos de pænit. diſt. 6.* erat impoſita pæna, *vt deponatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ ignominioſus peregrinando pergat*, ſed poſtea pæna perpetuæ, & ignominioſæ peregrinationis conuerſa eſt in detruſionem in arctum Monaſterium.

2 Pæna peregrinationis perpetuę.

Circa huiuſmodi pænas plura contingunt in præſenti dubitari, & primò, an huiuſmodi pænæ afficiant ſolummodo ipſos Confeſſarios reuelantes, an vero etiam alios, qui ſupra dicti ſunt teneri ad ſigillum. Secundò, an huiuſmodi pænæ ſint latæ ſententiæ, an ſolummodo ferendæ. Tertiò, an pæna detruſionis in arctum Monaſterium modo ſit in vſu, an vero in aliam conſuetudine commutatam. Quartò, an ſit alia pæna iniuncta vltra modo recenſitas. Quintò, an contra Confeſſarios reuelantes ſemper ſint eodem modo iniungendæ.

3 Articuli examinandi circa has pænas.

In ordine ad primum aſſerendum eſt, huiuſmodi pænas non extendendas eſſe vltra Confeſſarios reuelantes, cæteros autem arbitrio Iudicis puniendos *Menochius de arbitr. lib. 2. cent. 5. caſ. 414., Reginaldus lib. 3. num. 27., Onuphrius de ſig. ſect. 1. q. 3. concl. vnica, & ſect. 5. q. 2. concl. vnica, Coninchus diſp. 9. dub. 4. ad fin.* Ratio eſt, quia pænæ vtpotè odioſæ non ſunt extendendæ vltra verborum formam, qua concipiuntur; in allegatis autem textibus *in c. omnis vtriuſque ſexus, & in c. Sacerdos,* ſermo eſt præciſè de Sacerdotibus Confeſſarijs reuelantibus, ergo &c. Quod autem alij ſint puniendi per Iudicem pæna extraordinaria, ex eo euincitur, quod hoc delictum etiam in alijs eſt enorme, & vtique punibile.

4 Hæ pænę non extenduntur vltra Confeſſarios reuelantes.

5 Alij ſunt puniendi pæna extraordinaria.

In ordine ad ſecundum dicendum eſt, huiuſmodi pænas non eſſe latæ ſententiæ, ſed ferendæ. Conſentiunt *Homobonus de exam. Eccleſ. tract. 5. de art. circ. exam. ad confeſs. de ſigil. c. 19. q. 108. verſ. ad ſecundam quæſtionem, Coninchus diſp. 9. num. 70., Onuphrius de ſigil. ſect. 5. q. 2.* Hoc colligitur ex verbis textus, quibus huiuſmodi pænæ imponuntur. Ibi *deponendum decernimus, & in arctum Monaſterium ad agendam perpetuam pænitentiam detrudendum*, quæ verba important ſententiam ferendam; nec, vt notat *Homobonus loc. cit.*, tenetur quis ſe ipſum prodere.

6 Non ſunt latæ ſententiæ, ſed ferendæ.

In ordine ad tertium dicendum eſſe pænam perpetuæ, & ignominioſæ peregrinationis commutatam fuiſſe in detruſionem in arctum Monaſterium, & congrua quidem ratione, vt notat *Bonacina de pænit. Sacramento diſp. 5. q. 6. ſect. 5. punct. 1. n. 3.* ne Sacerdotes cum dedecore ſtatus Eccleſiaſtici emendicare cogantur; quinimmo ex conſuetudine recepta detruſio in arctum Monaſterium mutata eſt in perpetuum carcerem, vt obſeruant communitèr Moderni in hac materia ſcribentes.

7 Pęna perpetuæ peregrinationis eſt mutata in perpetuum carcerẽ.

In ordine ad quartum aſſerendum eſt, pænam irregularitatis, quam contra reuelantes apponit *Maiolus lib. 5. c. 19.* non

8 Pæna irregularitatis nos viget.

eſſe

eſſe adſtruendam, cum nullibi de eadem conſtet, *Onuphrius de ſigil. ſect. 5. quæſt. vlt. concl. vnica*, *Filliutius tract. 7. c. 11. q. 8. num. 338.*

9 Non ſunt leniendæ pænæ ex eo, quod reuelatio ſit de venialibus.

In ordine ad vltimum aſſerendum eſt, non eſſe temperandas huiuſmodi pænas ex eo, quod reuelatio ſit tantum de venialibus, cum in hoc non detur paruitas materiæ *Suarez in tertiam part. tom. 4. diſp. 33. ſect. 1. num. 12.*, *Sotus in quarto diſtinct. 14. queſt. 4. art. 5.*, *Nauarrus c. Sacerdos de pænit. diſtinct. 6. num. 36.* ſemper enim violatur ſigillum, & ſit grauis iniuria Sacramento. Temperandas tamen arbitrarer ad arbitrium Iudicis ex maiori, vel minori probabilitate, quod ex verbis à Confeſſario prolatis ſit facta, vel non facta reuelatio.

SECTIO VI.

An Confeſſarius vti poſſit ſcientia confeſſionis ad internum regimen.

SVMMARIVM.

Articuli examinandi circa titulum. 1.

Non licet extra confeſſionem vti ſcientia confeſſionis, quotieſcunque ex tali vſu poteſt eſſe ſuſpicio confeſſionis detectæ. 2.

Reſoluuntur omnes articuli in principio propoſiti. 3.

1 Articuli examinãdi circa titulum.

EX reſolutione huius dubij in hac ſectione excitati plura reſolui poſſunt dubia, in quibus controuerti poteſt, an per vſum talis ſcientiæ ſigillum confeſſionis frangatur; primò, an, ſi Confeſſarius, ad quem ſpectat collatio beneficij, ex ſola confeſſione nouerit indignum, & illum digno prætulerit, incidat in ſuſpenſionem latam *in c. cum in cunctis de elect.*; Secundò, an, ſi ex ſola confeſſione nouerit aliquem eſſe excommunicatum publicè, & nominatim denuntiatum, eundem teneatur vitare ſub pænis contra communicantes cum excommunicatis denuntiatis comminatis. Tertiò, an, ſi Superior nouerit dumtaxat ex confeſſione, aliqua delicta grauia committi in Monaſterio, poſſit vigilantior, & attentior fieri ad illis occurrendum; & his ſimilia.

In vniuerſum dicendum eſt, non licere extra confeſſionem vti ſcientia confeſſionis ad aliquid agendum, vel omittendum, quotieſcunque ex tali vſu poteſt adeſſe rationabile fundamentum ſuſpicionis, quod talis vſus ſit ex notitia habita in confeſſione *Suarez in tertia part. tom. 4. diſp. 33. ſect. 1.*, & *7.*, *Sanchez lib. 3. de matrim. diſp. 16. num. 3.*, *Vaſquez in tertiam partem tom. 4. q. 93. art. 4. dub. 5.*, *Onuphrius de ſigillo ſect. 2. quæſt. 2. dub. 2. verſ. ſequitur vlt.*, & *alij communitèr*. Deducitur ex generali regula, ſecundum quam in nullo caſu licitum eſt, cognita in confeſſione detegere, & etiam *ex d. cap. omnis vtriuſque ſexus de pænit.*, & *remiſs.*, vbi non ſolum manifeſtatio verbalis prohibetur, ſed etiam manifeſtatio facto, aut alio quocunque modo.

2 Non licet extra cõfeſsionẽ vti ſcientia eiuſdẽ quando ex tali vſu eſt periculũ ſuſpitionis de cõfeſsione detecta.

Ex quibus deducitur primò quoad primum caſum propoſitum, quod, ſi ex ſola confeſſionis cognitione nouerit aliquem non idoneum ad officium, & ipſum præfecerit idoneo extante periculo, ne, ſi ipſum non elegerit, dignoſci poſſit, quod negatio electionis eſſet ex notitia præciſa confeſſionis, non incurreret ſuſpenſionem *dicti c. ne in cunctis de elect.*, *Onuphrius ſect. 2. quæſt. 2. dub. 2.*, *vbi teſtatur de communi*. Quoad ſecundum, quod etiam non incurrat pænas contra communicantes cum excommunicatis denuntiatis comminatas, qui cum aliquo ſimilis notæ communicaret, vbi aliam notitiam non haberet, niſi ex confeſſione, & non communicatio cum eodem poſſet attribui notitiæ eidem. Quoad tertium de Superiore idem dicendum eſſe, ſi maior cura, & ſollicitudo poſſet ſolummodo atribui notitiæ confeſſionis *Homobonus d. tract. 5. c. 21. quæſt. 121.*

3 Reſoluũtur omnes articuli in principio propoſiti.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO VIII.

De effectibus Sacramenti Pænitentiæ.

EX cognitione cauſarum ſiue intrinſecarum, ſiue extrinſecarum pro coronide huius tractatus de Sacramento Pænitentiæ deducimur ad peruestigandam cognitionem effectuum, qui ex eodem proueniunt, ſeu prouenire poſſunt. Plerique ſunt effectus huius Sacramenti, alij in ordine ad peccata læthalia, alij in ordine ad venialia; alij in ordine ad irreuocabilitatem ipſorum; alij tandem in ordine ad reuiuiſcentiam gratiæ, aliarumque virtutum, poſtquam mortificatæ fuerint per noua peccata, & per nouam Sacramentalem, & validam confeſſionem peccator ad gratiam reſurrexerit. De ijs omnibus in præſenti quæſtione ſedulò agemus, ne quid deſit, quod ad plenam, & exactam cognitionem tanti Sacramenti poſſunt pertinere.

ARTICVLVS I.

An Sacramentum pænitentiæ cauſet per ſe primam gratiam.

SVMMARIVM.

Omnia Sacramenta habent vim per ſe cauſandi gratiam. 1.
Sacramentum pænitentiæ habet vim per ſe cauſandi primam gratiam. 2.
Habet etiam in ſubiecto viuo producere per ſe gratiam ſecundam. 3.
Soluitur obiectum Cacherani. 4.
Ly cauſare per ſe *ſtat dupliciter, & quomodo.* 5.
Sacramentum pænitentiæ ex primaria inſtitutione eſt ordinatum ad duo, ſcilicet infuſionem gratiæ, & remiſſionem culpæ; ex ſecundaria per ſe etiam ad infuſionem ſolius gratiæ. 6.

1 Omnia Sacramēta habēt per ſe vim cauſādi gratiam.

OMnia Sacramenta nouæ legis habere ex ſe vim cauſandi gratiam eſt ex fide certiſſimum contra Meſſilianos, qui ſolis precibus vim iuſtificandi tribuebant, & contra Caluinum, & Lutherum, qui per ſolam fidem homines iuſtificari ſomniabant. Hæc veritas expreſſè euincitur ex *Concil. Trident. ſeſſ. 7. de Sacrament. in genere can. 6.* Ibi- *Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non continere gratiam, quam ſignificant, aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, quaſi ſigna tantum externa ſint acceptæ per fidem gratiæ, & notæ quædam Christianæ profeſſionis, quibus apud homines diſcernuntur fideles ab infidelibus, anathema ſit.* Sed in his non immoramur, cum latè egerimus, dum de effectibus Sacramentorum in genere.

Sermonem reſtringimus ad effectum Sacramenti pænitentiæ retinentes tamen etiam ea, quæ habet communia cum alijs Sacramentis, & ſpecialitèr ſub hoc titulo inquirimus, an per ſe cauſet primam gratiam.

Concluſio. Sacramentum pænitentiæ per ſe habet vim cauſandi primam gratiam. *D. Thomas tertia part. q. 68. art. 4. & in quarto diſt. 6. q. 1. art. 3. quæſtiunc. 1. ad quintum, Scotus in quarto diſt. 4. quæſt. 5. §. reſpondeo, & diſt. 14. q. 4. §. quantum ad tertium, Eſparza lib. 10. q. 16.* Dixi, *per ſe*, quatenus ex primario ſuæ inſtitutionis fine ad hoc eſt inductum. 2 Habet per ſe cauſare primam gratiam

Probatur, quia Sacramenta mortuorum ex vi ſuæ inſtitutionis habent conferre remiſſionem peccatorum; ideo etenim inſtituta ſunt, vt hominem regenerent, & ad nouam vitam reuocent, ergo ex eadem inſtitutione habent conferre primam gratiam; Sacramentum autem pænitentiæ ex communi omnium conſenſu eſt Sacramentum mortuorum, ergo &c. Antecedens patet, quia ideo dicuntur mortuorum, quia remittunt peccata, per quæ homines Deo moriuntur, & propterea baptiſmus, & pænitentia, quæ dicuntur talia, dicuntur prima, & ſecunda tabula naufragij. Conſequentia prima probatur, quia in hoc potiſſimum contradiſtinguitur prima à ſecundà gratia, quod prima habet cauſare remiſſionem peccatorum, & vitam ſpiritualem, non ſecunda, quia eandem vitam ſpiritualem ſupponit.

Concluſio II. Habet etiam in ſubiecto viuo per gratiam vim producendi ſecundam etiam per ſe. In hoc communitèr conſentiunt. 3 Habet etiā producere per ſe ſecundam.

Probatur, quia Sacramentum pænitentiæ, licet ex primario ſuæ inſtitutionis fine habeat cauſare complexum ex gratiæ entitate, & remiſſione peccatorum, non habet tamen ita reſtrictam, & alligatam hanc vim, vt niſi cauſet vtrumque extremum, nihil cauſet, ſed indiuiſibilitèr vtrumque cauſet, ſi ſubiectum indigeat vtroque, vnum vero tantum, ſi ſubiectum non indigeat remiſſione, ergo in ſubiec-

ſubiecto viuo per gratiam, cauſabit augmentum eiuſdem gratiæ, ſeu gratiam ſecundam ex virtute eiſdem indita, cum non indigeat remiſſione.

Dices primò ex *Cacherano Theol. aſſert. tom. 3. tract. 8. de Sacram. in genere c. 4. §. 6.*
4 *num.* 113. Si Sacramentum pęnitentię, quod eſt mortuorum, cauſaret per ſe ſecundam gratiam, eſſet etiam Sacramentum viuorum, quandoquidem per ſe vitam augeret, immò ſupponeret vitam gratię, & non ſupponeret; ſupponeret, quia augeret; non ſupponeret, quia, cum ſit Sacramentum mortuorum, ſupponeret eius oppoſitum, nempè mortem peccati. Sed contrà; Dico non repugnare, quod ſub diuerſa conſideratione ſaltem quoad effectum poſſit Sacramentum pęnitentię etiam dici Sacramentum viuorum, quatenus, quandoque exiſtente ſubiecto in gratia producit in eodem augmentum eiuſdem gratię; retinet tamen rationem, & denominationem Sacramenti mortuorum ex primario fine, ad quem eſt inſtitutum, remiſsionis peccatorum; nec ex hoc ſequuntur illę repugnantię, quę in inſtantia afferuntur, quandoquidem poſita diuerſitate ſtatus pęnitentis ceſſat quęcunque repugnantia; ſupponeret etenim vitam gratiæ exiſtente iam ſubiecto in gratia, quia illam augeret; non ſupponeret exiſtente in ſubiecto eius oppoſito, nempè peccato, quia tunc ſimplicitèr afferret primam gratiam remiſſiuam.

Soluitur obiectum Cacherani.

Dices ſecundò, ex his ſequi, quod quidem producat effectum augmenti gratiæ, non tamen per ſe, ſed dumtaxat per accidens, cum non cauſet ex vi ſuæ inſtitutionis primariæ, quę ordinatur ad remiſſionem peccatorum. Sed contrà, quia ly, *per ſe*, poteſt multiplicitèr ſumi; primò prout opponitur cauſę operanti per accidens, quatenus hęc non operatur ex virtute eidem indita, ſed per coniunctionem cum alio, vt cum calidum actione antipariſtica per accidens, non per ſe cauſat frigus; ſecundò, prout opponitur virtuti competenti ex primaria inſtitutione, operatur tamen per virtutem eidem intrinſecè inditam; hoc ſecundò modo nos dicimus, quod Sacramentum pęnitentię per ſe cauſet gratiam ſecundam, ſeu augmentum gratię in ſubiecto illam habente; non enim emendicat illam virtutem ab alio, cum quo coniungatur, ſed illam habet a ſuo intrinſeco, quod ſatis eſt ad intentum noſtrę concluſionis; non enim nos dicimus, quod ex ſua primaria inſtitutione habeat cauſare ſecundam gratiam, ſed tantum, quod habeat virtutem per ſe, ſeu eidem intrinſecam illam cauſandi.

5 Cauſare per ſe ſtat dupliciter, & quomodo

Ex quibus omnibus habes, quod Sacramentum pęnitentię ex primaria ſua inſtitutione ſit cauſatiuum gratię remiſſiuę peccatorum, quę importat complexum duorum, nempè entitatem gratię, & remiſſionem peccatorum; ex ſecundaria per virtutem tamen intrinſecam, quando ſubiectum non eſt mortuum, ſolummodo gratiam, ſeu entitatem augmenti gratię, niſi fortè velis dicere, quod etiam cauſet remiſsionem aliquam pęnę peccato debitę: Hęc autem gratia, ſiue ſit prima in ſubiecto mortuo per peccatum, ſiue viuo eodem exiſtente in gratia, cum ſit Sacramentalis, contradiſtinguitur à gratia ſimplicitèr, ſeu non Sacramentali, per hoc, quod illa coniungitur cum iure ad actualia auxilia proportionata effectui, ad quem inſtitutum eſt hoc Sacramentum, quam coniunctionem non habet gratia non Sacramentalis.

6 Duplex finis Sacramenti alter primarius, alter ſecundarius.

ARTICVLVS II.

An Sacramentum pęnitentię vim habeat per ſe ad remittenda quęcunque peccata lęthalia.

SVMMARIVM.

Senſus difficultatis propoſitæ in duplici caſu. 1.
Peccata, quantumuis grauiſſima ſint remiſſibilia per Sacramentum pænitentiæ. 2.
Euincitur varijs ſcripturæ locis. 3.
Referuntur alia ſcripturæ loca, quæ videntur obſtare. 4.
Explicantur huiuſmodi ſcripturæ loca. 5.
Quomodo peccata in Spiritum Sanctum dicuntur irremiſſibilia. 6.
Dictum D. Pauli ad Hebreos 6. quomodo intelligendum. 7.
Quid intelligatur nomine peccati ad mortē. 8.
Euincitur etiam peccatum apoſtaſiæ, & negationis fidei eſſe remiſſibile. 9.
Peccata enormia, quantumuis multiplicata poſſunt remitti per pænitentiam. 10.
An quandoque Deus peccatori recidiuo in ſæpius repetita peccata enormia deneget gratiam ſufficientem ſententia affirmatiua. 11.
Congruentius non denegat. 12.

1 SVb hoc titulo duo potiſsimum conſiderari poſſunt; primum eſt, an ſit aliquod peccatum, quod ratione enormitatis deleri nequeat per pęnitentiam, an vero omnia quęcunque illa ſint, quantumuis enormiſsima poſsint remitti. Secundum, an, quantumuis peccata licet grauiſsima remitti poſsint per pęnitentiam, ſi tamen in multitudine creſcant, reddantur irremiſsibilia.

Senſus difficultatis.

Con-

Digitized by Google

2 Quæcunque peccata, quãuis grauiſſima ſunt remiſſibilia.

Concluſio I. Peccata quantumuis grauiſſima, quæcunque illa ſint, remitti poſſunt per Sacramentum pænitentiæ. In hanc conueniunt omnes Catholici, eamque de fide eſſe probant *D. Thomas tertia part. q. 86. art. 1., Valentia tom. 4. diſp. 17. q. 3. punct. 1., Bellarminus de pænit. c. 15., Coninchus de pænit. diſp. 3. dub. 1. num. 7.* Eſt contra Catharos, & Cataphrygas, qui docuerunt peccata hominum poſt baptiſmum commiſſa non remitti, & contra Nouatum, qui denegabat vim huic Sacramento remittendi aliqua peccata enormia, nempè Apoſtaſiæ, aut negationis fidei.

3 Euincitur varijs Scripturę locis.

Probatur primò ex illis omnibus ſcripturæ locis, quibus ſine vlla limitatione promittitur peccatoribus, ſi pænitentiam egerint, venia, ſeu remiſſio peccatorum. Ezechiel. 19. *Nunquid voluntatis meæ eſt mors impij? dicit Dominus Deus, & non vt conuertatur à vijs ſuis, & viuat.* Ieremiæ 18. *Si pænitentiam egerit gens illa &c. agam, & ego &c.* Ioannis 20. *Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis.*

4 Referuntur aliæ Scripturę loca, quæ videntur obſtare.

Neque obeſſe poſſunt alia Scripturæ loca, quibus indicatur in ordine ad certa peccata non eſſe locum remiſſioni. Matthęi 12. *Quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei, Qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſæculo, neque in futuro.* Apoſtoli ad Hæbreos 6. *Impoſſibile eſt eos, qui ſemel illuminati ſunt &c. & rurſus prolapſi ſunt renouari ad pænitentiam.* Prima Ioannis 5. *Qui ſcit Fratrem ſuum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti, non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico, vt roges.*

5 Explicantur huiuſmodi Scripturę loca.

Non, inquam, obeſſe poſſunt, quia allegata Scripturæ loca intelligenda ſunt de maiori difficultate remiſſionis obtinendæ ob defectus veræ pænitentiæ, non autem de impotentia eiuſdem conſequendæ, ſi vera pænitentia interceſſerit. Ad primum deductum *ex illo Matthæi* 12. dicendum, illa verba intelligenda eſſe in eo ſenſu, vt peccatum in Spiritum Sanctum difficilius conſequatur remiſſionem, non quia ſecundum ſe non ſit remiſſibile, vel ſit difficilius remiſſibile, ſed quia, qui peccat in Spiritum Sanctum, non admittit inſpirationes ipſius, ac proinde, quantum eſt ex ſe, ponit obicem, ne Spiritus Sanctus eum excitet ad reſcipiſcendum, ſine quo auxilio, & excitamento, non poteſt veram pænitentiam elicere.

6 Quomodo peccata in Spiritũ Sanctum dicantur irremiſſibilia.

Ad ſecundum deductum ex Apoſtolo ad Hæbreos 6. dicendum eſt, aliquos illud dictum intelligere de renouatione mediante baptiſmo, quatenus quis illuminatus ad fidem per baptiſmum non poſſit renouari per eundem baptiſmum, cum hic ſit irriterabilis; non negatur tamen, quin poſſit renouari per fidem, ſi ab illa defecerit, per contritionem, & regreſſum ad fidem. Sed melius intelligendo dictum illud in vniuerſum dici poteſt, importare ſolummodo maiorem difficultatem, non meram impoſſibilitatem, quatenus ſemel inſtructi, & illuminati per fidem, poſtquam ab eadem apoſtatauerint, deficiente fundamento, quod per eandem fidem habetur, difficilius ad eandem reuertuntur.

7 Dictum D. Pauli ad Hębreos 6. quomodo intelligẽdum.

Ad tertium deſumptum ex prima Ioannis 5. dicendum eſt, Apoſtolum nomine peccati ad mortem intelligere peccatum, quod continuatur cum morte, quod vtique irremiſſibile eſt, quandoquidem poſt mortem, cum immediatè puniatur pæna æterna in inferno, in quo nulla eſt redemptio, nullam admittit remiſſionem.

8 Quid intelligatur nomine peccati ad mortem.

Probatur iam ſpecialitèr concluſio contra Nouatum aſſerentem Apoſtaſiam, & negationẽ fidei eſſe irremiſſibiles, exemplo D. Petri, & D. Marcellini Pontificis, in quibus certè ratione dignitatis, qua pollebãt, maior conſideratur culpa, quorum primus, poſtquam magiſtrum negauit, per lacrimas meruit remiſſionem, ſecundus, poſt quam thus Idolis adoleuit, obtinuit veniam per deteſtationem criminis, quod idem innumeris alijs exemplis confirmari poteſt, ergo per veram pænitentiam hæc, & ſimilia poſſunt remitti.

9 Etiã peccatũ Apoſtaſię eſt remiſſibile.

Concluſio II. Peccata grauia, quantumuis multiplicata remitti poſſunt per veram pænitentiam. In hanc etiam conſentiunt omnes Theologi Catholici.

Probatur, quia repugnantia remiſſionis, nec oritur ex grauitate delicti, nec ex numero; non ex grauitate, vt deducitur ex dictis in præcedente concluſione; non ex numero, quia Chriſtus Dominus non præfiniuit certum numerum, ad quem reſtringatur dolor pænitentis, & poteſtas abſoluentis, quinimmo Petro interroganti Chriſtum Dominum, an liceret peccatum dimittere vſque ſepties, reſpondit non ſolum vſque ad ſepties, ſed vſque ad ſeptuagies ſepties, qua locutione voluit ſignificare, poſſe peccata, in quocunque numero fuerint, remitti.

10 Peccata enormia quãtumuis multiplicata poſſunt remitti.

Difficultas ſolummodo in hoc verſari poteſt, an quandoque quis ratione enormitatis delictorum, & multitudinis eorum conſtituatur in ſtatu, vt Deus deneget auxilium proximè ſufficiens, ratione cuius non poſſit à peccatis reſurgere, & propterea hæc reſpectu eiuſdem dicantur irremiſſibilia. Videtur hoc affirmandum, prout videtur affirmare *D. Iſidorus lib. 2. de*

11 Secundũ aliquos Deus, quandoq; peccatori recidiuo in repetita peccata enormia denegat gratiam ſufficientem.

de ſummo bono. c. 15. Ibi- *Nonnulli ità deſpiciuntur, vt non poſſint mala plangere, etiam ſi velint*, quod firmatur etiam pluribus Scripturæ locis Pſalm. 8. *Et dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum; ibunt in adinuentionibus ſuis*. Ierem. 6. *Curauimus Babylonem, & non eſt ſanata; derelinquamus eam:* Ioannis 12. *Propterea non poterant credere, quia dixit Iſaias, excæcauit oculos eorum*. Hoc etiam videtur poſſe ratione efficacitèr euinci; ſicuti enim non eſt inconueniens, quod quandoque aliqui peccatores priuentur potentia Phyſica ſufficienti ad conuerſionem, vt quando ſubita morte corripiuntur, vel in amentiam incidunt, ità non videtur inconueniens, quod aliqui priuentur in pænam grauium, & multorum peccatorum auxilio proximè ſufficienti ad conuerſionem.

Contrariam tamen ſententiam ſuſtinent alij aſſerentes, Deum non denegare peccatori quantumuis prauo, & recidiuo auxilium proximè ſufficiens ad conuerſionem moti aliorum SS. PP. auctoritatibus ſignantèr D. Proſperi reſp. 25. ad obiect. Vicent. Ibi- *Nemini Deus correctioni adimit viam; Neque quemquam boni poſſibilitate ſpoliat, D. Auguſtini lib. de prædeſt., & gratia c.* 14. Ibi- *Deum Pharaoni non denegaſſe gratiam, & auxilia, vt conuerteretur*. Ego attenta ſumma Dei benignitate, & miſericordia arbitror, quouſque quis in hac vita viuit, eidem non denegare gratiam ſufficientem ad reſurgendum; nam ſecus impænitentia non eſſet peccatori imputabilis, cum non haberet, quo poſſet reſurgere; vnde Dominus Hierem. 3. ſe paratum exhibet ad recipiendum peccatorem. *Reuertere auuerſatrix Iſrael, Dicit Dominus, & non auertam faciem meam à vobis*, & Ezechiellis 18. *Nolo mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur, & viuat*.

12 Secundũ alios, & quidem congruẽtius non denegat.

ARTICVLVS III.

An remiſſio pænæ ſit effectus Sacramenti pænitentiæ.

SVMMARIVM.

Remiſſa per pænitentiam culpa læthali intelligitur indiſpenſabilitèr remiſſus reatus pænæ æternæ. 1.

Remiſſio pænæ æternæ eſt ex Diuina diſpoſitione ſecundum ordinem præſentis prouidentiæ. 2.

Remiſſà culpa læthali regularitèr non remittitur tota pæna temporalis. 3.

Ratione intenſæ contritionis poteſt remitti tota pæna. 4.

Rationes, ob quas regularitèr non remittitur tota pæna. 5.

Ex eo, quod ex meritis Chriſti remittatur tota culpa, non ſequitur, quod remittatur tota pæna, & quarè. 6.

Reatus pænæ remanentis poſt culpam remiſſam, in quo fundetur. 7.

PEccatum læthale nemine diſceptante mereri ſecundum ſe pænam æternam eſt certiſſimum; veniale vero mereri pęnam temporaneam eſt etiam apud omnes in confeſſo. Nunc autem quærimus, an, ſicuti per Sacramentum pænitentiæ ritè ſuſceptum remittitur peccatum quoad culpam, remittantur etiam quoad pænam æternam quidem quoad læthalia, & temporaneam quoad venialia. Nunc potiſſimum erit ſermo de reatu pænæ ratione læthalium, nam quoad venialia ſermonem habebimus in ſequenti.

Concluſio. Remiſſa per pænitentiam culpa læthali intelligitur indiſpenſabilitèr remiſſus reatus pænæ æternæ. In hoc conſentiunt omnes DD. Catholici. 1

1 Remiſſa culpa læthali intelligitur remiſſa pæna æterna.

Probatur remiſſa per pænitentiam culpa ſecundum ordinem præſentis prouidentiæ pænitens, qui erat Deo inimicus, intelligitur factus eiuſdem amicus, & filius adoptiuus, & per conſequens particeps æternæ gloriæ iuxta illud Apoſtoli, *Si filius, & hæres*; implicat autem quem eſſe hæredem, ſeu habere ius ad æternam gloriam, & ſimul eſſe reum pænæ æternæ; vnde *Concil. Trident. ſeſſ.* 6. *c.* 14. aſſerit cum culpa remitti ſimul pænam æternam. Dixi, *ſecundum ordinem præſentis prouidentiæ*, ſecundum quem remiſſio peccatorum fit per gratiam remiſſiuam inhęrentem, & iuſtificantem; non etenim negauerim, Deum de potentia abſoluta poſſe remittere peccatum ſine infuſione gratiæ per extrinſecam condonationem, remanente adhuc reatu pænæ æternæ; non etenim præcisè peccator conſtituitur hæres æternæ gloriæ per extrinſecam condonationem peccati, ſicuti conſtituitur per gratiam remiſſiuam, & iuſtificantem, & in hoc conſentiunt *Henriquez lib.* 4. *de pænit. c.* 14., *Coninchus de pænit. lib.* 2. *dub.* 2., *&* 3., *Suarez de pænit. diſp.* 10. *ſect.* 3.

Rationes pro concluſione.

Ex quibus fas erit deducere, remiſſionem pænæ æternę non eſſe ex intrinſecis ſuis principijs connexam cum remiſſione culpę, ſed ſolummodo ex Diuina diſpoſitione ſecundum ordinem pręſentis prouidentię, ſecundum quem fit remiſſio culpę per infuſionem gratię, quę ſecum affert ſaltem ex conſequenti remiſſionem reatus pęnę ęternę, cum illa conferat ius ad ęter-

2 Remiſſio pænæ æternæ eſt ex Diuina diſpoſitione.

æternam gloriam. Cæterum, ſicuti ſpectata abſoluta Dei potentia non eſt repugnantia, vt notat *Bonacina de Sacram. pænit. diſp. 5. q. 6. ſect. 2. §. 4. num. 1. in fin.*, quod Deus remittere poſſit reatum pænę vni peccato debitę ſine remiſſione pænæ alteri peccato debitæ, & per condonationem extrinſecam etiam vnum peccatum ſine altero, ita non videtur repugnantia, quod poſſit remittere culpam non remiſſo reatu pænę ęternę.

3 Remiſſa culpa læthali regulariter non remittitur tota pęna temporalis.

Concluſio II. Quamuis remiſſa culpa peccatorum lęthalium remittatur reatus pęnę ęternę, non tamen ſemper remittitur totus reatus pænæ temporalis per Sacramentum pænitentiæ; in hoc etiam conſentiunt omnes DD. Catholici, & hæc veritas expreſsè definita reperitur in *Concil. Trid. ſeſs. 6. c. 14.* vbi hæc expreſsè leguntur. *In Sacramento pænitentiæ iniungi ſatisfactionem, non pro pæna æterna, quæ ſimul cum culpa remittitur per Sacramentum, vel Sacramenti votum, ſed pro pæna temporali.*

4 Ratione intenſæ contritionis poteſt remitti tota pæna.

Dixi, *non tamen ſemper*, quia poteſt contingere, quod quis accedat ad Sacramentum cum tam intenſo animi dolore, cum tanta peccatorum deteſtatione, cum tam feruente Dei dilectione, vt mereatur etiam pænę temporalis remiſsionem, potiſsimum cum illa intenſio poſsit tantam vim habere, quantam habere poteſt ſatisfactio per pænitentem prętanda.

5 Rationes, ob quas regulariter non remittitur tota pæna.

Ratio concluſionis poteſt ex eo deduci, quod ità exigat conditio iudicij emendatiui, vt delinquens luere debeat pęnam aliquam pro delicto, & ratione eiuſdem pęnę retrahatur impoſterum à culpis, quę eſt ratio conſiderata à *D. Thoma tertia part. q. 86. art. 4.* Ità etiam congruit ordini iuſtitię, vt ſicuti per peccatum homo auerſus eſt à Deo, ipſumque offendit, ità per proprios actus ad eum conuertatur, & per pęnas eidem ſatisfaciat; Nec obſtare poteſt, ſi dicatur, quod Chriſtus per ſuam Paſsionem pro nobis ſatisfecit, ſuaque merita infiniti valoris pro ſatisfactione noſtra applicuerit, & ſignantèr applicet per Sacramentum pęnitentię, ergo virtute eorumdem omnis reatus pęnę in eodem Sacramento remittitur. Non, inquam, obſtare poteſt, quia, licet merita Chriſti ſecundum ſe ſint infiniti valoris, non applicantur tamen nobis, niſi ſecundum diſpoſitionem, quam nos habemus, quæ modo maior, modo minor eſt, & propterea non exigit totam remiſsionem pęnę; cęterum, ſi valeret argumentum deductum ab infinitate valoris meritorum Chriſti omnis plenitudo gratię nobis in quocunque Sacramento conferretur.

Quod, ſi vrgeas, quod in Sacramento pęnitentię ità merita Chriſti applicentur, vt vniuerſa culpa remittatur, ergo etiam ita debent intelligi applicata, vt vniuerſa etiam pæna abigatur; ſi etenim per ea deletur, quod maius eſt, non eſt, cur non debeat deleri, quod minus eſt. Adhuc impugnaberis, quia remiſsio culpæ eſt effectus ſolius Diuinæ Clementiæ, & Miſericordiæ, cuius proprium eſt miſereri ſemper, & parcere, cui non conſonat culpam pro parte remittere, & pro parte retinere, quia manente aliqua culpa adhuc homo Deo inimicus maneret, vnde, & Diuina bonitas, & conditio peccati exigit, vt tota ſimul remittatur; remiſsio verò pænæ temporalis ità eſt effectus Diuinæ bonitatis, vt debeat etiam procedere à pænitente, cum habeatur per modum ſatisfactionis, quæ exigit opus ſatisfacientis, vt ex ſe patet.

6 Ex eo, quod remittatur tota culpa non ſequitur, quod remittatur tota pæna.

7 Remiſſa culpa reatus pænæ remanet in onere relicto à culpa.

Urgebis. Reatus pænæ, quicunque ſit, fundatur in ipſa culpa, ergo remiſſa culpa non eſt, cur non debeat intelligi remiſſus quicunque reatus pęnę, quia ſublato fundamento ruunt omnia, quę in ipſo fundantur. Sed contra, quia licet reatus pęnę proueniat à culpa; attamen ſuppoſita pręexiſtentia culpę poteſt adhuc permanere onus pęnę culpa amplius non permanente, donec eadem pęna fuerit perſoluta, & tunc reatus ille pęnę, antequam perſoluatur, licet non fundetur in ipſa culpa, cum abolita, & ſublata intelligatur, fundatur tamen in quodam iure, quod reliquit ipſa culpa, vt pro eadem ſatisfiat, quantum ad pænam temporalem, nam ęterna cum ipſa culpa intelligitur remiſſa.

ARTICVLVS IV.

An per Sacramentum pęnitentię remittantur peccata venialia, & quoad culpam, & quoad pænam.

SVMMARIVM.

Articuli examinandi circa titulum. 1.
Certum eſt, quod per Sacramentum pænitentiæ remittuntur venialia quoad culpam. 2.
Poteſt per Sacramentum pænitentiæ remitti vnum veniale ſine altero. 3.
Etiam per iſtud poſſunt remitti læthalia ſine venialibus, ſi ad iſta non ſit diſpoſitio. 4.
Si ſint ſimul læthalia cum venialibus non poſſunt remitti venialia ſine læthalibus. 5.
Ad remiſſionem peccatorum venialium in Sacramento pænitentiæ requiritur atritio ſupernaturalis. 6.

Digitized by Google

Ratio ſuadens cum remiſſione culpæ venialium remitti etiam pænam. 7.
Certa ab incertis ſecernuntur. 8.
In Sacramento pænitentiæ cum remiſſione culparum venialium regularitèr non remittitur tota pæna. 9.
Soluitur inſtantia oppoſita. 10.
Innodatus pluribus venialibus, ſi deteſtationem habeat quoad omnia, non tamen regularitèr conſequitur remiſſionem totius pænæ. 11.

1 Rationes dubitandi. NOn controuertimus in præſenti, an remiſsio peccatorum venialium ità ſit alligata Sacramento, vel actui perfectæ contritionis, vt nequeant, nec per Sacramentalia, nec per alios actus contritione minus perfectos aboleri, nam hæc non eſt propria ſedes huius controuerſiæ. Id, quod hic venit examinandum, erit primò, an per hoc Sacramentum peccata venialia quoad culpam remittantur; Secundò, an per idem vnum ſine alio poſsit remitti. Tertiò, an ad eorum remiſsionem in Sacramento requiratur atritio ſupernaturalis. Quartò, an per ipſum cum remiſſione culpæ ponatur ſimul remiſsio totius pænæ eidem culpæ debitæ.

2 Venialia quoad culpam remittũtur. In ordine ad primum non eſt dubitandum, quod per Sacramentum pænitentiæ ritè ſuſceptum deleantur, ſeu remittantur peccata venialia quoad culpam. Nullus eſt ex Catholicis, qui in hoc ambigat; & quotidiana praxis demonſtrat, ſecundum quam homines timoratæ conſcientiæ, & Religioſi frequentèr peccata dumtaxat venialia clauibus ſubijciunt, quod incongruè præſtarent, ſi per Sacramentum non remitterentur. Ratio eſt, quia, licet peccata venialia non ſint materia neceſſaria huius Sacramenti, ſunt tamen materia ſufficiens, ergo apta ſunt recipere formam abſolutionis, ſeu remiſſionis.

3 Poteſt vnum veniale ſine altero remitti. In ordine ad ſecundum certum eſt, poſſe per hoc Sacramentum remitti vnum veniale ſine altero, ſi debitæ ſint diſpoſitiones ad vnum, & non ad alterum, vel vnum ritè exponatur, & non alterum. Ratio in genere ea eſt, quia ex vna parte Sacramentum pænitentiæ aptum eſt, vt mox vidimus, remittere peccata venialia, ſi ritè clauibus exponantur; ex alia remiſſio vnius ſine altero non inducit repugnantiam, nec ex parte Sacramenti, nec ex parte pænitentis, nec ex parte eorundem venialium; non ex parte Sacramenti, quia, quantum eſt ex ſe, aptum eſt producere ſuum effectum, quando non inuenit obicem; vnum autem peccatum veniale non eſt obex ad remiſsionem alterius, quando ad iſtud eſt debita, & proportionata diſpoſitio, cum non habeat oppoſitionem ad gratiam remiſsiuam illius; non ex parte pænitentis, qui, quantum eſt ex ſe, eſt capax æquè recipiendi gratiam remiſsiuam omnium, ac aliquorum tantum iuxta diſpoſitionem, quam habet, vel ad omnia venialia, vel ad aliqua tantum; non ex parte ipſorum venialium, quæ non habent talem connexionem inter ſe, vt vnum non poſsit eſſe ſine alio, ergo &c. Confirmatur, quia peccata venialia non habent oppoſitionem cum gratia, quæ æquè eſſe poteſt cum vno, vel cum pluribus illorum, ergo hæc poterit terminari ad remiſsionem vnius, & non alterius, ſi ſubiectum ſit diſpoſitum ad vnum, & non ad alterum.

Ex ijs, quæ dicta ſunt ſub hoc capite, deduci poteſt, quod remitti poſſint per Sacramentum Pænitentiæ peccata lęthalia ſine venialibus, ſi quoad illa habeatur debita diſpoſitio, & non ad iſta, & ratio eſt, quia gratia remiſſiua læthalium non habet oppoſitionem cum venialibus, quinimmò poteſt cum iſtis compati. Difficultas videtur ſolum verſari in eo, quod diſpoſitio ſufficiens ad remiſſionem læthalium videtur etiam ſufficiens ad remiſſionem venialium, cum ſit deteſtatio peccatorum, quatenus ſunt offenſa Dei, ſub qua conſideratione æquè veniunt venialia, ac læthalia, adeoque per illum actum, per quem delentur læthalia, videntur etiam ſimul remitti venialia. Sed ad hoc reſponderi poteſt poſſe eſſe deteſtationem quoad læthalia, quatenus ſunt grauis Dei offenſa, non verò quoad venialia, quatenus ſunt leuis offenſa, quinimmò cum actuali deteſtatione læthalium poteſt eſſe actualis affectus ad aliquod veniale, vndè diſpoſitio, quæ eſt ſecundum ſe ſufficiens ad remiſſionem læthalium, non eſt ſufficiens ad remittenda venialia. 4 Poſſunt remitti læthalia ſine venialibus.

Deduci etiam poteſt ſecundò in ſubiecto habente ſimul læthalia, & venialia non poſſe remitti per Sacramentum Pænitentiæ venialia ſine læthalibus. Ratio eſt, quia ſecundum ordinem præſentis prouidentiæ remiſſio etiam peccatorum venialium non fit, niſi per infuſionem gratiæ habitualis; hæc autem pugnat cum peccatis læthalibus, vt per ſe patet, ergo nequeunt remitti venialia læthalibus permanentibus. 5 Non poſſunt remitti venialia ſine læthalibus.

In ordine ad tertium aſſerendum eſt ad remiſſionem peccatorum venialium in Sacramento Pænitentiæ requiri atritionem ſupernaturalem, nec ſufficere merè naturalem *Suarez de pænit. diſp.* 11. *ſect.* 1. *aſſert.* 1. *nu.* 3., *Henriquez lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 2., *Coninchus diſp.* 2. *dub.* 14. *num.* 122., *Nugnus in tertia part. quæſt.* 87. *art.* 2. *diffic.* 3. 6 Ad remiſſionẽ venialiũ requiritur atritio ſupernaturalis.

Ra-

Ratio eſt, quia diſpoſitio merè naturalis non eſt ſufficiens, nec habet proportionem ad formam, ſeu effectum ſupernaturalem, qualis eſt remiſſio peccatorum venialium, quæ fit per infuſionem gratiæ remiſſiuæ.

Difficultas ſolummodò aliqua videtur in eo eſſe, quod, ſi prærequireretur atritio ſupernaturalis, hæc per ſe cauſaret remiſſionem venialium, quæ, ſicuti in multorum ſententia cauſatur per ſola Sacramentalia, ità à fortiori videtur poſſe produci per actum ſupernaturalem atritionis, & ſic hæc remiſſio non haberetur per Sacramentum Pænitentiæ, cum antecedentèr ad illud eſſet producta. Sed reſpondendum eſt, probabilius per ſolam atritionem non deleri peccata venialia, ſicuti, nec per Sacramentalia, vt latè probat *Vaſquez in tertiam part. quaſt.* 87. *art.* 1. *dub.* 1. *n.* 14., vbi, quod per nullos alios actus venialia remittantur extra Sacramentum, quam per actus contritionis, & dilectionis Dei. Dato deindè, ſed non conceſſo, quod per atritionem ſupernaturalem ſecundum ſe remitterentur venialia, non propterea ſequeretur, quin ſaltem quoad aliquẽ effectũ poſſet remiſſio atribui Sacramento, ſicuti ex eo, quod per actum perfectæ contritionis remittantur læthalia, non ſequitur, quod, quando hæc coniungitur cum Sacramento eidem Sacramento non tribuatur efficacitas in eorum remiſſionem quoad aliquem effectum ſaltem remiſſionis pęnæ, & augmenti gratiæ.

Soluitur inſtantia oppoſita.

7 Ratio ſuadens cum remiſſione culpæ venialis remitti etiã pænam.

In ordine ad quartum videtur dicendum, quod, ſicuti per Sacramentum cum remiſſione culparum lęthalium remittitur etiam pæna æterna, ità per idem cum remiſſione culparum venialium remittatur etiam pæna temporalis, vt ſeruetur proportio, & virtus æqualis tribuatur Sacramento, tam in ordine ad læthalia, quam ad venialia. Circa hanc difficultatem certa ab incertis ſunt ſecernenda. Certum eſt primò, quod, cum ex dictis poſſit vnum peccatum veniale remitti ſine alio, cum ad vnum ſit diſpoſitio, & non ad alterum, per Sacramentum non remittatur pæna debita illis venialibus, quorum ex defectu diſpoſitionis non fit remiſſio; ſicuti enim quoad illa non remittitur culpa, ità nec remittitur pæna. Certum eſt ſecundò, quod, ſi quoad peccata aliqua venialia ſic maximè intenſa contritio, conſequetur etiam quoad illa remiſſio pænę; ſicuti enim ex ſuperius dictis intenſio contritionis poteſt eſſe talis, vt deleat lęthalia, tam quoad culpam, & pęnam ęternam, quam quoad pęnam temporalem, ità non eſt, cur non poſſit eſſe talis, vt deleat etiam venialia quoad vtrumque reatum. Id, quod potiſſimum controuertitur in pręſenti eſt, an per Sacramentum Pęnitentię receptum cum diſpoſitione non ità intenſa ad aliquod veniale in particulari remittatur idem peccatum etiam quoad pænam. Secundò, an, ſi ſit diſpoſitio quoad omnia venialia per motum ſcilicet generalem deteſtationis quoad illa, deleantur omnia etiam quoad pęnam.

8 Certa ab incertis ſecernuntur.

Dico primò, regularitèr in Sacramento Pęnitentię cum remiſſione culparum venialium, quorum pęnitens habet deteſtationem, non deleri totam pęnam illis debitam. Hoc euincitur ex communi Eccleſię conſenſu, & praxi, ſecundum quam pęnitentibus confeſſis peccata dumtaxat venialia imponitur aliqua ſatisfactio, quę vtique eſt ſolummodò in ordine ad remiſſionem pęnę temporalis; Euincitur item ex doctrina fidei de Purgatorio, ſecundum quam detinentur animę iuſtificatorum aliquorum, donec totam pęnam perſoluant; Neque obſtant ea, quę ex aduerſo afferebantur de proportione pęnę ęternę in remiſſione lęthalium ad pęnam temporalem in remiſſione venialium; Non obſtant, inquam, quia ſecundum ordinem pręſentis prouidentię non poteſt ſubſiſtere pęna ęterna ſine culpa lęthali, cum coniungatur cum actuali exiſtentia illius, licet poſſit eſſe debita pęna temporalis, illa extincta, ſeu actualitèr non exiſtente, & propterea poteſt etiam eſſe reatus pęnę temporalis, licet modificatę extincta etiam actualitèr culpa veniali. Hæc omnia habent fundamentum in ſuaui Diuinę clementię diſpoſitione, quę noluit eſſe reum pænæ æternæ, quem recepit in ſua amicitia, & conſtituit hæredem æternæ gloriæ; voluit tamen in ſatisfactionem Diuinæ iuſtitiæ, vt peccator temporalitèr pænas luat pro peccatis debitas.

9 Regularitèr cũ remiſſione culpæ venialis non remittitur tota pęna

10 Nõ valet argumẽtum à remiſſione pænæ æternæ in remiſſione læthalium, ac à remiſſione pænæ temporalis.

Dico ſecundò, ſi innodatus pluribus peccatis venialibus deteſtationem habeat quoad omnia, licet remiſſionem conſequatur eorundem quoad culpam, regularitèr tamen loquendo non conſequitur remiſſionem quoad totam pęnam. Sequitur eius probatio ex rationibus adductis pro pręcedenti dicto, hocque maximè conſonat ordini Diuinę iuſtitię, quę licet miſericorditèr cum pęnitentibus, & ad ſe conuerſis agat; culpas remittendo, cum nolit mortem peccatoris, ſed, vt magis conuertatur, & viuat, vult tamen, vt Diuinę iuſtitię ſatisfaciat per congruas pęnas etiam in vtilitatem eiuſdem pęnitentis, vt per illas remoueatur ab vlterioribus culpis.

11 Per deteſtationẽ omnium venialiũ non ſequitur remiſſio totius pænæ.

AR-

Digitized by Google

ARTICVLVS V.

An in Sacramento, ſeu extra Sacramentum per actum dilectionis Dei, ſeu contritionis deleantur omnia venialia.

SVMMARIVM.

Exponitur ſenſus controuerſiæ. 1.
Per actum dilectionis Dei, quo quis profiteatur ſe velle placere Deo ſuper omnia etiam quoad leuia remittuntur omnia venialia. 2.
In illo actu veniunt implicitè omnia venialia. 3.
Non currit paritas quoad læthalia, & quoad venialia quoad ſubiectionem clauibus. 4.
Sententia docens per atritionem ad omnia venialia relatam omnia remitti, quamuis omnia non ſubijciantur clauibus. 5.
Probabilius non remittuntur ea, quæ clauibus non ſubijciuntur. 6.

1 In quo conſiſtat ſcopus difficultatis.

NOn eſt difficultas, quod, ſi actus dilectionis Dei, ſeu contritionis referatur expreſsè ad omnia venialia, per eundem omnia remittantur; ſi enim relatus ad vnum ipſum delet, cur, ſi expreſsè referatur ad omnia non poterit omnia delere? Scopus igitur præſentis tituli in hoc verſabitur, an, quantumuis pœnitens non referat actum expreſsè, & formalitèr ad omnia, & ſingula venialia, ſed ſolum ſtatuat in corde ſuo amare Deum ſuper omnia, & actum eliciat, quo velit ipſi placere in omnibus, quantumuis leuibus, & minimis, per illum actum conſequatur remiſſionem omnium venialium.

Diſcrimen inter contritionē quoad læthalia, & quoad venialia.

Hoc potiſſimum intercedit diſcrimen inter dilectionem Dei, & contritionem quoad lęthalia, & dilectionem Dei, & contritionem etiam quoad venialia, quod non poteſt eſſe contritio, & dilectio Dei quoad vnum lęthale, & non quoad aliud, quia affectus ad vnum peccatum lęthale non compatitur cum eadem dilectione, & contritione; poteſt autem eſſe dilectio Dei, & contritio cum affectu ad aliquod veniale, cum hoc non deſtruat amicitiam eiuſdem Dei. Porro aduertendum eſt, hoc intercedere diſcrimen inter læthalia, & venialia, quod quoad prima tenetur peccator, quantum poteſt illa clauibus ſubijcere, nec ſufficit, quod quoad illa formalem deteſtationem habeat; quoad ſecunda verò non teneatur omnia, & ſingula exponere; vndè in ordine ad iſta modo quęritur, an ex eo præcisè, quod affectus huiuſmodi peccatis venialibus actum generalem eliciat, quo profiteatur ſe velle Deo placere in omnibus etiam minimis, conſequatur ex vi illius actus remiſſionem omnium, quantumuis expreſsè actum illum non referat ſingillatim ad omnia, & ſingula, nec omnia, & ſingula exprimat in confeſſione.

2 Per actū dilectionis, quo quis vult placere Deo ſuper omnia etiam quoad leuia remittuntur omnia venialia.

Concluſio. Per illum actum dilectionis Dei conceptum iuxta modum expoſitum, per quem actu profiteatur placere Deo quoad omnia etiam minima, remittuntur omnia venialia: Conſentit *Bonacina de Sacramento Pænit. diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 2. punct. 4. num. 2.*, vbi plures alios citat.

Ratio ex eo deducitur, quod actus dilectionis Dei ſuper omnia, & actus contritionis apti ſunt remittere non ſolum lęthalia, ſed etiam venialia, ſi ad illa referatur, ſed actus, de quo loquimur, eſt actus dilectionis Dei, & contritionis, & refertur ad omnia venialia, & ſecundum ſe oppoſitionem habet ad omnia, ergo per illum omnia venialia delentur. Minor, in qua eſt tota difficultas, ex eo euincitur, quod, qui vult placere Deo in omnibus etiam minimis, implicitè, & virtualitèr habet actum, quo deteſtatur omnia, quę etiam in minimis diſplicent Deo, ergo &c.

Dices primò, non videri, quomodo poſſit eſſe diſplicentia de actu, ſeu de obiecto non cogitato; quando autem actus dilectionis, ſeu contritionis non refertur ſpecialitèr ad omnia, & ſingula venialia, non omnia intelliguntur tunc cogitata, ergo non intelligitur de omnibus diſplicentia ſufficiens ad remiſſionem. Sed contra, licet in illo actu non veniant explicitè omnia venialia, veniunt tamen implicitè ſub ratione offenſæ Dei etiam in leuibus, & minimis, nec eſt neceſſe, vt ſingularitèr omnia tunc cogitentur, ſeu veniant ſub cogitatione, vt videre etiam eſt in contritione quoad læthalia, nam, ſi quis aliquorum fuerit oblitus, tunc certè illa non veniunt in cogitatione, & tamen per illum actum generalem dilectionis Dei, & contritionis nemine diſceptante remittuntur.

3 In illo actu veniunt implicitè omnia venialia.

4 Non currit paritas quoad læthalia, & quoad venialia.

Dices ſecundò, peccata læthalia non obſtante, quod comprehendantur ſub illo actu contritionis, ſunt tamen ex neceſſitate clauibus ſubijcienda, nec alitèr remittuntur, niſi legitima cauſa excuſet, ergo etiam peccata venialia, quantumuis veniant ſub illo actu dilectionis Dei, & deteſtationis etiam in minimis, ad hoc, vt ſortiantur effectum remiſſionis, debent ex neceſſitate clauibus ſubijci, &, ſi ex proprię voluntatis arbitrio non ſubijciantur, non poterunt conſequi remiſſionem eandem. Sed contra, quia, cum læthalia ſint materia neceſſaria Sacramenti, ſunt neceſſario cla-

Digitized by Google

clauibus exponenda, nec veniam in contritione conſequuntur, niſi ſint cum voto ſaltem implicito confeſſionis, quod non militat in venialibus, cum non ſint materia neceſſaria, ſed tantum ſufficiens.

Quod, ſi hic inquiras, an ſtante deteſtatione omnium peccatorum etiam venialium ſub generali ratione offenſę Dei etiam in minimis, & ſub generali proteſtatione non diſplicendi Deo etiam in leuibus, & minimis, quæ tamen non ſit perfecta contritio, ſed imperfecta, & mera atritio, ſupernaturalis tamen, & pænitens aliqua tantum confiteatur, & non omnia, conſequatur remiſſionem quoad omnia ex vi Sacramenti, an tantum quoad illa, quæ confitetur. Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod, ſi quis deteſtetur omnia peccata læthalia actu atritionis ſupernaturalis vniuerſalis, & ex obliuione aliqua omittat in Confeſſione, conſequatur ex vi Sacramenti remiſſionem etiam oblitorum ratione illius deteſtationis vniuerſalis, ergo etiam, ſi quis deteſtetur omnia etiam venialia ſub ratione offenſę Dei actu atritionis ſupernaturalis, & vniuerſalis, & omiſerit etiam ex propriæ voluntatis arbitrio aliqua confiteri, conſequetur etiam iſtorum ex vi Sacramenti remiſſionem vigore illius vniuerſalis deteſtationis; nec releuat, ſi dicatur primò, quod in primo caſu illa omiſſio fuerit inuoluntaria; ſecundò, quod in eodem primo caſu remiſſio peccati obliti veniat in neceſſariam conſequentiam, cum vnum peccatum læthale deleri nequeat ſine alio; quę non militant in ſecundo caſu, in quo, & omiſſio eſt voluntaria, & vnum peccatum veniale deleri poteſt ſine alio; Non, inquam, releuat, quia, quod omiſſio in ſecundo caſu fuerit, ſeu ſit voluntaria, &, quod ex neceſſitate ex remiſſione vnius non ſequatur remiſſio alterius, ſicut contingit in peccatis læthalibus, hoc prouenit ex conditione materiæ remotæ, non ex defectu materiæ proximæ conſiſtentis in actu deteſtationis, nec defectu Sacramenti, quod cadens ſupra materiam proximam ſuum conſequitur effectum.

5 Sentētia docens per actū atritionis quoad omnia venialia omnia remitti etiam ſi omnia non ſubijciātur clauibus.

6 Probabilius non confeſſa non remittuntur.

His tamen non obſtantibus probabilius ſentio, ex vi Sacramenti alia peccata venialia à confeſſis non remitti, quia ex vno capite ad materiam proximam Sacramenti non ſolum ſpectat dolor, ſed etiam confeſſio; ex alio ad remiſſionem vnius non ſequitur remiſſio alterius, cum vnum ſine alio poſſit remitti.

ARTICVLVS VI.

An quis poſsit decedere cum ſola culpa veniali, & quomodo poſsit in illo ſtatu conſequi beatitudinem.

SVMMARIVM.

Poteſt quis decedere cum culpa ſolum veniali. 1.
Quomodo poſt deceſſum culpa illa remittatur. Ibid.
Conſtituentes culpam venialem in ſolo reatu pænæ dicunt per ſolam ſolutionem pænæ remitti. 2.
Hæc ſententia reijcitur. 3.
Reijcitur etiam ſententia aſſerens remitti per actum charitatis, qua anima libentèr acceptat pænas ſibi debitas. 4.
Reijcitur etiam opinio aſſerens deleri per actum phyſicum dilectionis Dei, quamuis hic non ſit meritorius. 5.
Refertur opinio D. Thomæ. 6.
Retenta opinione D. Thomæ, dico illum actum exercitum in actu deceſſus eſſe diſpoſitiouem, qua poſita Deus remittit culpam. 7.

POſſe quem decedere cum culpa dumtaxat veniali videtur indubitatum, & in hoc conſentiunt communitèr DD. contra *Durandum in 4. diſt. 11. q. 1.*; poteſt enim omiſsis alijs caſibus contingere, quod quis, dum actu venialitèr delinquit, inopinato fato decumbat, in quo caſu certè cum eadem culpa veniali decederet. Sed tunc quomodo æternam beatitudinem conſequeretur? Certum eſt, quod nihil coinquinatum in illud regnum beatitudinis, in quo ſumma bonitas eſt, ingredi poſsit, nec in illo ſtatu, qui ſic deceſsit, poteſt mereri illam remiſsionem quoad culpam, licet poſsit pro pæna ſatisfacere.

1 Poteſt quis decedere cum culpa ſolū veniali

Quomodo illa culpa remittatur.

Varios dicendi modos, variaſque ſententias circa præſentem titulum inuenio, quos referre non piget. Primus illorum eſt, qui conſtituentes peccatum veniale in ſolum reatum pænæ temporalis, aſſeruęrunt remitti per ſolutionem pænæ debitæ in purgatorio; atque iuxtà hanc opinionem procedit *Scotus in 4. diſt. 21. quæſt. 1.* Sed huic opinioni nequeo acquieſcere, cum non minus in peccatis venialibus, ac in læthalibus reperiatur, & ratio culpæ, & ratio pænæ, licet in læthalibus grauior, vtpotè quæ auertit à Deo, & reddit peccatorem Deo abhominabilem, & inimicum, qualem non conſtituit culpa dumtaxat venialis. Cęterum, quod peccatum veniale contineat etiam culpam, ex eius effectibus di-

2 Iuxtà aliquos remittitur per ſolam pænæ ſolutionem

3 Hæc ſententia reijcitur.

Digitized by Google

dignoſcitur; feruorem etenim minuit charitatis, inducit aliquam maculam, cum omnis actus per ſe malus per ſe quoque ſit quædam macula, quia eſt actio quædam debito, ac recto fine, & rationis ordine, & conuenientia carens, vt notat *Azorius inſtitut. mor. tom. 1. lib. 4. cap. 8. quæſt. 8. verſ. dicendum*; pœna autem ſecundum ſe nec charitatis feruorem minuit, nec mentem polluit, nec maculat.

4 Non remittitur per actũ charitatis, qua anima acceptat pęnas ſibi debitas.

Secundus dicendi modus illorum eſt, qui ſtatuunt, in ea hypotheſi culpam venialem deleri per actum charitatis, quo anima libentèr acceptat, & ſubit pęnas debite ſibi à Deo inflictas, ſe conformans iuſtæ eiuſdem diſpoſitioni; atque iuxtà hunc modum procedunt *Sotus in 4. diſtinct. 15. qu. 2. art. 2.*, *Valentia tom. 4. diſp. 7. qu. 4. punct. 1. ad fin.* Sed neque huic poſſum acquieſcere, quia non video, quomodo per actus extra ſtatum viæ exercitos poſsit, quis mereri, & conſequi per eoſdem remiſsionem culpę. Item non video, quomodo ille actus conformitatis voluntati Dei iuſtas pęnas infligentis habeat oppoſitionem cum illa macula venialis culpę.

5 Reijcitur etiam opinio docens deleri per actũ phyſicum dilectionis Dei, quãtuis hic non ſit meritorius.

Tertius dicendi modus illorum eſt, qui ſtatuunt, maculam illam venialis culpę deleri per actum phyſicum dilectionis Dei exercitum in illo ſtatu, qui, quamuis meritorius non ſit, eſt tamen actus per ſe bonus, & ex diſpoſitione Diuinę clementię deletiuus illius maculę; atque iuxtà hunc ſenſum procedunt nonnulli Thomiſtę. Sed propter eaſdem rationes, quibus repuli pręcedentem modum docendi, huic etiam nequeo aſſentiri.

6 Opinio D. Thomæ.

Quartus dicendi modus eſt *D. Thomæ quæſt. 7. de malo art. 11.*, *Suarez diſp. 11. ſect. 4. n. 13.*, *Henriquez lib. 4. c. 15. nu. 9.*, *Vaſquez tertia part. quæſt. 87. art. 1. dub. 2. num. 11.*, volentium decedente homine cum macula peccati venialis hunc deleri per actum dilectionis Dei, quem exercet in primo inſtanti deceſſus, dum tunc cognoſcit ſuum ſtatum. Sed videtur hęc etiam opinio pati eaſdem difficultates, quas patiuntur pręcedentes, quod, ſcilicet poſt deceſſum, licet immediatum ab hac vita non ſit capacitas ad meritum.

7 Ille actus, quem ſtatuit D. Thomas, eſt diſpoſitio, qua poſita Deus remittit culpam.

Ego retenta hac opinione D. Thomę in eo ſenſu; quod eliciatur in inſtanti immediato ſeparationis animę ille actus dilectionis Dei ex cognitione proprij ſtatus, tunc potiſsimum innoteſcentis, per quem habetur retractatio eiuſdem venialis, dico hunc quidem pręrequiri tanquam diſpoſitionem retractatiuam habentem oppoſitionem ſaltem phyſicè cum eodem veniali, qua poſita Deus remittit illam culpam; & in hoc potiſsimum verificatur, quod remiſsio peccatorum Deo attribuatur. Aduerto tamen, quod ille actus dilectionis, ſeu contritionis non conſequatur illam remiſsionem per modum meriti, nec per modum ſatisfactionis, cum ille non ſit ſtatus meriti, nec ſatisfactionis, ſed ſatiſpaſsionis, ſed per oppoſitionem illius actus ad illam culpam, ratione cuius Deus illam remittit.

ARTICVLVS VII.

Vtrum peccata ſemel per pænitentiæ Sacramentum remiſſa adueniente nouo peccato reuiuiſcant.

SVMMARIVM.

Reuiuiſcentia duplex alia formalis, alia æquiualens. 1.
Peccata ſemel remiſſa ſecundum ſuum eſſe formale non reuiuiſcunt ſuperueniente nouo peccato læthali. 2.
Euincitur expreſſis auctoritatibus SS. PP. 3.
Peccata ſemel ritè remiſſa intelligũtur ſimplicitèr extincta, non merè ſuſpenſa. 4.
Nec obſtat, quod remaneat reatus pœnæ temporalis, & quarè. 5.
Parabola ſerui Matthæi 18. *non officit noſtro aſſerto, & hoc oſtenditur.* 6.
Explicantur dicta Dauidis Pſal. 78. 7.
Sententia docens, nec de potentia abſoluta peccata ritè remiſſa poſſe reuiuiſcere. 8.
Sententia docens poſſe. 9.
Probabilius ex ſuppoſitione, quod fuerint ſimplicitèr remiſſa, non poſſunt reuiuiſcere. 10.
Non poſſunt redire, niſi de nouo producantur. 11.
Procedit aſſertum ex ſuppoſitione, quod peccata fuerint ſimplicitèr, non conditionatè remiſſa. 12.
Peccata ſimplicitèr remiſſa, quamuis per nouum peccatum non reuiuiſcant, efficiunt tamen ſaltem indirectè, vt ſubſequens peccatum habeat quandam maiorem ingratitudinis deformitatem. 13.
Hac maior grauitas ratione ingratitudinis non eſt neceſſariò in ſequenti confeſſione exprimenda. 14.
Peccata ſimplicitèr remiſſa, nec etiam quoad pœnam formalitèr reuiuiſcunt. 15.
Explicatur dictum D. Iacobi, Qui offendit in vno factus eſt omnium Reus. 16.

1 Reuiuiſcentia duplex alia formalis, alia æquiualens.

HÆc reuiuiſcentia, de qua modo agimus, vel poteſt eſſe formalis, quatenus eadem peccata quoad ſuum eſſe morale, quod prius habebant, redeant, & attribuantur auctori, perinde ac ſi non eſſent remiſſa, vel ęquiualentèr, quatenus ſcilicet in ſe ipſis formalitèr non redeant, re-

redeant tamen ſecundum aliquem effectum, qui reddat peccata ſubſequentia remiſſionem aliqua ratione grauiora, & deteſtabiliora. Rurſus negata reuiuiſcentia formalitèr quoad culpam poteſt eſſe partialis quoad pænam, quatenus pæna, quæ erat pro peccatis debita, & modificata per præcedens Sacramentum pænitentiæ cum debitis, & proportionatis actibus, adueniente nouo peccato læthali redeat ſecundum illam intenſionem, & quantitatem, ſecundum quam erat debita ante remiſſionem illorum peccatorum. De huiuſmodi reuiuiſcentia ſecundum has acceptiones erit ſermo in præſenti.

2 Superueniente nouo peccato læthali præcedētèr remiſſa non reuiuiſcunt.

Concluſio I. Peccata ſemel remiſſa ſecundum ſuum eſſe formale non reuiuiſcunt ſuperueniente nouo peccato læthali *D. Thomas tertia part. q. 88. art. 1., & ibi Nugnus diffic. 1., & ſecunda, Sotus in quarto diſt. 16. qu. 1. art. 1., Suarez diſp. 13. ſect. 1., Coninchus de pænit. diſp. 2. dub. 18. num. 140., Pontius diſp. 45. de virt. pænit. quæſt. 6.*

3 Euincitur ex SS. PP.

Expreſsè euincitur *ex c. Diuina de pænit. diſt. 4.* vbi Gelaſius Papa hæc habet. *Diuina clementia dimiſſa peccata in vltionem vlterius redire non patitur.* Idem habetur *ex D. Proſpero reſp. 2. ad c. Gallorum.* Ibi. *Qui recedit à Chriſto, & alienus à gratia finit hanc vitam, quid, niſi in perditionem cadit, ſed non in quod remiſſum eſt, recidit &c.*

4 Peccata remiſſa intelligūtur ſimplicitèr extincta.

Vlterius ratione ſic oſtenditur. Peccata ritè confeſſa, & legitimè Sacramentalitèr abſoluta ſunt ſimplicitèr deleta, & condonata, nec amplius remanent ſecundum aliquid ſui, nec in aliquo effectu, quem relinquunt poſt ſe, ergo poſito, ſeu ſuperueniente nouo peccato non amplius reuiuiſcunt. Conſequentia tenet, quia, quod ſimplicitèr extinctum eſt, non merè ſuſpenſum, non poteſt tractu temporis conualeſcere, & à priuatione ad habitum non datur naturalitèr regreſſus. Antecedens probatur ex illo Euangelij *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis;* & ex illo Ezechiellis, *& peccatorum eius non recordabor amplius.*

5 Nec obſtat, quod remaneat reatus pænę, & quarè.

Dices primò. Peccata læthalia, quantumuis remiſſa relinquunt poſt ſe reatum pænæ temporalis, quæ quandoque nec per pænitentiam iniunctam totalitèr adimitur, ergo, ſi non fuerit totalitèr deleta ſuperueniente nouo peccato læthali ratione eiuſdem peccata præterita poſſunt reuiuiſcere. Sed contra primò, quia illa permanentia reatus pænæ temporalis ſublata totalitèr culpa nullam habet connexionem cum eadem culpa præcedenti, cum ad illam ſolummodo conſequatur, nec aliquod eſſe eidem tribuat, nec in origine, nec in perſeuerantia, adeoque non eſt, cur debeat eandem atrahere. Secundò, quia reatus pænæ temporalis, quamuis terminatiuè ad ipſum pænitentem fundatur tamen in voluntate Dei, & Confeſſarij exigentis ad complementum iuſtitiæ illam pænam; voluntas autem Dei, & Confeſſarij non habet conſtituere illam reuiuiſcentiam peccatorum remiſſorum.

6 Explicatur Parabola ſerui *Matthæi* 18.

Dices ſecundò ex illa Parabola ſerui *Matthæi* 18., qui typum præfert peccatoris. Debitum illi dimiſſum à Domino fuit iterum exactum ex nouo peccato, quia ſcilicet non exhibuit miſericordiam cum conſeruis ſuis; iuxta quem textum Ambroſius, Gregorius, Ghryſoſtomus, & Auguſtinus aſſerunt, quod peccatum crudelitatis in Fratres habeat hoc ſpeciale, vt remoueat veniam præteritorum peccatorum, ergo peccata ſemel dimiſſa ex ſuperuenientia noui peccati redeunt. Sed contrà; Ex hac parabola non euincitur, quod redijerit idem debitum, ſed quod in pænam crudelitatis exercitæ contra conſeruum ſuum fuerit punitus pæna, qua fuiſſet punitus, ſi debitum non fuiſſet dimiſſum, vt in eo puniatur, in quo deliquit; vnde non eſt prius debitum, ſed pæna illius noui delicti.

7 Explicatur textus *Pſalmi* 78.

Dices tertiò ex illo *Pſalmi* 78. *Domine ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum*, & ex illo *Pſalmi* 108. *In memoriam redeat iniquitas Patrum eius* euinci, quod Deus recordetur peccatorum, quæ fuerunt iam dimiſſa, & propterea, quod hęc reuiuiſcant. Sed contra; ex huiuſmodi textibus ſolum euincitur, quod præteritarum iniquitatum Dauid ſemper petierit remiſſionem, cum conſcius ſibi eſſe non potuerit, an illæ ſibi fuerint remiſſæ eo modo, quo alij pænitentes ſemper petunt veniam, & non obſtante, quod peccata ſua ſibi præſumant ritè confeſſos fuiſſe, & abſolutionem Sacramentalem obtinuiſſe, nihilominus iterum, atque iterum ea clauibus ſubijciunt non ſolum ad maius augmentum gratiæ, ſed etiam ad obtinendam veniam, vbi aliàs eam non obtinuerint, ità &c. Deinde dici poteſt, quod in allegatis textibus ſolum innuatur, quod cum Deus quandoque differat peccata punire pæna temporali, Dauid petierit, vt ab illa abſtineret.

8 Sentētia docēs, nec de potentia Dei abſoluta peccata remiſſa poſſe reuiuiſcere.

Excitant hic Doctores controuerſiam, an Deus ſaltem de potentia abſoluta poſſit efficere, vt peccata ſemel remiſſa reuiuiſcant. Bonacina *de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 3. punct. 1. num. 1. verſ. hæc propoſitio patet*, ſentit neque de potentia abſoluta peccata ſemel ritè dimiſſa poſſe reuiuiſcere addita etiam ratione, quod talis

Zz reui-

Digitized by Google

reuiuiſcentia non poſſit naturalitèr prouenire, ſed dumtaxat per ſpecialem, & miraculoſam Dei diſpoſitionem; quæ autem procedunt ex ſpeciali, & miraculoſa Dei diſpoſitione, dicantur ſpecialia opera Dei, eique principalitèr tribuuntur; implicat autem, quod reuiuiſcentia peccatorum principalitèr Deo tribuatur, cum eſſet reparator eorum, ergo &c. Nec poteſt obſiſtere, ſi dicatur primo, quod per illam reuiuiſcentiam Deus conſtituatur auctor peccati, cum ipſe non faciat peccatum, ſed id, quod factum eſt à peccatore in pænam eiuſdem priſtinum ſtatum acquirat. Secundò, quod Deus concurrendo ad peccatum, dum illud committitur non dicatur peccare, adeoque nec peccare, dum concurrit ad reuiuiſcentiam peccatorum. Reſpondet etenim *idem Bonacina loc. cit. in ſolutione obiecti*, quod illa reuiuiſcentia fieret à Deo per actum poſitiuum, ſpecialem, & totalitèr, tunc non concurrente peccatore, adeoque, quod ſit principalitèr imputabilis ipſi Deo. Subdit deinde, quod, cum Deus concurrit ad entitatem actus peccaminoſi cum peccatore, concurrit iuxta exigentium cauſarum ſecundarum; dum autem concurrit ad reuiuiſcentiam peccatorum, non concurrit iuxta exigentiam cauſarum ſecundarum, cum hæ non exigant illam reuiuiſcentiam.

9 Sentētia docens de potentia abſoluta poſſe reuiuiſcere.

Ex aduerſo *Ioannes Pontius diſp. 45. de virt. pænit. q. 6. verſ. hæc ratio*, nullam videt implicantiam, propter quam Deus de potentia abſoluta non poſſit inducere illam reuiuiſcentiam, poteſt enim condonare pænitenti peccatum cum conditione, quod iterum non peccet, ſi autem peccauerit, conſtituatur iterum reus peccat condonati, & ſic eſſet gratus Deo pro tempore, quo iterum non peccauerit, non gratus pro tempore, quo in nouum peccatum inciderit, & non ſolum ratione peccati de nouo commiſſi, ſed etiam ratione peccati præcedentis, quod fuerat condonatum. Quid iam in hoc ſentiendum?

10 Probabilius non poſſunt reuiuiſcere.

Probabilius arbitror, nec de potentia abſoluta peccata ſemel ritè, & abſolutè remiſſa reuiuiſcere. Ità *Bonacina loc. quo ſupra*, qui etiam pro eadem opinione allegat *D. Thomam tertia part. q. 88. art. 1.*, qui, quamuis reuera expreſsè non aſſerat de potentia abſoluta non poſſe reuiuiſcere, ſed tantum de facto non redire; rationes tamen, quibus innititur videntur ſufficientèr probare, nec de potentia abſoluta poſſe redire. Probatur, quia peccata per Sacramentum pænitentiæ legitimè ſuſceptum remiſſa intelliguntur ſimplicitèr, & abſolutè extincta, & condonata, ergo nulla ratione poſſunt redire; cæteroqui ille, qui de nouo peccaret, diceretur habere peccata præterita ſimplicitèr condonata, & non condonata; Neque dicas, non repugnare, quod pro diuerſitate temporis quis habeat peccata præterita condonata, & non condonata; condonata ante nouum peccatum commiſſum; non condonata poſt illud; contra enim impugnaberis, quia, cum fuerint abſolutè deleta per cauſam efficacem, & abſolutè operantem, non poſſunt redire, niſi de nouo producantur; res etenim ſemel deſtructa ſemper remanet deſtructa, niſi de nouo producatur.

11 Non poſſunt redire, niſi de nouo producātur.

Urgebis hæc, quæ hic dicuntur, rectè procedunt quoad ordinem præſentis prouidentiæ, non autem ſpectata abſoluta Dei potentia, ſecundum quam poteſt Deus condonare pænitenti peccatum cum conditione, vt iterum non peccet; in qua hypotheſi, ſi iterum peccaret, certè peccata præterita reuiuiſcerent, aut ita ſe haberent, vt peccator, cui dimiſsa ſunt, eſset gratus Deo pro tempore, quo non peccaret; eſset tamen ingratus ipſi, ſi peccaret ratione peccati noui, & præteritorum, ac ſi nunquam fuiſsent remiſsa. Hæc fermè ad verbum *Pontius loc. cit. verſ. hæc ratio*. Rurſus licet ſecundum præſentem iuſtitiam peccata condonata ſint; ſecundum præſcientiam tamen Dei præuidentis futurum relapſum non ſint abſolutè remiſſa, ac proinde deſinente per peccatum gratia redeat culpa, redeat, & reatus æternæ pænæ. Hæc ſibi obijcit *D. Thomas d. q. 88. art 1.* Sed contrà noſtra concluſio procedit ſolummodo in ſuppoſitione, quod peccata præcedentia fuerint ſimpliciter, & abſolutè remiſſa, non autem in caſu, quo fuerint tantum conditionatè condonata; in quo caſu abſolutæ remiſſionis non poſsunt redire, niſi per nouos actus terminatos ad eadem obiecta, & ſic erunt noua peccata, non vetera rediuiua. Ad obiectum, quod ſibi, & contra ſe efformat D. Thomas, dicendum eſt, procedere ex falſa ſuppoſitione, quod Deus ratione præſcientiæ, qua præuidet futurum relapſum non abſolutè remittat priora peccata, quod eſt contra diſpoſitionem *Concil. Trident. ſeſ. 6. can. 17. & 23.*, vbi ſic definit. *Si quis iuſtificationis gratiam nonniſi prædeſtinatis ad vitam contingere dixerit, reliquos vero omnes, qui vocantur, vocari quidem, ſed gratiam non accipere vtpotè Diuina poteſtate prædeſtinatos ad malum; atque adeo eum, qui labitur, & peccat, nunquam fuiſſe verè iuſtificatum, anathema ſit*; vnde, ſi ſupponatur peccata illa non eſse abſolutè remiſsa, ſumus extra ſuppoſitionem concluſionis noſtræ.

12 Procedit ex ſuppoſitione, quod fuerint ſimplicitèr, non merè conditionatè remiſſa.

Urge-

Urgebis iterum; idem numero effectus ſpectata Dei omnipotentia poteſt reproduci, vt ſuppono ex quæſtionibus Phyſicis, ergo eadem numero peccata ſpectata eadem potentia poterunt reuiuiſcere. Sed contrà. Quidquid ſit de effectibus procedentibus à cauſis effectiuis, & extrinſecis concurrentibus præcisè in genere cauſæ efficientis, obiectum non poteſt habere locum in cauſis vitalibus, & immanentibus, quæ non ſolum concurrunt in genere cauſæ efficientis, ſed etiam in genere cauſæ formalis, ſicque peccata, quæ in voluntario conſiſtunt, appellant actum voluntatis, qui cum obiecto diſcordante à recta ratione componit quid vnum, & propterea, ſi replicaretur, poſtquam peccatum dimiſſum eſt, eſſet nouus actus, & conſtitueret nouum peccatum, non reduceret primum ad ſuum eſſe. Quamobrem reſtringendo reſponſionem dico, vel ex illa reuiuiſcentia, quam adſtruunt aduerſarij ad normam eiuſdem numero effectus reproducibilis, concurrit ad idem obiectum peccatorum præteritorū nouus actus, vel nullus concurrit; ſi nullus concurrit, cum peccatum intelligatur abſolutè, & ſimplicitèr remiſſum, non eſt, cur debeat, & poſſit reuiuiſcere, niſi ponatur à Deo, quod eſt abſurdum; ſi concurrit nouus actus, noua peccata conſtituuntur, non reuiuiſcunt antiqua iam condonata.

Euacuatur inſtātia oppoſita.

Probatur ſecundò. Remiſſo abſolutè peccato, & ſuppoſita naturali impotentia reuiuiſcentiæ eiuſdem, non poſſet hæc eſſe, niſi per potentiorem concurſum Dei, & ſpeciali quadam actione eiuſdem, ratione cuius eadem reuiuiſcentia peccati attribueretur Deo, cum ad illam peccator non concurreret.

Probatur tertiò ratione D. Thomæ. Peccata præterita iam abſolutè remiſſa, nec poſſunt reuiuiſcere ratione conuerſionis, nec ratione auerſionis ab obiecto peccaminoſo; non ratione conuerſionis, quia prius peccatum remiſſum potuit eſſe infidelitatis, & poſterius, quod de nouo committitur, auaritiæ; rurſus prius remiſſum auaritiæ, poſterius prodigalitatis; per conuerſionem autem ad auaritiam non ponitur infidelitas, cum fides adhuc perſeueret; & per peccatum prodigalitatis impoſſibile eſt, quod cauſetur auaritia, cum ſit eidem contraria; non ratione auerſionis, quæ ex conuerſione tanquam ex materia, vel occaſione cauſatur; quia priorum peccatorum remiſſio fuit opus Dei; quod per ſubſequens hominis peccatum irritari non poteſt. Hanc quæſtionem excitaui de reuiuiſcentia per abſolutam Dei potentiam maioris doctrinæ gratia. Ceterum ad examen morale vix videtur pertinere.

Ratio ex D. Thoma deducta.

Concluſio II. Peccata ſemel ſimplicitèr remiſſa, quamuis ſecundum ſe, & formalitèr per ſubſequens peccatum non reuiuiſcant, efficiunt tamen ſaltem indirectè, vt ſubſequens peccatum habeat quandam maiorem ingratitudinis deformitatem *D. Thomas tertia part. q. 88. art. 2., & 4., & ibi Nugnus diffic. vnica verſus fin., Suarez diſp. 13. ſect. 3., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 5. punct. 2. in principio, Coninchus diſp. 2. dub. 19. num. 151., Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 3. punct. 2. num. 1.*

13 *Peccatū ſubſequēs ex præcedentèr remiſſis fit quodamodo grauius.*

Ratio ex eo deducitur, quod ex genere ſuo grauius eſt delictum, quo quis peccat in benefactorem, quam quo quis peccat in alium, à quo nullum, vel minus beneficium recepit, ſed qui poſt receptam abſolutionem à peccatis iterum peccat delinquit contra Deum maximum benefactorem ſpecialitèr in illa abſolutione, ergo ratione illius iterati delicti poſt tale beneficium grauius delinquit, adeoque fit reus grauioris pænę. Hinc in recenſita Parabola illius ſerui nequam *Matthæi 19.* cum tradidit Tortoribus puniendum, quouſq; redderet vniuerſum debitum, eo quod poſt receptum beneficium remiſſionis deliquerit.

Peccatū contra benefactorem eſt grauius.

Sed hic oritur difficultas, an illa grauitas ratione ingratitudinis in delicto cōmiſſo poſt receptum beneficium abſolutionis ſit in ſequenti confeſſione exponenda. Pro ſolutione aduerte, ingratitudinem quaſi duplicem eſſe; altera generalis, quę regularitèr comitatur quodcunque peccatum contra Deum, altera ſpecialis, qua quis ſpecialitèr delinquit eo animo, vt vilipendatur beneficium receptum, & benefactor. Cum hic ſupponatur pęnitens non ſpeciali ingratitudine, ſed generali dumtaxat delinquere aſſerendum eſt, non teneri hanc qualitatem in ſequenti confeſſione exponere *Sotus in quarto diſt. 16. quæſt. 1. art. 4., Coninchus diſp. 2. dub. 19. num. 156., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 5. punct. 2.* quidquid ex aduerſo dixerint *Scotus in quarto diſt. 22. q. 1. art. 3., Nugnus in tertiam part. D. Thomæ q. 88. art. 4. difficult. 1. ad fin.*, qui tamen ſolum aſſerit, hanc opinionem eſſe probabilem. Ratio eſt, quia, cum hęc qualitas ſit quodamodo tranſcendens, & imbibita in omni peccato, non habet conſtituere diuerſam ſpeciem peccati, ſed ſolummodo aggrauare intrà eandem ſpeciem, ea proportionali ratione, qua inobedientia, quę eſt in omnibus peccatis, cum omnia ſint contra legem Diuinam, vel naturalem, vel humanam, cum ſit in omnibus imbibita

14 *Hæc maior grauitas ratione ingratitudinis non eſt neceſſario in confeſſione exprimenda.*

bita non conſtituit peccatum in ſpecie diuerſum, ſed ad ſummum auget; circunſtantię autem ſolum aggrauantes non ſunt ex neceſſitate in confeſſione aperiendę, ergo &c.

15 Peccata etiã ſimplicitèr remiſſa per ſubſequens peccatũ non reuiuiſcunt etiã formalitèr quoad pœnam.

Concluſio III. Peccata ſemel ſimplicitèr, & abſolutè remiſſa non reuiuiſcunt etiam quoad reatum pęnę formalitèr per ſubſequens peccatum. Conſentiunt *D. Thomas tertia part. q. 88. art. 3., & 4., Henriquez lib. 4. c. 32. num. 8. ad fin., Molſeſius tract. 7. c. 6. num. 56., Peſantius tertia part. quæſt. 78. art. 1. diſp. vnica*. Dixi, *formalitèr*, quia non negauerim æquiualentèr ratione ingratitudinis quoquo modo redire, quatenus aggrauando poſteriorem culpam dat fundamentum grauioris pœnæ.

Ratio ex eo deducitur, quod ex prædictis per ſubſequens peccatum non reuiuiſcunt peccata in ſe ipſis quoad culpam, ergo nec reuiuiſcunt quoad eundem reatum pœnæ. Conſequentia probatur, quia reatus pœnæ quoad ſuam originem conſequitur ad culpam. Dixi, *quoad ſuam originem*, nam quoad permanentiam non negarem extincta culpa permanere eundem pœnæ reatum, cum regularitèr pęnę non ſoluantur, niſi poſt culpam relaxatam; ex quibus ſequitur, quod ſi naſcitur ex culpa, non oriatur, niſi eadem culpa iterum committatur; Neque obeſſe poteſt illud Iacobi 2. *Qui offendit in vno factus eſt omnium Reus*, quod intelligi ſaltem debet de reatu pęnarum quoad omnia peccata pręcedentia remiſſa; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia hic textus ſic nude ſumptus non ſolum euincit, quod per vnum peccatum reuiuiſcunt omnia pręcedentia, ſed etiam, quod per tranſgreſſionem vnius pręcepti contrahatur reatus omnium legum, & ſic, qui fornicaretur conſtitueretur Reus homicidij, furti &c. Quamobrem intelligendus eſt, vel in materia fidei, in qua, cum ſit vna, & eadem ratio formalis, nempè Diuinę veracitatis, & reuelationis, qui in vno articulo deficit, deficit in omnibus, cum Deus non poſſit eſſe verax in vno, & non in altero; atque hęc expoſitio videtur conformis textui, cum ibi dicatur: *Qui enim dixit: Non mæchaberis, dixit, & non occides*, refertur enim ad dictum Diuinum, nempè ad Diuinam reuelationem, vel intelligendus eſt quoad priuationem gratię, & auerſionem à Deo, cum per vnum peccatum lęthale quacunque gratia priuetur, quę priuatio, cum conſiſtat in indiuiſibili, ęqualis eſt, ſiue ſit per vnum, ſiue per plura peccata.

16 Explicatur dictũ D. Iacobi, Qui offẽdit in vno factus eſt omnium reus.

ARTICVLVS VIII.

An merita per peccatum mortificata reuiuiſcant per pęnitentiam.

SVMMARIVM.

Ratio ſuadens merita per peccatum mortificata non reuiuiſcere per pænitentiam. 1.
Verè tamen per ſubſequentem pænitentiam reuiuiſcunt. 2.
Euincitur ex parabola filij prodigi. 3.
Etiam ex Scripturis, & Conciliorum definitionibus. 4.
Cur peccata remiſſa per ſubſequens peccatum non reuiuiſcant, merita autem per peccatum mortificata reuiuiſcant per ſubſequentem pænitentiam. 5.
Ratio Pontij eliditur. 6.
Illa Thomiſtarum approbatur. 7.
An merita reuiuiſcant ſecundum id totum, quod habebant ante peccatum. 8.
Sententia aſſerens reuiuiſcere ſolum ſecundum quantitatem diſpoſitionis. 9.
Sententia aſſerens reuiuiſcere ſecundum ſe totum, & ſecundum totam gratiam, quam prius habebant. 10.
Præfertur hæc ſecunda ſententia. 11.
Soluuntur argumenta oppoſita. 12.

EX eo, quod peccata remiſſa per pręcedentem pęnitentiam non reuiuiſcant per ſubſequens peccatum, vt iam probauimus, videtur conſequi, quod etiam merita per peccatum mortificata per ſubſequentem pęnitentiam non redeant, cum non minus peccatum aduerſetur meritis, ac gratia demeritis, & non minus peccatum deſtruat ius ad ęternam gloriam, ac gratia deſtruat reatum æternæ pœnæ. Nihilominus ſit

1 Ratio ſuadens non reuiuiſcere.

Concluſio. Merita per peccatum mortificata reuiuiſcunt per ſubſequentem pęnitentiam. Conſentiunt *Scotus in quarto diſt. 22., Ioannes Pontius diſp. 45. de virtut. pænit. q. 7., D. Thomas part. 3. q. 89. art. 5., Contenſonius lib. 11. part. 3. diſſert. vnica c. 2. ſpecul. 2.*, & alij communitèr.

2 Verè per pænitentiam reuiuiſcũt.

Hanc euincit primò Parabola *Lucæ* 15. de filio Prodigo, qui præfert typum peccatoris. Hic, cum pænitentia ductus reuerſus eſſet ad Patrem, non ſolum benignè receptus eſt in gratiam eiuſdem Patris. Ibi- *Procidit ſuper collum eius, & oſculatus eſt eum*, ſed reſtitutus eſt ad priſtinum ſtatum, & honores. Ibi- *Proferte ſtolam antiquam, & date annulum in manu eius, & calceamenta in pedibus eius*. Verè hic indicatur peccator, qui, ſi per pænitentiam reuertatur ad Deum, in gratiam reci-

3 Euincitur ex parabola filij Prodigi.

Digitized by Google

recipitur, & priſtinis meritis, & virtutibus reſtituitur.

Secundò eandem euincunt verba Ezechielis 33. *Impietas impij non nocebit ei, in*
4 *quacunque die conuerſus fuerit*; plurimum autem noceret, ſi veterum meritorum reditum impediret. Tertiò *ex Concil. Trid. ſeſs. 6. c. 6.* vbi ſic legitur. *Hac igitur ratione iuſtificatis omnibus, ſiue gratiam acceptam perpetuo conſeruauerint, ſiue amiſſam recuperauerint, proponenda ſunt Apoſtoli verba. Abundate in omni opere bono ſcientes, quod labor veſter non eſt inanis in Domino; non enim iniuſtus eſt Deus, vt obliuiſcatur operis veſtri, & dilectionis, quam oſtenditis in nomine ipſius*; per quæ verba clarè indicantur merita reuiuiſcere; Ad quid etenim ſuadere ex mente Apoſtoli abundantiam bonorum operum ſub certa ſpe, quod etiam eorum labor non erit inanis addita ratione, quod Deus non ſit iniuſtus, vt obliuiſcatur operum exercitorum niſi &c.? Neque dicas, illa verba ſuaſoria procedere dumtaxat de abundantia bonorum operum, quæ ſint per gratiam viua, & exercita per eandem, quæ propterea nihil inferunt ad rem noſtram; contra enim impugnaberis primò, quia, cum Concilium verbis Apoſtoli conſoletur etiam eos iuſtificatos, qui amiſſam gratiam recuperauerint, ſupponit hanc verè recuperari, & reuiuiſcere. Secundò, cum Concilium ibi proponat verba *Apoſtoli ad Hæbreos 6.*; non enim iniuſtus eſt Dominus, vt obliuiſcatur operis veſtri, vtique intelligendum eſt iuxta ſenſum eiuſdem Apoſtoli, qui loquebatur de lapſis poſt baptiſmum, quos prius acriter arguerat ſub comminatione difficultatis veniæ conſequendæ, & tamen dicit, quod, ſi conuertentur, Deus ſit recordaturus eorum boni operis &c.

Etiam ex Scripturis, & Cõciliorum definitionibus.

Soluuntur quædam inſtantiæ oppoſitæ.

Modo pro clariori huius concluſionis
5 elucidatione reſtat reſpondere ad argumentum in principio tituli adductum de peccatis remiſſis, quæ iuxta prædicta adueniente nouo peccato non reuiuiſcunt, ex quo inferebatur, quod etiam merita per ſubſequens peccatum mortificata, non reuiuiſcant per ſubſequentem pænitentiam. Communitèr reſpondent peccata non reuiuiſcere, quia ſupponuntur penitus extincta per priorem remiſſionem, reuiuiſcere verò merita per ſubſequentem pænitentiam, quia illa merita per peccatum non intelliguntur penitus extincta, ſed dumtaxat mortificata. Sed remanet adhuc explicandum, cur merita dicantur ſolũmodo mortificata per peccatũ, peccata autem per remiſſionem factam abſolutè, & ſimplicitè extincta. Ioannes *Pontius diſp. 45. q. 7. verſ., & hinc primo oſtenditur,*

Ratio, ob quã peccata non reuiuiſcant, reuiuiſcant vero merita.

6 aſſerit peccata per pænitentiam intelligi abſolutè remiſſa, quia peccator per illam pænitentiam ſatisfecit Deo, quantum ipſe Deus exigit; merita autem non intelliguntur abſolutè per peccatum abolita, & extincta, ſed dumtaxat mortificata, quia Deus non dedit præmium debitum bonis operibus ante lapſum exercitis. Sed hæc reſponſio non videtur à radice euellere difficultatem, quia, vel nomine pænitentiæ, qua Pontius aſſerit peccatorem ſatisfeciſſe Deo, quantum debet pro peccatis præteritis, intelligit prçcisè deteſtationem eorundem peccatorum, vel adimplementum penarum pro ipſis debitarum; Si primum; ſicuti per illam extinguitur ſimplicitèr peccatum, ità per eius oppoſitum; nempè per nouam conuerſionem ad obiectum peccaminoſum extingui debet meritum, & gratia, in qua fundatur, niſi aſſignetur aliud fundamentum, in quo ipſum meritum perſiſtat; Si ſecundum; poteſt
7 cõtingere, quod de nouo penitens peccet, antequam illas penas adimpleat. Congruentius reſpondent Thomiſtæ aſſerentes peccata totalitèr extingui per ſubſequentem penitentiam, quia, cum peccata dependeant à ſola voluntate deficiente à recta ratione peccantis, per deteſtationem eorum diſpoſitiuè, & formalitèr per gratiam abſolutè tolluntur, cum non habeant in quo radicentur; merita verò, cum non ſolum dependeant à voluntate merentis, ſed etiam à Chriſto Domino, qui in opere pietatis à membris ſuis elicita influit, ideo non poſſunt per ſola opera hominis irritari; vnde remanent in acceptatione Dei, qui promiſit premium vite eterne operibus ex gratia factis.

Ratio Pontij elidiitur.

Illa Thomiſtarũ approbatur.

Hic ſolummodo oritur difficultas, an
8 merita mortificata per peccatum reuiuiſcant ſecundum ſe tota, hoc eſt ſecundum totum premium eſſentiale, quod ipſis erat antecedentèr debitum, & an item tota prior gratia redeat per ſubſequentem penitentiã. Ratio dubitandi ex eo conſurgit, quod non videatur conſonũ rationi, quod quis reſurgens cum vno, vel altero penitentie gradu recuperet multos, & multos gradus gratie quos prius habebat, & ita ad multos, & multos gradus gloriæ; poteſt enim contingere, quod quis ante commiſſum peccatum habuerit centum gradus meriti, quos, ſi omnes recuperaret ſimul cum gradu meriti per vnum, vel alterum gradum penitentie, acquireret per vnum gradum meriti, ſeu penitentie gradus maximè excedentes, & ſic premium longè excederet meritum, quod non videtur dicendum.

An merita reuiuiſcant ſecundum id totum, quod habebant ante peccatum.

Contenſonius *lib. 11. part. 3. diſſert. vnica c. 2. in ſolut. tertij obiecti*, relatis pluribus

9 *Sentētia aſſerens reuiuiſcere ſolum ſecundū quantitatem diſpoſitionis*

bus D. Thomę textibus conatur euincere merita quidem per pęnitentiam reuiuiſcere, ſed dumtaxat iuxta quantitatem diſpoſitionis, in qua peccator reſurgit, hocque probat ex eo, quod gratia habitualis nunquam à Deo in animam adultorum infunditur, niſi iuxta voluntatis cum auxilio Dei ſe ſe diſponentis conatum, quod etiam videtur fundari *in Concil. Trident. ſeſſ.6.c.7.* Ibi- *Iuſtitiam recipientes vnuſquiſque ſuam ſecundum menſuram, quam Spiritus Sanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundum propriam cuiuſque diſpoſitionem, & operationem*.

10 *Sentētia aſſerens reuiuiſcere ſecundum ſe totum, & ſecundū omnem gratiam.*

Cacheranus verò *tom.2.tract. 5. de gratia c. 10. §. 2. aſſert. 1., & §. 3. aſſert. item prima* ſentit in qualibet iuſtificatione merita mortificata reuiuiſcere adęquatè ſecundum totum pręmium eſſentiale ipſis antecedentèr debitum, & etiam totam priorem gratiam; & pro prima parte citat *Scotiſtas, Nominales, & maiorem partem recentiorum*, & pro ſecunda parte de reuiuiſcientia totius gratię *Suarez opuſcul. de reuiuiſc. merit. diſp.2. ſect. 3. num.57., Oviedum de gratia contr. 6. num. 37., Herinez diſp. 4. q. 12. num. 68., Lugum de pænit. diſp. 11. ſect. 3.*; & quoad primam partem has adducit rationes primo, quia in quacunque iuſtificatione dicuntur merita reuiuiſcere; reuiuiſcere autem ex vi ipſa nominis eſt ad priorem vitam redire; redire autem ad priſtinam vitam non eſt redire ſecundum partem prioris vitę, ſed ad vitam in eo ſtatu, in quo prius erat. Secundò, quia ſuppoſito, quod merita præcedentia non fuerint penitus extincta, ſed dumtaxat mortificata, ſolum ad plenum effectum conſequendum obſtare videtur impedimentum ſubſequentis peccati, ſed per ſubſequentem pænitentiam validam illud impedimentum aufertur, ergo non eſt, cur idem meritum non debeat totalitèr ſuum effectum conſequi. Quoad ſecundam verò partem adducit rationes primò, quia reſtitutis meritis in eo gradu in quo erant antecedentèr ad peccatum, non eſt, cur non debeat reſtitui gratia in eodem gradu, cum gratia debeat meritis correſpondere. Secundò, quia Parabola *Matthæi* 18. ſupra recenſita de filio prodigo indicat omnia reſtitui; nempè ſtolam antiquam, annulum in manibus, & calceamenta in pedibus.

11 *Præfertur hæc ſecūda ſentētia.*

Mihi magis arridet hæc ſecunda Cacherani opinio, non ſolum propter allatas ab eodem rationes, ſed etiam quia magis fauet Diuinæ Clementiæ, quæ in miſerando ſuperat noſtram malitiam; Nec obſtant, quæ ex aduerſo afferebantur de intenſiori effectu, qui produceretur per actum longè minus intenſum, & ſupra diſpoſitionem operantis, cum habent diſpoſitionem, v.g., vt duo conſequeretur effectum, vt centum, & vltra, ſi antecedentèr ad peccatum habuiſſet centum gradus meriti; Non obſtant, inquam, quia illi centum gradus meriti, qui præſupponuntur fuiſſe in ſubiecto, antequam peccaret, quique reſtituuntur per ſubſequentem pænitentiam intenſam ſolummodo vt duo, vel vt quatuor, non correſpondent illis gradibus remiſſis pænitentiæ tanquam proximæ diſpoſitioni, & poſitiuę ad illorum productionem, ſed ſolum tanquam remouenti prohibens, ne ſuum ſortirentur effectum in ſubiecto; vnde correſpondent præcedentibus gradibus meritorum, qui tunc per remotionem obicis mediante illa pęnitentia reuiuiſcunt; nec aduerſus hanc noſtram reſponſionem vim aliquam habet diſpoſitio *Concilij Tridentini loc. cit.*, quandoquidem ipſum loquitur ſolum de gratia, quę primo infunditur, quę limitatur iuxta diſpoſitionem ſubiecti, non de illa, quę reſtituitur. Cęterum, ſi argumentum valeret, vt ſolummodo tanta gratia tribueretur, quanta eſt diſpoſitio in operante, nihil meritorum pręcedentium, nihilque gratię illis correſpondentis, vt benè notat *Cacheranus loc. cit. n. 12.*, reuiuiſceret, cum tota gratia, quę tunc produceretur, correſponderet illi diſpoſitioni. 12 *Soluuntur argumenta oppoſita.*

ARTICVLVS IX.

An opera ſecundum ſe bona exercita poſt peccatum, ſed ante pęnitentiam poſita poſtea pęnitentia reuiuiſcant.

SVMMARIVM.

Opera mortua, alia priuatiuè, alia effectiuè. 1.
Opera exercita in peccato lethali, quamuis in ſe Phyſicè ſint bona, remoto obice peccati non reuiuiſcunt ad meritum. 2.
Conferunt tamen quandoque ad aliquod bonum temporale remoto peccato. 3.
Huiuſmodi opera non habuerunt vitam in ſua origine, & propterea non poſſunt reuiuiſcere. 4.
Diſpoſitio Concilij Trid. quoad hoc. 5.

1 *Opera mortua, alia priuatiuè, alia effectiuè, & quid vtraque.*

OPera, de quibus hic loquimur, dici poſſunt mortua priuatiuè, quatenus ſunt exercita ſine gratia, in qua conſiſtit vita ſpiritualis. Hęc differunt ab operibus mortiferis, ſeu mortuis effectiuè, quia non inferunt mortem, ſed ſupponunt, dum mortifera cauſant mortem ſpiri-

ſpiritualem, cum ſint peccata lęthalia; differunt item ab operibus mortificatis, quę veram vitam habuerunt, dum fuerunt exercita in gratia, per peccatum tamen ſubſequens fuerunt mortificata, non penitùs extincta, cum perſeuerent in acceptatione Diuina. Hic igitur erit ſolummodo ſermo de operibus mortuis priuatiuè, hoc eſt exercitis non in ſtatu gratiæ, ſed in ſtatu peccati, inquirendo, an, cum ex obiecto ſint bona, & honeſta, ſi poſtea remoueatur obex peccati, qui reſiſtebat merito, reuiuiſcant ad idem meritum.

2 Opera exercita in peccato non reuiuiſcunt remoto peccato ad meritū.

Concluſio. Opera exercita in peccato læthali, quamuis in ſe Phyſicè ſint bona, remoto obice peccati per pænitentiam, non reuiuiſcunt ad meritum. Dixi, *quamuis in ſe Phyſicè ſint bona*, vt, ſi quis exiſtens in peccato læthali ieiunet, aliaque pia opera exerceat; ſi etenim ſupponamus, quod in ſe ſint mala, vel indifferentia, non eſt dubium, nec eſſe poteſt, quod non reuiuiſcant ad meritum, quia, ſicuti, ſi eſſent in gratia exercita, non haberent meritum, ita nequeunt illud habere, ſi ſint exercita in ſtatu peccati, nec poſtquam peccatum fuerit remotum per pænitentiam. Dixi, *ad meritum*; non enim negauerim, poſſe poſt remotionem obicis aliquem effectum ſortiri, nempè conſecutionem bonorum temporalium, humiliationem, dimminutionem tormentorum, prout notat *Gloſa in c. quod quidem de pænit., & remiſs.* relata à *Bonacina de pænit. Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 4. punct. 1. num. 2. verſ. reſpondeo*, quæ Gloſa hos effectus recenſet per hæc duo carmina,

3 Conferūt tamen remoto peccato ad aliquod bonum tēporale.

Quæ cum mortali bona ſiunt, dant bona terræ,
Cor faciunt humile, minuunt tormenta gehennæ.

Hanc concluſionem ſuſtinent *D. Thomas tertia part. q. 89. art. 6., Valentia tom. 4. diſp. 7. q. 6. punct. 3., Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 14. art. 2., Coninchus de pænit. diſp. 2. dub. 20. num. 178.*

4 Non habuerunt vitam in ſua origine.

Probatur primò, quia reuiuiſcere eſt ad priſtinam vitam redire, & ſic ſupponit vitam præcedentem, ſed opera exercita in peccato læthali nullam vitam ſpiritualem habuerunt, nec in origine, nec in proſecutione, quandoquidem fuerunt elicita ab exiſtente in morte ſpirituali, à quo propterea habere non potuerunt vitam, ergo non poſſunt ad meritum reuiuiſcere; Neque dicas; poſſunt illa opera eſſe elicita a peccatore exiſtente in læthali per auxilium actuale Dei excitantis ad illa, eo modo, quo excitatur per idem auxilium peccator ad deteſtationem peccatorum, ergo, licet tunc non conſequantur effectum gratiæ, ſicuti conſequitur ipſa deteſtatio, cum hæc ex genere ſuo ſit proxima, & vltima diſpoſitio ad ipſam, & illa opera nonniſi remota diſpoſitio; ex quo tamen ſunt elicita per auxilium actuale ſupernaturale Dei, remoto obice per pænitentiam, ipſam conſequentur; contra enim impugnaberis, quia vel illa opera elicita cum illo auxilio actuali conſequuntur effectum gratiæ habitualis ſupernaturalis tunc, & hoc eſſe non poteſt, niſi ſint cum poſitiua, & efficaci deteſtatione peccatorum præcedentium, ac ſic perinde eſſet, ac ſi eſſet actus contritionis, quia cum illo coniungerentur, vel ſiſtunt præcisè in ratione illorum operum, quæ tunc exercentur; quæ, cum ſecundum ſe non ſint proximè diſpoſitiua ad gratiam, non poſſunt dici viua, cum non habeant intrinſecum principium vitæ conſiſtentis in gratia habituali; nec cum ipſa coniungantur, vt fit in actibus contritionis, & propterea non poſſunt reuiuiſcere ad meritum gloriæ æternæ, licet poſſint remote ad illam diſponere excitando ad actum contritionis. Hinc

Soluitur inſtantia oppoſita.

5 Confirmatur ex Concil. Trident.

Probatur ſecundò ex *Concil. Trident. ſeſs. 6. c. 16.* Ut opera ſint meritoria vitæ æternæ, debent eſſe elicita ab homine exiſtente in gratia, ſed opera elicita ab exiſtente in peccato læthali, non ſunt elicita ab homine in gratia exiſtente, ergo non poſſunt eſſe meritoria vitæ æternæ.

ARTICVLVS X.

An Sacramentum pænitentiæ ſuſceptum ſine debita diſpoſitione, ſeu cum obice remoto obice reuiuiſcat.

SVMMARIVM.

Non datur Sacramentum pænitentiæ validum, & informe. 1

Suſceptum cum obice remoto obice non reuiuiſcit. 2.

Rationes pro hac concluſione. 3.

1 Sacramētum hoc nō poteſt eſſe validum, & informe.

NOn diu immorandum in hac difficultate, quandoquidem ex præactis facilis aperitur via ad eius reſolutionem; cum enim dixerimus, non poſſe dari Sacramentum pænitentiæ validum, & informe, videtur manifeſtè ſequi, & directè, quod, ſi non conſequatur in ſui ſuſceptione effectum gratiæ, nec poſſit conſequi de futuro, cum non habeat valorem, & ſubſiſtentiam in ſua origine, & quod in origine inualidum eſt, non poſſit tractu temporis conualeſcere. Hinc fit

Concluſio. Sacramentum pænitentiæ ſine debita diſpoſitione, ſeu cum obice ſuſcep-

Digitized by Google

2 Suſceptũ cum obice remoto obice non reuiuiſcit.

ſuſceptum remoto obice per ſubſequentem pænitentiam non reuiuiſcit. In hanc conuenire debent, quotquot ſuſtinent non poſſe dari Sacramentum pænitentiæ validum, & informe, de quibus latè egimus in præcedentibus.

Probatur, quod in ſua origine natum non eſt, non poteſt ad priſtinam vitam redire ex ſupra notatis, ſed quando Sacramentum pænitentiæ ſine debita diſpoſitione, ſeu cum obice ſuſceptum eſt, non poteſt dici in origine natum, cum inualidè ſuſceptum ſit, ergo &c. Minor probatur, quia, vel illa indiſpoſitio eſt poſitiua, vel negatiua; poſitiua, quatenus eſt coniuncta cum aliquo peccato læthali, quod reddat ſubiectum incapax gratiæ remiſſiuæ; negatiua, quatenus eſt ſine debito dolore; quocunque modo ſumatur illa indiſpoſitio, ſemper Sacramentum cum illa ſuſceptum eſt inualidum, & quidem, ſi cum indiſpoſitione poſitiua, etiam ſacrilegum, ergo &c. Minor quoad vtramque partem ſic euincitur, primo quoad indiſpoſitionem poſitiuam, quia hæc importat nouum peccatum, nempè indignam receptionem Sacramenti cum ſcientia,

3 Rationes pro hac concluſione,

quæ ſtare non poteſt cum dolore ad idem Sacramentum requiſito tanquam parte, ſeu materia proxima eiuſdem; quoad indiſpoſitionem vero negatiuam ex eodem motiuo probatur, quia ad valorem eiuſdem Sacramenti requiritur dolor ſupernaturalis verus, & realis, nec ſufficit putatus, ſeu præſumptus; quando autem eſt indiſpoſitio negatiua non eſt talis dolor ſupernaturalis verus, & realis. Deinde, vel illa indiſpoſitio negatiua conſiſtit in defectu culpabili debiti examinis, vel in defectu voluntario integritatis confeſſionis, vel in carentia doloris ſupernaturalis; quocunque autem ex his modis ſit indiſpoſitio, ſemper eſt cum inualiditate Sacramenti, ſiquidem duobus primis modis ſemper eſt cum culpa læthali, quæ compati non poteſt cum dolore requiſito; tertiò vero modo, non ſolum eſt cum defectu diſpoſitionis requiſitæ, ſed etiam cum defectu debitæ materiæ proximæ. Et ecce abſolutus tractatus de Sacramento pænitentiæ, quod ſicuti inſtitutum eſt, vt tabula ſecundi naufragij, ità nos perducat ad portum æternæ beatitudinis.

PARS

Digitized by Google

PARS SECUNDA
DE
EXTREMA VNCTIONE.

IMmenſa Dei clementia, quæ in hoc miſeriarum pelago nauigantibus tabulas conſtituit, quibus nedum à primo, ſed è ſecundo etiam naufragio eruerentur, & ad portum æternæ felicitatis euherentur, vberiori ſuæ prouidentiæ conſilio, ne in extremo agone deficerent, ſed fortiores redderentur aduerſus hoſtes animæ, & corporis, & fortius in illo certamine dimicarent, & vincerent, nouum munimen, nouumque præſidium conſtituit, quo roborati, & aſtus Dæmonis, & obuiantia quæque ſuperarent. Sacramentum Extremæ Vnctionis inſtituit, quo Chriſti Atlethæ ad pugnam roborentur, firmentur in corpore, muniantur in mente. Hoc teſte *D. Iacobo c. 5.* ſaluat infirmum, ipſumque alleuiat, & à peccatorum reliquijs abſolutum perducit ad regna Cœlorum. Hoc teſte *Victore Antiocheno in verba Marci 6. vngebant Oleo &c. laborum moleſtias mitigat, & lumen fouet, & hylaritatem conciliat.* Hoc teſte *D. Gregorio in ſuo Sacramentario fer. 5. in Cœna Domini eſt tutamentum mentis, & corporis ad euacuandos omnes dolores, omnes infirmitates, omnem ægritudinem mentis, & corporis &c.* In huius Sacramenti indagine nunc mens eſt immorari, vt qui hactenus de-

Digitized by Google

tenti fuimus in perquirenda notitia ſecundæ tabulæ naufragij non deſtituamur perfecta cognitione extremi remedij ordinati ad æternam ſalutem conſequendam, cum hoc teſte *Contenſonio lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. in arg. ex traditione PP. verbo confirmatur hæc reſponſio* ſit complementum Sacramenti Pænitentiæ.

QVÆSTIO I.

De Exiſtentia, Inſtitutione, & Eſſentia huius Sacramenti.

VNctionum plurium praxis viget in Eccleſia Dei, prout diriguntur ad perſonas. Prima eſt Cathecumenorum, quos Oleo benedicto Sacerdos ante Baptiſmum vngit in pectore, & inter ſcapulas. Secunda Baptizatorum, quos chriſmate vngit Sacerdos in vertice. Tertia Confirmatorum, qui per Epiſcopum vnguntur in fronte. Quarta Principum Sæcularium qua in humeris, & bracchijs vnguntur. Quinta eſt Sacerdotum, & Epiſcoporum, quæ fit in illorum ordinatione. Sexta eſt infirmorum periclitantium, de qua ſolum procedit hæc quæſtio, quæ ideo dicitur extrema, non quia ſolum in extremis adhibetur, ſed quia eſt extrema omnium præcedentium vnctionum. Huius iam originem, exiſtentiam, & eſſentiam inquirimus.

ARTICVLVS I.

An Extrema Vnctio verè ſit Sacramentum.

SVMMARIVM.

Referuntur Hæreticorum errores. 1.
Veritas Catholica propugnatur, quod ſit verè, & propriè Sacramentum. 2.
Deducitur ex verbis D. Iacobi. 3.
Confutatur Lutherus negans Epiſtolam D. Iacobi eſſe canonicam. 4.
Eliditur etiam Caluinus volens vnctionem indicatam à D. Iacobo referri ſolum ad ſanitatem corporalem. 5.
Refelluntur alij ſectarij volentes ſenſum verborum D. Iacobi eſſe ſolummodo allegoricum. 6.

1 Referuntur Hæreticorũ errores.

NOn defuerunt Hæretici tum antiqui, tum huius temporis, qui temerario auſu negarunt eſſe Sacramentum. Primi huius hæreſis auctores fuerunt Græci, prout refert Guido Carmelita in ſua ſumma de hæreſibus, quibus poſtea adhæſerunt Valdenſes, vt refert Æneas Siluius lib. de origine Bohemorum, & ſecutus eſt poſtea Ioannes Viclephus, vt teſtatur Thomas Valdenſis, qui fuit diligentiſſimus in referendis eiuſdem Viclephi erroribus. Nouiſſimè hunc errorem iam antiquitate deletum excitauit Lutherus docens Extremam Vnctionem non eſſe Sacramentum, nec conferre gratiam ex opere operato.

2 Euincitur quod ſit propriè Sacramẽtum.

Verum veritas Catholica eſt, quod ſit Sacramentum, & conferat gratiam ex opere operato, prout definitum eſt *in Concilio Trident. ſeſſ.* 14. c. 1. *de Extrema Vnctione, & ibi can.* 1. 2. 3., & 4. vbi anathematizat omnes, qui contrarium ſenſerint. Hoc idem etiam euincitur ex Sacris Scripturis, & primo ex illo Marci Sexto *vngebant oleo multos ægros, & ſanabant*, quæ certè verba non referuntur ad præciſam corporum ſanitatem conferendam, ſed præcipuè ad animarum curationem, vt notauit D. Gregorius in ſuo Sacramentario fer. 5. in Cæna Domini, *eſt tutamentum mentis, & corporis ad euacuandam omnem ægritudinem mentis, & corporis*, & Victor Antiochenus aſſerit *Oleum igitur, quod in ſacra Vnctione adhibetur, & Dei miſericordiam, & morbi ſanationem, & cordis illuminationem denotat*, & Concilium Cabilonenſe 11. anno Domini 813. celebratum in can. 48. hæc habet loquens de Extrema Vnctione. *Non eſt itaque parui pendenda huiuſmodi medicina, quæ animæ, corporiſque medetur languoribus.*

3 Euincitur ex Epiſtola D. Iacobi.

Confirmatur ex illo Iacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis. Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum vngentes eum in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, &, ſi in peccatis ſit, remittentur ei*; ex quibus efficax ſic efformatur argumentum ad rem præſentem. In Extrema

Vn-

Vnctione concurrunt omnia, quæ requiruntur ad validum Sacramentum conſtituendum; nam per ly *vngentes eum oleo*, indicatur materia remota, per ly *vngentes* materia proxima; per ly *orent ſuper eum* ſignificatur forma, quæ conſiſtit in verbis, ſicut in alijs Sacramentis; per ly, *ſi in peccatis ſit, remittentur ei*, exprimitur effectus.

Reſpondet Lutherus, hanc Epiſtolam,
4 quæ dicitur D. Iacobi, non eſſe canonicam, cumplurimi etiam ex SS. PP. de illa dubitauerint, adeoque illi fidem non eſſe adhibendam. Sed contra, quidquid ſit, quod aliqui ex SS. PP. dubitauerint de illa Epiſtola, dubium omne ſublatum eſt per plura Concilia, Laodiceum c. 59. ſuorum decretorum Cartaginenſe III. c. 47. Florentinum ſub Eugenio IV. Tridentinum ſub Paulo III. ſeſs. 4., quod anathematizat, qui omnes, & ſingulos libros ibi expreſſos non ſuſceperint, inter quos numeratur Epiſtola D. Iacobi.

Occluditur ſubterfugiũ Lutheri negantis Epiſtolã D. Iacobi eſſe canonicam.

Reſpondet item Caluinus admiſſa tanquam canonica illa Epiſtola B. Iacobi,
5 iſtum loqui de ea vnctione, de qua loquitur *D. Marcus c. 6.*, quæ vnctio fiebat non ad remittenda peccata, ſed ad ſanitatem corporis conferendam, quæ propterea non eſt Sacramentum. Sed hæc reſponſio confutata remanet ex dictis in præcedentibus iuxta placitum SS. PP. Deinde dato etiam, nunquam tamen conceſſo, quod in illo D. Marci eſſet locutio de vnctione præcisè in ordine ad ſanitatem corporalem, non eſt tamen eadem locutio in illo D. Iacobi, cum ibi tanquam effectus enumeretur remiſſio peccatorum, vt ex ſe patet.

Eliditur etiã Caluinus volens vnctionem referri præcisè ad ſanitatẽ corporalem.

Reſpondent tandem alij Sectarij admittentes illam Epiſtolam eſſe D. Iacobi,
6 & canonicam, in illa eſſe ſermonem non literalem, ſed metaphoricum, & figuratum, quatenus ſenſus ſit, quod vngere oleo infirmum nil aliud importet, quam infirmi animum verbi Dominici ſuauitate delinire; neque nouum eſt crebrò in Sacris Scripturis adhiberi huiuſmodi locutiones metaphoricas. Sed hoc ſubterfugium omnino inane eſt, quia, quando ſenſus literalis nullam habet oppoſitionem cum alio contextu, ille admittendus eſt, cum hic ſit potentior vtpotè ex vocum ſignificatione, aut ex alio coniunctiſſimo vicino exhauſtus, quo fit, vt ipſe ſolus ſit efficax ad dogma aliquod deſtruendum, vel fulciendum, & in hoc nobis adſtipulatur D. Auguſtinus in Epiſtola ad Vincentium Donatiſtam dicens. *Quis eſt autem ille, qui vult aliquid allegoricè interpretari, niſi habeat teſtimonia manifeſtiſſima, quorum lumine obſcura illuſtrantur*, & D. Hieronymus ſuper Epiſtolam ad Galatas aſſerit. *Quicunque Scripturam alitèr interpretantur, quam ſenſus Spiritus Sancti efflagitat, licet non recedat ab Eccleſia, hæreticus eſt.*

Excludũtur alij Sectarij volentes verba D. Iacobi ſumenda eſſe allegoricè.

ARTICVLVS II.

A quonam ſit inſtitutum hoc Sacramentum, & quando.

SVMMARIVM.

Sententia docens inſtitutum eſſe ab Apoſtolis. 1.
Inſtitutum eſt à Chriſto Domino, hocque eſt de fide. 2.
Euincitur ſignantèr ex Concil. Trident. 3.
Quomodo eximantur à nota infidelitatis, qui ſenſerunt eſſe ab Apoſtolis inſtitutum. 4.
Quandonam fuerit inſtitutum remiſſiuè. 5.

Ex eo, quod de illo non fiat expreſſa mentio in Euangelio, nec in alijs ſacris paginis, niſi in Epiſtola D. Iacobi c. 5. 1
nonnulli docuerunt, non à Chriſto Domino, ſed ab Apoſtolis fuiſſe inſtitutum, quibus adhæſiſſe videtur *Hugo à Sancto Victore ſent. tract. 6. c. 15.* vbi ait. *Eſt, & aliud Sacramentum ſcilicet vnctio infirmorum, quæ fit oleo conſecrato per Epiſcopum. Hoc Sacramentum inſtitutum fuit ab Apoſtolis.* Hoc idem firmarunt *Petrus Lombardus lib. 4. ſent. diſt. 13., Alexander Alenſis, & D. Bonauentura.* Nihilominus ſit

Quinam ſenſerint inſtitutũ eſſe ab Apoſtolis.

Concluſio. Hoc Sacramentum inſtitutum eſt à Chriſto Domino. Conten- 2
dunt hic aliqui, an hoc ſit de fide, & quidem communius ſtatuunt, eſſe veritatem fidei definitam à *Concilio Trident. ſeſs. 14. de Sacram. pænit. c. 1., & can. 1.* licet *Paulus Suaue, & Cardin. Pallauicinus hiſtoria Concil. Trident. lib. 12. c. 12.* de hoc multum dubitauerint. Probabilius arbitror, eſſe de fide.

Inſtitutũ eſt à Chriſto Domino,

Deduco primo hoc *ex eodem Concil. Tridentino loc. cit.*, vbi dicitur, inſtitutam eſſe ſacram hanc vnctionem infirmorum tanquam verum, & proprium Sacramentum noui teſtamenti à Chriſto Domino noſtro, apud Marcum quidem inſinuatum, per Iacobum autem Apoſtolum, ac Domini Fratrem fidelibus commendatum, & promulgatum; ex quibus verbis habetur inſtitutio à Chriſto Domino, inſinuatio à D. Marco, promulgatio à D. Iacobo. Deinde can. 1. anathematizat, qui dixerit Extremam Vnctionem non eſſe verè, & propriè Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum, & à Beato Iacobo Apoſtolo promulgatum.

Hocque eſt de fide.

Deduco ſecundo *ex eod. Trident. ſeſs. 7.*

Digitized by Google

3 Euincitur ex Concil. Trident. can. 1. vbi hæc expreſsè hebentur. *Si quis dixerit Sacramenta noua legis non fuiſſe omnia à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, aut eſſe plura, vel pauciora, quam ſeptem, videlicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pænitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, aut etiam aliquod horum ſeptem non eſſe verè, & propriè Sacramentum, anathema ſit*, vbi nota primo illam particulam *omnia*, quæ comprehendit omnia ibi enumerata; nota ſecundo dici inſtituta à Chriſto Domino; nota tertio inter ſeptem numerari etiam Extremam Vnctionem.

4 Quomodo eximitur à nota infidelitatis, qui ſenſerunt ab Apoſtolis inſtitutū. Dices, ex hoc ſequi, cenſuræ infidelitatis ſubijciendos eſſe Vgonem à Sancto Victore, Petrum Lombardum, & D. Bonuenturam, qui aſſeruerunt hoc Sacramentum inſtitutum eſſe ab Apoſtolis, quandoquidem ea, quæ ſunt de fide, ſemper fuerunt talia, &, qui in vno fidei defecit, factus eſt omnium reus. Sed contra, quia ad obligandum ad aſſerendum alicui obiecto tanquam de fide non ſufficit, quod ſit in ſe obiectum fidei, ſed debet proponi ab Eccleſia tanquam à Deo reuelatum; vnde tunc ſolum incipit obligare, quando primo proponitur; pro tempore autem, quo ſcripſerunt præallegati DD. hæc veritas non erat ab Eccleſia propoſita tanquam de fide, adeoque &c. Hoc poteſt exemplo elucidari. Communius tradunt Thomiſtæ D. Thomam eorum Antesignanum ſenſiſſe Deiparam Virginem fuiſſe in originali conceptam. Demus iam, quod Deus reuelaret his temporibus ſine originali conceptam fuiſſe, & hic, & nunc Eccleſia proponeret eius Conceptionem fuiſſe ſine macula tanquam de fide; An eſſet D. Thomas declarandus, vt infidelis? Abſit, quia, quando hoc ſcripſit, hæc veritas non erat ab Eccleſia propoſita tanquam de fide.

Ad illud, quod dicebatur, nullam de hoc Sacramento factam fuiſſe expreſſam mentionem in Sacro Euangelio, ſed ſolum à D. Iacobo in ſua Epiſtola, vbi etiam præſcripſit modum conferendi hanc infirmorum vnctionem; dicendum eſt, non omnia, quæ Chriſtus fecit, & dixit, ſcripta fuiſſe in Euangelio; prout expreſsè dixit D. Ioannes Apoſtolus in Euangelio ab ipſo conſcripto c. vlt. Ibi- *ſunt autem, & alia multa, quæ fecit Ieſus, quæ, ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum capere poſse eos, qui ſcribendi ſunt, libros*. Quamobrem multa habita ſunt per traditiones Apoſtolorum, quas, qui contempſerit tum ad fidem, tum ad mores pertinentes tanquam à Spiritu Sancto dictatas, ac continua ſucceſſione in Eccleſia conſeruatas à *Concilio Tridentino* ſeſſ. 6. c. 1. anathematizatur.

Traditiones Apoſtolorum æquiualēt ſacris paginis.

Concluſio II. Circa tempus, quo hoc Sacramentum inſtitutum eſt à Chriſto Domino, nihil certi poteſt ſtatui; cum de hoc nihil expreſsè habeatur in ſacris paginis. Nonnulli arbitrantur, & quidem non incongruè inſtitutum fuiſſe in vltima Cæna, quando Apoſtolos in Sacerdotes ordinauit; Alij, & quidem congruentius, inſtitutum fuiſſe poſt Reſurrectionem, quando cum illis erat loquens de Regno Dei, pro quo tempore contulit poteſtatem Apoſtolis remittendi peccata *Ioannis* 20. cum *inſufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*; probabile quippè eſt, quod non niſi poſt Sacramentum pænitentiæ inſtituerit illud Extremæ Vnctionis, cum hoc ſit quodamodo completiuum illius. 5 Quandonam fuerit inſtitutum remiſſiuè.

ARTICVLVS III.

De materia remota, & proxima huius Sacramenti.

SVMMARIVM.

Materia remota Extremæ Vnctionis eſt oleum oliuarum ab Epiſcopo benedictum. 1.
Solum oleum oliuarum dicitur oleum ſine addito. 2.
Quo iure euincatur debere eſſe ab Epiſcopo benedictum. 3.
Quomodo intelligendus ſit Innocentius I. appellans materiam huius Sacramenti Criſma. 4.
Per modicam mixtionem alterius liquoris non irritatur Sacramentum. 5.
Poteſt Parochus ex cauſa miſcere parum olei non benedicti. 6.
Reſcriptum Sacræ Cōgregationis ſuper hoc. 7.
Non extante oleo benedicto non eſt alia materia adhibenda. 8.
Oleum benedictum eſt de neceſſitate Sacramenti. 9.
Non habet præcisè ſanctificationem per formam in vſu. 10.
Refertur ritus Græcorum, ſecundum quem Sacerdotes benedicunt oleum, quando eodem debent vti. 11.
De iure ordinario benedictio ſpectat ad Epiſcopum. 12.
Ex commiſſione Summi Pontificis pertinere etiam poteſt Sacerdotibus. Ibid.
Arguitur Bonacina, & Ghetius inconſequentiæ. 13.
Adhibens oleum Cathecumenorum pro infirmis grauitèr peccat. 14.
Et probabilius irritaret. 15.
An, & quomodo ſubſiſtat, ſi adhibeatur alia

Digitized by Google

alia benedictio olei à conſueta. 16.
Non eſt de neceſſitate Sacramenti, quod oleum ſit eo anno benedictum. 17.
Eſt tamen de neceſſitate præcepti. 18.
Materia proxima eſt vnctio. 19.

SIcut cętera omnia Sacramenta excepto illo matrimonij conſtant rebus, & verbis, ita, & hoc ab illis non ſecernitur; habet enim, & ſuam materiam conſiſtentem in rebus, & formam conſiſtentem in verbis. Hic iam quæritur, quænam res habeat in hoc rationem materiæ remotæ, & quænam actio rationem materiæ proximæ.

1 Materia remota Extremæ Vnctionis eſt oleum oliuarum ab Epiſcopo benedictũ.

Concluſio I. Materia remota Extremæ Vnctionis eſt oleum ex oliuis expreſſum, & ab Epiſcopo benedictum. In hoc conſentiunt omnes Catholici.

Expreſsè euincitur ex illo *Iacobi 5. Vngentes eum oleo.* Quo poſito ſic argumentor. Oleum ab Apoſtolo expoſitum intelligendum eſt de oleo, quod ſecundum propriam, & communem acceptionem eſt propriè tale ſine vllo addito, ſed huiuſmodi eſt oleum oliuarum, ergo &c. Maior patet inductione facta in materia aliorum Sacramentorum; Sic, quia Chriſtus

2 Solum oleũ oliuarum dicitur oleum ſine addito.

Dominus inſtituit Sacramentum Euchariſtiæ in pane, & vino, ſolus panis ex tritico, & vinum ex vite venit pro materia, quia ſecundum communem acceptionem ſolus panis triticeus ſine addito venit nomine panis, & ſolum vinum ex vite nomine vini; Sic quia inſtituit baptiſmum in aqua, ſola aqua naturalis venit nomine aquæ aptæ ad Sacramentum, cum reliquæ dicantur aquæ cum addito &c. Minor etiam euincitur ex communi modo loquendi, ſecundum quem alia olea ex alijs oleribus, herbis, & rebus expreſſa dicantur talia cum addito puta oleum amygdularum, nucum &c. ſolumque oleum oliuarum dicitur communi acceptione oleum, & ſimplicitèr prolato nomine olei intelligitur illud oliuarum.

Quod autem debeat eſſe benedictum ab Epiſcopo colligitur ex traditione Apoſtolica, vt tradit *Beda in c. 6. Marci.* Ibi-

3 Quo iure euincatur debere eſſe ab Epiſcopo benedictum.

Vnde patet ab ipſis Apoſtolis huius Sanctæ Eccleſiæ morem eſſe traditum vt energumeni, & alij quilibet ægroti vngantur oleo Pontificali benedictione conſecrato. Idem expreſſius tradit *Concil. Trident. ſeſs. 14. de Extrema Vnctione.* Ibi- *Quibus verbis, vt ex Apoſtolica traditione per manus accepta Eccleſia didicit, docet materiam, formam, proprium miniſtrum, & effectum huius ſalutaris Sacramenti; intellexit enim Eccleſia materiam eſſe oleum ab Epiſcopo benedictum.*

Quoad primam partem de oleo oliuarum nonnullæ hic inſurgunt rationes dubitandi. Prima deſumitur ex eo, quod *Innocentius I. in Epiſtola ad Decentium, & Gloſa c. 2. diſtinct. 95.* vocant materiam huius Sacramenti Chriſma, quod non ex puro oleo oliuarum, ſed etiam ex balſamo conficitur. Secunda, an, ſi oleo oliuarum aliquis alius liquor admiſceretur, eſſet apta materia huius Sacramenti. Tertia, quod agendum ſit in terris, vbi non eſt oleum oliuarum.

In ordine ad primam dicendum eſt Innocentium, & Gloſam locis citatis loqui de materia proxima huius Sacramenti, quam appellant *Chriſma*, quod eſt verbum Græcum, quod ſignificat vnctionem, in qua vnctione, vt infra dicemus, conſiſtit materia proxima, vnde ly *Chriſma*, refertur ad actionem, qua fit hoc Sacramentum, non ad materiam, qua conſtat.

4 Quomodo materia huius Sacramẽti appelletur *Chriſma*.

In ordine ad ſecundam dicendum eſt, quod, ſi modicum alterius liquoris miſceatur cum olio oliuarum, ita vt adhuc maneat natura olei, illud oleum ſit materia ſufficiens huius Sacramenti. Conſentiunt quotquot ſuſtinent per mutationem ſolummodo accidentalem ſiue in materia, ſiue in forma Sacramentorum non variari eorum ſubſtantiam, nec inualidari Sacramentum. Recole, quæ dicta ſunt in quæſtionibus de Sacramentis in genere, & de Sacramento pænitentiæ, & Euchariſtię. Ratio eſt, quia, ſicuti per ſimplicem alterationem non deſinunt complexa ſubſtantialia Phyſica, ità, nec per mutationem merè accidentalem irritantur cõplexa moralia, cuiuſmodi ſunt Sacramenta. Non eximerem tamen à graui culpa, qui oleum ſic alteraret per commixtionem, illumque adhiberet in Extrema Vnctione. Hinc poteris deducere, quod, ſi Chriſma, prout importat conflatum ex oleo, & balſamo, modico balſamo ſit compactum, ità vt retineat naturam, & ſubſtantiam olei oliuarum, ſit ſufficiens materia, non tamen adhibenda ſine vrgenti, & graui neceſſitate, prout notat *Contenſonius lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. de materia Extremæ Vnctionis.*

5 Per modicã mixtionem alterius liquoris non inualidatur.

Aduerte hic tamen, quod, ſi Parochus dubitaret oleum conſecratum non ſufficere, poſſet ſine aliqua culpa modicum olei non conſecrati illi commiſcere, prout notat *D. Thomas opuſc. 65. de Sacram. Vnctionis*, & colligitur *ex c. quod in dubijs de conſecr. Eccleſ. vel alteris*, & *ex Rituali Romano ſub tit. de Extrema Vnctione*, & deduci poteſt ex ijs, quę communitèr tradunt DD. de aqua benedicta, cui ſi commiſceatur non benedicta, tota ſit benedicta, quod idem dicendum eſt de oleo benedicto, cui commiſcetur modicum non benedictum. Atque iuxta hunc ſenſum reſcripſit Sacra Con-

6 Poteſt ex cauſa miſceri parũ olei non benedicti.

7 Reſcriptũ Sacræ Congregationis.

Digitized by Google

Congreg. ſuper hoc conſulta ad Archiepiſcopum Hiſpalenſem apud *Cardenam diſſert. 2. c. 7. art. 1. num. 465.*

In ordine ad tertiam *D. Thomas in 4. ſentent. diſt. 23. q. 1. art. 3. quæſtiun. 1. ad tertium*, ſupponit primo vix poſſe habere locum præſens dubium, nam, quamuis in huiuſmodi locis oliuæ non pullulent, ex quibus poſſit oleum exprimi, de facili tamen ad huiuſmodi loca transferri poteſt; ſuppoſito deinde, quod nequeat transferri, ſentit non poſſe adhiberi validè aliam materiam, ſed permittendum infirmos decedere ſine Extrema Vnctione, cum hoc Sacramentum non ſit tantæ neceſſitatis, quod exeuntes ſine iſto non poſſint ſalutem conſequi.

8 Non extate oleo benedicto non eſt alia materia adhibenda.

Quoad ſecundam partem de benedictione plures, & longè plures conſurgunt difficultates. Prima eſt, an ex neceſſitate Sacramenti debeat oleum eſſe benedictum, ſeu conſecratum. Secunda, an debeat ex eadem neceſſitate eſſe conſecratum ab Epiſcopo, an ſufficiat, quod ſit benedictum à ſimplici Sacerdote. Tertia, an oleum benedictum ab Epiſcopo alia benedictione à conſueta pro oleo infirmorum ſit ſufficiens materia. Quarta, an requiratur, quod oleum ſingulis annis ſit benedictum, adeout, ſi adhibeatur vetus præcedentibus annis benedictum, inualidè, ſeu ſaltem illicitè conferatur Sacramentum.

9 Quod ſit benedictum eſt de neceſſitate Sacramenti.

Ad primam *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 1. art. 3. quæſtiunc. 2. in corpore*, reiecta prius aliquorum opinione, qui aſſerebant perfici Sacramentum Extremæ Vnctionis in conſecratione, quæ ſit per Epiſcopum ea ratione, quod ſolum Sacramentum Euchariſtiæ conſiſtat in conſecratione materiæ, cum conſiſtat in re permanente, reliqua omnia in vſu, concludit poſtea oleum, vt ſit materia Sacramenti Extremæ Vnctionis debere eſſe conſecratum, quem poſtea ſecuti ſunt omnes eius diſcipuli, & vlterius *Suarez tom. 4. in tertiam part. diſp. 40. nu. 3., Filliutius tract. 3. c. 4. q. 6., Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 2. num. 3., & alij communitèr*. Rationem huius ſui aſſerti duplicem adducit ibidem D. Thomas. Prima eſt, quia Chriſtus Dominus auctor omnium Sacramentorum nouæ legis aliquibus illorum vſus eſt, aliquibus non eſt vſus; illorum, quibus eſt vſus, materiam ſuo vſu, & tactu ſuæ carnis ſanctificauit, ſic quia vſus eſt aquis in baptiſmo, illas ſuo tactu ſanctificauit, & contulit vim regeneratiuam; illorum verò, quibus ipſe non eſt vſus, reliquit Eccleſiæ poteſtatem illorum materiam ſanctificandi; nullis autem vnctionibus ipſe eſt vſus, ideo &c.. Secunda eſt, quia per hoc Sacramentum confertur plenitudo gratiæ, non ſolum, vt culpam tollat, ſed etiam reliquias, & infirmitatem corporis, quam materia confert non ſecundum virtutem propriã, quam habet in ſe, ſed ſecundum virtutem, quam recipit à Chriſto Domino per ſanctificationem. Hinc Concilia ſtatuunt oleum infirmorum debere eſſe benedictum *Trident. ſeſſ. 14. c. 1., Florentinum ſub Eugenio IV. in decreto Armenorum, Cabilonenſe II. c. 48.*

10 Non habet ſanctificationem præcisè per formam in vſu.

Dices, hanc ſanctificationem habere oleum in vſu eius per verborum formam, ideoque ſuperfluè apponi præcedentem ſanctificationem. Sed contra ad hæc reſpondet *D. Thomas loc. cit. q. 1. art. 3. quæſtiunc. 2. ad ſecundum, & art. 4. quæſtiunc. 1. ad tertium*, primam ſanctificationem eſſe materiæ præcisè ſecundum ſe, ſecundam pertinere ad eius vſum, quatenus actu confert effectum ſuum; nec hoc nouum eſſe aſſerit, cum etiam inſtrumenta Phyſica accipiant efficaciam ab artifice, & dum fiunt, & dum ad vſum applicantur.

Ex quibus omnibus eruitur oleum oliuarum præcisè ſumptum non eſſe materiam ſufficientem ad hoc Sacramentum validè conferendum, ſed debere eſſe benedictum, cum à benedictione efficaciam recipiat ad conferendos effectus, ad quos eſt inſtitutum.

Ad ſecundam; difficultatem mouet id, quod dicitur ex ritu, & conſuetudine totius Orientalis Eccleſiæ, in qua Presbyteri tunc oleum infirmorum benedicunt, cum eodem debent vti in vnctione eorundem, vnde non ſolent oleum illud aſſeruare, de quo ritu mentionem facit Clemens VIII. in inſtructione ſuper ritibus Græcorum de oleo Cathecumenorum, & infirmorum, vbi expresſè hæc habet. *Non ſunt cogendi Presbyteri Græci olea ſancta præter chriſma ab Epiſcopis Latinis Diœceſanis accipere; cum huiuſmodi olea ab eis in ipſa oleorum, & Sacramentorum exhibitione ex veteri vſu conficiantur, ſeu benedicantur;* Ex quibus eruitur, quod benedictio Epiſcopalis non ſit de neceſſitate Sacramenti, ſed ſufficiat Sacerdotalis; ſi etenim eſſet de neceſſitate Sacramenti, etiam apud Græcos requireretur, vt ex ſe patet; vnde, quod refertur ex Concilijs ſupra recenſitis, intelligendum eſt ſolummodo de neceſſitate præcepti.

11 Refertur ritus Græcorũ circa benedictionẽ olei.

Ego in hoc arbitror, de iure ordinario benidictionem huiuſmodi olei debere eſſe Epiſcopalem, poſſe tamen eſſe Sacerdotalem de iure extraordinario ex commiſſione Summi Pontificis, ità tamen vt, ſi fiat à ſimplici Sacerdote ſine commiſſione eiuſdem Pontificis inualidè conferatur Sacramen-

12 De iure ordinario benedictio ſpectat ad Epiſcopum.

men-

mentum. Iuxta hos terminos arbitror procedere *Contenſonium lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. de materia Extremæ Vnctionis*, vbi citat *Arcudium, & Gonetum*. Rationem ex eo deduco, quod ſimplex Sacerdos ex commiſſione Summi Pontificis poteſt ordines minores conferre, & etiam confirmare, quantumuis ex iure ordinario hęc munera ſint annexa officio Epiſcopali per ea, quæ probauimus *in quæſt. de ſacris ord. part. 1. de ordin. in communi q. 2. art. 1., & 2. num. 10., ex D. Ambroſio in c. 4. Epiſt. ad Epheſ.* vbi tradit Sacerdotes Egypti abſente Epiſcopo ex Pontificis conceſsione confirmationis Sacramentum contuliſſe, quod idem confirmat *Gratianus in c. peruenit diſt. 95.* de Sacerdotibus Sardiniæ, qui ex conceſſione Gregorij I. confirmationem contulerunt, ergo etiam ex conceſsione Summi Pontificis poterit ſimplex Sacerdos oleum infirmorum ſanctificare, cum videatur quid maius confirmare, & ordines conferre, quam oleum ſimplicitèr benedicere, & ſanctificare. Ex quibus deinde infero, quod ſicuti inualida eſſet collatio ordinum minorum, & confirmatio facta à ſimplici Sacerdote ſine commiſſione Pontificis, ità, & benedictio olei &c.

Ex commiſſione Pontificis poteſt etiā pertinere ad Sacerdotes.

Et hic reſponderi poteſt ad id, quod dicebatur de ritu, & conſuetudine Eccleſiæ orientalis, quod ibi ſcilicet ex conceſſione, ſeu approbatione Summi Pontificis fiat illa benedictio, & ex iure non ordinario, ſed quodamodo extraordinario, & delegato. In hoc conſulendam arbitror Sacram Congregationem.

13 Arguuntur Bonacina, & Ghetius inconſequentiæ.

Ad tertiam *Bonacina de Sacramento Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 2. n. 3., Ghetius in theſauro animæ tom. 4. verb. Extrema Vnctio num. 5. in explicatione textus D. Thomæ*, videntur quodamodo ſibi contradicere, dum ex vno capite dicunt, quod, ſi oleum fuerit benedictum ab Epiſcopo alia benedictione à conſueta Eccleſiæ ſit ſufficiens materia Sacramenti Extremæ Vnctionis, quia à Chriſto Domino non eſt præſcripta forma, iuxta quam facienda ſit benedictio olei, & ex alio capite docent, quod, ſi Sacerdos, vel ex errore, vel alitèr vnxerit infirmum oleo Cathecumenorum, detecto errore debeat iterum infirmum vngere oleo infirmorum, quia error eſt in ſubſtantia, ideſt in materia, & propterea irritum fuit primum Sacramentum, & ad hoc adducunt textum *in c. 1. de Sacram. Vnctionis*. Certè oleum infirmorum, & Cathecumenorum non differunt, niſi quoad benedictionum, cum vtrumque ſit ex oleo oliuarum; Si ergo diuerſa benedictio non officit validitati, vt ipſi adſtruunt in prima parte, quomodo in ſecunda dicunt iterandum eſſe Sacramentum Extremæ Vnctionis, cum primum fuerit irritum?

14 Adhibens oleū Cathechumenorū pro infirmis grauitèr peccat.

D. Thomas *opuſc. 65. c. 1. de Sacramento Vnctionis*, aſſerit, adhibendum eſſe oleum infirmorum, & non oleum Cathecumenorum, quod adhibetur in Baptiſmo, & grauitèr peccare Sacerdotes, ſi alio oleo ideſt Cathecumenorum infirmos vngant; vbi cum dicat ſolummodo peccare, nec declarat irritum Sacramentum, videtur ſentire eſſe materiā ſufficientem, licet non licitam. Verum, cum poſtea ſubdat, quod, ſi Sacerdos deprehenderit ſe erraſſe, & ex errore de alio oleo vnxiſſe, debeat adhuc de alio oleo debito vngere, & ſupplere, quod omiſit, videtur ſentire primam vnctionem ex alio oleo irritam eſſe, cæteroqui non eſſet, cur eſſet iteranda, cum error ille non officeret validitati Sacramenti?

15 Et probabilius irritaret.

Verum hæc omnia conciliari poſſunt per hoc, quod dum præfati DD. aſſerunt, quod oleum benedictum ab Epiſcopo alia benedictione à conſuetā Eccleſiæ ſit ſufficiens materia Sacramenti Extremæ Vnctionis, intelligant de benedictione, quæ, quamuis ſit diuerſa à conſueta, ſit tamen ordinata ad effectum, qui intenditur per tale Sacramentum, & diuerſitas ſit ſolummodo in modo, quod non verificatur per benedictionem, quā conſecratur oleum Cathecumenorum, quæ eſt diuerſa in ſubſtantia, & ordinatur ad effectum ſubſtantialitèr diuerſum; atque iuxta hunc ſenſum arbitror procedere *D. Thomam, Bonacinam, & Ghetium ſupra allegatos*.

16 An, & quomodo ſubſiſtat, ſi adhibeatur alia benedictio à conſueta.

Ad quartam dicendum eſt, non eſſe de neceſſitate Sacramenti, quod oleum fuerit eo anno benedictum, benè tamen de neceſſitate præcepti. In hoc conſentiunt communitèr ſignantèr *Paludanus in 4. diſt. 17. q. 1. art. 2. num. 19., Suarez diſp. 33. ſect. 1. ad fin., Bonacina de Sacram. Extrem. Vnct. diſp. 8. q. vnica punct. 2. num. 6.* Ratio primæ partis eſt, quià illa benedictio perſeuerante materia in ſua ſubſtantia per lapſum temporis non perimitur; non enim ex inſtitutione Chriſti Domini eſt alligata determinato tempori, nec eſt in poteſtate Epiſcopi conſecrantis eidem tempori eandem alligare. Ratio ſecundæ partis deducitur *ex c. literis de conſec. diſt. 3.* vnde contrà præceptum Eccleſiaſticum grauiter peccaret Parochus, qui ſine graui cauſa, & neceſſitate infirmum vngeret olio præcedenti, vel præcedentibus annis conſecrato; Dixi, *ſine graui cauſa, & neceſſitate*; nam, ſi periclitante infirmo non eſſet aliud oleum eo anno benedictum excuſaretur Parochus, ſi oleo præcedentibus annis benedicto infirmum vngeret, quia non eſt præſumendum, quod Eccleſia

17 Non eſt de neceſſitate Sacramenti, quod oleū ſit eo anno benedictum.

18 Eſt tamē de neceſſitate pręcepti.

ſia

Digitized by Google

ſia velit in illo diſcrimine ſuo præcepto priuare periclitantem illo extremo ſubſidio, quod licet non ſit neceſſarium, eſt tamen valdè vtile, & conferre valdè poteſt ad æternam ſalutem.

Concluſio II. Materia proxima huius Sacramenti eſt vnctio. Conſentiunt communitèr.

Ratio ex eo deducitur, quia in omni complexo ſiue Phyſico, ſiue morali illa
19 actio habet rationem materiæ proximæ, per quam materia remota applicatur ſubiecto, vt præcipuè videre eſt in omnibus Sacramentis, ſic quia per ablutionem aqua in Baptiſmo applicatur baptizãdo, ipſa ablutio habet rationem materiæ proximæ, ſic quia per vnctionem in fronte chriſma applicatur confirmando, eadem vnctio habet rationem materiæ proximæ in Sacramento Confirmationis, & ſic diſcurrendo de cæteris, ſed actio, qua in Sacramento Extremæ Vnctionis oleum ab Epiſcopo benedictum applicatur infirmo eſt vnctio, ergo hæc in illo habet rationem materiæ proximæ.

Materia proxima eſt vnctio eſt.

ARTICVLVS IV.

Qualis debeat eſſe huiuſmodi vnctio.

SVMMARIVM.

Articuli examinandi circa titulum. 1.
Sententia docens de neceſſitate Sacramenti eſſe vnicam tantum vnctionem. 2.
D. Iacobus non meminit plurium vnctionum. 3.
Non ſeruantur eædem vnctiones apud omnes nationes. 4.
Eodem tenore exprimitur vnctio in hoc Sacramento, ac ablutio in Baptiſmo. 5.
Sententia docens eſſe de neceſſitate Sacramenti vnctio quinque ſenſuum. 6.
Hæc in praxi abſolutè ſeruanda eſt. 7.
Eſt conformis diſpoſitioni Innocentij XI. Ibid.
Et menti D. Thomæ. Ibid.
Finis præcipuus huius Sacramenti. 8.
D. Iacobus implicitè innuit vnctionem quinque ſenſuum. 9.
Euincitur ex traditione, & praxi. 10.
Codex Remigij Rhemenſis, & Paſtorale Mechlinienſe, vbi eſſent approbata, quomodo intelligenda. 11.
Quomodo intelligendus ritus Græcorum. 12.
Quomodo forma Veneta, & antiqua Ambroſiana. 13.
Ex diuerſo fine Baptiſmi, & Extremæ Vnctionis arguitur diuerſa diſpoſitio. 14.
Sententia ſubdens cenſuræ Innocentianæ aſſerentes vnam tantam vnctionem eſſe de neceſſitate. 15.
Cur vnctio renum, & pedum non ſit de eſſentia. 16.
Salua ſubſtantia conſuetudines Eccleſiarum ſunt ſeruandæ. 17.
In mutilatis in organis ſenſuum pars eiſdem propinquior eſt vngenda. 18.
Anima quamuis ſit in toto quoad eſſentiam, non tamen quoad potentias proximas. 19.
Non eſt de neceſſitate Sacramenti, quod vnctiones fiant in formam crucis. 20.
Non currit paritas de vnctione in Confirmatione, & quarè. 21.
Non eſſet graue peccatum, ſi omitteretur forma crucis. 22.
Ordo in vnctione ſenſuum non eſt de neceſſitate Sacramenti. 23.
An obliget ex præcepto ſub graui. 24.
Si ſenſus habeat duo organa non eſt de eſſentia, vt vtrumque vngatur. 25.

Sub hoc titulo duo veniunt potiſſimum examinanda, ea ſcilicet, quæ ſunt de eſſentia, & neceſſitate Sacramenti, & ea, 1
quæ ſunt ex conſuetudine, & neceſſitate præcepti. Quoad primã hic erit diſcutiendum, an ex neceſſitate Sacramenti plures requirantur vnctiones, an vna tantum ſufficiat, & qualis hæc debeat eſſe. Quoad ſecundã, an requirantur quinque vnctiones in quinque corporis conſuetis partibus, adeout nulla poſſit omitti ſine graui culpa. Secundò, an vbi ex conſuetudine viget, quod aliquæ tantum partes vngantur, poſſit, & debeat talis conſuetudo ſeruari omiſſa conſuetudine Eccleſiæ Romanę, & vniuerſalis. Tertiò, an, ſi aliquis fuerit in aliqua parte mutilatus, in qua facienda eſſet vnctio, poſſit illius vnctio omitti, an vero facienda ſit in parte proximiori. Quartò, an vnctiones, quę fiunt, debeant ex pręcepto fieri in modum crucis, & alia huiuſmodi.

Dubia examinanda circa titulum.

Prima ſententia docet, de eſſentia, & neceſſitate huius Sacramenti vnicam tan- 2
tum eſſe vnctionem, nec plures requiri. In hoc conſentit *Contenſonius lib.* 11. *part.* 4. *differt.* 1. *c.* 1. *de materia proxima Extremæ Vnctionis* pro qua opinione *in verſ. probatur tertio* allegat *Albertum Magnum, Molanum, Setarium, Beccanum, Poſſeuinum, Arcudium, Eſtium, Siluium, & alios.*

Sententia conſtituens eſſentiam in vnica vnctione.

Probant primo, D. Iacobus promulgator huius Sacramenti præſcribit vnctio- 3
nem dumtaxat infirmi *Vngentes eum oleo,* nec plures requirit vnctiones, ergo ex neceſſitate, & eſſentia Sacramenti vna dumtaxat requiritur. Conſequentia probatur ex *Concil. Trident. ſeſſ.* 14. *de Extrema Vnct. c.* 3., vbi ſic habet. *Nec profectò Eccleſia Romana aliarum omnium Mater, & Magiſtra aliud in hac adminiſtranda vnctione, quantum* ad

D. Iacobus non meminit plurium vnctionum.

Digitized by Google

ad ea, quæ huius Sacramenti ſubſtantiam perficiunt, obſeruat, quam quod Beatus Iacobus præſcripſit, ergo, cum Beatus Iacobus præſcripſerit dumtaxat vnctionem olei, nec plures præſcripſerit vna, dumtaxat dicenda erit pertinere ad ſubſtantiam huius Sacramenti.

Quod, ſi dicatur, ex hoc dicto Concil. Trid. euinci potius, quod plures requirantur vnctiones de ſubſtantia huius Sacramenti, quod ſic euincitur. Eccleſia Romana obſeruat tantum ea, tanquam de ſubſtantia Sacramenti, quæ præſcripſit D. Iacobus, ſed obſeruat quinque vnctiones ſenſuum, ergo intelliguntur illæ præſcriptæ à D. Iacobo; cæteroqui plura obſeruaret, quam idem D. Iacobus præſcripſerit; Statim reſpondent, quia Concilium Tridentinum dicit quidem, quod Eccleſia Romana ſeruat ea tanquam de ſubſtantia, quæ præſcripſit D. Iacobus, non dicit autem, quod omnia, quæ ipſa Eccleſia Romana ſeruat, ſint præſcripta à D. Iacobo tanquam de ſubſtantia Sacramenti, nam etiam Eccleſia Romana vngit pedes, & renes, & tamen ſecundum communem omnium ſententiam vnctio pedum, & renum non eſt de ſubſtantia, & neceſſitate Sacramenti.

4
Non ſeruantur eædem vnctiones apud omnes nationes.

Probatur ſecundò, quæ ſunt de eſſentia, & neceſſitate Sacramenti, talia ſunt apud omnes nationes, nec eſt in poteſtate Eccleſiæ ea omittere, vel ſubſtantialitèr variare; nam, ſi Concilium Tridentinum aſſerit, quod data ſit poteſtas Eccleſiæ circa adminiſtrationem Sacramentorum aliqua variandi, ſubdit tamen *ſalua ipſorum ſubſtantia*, ſed non omnes vnctiones, quę ſeruantur in Eccleſia Romana, ſeruantur apud omnes nationes, nec Sacramentum in eiſdem exercitum habetur pro irrito. Sic iuxta codicem Remigij Rhemenſis; iuxta Paſtorale Mechilinienſe à tota facultate Louanienſi approbatum; iuxtà Paſtorale Bartholomęi ab Aula à Louanienſi Eccleſia receptum approbatur vnica vnctio, vbi vrget neceſſitas. Sic apud Gręcos non vnguntur oculi, nares, aures &c. ſed alię corporis partes, ergo ex neceſſitate Sacramenti non eſt affixa vnctio determinatis partibus; ergo ex neceſſitate Sacramenti non ſunt neceſſariæ plures vnctiones.

5
Præceptũ Baptiſmi, & Extremæ Vnctionis eodẽ tenore exprimitur.

Probant tertiò. Sub eodem prorſus modo præſcripta eſt in ſacris paginis collatio Extremæ Vnctionis, ac collatio Baptiſmi, nam, ſi in hac dictum eſt *Baptizantes eos in nomine &c.* in illa dictum eſt *vngentes eum oleo*, ſed in Baptiſmo vna dumtaxat ablutio requiritur, ergo in Extrema etiam Vnctione, quantum eſt de neceſſitate Sacramenti, vna tantum vnctio ſufficiet; nam, ſicuti per vnam ablutionem Baptizatus dicitur ſufficientèr ablutus, ità per vnam vnctionem infirmus dicetur ſufficientèr vnctus; Neque obeſſe poteſt reſponſio Goneti, quod quidem ſufficiat vna ablutio in Baptiſmo, quia per illam Baptizatus dicitur ablutus, non autem ſufficiat in infirmo vna vnctio, licet per hanc dici poſſit vnctus, quia debent inungi omnes radices peccatorum, quæ conſiſtunt in ſenſibus; Non, inquiunt, obeſſe poteſt, primò, quia admiſſa hac reſponſione, nec poſſet omitti vnctio pedum, & renum, cum in iſtis conſiſtant etiam radices peccatorum, quod tamen non admittitur; Secundò, quia facta vnctione in parte principali corporis intelliguntur implicitè, & moralitèr inunctæ omnes peccatorum radices.

6
Sentẽtia docens eſſe de neceſſitate Sacramenti Vnctio quinque ſenſuum;

Secunda ſententia, eaque tutior, & abſolutè in praxi ſeruanda docet de neceſſitate Sacramenti eſſe vnctiones quinque ſenſuum, non tamen renum, & pedum, & iuxta hanc procedunt *Nugnus tertia part. q. 32. art. 8., Suarez tom. 4. diſp. 40. ſect. 2., Henriquez lib. 3. c. 12. num. 1., Bartholomæus ab Angelo Dial. 3. §. 110., Valentia tom. 4. diſp. 8. q. 2. punct. 2., Fillintius tract. 3. num. 112., Bellarminus tom. 3. de Extrema Vnctione c. 10., Bonacina de Extrema Vnctione diſp. 8. q. vnica punct. 5. n. 16.* Huic etiam adſtipulatur Innocentius XI. ſemper glorioſæ memoriæ in damnatione primæ propoſitionis, qua dicebatur, licitum eſſe in conferendis Sacramentis vti ſententia probabili relicta tutiori circa valorem Sacramenti; denegari autem non poteſt, tutiorem eſſe opinionem requirentem vnctionem quinque ſenſuum, cum contraria ſententia requirens vnam dumtaxat habeat tot oppugnatores, quot fuerunt relati pro noſtra opinione, & alij plures ab eiſdem relati. Non modicum etiam fauet *D. Thomas tertia part. q. 32. art. 6.*, dum dicit vnctionem, quæ fit ad quinque ſenſus ab omnibus obſeruari, quaſi de neceſſitate Sacramenti; Nec aliquid negotij faceſcit ponderatio ſupra facta, quod ſcilicet D. Thomas non dicat eſſe de neceſſitate Sacramenti, ſed reputari quaſi de neceſſitate conſiderata etiam illa particula *Quaſi*, quæ eſt dimminutiua; Non, inquam, aliquid negotij faceſcit, quandoquidem in tota ſerie illius articuli manifeſtè indicat ſuam mentem relatam ad neceſſitatem vnctionum quinque ſenſuum, & in confirmationem ſui dicti refert communem, & ab omnibus receptam obſeruantiam; nec verum ſemper eſt, quod particula, *quaſi* ſit dimminutiua, cum quandoque idem ſonet, ac *tanquam*. Hoc etiam videre eſt in ſacris paginis, &

7
Hæc in praxi abſolutè ſeruanda eſt.

præcipuè in illo Ioannis 1. Ibi *vidimus eum quaſi Vnigenitum à Patre*, vbi illa particula, *Quaſi* non minuit de ratione Vnigeniti, vt per ſe patet, cum verè ſit Vnigenitus Patris.

8 Inſtitutũ eſt hoc Sacramẽtum ad curanda mala, quę prouenerunt à ſẽſibus.

Hæc ſecunda tutior, & vera opinio ex eo euincitur, quod hoc Sacramentum inſtitutum eſt ad curationem malorum ſpiritualium, quæ è diuerſis radicibus proceſſerunt, ſeu habuerunt originem à diſtinctis ſenſibus, qui ſunt radices peccatorum, ſed per curationem malorum, quæ proceſſerunt ab vno ſenſu, non ponitur curatio malorum, quæ ab alio ſenſu proceſſerunt, ergo ad curationem omnium requiruntur vnctiones in omnibus ſenſibus; Neque arbitrandum eſt, quod per vnctionem factam in vno ſenſu purgentur ſaltem mala, quæ ab ipſo ſenſu proceſſerunt, adeoque validum in eo conſtituatur Sacramentum ſaltem partiale; Non, inquam, arbitrandum eſt, quia cum nequeat vnum peccatum, ſi fuerit læthale, remitti, quin ſimul remittantur omnia, non poteſt fieri valida curatio in vno, quin fiat in alijs omnibus ſenſibus.

Fortior ratio pro hac ſententia innoteſcet ex ſolutione argumentorum, quæ allata ſunt pro contraria opinione.

9 D. Iacobus implicitè innuit vnctionem quinque ſenſuum.

Quamobrem ad primum deſumptum ex verbis D. Iacobi non diſtinguentis vnctiones, ſed dicentis præcisè *vngentes oleo*, dicendum eſt, quod, quamuis D. Iacobus non expreſsè diſtinxerit vnctiones quinque ſenſuum, ex eo tamen, quod ſubdiderit hoc Sacramentum ordinari ad ſaluandum infirmum, & ſoluendum à peccatorum reliquijs, videtur implicitè innuere, huiuſmodi vnctiones faciendas eſſe in partibus, ex quibus originem trahunt, ſeu traxerunt peccata; atque in hunc ſenſum interpretata eſt verba D. Iacobi communis, & recepta omnium praxis, vt teſtatur *D. Thomas loc. cit.* quinimmo communis, & inueterata traditio, à qua non licet recedere ſine nota temeritatis, & periculo cenſuræ.

10 Traditio, & praxis Eccleſiæ, ità interpretata eſt dictũ D. Iacobi.

Ad ſecundum dicendum eſt. Ritus, qui allegantur non eſſe receptos, nec approbatos ab Eccleſia Romana, quæ eſt Mater, & Magiſtra cæterarum omnium, à qua non licet recedere in ijs, quæ ab eadem non approbantur. In particulari ea, quæ dicuntur de Codice Remigij Rhemenſis, & Paſtoralis Mechilinienſis, & Bartholomęi ab Aula, intelligenda ſunt non abſolutè, ſed conditionatè, quatenus velint, quod exiſtente neceſſitate, & vrgente periculo mortis, antequam perficiantur vnctiones quinque ſenſuum, poſſit ſub conditione fieri vna tantum vnctio, & hoc ad ſubueniendum, quantum fieri

11 Quomodo intelligendus Codex Remigij, & Paſtorale Mechilienſe.

poteſt, exiſtenti in illo periculo, vt ſi fortè apud Deum valida ſit illa vnctio, habeat infirmus illud extremum remedium, ſi verò non ſit valida, excuſetur Miniſter à nota irreuerentiæ erga Sacramentum, dum illud conſtituit ſub conditione; atque hoc eſt, quod notat *Cardenas in ſua chriſi Theologica diſſert. 2. c. 7. art. 2. num. 497.*, dum dicit, quod, ſi moribundus iam acturus animam non poſſit recipere omnes quinque vnctiones poſſit ei miniſtrari vnica vnctio, ita vt forma mentionem faciat omnium quinque ſenſuum, quia quando non eſt medium certum, vſurpandum eſt medium probabile in caſu neceſſitatis; ſunt formalia verba eiuſdem Cardenæ, quæ intelligenda ſunt, vt procedant tantum ſub conditione, quæ ſemper ponenda eſt in materia dubia Sacramentorum.

Ad illud, quod ſubditur de ritu Græcorum non vngentium oculos, nares, & aures, ſed frontem, mentum, ambas genas, vtramque manum, pectus, & pedes, dicendum eſt, ſi verum eſt, quod dicitur, nam mihi non conſtat, Eccleſiam Græcam addere vnctionibus quinque ſenſuum vnctiones aliorum membrorum recenſitorum, non autem vnctiones quinque ſenſuum omittere, nec per illam additionem irritatur Sacramentum, cum intelligantur omnia eſſentialia in vnctione quinque ſenſuum appoſita; vnde illa additio aliorum membrorum ponitur, non tanquam de eſſentia, ſed ad vberiorem ſignificationem, ſicuti in alijs Eccleſijs apponitur etiam vnctio renum, & pedum, quæ non eſt de eſſentia, cum etiam approbante Eccleſia Romana quandoque omittatur, & ferè ſemper vnctio renum in fæminis ob decentiam. Cæterum, ſi ſupponas, quod in Eccleſia Græca omittantur abſolutè vnctiones quinque ſenſuum, abſolutè non approbarem tanquam validum illum ritum, qui fortè ſolum ſeruatur à Græcis Schiſmaticis, non à Catholicis.

12 Quomodo intelligendus eſt ritus Græcorũ.

Quod, ſi dicas, quod in forma Veneta fiat mentio vnius tantum vnctionis, quæ forma fuit approbata à Leone X., & quod etiam in Eccleſia Mediolanenſi tempore D. Ambroſij in forma, quæ tunc adhibebatur, & anti fieret tantum expreſſio vnius vnctionis; tunc dicam ibi factam fuiſſe tantum mentionem de forma, quia tunc controuertebatur ſolummodo, an illa forma vtpotè, quæ non videbatur eſſe concepta in terminis deprecatorijs, eſſet valida, & à Leone X. fuit approbata, vt valida, & Mediolani fuit recepta, vt valida tempore D. Ambroſij, cum non eſſet concepta ſimpliciter modo indicatiuo, ſed quoquo modo deprecatiuo, vt probat Gonetus in tertiam partem D. Thomæ, dum de Sacra-

13 Quomodo intelligenda forma Veneta, & antiqua Ambroſiana.

cramento Extremæ Vnctionis; ſed poſtea vtrobique inducta fuit conſueta forma Eccleſiæ Romanæ. Cæterum, quamuis ibi non fiat mentio quantitatis vnctionum, non excluduntur tamen vnctiones conſuetæ Eccleſię Romanę, quę ab omnibus teſte D. Thoma obſeruantur, ſed ſupponuntur.

14 Ex diuerſo fine Baptiſmi, & Extremæ Vnctionis arguitur diuerſa diſpoſitio.

Ad tertium de identitate rationis cum Baptiſmo, in quo, ſicuti dicitur in ſacris paginis præciſè *baptizantes*, ità in Extrema Vnctione *vngentes*, & tamen de eſſentia Baptiſmi non eſt triplex immerſio, adeoque neque de eſſentia Extremæ Vnctionis quinque vnctiones, dicendum eſt non currere paritatem propter diuerſos fines, ad quos hæc Sacramenta inſtituta ſunt, quandoquidem Sacramentum Baptiſmi ex principali ſuo fine inſtitutum eſt ad deletionem peccati originalis, quod inficit vnico principio totam carnem, adeoque vnica ablutione, ſeu immerſione poteſt abſtergi; quod, ſi contingat ſimul cum originali delere alia actualia, quæ miniſterio ſenſuum fuerunt commiſſa, hoc eſt ex conſequenti, non ex primaria ſui inſtitutione; Sacramentum vero Extremæ Vnctionis inſtitutum eſt ad curationem omnium peccatorum, quæ prouenerunt miniſterio ſenſuum, tanquam ex radicibus, ideoque vnctiones ex primaria eiuſdem inſtitutione fieri debet in ſenſibus omnibus, à quibus diſtincta peccata proceſſerunt; atque iuxta hanc diuerſam rationem procedit *D. Bonauentura in quarto diſt. 22. art. 2. q. 3. in reſolut. ad primum*.

15 An ſubijciatur cēſuræ Innocentianæ ſentētia conſtituens eſſentiam in vna tantum vnctione.

Hinc *Cardenas in ſua chriſi Theologica diſſert. 2. c. 7. art. 2. n. 496., & 497.* docet, quod, quamuis prima opinio aſſerens de neceſſitate Sacramenti eſſe vnam dumtaxat vnctionem, ſit ſpeculatiuè probabilis, in praxi tamen nullo modo ſit ſeruanda cum ſubiaceat damnationi Innocentij XI.

Difficultas ſolummodo verſari poteſt in eo, quod dictum eſt reſtrictiuè in expoſitione huius ſecundæ ſententiæ, quod ſcilicet non ſit de neceſſitate Sacramenti vnctio renum, & pedum, cum æquè primo cum alijs referatur à Concilio Florentino, & rationes, quæ militant pro quinque ſenſibus, militent etiam pro renibus, & pedibus., cum etiam per renes, & pedes peccata proueniant. Nonnulli quoad hoc dixerunt, fuiſſe vſu receptum, quod fierent vnctiones in quinque ſenſibus, non autem vbique, quod fierent in renibus, & pedibus. Sed hoc ſubterfugium non ſubſiſtit, quia vſus non poteſt efficere, quod non ſit de neceſſitate Sacramenti id, quod eſt de tali neceſſitate. Probare igitur debuiſſent non eſſe de neceſſitate, non arguere negationem talis neceſſitatis ex non vſu.

16 Cur vnctio renū, & pedum non ſit de eſſentia.

Dicendum eſt ergo ex ipſa inſtitutione, prout notat *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 3. quæſtiun. 2. in corpore, & 4. contra Gentes c. 73.* hoc Sacramentum ordinatum eſſe ad primas origines peccatorum, quæ reſident in quinque ſenſibus, ſeu ad peccata, quæ ex eiſdem primis originibus prouenerunt, euellenda; primæ autem origines conſiſtunt in principijs cognoſcitiuis, quæ ſunt ſenſus, qui habent dirigere operationes, cum nihil ſit in intellectu, quod prius non fuerit in ſenſibus; renes autem, & pedes ſunt principia dumtaxat appetitiua, & ſolum ſecundaria principia; vnde ibidem ſubdit D.Thomas. *Quia primum principium eſt cognoſcitiuum, ideo illa vnctio ab omnibus obſeruatur, quæ fit ad quinque ſenſus quaſi de neceſſitate Sacramenti*. Ex quibus euincitur vnctio renum, & pedum non eſſe ex inſtitutione Chriſti Domini, ſed ex diſpoſitione Eccleſiæ, quæ propterea non ab omnibus Eccleſijs ſeruatur, quia appetitiua, & motiua ſunt ſecundaria principia. Nec officit, quod Concilium Florentinum mentionem fecerit etiam renum, & pedum, quia Concilium ibi numerat, quæ tunc conſueuerunt fieri, non ſimpliciter ea, quæ erant neceſſaria.

17 Salua ſubſtantia conſuetudines Eccleſiarum ſunt ſeruandæ.

Quamuis autem ſint ſolummodo de neceſſitate Sacramenti vnctiones quinque ſenſuum, retentis tamen eiſdem quinque vnctionibus ſeruandæ ſunt vnctiones, quę in vnaquaque Eccleſia receptæ ſunt, & approbatæ; & in hoc arbitror omnes conſentire ſignantèr *Contenſonius lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. de materia proxima Extremæ Vnctionis concl. 5.* Ratio eſt, quia ex Concil. Trident. conceſſum eſt Eccleſiæ circa admiiniſtrationem Sacramentorum variare addendo, vel minuendo ſalua illorum ſubſtantia, ergo, ſi in aliqua Eccleſia ex conſuetudine, & ritu approbato inducta fuerit aliqua additio, vel dimminutio ſine læſione ſubſtantiæ, hæc vtique erit ſeruanda, ſiquidem conſuetudines honeſtæ legitimè inductæ, receptæ, & approbatæ ſunt tanquam leges obligantes.

18 In mutilatis in ſenſibus pars propinquior eſt vngēda.

His, quæ dicta ſunt de quinque vnctionibus, tanquam de neceſſitate Sacramenti videtur obſtare communis Eccleſiæ praxis, ſecundum quam confertur Extrema Vnctio etiam mutilatis, vel carentibus organo alicuius ſenſus, in quo fieri ſolet vnctio, ex qua praxi inferendum videtur, vel non eſſe neceſſarias illas quinque vnctiones, vel Eccleſiam in illa errare. Nonnulli ex ſectatoribus ſecundæ ſententiæ dixerunt in hac hypotheſi abſtinendum eſſe à collatione huius Sacramenti, cum deficientibus eſſentialibus non ſubſiſteret, quinimmò irreuerentia irrogaretur eidem

Digitized by Google

Sacramento. Mitius procedunt *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 3. art. 3., & ibi Sotus q. 2. art. 3., Naldus verb. Extrema Vnctio num. 8., Silueſter eod. verb. num. 6.*, quibus adhærendum exiſtimo. Ratio ex eo deducitur, quod, ſi quid obſiſteret collationi huius Sacramenti, vel eſſet, quia in illo membro, quod deficit, nulla labes, ſeu peccatum poſſet conſiderari, vel quia deficit ſubiectum immediatum illius vnctionis; ſed neutrum ex his obſiſtit; non primum, quia, vel illud membrum, in quo eſt mancus, & mutilus, deficit à natura, eo quia ſine illo natus eſt, vel deficit, quia abſciſſum eſt, poſtquam eodē gauiſus eſt; ſi hoc ſecundum dicatur; potuit in eo membro deliquiſse, vel fortè etiam deliquit, adeoque poteſt applicari remedium ad reliquias peccatorum abſtergendas; ſi primum dicatur, licet non poſſit dici per illud membrum deliquiſse exterius, potuit tamen interius delinquere; cæcus enim à natiuitate poteſt deſiderare viſum, & viſus exercitium, ſurdus auditum &c. & ſic interius circa illa delinquere. Ratio fundamentalis horum omnium ea eſt, quam adducit *D. Thomas in quarto diſt. 23. quæſt. 2. art. 3. quæſtiunc. 3. in corpore*, quia ſcilicet anima eſt radix omnium ſenſuum, ab eaque tanquam à radice profluunt, & ſic quamuis *deficientes non habeant illa membra, habent tamen potentias animæ, quæ illis membris debentur ſaltem in radice, & interius peccare poſſunt per ea, quæ ad partes illas pertinent, quamuis non exterius*. Neque dicas, ex his verbis D. Thomæ inferri non eſſe de neceſſitate Sacramenti vnctiones in quinque ſenſibus, ſed, vel vnam fieri poſſe, vel plures in diuerſis partibus, nam, ſi deficientibus organis ſenſuum remanent potentiæ animæ, quæ illis membris, debentur, ſequitur, quod hæ animæ potentiæ inſint in alijs membris, ergo, ſi quia hæ potentiæ remanent in alijs membris poſſunt vnctiones fieri in illis membris, vbicunque fiant, validè fieri dicendæ ſunt, cum ibi eiuſdem animæ potentiæ reſideant; Contrà enim impugnaberis, quia licet potentiæ animæ vtpotè in eadem radicatæ remotè, & in actu primo reſideant, vbicunque eſt anima in corpore; proximè tamen, & in actu ſecundo pręcipuè, ſi ſint ſenſitiuę, non reſident, niſi vbi eſt organum talium potentiarum; quod eſt id, quod aſſerit ibidem *D. Thomas quæſtiunc. 1. ad primum*, quod, quamuis anima ſit tota in qualibet parte corporis, quantum ad eſſentiam, non tamen quantum ad potentias, quę ſunt radices peccatorum, &, licet deficiente organo alicuius ſenſus non ſit ibi formalitèr potentia proxima, eſt tamen ęquiualentèr in parte

Rationes pro hoc aſſerto.

19 Anima quamuis ſit in toto quoad eſſentiam non tamē quoad potentias proximas

proximiori propter connexionem, quam habet, ſeu habere deberet illa pars proxima cum organo deficiente, quod eſt id, quod conſiderauit idem D. Thomas, dum dixit, quod mutilati inungi debent, quanto propinquius eſſe poteſt ad partes illas, in quibus vnctio fieri debuerat.

Ex ijs, quę mox diximus, euincitur etiam ſecunda pars minoris primi argumenti, quod ſcilicet non obſiſtat, quod non extet ſubiectum immediatum vnctionis organi ſenſus, quod deficit, quandoquidem, cum verſemur in actionibus, quę etiam moralitèr operantur, propinquitas ipſa ſenſus, vbi iſte deficit, habetur moralitèr pro ipſo ſenſu deficiente propter connexionem immediatam, & propinquam, quam habent inter ſe huiuſmodi partes.

Pro complemento eorum, quę pertinent ad hunc titulum materię huius Sacramenti, tria potiſſimum remanent diſcutienda. Primum eſt, an vnctiones, quę ex dictis fieri debent in quinque ſenſibus, neceſſario faciendę ſint in formam crucis, vel ex neceſſitate Sacramenti, vel ſaltem ex neceſſitate pręcepti. Secundum eſt, an vel vna, vel altera neceſſitate ſit ſeruandus ordo in huiuſmodi vnctionibus in Rituali pręſcriptus. Tertium, an, vbi ſenſus duo habet organa, vtrumque organum ſit ex neceſſitate, vel Sacramenti, vel pręcepti vngendum.

In ordine ad primum dicendum eſt non eſſe ex neceſſitate Sacramenti, quod vnctiones fiant in formam crucis, quinimmo, nec neceſſitate pręcepti grauitèr, ſeu ſub graui obligantis. Conſentiunt *Suarez tom. 4. diſp. 40. ſect. 2. num. 3., Filliutius tract. 3. c. 4. q. 8. num. 85., Bonacina de Sacramento Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 2. propoſ. 2. num. 9. verſ. dixi*. Ratio primę partis ex eo deducitur, quod nullibi in ſacris paginis reperitur diſpoſitum, quod huiuſmodi vnctiones fiant in formam crucis, nec hoc habetur ex traditione Apoſtolorum, nec ex Conciliorum definitione, ergo non requiritur ex neceſſitate Sacramenti, quod talitèr fiant; Neque dicas, in Sacramento Confirmationis requiritur, quod vnctio chriſmatis fiat in formam crucis, ergo hoc idem requiritur in Sacramento Extremę Vnctionis; Contrà enim impugnaberis, quia, quidquid ſit, quod in Sacramento Confirmationis ſit de neceſſitate eiuſdem, quod vnctio fiat in formam crucis, de qua re ſermonem habebimus in quęſtionibus de eadem Confirmatione, ex hoc nihil euincitur ad rem pręſentem, quandoquidem ex ipſa forma eſſentiali Sacramenti Confirmationis euincitur neceſſitas vnctionis in formam crucis, cum dicatur *Signo te ſigno* crucis

20 Non eſt de neceſſitate Sacramēti, quod vnctio fiat in formā crucis.

21 Non currit paritas de vnctione in confirmatione.

Digitized by Google

crucis &c. quod non euenit in forma Extremę Vnctionis, vt per ſe patet, & congrua quidem ratione in Confirmatione requiritur vnctio in formam crucis, & non in Extrema Vnctione, quia in illa confirmatus ſtabilitur in militia Chriſti Domini ſub vexillo crucis, in iſta verò ſolum diſponitur ad vitam ęternam conſequendam ſuppoſito ſigno crucis efformato in eadem Confirmatione.

Quod verò non ſit ex neceſſitate Sacramenti ſaltem obligantis ſub graui, ex eo
22 Non eſſet graue peccatū, ſi non fieret vnctio in formam crucis. euincitur, quod non conſtat de tali pręcepto, niſi ex Rituali Romano, quod videtur eſſe ſolummodo directiuum, & quando etiam dicere velimus, eſſe pręceptiuum, non eſt tamen tale, vt obliget ſub graui, cum ſit de re leui conſiderata leuitate actionis tam in eſſe rei, quam in eſſe ſignificationis; in eſse rei, vt per ſe patet, cum importet ſecundum ſe modum merè accidentalem; in eſse ſignificationis, cum nullam neceſsariam habeat connexionem cum effectu ſignificato, cum haberi poſſit ſine illo expreſso ſigno, vt videre etiam eſt in alijs Sacramentis excepto illo Confirmationis.

23 Ordo in vnctione ſenſuum non eſt de neceſſitate Sacraméti. In ordine ad ſecundum non eſt hęſitandum, ordinem, qui ex conſueto ſeruatur, non eſse ex neceſſitate Sacramenti, cum hic ordo non ſit ex inſtitutione Chriſti Domini, ſed ſolam ex diſpoſitione Eccleſię, & mutato ordine adhuc remanet perfecta ſignificatio, & in hoc conſentiunt *Suarez tom. 4. in tertiam partem D. Thomæ diſp. 41. ſect. 2. num. 9., Emanuel Sà verb. Extrema Vnctio num. 12., Titigianus in quarto diſt. 23. q. vnica art. 6. dub. 3., Poſſeuinus c. 9. num. 14., Bonacina de Sacrament. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 5. n. 20.* Quarè ſolum difficultas verſatur ſecundum neceſſitatem pręcepti, ſecundum quam dicendum eſt, ſeruandum eſse talem ordinem, qui in vnaquaque Eccleſia pręſcribitur. Sed, an talis ordo ſeruandus ſit ſub lęthali? Attenta pręciſè conditione ſenſuum, videtur dicendum, non eſse ſub lęthali ſeruandum talem ordinem, quandoquidem licet ſenſus ſeruent ordinem ad intellectum, & voluntatem, nullum tamen ſeruant inter ſe. Nihilominus ſtan-
24 An obſtriget ex præcepto ſub graui remiſſiuè. te ordine ab Eccleſia pręſcripto non eximerem à culpa Sacerdotem, qui inuerſo ordine eodem aliter inungeret ſine aliqua cauſa; non tamen aliqui grauant lęthali, niſi fieret in ſpretum, quia non eſset inordinatio inter ipſos ſenſus, & illa inuerſio eſset omnino accidentalis, non contra ſubſtantiam, nec in grauibus lęderet præceptum, ſi quod eſset, & adhuc integra maneret ſignificatio. In hoc tu cogita.

In ordine ad tertium dicendum eſt, vtrumque organum non eſse ex neceſſitate Sacramenti inungendum; ex pręcepto tamen ſeruandam eſse conſuetudinem locorum; conſultius tamen vtrumque eſt inungendum. *Suarez tom. 4. in tertiam partem D. Thomæ diſp. 41. ſect. 2., Naldus verb. Extrema Vnctio num. 2., Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 5. num. 21.* Ratio primę partis ex eo deducitur, quia per vnctionem vnius organi ex illis ſenſibus habetur perfecta ſignificatio effectuum, qui cauſantur ab ipſo Sacramento, nempè curatio omnium ſenſuum, ſeu peccatorum, quę ex ſingulis ſenſibus proceſserunt. Ratio ſecundę partis eſt, quia ſalua rei ſubſtantia conſuetudines locorum ſunt ſeruandę, nec liberum eſt cuicunque illas mutare, ſeu ab illis recedere. 25 Si ſenſus habet duo organa non eſt de neceſſitate Sacramenti, vt vtrumq; vngatur.

ARTICVLVS V.

De Forma huius Sacramenti.

SVMMARIVM.

Refertur conſueta forma, quæ adhibetur in Eccleſia latina. 1.
In ſuppoſitione, quod vrgente neceſsitate poſsit fieri ſub conditione vnica vnctio, quæ forma eſset adhibenda? 2.
Debet eſſe vna comprehendens omnes ſenſus. 3.
Et vrgente neceſſitate poſſunt omnes ſenſus ſub communi nomine comprehendi. 4.
Expreſſa inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis, nec eſt de neceſſitate Sacramenti, nec præcepti. 5.
An in conſueta forma neceſſaria ſit nominatio ſenſuum ex vi Sacramenti duplex opinio. 6.
Tutius eſt, quod fiat illa nominatio. 7.
Illæ particulæ ſanctam, & pijſſimam *non ſunt de neceſſitate Sacramenti.* 8.
An particulæ, per ſuam miſericordiam *ſint talitèr neceſſariæ, duplex ſententia.* 9.
In praxi ſequenda eſt ſententia affirmans eſſe neceſſarias. 10.

Conſueta forma, quæ in Eccleſia Latina adhibetur, ea eſt, quæ præſcribitur in Rituali Romano conſiſtens in illis verbis. *Per iſtam Sanctam Vnctionem, & ſuam pijſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quidquid per viſum deliquiſti. In nomine Patris &c.*, & repetitur in vnctione ſingulorum ſenſuum mutato illo verbo, *per viſum* in nomen, quod ſignificet ſenſum, qui inungitur, nempè per auditum, per odoratum &c. 1 Refertur conſueta forma.

Sed quia in præcedentibus nos diximus, in caſu extremæ neceſſitatis, in quo præuide-

2 In ſuppoſitione, quod poſſet fieri vnica vnctio, quæ forma adhibenda?

uidetur non poſſe perfici omnes vnctiones, poſſe vnam tantum fieri ſub conditione, eo quia ob multorum opinionem aſſerentium in tali caſu ſubſiſtere Sacramentum, quod nos ſpeculatiuè loquendo aſſeruimus eſſe probabile, & in materia dubia in ordine ad ſubueniendum periclitanti ſub conditione poſſe conferri Sacramentum, vt ſi validum ſit coram Deo, proſit, & ſi non ſit validum, eius collatio excuſetur à culpa ratione conditionis appoſitæ, ideo quærimus in præſenti, ſub qua forma in data hypotheſi poſſit tale Sacramentum ſub conditione conferri. Dicimus ergo, quod poſſit fieri vnica vnctio ſub vna forma comprehendente omnes ſenſus dicendo. *Per iſtam Sanctam Vnctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quidquid per viſum, auditum, olfactum, locutionem, & tactum deliquiſti.*

3 Regulariter in eadem forma ſunt omnes ſenſus exprimendi.

Quod, ſi timeatur, quod non poſſint omnes ſenſus exprimi, poterit eiſdem omiſſis ſub conditione dici in vniuerſum *quidquid per omnes ſenſus deliquiſti*, vel etiam præcisè. *Quidquid deliquiſti*. Ratio eſt, quia, ſicuti conditio in omiſſione vnctionum quinque ſenſuum in periculo, ne infirmus decedat, eiſdem non perfectis excuſat à culpa, & ſi Sacramentum validum eſt, prodeſt infirmo, ità illa conditio appoſità excuſare debet à culpa, ſi forma concipiatur vnico tantum ſermone comprehendente omnes ſenſus, vel etiam eorundem nominatione omiſſa, cum in multorum ſententia illa expreſſio non ſit neceſſaria neceſſitate Sacramenti, &, ſi validum ſit Sacramentum ſine illa, ſit profuturum infirmo, & ſi non ſit validum, ratione conditionis appoſitæ non noceat reuerentiæ Sacramenti.

4 Et vrgẽte neceſſitate poſsũt ſenſus ſub communi nomine cõprehendi.

Sed, ſi loquamur de conſuetis formis, quæ adhibentur ad ſingulos ſenſus iuxta communiorem, & tutiorem ſententiam, quam nos in praxi abſolutè amplectendam diximus, remanet ſolum inquirendum, an omnes illarum particulæ ſint neceſſariæ, adeout, ſi aliquæ omittantur, irritetur forma.

5 Expreſſa inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis nõ eſt neceſſaria.

Incipiendo ab vltimis particulis expreſſionis Sanctiſſimæ Trinitatis dicimus, has non eſſe neceſſarias neceſſitate Sacramenti, nec neceſſitate præcepti, &, ſi quandoque ab aliquibus adhibentur, hoc præſtant ad abundantiam, non ad neceſſitatem. Hoc expreſsè euincitur ex Ritualibus Romano, & Ambroſiano, in quibus non habetur talis inuocatio; nec valet paritas de forma Sacramenti baptiſmatis, quandoquidem in iſto fit profeſsio fidei, quæ non fit in Sacramento Extremæ Vnctionis, & in hoc conſentiunt *Pitigianus in quarto diſt. 23. q. vnica art. 4. ad fin.*, *Coninchus diſp. 19. dub. 4. num. 15. verſ. obſerua*, *Filliutius tract. 3. c. 4. num. 86.* Obſerua tamen, quod, ſi in aliqua determinata Eccleſia fuerit recepta conſuetudo talis inuocationis expreſſę, hæc vtique ibi eſſet ſeruanda ex generali regula, quod piæ conſuetudines Eccleſiarum receptæ, & approbatæ non ſint omittendæ.

6 An neceſſaria ſit nominatio ſẽſuum.

Proſequendo ad alias particulas diſputant primo DD., an nominatio ſenſuum, qui inunguntur, ſit de neceſsitate, & quidem *Ghetius in theſauro animæ tom. 4. verb. Vnctio Extrema c. 3. de forma Extremæ Vnctionis ſub num. 4. in explicatione lit. D. Thomæ in quarto diſt. 23. q. 1. art. 4. quæſtiunc. 1. ad ſecundum*, arguit ſuppreſſo nomine aliquos recentiores, qui aſſerunt talem ſenſuum expreſsionem non eſſe de eſſentia formæ, eo quia per alia verba ſine tali expreſsione non indicetur remitti peccata originem trahentia à quolibet ſenſu. Sed contrà Ghetium nominatim ſtant *Reginaldus lib. 28. c. 9. num. 50.*, *Diana part. 3. tract. 4. reſol. 175. verſ. notandum*, & alij ſentientes, talem expreſsionem non eſſe neceſſariam ad valorem Sacramenti ea moti ratione, quod nullo iure colligitur hæc verba eſſe neceſsaria, nec eadem exigit effectus, ad quem dirigitur Sacramentum, nempè remiſsio peccatorum à ſingulis ſenſibus prouenientium, quandoquidem implicitè exprimitur per ly, *Quidquid deliquiſti*.

7 Tutius eſt, quod fiat, nec omittenda ſine neceſſitate.

In hoc tutius eſse arbitror, quod in praxi fiat talis expreſsio, & abſolutè illa eſt adhibenda; in caſu tamen vrgentis neceſsitatis, quando periculum eſset in mora, non damnarem, ſi ſub conditione conferretur Sacramentum ſine tali nominatione, quià in tali caſu ad ſubueniendum periclitanti, ſicuti poteſt adhiberi materia dubia, ita non video, cur etiam nequeat adhiberi forma dubia purificante omnem irreuerentiam illa conditione.

8 Illæ particulæ *sãctam*, & *piiſſimam* non ſunt de neceſſitate Sacramenti

Diſputant ſecundò DD., an illæ particulæ, *ſanctam*, & *ſuam piiſſimam miſericordiam*, ſint de neceſsitate formæ. Non eſse de eſsentia eiuſdem illa duo adiectiua *Sanctam* adiectam vnctioni, & *piiſſimam* adiectam miſericordiæ, communius ſentiunt DD., ſed diſcrepant quoad illas *per ſuam miſericordiam*, nam *Nugnus tom. 3. in addit. ad tertiam partem D. Thomæ q. 29. art. 9. concl. 4.* ſuſtinet inualidum fore Sacramentum, ſi illæ particulæ omitterentur, ea motus ratione, quia magis neceſſarium videtur, vt in forma Sacramentorum explicetur potius cauſa principalis, quam inſtrumentalis; exprimitur autem, & neceſsario exprimenda eſt cauſa inſtrumentalis per illa verba *per iſtam vnctionem*, ergo à fortiori exprimenda eſt principalis per illa verba, *per ſuam miſericordiam*. *Suarez* verò *tom. 4. in tertiam part.*

9 An illæ particulæ *per ſuam miſericordiam* ſint neceſſariæ.

diſp.

Digitized by Google

diſp. 40. ſect. 3. num. 13., quem poſtea ſecuti ſunt *Pitigianus in quarto tom. 2. diſt. 23. q. vnica art. 4. dub. 2.*, *Coninchus de Sacram. diſp. 19. dub. 4. num. 15.*, *Reginaldus tom. 2. lib. 28. c. 9. num. 56.* ſentit validum fore Sacramentum etiam ſi omitterentur illa verba *per ſuam miſericordiam*, eo quia non
10 In praxi non ſunt omittendæ.
eſt neceſſaria expreſſio cauſæ principalis, vt videre eſt in formis aliorum Sacramentorum, & vbi in hoc diceretur neceſſaria, ſufficienter habetur per illa verba *Indulgeat tibi Deus*. Quid iam circa hoc ſentiendum. In praxi abſolutè adhibendam cenſeo formam cum illa expreſſione, licet ſpeculatiuè loquendo ſuſtineri poſsit, vt probabilis opinio aſſerens illam expreſſionem non eſſe de neceſsitate Sacramenti.

Quamuis autem recenſitæ particulæ non ſint de eſſentia, & de neceſsitate Sacramenti, grauitèr tamen peccaret, qui illas omitteret, quandoquidem faceret contra præceptum, & conſuetudinem Eccleſiæ in re graui ſcilicet circa formas Sacramentorum, quæ adamuſsim ſeruandæ ſunt, nec eſt in libertate cuiuſque eas variare etiam circa accidentalia addendo, vel dimminuendo &c.

ARTICVLVS VI.

An ſit de eſſentia formæ huius Sacramenti, vt fiat modo deprecatiuo.

SVMMARIVM.

Rationes D. Thomæ ſuadentes requiri formam modo deprecatiuo. 1.
Triplex forma poteſt excogitari, altera deprecatoria, altera indicatiua, altera mixta. 2.
Variæ ſententiæ circa has formas. 3.
Forma merè indicatiua, ſi verè datur, non eſt ſufficiens, nec legitima. 4.
Quomodo intelligendus ſit D. Thomas, dum dicit ex operatione miniſtri non ſemper conſequi effectum huius Sacramenti. 5.
D. Iacobus promulgator huius Sacramenti indicat modum deprecatiuum. 6.
Formæ aliorum Sacramentorum dicuntur latè orationes. 7.
Non currit paritas de Baptiſmo, ac de Extrema Vnctione. 8.
Quomodo intelligenda ſit forma Veneta, & Ambroſiana. 9.
Forma mixta modo indicatiuo, & deprecatiuo eſt ſufficiens, non tamen licita. 10.
In illa forma nil deficit, quod pertineat ad valorem. 11.

D. Thomas *in quarto diſt. 23. q. 1. art. 4. quæſtiunc. 2. in corpore*, conatur pluribus euincere, formam huius Sacramenti non poſſe proferri, niſi modo deprecatiuo, non merè indicatiuo; primò, quia ita inſtitutum à Chriſto Domino, prout promulgauit D. Iacobus c. 5. *Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum.* Secundò, quia ita ſeruatur in Eccleſia Romana, quæ eſt Mater omnium Eccleſiarum. Tertiò ex neceſsitate infirmi, qui, cum in eo ſtatu nequeat proprijs viribus ſubleuari, indiget aliorum orationibus. Quartò ex ſtatu tranſeuntium, quia, cum iam incipiant deſinere eſſe de foro Eccleſiæ, conſtituuntur quodamodo in manu ſolius Dei, apud quem propterea deprecationibus indigent adiuuari. Quintò, quia hoc Sacramentum non ſemper habet ex operatione miniſtri, quantumuis omnia ad ipſum requiſita ſint poſita, aliquem effectum, ſicuti habent cætera Sacramenta, vt diſcurrenti fit manifeſtum, nam in Sacramentis irriterabilibus poſitis requiſitis ſemper reſultat caracther, in Euchariſtia tranſubſtantiatio, & in pænitentia remiſsio peccatorum ſuppoſita contritione, quæ eſt de eſſentia eiuſdem, quæ tamen non eſt de eſſentia Sacramenti Extremæ Vnctionis. Quod, ſi dicas, etiam Sacramentum Extremæ Vnctionis poſitis omnibus requiſitis habere effectum ſemper remiſsionis peccatorum; ſtatim impugnaberis, quia ſine atritione non conſequitur ſemper hic effectus, contritio autem, ſeu atritio non eſt de eſſentia huius Sacramenti, & ſic poſitis omnibus ad ipſum requiſitis non conſequitur hic effectus, cum non ſit atritio, quę non eſt de eſſentia eiuſdem. Hęc omnia colligo *ex D. Thoma loco cit.* 1 Rationes D. Thomæ pro forma deprecatiua.

Contenſonius diſcipulus eiuſdē D. Thomę *lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. de forma Extremæ Vnctionis*, diſtinguit tres formas in hoc Sacramento, alteram deprecatoriam ſimplicitèr, alteram indicatiuam tantum, alteram mixtam hoc eſt deprecatiuam ſimul, & indicatiuam. Primam aſſerit eſſe ſufficientem, & legitimam, & huiuſmodi eſt forma, qua vtitur Eccleſia Latina per illa verba. *Per iſtam ſanctam vnctionem &c.* & etiam illa, qua vtitur Eccleſia orientalis, quam refert Arcudius, & reuerà forma deprecatoria eſt conformis verbis D. Iacobi. Ibi- *Oratio fidei ſaluabit infirmum.* Secundam etiam, ſi verè datur, aſſerit, probabile eſſe, quod ſit legitima, cum vere ſignificet effectum, ad quem hoc Sacramentum inſtitutum eſt, & ipſa forma indicatiua habeat vim orationis. Tertiam à fortiori aſſerit eſſe legitimam, cuiuſmodi eſt iſta *Vngo te oleo, & indulgeat tibi Deus, quidquid deliquiſti*, quod probat ex libro Sacramentali Venetorum approbato à Leone X. prout refert Palacius, 2 Triplex forma aſſignatur. 3 Variæ opiniones circa has formas.

cius, & ex libro Sacramentarij D. Gregorij in Codice antiquo Helitgarij, vt refert *Albertus Magnus in quarto diſt. 23. art. 1. quæſt. 2.*

Nugnus etiam diſcipulus D. Thomæ *in addit. ad tertiam partem quæſt. 29. art. 8.* abſolutè aſſerit, improbabile eſſe formam merè indicatiuam, & etiam mixtam eſſe legitimam, quia modus iſte loquendi non conformatur verbis D. Iacobi, nec continet formam deprecatoriam verſus Deum. Quid ergo in hac controuerſia concludendum.

4 Forma merè indicatiua non eſt valida.

Concluſio I. Forma huius Sacramenti merè indicatiua, ſi verè datur, non eſt ſufficiens, nec legitima. In hoc conſentit expreſsè *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 1. art. 4. quæſtiunc. 2. in corpore.* Ibi- *& ideo in hoc Sacramento non poteſt eſſe forma indicatiui modi, ſicut in cæteris Sacramentis*, & ad hoc comprobandum adducit omnes rationes, quas in principio huius tituli retulimus. Aduerte hic tamen, quod D. Thomas, dum in quinta ratione per nos ex eiuſdem mente relata dicit, non ſemper in hoc Sacramento ex operatione miniſtri conſequi aliquem effectum, intelligendus ſit de effectu ſanitatis corporalis, non autem de effectu remiſſionis peccatorum, qui ſemper conſequitur poſitis omnibus requiſitis, vt videtur colligi ex eodem *D. Thoma loc. cit. quæſtiunc. 3. ad tertium*; vnde explicatio per nos adducta, valeat, quantum valere poteſt. Id ipſum, quod D. Thomas, ſentiunt *Henriquez lib. 3. c. 8.*, *Bellarminus tom. 3. de Sacram. Extremæ Vnctionis lib. vnico c. 7.*, *Nugnus loc. cit.*, *Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 3. n. 3.*, *Phyliarchus tom. 1. lib. 12. c. 12.*, *Bartholomæus ab Angelo dialogo 3. §. 104.*, *& alij magis communitèr*, & ſignantèr vltra citatos *Coninchus de Sacram. diſp. 19. dub. 4. num. 14.*, *Ledeſma in ſumma tom. 1. de Sacram. Extremæ Vnctionis c. 1. concl. 2.*, *Siluius in addit. ad tertiam partem q. 29. art. 7.*

5 Dictum D. Thomæ quomodo intelligendum.

6 Colligitur ex modo, qui indicatur à D. Iacobo.

Rationes ex D. Thoma adductæ in principio huius articuli videntur hanc concluſionem ſufficientèr euincere, & vlterius deducitur ex modo, quo à D. Iacobo promulgatum eſt hoc Sacramentum. Ibi- *Inducant Presbyteros, & orent ſuper eum*; ex conditione infirmi, qui, cum ſit viribus deſtitutus, indiget aliorum præſidio per congruas deprecationes. Ibi- *& oratio fidei alleuiabit infirmum*; tum ex proximo tranſitu ad forum Diuinæ Maieſtatis, cui propterea commendandus eſt, ergo huiuſmodi forma debet eſſe deprecatoria, nec ſufficit, quod ſit merè indicatiua, cum hæc non ſit apta ad illos effectus ſignificandos.

Dices primò. Forma etiam concepta modo indicatiuo habere poteſt vim orationis, vt indicant communitèr SS. PP., qui formas Sacramentales paſſim appellant orationes, vt ſignantèr D. Leo Papa, qui abſolutionem Sacramentalem vocat orationem Sacerdotis. Sed contrà, quia, licet huiuſmodi formæ aliorum Sacramentorum dici poſſunt orationes, dicuntur tamen tales lato modo, quatenus conſequuntur effectum, quem conſequuntur orationes propriæ, quæ ſolum ad Deum diriguntur ad impetrandum effectum, pro quo effunduntur; cum autem requiratur pro forma deprecatio, hæc debet eſſe ſtrictè, & formalitèr talis, nec ſufficit ſimilitudinaria in ordine ad effectum. 7

7 Formæ aliorum Sacramentorum dicuntur latè orationes.

Dices ſecundò. Sub conſimili forma conſtituitur lex Baptiſmi, ac illa Extremæ Vnctionis, nam, ſi in illa dicitur *baptizantes eos in Nomine Patris*; in iſta dicitur. *Vngentes eum oleo &c.* ſed in Baptiſmo valida eſt forma, qua dicitur: *Ego te baptizo*, ergo in Extrema Vnctione valida erit iſta, qua dicitur: *Ego te vngo oleo Sancto*. Sed contrà, quia quoad Baptiſmum præciſè imponitur lex baptizandi in aqua inuocato nomine Sanctiſſimæ Trinitatis; quoad Extremam verò Vnctionem non ſolum præſcribitur lex ipſam conferendi, ſed vlterius modus, quo debet conferri *Inducant presbyteros, & orent ſuper eum, & oratio fidei alleuiabit infirmum.* 8

8 Non eſt eadē diſpoſitio de Baptiſmo, ac de Extrema Vnctione.

Dices tertiò. Forma Veneta, & antiqua Ambroſiana concepta eſt modo indicatiuo, & tamen illa approbata eſt à Leone X., iſta obſeruata à tempore D. Ambroſij, quæ erat huiuſmodi. *Vngo te oleo ſanctificato in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, vt more militis vncti præparatus ad certamen aereas poſſis ſuperare poteſtates.* Sed contrà, quia quoad formam Venetam ſupra diximus, importare deprecationem; quoad Ambroſianam *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 1. art. 4. quæſtiunc. 2. ad tertium*, aſſerit illa verba non eſſe formam, ſed præparationem ad formam, in quantum intentio miniſtri per illa determinatur; vnde *Silueſter verb. Extrema vnctio q. 2.* ait, D. Thomam tradere hanc doctrinam propter Eccleſiam Ambroſianam, & vtique vera eſt, quia, vt habemus *in Actis Eccleſiæ Mediolanenſis quarta parte de Sacramento Extremæ Vnctionis verſ. forma verò*, ponitur forma, qua vtitur Eccleſia Romana. 9

9 Quomodo intelligenda ſit forma Veneta, & Ambroſiana.

Concluſio II. Forma mixta, hoc eſt indicatiua ſimul, & deprecatoria, ſufficiens eſt, & legitima quoad valorem Sacramenti, vt ſi Sacerdos diceret. *Vngo te oleo Sancto, & indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti*. Dixi, *quoad valorem Sacramenti*; nam 10

10 Forma mixta eſt ſufficiens, non licita.

quoad

Digitized by Google

quoad licitum eſſe non excuſarem vtentem tali forma à graui culpa, niſi illa forma eſſet conſueta, & recepta in tali Eccleſia. *Suarez in tertia part. tom. 4. diſp. 40. ſect. 3. num. 8., Reginaldus in praxi tom. 2. lib. 28. c. 9. num. 55., Laiman lib. 5. tract. 8. c. 3. n. 1.*

11 In illa forma nil deficit, quod pertineat ad valorem.

Ratio ex eo deducitur, quod per talem formam habetur perfecta ſignificatio eius, quod intenditur in tali Sacramento, nempè actio cauſæ miniſterialis, per ly *Vngo te oleo ſancto*, expreſſio principalis per ly *Indulgeat tibi Deus*, forma deprecatoria per mox poſita verba, & effectus, qui intenditur per ly *quidquid deliquiſti*, ergo non eſt, cur non debeat eſſe efficax. Confirmatur, quia per modum indicatiuum actionis miniſtri non demitur forma deprecatoria, quæ in illis verbis continetur *Indulgeat tibi Deus*, ergo remanente forma deprecatoria, ſub qua eſt inſtitutum hoc Sacramentum, non eſt, cur non debeat ſubſequi eius effectus; Ex quibus patet euidens reſponſio ad ea, quæ ex Nugno in expoſitione eius ſententiæ fuerunt adducta, nempè per iſtum noſtrum modum loquendi non eſſe conformitatem ad verba Diui Iacobi, cum non contineatur forma deprecatoria verſus Deum: Patet, inquam, quia talis forma deprecatoria ſatis, ſuperque elucet ex illis verbis *Indulgeat tibi Deus*.

ARTICVLVS VII.

An Sacramentum Extremæ Vnctionis ſit neceſſarium ad ſalutem.

SVMMARIVM.

Non eſt neceſſaria neceſſitate medij. 1.
Referuntur nonnulla iura, quæ videntur inferre neceſſitatem præcepti. 2.
Rationes ſuadentes non cadere per ſe ſub præcepto. 3.
Probabilius receptio eiuſdem non cadit ſub præcepto ſaltem obligante ſub graui. 4.
Quomodo intelligendo ſint Sinodalia Gallonis, & Simonis. 5.
Sinodus Senonenſis importat conſilium, non præceptum. 6.
D. Auguſtinus non enumerat ſolum præcepta, ſed inſtituta à Chriſto Domino. 7.
Capitularia Caroli Magni dicunt, quod conuenit, non quod neceſſarium eſt. 8.
Parochus tenetur ſub graui conferre hoc Sacramentum capacibus. 9.
Intelligitur ad hoc conductus. 10.

Conueniunt communitèr, hoc Sacramentum non eſſe neceſſarium neceſſitate medij; ſed, an ſit neceſſarium neceſſitate præcepti, id eſt, quod venit ſub hoc titulo examinandum; pro quo aduerto, dubium verſari poſſe vel circa infirmum, vel circa Sacerdotem, ſeu miniſtrum, qui habet hoc Sacramentum miniſtrare, quatenus vterque teneatur primus ſub præcepto recipere; ſecundus ſub eodem conferre.

1 Non eſt neceſſaria neceſſitate medij.

Circa primum referuntur aliquæ ſanctiones, ſecundum quas videtur colligi præceptum illud ſumendi. Prima deſumitur ex Sinodalibus Gallonis; & Simonis Legatorum Sedis Apoſtolicæ Innocentij III. vbi videtur onus imponi hoc Sacramentum recipiendi. Secundò ex Sinodo Andeganenſi anni 1293. in qua hæc leguntur. *Nos quoque accepimus, referentibus fide dignis, quod iſtud Sacramentum, ſine quo, vt dicunt Sancti, periculoſum eſt ex hac vita migrare, ex quadam negligentia omittatur &c.* ex quibus verbis clarè videtur euinci præceptum conſiſtens in eo, quod pericula ſalutis æternæ ſint vitanda. Tertiò ex Sinodo Senonenſi anni 1524., in qua hæc habentur. *Moneant Sacerdotes ſuos Parochianos omnes tam pauperes, quam diuites, vt Extremam Vnctionem reuerentèr, & deuotè petant, & accipiant, quando ex aliqua graui infirmitate ſe in periculo mortis exiſtimant conſtitutos.* Quartò ex D. Auguſtino in ſpeculo, vbi inter ea, quæ ſunt de præcepto in lege noua refert verba D. Iacobi. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros &c.* ergo ex mēte D. Auguſtini præceptum eſt infirmis, vt à Sacerdotibus vngantur. Quintò ex capitularibus *Caroli Magni lib. 2. c. 162., & lib. 6. c. 75.* vbi hæc habentur. *Si infirmitate depreſſus quis fuerit, vitam ſine communione non finiat, nec vnctione Sacramenti olei careat*, vbi vides pariformitèr procedere de communione, ac de vnctione olei; nullus autem dubitat, communionem in illo ſtatu cadere ſub præcepto, ergo ſub eodem cadit etiam extrema vnctio.

2 Iura, quæ videntur inducere neceſſitatem præcepti.

His tamen non obſtantibus *Suarez lib. 4. diſp. 44. ſect. 1., Henriquez lib. 3. c. 10. n. 3., Nugnus in addit. ad tertiam partem q. 33. art. 2. difficult. 1., Coninchus tom. 2. diſp. 19. dub. 10. num. 3., Villalobos in ſumma tom. 1. tract. 10. diffic. 5. num. 1.*, & alij abſolutè aſſerunt, non cadere ſub præcepto obligante ſub graui per ſe loquendo; per accidens tamen obligare ſub graui, vt ſi omittatur cum ſcandalo aliorum, & contemptu paruipendendo hoc Sacramentum, rationem adducentes, quod nullibi conſtet de hoc præcepto, nec natura talis Sacramenti hoc videatur exigere, quandoquidem hoc ſecundum ſe non habet conferre primam gratiam. Sed hæc ratio nihil videtur euincere, quandoquidem

3 Rationes ſuadētes non cadere ſub præcepto per ſe.

Digitized by Google

etiam Sacramentum Euchariſtiæ non habet ex genere ſuo conferre primam gratiam, & tamen cadit ſub præcepto obligante ſub graui. Sed ad hoc poteſt reſpõderi in Sacramento Euchariſtiæ, quamuis non habeat conferre primam gratiam, adſit tamen propter eiuſdem excellentiam ſpeciale præceptum in illis verbis. *Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*; vnde conuenit cum Sacramento Extremæ Vnctionis in eo, quod per ſe non ſit cauſatiuum primæ gratiæ; differat tamen in eo, quod quoad illud vigeat poſitiuum præceptum, non quoad iſtud. Quid iam in hoc concludendum?

Concluſio I. Probabilius eſt receptionem huius Sacramenti non eſſe neceſſariam neceſſitate præcepti obligantis ſub graui; vnde qui omitteret illud recipere ex negligentia non peccaret læthalitèr. In hac præter præcitatos DD. conſentiunt *Emanuel Sà verb. Extrema Vnctio n.5., Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 5. num. 10., Molſeſius tract. 4. c. 3. num. 33., Filliutius tract. 3. c. 6. n. 112.* Dixi, *obligantis ſub graui*, nam ſecundum *Coninchum de Sacram. diſp. 19. dub. 10. concl. 1., & Nugnum in tertia part. tom. 2. q. 23. art. 2. difficult. 1.*, qui omitteret ex negligentia peccaret venialitèr propter neglectum eorum, quæ ſibi conferre poſſent ad tutiorem ſalutem, & ad augmentum gratiæ.

4 Probabilius non cadit ſub præcepto.

Fortior ratio huius noſtræ concluſionis erit ſolutio contrariorum argumentorum, quæ videntur inferre præceptum. Ad primum igitur deſumptum ex Sinodalibus Gallonis, & Simonis ſub Innocentio III. dicendum, eſt importare conſilium, non præceptum, vt legenti ſit manifeſtum. Ad ſecundum deſumptum ex Sinodo Andegauenſi dicendum eſt primò illam Sinodum ad ſummum obligare ſubditos illius Diæceſis, non vniuerſalitèr omnes; ſecundò in eadem ſolummodo damnari auaritiam, & rapacitatem Presbyterorum, qui inſolitas exactiones inducebant, vnde in eadem ſubditur. *Immo, vt verius loquamur, ex Sacerdotum rapacitate, & auaritia, qui in collatione huius Sacramenti nouas, & inſolitas exactiones inducunt &c.* vnde ibi admonentur, vt caueant ab huiuſmodi exactionibus, ſi Diuinam, & canonicam voluerint effugere vltionem; ex quibus eruitur, quod hoc præceptum potius dirigatur ad Sacerdotes, quam ad infirmos; Neque obſtant ea, quæ ſubduntur de periculo tranſmigrationis ſine tali Sacramento, cuius vitatio cadit ſub præcepto; Non obſtant, inquam, quia in primis hoc præceptum, ſi quod eſt, non eſt ex vi huius Sacramenti, ſed ex generali regula, ſecundum quam pericula animæ ſunt vitanda. Deinde dicitur periculoſum eſſe decedere ſine hoc Sacramento, non quia tranſgrederetur præceptum aliquod, ſed quia difficilius euitarentur tentationes, & eluderentur aſtus Dæmonis, cum ſit tutamentum mentis, & corporis, vnde datum eſt ad melius eſſe, non ad ſimplicitèr eſſe.

5 Reſpondetur Sinodalibus Gallonis, & Simonis.

Ad tertium deductum ex Sinodo Senonenſi dicendum eſt importare admonitionem, & conſilium, non præceptum, & vim coactiuam, & hoc ad vberiores effectus percipiendos, vnde non dicitur *præcipiant*, ſed *moneant*.

6 Sinodus Senonẽſis importat ſolũ conſilium.

Ad quartum deductum ex D. Auguſtino dicendum eſt, ibi enumerare ea omnia, quæ a Chriſto Domino inſtituta ſunt in lege noua, non quia omnia ſint præcepta, ſed quia aliqua cadunt ſub præcepto, aliqua ſub conſilio, vnde in eodem leguntur plura, quæ ſunt mera opera ſupererogationis, vt legenti ſit manifeſtum.

7 D. Auguſtinus nõ enumerat ſolum præcepta.

Ad vltimum deductum ex capitularibus Caroli Magni dicendum eſt ibi dici, quod conuenit, non quod neceſſarium eſt neceſſitate præcepti obligantis ſub graui, & licet obliget ſub graui communio in illo ſtatu, non tamen receptio Extremæ Vnctionis, cum ad hac nullum ſit præceptum vnde ibi numerantur promiſcuè, & neceſſaria, & vtilia.

8 Capitularia Caroli Magni quomodo intelligẽda.

Concluſio II. Parochus tenetur ſub graui hoc Sacramentum conferre nullo exiſtente impedimento ſuis Parochianis capacibus, & conſtitutis in mortis periculo. *Coninchus tom. 2. diſp. 19. dub. 10. num. 31., Suarez tom. 4. in tertiam partem D. Thomæ diſp. 44. ſect. 2. num. 1., Filliutius tract. 3. c. 5. q. 4. num. 96., Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. quæſt. vnica punct. 5. num. 12.* quidquid ex aduerſo dixerit *Laiman lib. 5. tract. 8. c. 7. num. 3.*

9 Parochus tenetur ſub graui conferre hoc Sacramentũ indigentibus.

Ratio ex eo deducitur, quod Parochus ex vi proprij muneris tenetur conſulere ſaluti ſuorum ſubditorum potiſſimum in ijs, quæ proximè accedunt ad eandem ſalutem, & ſunt à Chriſto Domino inſtituta tanquam medicinæ, & remedia ad eandem conſequendam, ergo, & tenetur Sacramentum Extremæ Vnctionis ſubditis indigentibus conferre, cum hoc maximè poſſit conferre in illo extremo agone ad æternam beatitudinem; Neque arbitrandum eſt teneri dumtaxat ex præcepto ad ea, quæ ſunt eidem ſaluti neceſſaria ſimplicitèr, nam munus Parochorum extenditur, & obligat etiam ad ea, quæ ex inſtitutione Chriſti Domini ſunt vtilia, vt adminiſtrare Sacramenta etiam pro tempore, pro quo non vrget præceptum.

10 Intelligitur ad hoc conductus.

Quod,

Digitized by Google

Quod, ſi dixeris onus conferendi, & recipiendi Sacramenta ſibi eſſe correlatiua, ergo, ſi ex præcepto ſub graui non tenentur infirmantes ad mortem recipere Sacramentum Extremæ Vnctionis, nec ſub graui tenebitur Parochus illud conferre; Statim impugnaberis, quia, vt notant *Suarez tom. 4. diſp. 38. ſect. 2.*, & alij diuerſa eſt ratio inter conferentem, & recipientem, nam conferens tenetur ex officio, quotieſcunque ſubditus eſt conſtitutus in ſtatu indigentiæ; ſubditus vero non tenetur aliqua lege ad recipiendum, ſed poteſt cedere iis, quæ in ſui fauorem ſunt inducta; nec nouum eſt in iure, quod quis teneatur conferre, & alter non teneatur recipere, cum iſte poſſit cedere iuri ſuo.

ARTICVLVS VIII.

An Sacramentum hoc ſit iterabile, & quando.

SVMMARIVM.

Ex Concilijs, & PP. euincitur eſſe iterabile. 1.
Dubia diſſoluenda circa hanc iterabilitatem. 2.
In eadem infirmitate regularitèr non debet iterari. 3.
Si tamen ſit diuturna, & perduceret ad mortem poſſet iterari. 4.
Si conualuerit ab infirmitate, in qua fuerit inunctus, & poſtea etiam non elapſo longo tempore in eandem inciderit cum vita periculo poteſt iterum inungi. 5.
Ex eo præciſè, quod poſt ſacram vnctionem nouum peccatum commiſerit, non poteſt vnctio iterari. 6.
Si tamen infirmitas diu perſeuerauerit poſt primam vnctionem ſuperueniente mortis periculo poteſt iterum inungi. 7.

1 Ex Conciliis, & PP. euincitur eſſe iterabile.

D. Thomas *in quarto diſt. 23. q. 2. art. 4. quæſtiunc. 1. in corpore*, hæc expreſsè habet. *Dicendum, quod Sacramentum, quod habet effectum non perpetuum, poteſt iterari ſine iniuria, vt effectus deperditus iterato recuperetur, & quia ſanitas mentis, & corporis, qua ſunt effectus huius Sacramenti, poſſunt amitti poſtquam fuerunt per Sacramentum effecta, ideo hoc Sacramentum ſine ſui iniuria poteſt iterari*, quod idem repetit *lib. 4. contra gentes, & opuſc. 65. c. 7.* Hoc idem definiuit *Concil. Trident. ſeſſ. 14. de Extrema Vnctione c. 3.* Ibi- *Si infirmi poſt ſuſceptam hanc vnctionem conualuerint, iterum huius Sacramenti ſubſidio iuuari poterunt, cum in illud ſimile vitæ diſcrimen inciderint*, & *Concil. Florent. in decreto Armen. de Sacramentis*. Ibi- *Reliqua vero quatuor ſcilicet extrema vnctio, confeſſio, Euchariſtia, & Matrimonium caractherem non imprimunt, & reiterationem admittunt*.

Circa hanc D. Thomæ doctrinam, & Conciliorum definitiones nonnulla hic remanent diſcutienda. Primum eſt, an in eadem infirmitate poſſit iterari, ſi ſit diuturna non mutato infirmitatis ſtatu. Secundum, an, ſi infirmitas non fuerit diuturna, ſed primò conſtituerit infirmum in articulo mortis, pro quo ſtatu data fuerit eidem Extrema Vnctio, & poſt aliquot dies conualuerit, ſed poſtea nouo languore ſuperueniente nouum periculum, ſed intrà paucos dies à prima vnctione ſuperuenerit, poſſit iterum Extremam Vnctionem recipere. Tertium, an, ſi nouus ſtatus infirmitatis non ſuperuenit, ſed infirmus noua peccata, & grauia contraxerit, poſſit in ordine ad eorum expurgationem iterum inungi.

2 Nonnulla dubia circa titulum.

In ordine ad primum vim facere videtur *Concil. Trident. loc. cit.* per illud verbum. *Si poſt ſuſceptam vnctionem conualuerint*, quod idem videtur ponderare *D. Thomas in quarto ſent. diſt. 23. q. 2. art. 4. quæſtiun. 2. in corpore*. Ibi- *Non recedit à ſtatu illo, niſi infirmitate curata*, ex quibus videtur ſequi, quod, ſi non conualuerit, nec fuerit mutatus ſtatus per ſanitatem recuperatam non poſſit iterum vngi. Verum ſtante diuturnitate infirmitatis vltra menſem, ſi magis deficere videatur, & ad mortem accedere, non renuerem concedere poſſe iterum inungi, quod videtur innuiſſe D. Thomas *loc. cit.* Ibi- *Quædam vero ſunt ægritudines diuturnæ, vt Ethica, hydropiſis & huiuſmodi, & in talibus non debet fieri inunctio, niſi quando videntur perducere ad periculum mortis*. Ratio horum omnium eſt, quia per illud ſuperueniens maius periculum mortis poſt diutinam infirmitatem conſideratur quaſi nouus ſtatus infirmitatis.

3 In eadem infirmitate vix poteſt iterari.

4 Si eſſet diuturna, & perduceret ad mortem poſſet iterari.

In ordine ad ſecundum dicendum eſt, quod, ſi verè conualuerit à prima infirmitate, in qua fuit inunctus, & poſtea etiam non elapſo longo tempore in eandem inciderit cum periculo vitæ, poſſit infirmus iterum inungi. Videtur clarè hoc deduci ex *Concil. Trid. loc. cit.* Ibi- *Si poſt ſuſceptam hanc vnctionem conualuerint, iterum huius Sacramenti ſubſidio iuuari poterunt &c.* Dixi, *ſi verè conualuerint*, nam, ſi infirmitas non eſſet dilata, & intra modicum tempus maiori conatu reuiuiſceret, non ità facilè concederem vnctionem poſſe iterari. Dixi, *intra modicum tempus*, nam quæ modicum diſtant, nihil diſtare videntur; ſi vero diutius infirmitas perduraret;

5 Si conualuerit, & poſtea reinciderit in eandem infirmitatem poteſt iterũ inungi.

Digitized by Google

raret; tunc certè poſſet vnctio iterari, prout expreſsè docet D. Thomas *loc. cit.* Ibi. *& ſi homo illum articulum euadat eadem infirmitate durante, & iterum ad ſimilem ſtatum per illam infirmitatem reducatur, iterum poteſt inungi, quia iam eſt quaſi alius infirmitatis ſtatus; quamuis non ſit alia infirmitas ſimplicitèr*. Hic autem loquitur D. Thomas de diuturnis infirmitatibus.

6 Ex nouo peccato commiſſo poſt ſacram vnctionē non poteſt iterū inungi.

In ordine ad tertium mouet difficultatem id, quod aſſerit *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 4. quæſtiunc. 1. in corpore*, nempè, quod *ſanitas mentis, & corporis, quæ ſunt effectus huius Sacramenti, poſſunt amitti, poſtquam fuerunt per Sacramentum effecta, ideo Sacramentum poteſt iterari*; Si igitur ideo poteſt iterari, quia effectus per ipſum producti poſſunt omitti, ergo iiſdem amiſſis perſeuerante eadem infirmitate poterit immediatè iterari ſaltem quoad effectum deperditum per nouum peccatum poſt primam illius receptionem commiſſum. Verum hic aduertendum eſt, ad huiuſmodi iterationem duo requiri, & quod effectus per primam vnctionem producti fuerint deperditi, & quod nouus ſtatus infirmitatis ſuperuenerit, quæ duo non habentur ex eo, quod infirmus poſt primam vnctionem nouum peccatum commiſerit.

7 Poteſt tamen, ſi diù infirmitas perſeuerauerit.

Non negauerim tamen, quod, ſi poſt primam vnctionem noua peccata commiſerit, & diù in eadem infirmitate perſeuerauerit, & poſtea magis inualeſcente morbo reducatur ad extremum vitæ, poſſit iterum inungi, quia illud extremum, ad quod perducitur poſt diutinam infirmitatem, habet rationem noui ſtatus infirmitatis.

QVÆSTIO II.

De cauſa efficienti huius Sacramenti.

OMittimus ea, quæ quoad cauſas efficientes ſunt communia cæteris omnibus Sacramentis, nempè cauſam efficientem principalem Phyſicam, quæ eſt Deus, & cauſam efficientem principalem moralem, quæ eſt Chriſtus Dominus; hæc etenim omnia poſſunt colligi ex ijs, quæ latè dicta ſunt, tum in quæſtionibus de Sacramentis in genere, tum in ijs aliorum Sacramentorum in particulari; vnde quæſtionem hanc reſtringimus ad ea, quæ ſignantèr pertinent ad cauſam miniſterialem, inquirentes qualis debeat eſſe miniſter eiuſdem, an ſolus Sacerdos, an omnis Sacerdos, an vnus, an plures, & quomodo debeat, ſeu debeant hanc vnctionem præſtare.

ARTICVLVS I.

Quiſnam ſit miniſter idoneus huius Sacramenti.

SVMMARIVM.

Error aſſerentium omnes Chriſtianos eſſe miniſtros huius Sacramenti, & eius fundamentum. 1.
Error aſſerentium ſolum ætate prouectos, quamuis non ſint Sacerdotes, poſſe eſſe miniſtros. 2.
Argumentum deſumptum ex vſu Egyptiorum, & Beatæ Genoueſæ. 3.
Veritas catholica eſt, quod ſoli Sacerdotes ſint miniſtri Extremæ Vnctionis. 4.
Euincitur ex Concilijs, & SS. PP. 5.
Diaconi nequeunt validè hoc Sacramentum conferre. 6.
Epiſcopus non eſt miniſter huius Sacrament priuatiuè quoad Sacerdotes. 7.
Dictum Innocentij I. procedit de vnctione paſſiua, non actiua. 8.
B. Genoueſa non vngebat Sacramentalitèr. 9.

QVidam moti auctoritate Innocentij I. in Epiſtola ad Decentium hæc aſſerentis. *Quo oleo ab Epiſcopo benedicto non ſolum Sacerdotibus, ſed omnibus* 1

1 Error aſſerentium omnes Chriſtianos eſſe miniſtros

vti

vti Chriſtianis licet in ſua aut ſuorum neceſſitate inungendo, aſſeruerunt non ſolum Sacerdotes, ſed etiam Chriſtianos omnes poſſe ſe, & alios inungere. Alij expendentes illud verbum *Presbyteros*, quos nominat D. Iacobus *Inducant Presbyteros*, & ſumentes, prout idem ſonat, ac ſeniores voluerunt ſolos ætate prouectos, quantumuis non Sacerdotes poſſe hoc Sacramentum miniſtrare; non autem iuuenes, quantumuis Sacerdotes; atque huiuſmodi ſunt hæretici, qui in confirmationem ſuę prauitatis adducunt *Bedam in c. 5. Iacobi*, vbi dicit, *infirmos moneri, vt ſeniorum adiutorio curari ſe meminerint; neque ad iuniores, minuſque doctos cauſam ſuæ imbecillitatis referant*.

2 Sentētia conſtituens ſolos ſeniores.

Vſus etiam inualuerat in aliquibus partibus Egypti, prout refert *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 1. quæſtiunc. 1. ad ſecundum*, vt oleum tranſmitteretur ad infirmos, qui ſanabantur, & tamen erant Laici; idem refertur de Beata Genoueſa, quod oleo infirmos vngeret; ex quibus videtur erui, quod hoc munus vngendi infirmos eſſet etiam commune Laicis, non proprium Sacerdotum.

3 Exemplū Egyptiorum, & Beatæ Genoueſæ.

Veritas tamen catholica eſt, ſolos Sacerdotes eſſe miniſtros huius Sacramenti; definita in pluribus *Concilijs Trident. ſeſſ. 14. can. 4.*, vbi hæc habentur. *Si quis dixerit Presbyteros Eccleſiæ, quos Beatus Iacobus adducendos eſſe ad infirmum inungendum hortatur, non eſſe Sacerdotes ab Epiſcopo ordinatos, ſed ætate ſeniores in quauis communitate, ob idque proprium Extremæ Vnctionis miniſtrum non eſſe ſolum Sacerdotem, anathema ſit*; per quam definitionem exploditur hæreticorum ſupra recenſita vanitas nomine Presbyterorum intelligentium ætate ſeniores; nec eiſdem adſtipulatur *Beda loc. cit.*; nam ipſe eo loci ſolum aſſerit, opportunius eſſe in rebus animæ potius ad ſeniores, in quibus maius practicum iudicium ſupponitur, quam in iuuenibus, & minus doctis, recurrendum eſſe. Idem euincitur ex *Concil. Florent. in decret. Armen.* Ibi: *Miniſter huius Sacramenti, nempè Extremæ Vnctionis eſt Sacerdos.* Fortius euincitur ex verbis D. Iacobi. *Inducant Presbyteros, & orent ſuper eum*; nomine autem Presbyteri in nouo teſtamento venit Sacerdos, vt latè demonſtrat *D. Ioannes Chryſoſtomus lib. 3. de Sacerdotio quæſt. 2.*

4 Soli Sacerdotes ſunt miniſtri.

5 Euincitur ex Concilijs, & SS.PP.

Hinc deducitur primo, Diaconum non poſſe validè conferre hoc Sacramentum, prout expreſsè tradit *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 1. quæſtiunc. 2. in corpore*, vbi etiam hanc rationem adducit, quod Diaconus habeat vim purgatiuam tantum, non illuminatiuam per collationem gratiæ: Diaconus autem nullum Sacramentum, in quo gratia conferatur poteſt dare. Sed fortior ratio eſt, quia hoc munus eſt alligatum ex inſtitutione Chriſti Domini ſolis Sacerdotibus iuxta promulgationem factam à D. Iacobo.

6 Diaconi non ſunt miniſtri.

Deducitur ſecundò, non eſſe neceſſe, quod miniſter huius Sacramenti ſit Epiſcopali dignitate inſignitus, ſed ſufficiat, quod ſit Sacerdotali caracthere præditus, vt etiam tradidit *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 1. quæſtiunc. 3. in corpore, & lib. 4. contra gentes c. 73.* vbi etiam adducit hanc rationem, quia Epiſcopus propriè, & priuatiuè quoad alios habet perficiendi officium, ſicut Sacerdos illuminandi; ſolis autem Epiſcopis reſeruantur illa Sacramenta, quæ ſuſcipientem in aliquo ſtatu perfectionis ſuper alios ponunt; cuiuſmodi non eſt Sacramentum Extremæ Vnctionis; ſed aduerſus hanc rationem D. Thomæ militare videtur, quod adminiſtratio Sacramenti Confirmationis reſeruata eſt ſolis Epiſcopis, cum tamen hoc Sacramentum non habeat conſtituere ſuſcipientem in aliquo gradu perfectionis ſuper alios, cum omnibus indefinitè conferatur, ſicuti omnibus indefinitè confertur Sacramentum Extremæ Vnctionis. Quidquid tamen ſit de ratione D. Thomæ, hoc certum eſt, quod officium vngendi Sacramentalitèr infirmos alligatum eſt ordini Sacerdotali, vt probatum eſt ſupra ex verbis Apoſtoli, & definitionibus Conciliorum, nec requirit Epiſcopalem, quod alijs rationibus probat *D. Bonauentura in quarto diſt. 22. art. 2. q. 1. in reſolut. ad ſolutionem obiectorum*, vbi ſignantèr reſpondet argumento deducto ex paritate confirmationis.

7 Epiſcopus non eſt neceſſario miniſter huius Sacramenti.

Pro aſſerto.

Deducitur tertio ſolutio argumentorum, quæ in principio huius tituli fuerunt adducta. Ad primum etenim deductum ex Innocentio I. dicendum eſt, dictum eiuſdem non eſſe intelligendum de vnctione actiua, quatenus licitum eſſet omnibus aut ſe, aut ſuos Sacramentalitèr vngere; ſed paſſiua, quatenus omnes poſſint, ſi nullus ſit obex, à Sacerdotibus vngi; & iuxta hunc ſenſum explicat auctoritatem Innocentij *Contenſonius lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. de miniſtro huius Sacramenti in reſponſ. ad primum argum.* Dici etiam poteſt cum alijs communitèr, dictum Innocentij intelligendum eſt de vnctione non Sacramentali, quæ ex *D. Thoma in quarto diſtinct. 23. q. 2. art. 1. quæſtiunc. 1. ad ſecundum*, ex quadam deuotione recipientium talem vnctionem, & meritis vngentium, vel oleum mittentium conſequebatur effectum ſanitatis corporalis per gratiam ſanitatum, non per gratiam Sacra-

8 Dictum Innocentij I. procedit de vnctione paſſiua, non actiua.

cra-

Digitized by Google

cramentalem; vnde *Neoterius tom. 1. diſp. 7. q. vnica punct. 4. num. 2.* reſpondens ad illud, quod dicitur de oleo traſmiſſo à Patribus Egypti, & de illo adhibito à D. Genoueſa dicit, quod liniti illo oleo conſequebantur ſanitatem corporalem, non ſpiritualem, quia per illas vnctiones non remittebantur peccata, quæ tamen remittuntur per Sacramentum Extremæ Vnctionis, niſi obex adeſſet, ex parte recipientis.

2 Vnctio D. Genoueſæ non erat Sacramentalis.

ARTICVLVS II.

An quilibet Sacerdos ſit miniſter idoneus Extremæ Unctionis.

SVMMARIVM.

Omnis Sacerdos poteſt validè hoc Sacramentum conferre. 1.

Etiam excommunicatus, & ſuſpenſus. 2.

Non tamen licitè regularitèr loquendo. 3.

In caſu neceſſitatis ob periculum mortis non exiſtente alio Sacerdote ſententia docens excommunicatum non poſſe hoc Sacramentum licitè conferre. 4.

Sententia docens poſſe conferre. 5.

Tutior auctori videtur ſententia negans. 6.

Alius à Parocho non poteſt regularitèr ſine eius conceſſu licitè hoc Sacramentum conferre. 7.

In caſu neceſſitatis non exiſtente Parocho poteſt. 8.

Religioſus non poteſt ſine licentia hoc miniſtrare, & miniſtrando incurreret in cenſuram excommunicationis. 9.

Niſi neceſſitas vrgeret non exiſtente Parocho. 10.

1 Omnis Sacerdos poteſt validè hoc Sacramentum conferre.

PRocedit titulus tam quoad validam, quam quoad licitam huius Sacramenti collationem; & quidem, quod omnis Sacerdos poſſit validè hoc Sacramentum conferre, videtur euinci ex textu Diui Iacobi c. 5. Ibi- *Inducat Presbyteros*, vbi indefinitè ponuntur Sacerdotes ſine vlla prorſus exceptione; nec hæc poteſtas validè conferendi demitur ex eo, quod Sacerdos ſit excommunicatus, ſuſpenſus, vel degradatus, cum per huiuſmodi cenſuras, & notas non auferatur poteſtas ordinis, nec carācher Sacerdotalis; vt latè probauimus in ſimilibus tum in quæſtionibus de Sacramentis in genere, tum in illis de Sacramento Euchariſtiæ, Ordinis, & Confirmationis, & in hoc conſentiunt communitèr ſcribentes, & ſignantèr *Bartholomaus ab Angelo Dialog. 3. §. 153., Bonacina de Sacramento Extremæ Vnctionis diſp. 8. quæſt. vnica punct. 4. num. 3. verſ. ex quo patet.*

2 Etiam excommunicatus, & ſuſpenſus.

Quamobrem difficultates omnes, quæ ſub hoc titulo examinabuntur, reducentur ad licitam eiuſdem Sacramenti collationem; circa quam indubitatum eſt, Sacerdotem excommunicatum, ſuſpenſum, irregularem, & degradatum non poſſe regularitèr loquendo licitè hoc Sacramentum conferre, cum eidem interdicta ſit poteſtas iuriſdictionis, & exercitium ordinis Sacerdotalis, nec licitum eſt eidem perſeuerantibus his canonicis impedimentis Sacramenta miniſtrare, vt eſt in confeſſo apud omnes.

3 Non tamen licitè regularitèr.

Dixi, *regularitèr loquendo*, nam dubium poteſt in eo caſu verſari, quo quis periclitaretur ad mortem, nec alius eſſet Sacerdos, qui poſſet conferre, an ſcilicet tunc licitum eſſet, excommunicato, & degradato conferre. Ex eo, quod dictum fuit in præcedentibus, quod periclitans non teneatur ſub graui hoc Sacramentum recipere, nec hoc neceſſarium ſit ad ſalutem, videtur congruè dici, non poſſe Sacerdotem talibus notis affectum licitè hoc Sacramentum miniſtrare; nam concurrente præcepto reſpectu excommunicati, ſeu degradati non miniſtrandi in ſacris, nec vrgente neceſſitate in periclitante ſumendi Extremam vnctionem, videtur præceptum excommunicati non miniſtrandi præualere, cum ad ſummum concedatur excommunicato miniſtrare in caſu neceſſitatis, quæ neceſſitas in hac hypotheſi non vrget. Nihilominus probabilitèr nonnulli credunt, in hac hypotheſi poſſe licitè miniſtrare ex benigna Eccleſiæ interpretatione, quæ præſumenda eſt in ea hypotheſi indulgere in fauorem periclitantium, vt non ſolum neceſſarijs ſubſidijs, ſed etiam vtilibus muniantur; & ſicuti in caſu neceſſitatis, ſeu periculi vitæ indulget, vt Sacerdos non habens iuriſdictionem non exiſtente Parocho, ſeu alio illam habente poſſit inungere ſupplente Eccleſia defectum eiuſdem iuriſdictionis, ità in eodem caſu cenſenda eſt indulgere, vt non exiſtente Parocho, aut alijs Sacerdotibus non excommunicatis poſſit Sacerdos excommunicatus talem vnctionem præſtare. Sed ego non recederem à prima.

4 Sententia docens in caſu neceſſitatis excommunicatum non poſſe conferre.

5 Sententia docens poſſe.

6 Preferţur ſententia negans.

Certum eſt etiam, quod alius à proprio Parocho, vel ſine conceſſione eiuſdem non poſſit hoc Sacramentum infirmis conferre *Silueſter verb. vnctio extrema n. 4., Armilla eod. verb. n. item 4., Sotus in quarto diſt. 23. q. 2. art. 1., Conincbus diſp. 19. dub. 9. num. 28., Ghetius in theſaur. animæ tom. 4. verb. vnctio extrema num. 5. in explicatione litera D. Thomæ verſ. quod Sacerdotes.* Ratio eſt, quia ad adminiſtrandum licitè hoc Sacramentum non ſolum requiritur poteſtas ordinis, ſed etiam iuriſdictio-

7 Alius Sacerdos à Parocho nō poteſt regularitèr licitè hoc Sacramentum conferre.

tio-

Digitized by Google

tionis; vnde non Parochus, & qui non habet facultatem ab ipſo ſibi vſurparet iuriſdictionem, & poneret falcem in meſſem alienam, adeoque grauitèr peccaret; Neque dicas ex his ſequi, quod non ſolum illicitè, ſed etiam inualidè miniſtraret hoc Sacramentum, quandoquidem miniſtraret ſine iuriſdictione, & ſicuti, ſi quis ſine iuriſdictionis poteſtate miniſtraret Sacramentum pænitentiæ, inualidè illud miniſtraret, ita &c.; cum ad vtrumque requiratur eiuſdem iuriſdictionis poteſtas; Contrà enim impugnaberis, quia, cum Sacramentum pænitentiæ ſe habeat per modum iudicij emendatiui non ſolum requirit iuriſdictionem ex diſpoſitione Eccleſiæ, ſed etiam ex genere eiuſdem iudicij; Sacramentum verò Extremæ Vnctionis ſolum exigit iuriſdictionem ex diſpoſitione Eccleſiæ diſtribuentis territoria ad confuſiones euitandas, quæ propterea non irritat, quæ fiunt ſine illa, licet reddat illicita; vnde dicit *Silueſter verb. vnctio extrema q. 4.*, quod proprius Sacerdos requiritur ſolum de neceſſitate præcepti, non Sacramenti.

8 In caſu neceſſitatis non exiſtente Parocho poteſt.

Limitanda tamen ſunt ea, quæ hic dicuntur, in caſu neceſſitatis, ſecundum quem non adeſſet proprius Parochus, & infirmus iam in extremis laboraret, nec eſſet ſpes, quod Parochus opportunè poſſet adeſſe, quia tunc præſumendus eſt conſenſus vel Epiſcopi, vel Summi Pontificis; non enim eſt credibile Eccleſiam velle priuare infirmum in tali neceſſitate, & articulo, in quo agitur de æternitate, tanto Sacramento, quo poteſt ex atrito fieri contritus ſecundum aliquorum placitum.

9 Religioſus miniſtrans ſine licentia contraheret excommunicationem.

Certum eſt inſuper, quod, ſi Religioſus ſine licentia Epiſcopi, vel proprij Parochi, vel ſine priuilegio Summi Pontificis miniſtraret hoc Sacramentum, incurreret in cenſuram excommunicationis latæ *in Clem. 1. de priuileg.*, quæ ſignantèr lata eſt contra eoſdem ob præſumptiones, quas ſibi competere ſuadent, priuilegiorum; vnde ſubditur; *Nullo Religioſis eiſdem ſuper hoc exemptionis, vel alio priuilegio ſuffragante*. Excuſarem tamen in caſu, quo non extante Parocho infirmus iam ageret animam, quia tunc iuxta ſuperius dicta eximeretur à tali cenſura ob præſumptum conſenſum Epiſcopi, vel Papæ, vt aduertunt *Valentia tom. 4. diſp. 8. q. 1. punct. 2.*, *Reginaldus lib. 18. num. 408.*, *& lib. 28. n. 61.*, *Suarez tom. 4. diſp. 44. ſect. 2. n. 3.*, *Nauarrus c. 17. n. 101.*, *Henriquez in ſumma lib. 3. c. 13. num. 4.*, *Ghetius in theſauro animæ tom. 4. verb. vnctio extrema num. 5. in explicat. lit. D. Thomæ.*

10 Niſi neceſſitas vrgeret non extante Parocho.

ARTICVLVS III.

An ad hoc Sacramentum miniſtrandum requirantur plures Sacerdotes, an vnus ſufficiat.

SVMMARIVM.

Articuli examinandi circa titulum. 1.
Non requiruntur de neceſſitate plures Sacerdotes, ſed tantum ad melius eſſe. 2.
Non poteſt vnus Sacerdos vngere, & alter formam proferre. 3.
Non eſt ex neceſſitate Sacramenti, quod omnes vnctiones fiant ab eodem Sacerdote. 4.
Extra neceſſitatem non eſt licitum, quod fiant à pluribus. 5.
Mortuo Sacerdote non completis vnctionibus, alter debet complere. 6.
Reijcitur mos Græcorum relatus à Contenſonio. 7.

SVb hoc titulo plura veniunt examinanda; primò, an ex neceſſitate plures requirantur. Secundò, an concurrentibus pluribus vnus poſſit vngere, alter proferre formam. Tertiò, an iiſdem concurrentibus poſſit vnus oculos vngere prolata forma conſueta in eorundem vnctione, alter aures prolata forma propria earundem, & ſic de cæteris. 1 Dubia examinanda.

In ordine ad primum mouet difficultatem id, quod aſſerit *D. Thomas opuſc. 65. c. de Sacram. vnctionis, & lib. 4. contra gentes c. 73.* vbi quod *debent plures Sacerdotes adhiberi in collatione huius Sacramenti, ſi fieri poteſt, vnde Iacobus dicit, Inducat Presbyteros Eccleſiæ, nec hic taxatus eſt numerus, quot Sacerdotes debeant intereſſe, quia ſufficiunt duo, ſi plures haberi non poſſint; poſſunt etiam communicare centum, ſi volunt.* Verum hoc dictum D. Thomæ intelligendum eſt ad melius, & congruentius eſſe in fauorem infirmi, quia orationes plurium plus conferre poſſunt ad eiuſdem ſalutem. Cæterum idem *D. Thomas lib. 4. contra gentes c. 13.*, *& opuſc. 65. c. de Sacram. Vnctionis*, expreſsè aſſerit, quod, *ſi vnus ſolus Presbyter adſit, intelligitur hoc Sacramentum perficere in virtute totius Eccleſiæ, cuius miniſter exiſtit, & cuius perſonam gerit.*

2 Non requiruntur de neceſſitate plures Sacerdotes.

In ordine ad ſecundum ſentiendum eſt, non poſſe validè conferri hoc Sacramentum, ſi vnus Sacerdos vngat, alter proferat formam vnctionis. *Nugnus in addit. ad tertiam part. q. 31. art. 3.*, qui aſſerit hanc eſſe communem opinionem, *Bonacina de Sacràm. Extrem. Vnct. diſp. 8. q. vnica punct. 4. num. 8.*, *Ghetius in theſauro animæ tom. 4.*

tom. 4. *verbo vnctio extrema num. 7. in explicat. lit. D. Thomæ verſ. competit vtique huic Sacramento circa fin.* Rationem nonnulli deducunt ex paritate Baptiſmatis, & Confirmationis, aliorumque Sacramentorum, in quibus ex neceſſitate, qui applicat materiam ſubiecto, debet proferre formam. Sed, quidquid ſit de valore horum Sacramentorum, quæ ſic peragerentur, non videtur paritas currere quoad Sacramentum Extremæ Vnctionis, quandoquidem in illis non verificaretur forma, ſi vnus proferret formã, alter applicaret materiam, ſiquidem in Sacramento Baptiſmatis, v. g. non poſſet dici, *ego te abluo*, ſi alter ablueret, nec in Sacramento Confirmationis, *ego te ſigno*, ſi alter chriſmate vngens frontem ſignaret, & ſic de cæteris; in Sacramento autem Extremæ Vnctionis res non ita ſe habet, cum forma non proferatur in perſona vngentis per pronomen *Ego*, ſed indefinitè dicatur *per iſtam ſanctam vnctionem &c.* cum vnctio, quæ tunc fit per particulam, *per iſtam*, æquè poſſit eſſe à proferente, ac ab alio; nam deſignatur illa actio, quæ fit ſiue ab vno, ſiue ab altero, & particula, *iſta*, apta ſit ſignificare æquè actionem, ſiue fiat à proferente, ſiue ab alio. Nihilominus ſentiendum eſt, rationem pro alijs Sacramentis receptam æquè ſubſiſtere pro iſto, quandoquidem communis Eccleſiæ acceptio, per ly *per iſtam ſanctam vnctionem*, eſt, quod illa particula, *iſtam*, importet actionem exercitam à proferente, ne fiat diſſonantia in hoc à cæteris Sacramentis, in quibus miniſter applicat per ſe ipſum materiam, & formam profert.

3 Non poteſt vnus Sacerdos vngere, & alter formam proferre.

In ordine ad tertium aſſerendum eſt, validè poſſe fieri vnctionem in vno ſenſu ab vno Sacerdote prolata debita forma, & ab altero alteram in alio ſenſu prolata ſuper eum proportionata forma, & ſic de cæteris, non tamen licitè, niſi neceſſitas ad hoc compellat. In hoc conſentiunt *Contenſonius lib. 11. part. 4. differt. 1. c. 1. de miniſtro Sacramenti Extremæ Vnctionis in reſp. 2. ad ſecundum quæſitum*, *Ghetius in theſ. animæ tom. 4. verb. vnctio extrema num. 7. in explic. lit. D. Thomæ*, *Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 4.* Ratio primæ partis ex eo deducitur, quod vnaquæque vnctio in qualibet parte habet ſuum complementum per congruam materiam, & proportionatam formam, ergo poſito tali complemento in vna parte poterit vnctio compleri per alterum per ſimilem materiam, & formam in altera parte, cum vnaquæque vnctio habeat ſuam partialem ſignificationem per ordinem ad ſuum effectum. Confirmatur; non tantùm habet connexionem vna vnctio cum altera, quominus plures vnctiones poſſint fieri à pluribus, quantam habet in Sacramento, & Sacrificio Euchariſtiæ conſecratio vnius ſpeciei cum conſecratione alterius, ſed validè poteſt fieri conſecratio vnius ſpeciei ab vno, & ab altero conſecratio alterius, ergo &c. Minor probatur, quia, ſi Sacerdos facta conſecratione in ſpecie panis inopinato fato periret, poſſet validè alter conſecrare in ſpecie vini. Neque dicas, valere huiuſmodi conſecrationes in illo caſu neceſſitatis, non autem extra illum; Contrà enim impugnaberis, quia, ſi eſſet de neceſſitate Sacramenti, quod conſecratio in vtraque ſpecie ab vno tantum fieret, neque in illo caſu neceſſitatis poſſet à duobus fieri, ſed conſecratio mortuo primo Sacerdote, qui conſecrauit in vna ſpecie, eſſet ab altero iteranda in vtraque ſpecie.

4 Non eſt de neceſſitate Sacramẽti, quod omnes vnctiones fiant ab eodem.

5 Extra neceſſitatem non eſt licitũ, quod fiãt à pluribus.

Confirmatur ex Rituali Romano ſub tit. de Extrema Vnctione, vbi, ſi Sacerdos, qui infirmum cæpit vngere, inopinatè decedat, poteſt alter Sacerdos perficere vnctionem in alijs partibus non vnctis, ergo non eſt ex neceſſitate Sacramenti, quod omnes vnctiones fiant ab vno miniſtro, ideoque, ſi fiant à pluribus, validæ erunt.

6 Mortuo Sacerdote non complentis vnctionibus alter debet complere

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod, ſi plures vnctiones fierent à pluribus extra caſum neceſſitatis, fierent cõtra morem conſuetum Eccleſiæ, & quoquo modo ſaltem accidentalitèr læderetur vnitas Sacramenti; nam licet vnitas non deſumatur à principio, à quo procedit, infertur tamen à diuerſis principijs aliqua diuerſitas ſaltem in modo, quæ, cum ſit contra morem Eccleſiæ, infert culpam, à qua tamen eximeretur, ſi ex neceſſitate hoc fieret; vnde *in actis Mediolanenſis Eccleſiæ tom. 1. part. 4. de Sacram. vnctionis verſ. ſi Æger* præſcribitur, quod, ſi Sacerdos, dum vngit, corripiatur repentino morbo, & moriatur, alius Sacerdos debeat perficere vnctiones partium non vnctarum, vnctiones tamen à primo factas non eſſe iterandas.

7 Reijcitur mos Græcorũ relatus à Contenſonio.

Refert hic *Contenſonius lib. 11. part. 4. differt. 1. c. 1. de miniſtro Extremæ Vnctionis in reſp. 3. ad quæſit. ſecundum* morem quendam ſeruatum apud Græcos, vt plures Sacerdotes, ſeptem videlicet, aut ad minus tres conuocentur, qui ſucceſſiuè infirmum vngant vnuſquiſque applicando oleum ad ſingulas partes, & ſupra ſingulas proferendo debitam, & proportionatam formam, & hoc ſucceſſiuè; An verò hic mos ſubſiſtat, videant alij. Hoc vnum ſcio, ex diſpoſitione, ſeu conſuetudine recepta in Eccleſia Latina in eadem infirmitate durante eodem ſtatu, & intra modicum tem-

Digitized by Google

tempus extremam Vnctionem non eſſe iterandam vt ſupra probauimus. Denegari autem non poteſt, quod iuxta hunc morem Græcorum eædem vnctiones iterarentur; nam vnuſquiſque adæquatè perficeret per adæquatas materias, & formas, & quidem ſucceſſiuè. De more igitur iſto Græcorum nihil hic ſtatuo.

ARTICVLVS IV.

An Parochus morbo contagioſo laborantibus teneatur hoc Sacramentum miniſtrare.

SVMMARIVM.

Sententia negans teneri, & eius ratio. 1.
Sententia ſtatuens teneri. 2.
Præfertur hæc ſecunda ſententia. 3.
Vnuſquiſque habet ius, vt in extremis à miniſtris conductis ſibi conſulatur in ijs, quæ præparant ad gloriam. 4.
Bonum ſpirituale, & extremum alterius in ijs, qui ſunt conducti, præferendum eſt corporali proprio. 5.
Munus Parochi in ordine ad ſuos ſubditos non ſolum obligat ad neceſſaria, ſed etiam ad vtilia inſtituta à Chriſto Domino. 6.

Sentẽtia negans teneri, & eius ratio.

EX eo, quod dictum fuit in præcedentibus, hoc Sacramentum non eſſe neceſſarium ad ſalutem, nec infirmum teneri ſub graui illud recipere, videtur inferendum, non teneri Parochum cum tanto ſuæ vitæ diſcrimine illud peſte laborantibus miniſtrare; vt ex hac eadem ratione ſtatuunt *Villalobos in ſummâ tom. 1. tract. 10. difficul. 6. n. 7.* vbi etiam allegat Armillam, & Suarez, *Molfeſius in ſumma tom. 1. tract. 4. c. 3. num. 11., Diana part. 3. tract. 4. de Sacram. reſol.* 174. non teneri.

2 Sentẽtia ſtatuens teneri.

Statuunt è contra teneri *Siluius in tertia part. q. 32. art. 3., Nugnus in tertia part. tom. 2. q. 33. art. diffic. 2., Contenſonius lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. de miniſtro Sacramenti Extremæ Vnctionis in reſp. ad quæſit. quartum*, cum quibus ſit

3 Probabilius tenetur.

Concluſio. Parochus tenetur peſte laborantibus conferre Sacramentum Extremæ Vnctionis. Ità DD. mox allegati.

Rationes plures pro hac concluſione adducit *Contenſonius loc. cit.* Primò, quia Parochi intelliguntur ad hoc conducti aſſignatis prouentibus beneficij Parochialis, & conſuetis decimis, aliiſque ſtipendijs, vt per adminiſtrationem Sacramentorum, & aliorum operum ſalutariũ conſulant ſaluti, & incolumitati ſuorum ſubditorum, & non ſolum per neceſſaria ſubſidia, ſed etiam per ea, quæ ſunt valdè vtilia, & quoquo modo neceſſaria, ergo, ſi deficeret à tali adminiſtratione, vbi vigeret neceſſitas ob periculum mortis, grauitèr peccaret aduerſus proprium officium. Secundò, quia poteſt contingere, quod hoc Sacramentum ſit neceſſarium ſaltem indirectè ad ſalutem, quatenus ex illo poteſt excitari infirmus ad eliciendum actum doloris, & conſequi vitam æternam, ſine qua illam non conſequeretur. Tertiò, quia hoc Sacramentum eſt ordinatum ad ſanandas animæ infirmitates, cum ſit tutamentum mentis, & corporis. Quartò, quia magnum in populis orietur ſcandalum, ſi Parochi ſe eximerent in illo ſtatu neceſſitatis ab adminiſtratione tanti Sacramenti.

Rationes pro hac ſententia

4 Vnuſquiſque habet ius, vt ſibi à miniſtris cõductis ſubueniatur.

His ego hanc vnicam addo rationem, quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt, vt immediatè præparet ad gloriam cum iure vnicuique aduerſus miniſtros ad hoc munus deputatos, vt illo in extremo vitæ periculo muniantur, ergo Parochi, qui ſunt in ſua Paræcia miniſtri huius Sacramenti, tenentur illud infirmis periclitantibus conferre, quia fruſtraneum eſſet ius illud conſequendi, ſi non eſſet onus in miniſtris illud conferendi.

5 In iis, qui ſunt conducti bonum ſpirituale alterius prҿferendum eſt corporali.

Dices eſſe quidem onus in Parochis illud conferendi, ſed non cum tanto vitæ ſuæ diſcrimine, quale eſt in infirmis morbo contagioſo laborantibus. Sed contra, quia, cum Parochi intelligantur ad hoc munus conducti, & agatur de ſalute animæ, quæ ex iſtius Sacramenti perceptione pendere poteſt, tenentur iſtam præferre periculo propriæ vitæ corporalis cum bonum ſpirituale alterius ſit prҿferendum bono corporali proprio in ijs potiſſimum, qui ad hoc officium ſunt conducti per ſtipendium, cum teneantur ex iuſtitia.

6 Munus Parochi obligat etiam ad vtilia.

Nec obeſſe poſſunt, quæ ex aduerſo dicebantur pro contraria ſententia deobligante Parochum à tali onere in illis circunſtantijs, nempè hoc Sacramentum non eſſe neceſſarium ad ſalutem, nec infirmum teneri ſub graui illud recipere; Non, inquam, obeſſe poſſunt, quia munus Curati erga ſuos Parochianos non ſolum obligat ad ea, quæ neceſſaria ſunt, ſed etiam ad ea, quæ valdè conferunt ad ſalutem, maximè, ſi ſint à Chriſto Domino inſtituta ſpecialitèr ad hunc finem, & ab Eccleſia ſint addicta eius officio. Maximam vtilitatem infirmorum, propterquã videntur Parochi teneri ex officio hoc Sacramentum miniſtrare, cognoſcit Eccleſia, dum præſcribit, quod non obſtante, quod hoc officium ſit addictum Parochis priuatiuè quoad alios, poſſit ſimplex Sacerdos abſente Parocho hoc Sacramentum miniſtrare, quæ conceſſio indicat ſollicitudinem, quam habet Eccleſia, ne fideles

Digitized by Google

les decedant ſine tanto munimine, & ſimul importat onus, quod debent habere Parochi tantum Sacramentum miniſtrandi in illo diſcrimine.

ARTICVLVS V.

An peſte laborantibus poſſit Parochus hoc Sacramentum miniſtrare medio aliquo inſtrumento.

SVMMARIVM.

Rationes ſuadentes in ea hypotheſi poſſe fieri. 1.
Saluantur omnia eſſentialitèr requiſita ad valorem Sacramenti. 2.
Manifeſtum vitæ periculum Sacerdotis excuſat à culpa. 3.
Non currit paritas de miniſterio huius Sacramenti ſine ſacris veſtibus. 4.

QVamuis Parochi teneantur peſte laborantibus miniſtrare Sacramentum Extremæ Vnctionis, poſſunt
1 Rationes ſuadentes poſſe. tamen cum omni cautela procedere, ne in tali adminiſtratione huiuſmodi tabe inficiantur, quinimmò videntur ad hoc teneri, vt quantum fieri poteſt ſe ſeruent incolumes, vt alijs deſeruiant. Vtrum vero ad hunc effectum poſſit vngere infirmum non digito, ſed virga oblonga, vt eius contactum effugiat, id eſt, quod venit ſub hoc titulo examinandum.

Circa quod *Chapeauilla de Sacrament. Extremæ Vnctionis q. 34., Siluius in tertia part. q. 32. art. 3., Diana tertia part. tract. 4. de Sacram. reſol. 167.* affirmant poſſe fieri, quorum rationem eam arbitror eſſe, quia, & ſi conſuetudine receptum ſit, quod digito Sacerdotis fiant huiuſmodi vnctiones, nullibi tamen reperitur diſpoſitum, quod reſtrictiuè fiant per digitum, cum ex alia parte facta vnctione per inſtrumentum verificetur quælibet formæ particula, vt diſcurrenti ſit manifeſtum; deſignatur etenim vnctio per iſtam clauſulam, *per iſtam ſanctam vnctionem*; implo-
2 Saluantur omnia eſſentialitèr requiſita ad illius valorem. ratur Diuina miſericordia per illas particulas, *per tuam piiſſimam miſericordiam*; ponitur oratio ad effectum obtinendum per ſequentes particulas, ergo non eſt, cur non poſſit validè fieri; & licet videatur non poſſe fieri licitè, cum ille modus vngendi diſcordet à communi praxi Eccleſiæ; eximitur tamen à culpa ratione manifeſti periculi vitæ Sacerdotis vngentis, ſi alitèr per digitum fieret. Hoc manife-
3 Periculũ excuſat à culpa. ſtis exemplis, & paritatibus euincitur; primò in Sacramento confeſſionis, quæ ſecundum communem praxim debet eſſe auricularis, & tamen vrgente periculo peſtis poteſt palam fieri. Secundò in eodem Sacramento Extremæ Vnctionis, in quo vnctiones fieri debent ſecundum praxim Eccleſiæ in ſingulis ſenſibus, & tamen vrgente periculo infectionis poteſt licitè fieri ſecundum claſſicorum DD. ſenſum in vnico tantum principali membro, quod temen nos non admittimus, & ſic de alijs, quarè ab hac ſententia non recedendum exiſtimo, cum rationes adductæ videantur multum vrgere.

Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur potius Extremam Vnctionem omittendam eſſe, cum non ſit neceſſaria ad ſalutem, quam miniſtrandam non ſeruatis Eccleſiæ ritibus, inter quos eſt, vt hæc vnctio fiat digito Sacerdotis, ſicuti plurimi docent etiam vrgente caſu neceſſitatis omittendam eſſe non adhibitis veſtibus ab Eccle-
ſia præſcriptis, inter quos *Naldus verb. Extrema vnctio num. 1., Suarez tom. 4. diſp. 44. ſect. 2., Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 6. propoſ. 3. num. 9.*, quod multi & longè plures affirmant etiam de Sacramento Euchariſtiæ, quod non licet efficere ſine ſacris veſtibus etiam vrgente neceſſitate communicandi infirmum iam morti proximum. Non, inquam, obeſſe poteſt, quia miniſtrare hoc Sacramentum ſine ſacris veſtibus, ſicuti efficere Euchariſtiam ſine eiſdem reſultat in non modicam irreuerentiam Sacramenti, quæ non reſultat ex illo inſtrumento aureo, & argenteo, vt ex ſe patet. 4 Non currit paritas de miniſterio ſine ſacris veſtibus.

ARTICVLVS VI.

An Parochus poſſit conferre Sacramentum Extremæ Vnctionis infirmo, antequam ſuſceperit Sacramentum pœnitentiæ.

SVMMARIVM.

Regularitèr Extremæ Vnctioni, ſi fieri poteſt, præmittenda eſt confeſſio. 1.
Etiam ſi infirmus nullius peccati lethalis ſibi ſit conſcius. 2.
Exiſtente impedimento confeſſionis poteſt ſine illa conferri. 3.
Etiam ſi ipſam non petierit, ſi fuerit bonæ famæ. 4.
Secus, ſi malæ famæ. Ibid.
In dubio, an fuerit bonæ, vel malæ famæ poteſt conferri. 5.
Parochus ſine cauſa conferens hoc Sacramentum ante confeſſionem grauiter peccat. 6.

Cer-

Digitized by Google

CErtum eſt, quod extra neceſſitatem præmittenda eſt confeſſio ſuſceptioni Extremæ Vnctionis, quod non ſolum euincitur ex communi praxi Eccleſiæ, ſed etiam ex ratione valdè conuincenti, quandoquidem Sacramentum pænitentiæ eſt expurgatiuum peccatorum, cum ſit mortuorum, quod per conſequens debet præmitti ad omnia viuorum Sacramenta, cuiuſmodi eſt illud ſacræ, & Extremæ Vnctionis; Quod, ſi ſupponas in ſubiecto nullum graue peccatum ineſſe, quod obſiſtere poſſit ſuſceptioni huius Sacramenti, adhuc tamen congruè, vbi poteſt, pænitentia præmittenda eſt, vt quantum fieri poteſt, ſubiectum reddatur aptius ad effectus Extremæ Vnctionis recipiendos, & cum pro illo ſtatu Sacramentum pænitentiæ ſic exigente iure Diuino ſit ſuſcipiendum, ordo exigit, vt prius ſuſcipiatur, quam alia Sacramenta.

1 Regulariter præmittenda eſt confeſſio.

2 Etiam ſi ſupponatur nullũ graue peccatũ exiſtere.

Cum verò opportunitas non eſt ſuſcipiendi primo Sacramentum pænitentiæ, vel quia ſubito morbo correptus deſtitutus fuerit ſenſibus, nullaque dederit ſigna pænitentiæ, vel quia alia conditio pro tunc impedit confeſſionem non dubitarem aſſerere, poſſe tunc conferri eidem Sacramentum Extremæ Vnctionis, vt ſentiunt *Armilla verbo vnctio num. 7.*, *Silueſter eodem verb. q. 5.*, *Ghetius in theſaur. animæ tom. 4. verbo vnctio extrema c. 5. num. 5. in explicat. lit.*, vbi dictum extendunt ſiue ſic deſtitutus ſenſibus petierit hoc Sacramentum, antequam Sacerdos accederet, ſiue non petierit; præſumitur enim habere intentionem ſaltem interpretatiuam illud recipiendi. Limitant tamen hoc dictum, ſi ille, qui ſic ſenſibus eſt deſtitutus, fuerit vir bonæ famæ, & exiſtimationis probatæ; ſi etenim fuerit malæ famæ, & inhoneſtæ, & diſſolutæ vitæ probabilius non eſt conferendum propter præſumptam prauitatem non reuocatam pro illo inſtanti; qui etenim improbus fuit pro toto vitæ ſuæ tempore non præſumitur pro inſtanti mortis, quo deſtitutus eſt ſenſibus, ſe conſtituiſſe in gratia; & qui pro tanto tempore ſe malum exhibuit, ſemper præſumitur malus, niſi probetur contrarium, quæ probatio pro illo inſtanti mortis haberi non poteſt. In dubio tamen, an fuerit malus, cum pro vitæ ſuæ ſpacio viciſſim ediderit ſigna probitatis, & prauitatis, poteſt præſumi bonus, & hoc Sacramentum eidem conferri, quia iura ſemper præſumunt pro probitate, niſi probetur contrarium, vt notat *Silueſter loc. cit.*, & euincitur *ex reg. iur. in ſexto*.

3 Exiſtente impedimento confeſſionis poteſt ante illã conferri.

4 Etiam ſi non petierit, ſi fuerit bonæ famæ.

5 In dubio bonæ, vel malæ famæ poteſt conferri.

Difficultàs ſolummodo in hoc poteſt eſſe, an, ſi infirmus poſſit, ſeu ſit in ſtatu, quo poſſit recipere Sacramentum pænitentiæ, & Sacramentum Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis ſeruato ordine, & Parochus eodem mutato priùs conferat Sacramentum Extremæ Vnctionis grauitèr peccet. Certè eum non eximerem à grauitate culpæ, niſi interueniret legitima, & vrgens cauſa hoc præſtandi. Ratio ex eo deducitur, quod tutior regula ſeruanda eſt, vt Sacramenta viuorum dignè, & fructuosè recipiantur, vt ſi fortè eſt in peccato læthali prius hoc dematur per remedia tutiora à Chriſto Domino, & ab Eccleſia præſcripta, nam, quamuis poſſit conſtitui in ſtatu gratiæ per actum contritionis, ſeu dilectionis Dei ſuper omnia, ſemper tamen hoc eſt cum voto ſaltem implicito confeſſionis habendæ quam primum, vel quoties præceptum vrget illam habendi; in hac autem hypotheſi poteſt recipi, & vrget præceptum Diuinum illud recipiendi, ergo tenetur illud recipere, antequam recipiat Sacramenta viuorum hoc eſt Euchariſtiæ, vel Extremæ Vnctionis. Quod, ſi ſupponas infirmum carere culpa læthali pro eo ſtatu, adhuc non eximerem Parochum à graui culpa conferentem hoc Sacramentum non præmiſſa Sacramentali confeſſione, niſi eidem conſtaret de tali ſtatu pænitentis ex ipſius declaratione. Ratio eſt, quia, vt mox dicebamus, tenetur Parochus ſeruare regulam, qua tutius, & cum effectu hoc Sacramentum recipiatur, ſecundum quam debet præmitti Sacramentum pænitentiæ.

6 Parochus ſine cauſa conferens extremam vnctionẽ ante confeſſionem cum hæc prius haberi poſſet grauitèr peccat.

ARTICVLVS VII.

An oratio Sacerdotis miniſtrantis in peccato læthali hoc Sacramentum ſit exaudibilis.

SVMMARIVM.

Rationes ſuadentes non eſſe exaudibilem. 1.
Eſt exaudibilis, & conſequitur effectum. 2.
Illa deprecatio ſit in perſona Eccleſiæ. 3.
Illa deprecatio eſt forma, & habet efficaciam ab Inſtitutore. 4.
Soluuntur rationes contrariæ. 5.

HOc Sacramentum miniſtrari per formam habentem rationem deprecationis ſupra probatum eſt; Deprecatio autem non videtur vim ſortiri, quando eſt à peccatore iuxta illud *Peccatores autem non exaudit Dominus*, quæ à fortiori verificarentur, ſi Sacerdos collator huius Sacramenti eſſet innodatus peccato, & excommunicatus ſimul, quia ratione

1 Rationes ſuadentes non eſſe exaudibilem.

cenſuræ non ſolum priuatur publicis, & communibus Eccleſiæ ſuffragijs, ſed etiam inhibetur, ne fungatur publico munere eiuſdem Eccleſiæ. His tamen non obſtantibus ſit

2 Eſt exaudibilis, & conſequitur effectum.

Concluſio. Deprecatio, quæ adhibetur à Sacerdote labe læthalis, & excommunicationis infecto in adminiſtratione Sacramenti Extremæ Vnctionis eſt exaudibilis a Deo, & ſuum conſequitur effectum. Conſentit *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 1. quæſtiunc. 1. ad primum*.

3 Illa deprecatio fit in perſona Eccleſiæ.

Probatur primò ratione eiuſdem Diui Thomæ, quia deprecatio illa, quæ fit à Sacerdote in adminiſtratione huius Sacramenti, non fit in perſona eiuſdem Sacerdotis, qui, cum ſit in peccato, non eſt exaudibilis, vt mox innuimus, ſed in perſona Eccleſiæ, cum ab eadem ſit ad hoc munus deputatus, ergò non eſt, cur non debeat à Deo exaudiri; nam licet indignitas deprecantis non mereatur exaudiri; mereatur tamen exaudiri dignitas vniuerſalis Eccleſiæ, cuius nomine fit

4 Eſt forma, & habet vim ab inſtitutore.

Probatur ſecundò, quia licet forma huius Sacramenti inſtituta ſit per modum deprecationis, habet tamen rationem verę formæ Sacramentalis, ergo, quatenus forma eſt inſtituta à Chriſto Domino indeterminatè quoad verba, & determinata ab Eccleſia, debet plenè ſortiri ſuum effectum, ad quem eſt inſtituta, quantumuis proferatur a Sacerdote indigno, quia vim efficacem, quam habet, habet à virtute, & dignitate inſtitutoris, non ab illa miniſtri. Verum tamen eſt, quod indignitas miniſtri multum demit de effectu, quem conſequeretur infirmus ex opere operantis, ſicuti illius dignitas magis conferret ex eodem opere operantis ad vberiorem effectum.

5 Soluuntur rationes contrariæ.

Ex his habes, quod reſpondeas ad obiecta partis aduerſæ; Ad primum etenim dic, deprecationem peccatoris non eſſe exaudibilem, quantum eſt ex parte eiuſdem, ſecus quantum eſt ex parte Eccleſiæ cuius nomine fit, & quantum eſt ex parte Chriſti Inſtitutoris eiuſdem tanquam formæ huius Sacramenti; non enim diminuitur virtus Chriſti ex indignitate miniſtri, qui tantum habet in hoc applicare merita Chriſti Domini per applicationem Sacramenti. Ad ſecundum dicendum eſt, quod, quantumuis excommunicatus priuetur communibus Eccleſiæ ſuffragijs, & prohibeatur exercere munera publica Eccleſiæ regularitèr loquendo; concurrente tamen graui neceſſitate ex præſumpta Eccleſiæ benignitate intelligitur eidem collata poteſtas hoc munus adimplendi, quod, ſi exerceat extra neceſſitatem, certè illicitè exercet, & grauem culpam contrahit, validè tamen propter efficaciam formæ inſtitutæ Chriſti Domini, quæ non minuitur ex indignitate miniſtri applicantis.

QVÆSTIO III.

De cauſa ſubiectiua Extremæ Vnctionis.

IN hoc Sacramento, ſicuti in cæteris omnibus duo potiſſimum conſiderari poſſunt complexa; alterum ex materia, & forma, quod conſiderauimus in præcedentibus; alterum ex toto primo complexo, & ſubiecto, in quo recipitur, quod venit in præſenti conſiderandum, vbi examinabimus, quodnam ſit ſubiectum remotum, & capax huius Sacramenti diſcurrendo per varios hominum ſtatus, & conditiones, & item quodnam ſubiectum proximum, nempè partes hominum, in quibus tum ex neceſſitate, tum ex conſuetudine fieri debeat huiuſmodi vnctio. Quæſtio in hac materia valdè conſiderabilis, vtpotè quæ plures explanabit difficultates, quæ paſſim occurrere poſſunt, & plures gignere in caſuum contingentia rationes dubitandi.

ARTICVLVS I.

Quodnam ſit ſubiectum remotum huius Sacramenti.

SVMMARIVM.

Soli homines viatores, & baptizati ſunt capaces huius Sacramenti. 1.
Numerantur varij ſtatus hominum viatorum. 2.
Pueris baptizatis ante acquiſitum vſum rationis non eſt conferibile. 3.
Non ſunt capaces effectus primarij eiuſdem. 4.
Soluitur inſtantia oppoſita. 5.
Secundum aliquos ſanitas corporalis non eſt effectus ex opere operato. 6.
Pueris poſt acquiſitum vſum rationis ſecundum Ghetium non eſt conferendum. 7.
Verius tamen poteſt conferri. 8.
Non tanta requiritur deuotio ad hoc Sacramentum, quanta ad ſuſcipiendam Euchariſtiam. 9.

Pro-

Digitized by Google

Probabilius poteſt hoc Sacramentum adultis conferri, etiam ſi non peccauerint. 10.

D. Iacobus loquitur conditionatè, ſi in peccatis fuerit. 11.

Quomodo reſpectu iſtorum verificentur verba, Quidquid deliquiſti. 12.

Adultus poſt ſuſceptum baptiſmum, ſi paulo poſt infirmetur ad mortem, poteſt inungi. 13.

1 Soli homines viatores, & baptizati ſunt capaces huius Sacramenti

CErtum eſt, ſolos homines in hac vita degentes, & baptizatos capaces eſſe huius Sacramenti, cum ad ſolos homines viuentes ſit ordinatum, & nemo ſit capax Sacramentorum, niſi intra Eccleſiæ gremium ſit receptus per Sacramentum Baptiſmi. Hic iam quæritur, an omnes viuentes baptizati ſint capaces huius Sacramenti. Pro quo

2 Referuntur varij ſtatus hominum.

Aduertendum eſt, varios hominum viuentium, & baptizatorum ſtatus poſſe diſtingui. Primus eorum eſt, qui recenter nati paulo poſt baptizantur, & ſic perſeuerant, antequam conſequantur vſum rationis. Secundus illorum, qui acquiſito vſu rationis non deliquerunt, & conſtituuntur ob ſuperuenientem infirmitatem in articulo mortis. Tertius adultorum, qui peccauerunt, nullaque pro tunc premuntur infirmitate. Quartus illorum, qui, quantumuis aliqua infirmitate laborent, non tali tamen, vt intelligantur eſſe in articulo, ſeu periculo mortis. Quintus illorum eſt, qui, quamuis non ſint in mortis periculo, poſſunt tamen occaſionalitèr in illo conſtitui, eo quia proficiſcantur ad bellum, vel in mari nauigantes poſſint ſubeſſe periculo naufragij. Sextus illorum, qui inciderunt in furorem, & amentiam. Septimus illorum, qui damnantur ad mortem. Octauus, qui in extrema ſeruitute ſunt conſtituti. Nonus illorum, qui ab infidelitate conuerſi poſt receptum Baptiſmum immediatè infirmantur, & conſtituuntur in periculo mortis. Secundum hoc omnes, & ſimiles ſtatus præſens titulus diſcutietur, ſed quia hic nimis prolixus euaderet, placet eundem diuidere in alios ſubſequentes articulos.

3 Pueri ante vſum rationis non ſunt capaces.

Concluſio I. Pueris baptizatis ante acquiſitum vſum rationis non eſt conferibile hoc Sacramentum *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 4. in corpore, & opuſc. 65. c. 7.*, & in hoc omnes conſentiunt.

Ratio ex eo deducitur, quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt principalitèr in ordine ad effectum ſanandi infirmitates ſpirituales, quæ fuerunt contractæ per ſenſus, vnde dicitur *Indulgeat tibi Deus quidquid per viſum, quidquid per auditum &c. deliquiſti*, ſed pueri ante acquiſitum vſum rationis per nullum ſenſum deliquerunt, ergo non eſt eiſdem conferendum Sacramentum Extremæ Vnctionis, cum eiſdem nequeat conferri effectus principalis eiuſdem. Neque dicas, effectum huius Sacramenti non ſolum eſſe ſalutem ſpiritualem animæ læſæ per defectum ſenſuum, ſed etiam ſanitatem corporis, vnde, ſi primam afferre non poteſt ob conditionem ſubiecti, poteſt conferre ſecundam, cuius puer poteſt eſſe capax; contra enim impugnaberis, quia, vt aſſerit *Ghetius in theſau. animæ tom. 4. verb. extrema vnctio c. 5. num. 7. in expoſit. lit. D. Thomæ*, vbi ſubiectum non eſt capax principalis effectus fruſtra datur Sacramentum in ordine ad effectum ſecundarium.

4 Nō ſunt capaces effectus primarij eiuſdem.

Vrgebis hoc, quod dicitur, quod, quando ſubiectum non eſt capax effectus principalis fruſtra datur Sacramentum in ordine ad ſecundarium, non ſubſiſtere, quandoquidem effectus principalis Euchariſtię eſt collatio gratiæ nutritiuæ, ſeu augmenti gratiæ, & tamen hoc poteſt conferri ſubiecto incapaci huius augmenti per ordinem dumtaxat ad effectum ſecundarium; ſic docet *D. Thomas in tertia part.*, quod Chriſtus Dominus in vltima cæna, quando inſtituit Sacramentum Euchariſtiæ ſe ipſum ſub ſpeciebus panis, & vini ſumpſit, & tamen capax augmenti gratiæ non erat, cum haberet in ſe plenitudinem gratiæ, vnde habuit teſte eodem D. Thoma ſolum quandam ſpiritualem dulcedinem, quæ eſt effectus ſecundarius. Sed contrà; plura, quæ fecit Chriſtus Dominus ad noſtram inſtructionem fecit, non ad aliquem effectum in ſe ipſo conſequendum, cum eodem non indigeret; ſic dicitur etiam pernoctaſſe in oratione, cum quoad ſe ipſum nō indigeret illius effectu; nec mirum eſt, quod Chriſtus Dominus aliqua fecerit ad noſtram doctrinam, quæ eidem quoad effectum nequeunt competere, & tamen repugnante effectu principali nequeant homini conferri ob eiuſdem conditionem perſeuerante tali conditione, cum tunc ſit incapax illius effectus.

5 Soluitur inſtantia oppoſita.

6 Secundū aliquos ſanitas corporalis non eſt effectus.

Dici etiam poteſt ſecundum aliquorum placitum, quod ſanitas corporalis non eſt effectus huius Sacramenti ex opere operato, ſed ſolum ex opere operantis, cum poſitis omnibus requiſitis infallibilitèr non ſequatur, quinimmo, nec vt plurimum ſequatur, de qua re infrà vberius, dum de effectibus huius Sacramenti.

Diſputant hic aliqui, an pueris, qui ſunt conſecuti vſum rationis conferendum ſit hoc Sacramentum? Ghetius *in theſauro animæ tom. 4. verb. vnctio extrema c. 5. n. 7.* ex eo quod *D. Thomas in quarto diſt.*

Digitized by Google

diſt. 23. *q.* 2. *art.* 2. *quæſtiunc.* 4. *in corpore* ſtatuat, quod ſicuti pueris ob defectum

7 Pueris acquiſito vſu rationis ſecundum aliquos non eſt conferẽdum.

deuotionis non eſt danda Euchariſtia nulla facta diſtinctione, an conſecuti fuerint vſum rationis, vel non fuerint conſecuti, concludit, quod, ſicuti durante pueritia non eſt conferenda pueris Euchariſtia, ita, nec eiſdem ſit conferenda extrema vnctio. Nihilominus non dubitarem, pueris, qui vſum rationis ſunt aſſecuti, & capaces ſunt peccata committere, poſſe hoc Sacramentum conferri, quinimmo ſine vlla prorſus hæſitatione conferrem, & in hoc conſentiunt *Hurtadus de Sacram. Extremæ Vnctionis difficult.* 10., *Santius diſp.* 27. *num.* 17., *Lugus de Euchariſt. diſp.* 13. *ſect.* 4. *num.* 41., *Diana part.* 3. *tract.* 4.

8 Verius poteſt conferri.

reſol. 169. Rationem ex eo deduco, quia poſt vſum rationis acquiſitum capax eſt puer delinquendi læthalitèr, quinimmo etiam capax eſt Sacramenti pænitentiæ, ad quod etiam obligatur, ergo etiam capax eſt Sacramenti Extremæ Vnctionis; Conſequentia probatur, quia plura videntur requiri ad Sacramentum pænitentiæ, quam ad Sacramentum Extremę Vnctionis, ſiquidem in illo requiritur attritio, ſeu contritio, propoſitum non peccandi de cætero, & ſatisfactio, quæ omnia ſaltem ità expreſsè non requiruntur in Sacramento Extremæ Vnctionis.

Neque obeſſe poſſunt ea, quæ ex Diuo Thoma afferebantur, quod ſcilicet requiratur deuotio ad ſuſceptionem huius Sacramenti, quæ requiritur ad ſuſceptionem Euchariſtiæ, adeoque, ſicuti Euchariſtia non confertur pueris poſt acquiſitum vſum rationis, ità, nec eiſdem ſit conferenda extrema vnctio. Non, inquam, obeſſe poteſt, quia in primis ſaltem in or-

9 Non tanta requiritur deuotio ad hoc Sacramentum, quãta ad Euchariſtiã.

dine ad articulum mortis dictum eſt *tomo de Euchariſtia, vt Sacrific.,* & *vt Sacramento q.* 8. *art.* 2. *verſ. quoad communionem verò,* poſſe validè conferri Euchariſtiam pueris poſtquam aſſecuti ſunt vſum rationis; atque in hoc conſentiunt *Suarez diſp.* 70. *ſect.* 1. §. *quarè tandem Madernus q.* 7. *art.* 5., *Cacheranus tract.* 9. *de Euchariſtia, vt Sacramento c.* 3. §. 4. *num.* 86., & *ſeqq.* Deinde maior diſcretio requiritur ad communionem, quam ad hoc Sacramentum, vt notant *Hurtadus de Sacramento Extrema Vnctionis diffic.* 10., *Santius diſp.* 27. *n.* 17., *Lugus de Euchariſtia diſp.* 13. *ſect.* 4. *n.* 41.

Concluſio II. Probabilius eſt, poſſe hoc

10 Poteſt adultis conferri, quamuis non peccauerint.

Sacramentum conferri adultis, qui nunquam peccauerunt, ſi tamen dabilis eſt huiuſmodi caſus. Conſentiunt *Henriquez lib.* 3. *c.* 8. *num.* 4., & *c.* 11. *num.* 8., *Suarez tom.* 4. *diſp.* 44. *ſect.* 2. *num.* 5., *Pitigiana in quarto diſt.* 13. *q. vnica art.* 5. *verſ. his tamen non obſtantibus*, *Coninchus diſp.* 19. *dub.* 7., *Filliutius tract.* 3. *num.* 108. quidquid ex aduerſo dixerit *Nugnus in addit. ad tertiam part. q.* 32. *art.* 2. cui adhæret *Ghetius loc. cit.*

Rationem ex eo deduco, quod hoc Sacramentum non ſolum inſtitutum eſt, vt complementum Sacramenti pænitentiæ ad delendas reliquias peccatorum, ſed etiam vt maximum præſidium ad reſiſtendum Dæmonum tentationibus in illa extrema lucta, cum per illud conferantur ſpecialia auxilia ad hunc effectum, ergo non eſt, cur hoc Sacramentum nõ ſit conferibile ijs, qui non peccauerunt, cum poſſint in illo extremo agone peccare; & hinc patet, cur non poſſit conferri hoc Sacramentum pueris ante vſum rationis, quia pro illo ſtatu nec peccauerunt, nec poſſunt peccare, poſſit verò conferri pueris, qui acquiſierint vſum rationis, nam licet adhuc non peccauerint, poſſunt tamen in illo agone peccare.

Alteram rationem ex eo deduco, quod 11
D. Iacobus c. 5. conditionatè aſſerat. *Si in* D. Iacobus loquitur conditionatè.
peccatis ſit, dimittentur eis, vbi vides, quod non ſupponat abſolutè infirmum eſſe in peccatis, cæteroqui non diceret conditionatè. *Si in peccatis ſit &c.*, ergo poteſt conferri etiam ijs, qui non peccauerunt; Neque obeſſe poteſt, ſi aſſeratur, quod in ordine ad eos, qui non peccauerunt, non poſſit verificari forma Sacramenti, ſecundum quam dicitur. *Quidquid per viſum, quidquid per auditum &c. deliquiſti*; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia, vt notat *Sua-* 12
rez tom. 4. *diſp.* 42. *ſect.* 2. *num.* 10. illa Quomodo reſpectu iſtorũ verificẽtur verba, *quidquid deliquiſti*.
verba reſoluuntur in ſenſum iſtorum *Conferat tibi Deus gratiam de ſe remiſſiuam &c.* quæ propterea, ſi inueniant peccatum in ſubiecto cum debitis diſpoſitionibus illud remittunt; ſi non inueniant, conferunt gratiam, quæ ex ſe eſt remiſſiua, & ſi non remittat, non eſt defectu ſui, ſed defectu proportionatæ materiæ, ea proportionali ratione, qua in forma Sacramenti pænitentiæ, qua dicitur, *Ego te abſoluo à peccatis tuis*, hæc remittit peccatum, ſi inueniat, & ſi non inueniat, confert gratiam ex ſe remiſſiuam, licet actu non remittat, cum peccata ſint deleta, vel in præcedenti confeſſione, vel per actum contritionis. 13

Ex his, quæ dicta ſunt ſub hac concluſione, inferri poteſt, quod, ſi quis adultus poſt ſuſceptum baptiſmum, cum conuerſus fuerit ab infidelitate, paulo poſt ob infirmitatem ſuperuenientem deuenerit in periculum mortis, poſſit recipere Sacramentum Extremæ Vnctionis. *Henriquez lib.* 3. *c.* 11. *num.* 3., *Silueſter verb. Extrema Vnctio in fin.*, *Naldus eod. verb. n.* 9. Rationes pro concluſione adductæ videntur

Adultus cõuerſus ad fidem, & baptizatus, ſi infirmetur paulo poſt ad mortem poteſt inungi.

hanc

Digitized by Google

hanc illationem ſufficientèr euincere; Neque obſtat, ſi aſſeratur, quod Sacramentum baptiſmatis purget omnia præcedentia, adeout eadem cadere non poſſint ſub Sacramento pænitentiæ, cum per Baptiſmum ſupponantur deleta tam quoad culpam, quam quoad pænam ad differentiam peccatorum commiſſorum poſt Baptiſmum, quæ poſſunt iteratis confeſſionibus ſubijci, & aliquem effectum conſequi; Non obſtat, inquam, quia, quamuis poſt Sacramentum Baptiſmatis non remaneant peccata præcedentia, nec quoad culpam, nec quoad pænam, remanere tamen poſſunt quoad obicem, quatenus non ſublatus fuerit per ſufficientem actum atritionis in ipſa ſuſceptione baptiſmatis, ad quem obicem auferendum poteſt plurimum prodeſſe ſuſceptio Extremæ Vnctionis. Deinde quantumuis ſuſceptio Extremæ Vnctionis in ea hypotheſi non poſſit prodeſſe in ordine ad peccata præcedentia, poteſt tamen prodeſſe in ordine ad peccata, quæ poſſunt eſſe in illo extremo agone, in quo communis hoſtis plurimum vrget, maximè in nouitèr conuerſis ab infidelitate, & nouitèr renatis fonte Baptiſmatis.

ARTICVLVS II.

Examinatur tertius, & quartus articulus propoſitus in præcedenti titulo quoad ſanos, & non grauitèr infirmantes.

SVMMARIVM.

Refertur mos partium orientalium, ſecundum quem die, quo oleum conſecratur, omnes adſtantes inunguntur. 1.

Hoc Sacramentum ſanis, grauique morbo non laborantibus, non poteſt licitè conferri. 2.

Euincitur ex definitionibus Conciliorum. 3.

An requiratur certus infirmitatis gradus. 4.

Debet tantum conferri in periculoſo. 5.

Non tamen ità differendum, vt ſenſibus infirmus careat. 6.

Probabilius non poteſt validè ſanis conferri. 7.

Diſcrepantia inter Ghetium, & Contenſonium. 8.

Euincitur ex verbis D. Iacobi, & ex Conciliorum definitionibus. 9.

Non in quacunque infirmitate conferendum eſt, ſed in graui, & periculoſa. 10.

Diuus Iacobus loco ſæpius citato loquens de hoc Sacramento dicit, *Infirmatur quis ex vobis, Inducat Presbyteros &c.* ex quibus verbis colligi videtur, quod hoc Sacramentum inſtitutum ſit in ordine dumtaxat ad laborantes graui morbo. Nihilominus, quia refertur quidam mos in partibus Orientalibus apud Græcos receptus, quin immò etiam in Ruſcia, & in vniuerſa Moſcouia, quo ſingulis annis, quibus oleum ab Epiſcopis benedicitur adſtantes omnes, & circumfuſum populum inungunt, nec aliquod omittunt, quod in infirmorum inunctione ſolet adhiberi, ideo validè implexa remanet hæc difficultas, pro cuius propterea diſſolutione duo veniunt diſcutienda. Primum eſt, an licitè hoc Sacramentum poſſit conferri ſanis nulla infirmitate graui laborantibus. Secundò ex ſuppoſitione, quod non poſſit licitè conferri, poſſit tamen validè. 1 Mos partiũ orientaliũ refertur.

Concluſio I. Hoc Sacramentum ſanis, grauique morbo non laborantibus nequit licitè conferri. In hanc conueniunt communitèr ſignantèr *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 1. in corpore, & lib. 4. contra gentes c. 37., & opuſ. 65. c. 7.* 2 Nequit ſanis licitè conferri.

Non ſolum deducitur ex verbis allegatis D. Iacobi, ſed etiam *ex Concil. Trident. ſeſs. 14. c. 3. de Sacram. Extremæ Vnctionis,* vbi appellatur Sacramentum tranſeuntium, & ex Concil. Florent. in decret. Armenorum. Ibi *Hoc Sacramentum, niſi infirmo, de cuius morte timetur dari debet.* 3 Euincitur ex definitionibus Conciliorum.

Probatur etiã ratione *D. Thomæ loc. cit.* quia ſpiritualis curatio, quæ per hoc Sacramentum datur, ſignificatur exterius per quendam corporalis curationis modum, ſed corporales curationes non applicantur, niſi infirmis, ergo, nec ſpirituales. Confirmatur ex analogia vitæ ſpiritualis ad corporalem; nam ſicuti in vita corporali dantur remedia pro quolibet hominum ſtatu, ità congruum eſt dari etiam in vita ſpirituali, adeout, ſicuti in languoribus, & infirmitatibus corporalibus dantur certa, & diſtincta medicamenta ità, & in eiſdem dantur certa, & determinata pro ſalute ſpirituali, cuiuſmodi eſt extrema vnctio, quæ alleuiat infirmum, & ſanat languores animæ, & corporis.

Hic oritur difficultas, an, ſuppoſito, quod ſolis infirmis hoc Sacramentum poſſit miniſtrari, requiratur certa infirmitas, an vero poſſit in qualibet infirmitate conferri. Ex eo, quod D. Iacobus non determinet infirmitatem aliquam pro huiuſmodi vnctione, ſed dicat ſimplicitèr *Infirmatur quis ex vobis,* videtur aſſerendum in qualibet infirmitate poſſe conferri; quia propoſitio indefinitè prolata debet indefinitè ſine vlla reſtrictione accipi, cui non videtur obſiſtere *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2.* 4 An requiratur certus infirmitatis gradus.

Digitized by Google

q. 2. art. 2. *quæſtiunc. 2. ad primam*, dum dicit, in quacunque infirmitate, ex quacunque radice proueniente poſſe dari hoc Sacramentum, ſed in infirmitatibus diſtinguit ſtatus dicens, in quacunque infirmitate, ſed non in quocunque cuiuſcunque infirmitatis ſtatu poſſe conferri; vnde ibidem concludit, quod non in quocunque ſtatu infirmitatis, ſed vel in extremo, vel periculoſo tantum poſſit dari, & *ibidem quæſtiunc. 2. in corp.*, *& lib. 4. contra Gentes c. 73.* ſubdit, quod *hoc Sacramentum eſt ultimum remedium, quod Eccleſia poteſt conferre quaſi diſponens ad gloriam, & ideo illis tantum infirmantibus debet exhiberi, qui ſunt in ſtatu exeuntium propter hoc, quod de periculo timetur.*

5 Debet ſolum conferri in periculoſo.

Retentis iis, quæ ex D. Thoma habentur, monendum ſolum cenſeo, quod, quamuis ſolum periclitanti infirmo ad mortem poſſit hoc Sacramentum conferri, non tamen expectandum eſt tempus; quo infirmus ſenſibus prorſus careat, vt infirmus magis ſe poſſit diſponere ad fructum eiuſdem percipiendum. Hæc tamen intellige, quando hoc fieri poteſt, ſi enim inopinato fato ſenſibus omnibus deſtituatur, adhuc vngi poteſt iuxta ſuperius dicta.

6 Non tamen ita differendum, vt infirmus ſenſibus careat.

Concluſio II. Probabilius eſt, hoc Sacramentum non poſſe ſanis validè conferri. Circa hanc concluſionem inter ſe diſſident duo diſcipuli D. Thomæ, nempè Contenſonius, & Ghetius, dum ille *lib. 11. part. 4. diſſert. 1. c. 1. de ſubiecto huius Sacramenti quæſit. ſecundo,* abſolutè ſentit, validè conferri poſſe, quod comprobat ex ſuperius allegata praxi Eccleſię orientalis, ſecundum quam omnes adſtantes, dum ſingulis annis oleum benedicitur, eodem prorſus modo, quo infirmi ſolent inungi, vnguntur, & damnat nimiæ audaciæ, qui hanc praxim ibi receptam tanquam inualidi Sacramenti damnaret, cum non ſit reprobata, nec à Concil. Florentino, neque ab Innocentio IV., iſte vero, nempè *Ghetius in Theſauro animæ tom. 4. verbo vnctio extrema c. 5. n. 1. in explicat. lit. D. Thomæ in fine,* ſtatuit, Sacramentum hoc collatum ſanis fore inualidum, quod comprobare intendit ex *D. Thoma in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 1. in corp.* vbi habet. *Illis, quibus corporalis curatio non competit, ſcilicet ſanis, non debere hoc Sacramentum conferri*; Sed ad hoc poſſet reſpondere Contenſonius, D. Thomam intelligendum eſſe, quod non poſſit licitè conferri, non autem validè. Concluſionem hanc noſtram ſuſtinet *Henriquez lib. 3. c. 11., Bellarminus tom. 3. de Extrema Vnctione c. 9., Suarez tom. 4. diſp. 44. ſect. 2., Bonacina de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 5. num. 5.* quidquid ex aduerſo ſenſerit *Coninchus diſp. 19. dub. 7. num. 25.*

7 Non poteſt validè ſanis conferri.

8 Duo diſcipuli D. Thomæ inter ſe diſcrepſantes.

Colligitur primò, tum ex verbis D. Iacobi, tum ex fine, ad quem inſtitutum eſt hoc Sacramentum; ex verbis D. Iacobi, *Infirmatur quis ex vobis, Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum*, vbi patet, non ad quemcunque ordinatum eſſe hoc Sacramentum, ſed dumtaxat ad infirmantes; ex fine, ad quem inſtitutum eſt, ad alleuiandum ſcilicet infirmum, ipſumque expurgandum, cum ipſum diſponat immediatè ad gloriam, cum qua nec peccata, nec reliquiæ peccati poſſunt compati.

9 Euincitur ex verbis D. Iacobi.

Colligitur ſecundò *ex Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 3. de Sacramento Extremæ Vnctionis*. Ibi *Declarat etiam eſſe hanc vnctionem infirmis adhibendam, illis verò præſertim, qui tam periculosè decumbunt, vt in exitu vitæ conſtituti videantur, vnde, & Sacramentum exeuntium noncupatur.* Item ex Concil. Florent. in decreto Armenorum. Ibi *Hoc Sacramentum, niſi infirmo, de cuius morte timetur, dari non debet*; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, has Conciliorum definitiones intelligendas eſſe quoad licitum eſſe, non quoad validum; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia, cum huiuſmodi Conciliorum definitiones referantur ad verba D. Iacobi, quibus hoc Sacramentum promulgauit, ad normam eorum ſunt intelligenda; D. autem Iacobus ibid. refert ſubiectum neceſſarium, quod eſt infirmus. *Infirmatur quis ex vobis &c.* & fruſtrà indicaret infirmantem, ſi ad quemcunque hoc Sacramentum dirigeretur.

Et ex Concil. definitionibus.

Sed quid erit dicendum de infirmantibus, quantumuis pro tunc non periclitentur ad mortem, an, ſi eiſdem conferretur, hoc Sacramentum eſſet validum. Videtur affirmandum, quandoquidem D. Iacobus ſolum requirit infirmitatem non determinans in quonam gradu debeat eſſe talis infirmitas, vnde in quocunque gradu illa ſit, dummodo non ſit accidentalis, modica, & breuis, cuiuſmodi eſt leuis capitis dolor, & modica humorum alteratio, videtur conſtituere ſubiectum, in quo eſt, capax huius Sacramenti, potiſſimum cum poſſit augmentari, & ad mortem perducere. Accedit, quod, ſi ſolum in periculoſa infirmitate poſſet hoc Sacramentum miniſtrari, variæ crebrò inſurgerent rationes dubitandi, an illa infirmitas eſſet periculoſa, nec ne, & ſæpè vigeret dubium, ac Sacramentum eſſet validum, nec ne, potiſſimum cum conſulant DD., hoc Sacramentum non eſſe differendum in extremis, quando infirmus eſt deſtitutus ſenſibus, ſed conferendum pro tempore, quo plenè gaudeat cognitione tanti Sacramenti, & poſſit ſe diſponere ad illius fructus, & effectus percipiendos.

Nihil-

Digitized by Google

10 Non in quacunq; infirmitate conferendũ eſt, ſed in graui, & periculoſa.

Nihilominus magis cõmunitèr ſtatuunt, quod non poſſit conferri, niſi in graui, & periculoſa infirmitate *Suarez tom. 4. diſp. 44. ſect. 2., Ghetius in theſaur. animæ verb. vnctio extrema c. 5. num. 2. in expoſ. lit., Diana part. 9. tract. 6. reſol. 45., Bonacina de Sacram. Extremæ Vnct. diſp. 8. q. vnica punct. 5. num. 5.*, quibus fauere videtur *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 2. in corpore*, vbi habet, quod *hoc Sacramentum eſt vltimum remedium, quod Eccleſia poteſt conferre immediatè quaſi diſponens ad gloriam, & ideo illis tantum infirmantibus debet exhiberi, qui ſunt in ſtatu exeuntium propter hoc, quod ægritudo nata eſt ad mortem inducere, & de periculo timetur*.

ARTICVLVS III.

Examinatur quintus articulus, quoad eos, qui non infirmantur ad mortem, ſunt tamen in proximo periculo mortis.

SVMMARIVM.

Quinam dicantur non infirmi, ſed in proximo mortis periculo. 1.
Iſti omnes non ſunt vngendi. 2.
Intellige, niſi ſimul ſint graui morbo affecti. 3.
Fœmina prægnans graui ægritudine affecta, ſi accedens ad partum incipiat deficere, poteſt vngi. 4.
Concilium Mediolanenſe intelligendum eſt de fœmina propè partum ſine periculo. 5.

1 De quibuſnam procedat titulus.

HUiuſmodi ſunt, qui nulla pro tunc premuntur infirmitate, poſſunt tamen de proximo ſubeſſe mortis periculo, puta nauigantes, qui ſunt in periculo naufragij, milites, qui de proximo pugnam ſunt aggreſſuri; mulieres, quæ ſunt pariruræ, & damnati ad mortem. De ijs omnibus quæritur, an ſint capaces Sacramenti Extremæ Vnctionis.

Concluſio. Omnes recenſiti, alijque, qui non infirmantur, ſunt tamen in proximo vitæ diſcrimine, non ſunt vngendi oleo Extremæ Vnctionis. *Henriquez lib. 3. c. 11., Bellarminus tom. 3. de Extrema Vnctione c. 9., Suarez diſp. 42. ſect. 1.* hocque expreſsè habetur *in act. Eccleſiæ Mediol. part. 4. tit. Quibus miniſtratur*.

2 Iſti omnes non ſunt vngendi.

Ratio horum omnium ea eſt, quia ad hoc, vt poſſit hoc Sacramentum conferri, duo requiruntur in ſubiecto; primum, vt infirmetur; ſecundum, quod ſit conſtitutus in expreſſo vitæ periculo; recenſiti autem omnes, quamuis ſint conſtituti in proximo vitæ periculo, non tamen infirmantur, ergo eiſdem non poteſt hoc Sacramentum conferri. Antecedens non ſolum euincitur ex verbis D. Iacobi. *Infirmatur quis ex vobis*, ſed etiam ex ratione adducta à *D. Thoma in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 1. in corpore, & lib. 4. contra gentes c. 37., & opuſc. 65. c. 7.*, quod ſcilicet hoc Sacramentum eſt quædam ſpiritualis curatio, quæ quidem per quendam corporalis curationis modum ſignificatur, & ideo illis, quibus corporalis curatio non competit, non debet hoc Sacramentum conferri.

3 Intellige, niſi ſimul ſint graui morbo affecti.

Hic tamen aduerte, quod, ſi omnes recenſiti laborarent aliqua infirmitate pro tempore, quo periclitantur naufragio in mari, vel in bello, vel in partu, poſſet eiſdem hoc Sacramentum miniſtrari, vt ſentiunt *Bonacina de Sacram. Extremæ Vnct. diſp. 8. q. vnica punct. 5. n. 4. verſ. ex quo patet, Ghetius loc. cit., & habetur expreſsè in actis Eccleſ. Mediol. part. 4. tit. Quibus miniſtratur*; Nota tamen, quod præcedens infirmitas ad periculum naufragij, belli, vel partus debeat eſſe ex ſe coniuncta cum periculo mortis, nec ſufficiat qualiſcunque, quia, vt ſupra dicebamus, non niſi extrema, & periculoſa facit ſubiectum capax huius Sacramenti, nec periculum aliundè obueniens facit talem infirmitatem periculoſam, vnde merito ſubdit *Ghetius loc. cit., ſi ex morbo in periculo mortis verſentur iſti*, poteſt illis conferri; vbi nota illam particulam, *ſi ex morbo*; periculum autem illud, ſi infirmitas non ſit talis, non eſt ex morbo, ſed ex naufragio, vel bello. Limitarem tamen in caſu, quo mulier ægritudine aliqua afficeretur, & accedens ad partum inciperet deficere, vt etiam limitant *Candidus tom. 3. diſquiſ. 3. art. 5. dub. 3., Trullench. de Sacram. lib. 6. c. vnico dub. 4. n. 4., Diana part. 10. tract. 12. reſol. 9., Lublinus in ſumma verbo Extrema Vnctio n. 14.* Ratio eſt, quia in ea hypotheſi denegari non poteſt, quin illud periculum proueniat ex ægritudine nata ex torſione, & vexatione partium inferiorum, vnde poteſt dici, quod tunc illa fœmina parturiens ex defectu naturę proxima ſit morti ad differentiam periclitantium in naufragio, vel bello, quia tunc periculum eſt ab extrinſeco, non ratione ægritudinis.

4 Fœmina prægnans graui morbo affecta, & in partu periclitãs poteſt vngi.

5 Quomodo intelligendũ ſit Concilium Mediolanenſe.

Hic valdè miratur *Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 4. diſp. 3. q. 12.* quomodo Concil. Mediol. 4. *part. 2. ſtatuat* vulneratos mortalitèr inungi poſſe, & mulierem in partu periclitantem inungi non debere, cum vtrique violentèr ad mortem infirmentur, quinimmo magis videatur fœmina in ea hypotheſi inungenda cum eius

infirmitas proueniat ex defectu naturæ; Sed merito conciliat dictum Concilij Mediolanenſis *Baſſæus in Florib. Theolog. verb. Extremæ Vnctionis Sacramentum num. 4.* dicens Concilium intelligendum eſſe de mulieribus exiſtentibus in partu ſine periculo.

ARTICVLVS IV.

Examinatur ſextus articulus, Quoad Furioſos, & Amentes.

SVMMARIVM.

Furioſi, & Amentes in multiplici ſtatu. 1.
Furioſi, & amentes à natiuitate, qui ſint perpetuò tales, non ſunt vngendi. 2.
Furioſis, & amentibus, qui ante furorem, & amentiam gauiſi ſunt vſu rationis poteſt conferri, ſi illam petierint. 3.
Si ante amentiam non petierint, recurrendum eſt ad eorum voluntatem interpretatiuam. 4.
In quo conſiſtat illa interpretatiua voluntas. Ibid.
Si peruerſè vixerit, non eſt illi conferenda. 5.
Si furioſi, & amentes grauitèr infirmentur, & gaudeant lucidis interuallis poteſt tunc illis conferri. 6.
Durante amentia, etiam ſi ante illam petierint, non eſt conferenda, ſi ſit periculum irreuerentiæ. 7.
Reuerentia debita Sacramento eſt præferenda vtilitati infirmi. 8.

1 Multiplex ſtatus amentium. FUrioſi, & amentes ſecundum multiplicem ſtatum poſſunt conſiderari; Alij etenim tales ſunt à natiuitate, & in tali ſtatu perſeuerant; Alij, qui poſtquam per aliquod tempus mentis ſani fuerunt, poſtea inciderunt in amentiam, & furorem, nec amplius gaudent lucidis interuallis; Alij, qui licet ex interuallo facti ſunt tales, gaudent tamen quandoque lucidis interuallis. Alij tandem, qui, licet gaudeant lucidis interuallis, pro tempore tamen, quo eiſdem eſſet conferendum hoc Sacramentum, tali furore, & amentia aguntur, vt ſit periculum irreuerentiæ Sacramenti, ſi eidem conferretur.

2 Furioſi, & amentes à natiuitate non ſunt vngendi. Concluſio I. Furioſis, & Amentibus à natiuitate, quique ſunt perpetuo tales non eſt conferendum hoc Sacramentum. *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 3. in corpore*, & in hoc communitèr conſentiunt.

Probatur. Pueris ante vſum rationis periclitantibus ad mortem non eſt conferendum hoc Sacramentum, vt ſupra probauimus; ergo, nec eſt conferendum amentibus à Natiuitate, & furioſis, & perpetuo talibus. Conſequentia probatur, quia ſic amentes, & furioſi, quamuis ſint adulti ratione ætatis, computantur tamen pueris ratione mentis, cum vſu ſemper rationis careant. Confirmatur, quia intantum pueris ante vſum rationis non eſt conferendum hoc Sacramentum, in quantum defectu rationis non poſſunt delinquere, ſed etiam perpetuo amentes, & furioſi ob eundem defectum nequeunt delinquere, ergo etiam eiſdem non eſt conferendum.

Concluſio II. Furioſis, & Amentibus, qui antecedentèr gauiſi ſunt vſu rationis, & poſtea inciderunt in furorem, & amentiam, poteſt hoc Sacramentum conferri, ſi illud petierunt. *Suarez diſp. 42. ſect. 1. num. 6., Nauarrus in man. c. 12. num. 13., Henriquez lib. 1. c. 22. num. 3., & lib. 3. c. 13. num. 1., Bellarminus tom. 3. de extrema vnct. c. 9. ad fin., & alij communitèr.* 3 Si gauiſi fuerint vſu rationis poſſunt recipere.

Ratio ex eo deducitur, quia in iſtis reperiuntur omnes qualitates, & conditiones, vt ſint aptum ſubiectum huius Sacramenti; ſupponuntur etenim eſſe ex infirmitate periclitantes ad mortem, & quod peccauerint, vel peccare potuerint, & reſpectu eorundem verificari poteſt forma Sacramenti. *Quidquid per viſum, quidquid per auditum &c. deliquiſti*; & ex eo, quod illud petierint, & poſtea immediatè in amentiam, & furorem inciderint, nec præſumantur illam voluntatem retractaſſe, ſupponuntur eſſe diſpoſiti perſeuerante illa priori voluntate ad illud, illiuſque effectum recipiendum, ergo non eſt, cur non poſſit, & debeat illis conferri.

Si verò ſupponatur, quod illud non petierint; tunc recurrendum eſt ad voluntatem illorum interpretatiuam, ſi etenim, dum vſu rationis gaudebant, ſemper chriſtianè vixerint, vel ſigna contritionis dederint, præſumi poterunt, quod voluntatem habuerint illud ſuſcipiendi, & propterea poterit illis conferri, quia ſupponitur quilibet diſpoſitus, niſi contrarium probetur, prout probant DD. in concluſione allegati. 4 In caſu quo non petierint quid ſit agẽdum. Nec obeſſe poteſt, ſi dicatur non ſufficere illam voluntatem interpretatiuam, quæ conſiſtere poteſt in actibus internis præſumptis, ſed debere eſſe ſenſibilem ea proportionali ratione, qua dicebamus in quæſtionibus de Sacram. pænitentiæ, quod dolor ad illud requiſitus debeat eſſe ſenſibilis, vt poſſit validè impendi forma abſolutoria, adeout ſine tali ſenſibilitate, nec ſub conditione poſſit impertiri; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia dolor in Sacramento pænitentiæ eſt pars materialis eſſentialis, quæ ex neceſſitate debet eſſe ſenſibilis, ſine qua ſenſibilitate

litate

Digitized by Google

litate Sacramentum non poteſt ſubſiſtere; intentio autem recipiendi Sacramentum, cum ſe teneat, nec ex parte formæ, nec materiæ, ſed dumtaxat reſpectu recipientis, quæ propterea ſe habet per modum diſpoſitionis, præſumi poteſt, nec eſt neceſſe, quod ſenſibilitèr exhibeatur, cum haberi poſſit per actus mere internos, nec vllus, dum recipit Sacramenta, ſenſibilitèr exhibet talem intentionem.

5 *Si peruerſè vixerit non eſt illi conferenda.*

Si verò ſupponatur, quod ille, dum gauderet vſu rationis, peruersè ſemper vixerit, & in peccato notorio exiſtens inciderit in amentiam, & furorem, nec vllum dederit ſignum contritionis, & pænitentiæ, tunc certè hoc Sacramentum non eſſet illi conferendum, quia non ſupponitur ſufficientèr diſpoſitus ad hoc Sacramentum recipiendum, nec iſtud eſt conferendum manifeſtè indignis.

6 *Pro tempore, quo gaudent lucidis interuallis poteſt conferri.*

Concluſio III. Furioſis, & amentibus, qui gauiſi ſunt vſu rationis, & poſtea inciderunt in furorem, & amentiam poteſt hoc Sacramentum conferri, ſi gaudeant lucidis interuallis, pro tempore, quo eiſdem gaudent *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 3. in corp., Suarez tom. 4. diſp. 43. ſect. 2., Poſſeuinus c. 9. n. 4., Ghetius in theſauro animæ tom. 4. verb. vnctio extrema num. 6. in expoſit. lit. in fine.*

Ratio eſt, quia pro illo ſtatu lucidorum interuallorum ſunt capaces Sacramenti pænitentiæ, aliorumque Sacramentorum, ergo non eſt, cur non ſint capaces etiam Extremæ Vnctionis, cum maior diſpoſitio videatur requiri ad alia Sacramenta, quam ad iſtud Extremæ Vnctionis. Confirmatur, quia etiam in hac hypotheſi ſunt omnes conditiones, quæ eoſdem reddunt habiles ad huiuſmodi Sacramentum recipiendum; infirmitas ſcilicet ad mortem, peccata præcedentia, vel quæ eſſe potuerunt, capacitas ad ſufficientem diſpoſitionem, & requiſitam deuotionem; non enim ſupponimus, quod pro tempore, quo gaudent lucidis interuallis, repugnent receptioni huius Sacramenti.

7 *Etiam ſi petierint non eſt illis conferendũ, ſi ſit periculum irreuerentiæ.*

Concluſio IV. Si Furioſi, & amentes, antequam inciderent in furorem, & amentiam petierint, ſeu optarint Extremam Vnctionem ſuo tempore exhibendam, & pro tempore collationis, tali furore, & amentia agitentur, vt ſit periculum irreuerentiæ Sacramenti, non debet eiſdem hoc Sacramentum conferri. In hoc conſentit *D. Thomas in quarto diſt. 23. quæſt. 2. art. 2. quæſtiunc. 3. in corpore*, vbi hæc expreſsè habet, *& ideo illis, qui non poſſunt recognoſcere, & cum deuotione ſuſcipere hoc Sacramentum, dari non debet, & præcipuè furioſis, & amentibus, qui poſſunt irreuerentiam Sacramento per aliquam immunditiam facere*, quidquid aliqui dixerint, quod, ſi pro tempore, quo gauiſi fuerint lucidis interuallis, petierint hoc Sacramentum, & deinde pro tempore collationis furore, & amentia maxima agitentur, debeant funibus alligari, eiſdemque hoc Sacramentum conferri.

8 *Reuerentia debita Sacramẽto eſt præferenda vtilitati infirmi.*

Ratio ex eo deducitur, quod reuerentia debita Sacramento debet præferri vtilitati, quam ex illius perceptione poteſt recipere infirmus; ſic in quæſtionibus de Euchariſtia docuimus, quod propter reuerentiam debitã Sacramento non liceat cõficere Sacramentum ſine ſacris veſtibus etiam in ordine ad miniſtrandum Viaticum cõſtituto in articulo mortis, quantumuis vrgeat præceptum Diuinum illum communicandi in articulo mortis; ſic etiam ibidem docuimus, non licere deferre Viaticum moribundo, quando adeſt periculum, ne irreuerentia committatur in Sacramentum, ergo multo minus licebit miniſtrare Sacramentum Extremæ Vnctionis infirmo periclitanti ad mortem, quando eſt periculum ob furorem, & amentiam irreuerentiæ in idem Sacramentum. Conſequentia probatur, quia fortior vrget ratio communicandi infirmum in articulo mortis, ac illi conferendi Extremam Vnctionem, ſiquidem eſt præceptum Diuinum de illo communicando, non ſic de conferendo illi Extremam Vnctionem.

Neque obſtant, quæ ex aduerſo afferebantur de eo funibus alligando, quandoquidem irreuerentia non ſolum poteſt conſurgere ex manuum, & pedum contractatione, & agitatione, ſed etiam ex verborum detractationibus, conſpuitionibus, maledictis, & vilipendio.

ARTICVLVS V.

Examinantur cætera omnia, quæ propoſita ſunt in principio articuli primi huius quæſtionis.

SVMMARIVM.

De quibus procedat titulus. 1.
Senes conſiderari poſſunt in duplici ſtatu, & quonam. 2.
Senes quantumuis decrepiti non ſunt vngendi, ſi non deſtituantur viribus. 3.
Si viribus deſtituantur ſunt inungendi. 4.
Poſſunt inungi propinquantes ad mortem ob peſtem, ob morſum viperarum, ob morbum rapidum. 5.

QUæ propoſita ſunt de ijs, qui damnantur ad mortem, & de ijs, qui ab

1 *Procedit titulus de ſenibus.* infidelitate conuerſi poſt ſuſceptum Baptiſmum immediatè infirmantur, & conſtituuntur in articulo mortis, fuerunt occaſionalitèr diſcuſſa *articulo primo huius quæſtionis concl. 2. verſ. ex his, quæ dicta ſunt, & art. 3.* quarè non eſt, cur in his immoremur. Difficultas igitur huius articuli reducitur ad ſenes graui, & extrema ſenectute laborantes, an eiſdem ex vi præciſè ſenectutis poſſit extrema vnctio conferri.

2 *Senes in duplici ſtatu.* Pro quo aduertēdum eſt ſenes poſſe dupliciter conſiderari; primò, quatenus, licet in graui ſenectute ſint cōſtituti, viribus tamen non deſtituuntur, ita vt alio non ſuperueniente non intelligantur eſſe in proximo mortis periculo; ſecundò, quatenus eadem ſenectute oppreſſi, quamuis alio morbo non premantur, intelliguntur tamen ex eadem ſenectute deficere, cum viribus deſtituantur. Iuxtà primam acceptionem ſentiendum eſt, non debere eiſdem hoc Sacramentum conferri, & in hoc arbitror omnes conuenire. Ratio ex eo de-

3 *Quamuis decrepiti non ſunt vngendi, niſi deſtituantur viribus.* ducitur, quia licet ſenectus computetur pro infirmitate, non eſt tamen in tali ſtatu, vt conſtituat in extremo vitæ diſcrimine, niſi aliud ſuperueniat, quod eſt id, quod conſiderauit *D. Thomas in quarto ſent. diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 2. ad primum*, diſtinguens inter infirmitatem, & infirmitatis gradum, ſeu ſtatum, vbi vult, quod attendendus ſit ſtatus infirmitatis, qui conſtituat in periculo mortis. Non negarem tamen, quod, ſi ex medicorum iudicio ex indicijs reſultantibus ex aliquibus circunſtantijs eſſet periculum mortis imminentis, poſſet huiuſmodi ſenibus hoc Sacramentum conferri, quia tunc eſſet veriſimilis ſtatus infirmitatis conducentis ad mortem.

Iuxta ſecundam acceptionem ſentiendum eſt vtique poſſe, & debere conferri Sacramentum Extremæ Vnctionis. In hoc communitèr conſentiunt DD. ſignantèr *Ghetius in theſaur. animæ tom. 4. verb. vnctio extrema n. 1. in expoſitione lit. D. Tho-*

4 *Si viribus deſtituātur ſunt inungendi.* *mæ, Silueſter verb. vnctio q. 5., Henriquez lib. 3. c. 11., Suarez tom. 4. diſp. 42. ſect. 2., Naldus verb. extrema vnctio num. 4., Silueſter, & Armilla eodem verb. ille num. 5. iſte num. 6.* Ratio eſt, quia in huiuſmodi ſenibus conſideratur & infirmitas, & ſtatus infirmitatis; Infirmitas, quia ſenectus ipſa eſt morbus; ſtatus infirmitatis, quia intelliguntur eadem iam confici, & per illam conſtituuntur in proximo mortis periculo.

Hinc deduces, quod, ſicuti hoc Sacramentum conferri poteſt ſeni deficienti ob ſenectutem, cum hæc ſit morbus, poſſit etiam conferri omnibus propinquantibus ad mortem ob morbum puta ob peſtem, ob morſum viperarum, ob vulnus, vel ob rapidum morbum, prout notant *Suarez tom. 4. diſp. 42. ſect. 2., Poſſeuinus c. 9. n. 4., & 22., & hoc habetur in Actis Mediol. Eccl. part. 4. §. quibus miniſtratur*. Monent tamen *Ghetius in theſaur. animæ tom. 4. verb. vnctio extrema c. 5. num. 1. in expoſit. lit. D. Thomæ, & Bonacina de Sacram. Extremæ Vnct. diſp. 8. q. vnica punct. 5. num. 6.*, quod cautè procedat Sacerdos, dum vngit laborantem in extremis ob morſum rabidum, ne rapidi homini ſputum, ſeu ſaliuam attingat, quia inficit hominem. 5 *Laborantes peſte, morſu viperarum &c. poſſunt inungi.*

ARTICVLVS VI.

Expediuntur omnia, quæ pertinent ad ſubiectum proximum huius Sacramenti.

SVMMARIVM.

Cur totum corpus non inungatur. 1.
Cur ex neceſſitate non fiat vnctio in renibus, cum ab eiſdem plura peccata proueniant. 2.
Cur non fiat in membris genitalibus. 3.

Plura de hoc titulo dicta ſunt in præcedentibus, & ſignantèr, quod vnctiones fieri debeant in illis organis, in quibus reſident ſenſus, à quibus omnium peccatorum radices pullulant, licet in aliquibus regionibus ex conſuetudine ibi recepta vnctiones huiuſmodi extendantur ad alias partes ab illis ſenſuum, nempè ad renes, & pedes, in alijs ad alias partes, quas conſuetudines, vbi ſunt receptæ, & approbatæ diximus eſſe ſeruandas. Ad pleniorem tamen huius ſubiecti proximi cognitionem placet aliqua addere, quæ expediam per dubitationes, & ſuas reſpectiuè reſolutiones.

Dubitatur primò, cur totum corpus non vngatur, cum anima, quæ debet ſanari, ſit tota in toto, & tota in ſingulis partibus. 1 *Cur totū corpus non inūgatur.*

Reſpondeo cum *D. Thoma in quarto diſtinct. 23. q. 2. art. 3. quæſtiunc. 1. ad primum, & in corpore*, quod, ſicuti in curatione corporali non eſt neceſſe, quod fiat per remedium toti corpori appoſitum, ſed illis dumtaxat partibus, vbi eſt radix morbi, ità etiam in hac vnctione ſpirituali, quæ fit ad modum corporalis, curatio non eſt neceſſe, quod fiat in toto corpore, ſed in illis partibus tantum, in quibus eſt radix ſpiritualis infirmitatis; Neque obſtat, quod anima, quæ per hanc vnctionem debet ſanari, ſit tota in toto, & tota in qualibet parte corporis, adeoque congruum

Digitized by Google

gruum videatur, quod totum corpus vngatur; Non obſtat, inquam, quia, quamuis anima ſit tota in toto, & tota in qualibet parte corporis, hoc verum eſt quoad eſſentiam, vt notat *D. Thomas loc. cit.* ad primum, non quoad potentias, quæ ſunt radices actuum peccati; ſufficit autem, quod vnctiones fiant in partibus, in quibus reſident potentiæ ſenſitiuæ organicæ, quę ſunt radices peccatorum.

Dubitatur ſecundò, cum vnctiones fieri debeant potiſſimum in partibus, quæ ſunt radices peccatorum, cur principalius non fiant in renibus, cum ab eiſdem procedant crebriora crimina, quæ in venereis conſiſtunt; quinimmò vnctio in eiſdem pluribus in locis omittitur, & in Rituali Romano dicitur in fæminis omittenda.

2 Cur non fiat in renibus. Reſpondeo *cum D. Thoma in quarto diſt. 23. q. 2. art. 3. quæſtiunc. ſecunda in corpore, & lib. 4. contra Gentes c. 73.* duo eſſe principia peccatorum in nobis, alterum cognoſcitiuum, quod eſt primarium, alterum appetitiuum, quod eſt ſecundarium; primum tanquam primaria origo obſeruatur communitèr, ſeu magis communitèr; ſecundum, cum ſit ſolummodo ſecundarium principium, non ità communitèr obſeruatur. Hinc aſſerit *D. Thomas loc. cit.*, quod fiant principalius vnctiones in ſenſibus, quia iſti pertinent ad principium cognoſcitiuum, & directiuum; non ità principalitèr in renibus, & pedibus, quia iſti pertinent ad appetitiuum principium, quod eſt minus principalitèr intentum. Si autem quæratur, cur ſenſus dicantur pertinere ad principium cognoſcitiuum, & renes, & pedes ad appetitiuum; Dicam hoc eſſe, quia ſenſus dirigunt ad actum peccati; renes autem ſiſtunt in delectatione, & pedes diriguntur ab eiſdem ſenſibus.

Dubitatur tertiò, cur non inungantur membra genitalia, cum ſint radices plurium peccatorum.

3 Cur non fiat in membris genitalibus. Ad hoc reſpondet *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 3. quæſtiunc. ſecunda ad quartum*, non eſſe adhibendam vnctionem illis partibus propter immunditiam illarum, & reuerentiam debitam Sacramento; Quibus adde primò, quia huiuſmodi partes pertinent ad principium appetitiuum, quod eſt ſecundarium, & propterea non ità neceſſarium. Secundò, quia per vnctionem renum, quando hæc fit, fit inunctio radicis, ex qua pullulant peccata, quæ committuntur per membra genitalia. Cæterum, ſicuti omitti poteſt ex cauſa vnctio renum, ſemper omitti debet vnctio genitalium, cum ſemper militet cauſa rationabilis omiſſionis, nempè immunditia illarum partium, & reuerentia debita Sacramento.

QVÆSTIO IV.

De effectibus Sacramenti Extremæ Vnctionis.

OMnia Sacramenta ex vi ſuæ inſtitutionis ſunt ordinata ad aliquos particulares effectus in vtilitatem ſuſcipientium producendos; ſic Baptiſmus ad gratiam regeneratiuam; Confirmatio ad gratiam roboratiuam ad profitendam fidem; Euchariſtia ad nutritiuam, & ſic de cæteris. Hoc eodem ordine ad ſuos congruos, & proportionatos effectus non eſt deſtitutum Sacramentum Extremę Vnctionis, quos commemorat D. Iacobus c. 5. dicens: *Oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, &, ſi in peccatis ſit, dimittentur eis*; in quibus habes omnes effectus conſiſtentes in ſalute infirmi, in alleniatione infirmitatis, & in remiſſione peccatorum, ſi in eiſdem infirmus fuerit. In huiuſmodi effectuum indagine, & explicatione nunc immorabimur, nequid deſit, quod ad plenam, & exactam tanti Sacramenti cognitionem poſſit perducere.

ARTICVLVS I.

Quinam ſit primarius effectus Extremæ Vnctionis.

SVMMARIVM.

Sententia aſſerens effectum primarium non eſſe ſimplicem, ſed aggregatum ex pluribus. 1.
Secundum D. Thomam eſt remiſſio peccatorum quoad eorum reliquias, & etiam quoad culpam, ſi eam inueniat. 2.
Quomodo intelligatur ly quoad culpam. 3.
Non poteſt intelligi quoad peccata inculpabilitèr oblita. 4.
Sententia docens intelligi quoad peccata venialia. 5.
Effectus principalis eſt gratia remiſſiua quoad reliquias peccatorum, & quoad culpam venialium. 6.
Soluuntur rationes oppoſitæ. 7.
Quid veniat nomine reliquiæ peccatorum. 8.
Soluitur inſtantia oppoſita. 9.

Non-

Digitized by Google

1 Sentẽtia aſſerens effectum primariũ eſſe aggregatũ ex pluribus.

NOnnulli apud *Contenſonium lib.* 11. *part.* 4. *diſſert.* 1. *c.* 1. *ſpeculat.* 2. *verſ. quæres primo*, tradiderunt primarium huius Sacramenti effectum non eſſe ſimplicem, ſed aggregatum ex omnibus, quæ numerat *Concil. Trident. ſeſs.* 14. *c.* 2. *de Sacramento Extremæ Vnctionis*, vbi hæc habentur. *Res etenim hæc gratia eſt Spiritus Sancti, cuius vnctio delicta, ſi quæ ſunt adhuc expianda, ac peccati reliquias abſtergit, & ægroti animam alleuiat, & confirmat.* Verum, cum in alijs omnibus Sacramentis diſtinguantur plures effectus, quorum alij ſunt primarij, alij ſecundarij, non eſt, cur hanc diſtinctionem non debeamus agnoſcere in hoc Sacramento.

2 Secundũ D. Thomam eſt remiſſio peccatorũ quoad eorum reliquias, & quoad culpam, ſi eam inueniat.

Quamobrem *D. Thomas in quarto diſt.* 23. *q.* 1. *art.* 2. *quæſtiunc. prima in corpore, & lib.* 4. *contra gentes c.* 13., *& tertia part. q.* 65. *art.* 1. *in corpore*, aſſerit principalem effectum huius Sacramenti eſſe remiſſionem peccatorum quoad eorundem reliquias, ex conſequenti etiam quantum ad culpam, ſi eam inueniat. Sed, quamuis verum habeat D. Thomas quoad id, quod primo loco dicit, nempè eſſe remiſſionem peccatorum quoad eorum reliquias, patitur tamen (iuxta noſtra principia, ſecundum quæ *in quæſtionibus de Sacramentis in genere q.* 6. *art.* 6. *verſ. nihilominus ſentiendum eſt*, diximus Extremam Vnctionem non habere vim) difficultatem quoad id, quod ſubdit de remiſſione quoad culpam per ſe cauſatiuam primæ gratiæ; vnde non elucet, quomodo poſſit remittere culpam læthalem; ſi eam inueniat in ſubiecto. Adde, quod Sacramentum Extremæ Vnctionis ad differentiam Sacramenti pœnitentiæ ſupponat vitam ſpiritualem licet languidam, & debilitatam, cum ſe habeat per modum curationis, vnde ſicuti curatio in corporalibus ſupponit vitam corporalem, ità curatio in ſpiritualibus ſupponit vitam ſpiritualem, quam propterea non habet conferre, licèt valeat augere.

3 Quomodo intelligatur ly *quoad culpam*.

4 Non poteſt intelligi quoad peccata inculpabilitèr oblita.

Aliqui explicant D. Thomam quoad illas particulas, *etiam quantum ad culpam, ſi eam inueniat*, de culpis peccatorum inuincibilitèr oblitorum, quatenus remittantur per Sacramentum Extremæ Vnctionis. Sed hæc explicatio non poteſt ſubſiſtere, quandoquidem peccata in præcedenti confeſſione inculpabilitèr oblita intelliguntur remiſſa per eandem, cum vnum læthale non poſſit ſine alio remitti.

5 Sentẽtia docens intelligi quoad peccata venialia.

Alij explicant de culpa peccatorum venialium. Sed hos improbat *Ghetius in theſauro animæ tom.* 4. *verb. Extrema Vnctio c.* 6. *num.* 1. *in expoſitione lit. D. Thomæ*, aſſerens, quod ad venialium remiſſionem non eſt opus inſtitutione Sacramenti alicuius, ſed ſufficiunt præter Sacramentum pænitentiæ Sacramentalia, prout etiam docet *idem D. Thomas tertia part. quæſt.* 65. *art.* 1.

6 Effectus primarius eſt gratia remiſſiua quoad reliquias peccatorum, & quoad venialia.

Verum retenta doctrina D. Thomæ aſſerimus effectum primarium huius Sacramenti eſſe remiſſionem, ſeu gratiam remiſſiuam quoad reliquias peccatorum, & quoad culpam venialium, ſi quæ inueniantur in ſubiecto. Colligitur expreſsè ex verbis D. Iacobi. Ibi- *Oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiat, & ſi in peccatis fuerit, remittentur ei*, quæ verba explicans *Concil. Trid. d. ſeſs.* 14. *c.* 2. *de Sacram. Extremæ Vnctionis*, dicit: *Res etenim hæc gratia eſt Spiritus Sancti, cuius vnctio delicta, ſi quæ ſunt adhuc expianda, & peccati reliquias abſtergit, & ægroti animam alleuiat*, qua expoſitione nil clarius ad rem noſtram; nec arbitrandum eſt illa verba: *Et ſi in peccatis fuerit, remittentur ei*, intelligenda eſſe etiam de peccatis læthalibus. quandoquidem ex communi DD. conſenſu hoc non eſt Sacramentum mortuorum, adeoque nequit per ſe, & ex opere operato referri ad deletionem mortalium, quinimmo, cum ſe habeat per modum curationis, ſupponit vitam in eo, cui applicatur, cum mortui non curentur. Quod, ſi ſupponas, quod conferat remiſſionem læthalium, quatenus per ipſum excitetur infirmus ad eliciendum actum contritionis, tunc remiſſio imputabitur ipſi actui contritionis, non formalitèr ipſi Sacramento, cum ſit ſolummodo incitamentum.

Neque obſtant in ordine ad ea, quæ dicebantur de remiſſione venialium, quod ſcilicet in ordine ad eandem non ſit neceſſe aliquod Sacramentum, cum vltra Sacramentum pænitentiæ ſufficiant Sacramentalia. Non obſtant, inquam, quia in primis Sacramentalia non habent ex opere operato remittere venialia, ſed ſolummodo diſpoſitiuè, quatenus excitant ad eliciendum actum doloris, quo huiuſmodi peccata deleantur. Deinde, vbi habemus clarum textum in ſacris paginis de vi cauſatiua in aliquo Sacramento remiſſionis peccatorum, non debemus ab eo recedere; textus autem D. Iacobi hanc vim Sacramento Extremæ Vnctionis tribuit. Ibi- *Et ſi in peccatis fuerit, remittentur ei*, circa quæ verba D. Thomas loc. ſupra allegatis dicit. Ex conſequenti etiam quoad culpam, ſi eam inueniat; Nec arbitrandum eſt D. Iacobum loqui dumtaxat de reliquijs peccatorum, quandoquidem ibi diſtinguit quoad reliquias, & quoad culpam, vt legenti ſit manifeſtum; primò enim ponit ſermonem quoad reliquias. *Oratio fidei alleuiabit infirmum*,

7 Soluuntur rationes oppoſitæ.

mum, & poſtea ſubdit remiſſionem quoad culpam. *Et ſi in peccatis fuerit, remittentur ei*; fruſtra autem poneret hæc vltima verba, ſi referrentur ſolum ad reliquias peccatorum, cum de iſtis antecedentèr fuerit ſermo habitus.

8 Quid veniat nomine reliquiæ peccatorum. Si autem quæratur quid veniat nomine reliquiarum peccatorum, quę dicuntur per hoc Sacramentum remitti; tunc reſpondet *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 1. art. 2. quæſtiunc. 1. ad tertium*, non venire diſpoſitiones ex actibus relictas, quæ ſunt quidam habitus incohati, ſed quædam ſpiritualis debilitas in mente exiſtens, qua ſublata etiam eiſdem habitibus, & diſpoſitionibus manentibus non ità poteſt inclinari mens ad peccata. Sunt formalia verba eiuſdem D. Thomæ; ex quibus infertur, quod pro reliquijs peccatorum veniat pronitas, & procliuitas ad peccandum, ineptitudo, torpor, languor, & debilitas ad operandum bonum, hæc etenim omnia comprehenduntur ſub nomine ſpiritualis debilitatis.

9 Soluitur inſtantia oppoſita. Quod, ſi obijcias experientia comperiri, quod, ſi quis poſt ſuſceptum Sacramentum Extremæ Vnctionis conualuerit, adhuc prematur huiuſmodi ſpiritualibus debilitatibus, adeoque eorum remiſſionem non cauſari ab Extrema Vnctione; ſtatim impugnaberis, quia, vt benè notat *Sotus in quarto diſt. 23. q. 1. art. 2.* hoc Sacramentum non tollit fomitem peccati, nec pronitatem ad malum, quæ in nobis naturalia ſunt, ſed pro tempore, quo applicatur reprimit eorum actus generando ſpiritualem lætitiam; & ideo mirum non debet apparere, ſi manente eodem fomite, eademque pronitate poſtea repullulent ijdem effectus.

ARTICVLVS II.

An Sacramentum Extremæ Vnctionis tollat reliquias peccati originalis.

SVMMARIVM.

Numerantur effectus peccati originalis. 1.
Hoc Sacramentum non tollit reliquias peccati originalis, niſi in ea parte, qua confortatæ ſunt ab actualibus. 2.
Colligitur ex forma huius Sacramenti. 3.
Ex eo, quod non poſſit conferri pueris ante vſum rationis, infertur, quod non ſit ordinatum ad reliquias originalis euellendas. 4.
Sacramentum pænitentiæ non tollit reliquias peccati originalis. 5.
Nec reliqua Sacramenta. 6.

Effectus plures peccati originalis numerant DD., quorum primus eſt pugna, qua ſenſus cum ratione, caro cum ſpiritu, corpus cum anima colluctatur, quam pugnam Apoſtolus appellauit legem carnis, peccati, membrorum concupiſcentiam &c. Theologi vero appellant ſenſualitatem, ſeu fomitem peccati; ſecundus eſt animæ perturbatio, quam Theologi animalem paſſionem vocant, cum mentem hominum perturbat, & commouet; tertius eſt omnis corporis morbus, & miſeriæ innumeræ. Reliquos vos ipſi videte apud ſcribentes. Quibus pro cognitione ſuppoſitis 1 Effectus peccati originalis.

Dicendum eſt, hoc Sacramentum non tollere reliquias peccati originalis, niſi quatenus ſunt confortatæ per actualia peccata, & in ea dumtaxat parte, qua ſunt confortatæ. In hoc conſentit *D. Thomas diſt. 23. q. 1. art. 2. quæſtiunc. 4. ad primum, & ſecundum*. Conſonat hoc dictum cum ijs, quæ dicta ſunt in calce præcedentis articuli, vbi quod non extinguat fomitem peccati, nec pronitatem ad malum, ſed ſolum, quod, dum applicatur, reprimat actus, quod eſt idem, ac dicere non tollat reliquias peccati originalis, quæ conſiſtunt in illo fomite, & pronitate, reprimat tamen eaſdem, prout confortantur ab actibus peccatorum læthalium actualium, hoc eſt per compreſſionem effectuum, qui habentur per peccata actualia. 2 Non tollit reliquias peccati originalis ſecundum ſe.

Confirmatur præterea ex forma huius Sacramenti, quæ eſt applicabilis ſolummodo ijs, quæ ex ſenſibus, & voluntate infirmi proceſſerunt. *Quidquid per viſum, quidquid per auditum*, & ſic diſcurrendo per reliquos ſenſus, & organa, *deliquiſti*; non deliquit autem per originale in huiuſmodi ſenſibus, cum originale fuerit in ipſum transfuſum per Adam, non miniſterio propriorum ſenſuum commiſſum. 3 Euincitur ex forma huius Sacrāmēti.

Hoc etiam euincitur ex ijs, quæ ſupra dicta ſunt, ſcilicet hoc Sacramentum non poſſit conferri pueris ante acquiſitum vſum rationis eo quia non eſt quod in ipſis poſſit per tale Sacramentum remitti, cum ante talem vſum rationis non ſint capaces delinquendi; hoc actum congruè non diceretur, ſi hoc Sacramentum ordinaretur etiam ad reliquias peccati originalis euellendas, cum peccatum originale fuerit etiam in pueros transfuſum, & poſt Sacramentum Baptiſmatis in eiſdem reliquiæ eiuſdem permaneant. 4 Non poteſt conferri pueris ante vſum rationis.

Vlterius ex eo euincitur, quod huiuſmodi reliquiæ non tolluntnr per Sacramentum pænitentiæ, cum hoc ſit inſtitutum ſolummodo in ordine ad peccata actualia, ergo, nec tolluntur per Sacramentum Extremæ Vnctionis, cum hoc etiam 5 Sacramētum pænitentiæ non tollit reliquias peccati originalis.

Digitized by Google

in ordine ad actualia dirigatur. Accedit, quod Sacramentum Extremæ Vnctionis, iuxta quod dicit Concil. Trident. pluribus in locis eſt conſummatiuum, ſeu complementum Sacramenti pænitentiæ, ergo ſolum in eo genere habet complere, quo illud debet perficere, ſeu efficere; Sacramentum autem pænitentiæ ſolum habet efficere circa actualia, ergo, & Sacramentum Extremæ Vnctionis habet ſolum complere in ordine ad actualia.

6 Nec reliqua Sacramenta. Ratio fundamentalis horum omnium ea eſt, quia ſolummodo Baptiſmus inſtitutus eſt in ordine ad peccatum originale; reliqua vero, vel in ordine dumtaxat ad actualia, vel ad augmentum gratiæ in ordine ad determinatos effectus iiſdem proportionatos, ergo reliqua Sacramenta ab illo Baptiſmi non conferunt ad reliquias peccati originalis euertendas.

ARTICVLVS III.

An Extrema Vnctio conferat ad remiſſionem pænæ pro culpis debitæ.

SVMMARIVM.

Sententia aſſerens hoc Sacramentum non conferre ad remiſſionem pænæ temporalis. 1.

Probabilius confert ad remiſſionem pænæ temporalis debitæ pro peccatis. 2.

Eſt Sacramentum conſummatiuum pænitentiæ. 3.

Euincitur ex verbis D. Iacobi, & quomodo. 4.

Sacramentis, quibus ineſt vis remiſſiua peccatorum, ineſt etiam vis ad ratam remiſſiuè pænæ. 5.

Eſt diſpoſitio immediata ad gloriam. 6.

1 Sentētia docens non conferre ad talem remiſſionē. GHetius *in theſaur. animæ tom. 4. verb. Vnctio Extrema c. 6. in expoſit. lit. D. Thomæ propè medium*, ſtatuit, quod non conferat hoc Sacramentum ad remiſſionem pænæ debitæ pro culpis addita ratione, quia pænitentia delet cum culpa partem pænæ, reliqua vero per ignem Purgatorij remanet expurganda. Sed non libentèr rationi acquieſco, quandoquidem, nec ſoli Sacramento pænitentiæ attribuitur remiſſio pænæ, nec ſolum pæna in igne purgante purgatur, ſed etiam alijs puta Sacrificio Miſſæ tribuitur, quod huiuſmodi remiſſionem immediatè cauſat ex opere operato in ijs, pro quibus offertur ſiue viuis, ſiue defunctis, prout docet *D. Thomas tertia part. q. 79. art. 5., & in quarto diſtinct. 12. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 3.*, *& ibi Albertus art. 2. ad tertium, Scotus quodlib. 20., Gabriel lect. 27. in can. Miſſæ*; hocque ita certum dicit *Suarez diſp. 79. ſect. 6. §. ſed contra*, vt contrarium aſſerere dicat eſſe temerarium. Quamobrem ſit

Concluſio. Probabilius eſt, Sacramentum Extremæ Vnctionis valdè conferre ad remiſſionem pænæ temporalis debitæ pro culpis remiſſis. 2 Probabilius confert.

Ratio primò ex eo deducitur, quod Sacramentum Extremæ Vnctionis *à Concilio Trident. ſeſſ. 14. in doctrina de Sacram. Extremæ Vnct.*, dicitur complementum, & conſummatiuum Sacramenti pænitentię, effectus autem, qui tribuuntur ſubſtantiæ non debent denegari eius complemento, & conſummatiuo; ſed inter effectus Sacramenti pænitentiæ numeratur remiſſio pænæ debitæ pro delictis, quæ quoad culpam remittuntur, ergo hæc remiſſio non eſt deneganda Sacramento Extremæ Vnctionis. 3 Eſt Sacramentum conſummatiuum pænitentiæ.

Secundò, quia ineffabilis Dei clementia, & beneficentia erga genus humanum tanta fuit, vt conſulere voluerit omnibus modis, & formis eorum incolumitati, vt ſibi de remedio conſulerent tam quoad culpas, quam quoad pænas eiſdem debitas, ſed inſtituit aliqua noua Sacramenta, tanquam inſtrumenta, & remedia per ſe conducentia ad remiſſionem culpæ, ergo congruentiſſimum fuit, vt noua etiam Sacramenta conderet, tanquam remedia per ſe conducentia ad remiſſionem pænæ; Sacramentum autem Extremæ Vnctionis ad hunc effectum condidiſſe ſatis liquet ex verbis D. Iacobi, *Et ſi in peccatis fuerit remittentur eis*, quod cũ in ordine ad peccata læthalia intelligi nequeat de remiſſione culpæ, intelligendum eſt de remiſſione pænæ, iuxta quem ſenſum plerique ex SS. PP. ex Theologis intelligunt illa verba D. Iacobi. 4 Euincitur ex verbis D. Iacobi.

Tertiò, quia iis Sacramentis, quibus in ſacris paginis tribuitur vis remiſſiua peccatorum tribuitur etiam vis remiſſiua etiam pænæ eiſdem debitæ; ſic Sacramento Baptiſmatis, cui tribuitur vis remiſſiua originalis, & etiam actualium ante ſuſceptionem eiuſdem commiſſorum, non ſolum remiſſio culpæ, ſed etiam totius pænæ adſcribitur; ſic Sacramento pænitentiæ, cui tribuitur remiſſio culparum actualium poſt ſuſceptionem Baptiſmatis commiſſarum tribuitur etiam remiſſio pænæ æternæ, & aliqualis etiam temporalis. Sed in ſacris paginis Sacramento Extremę Vnctionis tribuitur vis remiſſiua peccatorum. *Oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum*, quod principalius intelligunt SS. PP. de ſalute ſpirituali, & alleuiatio- 5 Pæna quoquo modo ſimul cum culpa remittitur.

ne

ne tali; Rurſus, *ſi in peccatis fuerint, remittentur eis*, ergo eidem etiam tribuenda eſt remiſſio pænæ, ſi non totalis, ſaltem aliqualis.

Quartò, quia ex *D. Thoma in quarto diſt. 23. q. 2. art. 2. quæſtiunc. 2. in corpore, & lib. 4. contra Gentes c. 73., & opuſc. 65. c. 7.* hoc Sacramentum confertur ab Eccleſia, tanquam extremum remedium, vt immediatè diſponens ad gloriam, & vt cum gloria, ad quam diſponit, coniungatur; ſed hunc effectum non poſſet conſequi, niſi remitteret pænam, cum gloria non concedatur, niſi pæna remiſſa, ergo &c. Neque dicas, hoc argumentum nimis probare; probat enim, quod illi, qui dignè reciperent hoc Sacramentum, immediatè conſequerentur gloriam, cum per illud tota pæna remitteretur; contrà enim impugnaberis, quia, quantum eſt de ſe, hoc Sacramentum aptum eſt totam pænam remittere, & immediatè ad gloriam diſponere, ſed, vel ex conditione ſubiecti, vel ex alio capite non ſemper totalis hic effectus conſequitur, ea proportionali ratione, qua Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium aptum eſt ſecundum ſe remittere omnes animarum purgantium pænas, totumque Purgatorium euacuare, non tamen ſemper iuxta fines Diuinæ prouidentiæ hunc effectum conſequitur etiam in ordine ad animas, pro quibus ſpeciatim offertur.

6 Eſt diſpoſitio immediata ad gloriã.

ARTICVLVS IV.

Quandonam hoc Sacramentum cauſet ſuum effectum.

SVMMARIVM.

Articuli examinandi circa titulum. 1.

In ſententia conſtituente eſſentiam Extremæ Vnctionis in vnica tantum, ſi vnica tantum fieret, vel ob neceſſitatem, vel ob aliam cauſam, effectus produceretur in vltimo inſtanti prolationis formæ. 2.

In ſententia tutiori conſtituente eſſentiam in vnctione quinque ſenſuum, effectus producitur in prolatione vltimæ ſillabæ applicatæ vltimo ſenſui. 3.

Soluuntur obiecta contraria. 4.

Facta vnctione quinque ſenſuum, & etiam renum, & pedum effectus producitur in vnctione vltimi ſenſus, non renum, & pedum. 5.

Niſi miniſter poſitiuè, & expreſsè non intendat conferre Sacramentum, niſi illis poſitis. 6.

Non poſitis vnctionibus renum, & pedum adhuc integer producitur effectus. 7.

Vnctio renum, & pedum eſt ſolum ad maiorem expreſſionem. 8.

IN præcedentibus plura diximus de vnctionibus, quæ fiunt in hoc Sacramento; primò ſecundum aliquos ſaluari eius eſſentiam in vnica tantum vnctione; ſecundò, ſecundum tutiorem ſententiam debere fieri vnctiones quinque ſenſuum; tertiò in alijs aliter ſeruari, & conſuetudines approbatas in vnaquaque Eccleſia ſeruandas eſſe. His retentis modo ſub hoc titulo plura veniunt examinanda; primò, quandonam produceretur effectus huius Sacramenti, quando ſiſtendo in pura eſſentia vna dumtaxat fieret vnctio; ſecundò, quando ſeruata conſuetudine fierent plures vnctiones, an in vnaquaque produceretur partialis effectus, an totus effectus in vna tantum produceretur, & quanam. Tertiò, an, cum dictum fuerit vnctionem renum, & pedum ex cauſa in Eccleſia Romana poſſe omitti, in ſententia aſſerente effectum totalitèr produci in vltima vnctione, hic producatur in vltima vnctione vltimi ſenſus, ſiue omittatur vnctio renum, & pedum, ſiue non omittatur; an vero, ſi hæc vnctio non omittatur, ſolum effectus producatur in vltima renum vnctione. Quartò, vbi ex conſuetudine recepta aliæ partes à ſenſibus vnguntur, in quanam vnctione effectus intelligatur produci.

1 Articuli examinandi circa titulum.

Pro ſolutione aduerte, miniſtrum in adminiſtratione huius Sacramenti, vel poſſe intendere efficere omnes vnctiones conſuetas Eccleſiæ, vel vnam dumtaxat eſſentialem, eo quod ſit periculum in mora, ſi omnes perficerentur, vel ex alio fine; ex hac etenim diuerſa miniſtri intentione oriri poſſunt diuerſæ rationes decidendi.

Concluſio I. In ſententia aſſerente, eſſentiam huius Sacramenti poſſe in vnica tantum vnctione conſiſtere, ſtante intentione miniſtri illam conficiendi in vna tantum, vel ob neceſſitatem, vel ob aliam cauſam, effectus eiuſdem cauſatur in vltimo inſtanti, quo forma illius perficitur, & applicatur materiæ.

2 In ſententia conſtituente eſſentiam in vnica vnctione.

Ratio ex eo deducitur, quia poſitis omnibus requiſitis ſubſtantialitèr ad effectum producendum, iiſque applicatis ſubiecto non eſt, cur non debeat ſequi effectus; ſed in data hypotheſi, ſecundum quam dicitur eſſentia conſiſtere in vnica dumtaxat vnctione cum intentione miniſtri reſtricta ad eandem, intelliguntur omnia requiſita ad effectum, ad quem eſt ordinatum hoc Sacramentum, ergo non eſt, cur non debeat ſequi idem effectus. Quod vero hic producatur in vltimo inſtanti, in quo profertur vltima ſillaba formæ eſſen-

Effectus producetur in vltimo inſtanti formæ illius.

 tialis

tialis euincitur ex ijs, quæ dicta ſunt *in quæſtionibus de Sacramentis in genere q. 6. art. 5.*, quæ ſunt ibi recolenda, & applicanda hic.

Ad hoc reducuntur ea, quæ ex ſuppoſitione huius ſententiæ communitèr docent recentiores, quod ſcilicet, ſi periculum ſit, ne infirmus decedat non perfectis omnibus vnctionibus, poſſit vna dumtaxat fieri ſub vnica forma, per quam nominatim omnes ſenſus exprimantur.

3 Producitur in vltima ſillaba formæ applicatæ vltimo ſenſui.

Concluſio II. In ſententia tutiori conſtituente eſſentiam in vnctione quinque ſenſuum effectus producitur in prolatione vltimæ ſillabæ formæ applicatæ vltimo ſenſui. *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 1. art. 2. quæſt. 1. ad ſecundum, & alij magis communitèr.*

Ratio ex eodem D. Thoma deducitur. Exiſtentibus pluribus actionibus ordinatis ad vnum effectum vltimum vltima eſt formalis reſpectu omnium præcedentium, & agit in virtute earum, & ideo in vltima vnctione gratia infunditur, quæ effectum Sacramenti præbet, ergo ex mente D. Thomæ in vltima ſolum vnctione effectus Sacramenti producitur. Confirmatur; iuxta hanc ſententiam conſiſtit eſſentia indiuiſibilitèr in omnibus, adeout, ſi vna omittatur, non ſubſiſtat Sacramentum, ergo perficitur ſolummodo in vltima vnctione, ergo tunc ſolum producitur effectus huius Sacramenti, quia tunc ſolum ponitur effectus, quando ponuntur omnia eſſentialia requiſita ad eundem effectum.

4 Soluuntur obiecta contraria.

Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur primò, quod in vnaquaque vnctione ſit diſtincta materia, & diſtincta forma, & vnaquæque habeat ſuam perfectam ſignificationem, ergo non eſt, cur vnaquæque non debeat habere ſuum proprium, & determinatum effectum. Confirmatur; vnuſquiſque ordo, quia habet propriam, & determinatam materiam, & formam, conſequitur ſuum proprium, & determinatum effectum independentèr ab alio ordine, ergo etiam &c. Non, inquam, obeſſe poteſt, quia, cum hoc Sacramentum inſtitutum ſit ad curanda mala, quæ ex diuerſis radicibus proceſſerunt, nec malum ab vna radice procedens curari poſſit perſeuerante malo ab alia radice prouenientе, cum vnum peccatum remitti non poſſit ſine alio, hinc eſt, quod nequeat ſuum effectum conſequi, niſi omnibus ſenſibus curatis; & per hoc patet, quid reſpondendum ſit ad confirmationem; ideo enim requiruntur omnes vnctiones ad effectum huius Sacramenti, quia purgari non poteſt vnum malum ſine alio; poteſt autem conferri vna poteſtas in ordine ad vnum munus in Sacramento ordinis abſque eo, quod cõferatur in ordine ad aliud munus, cum ſtare poſſit poteſtas in ordine ad vnum ſine poteſtate in ordine ad alterum.

5 Vnctis etiam renibus, & pedibus effectus producitur in vnctione vltimi ſenſus.

Difficultas ſolummodo in eo verſari poteſt, an, ſi fiant vnctiones non ſolum in quinque ſenſibus, ſed etiam in pedibus, & renibus, effectus producatur ſolum, quando facta eſt vnctio in pedibus, & renibus, an vero, quando facta eſt vnctio vltimi ſenſus; & item, an, ſi omittatur vnctio pedum, & renum, integer conſequatur effectus perinde, ac ſi pedes, & renes fuerint inuncti. In ordine ad primum plerique aſſerunt, hoc dependere ab intentione miniſtri, adeout, ſi intendat non perficere, niſi poſita vnctione renum, & pedum, effectus non ſequatur, niſi illis poſitis; ſequatur vero poſita vnctione vltimi ſenſus etiam ante vnctionem renum, & pedum, ſi intentionem habuerit reſtrictam ad vnctionem ſenſuum. Sed ego arbitror, abſolutè effectum produci poſt vnctionem vltimi ſenſus, niſi miniſter abſolutè dixerit. *Non intendo conferre hoc Sacramentum, niſi ſit facta vnctio pedum, & renum.* Rationem ex eo deduco, quod poſitis omnibus eſſentialitèr requiſitis neceſſario conſequi debet effectus, nec eſt in poteſtate miniſtri illum ſuſpendere, cum verſemur in cauſa neceſſaria. Ratio limitationis eſt, quia per illam expreſſam intentionem non conferendi Sacramentum, niſi poſita vnctione pedum, & renum, aufert intentionem requiſitam ad valorem Sacramenti, ſi non ponatur illa vnctio, adeoque deficit neceſſarium requiſitum, nempè intentio miniſtri, ſine qua non poteſt eſſe Sacramentum. In ordine ad ſecundum abſolutè exiſtimo integrum ſequi effectum etiam omiſſa vnctione renum, & pedum, quia per vnctionem quinque ſenſuum habetur tota eſſentia.

6 Niſi intentio ſit poſitiuè reſtricta ad renes, & pedes, & non aliter.

7 Non poſitis vnctionibus renum, & pedum adhuc integer effectus producitur.

Difficultas item in eo verſari poteſt, an integer conſequatur effectus perinde, ac ſi pedes, & renes fuerint inuncti. Affirmandum exiſtimo, quia per vnctionem quinque ſenſuum intelliguntur moralitèr inunctæ radices omnium peccatorum vnde *D. Thomas in quarto diſt. 23. q. 2. art. 3. quæſtiunc. 1. in corpore*, aſſerit, quod, cum hoc Sacramentum exhibeatur per modum curationis, non oportet, quod fiat per medicinam toti corpori appoſitam, ſed illis partibus, vbi eſt radix morbi, & ideo etiam vnctio Sacramentalis fieri debeat in illis partibus tantum, in quibus eſt radix ſpiritualis infirmitatis; Quod, ſi dicas, etiam in pedibus, tanquam in potentia loco motiua, & in renibus, tanquam potentia appetitiua reſideat radix peccatorum,

rum, tunc dicam in illis reſidere non directiuè, ſed executiuè, vnde idem *D. Thomas loc. cit. quæſtiunc. 2. in corpore*, ſubdit, quod vnctio quinque ſenſuum ab omnibus obſeruatur, quia ſunt principia cognoſcitiua, & principalia, non ſic obſeruatur ab omnibus vnctio pedum, & renum, quia ſunt principia appetitiua, & motiua, & per conſequens ſecundaria. Quamobrem dicendum eſt, quod vnctio pedum, & renum ad vberiorem expreſſionem, non ad neceſſitatem; & ob id Eccleſia indulget, vt ex cauſa poſſit omitti.

Ratio ſecundæ partis ex eo deducitur, quod ſtante opinione volente, non produci effectum huius Sacramenti, niſi in poſtrema vnctione, hoc intelligendum eſt de illa poſtrema vnctione, quæ tanquam in parte cognoſcitiua, & directiua ab omnibus approbatur quaſi de neceſſitate, non de illa, quæ tanquam in parte appetitiua non approbatur ab omnibus, ſed ponitur ad maiorem expreſſionem.

8 Vnctio pedum, & renum eſt ad maiorem expreſſionem.

Quoad ea, quæ quarto loco in principio huius tituli fuerunt propoſita examinanda, cum pertineant ad diuerſas locorum conſuetudines, non congruum ducimus immorari, ſed ſolum in genere dicimus, eas regulandas eſſe ad normam eorum, quæ ſtatuimus in præcedentibus concluſionibus ſeruata proportione.

ARTICVLVS V.

An Extrema Vnctio habeat pro effectu ſanitatem corporalem.

SVMMARIVM.

Habet ex genere ſuo cauſare hunc effectum. 1.
Ratio D. Thomæ, ob quem aqua in Baptiſmo purgat interius, & exterius, oleum autem in Extrema Vnctione purgat interius, non ſemper exterius per ſanitatem corporalem. 2.
Non cauſat, niſi in ordine ad ſanitatem ſpiritualem. 3.
Varia obiecta contra concluſionem. 4.
Soluuntur eadem obiecta. 5.

EX verbis D. Iacobi. *Infirmatur quis ex vobis. Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum, & oratio fidei ſaluabit eum, & alleuiabit eum Dominus*, videtur ſufficientèr colligi, cauſare hunc effectum ſanitatis corporalis, ad quod etiam plurimum conferunt orationes, & preces, quæ ex Rituali Romano præmittuntur ad hoc Sacramentum, & ſubſequuntur. Ibi- *Cura gratia Spiritus Sancti languores iſtius infirmi, eiuſque ſana vulnera, & exterius ſanitatem miſericorditèr redde*; vbi etiam adduntur his conformia, & quidem hæc præſtolantur virtute extremæ huius, & ſanctæ vnctionis.

1 Ex ſuo genere ſuo habet cauſare hanc ſanitatē.

D. Thomas *in quarto diſt. 23. q. 1. art. 2. quæſtiunc. 2. in corpore, & lib. 4. contra gentes c. 73., & opuſc. 65. c. 7.* facta comparatione huius Sacramenti, & Vnctionis eiuſdem ad Sacramentum Baptiſmatis, & eius ablutionem aſſerit, quod, ſicuti ablutio in Baptiſmo mundat, & interius animam, & exterius corpus, ità & vnctio in hoc Sacramento curet, & interius infirmitates animæ, & exterius illas corporis; ſed poſtea reflectens, quod aqua ſua naturali proprietate habet mundare maculas corporis, non ſic oleum ſanare corporales infirmitates, hoc diſcrimen inter vtrumque agnoſcit, quod aqua ſemper mundat, quia hoc præſtat ex naturali proprietate, oleum vero non ſemper ſanet corporales infirmitates, quia hoc non præſtat ex naturali ſua virtute, ſed ex virtute Diuina, quæ, cum operetur rationalitèr, non inducit effectum ſecundarium, niſi, quatenus hic deſeruire poteſt ad primarium, & principalem effectum, hoc eſt, quando expedit ad ſpiritualem curationem, & non aliter. Hæc ille, cum quo ſit

2 Cur non ſemper cauſat ſanitatē corporalem.

Concluſio. Extrema Vnctio habet ex genere ſuo cauſare ſanitatem corporalem infirmo periclitanti ad mortem, ſi ità expediat ad primarium effectum ſpiritualis ſanationis. In hoc conſentiunt communitèr DD. *cum D. Thoma loc. cit., & tertia part. q. 30. art. 2.*, & ſignantèr *Bartholomæus ab Angelo §. 127., Suarez diſp. 41. ſect. 4., Filliutius tract. 3. c. 5. q. 6. nu. 131., Molfeſius tract. 4. c. 3. n. 24.*

3 Cauſat per ordinē ad ſanitatē ſpiritualem.

Expreſsè deducitur quoad vim cauſatiuam talis ſanitatis corporalis ex verbis D. Iacobi. *Alleuiabit eam Dominus*. Quod verò non ſemper hanc ſanitatem cōferat, conſtat ipſa experientia. Quod tandem eam non conferat ſemper, proueniat ex eo, quod non expediat, quod conferat, in ordine ad ſanitatem ſpiritualem, ex eo deducitur, quod tradit idem D. Thomas, quod procedendo ſecundum naturalem rationem regularitèr non concedatur effectus ſecundarius, quando deſeruire non poteſt ad primarium, quinimmo aduerſari poteſt primario.

Aduerſus ea, quæ hic dicuntur, quod non concedatur hæc corporalis ſanitas, niſi vbi conferre poteſt ad effectum primarium, obijcit primo *Sotus in quarto diſt. 23. q. 1. art. 2.*; & primò, quod multi poſt receptum Sacramentum Extremæ Vnctionis conualuerunt, & poſtmodum facti ſunt peiores, in quibus patet, ſalutem recuperatam non contuliſſe ad effectum pri-

4 Varia obiecta contra concluſionem.

marium. Secundò, ſi quotieſcunque ſalus corporalis expediret ad ſalutem animæ, illa eſſet conferenda, frequentiſſima euenirent miracula, quandoquidem tanta poteſt eſſe vis morbi, vt ſine miraculo non poſſit euelli. Tertiò, quia licet ſalus corporis poſſit conferre ad ſalutem animæ, non eſt tamen medium neceſſarium ad illam conſequendam, adeoque ad illum finem non eſt neceſſe, quod ſalus corporis ponatur.

Verum facili negotio hæc obiecta poſſunt diſſolui. Ad primum dicendum eſt, illam ſanitatem corporalem tunc collatam conferre etiam plurimùm poſſe ad ſpiritualem animæ; poſſet etenim eſſe, quod infirmus, tunc quando collata eſt extrema vnctio, non eſſet benè diſpoſitus ad adeptionem gloriæ, ac proinde eidem expediret, vt tunc non moreretur; & in hac hypotheſi patet, quod ei conferat ad ſalutem ſpiritualem, cum tunc illam ob indiſpoſitionem animæ non fuiſſet conſecuturus, & fortè in alia infirmitate poſtea conſequetur; Nec obſtat, quod fortè poſtea factus fuerit peior, quia hoc eſſet ex fomite adhuc in eo vrgente, & fortè poſſet ex conſideratione ſuorum enormiorum criminum feruentior reſurgere. Ad ſecundum dicendum eſt, miraculum conſiderari ſolummodo, quando infirmus ægrotans ad mortem in inſtanti ſanaretur, quod, non contingit regularitèr in ſalute corporali, quæ confertur infirmo virtute huius Sacramenti, nam ſolum alleuiat infirmum, quatenus ipſum confortat in eodem cauſando hylaritatem, ex qua poſtea natura confortata paulatim ſanitatem recuperat. Ad tertium dicendum eſt, quod, licet ſanitas corporalis non ſit medium neceſſarium ad ſalutem animæ conſequendam, poſſit tamen multum conferre ad eiuſdem conſecutionem, quod ſatis eſt ad præſens inſtitutum.

5 Soluuntur eadē obiecta.

ARTICVLVS VI.

An ſanitas corporis dici poſſit effectus Sacramentalis Extremæ Vnctionis, ſeu ex eadem prouenire ex opere operato.

SVMMARIVM.

Rationes ſuadentes non cauſare ſanitatem ex opere operato, & tanquam Sacramentum. 1.
Vbi cauſat, cauſat ex opere operato. 2.
Oratio, quæ adhibetur, eſt ipſa forma Sacramenti. 3.
Quod quandoque non cauſet, eſt ex conditione infirmantis. 4.

Contendunt plurimi, Sacramentum Extremæ Vnctionis in ordine ad ſanitatem corporalem non comparari tanquam Sacramentum, ſed tanquam quoddam Sacramentale, ad inſtar aquæ benedictæ; ad quod nonnullis rationibus mouentur. Primò, quia effectus, qui ex opere operato per Sacramenta producuntur; remoto obice ſemper producuntur; habent enim Sacramenta infallibilem connexionem cum ſuis effectibus, niſi obex reſiſtat, quinimmo, vbi etiam adeſt obex, qui pro tempore, quo recipiuntur, obſiſtat eiſdem effectibus, illo remoto reuiuiſcunt, & tunc cauſent effectus, vt latè docuimus in quæſtionibus de Sacramentis in genere, & fortè etiam infrà trademus, ſed ſanitas corporalis etiam remoto quocunque obice per receptionem huius Sacramenti non ſemper, quinimmo rarò producitur, ergo &c. Secundò, quia effectus corporalis ſanitatis non tribuitur Sacramento Extremæ Vnctionis ſimplicitèr, ſed tantum ſub conditione, vt colligitur *ex Concil. Trident. ſeſs.* 14. *c.* 2. *de Sacram. Extremæ Vnctionis, & can.* 2., *ex Florent. in decret. Armen. ex Colonienſi part.* 7. *c.* 49., *& ex Catechiſmo Romano*, ergo non eſt eius effectus ex opere operato. Nihilominus ſit

1 Rationes ſuadentes non cauſare ex opere operato.

Concluſio. Effectus ſanitatis corporalis, vbi ponitur, eſt effectus Sacramentalis Extremæ Vnctionis, & ab hac proueniens ex opere operato. In hanc conſentire videtur *D. Thomas in quarto diſt.* 23. *q.* 1. *art.* 2. *quæſtiunc.* 2. *in corpore*, dum dicit, quod, quando expedit ad ſpiritualem ſanationem, ſemper eam inducat, dummodo non ſit impedimentum ex parte recipientis.

2 Vbi cauſat, cauſat ex opere operato.

Ratio ex eo deducitur, quod D. Iacobus enumerans effectus huius Sacramenti numerat etiam hanc corporalem ſanationem. Ibi- *Alleuiabit eum Dominus*; alij autem effectus ſunt ex opere operato, ergo, & iſte &c. Neque dicas, hunc effectum tribui orationibus Sacerdotum. *Orent ſuper eum, & alleuiabit eum Dominus*; quod autem prouenit ex orationibus, eſt potius ex opere operantis, & ex parte orantis, quam ex opere operato, & ex parte Sacramenti; contrà enim impugnaberis primò, quia hac ratione, & ſalus animæ, & ſanatio infirmitatis ſpiritualis eſſet ſolummodo ex opere operantis, & ex parte orantis, nam etiam dicitur. *Orent ſuper eum, & oratio fidei ſaluabit infirmum*; ſecundò oratio, cui tribuitur alleuiatio, ſeu ſanitas corporalis infirmi eſt ipſa forma huius Sacramenti, quæ ſe habet per modum

3 Oratio, quę adhibetur eſt ipſa forma Sacraméti.

dum

dum deprecationis iuxtà ſupradicta; quæ autem proueniunt à forma Sacramentali proueniunt vigore eiuſdem ex opere operato.

Nec obſtant, quæ ex aduerſo afferebantur; non primum, quia, quod non ſemper ſequatur effectus corporalis ſanitatis, hoc non eſt ex defectu eiuſdem Sacramenti, ſed ex conditione infirmantis, quæ non tollit, quin, quando ponitur talis effectus, ponatur vigore, & virtute Sacramenti. Quod deinde quandoque non ponatur talis effectus, hoc etiam eſt virtute Sacramenti, quod, cum primario ſit ordinatum ad ſalutem animæ, efficit etiam, quod non ponantur ea, quæ poſſunt obſiſtere eidem ſaluti, hoc eſt ſanitati corporali, quando hæc non eſſet proficua eidem ſaluti ſpirituali. Dici etiam poteſt, quod duplex poteſt conſiderari obex ad effectum, alter poſitiuus ad effectum primarium, alter quodamodo negatiuus ad ſecundarium; primus eſt actuale peccatum læthale, qui impedit conſecutionem gratiæ; ſecundus indiſpoſitio, ſecundum quam prouidetur ſanitatem corporalem non profuturam, ſed potius obfuturam effectui primario, ne conſequatur gloriam, eo quod ſanatus eſſet abuſurus eadem ſanitate; vnde, ſi non ponitur eadem ſanitas corporalis, eſt ob obſiſtentiam illius obicis negatiui, ſicuti, ſi non ponitur effectus primarius, eſt ex obſiſtentia obicis poſitiui; ex quo infertur, quod, ſicuti non tollitur, quin, quando non eſt obex poſitiuus, effectus primarius ſit ex opere operato virtute Sacramenti, quamuis non ponatur exiſtente obice, ita non tollatur, quin quando non eſt obex negatiuus; ponatur effectus ſecundarius, qui ſit ex opere operato, & virtute Sacramenti, quamuis non ponatur exiſtente eodem obice negatiuo.

4 Quod quandoque non cauſet eſt ex conditione infirmantis

Non ſecundum propter eandem rationem, quia conditio, ſi qua eſt, ſe tenet ex parte ægrotantis, quæ propterea non tollit efficaciam, & virtutem Sacramenti, ſi effectus non ſequatur, vnde, ſi ſequitur, tribuendus eſt eiuſdem virtuti, & efficaciæ.

ARTICVLVS VII.

An ſuſcipiens fictè hoc eſt cum obice hoc Sacramentum conſequatur eius effectum, & ſi tunc non conſequatur, conſequatur remota fictione, ſeu obice.

SVMMARIVM.

Suſcipiens hoc Sacramentum cum obice ſiue culpabili, ſiue inculpabili, tunc non conſequitur effectum eiuſdem. 1.

Non habet per ſe cauſare primam gratiam. 2.

Remoto obice, ſeu fictione conſequitur effectum. 3.

Illud Sacramentum vtpotè validum remanet in acceptatione Diuina. 4.

Soluitur obiectum oppoſitum. 5.

NOn diu immorandum in diſcuſſione huius tituli, cum eius deciſio colligi poſſit ex ijs, quæ dicta ſunt *in quæſtionibus de Sacramenti in genere q. 4. art. 5. aſſert. 3.* Ad vberionem tamen notitiam eorum, quæ ad præſens inſtitutum pertinent, placet penitus eius examen hic non omittere, ſed aliqua ſaltem ex ibi, & alibi per actis delibare. Quamobrem

Dico primò, ſuſcipientem hoc Sacramentum cum obice ſiue culpabili, ſiue inculpabili non conſequi tunc, cum illud recipit, effectum eiuſdem. Conſentit *D. Thomas lib. 4. contra Gentes c. 73., & in quarto diſt. 23. q. 1. art. 2. quæſtiunc. 2. ad ſecundum.* Quod exiſtente obice culpabili non conſequatur effectum huius Sacramenti, manifeſtum eſt, quia cum obice poſitiuo, qui importat culpam læthalem, non compatitur effectus gratiæ, nec dignus eſt quis gratiam recipere per actionem, per quam meretur indignationem Diuinam, ſed, qui recipit Sacramentum Extremæ Vnctionis cum obice poſitiuo culpabili, recipit per actionem, per quam meretur eandem Diuinam indignationem, quandoquidem ſancta indignè pertractat, ergo non eſt dignus recipere gratiam, & effectum huius Sacramenti.

1 Suſcipiẽs cum obice non cõſequitur tunc effectum.

Quod vero etiam exiſtente obice negatiuo, & non culpabili non recipiat effectum huius Sacramenti ex eo euincitur, quod gratia non compatitur cum peccato, nec ponitur, niſi illud auferatur, ſed permanente obice negatiuo adhuc permanet peccatum, nec eſt, per quod illud tollatur, ergo non poteſt poni effectus gratiæ, & effectus huius Sacramenti. Minor, in qua tota ſtat difficultas, ex eo euin-

Digitized by Google

euincitur, quod obex negatiuus conſiſtit in peccato verè exiſtente, licet præſumatur remiſſum, quod tamen verè remiſſum non eſt; nec per ipſum Sacramentum Extremæ Vnctionis præcisè poteſt remitti, quandoquidem hoc natum non eſt ad remittenda peccata læthalia, vt ſupra probauimus, nec per illud præcisè peccator de atrito fit contritus, cum hoc ſit ſpeciale in Sacramentis Baptiſmatis, & Pœnitentiæ, ergo &c. Neque hic audiendi ſunt, qui dicunt, quod, quamuis hoc Sacramentum per ſe non ſit natum producere primam gratiam remiſſiuam peccatorum læthalium, poſſit tamen per accidens eam producere; Non, inquam, audiendi ſunt, quia hoc illorum ſubterfugium clauſum eſt in quæſtionibus de Sacramentis in genere.

2 Non habet per ſe cauſare primã gratiam.

Dico ſecundò, ſuſcipientem hoc Sacramentum cum obice, ſeu fictione, quantumuis tunc, cum recipit, non conſequatur effectum eiuſdem, conſequi tamen poſtea remoto obice. Conſonat cum ijs, quæ docuimus *in quæſtionibus de Sacramentis in genere q. 4. art. 5. aſſert. 3.*, & tradunt *Caietanus in opuſc. tract. 5. q. 5., Ioannes à Sancto Thoma diſp. 24. art. 1. dub. 6., Petrus Soto de inſtit. Sacerd. ſect. 5. de Baptiſmo, Nugnus in tertia part. q. 62. art. 1. difficul. 6., Arriaga diſp. 14. ſect. 4.* Expreſsè hoc tradit *D. Thomas in quarto diſt. 17. q. 3. art. 3.* vbi ſupponens Sacramentum pœnitentiæ poſſe eſſe validum, & informe, ſic loquitur. *Et quamuis tunc non percipiat abſolutione fructum, tamen recedente fictione percipere incipit, ſicuti etiam eſt in alijs Sacramentis*; quamuis autem non adhæreamus D. Thomæ in illa ſuppoſitione, qua credit poſſe Sacramentum eſſe validum, & informe, eius tamen auctoritas extenſa etiam ad illud Sacramentum fortiorem vim facit in alijs Sacramentis, ac proinde etiam in iſto Extremæ Vnctionis.

3 Remoto obice, ſeu fictione cõſequitur effectum.

Ratio fundamentalis horum omnium, quæ hic dicuntur, conſiſtit in eo, quod, cum hoc Sacramentum ſupponatur validè collatum, ſi non remanet quoad effectum in ſubiecto, in quo recipitur ob illius indiſpoſitionem, remanet tamen in acceptatione Diuina, vt loquitur D. Thomas, ergo remoto obice, ob quem effectus non poterat eſſe in eodem ſubiecto, non erit, cur in eodem non debeat produci. Recole, quæ dicta ſunt in eiſdem quæſtionibus de Sacramentis in genere *d. quæſt. 4. art. 5. aſſert. 3.* vbi planè hæc firmantur, & vindicantur ab omnibus contrarijs; non enim vacat hic ea repetere.

4 Illud Sacramentum vtpotè validum remanet in acceptatione Diuina.

Difficultas aliqua circa hoc ſpeciale Sacramentum Extremæ Vnctionis videtur in eo conſiſtere, quod, cum hoc inſtitutum ſit, vt diſponat immediatè ad gloriam, ad quam præparat, vt loquitur *D. Thomas tertia part. quæſt. 65. art. 1. in corpore, & ad primum*, vix videtur poſſe conſequi illum effectum, quandoquidem, vel infirmus recepto ſine fructu eodem Sacramento moritur, & tunc, cum non ſupponatur remotus obex, non poteſt eundem fructum recipere obſiſtente eodem obice, vel conualeſcit, & tunc, cum non poſſit eſſe immediata coniunctio, & præparatio ad gloriam, non videtur conſequi effectum, ad quem eſt inſtitutum. Sed hæc difficultas leuis roboris eſt ad euertendam vim concluſionis noſtræ; nam poteſt contingere, quod ante mortem ſic vnctus remoueat obicem per actum contritionis, vel dilectionis Dei ſuper omnia, quem actum, ſi non eliciat, ſibi debet imputare; nec nouum eſt, quod quandoque Sacramenta licet validè collata remaneant inutilia, cum nec conferant effectum, cum recipiuntur, nec alio tempore, cum obex non remoueatur; Si vero conualuerit, & obicem non remouerit, niſi, poſtquam periculum mortis euanuerit; tunc dicendum eſt, conſequi gratiam, quæ ſecundum ſe eſſet immediatè diſpoſitiua ad gloriam, illam tamen coniunctionem cum gloria actu non cauſat non defectu ſui, ſed defectu, ſeu ex cauſa ſubiecti, quod illud periculum euaſit.

5 Soluitur dubium oppoſitũ.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

De Ritibus, quibus adminiſtrandum eſt hoc Sacramentum.

MAximè decet dignitatem Sacramentorum, vt non niſi cum magna reuerentia conferantur, ſeu adminiſtrentur. Hinc Eccleſia Diuinæ mentis interpres, & executrix in ſingulorum Sacramentorum adminiſtratione iuxta eorum conditionem, & naturam quendam rituum, & ceremoniarum apparatum induxit, qui non ſolum conferret ad maiorem eorundem venerationem, ſed etiam ad feruentiores animæ affectus excitaret erga eadem Sacramenta. Hi autem ritus alij conſiſtunt in rebus, alij in verbis, ſeu orationibus, alij in actionibus; alij ſunt præuij ad idem Sacramentum, alij comitantes, alij ſubſequentes. De ijs omnibus aliqua breuitèr attingemus, cum alia poſſint haberi in rubricis Ritualis Romani, aliorumque Ritualium iuxta conſuetudines diuerſarum regionum.

ARTICVLVS I.

De ritibus, qui obſeruari debent præcisè ad hoc Sacramentum, tum ex parte miniſtri, tum ex parte infirmi.

SVMMARIVM.

Sacerdos tenetur, ſi commodè haberi poteſt, adhibere ſaltem vnum Clericum Miniſtrum. 1.
Item tenetur ſacras veſtes adhibere ſaltem ſeperpelliceum, & ſtolam. 2.
Sententia docens etiam in caſu neceſſitatis non poſſe conferri hoc Sacramentum ſine ſuperpelliceo, & ſtola. 3.
Mitius procedunt, qui dicunt in caſu neceſſitatis poſſe conferri adhibita ſolum ſtola. 4.
Non currit paritas de Sacrificio Miſſæ. 5.
Congruentèr deferri debet oleum ſacrum à Sacerdote, vel Diacono cum lumine. 6.
Ex parte infirmi prærequiritur, ſi fieri poteſt, confeſſio Sacramentalis. 7.
Requiritur in eodem exterior deuotio, & qualis. 8.
Item interior, & qualis. 9.

1 Vnus ſaltem Clericus, vt Miniſter eſt adhibendus.

SAcerdos adminiſtraturus hoc Sacramentum præuiè ad idem ex præſcripto Eccleſiæ plura obſeruare tenetur. Primò adhibere tenetur, ſi commodè poteſt vnum ſaltem Miniſtrum Clericum, alioqui ſolus Sacerdos poterit omnia, quæ ad talem adminiſtrationem pertinent, peragere, prout docet *Gloſa in c. quæſiuit de verb. ſignificat. verb. etiam ſolus, Capeauille c. 5. q. 36., Toletus lib. 7. c. 2. in fin., Bartholomæus ab Angelo Dialog. 3. §. 153.*, qui alios plures allegat.

2 Sacerdos tenetur adhibere ſacras veſtes, & quales.

Secundò tenetur adhibere ſacras veſtes, quæ in hoc munere præſcribuntur ſaltem ſuperpelliceum, & ſtolam, cum hæc exigat dignitas, & reuerentia debita tanto Sacramento, & in hoc omnes conueniunt, & communis praxis hoc ſeruat, adeout, ſi extra neceſſitatem illas non adhibeat, grauem noxam non effugiat. An vero in caſu neceſſitatis liceat ſine illis hoc Sacramentum miniſtrare, negat *Bonacina de Sacramento Extremæ Vnctionis diſp. 8. quæſt. vnica punct. 6. num. 9. in fin.*, vbi allegat Suarez, & Naldum paritate deducta ex

3 Sentẽtia docens etiam in neceſſitate non poſſe cõferri ſine ſacris veſtibus.

Sacramento Euchariſtiæ, quod non licet conficere etiam in neceſſitate communicandi infirmum in extremis laborantem ſine ſacris veſtibus, circa quod videtur vrgere fortior ratio pro negatione talis adminiſtrationis ſine eiſdem veſtibus in hoc Sacramento Extremæ Vnctionis, ac in illo Euchariſtiæ, quandoquidem illud neceſſarium non eſt, nec neceſſitate Sacramenti, nec neceſſitate præcepti ſiue Diuini, ſiue Eccleſiaſtici, iſtud vero eſt neceſſarium neceſſitate præcepti Diuini; ſi ergo non obſtante tali neceſſitate non licet Sacrificium Miſſæ conficere ſine ſacris veſtibus, multo minus ſine eiſdem licitum erit miniſtrare hoc Sacramentum Extremæ Vnctionis, cum nulla vrgeat neceſſitas illud conferendi.

4 Mitius procedũt, qui dicũt poſſe cõferri adhibita ſolũ ſtola.

Nihilominus non ita rigidè procederem in hac hypotheſi, quin eximerem à graui culpa, ſi vrgente tali neceſſitate adhibita ſola ſtola reliquæ veſtes omitterentur. Ratio eſt, quia non ità rigidè præſcriptæ ſunt ſacræ veſtes ad adminiſtrationem huius Sacramenti, ſicuti præſcriptæ ſunt pro confectione Sacramenti Euchariſtiæ, potiſſimum cum non habeant illam miſticam, & moralem ſignificationem, quam habent præſcriptæ pro Sacrificio Miſſæ; item ex eo, quod in diuerſis regionibus non æqualitèr ſunt præſcriptæ veſtes pro adminiſtratione Extremæ Vnctionis, ſicuti æqualitèr ſunt præſcriptæ pro Sacrificio

cio

Digitized by Google

cio Miſſæ; vnde refert *Morinus lib.* 10. *de pænit. c.* 15., quod in Codice Sanctæ Mariæ Rhemenſis ſit præſcriptum , quod Sacerdos in adminiſtratione huius Sacramenti debeat eſſe indutus ſuperhumerali, alba ,& ſtola , quod non eſt præſcriptum in alijs Ritualibus, quinimmo in diuerſis diuerſa ſtatuuntur. Nec valet argumentum deductum à paritate Sacrificij Miſſæ, quandoquidem illud propter ſupremam excellentiam, quam habet ratione continentiæ ſanctitatis ſubſtantialis, nempè Chriſti Domini, exigit ſummam reuerentiam in eius confectione, & hoc ex ſtrictiori Eccleſiæ præcepto . Tandem hoc poteſt euinci ex paritate aliorum Sacramentorum, quæ maximè , ſi in neceſſitate adminiſtrentur ſine ſacris veſtibus,nullam inducunt prauitatem in miniſtro, vt videre eſt in Sacramento Baptiſmi, & pænitentiæ; Neque obeſſe poteſt, ſi dicatur, quod hæc ſint Sacramenta neceſſitatis, non ſic illud Extremæ Vnctionis; Non, inquam, obeſſe poteſt, quia etiam Sacramentum Euchariſtiæ reſpectu conſtituti in articulo mortis,eſt neceſſarium neceſſitate præcepti Diuini, nec tamen licitum eſt illud conficere ſine ſacris veſtibus ; ex alio igitur titulo deſumenda eſt neceſſitas ſacrarum veſtium, nempè ex veneratione debita Sacramentis, quæ non æqualitèr vrget in omnibus, vt mox dicebamus, ſed iuxta magis, & minus ſtrictum Eccleſiæ præceptum.

5 Non currit paritas de Sacrificio Miſſæ.

6 Congruentèr oleum ſacrum deferri debet cũ lumine.

Tertiò debet oleum ſacrum deferri cum lumine ob reuerentiam debitam conſecrationi eiuſdem, ſicut obſeruat *Barboſa de offic. Parochi c.* 22. *n.*44., & item ipſe illud deferre decentèr, vel alius Sacerdos, vel ſaltem Diaconus , vt præſcribit Rituale Romanum . Si tamen hi ritus omitterentur ſine contemptu , & vrgente aliqua neceſſitate , non damnarem miniſtrum ſic omittentem grauis culpæ , quia hi ritus non præſcribuntur ſub graui.

7 Prærequiritur, ſi fieri poteſt in infirmo cõfeſſio Sacramentalis.

Ex parte etiam infirmi vngendi plura requiruntur ; primò , ſi ſit in ſtatu , vt prius purget animam ſuam per Sacramentalem confeſſionem à culpis læthalibus; hoc etenim exigit conditio Sacramenti viuorum, quod, vt ſuos præſtet effectus,exigit in ſubiecto carentiam cuiuſcunque obicis ad eoſdem effectus, ne inanis reddatur eiuſdẽ Sacramenti collatio ; & licet poſſit remouere obicem,& conſtituere ſe in gratia per actum contritionis , ſeu dilectionis Dei ſuper omnia, hoc tamen debet eſſe cum voto ſaltem implicito Sacramenti pænitentiæ, & quando in effectu hoc poteſt haberi, debet præmitti, quia tutius eſt remedium, & regularitèr ſolum conceditur receptio aliorum Sacramentorum, quando quis ſibi conſcius eſt læthalium præmiſſo præcisè actu contritionis, quando vrget neceſſitas, nec poteſt præmitti Sacramentalis confeſſio. Dixi, *ſi ſit in ſtatu*, nam, ſi repentino morbo correptus fuerit ſenſibus deſtitutus ità vt confeſſionem nequeat præmittere , nec edere poſſit ſigna doloris, & pænitentiæ, ratione quorum eidem poſſit Sacramentalis abſolutio impendi ; tunc poterit eidem Sacramentum hoc conferri, ſi chriſtianè, & laudabilitèr vixerit , quia præſumi poteſt, quod peteret , ſi poſſet . Impænitentibus autem ,& qui in notorio peccato læthali deficiunt non eſt conferendum, vt præſcribit *Rituale Romanum tit. de Sacram. Extr. Vnct.*

Secundò requiritur ex parte eiuſdem, quantum fieri poteſt, exterior, interiorque deuotio ; exterior in modeſta , & humili corporis compoſitione, vnde antiquitus, vbi vires ſuppetebant, conferri conſueuit infirmis extra lectum ſtantibus ad dextram Sacerdotis, & genuflexis, dum Sacerdos dicebat illam orationem *Domine Deus , qui per Apoſtolum &c.* vt colligitur ex antiquo Codice Siculo, qui teſte *Contenſonio lib.* 11. *part.* 4. *diſſert.* 1. *c.* 1. *ſpecul.* 3. ſeruatur in Bibliotheca Barbarina ; quinimmo infirmi periclitantes ad mortem deferebantur ad Eccleſiam , vt hoc Sacramentum reciperent , vt legitur in vita Sancti Vuſualdi . Hodie tamen vſus inualuit , vt hoc Sacramentum miniſtretur infirmis exiſtentibus in lecto domus propriæ ob periculum celerioris mortis, ſi è lecto amoueantur ; ibi tamen debent ſigna exterioris deuotionis exhibere ob reuerentiam, & venerationem Sacramenti.

8 Requiritur in eodem exterior deuotio.

Interior etiam deuotio requiritur , vt ſcilicet recipiatur in ſpiritu humilitatis, & in animo contrito, vt vberiorem fructum percipiat ; vnde Sacerdos miniſtraturus hoc Sacramentum ad excitandum ad vberiorem pietatem , & deuotionem infirmum erga hoc Sacramentum aſſolet eidem crucem pie deoſculandam exhibere, illumque pijs verbis conſolari , & de huius Sacramenti vi, & efficacia breuitèr admonere, eumque erigere in ſpem vitæ æternæ.

9 Item interior, & qualis.

AR-

Digitized by Google

ARTICVLVS II.

De ritibus conſiſtentibus in verbis, quos præuiè, concomitantèr, & ſubſequentèr debet miniſter ſeruare.

SVMMARIVM.

Quænam præuiè ad vnctionem quoad verba præſtare debet Sacerdos. 1.

Hæc in neceſſitate poſſunt omitti. 2.

Si fuerunt omiſſæ orationes præcedentes ob periculum mortis peractis legitimis vnctionibus, ſi infirmus adhuc ſit ſuperſtes, orationes omiſſæ ſunt recitandæ. 3.

Si ob periculum inſtantis mortis factæ fuerint omnes vnctiones ſub vna forma comprehendente omnes ſenſus, ſi adhuc ſit ſuperſtes, non videntur repetendæ. 4.

Si vero facta fuerit vnica vnctio, quæ fieri tantum poteſt ſub conditione, ſunt faciendæ in omnibus ſenſibus. 5.

Si vnica tantum facta fuerit vnctio repetendæ ſunt vnctiones in ſingulis ſenſibus cum debitis formis. 5.

An ſeptem Pſalmi ſint ex præcepto recitandi. 6.

Debet cauere miniſter, ne prius perficiat formam, ac perfecerit vnctionem. 7.

1 Quæ præuia ad vnctionẽ præſtare debet Sacerdos.

CVm Sacerdos miniſtraturus hoc Sacramentum ad locum peruenerit, vbi ægrotus vngendus decumbit, annunciare debet pacem illi domui, & omnibus habitantibus in ea aſpergendo illam, & eos aqua benedicta dicens: Pax huic domui &c. Aſperges &c. Poſtea congruum eſt, & maximè expediens, vt breuibus, & pijs verbis, vt ſupra inſinuabam, confortet languentem, moneat de efficacia huius Sacramenti,eumque erigat in ſpem ſalutis æternæ &c. Poſtea recitet orationes, quæ in Rituali Romano præſcribuntur; Subinde facta confeſſione generali per infirmum, ſi poteſt, vel per alium eius nomine, ſi non poteſt, & data generali abſolutione deueniat ad vnctiones conſuetas monitis prius adſtantibus, vt pro illo orent; &, ſi commodè poteſt, recitent Pſalmos Pænitentiales.

2 Hæc in neceſſitate poſſũt omitti.

Hæc, quæ diximus, ſeruanda ſunt, ſi commodè fieri poteſt, & non ſit periculum in mora; quod, ſi vrgeat exitus infirmantis, omitti poſſunt prædictæ orationes, & immediatè deueniri debet ad vnctiones applicatis debitis formis ſingulis. Quod, ſi etiam ſit periculum, quod omnes vnctiones non poſſent perfici; vel omnes vnctiones ſub vna forma, qua omnes ſenſus exprimantur, haberi poſſunt, vel vna pars tantum inungi ſub vna forma omnes ſenſus in genere comprehendente. Sed hoc fieri poteſt ſolum ſub conditione.

3 Orationes omiſſæ, ſi infirmus ſit ſuperſtes ſunt recitandæ.

Sed, an, quando ob periculum omiſſæ fuerunt conſuetæ orationes præcedentes ob periculum, ne ægrotus ſtatim decederet, peractis vnctionibus adhuc viuit, orationes æedem omiſſæ ſint recitandæ, affirmat *Rituale Romanum ſub tit. de Sacram. Ext. Vnct. verſ. ſi quis autem laboret*. Sed, an in hac hypotheſi, qua poſt peractas vnctiones, adhuc infirmus ſuperſtes eſt, & periculum ſit, ne poſſint recitari orationes præcedentes, quæ fuerunt omiſſæ, & ſubſequentes ad eaſdem vnctiones, ſint potius recitandæ præcedentes omiſſæ, an vero ſubſequentes. Crediderim,potius ſubſequentes recitandas eſſe, quam præcedentes, cum illæ ſint complementum ſubſtantiæ Sacramenti, iſtæ vero tantum diſpoſitiones, quæ non videntur requiri, cum iam forma habita eſt.

4 Factis omnibus vnctionibus ſub vna forma comprehendente omnes ſenſus nõ ſunt repetendæ.

Quid verò ſentiendum ſit, ſi ob periculum inſtantis mortis, adhibitæ fuerunt omnes vnctiones ſub vna forma, vel vna tantum pars inuncta ſub forma comprehendente omnes ſenſus in communi, an tunc, ſi ſuperſtes adhuc fuerit, ſint repetendæ omnes formæ in particulari, ſeu inungendæ omnes partes ſub ſuis ſingularum formis, ſi vna tantum fuerit inuncta ſub forma comprehendente omnes ſenſus in communi. Tunc quoad primum dicerem, non eſſe repetendas omnes formas, cum illa forma, ſub qua factæ fuerunt omnes vnctiones, relata fuerit expreſsè ad omnes ſenſus, vnde non eſt, cur ſit iteranda. Adde, quod non congruè iterandæ ſunt formæ, niſi de nouo applicetur materia; nec videtur congruum repetere vnctiones, quæ immediatè ante factæ ſunt.

5 Si facta fuerit vnica vnctio eſt repetenda in ſingulis ſenſibus.

Quoad ſecundum dicerem, poſſe repetere vnctiones omnes ſub ſingulis earum formis, quia prima vnctio fieri non potuit, niſi ſub conditione.

Aduerte autem hic, quod ea, quæ modo diximus, procedunt vrgente neceſſitate, & exiſtente periculo in mora; cæterum non extante tali neceſſitate, & periculo tenetur etiam ſub graui Sacerdos præmittere conſuetas orationes, & preces præſcriptas in Rituali Romano, vel in alio iuxta conſuetudines, quia ſecus tranſgrederetur præceptum Eccleſiæ, quod ex genere ſuo peccaminoſum eſt; & quidem, quod Eccleſia obliget ad hoc ſub graui, colligitur etiam ex eo, quod præcipiat, ſi fuerint omiſſæ ex neceſſitate, ceſſante neceſſitate etiam peractis vnctionibus ſuppleantur, vt notant *Suarez tom. 4. diſp. 44. ſect. 2.*, *Naldus verb. extrem. vnctio num. 1.* Monet tamen hic *Bonacina*

6 An ſeptẽ Pſalmi ſint ex præcepto recitandi

de Sacram. Extremæ Vnctionis diſp. 8. q. vnica punct. 6. n. 7. verſ. excipi poſſunt, quod, ſi omittantur ſeptem Pſalmi Pænitentiales, non contrahatur grauis culpa, cum arbitretur, non cadere ſub præcepto Eccleſiæ, præcipuè cum in rubricis Ritualis Romani non præcipiatur Parocho, vt recitet huiuſmodi Pſalmos, ſed, vt moneat adſtantes, vt pro ægroto orent, & vbi commodum fuerit pro loco, & tempore, & adſtantium numero, vel qualitate, recitent ſeptem Pſalmos, vel alias preces.

7 Non debet prius perfici forma, ac facta fuerit vnctio.

In ipſa ſacra vnctione cauere debet miniſter, ne prius abſoluat formam Sacramentalem, ac perfecerit vnctionem, quia forma debet aduenire materiæ, non è contra; non damnarem tamen grauis culpæ Sacerdotem, ſi pro eodem inſtanti terminaret vnctionem, & formam, vel fortè etiam formam in ſigno præcedenti, quia verſamur in moralibus, in quibus non requiritur coexiſtentia Phyſica.

Peractis ritè omnibus vnctionibus tenetur Parochus, ſi infirmus adhuc eſt ſuperſtes, recitare preces, & orationes, quæ præſcribuntur in Rituali Romano, vel alijs Ritualibus iuxta conſuetudines locorum, & quidem ſub eodem onere, ſub quo tenetur quoad præcedentes.

ARTICVLVS III.

De Ritibus conſiſtentibus in actionibus, quas miniſter præuiè, concomitantèr, & ſubſequentèr ſeruare tenetur in adminiſtratione Extremæ Vnctionis.

SVMMARIVM.

Sacerdos miniſtraturus debet eſſe immunis à culpa læthali. 1.
Et etiam ab immunditia in corpore. 2.
Debet decenter oleum deferre. 3.
Quænam debeat præparare. 4.
Debet pollice dextero inungere. 5.
Tempore peſtis poteſt etiam virga. 6.
In formam crucis, ſed non ex neceſſitate. 7.
In ſenſibus habentibus duo organa debet vtrumque inungere. 8.
In Sacerdote infirmo debet manus vngere in parte exteriori. 9.
Debet Sacerdos vel per ſe, vel per alium Sacerdotem bombacio abſtergere partes inunctas. 10.

1 Sacerdos vncturus debet eſſe immunis à culpa.

SI Parochus ſibi conſcius fuerit alicuius, vel aliquorum peccatorum lethalium, ſi commodè poteſt, ad adminiſtrationem huius Sacramenti præmittere debet confeſſionem Sacramentalem, vel ſi commodè non poteſt, & ſine adſtantium ſcandalo, ſaltem actum contritionis, & dilectionis Dei ſuper omnia, & hoc ex generali regula, quod miniſtri Sacramentorum ad dignè ea conficienda debent eſſe in gratia conſtituti, vt ſanctè ſancta pertractent.

Nec ſolum munditiam in ſe ipſis quoad intimum animæ curare debent miniſtri huiuſmodi, ſed etiam externam in corpore, in loco, ad quem oleum conſecratum deferendum eſt, & in quo vnctio ſacra peragenda, & hoc ob reuerentiam debitam oleo conſecrato, & Sacramento, quod ibi fieri debet. Debet etiam decentèr deferre oleum ſacrum ſacculo ſerico violacei coloris incluſum cum vno ſaltem miniſtro, qui crucem ſine haſta, aquam benedictam cum aſperſorio, & ritualem librum deferat. Quod, ſi ægrotus morte imminente ſit ſimul communicandus per modum viatici, & extremè inungendus, tunc ipſe Sacerdos, qui Euchariſtiam defert, poteſt ſimul ſacrum oleum in parte decenti appenſum deferre, vel alter Sacerdos, ſi ibi fuerit, vel ſaltem Diaconus; & hæc ſeruanda ſunt, quantum fieri poteſt. Aptare item debet bombacium, vel quid ſimile in ſeptem globulos diſtinctum ad abſtergendas partes inunctas, item medullam panis ad detergendum digitos, & aquam ad manus abluendas.

2 Et à ſordibus in corpore.

3 Debet decenter oleum deferre.

4 Quænam debeat præparare.

Præmiſſis orationibus, & precibus, vt in præcedenti articulo dictum eſt, deuenire debet ad ſacras vnctiones; pro quibus intingere debet pollicem in oleo ſacro, vt commodè poſſit partes inungere. Hic tamen aduerte, quod peſtis tempore ad vitandum periculum infectionis poſſit miniſter vti virga argentea oblonga, vt ſupra inſinuatum eſt, vt præter ibi allegatos tradunt *Suarez tom. 4. diſp. 44. ſect. vlt. in fin., Capeauille c. 5. q. 39., Laiman lib. 5. tract. 8. c. 8. num. 1.* Extra tamen caſum peſtis, & ſimilem non licet vti tali virga, ſed immediatè manu Sacerdotis vnctiones ſunt peragendæ, vt tradit *Laiman loc. cit.* quia ita ſeruat praxis Eccleſiæ.

5 Debet pollice dextero vngere.

6 Tempore peſtis etiam virga.

Debet item inungere partes in formam crucis, ſicuti in eandem formam miniſtrantur alia Sacramenta, vt notat *D. Auguſtinus tract. 3. in Ioannem* relatus *in c. num. quid diſt. 5. de conſecr.*, *& ibi etiam Gloſa verſ. niſi cruce*. Hæc tamen inunctio in formam crucis non eſt neceſſaria neceſſitate Sacramenti, nec neceſſitate præcepti ſaltem ſub graui, vt notant *Suarez tom. 4. diſp. 40. ſect. 2. num. 3., Zambranus c. 5. princip. num. 12., Coninchus diſp. 19. dub. 2. in fin.* Neque obſtat, ſi dicatur, quod de neceſſitate Sacramenti, vel ſaltem præcepti obligantis ſub graui eſſe, quod vnctio in

7 Debet inungere in formâ crucis, ſed non ex neceſſitate.

Con-

Confirmatione fiat in modum crucis, ergo etiam in Extrema Vnctione: Non obſtat, inquam, quia eſt ſpecialis ratio in Sacramento Confirmationis, quia in hac fideles ſignari debent, tanquam militantes ſub vexillo crucifixi, vnde in forma dicitur, *ſigno te ſigno crucis*; ex quibus eruitur, quod, ſi Sacerdos inſtante mortis periculo, vt citius ſe expediat, vngat non efformato crucis ſigno nullatenus peccet, vt notat *Laiman lib.* 5. *tit.* 8. *c.* 2. *num.* 7. *in fine*.

8 In ſenſibus habentibus duo organa debet vtrúque inſingere.

Debet item in ſenſibus habentibus duo organa, puta in viſu habente duos oculos, in auditu habente duas aures &c. vtraque ſub eadem forma inungere, non ex neceſſitate Sacramenti, ſed ex conſuetudine vim legis habente. Urgente tamen neceſſitate, & extante periculo in mora poteſt vnum tantum inungere, prout notant *Henriquez c.* 12. *nu.* 1., *Suarez tom.* 4. *diſp.* 40. *ſect.* 2. *num.* 5., *Emanuel Sà verb. extrema vnctio num.* 12., *Zambranus c.* 5. *princ. num.* 9., *& alij*.

9 Sacerdotis infirmi manus ſunt vngendæ in parte exteriori.

Debet item miniſter huius Sacramenti illud miniſtrans Sacerdoti, cum ad vnctionem manuum deuenerit, illas non in parte interiori, ſed in exteriori inungere, cum pars interior fuerit in ſacra ordinatione inuncta. Hoc præſcribit *Rituale Romanum in rub. Sacramenti Extremæ Vnctionis poſt formam vnctionis manuum*, vt notat *Viualdus de Extrema Vnct.* §. *vbi conferendum num.* 3., *Emanuel Sà verb. Extrema Vnctio num.* 16. §. *Sacerdotes*. Sed *Paludanus in quarto diſt.* 23. *q.* 3. *art.* 3. *concl.* 3., *Zambranus c.* 5. *num.* 5., *Laiman. d. lib.* 5. *tract.* 8. *c.* 8. *num.* 3. aſſerunt parum referre, quod fiat etiam in parte interiori manuum non obſtante, quod hæc fuerit inuncta in ſacra ordinatione, cum vna ab altera vnctione ſic diuerſa, & ad diuerſum effectum ordinata. Quarè in hoc ſeruanda eſt conſuetudo regionum.

10 Debet bombacio abſtergere partes inunctas.

Debet item ipſe Sacerdos, vel per ſe ipſum, vel per alium Sacerdotem poſt ſingulas vnctiones abſtergere partes inunctas, ne oleum in illis partibus remanens diſperdatur, & irreuerentèr abſumatur. Peracta ſacra vnctione digitos medula panis ibi præparata detergit, manus lauat, globulos bombacij, vel alterius materiæ, quibus partes inunctas deterſit cum medula panis, qua digitos abſterſit in vaſe mundo reponit, & ad Eccleſiam deferre debet, comburere, cineresque in ſacrarium proijcere. Hæc de Sacramento Extremæ Vnctionis dixiſſe ſufficiat, quod vtinam nobis proſit, vt abſtergendo maculas omnes nos coniungat cum gloria æterna.

FINIS.

AD LAUDEM OMNIPOTENTIS DEI,
DEIPARÆ VIRGINIS,
ET DOCTORIS GENTIUM.

Digitized by Google

INDEX RERVM.

P. ſignificat Partem, Q. Quæſtionem, a. Articulum, §. Paragraphum, S. Sectionem, n. Numerum marginalem, p. Paginam.

Abſolutio.

ABſolutio venialium vetita eſt ſimplici Sacerdoti. P. 1. q. 2. a. 3. n. 12. p. 29
An abſolutio à venialibus competat Sacerdoti de iure Diuino. Ibid. n. 14. p. 29
Poteſt Eccleſia ex cauſa impedire eius vſum. Ibid. n. 15. p. 30
Abſolutio per præciſum verbum, Abſoluo, non ſubſiſtit. Ibid. n. 21. p. 31
An poſſit impendi abſolutio dimmidiata tantum Confeſſione. P. 1. q. 4. a. 2. n. 20. p. 85
Sub diſtinctione diſſoluitur quæſtio. Ibid. n. 21. pag. 86
Abſolutio poteſt impendi editis ſignis pœnitentiæ ei, qui ob idioma nequit intelligi non exiſtente alio modo manifeſtationis. P. 1. q. 4. a. 19. n. 20. p. 166
Item ei, qui ob vulnus inflictum amittit loquelam, ſi edat, vel ediderit ſigna pœnitentiæ. Ibid. n. 21. p. 166
Sufficit, quod illa ſigna fuerint edita coram alijs atteſtantibus. Ibid. n. 22. p. 166
In hac hypotheſi congruentius eſſet abſoluendus ſub conditione. Ibid. n. 23. p. 167
Nullo edito ſigno doloris non eſt abſoluendus. Ibid. n. 24. p. 167
Reijcitur error Lutheri referentis iuſtificationem, non in abſolutionem miniſtri, ſed in ſolam fidem pœnitentis. P. 1. q. 7. a. 1. n. 2. p. 208
Item error eiuſdem aſſerentis abſolutionem æquè poſſe eſſe à fœmina, ac à Sacerdote. Ibid. n. 3. pag. 208
Sacerdos verè abſoluit, non præciſè declarat Reum eſſe abſolutum. P. 1. q. 6. a. 2. n. 3. p. 209
Abſolutio Sacerdotis præcedit illam Cœli. Ibid. n. 9. p. 210
Abſolutio, in quibus verbis conſiſtat. Ibid. a. 3. n. 1. pag. 210
Non conſiſtit præciſè in illo verbo, Abſoluo. Ibid. n. 3. p. 210
Speculatiuè loquendo conſiſtit in illis verbis, Abſoluo te; in praxi tamen eſt addendum a peccatis tuis. Ibid. n. 4. p. 210
Inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis non eſt de eſſentia. Ibid. n. 5. p. 211
Verbum, Abſoluo ſecundum ſe non determinat ſubiectum. Ibid. n. 8. p. 211
Vide verbo Forma.
Abſolutio à peccatis coniuncta cum intentione abſoluendi etiam à cenſuris apta eſt ad ſoluendum ab vtriſque. Ibid. a. 6. n. 3. p. 214
Sacerdos, ſi non excludat intentionem abſoluendi à cenſuris per illa verba, Abſoluo te à peccatis tuis, probabilitèr abſoluit etiam à cenſuris. Ibid. n. 4. p. 214
Prius natura intelligitur abſoluere à cenſuris. Ibid. n. 5. p. 214
Intendens non abſoluere à cenſuris, nec à peccatis, nec à cenſuris abſoluit. Ibid. n. 7. p. 215
In hoc caſu remoto obice cenſuræ in alia Confeſſione ſecundum Vaſquez non reuiuiſcit effectus. Ibid. n. 10. p. 215
Secundum Suarez probabilitèr reuiuiſcit. Ibid. n. 11. p. 215
Non poteſt impendi abſolutio limitata. P. 1. q. 6. a. 14. n. 1. p. 225
Ex vi illius non omnia peccata remitterentur. Ibid. n. 2. p. 225
Abſoluens ſine facultate à caſibus reſeruatis grauitèr peccat, & inualidè abſoluit. P. 1. q. 7. a. 19. S. 8. n. 1. p. 317
An contrahat pœnas, & quaſnam. Vide verbo, Pœnæ.

Abſolutio à reſeruatis Papalibus.

Regularitèr ad eum ſpectat abſoluere, ad quem ſpectat reſeruare. P. 1. q. 7. a. 19. n. 1. p. 279
Caſus dicuntur Papales, quia reſeruantur Papæ. Ibid. a. 1. S. 1. n. 3. p. 279
A caſibus Papalibus occultis poſſunt Epiſcopi abſoluere. Ibid. n. 4. p. 279
Et etiam à cenſuris occultis contentis in Bulla Cœnæ. Ibid. n. 5. p. 279
Caſus Papales non poſſunt abſolui, quantumuis fuerint occulti ab Archiepiſcopo quoad ſubditos ſuffraganeorum. Ibid. n. 6. p. 279
Excipe in actu Viſitationis. Ibid.
Probabilius Vicarius Capitularis ſede vacante poteſt ab huiuſmodi caſibus occultis abſoluere. Ibid. n. 7. p. 280
Non tamen ab hæreſi occulta. Ibid. n. 9. p. 280
Facultas abſoluendi à caſibus Papalibus non extendi-

Digitized by Google

tenditur ad contentos in Bulla Cana. Ibid. n. 20. p. 281
Epiſcopi in caſibus, in quibus poſſunt abſoluere à Papalibus, poſſunt alios delegare. Ibid. n. 21. pag. 282
Non tamen in caſu hæreſis. Ibid. n. 22. p. 282

Abſolutio à reſeruatis Epiſcopis.

Caſus Epiſcopales alij ſunt à conſuetudine, alij à iure, alij ab homine. P. 1. q. 7. a. 19. S. 2. n. 1. p. 283
Ab his omnibus poteſt Epiſcopus abſoluere. Ibid. n. 2. p. 283
Conſuetudinarij poſſunt à ſimplici Confeſſario abſolui. Ibid. n. 5. p. 283
Quid dicendum ſit de abortu, & de percuſſione Clerici remiſſiuè. Ibid. n. 6. p. 283
Si Epiſcopus reſeruauerit in Sinodo caſus, & non alios non poteſt Regularis ab illis abſoluere. Ibid. n. 7. p. 284
Quid dicendum ſit, ſi præter reſeruatos in Sinodo alios ſibi reſeruauerit. Ibid. n. 8. p. 285
Si in tabella aliquos ſinodales appoſuerit, & non alios non appoſiti poſſunt abſolui. Ibid. n. 9. p. 285
Quinam poſſint abſoluere à caſibus ſpecialitèr Epiſcopis reſeruatis. Ibid. n. 10. p. 285
Habens ab Epiſcopo omnem facultatem abſoluendi ſine alio non poteſt abſoluere à reſeruatis. Ibid. n. 12. p. 285
Niſi alitèr conſtet de mente Epiſcopi concedentis. Ibid. n. 13. p. 286
Habens facultatem ab Epiſcopo abſoluendi ab omnibus caſibus ſibi reſeruatis poteſt etiam abſoluere à cenſuris. Ibid. n. 14. p. 286
Non tamen poteſt ſuper irregularitatem, & vota diſpenſare. Ibid. n. 15. p. 286
Quid ſentiendum ſit, ſi Epiſcopus conceſſerit omnem ſuam auctoritatem non ſub præciſa ratione abſolutionis. Ibid.
Poteſt etiam abſoluere à Papalibus, in quibus poteſt Epiſcopus abſoluere. Ibid. n. 16. p. 287

Abſolutio à reſeruatis Prælatis Regularibus.

Superiores locales regularitèr poſſunt abſoluere, niſi obſtent ſtatuta. P. 1. q. 7. a. 19. S. 3. n. 3. pag. 288
Vicarius abſente Superiore locali poteſt Religioſum ſui Monaſterij abſoluere. Ibid. n. 5. p. 288
Nonnullæ exceptiones quoad hoc. Ibid. n. 5. pag. 288
Confeſſarij Monaſterij non poſſunt abſoluere. Ibid. n. 6. p. 288
Reijcitur quoad hoc opinio Homoboni. Ibid.
Multominus poſſunt abſoluere ſubditos alterius Monaſterij. Ibid. n. 7. p. 289
Ex ſuppoſitione, quod poſſint abſoluere Religioſos ſui Monaſterij, an etiam poſſint abſoluere illos alterius. Ibid. n. 8. p. 289
Si illa peccata æquè ſint reſeruata in vtroque Monaſterio poſſunt abſoluere. Ibid. n. 9. p. 289
Si caſus fuerint reſeruati in Monaſterio, à quo recedit, non in illo, ad quod accedit probabilius non poſſunt abſoluere. Ibid. n. 11. p. 289
Non eſt tamen improbabilis contraria ſententia. Ibid. n. 12. p. 290
Niſi accederet ad aliud Monaſterium in fraudem ſui Superioris. Ibid. n. 13. p. 290
Si non ſunt reſeruati in proprio Monaſterio poſſunt abſolui. Ibid. n. 14. p. 290
Si Confeſſarius petat facultatem à Superiore abſoluendi ſubditum à reſeruatis, & negetur, poteſt abſoluere. Ibid. n. 15. p. 290
An pro vna vice tantum, an vero toties, quoties remiſſiuè. Ibid. n. 16. p. 290
An Confeſſarius habita facultate abſoluendi ſubditum poſſit ſolum abſoluere à commiſſis ante habitam facultatem. Ibid. n. 17. p. 291
Si facultas data ſit in genere poteſt abſoluere etiam à commiſſis poſt impetrationem. Ibid. n. 18. p. 291
Non tamen à commiſſis poſt abſolutionem. Ibid. n. 20. p. 291
Si facultas fuerit petita, & obtenta à pænitente probabilius non extenditur ad commiſſa poſt illam. Ibid. n. 21. p. 291
Si facultas obtenta fuerit pro aliqua ſpecie, & interim pænitens in alia ſpecie deliquerit, non poteſt ab iſta abſolui. Ibid. n. 22. p. 291
Facultas conceſſa pro ſpecie ſine numero extenditur etiam ad commiſſa poſt ipſam. Ibid. n. 23. p. 292
Secus, ſi fuerit limitata quoad numerum. Ibid. n. 24. p. 292
An Confeſſarius obtenta facultate pro ſubdito poſſit eadem vti pro ſe ipſo. Ibid. n. 25. p. 292

Abſolutio à Cenſuris.

Habens facultatem abſoluendi à caſibus Papalibus habet etiam facultatem abſoluendi à cenſuris Pontifici reſeruatis. P. 1. q. 7. a. 19. S. 7. n. 1. p. 312
Ab excommunicatione minori modo non poteſt ſimplex Sacerdos abſoluere. Ibid. n. 3. p. 313
Poteſt tamen Confeſſarius approbatus. Ibid. n. 4. pag. 313
Ab excommunicatione maiori à iure non reſeruata poteſt proprius Sacerdos abſoluere. Ibid. n. 5. pag. 313
Idem intellige, ſi ſit ab homine per modum generalis præcepti. Ibid. n. 6. p. 313
Ab excommunicatione ſpecialitèr lata ab homine non poteſt, niſi ille, qui illam tulit, vel eius Superior abſoluere. Ibid. n. 8. p. 313
A cenſuris Epiſcopalibus nequeunt inferiores, & etiam Regulares abſoluere. Ibid. n. 9. p. 314
Facultas abſoluendi ab excommunicatione extenditur ſeruata proportione ad alias cenſuras. Ibid. n. 10. p. 314
An, & quomodo inuitus poſſit abſolui ab excommuni-

Digitized by Google

municatione. Ibid. n. 11. p. 314
Si Confeſſarius habeat facultatem abſoluendi abſolutam etiam extra Sacramentum poteſt inuitum abſoluere. Ibid. n. 12. p. 314
Secus, ſi limitatam in Sacramento. Ibid. n. 13. pag. 314
In articulo mortis poteſt ſimplex Sacerdos abſoluere. Ibid. n. 14. p. 314
Sententia docens Diaconum, & quemlibet Eccleſiaſticum poſſe ab excommunicatione abſoluere in articulo mortis. Ibid. n. 15. p. 314
Sententia docens etiam Laicum baptizatum id poſſe præſtare. Ibid. n. 16. p. 315
Sententia docens, quod quamuis abſolutio Laici teneat, non proſit tamen quoad ſuffragia. Ibid. n. 17. p. 315
Præfertur ſententia docens, nec Diaconos poſſe abſoluere. Ibid. n. 19. p. 315
Explicatur textus in c. Sanctorum diſt. 4. de conſecr. *Ibid. n. 20. p.* 315
Confeſſarius inferior abſoluens à cenſuris exiſtente impedimento tenetur cautionem, & qualem exigere. Ibid. n. 21. p. 315
Si abſoluit ſine cautione ex ignorantia tenet abſolutio. Ibid. n. 23. p. 316
Tenetur tamen pænitens ſe præſentare Superiori. Ibid. n. 24. p. 316
Abſolutio à cenſuris data non impletis conditionibus poſitis in conceſſione ſecundum aliquos non tenet. Ibid. n. 25. p. 316
Secundum alios tenet. Ibid. n. 26. p. 316
Probabilius non tenet. Ibid. n. 27. p. 316
Confeſſarius ex iure ordinario abſoluens ſine onere ſatisfaciendi parti grauitèr peccat. Ibid. n. 29. p. 317

Adam.

Adam habuit habitum pænitentiæ etiam ante commiſſum peccatum. P. 1. q. 1. a. 3. n. 12. p. 8
Non currit paritas de Angelis, & quarè. Ibid. n. 13. p. 8

Angelus.

Angeli, nec habuerunt, nec habent habitum pænitentiæ. P. 1. q. 1. a. 3. p. 7
Poſt deliberationem Angeli ſunt inflexibiles. Ibid. n. 8. p. 7
Ante eandem fuerunt liberi. Ibid. n. 9. p. 7
In Angelis eſſet inanis pænitentiæ infuſio. Ibid. n. 11. p. 8

Approbatio.

Approbatio, & iuriſdictio differunt. P. 1. q. 7. a. 12. n. 1. p. 250
Habens iuriſdictionem, non tamen approbationem audiens Confeſſiones grauitèr peccat. Ibid. n. 3. p. 250
Immo, & Pænitens, qui ſcientèr eidem confitetur. Ibid. n. 4. p. 251
Confitens ſcientèr tali Sacerdoti non ſolum illicite, ſed etiam inualidè confitetur. Ibid. n. 5. pag. 251
Confitens bona fide ſecundum Medinam validè confitetur. Ibid. n. 6. p. 251
Secundum veritatem inualidè. Ibid. n. 7. p. 251
Approbatio requiritur de iure Diuino. Ibid. n. 9. pag. 251
Regularitèr approbatio facienda eſt per examen. Ibid. n. 10. p. 251
Conſtante de idoneitate poteſt fieri approbatio ſine examine. Ibid. n. 11. p. 252
Epiſcopus præciſè titularis, & etiam præciſè electus non poteſt approbare. Ibid. n. 13. p. 252
Vicarij Generales Epiſcoporum, & Capitulares poſſunt approbare. Ibid. n. 14. p. 252
Etiam Abbates habentes proprium territorium priuatiuè quoad Epiſcopum. Ibid. n. 15. p. 252
Non tamen Parochi. Ibid. n. 16. p. 252
Approbatio habenda eſt ab Epiſcopo loci pænitentium. Ibid. n. 18. p. 258
Extraneus poteſt approbari ab Epiſcopo loci. Ibid. n. 19. p. 253
An Sacerdos approbatus ab Epiſcopo poſſit ſubditos illius etiam extra Diæceſim abſoluere. Ibid. n. 20. p. 253
Sententia affirmans refertur. Ibid. n. 21. p. 253
Sententia negans. Ibid. n. 22. p. 254
Præfertur hæc ſecunda ſententia. Ibid. n. 24. pag. 254
Approbatus à ſuo Epiſcopo poteſt approbari ab alieno ſine examine. Ibid. n. 25. p. 254
Habens iuriſdictionem à Romano Pontifice indiget approbatione in omnibus, locis in quibus confiteri debet. Ibid. n. 27. p. 255
Habens facultatem à Romano Pontifice ſibi eligendi Confeſſarium ex approbatis non poteſt eligere Confeſſarium non approbatum in loco, in quo eſt, quamuis ſit alibi approbatus. Ibid. n. 28. p. 255
Approbatio iniuſtè denegata, an habeatur pro conceſſa. Ibid. n. 29. p. 255
Vbi expreſsè non conſtat de idoneitate non iniuſtè negatur. Ibid. n. 31. p. 256
Probabilius non habetur pro conceſſa. Ibid. n. 32. pag. 256
Satisfit rationibus oppoſitis. Ibid. n. 33. p. 256
Approbatus ſimplicitèr ab eodem non videtur congruè poſſe ab eodem reprobari ſine cauſa. Ibid. n. 35. p. 256
In ordine ad Regulares hoc eſt certum. Ibid. n. 36. pag. 256
Approbatus ad annum intelligitur ſimplicitèr approbatus. Ibid. n. 37. p. 256
Approbatio facta ab Epiſcopo non expirat morte eiuſdem. Ibid. n. 59. p. 257
Approbatus in vna Diæceſi, ſi ab eadem recedat, & alibi figat domicilium, ſi illuc cauſa negotiorum reuertatur, non poteſt Confeſſiones recipere. Ibid. n. 44. p. 258
Si reuertatur animo ibi permanendi indiget noua approbatione. Ibid. n. 45. p. 258

De

De facili tamen eſt concedenda. Ibid.
Regulares, qui receſſerunt, & de nouo reuertuntur non indigent ab eodem noua approbatione. Ibid. n.46. p. 258

Atritio.

Atritionis variæ acceptiones. P. I. q.3. a. 10. n.1. pag. 61
Non poteſt eſſe ex motiuo purè naturali. Ibid. n. 2. p. 61
Eſt atritio ſimul cum Sacramentali Confeſſione proxima diſpoſitio ad gratiam. Ibid. n.5. p.62
Debet eſſe vniuerſalis. Ibid. n. 6. p. 62
Sufficit, quod feratur ad omnia peccata implicitè. Ibid. n. 8. p. 62
Debet eſſe cum voluntate non amplius peccandi. Ibid. n. 10. p. 62
Atritio ex metu Gehennæ concepta eſt ſecundum ſe honeſta, & bona. Ibid. a. 11. n.4. p. 64
Eſt donum Dei, & impulſus Spiritus Sancti. Ibid. n. 6. p. 64
Atritio ex metu Gehennæ in Sacramento eſt ſufficiens ad remiſſionem peccatorum. Ibid. n. 13. pag. 65
Atritio purè naturalis non ſufficit. Ibid. a. 12. n. 1. pag. 66
Atritio concepta ex turpitudine peccati ſecundum aliquos non ſufficit. ibid. n.2. p. 67
Eſt ſecundum re ſufficiens in Sacramento. ibid. n. 3. p. 67
Medium ſub quo procedit eſt ſupernaturale. ibid. n. 5. p. 67
Atritio concepta præciſè ex metu pœnarum temporalium non eſt ſufficiens. ibid. n. 6. p. 67
Metus pœnarum temporalium poteſt eſſe occaſio veræ atritionis, & quomodo. ibid. n. 9.
Atritio ſecundum aliquos non differt eſſentialitèr à contritione. ibid. a. 13. n.2. p. 69
Differt eſſentialitèr. ibid. n. 4. p. 69
Procedit ex diuerſo motiuo. ibd. n. 5. p. 69
Perfectio, quæ dicitur maior in contritione, non poteſt intelligi de graduali. ibid. n. 7. p. 70
Quamuis tam atritio, quam contritio reſoluantur in eandem pœnitentiam, procedunt tamen ex diuerſo motiuo. ibid. n. 10. p. 70
Motiua non ſunt extrinſeca pœnitentiæ, vt tali. ibid. n. 11. p. 70
Atritio nunquam poteſt tranſire in contritionem. ibid. n. 12. p. 71
Atritio ſecundum aliquos præciſè putata eſt ſufficiens ad valorem Sacramenti, non ad fructum. ibid. a. 14. n. 1. p. 71
Non eſt ſufficiens nec ad valorem, nec ad fructum. ibid. n. 2. p. 71
Atritio vera non ſolum eſt diſpoſitio, ſed etiam pars eſſentialis Sacramenti. ibid. n. 3. p. 71
Non currit paritas de alijs Sacramentis, & quarè. ibid. n. 6. p. 72
Requiritur dolor vniuerſalis. ibid. n. 7. p. 72
Non diſtinguitur duplex dolor alter, qui ſit diſpoſitio, alter pars. ibid. n. 9. p. 72
Accedens bona fide cum ſola atritione putata non contraheret aliquam noxam. ibid. n. 10. pag. 72
Cognito defectu omnia peccata ſunt iterum clauibus ſubijcienda. ibid. n. 11. p. 73
Atritio, vt ſit iuſtificatiua ſecundum aliquos non eſt neceſſe, vt fundetur in fide Chriſti. ibid. a. 15. n. 2. p. 73
Debet fundari in fide Chriſti ſaltem implicitè. ibid. n. 3. p. 73
Sufficit, ſi ſit implicitè. ibid. n.5. p. 73
Sine fide impoſſibile eſt placere Deo. ibid. n. 6. pag. 73
Præciſa fide atritio non eſſet ſupernaturalis. ibid. n. 7. p. 74
In articulo mortis ſufficit atritio cum Confeſſione. ibid. a. 16. n.22. p. 78
Atritio cum Confeſſione eſt remedium omnino certum. ibid. n.23. p. 78
Quandonam ex præcepto Eccleſiaſtico oriatur obligatio eiuſdem. ibid. n.28. p. 79
Si atritio incæpta iam forma eſſentiali ſubſequatur non eſt vtilis. P. I. q.4. a.5. n. 11. pag. 92

B

Beati.

Beati habuerunt habitum pœnitentiæ. P. I. q.1. a. 3. n. 14. p. 8
Hic habitus in eiſdem perſeuerat. ibid.
Quarè in eiſdem perſeueret habitus pœnitentiæ, non fidei. ibid. n. 15. p. 9

Beſtialitas.

Concubitus cum beſtia eſt peccatum eiuſdem rationis, ſiue fiat in vaſu naturali, ſiue ſtercorario. P. 1. q.4. a. 16. §.6. n.4. p. 151

C

Cauſæ excuſantes ab integritate.

Quænam cauſæ ab eadem excuſent. Vide verb. Integritas.

Charitas.

Dilectio Dei ſuper omnia ex ſe iuſtificat. P. I. q. 3. a. 1. n. 10. p. 37
Actus dilectionis Dei non eſt neceſſe, quod ſit diſtinctus à vera contritione. ibid. num. 8. pag. 37

Chriſtus Dominus.

Chriſtus Dominus non habuit habitum pœnitentiæ. P. 1. q. 1. a. 3. n. 3. p. 6

Cir-

Digitized by Google

Circunſtantia.

Circunſtantia quid propriè ſit. T. 1. q. 4. a. 12. n. 1. p. 110
Alia mutans ſpeciem, alia ſolum aggrauans. ibid. n. 2. p. 110
Alia minuens, & quid hæc ſit. ibid. n. 3. p. 110
Alia aggrauans notabilitèr, alia leuitèr. ibid. n. 4. p. 110
Non datur circunſtantia aggrauans in infinitum intra eandem ſpeciem. ibid. n. 5. p. 111
Circunſtantia mutans ſpeciem non eſt propriè circunſtantia. ibid. n. 6. p. 111
Circunſtantiæ mutantes ſpeciem ſunt neceſſario in Confeſſione aperiendæ. ibid. a. 13. n. 1. p. 111
Circunſtantiæ ſimplicitèr aggrauantes non ſunt neceſſario in Confeſſione aperiendæ. ibid. a. 14. n. 1. p. 112
Nec circunſtantiæ alleuiantes. ibid. n. 7. p. 114
Circunſtantiæ ſimplicitèr aggrauantes ſecundum aliquos non poſſunt reſeruari. ibid. a. 15. n. 2. pag. 115
Ratione reſeruationis circunſtantia annexa peccato læthali eſt neceſſario in Confeſſione aperienda. ibid. n. 3. p. 116
Enumerantur circunſtantiæ in particulari. ibid. a. 16. p. 116

Circunſtantia *Quis*.

Hæc circunſtantia importat non ipſam perſonam, ſed eius qualitatem. T. 1. q. 4. a. 16. §. 1. n. 1. p. 117
Obſtrictus duplici voto, vel vtroque ſolemni, vel altero ſolemni, altero ſimplici in eadem ſpecie violans vtrumque non contrahit duplicem in ſpecie malitiam. ibid. n. 2. p. 118
Obſtrictus voto, & iuramento circa idem violans vtrumque probabilius committit duo peccata in ſpecie diuerſa. ibid. n. 6. p. 118
Maſculus primo fornicans non tenetur in Confeſſione exprimere qualitatem virginitatis amiſſæ. ibid. n. 9. p. 119
Fæmina primo fornicans, ſi conſenſerit ſecundum aliquos non tenetur illam qualitatem exponere. ibid. n. 10. p. 119
Secundum alios tenetur. ibid. n. 11. p. 120
Si fæmina conſenſerit, & non fuerit ſub cura parentum non tenetur. ibid. n. 12. p. 120
Si tam ipſa, quam parentes conſenſerint non tenetur. ibid. n. 14. p. 120
Si fæmina conſenſerit inuitis parentibus tenetur. ibid. n. 15. p. 121
Accedens ad virginem, & frangens clauſtrum virginale, & non ſeminans ſecundum aliquos non contrahit malitiam deflorationis. ibid. n. 16. p. 121
Probabilius contrahit. ibid. n. 17. p. 122
Sponſi inter ſe fornicantes non tenentur circunſtantiam ſponſalium aperire. ibid. n. 18. p. 122
Quid, ſi ſponſa fuerit à ſponſo per vim oppreſſa. ibid. n. 19. p. 122
Sponſus fornicans cum alia tenetur circunſtantiam ſponſalium aperire. ibid. n. 20. p. 123
Confeſſarius fornicans cum pænitente non tenetur circunſtantiam Confeſſarij aperire. ibid. n. 22. pag. 123
Fidelis fornicans cum infideli tenetur hanc circunſtantiam aperire. ibid. n. 24. p. 123
Coniugatus cognoſcens ſodomiticè aliam fæminam, vel puerum tenetur exprimere ſe eſſe coniugatum. ibid. n. 25. p. 124
Cognoſcens propriam vxorem ſodomiticè contrahit malitiam diuerſam à ſimplici peccato contra naturam. ibid. n. 28. p. 124
Cognoſcens ſodomiticè, vel maſculum, vel fæminam non tenetur exprimere, an fuerit maſculus, vel fæmina. ibid. n. 29. p. 124
Cognoſcens ſodomiticè propriam vxorem tenetur qualitatem vxoris exprimere. ibid. n. 31. pag. 125
Non tenetur inceſtuoſus exprimere lineam. ibid. n. 33. p. 126
Nec gradum conſanguinitatis. ibid. n. 36. p. 126
Nec an cognatio fuerit naturalis, an legalis, an ſpiritualis. ibid. n. 38. p. 127
Nec an fuerit conſanguinitas, an affinitas. ibid. n. 40. p. 127

Circunſtantia *Quid*.

In peccato infidelitatis non eſt ex neceſſitate exprimendum myſterium, in quo contingit error. T. 1. q. 4. a. 16. §. 2. n. 1. p. 128
Quandoque per accidens eſt exprimendum, & quando. Ibid. n. 3. p. 129
Nec eſt neceſſe exprimere, an fuerit ex actu poſitiuo, an vero ex ignorantia culpabili. ibid. n. 4. p. 129
Peccatum voluntatis efficacis nocendi alteri eſt exprimendum circa quæ bona fuerit talis voluntas nocendi. ibid. n. 6. p. 129
Homicidium, detractio, & furtum ſpecie differunt. ibid. n. 7. p. 129
Delectationes moroſæ circa diuerſos ſtatus perſonarum diuerſificantur. ibid. n. 9. p. 130
Delectatio relata ad determinatam perſonam coniuncta cum opere externo eſt exprimenda cum qualitate perſonæ. ibid. n. 12. p. 131
Delectatio efficax trahit ſecum malitiam circunſtantiæ. ibid. n. 16. p. 132
Delectatio relata ad perſonam ad excitandam præciſe libidinem non eſt exprimenda. ibid. n. 18. p. 133
Delectatio in vidua de copula præterita, & ſponſi de futura probabilius eſt peccaminoſa læthalitèr. ibid. n. 21. p. 133
A fortiori eſt illicita, ſi fuerit coniuncta cum commotione ſpirituum. ibid. n. 23. p. 133
Delectatio de re mala ſub conditione, ſi non eſſet mala, probabilius eſt grauitèr peccaminoſa. ibid. n. 25. p. 134
Circa venerea, ſeu delectationem veneream non datur

Digitized by Google

datur paruitas materiæ. ibid. n. 29. p. 135
Conſulens rem malam debet exprimere rem, de qua conſuluit. ibid. n. 33. p. 135

Circunſtantia *Vbi*.

Locus quandoque eſt circunſtantia, quandoque ipſa ratio peccati. P. 1. q. 4. a. 16. §. 3. n. 1. pag. 136
Furtum rei non ſacræ de loco ſacro eſt ſacrilegium, quamuis res illa non fuerit ſub cuſtodia Eccleſiæ. ibid. n. 3. p. 137
Furtum ſacri de loco ſacro non importat duplicem malitiam. ibid. n. 5. p. 137
Furtum rei Eccleſiaſtico iure poſſeſſæ, quandonam ſit ſacrilegium. ibid. n. 8. p. 138
Per oſcula, & amplexus praciſè in Eccleſia non polluitur eadem Eccleſia. ibid. n. 9. p. 138
Nec contrahitur malitia ſacrilegij. ibid. n. 10. pag. 138
Ex voluntaria pollutione, & copula habita in Eccleſia eadem Eccleſia polluitur. ibid. n. 14. pag. 139
Si ſint occultæ non polluitur. ibid. n. 15. p. 139
Per copulam licitam occultam non polluitur Eccleſia. ibid. n. 16. p. 140
Contrahitur tamen ſacrilegium, ſi habeatur ſine neceſſitate. ibid. n. 17. p. 140
Vrgente neceſſitate non contrahitur. ibid. n. 18. pag. 140
Ex notoria copula coniugali polluitur Eccleſia. ibid. n. 19. p. 140
Quid veniat nomine loci ſacri ad contrahendum ſacrilegium, & pollutionem Eccleſiæ. ibid. n. 20. p. 141
Occiſio voluntaria, & graue vulnus in Eccleſia inducunt ſacrilegium, & pollutionem. ibid. n. 21. p. 141
Aggreſſus in Eccleſia occidens aggreſſorem cum moderamine non polluit Eccleſiam. ibid. n. 22. pag. 141
Graue vulnus inducit pollutionem Eccleſiæ, quamuis ſanguis ibi non effundatur. ibid. n. 23. p. 141
Grauiter vulneratus extra Eccleſiam effundens in ipſa ſanguinem non polluit. ibid. n. 24. p. 141
Quid dicendum, ſi percuſſio fuerit leuis cum effuſione ſanguinis. ibid. n. 25. p. 142

Circunſtantia *Quibus auxilijs*.

Quid importet hæc circunſtantia. P. 1. q. 4. a. 16. §. 4. n. 1. p. 142
Complex in delicto, an ſit manifeſtandus in Confeſſione, quando aliter cognoſci nequeat ſpecies delicti. ibid. n. 2. p. 142
Si poteſt adiri alius Confeſſarius, complex non eſt manifeſtandus. ibid. n. 3. p. 143
Si non poteſt alius adiri ſententia aſſerens non poſſe complicem manifeſtari. ibid. n. 4. p. 143
Sententia aſſerens manifeſtandum eſſe præfertur. ibid. n. 6. p. 143
Quandoque eximi poteſt pænitens ab onere manifeſtandi complicem. ibid. n. 8. p. 144
In hac hypotheſi teneretur exprimere peccatum reticita circunſtantia. ibid. n. 9. p. 144
Quid ſentiendum ſit de peccante adhibito mediatore. ibid. n. 11. p. 144
Si mediator fuerit aliundè diſpoſitus non tenetur peccans circunſtantiam mediatoris exprimere. ibid. n. 12. p. 145
Secus, ſi mediator non eſſet diſpoſitus. ibid. n. 13. pag. 145
Ludens inſtrumento ſibi vetito, & fraudans tenetur vtrumque exprimere. ibid. n. 14. p. 145
Vtens medio ſuperſtitioſo in extractione nominum al lotto, *peccat, & contra Religionem, & contra iuſtitiam. ibid. n. 17. p.* 145
Adhibitis illis medijs, ſi dignoſcatur lucrum ex illis proueniſſe, hoc eſt reſtituendum. ibid. n. 19. pag. 146
Si lucrum ex illis non prouenerit, non eſt reſtituendum. ibid. n. 20. p. 146

Circunſtantia *Cur*.

Finis duplex alter intrinſecus, alter extrinſecus. P. 1. q. 4. a. 16. §. 5. n. 1. p. 147
Si tam medium, quam finis ſint ex ſe mala, & opponantur diuerſis virtutibus vtrumque eſt in Confeſſione aperiendum. ibid. n. 3. p. 147
Secus, ſi opponantur eidem virtuti. ibid. n. 4. pag. 147
Si finis ſit malus, & medium bonum ſola malitia finis eſt exprimenda. ibid. n. 5. p. 147
Quando tam finis, quam medium ſunt mala, & opponuntur diuerſis virtutibus ſententia docens vltra malitiam medij, & finis eſſe exprimendum ordinem medij ad finem. ibid. n. 6. pag. 147
Sufficit, ſi exprimatur malitia vtriuſque. ibid. n. 7. p. 148
Furtum inſtrumentorum cum fine furandi ab eodem pecunias pro eodem tempore eſt vnum dumtaxat peccatum. ibid. n. 9. p. 148
Furtum inſtrumentorum ab vno cum fine furandi ab altero pecunias inuoluit duplex peccatum. ibid. n. 10. p. 148
Furtum inſtrumentorum factum cum fine furandi ab eodem pecunias pro diuerſo tempore ſecundum aliquos non eſt, niſi vnum peccatum. ibid. n. 11. p. 148
Secundum alios eſt duplex. ibid. n. 12. p. 149
Vtraque opinio per diſtinctionem conciliatur. ibid. n. 13. p. 149

Circunſtantia *Quomodo*.

Modus, ſi variet ſpeciem, eſt neceſſario in Confeſſione explicandus. P. 1. q. 4. a. 16. §. 6. n. 1. p. 150
Maritus concumbens cum vxore varians ſolummodo modum non tenetur illum in Confeſſione exprimere. ibid. n. 2. p. 150

Digitized by Google

Maritus incipiens copulam ſodomiticè, licet naturalitèr perficiat, tenetur modum illum exponere. ibid. n. 3. p. 150
Concubitus cum beſtia eſt eiuſdem rationis ſiue fiat in vaſe naturali, ſiue in ſtercorario. ibid. n. 4. p. 151
Quocunque modo quis ſe ipſum polluat ſemper idem peccatum in ſpecie committit. ibid. n. 6. pag. 151
Niſi pollutio ſit relata ad concubitum. ibid. n. 7. p. 151
Si pollutio facta ſit cooperatione alterius exprimenda eſt circumſtantia cooperationis. ibid. n. 8. p. 152
Non eſt tamen exprimenda circumſtantia maſculi, vel fœminæ, ſi ſiſtat in mera pollutione. ibid. n. 9. p. 152
Excipe, niſi illa perſona, cuius tactibus polluitur, fuerit profeſſa, & Deo ſacra. ibid. n. 10. p. 152
Opprimens ſodomiticè per vim fœminam virginem tenetur circumſtantiam vis exprimere. ibid. n. 13. p. 153
Non tamen circumſtantiam virginis. ibid. n. 14. pag. 153

Circumſtantia *Quando*.

Circumſtantia temporis triplicitèr poteſt conſiderari, & quomodo. P. 1. q. 4. a. 16. §. 7. p. 153
Peccata lathalia carnalia commiſſa in die feſto non ſunt neceſſario aperienda ſecundum circumſtantiam diei feſti. ibid. n. 3. p. 154
Opus ſeruile extra diem feſtum exercitum ante communionem non eſt peccaminoſum. ibid. n. 5. pag. 154
Concubitus mariti cum vxore tempore menſtruorum non eſt grauitèr peccaminoſus. ibid. n. 6. pag. 154

Complex in delicto.

Complex in delicto, an ſit manifeſtandus, quando alitèr cognoſci nequeat ſpecies delicti. P. 1. q. 4. a. 16. §. 4. n. 2. p. 142
Si poteſt adiri alius Confeſſarius, complex non eſt manifeſtandus. ibid. n. 3. p. 143
Si non poteſt adiri, ſententia aſſerens complicem non eſſe manifeſtandum. ibid. n. 4. p. 143
Quandoque non eſt manifeſtandus, & quando. ibid. n. 8. p. 144
In hac hypotheſi teneretur exprimere peccatum reticita circumſtantia. ibid. n. 9. p. 144

Conditio.

Conditio vel poteſt eſſe de præſenti, vel de præterito, vel de futuro. P. 1. q. 6. a. 10. n. 1. pag. 220
Poteſt abſolutio impendi ſub conditione, vel de præſenti, vel de præterito. ibid. n. 2. p. 220
Non poteſt impendi ſub conditione de futuro. ibid. n. 4. p. 221

Confeſſarius.

An, & quomodo Confeſſarius teneatur diſcutere conſcientiam pænitentis per congruas interrogationes. P. 1. q. 4. a. 3. n. 10. p. 89
Confeſſarius in peccato læthali exiſtens tot peccata committit, quot ſucceſſiuè abſoluit. P. 1. q. 4. a. 11. n. 29. p. 110
Si Confeſſarius abſoluit non auditis omnibus peccatis, an validè abſoluat. P. 1. q. 4. a. 19. n. 8. p. 164
Præproperè abſoluens ex iuſta, & graui cauſa non peccat. ibid. n. 11. p. 164
Secus, ſi id præſtet ſine iuſta cauſa. ibid. n. 12. pag. 164
Ob longitudinem poteſt dimmidiare. ibid. n. 13. pag. 165
Congruentius tamen ſuſpenderet abſolutionem vſque ad complementum. ibid. n. 14. p. 161
Niſi neceſſitas aliud poſtuleret. ibid. n. 15. p. 165
Confeſſarius regularitèr tenetur pænitentiam imponere pænitenti. P. 1. q. 5. a. 4. n. 1. p. 181
Sententia docens indefinitè teneri ſub læthali imponere. ibid. n. 2. p. 181
Sententia docens teneri pro læthalibus ſub læthali imponere, pro venialibus ſolum ſub veniali. ibid. n. 3. p. 181
Tenetur indefinitè ſub læthali. ibid. n. 4. p. 181
Excuſatur tamen, quando pænitens eſſet in articulo mortis conſtitutus. ibid. n. 6. p. 181
Non tamen, ſi pænitens poſſet breuem adimplere puta inuocando nomen IESV. ibid. n. 7. p. 181
Non excuſatur ab impoſitione pænæ, etiam ſi pænitens exhiberet intenſos actus doloris. ibid. n. 8. p. 181
Regularitèr tenetur pænas imponere iuxta grauitatem delictorum. ibid. n. 9. p. 182
Quandoque poteſt minuere. ibid. n. 10. p. 182
Confeſſarius ex cauſa poteſt compellere pænitentem ad ſatisfactionem ante abſolutionem. ibid. a. 12. n. 1. p. 201
Non conſequeretur tamen effectum ante abſolutionem. ibid. n. 2. p. 202
Confeſſarius verè abſoluit non praeciſè declarat Reum eſſe abſolutum. P. 1. q. 6. a. 2. n. 3. p. 209
Verba id efficiunt, quod ſignificat. ibid. n. 4. p. 209
Sententia Sacerdotis præcedit ſententiam Cæli. ibid. n. 9. p. 210
In Confeſſario requiritur prudentia. P. 1. q. 7. a. 14. n. 2. p. 263
Circa, quæ verſari debeat huiuſmodi prudentia. Vide verb. Prudentia.
Requiritur etiam in Confeſſario conſilium. ibid. n. 9. p. 264
Circa, quæ verſari debeat huiuſmodi conſilium. Vide verbo Conſilium.
Etiam in eodem requiritur ſollicitudo. ibid. n. 11. pag. 264
In quo conſiſtat hæc ſollicitudo. ibid.
Parochi per ſe tenentur toties audire ſubditos, quoties moderate exigunt. ibid. n. 12. p. 265

Non-

Digitized by Google

Nonnullæ exceptiones ad hanc regulam. ibid. n. 13. p. 265
Reprobantur Medina, & Reginaldus volentes teneri ſolum, quando vrget præceptum, vel neceſſitas. ibid. n. 14. p. 265
Requiritur etiam miſericordia, & qualis. ibid. n. 15. p. 265
Etiam iuſtitia. ibid. n. 16. p. 265
Etiam in eodem patientia neceſſaria eſt. ibid. n. 17. p. 265
Quomodo hæc exhibenda. ibid. n. 18. p. 266
Confeſſarius improbus improbitate poſitiua, læthali, & actuali illicitè miniſtrat, & contrahit grauem noxam. ibid. a. 15. n. 3. p. 366
Intellige, ſi verè ſibi ſit conſcius improbitatis poſitiuæ. ibid. n. 4. p. 267
Non inualidè miniſtrat. ibid. n. 6. p. 267
Tot peccata committit, quot abſoluit exiſtens in læthali. ibid. n. 7. p. 268
Confeſſarius excommunicatus toleratus validè recipit Confeſſiones. ibid. n. 9. p. 268
Illicitè tamen. ibid. n. 12. p. 268
Eximitur tamen à culpa, ſi ſe purgauerit per contritionem. ibid. n. 13. p. 269
Confeſſarius Sæcularis nequit abſoluere Regularem à caſibus reſeruatis Prælatis eorundem Regularium. P. 1. q. 7. a. 16. n. 6. p. 272
Etiam ſi fuiſſet electus de licentia Prælati Regularis. ibid. n. 7. p. 272
Quid agere debeat Confeſſarius cum pænitente innodato reſeruatis. P. 1. q. 7. a. 19. S. 4. n. 1. pag. 293
Sententia docens non poſſe à non reſeruatis abſoluere, & pro reſeruatis remittere ad Superiorem. ibid. n. 2. p. 293
Sententia aſſerens poſſe. ibid.
Sine vrgente, & graui cauſa non poteſt. ibid. n. 4. p. 293
Exiſtente graui, & rationabili cauſa poteſt. ibid. n. 7. p. 294
Quænam ſit grauis, & rationabilis cauſa. ibid. n. 8. p. 294
Extante hac graui cauſa ſecundum aliquos pænitens poteſt præmiſſo ſolum actu contritionis communicare. ibid. n. 9. p. 294
Secundum alios tenetur confiteri non reſeruata reticitis reſeruatis. ibid. n. 10. p. 294
Secundum alios tenetur omnia confiteri. ibid. n. 11. p. 294
Et in hoc caſu poteſt etiam abſolui à cenſuris ſub reincidentia. ibid. n. 12. p. 294
Si Confeſſarius abſoluerit pænitentem à caſu, à quo non poterat abſoluere quomodo ſe gerere debeat. P. 1. q. 7. a. 19. S. 9. n. 1. p. 320
Si ſperet pænitentem non ægrè laturum debet petita facultate loquendi ipſum monere, vt adeat Superiorem pro tali caſu. ibid. n. 2. pag. 320
Congruum tamen eſſet, vt ipſe à Superiore facultatem peteret, & abſolueret. ibid. n. 3. p. 320
Si ſciret pænitentem eſſe ægrè laturum debet ipſum Deo commendare. ibid. n. 4. p. 320
Confeſſarius in dubio ſuſpenſiuo de reſeruatione caſus non poteſt ab illo abſoluere. ibid. S. 10. n. 3. p. 320
In dubio etiam opinatiuo tutius eſt, vt abſtineat ab abſolutione, niſi ſit maior probabilitas pro negatione reſeruationis. ibid. n. 6. p. 321
Confeſſarius debet cautè procedere in interrogationibus circa venerea. ibid. a. 20. n. 1. p. 322
Nec inquirere, quæ neceſſaria non ſunt. ibid. n. 2. p. 322
Nec ſe detinere in crebris interrogationibus cum ſcrupuloſis. ibid. n. 3. p. 322
Si nouerit impedimentum inter coniuges ab eiſdem non cognitum non debet illud detegere. ibid. n. 4. p. 322
Ne abſoluat conſuetudinarios, ſed differat abſolutionem. ibid. n. 5. p. 322
Non abſoluat, qui in proxima occaſione eſt peccandi, nec vult illum dimittere. ibid. n. 6. pag. 322
Non debet in magno concurſu dimmidiare Confeſſiones. ibid. n. 7. p. 322
Non debet abſoluere, quos nouerit ignorare culpabilitèr myſteria fidei. ibid. n. 8. p. 323
Debet coadiuuare pænitentem per congruas interrogationes. ibid. n. 9. p. 323
Tenetur etiam pænitentes beneuole excipere. ibid. n. 10. p. 323
Confeſſarius ſollicitans in Confeſſione. Vide verbo Sollicitatio.
Confeſſarij tenentur ſub læthali monere pænitentes quos nouerint ſollicitatos, de onere denuntiandi Confeſſarium, qui ſollicitauit. P. 1. q. 7. a. 21. S. 4. n. 2. p. 335
Et regularitèr tenentur non abſoluere, niſi prius denuntient. ibid. n. 4. p. 336
In aliquibus caſibus poſſunt abſoluere ante denuntiationem. ibid. n. 5. p. 336
Confeſſarij non monentes ſubduntur correctioni Inquiſitorum. ibid. n. 6. p. 336
Confeſſarius quoad onus ſigilli Sacramentalis. Vide verbo Sigillum Sacramentale.

Confeſſio.

Sub præcepto annuæ Confeſſionis non cadit confeſſio præcisè venialium. P. 1. q. 2. a. 4. n. 2. pag. 32
Non poteſt Eccleſia ſimplicitèr præcipere venialium confeſſionem. ibid. n. 7. p. 33
Venialia fierent materia neceſſaria. ibid. n. 8. p. 33
Poteſt præcipere relatè ad finem Confeſſionem venialium, & quomodo. ibid. n. 11. p. 34
An Confeſſarius poſſit obligare pænitentem ad Confeſſionem venialium remiſſiuè. ibid. n. 16. pag. 35
Hæreſis docens Confeſſionem eſſe humanum inuentum. P. 1. q. 4. a. 1. n. 1. p. 80
Alia docens ſufficere peccata Deo confiteri. ibid. n. 2. p. 80
Alia docens non prærequiri examen conſcientiæ. ibid. n. 3. p. 80

Conuincitur prima falſitatis ex ſacris paginis, & Concil. ibid. n. 4. & 5. p. 80
Reprobatur ſecunda eiſdem. ibid. n. 6. p. 81
Oſtenditur neceſſitas examinis conſcientiæ. ibid. n. 11. p. 82
Definitio Confeſſionis Sacramentalis. ibid. a. 2. n. 1. p. 83
Aſſignantur qualitates eiuſdem in genere. ibid. n. 2. p. 83
Quomodo debeat eſſe ſimplex. ibid. n. 3. p. 83
Excluduntur verba inutilia, & artificioſa. ibid. n. 4. p. 83
Quomodo debeat eſſe humilis. ibid. n. 5. p. 83
Hæc humilitas debet eſſe interna, & externa. ibid. n. 6. p. 83
Ex iuſta cauſa poteſt fieri ſedendo, vel ambulando. ibid. n. 7. p. 83
Quomodo debeat eſſe pura. ibid. n. 8. p. 84
Quomodo debeat eſſe fidelis. ibid. n. 9. p. 84
Si mendacium ſit circa ſubſtantiam irritat Sacramentum. ibid. n. 10. p. 84
Si circa materiam ſufficientem regularitèr non irritat. ibid. n. 11. p. 84
Refertur caſus, in quo non irritat. ibid. n. 12. pag. 84
Quomodo debeat eſſe frequens, & ſub quo onere. ibid. n. 13. p. 84
Quid veniat per ly Diſcreta. ibid. n. 15. p. 85
Quomodo debeat eſſe libera. ibid. n. 16. p. 85
Debet eſſe verecunda tam internè, quam externè. ibid. n. 17. pag. 85
Verecundia non eſt de eſſentia Sacramenti. ibid. n. 18. p. 85
Integritas duplex altera per ſe, altera per accidens. ibid. n. 19. p. 85
An abſolutio poſſit impendi dimmidiata tantum Confeſſione extante cauſa. ibid. n. 20. p. 85
Sub diſtinctione diſſoluitur quæſtio. ibid. n. 21. p. 86
Non integra per accidens, quando dicatur. ibid. n. 22. p. 86
Debet eſſe ſecreta. ibid. n. 23. p. 86
Si fieret publicè, non irritaretur. ibid. n. 24. p. 86
Confeſſio publica non eſt conſulenda. ibid. n. 25. p. 86
Quomodo debeat eſſe lacrimabilis. ibid. n. 26. p. 86
Quomodo debeat eſſe accelerata. ibid. n. 27. p. 86
Quomodo fortis. ibid. n. 28. p. 87
Quomodo accuſans. ibid. n. 29. p. 87
Quomodo parata parere. ibid. n. 30. p. 87
Confeſſio de peccatis læthalibus commiſſis poſt Baptiſmum eſt neceſſaria neceſſitate medij, vel in re, vel in voto. ibid. a. 4. n. 1. p. 89
Votum Confeſſionis requiritur, quando in re haberi non poteſt. ibid. n. 3. p. 89
Sufficit votum virtuale, & implicitum. ibid. n. 4. p. 90
Confeſſio de iure Diuino habenda eſt in articulo mortis, & quando ſumenda ſunt alia Sacramenta in eo, qui ſibi conſcius eſt læthalium. ibid. n. 5. p. 90
Fæmina primo, & proximè paritura tenetur probabilius hoc præcepto. ibid. n. 6. p. 90
Item, quæ pati debet inciſionem ad extrahendum fœtum. ibid. n. 7. p. 90
Item milites mox pugnaturi. ibid. n. 8. p. 90
Præceptum Eccleſiaſticum, an, & quando obliget ad Confeſſionem remiſſiuè. ibid. n. 9. p. 91
Confeſſio verbalis non eſt neceſſe, quod præcedat contritionem. ibid. a. 5. n. 2. p. 91
Fit doloroſa confeſſio per ſubſequentem dolorem. ibid. n. 3. p. 91
Sub diuerſa conſideratione confeſſio, & dolor ſunt adinuicem ſubſtratum. ibid. n. 4. p. 91
Commendatur praxis Confeſſariorum excitantium poſt Confeſſionem pænitentes ad dolorem. ibid. n. 6. p. 92
Confeſſio, & dolor debent præcedere abſolutionem. ibid. n. 7. p. 92
Confeſſio per interpretem congruè non eſt facienda, quando fieri poteſt ore proprio. ibid. a. 6. n. 1. pag. 93
Si fiat per interpretem ſine cauſa, an ſit valida. ibid. n. 3. p. 93
Si fiat ex fine mortalitèr prauo erit inualida ſecus, ſi ex fine non tali mortalitèr. ibid. n. 4. p. 94
Si pænitens careat idiomatè, quo poſſit à Confeſſario intelligi licitè confiteri poteſt per interpretem. ibid. n. 5. p. 94
Vrgente præcepto annuæ Confeſſionis non tenetur quis per interpretem confiteri. ibid. n. 6. p. 94
Vrgente periculo mortis tenetur. ibid. n. 7. p. 94
Confeſſio, & abſolutio ſimul facta abſenti non tenet. ibid. a. 7. n. 2. p. 95
Confeſſio facta abſenti per literas, & implicitè ratificata præſenti valida eſt. ibid. n. 3. p. 95
Non ſufficit præſentia pænitentis quomodocunque, ſed requiritur cum præſentia ſaltem virtualis ratificatio. ibid. n. 8. p. 96
In quo conſiſtat illa virtualis ratificatio. ibid. n. 9. p. 96
An decretum Clementis VIII. intelligendum ſit copulatiuè, an vero diſiunctiuè, & quomodo. ibid. n. 10. p. 96
An confeſsio debeat eſſe integra quoad ſpecies peccatorum. Vide verbo Integritas.

Confeſſionis iteratio.

Confeſſio eſt iteranda, quotieſcunque irrepſit error ſubſtantialis cognitus. P. 1. q. 4. a. 20. n. 1. pag. 170
Eſt iteranda, ſi pænitens ſcientèr acceſſerit ſine dolore. ibid. n. 4. p. 170
Item, ſi fuerit ſine integritate culpabili. ibid. n. 5. p. 170
Qui peccatum læthale prætermiſit in Confeſſione exiſtimans eſſe veniale cognito poſtea, vt læthali, non tenetur totam Confeſſionem iterare, ſed ſufficit, ſi illud peccatum exponat ſub qualitate læthalis. ibid. n. 6. p. 170
Qui peccata dubia expoſuit, vt certa non tenetur illa repetere. ibid. n. 9. p. 171
Certus de peccato exponens illud, vt dubium tenetur totam Confeſſionem repetere. ibid. n. 10. p. 171

Digitized by Google

Certus de dubiètate peccati, & exponens, vt certum non tenetur iterare. ibid. n. 11. p. 171
Si excommunicatus ſcientèr prius quæſiuit abſolutionem à peccatis, quam à cenſura tenetur Confeſſionem repetere. ibid. n. 13. p. 172
Si verò ignorantèr, & bona fide non tenetur iterare. ibid. n. 13. p. 172
Confeſſio facta ob inanem gloriam, ſi hæc fuerit lethalis, eſt iteranda. ibid. n. 17. p. 173
Secus, ſi fuerit venialis. ibid. n. 19. p. 173
Ob obliuionem pœnitentiæ ſecundum aliquos confeſsio eſt iteranda. ibid. n. 21. p. 173
Probabilius non eſt iteranda. ibid. n. 22. p. 173
Iteranda eſt confeſsio, ſi facta ſit ſcientèr Confeſſario carenti iuriſdictione. ibid. n. 24. p. 174
Confeſsio facta Confeſſario excommunicato vitando eſt iteranda. ibid. n. 27. p. 174
Facta Confeſſario excommunicato tolerato non videtur iteranda. ibid. n. 28. p. 174
Si ignoretur communitèr excommunicatio, confeſſio apud ipſum facta tenet. ibid. n. 29. p. 174
Si pœnitens nouerit Confeſſarium eſſe excommunicatum vitandum, licet alij communitèr ignorent, non tenet confeſſio. ibid. n. 30. p. 174
Confeſsio facta Confeſſario indocto, & minus idoneo, an ſit iteranda. ibid. n. 32. p. 175
Secundum aliquos eſt iteranda. ibid.
Secundum Bonacinam, & alios non eſt iteranda. ibid. n. 33. p. 175
Si Pœnitens certo norit Confeſſarium non cognouiſſe ſpecies peccatorum tenetur repetere. ibid. n. 34. p. 175
Quid ſentiendum ſit, ſi certo non nouit, ſed dubitat. ibid. n. 35. p. 176

Conſilium.

Requiritur in Confeſſario conſilium. P. 1. q. 7. a. 14. n. 9. p. 264
Ad Confeſſarium ſpectat pœnitentem dirigere in viam ſalutis æternæ. ibid. n. 10. p. 264
A vijs prauis retrahere. ibid.
Docere, quæ occaſiones ſint vitandæ, quæ ſocietates fugiendæ. ibid.
Inſtruere, & animare ad obſeruantiam Diuinorum mandatorum. ibid.

Contritio.

Contritio cum voto Confeſsionis immediatè gratiam producit. P. 1. q. 1. a. 5. n. 3. p. 13
Contritio, vel atritio cum Confeſsione eſt neceſſaria ad delendum peccatum læthale commiſſum in ſuſceptione Baptiſmi. P. 1. q. 2. a. 1. n. 11. p. 20
Definitio contritionis ex Concil. Trid. P. 1. q. 3. a. 1. n. 1. p. 36
Debet eſſe ex ſpeciali motiuo dilectionis Dei, ibid. n. 3. p. 36
Eſt conuerſio ad Deum. ibid. n. 5. p. 36
Ad validam contritionem non eſt neceſſarius explicitè, & formalitèr actus dilectionis Dei expreſſus. ibid. n. 8. p. 37
Contritioni in ſacris paginis venia adſcribitur. ibid. n. 9. p. 37
Contritio debet in ſe importare dolorem, & amorem appretiatiuum. ibid. n. 12. p. 38
Non exigit certum intenſionis gradum. ibid. n. 13. p. 39
Contritio, vt ſit valida, non exigit temporis moram. ibid. n. 15. p. 39
Non ſtatim, ac quis nouit peccatum, ex neceſſitate debet conteri. ibid. n. 18. p. 40
Nec ad hoc obligat præceptum naturale. ibid. n. 20. p. 41
Obligat tamen aliquando. ibid. n. 24. p. 42
Non requiruntur tot actus contritionis, quot ſunt peccata. ibid. n. 25. p. 42
Debet tamen contritio ad omnia peccata referri. ibid. n. 27. p. 42
Non eſt neceſſaria maior deteſtatio pro grauiori peccato. ibid. n. 28. p. 43
De congruo requiritur maior intenſiua. ibid. n. 29. pag. 43
Ad contritionem ſufficit propoſitum implicitum non peccandi de cætero. ibid. n. 31. p. 44
Ad validam contritionem non eſt neceſſe, quod hæc extendatur etiam ad venialia. ibid. a. 2. n. 1. p. 45
Nec eſt neceſſe, vt inuoluat implicitè deteſtationem venialium. ibid. n. 2. p. 45
Tutius eſt, quod contritio ſit vniuerſalis, ſufficit tamen, quod ſit expreſsè ad peccata cognita, & implicitè ad alia omnia. ibid. n. 4. p. 45
Per contritionem poſſunt remitti omnia peccata. ibid. n. 5. p. 46
Quantumuis grauiſsima, & repetita. ibid. n. 8., & 9. p. 47
Per contritionem producitur ſimul gratia, & remiſſio peccatorum. ibid. a. 3. n. 4. p. 48
Refutatur Michael Baij. ibid. n. 5. p. 48
Et etiam Magiſter Lupus. ibid. n. 6. p. 48
Quid ſenſerit in hoc Caietanus, & in quo fuerit damnatus à Concil. Trid. ibid. n. 9., & 10. p. 48., & 49
Ad iuſtificationem in Sacramento Pœnitentiæ non eſt neceſſaria contritio perfecta. ibid. a. 4. n. 1. p. 49
Euincitur ex Concil. Trid. ibid. n. 2. p. 49
Rationes Requeſenij pro hoc non valdè conuincentes. ibid. n. 5. p. 50
Concurrente in Confeſſione Sacramentali contritione perfecta producitur per Confeſſionem gratia diſtincta ab illa, quæ præintelligitur producta per contritionem. ibid. a. 5. n. 3., & 4. p. 51
Contritio ſecundum aliquos non eſt forma per ſe ſanctificans. ibid. a. 6. n. 1. p. 51
Rationes iſtorum referuntur. ibid. n. 2. 3. 4. p. 52
Secundum alios eſt forma, ſecundum ſe ſanctificans, ſeu iuſtificans. ibid. n. 6. p. 52
Rationes iſtorum. ibid. n. 7., & ſeqq. p. 53
Non eſt forma iuſtificans, ſed tantum diſpoſitio. ibid. n. 11. p. 53
Rationes pro hac ſententia, & ſolutiones contrariorum. ibid. p. 54

Nec

Digitized by Google

Nec vt forma adauget gratiam in homine iuſto. ibid. a. 7. n. 2. p. 55
Actus ille contritionis in homine iuſto non egreditur limites diſpoſitionis. ibid. n. 3. p. 55
Nec formalitèr auget gratiam extenſiuè iuxta ſenſum Turriani. ibid. n. 5. p. 56
Sententia eſſerens contritionem formalitèr, & per ſe delere venialia. ibid. a. 8. n. 1. p. 57
Formalitèr, ſeu tanquam forma non delet venialia. ibid. n. 2. p. 57
Actus feruidus contritionis aptus eſt ad omnium peccatorum venialium remiſſionem. ibid. a. 9. n. 2. p. 60
In quo conſiſtat maior ille feruor. ibid. n. 4. p. 60
Contritio differt ſpecie ab atritione. P. 1. q. 3. a. 13. n. 4. p. 69
Procedit ex diuerſo motiuo. ibid. n. 5. p. 69
Perfectio, quam dicit ſupra atritionem, non eſt merè gradualis. ibid. n. 7. p. 70
Quamuis tam atritio, quam contritio reſoluantur in eandem pænitentiam procedunt ex diuerſo motiuo. ibid. n. 10. p. 70
Contritio cadit ſub præcepto Diuino. ibid. a. 16. n. 1. p. 74
Etiam ſub præcepto naturali. ibid. n. 2. p. 74
Contritio ſecundum aliquos elici debet ſtatim, ac quis conſcius ſibi eſt peccati læthalis. ibid. n. 3. p. 75
Rationes pro hac ſententia. ibid. n. 4. 5. 6. p. 75
Secundum veriorem ſenſum non tenetur ſtatim conteri. ibid. n. 8. p. 75
Præceptum de contritione eſt affirmatiuum. ibid. n. 11. p. 75
Soluuntur rationes contrariæ ſententiæ. ibid. p. 76
In periculo mortis, & in quacunque alia neceſſitate ſumendi Sacramenta obligat hoc præceptum. ibid. n. 17. p. 77
Etiam in periculo perpetuæ amentiæ. ibid. n. 18. pag. 77
Nomine contritionis quoad hunc effectum venit perfecta, vel imperfecta cum confeſſione. ibid. n. 19. p. 77
In articulo mortis ſententia aſſerens requiri contritionem perfectam. ibid. n. 21. p. 78
Sufficit imperfecta cum Confeſſione. ibid. n. 22. pag. 78
Quandonam præceptum Diuinum obliget extra articulum mortis. ibid. n. 24. p. 78
Non obligat pro omnibus diebus feſtis. ibid. n. 26. pag. 79
Non eſt diu differenda. ibid. n. 27. p. 79
Ex præcepto Eccleſiaſtico obligat ſingulis annis ſaltem æquiualentèr. ibid. n. 28. p. 79
Et vrgente graui tentatione aliter inſuperabili. ibid. n. 29. p. 79
Contritio ſiue perfecta, ſiue imperfecta non eſt neceſſe, quod præcedat Confeſſionem verbalem. P. 1. q. 4. a. 5. n. 2. p. 91
Per actum contritionis relatum ad omnia venialia omnia remittuntur. P. 1. q. 8. a. 5. n. 2. p. 358
Per atritionem non remittuntur, niſi ea, quæ clauibus ſubijciuntur. ibid. n. 6. p. 359

D

Delectatio.

Delectationes moroſæ circa diuerſos ſtatus perſonarum diuerſificantur. P. 1. q. 4. a. 16. §. 2. n. 9. p. 130
Delectatio relata ad determinatam perſonam coniuncta cum opere externo eſt exprimenda in Confeſſione cum qualitate perſonæ. ibid. n. 12. pag. 131
Idem eſt iudicium quoad culpam de operatione, ac de delectatione. ibid. n. 14. p. 131
Delectatio efficax trahit ſecum circunſtantias. ibid. n. 16. p. 132
Delectatio relata ad perſonam ad excitandam præcisè libidinem non eſt exprimenda cum qualitate perſonæ. ibid. n. 18. p. 132
Qualitas perſonæ in hoc non finalizat. ibid. n. 19. pag. 132
Vidua ſe delectans de copula præterita, & ſponſus de futura ſecundum aliquos peccant læthalitèr. ibid. n. 20. p. 132
Secundum alios ad ſummum venialitèr. ibid.
Secundum alios eſt peccaminoſa læthalitèr, ſi ſit cum cõmotione ſpirituum ſecus, ſi ſine illa. ibid.
Probabilius eſt peccaminoſa læthalitèr. ibid. n. 21. pag. 133
A fortiori, ſi fuerit cum commotione ſpirituum. ibid. n. 23. p. 133
Delectatio de re mala ſub conditione, ſi non eſſet mala, ſecundum aliquos eſt peccaminoſa læthalitèr. n. 24. p. 134
Secundum alios eſt talis, ſi procedat ex motiuo libidinoſo, ſecus, ſi non ex illo. ibid.
Probabilius eſt ſecundum ſe grauitèr peccaminoſa. ibid. n. 25. p. 134
Diſcrimen inter delectationem, & deſiderium. ibid. n. 26. p. 134
In delectatione venerea ſecundum aliquos datur paruitas materiæ. ibid. n. 28. p. 135
Secundum alios probabilius non datur. ibid. n. 29. p. 135

Deipara Virgo.

Deipara Virgo probabilius non habuit habitum pænitentiæ. P. 1. q. 1. a. 3. n. 4. p. 7
Nec fomitem peccati. ibid. n. 5. p. 7
In eadem potentia remota peccandi fuit alligata per ſuperuenientem gratiam. ibid. n. 6. p. 7

Delegatio, Delegatus.

Iuriſdictio pro foro Pænitentiali eſt delegabilis. P. 1. q. 7. a. 10. n. 1. p. 245
A quonam ſit delegabilis. ibid. n. 2. p. 245
Delegatus ad Confeſſiones non poteſt ſubdelegare. ibid. n. 9. p. 246
Legatus ſedis Apoſtolicæ poteſt ſubdelegare. ibid. n. 10. p. 246

Quo-

Quomodo, ſeu quot modis acquiratur iuriſdictio per delegationem. Vide verb. Iuriſdictio.

Denuntiatio. Denuntiare.

Denuntiandus eſt Confeſſarius Inquiſitoribus, qui in Confeſſione ſollicitauit ad turpia. P. 1. *q.* 7. *a.* 21. *S.* 1. *n.* 1. *p.* 324
Item Sacerdos, qui non eſt Confeſſarius, qui ſe Confeſſarium ſimulauit, & ſollicitauit. ibid. n. 3. *p.* 324
Laicus, qui ſe Confeſſarium ſimulauit, & ſollicitauit non eſt ex hoc capite denuntiandus. ibid. n. 7. *p.* 325
Eſt tamen denuntiandus tanquam ſuſpectus de hareſi. ibid. n. 9. *p.* 325
Epiſcopus ſollicitans eſt denuntiandus Inquiſitoribus. ibid. n. 10. *p.* 325
Non tamen ab illis corripiendus. ibid.
Fœmina ſollicitantes Confeſſarium non ſunt denuntianda. ibid. n. 13. *p.* 325
Si Confeſſarius fœmina ſollicitanti conſenſerit non eſt denuntiandus. ibid. n. 14. *p.* 326
Quinam denuntiare teneantur. Vide verb. Sollicitatio.
Quale debeat eſſe delictum ſollicitationis, vt oriatur onus denuntiandi. Vide eod. verb. Sollicitatio.
An Confeſſarij teneatur, & ſub quo onere monere pœnitentes ſollicitatos de onere denuntiandi ſollicitantem. Vide eod. verb.

Dubium.

Dubium vel poteſt eſſe ex parte pœnitentis, vel ex parte Confeſſarij, vel ex parte actus. P. 1. *q.* 7. *a.* 19. *S.* 10. *n.* 1. *p.* 320
Aliud ſuſpenſiuum, aliud opinatiuum. ibid. n. 2. *pag.* 320
In dubio ſuſpenſiuo de reſeruatione caſus Confeſſarius non poteſt ab illo abſoluere. ibid. n. 3. *pag.* 320
Probabilius etiam in dubio opinatiuo, niſi ſit maior probabilitas pro negatione reſeruationis. ibid. n. 6. *p.* 321
Peccata lethalia dubia ſunt neceſſario in Confeſſione aperienda. P. 1. *q.* 2. *a.* 1. *n.* 15. *p.* 21
Confeſſa, vt dubia cognita certitudine ſunt iterum confitenda, vt certa. ibid. n. 20. *p.* 22
Peccata opinatiuè dubia, an ſint neceſſario confitenda. ibid. a. 2. *n.* 1. *p.* 25
Extante maiori probabilitate pro exiſtentia peccati hoc eſt confitendum. ibid. n. 3. *p.* 26

E

Effectus.

Effectus Sacramenti Pœnitentia eſt per ſe prima gratia. P. 1. *q.* 8. *a.* 1. *n.* 2. *p.* 351
Etiam ſecunda in ſubiecto viuo. ibid. n. 3. *p.* 351
Etiam remiſſio quoruncunque peccatorum lethalium. ibid. a. 2. *n.* 1. *p.* 353
Remiſsio item peccatorum in Spiritum Sanctum. ibid. n. 6. *p.* 353
Item Apoſtaſia à fide. ibid. n. 9. *p.* 353
Etiam peccatorum enormium multiplicatorum. ibid. n. 10. *p.* 353
Item remiſsio pœna aterna. ibid. a. 3. *n.* 1. *p.* 354
Non tamen regularitèr pœna temporalis totalitèr. ibid. n. 3. *p.* 355
Sacramentum hoc coniunctum cum intenſiori contritione quandoque etiam remittit totam pœnam. ibid. n. 4. *p.* 355
Remittuntur etiam venialia quoad culpam. ibid. a. 4. *n.* 2. *p.* 356
Poteſt remitti per ipſum vnum veniale ſine alio. ibid. n. 3. *p.* 356
Poſſunt per ipſum remitti lathalia ſine venialibus. ibid. n. 4. *p.* 356
Non tamen venialia ſine lathalibus. ibid. n. 5. *pag.* 356
Ad remiſſionem venialium requiritur atritio ſupernaturalis. ibid. n. 6. *p.* 356
Requirit ad remiſſionem venialium atritionem ſupernaturalem. ibid. n. 6. *p.* 356
Regularitèr cum remiſſione culpa venialis non remittit totam pœnam. ibid. n. 9. *p.* 357

Effectus Extremæ Vnctionis.

Sententia docens effectum primarium Extrema Vnctionis non eſſe ſimplicem, ſed aggregatum. P. 2. *q.* 4. *a.* 1. *n.* 1. *p.* 406
Effectus primarius ſecundum D. Thomam eſt remiſſio peccatorum quoad eorum reliquias, & quoad culpam, ſi eam inueniat. ibid. n. 2. *p.* 406
Quomodo intelligatur ly quoad culpam. *ibid. n.* 3. *p.* 406
Non poteſt intelligi quoad peccata inculpabilitèr oblita. ibid. n. 4. *p.* 406
Sententia docens intelligi quoad peccata venialia. ibid. n. 5. *p.* 406
Effectus primarius eſt gratia remiſſiua quoad reliquias peccatorum, & quoad venialia. ibid. n. 6. *pag.* 406
Quid veniat nomine reliquia peccatorum. ibid. n. 8. *p.* 407
Hoc Sacramentum non tollit reliquias peccati originalis, niſi in ea parte, qua confortata ſunt ab actualibus. ibid. a. 2. *n.* 2. *p.* 407
Sententia aſſerens hoc Sacramentum non conferre ad remiſſionem pœna temporalis. ibid. a. 3. *n.* 1. *p.* 408
Probabilius confert ad remiſſionem pœna temporalis debita pro peccatis. ibid. n. 2. *p.* 408
Eſt Sacramentum conſummatiuum pœnitentia. ibid. n. 3. *p.* 408
Pœna quoquo modo ſimul cum culpa remittitur. ibid. n. 5. *p.* 408
Eſt diſpoſitio immediata ad gloriam. ibid. n. 6. *p.* 409
In ſententia conſtituente eſſentiam Extrema Vnctionis in vnica tãtum vnctione, ſi vnica tantũ fieret, effectus produceretur in vltimo inſtanti pro-

Digitized by Google

prolationis formæ. ibid. a. 4. n. 2. p. 409
In ſententia conſtituente eſſentiam in vnctione quinque ſenſuum effectus producitur in prolatione vltimæ ſillabæ applicatæ vltimo ſenſui. ibid. n. 3. p. 410
Vnctis etiam renibus, & pedibus effectus producitur in vnctione vltimi ſenſus. ibid. n. 5. p. 410
Niſi intentio ſit poſitiuè reſtricta ad renes, & pedes, & non aliter. ibid. n. 6. p. 410
Non poſitis vnctionibus renum, & pedum adhuc integer effectus producitur. ibid. n. 7. p. 410
Vnctio renum, & pedum eſt ad maiorem expreſſionem. ibid. n. 8. p. 411
Extrema vnctio habet ex genere ſuo cauſare ſanitatem corporalem. ibid. a. 5. n. 1. p. 412
Non cauſat, niſi in ordine ad ſanitatem ſpiritualem. ibid. n. 3. p. 412
Soluuntur nonnulla obiecta. ibid. n. 5. p. 412
Rationes ſuadentes non cauſare ſanitatem corporalem ex opere operato. ibid. a. 6. n. 1. p. 412
Vbi cauſat, cauſat ex opere operato. ibid. n. 2. pag. 412
Oratio, quæ adhibetur, eſt ipſa forma Sacramenti. ibid. n. 3. p. 412
Quod quandoque non cauſet, eſt ex conditione infirmantis. ibid. n. 4. p. 413
Suſcepta cum obice ſiue culpabili, ſiue inculpabili, tunc non cauſat effectum. ibid. a. 7. n. 1. pag. 413
Non habet per ſe cauſare primam gratiam. ibid. n. 2. p. 414
Remoto obice conſequitur effectum. ibid. n. 3. p. 414
Hoc Sacramentum vtpotè validum remanet in acceptatione Diuina. ibid. n. 4. p. 414

Epiſcopus.

Epiſcopus poteſt iuriſdictionem committere Sacerdotibus ad miniſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ ſuis ſubditis. P. 1. q. 7. a. 10. n. 2. p. 245
Epiſcopus excommunicatus vitandus non poteſt committere iuriſdictionem ad audiendas Confeſſiones. ibid. a. 11. n. 3. p. 247
Epiſcopus praciſè titularis, & etiam praciſè electus non poteſt approbare ad Confeſſiones. ibid. a. 12. n. 13. p. 252
Etiam Vicarij Generalis Epiſcoporum, & Capitulares. ibid. n. 14. p. 252
Epiſcopus poteſt approbare extraneum ad audiendas Confeſſiones ſuorum ſubditorum. ibid. n. 19. pag. 253
Epiſcopi in propria Diæceſi poſſunt abſoluere à caſibus Papalibus occultis. P. 1. q. 7. a. 19. S. 1. n. 4. p. 279
Et etiam à cenſuris occultis contentis in Bulla Cænæ. ibid. n. 5. p. 279
Non tamen Archiepiſcopi quoad ſubditos ſuorum ſuffraganeorum. ibid. n. 6. p. 279
Excipe in actu viſitationis. ibid.
Epiſcopi in caſibus, in quibus poſſunt abſoluere à Papalibus, poſſunt alios delegare. ibid. n. 21. pag. 282
Non tamen in caſu hæreſis. ibid. n. 22. p. 282
Poſſunt etiam Peregrinos abſoluere ab huiuſmodi caſibus. ibid. n. 23. p. 282
Epiſcopus Confeſſario petenti facultatem abſoluendi à reſeruatis poteſt concedere, vel illimitatam, vel limitatam. P. 1. q. 7. a. 19. S. 4. n. 13. p. 295
Et præſcribere modum abſoluendi. ibid. n. 14. p. 295
Epiſcopus, ſi iniuſtè neget pœnitenti poſſe abſolui à reſeruatis ab inferiori, poteſt hic pro illa vice abſolui. ibid. n. 16. p. 295
Poteſt ſecundum aliquos abſoluere à reſeruatis, & pro non reſeruatis remittere pœnitentem ad proprium Confeſſarium. ibid. n. 17. p. 295
Verius non poteſt ſine cauſa. ibid. n. 18. p. 295
Extante graui, & legitima cauſa poteſt. ibid. n. 19. pag. 295
Si Superior abſoluerit ex cauſa ſolum à reſeruatis animo abſoluendi intelligitur verè abſoluiſſe. ibid. n. 21. p. 296
Et tunc pœnitens accedens ad ſuum Confeſſarium pro abſolutione non reſeruatorum conſequitur nouam gratiam. ibid. n. 22. p. 296
Nec tenetur tunc aperire peccata reſeruata, à quibus fuit ab Epiſcopo abſolutus. ibid. n. 24. pag. 296
Epiſcopus extante legitimo impedimento adeundi Romanum Pontificem pro abſolutione caſuum Papalium poteſt ab illis abſoluere. ibid. a. 19. S. 5. n. 1. p. 298
Hæc facultas non reſtringitur ſolum ad grauem Clerici percuſſionem, ſed extenditur ad alios caſus Papales. ibid. n. 3. p. 298
Referuntur nonnullæ exceptiones. ibid. n. 6. p. 299
Sed eluduntur. ibid. n. 7. p. 299
Epiſcopus ratione talis facultatis poteſt abſoluere ſolum ſuos ſubditos. ibid. n. 10. p. 300
Non ſufficit, quod ſit electus, ſed debet eſſe confirmatus. ibid. n. 16. p. 301
Epiſcopus ratione legitimi impedimenti abſoluens à Papalibus, an teneatur imponere pœnitenti onus ſe præſentandi Papæ ceſſante impedimento. ibid. n. 44. p. 306
Si impedimentum ſit perpetuum non tenetur. ibid. n. 45. p. 306
Quando eſt temporaneum, regulariter tenetur. ibid. n. 46. p. 306
Excipe quando caſus eſt contractus ab impubere. ibid. n. 47. p. 306
Etiam ſi tempore abſolutiones factus eſſet pubes. ibid. n. 48. p. 306
Liberatus ab impedimento perpetuo per miraculum non tenetur adire Pontificem. ibid. n. 49. pag. 307
Si caſus non habeat annexam excommunicationem poteſt Epiſcopus ab eodem abſoluere ſine tali onere. ibid. n. 50. p. 307
Epiſcopus, an poſſit abſoluere, ſi pœnitens perſonalitèr non poſſet adire Pontificem, poſſit tamen adire per litteras variæ ſententiæ. ibid. n. 53., & 54. p. 307
Epiſcopus, an poſſit abſoluere à Papalibus, ſi poſſit

Digitized by Google

adiri Legatus. ibid. n. 56. p. 308
Sententia negans poſſe abſoluere. ibid. n. 57. p. 308
Sententia affirmans. ibid. n. 58. p. 308
Si caſus ſit ſpecialitèr reſeruatus Pontifici, & eius Legato non poteſt. ibid. n. 59. p. 308
Si ſit ſimplicitèr reſeruatus Pontifici poteſt. ibid. n. 60. p. 308
Epiſcopi ſollicitantes in Confeſſione ad turpia ſunt denuntiandi Inquiſitoribus. P. 1. q. 7. a. 21. n. 10. p. 325
Non tamen ab eodem puniendi. ibid. n. 11. p. 325
Sunt tamen deferendi ad Romanum Pontificem. ibid. n. 12. p. 325

Epiſtola D. Iacobi.

Eſt canonica. P. 2. q. 1. a. 1. n. 4. p. 371
Loquitur principalitèr de ſanitate ſpirituali. ibid. n. 5. p. 371
Sumenda eſt literalitèr, non merè allegoricè. ibid. n. 6. p. 371

Examen Conſcientiæ.

Hæreſis docens ad Confeſſionem non eſſe neceſſario præmittendum examen conſcientiæ. P. 1. q. 4. a. 1. n. 3. p. 80
Oſtenditur neceſſitas examinis conſcientiæ. ibid. n. 11. p. 82
Talis diligentia in examine adhibenda eſt, qualis quiſque prudens adhibere ſolet in negotio arduo. ibid. a. 3. n. 1. p. 87
Intellige quoad diſcuſſionem lethalium. ibid. n. 2. pag. 87
Sententia aſſerens in ijs, qui labilis ſunt memoriæ, onus non eſſe ſcribendi peccata, cum illa commiſerit. ibid. n. 4. p. 88
Sententia aſſerens illud onus ſcribendi vrgere. ibid. n. 5. p. 88
Præfertur prima ſententia. ibid. n. 6. p. 88
Diſcuſſio propriæ conſcientiæ poteſt ſuppleri per interrogationes Confeſſarij. ibid. n. 8. p. 88
Congruentius facienda eſt per ipſum pænitentem. ibid. n. 9. p. 88
An Confeſſarius teneatur diſcutere conſcientiam pænitentis per congruas interrogationes. ibid. n. 10. p. 89

Excommunicatus.

Excommunicatus, ſi ſcienter prius petierit abſolutionem à peccatis, quam à cenſura, tenetur repetere Confeſſionem. P. 1. q. 4. a. 20. n. 13. pag. 172
Secus, ſi ignorantèr, & bona fide. ibid. n. 14. pag. 172
Sic abſolutus à peccatis indigeret abſolutione à cenſura. ibid. n. 15. p. 173
Confeſſarius vitandus inualidè impendit abſolutionem. ibid. n. 27. p. 174
Excommunicatus abſolutus in articulo mortis ab excommunicatione, ſi conualuerit, tenetur ſe præſentare Superiori, à quo lata eſt, non vt iterum abſoluatur, ſed vt ſatisfaciat. P. 1. q. 7. a. 4. n. 4. p. 235
Si non ſe præſentet, contrahit ſimilem excommunicationem. ibid. n. 6. p. 235
Hæc noua excommunicatio haberet eadem vincula, quæ prior. ibid. n. 7. p. 235
Ratio, ob quam abſolutus in articulo mortis ab excommunicatione tenetur ſe præſentare, non ſic abſolutus à peccatis reſeruatis. ibid. n. 10. pag. 236
Sacerdos excommunicatus vitandus præſente ſimplici Sacerdote non approbato non poteſt licitè conſtitutum in articulo mortis abſoluere. P. 1. q. 7. a. 6. n. 10. p. 239
Si abſolueret, validè abſolueret. ibid. n. 13. p. 240
Quinam ordo ad abſoluendum conſtitutum in articulo mortis ſeruandus ſit inter plures Sacerdotes diuerſis cenſuris irretitos. ibid. n. 14. pag. 240
Epiſcopus excommunicatus denuntiatus non poteſt committere iuriſdictionem. P. 1. q. 7. a. 11. n. 3. p. 247
Confeſſarius excommunicatus toleratus validè recipit Confeſſiones. P. 1. q. 7. a. 15. n. 9. p. 268
Illicitè tamen recipit. ibid. n. 12. p. 268
Excommunicatus Confeſſarius vitandus nec licitè, nec validè abſoluit. ibid. n. 15. p. 269
Quandonam quis dicatur excommunicatus vitandus. ibid. n. 21. p. 270
Quæ requirantur, vt quis dicatur notorius Clerici percuſſor. ibid. n. 22. p. 271

F

Facultas abſoluendi à reſeruatis extra articulum mortis extante canonico impedimento adeundi Superiorem.

Epiſcopus extante canonico impedimento adeundi Romanum Pontificem poteſt abſoluere à caſibus Papalibus. P. 1. q. 7. a. 19. §. 5. n. 1. p. 298
Hæc facultas non reſtringitur ad ſolam grauem Clerici percuſſionem, ſed extenditur ad alios caſus Papales. ibid. n. 3. p. 298
Referuntur nonnullæ exceptiones. ibid. n. 6. p. 299
Sed eluduntur. ibid. n. 7. p. 299
Hæc facultas reſtringitur ſolum ad Epiſcopos quoad ſuos ſubditos. ibid. n. 10. p. 300
Sententia docens, quod, ſi non pateat aditus ad Epiſcopum, poſſit proprius Sacerdos abſoluere præſtita cautione. ibid. n. 11. p. 300
Sententia docens inferiores non poſſe abſoluere, niſi in mortis articulo. ibid. n. 12. p. 300
Non extante alio modo proprius Sacerdos poteſt abſoluere. ibid. n. 13. p. 300
Epiſcopus, qui poteſt abſoluere à reſeruatis Pontifici, non ſufficit, quod ſit electus, ſed debet eſſe confirmatus. ibid. n. 16. p. 301
Etiam Vicarius Capitularis poteſt in his caſibus abſoluere. ibid. n. 17. p. 301

Digitized by Google

Probabilius etiam Vicarij Generales. ibid. n. 19. pag. 301
Probabilius etiam Generales, & Prouinciales ordinum in ordine ad ſuos ſubditos. ibid. n. 21. pag. 302
Pænitentiarijs Cathedralium ex vi proprij muneris hæc facultas non competit. ibid. n. 22. pag. 302
Quodnam dicatur legitimum impedimentum. ibid. n. 23. p. 302
Articulus mortis. ibid. n. 24. p. 302
Infirmitas grauis, & qualis. ibid. n. 25. p. 302
Inimicitia, ex qua timeatur capitis periculum. ibid. n. 26. p. 303
Inopia, & qualis. ibid. n. 27. p. 303
Puerilis, & ſenilis ætas. ibid. n. 29. p. 303
Pueri ante acquiſitam pubertatem excuſantur. ibid. n. 30. p. 303
Acquiſita pubertate, ſi timeatur ex itinere periculum animæ, & corporis, excuſantur. ibid. n. 31. p. 304
Secus, ſi nullum timeatur periculum. ibid. n. 32. pag. 304
Etiam fragilitas ſexus eſt legitimum impedimentum. ibid. n. 34. p. 304
Etiam corporis impotentia. ibid. n. 35. p. 304
Quidnam veniat nomine corporis impotentiæ. ibid. n. 36. p. 304
Ratione ſubiectionis excuſantur filij familias, & ſerui propriè dicti. ibid. n. 37. p. 305
Intellige, ſi Pater, & Dominus reſiſtant. ibid. n. 38. p. 305
Non tenetur Dominus permittere ſeruo diſceſſum, ſi in eius fraudem deliquerit. ibid. n. 39. pag. 305
Teneretur tamen permittere, ſi exceſſus ſerui eſſet enormis. ibid. n. 40. p. 305
Idem intellige de filijs familias, ſi eorum delicta ſint ex atrocioribus, & plenis ſcandalo. ibid. n. 41. p. 305
Etiam ius beneficij eſt legitimum impedimentum. ibid. n. 42. p. 306
Quinam gaudeat hoc iure beneficij. ibid.
Epiſcopus abſoluens à Papalibus ratione impedimenti, an, & quando teneatur imponere onus ſe præſentandi Pontifici ceſſante impedimento. Vide verb. Epiſcopus.
Si impeditus adire perſonalitèr Romam poſſit adire per Epiſtolam, vel per nuncium, an poſſit ab Epiſcopo abſolui. ibid. n. 52. p. 307
Secundum Bonacinam non poteſt abſoluere. ibid. n. 53. p. 307
Secundum alios poteſt. ibid. n. 54. p. 307
Auctor ſe remittit. ibid. n. 55. p. 308
Si impeditus adire Pontificem, poſſit tamen adire eius Legatum, an poſſit Epiſcopus abſoluere. ibid. n. 59. p. 308

Forma.

Forma abſolutionis refertur, quæ ex conſuetudine ſeruatur. P. 1. q. 6. a. 3. n. 1. p. 210
Forma eſſentialis non conſiſtit præcisè in illo verb. Abſoluo. *ibid. n. 3. p.* 210
Speculatiuè loquendo conſiſtit in ly Abſoluo te, *in praxi tamen eſt addendum* à peccatis tuis. *ibid. n. 4. p.* 210
Inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis non eſt de eſſentia. ibid. n. 5. p. 211
Cur ſit de eſſentia in forma Baptiſmatis, non in forma pænitentiæ. ibid.
Verbum, Abſoluo, *ſine particula* Te, *non determinat ſubiectum. ibid. n. 9. p.* 211
Sententia aſſerens non produci effectum, niſi poſita integra forma conſueta. ibid. a. 4. n. 1. p. 212
Sententia referens ad intentionem miniſtri. ibid. n. 3. p. 212
Perficitur Sacramentum, & producitur effectus, quando poſita eſt vltima ſillaba formæ eſſentialis. ibid. n. 4. p. 212
Poſitis omnibus requiſitis non poteſt non ſequi effectus. ibid. n. 5. p. 212
Si miniſter per ſuam intentionem non excludat intentionem per ſola verba eſſentialia conficiendi Sacramentum, poſitis illis Sacramentum conficitur. ibid. n. 7. p. 212
Quid ſentiendum quando intentio poſitiua eſt relata ſolummodo ad formam conſuetam. ibid. n. 8. p. 213
Forma abſolutionis verum continet, quantumuis pænitens accedat ad hoc Sacramentum verè contritus. ibid. a. 5. n. 3. p. 213
Item quando pænitens ſubijceret ſolum peccata legitimè confeſſa. ibid. n. 4. p. 213
Quomodo verificetur, quando pænitens accedit cum obice. ibid. n. 5. p. 214
Vide verb. Abſolutio, *& verb.* Intentio.
Forma abſolutionis proferri debet modo indicatiuo. ibid. a. 7. n. 2. p. 216
Prolata modo deprecatorio non ſolum eſſet illicita, ſed etiam inualida. ibid. n. 3. p. 216
Græci quoad ſubſtantialia procedunt modo indicatiuo. ibid. n. 5. p. 217
Diſcrimen inter formam Extremæ Vnctionis, & formam pænitentiæ. ibid. n. 6. p. 217
Non poteſt impendi nutibus, vel ſcriptura. ibid. a. 8. n. 2. p. 217
Cur ſenſibilitas formæ debeat eſſe per verba, cum materia poſſit per nutus exhiberi. ibid. n. 4. pag. 418
Determinatiuum debet eſſe per formale ſui eſſe. ibid. n. 5. p. 218
Poteſt validè impendi per quodcunque idioma. ibid. n. 7. p. 218
Eadem forma in eadem Confeſſione ſuper eadem numero peccata non poteſt licitè iterari. ibid. a. 9. n. 2. p. 219
Si renouaretur dolor, & confeſſio poſſet iterari. ibid. n. 5. p. 219
Illa iteratio ſine noua materia proxima induceret grauem culpam. ibid. n. 8. p. 220
Forma abſolutionis poteſt impendi ſub conditione vel de præſenti, vel de præterito. ibid. a. 10. n. 2. p. 220

Non

Non poteſt impendi ſub conditione de futuro. ibid. n. 4. p. 221
Forma abſolutionis cauſat non ſolum moralitèr, ſed etiam Phyſicè. ibid. n. 6. p. 221
Forma abſolutionis poteſt duplicitèr variari, ſubſtantialitèr ſcilicet, & accidentalitèr. ibid. a. 11. n. 1. p. 221
Variatio ſubſtantialis in forma irritat Sacramentum. ibid. n. 2. p. 221
Variatio ſolum accidentalis non irritat. ibid. n. 4. pag. 222
Quandonam contingat mutatio merè accidentalis. ibid. n. 6. p. 222
Exempla mutationis ſubſtantialis. ibid. n. 7. p. 222
Exempla mutationis merè accidentalis. ibid. n. 8. pag. 223
Forma concepta ſub his terminis, Iubeo te eſſe abſolutum, ſecundum aliquos eſt ſubſtantialitèr diuerſa à forma conſueta. ibid. a. 12. n. 2. pag. 223
Secundum alios eſt ſolum diuerſa accidentalitèr. ibid. n. 3. p. 223
Sententia aſſerens eſſe ſolum accidentalitèr diuerſam eſt ſpeculatiuè probabilis. ibid. n. 4. pag. 223
Sententia aſſerens eſſe ſubſtantialitèr diuerſam eſt tutior, & in praxi tenenda. ibid. n. 5. p. 223
Sententia docens per hac formam Abſolueris validè pœnitentem abſolui. ibid. a. 13. n. 2. pag. 224
Probabilius non eſt valida. ibid. n. 3. p. 224
Per illam non importatur actio miniſtri. ibid. n. 4. pag. 224
Forma debet eſſe expreſſa, & determinata. ibid. n. 6. p. 224
Forma non poteſt impendi limitata ad aliqua peccata. ibid. a. 14. n. 2. p. 225
Mutatio accidentalis formæ inducit in mutante culpam. ibid. a. 15. n. 2. p. 226
Qui diceret Remitto tibi peccata tua, leuitèr peccaret. ibid. n. 4. p. 227
Aliæ variationes licet accidentales inducerent regularitèr grauem noxam. ibid. n. 5. p. 227
Vtens forma abſolutionis accidentalitèr diuerſa intendens cum ſcientia inducere nouum ritum non facit validum Sacramentum. ibid. a. 16. n. 2. p. 227
Vtens illa forma cum errore materiali non inualidat Sacramentum. ibid. n. 4. p. 228
Verba tanquam forma ingrediuntur intrinſecè conſtitutionem Sacramenti. ibid. a. 17. n. 2. pag. 228
Forma conſueta Extremæ Vnctionis. P. 2. q. 1. a. 5. n. 1. p. 381
In ſuppoſitione, quod poſſit fieri vnica vnctio, quæ forma eſſet adhibenda? ibid. n. 2. p. 382
Regularitèr in eadem forma eſſent omnes ſenſus exprimendi. ibid. n. 3. p. 382
Et vrgente neceſſitate poſſunt ſenſus ſub communi nomine comprehendi. ibid. n. 4. p. 382
Expreſſa inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis non eſt neceſſaria. ibid. n. 5. p. 382
Tutius eſt, quod fiat nominatio ſenſuum. ibid. n. 7. pag. 382
Illa particulæ, Sanctam, & piiſſimam non ſunt de neceſſitate Sacramenti. ibid. n. 8. p. 382
Illa particula, per ſuam miſericordiam non ſunt omittendæ. ibid. n. 10. p. 383
Forma Extremæ Vnctionis merè indicatiua non eſt ſufficiens, nec legitima. ibid. n. 4. p. 384
D. Iacobus promulgator huius Sacramenti indicat modum deprecatiuum. ibid. n. 6. p. 384
Quomodo intelligenda ſit forma Veneta, & Ambroſiana. ibid. n. 9. p. 384
Forma mixta eſt ſufficiens, non licita. ibid. n. 10. pag. 384
In forma mixta nil deficit, quod pertineat ad valorem. ibid. n. 11. p. 385

Furtum.

Furtum rei non ſacræ de loco ſacro eſt ſacrilegium, quamuis illa non fuerit ſub poteſtate Eccleſiæ. P. 1. q. 4. a. 16. §. 3. n. 3. p. 137
Furtum ſacri de loco ſacro non inducit duplicem malitiam. ibid. n. 5. p. 137
Furtum rei Eccleſiaſtico iure poſſeſſæ, quandonam ſit ſacrilegium. ibid. n. 8. p. 138
Furtum inſtrumentorum cum fine furandi ab eodem pecunias pro eodem tempore eſt vnum dumtaxat peccatum. P. 1. q. 4. a. 16. §. 5. n. 9. p. 148
Furtum inſtrumentorum ab vno cum fine furandi ab altero pecunias, inuoluit duplex peccatum. ibid. n. 10. p. 148
Furtum inſtrumentorum factum cum fine furandi ab eodem pecunias pro diuerſo tempore ſecundum aliquos non eſt, niſi vnum peccatum. ibid. n. 11. p. 148
Secundum alios eſt duplex. ibid. n. 12. p. 149
Vtraque opinio per diſtinctionem conciliatur. ibid. n. 13. p. 149

G

Gratia.

SAcramentum Pœnitentiæ habet vim per ſe cauſandi primam gratiam. P. 1. q. 8. a. 1. n. 2. p. 351
Habet etiam per ſe producere ſecundam. ibid. n. 3. p. 351

I

Inquiſitores.

INquiſitores modo procedunt contra Confeſſarios ſollicitantes. P. 1. q. 7. a. 21. n. 1. p. 323
Inquiſitores recipiunt denuntiationem contra Epiſcopum ſollicitantem. ibid. n. 10. p. 325
Nequeunt tamen Inquiſitores contra illum procedere. ibid. n. 11. p. 325
Tenentur tamen ad Pontificem deferre. ibid. n. 12. pag. 325
Inquiſitores poſſunt acritèr punire Confeſſarios, qui non

non monent pœnitentes ſollicitatos de onere denuntiandi. P. 1. q. 7. a. 21. S. 4. n. 6. p. 336
Et multo magis, ſi docuerint non teneri denuntiare. ibid.
Ante Conſtitutiones Pij IV., & Pauli V. non procedebant contra ſollicitantes. ibid. n. 7. p. 337
Modo poſt Conſtitutionem Gregorij XV. aquè cum Epiſcopis procedunt ſiue vnitim, ſiue ſeparatim. ibid. n. 8. p. 337
Inquiſitores debent recipere denuntiationes fœminarum mala fama, non illis fidere. P. 1. q. 7. a. 21. S. 5. n. 5. p. 338
Quid agere tunc debeat Inquiſitor. ibid. n. 6. p. 338
Conſiderare debet, an illa fœmina ſpontè compareat, an compulſa à Confeſſario. ibid. n. 7. pag. 338
Item, an ſimpliciter denuntiet, an vero etiam adducat inditia. ibid.

Integritas Confeſſionis.

Species peccatorum in duplici differentia. P. 1. q. 4. a. 8. n. 1. p. 98
Ad integritatem ſubſtantialem requiritur expreſſio omnium ſpecierum moralitèr diſtinctarum. ibid. n. 2. p. 98
Species diuinationis differunt tantum Phyſicè. ibid. n. 5. p. 99
Peccatum beſtialitatis non differt in ſpecie ratione diuerſorum brutorum, cum quibus ſit commiſſum. ibid. n. 6. p. 99
Ad integritatem Confeſſionis neceſſaria eſt expreſſio numeri peccatorum memoriæ occurrentium. ibid. a. 10. n. 1. p. 102
Non tamen venialium. ibid. n. 2. p. 102
Nec lethalium rite Confeſſorum. ibid. n. 3. p. 102
Quando certus numerus non innoteſcit, veriſimilis eſt exponendus. ibid. n. 6. p. 103
Quomodo meretrix omnibus expoſita debeat numerum, & ſpecies peccatorum exponere. ibid. n. 7. p. 103
Regula Caietani exponitur, & reijcitur. ibid. n. 8. p. 103
Veriſimilior regula exponitur. ibid. n. 9. p. 103
Quænam cauſa excuſent ab integritate eiuſdem. P. 1. q. 4. a. 19. n. 1. p. 62
Rudes, & pueri, qui tempore commiſſi delicti ignorabant, illud eſſe delictum, excuſantur ab eius Confeſſione. ibid. n. 2. p. 163
Nec tenentur illud exponere, quando nouerunt eſſe delictum. ibid. n. 3. p. 163
Obliuio alicuius peccati excuſat. ibid. n. 4. p. 163
Remota obliuione tenetur illud confiteri, ſed non ſtatim. ibid. n. 5. p. 163
Nec eſt neceſſe, quod tunc repetat peccata antecedentèr confeſſa. ibid. n. 6. p. 164
Nec tenetur dicere, quod illud peccatum fuerit oblitum. ibid. n. 7. p. 164
Quid ſentiendum ſit, quando Confeſſarius non auditis omnibus peccatis abſoluit. ibid. n. 8. p. 164
Pænitens intelligitur validè abſolutus. ibid. n. 9. pag. 164
Nec tenetur peccata prius confeſſa repetere. ibid. n. 10. p. 164
Vide verb. Confeſſarius.
Excuſatur pænitens ab integritate ratione loquela amiſſa. ibid. n. 16. p. 165
Item, quando non poteſt habere Confeſſionem, niſi publicam. ibid. n. 17. p. 165
Et in hoc caſu poteſt reticere peccata redolentia infamiam. ibid. n. 18. p. 165
Alia non redolentia infamiam teneretur exponere. ibid. n. 19. p. 165
Excuſatur item, qui ob idioma nequit intelligi. ibid. n. 20. p. 166
Item, qui ob vulnus ſibi inflictum amittit loquelam, ſi edat, vel ediderit ſigna pænitentiæ. ibid. n. 21. p. 166
Sufficit, quod illa ſigna fuerint edita coram alijs atteſtantibus. ibid. n. 22. p. 166
Excuſatur item ab onere Confeſſionis, qui non habet copiam Confeſſarij. ibid. n. 25. p. 167
Excuſatur item ab onere confitendi peccatum commiſſum contra Confeſſarium, quando non adeſt alius Confeſſarius, apud quem illud poſſit confiteri. ibid. n. 26. p. 167
Item fœmina virgo, quæ paſſa eſt deflorationem, ſi non habeat, niſi Confeſſarium conſanguineum, à quo poſſit timere damna. ibid. n. 27. p. 167
Excuſantur item ab integritate exiſtentes in periculo naufragij. ibid. n. 29. p. 167
Qui habet vnum ſolum peccatum lethale cum venialibus, & excuſatur à manifeſtatione illius lethalis, non tenetur venialia confiteri. ibid. n. 30. pag. 168
Vrgente neceſſitate Confeſſionis habens peccatum lethale, ſi ſimul habeat cauſam excuſantem à manifeſtatione illius in ſua ſpecie, tenetur ſecundum aliquos illud manifeſtare in genere. ibid. n. 31. p. 168
Secundum Bonacinam, ſi non tenetur ob cauſam excuſantem manifeſtare in ſpecie infima, tenetur manifeſtare in ſubalterna. ibid. n. 32. p. 168
Approbatur opinio Bonacinæ. ibid. n. 33. p. 169

Intentio.

Intentio miniſtri relatè ad formam abſolutionis, ſi non excludat intentionem conficiendi Sacramentum, per ſola verba eſſentialia verè efficit Sacramentum poſitis ſolum verbis eſſentialibus. P. 1. q. 6. a. 4. n. 7. p. 212
Quid ſentiendum, quando intentio poſitiua eſt relata ſolum ad formã conſuetam. ibid. n. 8. p. 213
Si Sacerdos non præmiſſa abſolutione à cenſuris per ſolam abſolutionem à peccatis intendat etiam abſoluere à cenſuris, verè ab vtriſque abſoluit. ibid. a. 6. n. 3. p. 214
Si abſoluens à peccatis non excludat intentionem abſoluendi à cenſuris, probabilitèr etiam validè abſoluit ab vtriſque. ibid. n. 4. p. 214
Si intendat ſolum abſoluere à peccatis, & non à cenſuris, nec à peccatis, nec à cenſuris abſoluit. ibid. n. 7. p. 215

Digitized by Google

In hoc caſu remoto obice à cenſuris in alia Confeſſione ſecundum Vaſquez non reuiuiſcit effectus primæ Confeſſionis. ibid. n. 10. p. 215
Secundum Suarez probabilitèr reuiuiſcit. ibid. n. 11. p. 215

Interpres.

Interpres ad Confeſſionem congruè non eſt adhibendus, cum quis confiteri poteſt ore proprio. P. 1. q. 4. a. 6. n. 1. p. 93
Si adhibeatur ſine cauſa, an valida ſit confeſſio. ibid. n. 3. p. 93
Si adhibeatur ex cauſa moralitèr mala inualida eſt confeſſio. ibid. n. 4. p. 94
Poteſt licitè adhiberi, quando pænitens non poteſt aliter peccata ſua manifeſtare. ibid. n. 5. p. 94
Vrgente præcepto annuæ Confeſſionis non tenetur quis per interpretem confiteri. ibid. n. 6. p. 94
Vrgente periculo mortis tenetur, quando aliter haberi nequit confeſſio. ibid. n. 7. p. 94
Interpres ſollicitans pænitentem ad turpia, dum munus exercet in Confeſsione, non eſt denuntiandus. P. 1. q. 7. a. 21. S. 3. n. 4. p. 331

Iuriſdictio.

Ad abſoluendum à peccatis requiritur poteſtas iuriſdictionis. P. 1. q. 7. a. 9. n. 1. p. 243
Quid ſit poteſtas iuriſdictionis. ibid. n. 2. p. 243
Iuriſdictio duplex, & qualis. ibid. n. 3. p. 243
Vtraque principalitèr reſidet in Romano Pontifice. ibid. n. 4. p. 243
Iuriſdictio pro foro interno alia ordinaria, alia delegata. ibid. n. 5. p. 243
In miniſtro Sacramenti pænitentiæ requiritur iuriſdictio, vel ordinaria, vel delegata. ibid. n. 6. pag. 244
Munus Confeſſarij exercetur per modum iudicij, ad quod requiritur iuriſdictio in iudicante. ibid. n. 7., & 8. p. 244
Explicatur textus in c. omnis vtriuſque ſexus de Pænit., & remiſs. §. ſi quis autem. ibid. n. 11. p. 244
Iuriſdictio pro foro pænitentiali eſt delegabilis. ibid. a. 10. n. 1. p. 245
A Romano Pontifice in toto orbe, ab Epiſcopo in propria Diæceſi, à Generalibus in Religione. ibid. n. 2. p. 245
Parochus confirmatus, quamuis non Sacerdos, poteſt concedere facultatem Sacerdoti approbato miniſtrandi Sacramentum Pænitentiæ ſuis ouibus. ibid. n. 4. p. 245
Intellige, niſi obſtent iura municipalia. ibid. n. 5. pag. 246
Non poteſt tamen hanc facultatem concedere non approbato à proprio Epiſcopo. ibid. n. 6. pag. 246
Nec poteſt ad hoc elegere Parochum alterius Diæceſis. ibid. n. 7. p. 246
Niſi ſit tacitus conſenſus proprij Epiſcopi. ibid. n. 8. p. 246
Iuriſdictio acquiritur per commiſsionem, & quomodo. ibid. a. 11. n. 2. p. 247
Si Epiſcopus fuerit excommunicatus nominatim denuntiatus non poteſt committere iuriſdictionem. ibid. n. 3. p. 247
Acquiritur etiam per neceſsitatem, & quomodo. ibid. n. 4. p. 247
Hæc facultas eſt in caſu periculi mortis. ibid. n. 5. pag. 247
Acquiritur etiam per libertatem, & quomodo. ibid. n. 6. p. 247
Quomodo quis ratione libertatis poſsit exercere iuriſdictionem in Pontificem. ibid. n. 8. p. 248
Ratione libertatis vagi poſſunt ſe ſubijcere Confeſſarijs locorum, per quæ tranſeunt. ibid. n. 9. pag. 248
Etiam alio ſe transferentes ad finem ibi confitendi. ibid. n. 10. p. 248
Et ibi poſſunt abſolui à caſibus reſeruatis in propria Diæceſi, ſi ibi non ſint reſeruati. ibid. n. 11. p. 248
Quid, ſi alio ſe transferant data opera. ibid. n. 12. p. 249
Quomodo acquiratur iuriſdictio per facultatem. ibid. n. 13. p. 249
Quomodo per licentiam. ibid. n. 14. p. 249
An acquiratur per conſuetudinem. ibid. n. 17. pag. 249

L

Ludus.

LVdens inſtrumento ſibi vetito, & fraudans alterum tenetur vtrumque in Confeſsione exprimere. P. 1. q. 4. a. 16. §. 4. n. 14. p. 145
In ludo extractionis nominum al lotto, vtens medio ſuperſtitioſo peccat, & contra Religionem, & contra iuſtitiam. ibid. n. 17. p. 145
Quænam dicantur media ſuperſtitioſa. ibid. n. 16. pag. 145
Adhibitis illis medijs, ſi dignoſcatur, lucrum ex illis proueniſſe, eſt reſtituendum. ibid. n. 19. pag. 146
Si lucrum ex illis non prouenerit, non eſt reſtituendum. ibid. n. 20. p. 146
Quid ſentiendum in dubio, an ex illis prouenerit. ibid. n. 21. p. 146

M

Maritus.

MAritus in concumbendo cum vxore varians ſolummodo modum non tenetur illum exprimere in Confeſsione. P. 1. q. 4. a. 16. §. 6. n. 2. pag. 150
Incipiens copulam ſodomiticè cum vxore licet naturalitèr perficiat, tenetur modum illum exprimere. ibid. n. 3. p. 150
Maritus accedens ad vxorem menſtruatam non grauitèr peccat. P. 1. q. 4. a. 16. §. 7. n. 6. p. 154

Ma-

Digitized by Google

Materia.

Peccatum originale, & commiſſa ante Baptiſmum non ſunt materia Sacramenti Pœnitentiæ. P. 1. q. 2. a. 1. n. 2. p. 17
Originale debet eſſe deletum, antequam recipiatur Sacramentum Pœnitentiæ. ibid. n. 3. p. 18
Commiſſa actualia ante Baptiſmum non ſubduntur iuriſdictioni Eccleſiæ. ibid. n. 4. p. 18
Commiſſa in ipſa ſuſceptione Baptiſmi ſunt materia huius Sacramenti. ibid. n. 5. p. 18
Commiſſa in ipſa ſuſceptione Baptiſmi ſunt materia neceſſaria. ibid. n. 8. p. 19
Si indiſpoſitio in ſuſceptione Baptiſmi fuerit negatiua, ſufficit ad ipſam tollendam ſola atritio. ibid. n. 9. p. 19
Si vero fuerit poſitiua exigit Contritionem, vel Confeſſionem. ibid. n. 11. p. 20
Lathalia commiſſa poſt Baptiſmum, & non deleta ſunt materia neceſſaria. ibid. n. 12. p. 20
Venialia ſunt materia ſufficiens. ibid. n. 13. p. 20
Legitimè confeſſa ſunt materia idonea. ibid. n. 14. pag. 21
Peccata lathalia dubia ſunt materia neceſſaria, & quomodo. ibid. n. 15. p. 21
Siue dubietas verſetur circa Confeſſionem præbabitam. ibid. n. 16. p. 21
Siue circa qualitatem peccati. ibid. n. 17. p. 21
Siue ſuper exiſtentiam peccati. ibid. n. 18. p. 22
Peccata confeſſa, vt dubia cognita poſtea certitudine ſecundum aliquos ſunt iterum confitenda, vt certa. ibid. n. 20. p. 22
Secundum alios non ſunt ex neceſſitate amplius confitenda. ibid.
Sunt iterum ſubijcienda, vt certa. ibid. n. 21. pag. 23
Concilium Trid. in hoc non aduerſatur. ibid. n. 22. pag. 24
Confeſſis peccatis quoad numerum incertum cognito poſtea numero certo hic eſt ſubijciendus. ibid. n. 24. p. 24
Materia remota Extremæ Vnctionis eſt oleum oliuarum. P. 2. q. 1. a. 3. n. 1. p. 373
Debet eſſe ab Epiſcopo benedictum. ibid.
Vide verbo Oleum.
Materia proxima eſt vnctio. P. 2. q. 1. a. 3. n. 19. pag. 376

Meritum.

Sententia ſuadens merita per peccatum mortificata non reuiuiſcere per pœnitentiam. P. 1. q. 8. a. 8. n. 1. p. 364
Verè per pœnitentiam reuiuiſcunt. ibid. n. 2. p. 364
Euincitur ex parabola filij Prodigi. ibid. n. 3. p. 364
Etiam ex Scripturis, & Concilijs. ibid. n. 4. p. 365
Ratio, ob quam peccata non reuiuiſcant, reuiuiſcant vero merita. ibid. n. 5. p. 365
Merita per pœnitentiam ſecundum aliquos reuiuiſcant ſolum ſecundum quantitatem diſpoſitionis. ibid. n. 9. p. 366
Reuiuiſcunt ſecundum ſe totum, & ſecundum omnem gratiam. ibid. n. 10., & 11. p. 366
Opera exercita in peccato lathali, quamuis in ſe Phyſicè ſint bona remoto peccato non reuiuiſcunt ad meritum. ibid. a. 9. n. 2. p. 367
Conferunt tamen quandoque ad aliquod bonum temporale. ibid. n. 3. p. 367

Miniſter.

Error hæreticorum aſſerentium omnes Chriſtianos eſſe miniſtros Sacramenti Extremæ Vnctionis. P. 2. q. 2. a. 1. n. 1. p. 388
Error aſſerentium ſolum ætate prouectos, quamuis non ſint Sacerdotes, poſſe eſſe miniſtros. ibid. n. 2. p. 389
Argumentum deſumptum ex vſu Egyptiorum, & B. Genoueſæ. ibid. n. 3. p. 389
Soli Sacerdotes ſunt miniſtri Extremæ Vnctionis. ibid. n. 4. p. 389
Diaconi nequeunt validè hoc Sacramentum conferre. ibid. n. 6. p. 389
Epiſcopus non eſt miniſter huius Sacramenti priuatiuè quoad Sacerdotes. ibid. n. 7. p. 389
Beata Genoueſa non vngebat Sacramentaliter. ibid. n. 9. p. 390
Omnis Sacerdos poteſt validè hoc Sacramentum conferre. ibid. a. 2. n. 1. p. 390
Etiam excommunicatus, & ſuſpenſus. ibid. n. 2. pag. 390
Non tamen licitè regulariter. ibid. n. 3. p. 390
Probabilius excommunicatus nullo alio exiſtente Sacerdote non poteſt licitè conferre. ibid. n. 6. pag. 390
Alius Sacerdos à Parocho non poteſt regulariter licitè hoc Sacramentum conferre. ibid. n. 7. pag. 390
In caſu tamen neceſſitatis non exiſtente Parocho poteſt. ibid. n. 8. p. 391
Religioſus miniſtrans ſine licentia contraheret excommunicationem. ibid. n. 9. p. 391
Niſi neceſſitas vrgeret non extante Parocho. ibid. n. 10. p. 391
Non requiruntur ad hoc Sacramentum miniſtrandum plures Sacerdotes, ſed ſolum ad melius eſſe. ibid. a. 3. n. 2. p. 391
Non poteſt vnus Sacerdos vngere, & alter formam proferre. ibid. n. 3. p. 391
Non eſt de neceſſitate Sacramenti, quod omnes vnctiones fiant ab eodem. ibid. n. 4. p. 392
Extra neceſſitatem non eſt licitum, quod fiant à pluribus. ibid. n. 5. p. 392
Mortuo Sacerdote non completis vnctionibus alter debet complere. ibid. n. 6. p. 392
Vide verb. Parochus.
Miniſter Sacramenti Extremæ Vnctionis debet eſſe in gratia. ibid. a. 3. n. 1. p. 418
Debet habere mundiciam in corpore. ibid. n. 2. pag. 418
Debet decenter oleum deferre. ibid. n. 3. p. 418
Quænam debeat præparare. ibid. n. 4. p. 418
Debet pollice dextero vngere. ibid. n. 5. p. 418

Tem-

Digitized by Google

Tempore peſtis poteſt uti virga oblonga argentea. ibid. n. 6. p. 418
Debet inungere in formam crucis, ſed non ex neceſſitatem. ibid. n. 7. p. 418

N

Numerus Peccatorum.

NVmerus peccatorum lathalium memoriæ occurrentium eſt ex neceſſitate exponendus. P. 1. q. 4. a. 10. n. 1. p. 102
Non tamen venialium. ibid. n. 2. p. 102
Nec læthalium ritè Confeſſorum. ibid. n. 3. p. 102
Quando certus numerus non innoteſcit, veriſimilis eſt exponendus. ibid. n. 6. p. 103
Meretrix omnibus proſtituta quomodo debeat numerum, & ſpecies peccatorum exponere. ibid. n. 7. p. 103
Veriſimilis regula praſcribitur. ibid. n. 9. p. 103
Res ſecundum noſtra principia indiuiduantur ab entitate rei. ibid. a. 11. n. 1. p. 104
Peccata, quæ circa idem obiectum animo perficiuntur, non multiplicantur, niſi moralitèr interrumpantur, & repetantur. ibid. n. 2. p. 104
Moralis interruptio diſtinguit inter vnum, & alium actum. ibid. n. 4. p. 104
Sententia docens non interrumpi actus, niſi per retractationem prioris actus. ibid. n. 5. p. 105
Interruptio in ijs, quæ ſolo animo perficiuntur, inducitur per ſolum temporis interiectum. ibid. n. 6. p. 105
Non tamen per breuem temporis moram. ibid. n. 8. pag. 105
Standum eſt arbitrio prudentum circa moram ad interruptionem actuum. ibid. n. 9. p. 106
Peccata ordinata ad actus externos non multiplicantur, niſi prior actus retractetur. ibid. n. 10. p. 106
In quo conſiſtat virtualis retractatio. ibid. n. 11. pag. 106
Actus perſeuerat in opere externo. ibid. n. 12. pag. 106
In opere externo concurrentibus pluribus actionibus ordinatis ad idem non multiplicantur peccata. ibid. n. 14. p. 107
Etiam ſi illæ actiones ſint ſecundum ſe peccaminoſæ in eodem ordine. ibid. n. 15. p. 107
Exemplificatur in actibus ordinatis ad fornicationem. ibid. n. 16. p. 107
Si huiuſmodi actiones ſubſequantur fornicationem ſecundum Suarez inducunt diſtinctum peccatum. ibid. n. 17. p. 107
Secundum Henriquez non multiplicant. ibid.
Conciliatur vtraque opinio per diſtinctionem. ibid.
Quid, ſi huiuſmodi actus non fuerint ordinati ad copulam, ſi hæc poſtea fuerit ſubſecuta. ibid. n. 18. p. 107
Cubans cum Amaſia per noctem, & ter eam cognoſcens tria peccata committit. ibid. n. 19. pag. 108
Continuato ſermone ter peierans, vel blaſphemans tria peccata committit. ibid. n. 20. p. 108
In eodem conflictu, eodemque animo ter eundem vulnerans vnum duntaxat peccatum committit. ibid. n. 21. p. 108
Eadem actio relata ad plura obiecta adæquata inuoluit plura peccata. ibid. n. 22. p. 109
Intendens vno actu non ieiunare per totam Quadrageſimam tot peccata committit, quot ſunt dies Quadrageſimæ. ibid. n. 24. p. 109
Lædens famam plurium committit plura peccata. ibid. n. 25. p. 109
Maledicens eodem ſermone Deum, & Deiparam committit duo peccata. ibid. n. 26. p. 109
Maledicens Deum, & Apoſtolos tot peccata committit, quot ſunt Deus, & Apoſtoli. ibid. n. 27. p. 109
Delectatio de tribus fæminis tria inuoluit peccata. ibid. n. 28. p. 110
Sacerdos in peccato exiſtens tot peccata committit, quot ſucceſſiuè abſoluit. ibid. n. 29. p. 110

O

Oleum.

SOlummodo oleum oliuarum eſt materia remota Sacramenti Extremæ Vnctionis. P. 2. q. 1. a. 3. n. 1. p. 373
Debet eſſe benedictum ab Epiſcopo. ibid.
Quomodo materia Extremæ Vnctionis appellatur Chriſma. ibid. n. 4. p. 373
Per modicam mixtionem alterius liquoris non inualidatur Sacramentum. ibid. n. 5. p. 373
Poteſt ex cauſa miſceri parum olei non benedicti. ibid. n. 6. p. 373
Non extante oleo benedicto non eſt adhibenda alia materia. ibid. n. 8. p. 374
Quod ſit benedictum eſt de neceſſitate Sacramenti. ibid. n. 9. p. 374
Non habet ſanctificationem præcisè per formam in vſu. ibid. n. 10. p. 374
De iure ordinario benedictio olei ſpectat ad Epiſcopum. ibid. n. 12. p. 374
Ex commiſſione Pontificis poteſt etiam pertinere ad Sacerdotem. ibid.
Adhibens oleum catechumenorum pro infirmis grauitèr peccat. ibid. n. 14. p. 375
Et probabilius non validum conſtituit Sacramentum. ibid. n. 15. p. 375
Non eſt de neceſſitate Sacramenti, quod oleum ſit eo anno benedictum. ibid. n. 17. p. 375
Eſt tamen de neceſſitate præcepti. ibid. n. 18. p. 375

Omiſſio.

Omiſſio, & commiſſio debent eſſe circa eandem materiam. P. 1. q. 4. a. 18. n. 1. p. 159
Sententia aſſerens non poſſe eſſe peccatum omiſſionis ſine vllo prorſus actu. ibid. n. 2. p. 159
Sententia aſſerens poſſe eſſe peccatum puræ omiſſionis. ibid. n. 3. p. 159

Præ-

Præfertur ſententia prima. ibid. n. 4. p. 159
Non poteſt eſſe voluntarietas ſine motu voluntatis. ibid. n. 5. p. 159
Quomodo dicatur peccatum omiſſionis, ſi habet actum adiunctum. ibid. n. 7. p. 159
Actus quandonam dicatur cauſa omiſſionis, & quando ſimplicitèr comes. ibid. n. 8. p. 160
Si actus eſt cauſa omiſſionis contrahit malitiam eiuſdem. ibid. n. 10. p. 160
Si ſit ſolum comes nullam contrahit. ibid. n. 11. pag. 160
Sententia aſſerens, tunc incipere actum omiſſionis, quando vrget præceptum operandi. ibid. n. 13. p. 160
Sententia docens tunc incipere, quando ponitur cauſa omiſſionis. ibid. n. 14. p. 160
Sententia auctoris ſub diſtinctione. ibid. n. 15. pag. 160
Peccatum commiſſionis, & omiſſionis non differunt in ſpecie morali. ibid. n. 16. p. 161
Exemplis à D. Thoma adductis euincitur, & vindicatur D. Thomas ab impugnatione Azorij. ibid. n. 18. p. 161

Opinio.

Refertur per extenſum propoſitio damnata ab Innocentio XI. circa opiniones de Sacramentis. P. 1. q. 2. a. 3. n. 1. p. 27
In Baptiſmo, & ordine ſemper tenenda eſt opinio tutior. ibid. n. 2. p. 27
Opinio minus tuta circa adminiſtrationem Sacramentorum tenenda non eſt, quando lex, & conuentio vetat. ibid. n. 3. p. 27
In caſu neceſſitatis, cui alitèr nequeat ſubueniri poteſt ſequi opinio minus tuta adhibendo conditionem. ibid. n. 4. p. 27
Propoſitio præcisè probabilis circa iuriſdictionem miniſtri extante tutiori non poteſt ſequi. ibid. n. 6. p. 28
Coniuncta tamen cum errore communi poteſt ſequi. ib. d. n. 8. p. 28
Qualis debeat eſſe hic error communis. ibid. n. 9. pag. 28
Si ſit firmata communi conſuetudine eſt tuta. ibid. n. 10. p. 29
Extante probabili opinione de iuriſdictione, an validum ſit Sacramentum, ſi pænitens ſubijciat cum lethalibus etiam venialia. ibid. n. 11. pag. 29

P

Parochus.

Parochus confirmatus, quamuis non ſit Sacerdos, poteſt concedere facultatem Sacerdoti approbato miniſtrandi Sacramentum Pænitentiæ ſuis ouibus. P. 1. q. 7. a. 10. n. 4. p. 245
Intellige, niſi obſtant iura municipalia. ibid. n. 5. pag. 246
Non poteſt tamen hanc facultatem concedere nõ approbato à proprio Epiſcopo. ibid. n. 6. p. 246
Nec Parocho alterius Diæceſis. Ibid. n. 7. p. 246
Niſi ſit tacitus conſenſus proprij Epiſcopi. ibid. n. 8. p. 246
Parochus non poteſt approbare Confeſſarios ad audiendas Confeſſiones ſuarum ouium. P. 1. q. 7. a. 12. n. 16. p. 252
Parochus non extante facili aditu ad Epiſcopum extra mortis articulum ſecundum aliquos non poteſt abſoluere à caſibus eidem Epiſcopo reſeruatis. P. 1. q. 7. a. 19. S. 6. n. 1. p. 309
Secundum alios in hac hypotheſi poteſt impoſito onere ſe præſentandi Epiſcopo, & recepta cautione. ibid. n. 4. p. 309
Stante moderno more, quo conſtituuntur Vicarij Generales, & Pænitentiarij Cathedralium vix poſſunt Parochi ex hoc capite abſoluere. ibid. n. 7. p. 310
Non exiſtente opportunitate adeundi habentem facultatem abſoluendi poteſt Parochus abſoluere. ibid. n. 9. p. 311
Quomodo illa abſolutio quoad reſeruata poſſit dici indirecta. ibid. n. 10. p. 311
Diſcrimen inter cenſuras, & peccata reſeruata. ibid. n. 11. p. 311
Parochus tenetur ſub graui conferre Sacramentum Extremæ Vnctionis ſuis ſubditis indigentibus. P. 2. q. 1. a. 7. n. 9. p. 386
Parochus tenetur ſuis Parochianis peſte laborantibus conferre Extremam Vnctionem. P. 2. q. 2. a. 4. n. 3. p. 393
Munus Parochi obligat etiam ad vtilia ad ſalutem. ibid. n. 6. p. 393
Poteſt in caſu peſtis miniſtrare medio aliquo inſtrumento. ibid. a. 5. n. 1. p. 394
Parochus ſine cauſa conferens Sacramentum Extremæ Vnctionis ante Confeſsionem grauitèr peccat. ibid. a. 6. n. 6. p. 395
Oratio Parochi miniſtrantis hoc Sacramentum in peccato lethali eſt exaudibilis. ibid. a. 7. n. 2. pag. 396
Illa deprecatio eſt in perſona Eccleſiæ. ibid. n. 3. pag. 396
Eſt forma, & habet vim ab Inſtitutore. ibid. n. 4. p. 396

Peccatum.

Enumerantur diuerſa peccatorum genera. P. 1. q. 2. a. 1. n. 1. p. 17
Peccatum originale, & actualia commiſſa ante Baptiſmum non ſunt materia huius Sacramenti. ibid. n. 2. p. 17
Commiſſa in ipſa ſuſceptione Baptiſmi ſunt materia eiuſdem. ibid. n. 5. p. 18
Et quidem, ſi fuerint læthalia, ſunt materia neceſſaria. ibid. n. 8. p. 19
Læthalia commiſſa poſt Baptiſmum, & non deleta ſvnt materia neceſſaria. ibid. n. 12. p. 20
Venialia ſunt materia ſufficiens. ibid. n. 13. p. 20
Legitimè confeſſa ſunt materia idonea. ibid. n. 14. pag. 21

Pec-

Peccata læthalia dubia ſunt materia neceſſaria, & quomodo. ibid. n. 15. p. 21

Confeſſa, vt dubia cognita certitudine ſunt iterum confitenda, vt certa. ibid. n. 21. p. 23

Peccata opinatiuè dubia, an ſint neceſſario confitenda. ibid. a. 2. n. 1. p. 25

Stante æquali probabilitate poteſt alteri parti tutò adhærere. ibid. n. 2. p. 25

Extante maiori probabilitate pro exiſtentia peccati hoc eſt confitendum. ibid. n. 3. p. 26

Omnia peccata per contritionem poſſunt remitti. P. 1. q. 3. a. 2. n. 5. p. 46

Etiam ſi fuerint repetita. ibid. n. 8. p. 46

Et etiam ſi fuerint grauiſſima. ibid. n. 9. p. 46

Quomodo peccata in Spiritum Sanctum dicantur irremiſſibilia. ibid. n. 11. p. 47

Remiſſo peccato remittitur etiam pœna æterna. ibid. n. 12. p. 47

Peccatum omiſſionis, & commiſſionis, quomodo differant. Vide verb. Omiſſio.

Peccata, quantumuis grauiſſima, ſunt remiſſibilia per Sacramentum Pœnitentiæ. P. 1. q. 8. a. 2. n. 2. p. 353

Etiam peccata in Spiritum Sanctum. ibid. n. 6. pag. 353

Quid intelligatur nomine peccati ad mortem. ibid. n. 8. p. 353

Etiam peccatum Apoſtaſiæ eſt remiſſibile. ibid. n. 9. p. 353

Peccata enormia, quantumuis multiplicata poſſunt per hoc Sacramentum remitti. ibid. n. 10. pag. 353

Peccatori, quantumuis recidiuo regulariter Deus non denegat auxilia ſufficientia. ibid. n. 12. pag. 354

Peccata remiſſa, an reuiuiſcant per nouum peccatum. Vide verbo Reuiuiſcentia.

Peccatum contra naturam.

Referuntur genera peccatorum, quæ dicuntur contra naturam. P. 1. q. 4. a. 17. n. 1. p. 155

Sententia docens omnia peccata contra naturam eſſe eiuſdem ſpeciei infimæ. ibid. n. 2. p. 155

Rationes pro hac ſententia. ibid. n. 3. p. 155

Mollicies, ſodomia, & beſtialitas inter ſe ſpecie differunt. ibid. n. 5. p. 155

Maior eſt deformitas in actu ſodomitico, ac ſit in inceſtu, & adulterio reſpectu quorum non eſt maior deformitas in ſimplici mollicie. ibid. n. 6. pag. 156

Mollicies in ordine ad adulterium, & inceſtum poteſt dupliciter conſiderari, & quomodo. ibid. n. 7. p. 156

Huiuſmodi peccata priuant bonis ſpecie diuerſis. ibid. n. 9. p. 157

Execrationes, & pœnæ diuerſæ in ordine ad huiuſmodi peccata. ibid. n. 10. p. 157

Soluuntur rationes oppoſitæ. ibid. n. 11., & ſeq. p. 157., & 158

Peccatum veniale.

Venialia ſunt materia ſufficiens Sacramenti Pœnitentiæ. P. 1. q. 2. a. 1. n. 13. p. 20

Remiſſio venialium non prouenit à contritione formalitèr, & tanquam à forma. P. 1. q. 3. a. 8. n. 2. p. 57

Culpa venialis non inducit præcisè reatum pœnæ. ibid. n. 4. p. 58

Regularitèr culpa venialis remittitur per gratiam. ibid. n. 7. p. 58

Quandoque ratione ſubiecti exiſtente contritione remittitur per miſericordiam Dei. ibid. n. 9. pag. 59

Peccata venialia remittuntur per Sacramentum Pœnitentiæ. P. 1. q. 8. a. 4. n. 2. p. 356

Poteſt vnum veniale ſine altero remitti. ibid. n. 3. pag. 356

Poſſunt remitti læthalia ſine venialibus. ibid. n. 4. pag. 356

Non è contra. ibid. n. 6. p. 356

Ad remiſſionem venialium requiritur atritio ſupernaturalis. ibid. n. 6. p. 356

Regularitèr cum remiſſione culpæ venialis non remittitur tota pœna. ibid. n. 9. p. 357

Per actum dilectionis Dei, quo quis profiteatur ſe velle placere Deo ſuper omnia etiam quoad leuia remittuntur omnia venialia. ibid. a. 5. n. 2. p. 358

In illo actu veniunt implicitè omnia venialia. ibid. n. 3. p. 358

Per atritionem relatam ad omnia venialia non remittuntur omnia, ſed ea ſolum, quæ ſubijciuntur clauibus. ibid. n. 6. p. 359

Poteſt quis decedere cum culpa ſolum veniali. ibid. a. 6. n. 1. p. 359

Quomodo illa culpa remittatur. ibid.

Non remittitur per ſolam pœnæ ſolutionem. ibid. n. 2. p. 359

Nec per actum, quo anima acceptat pœnas ſibi debitas. ibid. n. 4. p. 360

Nec per actum Phyſicum dilectionis Dei. ibid. n. 5. p. 360

Diſpoſitiuè illa culpa remittitur per actum quem elicit immediatè poſt deceſſum, formalitèr, ſeu efficientèr per Deum liberè remittentem. ibid. n. 7. p. 360

Pœnæ.

Quid veniat nomine pœnæ infligendæ in Confeſſione. P. 1. q. 5. a. 1. n. 4. p. 177

Debent infligi pro peccatis. ibid. n. 5. p. 177

Et à Confeſſario imponi. ibid. n. 6. p. 177

Pœnæ ſunt imponendæ pœnitenti à Confeſſario ſub graui. ibid. a. 4. n. 4. p. 181

Quales pœnæ ſint adimplendæ per Pœnitentem. Vide verbo Pœnitens.

Quantitas pœnarum infligendarum per Confeſſarium taxanda eſt per regulatum arbitrium Confeſſarij. ibid. a. 6. n. 1. p. 183

Digitized by Google

Antiqui canones pænitentiales non amplius vigent. ibid. n. 2. p. 188

Opera iniungenda debent eſſe moralitèr bona, & pænalia. ibid. n. 3. p. 188

Opera pænalia iniuncta, ſi fiant ex fine venialitèr malo, ſunt ſatisfactoria. ibid. n. 6. p. 189

Secus, ſi ex fine lethalitèr malo. ibid. n. 7. p. 189

Actus internæ charitatis, & orationes quomodo dici poſſint opera pænalia. ibid. n. 9. p. 189

Opera iniungenda poſſunt reduci, vel ad eleuationem mentis in Deum, vel ad macerationem corporis, vel ad opera miſericordiæ. ibid. n. 10. pag. 190

Opera pænalia aliundè debita nec congruè, nec regularitèr ſunt iniungenda in ſatisfactionem. ibid. a. 7. n. 3. p. 191

Pænitentia debet eſſe in vindictam, & cuſtodiam. ibid. n. 4. p. 191

Et hoc non eſt ex mera congruentia, ſed ex debito. ibid. n. 7. p. 191

Interueniente iuſta cauſa poſſunt opera præcepta imponi. ibid. n. 8. p. 191

Quænam quoad hoc dicatur iuſta cauſa. ibid. n. 9. pag. 192

Si Confeſſarius imperet auditionem trium miſſarum in die feſto, pænitens tres audiens ſatisfacit. ibid. n. 12. p. 192

Ieiunium imperatum à Confeſſario non poteſt impleri pro die, quo ieiunium eſt ab Eccleſia imperatum. ibid. n. 14. p. 192

Si Confeſſarius imperet pænitenti, vt per menſem ſingulis diebus vnum ſacrum audiat, etiam vnum tantum in die feſto audiens ſatisfacit. ibid. n. 16. p. 192

Poſſunt in ſatisfactionem imponi opera in communi. ibid. a. 8. n. 4. p. 194

Item opera pænalia ſub diſiunctio. ibid. n. 8. p. 194

Item ſub conditione, & quomodo. ibid. n. 10. p. 195

Non tamen opera purè conditionalia. ibid. n. 11. pag. 195

Quænam pæna contra peccata Superbiæ ſint infligenda. ibid. a. 9. n. 3. p. 196

Quænam contra Auaritiam. ibid. n. 4. p. 196

Quænam contra Luxuriam. ibid. n. 5. p. 196

Quænam contra Iram. ibid. n. 6. p. 196

Quænam contra Gulam. ibid. n. 7. p. 196

Quænam contra Inuidiam. ibid. n. 8. p. 197

Quænam contra Accidiam. ibid. n. 9. p. 197

Pænæ à Confeſſario impoſitæ non poſſunt à pænitente propria auctoritate commutari in æquale, vel in melius. ibid. a. 13. n. 1. p. 202

Impoſitæ ab vno Confeſſario, an poſſint per alium commutari. ibid. a. 14. n. 1. p. 204

Poſſunt commutari, ſi apud ipſum repetatur confeſſio. ibid. n. 2. p. 204

Non repetita Confeſſione non poſſunt. ibid. n. 5. pag. 205

Non tamen congruit, vt hoc fiat. ibid. n. 6. p. 204

Repetita Confeſſione poteſt commutari ab alio Confeſſario etiam ſi illa pæna eſſet impoſita à Superiore, non tamen in ordine ad reſeruata. ibid. n. 7. p. 205

Iniuncta à Superiore pro reſeruatis non poteſt commutari. ibid. n. 9. p. 205

Pænæ impoſitæ contra abſoluentes à reſeruatis à Sacra Congregatione ſub Clemente VIII. P. 1. q. 7. a. 19. S. 8. n. 2. p. 317

Excommunicatio latæ ſententiæ tam contra Sæculares, quam contra Regulares. ibid.

Priuatio officiorum, & dignitatum. ibid.

Inhabilitas audiendi Confeſſiones, quæ tamen pæna ſublata eſt ab eadem Sacra Congregatione. ibid.

Inhabilitas ad quæcunque officia. ibid.

Moderatio harum pænarum facta ab eadem Sacra Congregatione. ibid. n. 3. p. 317

Moderatio hæc non comprehendit caſus Bullæ Cœnæ, & alios ibi enumeratos. ibid. n. 4. p. 317

Quoad hos caſus ceſſant priuilegia. ibid. n. 5. pag. 318

Abſoluentes à caſibus in hoc decreto contentis non ſub prætextu priuilegiorum ſecundum aliquos non contrahunt has pænas. ibid. n. 6. pag. 318

Secundum alios contrahunt. ibid.

Auctor remiſſiuè in hoc ſe habet. ibid. n. 8. p. 318

Abſoluens in prædictis caſibus ſub ſpe ratihabitionis grauitèr peccat. ibid. n. 9. p. 319

An vero contrahat pænas remiſſiuè. ibid. n. 10. pag. 319

Præſumentes abſoluere in dictis caſibus contrahunt pænas. ibid. n. 11. p. 319

Probabilius eſt, quod Regulares abſoluentes à reſeruatis ſuorum Prælatorum non contrahant has pænas. ibid. n. 12. p. 319

Pænæ quoad Confeſſarios ſollicitantes in Confeſſione. Vide verbo Sollicitatio quoad pænas.

Pænæ quoad violantes ſigillum Sacramentale. Vide verb. Sigillum Sacramentale.

Pænitentia, quæ virtus.

Nomen pænitentiæ vnde deſumptum. P. 1. q. 1. a. 1. n. 1. p. 2

Non importat ſolum mollem cordis affectum, ſed præteritorum peccatorum dolorem. ibid. n. 2. pag. 2

Quid propriè ſit pænitentia, quæ virtus eſt. ibid. n. 3. p. 2

Neceſſario inuoluit dolorem anteactæ vitæ. ibid. n. 4. p. 2

Debet in Deum referri. ibid. n. 5. p. 3

Secundum D. Thomam pænitentia eſt ſpecialis virtus. ibid. a. 2. n. 1. p. 3

Variæ rationes, & reſpectus in peccatis conſiderantur. ibid. n. 2. p. 3

Eſt ſpecialis virtus à cæteris diſtincta ratione obiecti. ibid. n. 3. p. 3

Explicatur, in quo conſiſtat hoc obiectum pænitentiæ. ibid. n. 4. p. 4

Quamuis in aliquo conueniat cum iuſtitia, in aliquo tamen eſſentiali differt. ibid. n. 5. p. 4

Differt etiam à Religione, & quomodo. ibid. n. 6. pag. 4

Etiam

Digitized by Google

Etiam à charitate. ibid. n. 7. p. 4
Quamuis opponatur vitijs diuerſis in ſpecie, opponitur tamen ſub eadem ratione formali. ibid. n. 8. p. 5
Poteſt imperari à charitate, & Religione. ibid. n. 9. p. 5
Non eſt pars iuſtitiæ commutatiuæ. ibid. n. 10. pag. 5
Quomodo dicatur pars potentialis iuſtitiæ. ibid. n. 12. p. 6

Pænitentia, vt Sacramentum.

De fide eſt, quod detur pænitentiæ Sacramentum. P. 1. q. 1. a. 4. n. 1. p. 10
Eliduntur Heretici ſiniſtrè interpretantes illa verba, Accipite Spiritum Sanctum. *ibid. n. 2. p.* 10
Exiſtentia huius Sacramenti euincitur etiam ex Concil. Trident. ibid. n. 3. p. 10
Explicantur dicta SS. Ambroſij, Hieronymi, & Gregorij relata ab Hæreticis, vt non repugnantia huic veritati. ibid. n. 4., & 5. p. 11
Sacerdos verè abſoluit, non merè declarat pænitentem eſſe abſolutum. ibid. n. 6. p. 11
Quandonam Chriſtus Dominus inſtituerit hoc Sacramentum. ibid. n. 7. p. 11
Verè inſtituit, quando Ioannis 20. dixit, Accipite Spiritum Sanctum. *ibid. n. 8. p.* 12
Aſſignantur partes Phyſicæ huius Sacramenti. ibid. n. 9. p. 12
Quid ſit pænitentia Sacramentum. ibid. n. 10. pag. 12
Eſt neceſſarium poſt peccatum neceſſitate medij ſiue in re, ſiue in voto. P. 1. q. 1. a. 5. n. 2. pag. 13
Quandonam hoc Sacramentum in re ſit neceſſarium neceſſitate medij. ibid. n. 4. p. 13
Eſt neceſſarium etiam neceſſitate præcepti Diuini. ibid. n. 9. p. 15
Et hoc in articulo mortis. ibid. n. 10. p. 15
Et vrgente neceſſitate ſumendi aliud Sacramentum. ibid. n. 11. p. 15
Eſt etiam neceſſarium neceſſitate præcepti Eccleſiaſtici ſingulis annis. ibid. n. 12. p. 15
Annus quoad hoc non eſt ex neceſſitate computandus à Paſchate in Paſcha. ibid. n. 14. p. 15
Sufficit, quod fiat intra quamlibet anni partem. ibid. n. 15. p. 15
Intellectus quoad hanc quamlibet anni partem. ibid. n. 16. p. 16
Quoſnam obliget hoc præceptum Eccleſiaſticum. ibid. n. 18. p. 16
Pænitentiæ Sacramentum quoad materiam remotam. Vide verb. Materia, & Peccatum.
Non datur Sacramentum Pænitentiæ validum, & informe. P. 1. q. 3. a. 14. n. 2. p. 71

Pænitentiæ ſubiectum.

Subiectum alterum remotum, alterum proximum. P. 1. q. 1. a. 3. n. 1. p. 6
Omnis homo capax peccati poteſt eſſe ſubiectum pænitentiæ. ibid. n. 2. p. 6
Chriſtus Dominus non habuit habitum pænitentiæ. ibid. n. 3. p. 6
Probabilius, nec Deipara Virgo. ibid. n. 4. p. 7
Non fuit in eadem fomes peccati. ibid. n. 5. p. 7
Potentia remota fuit per ſuperuenientem gratiam alligata. ibid. n. 6. p. 7
Angeli non habuerunt, nec habent habitum pænitentiæ. ibid. n. 7. p. 7
Poſt deliberationem Angeli ſunt inflexibiles. ibid. n. 8. p. 7
Ante eandem fuerunt liberi. ibid. n. 9. p. 8
In Angelis eſſet inanis pænitentiæ infuſio. ibid. n. 11. p. 8
In Adamo verè fuit infuſus habitus pænitentiæ etiam ante commiſſum peccatum. ibid. n. 12. p. 8
Non currit paritas de Angelis, & quarè. ibid. n. 13. p. 8
In Beatis perſeuerat habitus pænitentiæ. ibid. n. 14. p. 8
Quarè in eiſdem perſeueret habitus pænitentiæ, non fidei. ibid. n. 15. p. 9
Subiectum proximum pænitentiæ eſt anima, vt volitiua. ibid. n. 16. p. 9
Intellige, vt importat habitum ſpiritualem. ibid. n. 17. p. 9

Pænitens.

Pænitens tenetur pænitentiam à Confeſſario impoſitam adimplere. P. 1. q. 5. a. 4. n. 11. p. 182
Euincitur ex modo, quo fit hoc Sacramentum per modum iudicij. ibid. n. 13. p. 182
Poteſt rogare de diminutione, ſeu mutatione. ibid. n. 15. p. 183
A fortiori tenetur adimplere, quando eſt acceptata. ibid. n. 17. p. 183
Nec poteſt eximi ſub prætextu ſatisfaciendi in Purgatorio. ibid. n. 18. p. 183
Nec poteſt ſupplere per ſuſceptionem indulgentiæ. ibid. n. 19. p. 183
Tenetur intra tempus præfixum adimplere. ibid. n. 21. p. 184
Alligato tempore ad certos dies in honorem Dei, ſi non adimplet pro illis diebus, tenetur alijs adimplere. ibid. n. 22. p. 184
Non præſcripto tempore tenetur non diu differre. ibid. n. 23. p. 184
Pro grauibus delictis tenetur pænas graues adimplere. ibid. a. 5. n. 1. p. 185
Sententia docens non teneri ſub graui pænam leuem pro delictis grauibus adimplere. ibid. n. 2. pag. 185
Tenetur ſub graui. ibid. n. 3. p. 185
Si omittat partem leuem pænitentiæ grauis non grauitèr peccat. ibid. n. 9. p. 186
Sententia docens pænitentem non teneri ſub graui pænitentiam leuem impoſitam pro leui adimplere. ibid. n. 11. p. 187
Probabilius eſt, quod obligetur ſub graui. ibid. n. 12. p. 187

Pænitens tenetur grauem pænitentiam pro leuibus adimplere ſub graui. ibid. n. 16. p. 188

Vide verb. Pœnæ.

Pænitens adimplens onus præceptum nil cogitans de ſatisfactione illam tamen non excludens ſatisfacit. P. 1. q. 5. a. 10. n. 1. p. 197

Pænitens non poteſt ex ſe pænitentiam à Confeſſario iniunctam commutare, vel in æquale, vel in melius. ibid. a. 13. n. 1. p. 202

Quid ſi illa pænitentia commutata approbaretur à Confeſſario. ibid. n. 5. p. 203

Secundum aliquos per illam pœnam commutatam non ſatisfaceret. ibid. n. 5. p. 203

Si adhuc moralitèr perſeueraret idem iudicium ſatisfaceret. ibid. n. 6. p. 203

Pro quonam tempore intelligatur idem iudicium perſeuerare. ibid. n. 7. p. 203

An poſſit quærere commutationem ab alio Confeſſario, & quomodo. Vide verbo Pœnæ.

Non poteſt per ſe pænitens pænitentiam per alium adimplere. ibid. a. 15. n. 1. p. 206

Quomodo ſatisfaciat exercendo opus per alium à Confeſſario commendatum. ibid. n. 4. p. 207

Pænitens abſolutus in articulo mortis à Sacerdote non approbato, ſi conualuerit, non tenetur peccata iterum ſubijcere approbato. P. 1. q. 7. a. 4. n. 2. p. 234

Etiam ſi illa peccata fuerint reſeruata. ibid. n. 3. pag. 234

Abſolutus in articulo mortis ab excommunicatione, ſi conualuerit, tenetur ſe præſentare Superiori, à quo lata eſt, non vt iterum abſoluatur, ſed vt ſatisfaciat. ibid. n. 4. p. 235

Si non ſe præſentet contrahit ſimilem excommunicationem. ibid. n. 6. p. 235

Hæc noua excommunicatio haberet eadem vincula, quæ prior. ibid. n. 7. p. 235

Abſolutus in articulo mortis intelligitur pro illo anno ſatisfeciſſe præcepto annuæ confeſſionis. ibid. n. 8. p. 236

Ratio, ob quam abſolutus in articulo mortis ab excommunicatione tenetur ſe præſentare, non ſic abſolutus à peccatis reſeruatis. ibid. n. 10. pag. 236

Pænitens, qui ſcientèr confitetur Sacerdoti non approbato grauitèr peccat. P. 1. q. 7. a. 12. n. 4. p. 251

Et inualidè confitetur. ibid. n. 5. p. 251

Pænitens ſcientèr ſe ſubijciens Confeſſario improbo, an, & quandò peccet. ibid. a. 15. n. 5. p. 267

Petens ab excommunicato Sacerdote tolerato non contrahit aliquam noxam. ibid. a. 15. n. 14. pag. 269

Recipiens Sacramentum ab excommunicato vitando inualidè recipit. ibid. n. 18. p. 269

Etiam ſi ignoret eſſe vitandum. ibid. n. 19. p. 270

Confitens Confeſſario extra locum, in quo iſte eſt excommunicatus denuntiatus, an validè confiteatur. ibid. n. 20. p. 270

Pænitens ex cauſa abſolutus ſolum à Superiore à reſeruatis, & remiſſus pro non reſeruatis ad ſuum Confeſſarium, per Confeſſionem hanc non reſeruatorum conſequitur nouam gratiam. P. 1. q. 7. a. 19. S. 4. n. 22. p. 296

Nec tunc tenetur in hac ſecunda Confeſſione aperire peccata reſeruata, à quibus fuit à Superiore abſolutus. ibid. n. 24. p. 296

Pollutio.

Quocunque modo quis ſe ipſum polluat ſine relatione ad concubitum ſemper idem peccatum in ſpecie committit. P. 1. q. 4. a. 16. §. 6. n. 6. pag. 151

Si pollutio ſit relata ad concubitum diuerſificatur iuxta diuerſitatem perſonæ, ad quam dirigitur concubitus. ibid. n. 7. p. 151

Si pollutio facta fuerit cooperatione alterius explicanda eſt circumſtantia cooperationis. ibid. n. 8. p. 152

Non eſt tamen exprimenda circumſtantia maſculi, vel fæminæ, ſi ſiſtat in mera pollutione. ibid. n. 9. p. 152

Excipe, niſi perſona, cuius tactibus polluitur, ſit perſona profeſſa, & Deo Sacra. ibid. n. 10. pag. 152

Pollutio Eccleſiæ.

Per oſcula, & amplexus preciſè non polluitur Eccleſia. P. 1. q. 4. a. 16. §. 3. n. 9. p. 138

Nec contrahitur malitia ſacrilegij. ibid. n. 10. pag. 138

Ex voluntaria pollutione, & copula habita in Eccleſia eadem Eccleſia polluitur. ibid. n. 14. pag. 139

Si ſint occultæ non polluitur. ibid. n. 15. p. 139

Per copulam licitam occultam non polluitur Eccleſia. ibid. n. 16. p. 140

Contrahitur tamen ſacrilegium, ſi fiat ſine neceſſitate. ibid. n. 17. p. 140

Secus, ſi vrgente neceſſitate. ibid. n. 18. p. 140

Ex notoria copula coniugali polluitur Eccleſia. ibid. n. 19. p. 140

Quid veniat nomine loci ſacri ad contrahendum ſacrilegium, & pollutionem Eccleſiæ. ibid. n. 20. p. 141

Occiſio voluntaria, & graue vulnus inflictum in Eccleſia inducunt ſacrilegium, & pollutionem. ibid. n. 21. p. 141

Aggreſſus in Eccleſia occidens aggreſſorem cum moderamine non polluit Eccleſiam. ibid. n. 22. pag. 141

Graue vulnus inducit pollutionem Eccleſiæ, quamuis ſanguis ibi non effundatur. ibid. n. 23. pag. 141

Grauiter vulneratus extra Eccleſiam effundens in ipſa ſanguinem non polluit. ibid. n. 24. p. 141

Quid dicendum, ſi percuſſio fuerit leuis cum effuſione ſanguinis. ibid. n. 25. p. 142

Prælati Regulares.

In Prælatis Regularibus ineſt poteſtas reſeruandi

cauſus

Digitized by Google

caſus in ordine ad ſuos ſubditos. P. I. q. 7. a. 18. n. 1. p. 276
In Congregatione Clericorum Regularium Sancti Pauli Barnabitarum ſolus Generalis reſeruat. ibid. n. 2. p. 276
Vbi ſtatuta ordinum aliter non decernunt etiam Prouincialis poſſunt reſeruare. ibid. n. 3. p. 277
An Superiores locales poſſint reſeruare remiſſiuè. ibid. n. 5. p. 277
Caſus, quos ſolum poſſunt ſibi reſeruare Prælati Regulares. ibid. n. 6. p. 277
Sententia docens poſſe ſibi reſeruare cenſuras alijs caſibus impoſitas. ibid. n. 8. p. 278
Sententia negans præfertur. ibid. n. 9. p. 278
Nequeunt reſeruare in ordine ad Nouitios. ibid. n. 11. p. 278
Prælati Regulares nequeunt à caſibus Papalibus, quantumuis occultis alios à ſuis ſubditis, benè tamen ſuos in caſibus, in quibus Epiſcopi poſſunt ſuos abſoluere. ibid. n. 10. p. 280
Habent in ordine ad ſuos ſubditos poteſtatem quaſi Epiſcopalem. ibid. n. 17. p. 281
Caſus, in quibus poſſunt abſoluere. ibid. n. 18. p. 281
Non poſſunt abſoluere ab hæreſi occulta. ibid. n. 19. p. 281
Prælati Regulares extante impedimento canonico adeundi Pontificem poſſunt abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Papalibus. P. I. q. 7. a. 19. S. 5. n. 21. p. 302

Prudentia.

In Confeſſario requiritur prudentia. P. I. q. 7. a. 14. n. 2. p. 263
Circa quæ verſari debeat huiuſmodi prudentia. ibid. n. 3. p. 263
Quomodo ſe gerere debeat circa reſtituenda. ibid. n. 4. p. 263
Si pænitens promiſerit, quam primum reſtituere, poteſt ſtatim abſoluere. ibid. n. 5. p. 264
Si Confeſſarius cognouerit non obſtante promiſſione non reſtituturum, debet ſuſpendere abſolutionem. ibid. n. 6. p. 264
Tenetur monere pœnitentem de onere reſtitutionis. ibid. n. 7. p. 264
Non tamen tenetur de ſuo reſarcire, ſi non monuerit. ibid. n. 8. p. 264

R

Regulares.

Regulares approbati ad maſculos tantum, non poſſunt validè abſoluere fœminas. P. I. q. 2. a. 3. n. 18. p. 30
Ex decreto Clementis X. poteſt Epiſcopus ſuper idoneitate Regularium cognoſcere. ibid. n. 20. pag. 31
Regulares ſimpliciter ab eodem Epiſcopo approbati non poſſunt ſine cauſa ab ipſo reprobari. P. I. q. 7. a. 12. n. 36. p. 256
Approbati ad annum intelliguntur ſimpliciter approbati. ibid. n. 37. p. 256
Etiam ſi iniuſtè reprobentur non poſſunt audire Confeſſiones. ibid. n. 32. p. 256
Poſſunt ab Epiſcopo ſucceſſore iterum examinari. ibid. n. 40. p. 257
Non tamen à Vicario Capitulari. ibid. n. 41. pag. 257
Regulares, qui ab eadem Diœceſi receſſerunt, in qua fuerunt approbati, & poſtea ad eandem redierunt, non indigent ab eodem Epiſcopo noua approbatione. ibid. n. 46. p. 258
Quinimmò, nec à ſucceſſore, ſi approbationes ſui prædeceſſoris non reuocauerit. ibid. n. 47. pag. 258
Regulares nequeunt confiteri Confeſſarijs Secularibus approbatis ab Epiſcopo. P. I. q. 7. a. 16. n. 2. p. 271
Nec etiam Regularibus alterius ordinis. ibid.
Poſſunt tamen de licentia implicita ſuorum Superiorum. ibid. n. 4. p. 272
Et in caſu abſentiæ à proprijs Monaſterijs. ibid.
Regularis habens facultatem à proprio Prælato eligendi ſibi Confeſſarium extra ordinem poteſt eligere non approbatum ab Epiſcopo. ibid. n. 5. p. 272
Non tamen poteſt ab eodem abſolui à caſibus reſeruatis proprio Prælato. ibid. n. 7. p. 272
Et etiam ſi eſſet abſens à proprio Monaſterio. ibid. n. 8. p. 272
Quomodo ſe gerere debeat Regularis innodatus caſu reſeruato, qui abſens eſt à Monaſterio, & tenetur celebrare. ibid. n. 9. p. 273
Quid ſi peccato reſeruato annexa ſit excommunicatio. ibid. n. 10. p. 273
Non poſſunt abſoluere à violatione immunitatis Eccleſiæ. P. I. q. 7. a. 19. S. I. n. 12. p. 280
Nec à caſibus in Bulla Cænæ, ſiue clarè, ſiue dubiè in ea contentis. ibid.
Nec à violatione clauſuræ Monialium ad prauum finem. ibid.
Nec à prouocatione, & pugna in duello in terminis Concilij, & Conſtitutionis Gregorij XIII. ibid.
Nec ab iniectione manus violentæ in Clericos. ibid.
Nec à ſimonia reali ſcientèr contracta. ibid.
Nec à confidentia beneficiali. ibid.
Nec à caſibus ſpecialitèr Epiſcopis reſeruatis. ibid.
Pœnæ contra abſoluentes ab huiuſmodi caſibus. ibid. n. 13. p. 280
Regulares abſoluentes non prætextu priuilegiorum videntur eximi à pœnis. ibid. n. 15. p. 281
Modo Regulares nequeunt abſoluere à caſibus Papalibus. ibid. n. 16. p. 281
Si Epiſcopus reſeruauerit ſibi in Sinodo caſus, & non alios, non poſſunt Regulares ab illis abſoluere. ibid. a. 19. S. 2. n. 7. p. 284
Si in tabella aliquos ſinodales expoſuerit, & non alios, non expoſiti poſſunt à Regularibus abſolui. ibid. n. 9. p. 285
Confeſſarij Regulares abſoluentes à reſeruatis ſuo-

Poteſt remittere lathalia ſine venialibus. ibid. n. 4. p. 356
Non poteſt remittere venialia ſine lathalibus. ibid. n. 5. p. 356
Ad remiſſionem venialium requirit atritionem ſupernaturalem. ibid. n. 6. p. 356
Regularitèr cum remiſſione culpæ venialis non remittit totam pœnam. ibid. n. 7. p. 357
Per deteſtationem omnium venialium non ſequitur remiſſio totius pœnæ. ibid. n. 11. p. 357
Non datur Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe. P. 1. q. 8. a. 10. n. 1. p. 367
Suſceptum cum obice remoto obice non reuiuiſcit. ibid. n. 2. p. 368

Sanitas corporalis.

Sanitas corporalis cauſatur à Sacramento Extremæ Vnctionis. P. 2. q. 4. a. 5. n. 1. p. 411
Cur non cauſet ſemper ſanitatem corporalem. ibid. n. 2. p. 411
Non cauſat, niſi in ordine ad ſanitatem ſpiritualem. ibid. n. 3. p. 411
Secundum aliquos Extrema Vnctio non cauſat ſanitatem corporalem ex opere operato. ibid. a. 6. n. 1. p. 412
Verius, vbi cauſat, cauſat ex opere operato. ibid. n. 2. p. 412
Oratio, quæ adhibetur eſt ipſa forma Sacramenti. ibid. n. 3. p. 412
Quod quandoque non cauſet eſt ex conditione infirmantis. ibid. n. 4. p. 413

Satisfactio.

Satisfactio multiplicitèr poteſt ſumi, & qualitèr. P. 1. q. 5. a. 1. n. 1. p. 176
Quid propriè ſit ſatisfactio, vt pars Sacramenti. ibid. n. 2. p. 177
Eſt actus virtutis. ibid. n. 3. p. 177
Quænam veniant nomine pœnæ. ibid. n. 4. p. 177
Debent eſſe pro peccatis. ibid. n. 5. p. 177
Et à Confeſſario impoſitæ. ibid. n. 6. p. 177
Satisfactio impoſita à Confeſſario, & acceptata à pœnitente ante abſolutionem habet rationem partis in ordine ad remiſſionem culpæ, prout vero adimpletur à pœnitente rationem partis in ordine ad remiſſionem pęnę. ibid. n. 7. pag. 177
Satisfactio non eſt pars eſſentialis pęnitentię, ſed integralis. ibid. a. 2. n. 2. p. 178
Prout adimpletur à pęnitente non confert ad effectum primarium. ibid. n. 4. p. 178
Non eſt etiam pars eſſentialis, prout acceptatur ante abſolutionem. ibid. n. 5. p. 178
Euincitur, quod ſit pars integralis. ibid. n. 6. pag. 179
Rationes ſuadentes ſatisfactionem non poſſe imponi poſt abſolutionem. ibid. a. 3. n. 1. p. 179
Poteſt imponi immediatè poſt eandem. ibid. n. 2. pag. 179
Soluuntur obiecta contraria. ibid. n. 4. p. 179
Pars materialis integralis poteſt ſubſequi. ibid. n. 5. p. 180
Liberaret à reatu pęnę. ibid. n. 6. p. 180
Produceret ſuum effectum ex opere operato. ibid. n. 7. p. 180
Vide Verb. Confeſſarius, & Pænitens, & Pænæ.
Pœnitens adimplens opus iniunctum nil cogitans de ſatisfactione, illam tamen non excludens ſatisfacit. P. 1. q. 5. a. 10. n. 1. p. 197
Ad hoc ſufficit intentio habitualis. ibid. n. 2. pag. 197
Adimplens cum intentione poſitiua non ſatisfaciendi non ſatisfacit. ibid. n. 4. p. 198
Satisfactio adimpleta cum animo non ſatisfaciendi eſt repetenda. ibid. n. 11. p. 199
Satisfactio adimpleta in peccato lethali eſt vera ſatisfactio. ibid. a. 11. n. 2. p. 199
Non valet argumentum à ſatisfactione exercita per actum mortalitèr peccaminoſum. ibid. n. 3. p. 200
Exercita in lęthali ſecundum aliquos inducit grauem noxam. ibid. n. 4. p. 200
Verius non inducit. ibid. n. 5. p. 200
Exercita in lęthali ſecundum aliquos producit immediatè ſuum effectum. ibid. n. 6. p. 200
Non producit, niſi remoto obice. ibid. n. 7. p. 200
Remoto obice abſolutè producit ſuum effectum. ibid. n. 9. p. 200
Quid in hoc ſenſerit Paludanus, & reijcitur. ibid. n. 12. p. 201
Poteſt compelli pænitens ex cauſa ad ſatisfaciendum ante abſolutionem. ibid. a. 12. n. 1. p. 201
Satisfactio tunc adimpleta non conſequeretur effectum ante abſolutionem. ibid. n. 2. p. 202
Vim accipit ab eadem abſolutione. ibid. n. 3. pag. 202
Remanente culpa non remittitur pęna. ibid. n. 4. pag. 202

Scientia.

Inter requiſita ad approbationem potiſſimum eſt ſcientia. P. 1. q. 7. a. 13. n. 1. p. 259
Cautè procedere debent pęnitentes in eligendo Confeſſario idoneo, & docto. ibid. n. 2. p. 259
Cautè etiam procedant Confeſſarij ſibi conſcij inſufficientiæ, ne ſe exponant. ibid. n. 3. p. 259
Vix poſſent excuſari à peccato radicali. ibid. n. 4. pag. 259
Etiam Superiores debent cautè procedere in exponendis, & approbandis ſuis ſubditis. ibid. n. 5. p. 259
Excellens ſcientia eſt optima in Confeſſario, non tamen neceſſaria, mediocris eſt ſufficiens, & neceſſaria. ibid. n. 6. p. 260
In quo conſiſtat ſcientia excellens. ibid. n. 7. p. 260
Qualis, & quanta debeat eſſe mediocris ſcientia. ibid. n. 8. p. 260
Quænam in particulari ſcire debeat. ibid. n. 9. pag. 260
Quandonam Confeſſarius imperitus excuſari poſſit

Digitized by Google

ſit à culpa. ibid. n. 10. p. 261
Pœnitens doctus ſupplere poteſt imperitiam Confeſſarij, & quomodo. ibid. n. 11. p. 261
Etiam integritas morum pœnitentis euidentèr cognita poteſt excuſare. ibid. n. 12. p. 261
In periculo mortis etiam Confeſſarius indoctus poteſt licitè abſoluere. ibid. n. 13. p. 261
Confitens bona fide Confeſſario ignaro validè confitetur. ibid. n. 14. p. 261
Cognita ignorantia non tenetur Confeſſiones repetere. ibid. n. 15. p. 261
Quid ſentiendum ſit de reſeruatis expoſitis Confeſſario ignaro. ibid. n. 18. p. 262
Confitens mala fide Confeſſario ignoranti neſcienti diſtinguere venialia à lethalibus tenetur Confeſſionem repetere. ibid. n. 19. p. 263

Sigillum Sacramentale.

Sigillum conſideratur in ordine ad diuerſos reſpectus. P. 1. q. 7. a. 22. S. 1. n. 1. p. 341
Ethimologia huius nominis, & importantia. ibid. n. 2. p. 341
Eſt ſeruandum de iure naturæ. ibid. n. 3. p. 341
Item de iure Diuino. ibid. n. 4. p. 341
Inducta eſt eius obligatio à iure canonico ſub pœnis. ibid. n. 5. p. 342
Violans hoc ſigillum peccat contra Religionem, & contra iuſtitiam. ibid. n. 6. p. 342
Confeſſarij primario tenentur ad hoc ſigillum. ibid. S. 2. n. 1. p. 342
Etiam ſimplex Sacerdos non approbatus. ibid. n. 2. p. 342
Clerici, & Laici recipientes fictè Confeſſiones tenentur ad ſigillum. ibid. n. 6. p. 343
Item illi, qui ex aliqua cauſa admitterentur cum Confeſſario ad audiendam Confeſſionem. ibid. n. 8. p. 342
Audientes aliena peccata, dum confitentur, tenentur ad ſigillum. ibid. n. 9. p. 343
Superior, qui ex facultate à ſe petita abſoluendi à reſeruato nouit delinquentem tenetur ad ſigillum. ibid. n. 12. p. 343
Doctor, qui ex conſilio à ſe petito per Confeſſarium nouit delinquentem, tenentur ad ſecretum ſecundum aliquos. ibid. n. 13. p. 343
Secundum alios non tenetur. ibid. n. 24. p. 344
Præfertur prima ſententia. ibid. n. 2. p. 344
Inuentor chartæ, in qua ſunt deſcripta peccata perſonæ cognitæ tenetur non propallare ex ſigillo naturali. ibid. n. 16., & 17. p. 344
Cadunt ſub ſigillum non ſolum peccata lethalia, ſed etiam venialia, & circunſtantiæ peccatorum. ibid. S. 3. n. 1. p. 345
Peccata lethalia, nec in genere poſſunt detegi. ibid. n. 2. p. 345
Nec complex in delicto cognitus è Confeſſione. ibid. n. 3. p. 345
Defectus naturales cogniti in Confeſſione cadunt ſub eodem ſigillo. ibid. n. 4. p. 345
Etiam pœnitentia grauis impoſita. ibid. n. 5. p. 345
Confeſſarius dicens graue aliquod crimen determinatum frequenter committi in magna aliqua populatione non frangeret ſigillum. ibid. n. 7. p. 346
Secus, ſi diceret in paruo oppido à pluribus, & pluribus illud committi. ibid. n. 8. p. 346
Quid ſentiendum ſit, ſi manifeſtet delictum cōmitti ſolitum in aliquo Monaſterio. ibid. n. 10. p. 346
Confeſſarius conſcius ex Confeſſione inſidiarum, quæ alteri parantur, ſi illum moneat, ſit reus fracti ſigilli. ibid. n. 11. p. 346
Ipſe Confeſſarius nequit vti ſcientia Confeſſionis ad vitandam propriam mortem cum læſione ſigilli. ibid. n. 12. p. 347
Non poteſt omittere ſacrum ex cognitione habita in Confeſsione, quod vinum ſit veneno infectum. ibid. n. 13. p. 347
Interrogatus à Iudice ſub pœna mortis de crimine in Confeſſione cognito debet potius mori, quam detegere. ibid. n. 14. p. 347
Dicens ſe abſoluiſſe pœnitentem ab excommunicatione publicè contracta eſt reus fracti ſigilli. ibid. S. 4. n. 2. p. 348
Dicens præcisè non abſolui Franciſcum eſt Reus. ibid. n. 3. p. 348
Quid ſi dixerit non abſoluiſſe ob impedimentum, quod ſuperuenit. ibid. n. 4. p. 348
Dicens ſe abſoluiſſe à pluribus, & grauibus venialibus eſt Reus. ibid. n. 5. p. 348
Pœnæ ſtatutæ contra reuelantes in c. omnis vtriuſque ſexus de pænit., & remiſs. ibid. S. 5. n. 1. p. 349
Pœna peregrinationis perpetuæ. ibid. n. 2. p. 349
Hæ pœnæ non extenduntur vltra Confeſſarios reuelantes. ibid. n. 4. p. 349
Alij ſunt puniendi pœna extraordinaria. ibid. n. 5. pag. 349
Nō ſunt latæ ſentētiæ, ſed ferendæ. ibid. n. 6. p. 349
Pœna perpetuæ peregrinationis eſt mutata in perpetuum carcerem. ibid. n. 7. p. 349
Pœna irregularitatis non viget. ibid. n. 8. p. 349
Non ſunt leniendæ pœnæ ex eo, quod reuelatio ſit de venialibus. ibid. n. 9. p. 350
Non licet extra Confeſſionem vti ſcientia Confeſſionis, quotieſcunque ex tali vſu poteſt eſſe ſuſpicio Confeſſionis detectæ. ibid. S. 6. n. 2. p. 350
Quandonam ex tali vſu oriri poſſit ſuſpicio Confeſſionis detectæ. ibid. n. 3. p. 350

Sollicitatio.

Referuntur Conſtitutiones Pontificum cōtra Confeſſarios ſollicitantes. P. 1. q. 7. a. 21. p. 323
Oſtenditur grauitas delicti. ibid. n. 2. p. 323
Quinam veniant nomine ſollicitantium. ibid. S. 1. n. 3. p. 324
Sacerdos, qui non eſt Confeſſarius, ſollicitans eſt denuntiandus. ibid. n. 4. p. 324
An in terminis Bullæ Pij IV., & Pauli V. ſit denuntiandus remiſſiuè. ibid. n. 5. p. 324
In terminis Bullæ Gregorianæ eſt denuntiandus. ibid. n. 6. p. 324
Laicus ſe ſimulans Confeſſarium, & ſollicitans ex vi harum Conſtitutionum non eſt denuntiandus. ibid. n. 7. p. 325

Digitized by Google

Poteſt remittere lathalia ſine venialibus. ibid. n.4. p. 356
Non poteſt remittere venialia ſine lathalibus. ibid. n. 5. p. 356
Ad remiſſionem venialium requirit atritionem ſupernaturalem. ibid. n.6. p. 356
Regularitèr cum remiſſione culpæ venialis non remittit totam pœnam. ibid. n. 7. p. 357
Per deteſtationem omnium venialium non ſequitur remiſſio totius pœnæ. ibid. n. 11. p. 357
Non datur Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe. P. 1. q. 8. a. 10. n. 1. p. 367
Suſceptum cum obice remoto obice non reuiuiſcit. ibid. n. 2. p. 368

Sanitas corporalis.

Sanitas corporalis cauſatur à Sacramento Extremæ Vnctionis. P. 2. q. 4. a. 5. n. 1. p. 411
Cur non cauſet ſemper ſanitatem corporalem. ibid. n. 2. p. 411
Non cauſat, niſi in ordine ad ſanitatem ſpiritualem. ibid. n. 3. p. 411
Secundum aliquos Extrema Vnctio non cauſat ſanitatem corporalem ex opere operato. ibid. a. 6. n. 1. p. 412
Verius, vbi cauſat, cauſat ex opere operato. ibid. n. 2. p. 412
Oratio, quæ adhibetur eſt ipſa forma Sacramenti. ibid. n. 3. p. 412
Quod quandoque non cauſet eſt ex conditione infirmantis. ibid. n. 4. p. 413

Satisfactio.

Satisfactio multiplicitèr poteſt ſumi, & qualitèr. P. 1. q. 5. a. 1. n. 1. p. 176
Quid propriè ſit ſatisfactio, vt pars Sacramenti. ibid. n. 2. p. 177
Eſt actus virtutis. ibid. n. 3. p. 177
Quænam veniant nomine pœnæ. ibid. n. 4. p. 177
Debent eſſe pro peccatis. ibid. n. 5. p. 177
Et à Confeſſario impoſitæ. ibid. n. 6. p. 177
Satisfactio impoſita à Confeſſario, & acceptata à pœnitente ante abſolutionem habet rationem partis in ordine ad remiſſionem culpæ, prout vero adimpletur à pœnitente rationem partis in ordine ad remiſſionem pœnæ. ibid. n. 7. pag. 177
Satisfactio non eſt pars eſſentialis pœnitentiæ, ſed integralis. ibid. a. 2. n. 2. p. 178
Prout adimpletur à pœnitente non confert ad effectum primarium. ibid. n. 4. p. 178
Non eſt etiam pars eſſentialis, prout acceptatur ante abſolutionem. ibid. n. 5. p. 178
Euincitur, quod ſit pars integralis. ibid. n. 6. pag. 179
Rationes ſuadentes ſatisfactionem non poſſe imponi poſt abſolutionem. ibid. a. 3. n. 1. p. 179
Poteſt imponi immediatè poſt eandem. ibid. n. 2. pag. 179
Soluuntur obiecta contraria. ibid. n. 4. p. 179
Pars materialis integralis poteſt ſubſequi. ibid. n. 5. p. 180
Liberaret à reatu pœnæ. ibid. n. 6. p. 180
Produceret ſuum effectum ex opere operato. ibid. n. 7. p. 180
Vide Verb. Confeſſarius, & Pœnitens, & Pœnæ.
Pœnitens adimplens opus iniunctum nil cogitans de ſatisfactione, illam tamen non excludens ſatisfacit. P. 1. q. 5. a. 10. n. 1. p. 197
Ad hoc ſufficit intentio habitualis. ibid. n. 2. pag. 197
Adimplens cum intentione poſitiua non ſatisfaciendi non ſatisfacit. ibid. n. 4. p. 198
Satisfactio adimpleta cum animo non ſatisfaciendi eſt repetenda. ibid. n. 11. p. 199
Satisfactio adimpleta in peccato lethali eſt vera ſatisfactio. ibid. a. 11. n. 2. p. 199
Non valet argumentum à ſatisfactione exercita per actum mortalitèr peccaminoſum. ibid. n. 3. p. 200
Exercita in lethali ſecundum aliquos inducit grauem noxam. ibid. n. 4. p. 200
Verius non inducit. ibid. n. 5. p. 200
Exercita in lethali ſecundum aliquos producit immediatè ſuum effectum. ibid. n. 6. p. 200
Non producit, niſi remoto obice. ibid. n. 7. p. 200
Remoto obice abſolutè producit ſuum effectum. ibid. n. 9. p. 200
Quid in hoc ſenſerit Paludanus, & reijcitur. ibid. n. 12. p. 201
Poteſt compelli pœnitens ex cauſa ad ſatisfaciendum ante abſolutionem. ibid. a. 12. n. 1. p. 201
Satisfactio tunc adimpleta non conſequeretur effectum ante abſolutionem. ibid. n. 2. p. 202
Vim accipit ab eadem abſolutione. ibid. n. 3. pag. 202
Remanente culpa non remittitur pœna. ibid. n. 4. pag. 202

Scientia.

Inter requiſita ad approbationem potiſſimum eſt ſcientia. P. 1. q. 7. a. 13. n. 1. p. 259
Cautè procedere debent pœnitentes in eligendo Confeſſario idoneo, & docto. ibid. n. 2. p. 259
Cautè etiam procedant Confeſſarij ſibi conſcij inſufficientiæ, ne ſe exponant. ibid. n. 3. p. 259
Vix poſſent excuſari à peccato radicali. ibid. n. 4. pag. 259
Etiam Superiores debent cautè procedere in exponendis, & approbandis ſuis ſubditis. ibid. n. 5. p. 259
Excellens ſcientia eſt optima in Confeſſario, non tamen neceſſaria, mediocris eſt ſufficiens, & neceſſaria. ibid. n. 6. p. 260
In quo conſiſtat ſcientia excellens. ibid. n. 7. p. 260
Qualis, & quanta debeat eſſe mediocris ſcientia. ibid. n. 8. p. 260
Quænam in particulari ſcire debeat. ibid. n. 9. pag. 260
Quandonam Confeſſarius imperitus excuſari poſſit

Digitized by Google

ſit à culpa. ibid. n. 10. p. 261
Pœnitens doctus ſupplere poteſt imperitiam Confeſſarij, & quomodo. ibid. n. 11. p. 261
Etiam integritas morum pœnitentis euidentèr cognita poteſt excuſare. ibid. n. 12. p. 261
In periculo mortis etiam Confeſſarius indoctus poteſt licitè abſoluere. ibid. n. 13. p. 261
Confitens bona fide Confeſſario ignaro validè confitetur. ibid. n. 14. p. 261
Cognita ignorantia non tenetur Confeſſiones repetere. ibid. n. 15. p. 261
Quid ſentiendum ſit de reſeruatis expoſitis Confeſſario ignaro. ibid. n. 18. p. 262
Confitens mala fide Confeſſario ignoranti neſcienti diſtinguere venialia à lethalibus tenetur Confeſſionem repetere. ibid. n. 19. p. 263

Sigillum Sacramentale.

Sigillum conſideratur in ordine ad diuerſos reſpectus. P. 1. q. 7. a. 22. S. 1. n. 1. p. 341
Ethimologia huius nominis, & importantia. ibid. n. 2. p. 341
Eſt ſeruandum de iure naturæ. ibid. n. 3. p. 341
Item de iure Diuino. ibid. n. 4. p. 341
Inducta eſt eius obligatio à iure canonico ſub pœnis. ibid. n. 5. p. 342
Violans hoc ſigillum peccat contra Religionem, & contra iuſtitiam. ibid. n. 6. p. 342
Confeſſarij primario tenentur ad hoc ſigillum. ibid. S. 2. n. 1. p. 342
Etiam ſimplex Sacerdos non approbatus. ibid. n. 2. p. 342
Clerici, & Laici recipientes fictè Confeſſiones tenentur ad ſigillum. ibid. n. 6. p. 343
Item illi, qui ex aliqua cauſa admitterentur cum Confeſſario ad audiendam Confeſſionem. ibid. n. 8. p. 342
Audientes aliena peccata, dum confitentur, tenentur ad ſigillum. ibid. n. 9. p. 343
Superior, qui ex facultate à ſe petita abſoluendi à reſeruato nouit delinquentem tenetur ad ſigillum. ibid. n. 12. p. 343
Doctor, qui ex conſilio à ſe petito per Confeſſarium nouit delinquentem, tenentur ad ſecretum ſecundum aliquos. ibid. n. 13. p. 343
Secundum alios non tenetur. ibid. n. 24. p. 344
Præfertur prima ſententia. ibid. n. 2. p. 344
Inuentor chartæ, in qua ſunt deſcripta peccata perſonæ cognitæ tenetur non propallare ex ſigillo naturali. ibid. n. 16. & 17. p. 344
Cadunt ſub ſigillum non ſolum peccata lethalia, ſed etiam venialia, & circunſtantiæ peccatorum. ibid. S. 3. n. 1. p. 345
Peccata lethalia, nec in genere poſſunt detegi. ibid. n. 2. p. 345
Nec complex in delicto cognitus è Confeſſione. ibid. n. 3. p. 345
Defectus naturales cogniti in Confeſſione cadunt ſub eodem ſigillo. ibid. n. 4. p. 345
Etiam pœnitentia grauis impoſita. ibid. n. 5. p. 345
Confeſſarius dicens graue aliquod crimen determinatum frequenter committi in magna aliqua populatione non frangeret ſigillum. ibid. n. 7. p. 346
Secus, ſi diceret in paruo oppido à pluribus, & pluribus illud committi. ibid. n. 8. p. 346
Quid ſentiendum ſit, ſi manifeſtet delictum comitti ſolitum in aliquo Monaſterio. ibid. n. 10. p. 346
Confeſſarius conſcius ex Confeſſione inſidiarum, quæ alteri parantur, ſi illum moneat, ſit reus fracti ſigilli. ibid. n. 11. p. 346
Ipſe Confeſſarius nequit vti ſcientia Confeſſionis ad vitandam propriam mortem cum læſione ſigilli. ibid. n. 12. p. 347
Non poteſt omittere ſacrum ex cognitione habita in Confeſsione, quod vinum ſit veneno infectum. ibid. n. 13. p. 347
Interrogatus à Iudice ſub pœna mortis de crimine in Confeſſione cognito debet potius mori, quam detegere. ibid. n. 14. p. 347
Dicens ſe abſoluiſſe pœnitentem ab excommunicatione publicè contracta eſt reus fracti ſigilli. ibid. S. 4. n. 2. p. 348
Dicens præcisè non abſolui Franciſcum eſt Reus. ibid. n. 3. p. 348
Quid ſi dixerit non abſoluiſſe ob impedimentum, quod ſuperuenit. ibid. n. 4. p. 348
Dicens ſe abſoluiſſe à pluribus, & grauibus venialibus eſt Reus. ibid. n. 5. p. 348
Pœnæ ſtatutæ contra reuelantes in c. omnis vtriuſque ſexus de pænit., & remiſs. ibid. S. 5. n. 1. p. 349
Pœna peregrinationis perpetuæ. ibid. n. 2. p. 349
Hæ pœnæ non extenduntur vltra Confeſſarios reuelantes. ibid. n. 4. p. 349
Alij ſunt puniendi pœna extraordinaria. ibid. n. 5. pag. 349
Nō ſunt latæ ſententiæ, ſed ferendæ. ibid. n. 6. p. 349
Pœna perpetuæ peregrinationis eſt mutata in perpetuum carcerem. ibid. n. 7. p. 349
Pœna irregularitatis non viget. ibid. n. 8. p. 349
Non ſunt leniendæ pœnæ ex eo, quod reuelatio ſit de venialibus. ibid. n. 9. p. 350
Non licet extra Confeſſionem vti ſcientia Confeſſionis, quotieſcunque ex tali vſu poteſt eſſe ſuſpicio Confeſſionis detectæ. ibid. S. 6. n. 2. p. 350
Quandonam ex tali vſu oriri poſſit ſuſpicio Confeſſionis detectæ. ibid. n. 3. p. 350

Sollicitatio.

Referuntur Conſtitutiones Pontificum cōtra Confeſſarios ſollicitantes. P. 1. q. 7. a. 21. p. 323
Oſtenditur grauitas delicti. ibid. n. 2. p. 323
Quinam veniant nomine ſollicitantium. ibid. S. 1. n. 3. p. 324
Sacerdos, qui non eſt Confeſſarius, ſollicitans eſt denuntiandus. ibid. n. 4. p. 324
An in terminis Bullæ Pij IV., & Pauli V. ſit denuntiandus remiſſiuè. ibid. n. 5. p. 324
In terminis Bullæ Gregorianæ eſt denuntiandus. ibid. n. 6. p. 324
Laicus ſe ſimulans Confeſſarium, & ſollicitans ex vi harum Conſtitutionum non eſt denuntiandus. ibid. n. 7. p. 325

Eſt tamen denuntiandus, tanquam ſuſpectus de hæreſi. ibid. n. 9. p. 325
Epiſcopus ſollicitans eſt denuntiandus Inquiſitoribus. ibid. n. 10. p. 325
Nequeunt tamen Inquiſitores contra illum procedere. ibid. n. 11. p. 325
Tenentur tamen ad Pontificem deferre. ibid. n. 12. pag. 325
Fœminæ ſollicitantes Confeſſarium non ſunt denuntiandæ. ibid. n. 13. p. 325
Si Confeſſarius fœminæ ſollicitanti conſenſerit non eſt denuntiandus. ibid. n. 14. p. 326
Moniales quantumuis clauſtrales ſollicitatæ à Confeſſario tenentur ipſum denuntiare. ibid. §. 2. n. 2. p. 327
Quomodo facienda ſit huiuſmodi denuntiatio. ibid. n. 3. p. 327
Adoleſcentes ſollicitati ad turpia tenentur Confeſſarium ſollicitantẽ denuntiare. ibid. n. 4. p. 327
Tenentur denuntiare, quamuis ex denuntiatione illis immineat graue damnum. ibid. n. 6. p. 327
Vix timeri poteſt huiuſmodi damnũ. ibid. n. 7. p. 327
Sollicitatus in alijs Sacramentis non tenetur denuntiare. ibid. n. 9. p. 328
Sollicitatus ad alia peccata à venereis non tenetur denuntiare. ibid. n. 11. p. 328
Eliditur dictum Freitæ, eiuſque deſtinctio. ibid. n. 12. p. 328
Non ſolum ſollicitati tenentur denuntiare, ſed etiam alij, qui nouerunt ſollicitationem factam. ibid. n. 13. p. 329
Nec probabilitèr excuſantur ex eo, quod nouerint ſub ſigillo naturali. ibid. n. 14. p. 329
Si Confeſſarius in Confeſſione nomine alterius fœminam ſollicitauit, hic alter non eſt denuntiandus. ibid. §. 3. n. 1. p. 330
Ipſe tamen Confeſſarius ſollicitans nomine alterius eſt denuntiandus. ibid. n. 3. p. 330
Interpres ſollicitans, dum munus exercet in Confeſſione, non eſt denuntiandus. ibid. n. 4. p. 331
Confeſſarius, qui in Confeſſione, vel immediatè poſt petit à pænitente domum, in qua intendit fornicari cum meretrice ſecundum aliquos eſt denuntiandus. ibid. n. 5. p. 331
Si pracisè peteret domum non expreſſo fine non eſſet denuntiandus. ibid. n. 6. p. 331
Si peteret expreſſo illo prauo fine eſſet denuntiandus. ibid. n. 7. p. 331
Laudans in Confeſſione, vel immediatè poſt fœminam de pulchritudine, an ſit denuntiandus deciditur ſecundum varias conſiderationes. ibid. n. 8. p. 331
Sollicitans in Confeſſione ad leuia eſt denuntiandus. ibid. n. 10. p. 332
Confeſſarius, qui in Confeſſione cæpit ſollicitare, ſed deſtitit, nec tunc impendit abſolutionem, eſt denuntiandus. ibid. n. 11. p. 332
Confeſſarius ſedens in confeſſionali ſollicitans fœminam ad ſe accedentem non Confeſſionis cauſa, ſed alterius negotij eſt denuntiandus. ibid. n. 13. p. 332
Eſt denuntiandus Confeſſarius, qui ante, vel poſt Confeſſionem ſollicitat. ibid. n. 14. p. 333
Fœmina confeſſa, & pro aliquo tempore in Eccleſia commorata, ſi in receſſu ſollicitetur à Confeſſario, an teneatur denuntiare remiſſiuè. ibid. n. 16. p. 333
Si Confeſſarius poſt abſolutionem tradiderit pænitenti chartam amatoriam poſtea legendam, eſt denuntiandus. ibid. n. 17. p. 333
Si poſt Confeſſionem acceſſerit ad domum pænitentis, eamque ſollicitauerit non eſt denuntiandus. ibid. n. 18. p. 333
Poſt Confeſsionem ducens adoleſcentem in propriam cellam, ibique ſollicitans eſt denuntiandus. ibid. n. 19. p. 334
Quibuſnam actibus dici poſsit Confeſſarius ſollicitare. ibid. n. 20. p. 334
Si fœminam correptam ſomno, dum actu confitetur, vel parociſmo deoſculatus fuerit eſt denuntiandus. ibid. n. 21. p. 334
An poſt diutinum tempus à ſollicitatione ſit denuntiãdus? ſententia negatiua. ibid. n. 22. p. 334
Sententia affirmatiua præfertur. ibid. n. 23. p. 334
Nec eſt præmittenda correctio. ibid. n. 24. p. 335
Confeſſarius, ſi in actu Confeſsionis diceret pænitenti, ſi ego eſſem ſæcularis, acciperem te in vxorem, eſset denuntiandus. ibid. n. 25. p. 335
Confeſsarij tenentur ſub lethali monere pænitentes, quos nouerint ſollicitatos de onere denuntiandi Confeſsarium, qui ſollicitauit. ibid. §. 4. n. 2. p. 335
Onus denuntiationis directè oritur ex lege Pontificia, executiuè ex edictis Inquiſitorum. ibid. n. 3. p. 336
Regularitèr tenetur Confeſsarius non abſoluere pænitentem, niſi prius denuntiet. ibid. n. 4. p. 336
In aliquibus caſibus poteſt abſoluere ante denuntiationem. ibid. n. 5. p. 336
Confeſsarij non monentes de tali onere ſubduntur correctioni Inquiſitorum. ibid. n. 6. p. 336
Ante Conſtitutiones Pij IV., & Pauli V. ſoli Epiſcopi procedebant contra ſollicitantes. ibid. n. 7. p. 337
Poſt Conſtitutionem Gregorij XV. Epiſcopi, & Inquiſitores æquè procedunt, ſiue vnitim, ſiue ſeparatim. ibid. n. 8. p. 337

Sollicitatio quoad probationes.

Diſpoſitio Gregorij XV. quoad huiuſmodi probationes. P. 1. q. 7. a. 21. §. 5. n. 1. p. 338
Admittuntur teſtes ſingulares concurrentibus indicijs. ibid. n. 2. p. 338
An ſufficiant ad pœnam ordinariam remiſsiuè. ibid. n. 3. p. 338
Admittuntur etiam in hoc iudicio fœminæ. ibid. n. 4. p. 338
Denuntiationes fœminarum malæ famæ recipiendæ ſunt, nõ tamen illis fidendum. ibid. n. 5. p. 338
Quid tunc agere debeant Inquiſitores. Vide verb. Inquiſitores.
Duæ fœminæ malæ famæ ſecundum aliquos faciunt probationem ſufficientem ad capturam. ibid. n. 8. p. 339

Com-

Digitized by Google

Congruentius non faciunt. ibid. n. 9. p. 339
Si ipſæ fœminæ conſenſerint ſollicitationi ſecundum aliquos non ſunt admittendæ. ibid. n. 10. p. 339
Secundum alios admittuntur. ibid. n. 11. p. 339
Vna fœmina, quantumuis bonæ famæ non facit ſufficientem probationem ad capturam. ibid. n. 12. p. 339
Concurrentibus alijs indicijs conſulenda eſt Sacra Congregatio. ibid. n. 13. p. 339

Sollicitatio quoad pœnas.

Referuntur pœnæ illatæ à Gregorio XV. P. 1. q. 7. a. 21. ſ. 6. n. 1. p. 340
Non omnes omnibus æqualitèr imponendæ. ibid. n. 2. p. 340
Quando tortura ſit infligenda. ibid. n. 3. p. 340
Pro crimine leui non eſt infligenda. ibid. n. 4. p. 340
Pro crimine graui eſt torquendus. ibid. n. 5. p. 340
Euacuatis in tortura indicijs eſt dimmittendus. ibid. n. 6. p. 340
Quid agendum, ſi confeſſus fuerit ſe protuliſſe verba importãtia ſollicitationem, negauerit tamen ſe habuiſse intentionem de illa. ibid. n. 7. p. 340
Confeſſus de ſollicitatione torquendus eſt ſuper intentione. ibid. n. 8. p. 340
An, & quando ſit perpetuo ſuſpendendus à confeſſionibus audiendis. ibid. n. 9. p. 341

Sollicitudo.

Sollicitudo requiritur in Confeſſario. P. 1. q. 7. a. 14. n. 11. p. 264
In quo conſiſtat hæc ſollicitudo. ibid.
Parochi, & curam animarum habentes tenentur toties audire ſubditos, quoties moderatè exigunt. ibid. n. 12. p. 265
Nonnullæ exceptiones ad mox dicta. ibid. n. 13. pag. 265
Reprobantur aſſerentes teneri ſolum, quando vrget præceptum, vel neceſſitas. ibid. n. 14. p. 265

Species peccatorum.

Species peccatorum ſunt in duplici differentia. P. 1. q. 4. a. 8. n. 1. p. 98
Species diuinationis differunt tantum Phyſicè. ibid. n. 5. p. 99
Peccatum beſtialitatis non differt in ſpecie morali ratione diuerſitatis brutorum, cum quibus ſit commiſſum. ibid. n. 6. p. 99
Species peccatorum non diſtinguuntur per ordinem ad diuerſa præcepta. ibid. a. 9. n. 2. p. 100
Nec in ordine ad diuerſa obiecta materialia. ibid. n. 4. p. 100
Species peccatorum proximè deſumuntur penes ordinem ad diuerſas virtutes, remotè à diuerſis obiectis formalibus. ibid. n. 8. p. 101
Rapina, furtum, & adulterium non ſolum opponuntur iuſtitiæ, ſed alijs etiam virtutibus. ibid. n. 9. p. 101
Voluntas generalis malè viuendi opponitur charitati erga ſe ipſum. ibid. n. 10. p. 101
Nec tunc continet malitiam omnium peccatorum. ibid. n. 11. p. 101

Subiectum Extremæ Vnctionis.

Soli homines viatores, & baptizati ſunt capaces huius Sacramenti. P. 2. q. 3. a. 1. n. 1. p. 397
Numerantur varij ſtatus hominum viatorum. ibid. n. 2. p. 397
Pueris baptizatis ante acquiſitum vſum rationis non eſt conferibile. ibid. n. 3. p. 397
Pueris poſt acquiſitum vſum rationis poteſt licitè conferri. ibid. n. 8. p. 398
Poteſt adultis conferri, quamuis non peccauerint. ibid. n. 10. p. 398
Adultus conuerſus ad fidem, & baptizatus, ſi paulo poſt infirmetur ad mortem poteſt inungi. ibid. n. 13. p. 398
Non poteſt ſanis, grauique morbo non laborantibus licitè conferri. ibid. a. 2. n. 2. p. 399
An requiratur certus infirmitatis gradus. ibid. n. 4. p. 399
Debet ſolum conferri in periculoſo. ibid. n. 5. p. 400
Non tamen ita differendum, vt infirmus ſenſibus careat. ibid. n. 6. p. 400
Non poteſt validè ſanis conferri. ibid. n. 7. p. 400
Quinam dicuntur non infirmi, ſed in proximo mortis periculo. ibid. a. 3. n. 1. p. 401
Iſti omnes non ſunt vngendi. ibid. n. 2. p. 401
Intellige, niſi ſimul ſint graui morbo affecti. ibid. n. 3. p. 401
Fœmina prægnans graui morbo affecta, & in partu periclitans poteſt vngi. ibid. n. 4. p. 401
Quomodo intelligendum ſit Concilium Mediolanenſe. ibid. n. 5. p. 401
Furioſi, & amentes in multiplici ſtatu. ibid. a. 4. n. 1. p. 402
Furioſi, & amentes à Natiuitate non ſunt vngendi. ibid. n. 2. p. 402
Si gauiſi fuerint vſu rationis poſſunt vngi. ibid. n. 3. pag. 402
In caſu, quo non petierint quid ſit agendum. ibid. n. 4. p. 402
Si peruersè vixerint non eſt illis vnctio conferenda. ibid. n. 5. p. 403
Pro tempore, quo gaudent lucidis interuallis poſſunt vngi. ibid. n. 6. p. 403
Etiam ſi petierint non eſt illis conferenda, ſi ſit periculum irreuerentiæ. ibid. n. 7. p. 403
Senes conſiderari poſſunt in duplici ſtatu, & quonam. ibid. a. 5. n. 2. p. 404
Quamuis decrepiti non ſunt vngendi, niſi viribus deſtituantur. ibid. n. 3. p. 404
Si viribus deſtituantur poſſunt vngi. ibid. n. 4. p. 404
Laborantes peſte, morſu viperarum &c. poſſunt inungi. ibid. n. 5. p. 404
Cur totum corpus non vngatur. ibid. a. 6. n. 1. p. 404
Cur non fiat vnctio in renibus. ibid. n. 2. p. 405
Cur non fiat in membris genitalibus. ibid. n. 3. p. 405

V

Vicarius Capitularis.

Vicarius Capitularis poteſt Sacerdotes approbare ad Confeſſiones. P. 1. q. 7. a. 12. n. 14. p. 252

Non

Digitized by Google

Non poteſt Regulares ab Epiſcopo mortuo approbatos reiicere. ibid. n.41. p. 257
Iura, quibus innititur hoc dictum. ibid. n.42. p.257
Vicarius Capitularis Sede vacante poteſt à caſibus Papalibus occultis abſoluere. P. 1. q. 7. a. 19. S. 1. n. 7. p. 280
Non tamen ab hæreſi occulta. ibid. n. 9. p.280
Extante impedimento canonico, ratione cuius pænitens innodatus caſibus Papalibus non poſſit adire Pontificem Vicarius Capitularis poteſt eundem ab eiſdem abſoluere. P.1.q.7.a.19.S.5. n. 17. p. 301

Vnctio Extrema.

Eſt verè, & propriè Sacramentum. P.2. q.1. a.1. n. 2. p. 370
Euincitur ex Concil. Trid. ibid. n. 2. p. 370
Item ex Epiſt. D. Iacobi. ibid. n. 3. p. 370
Inſtitutum eſt à Chriſto Domino, & eſt de fide. ibid. a. 2. n. 2. p. 371
Quomodo eximantur à nota infidelitatis, qui ſenſerunt ab Apoſtolis fuiſſe inſtitutum. ibid. n.4. pag. 372
Quandonam fuerit inſtitutum remiſſiuè. ibid. n.5. pag. 372
Extrema vnctio quoad materiam. Vide verb. Materia, & verbo Oleum.
Vnctio eſt materia proxima Extremæ Vnctionis. P.2. q.1. a.3. n.19. p. 376
Sententia docens eſſentiam Sacramenti conſiſtere in vnica tantum vnctione. ibid. a.4.n.2.p.376
Sententia docens eſſe de neceſſitate Sacramenti vnctionem quinque ſenſuum. ibid. n.6. p. 377
Hæc in praxi abſolutè ſeruanda eſt. ibid. n.7.p.377
An ſubijciatur cenſuræ Innocentianæ ſententia conſtituens eſſentiam in vna tantum vnctione. ibid. n. 15. p. 379
Cur vnctio renum, & pedum non ſit de eſſentia. ibid. n. 16. p. 379
Salua ſubſtantia conſuetudines Eccleſiarum ſunt ſeruandæ. ibid. n. 17. p. 379
In mutilatis in ſenſibus pars propinquior eſt vngenda. ibid. n. 18. p. 379
Anima, quamuis ſit tota in toto quoad ſubſtantiam, non tamen quoad potentias proximas. ibid. n. 19. p. 380
Non eſt de neceſſitate Sacramenti, quod vnctio fiat in modum crucis. ibid. n. 20. p. 380
Nec eſſet graue peccatum, ſi non fieret in modum crucis. ibid. n.22. p. 381
Ordo in vnctione ſenſuum non eſt de neceſſitate Sacramenti. ibid. n.23. p. 381
An obliget ex præcepto ſub graui remiſſiuè. ibid. n. 24. p. 381
Si ſenſus habet duo organa non eſt de neceſſitate Sacramenti, vt vtrumque vngatur. ibid. n.25. pag. 381
Extrema vnctio quoad formã. Vide verb. Forma.
Refertur conſueta forma. ibid. a. 5. n. 1. p. 381
Non eſt neceſſaria neceſſitate medij. ibid. a.7.n.1. pag. 385
Rationes ſuadentes eſſe neceſſariam neceſſitate præcepti. ibid. n. 2. p. 385
Probabilius non cadit ſub præcepto obligante ſub graui. ibid. n. 4. p. 386
Quomodo intelligenda ſint Sinodalia Gallonis, & Simonis. ibid. n. 5. p. 386
Sinodus Senonenſis importat conſilium, non præceptum. ibid. n. 6. p. 386
Capitularia Caroli Magni dicunt, quod conuenit, non quod neceſſarium eſt. ibid. n. 8. p. 386
Parochus tenetur ſub graui conferre hoc Sacramentum indigentibus. ibid. n. 9. p. 386
Extrema vnctio eſt iterabilis. ibid. a.8. n.1. p.387
In eadem infirmitate vix poteſt iterari. ibid. n. 3. pag. 387
Si eſſet diuturna, & perduceret ad mortem poſſet iterari. ibid. n.4. p. 387
Si conualuerit, & reinciderit in eandem infirmitatem poteſt iterari. ibid. n. 5. p. 387
Ob nouum peccatum commiſſum poſt ſacram vnctionem non poteſt iterari. ibid. n. 6. p. 388
Poteſt tamen, ſi diu infirmitas perſeuerauerit. ibid. n. 7. p. 388
Extrema vnctio quoad miniſtrum. Vide verbo Miniſter.
Regularitèr extrema vnctio non debet prius conferri, ac habita ſit Sacramentalis confeſsio. ibid. a. 6. n. 1. p. 395
Exiſtente impedimento Confeſſionis poteſt ſine iſta conferri. ibid. n. 3. p. 395
Etiam ſi ipſam non petierit, ſi fuerit bonæ famæ. ibid. n. 4. p. 395
In dubio, an fuerit bonæ, vel malæ famæ poteſt conferri. ibid. n. 5. p. 395
Extrema vnctio quoad ſubiectum. Vide verbo Subiectum Extremæ Vnctionis.
Vnctio extrema quoad effectus. Vide verb. Effectus Extremæ Vnctionis.
Suſcepta cum obice ſiue culpabili, ſiue inculpabili non cauſat tunc effectũ. P.2.q.4.a.7.n.1.p.413
Non habet per ſe cauſare primam gratiam. ibid. n. 2. p. 414
Remoto obice, ſeu fictione conſequitur effectum. ibid. n. 3. p. 414
Illud Sacramentum vtpotè validum remanet in acceptatione Diuina. ibid. n. 4. p. 414
Extrema vnctio quoad ritus. Vide verbo Ritus.

Votum.

Violans duplex votum in eodem ordine, ſiue vtrumque ſit ſimplex, ſiue ſolemne, ſiue vnum ſimplex, alterum ſolemne non contrahit duplicem ſpecie malitiam. P. 1. q.4. a.16. §.1.n.2.p.118
Violans votum, & iuramentum de eodem obiecto contrahit duplicem malitiam. ibid. n.6. p.118

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google